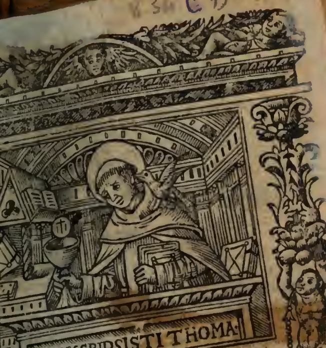
8 58 C 13

Cathena aurea Angelici Thome aq̄na-
tis i q̄ttuor euāgelia ex receptiſſimis ec
cleſie doctorib' miro artificio ɔcina
ta iuſſu ſummi pontificis vrbani
q̃rti opus plane nr̄a laude ſu
peri' opus iuſſione dignū
apl'ica ⁊ induſtria prō-
ptū angelica nup cā
peſtri examie po
litū ac dupli-
ci regeſto il
luſtra-
tū.

BIBLIOTECA NAZ. VITT. EMANUELE ROMA

9 30

ILLVSTRI VIRO AC MAGNIFICO COMITI DOMINO ROLINO DE SINEMVRO IN INCLITA EDE DIVI IOANNIS CANONICO ET ARCHIPRAESVLIS LVGDVNENSIS VICARIO. F. LAMBERTVS CAMPESTER THEOLOGVS. S.D.P.

QVoniam liber (hic quē futurū reor noſtri laboris bone
ſtamētū) de inenarrabili incarnate deitatis euangelio
diſputat in quo ueterū Theologorū ingenia mire deſu
darūt quod necdū magnū pietatis ſacramentū intimis
occluſum penetralibus palā ſatis & in lucē ab imputri
bili arca productū foret facturū me opereprecium arbitratus ſum ſi ad
opellas haſce mere diuinas te preſtātiſſime uir uocauero preſidē Quip
pe ſicut balbi balbos intelligunt atq; amāt:ita & a diuino cultu nō pra
uitate ulla reuulſus uir orationi imprimis que deū uel exprimit uel ri
matur cūprimis affici conſueuit fronte inſigniter exporrecta. Tu uero
nobiliū ſcientiſſime ac ſcientiū nobiliſſime ſic chriſtiane religionis cul
torem te ubiq; preſtas:ut uite cura innocētiſſime & ſacre fidei reuerē
tia (quibus per ſacerrimi ioānis edem ſacram ac toto orbe chriſtiano ce
lebrē inter canonicos comites militeſq; enites ueluti inter ſtellas luna
minores) uel relligioſiſſimis eſſe quoq; integritatis exēplar ſingulare
poſſit. Nam etiā ſi cōſpicuos uel iunior honores geſſiſti:in quibus quod
Sinemuronū claritati cōſentaneū fuerat ſane eam pretuliſti grauitatē
ut dubiū fuerit comitate ne uel maturitate preſtares. Tu ueram arbi
tratus felicitatē. ab hoīs ueri ueſtigijs non abire longius ita te intra te
contines ut nec equeſtris dignitas aut quod dicaris & ſis comes ut do
ctrine ciuiliū dogmatū peritie ſacrorū canon [illegible] theoſophie theorematū
inſignia preteream. Nec inquā tibi iſta animos tollunt quin per huma
num te etiā mediocres ſentiāt. Quāobrē habebit liber hic opinor quod
ſibi placeat nanciſcetur Thomas aquinas tutorē. Nec id quia umbilicis
exeat auro niteſcentibus quod in ueſtibulis ſuis preclarū cernat ſtare
uelut Mecenatem:Huius ergo bone ſortis quādo te preſidē imploro ne
quicq̄ inficiare tuū ampliſſime uir preſidiū. Opus em̄ eſt prime glorie
opus ſui maieſtate colendū:quo neſcio ſi qd eccleſia habeat poſt utriuſ
q; legis hyſtoriā ſanctius atq; ſacratius. Euangelia em̄ cū oībus lineis
inter oēs ſacre ſcripture libros primas ſibi uendicēt:erit eorū interpre

tatio ſumma oibus plane anteferēda gloſſematis Scholis Cōmētarijs Annotamētis. At ſumma euāgeliorū enarratio que tandē fiet niſi quā ſummates edidere uiri ſctītate & ſapia preclari Dionyſius Origenes Cyprianus Hieronymus Ambroſius Auguſtinus Gregorius & reliq̄ quos i ſubiecto cathalogo cernere dat. Sūptuoſum erat ac plenū laboris opus hos oēs uel habere uel legere: ſed cōſuluit eccleſie Thomas Aquinas cuius hec uiſa ē functio ut ab antiq̄tate ſqualorē reuelleret: et neotericis auctoramētū preſtaret. Hic ergo orbi refulgēs chriſtiano: uiuere parū ratus eſt niſi et ſctōrū operū memoria uixiſſe ꝓbaret inter reliqua āgelici ĩgenij ſui monimēta hos cōmētarios fabre cōtexuit quos gloſſulas cōtinuas aut certe Catenā appellitāt aureā utroq; haud incōcinno uocabulo. Num enī gloſſulas merito uoces cōtinuas. ubi prefati ſapiē celeſtis antiſtites ſuis q̄dē gloſſis ſuis lĩguis loquunt̄ ſuis ſaliuis ſapiūt: ut nulli ſua phraſis diſpereat: ſua lingua balbutiat nulli: & tñ in unū euāgelij cōtextū ꝑpetuā texere uident̄ homiliā. Nū aureā merito nūcupemus Catenā que ex anulis eterne ueritatis & aureis eloquētie filis miro ornatu cōſerta unā uelut torquē reddit: quā ſapiēs monet bene nati hoīs collū cingendū quā ſpōſe eccleſie guttur miro ſplēdicat ornatu. Hāc tibi ornatiſſime uir nūcupo dedicoq; Catenā nuper artifici officina emergentē: que ut auro eſſet obriſo ſimilima oēm rubiginē lima cāpeſtris abraſit. Si aurū amamus: quare nō Catenā aureā amauerimus: cuius cōparatione mō mētis acies non cecutiat oē aurū arena eſt exigua. Si pulchellis ut aſſolet reculis oblectamur: quare nō artificibus his circulis et ſpheris q̄bus nil eſt uel capatius uel ſtrictius. Sane ergo illuſtris & ornatiſſime uir Catenā comiter excipe et q̄n ſacris interes: interes aūt frequētius tua uiſiua intelligētia chriſti percurre hyſtoriā. Nūc mattheū cū ſuis acholitis de chriſti uera hūanitate diſſerētē audi. Nūc marcū uictricis reſurrectionis gloriā & leonis de tribu iuda tropheū inclytū cū aſſeclis ſuis lege texentē. Nūc lucā piū paſſionis ſacrificiū iuuātibus miniſtris ꝑagentē cōtēplare. Nūc ioannē eternā uerbi generationē altiuolo receſſu afferentē una cum notarijs ſuis amplectere. Porro ne q̄d deeſſet cōmoditati concionatoris aut uoluptati Theologi cautum eſt per nos regeſto duplici ut prius innumerato oſtendat euangelij capita poſterius ſententiarum indicem alphabeticum retexat. Vale ſemper felix.

Cathalogus doctorum in hoc opere citatorum.

Dyoniſius.
Origenes.
Ciprianus.
Athanaſius.
Chryſoſtomus.
G. Nazianzenus.
G. Nicenus.
Baſilius.
Hylarius.
Hieronimus.
Ambroſius.
Auguſtinus.
Cirillus.
Didimus.
Epiphanius.
Theophilus.
Seuerianus.
Gregorius.
Leo papa.
Grecus. N.
Thytus. N.
Maximus.
Iſidorus.
Remigius.
Rabanus.
Alchuinus.
Beda. p.

Ex horũ ore nectareo velut limpidiſſimo fonte clarius diuine ſapientie flumen per verbũ incarnatum reuelate: ppetuo meatu diſcurrit omnium ſecum trahens celeſtium mercium thezaurũ vt necubi iotha desit aut ſillaba: quin remotis doctorum vocabulis Thomam ſoluz credas diſſerentem.

Tabula alphabetica

Regeſtum alphabeticū illuſtriū ſētētiarū pclariſſimi operis Cathene auree conflati angelico ingenio diui Thome aquinatis ad cōmiſſionē Sanctiſſimi vrbani qrti ſūmi pōtificis.

A

Angelorū cura xp̄m miniſteriū 34
Altaris myſtica ſignificatio 47
A deo nil recipit qui nil dat 55
Anima eſt tributū ſpiritale 56
Amor quis meritorius 56
Aſſimilatio dei maxima 61
Actio corporalis vtilis 64
Animus eſtimatur nō truſus 36
Aſtrologorū vanitas eliditur 18
Arborū quattuor ſpecies 27
Apertio celorū in baptiſmo 29
Angelis ſimiles q̄ dicuntur 185
Adulatores cōpantur tibicinib⁹ 88
Apoſtolorū prudens ſimplicitas 95
Apoſtolorū breuis hyſtoria 91
Antidotū apoſtolorū 105
Arundine quaſſata quid notet 109
Apochryphorū deliramenta 117
Auguſtini mira ſmocinatio 123
Anima in ſe habet tria 124
Apoſtolorū excellentia notat 127
Agro mundi cōparatur 125
Aplorū ptās ſup viuos ⁊ mor. 143
Angeli qui mittantur 154
Anime ſubſtantia que ſit 163
Arboris pulchrū myſterium 175
Angeli quō diligendi 186
Aduentus ſecundi modi 202
Aurea regula ſcripture 208
Auaritie deteſtatio 216
Auricule ſignificatio 225
Angeli ſtatio ⁊ ſeſſio 241
Arene ſignificatio 74

B

Bethleem due notantur 16
Bptiſmo affuit trinitas 30
Baptiſmi myſteriū i iordane 27
Baptiſta ioā. q̄s lapides oſidit 27
Baptiſta ioānes q̄ vba dixerit 28
Baptiſta geſſit typū luciferi 29
Baptiſmi chriſti ratio 29
Baptiſmus penitētie quis ſit 29
Baptiſmus ioānis q̄re ꝑceſſit 29
Baptiſta quō vox clamantis 25
Baptiſta quare in deſerto 25
Bonū oē extra mundum 31
Baptiſmi chriſti virtus 29
Baptiſmi ioā. ratio multiplex 27
Baptizatus ioānes a xp̄o 29
Baptiſmorū comparatio 28
Beatitudinū et donorū cōſenſ⁹ 41
Bonorū concordia ꝓbatur 47
Bona terrena diſtinguntur 54
Bona mundi ꝑduntur tri. 62
Bethſayda aplorū patria 104
Baal deteſtandum conuicium 110
Beelzebul ritus ſpurciſſimus 110
Baptiſmo ola pctā donantur 112
Baptiſm⁹ cōparat reſurrectiōi 148
Benedictionū vtilitas 161
Beatitudinis denarius quis 166
Bethphage iter ſabbati 171

C

Cōplemētū charitatis i quo ſit 53
Clarificatio chriſti quō fiat 62
Compendium euāgelij oſiditur 70
Confeſſio duplex notatur 7
Cyphi ioſeph ſignificatio 7
Chriſti regnū oſtenditur 8
Chriſt⁹ deſcendit a peccatoribus 7
Calciamentum xp̄i quale ſit 28
Conſcientia eſt menſura pnie 26
Conſuetudo dei de miraculis 62
Calciamenta aplorū qualia 93
Chriſtus dei ſapientia eſt 103
Chriſt⁹ ꝓpheta antonomatice 100
Chriſtus mediator 99
Chryſti cōfeſſio qualis fuerit 105
Chriſti diſciplina ſuauis 106
Chriſti māſuetudo erga iudeos 109
Crux quō credita mundo 115
Chriſti mater ſpiritalis 117
Cophinorū pulchra figura 133
Confeſſio varia de chriſto 143
Ceſarea duplex deſcribitur 142
Chriſti tranſfiguratio qualis 149
Chriſtus qualis rex fuerit 151
Camelus funis nauticus 163
Chriſti mors ſanctiſſima 168
Chriſti miraculū maximum 171
Crucis apparitio in celo 201
Chriſtus cōſecrauit i azimo 210
Chriſtus cōicauit ſeipſum 219
Chriſt⁹ omnes redemit 419
Cōmēta heretico:ū notant 245
Cura mundi reÿcienda [illegible]

D

Deum diligimus tri. 31
Deſerti ſpiritalis ſignificatio 31
Digna de ioanne ãmiratio 26
Diſpenſatio mira tẽtatiõis xp̃i 33
Diſcretio v̾borum domini 34
Diabolo nemo ſit beniuolus 47
Detratores ſũt ↄpeſcendi 42
Dextere ⁊ ſineſtre ſignificatio 48
Doctorum laus in duobus 42
Deo q̃ non dat nõ recipit 55
Deprauarunt legem ſcribe 53
Duo gradus intelligendi 51
Donorum ⁊ petitionũ concordia 52
Dei maxima aſſimilatio 61
Duci in tẽtationem quid ſit 62
Diuitiarũ turpe ſeruitiũ 63
Deus qũo dr̃ eſſe in celis 57
Duplicis nature v̾ba a chriſto 4
Diſtinctio donorũ duplicitũ 68
Deus lumen eternũ 96
Deum eſſe negari nõ poteſt 98
Differentia legis et euangelij 106
Diſcordie malũ notatur 111
Diſcipulorum mira tolerantia 107
Diabolus qũo malorũ incentor 134
Diſtinctio carnaliũ ⁊ ſpũaliũ 170
Deus pater ↄparat̃ homini 177
Dei dona varia 194
Deus cordis inſpector 207
Dignitas noctis paſchalis 247
Diei mutatio a reſurrectiõe xp̃i 240
Deſcenſus dñi myſticus 75

E

Exempla tria inducta a xp̃o 52
Exterminare q̃d ſit in ſcriptura 61
Elemoſine pulchra doctrina 62
Euchitarũ error exploditur 65
Euãgeliũ diuinit' ordinatũ 2
Euangeliorũ conſonantia 2
Euangelij mira excellentia 2
Emanuelis interpretatio ſacra 15
Eunomij delirãmẽta rumpunt̃ 16
Electio pulchra apoſtolorum 36
Eccleſie multiplex vẽtilatio 28
Eſaie vaticiniũ exponitur 34
Error mancheorũ exploditur 72
Euangeliũ eſt iugũ chriſti 106
Euangelij nazareorũ verba 108
Error hereticorũ dãnatur 108
Error heluidij vẽtilatur 117
Euãgelij ⁊ pphetie cõſonantia 126
Euãgeliſtarũ mod' notatur 124
Euangelij laus oſtenditur 125
Error Theodori repellitur 133
Error Arrij propulſatur 133
Eſcarũ obſeruatio vana 135
Eutichetis error deſtruitur 140
Exorciſtarum doctrina ponitur 150
Eunuchi triplices notãtur 160
Ethnici nõ dicũtur fr̃es nr̃i 155
Etates mundi declarãtur 166
Etates hoĩs ſeptem 167
Eunomij error purgatur 178
Elemoſina eſt decima 192
Euangeliũ mundo p̃dicatũ 197
Exteriore tenebre que 78

F

Fletus Ezechie ratio 7
Feliciani error retunditur 10
Filiatio duplex in xp̃o 9
Fere cõparatur herodes 22
Fati ratio explicatur 17
Fauſtus importun' refellitur 44
Falſi chriſtiani notantur 55
Flagella quare iuſtis veniũt 54
Fides cõparatur lucerne 63
Facies hypocrite que ſit 61
Fidei pater abraham 5
Finita ſunt deo omnia 66
Ficui comparatur eccleſia 72
Fructus boni et mali qui 72
Fides quomodo expetitur 89
Fidei firma exempla 95
Filius declarat patrem 106
Fratres dñi qui ſint 117
Fimbria veſtis xp̃i que ſit 134
Fides que magna dicitur 138
Fermenti ſignificatio exponit̃ 141
Fortune et fati eliſio 160
Fides reſurrectionis aſtruit̃ 184
Filius gehenne quis dicatur 191
Fictio dãnabilis eſt 210
Fructus laboris et induſtrio 210
Forma chriſti duplex 225
Futurus tremor terre 240

G

Greci qũo figurãt euãgeliſtas 2
Genealogie chriſti vetuſtas 9
Galilea duplex narratur 35
Gradus pctõrũ declarantur 46
Gehenne nomine vnde ductum 46
Gloria qũo appetenda 54
Gradus duo intelligendi 51
Gradus virtutis cõſũmate 54
Gentes inuenere multiloquium 57

Genera duo ſeruientiũ 63
Generatio chriſti duplex 7
Gehenne ſ alchra hyſtoria 97
Gladius eſt verbũ dei 98
Glorioſorũ corporũ integritas 97
Gña terrarum tria 121
Grano chriſtus cparatur 124
Gloria xp̄i que fuerit 146
Gratia miraculorũ qualis 150
Gloria ſequit̃ victoriã 168
Gentiliũ conditiones 182
Gratie quomodo in chriſto 20
Galline conditiones 195
Generatio ſpiritalis que ſit 203
Generoſi viri argumentum 193
Genera tria ſanctificantium 209
Gethſemani interpretatio 221
Genera duo cõpunctionis 39
Gentium primitie centurio 76

H

Hebreorũ praua interp̄tatio 15
Hebreorũ prauitas notatur 44
Humilitas chriſti naſcentis 20
Herodes gñe ydumeus 18
Herodis mores quales fuerint 23
Herodes relegatus lugdunum 23
Herodis aſtus dipingitur 20
Herodis mira hyſtoria 23
Humilitate chriſtus vicit 32
Humilitas que ſit laudanda 39
Hodie quid ſignet in ſcriptura 59
Hebreorũ euãgeliũ citatur 59
Hereſis duplex dãnat̃ 4
Hebreorũ conſuetudo in libris 13
Hereticorũ valida cõfutatio 71
Humilitatis chriſti exemplum 89
Honor apoſtolici culminis 97
Hereſeos praua expoſitio 120
Hebionitarũ error pfligatur 107
Heluidij error excutitur 117
Hereſis varie coargutio 116
Hyſtoria vetus refertur 129
Honor popularis erga xp̄m 130
Honor qualis in ſcriptura 130
Hyſtoria rara refertur. 129
Hieruſalem duplex exponitur 144
Hominum cuſtodes ſũt angeli 153
Honor Ceſareus oſtenditur 578

I

Intentio opis Cathene huiꝰ 1
Iuſtitie ꝛ iuſti ratio 12
Ioſeph circunſcidit chriſtum 14
Ioannes chriſto p̄miſſus 24
Innocentium victrices corone 22
Impiũ eſt diſſimulare dei iuriã 34
Iudici qũo quis traditur 47
Iotha grecũ Ioth hebreũ 44
Intentio qualis bonorũ operũ 54
Ignora te ipſum cognoſce teip̄m 55
Iuramenta apł̃i exponuntur 50
Inimici dilectio qñ cuſtoditur 53
Ieiunij implecto qũo fiet 61
Ieſus quare xp̄s dicitur 3
Iudiciũ temerariũ cauendũ 67
Ignoramus dei iudicia 104
Ioannis eximia dignitas 102
Ieſu de ioanne digna ſnĩa 102
Intelligẽtia diuia qũo leſt mẽti 105
Ieſus quare diffugerit 109
Intentio eſt thezaurus cordis 114
Imitatio apł̃orũ ſuadet̃ 131
Iudee nomen vnde ductũ 158
Inuidie peſſime taxatio 167
Iuſticie magna fiducia 176
Ieſum tenentiũ differentia 180
Ieſus quomodo ſoluitur 208
Iuſtorũ proprietas que 212
Iudeorũ notatur impietas 194
Inſpector cordiũ deus 207
Iudicij futuri tremor 240
Intellectus noli me tangere 242

L

Legunt̃ igenia caldeoꝝ curioſa 18
Lex prophetie declaratur 22
Lapidibus filij abrahe cparãt̃ 27
Laneis zonis vtebant̃ hebrei 25
Locuſte ioannis que fuerint 25
Lucerne pulchra ſignificatio 43
Lucerne chriſtus comparatur 43
Legum tria ſunt genera 44
Libellus legis exponitur 49
Laus p̄cipua orõnis dñice 57
Lucerne fides comparatur 63
Libertas euangelica exponitur 3
Lex promittit temporalia 2
Lunaticus quis dicatur 149
Laus orõnis et ieiunij 152
Largitas diuina cõmendatur 157
Laus infantium prophetata 171
Legis et euangelij concordia 173
Labor pauli exponitur 197
Leta xp̄i apparitio i galilea 221
Legis onus abſtulit chriſtus 217
Latronis conditiones que ſint 226

Tabula

Liliis angeli comparantur. 65
Legatio apoſtolorū qualis. 93
Legis ⁊ euangelij dr̄ia. 106
Lignum fumiginis q̄d ſignet. 110
Laus euāgelij notatur. 123
Liberū arbitrium aſſerit̄. 136
Lapidis reuoluti typus. 241
Luceſcens veſpera quō. 240

M

Magorū inſtitutū ⁊ nomen. 18
Magorꝫ nūerus ⁊ regia dignitas. 18
Manichei error exſufflatur. 15
Maria quare deſponſata 11
Maria dicit̄ theotofros. 11
Maria galilee vocabula. 37
Matrimoniū marie ⁊ ioſeph. 10
Magi a thoma ap̄lo baptizati. 21
Mundo corde qui dicantur. 40
Manichei nō recipiūt legem. 43
Minima mādata q̄ ſint. 45
Mulierū laſciuia repꝛehēdit̄. 48
Mutuo dandū eſt pauperi. 52
Mali quatenus tolerandi. 52
Monachi ſupſtitioſi notant̄. 64
Menſura chriſti que ſit. 65
Mattheus quare ſcripſerit. 3
Miracula legis antique. 115
Modus correctionis fraterne. 122
Myſteriū verbi ego ſum. 132
Manicheorū doctor qualis. 136
Verſio petri quid ſignet. 133
Mare mundū deſignat. 139
Mos prouincie iudeorū. 152
Maria ſalome q̄ fuerit 168
Martyriū ap̄lorū refertur. 169
Modus bene informandi. 184
Miracula fiunt a malis. 200
Moſaica defectio oſtendit̄. 214
Mos purgatiōis antiquorū. 232
Milicia quatenus licita. 80
Mortuus ſepelit mortuū. 80

N

Non occides quō intelligendū. 45
Noſter panis quō itelligendū. 59
Noxie cure tēporaliū ſputāde. 64
Nota futuri t̄pis cras eſt. 66
Nature humane lapſus. 37
Nature humane dignitas. 26
Nature hūane copioſa redēptio 130
Neſtorij error refellitur. 11
Nomen ieſu mirabile. 14
Nazarenus q̄re ieſus dr̄. 24
Notant̄ miracula iordanis. 29
Natalis regius celebris. 25
Numeri q̄dragenarij expoſitio. 31
Natales ſine morbꝰ nō ꝓſunt. 26
Naui comparat̄ eccleſia. 37
Natura preſtat arti. 65
Noīa ap̄lorū exponuntur 91
Notula ĝnalis euāgeliſtaꝝ. 68
Neceſſariorū duo genera. 92
Naui quare chriſtus vſus. 118
Noctibus quid egit chriſtus. 97
Neceſſitas parit virtutem. 123
Naturales arguūt chriſtum. 134
Negatio ſui ipſius quō fiat. 145
Nomen medici cōuenit chriſto. 149
Numeri myſteriū aperit̄. 156
Notatur chriſti paupertas. 175
Noctis medie interpretatio. 207
Notula bona ꝑ exorciſtis. 150
Nauticus funis camelus. 165

O

Opinio varia de magis. 18
Oſtenſio mortis diuini. 37
Omniū euāgeliſtarū mos cōis. 14
Orientis ratio exponitur. 17
Opinio rara de ſtella natali. 20
Ordinis ratio ⁊ definitio. 40
Obſcuro loco mūdus poſitus. 42
Oratio qualis habēda. 56
Oratio deo grata que ſit. 56
Orationes heremicolarū q̄les 56
Oculus ſpeculo comparatur. 56
Omne bonū vbi ſit. 56
Occaſio diuortij apud hebreos. 49
Oculus dexter vita cōtēplatiua. 56
Oculo comparatur intellectus. 62
Orientalis eccl̄ie ritus. 59
Orationis dn̄ice cōpēdium. 62
Orationis dn̄ice expoſitio. 62
Oratores prepoſteri qui. 29
Orandū quō ꝓ ſe ⁊ ꝓ alio. 58
Omne verū a ſpiritu ſancto eſt. 72
Operū prauorꝫ diſcutio. 71
Oranti duo neceſſaria. 69
Ois rex capax diuine iuſſionis. 81
Omne bonū dei optimū. 70
Ordo charitatis exponit̄. 99
Obſtinatio iudeorū notat̄. 119
Oſanna interpretatio. 172
Omnis poteſtas a deo. 176
Oſtenſio futuri iudicij. 199
Origenis error damnat̄. 213

Oēs gentes cōtra iudeos. 226

P

Premia iuſtoꝝ excedūt ꝺſideria. 40
Preceptū dei eſt aduerſariꝰ nr̄. 47
Pacis munꝰ gratū moꝛtalibꝰ. 41
Peccatū tribus cōſummaꝉ. 48
Peccatū ad moꝛtē quid ſit. 53
Pelagianoꝝ erroꝛ retundiꝉ. 58
Panis vite chꝛiſtus. 59
Petitiones oꝛationis dñice. 58
Pacificus quis fiat ⁊ quō. 8
Pater dauid binominis. 6
Peccatoꝛes q̄re in linea meſſye. 6
Peccati dauid confeſſio. 7
Paralipomenon liber depꝛauatꝰ. 9
Predicatoꝛū moꝛes ſignanꝉ. 37
Pꝛophetia duplex notaꝉ. 15
Priſcilli aniſtarū erroꝛ oſditur. 17
Penitentie virtus oſtendiꝉ. 35
Pacis ratio ⁊ diffinitio. 40
Pacifici q̄bus muneribꝰ gaudēt. 40
Puerorū cathezizandoꝝ exēplū. 138
Puerorū bone ꝯditiōes. 152
Paleſtini vtuntur parabolis. 157
Poteſtates due diuerſe. 176
Preceptū charitatis exponiꝉ. 186
Paſſionis chꝛiſti vtilitas 223
Peccati pena eterna. 213
Poꝛta perditionis que ſit. 70
Pax triplici lingua expꝛeſſa. 94
Pilatus viēne exulat. 128
Parabolarū ius notatur. 120
Patris ⁊ filij cōſubſtantialitas. 105
Pedes dñi qñ tenenꝉ. 242
Peccata ſunt cauſe infirmitatū. 79

R

Regula theo logica datur. 12
Rhama ſonat excelſuz. 22
Regulā nature ſeruat chꝛiſtꝰ. 21
Redargutio pſeudographoꝛū 19
Regnum celoꝛū quadruplex. 25
Regia mūdi cōparaꝉ iordani. 30
Regni celoꝛū intellectus. 145
Refutatio manicheoꝛū. 44
Regulaire chꝛiſtiani. 46
Ratio martyrij notaꝉ. 41
Regula de iuramentis. 49
Ritus pꝛouincie paleſtine. 61
Radij ſapientie diffuſi. 1
Ratio quatuoꝛ euāgelioꝛū. 2
Ruth allegoꝛia pulchꝛa. 6
Ratio ſermonū dñi. 118
Recidiuatio periculoſa. 117
Recitanꝉ iudeoꝛū pꝛeſſure. 116
Remiſſio peccatoꝝ opꝰ trinitatꝫ. 113
Reſurrectio coꝛpoꝛū aſſeriꝉ. 125
Regnū celoꝛū cōparaꝉ terrenis. 116
Ratio didrachmatis. 170
Ratio cōiugij exponiꝉ. 159
Regula ſacre ſcripture. 157
Regni qualis p̄paratio. 211
Regni duplex genus. 211
Regula ſacre ſcripture. 194
Reatus pene eterne. 158
Repudij cauſa datur. 160
Regula aurea ſcripture. 208
Ratio ſignature ſepulchꝛi 240

S

Septenarij duplicis allegoꝛia 11
Soli chꝛiſtus cōparatur. 24
Scriba vnde dictus. 19
Stelle typus qualis. 20
Stelle natalicie diſtinctio. 18
Syderalis impꝛeſſio q̄d pōt. 17
Species quatuoꝛ arboꝛū. 27
Sequaces xp̄i q̄druplices. 38
Sermo congruat auditoꝛibus. 26
Spirituſſanctus ſupꝛa xp̄m. 30
Sal quid ſignificet. 42
Senſus cōparaꝉ oſtio. 56
Scribe legē depꝛauarūt. 53
Secretū oꝛationis laudaꝉ. 56
Salubꝛe chꝛiſti cōſiliū. 69
Spirituſſanctus datoꝛ omniū. 70
Secreta quō ſoluitur. 113
Scripturarū concoꝛdatio. 119
Scandali vox exponiꝉ. 136
Sup̄ſtitio ſacerdotū notatur. 134
Signa duplicia notantur. 141
Sancti montes trāſtulerunt. 150
Sillogiſmus coꝛnutus daꝉ. 158
Soꝛdes duplices ponunꝉ. 192
Signa triplicia diſtinguuntur. 196
Signa finis mundi. 196
Sn̄ia de antichꝛiſto. 196
Senſus ſpiritales quinq̧. 206.
Seruus fidelis quis ſit. 205
Sacerdotiū venale fuit. 223
Scriba quare repulſus. 79

T

Tres teſſeredecades linee xp̄i. 10
Tempus natalis chꝛiſti. 18
Trium munerū ſignificatio. 20
Tentatio chꝛiſti exponiꝉ. 32
Trinitatis apparitio ī baptiſmo. 30
Tentatio fit tribꝰ modis. 31

Tabula alphabetica.

Templum dei quale ſit. 40
Tria reliquēda chriſtiano. 36
Teipſum cognoſce ⁊ ignora. 55
Thezauri duplices oſtendunt. 62
Terra quō fit celum. 58
Tpalia quō querenda. 66
Tres paſſiones precipue 70
Typus q̄ttuor euangeliſtarū. 2
Temporis malicia que ſit. 67
Tres cauſe de ſingularibus. 66
Tres ſuſcitati a dn̄o. 88
Tecta paleſtine plana. 97
Turbarū ſimplex credulitas. 118
Tyrānorum duorū natalis. 129
Triplex vigilia militaris. 132
Teſtes chriſti idonei. 147
Tēpora antichriſti notantur. 199
Tēporis futuri ſigna. 140
Tuba angelica qualis. 202
Triſtitia xp̄i qualis. 222
Timor duplex notat. 130
Typus ouium ⁊ porcorū. 68
Tres cauſe ſingularium. 66
Tarat manicheorum error. 103
Tactus chriſti myſticus. 75

V

Virginitas dedicata in maria. 14
Vere virtutis ratio. 13
Virginitatis marie teſtimonia. 12
Vocabula maris galilee. 36
Vocis ⁊ verbi ſimilitudo. 25
Veſperarū natura que ſit. 25
Virtus penitentie que. 35
Viſio eſt merces ſanctorū. 40
Vita multiplex diſtinguit. 100
Valor quadrantis quis ſit. 47
Vſure deteſtatio. 52
Vindicte quō fiant a ſanctis. 51
Vtilitas bone intentionis. 63
Vnitas populi chriſtiani. 57
Vite mos gerendus eſt. 66
Veritas q̄n occultanda. 68
Virtus pſeuerantie expetēda. 95.
Verbū dei mūdo vulgatū. 96
Vocabulū crucis vnde. 99
Verbi dei auditio varia. 120
Vim celo inferre quid. 102
Virtus magna eijcere demones. 111
Verbum ocioſum qd̄ dicatur. 114
Valentini error arguitur. 118
Virtutes quattuor declarant. 140
Vita pani comparatur. 146
Vinculum coniugale probat. 159
Vita vera que ſit. 162.
Vite bene acte memoria. 195
Vite eterne deſcriptio. 213
Veſpera quō luceſcit. 240

¶ Finis tabule Alphabetice p̄ime partis.

¶ Incipiunt capitula euãgelij Matthei per ordinem.

Primuꝫ natiuitatis dñi nr̃i ieſu xp̃i.

Scḋm magoꝝ munera. occultatio ieſu. Infantes interficiuntur.

Tertiuꝫ. Regreſſus ieſu s ex egypto in nazareth: a ioãne in iordãe baptizatur.

Quartuꝫ. Jeſus in deſerto tentatus a diabolo vicit petrum ꝛ andream: iacobum ꝛ ioannem piſcatores conuocat: ꝛ circũiens varios lãguores hominum curat.

Quintum de beatitudine ꝛ ceteris mandatis.

Sextum. Orationeꝫ docet: ꝛ inter cetera mandata non eſſe cogitanduꝫ de victu ꝛ veſtitu predicit.

Septimum. Non eſſe prepropere iudicandum: de margaritis ante porcos non mittendis: petendum: querendum: ꝛ pulſanduꝫ: a pſeudo prophetis cauendum: quia non omnes qui dicunt mihi domine domine intrabunt in regnum celorum.

De domo edificata ſupra petraꝫ vel arenam.

Octauum. Leproſum mundat: puerum centurionis paralyticũ curat: ſocruꝫ petri a febribus liberat. De primis curis: ꝛ vt mortui mortuos ſuos ſepeliant cuidam dicit: nauigans tempeſtatem ſedat: ꝛ in terrã gerazenorum demonia eijcit.

Nonũ paralyticus curatus lectum ſuũ baiulat. Mattheũ cõuocat. dicit phariſeis non eſſe opus medico validis: parabolam pãni ꝛ ſciſſure ꝛ vtrium ꝛ vini ponit. Mulierem a profluuio liberat: ꝛ filiaꝫ principis cuiuſdam mortuam ſuſcitat: cecis oculos aperit: ſurdum ꝛ mutuꝫ demonium eijcit.

Decimum. Duodeciꝫ apoſtolos premittit cũ oĩ doctrina ac dicit ꝙ non venerit pacem mittere ſuper terrã ſed gladium.

Undecimuꝫ. Teſtimoniũ dicit ieſus de ioãne: atqꝫ increpat ciuitates que credere noluerũt. Confeſſio dñi ad pr̃em: ꝛ iuguꝫ dñi leue eſt.

Duodecimũ. Diſcipuli ſpicas vellunt: manum aridam habenteꝫ ſanat: hominem a demonio cecum ꝛ mutum liberat: ꝛ in principe demoniorum facere opinantes deſtruit. Jone ꝛ niniuitarum ſignum phariſeis tradidit: matrẽ ꝛ fr̃es ſpernit.

Decimumtertiuꝫ. De nauicula turbis parabolas exponit: prophetaꝫ in patria ſua ſine honore eſſe dicit.

Decimumquartum de ioãnis capite in diſco. de quinqꝫ panibus ꝛ duobus piſcibus in quinqꝫ milia viros: Jeſus ſupra mare ambulãs petruꝫ mergentem releuat.

Decimumquintuꝫ. ꝙ ea magis que de corde exeunt coinquinant hominem. Filiam mulieris ſyrophenyſſe a demonio liberat: ꝛ multos alios ſanat.

Decimũſextum. De ſepteꝫ panibus in quatuor milia viros. A fermento phariſeorum cauendũ. xp̃m dei viui filium eſſe petrus confitetur: queqꝫ poſt paululũ dure increpat.

Decimũſeptimuꝫ. In monte transfiguratur. puerum lunaticuꝫ curat: de ſtatera in ore piſcis.

Decimum octauum. Humilitatẽ docet ſicut pueri: ꝛ nec minimum fidelium ſcandalizandum: quorũ angeli faciem patris ſemper vident. corripiendos fratres ꝛ ſepiꝰ idulgẽdũ.

Decimũnonũ. Siĺitudo de illo q̄ conſeruũ ſuũ ꝓpter cẽtũ denarios ſuffocat. De eunuchis. infantes nõ eẽ arcẽdos a bñdictiõe. Difficile diuitem itrare in regnũ celorum.

Uigeſimum. De primis nouiſſimos futuros: parabolam operariorum in vinea conductorum. De petitione filiorum zebedei: ꝛ de primis accubitibus cene. De duobus cecis ſecus viam curatis.

Uigeſimũprimum. De aſino ꝛ pullo eius. De ficu arefacta. Interrogatus in q̄ poteſtate hec faceret: iterrogat de ioannis baptiſmate: ſubiungens parabolam duorum filiorum in vineam miſſorum: parabolam de vinee colonis qui interficiũt ad ſe miſſos.

Uigeſimūſcḋz. Parabolā de his q̄ inuitati ad nuptias venire ɔtemnūt. De denario ceſaris: de muliere que ſeptē viros habuit. Jeſus tētat⁹ a phariſeis iterrogat: cui⁹ fili⁹ ē xp̄s.
Uigeſimūtertiū. icrepās ſcribas dic. Ue hvob ſcribe et phariſei. Increpatio ciuitatis hieruſalem: de occiſione prophetarum et lapidatione.
Uigeſimūquartum de ſignis nouiſſimorū dierū: de aduentu ſaluatoris.
Uigeſimūquintum. de decē virginibus: de talētis de ouibus a dextris et hedis a ſiniſtris.
Uigeſimūſextum. Judeorū conſiliū de ɔprehendēdo ieſu: et cetera que in cena domini geſta ſunt.
Uigeſimumſeptimuz. petro predicit q̄ tertio eū abnegaturus eſſet: oratio ic u ad patrem: et cetera cū detraheret. Paſſio dn̄i et ſepultura.
Uigeſimumoctauū. Reſurrectio ei⁹ Item mandata et doctrina eius de baptiſmo.
Dominica ſecunda in aduentu.
Cum audiſſet ioānes in vinculis. 11.
In feſto ſancti ſtephani martyris.
Ecce ego mitto ad vos. 23.
In feſto innocentiū. Angel⁹ domini apparuit. 2.
In epiphania domini.
Cū nat⁹ eſſet ieſus in bethelecz. 2.
Dominica ſecunda poſt octauā epiphanie.
Cū deſcendiſſet ieſus de. 8.
Dominica tertia aſcendente ieſu in naui. 8.
Dominica quarta. Simile factum ē regnum celorum 13.
In ſeptuageſima. Simile ē regnū celoꝝ. 20.
Feria quarta i capite ieiunij.
Cum ieiunatis nolite fieri ſicut hypocrite. 6.
Feria quinta. Cum introiſſet ieſus capharnaum. 8.
Feria ſexta. Audiſtis q2 dcm̄ ē ātiq̄s. 5
Dominica prima in q̄drageſima.
Ductus ē ieſus in deſertū. 4.
Feria ſecunda. Cum venerit filius hominis. 25.
Feria tertia. Cū intraſſet ieſus hieroſolymaz. 12.
Feria quarta. Acceſſerunt ad ieſuz ſcribe et pha. 12.
Feria quinta. Egreſſus ieſus: ſeceſſit in partes. 15.
Dominica ſecūda i quadrageſima.
Aſſumpſit ieſus petruz iacobū et ioannem 17.
Feria tertia. Locutus eſt ieſus ad turbas et ad. 23.
Feria quarta. Aſcendēs ieſus hieroſoly. 20.
Feria ſexta. Homo quidam erat paterfami. 21.
Feria tertia poſt tertiam dominicaz in quadrageſima.
Reſpiciens ieſus diſcipulos ſuos. 18
Feria quarta. Acceſſerunt ad ieſum ſcri. et pha. 15.
Dominica in ramis palmarum.
Cum appropinquaſſet ieſus hieroſolymam.
Scitis q2 poſt bidnū paſcha fiet. 26.
Sabbato. Ueſpere autē ſabbati. 28.
Feria ſexta poſt dominicā in paſcha. Undecim diſcipuli. 28.
Dominica quinta poſt pēthecoſten.
Niſi abundauerit iuſtitia. 5.
Dominica. 7. Attendite a falſis prophetis. 7.
Dominica. 13. Nemo poteſt duobus dn̄is ſeruire. 6.
Dominica. 17. Acceſſerūt ad ieſū. 22
Dominica. 18. Aſcēdēs ie⁹ i naui. 9
Dominica 9. Simile ē regnū celorum hoi regi. 22.
Dn̄ica. 22. Abeūtes phariſei. 22.
Dominica. 23. Loquēte Jeſu. ad turbas. 9.
Dominica. 24. Cum videritis abomina. 24.
In feſto ſancti andree. Ambulans Jeſus iuxta mare. 4.
In feſto ſancte agnetis. Simile eſt reg. ce. theſauro. 13.
In conuerſione ſancti pauli apoſtoli Ecce nos reliquimus omnia. 19.
In cathedra ſācti petri. Uenit ieſus in partes. 16.
In feſto ſancti mathie apoſtoli. Confiteor tibi pater. 11.

Tabula ca. euange. mat.

In feſto ſancti petri apoſtoli. Uenit ieſus in partes. 16.
In feſto ſancti pauli apoſtoli. Ecce nos reliquimus omnia. 19.
In feſto ſanctoꝛum .7. fratrum. Ecce mater. 12.
In feſto ſancti iacobi apoſtoli. Acceſſit ad ieſum mater. 20.
In octaua apoſtoloꝝ petri ⁊ pauli.
Juſſit ieſus diſcipulos ſuos aſcē. in naui. 14.
In natiuitate ſancte marie ꝟginis.
Liber generationis ieſu chꝛiſti. 1.
In Feſto ſancti matthei apoſtoli.
Uidit ieſus hoīem ſedētē in the. 19.
In dedicatiōe ſancti michaelis.
Acceſſerunt diſcipuli ad ieſum di. ꝗs putas. 18.
In vigilia natiuitatis domini noſtri ieſu chꝛiſti.
Cum eſſet deſponſata mater ieſu. 1.
In vigilia plurimoꝛum apoſtoloꝝ.
Ecce ego mitto vos ſicut oues. 10.
Ecce nos reliquimus omnia. 19.
In natali vnius martyꝛis.
Nolite arbitrari qꝛ venerim mit. 10.
Si quis vult poſt me venire. 17.
Nihil opertū quod non reuelet. 10.
In natali plurimoꝛū martyꝛum.
Confiteoꝛ tibi pater celi ⁊ terre. 11.
Sedēte ieſu ſup montē oliueti. 24.
Uidēs ieſus turbas aſcēdit in montem. 5.
In natali confeſſoꝛum pontificum.
Uos eſtis ſal terre: ꝙ ſi ſal euanuerit. 5.
Uigilate qꝛ neſcitis qua hoꝛa. 25.
Homo quidā peregre ꝓficiſcēs. 25.
In natali virginū. Simile eſt regnū ce. x. virginibus. 25.
Simile eſt regnum celoꝛum theſauro abſcondito. 13.
In honoꝛe ſancte crucis.
Aſſumpſit ieſus duodecim diſcipulos ſecre. 20.

Finit tabula.

¶ Diui Thome aquinatis continuū in librum euangelij ſm Mattheum.

SAnctiſſi=
mo ac reueren
diſſimo patri
dño vrbano di
uina ꝓuidētia
pape quarto:
frat Thomas
de aquino or=
dinis fratrū ꝑdicatorū: cuȝ deuota
reuerentia pedū oſcula beatorum
Fons ſapiētie vnigenitū dei verbū
preſidens in excelſis. per qḋ pater
ſapiēter fecerat ⁊ ſuauiter diſpoſue
rat vniuerſa: in fine tēporū carnē
ſumere voluit vt ſub tegumēto na
ture corporee ſplēdorē eius huma=
nus intuitꝰ poſſet inſpicere: quē in
celſitudine maieſtatis diuīe attin=
gere nō valebat. Diffuderat ſiqdē
radios ſuos: ſapie. vȝ ſue indicia
ſuꝑ oīa oꝑa q̄ creauit: quodā vero
ampliori ꝑuilegio imaginē ꝓpriā
hominū aīabus impſſerat: q̄ꝫtū di=
ligētius expſſerat in cordibus ipm
amātiū ſm ſui muneris largitatē.
Sȝ quid eſt hominis aīa in tā im=
mēſa creatura: vt diuine ſapīe ve=
ſtigia poſſit cōprehendere ad per=
fectionē: qnimo ⁊ ſapientie lux in=
fuſa hoībus per peccati tenebras ⁊
occupationū tꝑaliū caligines fue=
rat obūbrata: ⁊ intātum ē quorūdā
cor inſipiēs obſcuratū: vt dei gl'iaȝ
in idola vana cōuerterent: ⁊ q̄ non
cōueniūt facerēt: in ſenſuȝ reprobū
incidētes. Diuina vero ſapiētia q̄
ad ſui fruitionē hominē fecerat: cū
ſui inexpertē eſſe nō ſinēs: totū ſe
in hūanā naturā ꝯtulit: eā mō ſibi
aſſumēdo mirabili: vt errātē hoīeȝ
ad ſe total'r reuocaret. Huius igit
ſapie claritatē nube mortalitatis
velatā ꝑmus apoſtoloꝝ ꝑnceps fi=
de ꝯſpicere meruit: ⁊ eam cōſtāter
abſq; errore ⁊ plenarie cōfiteri di=
cēs. Tu es xp̄s filiꝰ dei viui. O bea
ta cōfeſſio: quā nō caro et ſanguis:
ſȝ pater celeſtis reuelat. hec in ter=
ris fundat eccl'iaȝ: aditum ꝑbet in
celū: peccata meret ſoluere. ⁊ cōtra
eā porte nō preualēt inferoꝝ. Huiꝰ
igit fidei ac cōfeſſionis heres legi
gitime ſanctiſſime pater ꝓ ſtudio
mens vr̄a inuigilat: vt tante ſapie
lux fideliū corda ꝑfundat. ⁊ hereti
corū ꝯfutet inſanias: q̄ portis infe=
roruȝ merito deſignāt. Sane ſi ſm
Platonis ſniam beata cenſet reſ=
publica. cuiꝰ rectores operā ſapiē=
tie dare ꝯtigerit. illi ſiquidem ſa=
piētie quā imbecillitas intellectus
humani erroribus plerūq; cōma=
culat. q̄ꝫto magis ſub veſtro regi=
mine beatus cenſeri poteſt pp̄lus
xp̄ianus: vbi tāta diligētia excellē
tiſſime illi ſapientie curam impen
ditis: quā dei ſapientia carnalibꝰ
membris induta ⁊ verbis docuit: et
operibus demōſtrauit. Et huius
ſiquidē diligētie ſtudio veſtre ſan — Ratio
ctitati cōplacuit mihi committere — iniuncti
matthei euangeliuȝ exponēdū: qḋ — operis.
iuxta propriā facultatē ⁊ executꝰ ſo=
licite ex diuerſis doctorū libris ꝑdi
cti euangelij expōnē cōtinuā copi=
laui: pauca quidē certorū auctorū
verbis vt plurimū ex gloſſis adijciēs
que vt ab eorū dictis poſſent diſcer
ni: ſub gloſſe titulo ꝑnotaui. Sed ⁊
in ſanctoꝝ doctoꝝ dictis hoc adhi=
bui ſtudiū. vt ſinguloꝝ auctoꝝ no=
mina: necnō in quibus habeantur
libris aſſūpta teſtimonia deſcribā
tur. H excepto: ꝙ libros expōnū ſu=
pra loca q̄ exponebāt nō oportebat
ſpecialiter deſignari. puta ſicubi
nomē īueniat hieronymi. de libro
mētione nō facta datur intelligi ꝙ
hoc dicat ſuꝑ mattheū ⁊ in alijs ra
tio ſimilis obſeruet. niſi ī his q̄ de
cōmentario chryſoſtomi ſuꝑ mat=
theuȝ ſumunt oportuit inſcribi in
titulo ſuper mattheum. vt ꝑ hoc ab
alijs q̄ ſumūt de ipſius homiliario
diſtinguant. In aſſumēdis autem
ſanctorū teſtimonijs plerūq; opor=
tuit aliq̄ reſcindi de medio ad pro=

lixitatē vitandā: necnō ad manife-
ſtioꝛē ſenſū: vl' ſꝫ ꝯgruētiā expōnis
littere oꝛdinē ꝯmutari. Interdū ēt
ſenſuꝫ poſui: verba dimiſi: p̄cipue
in homilijs chꝛyſoſtomi: ꝑpt̄ h̄ ꝙ
eſt trāſlatio vitioſa. Fuit aūt mea
intentio in hoc ope nō ſolū ſenſum
ꝓſequi litteralē: ſed ēt myſticū po-
nere: interdū ēt erroꝛes deſtruere:
necnō cōfirmare catholicā verita-
tem. Qđ quidē neceſſariū fuiſſe vi
det̄: qꝛ in euangelio p̄cipue foꝛma
fidei catholice tradit̄: et totius vite
regula xp̄iāe. Pꝛolixū igit̄ p̄ns op⁹
nō videat̄ alicui: fieri. n. nō potuit:
vt hec oia ſine diminutiōe ꝓſeq̄rer
ꝛ tot ſanctoꝝ ſniaſ explicarē oīo
dā bꝛeuitate ſuata. Suſcipiat ita-
ꝙ vr̄a ſanctitas p̄ns opus vr̄o di-
ſcutiendū coꝛrigēdūꝙ iudicio. vr̄e
ſolicitudinis, ꝛ obediētie mee fru-
ctū: vt dū a vobis emanauit prece-
ptum: ꝛ vobis reſeruet̄ finale iudi
cium. ad locū vnde exeunt flumina
reuertantur.

Quat-
uo. ꝫit
in his
cōmen-
tarijs.

¶ Teſtimonia patrum de di-
gnitate ſacri euangelij.

EUangelij p-
nūciatoꝛ apertus
eſayas ꝓpheta:
euāgelice doctrie
ſublimitatē nomē
et materiā bꝛeuit̄
cōpꝛehēdēs: euāgelicū doctoꝛeꝫ ex
perſona dn̄i alloquit̄ dicēs. Super
montē excelſum aſcende tu q̄ euan
lizas ſyon: exalta in foꝛtitudine
vocē tuā: q̄ euangelizas hieruſalē.
exalta: noli timere: dic ciuitatibus
iude: ecce deus vr̄. ecce dn̄s deus in
foꝛtitudine veniet: et bꝛachiū eius
dn̄abitur: ecce merces ei⁹ cū eo. Ut
aūt ab ip̄o euangelij noie ſumam⁹
exoꝛdium. Augu. ꝯ fauſtum. Euā-
gelij nomē latie iterp̄tat̄ bon⁹ nūci⁹
vel bona annunciatio. qđ q̄dē cum
aliquod bonū annūciat̄: ſemꝑ dici
pōt. ꝓpꝛie tn̄ h̄ vocabulū obtinuit
annunciatio ſaluatoꝛis. Narrato-
res quippe oꝛiginis factoꝝ dictoꝝ
paſſionū dn̄i ieſu xp̄i ꝓpꝛie dicti
ſunt euāgeliſte. Chꝛy. in ho. Quid
em̄ his bonis nunciatis fiat eq̄le?
deus in terra: hō in celo: amicitia
dei ad noſtraꝫ facta naturā: ꝓlixū
ſolutū p̄liū: diabolus ꝯfuſus: moꝛs
ſoluta: paradiſus aptus. ꝛ hec oīa
ſupꝛa dignitatē nr̄am ꝛ cū facilita-
te nobis data ſunt: nō qꝛ laboꝛaui-
mus: ſed quia dilecti ſumus a deo.
Agu. in de vera reli. Cū. n. oibus
modis medeat̄ animis deus: ꝑ tē-
poꝛū opportunitatib⁹ q̄ mira ſapia
ei⁹ oꝛdinātur: nullomodo bn̄ficēti⁹
cōſuluit gn̄eri hūano: q̄ꝫ cū vnicus
fili⁹ ꝯſubalis p̄ri ꝛ coeternus totū
hoiem ſuſcipere dignat⁹ eſt: ꝛ v̄bū
caro fcm̄ eſt et habitauit in nobis.
ita. n. demōſtrauit q̄ꝫ excelſum locū
īter creaturas habeat hūana natu
rat in hoc ꝙ hoibus in vero hoīe
apparuit. Augu. in ſer. de nati. fa-
ctus eſt deus hō: vt hō fieret deus.
Hoc igit̄ bonū euangelizādū p̄nun
ciat ꝓpheta dicens. Ecce deus ve
ſter. Beda. in epi. ad flauianū. Ex-
inanitio aūt illa qua ſe inuiſibilis
viſibilē p̄buit: ꝛ creatoꝛ ac dn̄s om-
niū rerū vnus voluit eē moꝛtalium
inclinatio fuit miſeratiōis: nō de-
ſertio poteſtatis. Glo. Ne ergo ſic
deus adeſſe credatur vt fieret aliq̄
diminutio ptātis: ſubiungit ꝓphe-
ta. Ecce dn̄s in foꝛtitudine veniet.
Augu. de doc. xp̄iana. Nō ꝑ locoꝝ
ſpatia veniendo: ſed in carne moꝛ-
tali moꝛtalibus apparēdo. Beda.
in ſer. de dn̄i paſſi. De ieffabili aūt
dei potētia factū ē: vt dū de⁹ ver⁹ ē
in carne paſſibili: ꝯferat̄ hoi glīa
ꝑ ꝯtumeliā icoꝛruptio ꝑ ſuppliciū
vita ꝑ moꝛtē. Aug. ꝺ baptiſ. puulo
rū. Fuſo. n. ſanguie ſine culpa om-
nium culparū chyꝛographa dele-
ta ſunt: q̄bus homines a diabolo
antea tenebant̄. Glo. Qꝛ ḡ per vir-
tutē xp̄i patiētis hoies a peccato
liberati: ſui facti dei. Sequit̄. Et
bꝛachiū eius dn̄abitur: Leo papa
in ſer. de paſſi. Affuit aūt nobis in
xp̄o ſingulare p̄ſidiū: vt in natura

paſſibili moꝛtis ꝯditio nõ maneret ꝙ impaſſibilis eſſentia recepiſſet. ⁊ p id qđ nõ poterat moꝛi: poſſit id qđ moꝛtuum fuerat ſuſcitari. Glo. Et ſic p xp̄z nobis imoꝛtalis gloꝛie addit᷑ apitur. vñ ſequit᷑. Ecce mer ces eius cũ eo. de qua. ſ. ipſe dicit. Merces veſtra copioſa eſt in celis. Aug. ꝯ fauſtũ. Eterne. n. vite ꝑmiſſio regnũq; celoꝝ ad nouũ ptinet teſtamentũ: tẽpoꝛaliũ vero ꝑmiſſiones teſtamento veteri cõtinet᷑. Glo. Sic ergo q̃ttuoꝛ nobis de xp̄o euãgelica doctrina tradit: diuinitatẽ aſſumẽtẽ: hũanitatẽ aſſũptã: moꝛtẽ p quã a ſeruitute eripimur: reſurrectionẽ p quã nobis adit᷑ glioſe vite aperit᷑: ⁊ ꝓpter hoc in ezechiele ſub figura quattuoꝛ aialiũ demõſtat᷑. Grego. ſup ezechi. Ipſe. n. vnigenitus dei filius veraciter fact᷑ eſt hõ ipſe in ſacrificio nr̄e redẽptiõis dignatus eſt moꝛi vt vitulus. ipſe p virtutẽ ſue foꝛtitudinis ſurrexit vt leo: ipſe ẽt aſcendẽs ad celos eſt eleuat᷑ vt aquila. Glo. In qua aſcẽſione manifeſte oñdit ſuã diuinitatẽ. Mattheus ḡ in hoie itelligit᷑: q: circa humanitatẽ xp̄i ꝑncipal'r imoꝛat᷑. Marcus in leone: q: agit de reſurrectõe. Lucas in vitulo. q: agit de ſacerdotio. Joannes in aquila ſcribẽs ſacra diuinitatis. Ambꝛo. ſuper lucã. Et bñ accidit vt q̃m euãgelij hui᷑ libꝫ ſm mattheũ dicim᷑ eſſe moralẽ: opio hui᷑ ꝑtermitteret᷑ moꝛes. n. ꝓꝑie dñr hũani. figura aũt leonis aſcribit᷑ marco: q: a potentie cepit expꝛeſſione diuine cu3 dixit. Initiũ euãgelij ieſu xp̄i filij dei ioãni aũt figura aq̄le: eo ꝙ diuine miracula reſurrectiõis expſſit. Grego. ſup ezeh. Hec autẽ ipſa vniuſcuiuſq; libri euangelica exoꝛdia teſtant᷑: nã q: ab humana generatiõe cepit recte p hominem matthe᷑: q: p clamoꝛẽ in deſerto recte p leonẽ marc᷑: q: a ſacrificio exoꝛſus eſt bñ p vitulũ lucas: q: vero a diuinitate verbi cepit digne p aquilã ſignat᷑ ioãnes. Augu. de con. euã.

Quin et eterna in lege ſignant moſi: abꝛahe.

Typus q̃ttuoꝛ euãgeliſtarũ notatur.

Uel mattheus qui regiã xp̄i pſonã maxime ꝯmẽdauit: p leonẽ ſignificat᷑. Lucas autẽ p vitulũ ꝓpter victimã ſacerdot. s. Marcus aũt qui neq; ſtirpẽ regiã neq; ſacerdotale3 narrare voluit: ⁊ tñ in hũanis verſatus oñditur. hois figura ſignat᷑. Hec aũt tria aialia leo: hõ: vitulus in terra gradiũt᷑. vñ iſti tres euãgeliſte i iſtis maxime occupati ſũt q̃ xp̄s in carne opatus eſt. At vero ioannes velut aquila volat: ⁊ lucẽ incõmutabilis veritatis acutiſſimis coꝛdis oculis intuet᷑: ex quo datur intelligi tres euãgeliſtas circa actiuã vitã fuiſſe verſatos. Joãnẽ vero circa ꝯtemplatiuam. Remi. Doctoꝛes aũt grecoꝝ p hoiem intelligũt mattheũ: q: genealogiam dñi ſm carnẽ deſcripſit: p leonẽ ṽo ioãnem: q: ſicut leo ſuo rugitu cũctis beſtijs timoꝛẽ incutit: ſic ⁊ ioãnes cũctis hereticis timoꝛẽ incuſſit p vitulũ intellexerunt lucã: q: vitulus ſacerdotalis eſt hoſtia: et ipſe ſemp circa templũ ⁊ ſacerdotiũ verſatus eſt: ⁊ p aquilã Marcũ intellexerũt. q: aquila in ſcripturis diuinis ſolet ſignificare ſpm̄ſanctũ: qui locutus fuit per oꝛa ꝓphetaꝝ: ⁊ ip̄e a ꝓphico teſtimonio exoꝛſus eſt. Hiero. Circa numerũ ṽo euangeliſtarũ ſciendũ ẽ plures fuiſſe qui euangelia ſcripſerũt: ſicut et lucas euãgeliſta teſtat᷑ dicẽs. Q̃m quidẽ multi conati ſunt oꝛdinare ⁊c̄. Et ſicut pſeuerãtia vſq; ad pñs tẽpus monumẽta dederãt: que a diuerſis auctoꝛib᷑ edita diuerſaꝝ hereſũ fuere ꝑncipia: vt eſt illđ: iux egiptios et thomã ⁊ matthiam et bartholomeu3. xij. quoq; aploꝝ. ⁊ Baſilidis atq; Apellis et reliq̃ꝝ: quos enumerare longiſſimũ eſt: eccl'ia autẽ q̃ ſupra petrã dñi voce fundata eſt quattuoꝛ flumina paradiſi inſtar eructuãs: q̃tuoꝛ ãnullos ⁊ angulos h3 p q̃s q̃ſi arca teſtamẽti ⁊ cuſtos legis dñi lignis mobilibus vehitur. Augu. de q̃. euã. Uel q̃m quattuoꝛ ſunt ꝑtes oꝛbis terre: p cui᷑ vniuer

Euãgeliſtarũ numerus diſcutit.

ſitatē xp̄i eccl'ia dilatat̄. Alius aūt fuit eis ordo cognoſcendi atq̄ p̄dicādi aliꝰ aūt ſcribēdi. ad cognoſcēdū q̄ppe atq̄ p̄dicādū p̄mi fuerūt: qui ſecuti ſunt dn̄m in carne p̄ntē docentē audierūt: facientēq̄ viderūt: atq̄ ex eius ore ad euangelizādū ſunt miſſi. Sed in ſcribēdo euāgelio qđ diuinitꝰ ordinatū eſſe credendū eſt ex numero eorū quos añ paſſionē dn̄s elegit: p̄mū vltimūq̄ locū duo tenuerūt: p̄mū Mattheus vltimū Joānes vt reliq̄ qui ex illo numero nō erāt: ſed tñ xp̄m in illis loquentē ſecuti erāt: tanq̄ filij amplectēdi: ac p hoc in loco medio cōſtituti: vtroq̄ ab eis latere munirē tur. Remi. Mattheꝰ quidē ſcripſit in iudea ſub tēpore Caij Caligule imperatoris. Marcꝰ i italia Rome ſub tēpore neronis vel claudij ſm rabanū. Lucas ꝟo in achaie boetieq̄ partibꝰ rogatus a theophilo. et Joannes epheſi in aſia minori ſub tēpore Nerue p̄ncipis. Beda. Sed tñ cū ſint quattuor euāgeliſte nō tā quattuor euangelia q̄ vnum quattuor librorū veritati cōſonū edidere. Sic. n. duo ꝟſus eādē prorſus habentes materiam. p diuerſitate metri ꝛ verborū duo ſunt: ꝛ tñ nō niſi vnā ꝯtinēt ſn̄iam: ſic euangeliſtarū libri cū ſint quattuor vnum cōtinent euāgeliū: q꞉ vnā doctrinā faciunt de fide catholica. Chry. in ho. Sufficiebat aūt vt vnꝰ euangeliſta oia diceret: ſed cū quattuor ab vno ore oia loq̄nt̄: nō ſm eadē tp̄a: neq̄ in eiſdem locis cōuenientes ꝛ adinuicē colloquentes maxima fit demōſtratio veritatis. Et hoc ipſum qđ in aliquibus modicis diſſonare videntur: maximū ſignū veritatis eſt. Si. n. p oia ꝯſonarent: crederēt inimici q̄ ex placito q̄dā hūano ꝯuenientes ſcripſerint q̄ ſcripſerunt. In p̄ncipalibꝰ q̄dē q̄ ptinēt ad iformatione vite ꝛ p̄dicationē fidei: neq̄q̄ diſſonāt: nec in paruo. Si aūt i miraculis: h̄ quidē hec. ille vero illa dixit: h̄ te nō cōturbet. ſi. n. vnꝰ oia

Ueritas euangelij oſtēditur.

dixiſſet: ſuperfluus eſſet numerus reliquorū. ſi oēs diuerſa: neq̄q̄ cōſonātie demōſtratio apperet. ſi aūt aliq̄d de tēporibꝰ vel modis dr̄ter annūciāt: hoc nihil impedit eorū q̄ dicta ſunt veritatē: vt infra oñdet̄. Agu. de cō. euā. Quāuis aūt ſinguli eorū ſuū quique narrandi ordinē tenuiſſe videant̄: nō tñ vnuſquiſq̄ eorū velut alterius p̄cedētis ignarus voluiſſe ſcribere reperitur: vel ignorata p̄termiſiſſe que ſcripſiſſe aliꝰ inuenit̄: ſꝫ ſic vnicuiq̄ iſpiratū eſt: nō ſuperfluā ꝯparationē ſui laboris adiūxit. Glo. Sublimitas aūt euāgelice doctrine ꝯſiſtit q̄dē p̄mo in eius excellentiſſima auctoritate Augu. de cō. euā. Inter oēs em̄ diuinas auctoritates q̄ ſanctis lr̄is ꝯtinent̄: euāgeliū merito excellit: cuiꝰ p̄mi p̄dicatores ap̄li fuerūt qui dn̄m ieſum ſaluatorē nr̄m xp̄m ēt in carne p̄ntē viderūt: quorū q̄dā hoc eſt matthēꝰ ꝛ ioānes ēt ſcripta de illo que ſcribēda viſa ſunt: libris ſingulis ediderunt. Ac ne putaret̄ qđ attinet ad pcipiendū ac p̄dicādū euāgeliū intereſſe aliq̄d: vtrum illi ānunciēt qui eundē dn̄m hic in carne apparentē ſecuti ſunt: an alij q̄ ex illis ꝯparata fideliter credide runt: diuina ꝓuidētia ꝓcuratū eſt per ſpm̄ ſcm̄: vt quibuſdā ēt ex illis qui p̄mos ap̄los ſeq̄bant̄: nō ſolum annūciādi: verū ēt ſcribēdi euāgeliū tribueret̄ auctoritas. Glo. Et ſic ptꝫ q̄ ſublimitas euāgelice auctoritatis a xp̄o depēdet: ꝛ hoc deſignat̄ in verbis ꝓphete p̄miſſis cum dicitur. Sup mōtē excelſum aſcēde tu. Mons. n. excelſus xp̄s eſt de quo idē eſayas dicit. Erit in nouiſſimis diebꝰ p̄paratus mons domꝰ dn̄i in vertice mōtiū. i. ſup omnes ſanctos q̄ a mōte xp̄o montes dr̄: q꞉ de plenitudine eius oēs accepimus. Recte āt ad mattheū dicitur Supra mōtem excelſum aſcende tu q꞉ ſicut p̄dictū eſt: ipſe in ꝓpria pſona facta xp̄i vidit et eius doctrinam audiuit. Augu. de cō. euan. Illud

Attēde qōnem.

aūt diſcutiendū eſt qđ ſolet nōnul=
los mouere: cur ipſe dn̄s nihil ſcri
pſerit: vt alijs de ipſo ſcribentibus
neceſſe ſit credere. Sʒ nequaꝗ̄ di=
cēdū ē: ꝙ ipſe nō ſcripſerit qn̄qdeʒ
membra eius id opata ſunt: qđ di=
ctāte capite cognouerūt. Quicquid
em̄ de ſuis factis ⁊ dictis nos lege=
re voluit: hoc ſcribendū illis tanꝗ̄
ſuis manibꝰ impauit. Glo. Scđo
ēt hʒ euāgelica doctrina ſublimita
tē virtutis. vñ apoſtolꝰ dicit: ꝙ euā
geliū virtus dei eſt in ſalutē omni
credēti. Et hoc oñdit ꝓpheta in ꝑ̄=
miſſis ꝟbis cū dicit. Exalta in for=
titudine vocē tuā. in quo ēt ⁊ modū
euāgelice doctrie deſignat in exal
tatione vocis: ꝑ quā doctrine clari
tas dat᷑ intelligi. Augu. ad voluſia
nū. Modus. n. ip̄e quo ſctā ſcriptu=
ra ɔteritur eſt oibus acceſſibilis:
pauciſſimis penetrabilis ea ꝗ̄ ap=
te ɔtinet ꝗ̄ſi amicus familiaris ſi=
ne phuco ad cor loquit᷑ idoctoꝝ atꝗ̄
doctorum. Ea vero ꝗ̄ in myſterijs
occl̄tat: nec ipſe eloqo ſuꝑbo erigit
quo nō audeat accedere mens tar=
diuſcula et inerudita ꝗ̄ſi pauꝑ ad
diuitē: ſed inuitat oēs hūili ſermo=
ne quos nō ſolū māifeſta paſcat: ſʒ
ēt ſecreta exerceat veritate: hoc in
ꝓ̄ptis qđ in recōditis hn̄s. Sʒ ne
apta faſtidirent᷑: eadē rurſus opta
deſiderātur deſiderata ꝗ̄dāmodo
renouant᷑: renouata ſuauiter inti=
mantur. His ſalubriter ⁊ praua cor
rigunt᷑ ⁊ ꝑua nutriuntur: ⁊ magna
oblectant᷑ ingenia. Glo. Sed qꝛ vox
exaltata longius audit᷑. potuit in
exaltatiōe vocis euāgelice doctrie
publicatio deſignari: qꝛ nō ad vnā
tm̄ gentē: ſʒ ad vniuerſas nationes
ꝑ̄dicanda mādat᷑. Predicate inꝗ̇t
dn̄s euangeliū oī creature. Grego.
Poteſt em̄ ois creature noie natio
gentiū deſignari. Glo. Tertio autē
hʒ euāgelica doctrina altitudineʒ
libertatis. Augu. In veteri. n. teſta
mēto ꝓpter tꝑaliū bonorū ꝓmiſſio
nē: malorūꝗ̄ cōminationeʒ: ſeruos
parit tꝑalis hieruſalē. In nouo āt
vbi fides in petra charitatem ꝗ̄ lex
poſſit ipleri: nō magis timore pene
ꝗ̄ dilectiōe iuſticie liberos parit hie=
ruſalē eterna. Glo. Vñ ⁊ hāc ſubli=
mitatem doctrine euāgelice ꝓpha
deſignat dicens. Exalta noli time=
re. Reſtat autem videre quibus et
qua de cauſa hoc euangeliū ſit ſcri
ptū. Hiero. Mattheus enim euā=
gelium in iudea hebreo ſermone
edidit. ob eoruʒ maxime cauſam ꝗ̇
in hieruſalē crediderant ex iudeis
cū em̄ primo ꝑ̄dicaſſet euangelium
in iudea: volens trāſire ad gentes
primus euangeliū ſcripſit hebraī=
ce qđ fratribus a quibꝰ ibat in me
moria dereliꝗ̇t. Sic ei neceſſe fuit
ad confirmationē fidei euangeliū
predicari: ſic et cōtra hereticos ſcri
bi. Chry. Corpus autem ſue narra
tionis ordinauit mattheus. primū
ergo natiuitatē: deinde baptiſmū:
Tertio tentationē: Quarto doctri=
nam: Quinto miracula: Sexto
paſſionē: Septimo reſurrectionem
et aſcenſionē ipſius: nō ſolum hiſto
riā de xp̄o exponere volens. ꝑ hoc
verum etiā euāgelice vite ſtatum
docere: quoniam nihil eſt ꝙ ex pa=
rentibus naſcimur: niſi iteruʒ per
aquam et ſpm̄ renati fuerimus ex
deo. Poſt baptiſmum autē neceſſe
eſt contra diabolum ſtare: poſt hoc
quaſi omni ſuperata tentatione fa
ctus idoneus ad docendum: ſiqui=
deʒ ſacerdos eſt doceat et doctrinā
ſuam bone vite quaſi miraculis fa
ctis commendet: ſi laicus eſt operi=
bus doceat fidē. Deinde neceſſe eſt
exire nos de hoc ſtadio mundi: et
tunc reſtat vt tentationū victoriam
reſurrectionis merces ſequatur et
gloria. Glo. Patet igitur ex premiſ=
ſis euāgelice doctrine materia ſcri
ptorum euangelij numerus: figu=
re differentia: et ordo: euangelice
doctrine ſublimitas: ⁊ quibus hoc
euangelium ſit conſcriptū: et ordo
proceſſus ipſius.

Rati[...] euāgeli[...] matthe[...]

Capitulum. j.

Mattheus.

Liber generatiōis ieſu chriſti filij dauid filij Abraam.

¶Quia faciē hominis Mattheus ſignificat: quaſi de homine exorſus eſt ſcribere dicens. Liber generationis. Raban⁹. Quo exordio ſatis oſtendit generationē chriſti ſm carnez ſuſcepiſſe narrandā. Chriſoſto. Iudeis em̄ euangeliuz ſcripſit: quibus ſuperfluū erat exponere diuinitatis naturam quā cognoſcebant: neceſſariū autē fuit ei⁹ myſteriū incarnationis oñdere Ioānes aūt cū gentibus euangelium ſcripſit q̄ non cognoſcebant ſi de⁹ filiū hȝ. iō necc̄iū fuit primū illis oñdere: qꝛ eſt filius dei deus: deinde qꝛ carnē ſuſcepit. Raba. Cum autē paruā libri ꝑticulā teneat generatio dixit: Liber generationis.

Conſuetudo vi[…]ſ ē he[…]reis.

Cōſuetudo em̄ hebreoꝝ eſt vt voluminibus ex eoꝝ ꝓncipiis imponāt noīa vt eſt geneſis: Glo. Planior aūt ſenſus eēt: Hic eſt liber generationis ſed hic eſt mos in multis: vt viſio eſaie. ſubaudis hec eſt. Generatiōis aūt ſingulariter dicitur q̄uis multe ꝑ ordinē replicenꝫ: qꝛ ꝓpter xp̄i generationez cetere hic inducunꝫ. Grego. in omē. Ul' ideo librū hūc generatiōis noīat: qꝛ hec eſt totius diſpenſatiōis ſumma et radix bonoꝝ omniū: deū hoiem factū eſſe: hoc em̄ facto alia ſm rationē ſequebanꝫ. Remi. dicit aūt Li. gene. ie. chri. qꝛ nouerat ſcriptū eē Liber generatiōis ade: et iō ſic exorſus eſt vt opponeret librū libro. Adā nouū: ade veteri: qꝛ oīa ꝑ iſtū ſunt reſtaurata: q̄ per illū ſunt corrupta. Hiero. In eſaia aūt legim⁹. Gñationē ei⁹ q̄s enarrabit? nō ergo putemus euangeliſtā ꝓphe eſſe cōtrariū qđ ille ipoſſibile dixit eſſe effatu hic narrare incipiat: qꝛ ibi de generatiōe diuinitatis: h̄ de incarnatiōe dictū eſt. Chry. in ho. Nec tū ꝑua eſtimes te audire hāc audiens generationē: eſt em̄ valde ineffabile q̄ deus ex muliere naſci dignatus eſt: ⁊ habere ꝓgenitores dauid et abraam. Remi. Si autē aliquis dixerit: qꝛ ꝓpha de natiuitate hūanitatis dixit: nō eſt rñdendū. Nullus gñationē dñi narrauit ſed perarus: qꝛ mattheus ⁊ lucas: Raba. In hoc autem q̄ dicit. Ieſu xp̄i. regalē ⁊ ſacerdotalē i eo exprimit dignitatē. nā ih̄s q̄ noīe huius p̄ſagiuz p̄tulit: ꝓmus poſt moyſen in pp'lo iſrael ducatū tenuit. Aarō vero myſtico conſecrat⁹ vnguento primus in lege ſacerdos fuit. Auguſti. de q̄ſtio. noui ⁊ vete. teſtamē. Quod autē per olei vnctionez preſtabat deus illis qui in reges vel ſacerdotes vngebanꝫ: hoc preſtitit ſpūſſanctus homini xp̄o addita expiatione. Spūs em̄ ſctūs purificauit qđ de maria virgine in corpus ſalnatoris profecit. ⁊ hec eſt vnctio ſaluatoris q̄re xp̄s eſt appellatus.

Ieſus q̄re chriſtus dicatur.

Chry. ſup mattheū. Qꝛ vero impia prudētia iudeoꝝ negabat ih̄m de dauid ſemie eſſe natū: ſubdit: Filij dauid filij abraā. Quare āt nō ſufficiebat dicere illū filiū abrae ſol⁹ aut dauid ſolius? qꝛ ad ambos de xp̄o naſcituro ex eis ꝓmiſſio fuerat facta ad abraā quidē ſic. Et in ſemine tuo bñdicenꝫ oēs gētes terre. Ad dauid aūt ita. De fructu vētris tui ponā ſuꝑ ſedē tuā. Ideo ḡ vtriuſq̄ filiū dixit: vt vtriuſq̄ ꝓmiſſiones i xp̄o adimpletas oñderet. deinde qꝛ xp̄s tres dignitates fuerat habitur⁹: rex: ꝓpha: ſacerdos. Abraā ꝓpha fuit ⁊ ſacer dos. ſacerdos ſicut de⁹ ad illū dicit in geneſi. Accipe mihi vaccā ruffaz: ſicut ait dñs ad abimelech de illo. Propha eſt ⁊ orabit pro te. Dauid rex fuit et ꝓpha: ſacerdos aūt nō fuit. Iō ergo amboꝝ filius noiatus eſt vt vtriuſq̄ patris. Triplex dignitas origiali iure recognoſcereꝫ in xp̄o.

Ambro. ſup lucã. Jō ēt duos gene=
ris auctores elegit: vnū q̄ de cogna
tione pplor̄ ꝓmiſſum accepit: alte
rū qui de gn̄atione xp̄i oraculū cō=
ſecutus eſt. Et iō lȝ ſit ordine ſucceſ
ſionis poſterior: prior tn̄ deſcribit̄.
qꝛ plus eſt promiſſum accepiſſe de
xp̄o q̄ȝ de eccleſia q̄ que eſt per xp̄ȝ.
potior eſt em̄ qui ſalutat eo qđ ſal=
uatur. Hiero. Ordo ēt ꝓpoſterius:
ſed neceſſario ꝯmutatus. ſi em̄ pri=
mū poſuiſſet abraã: ⁊ poſtea dauid
rurſus ei repetendus fieret abraã
vt gn̄atiōis ſeries texeret̄. Chry.
ſuper Mat. Altera aūt rō eſt: qꝛ re=
gni dignitas maior ē q̄ȝ nature. nã
⁊ ſi abraã p̄cedebat in tp̄e dauid p̄=
cedebat i dignitate. Glo. Qꝛ v̄o ex
h̄ titulo appet totū hūc librū ꝯſcribi
de ieſu xp̄o neceſſariū ē p̄cognoſce=
re q̄d ſit ſentiēdū đ ip̄o: ſic em̄ meli⁹
exponi poterūt q̄ in h̄ libro. de eo di

Triplex heresis circum chriſtuȝ.

cuntur. Augu. de. q̄. euã. error aūt
hereticor̄ đ xp̄o trib⁹ gn̄erib⁹ termi
nat̄ aut de diuinitate: aut de huma
nitate aut de vtroq̄ȝ fallunt̄. Aug.
de here. Cherint⁹ ḡ ⁊ Ebion ieſum
xp̄m hoiem tm̄ fuiſſe dixerūt: hos
ſecutus Paulus ſamaſaten⁹ xp̄m
nū ſemꝑ fuiſſe ſed eius initiū ex q̄
de maria nat⁹ eſt aſſeuerat: nec em̄
aliquid ampli⁹ q̄ȝ hoiem putat. et
hec hereſis poſtea a photino cōfir=
mata ē. Aug. ꝯ̄ hereticos. Joãnes
aūt apoſtolus iſtius inſaniã longe
añ ſp̄ūſancto cōſpiciēs eū alto ip̄i=
tie ſopore demerſum ſue vocis pre=
conio excitat dicens. Jn principio
erat verbū. Ei ergo qđ in p̄ncipio
erat apud deū: nō relinquit̄ in no=
uiſſimo tēpore origis ſue ab hoie
p̄ncipiū ſūpſerit. Jtē inquit. Pater
glorifica me illa gl̄ia quam habui
apud te p̄uſq̄ȝ mūd⁹ fieret. audiat
photinus eū gloriã ante principiū
poſſidere. Aug. de here. Neſtorij
aūt ꝑuerſitas fuit vt hominē tan=
tūmodo ex beata maria virgine ge
nitū p̄dicaret: quē verbum dei non
vnitatē pſone ⁊ in ſocietatē ſeꝑabi=
lē recepiſſet: qđ catholicor̄ aures
neq̄q̄ȝ ferre potuerunt. Augu. ad
monachos egipti. Ait em̄ apoſtol⁹
de vnigenito: ꝙ cū in forma dei eēt
nō rapinã arbitrat⁹ eſt eſſe ſe eq̄lē
deo. Quis eſt ergo ille q̄ eſt in for=
ma dei? aut qūo exinanitus eſt: et
deſcendit ad humilitatē ſm̄ hois
formã? Et quidē ſi p̄dicti heretici
in duos diuidētes xp̄m. i. in homi=
nē ⁊ v̄bū: hominē dicūt ſuſtinuiſſe
exinanitionē: ſeparãtes ab eo dei
verbū p̄oſtendēdū eſt: qꝛ in forma
⁊ inequalitate itelligit̄: ⁊ fuit pr̄s
ſui vt ex inanitiōis ſubſtinere mo
dū. Sed nihil craturaruȝ eſt ſi ſm̄
ꝓpriã intelligat̄ naturã in patris
equalitate: qūo ergo exinanit⁹ dr̄
et ex qua eminētia vt eēt hō deſcē=
dit? aut qūo intelligit̄ aſſumpſiſſe
tanq̄ȝ nō habēs in ꝓncipio ſerui for=
mã? Sed aiūt ꝙ verbū pr̄i equale
exn̄s habitauit in hoie nato ꝑ mu
lierē. Et hec eſt exinanitio. Certe
audio filiū dicentē ſc̄is apoſtolis.
Si quis diligit me: verbū meū cu=
ſtodiet. Audis qūo in eis qui ſe di=
ligūt: ſe ⁊ ſibi cohabitare dixit deū
pr̄em. Putas ergo ipſum exinani=
tū ⁊ vacuatū: dabim⁹ ⁊ ſui formam
accepiſſe: quin diligētiū ſe aiabus
ſanctis facit manſionē. Quid autē
ſp̄ūs habitans in nobis putatis ⁊
ipſe humanationis diſpēſationem
adiplet. Abbas. Jſidorus ad ar=
chipſ. Uer̄ ne vniuerſa ãnuerem⁹:
vnū ad qđ vniuerſa intendūt dice=
mus: qꝛ illū qui deus erat humilia
loqui ⁊ diſpenſatiuū ſimul et vtile
eſt: ⁊ nihil inuiolabili nature p̄iu=
dicat. Cum vero qui hō eſt: diuina
et ſupnaturalia q̄dã loqui ſumme
p̄ſumptionis eſt malū: nã regi q̄dē
licet ēt ⁊ hūiliter agere: militi v̄o
nō licet imperiales voces emittere
Si igit̄ deus erat hūatus: ēt humi
lia locū habēt. Si vero hō tm̄ erat
excelſa non habēt locū. Augu. de
here. Sabellum diſcipulū Noeti
quidã ꝓhibēt: q̄ dicebãt xp̄m eūdē
et pr̄em ⁊ ſp̄m ſc̄tm̄. Aug. ꝯ̄ hereti.
Hui⁹ aūt inſaniſſimi furoris auda

Teſtimonia ſcripture cōtra errores de xp̄o.

ciā celeſtiū teſtimonioꝝ auctorita-
te frenabo ad dmōſtrādā ꝓpe ſub-
ſtantie filij pſonā: nō illā q̄ homini
ſuſcepto ꝯgruere cauillant aſſumēs
ſed illa in mediū pferēs teſtimōia
que ſine vllo ancipitis intelligētie
ſcrupulo diuinitati ei⁹ ꝯpetere oēs
pariter ꝯfitent. In geneſi em̄ deuz
dixiſſe legim⁹. Faciam⁹ hoiem ad
imaginē et ſilitudinē nr̄am. Ecce
pluralr̄ dicit. Faciamus: aliū. vz
indicans ad quē loquētis fctūs eſt
ſermo. Si vn⁹ eſt: ad imaginē ſuā
feciſſe diceret: nūc aūt ali⁹ ꝛ alteri⁹
imaginē apertius feciſſe deſcribit
Glo. Alij vero verā xp̄i humanita
tē negauerūt. Ualentinus em̄ dixit
xp̄m a pr̄e miſſum ſpiritale vel ce-
leſte corp⁹ attuliſſe nihilq̄ꝫ aſſum-
pſiſſe de Maria virgine: ſed p illā
tanq̄ꝫ p riuū: aut fiſtulā ſine aſſum
pta carne trāſiſſe. Nos aūt nō ideo
credimus natū ex Maria virgine
q̄ aliter in vera carne exiſtere atq̄ꝫ
hominibus apparere non poſſet:
ſed q: ſic ſcriptum eſt in ea ſcriptu-
ra cui niſi crediderim⁹ nec xp̄iani
nec ſalui eē poterim⁹. Si aūt de ce
leſti vel aerea vel humida creatu-
ra corpus aſſumptū vellet ꝯmutare
in humane carnis veriſſimā quali
tatē hoc eū potuiſſe facere quis ne
garet? Aug. de here. Māichei ꝟo
dixerūt: phātaſma eſſe dn̄m ieſum
xp̄m: nec femineo poſſe naſci ex vte
ro. Aug. lxxxiij. q. Sꝫ ſi phātaſma
fuit corp⁹ xp̄i fefellit xp̄s: et ſi fallit
ꝟitas nō eſt. Eſt aūt ꝟitas xp̄s: nō
ergo phātaſma fuit corp⁹ ei⁹. Glo.
Et q: p̄ncipiū hui⁹ euāgelij ꝛ ēt euā
gelij ſcḋm lucā manifeſte oñdit xp̄m
natū ex femina: ex quo apparet ꝟa
xp̄i humanitas: q̄ vtriuſq̄ꝫ euāgelij
principia negāt. Augu. ꝯ fauſtū.
Uñ fauſtus dicit euangeliū quidē
a p̄dicatiōe xp̄i ꝛ eſſe cepit ꝛ noiari
in quo ip̄e nuſq̄ꝫ ſe natū ex hoibus
dicit. At ꝟo genealogia adeo nō eſt
euāgeliū: vt nec ei⁹ ſcriptor auſus
fuerit eā euāgelium noiare. Quid
em̄ ſcribit? Liber generatiōis ieſu
xp̄i filij dauid. nō q̄ liber euangelij
ieſu xp̄i: ſed liber gn̄ationis. At ꝟo
Marc⁹. q: gn̄ationē ſcribere nō cu-
rauit: ſed tm̄ p̄dicationē filij dei qḋ
eſt euāgeliū: vide q̄ꝫ cōpetenter ſit
exorſus: Euāgeliū inquit ieſu xp̄i
filij dei: vt hic ſatis appeat genea-
logiā nō eſſe euangeliū. nāq̄ꝫ et in
ipſo mattheo poſt incluſum ioānē
in carcere tūc legit ieſum cepiſſe p̄-
dicare euāgeliū regni. Ergo q̄cq̄d
añ hoc narratur: genealogiā eſſe
cōſtat: nō euāgeliū. Ad ioānē q̄ et
marcū me cōtuli: q̄ꝝ mihi p̄ncipia
nō imerito placuerūt: q: nec dauid
nec mariā idjucūt: nec ioſeph. ꝯ quez
Augu. Quid ergo rn̄debit aplo di-
centi: Memor eſto ieſum xp̄ꝫ reſur-
rexiſſe a mortuis ex ſemine dauid
ſꝫ euāgeliū meū. Qḋ aūt erat apl̄i
pauli euāgeliū: hoc ēt ceteroꝝ apo
ſtoloꝝ ꝛ oium fideliū. hoc em̄ alibi
dicit: Siue ego ſiue illi euāgelium
p̄dicauerūt. Augu. de hereſi. Ar-
riani aūt pr̄em ꝛ filiū ꝛ ſpm̄ ſcm̄ vo-
lūt eſſe vni⁹ eiuſdēq̄ꝫ ſube: nature:
aut eēntie: ſꝫ eē filiū creaturā pr̄is
ſpm̄ vero ſcm̄ creaturā creature: h̄
eſt ab ipſo filio creatū volūt: Xp̄m
ēt ſine aia carnē ſuſcepiſſe arbitrā-
tur. Augu. p̄mo de tri. Sꝫ ioānes
in eo declarat filiū non tm̄ deū eſſe:
ſꝫ ēt eiuſdē cū pr̄e ſube: q: cū dixiſ-
ſet. Et de⁹ erat verbū: addidit: Oia
p ip̄m fcā ſunt. vñ appet ip̄m fctm̄
nō eſſe p quē fcā ſunt oia. ꝛ ſi fact⁹
nō eſt creatus nō eſt: ꝛ ſic eiuſdē cū
pr̄e ſube eſt: ois em̄ ſuba q̄ deus nō
eſt: creatura eſt. Aug. ꝯ felicianū.
Neſcio em̄ quid nobis mediatoris
pſona ꝯtulerit: qui medius noſtrū
nō redimēs carnē q̄ ſine aia nec be
neficium poſſit ſentire ſuſcepit. Si
em̄ venit xp̄s ſaluū facere qḋ perie
rat: q: totus hō perijt totus benefi-
cio ſaluatoris indiget: ꝛ iō xp̄s ve-
niēdo totū ſaluat corp⁹ et aiaꝫ aſſu-
mendo. Augu. in lib. lxxxiij. q.
Qño ēt ipſi rn̄dēt tam manifeſtis
obiectiōib⁹ ex euāgelica ſcriptura:
in qua ꝯtra eos dn̄s tā multa ꝯme

Fauſti argumēti inania.

morat⁹: vt eſt illud. Triſtis eſt aīa
mea vſq; ad mortē. et ꝑtātē habeo
ponēdi aīam meā: et multa hmōi
qui ſi dicāt in parabolis eū locutū
eſſe habemus euāgeliſtarū rōnes
qui res geſtas narrantes ſicut eū
corpus habuiſſe teſtant: ſic eū indi
cāt habere aīam ꝑ affectiones que
non poſſunt eſſe niſi in aīa. eis eñ
narrantibus legim⁹. Et mirat⁹ eſt
ieſus: et irat⁹ ⁊ multa hmōi. Aug.
Apolli de hereſi. Apollinariſte autē ſicut
nariſte arriani xp̄z dixerūt carnē ſolā ſine
confutā aīa ſuſcepiſſe. In qua queſtiōe te-
tur. ſtimonijs euāgelicis victi: mētem
qua rōnalis eſt aīa hoīs defuiſſe
aīe xp̄i. Sȝ ꝓ hac ip̄z vbū i ea fuiſſe
dixerunt. Augu. in lib. lxxxiij. q.
Sed ſi ita eſt beluā quādā cū figu
ra hūani corporis dei verbū ſuſce-
piſſe crederet. Augu. ð hereſib⁹.
De ipſa vero eius carne ſic a recta
fide diſſenſiſſe ꝑhibent: vt dicerent
carnē illā et verbū vnius eiuſdēq;
ſube eſſe: cōtētioſiſſime aſſeueran-
tes verbū carnē fcm̄: hoc eſt verbi
aliquid in carnē fuiſſe mutatum
atq; cōuerſuȝ: nō aūt carnē de Ma
rie carne ſuſcepiſſe: ꝯuerſum atq;
mutatū: nō aūt in carnē de Maria
ſuſceptā. Ciril. in epi. ad Joannē
antio. Furere aūt arbitramur eos
qui ſuſpicati ſunt ꝙ mutatiōis ob-
umbratio circa diuinā verbi natu-
rā pōt cōtingere: manet eñ qð eſt
ſemꝑ: et nō mutat: nec cōuerſionis
eſt capax. Leo. ad cōſtātinopoli.
Nos aūt nō ita dicim⁹ xp̄m hoiem
vt aliquid ei deſit qð ad hūanā cer
tū eſt ꝑtinere naturam: ſiue aīam:
ſiue mentē rationalem: ſiue carnē
que non de femina ſumpta ſit: ſed
facta de verbo i carnē cōuerſo atq;
mutato. Que tria falſa apollinari
ſtarū hereſis: tres varias ꝓtulit
ꝑtes. Leo. ad paleſti. Eutices q̄q;
Tertiū apollinaris dogma delegit
vt negata humane carnis atq; aīe
veritate totū dñm nr̄m ieſum xp̄m
vnius aſſereret eſſe nature: tanq̄
verbi diuinitas ipſa ſe in carnem
aīamq; verteret: ⁊ cōcipi naſci aut
nutriri ⁊c. hmōi ei⁹ tm̄ eſſentie fue-
rit. ſ. diuine: q̄ nihil horū in ſe ſine
carnis recepit veritate: qm̄ natura
eſt vnigeniti natura eſt patris: na-
tura eſt ſpirituſſancti ſimulq; ipaſ-
ſibilis ⁊ ſempiterna. Uerum ſi ab
apollinaris ꝑuerſitate heretic⁹ iſte
deceſſerit ne ꝯuinceret deitatē paſ-
ſibilē ſentire atq; mortalē: ⁊ tm̄ vbi
incarnati. i. vbi ⁊ carnis vnā audet
ꝓnūciare naturā: nō dubie i mani
chei ⁊ martionis tranſit inſaniā: ⁊
dñm ieſuȝ xp̄z ſimulatorie oīa cre-
dit egiſſe: nec hūanū ip̄z corp⁹ ſȝ fā
taſticā corꝑis ſpeciē oclis appꝑuiſſe
cernētiū. Idē. ad iulianū. In eo ve
ro ꝙ Eutices in epiſcopali iudicio Notan-
auſus dicere añ icarnationē duas da ſnia
fuiſſe i xp̄o naturas poſt incarna-
tionē aūt vnā: neceſſarium fuit vt
ad reddēdā rōnē ꝓfeſſionis ſue ſol
licitis interrogatiōib⁹ vrgeret. Ar
bitror. n. cū talia loquētē h̄ habere
ꝑſuaſū. ꝙ aīa quā ſaluator aſſum-
pſit: pri⁹ in celis ſit ꝯmorata q̄ȝ de
Maria virgīe naſceret. Sȝ h̄ catho
lice mētes aureſq; nō tolerāt: q2 nil
ſecū dñs de celo veniēs noſtre cōdi
tiōis exhibuit: Nec aīam ei⁹ q̄ an-
terior extitiſſet: nec carnē q̄ nō ma-
terni corporis eēt: accepit. vñ ꝙ in
Origene merito dānatū eſt: q̄ aīaꝝ
añq; corporibus insererent nō ſolū
miras: ſȝ ⁊ diuerſas fuiſſe aſſeruit
actiones: neceſſe eſt ꝙ in iſto ple-
ctatur. Remi. Has igit hereſes in
ꝑncipio euāgelij ſui euāgeliſte de-
ſtruūt: nam Matth. cū narrat eum
duxiſſe originē ꝑ reges iudeoꝝ: ve
rū hominē eum oñdit: ⁊ verā carnē
habuiſſe. Similiter et lucas qui ſa
cerdotalē ſtirpē ⁊ perſonā deſcribit
Marc⁹ aūt cū ait: Initiū euāgelij
Jeſu xp̄i filij dei: ⁊ Joānes cū ait.
In ꝑncipio erat verbū: manifeſtāt
eū añ oīa ſecula ſemꝑ fuiſſe deum
apud deum patrem.

¶ Abrahā aūt genuit yſaac
yſaac āt genuit iacob. Jacob

aũt genuit iudã et fratres eiꝰ.
¶ Augu. de cõ. euã. Mattheꝰ euã=
geliſta oñdit gñationẽ xp̄i ſm car=
nẽ ſe ſuſcepiſſe narrandã qui a ge=
nealogia xp̄i exorſus ẽ. Lucas aũt
tanq̄ ſacerdotẽ in expiandis pctis
magis aſſignãs: nõ ab initio euan
gelij ſui: ſꝫ a baptiſmo xp̄i genera=
tiones enarrat: vbi teſtimonium.
Joãnes phibuit dicẽs: Ecce q̇ tollit
peccata mũdi. Jn generationibꝰ ẽt
matthei ſignificat̃ nr̃orũ ſuſceptio
pctõrũ a dñ̃o xp̄o. Jn generatioibꝰ
aũt Luce ſignificat̃ abolitio nr̃orũ
pctõrũ ab ipſo: ideo gñationes xp̄i
mattheus deſcendẽs enarrat. Lu=
cas aũt aſcendẽs. humanã aũt xp̄i
gñationẽ Mattheꝰ deſcendẽdo de=
ſcribẽs ab abraã gñationes cõme=
Abrahã fidei pater. — morat. Augu. ſuper lucã. Prior. n.
abraã meruit fidei teſtimoniũ: q2
credidit deo: ⁊ reputatũ eſt ei ad iu
ſticiã: ideo etiã auctor generis de=
buit ſignificari: q2 iſtaurãde eccl'ie
ſponſionẽ p̄mus emeruit: cũ dicit̃.
Bñdicent̃ in te oẽs tribus terre. Et
iterũ dauid delatũ eſt ꝙ ieſus filꝰ
eius diceretur. vñ huic p̄rogatiua
ſeruatur: vt ab eo gñationis dñ̃ice
manaret exordiũ. Chry. Euãgeli=
ſta igit̃ mattheꝰ gñationẽ dñ̃ice car
nis p ſeriẽ parẽtũ volẽs cõmẽdare
memorie ordies a p̄re abraã dixit.
Abraã genuit Jſaac. Cur nõ dixit
yſmael quẽ p̄miꝰ genuit? Sequit̃.
Jſaac aũt genuit iacob. cur nõ dixit
eſau qui eius p̄mogenitꝰ fuit? Q2
ſcilꝫ p illos ad dauid peruenire nõ
poſſet. Glo. Oẽs tamẽ fratres iu=
de cũ ipſo in generatione cõputat
qḋ etiã iõ fcm̃ eſt: q2 iſmael ⁊ Eſau
nõ remãſerũt in cultu vniꝰ dei: frẽs
vero iude in pp̄lo ſunt computati.
Chry. Uel ꝓpterea. xij. p̄triarcharũ
meminit: vt eã q̄ ex ꝓgenitorũ no=
bilitate ẽ elationẽ auferret. Eteni
multi hoꝝ ex ancillis nati fuerũt:
ſed oẽs ſimiliter erãt p̄triarche ⁊ tri
Duplex ſenſꝰ notandus. — buũ pricipes. Glo. Jdeo aũt iudã
noiati poſuit: q2 de illo tm̃ dñ̃s de=
ſcendit. Jn ſingulis aũt patribus

nõ ſolũ dꝫ notari hiſtoria: ſed alle=
goria ⁊ moralitas. Allegoria quidẽ
in quo vnuſquiſq3 p̄rum xp̄m p̄fi=
guret. moralitas in hoc notat̃ ꝙ ex
ſingulis p̄ribus in nobis aliq̇ vtus
p ſignificationẽ nois vel exẽplum
edificet̃. Abraã ergo i multis locis
figurã xp̄i portat: et preterea in no
mine. Abraã em̃ pater multarum
gentiũ interpretatur: et xp̄s eſt pa
ter multorũ fideliũ. Abraã etiã de
cognatione ſua exijt ⁊ in terra alie
na demoratus eſt: et xp̄s derelicto
iudaico populo ad gẽtes p p̄dicato
res ſuos exiuit. Chry. ſup matth.
Jſaac aũt interpretat̃ riſus: riſus
aũt ſanctorũ ẽ: nõ ſtricta cachlatio
labiorũ: ſꝫ rõnabile gaudiũ cordis
qḋ fuit myſteriũ xp̄i. Sicut em̃ ille
parentibus in vltima ſenectute do
natus eſt leticia ſuis vt cognoſcat̃:
q2 nõ erat filius nature: ſed gr̃e: ſic
⁊ xp̄s in nouiſſimo fine ꝓductꝰ eſt
a mr̃e iudea gaudiũ cũctis: ſꝫ iſte
p virginẽ: ille de anu: ambo ꝯ ſpẽ
nature. Remi. Jacob ſupplãtator
interpretat̃: ⁊ de xp̄o dr̃. Supplan=
taſti inſurgẽtes in me ſubtus me.
Jacob genuit iudã ⁊ fratres eius.
Chry. ſup matth. Et Jacob genuit
xij. apoſtolos in ſpiritu nõ in carne
verbo nõ in ſanguine. Judas aũt
interpretatur cõfeſſor: qm̃ xp̄i erat
imago qui cõfeſſor patris erat fu=
turus dicẽs. Cõfiteor tibi pater dñ̃e
celi et terre. Glo. Moraliter autẽ — Tropologica expoſitio.
abraã nobis virtutẽ fidei p exẽpla
xp̄i ſignificat cũ de eo legat̃. Abraã
credidit deo ⁊ reputatũ eſt ei ad iu
ſticiã. Jſaac ſignificat ſpẽ: q2 inter=
pretat̃ riſus: fuit em̃ gaudiũ parẽ=
tũ. ſpes vero ſimil'r eſt gaudiũ nr̃m
dũ eterna bona ſpare facit: ⁊ de eis
gaudere. Abraã ꝰ genuit Jſaac. q2
fides gñat ſpem: Jacob aũt ſignifi
cat charitatẽ. Charitas em̃ amplect
tit̃ duas vitas: actiuã p dilectionẽ
ꝓximi: cõtẽplatiuã p dilectionẽ dei
actiua p Liã cõtẽplatiua p rachel
ſignificat̃. Lia em̃ laborãs interp̄=
tat̃: q2 actiua in labore eſt. Rachel

viſum pncipiũ: qꝛ p contēplatiuam pncipiũ.i.deus videt. Naſcit ergo iacob de duobus parētib⁹: qꝛ charitas naſcatur de fide ꝛ ſpe. qꝺ em̄ credimus ꝛ ſperamus diligimus.

¶ Judas aũt genuit phares et zaram de thamar. Phares autē genuit eſron. Eſron aũt genuit arã. Arã autē genuit aminadab. Aminadab ãt genuit naaſon. Naaſon aũt genuit ſalmon. Salmon aũt genuit booz de raab. Booz autē genuit obeth ex ruth. Obeth autem genuit ieſſe. Jeſſe autē genuit dauid regem.

¶ Glo. Pretermiſſis alijs filijs Jacob euangeliſta iude pſequit gn̄ationē dicēs: Judas aũt genuit phares ꝛ zarã de thamar. Augu. de ciui. dei. Nec iudas pmogenitus: nec iſtoꝝ geminorum aliquis fuit pmogenit⁹ iude: ſꝫ añ illos iã tres genuerat. Eos itaqꝫ tenuit in ordine gn̄ationũ p quos ad dauid atqꝫ inde quo intenderet: perueniret. Hiero. Nominationũ aũt in genealogia ſaluatoris nullã ſcõꝝ aſſumi mulierũ: ſꝫ eas qs ſcriptura reprehēdit: vt qui ppter pctõres venerat: de pctõribus naſcēs oium peccata deleret. vñ ꝛ in ſequētib⁹ ruht moabitis ponit. Ambro. ſup lucã. Lucas aũt h̄ declarauit vt imaculatã ſacerdotal generis ſeriē declararet: ſed ſancti matthei cõciliũ arõnis iuſticia nõ abhoꝛret: nã cum euangelizaret ſm carnē gn̄atũ eſſe qui oium pctã ſuſciperet ſubm iniurijs: ſubditũ paſſioni. nec h̄ qdē putauit exoꝛtē aſſerendũ eſſe pietatis vt maculate quoqꝫ originis nõ recuſaret iiuriã: ſimul ne puderet eccleſiã de pctõribus cõgregari: cũ dn̄s de pctõrib⁹ naſceret. poſtremo vt bn̄ficiũ redēptiõis ēt a ſuis maioribus inchoaret: ne quis putaret originis maculã impedimēto poſſe eſſe virtuti: nec ſe inſolēs de ſui no bilitate iactaret. Chry. i ho. Poſt hoc monſtrat oēs obnoxios fuiſſe pctis. iſtat. n. thamar fornicatiõis iudã accuſans: ꝛ dauid ex fornicãte muliere genuit Salamonē. Si aũt a magnis lex non eſt impleta nec a minoribus: ꝛ ſic oēs peccauerũt: et neceſſaria facta eſt xp̄i preſentia. Ambro. ſup lucã. Uide aũt qꝛ nõ ocioſe mattheus vtrũqꝫ ſignificauit cũ phares tm̄mõ cõmemorationũ cauſa depoſceret: qꝛ hic in vtroqꝫ myſteriũ eſt. p geminos em̄ gemina deſcribit vita populoꝝ: vna ſꝫ legē altera ſm fidē. Chry. ſup mattheũ. Per zaram em̄ ſignificat iudaicus populus qui pmus apparuit in luce fidei: qſi de vulua tenebroſa mũdi pcedēs: et iõ ſignificatus eſt cocco circũciſiõis mutãtibus oibus: qꝛ ipſe ppl's dei erat futurus: ſed poſita eſt añ faciē ei⁹ lex: quaſi ſepes vel maceria. Sicqꝫ impeditus eſt ppl's iudaic⁹ p legē ſꝫ tempoꝛibus xp̄i rupta eſt ſepes legis que erat inter iudeos ꝛ gētes ſicut ait aplus: mediũ parietē maceríe ſoluēs: ſic factũ eſt vt gentilis p phares ſignificat⁹: poſtqꝫ rupta eſt lex per xp̄i mãdata: pm⁹ ad fidē pcedat: ꝛ poſtea ſequitur iudaicus ppl's. Sequit. Phares aũt genuit eſrõ. Glo. Judas genuit phares et zarã añqꝫ intraret egiptũ inquã ambo poſtea cũ p̄re trãſierunt. Jn egypto vero phares genuit eſrom. Eſrom aũt genuit arã. Arã aũt genuit aminadab. Aminadab autẽ genuit naaſon: ꝛ tũc moyſes eduxit eos ꝺ egypto. Naaſon aũt fuit dux ſub moyſe i tribu iuda p ꝺſertũ: i qꝫ genuit ſalmõ. Jſte ſalmõ fuit princeps de tribu iuda: qui cum ioſue terrã pmiſſionis intrauit. Chry. ſup Matth. Qm̄ aũt ex aliqua cã ſm puidētiã dei poſita hoꝝ patrũ noia credim⁹. Seqt. Naſõ aũt genuit ſalmõ iſte ſalmõ moꝛtuo p̄re fuit pnceps i tribu iuda q̄ cũ ioſue terram pmiſſiõis intrauit. Chry. ſup Matth. Accepit aũt vxoꝛē noie

Quare peccatrices in linea meſſie aſſũpte.

Allegoria pulchra.

raab. Ꝟ aũt raab dr̄ fuiſſe raab me
retrix de hiericho: q̄ ſuſcepit explo-
ratores filiorũ iſrael: abſcōdit eos
⁊ ſeruauit icolumes. Cũ aũt ſalmō
nobilis eſſet iter filios iſrael: q: de
tribu erat iuda: ⁊ q: filius pricipis
erat vidit raab ſic fidelē q̄ſi magnā
aliquā ↄſtitutā: meruit accipere in
vxorē. Forſitā aũt ⁊ iō interpretat̄
ſalmō q̄ſi per ipm nomē inuitaret̄
a ꝓuidentia dei: vt acciperet vas
electionis raab. Interpretatur em̄
ſalmō: accipere vas. Sequit̄. Sal-
mō aũt genuit booz de raab. Glo.
Iſte ſalmon in terra promiſſionis
genuit de illa raab booz. Booz aũt
genuit obeth ex ruth. Chry. ſuper
matth. Qũo aũt booz acceperit vxo
rē moabitidē noie Ruth: exponere
eſtimaui ſupfluũ: cũ de his ſcriptu-
rā ſit oib⁹ manifeſta. Hoc aũt dici-
m⁹ ſolũ q̄m ruth ꝓ merito fidei ſue
nupſit booz: q: deos patrũ ſuorum
repulit: ⁊ deũ viuētē elegit. Et booz
ꝓ merito fidei ſue illā accepit vxo-
rē vt ex ↄiugio tali ſanctificato gn̄s
naſceret̄ regale. Ambro. ſup lucā.
Qũo aũt ruth cũ eēt alienigena iu
deo nupſit? ⁊ qua rōne in xpi gn̄a-
tione eius putauerit euāgeliſta co
pule cōmemorationē eſſe faciēdā:
que legis ſerie mechabatur? Q: ḡ
nō de legitima ſaluator gn̄atione
manauit: vr̄ eē deforme niſi ad apo
ſtolicā ſniam reuertaris: q: nō eſt
lex poſita iuſtis: ſed iniuſtis. Hec
em̄ cũ eſſet alienigena ⁊ moabitis
p̄ſertim cũ lex moyſi ꝓhiberet has
nuptias moabit: q: excluderet ab
Figura ruht moabitis. ecclesia quo introiuit in eccleſiā: ni
ſi q: ſancta et imaculata moribus
ſupra legē facta eſt. Diffinitionem
ergo legis exceſſit et meruit inter
maiores dn̄ici generis computari:
ꝓpter cognationē mētis electa: nō
corporis. Magnũ aũt nobis exēplũ
eſt: q, in illa nr̄m oium qui ex gēti-
bus collecti ſum⁹: ingrediēdi in ec-
cleſiam dn̄i figura p̄ceſſit. Hiero.
in epi. ad paulinũ. Ruth ēt moabi
tis eſaie explet vaticiniũ dicentis.

Emitte agnũ dn̄e dn̄atorē terre de
petra deſerti ad mōtē filie ſyō. Se-
quitur. Obeth autē genuit Ieſſe.
Glo. Ieſſe pater dauid binomius
eſt: q: frequētius vocatus eſt iſai.
ſed q: ꝓpheta vocat eũ nō iſai: ſed
ieſſe dicēs: Egredie t̄ virga d̄ radi-
ce ieſſe. vt oñderet illā ꝓphiam cō-
pletā in Maria et in xpo: euange-
liſta poſuit ieſſe. Sequit̄. Ieſſe aũt
genuit dauid regē. Remi. Sz que-
rendũ eſt quare ſcũs euāgeliſta ſo-
lũ dauid nominauerit regē? qd̄ iō
dixit vt oñderet eũ p̄mũ fuiſſe regē
in tribu iuda. Ipſe aũt xp̄s eſt pha
res diuiſor: vt eſt illud. Diuidet
agnos ab hedis. eſt ⁊ zarā oriēs: vt
eſt illud. Ecce vir oriēs nomē eius
eſt. Eſrō ſagitta vt eſt illud. Poſuit
me ſicut ſagittā electā. Raba. Ut
alterũ ꝓpter abũdantiā grē ⁊ lati-
tudinē charitatis. Arā electus ſm̄
illud. Ecce puer meus electus. vel
excelſus ſm̄ illud. Excelſus ſuper
oēs gētes dn̄s. ipe eſt aminadab. i.
volũtarius: qui dicit. Uolũtarie ſa
crificabo tibi. Idē eſt ⁊ naſon. i. au
guriũ: qui nouit p̄terita pn̄tia ⁊ fu-
tura vel ſerpentin⁹ ſm̄ illud. Moy-
ſes exaltauit ſerpētē i deſerto. Eſt
⁊ ſalmō. i. ſenſibilis qui dicit. Ego
ſenſi de me virtutē exiſſe. Glo. Ipe
accipit raab. i. eccleſiā de gētibus:
Raab em̄ fames vel latitudo vel
impetus: q: eccleſia gentiũ eſurit ⁊
ſitit iuſtitiā: ⁊ ipetu doctrine phos
⁊ reges cōuertit. Ruth ēt interpre- Allegorie nomē in genealogia xp̄i.
tat̄ vidēs vel feſtinās: ⁊ ſignificat
eccleſiam: q̄ puro corde videt deũ
⁊ feſtinat ad brauiũ ſuperne voca-
tionis. Remi. Eſt ⁊ Booz: in quo
robur: vt eſt illud: Cũ exaltat⁹ fue-
ro a terra oia trahā ad me. Eſt et
Obeth ſeruiēs: vt eſt illud: Filius
hois nō venit miniſtrari: ſed mini
ſtrare. Eſt ⁊ Ieſſe incēſum: ſz illud
Ignē veni mittere in terram. Ipe
eſt dauid manufortis. ſz illd̄ Dn̄s
fortis ⁊ potens. Deſiderabilis. ſm̄
illud Ueniet deſideratus cūctis gē
tibus. Pulcher aſpectu ſm̄ illud.

Speciosus forma pre filiis hoīum. Glo. Interim videamus quas vir tutes iſti pr̄es in nobis edificēt: q̄ꝛ fides: ſpes: ꝛ charitas oīum virtu= tũ ſunt fundamentũ. Sequētes vir tutes; ſunt quaſi ſuperaditiones. Judas iterpꝛetaꝛ cōfeſſio. Duplex Tropo= logica expoſi= tio. eſt aũt cōfeſſio: eſt altera fidei alte ra pctōꝝ. Si ergo poſt tres ſupra= dictas virtutes peccaꝛ: neceſſaria eſt nō ſolũ fidei: ſed pctōꝝ cōfeſſio. Poſt iudā ſequitur phares ꝛ zarā: phares diuiſio: zaram oriēs inter= pꝛetaꝛ: ꝛ thamar amaritudo. Cōfeſ ſio eñ generat diuiſionē a vitiis et ortũ virtutum et amaritudinē pe= nitentie. Poſt phares ſequiꝛ eſron qui ſagitta interpꝛetaꝛ. Poſtq̄ eñ aliquis diuiſus eſt a vitiis et ſecu= laribus: dꝫ fieri ſagitta vt in aliis vitia p̄dicando pimat. Sequiꝛ Arā qui interpꝛetaꝛ elect⁹ vel excelſus: q̄ꝛ poſtq̄ aliq̄s a mũdo remot⁹ eſt et aliis pꝛoficit: neceſſe eſt vt deo electus hoībus celebꝛis: excelſus in virtutib⁹ habeaꝛ. Naaſon iterp̄ tatur augurĩũ: hoc aũt augurĩũ nō eſt ſeculare: ſꝫ celeſte. De hoc glia= batur ioſeph fratrib⁹ mādās. Uos detuliſtis cyphũ dñi mei: in q̄ augu rari ſolebat. Cyphus ē diuina ſcri ptura vbi eſt pot⁹ ſapientie. in hac auguratur ſapiēs. q̄ꝛ ibi videt fu= tura. i. celeſtia. Seq̄tur. Salmō. i. ſenſibilis. poſtq̄ eñ aliquis ſtudet in diuina ſcriptura: fit ſenſibilis. i. diſcernēs guſtus rōnis: quid bonũ quid malũ: q̄d dulce: quid amarũ. Sequitur. Booꝫ. i. foꝛtis: inſtruct⁹ eñ in ſcripturis fit ad oīa aduerſa tolerāda foꝛtis. Aug. ſup matth. Jſte aũt foꝛtis eſt fili⁹ raab. i. eccl'ie Raab eñ interpꝛetatur latitudo vl' dilatata. q̄ꝛ eñ ex oīb⁹ finib⁹ terre vocata eſt eccl'ia gentium: latitudo appellatur. Raba. Obeth. i. ſerui tus. nō eñ idone⁹ eſt ad ſeruituteꝫ niſi qui foꝛtis eſt: q̄ ſeruit⁹ g̃natur Arguũ= tur mũ= dani. ex ruth. i. feſtinātia. Opꝫ eñ pꝛom ptũ eſſe ſeruũ nō pigrũ. Chry. ſup matth. Nũc aũt qui diuitias ꝛ non moꝛes: pulchꝛitudinē et nō fidē: et q̄d in meretricibus q̄ri ſolet hoc in cōiugibus optant: nō g̃nant ſubdi= tos filios vel ſibi vel deo: ſed cōtu= maces ꝛ cōtra ſe ꝛ cōtra deũ: vt filii eoꝝ ſint pena irreligioſitatis eoꝝ. Jſte obeth genuit ieſſe. i. refrige= riũ: nā quicũq̄ eſt ſubditus deo et parētib⁹ ſuis tales filios generat deo pꝛeſtāte a quib⁹ refrigeratur. Glo. vel ieſſe. i. incenſuꝫ. Si eñ ſer uimus ex amoꝛe ꝛ timoꝛe: erit deuo tio in coꝛde q̄ ex igne ꝛ deſidero coꝛ dis ſuauiſſimũ incenſuꝫ offert deo. poſtq̄ aũt aliq̄s idoneus eſt ſeru⁹ et ſacrificiũ deo fact⁹. Sequitur vt ſit dauid. i. manu foꝛtis: q̄ ꝯ hoſtes foꝛtiter dimicauit et idumeos tri= butarios fecit. Simil'r ipſe debet carnales. i. homines verbo et exē= plo deo ſubiugare.

¶ Dauid āt rex geñit ſalomo nē ex ea q̄ fuit vrie. Salomō āt genuit roboā. Roboā aũt ge= nuit abiā. Abias autē genuit aſa. Aſa āt genuit Joſaphat.

¶ Glo. Scd̄i q̄triduariũ g̃natiōis ſe riē euāgeliſta decurrit: que a regi= bus cōtinetur: et ideo a dauid inci pit qui p̄m⁹ in tribu iude regnauit dicens. Dauid rex genuit ſalomo= nē ex ea que fuit vrie. Aug. de cō. euā. Q̄ꝛ eñ in g̃natiōibus matthei ſignificatur nr̄oꝛũ ſuſceptio pecca= toꝝ. iō ipſe a dauid p ſalomonē de ſcendit in cuius mr̄e ille peccauit. Lucas vero ad dauid p nathā aſcē dit: per quē pp̄ham deus peccatuꝫ illius expiauit. q̄ꝛ in g̃nationibus luce ſignificatur abolitio peccatoꝝ. Aug. in lib. retra. Dicendũ tñ fuit cuius nōis pp̄ham: ne putaretur idē fuiſſe hō cũ alter fuerit: q̄uis ꝛ ipſe hoc noīe vocaretur. Remi. Querendũ eſt aũt q̄re euāgeliſta Berſabee pp̄rio noīe non noīauit ſicut ceteras mulieres: q̄d iō eſt: q̄ꝛ cetere mulieres: q̄uis repꝛehen= ſibiles fuiſſent tamē laudabiles erant virtutibus. Berſabee x̄o nō

ſolū fuit cōſcia adulterij:ſed etiam
homicidij mariti ſui: ⁊ ideo ꝓprio
nomine eam non nominauit in ge
nealogia dn̄i. Glo. Tacet etiā no
men Berſabee:vt noiando vriā re=
ducat ad memoriā illud maximuȝ
ſcel⁹ qđ in eū fecit dauid. Ambro.
ſuper lucā. At vo ſanctus dauid in
eo eſt precellentior ꝙ hominē ſe ipē
cognouit: ⁊ cōmiſſum ſup arrepta
vrie vrore peccatū pnie curauit la=
chrimis abluendū: oñdens nobis
neminē ꝓprie virtuti debere cōfide
re. habemus em̄ aduerſariuȝ ma=
gnū qui vinci a nobis ſine dei adiu
torio nō poſſit: ⁊ plerūq; in illuſtri=
bus viris grauia pctā reperies: vt
quaſi homines tentationi potuiſſe
ſuccūbere cognoſcas: ne virtutib⁹
egregijs pluſq; homines crederen
tur. Chry. ſup matth. Salomō āt
interpretaꝛ pacificus: qm̄ oibus in
circuitu gentib⁹ pacificatis: ⁊ tribu
ta reddentib⁹: pacificatū habuit re
gnū. Salomon autē genuit roboā.
Roboā interpretaꝛ a multitudine
populi. Multitudo em̄ mater eſt ſe
ditionis: q: qđ a plurib⁹ peccatur:
plerūq; manet inuindicabile. Pau
citas autē magiſtra eſt diſcipline.
¶ Joſaphat āt genuit Jorā.
Jorā aūt genuit oziā. Ozias
autē genuit ioathā. Joatham
autē genuit acham. Acham
autem genuit ezechiam. Eze=
chias aūt genuit manaſſem.
Manaſſes autē genuit amō.
Amō aūt genuit ioſiā. Joſias
aūt genuit iechoniā ⁊ fratres
ei⁹ i trāſmigratiōe babylonis.
¶ Hiero. Jn quarto aūt regū volu
mine legim⁹ de iorā ochoziā fuiſſe
gñatū. Quo mortuo ioſabeth filia
iorā regis ſoror ochozie tulit ioas
filiū fratris ſui: ⁊ eū internitioni q̄
exercebatur ab athalia ſubtraxit.
Cui ſucceſſit in regnum filius eius
amaſias: poſt quē regnauit fili⁹ ei⁹
azarias: qui appellaꝛ ozias cui ſuc
ceſſit ioathā filius ei⁹. Cernis ergo
ꝙ ſȝ fidē hyſtorie tres reges in me
dio fuerūt quos euāgeliſta ꝑtermi
ſit. Joram quoq; nō genuit oziā: ſȝ
ochoziā ⁊ reliquos quos enumera=
uimus. verū q: euāgeliſte ꝓpoſitū
erat tres theſſeredecades: et in di=
uerſo tpis ſtatu ponere: ⁊ q: iorā ge
neri ſe miſcuerat impijſſime ieza=
belis: icciro vſq; ad tertiam gñatio
nē eius memoria tolliꝛ: ne in ſcē na
tiuitatis ordine poneretꝛ. Hylar.
Purgata vero labe familie; genti=
lis iā regalis in quarta gñationū
ꝯñtiū origo numeratur. Chry. ſup
matth. Qđ ſpiritusſanct⁹ p ꝓphaȝ
cōteſtatus eſt dicēs: vt diſpergeret
omnē maſculū de domo achab ⁊ ie
zabel impleuit iehu filius nāſi: ac=
cepit ꝓmiſſionē: vt vſq; ad quartā
generationem ſedeāt filij eius in
ſede regni ſup iſrael. Quāta ergo — Doctrīa cōiuga=
benedictio facta eſt ſup iehu q̄ vin — lis.
dictā fecerat ſup domū achab ⁊ ie=
zabel: ⁊ vſq; ad quartā generatio=
nē ꝑcidanꝛ filij eius regū numero:
et ſic peccatū ei⁹ deſcendit in filios
eius: ſicut fuerat ſcriptū. Reddam
peccata patrū in filios vſq; ad ter=
tiā et quartā gñationē. Uidete er=
go ꝙ periculoſuȝ eſt inire cōiugia
ex genere impiorū. Augu. de que
ſtionib⁹ noui ⁊ veteris teſtamenti.
Uel non immerito ſublati ſunt de
numero ceterorū ochozias ioas et
amaſias. Sic enim eoꝝ cōtinuauit
impietas vt nullū interuallū hr̄et.
Salomon aūt merito pr̄is dimiſſus
in regno eſt. Roboā aūt merito filij
illi aūt tres maligne agētes ſubla
ti ſunt. Ad ꝑditionē em̄ gñis exem=
plū eſt qm̄ iugiter malignitas pan
ditur. Sequiꝛ. Ozias autē genuit
ioathā. Joathā autē genuit achaȝ.
Achaȝ autē genuit ezechiā. cui cū
eſſet ſine liberis dictū eſt. Diſpone — Nota
domui tue q: morieris. Jō fleuit nō — verba.
ꝓpter longiorē vitā: cū ſciret inde
Salomonē placuiſſe deo ꝙ non pe=
tiſſet ampliores annos. Sed q: du=
bitabat ne promiſſio dei impleretꝛ:

cū ſe ſcaret eſſe de dauid: p quē opoꝛtebat venire xp̄m: ꝛ ipſe erat ſine liberis. Sequitur. Ezechias aūt genuit manaſſen. Manaſſes autē genuit amon. Amon autē genuit ioſiā. Joſias aūt genuit iechoniā ꝛ fratres eius in tranſmigratiōe babylonis. Chry. ſup matth. ſꝫ nō ſic poſitū ē in libꝛo regū. vbi talis eſt oꝛdo. Joſias genuit eliachin poſtea vocatū ioachim. Joachim autē genuit iechoniā: ſed ioachim ſublatus eſt de numero regū: qꝛ nō populus dei cōſtituerat eū in regnū: ſꝫ Pharao p potētatū. Si eni iuſtū fuit vt propter ſolā cōmixtionē generis achab: tollerenꝫ tres reges de numero regū: quare nō erat iuſtū. vt ſimiliter tolleretꝫ ioachim: quem Pharao vi hoſtili fecerat regem? Et ſic iechonias qui ē filius ioachim nepos autē ioſie ſublato patre de numero regū ipſe eſt poſitus: pꝛo eo q̄ſi filius ioſie. Hiero. Uel aliter. Sciam⁹ iechoniā poꝛē ip̄m eſſe quē ioachim: ſcd̄m aūt filiū nō patrē: quoꝝ p̄mus per. k. et m. ſcd̄us per ch. ꝛ. n. ſcribitꝫ. Qꝛ ſcriptoꝝ vicio ꝛ longitudine tēpoꝛum apud grecos latinoſqꝫ ꝯfuſum eſt. Ambꝛo. ſup Lucā. Duos eni fuiſſe ioachim: regnoꝝ libꝛi indicāt. Sic enim ſcriptuꝫ eſt. Doꝛmiuit ioakim cū patrib⁹ ſuis ꝛ regnauit ioachim filius eius pꝛo eo. filius aūt eſt cui hieremias nomē īpoſuit iechoniā. Et bene ſanctus Matthe⁹ a ꝓph̄a voluit diſcrepare vt nō ioachim et iechoniā vocaret ſimul. qꝛ maioꝛē fructū dn̄ice pietatis aſtruxit. Generis eni nobilitatē dn̄s in holbus nō requiſiuit: ſed de captiuis ꝛ peccatoꝛibus cōgrue naſci voluit: qui remiſſionē veniebat p̄dicare captiuis. Nō igiꝫ ſuppreſſit alterū euāgeliſta: ſed vtrunqꝫ ſignificauit qꝛ vterqꝫ iechonias dict⁹ ſit. Remi. Sed queri poteſt quare dicat euāgeliſta eos natos in trāſmigratiōe cum nati fuiſſent anteqꝫ tranſmigratio fuerit facta? ideo aūt dicit hoc: qꝛ ad hoc nati ſunt vt de regno totius populi pꝛo ſuis ꝛ alioꝝ peccatis captiui ducerētꝫ. Et qꝛ p̄ſcius erat deus eos eſſe ducendos captiuos: iccirco dixit eos natos in trāſmigratione. De his aūt quos ſanctus euāgeliſta in genealogia dn̄i ſimul ponit: ſciendū qꝛ aut ſimiles fuerunt fama aut infamia. iudas et fratres eius laudabiles fuerūt fama: ſimiliter phares et zarā: iechonias et fratres eius notabiles fuerūt infamia. Glo. Myſtice aūt dauid eſt xp̄s: qui goliā. id eſt diabolū ſuperauit. Urias aūt. i. luxuria. i. diabol⁹ qui dicit. Similis ero altiſſimo cui eccleſiā cōiugatā xp̄s de ſolario p̄ne maieſtatis adamauit: ꝛ pulchꝛam factā ſibi matrimonio copulauit. Uꝫ vrias. i. iudaicus populus: qui p legē de luce gloriatꝫ. Sed huic xp̄s legem abſtulit: quā de ſe loqui docuit. Berſabee aūt eſt puteus ſatietatis. i. abūdātia gr̄e ſpiritalis. Remi. Uel berſabee interpꝛetatꝫ puteus ſeptim⁹: ſiue puteus iuramēti: per qd̄ ſignificatur fons baptiſmatis i quo datur donū ſpiritus ſeptifoꝛmis: ꝛ fit ibi adiuratio ꝯ diabolū. Eſt et xp̄s ſalomon pacificus: ſm̄ illud apoſtoli. Ipſe eſt pax noſtra. Eſt roboam latitudo populi: ſm̄ illud. Multi venient ab oꝛiēte ꝛ ab occidēte. Raba. Uel impetus populi: qꝛ velociter populos cōuertit ad fidē. Remi. Ipſe eſt abia. i. pater dominus ſm̄ illud. Unus eſt pater veſter qui in celis eſt. et iteruꝫ. Uos vocatis me magiſter et domine. Eſt et aſa. i. attollens: ſm̄ illud. Qui tollit pc̄tā mūdi. Eſt et ioſaphat. i. iudicās: ſꝫ illud Omne iudiciū dedit filio. Eſt et ioꝛā. i. excelſus: ſm̄ illud. Nemo aſcendit in celum niſi qui de celo deſcēdit. Eſt ꝛ ozias. i. robuſt⁹ dn̄i: ſꝫ illud. Foꝛtitudo mea ꝛ laus mea dn̄s. Eſt et ioathā conſummat⁹ vel perfectus: ſꝫ illud apoſtoli. Finis legis xp̄s. Eſt et achaz cōuertens: ſꝫ illud: ꝯuertimini ad me. Raba.

Allegoria de chꝛiſto.

Queſtio ēgelica.

Uel compꝛehendēs: qꝛ nemo nouit patrē niſi filius. Remi. Eſt et ezechias fortis dominus: vel dominꝰ confortauit: ſm illud. Cōfidite ego vici mundum. Ipſe eſt manaſſes obliuionis ſiue oblitus: ſm illud. Peccatorum veſtrorum non recordabor amplius. Eſt et amon fidelis: ſm illud. Fidelis dominus in omnibꝰ verbis ſuis. Eſt et ioſias: vbi eſt incenſum domini: ſm illud. Factus in agonia, plixius orabat. Raba. Qđ vero inſenſum orationū ſignificat pſal. teſtatur dicēs. Dirigatur oratio mea ſicut incenſum in cōſpectu tuo. Uel domini ſalus: ſm illud. Salus autē mea in ſempiternum erit. Remi. Ipſe iechonias pꝛeparans vel domini pꝛeparatio: ſm illud. Si abiero ⁊ pꝛeparauero vobis locū. Glo. Moraliter aūt poſt dauid ſequit̄ ſalomon: qui interpꝛetat̄ pacificus. Tūc em̄ aliquis fit pacificus motibus ſedatis illicitis: ⁊ quaſi iā in eterna trāquilitate poſitus cum deo ſeruit: ⁊ alios ad eū cōuertit. Sequit̄ roboā id eſt populi latitudo: poſtq̄ enim nō habet qđ in ſe vincat: amplecti alios debet et late ppl'm dei ad ſuperna trahere ſecū. Sequit̄ abia id eſt pater dn̄s. His em̄ pꝛemiſſis pōt ſe ꝓfiteri filiū dei: ⁊ tūc eſſe aſa id eſt attollēs vt virtute in virtutē ad patrem ſuū aſcendat: ⁊ tūc erit ioſaphat. id eſt iudicās: vt alios iudicet. ⁊ a nemie iudicet̄. Ita fit iorā id eſt excelſus quaſi in celeſtibus habitās. Unde efficit̄ ozias. id eſt robuſtus dn̄i: quaſi robur ſuū deo attribuens: ⁊ in ſuo ꝓpoſito pſeuerans. Et ſequit̄ ioathan. id eſt pfectus qꝛ quotidie in maius pꝛoficit. Et ſic fit achaz. id eſt cōpꝛehendēs: ex operatione em̄ augmētat̄ agnitio: ſm illud. Annūciauerūt opera dei ⁊ facta eiꝰ intellexerūt. Sequit̄. Ezechias. id eſt fortis dn̄s: qꝛ deū fortē eſſe intelligit: ⁊ ideo in amorē eius cōuerſus fit manaſſes. id eſt obliuioſus tēporalia tradēs obliuioni: ⁊ ex hoc fit amō. i. fidelis. qui em̄ tēporalia cōtemnit neminē in re ſua defraudat. Et ſic fit ioſias. i. ſalutē dn̄i ſecure expectās. Ioſias em̄ ſalus domini interpꝛetatur.

Tropologica expoſitio.

Et poſt trāſmigrationē babylonis iechonias genuit ſalathiel. Salathiel aūt genuit zorobabel. Zorobabel aūt genuit abiud. Abiud autem genuit eliachim. Eliachim autē genuit azor. Azor autē genuit ſadoch. Sadoch autē genuit achim. Achim autem genuit eliud. Eliud autē genuit eleazar. Eleazar autē genuit mathā. Mathā āt genuit iacob.

Chry. ſup Mat. Poſt traſmigrationē inter priuatas pſonas pino ponit Iechoniā q̄ſi priuatum ⁊ ipm̄. Ambro. ſup Lu. de quo hieremias dicit. Scribe virū iſtū abdicatū qꝛ nō exurget ex ſemie eius ſedēs in thꝛono dauid. Quomodo aūt ex ſemine iechonie nullus regnaturus dicit̄ p ꝓpham: ſi em̄ xp̄s regnauit: ex ſemie aūt iechonie xp̄s ē: ꝓpha mentitꝰ eſt. Sed illic futuros ex ſemine iechonie nō negat̄: et iō de ſemine eiꝰ xp̄s eſt: et ꝙ regnauit xp̄s nō cōtra ꝓpham eſt. nō em̄ ſeculari honore regnauit. Ipſe em̄ dixit. Regnū meum nō eſt de hoc mūdo. Iechonias autē genuit ſalathiel. Chry. ſuper Matth. De ſalathiel quidē nihil legimꝰ vel boni vel mali: tn̄ putamus ſctm̄ eū fuiſſe ⁊ in captiuitate aſſidue deū petiſſe ꝓ ipa calamitate q̄ cōtigerat iſrael: ideo petitionē dei eū appellatū fuiſſe. interpꝛetatur em̄ petitio dei. Salathiel aūt genuit zorobabel: q̄ interpꝛetat̄ fluitio poſtpoſita vel ex cōmixtione. Uel hic doctor babylonie legit̄. Si verū eſt neſcio. qꝛ ſacerdotale ⁊ regale genus mixtū eſt in zorobabel. Reuerſi ſunt filij iſrael in terrā ꝓpꝛiā: qꝛ cū contenderēt tres

Chriſtꝰ quō regnauerit.

pꝛo ſua

pro ſua ſniaꝫ dicit zorobabel: ꝛ ꝓnū-
ciata ē oib⁹ fortior x̄ritas eē: ꝓpter
qđ dari⁹ ꝯceſſit eis filios iſrł̄ redu-
cere in ſua. et iō recte ſm ꝓuidētiā
dei noiatus eſt zorobabel. i. doctor
babylonie. Que eñ maior doctrīa
ꝗ̄ oñdere veritatē dñatricē eē oim
rerū. Glo. Sed hoc vr̄ eē ꝯtrū gene
rationi que legit in paralipome-
non. Dicitur eñ ibi Jechonias ge
nuiſſe ſalathiel ꝛ phadaia: ꝛ pha-
daia zorobabel. ꝛ zorobabel moſol
lam: ananiā ꝛ ſalomith ſororē eoꝝ.
Sed ſcimus multa in paralipome
non vitio ſcriptorū deprauata. Uñ
multe ꝛ indeterminate genealogia
rum veniunt queſtiones quas iu-
bet apoſtolus euitari. Uel pōt di-
ci. Salathiel ꝛ phadaia eūdē eſſe
quaſi binomiū. Uel ſalathiel ꝛ pha
daia fratres eſſe: ꝛ filios eiuſdē no
minis habuiſſe: et hiſtoriographū
ſecutū fuiſſe generationē zoroba-
bel filij ſalathiel. De abiud vſ
ad ioſeph nulla hyſtoria inuenit i
paralipomenon: ſed alij multi an-
nales legunt fuiſſe apud hebreos:
q̄ dicebant verba dierū: de q̄b⁹ he-
rodes rex alienigena dr̄ multos cō
buſſiſſe: vt ordo regie ſtirpis ꝯfun
deret. Et forſitan ioſeph noīa pa-
rentū ibi legerat: vel alio quoquō
retinuerat: vnde euāgeliſta ſeriē
iſti⁹ gn̄atiōis poterat ſcire. ¶ No-
tandū tñ ꝙ prior iechonias dñi re-
ſurrectio: ſequens dñi ꝑparatio dr̄.
Utrū aūt ꝯuenit dño xp̄o q̄ dicit.
Ego ſum reſurrectio ꝛ vita: ꝛ vado
parare vobis locū. Salathiel. i. pe
titio mea deus: illi cōuenit q̄ dicit.
Pater ſancte: ſerua illos quos de-
diſti mihi. Remi. Eſt etiā zoroba-
bel. i. magiſter ꝯfuſionis ſm illud.
Magr̄ veſter cū publicanis ꝛ pctō-
rib⁹ mādu cat. Ipe eſt abiud. i. pa-
ter me⁹ iſte: ſm illud. Ego ꝛ pater
vnū ſumus. Eſt ꝛ eliachim. i. de⁹ re-
ſuſcitans: ſm illud reſuſcitabo eū
in nouiſſimo die. Eſt ꝛ azor. i. adiu-
tus. Qui me miſit mecū eſt. Ipe eſt
et ſadoch iuſtus ſiue iuſtificatus:
ſm illđ. Traditꝰ eſt iuſtus ꝓ iniu-
ſtis. Eſt ꝛ achim. i. frater meus iſte:
ſm illud. Qui fecerit volūtatē pr̄is
mei hic me⁹ frater ē. Eſt etiā eliud
id eſt de⁹ me⁹ iſte: ſm illud. Deus
meus ꝛ dñs me⁹. Glo. Eſt ꝛ eleazar
id eſt de⁹ me⁹ adiutor. Eſt ꝛ mathā
id eſt donās vel donatus: ſm illud.
Dedit dona hoib⁹: ꝛ ſic de⁹ dilexit
mundū vt filiū ſuū daret vnigenitū
Remi. Eſt ꝛ Jacob ſupplantās: q̄r
nō ſolū ipſe ſupplātauit diabolū: ſꝫ
ꝛ huius ptātem ſuis filialib⁹ dedit
ſm illud. Ecce dedi vobis ptātem
calcādi ſupra ſerpētes. Eſt ꝛ ioſeph
id eſt apponēs: ſm illud. Ego veni
vt vitam habeāt ꝛ abundātius ha
beant. Raba. Sed videam⁹ q̄d mo
raliter iſti pr̄es ſignificent: q̄r poſt
iechoniā q̄ dr̄ preparatio dñi ſequit
ſalathiel. i. petitio mea deus: q̄ eñ
preparat⁹ eſt nō petit niſi ſolū deū.
Sed iterū fit zorobabel. i. magiſter
babylonis. ſ. terrenoꝝ hoim quos
facit cognoſcere de deo ꝙ pater eſt
qđ ſonat abiud: ꝛ tūc ille popul⁹ re
ſurget a vitijs: vñ ſequit. Eliachim
qui reſurrectio interpretat: ꝛ idē et
bene operandū ab intus qđ ſonat
azor. Fit ſadoc. i. iuſtus: et tūc dicit
fidelis per dilectionē ꝓximi: ipſe ē
frater meus: qđ ſonat achim. Et ꝑ
dilectionē dei dicit deus meus: qđ
ſonat eliud. et ſequit eleaſar. i. de⁹
meus adiutor: q̄r recognoſcit deū
ſuū adiutorē. Ad q̄d aūt tēdit oſtē-
dit mathan: qui dr̄ donū vel donās
expectat enim deum datorem: ſicut
luctat⁹ eſt in principio ꝛ vitia ſup-
plantauit. ſic ꝛ in fine vite qđ ad ia
cob pertinet: ꝛ ſic ꝑuenit ad ioſeph
id eſt ad augmentum virtutū.

¶ Jacob autē genuit ioſeph
virum marie. de qua natus eſt
ieſus qui vocatur chriſtus.

¶ Glo. Poſt oēs gn̄ationes patrū
ponit vltio generationē ioſeph vi-
ri marie: ꝓpter quā oēs alie intro-
ducūtur dicens. Jacob aūt genuit
ioſeph. Hiero. Hūc locū obijcit no

Paralipomenō liber deprauatus.

Tropo logia hui⁹ t ſere d cadis.

Propter uia iuliani apoſtate.

bis Julianus Auguſtus diſſonan-
tie euāgeliſtarū: cur Matthe⁹ Jo-
ſeph filiū dixit Jacob: ⁊ lucas filiū
eū appellauerit hely: nō intelligēs
ꝯſuetudinē ſcripturaꝝ ꝙ alter ſm̄
naturā: alter ſm̄ legē ei pater ſit.
Scimus em̄ hoc ꝑ moyſen: deo iu-
bente preceptū. vt ſi frater aut pro-
pinquus abſq; liberis mortu⁹ fue-
rit: alius eius accipiat vxorē ad ſu
ſcitandū ſemē fratris vel ꝓpinqui
ſui. Sup hoc aphrican⁹ tēpoꝝ ſcri-
ptor ⁊ euſebi⁹ ceſarienſis plenius
diſputauerunt. Ex eccl'iaſtica autē
hyſtoria. Mathan. ⁊ melchi diuer-
ſis tēporibus ex vna eadēq; vxore.
Jeſca noie ſinglos filios ꝓcreārt:
q: mathan q̇ ꝑ ſalomonē deſcendit
vxorē eā primū ceperat: ⁊ relicto fi-
lio vno iacob noie defunct⁹ eſt. poſt
cuius obitū q̄m lex viduā alij viro
nō vitat nubere Melchi qui ꝑ na-
than genus ducit: cū eſſet ex eadē
tribu: ſ; nō ex eodē genere relictā
mathā accepit vxorem: ex qua ipē
ſuſcepit filium noie hely: per quos
ex diuerſo patrū genere efficiūtur
Jacob ⁊ hely vterini fratres: quoꝝ
alter. i. iacob fratris hely ſine libe
lis defuncti vxorē ex mādato legis
accipiēs genuit ioſeph: natura q̇-
dē generis ſuū filiū: ꝓpter qđ ſcri-
bitur. Jacob autē genuit ioſeph.
Scđm legis ꝟo preceptū hely effi-
cit̄ filius iacob: q: frater erat et ad
ſuſcitandū fratris ſemē eius vxorē
acceperat: ⁊ per hoc recta inuenit̄
atq; integra generatio: ⁊ ea quam
mattheus enumerat: et ea quā lu-
cas: qui legalē ſucceſſionē: que ve-
lut adoptione quadā erga defun-
ctos cōſtat: cōpetenti ſatis per hoc
deſignauit indicio: obſeruās ne in
huiuſmodi ſucceſſionib⁹ genuiſſe
aliquē nominaret. Augu. de cō. euā.
Cōmodius em̄ filius eius dict⁹ eſt
a quo fuerat adoptatus q̄; ſi dice-
retur ab illo genitus cuius carne
nō erat natus. Mattheus autē di-
cens Abrahā genuit iſaac: ⁊ in hoc
ꝑſeuerās donec diceret Jacob ge-

Diſtinguit duplex filiatio.

nuit ioſeph. ſatis expreſſit eum pa-
trem produxiſſe ſm̄ ordinē genera-
tionum a quo ioſeph nō adoptat⁹:
ſed genitus erat: q̄q; ſi etiā lucas
genitū diceret ioſeph ab hely: ne
ſic nos hoc verbū perturbare debe-
ret. neq; em̄ abſurde quiſq; đr non
carne: ſed charitate genuiſſe: quē
ſibi filiū adoptauerit. Ex eccleſia-
ſtica hyſtoria. Hec autē non nobis
ad ſubitū reperta: aut abſq; illis
auctoribus cōmentata ſunt: ſed ipi
ſaluatoris noſtri ſm̄ carnē propin-
qui ſeu ſtudio tanti ſeminis demō-
ſtrandi: ſeu edocendi que ſm̄ veri-
tatem geſta ſunt: hec tradiderunt.
Augu. de con. euā. Merito autē lu-
cas q̇ nō ab initio euāgelij ſui: ſ; a
baptiſmo xp̄i gn̄ationes enarrat
tanq̄; ſacerdotē in expiandis pec-
catis magis aſſignās: adoptionis
originē ipē ſuſcepit q: ꝑ adoptionē
efficimur filij đi credēdo i filiū dei.
Per carnalē ꝟo gn̄ationē quā mat-
theus ꝓſequit̄: filius dei poti⁹ ꝓ-
pter nos homo fact⁹ eſt. Satis aūt
oſtendit lucas ſe dixiſſe Joſeph fi-
lium hely: ꝙ illi fuerit adoptatus
cum adā filium dixerit dei; qui per
gratiā quā poſtea peccādo amiſit:
tanq̄; filius in paradiſo cōſtitutus
ſit. Chry. in ho. Poſitis igit̄ ꝓge-
nitoribus vniuerſis ⁊ finiēs in io-
ſeph addit. Uirū marie: monſtrās
q; propter illam ⁊ hunc in genealo
gia poſuit. Cum aūt virū audieris
tibi ſuſpitio nō ſubeat nuptiaꝝ: ſ;
recordare ꝯſuetudinis ſcripturaꝝ
ꝙ ſpōſe vxores ⁊ ſpōſi viri vocant̄.
Genadius de eccl'iaſticis dogma-
tibus. Natus eſt autem dei filius
ex homine. i. ex maria: ⁊ per homi
nem. i. non ex maria. ⁊ non per ho-
minē. i. ex viri coitu: ſicut ebion di-
cit. vnde ſignanter ſubdit. De qua
natus eſt ieſus. Augu. de hereſi-
bus. Qđ eſt contra valentinū qui
dixit xp̄m nihil aſſumpſiſſe de vir-
gine: ſed per illam tanq̄; per riuū
aut fiſtulā pertranſiſſe. Auguſt.
contra Fauſtū. Cur autē carnē ex

vtero femine aſſumere voluerit:
ſumma cōſilij penes ipſum eſt: ſi-
ue ꝙ vtrūqꝫ ſexū hoc modo hono-
randū iudicauit: aſſumēdo formā
viri ⁊ naſcendo de femina: ſiue ali
qua alia cauſa quā non temere di-
xerim. Augu. de queſtionibus no-
ui et ve. teſtamēti. Qđ aūt per olei
vnctionem preſtabat deus his qui
in reges vngebantur: hoc preſtitit
ſpiritusſanctus homini Xp̄o addi-
ta expiatione qua natus eſt. Xp̄s
eſt appellatus. Et hoc eſt qđ dicit̄.
Qui vocat̄ xp̄s. Augu. de con. euā-
ge. Non tm̄ erat fas vt euꝫ ob hoc
a coniugio marie ſeparandū pu-
taret ꝙ non ex eius concubitu: ſed
virgo peperit xp̄m. hoc em̄ exēplo
magnifice inſinuatur fidelibus cō
iugatis. ⁊ ſeruata pari ꝯſenſu con
tinētia: poſſe permanere coniugiū
non permixto corporis ſexu: ſed cu
ſtodito mentis affectu: preſertim:
qꝛ naſci eius filius potuit ſine illo
cōplexu carnali. Auguſt. de nup. et
cōcu. Omne aūt nuptiaꝝ bonū im
pletum eſt in illis parentibus xp̄i:
fides: proles: ⁊ ſacramentū prolē:
cognoſcimus xp̄m dn̄m. fidē: qꝛ nul
lum adulteriū ſacramentū: qꝛ nul-
lum diuortiū. Hiero. Querat aūt
diligens lector ⁊ dicat: cū ioſeph nō
ſit pater dn̄i ſaluatoris: quid perti
net ad dn̄m generationis ordo de-
ductus vſqꝫ ad ioſeph? Cui reſpon
debimus primo non eſſe cōſuetu-
dinis ſcripturarū vt mulierū in ge
nerationibus ordo texatur: deinde
ex vna tribu fuiſſe ioſeph ⁊ mariā.
vnde ex lege eam accipere cogeba
tur vt ꝓpinquā: ⁊ qđ ſimul cenſen-
tur in bethleē vt de vna. vꝫ. ſtirpe
generati. Augu. de nup. et concu.
Fuit ⁊ ſeries generationis vſqꝫ ad
ioſeph perducenda: ne in illo con-
iugio virili ſexui vtiqꝫ peccatorum
peccatori fieret iniuria: cū verita-
ti nihil deperiret: quia ex ſemine
dauid erat ⁊ maria. Augu. contra
Fauſtū. Nos ergo credimus etiā
mariā fuiſſe in cognatione dauid:

Matri- monium verū in ter ma- riā ⁊ io- ſeph.

quia eius ſcripturis credim⁹ que
vtrūqꝫ dicunt ⁊ chriſtum ex ſemine
dauid ſm̄ carnem: et eius matrem
mariam: non cum viro cōcumben-
do: ſed virginem. Argeſte conci-
lij. Cauēdus autē eſt hic Neſtorij
error qui ſic dicit: cum diuina ſcri-
ptura dictura eſt: aut natiuitatem
chriſti que ex maria ꝟgine eſt aut
mortem nuſqꝫ videt̄ ponens deus:
ſed aut chriſtus: aut filius: aut do-
minus ꝗꝫ hiotri a naturarū ſignifi
catiua duarum: aliquādo quidem
huius: aliquando vero illius. ali-
quando autē ⁊ illius ⁊ iſtius. Acci-
pe autem ad hoc teſtimonium Ja
cob genuit ioſeph virum marie: de
qua natus eſt ieſus qui dicit̄ chri-
ſtus. Deus enim verbum ſecunda
ex muliere non eguit natiuitate.
Auguſt. contra Felicianū. Sed nō
alius dei ⁊ alius hominis: ſed idē
xp̄s dei ⁊ hoīs filius fuit: ⁊ ſicut in
vno homine aliud animus ⁊ aliud
corpus: ſic in mediatore dei ⁊ homi
num: aliud dei filius: aliud homi-
nis filius fuit: vnus tamē ex vtro-
qꝫ chriſtus domin⁹ fuit. Aliud in-
quā pro diſcretione ſubſtantie: nō
alius ꝓ vnitate ꝑſone. Sed obijcit
hereticus: neſcio quomodo natum
doceatis ex tempore quē coeternū
patri dicitis iam fuiſſe? naſci em̄
eſt velut quidam motus rei non
extātis: anteqꝫ naſcat̄ id agens be
neficio natiuitatis vt ſit. Quo col-
ligit̄ eū ꝗ erat naſci nō potuiſſe: ſi
naſci potuit nō fuiſſe. Ad qđ. Au
gu. Fingam⁹ ſicut pleriqꝫ volūt eē
in mūdo aīam gn̄alē: q̄ ſic ineffabi
li motu ſemia cūcta viuificet: vt nō
ſit ꝯcreta cū genitis: nēpe cū hec in
vterū paſſibilem materiā ad vſus
ſuos formatura ꝑuenerit: vnā fa-
cit ſecū eē ꝑſonā ei⁹ rei quā nō eā-
dē ꝯſtat hr̄e ſubſtātiā: ⁊ fit opante
aīa ⁊ patiēte materia ex duab⁹ ſub
ſtātijs vnus hō: cū aīa aliđ doceat̄
aliud caro: ſicqꝫ aīam naſci fate-
mur ex vtero quā ab vtero veniē-
tem vitā dicimus cōtuliſſe ꝯcepto.

Oble ctio fel ciani.

Naſci inquã ex matre dicitur qui
ex hac ſibi corpus aptauit in quo
naſci poſſet: nõ q2 anteꝗ̃ naſcere-
tur quantuz ad ſe attinet: ipſa pe-
nitus non fuiſſet. Sic ergo immo
multo incõprehenſibilius eſt atqꝫ
ſublimius natus eſt ſuſceptiõe ꝑ-
fecti hominis de matre filius dei:
qui per omnipotentiaz ſingularez
omnibꝰ genitis eſt cauſa naſcẽdi.

¶ Omnes itaqꝫ generatiões
ab abrahã vſqꝫ ad dauid ge-
nerationes quattuordecim: ⁊
a dauid vſqꝫ ad trãſmigratio-
nem babylonis generationes
quattuordecim: et a tranſmi-
gratiõe babylõis vſqꝫ ad chri
ſtum gñationes q̃ttuordecim.

¶ Chri. ſuper Matth. Poſitis ge-
nerationibus ab abrahaz vſqꝫ ad
chriſtũ: eas in tres partes diuiſit:
ꝑ gñationes. xiiij. q2 ter cõpletis
xiiij: gñatiõibꝰ. nũeratꝰ ẽ in iudeis
ſtatꝰ hõiũ ab abrahã eñ vſqꝫ ad
dd̃ fuerunt ſub iudicibꝰ: a dd̃ vſqꝫ
ad tranſmigrationẽ babylõis ſub
regibus: a tranſmigratiõe vſqꝫ ad
chriſtum ſub pontificibus. Hoc er-
go vult demonſtrare: ſicut ſemper
cõpletis. xiiij. generatiõibus mu-
tatꝰ eſt hominum ſtatus: ſic cõple
tis. xiiij. generationibus a trãſmi
gratione ad chriſtum: neceſſe eſt a
chriſto mutari ſimiliter hominum
ſtatum: quod et factum eſt. poſt
chriſtum enim omnes gentes ſub
vno chriſto iudice rege ⁊ pontifice
acti ſunt. vnde quando iudices: re
ges: et pontifices chriſti dignitatẽ
prefigurabant: ſemꝑ principia eo
rum in figura fuerunt chriſti. pri
mus iudicum ieſus naue. primuz
regnum dauid. primus pontificuz
ieſus filius ioſedech. hoc in figura
chriſti fuiſſe dubitat nemo. Chri.
in homel. Uel ideo in tres partes
diuiſit omnes generationes: demõ
ſtrans ꝙ neqꝫ regimine tranſmu-
tato facti ſunt meliores: ſed ſub iu

Expli-
cat my-
ſterium
genera
tionis
chriſti.

dicibus: regibus: pontificibus: et
ſacerdotibus in eiſdem perman-
ſerunt malis: propter quod et ca-
ptiuitatem babylonis cõmemorat
manifeſtans ꝙ neqꝫ ex hoc ſũt cor
recti. Deſcenſus autem in egyptũ
non meminit: quia egyptios non
adhuc timebant ſicut aſſyrios vel
parthos: ⁊ quia illud erat ãtiquũ:
hoc aũt recens: ⁊ quia illuc nõ pro-
pter peccata deducti ſunt ſicut in
babylone. Ambro. ſuper Lucam.
Illud autem non' pretermittendũ
putamus ꝙ a dauid temporibus
vſqꝫ ad iechoniam cum. xvij. fue-
rint reges iudee. xiiij. gñationes
Mattheus poſuit. Oportet autez
cognoſcere poſſe plures eſſe ſucceſ
ſiões: pauciores generatiões. poſ-
ſunt enim diutius viuere aliqui: ⁊
ſerius generare aut certe penitus
exortes exiſtere: itaqꝫ non que re
gum eadem generationum tempo
ra. Glo. Uel poteſt dici tres reges
eſſe pretermiſſos: vt ſuperiꝰ dictuz
eſt. Ambro. ſuper Lucam. Rurſus
ergo cuz a iechonia vſqꝫ ad ioſeph
generationes quattuordecim cõ-
putentur poſtea. xiiij. generatiões
deſcriptas eſſe cõmemorauit. Sed
ſi diligenter aduertas: hic quoqꝫ
quattuordecim generationũ pote-
ris inuenire rõnem. duodecim eñ
a ioſeph nũerant' terciuſdecimus
eſt xp̃s. duos aũt ioachim. i. duos
iechonias fuiſſe hyſtoria indicat:
patrẽ filiũ: nõ igit' ſuppreſſit alte-
rũ euãgeliſta: ſꝫ vtrũqꝫ ſignificat:
ita addito minori iechõia genera-
tionẽ. xiiij. computãtur. Chri. ſuꝑ
Mattheuz. Uel vnꝰ iechonias bis
numerat' in euangelio: ſemel ante
trãſmigrationẽ: iterũ aũt poſt trãſ
migrationẽ. hic. n. iechonias cum
eſſet vnus duas habuit cõditiões:
fuit eñ et rex ante tranſmigratio-
nẽ q̃ſi rex factꝰ a populo dei: factꝰ
eſt et priuatꝰ poſt trãſmigrationẽ
ideo ante trãſmigrationẽ nũerat'
inter reges q̃ſi rex poſt trãſmigra-
tionẽ aũt inter ꝑuatos. Augu. in li-

Cautio
erroris

bro de cō.euan: Uel ideo vn⁹ i illis ꝓgenitorib⁹ bis numerat .i. iechonias a q̄ facta est q̄dā i extraneas deflexio: q̄ñ in babilonia transmigratus est. Ubi aūt ordo a rectitudine flectitur vt eat i diuersū tanꝗ̄ angulū facit illud aūt quod i angulo est. bis numerat ⁊ hoc iaꝫ xp̄m p̄figurat a circuncisione ad p̄putiuꝫ migraturū ⁊ lapidē angularē futurū. Remi. Jō aūt .xiiij. posuit generationes: q: denarius significat decalogū: quaternari⁹ ꝟo q̄ttuor libros euāgelij. vnde in hoc ostēdit ꝯcordiā legis ⁊ euāgelij. Jdeo etiā quaternariū numeruꝫ triplicauit: vt ostēderet: q: p̄fectio legis ꝓphetie ⁊ gratie i fide scē trinitatis cōsistit. Glo. Uel i hoc nūero septiformis grā spūssācti significat hic eñ numerus ex septē ꝯficit. qd̄ aūt geminat: significat grām spūssancti corpori ⁊ aīe esse necessariā ad salutē. Sic ergo hec gñatio diuidit in tres tesseredecades. prima est ab abrahā vsq̄ ad dauid: ita ꝙ dauid ibi icludit. s3 scd̄a a dd̄ vsq̄ ad trāsmigrationē. ita ꝙ dauid ibi nō includit: s3 trāsmigratio sub eo continet. tertia est a trāsmigratiōe vsq̄ ad xp̄m: i qua si dicam⁹ iechoniaꝫ bis numeratū trāsmigratio idusa est. Jn prima significant hoies aū legē qua quosdā hoies naturalis legis inuenies. s. abrahā ysaac ⁊ iacob: omēs vsq̄ ad salomonem. Jn scd̄a significāt hoies sub lege: oēs eñ: qui i ea iueniūt sub lege fuerīt Jn tertia hoies grē. q: terminatur ad xp̄m: q̄ grē dator fuit: in q̄ etiaꝫ liberatio a captiuitate babylonie facta ē: significās liberationē a captiuitate p xp̄m factā. Aug. de cō. euā. Cū aūt q̄terdenas gñationes tribus distinxisset actic'is: nō tñ eas dixit in sūma vt diceret fiunt oēs q̄dragitaduo. vn⁹ eñ i illis ꝓgenitorib⁹ bis nūerat. s. iechonias: sic g̃ nō q̄dragitaduo quot faciūt ter. q̄ttuordeci. s3 pp vnū bis nūeratū. xl. ⁊ vna gñati oēs fiūt. Matthe⁹ igr̄ q̄

Allegorie septenarij duplicati.

regiā i xp̄o ꝯstituerat isinuare ꝑsonā: excepto. xp̄o. xl. hoies in gñationū serie nūerauit. Nūer⁹: eñ iste illd̄ tp̄s significat quo i hoc seculo regi nos opꝫ a xp̄o ſm disciplinā laboriosam quā significat illa virga ferrea. Qd̄ aūt nūer⁹ iste hāc tpalē vitā eternāq̄ significet: illa interim cā de primo occurrit: ꝙ ⁊ tpa annoꝝ q̄dripartitis vicib⁹ currūt: ⁊ mūdus ipse q̄ttuor ptib⁹ terminatur: ab oriente ⁊ occidēte: aquilone ⁊ meridie q̄draginta aūt q̄ter hn̄t decē. Porro ipsa decem ab vno vsq̄ ad quattuor ꝓgrediēte numero cōsumant. Glo. Uel denarius ad decalogū refert: q̄ternari⁹ ad pn̄tem vitā q̄ p q̄ttuor tpa trāsit: vel p decē vet⁹ testm̄: p q̄ttuor nouū. Remi. Siq̄s aūt voluerit dicet ꝙ sunt q̄draginta: ⁊ due gñationes: q: nō ē vn⁹ iechonias: sed duo. dicendū ē ꝙ ⁊ iste nūerus cōgruit scē ecclie. nascit eñ a septenario ⁊ senario. nā sexies septē. xl. ⁊ duo faciūt. Senari⁹ refertur ad laborē. septenarius vero ad requiem.

¶ Christi autē gñatio sic erat cū esset desponsata mater iesu maria ioseph anteꝗ̄ conuenirent iuenta est in vtero hn̄s de spiritusancto.

¶ Chri. super Matth. Qm̄ supius dixerat. iacob aūt genuit ioseph cui desponsata maria genuit iesū: ne aliq̄s audictiū sic estimaret eē natiuitatē quō p̄cedētiū patrū. ipse ordinem narrationis sue precendēs dic. Xp̄i autem gñatio sic erat. ac si dicat. Gñatio q̄dē eoꝝ quos exposuimus patrū sic fuit: quēadmodū retuli. Xp̄i aūt generatio nō sic: s3 ita erat. Cū esset desponsata mat. Chri. in ho. Quasi eñ aliq̄d nouuꝫ dictur⁹ p̄mittit modū generatiōis dicere: ne audiēs virū marie estimes natū esse lege nature. Remi. Pōt aūt ad supiora referri hoc modo. Sic erat xp̄i gñatio sicut dixi. id est Abraā genuit ysaac. Hiero.

Sed quare nõ de ſimplici virgine
ſꝫ d̃ dſpõſata ꝯcipiť: ꝑmũ vt ꝑ gña
tionẽ ioſeph origo marie moſtra=
reť. ſcd̃o ne lapidaretur a iudeis vt
Maria adultera. tertio vt i egyptũ fugiẽs
q̃re de= hñet ſolaciũ mariti. Martyr etiam
ſpõſata Ignatius quartã addidit cãm: vt
partus inquiens eiꝰ celareť a dia
bolo: dũ eũ putat nõ de ꝟgine: ſꝫ de
vxore generatũ. Chri: ſuper Mat=
the. Ideo aũt ꝛ deſponſata ꝛ domi
hita. nã quẽadmodũ i ea que in do
mo viri cõcipit intelligiť conceptio
naturalis: ita ĩ ea qua extra domũ
Helui= ꝯcepit: ẽ ſuſpecta ꝯiunctio. Hiero.
dius ex= cõtra heluidiũ. Sciendũ aũt ꝙ he
plodiť luidius quidã hõ turbulentus ac=
cepta mã diſputãdi blaſphemare
cõtra dei matrẽ icepit: cuiꝰ ꝑma ꝓ
poſitio fuit. Mattheꝰ loq̃tur ſic: cũ
eſſet deſponſata. Ecce iquit habes
deſpõſatã: nõ ꝯmendatã vt dicitis:
ꝛ vtiq̃ nõ ob aliud deſpõſatã. niſi
qm̃ nupturam. Orige. Deſpõſata
fuit quidẽ ioſeph: nõ tamẽ ĩ ꝯcupi=
ſcentia iuncta. Mater eius inquit
mater imaculata: mater icorrupta
mať itacta. Mať eiꝰ: cuiꝰ eiꝰ? mať ẽ
dei vnigeniti dñi regis oium plaſ=
matoris: ꝛ redẽptoris cũctoꝝ. Ci=
rilľ. Quid em̃ videbit aliq̃d in ſctã
ꝟgine ꝑter alias? ſi dei mať nõ ſit
ſꝫ xp̃i vel dñi: vt Neſtoriꝰ dicit? Ni
hil em̃ abſurdũ ẽ etiã ſi volueritq̃s
matrẽ vniuſcuiuſq̃ vnctoꝝ xp̃i no
miare genitricẽ. Sola vero ꝑter il
las ſctã ꝟo ꝛ xp̃i genitrix itelligiť
ac diciť. Genuit em̃ nõ purum ho=
minẽ ſm vos: ſed incarnatũ potiꝰ
et hominẽ factũ ex deo pr̃e verbuꝫ
Sed forſitan illđ ais. Dic mihi pu
taſne diuitatis mr̃ facta eſt virgo.
Et ad hoc quoq̃ dicimus: q: natũ
eſt ex ipſa dei ſuba eiꝰ verbũ: ꝛ ſine
principio temporis ſemꝑ exiſtens
genitori: in nouiſſimis aũt tẽpori=
bus: qm̃ caro factũ eſt: hoc eſt vni=
tum carni aiam habẽti rationaleꝫ
natum etiam dicitur carnaliter ꝑ
mulierem. Aſſimilať aũt quodam
modo natiuitati que ẽ ſm nos hoc
ſacramentum: matres etenim ter=
renoꝝ miniſtrant nature coagula
tam paulatim carnẽ ꝑficiendaꝫ in
ſpecie humana. Immittit aũt ani=
mali ſpiritum deus. Sed licet ſint
iſte ſolummodo terrenoruꝫ corpo= *꟝go p=*
rũ martres: attamẽ parientes to= *batur*
tum animal ꝛ non partẽ peperiſſe *theoto*
dicuntur. Tale autẽ aliquid geſtũ *kos.*
percipimus in gñatione emanuel.
natum enim eſt ex pr̃is ſubſtantia
dei verbũ. Q: ꟝o carnẽ aſſumpſit
propriã eam faciens: neceſſarium
eſt confiteri q: natus eſt ſm carneꝫ
per mulierẽ. Quia igiť ꝛ deus vere
eſt: quomodo dubitabit quiſpiam
ſanctã virginẽ dicere genitricem?
Leo papa in ſermone de natiuita=
te. Nõ aũt te dei conceptus turbet
partus te nõ confundat auditꝰ: qñ
virginitas q̃cq̃d eſt humani pudo=
ris excuſat: aut que hec verecũdie
leſio vbi iniit deitas cum amica ſi=
bi ſemper integritate ꝯſortiũ? vbi
eſt interpres angelus fides pronu
ba: diſpenſatio caſtitas: donatio ꟝=
tus: iudex conſcientia: cauſa deus:
conceptio integritas virginitas
partus: virgo mater? Ciril. ad Io
annẽ antiochenũ. Sed ſi de celo et
non ex ipſa ſanctũ corpꝰ chriſti fa=
ctũ eſſe diceremus vt valentinus:
quomõ intelligeretur dei genitrix
Maria? Nomẽ aũt matris oſtẽdit
cũ ſubdit: Maria. Beda. ſuper Lu
cam. Interpretatur aũt maria ſtel
la maris hebraice: dña ſyriace: q:
et lucem ſalutis et dominũ mundo
edidit. Cui autẽ deſpõſata fuerit
oſtendit ſubdens: Ioſeph. Chri.
ſuper Matth. Ideoq̃ fabro ligna=
rio Maria deſpõſata erat: quoniã
chriſtus eccleſie ſponſus oium ſa=
lutem hominũ operaturus erat ꝑ
lignũ crucis. Chri. in homeľ. Qđ
autẽ ſequiť Anteq̃ ꝯuenirẽt nõ dr̃
añq̃ ducereť ĩ domũ ſpõſi. etem̃ iã ĩ
tus erat. Cõſuetudo em̃ multotiẽs
veteribus erat in domo deſponſa=
tas habere quod et nunc quoq̃ fie
ri videtur: et generi loth intus cuꝫ

ipſo erant. Glo. Sed dicitur. Añq̄
conuenirent: ad carnis conmixtio
nem. Chri. ſup Matth. Ut nō ex cō
paſſione carnis et ſāguinis naſce-
retur qui ex deo natus eſt: vt car-
nis et ſāguis ſalueret paſſionem.
Augu. de nup. et concu. Nuptialis
etiam concubitus ibi non fuit: q̄r
in carne peccati fieri non poterat
ſine vlla carnis concupiſcētia que
accidit ex peccato: ſine qua cōcipi
voluit qui futurus erat iſine pec-
cato: vt hic etiā doceret omnē que
de concubitu naſcitur carnem eſſe
peccati: quando quidem ſola que
nō inde nata eſt: non fuit caro pec-
Uis ver- cati. Augu. in ſer. de nati. Naſci-
bori au- tur etiam ab itacta femina chriſt⁹:
guſtini. quia fas non erat vt virtus per vo
luptatem: caſtitas per luxuriam:
per corruptionem incorruptio. na-
ſceretur. nec poterat niſi nouo ordi
ne aduentare de celo: qui vetuſtū
mortis deſtruere veniebat impe-
rium. ¶ Regnū igitur tenuit vir-
ginitatis: que regem genuit caſti-
tatis. ideo ēt dñs noſter virgineū
ſibi requiriuit hoſpitiū habitādi
vt nobis oſtenderet deum in caſto
corpore portari d̄bere ergo qui ſcri
pſit lapideas tabulas ſine ſtilo fer
reo: ipſe grauidauit mariam ſpi-
ritu ſancto. vnde dicitur inuenta ē
in vtero habens. Hiero. Non ab
alio inuēta eſt niſi a ioſeph qui pe
ne licētia maritali omnia nouerat
Chri. ſuper mat. Nam ſicut hyſto-
ria non incredibilis docet: quando
geſta ſunt que refert Lucas. Jo-
ſeph abſens erat. nec em̄ cōueniēs
eſt putare pn̄te ioſeph itroiſſe an-
gelū ad mariā: et dixiſſe q̄ dixit: et
mariā rn̄diſſe quecūq̄ rn̄dit. Et ſi
credam⁹ angelū potuiſſe itrare ad
eā et loqui plane: tamē mariā ab-
iiſſe i montana ⁊ māſiſſe cū heliza
beth menſib⁹ tribus: poſſe nō fuit
pn̄te ioſeph: q̄r neceſſe erat vt abſē
tatiōis ei⁹ ⁊ manſionis diutine re-
q̄reret cāa: poſt aūt rediit peregre
poſt tot mēſes inuenit eā grauidā

manifeſte. Chri. in ho. Proprie aūt
dicit. Inuēta eſt: qđ de nō excogita
tis dici ꝯſuetū ē. Ne aūt moleſtes
euāgeliſtā iterrogādo q̄liter ſit na
tus ex ꝟgine breuiter expediuit ſe
dicens. De ſpūſctō: q̄ſi ſpūſſanct⁹ ē
q̄ ē h̄ miraculū opat⁹: neq̄ em̄ ga-
briel: neq̄ matthe⁹ amplius dicere
potuerūt. Glo. Hoc ē qđ dr̄. Eſt ex
ſpūſctō: euāgeliſta ex pte ſua addu
xit: vt h̄ū diceret h̄re i vtero ois ma
la remoueret ſuſpitio a mētib⁹ au
dictiū. Hiero. i expo. ca. fi. Nō aūt
ſicut quidā ſceleratiſſime opinant
ſpm̄ ſctm̄ dicim⁹ fuiſſe p ſemine: ſ3
potētia ac ꝟtute creatoris dicimus
opatū. Ambro. in li. de ſpūſctō. Qđ
em̄ ex aliq̄ ē: aut ex ſuba eſt: aut ex
ptāte ei⁹ eſt. ex ſuba ſicut filius: q̄r
a pr̄e. ex ptāte. ſicut ex deo omia: q̄
mō ⁊ in vtero habuit maria ex ſpū
ſctō. Augu. ad euſtochiū. Profecto
aūt iſte modus q̄ natus eſt xp̄s de
ſpūſctō: iſinuat nob̄ gr̄a3 dei: q̄ hō
nullis p̄cedētib⁹ meritis in ipſo ex
ordie nature ſue quo eē cepit: ꝟbo
dei copularet in tātā pſone vnitatē Regu-
vt idē ipſe eēt filius dei. Sed cū il- la theo-
lā creaturā quā virgo ꝯcepit ⁊ pe- logica
perit: q̄uis ad ſolā pſonā filii pti-
nentē tē toto trinitas fecerit: neq̄
em̄ ſeparabilia ſunt opera trinita
tis: cur in ea facienda ſolus ſpūſ-
ſanctus nomiat⁹ eſt: an ⁊ qn̄ vnus
triū in aliquo ope nolatur: vniuer-
ſa operari trinitas itelligit. Hie-
ro. S3 inq̄t heluidius. Neq̄ de nō
conuenturis euangeliſta dixiſſet
priuſq̄ cōuenirent: q̄r nemo de non
pranſuro dicit añq̄ pranderet qua
ſi ſiq̄s diceret. Anteq̄ i portu prā-
derem ad aphricam nauigaui: nō
poſſet ſtare ſnia: niſi ei i portu prā
dendum ſit quandoq̄: aut non po
tius ſit intelligendum ſic: qđ ante
licz ſeper ſeq̄ntia idicet tñ nonunq̄
ea tm̄ q̄ prius cogitabant oſtendit
nec neceſſe ſit vt cogitata fiant: cu3
ideo aliud interuenerit: ne ea que
cogitata ſunt fierent. Hiero-
ni. Non ergo ſequitur vt poſtea

conuenerint : ſed ſcriptura ꝙ fa-
ctũ nõ ſit oſtendit. Remi. Uel hoc
verbũ cõueniẽdi: nõ ipſum cõcubi-
tũ: ſed tẽpus ſignificat nuptiarum
id eſt qñ ea q̃ fuerat ſponſa incipit
eſſe vxor. Eſt eñ ſenſus: Anteq̃ cõ
uenirẽt. i. anq̃ rite ſolẽnnia nuptia
rũ celebrarent. Augu. de con. euã.
Hoc quẽadmodũ factũ ſit qḋ hic p̄-
termiſit: lucas exponit poſt ꝯme-
moratũ ꝯceptũ ioãnis ita narrãs.
In menſe aũt ſexto miſſus eſt an-
gelus: ꝛ infra. Spũſſanctus ſupue
niet in te. hoc ꝗ eſt qḋ matthe⁹ cõ-
memorauit dicens. Inuenta eſt in
vtero habens de ſpũſſancto. nec cõ
trariũ ẽ: q: lucas expoſuit qḋ mat-
theus p̄termiſit. Sicut nõ eſt ꝯtra
riũ: q: mattheus deinceps cõtinet
qḋ lucas p̄termiſit. Sequitur enim
Joſeph aũt vir eius cũ eſſet iuſt⁹
ꝛc. vſq; ad eũ locũ vbi ſcriptũ eſt de
magis: ꝙ per aliã viã reuerſi ſunt
in regionẽ ſuã. Si quis autẽ velit
Epilog⁹ p̄dictoꝝ vnã narrationẽ ex oibus q̃ de xp̄i
natiuitate dñr ab alterutro: ſi hec
pretermittũtur: ordinare ſic poteſt
Xp̄i gñatio ſic erat. Fuit in dieb⁹
herodis ꝛc. vſq; ibi. Manſit autẽ
maria cũ illa quaſi mẽſibus trib⁹
ꝛ reuerſa eſt in domũ ſuã. Et tunc
addẽdũ eſt qḋ hic dr̄. Eſt inuenta
eſt in vtero habens de ſpũſſancto.

¶ Joſeph aũt vir eius cũ eſſet iuſtus. ꝛ nollet eam traducere voluit occulte dimittere eam.

¶ Chrẏ. in ho. Cũ dixiſſet euangeli
ſta ꝙ ex ſpirituſſancto et ſine cõcu
bitu inuẽta eſt in vtero habẽs: ne
ſuſpectum haberes xp̄i diſcipulũ
quaſi grandia de ſuo magiſtro fin
gẽtẽ: introduxit ioſeph per ea que
paſſus eſt: ad fidẽ eorum que dicta
ſunt cõferentẽ. vnde dicit. Joſeph
aũt vir eius cũ eſſet iuſt⁹. Augu.
in ſermo. de natiuitate. Intelligẽs
eñ ioſeph marie vterũ grauidari
turbatur. ꝙ mariam quam de tem
plo domini acceperat: ꝛ nondũ cõ-
gnouerat: ḡuidã ſentiebat: ſecũq;
eſtuabat diſputans et dicẽs. Quid
faciã? prodo: aut taceo? Si ꝓdide-
ro: adulterio nõ cõſentio: ſed vitiũ
crudelitatis incurro: q: ſm moyſi
ſnĩam lapidandã eã eſſe cognoſco.
Si tacuero: malo conſentio: ꝛ cum
adulteris portionẽ meã pono: qm̃
ergo tacere malũ eſt: adulteriũ ꝓ-
dere peius ẽ: dimittã eã a ꝯiugio.
Ambro. ſuper Luc. Pulchre aũt do
cuit ſanctus mattheus quid facere
debeat iuſtus: qui opprobriũ con-
iugis deprehenderit: vt incruentũ
ab homicidio: caſtũ ab adulterio
preſtare ſe debeat. et ideo dicit. Cũ
eſſet iuſtus. Ubiq; ergo in ioſeph
iuſti gratia et pſona ſeruat̃ vt te-
ſtis ornetur: lingua eñ iuſti loquit̃
iudicium veritatis. Sed quomodo
ioſeph cũ crimẽ celet vxoris: iuſt⁹
deſcribitur? Chry. In lege eñ pre-
ceptũ eſt: nõ ſolũ reos: ſed cõſcios
criminis obnoxios eſſe pctõ. Hiero.
Sed ſciendum ꝙ iuſtũ hic virtuo-
ſum in oibus dicit. Eſt eñ iuſtitia
et auaritiã nõ habere: et vlis vt̃⁹ Obiectio contra euãgelium ſoluitur
et ſic nomine iuſtitie maxime vtit̃
ſcriptura. Juſtus igitur exñs. i. be
nignus et mitis: voluit occulte di-
mittere eã: q̃ nõ ſolũ traditiõi: ſ; ẽt
pene ꝓ legẽ obnoxia videbat: ſ; io-
ſeph vtrunq; remiſit q̃ſi ſupra legẽ
viuens. ſicut eñ ſol anteq̃ radios
mõſtret: mõdum clarificat: ſic xp̄s
anq̃ naſceret̃ multa ſigna pfecte
virtutis apparere fecit. Augu. de
vir. dñi. Uel al'r. Si ſolus noſti q:
aliquis peccauerit in te: ꝛ eũ vis co
rã hoibus arguere: nõ es correctoꝛ
ſ; proditor. vnde vir iuſtus ioſeph
tãto flagitio qḋ de vxore fuerat ſu-
ſpicatus magna benignitate pe-
percit. Eſtuabat vtiq; certa adul-
rij ſuſpitio: et tñ q: ipſe ſol⁹ ſciebat:
noluit eã diuulgare: ſed occulte di-
mittere voles ꝓdeſſe peccãti: nõ pu
nire peccantẽ. Hiero. Uel h̃ teſtimo
niũ marie eſt. ꝙ ioſeph ſciẽs illius
caſtitatẽ et admirans qḋ euenerat
celat ſilẽtio cui⁹ miſteriũ neſciebat.
Remi. Uidebat. n. ḡuidã quã noue
rat caſtã: et q: legerat. Egredietur
virga de radice ieſſe. vnde nouit

mariā duxiſſe originē: ⁊ legerat ēt. Ecce virgo cōcipiet ⁊. nō diffidebat hanc prophetiā in ea eſſe implēdā. Orige. Sed ſi ſuſpitionē in ea non habebat: quomō iuſtꝰ erat vt imaculatā dimitteret. Ideo ergo dimittere volebat. qm̄ magnū ſacramētū in ea eſſe cognoſcebat: cui approximare ſe indignū eſtimabat. Glo. Uel cū vellet eā dimittere iuſtꝰ erat cū occulte: pius notat. eam ab infamia defendens: et hoc eſt cuz eſſet iuſtus voluit dimittere eā. cū nollet eā traducere in publicū. i. diffamare: voluit h̄ facere occulte. Ambro. ſuper Lucā: Nemo aūt quā nō accepit dimittit: et iō quā volebat dimittere: fatebat acceptā. Glo. Uel cum nollet eā traducere in domuz ſuam ad cohabitationē aſſiduā: voluit occulte dimittere eā. i. tēpꝰ nuptiarū mutare. vera em̄ virtus eſt cū nec pietas ſine iuſtitia: nec ſine pietate ſeruatur iuſtitia: q̄ ſeparate abinnicē dilabunt. Uel iuſtꝰ erat ꝑ fidē qua credebat xp̄m de virgīe naſciturū. vnde voluit ſe humiliare ante tantā gratiam.

Uere virtutis ratio.

¶ Hec aūt eo cogitante. ecce angelus domini apparuit in ſomnis ioſeph dicēs. Joſeph fili dauid. noli timere accipere Mariā cōiugem tuā. Qd̄ em̄ in ea natū ē de ſpūſancto eſt.

¶ Remi. Qꝛ ſicut dictū ē cogitabat ioſeph occulte mariaz dimittere. h̄ aūt ſi feciſſet: ꝑpauci eſſent qui nō magis ſuſpicarent eā eſſe meretricē q̄ virginē: iccirco repente ꝯſiliū ioſeph diuino mutatū eſt concilio. vnde dicitur. Hec aūt eo cogitante. Glo. In quo notat animus ſapientis qui nihil temere vult incipere. Chy. in ho. Notat etiā māſuetudo ioſeph: quia nulli enarrauit ſuā ſuſpitionē: neqꝫ ei que ſuſpectat erat: ſed in ſe cogitabat. Augu. in ſer. de natiui. Sed ioſeph iſta cogitante non timeat Maria dauid filis. qm̄ ſicut dauid veniā contulit ſmo propheticus: ſic mariā liberat angelus ſaluatoris. Ecce em̄ iterū virginis ille paranymphus gabriel aduenit. vn̄ ſequitur. Ecce angelus domini apparuit ioſeph Glo. Hoc igitur verbo apparuit: ſignificatur poteſtas apparentis: qui quando vult et quomodo exhibet ſe vidēdū Raba. Quomodo aūt angelus ioſeph apparuerit demōſtrat cuz dr̄. In ſomnis. i. quomodo Jacob ſcalam vidit per imaginationē quandā oculis cordis oſtēſam. Chry. in ho. Ideo aūt nō apparuit manifeſte ioſeph ſicut paſtoribus: qꝛ valde fidelis erat: paſtores aūt idigebāt quaſi rudes. Uirgo aūt idiguit q̄ſi ꝑmo de maximis inſtruenda. Sic etiā zacharias indiguit ante cōceptionē ꝑlis mirabili viſione. Glo. Apparēs angelus nomē exprimit genꝰ cōmemorat: ⁊ timorē excludit: dicēs. Joſeph fili dauid. ioſeph eū ex nomine: quaſi notū ⁊ familiarē ſibi oſtendit. Chry. ſuper Matth. Filiū dauid eum nominans: voluit eū adducere in memoriā promiſſionis dei ad dauid: vt de ſemine eiꝰ xp̄s naſceret: Chry. in ho. Dicēs aūt. Noli timere. monſtrat eū iam timere ne oſtenderet deū q̄ſi adulterā habens. alˀs nō cogitaſſet eaz expellere. Seue. Sponſus etiam ne timeat admonet quia pius animus dum cōpatitur plus paueſcit ac ſi dicat. Hic non eſt mortis cauſa ſed vite: quia que vitam parturit: non meretur occidi. Chry. ſuper Matthe. Dicens etiam ne timeas cognitorem ſe cordis eius oſtendere voluit: vt per hoc futurorum bonorum que de chriſto erat dicturus faceret fidem. Ambro. ſuper Lu. Non autem te moueat. ꝙ eam coniugem vocat. non enim virginitatis ereptio: ſed coniugij teſtificatio nuptiarum celebratio declaratur. Hiero. contra Heluidium. Non tamen eſt putandum ꝙ ex eo ꝙ. vxor eſt appellata ſpōſa eſſe deſierit: cū

Nōn li h̄ d ſentiu a chry ſtomo

hanc eſſe conſuetudinem ſcripture
nouerimus: ꝙ ſponſos viros ⁊ ſpō-
ſas appellet vxores: ſicut deutero-
nomiȷ teſtimonio approbat. Siqͤs
inquit inuenerit virginē deſponſa
tā viro in campo ⁊ vim faciens dor-
mierit cū ea moria tur: quia hūiliauit
vxorem proximi ſui. Chry. in ho.
Dicit aūt. Noli timere accipere. i.
intus retinere. iā em̄ mēte dimiſſa
erat. Raba. Uel noli timere acci-
pere eā nuptiali cōuentu ⁊ aſſidua
cohabitatione. Chry. ſuper Mat.
Propter tres aūt cauſas apparuit
angelus ioſeph hoc dicens ei. prio
ne iuſtus hō ignorās faceret rem
iniuſtā ex propoſito iuſto: deinde
propter honorē ipſius mrīs. nam ſi
dimiſſa fuiſſet: apud infideles tur-
pi ſuſpitiōe carere nō poterat. ter-
tio vt intelligens ioſeph ſctām cōce
ptionē diligentius ſe cuſtodiret ab
illa ꝙ prius: ideo tamē nō ante cō-
ceptionē virginis venit ad ioſeph:
vt nec cogitaret hic que cogitauit:
ne pateret̄ q̄ paſſus eſt zacharias
culpā infidelitatis incurrens de cō
ceptiōe cōiugis iā longeue: incredi-
bilior em̄ erat res: virginē poſſe cō
cipere ꝙ anū. Chry. in ho. Uel ideo
turbato iam ioſeph angelus venit
vt appareat ioſeph ſapiētia: ⁊ vt hꝫ
ipſum fieret ei eorū q̄ dicebant de-
mōſtratio. Dū em̄ audit ab angelo
que intra ſe cogitauerat: indubita-
bile ſignū erat ꝙ a deo mitteretur.
cuius ſolius eſt ſcire cordis ſecreta
Sermo ēt euāgeliſte iſuſpicabilis
fit: demonſtrans ioſeph paſſum qđ
probabile eſt virum pati. Uirgo ēt
onmem malam ſuſpitionez effugit
ex hoc ꝙ vir quiꝫelotipiam paſſus
eſt: eam ſuſcepit: et poſt conceptio-
nē ſeruauit. Ideo autem virgo io-
ſeph hec que angelus nūciarat nō
dixit. quia non eſtimabat ſibi credi a
ſpōſo: et maxime iam in ſuſpitionē
adducto. Uirgini autem ante con-
ceptionem annunciat angelus ne
ſi poſt conceptionem deferret: in an
guſtia eſſet. Oportebat autem ex-

Tres
cauſe
monitio
nis io-
ſeph.

tra turbationem eſſe illam matrē:
que omniū conditorē recepit. Chry.
in ho. Non ſolum aūt angelus ab
iniqua cōmixtione virginem excu-
ſat: ſed ⁊ ſupra naturā cōcepiſſe de
monſtrat: non ſolum timorem aufe
rens ſed et letitiam addens. vnde
ſubdit: Qđ enim in ea natuꝫ eſt de
ſpirituſſancto eſt. Glo. Aliud eſt na
ſci in ea. ⁊ aliud ab ea: naſci ab ea
eſt prodire in lucem: naſci in ea eſt
idem qđ cōcipi: vel ſcđm preſentiam
angeli quam habet ex deo: cui fu-
turū quaſi preteritum eſt natum dr
Augu. de que. no. ⁊. ve. teſta. Sed
ſi de ſpirituſſancto natus eſt xp̄s:
cur dictū eſt. Sapientia edificauit
ſibi domum? Domus iſta gemina
ratione debet intelligi. Primū em̄
domus xp̄i eccleſia eſt quam edifi-
cauit ſibi ſanguine ſuo. deinde pōt
et corpus eius dici domus eius: ſicut
dicitur templum eius. Factuꝫ aūt
ſpirituſſancti: factuꝫ filiȷ dei eſt: p-
pter nature ⁊ voluntatis vnitatem.
ſiue enim pater faciat ſiue filius
ſiue ſpirituſſanctus: trinitas eſt q̄
operatur: ⁊ quicquid tres fecerint:
dei vnius eſt. Aug. in enchi. Nūqđ
tamen ideo dicturi ſumus patrem
hominis xp̄i eſſe ſpiritumſanctuꝫ:
vt deus pater verbum genuerit:
ſpirituſſanctus hominē? qđ ita ab-
ſurdum eſt: vt nulle fideles aures
id valeāt ſuſtinere. Quomodo ergo
dicimus xp̄m natum de ſpirituſſan
cto: ſi non eū genuit ſpirituſſanctus?
an quia fecit eum? in quātuꝫ enim
homo eſt: factus eſt: ſicut apoſtolus
dicit. Factus ex ſemine dauid. ſ. car
ne: neqꝫ em̄ quia mundum iſtum
fecit deus: dici eum fas eſt dei filiū
aut natū ex deo: ſed factū vel crea-
tum vel cōditum. hic autem cōfitea
mur eū natuꝫ de ſpirituſſancto et
maria virgine: quomodo nō ſit fi-
lius ſpirituſſancti: ⁊ ſit filius Ma-
rie virginis. Nō ergo cōcedendum
eſt quicquid de aliqua re naſcitur:
cōtinuo eiuſdē rei filiū nūcupandū
vt em̄ omittā aliter de homine naſci

Diſſo-
nantia
ſcriptu-
rarū tol
litur.

Queſtio
nis ſolu
tio.

filiū alr capillū: pediculū ⁊ lūbricū
quorū nihil eſt filius: Certe homi=
nes qui naſcunt̄ ex aqua ⁊ ſpiritu:
nō aque filios recte eos dixerit ꝗſ=
piam: ſed dei pr̄is ⁊ mr̄is eccleſie.
Sic ergo de ſpirituſancto nat⁹ eſt:
et fili⁹ dei patris eſt nō ſpūſſancti.

¶ Pariet aūt filiū: ⁊ vocabis
nomē ei⁹ Jeſum: ipē eni̅ ſaluū
faciet ppl̄m ſuū a pctis eorū.

¶ Chri. in ho. Qꝛ h̄ qđ angelus ad
ioſeph dixerat ſupra hūanā cogita
tionē et legē nature erat: nō ſolū ex
preteritorū reuelatione cōfirmat q̄
dixerat: ſed etiā ex futuris dicens.
Pariet aūt filiū. Glo. Ut eni̅ nō vide
retur ioſeph amplius cōiugio nō eē
neceſſari⁹: cū conceptio eſſet facta
ſine eius auxilio: oñdit ꝙ ꝗuis nō
ſit neceſſarius ↄceptui: tn̄ vtilis eſt
procurationi. qꝛ ipſa pariet filium
et tunc mr̄i ⁊ filio erit: neceſſarius:
matri: vt ab infamia defendat: fi=
lio: vt eū nutriat ⁊ circūcidat. Que

Joſeph
dꝛ xp̄m
circunci
diſſe.

circūciſio notat̄ vbi dic̄. Et voca. no.
eius Jeſum. Jn circūciſione enim
ſolet dari nomē. Chry. ſuper mat.
Non autem dixit pariet tibi filiuꝫ
ſicut ad zachariā. Ecce helizabeth
vxoꝛ tua pariet tibi filiuꝫ: quia mu
lier q̄ ex viro concipit: marito ſuo
filium parit: quia magis ex illo eſt
ꝗ̄ de ipſa hec auteꝫ que non eſt de
viro conceperat: non viro filium pe
perit. ſed ſibi tantūmodo. Chry.
in ho. Ut indetermiate h̄ poſuit: vt
oñdat ꝙ eū pepit orbi terrarū vni=
uerſo. Raba. Dicit aūt. Uocabis
nomē: ⁊ nō ipones: qꝛ ab eterno im
poſitum eſt. Chry. in ho. Hinc aūt
oſtendit admirabilem eſſe partuꝫ
qꝛ de⁹ eſt qui nomē deſup angelū
mittit: nec nomen qđcūqꝫ: ſed qđ eſt
infinitorū bonoꝝ theſaurus. Jōqꝫ
interpretat̄ illud angel⁹: bonā ſub=
ſtituēs ſpē. ⁊ ex h̄ ad credēdū qđ di=
cebat̄ iducit. ad talia eni̅ credenda
facili⁹ accedere cōſueuim⁹. Hyero.
Jeſus eni̅ hebreo ſmone ſaluatoꝛ
dꝛ. Ethimologiā ꝗ̄ nois ſignificat
dicens: Jpſe enim ſaluū faciet po=
pulū ſuū a pctis eoꝝ. Oſtendit eni̅
eundē totius mundi ſaluatorē: et
noſtre ſalutis auctorē. Saluat qui
dem non incredulos: ſed populum
ſuum. hoc eſt in ſe credentes: ſal=
uat: non tam a viſibilibus hoſtib⁹
ꝗ̄ potius inuiſibilibus. hoc eſt a
peccatis ſaluat: non armis pugnā
do: ſed peccata relaxando. Seue.
Ueniant ⁊ audiant qui requirunt:
quis eſt quem maria genuit? Jpē
eni̅ ſaluum faciet populum ſuū: nō
alterius ſaluum faciet populum.
vnde a peccatis eorum? eſſe deum
qui peccata donat ſi xp̄ianis non
credis: crede infidelibus vel iu=
deis dicentibus. Nemo poteſt pec
cata dimittere niſi ſolus deus.

¶ Hoc aūt totū fctm̄ ē vt adi̅
pleret̄ qđ dictū ē a dño ꝑ pphe
tā dicentē. Ecce virgo in vtero
habebit et pariet filiū ⁊ voca=
bit̄ nomē eius emanuel. qđ eſt
interpretatum nobiſcum de⁹.

¶ Remi. Mos fuit euangeliſte ea
que dicit de veteri teſtamento con=
firmare propter iudeos qui in chri
ſtum crediderant: vt agnoſcerent
ea eſſe completa in gratia euange=
lij. que predicta fuerant in veteri te
ſtamento. et ſubdit. Hoc autem to=
tum factum eſt. Querendum autē
eſt in hoc loco quare dixerit hoc to
tum factum eſſe: cum ſuperius ſo=
lam conceptionē narrauerit? Sed
ſciendu ꝫ ꝙ hoc ideo dixit: vt demō= Queſtio
ſtraret ꝙ ante in pꝛeſentia dei fa= pulchra
ctum fuit ꝗ̄ fieret apud homines explicat̄
Siue quia preteritarum rerū erat
narratoꝛ: totum factum eſſe dixit
quia quando hoc ſcripſit: iam totū
factum erat. Raba. Uel hoc totū
factum eſſe dicit ꝙ virgo deſpōſa=
retur: ꝙ caſta ſeruaretur: ꝙ graui=
da inueniretur: ꝙ per angelum re=
uelaret̄: vt adipleret̄ qđ dictū ē. Nō
eni̅ hoc ipleret̄ ꝙ virgo conciperet
et pareret: niſi deſpōſata eſſet: ne

lapidaret̄:et niſi ab angelo ſecre=
tum detegeretur:et ita eã ioſeph
acciperet:dimiſſa ꝑ infamiã efflue
ret:ꝛ lapidatione periret. Si ergo
añ partũ periret:caſſaret̄ ꝓphetia
que ait. Pariet filium. Glo. Uel pōt
dici: ꝙ vt non ponitur cauſaliter.
nō enim iō impletū ē: qꝛ iplendum
erat. ponitur aũt cōſecutiue:ſicut ꝛ
in Geneſi: ſuſpendit alterum ĩ pa
tibulo:vt ꝯiectoris veritas proba=
retur:qꝛ vno ſuſpenſo cōiectoris ve
ritas eſt probata:ſic et in hoc loco
intelligēdū eſt:ꝙ h̄ facto qđ p̄dictū
eſt:ꝓphia impleta eſt. Chry. in ho.
Uel aliter:Qꝛ vidit angelus abyſ=
ſū diuie miſericordie nature leges
ſolutas:et eum qui erat omnib⁹ ſu
perior:ad hoiẽ q̇ erat oib⁹ iferior
deſcendiſſe. Hec ꝛ huiuſmōi vno ver
bo oſtendit dicens. Hoc aũt totum
factum eſt. q. d. ne putes ꝙ hec nũc
tãtum deo placeant: olim p̄ordina
ta ſunt decenter .n. angelus non
virgini:ſed ioſeph ꝓphiã inducit:
q̄ſi in prophetis meditanti et exp=
to. Et primo quidem v̄ginē coniu=
gem appellauerat. nunc autem vir
ginem cū ꝓpha inducit: vt hoc ēt a
ꝓpha audiret:q̄ſi diu p̄meditatū.
vnde ad fidē eorum q̄ dicebant̄:idu
cit eſaiã vel magis deū. nō. n. dicit.
Ut impleret̄ qđ dcm̄ ē ab eſaia:ſꝫ ꝙ di
ctū eſt a dño ꝑ eſaiã. Hiero. ſuper
eſaiã. Qm̄ aũt p̄mittit̄ in ꝓphia.
Dabit dñs ipſe vobis ſignū. nouū
dꝫ eſſe atq̧ mirabile. Si aũt iuuēcu
la vel puella vt iudei volūt: et non
v̄go pariat:q̄le ſignum poterat ap
pellari:cū hoc nomē etatis ſit:nō i=
tegritatis? Et reuera v̄go hebraice
bethula apellat̄:q̄ ĩ p̄nti loco nō ſcri
bit̄ in ꝓphia. Sꝫ ꝓ hoc v̄bo ꝑoſitū
eſt halma:qđ p̄ter. lxx. oēs adole=
ſcētulã trãſtulerunt. Porro halma
apud eos ambiguum eſt. dr̄. n. et
adoleſcentula et abſcondita. ergo
halma non ſolum puella vel virgo
ſꝫ virgo abſcondita dicitur et ſecre
ta que nunq̄ virorum patuerit a=
ſpectib⁹: ſꝫ magna parentum dili=
gētia cuſtodita ſit. Lingua q̄ꝫ pu=
nica q̄ de hebreorū fontibus ducit̄
proprie virgo halma appellatur.
In nr̄o quoq̧ ſermone halma dr̄
ſcã:oiumq̧ pene linguarū verbis
vtuntur hebrei:et quãtum cū mea
pugno memoria nūq̄ me arbitror
halmã de mľere nupta legiſſe: ſꝫ
de ea q̄ eſt virgo:vt nō v̄go ſolūmo
ſit:ſꝫ in ãnis adoleſcentie. pōt. n.
fieri vt virgo ſit vetula. Iſta autẽ
virgo erat ĩ ãnis puellarib⁹:vľ cer
te virgo puella q̄ adhuc virū noſſe
nō poſſet. Hiero. ſuper Mat. Pro
eo aũt ꝙ euangeliſta Matth. dic̄.
In vtero habebit. in ꝓpha qꝛ fu=
turum predicit:ſignificat qđ futuꝝ
ſit:et ſcripſit. Accipiet. Euãgeliſta
autē qꝛ nō đ futuro:ſꝫ đ p̄terito nar
rat hyſtoriã:mutauit accipiet et po
ſuit habebit. qui ãt hꝫ nequaq̄ ac
cepturus eſt. Dicit aũt. Ecce v̄go ĩ
vtero habebit ꝛ pariet filiū. Leo.
in ep̄ľa ad Flauianū. Cōcept⁹ q̄ppe
eſt de ſpũſctō intrã vterū virginis
matris q̄ ita illū ſalua virginitate
edidit:quēadmodum ſalua virgi=
nitate concepit. Augu. in ſmo. de
natiui. Qui. n. dirupta corporū mē
bra in alijs poterat reitegrare tã=
gendo:q̄to magis in ſua mr̄e qđ i=
uenit itegrū nō violauit naſcēdo?
creuit. n. in eius partu corporis ite
gritas potius q̄ decreuit:et virgi=
nitas ampliata ē poti⁹ q̄ fugata.
Theo. in ſer. ephe. concilij. Qꝛ vero
photin⁹ purū hoiẽ dicit q̄ nat⁹ eſt
dei nō dicēs partū:ꝛ q̄ ex vulua ꝓ=
ceſſit hoiẽ ꝓponit a deo diuiſum.
dicat nūc quō natura hūana ꝑ vul
uam virginalē nata:virginitatem
vulue ſeruauit incorruptam? nul=
lius eni hominis mr̄ virgo ꝑmãſit.
Sed qꝛ natus ē carne deus verbū:
cuſtodit virginitatem:ſeipſum per
verbum eſſe oñdēs. neq̧. n. nr̄ꝫ ver
bum cū parit̄ corrūpit mentẽ ne=
q̧ deus verbū partū eligēs ꝑemit
v̄ginitatē. Seq̄t. Et vocabūt nomē
ei⁹ emanuel. Chri. in ho. ꝯſuetudo
quidē ē ſcripture res q̄ cōtingūt ꝓ

Notat̄ prauitas hebreorū

In maria eſt dedicata v̄ginitas.

nominib⁹ ponere. Nihil ḡ est aliud
qd̄ dicit. Uocabunt noīe ei⁹ ema:
nuel. q̄ȝ videbunt deū cū hominib⁹
vnde nō dicit vocabis: sed vocabūt.
Raba. Primo quidē angeli psallē:
tes: scdo apl'i predicātes: adhuc et
sancti martyres: deīde cūcti credē
tes. Hiero. super Esaiā. Septua
ginta aūt reliqui trāstulerunt sic
Uocabis: p̄ quo hic scriptū ē. Uoca
būt: qd̄ in hebreo nō habet. verbū
eī charatim: qd̄ oēs interp̄tati sūt
vocabis: pōt intelligi ⁊ vocabit: q̄
ipsa. s. virgo q̄ cōcipiet ⁊ pariet xp̄ȝ
emanuel appellatū sit nomine: qd̄
interpretat nobiscū deus. Remi.
Querēdū aūt ē q̄s ē interp̄tat⁹ hoc
nomē: p̄pha aut euāgelista aut ali
quis trāslator? Sȝ sciēdū q̄ p̄pha
nō est interp̄tat⁹ sc̄ō aūt euāgeli:
ste q̄d necesse fuerat iterp̄tari: cuȝ
scriberet hebreo sermōe? fortassis q̄r
h̄ nomē obscuꝝ erat apd̄ hebreos
ideirco dignū erat interp̄tatiōe. Sȝ
magis credēdū ē q̄ aliq̄s transla:
tor sit iterpretatus: ne hereſ hoc no
mē obscuꝝ apd̄ latinos: hoc deniq̄ — Ema: nuel q̄: interp: tatum.
nomie due substātie: diuinitatis. s.
et humanitatis i vna psona dñi no
stri iesu xp̄i designāt: q̄r qui añ oīa
secula ineffabiliter genit⁹ ē a deo
p̄re: idē ipse. i fine tēpoꝝ factus ē
emanuel. i. nobiscū deus ex v̄gine
matre. Q̄r āt dr̄ nobiscū de⁹: potest
intelligi h̄ mō: nobiscū factus est. i.
passibilis: mortalis: ⁊ per oīa nr̄i
similis absq̄ peccato. siue q̄r subaȝ
nr̄e fragilitatis quā assūpsit sub:
stātie sue diuinitatis in vnitate per:
sone cōiūxit. Hiero. super Esaiam.
Sed sciendū q̄ hebrei h̄ de ezechia
filio achaȝ p̄phari arbitrātur: q̄
ipo regnāte captasit samaria: qd̄
oīno p̄bari nō potest. Siq̄dē achaȝ
filius ioathan regnauit super iu:
deā ⁊ hierl'm ānis. xvj. cui succes:
sit in regnū fili⁹ eius ezechias an:
nos natus. xxiij. et regnauit sup iu
deā ⁊ hierl'm ānis. xxix. quō ḡ q̄ vi:
dit p̄mo āno achaȝ p̄phiā d̄ ezechie
cōceptu dr̄ ⁊ nati. cū eo tp̄e cū regna
re ceperat achaȝ iā noue esset eȝe:
chias annoꝝ? nisi forte sextū eȝe:
chie regni annū quo capta ē sama
ria: infantiā ei⁹ appellari dicāt nō
etatis: sed iperij: qd̄ coactū esse ac
violentū etiā stultis pȝ. Quidā de
nostris Esaiā p̄phetā duos filios
habuisse p̄tēdit: ioseph ⁊ emanuel:
emanuel de p̄phetissa vxore sua eē
generatū in typū dñi saluatoris. h̄
aūt fabulosum est. Pet. alfonsus.
Non eñ scit q̄ aliq̄s hō illius tp̄is
emanuel sit vocat⁹. Sed obijcit he:
breus: quō stare poterit: q̄ hoc p̄:
pter xp̄m dictū sit ⁊ mariā: cum ab
achaȝ vsq̄ ad mariā multa cente:
na annoꝝ transierint? Sed lȝ ad
achaȝ loquereſ p̄pheta nō solū tñ
ad eū vel de suo tp̄e dicta est p̄phe
tia. Propt̄ h̄ eñ dictū est. Audite do
mus dauid: nō audi tu achaȝ. Itē.
Dabit dñs ipse vobis signū. addi:
dit ipse. Ac si diceret: nō alius. Ex
quo pōt intelligi ip̄m dñm signū eē
futurū. Qd̄ etiā pluraliter ait vo:
bis ⁊ nō tibi: innuit nō p̄pter achaȝ
vel ad ipsum solū hoc dictuȝ fuisse.
Hiro: sup̄ esaiā. Est ergo sic intelli
gendū qd̄ dicit ad achaȝ. Iste puer
q̄ nascet ex virgine o dom⁹ dauid:
nūc appelletur emanuel. i. nobiscū
de⁹: q̄r a rebus ipsis p̄babiliter a
duobus regibus inimicis liberata
patebit deū te habere p̄sentē. Post
ea aūt vocabit Jesus. i. saluator: eo
q̄ vniuersum gen⁹ hoīum sit sal ua
turus. Nō mireris ḡ o dom⁹ dauid
ad rei nouitatē: si v̄go deū pariat
qui tantā h̄eat p̄tātē vt multo post
tp̄e nasciturus te nūc liberet inuo:
catus. Augu. cōtra faustū. Quis
aūt demētissimus diceret cum ma:
nicheo veri⁹ esse fidei de xp̄o sine
teste nō credere: cū apostolus dicat
Quomomodo credent ei quē nō au
dierūt? aut quomodo audient sine
predicāte? Ut autē non cōtēnerētur
neq̄ fabulosa ducere ntur que apo — Mani:
stoli nunciabant: demōstratur hec — chei er:
a p̄phetis fuisse predicta: q̄r et si at — ror exsi:
testabant miracula: non defuissent — flatur.

qui magice potentie cuncta illa tribuerent: niſi talis eorum cogitatio conteſtatione ꝓphetica vinceretur Magicis.n. artibus longe anteq̃ naſceretur ꝓphetas ibi cõſtituere aliquibus prenunciaret: nemo vtiq̃ diceret. Si etiã dixerimus homini gentili: crede xp̃o q2 de⁹ eſt: ⁊ rñderit. Unde credo? prolataq̃ auctoritate ꝓphetarum oſtenderimus fidẽ ꝓphetarum ex his que ventura cecinerunt eueniſſe cernuntur. Credo enim ꝙ eum non lateret: quãtas a regibus huius ſeculi perſecutionis prius ptulerit xp̃iana religio: videat nunc ipſos reges terre chriſti imperio ſubiugatos: omneſq̃ gentes eidem ſeruientes: que oĩa per ꝓphetas fuerunt predicta. Hoc ergo audiẽs de ſcriptura ꝓph̃ica et cernẽs in vniuerſa terra cõpleta moueretur ad fidem. Glo. Horum ergo errorem euangeliſta excludit dicens. Ut adimpleretur quod dictum ẽ a dño per ꝓphetã. Propheſia autẽ alia eſt ex predeſtinatione dei: quam neceſſarium eſt euenire oĩbus modis: vt ſine noſtro impleatur arbitrio: vt illa de qua mõ agimus. vñ dicit. Ecce: ad demõſtrandũ certitudinem ꝓphetie: alia eſt ex preſcientia dei cui nr̃m admiſcetur arbitriũ: ⁊ coopãte g̃ra ↄſequimur p̃miũ vl' ab ea iuſte relicti tormẽtũ: alia vero ex ꝑſcia: ſ3 eſt q̃dam ↄminatio more hũano facta ſicut illud. Adhuc. xl. dies ⁊ niniue ſubuertet intelligẽdo niſi niniuite corrigãt.

Prophe... a du... lex di... ſtinguit

¶ Exurgẽs aũt ioſeph a ſõno fecit ſicut p̃ceperat et ãgel⁹ domini: et accepit mariam cõiugem ſuam. Et non cognoſcebat eam donec peperit filium ſuum primogenitum. et vocauit nomen eiu s ieſũ.

¶ Remi. Eo aditu redijt vita q̃ ingreſſa eſt mors. Per inobediẽtiã3. n. ade oẽs pditi ſum⁹: p obediant iã ioſeph oẽs ad p̃ſtinũ ſtatũ incipimus reuocari. nã his verbis magna nobis v̄tus obediẽtie ↄmẽdatur: q̃b⁹ dr̃. Ex. aũt. 10. a ſõ. fe. ſicut prece. ei ange. dñi. Glo. Non tñ qđ p̃cepit ãgel⁹ fecit ſ3 etiã ſicut p̃cepit Quiſquis ẽt a deo monetur ſoluat moras ſurgat a ſõno: faciat qđ iubetur. Et acce ma. cõiu. ſuã. Chry. Non ĩ domo accepit eã: nec. n. adhuc dimiſerat eã de domo: ſ3 de aĩo ſuo depoſuerat eã: et iterum in animum ſuum eam recepit. Remi. Uel accepit celebratis nuptijs vt cõiũx vocaret: nõ tñ vt cõcũberet: q2 ſequitur Et non cognoſcebat eã. Hiero. cõtra heluidium. Sed heluidius ſupfluo labore deſudat cognoſcendi verbum ad coitum magis q̃ ad ſcia3 eẽ referendũ: q̃ſi hoc q̃ſq̃ negauerit: et eas ineptias q̃s redarguit aliq̃s prudẽs q̃ſpiã poterit ſuſpicari. Deinde vult docere ꝙ donec ſiue vſq̃ aduerbiũ certum tp̃s ſignificet: quo ↄpleto fiat aliq̃d qđ vſq̃ ad illud tp̃s nõ fiebat: vt h̃. Non cogno. eã do. pe. filiũ. Appet inquit cognitam eẽ poſt partum: cuius cognitione3 filij tñ generatio differebat. Et ad hoc approbãdum cõgerit de ſcripturis exẽpla q̃ plia. Ad qđ redemus: Et non cognoſcebat. vſq̃ vel donec in ſcripturis dupl'r itelligenda. Et de eo quidem quod ſcriptũ eſt: et non cognoſcebat. ad coitũ eſſe referẽdũ: ipſe diſſeruit nullo dubitante: quin ad ſciam ſepe referatur: vt ibi: Remãſit puer ieſus in hierl'm: ⁊ nõ cognouerunt parentes eius. Sic etiã donec in ſcriptura ſepe certum tẽpus ſicut ipſe diſſeruit ſignificat: ſepe infinitum: vt eſt illud. Donec cõſeneſcatis ego ſum: nũquid poſtq̃ illi ſenuerint deus deſiſtet? Et ſaluator in euãgelio Ecce ego vobiſcũ ſum vſq̃ ad cõſummationem ſeculi. ergo poſt cõſummationẽ ſeculi a diſcipulis abſcedet? Et apo. O3 illum regnare donec ponat inimicos ſub pedibus eius nunquid poſtq̃ illi ſub pedibus erunt: regnare de

Cõfutãtur heluidij deliramenta.

ſtat: Intelligat ergo ea de quib⁹
poſſz ambigi ſi non fuiſſent ſcripta
ſignari. Cetera vo nr̃e intelligẽtie
dereling̃: iux̃ qd euãgeliſta illud
indicat: de quo ſcandalum poterat
moueri: nõ eã cognitam eſſe a viro
vſq; ad partũ. vt multo magis in-
telligeremus cognitã nõ fuiſſe poſt
partũ. Hiero. ſuper matth. Ut ꝗs
dicat. Donec ille vixit non eſt hoc
locutus: nũquid per hoc ſignifica-
uit: q2 poſt mortẽ ille locutus eſt: ꝙ
fieri non poteſt. ſicut et ioſeph añ
partum credibile fuit vt non cogno
ſceret eã: q2 nondum cognoſcebat
myſterij dignitatẽ poſtq; vero. co-
gnouit: q2 eſt facta vnigeniti dei
templum: qũo poterat hoc vſurpa
re. Sed ſequẽtes Eunomiũ putãt.
q2 illi auſi ſunt hoc dicere: ꝙ et io-
ſeph hoc facere auſus fuit: ſic inſa
nus neminem reputat eſſe ſanum.
Hiero. contra heluid. Ad ſũmã illd
requiro cur ſe abſtinuerit ioſeph
vſq; ad partus diem rñdebit vtiq;:
q2 ãgelũ audierat dicentem: Quod
in ea natum eſt ꝛc. Qui ergo ſõnio
tm̃ credidit vt vxorem non auderet
tãgere: hic poſtq; paſtores audie-
rat: magos viderat: miracula tãta
cognouerat: tẽplũ dei ſpũſſcti ſedẽ: dñi
ſui matrẽ audebat attigere. Chry. — Alia diſſolutio.
ſuper matth. Poteſt ẽt dici ꝙ verbũ
cognoſcendi hic accipit pro agnitio
ne. vere. n. non cognouit eã añ cui⁹
fuerat dignitatis: et poſtq; peperit
tunc cognouit eã: q2 ſpecioſior et di
gnior facta fuerat q; totus mũdus
q2 quẽ totus mundus capere non
poterat: in anguſto cubiculo vteri
ſui ſola ſuſcepit. Hyla. in ho. Uel
aliter: Propter ſciſſime Marie glo
rificationẽ a ioſeph cognoſci nõ po
tuit donec peperit. dñz. n. glie hns
i vtero qũo cognoſceret: ſi moyſi cũ
deo colloquẽtis glorificata ẽ facies
vt nõ poſſent itendere in eum filij
iſrael quãto magis maria agnoſci
vel intueri non poterat: que domi-
num potentie in vtero habebat.
Poſt ptũ ãt a ioſeph agnita iuenit
ſpecie faciei. non tactu libidinis
Hiero. ſup matth. Ex h aũt ꝙ dicit:
Filiũ ſuũ pmogenitũ: quidã puer-
ſiſſime ſuſpicãtur ꝛ alios filios ha
buiſſe Maria: dicentes: pmogeni-
tum nõ dici niſi qui hẽat ꝛ frẽs: cũ
hic mos ſcripturaꝝ ſit: vt pmogeni
tuz nõ eſi vocent: quẽ fratres ſequũt — Ali⁹ error expellit
ſz eũ q pm⁹ nat⁹ ſit: Hiero. contra
heluidiũ. Alioq̃n ſi non eſt primo-
genit⁹ niſi quẽ ſequũt et frẽs: tãdiu
ſacerdotib⁹ primogenita nõ debẽt
q̃diu et alia fuerint pcreata. Glo.
Uel primogenit⁹ dicit inter oẽs ele
ctos p gratia: proprie ãt vnigenit⁹
dei patris vel Marie dr̃. Sequitur
Et vocauit nom̃ ei⁹ ieſuz. Die. viij.
quo fiebat circũciſio ꝛ nomẽ ipone-
batur. Remi. Liquet ãt hoc nom̃
fuiſſe notiſſimũ ſcis patrib⁹ ꝛ dei
pphetis: marie illi q dicebat. De-
fecit i ſalutari tuo aia mea: et exul
tauit cor meũ i ſalutari tuo. Et illi
qui dicebat. Exultabo in deo ieſu
meo. Capitulũ. ij.

CUm natus
eẽt ieſ⁹ in be
thelẽz iu-
de i diebus
herodis re-
gis ecce ma
gi ab orien-
te venerunt
hieroſolymam dicentes. Ubi
eſt qui natus eſt rex iudeoruz?
Uidimus enim ſtellaz eius in
oriente. et venim⁹ adorare eũ.
Augu. in ſermo. d epi. Poſt mira
culũ virginei partus quo vterus
diuino nuie plen⁹ ſaluo pudoris ſi-
gno deuz hominẽq; profudit inter
obſcuras cubiculi latebras et pre-
ſepis anguſtias: in quibus infini
ta maieſtas membris contractiori-
b⁹ ſtabulabat: dũ pẽdet ad vbera
ꝛ viliũ patit de⁹ iuolumẽta pãnoꝝ
repẽte nouũ d celo ſidus terris ef-
fulſit: ꝛ toti⁹ mũdi diſſipata caligi

ne: noctē conuertit in diem: ne dies celaret in nocte. vñ euangeliſta dicit. Cũ ergo natꝰ eſſet ⁊c. Remi. In pꝛin. aũt huius euangelice lectionis tria ponit. Perſonā cũ dicit. Cũ na. eēt ie. Locũ: cũ ait. In bethleē iude. Tp̄s cũ addit. In diebus herodis regis. Et hec tria ad ↄfirmationē narrādē rei ponunt. Hiero. ſup mat. Putauimꝰ aũt ab euāgeliſta pꝛimũ editũ ſicut in hebꝛaico legimꝰ iude nō iudee. Que eſt em̄ aliarũ gētiũ bethleē: vt ad diſtinctionē eiꝰ hic iudee poneret? Iude aũt idcirco ſcribit: qꝛ ⁊ aliā bethleē in iudea legimꝰ in lib. ieſu filij naue. Glo. Due em̄ bethleē ſunt: alia que eſt in terra zabulon: altera q̄ in terra iuda: q̄ pꝛiꝰ vocata eſt effrata. Augu. in lib. de cō. euan. De ciuitate aũt bethleē mattheus lucaſq; ↄſentiunt. Sed quõ et qua cā ad eā venerint ioſeph ⁊ maria lucas exponit mattheꝰ pꝛetermittit. Cōtra de magis ab oriēte venientibꝰ lucas tacet: matth. dicit. Chry. ſup matth. Sed videamꝰ q̄d ad vtilitatem reſpiciat ꝙ euāgeliſta tp̄s deſignat quo xp̄s naſcit dicens. In die. he. regis. qđ dicit vt pꝛophetiā danielis ip̄letā demōſtraret: que poſt. lxx. ſeptimanas annoꝝ xp̄m naſciturũ eſſe pꝛedicit. Nā ex illo tp̄e vſq; ad regnũ herodis. lxx. ſeptimanaruz anni ſunt ↄſummati. vel iō q̄diu iudaica gens ſub iudaicis regibꝰ q̄uis pctōꝛibꝰ tenebat ꝓphe mittebant ad remediuz eius: nũc autē qñ lex dei ſub ptāte regis iniqui tenebat ⁊ iuſtitia dei ſub dñatione romana p̄mebat naſcit xp̄s: qꝛ magis deſpabilis infirmitas: medicũ artificioſiorē querebat. Uel iō regis alienigene mentionē fecit: vt impleret ꝓphetia. q̄ dixit. Nō auferet ſceptrũ de iuda: nec dux de femoꝛe eiꝰ donec veniat qui mittēdus eſt. Ambꝛo. ſup luc. Fert aũt qđ idumei latrones aſcalonā ingreſſi: antipatrũ inter alios adduxerunt captiuũ. Is igit ibiꝰ

Tria in verbis.

myſterijs iudeoꝝ: hircano iudee regi amicitia copulat: quē ꝓ ſe ad pōpeiũ hircanus direxit: ⁊ qꝛ legationis fructũ potitꝰ eſt: ꝑ eā gratiā partē regni affectauit. Occiſo autē antipatro filius eius herodes ſub antonio ſenatuſcōſulto iudeis regnare pꝛeceptus eſt: in quo claret herodē nulla affinitate generis iudeoꝝ regnũ queſiſſe. Chry. in ho. Dicit aũt. Herodis regis. dignitatē addēs: qꝛ ⁊ alius filius fuit herodes q̄ ioannē interfecit. Chry. ſuper mat. Dũ ergo hoc tp̄e natꝰ eēt Ecce magi veniũt. hoc eſt ↄfeſtim vt natꝰ eſt: magnũ deũ oſtendentes in paruulo hoīe. Raba. Magi vero ſunt q̄ de ſingulis rebꝰ ph̄antur: ſʒ ſermo cōis magos ꝓ maleficis accipit: q̄ aliter tñ habent apud gentem ſuā: eo ꝙ ſint ph̄i chaldeoꝝ: ⁊ ad huius artis ſciam reges quoq; ⁊ pꝛincipes eiuſdē gētis oīa ſapiũt ⁊ ip̄i pꝛimum oꝛtũ dñi intellexerũt. Augu. in ſer. de epi. Iſti aũt magi quid fuerunt niſi pꝛimitie gentiũ? Iſraelite paſtoꝛes: magi gētiles. illi ꝓpe: iſti longe: vtriq; tñ ad angularē lapidē cucurrerũt. Manifeſtatus eſt ego ieſus non doctis nec iuſtis. pꝛeualet nāq; imperitia in ruſticitate paſtoꝝ: et ip̄ietas in ſacrilegijs magoꝝ: vtroſq; ſibi lapis ille angularis attribuit: q̄ppe q̄ venerit ſtulta eligere vt ↄfunderet ſapientes: ⁊ nō vocare iuſtos: ſed peccatoꝛes: vt nullus magnus ſupbiret: nullꝰ infirmꝰ deſperaret. Glo. Hi autē magi reges fuerũt: q̄ et ſi tria munera obtuliſſe dicunt: non ideo nō plures q̄ȝ tres fuiſſe ꝓbantur ſed vt per eos gētes q̄ ex tribꝰ filijs Noe nate ſunt: venture ad fidē p̄figurarent. vel tot fuerũt pꝛincipes: q̄ plures duxerũt in comitatu ſuo. Uenerũt aũt nō poſt annũ: qꝛ tũc inueniret in egypto: non in pꝛeſepio: ſed tertiadecima die. Ad oſtendendũ aũt vñ veniretᷣ dꝛ. Ab oꝛiēte. Remi. Sciendũ eſt autē qꝛ varia ē de magis op̄io. q̄dā em̄ di=

Opinio varia de magis.

cũt eos fuiſſe chaldeos. chaldei eñ ſtellã ꝓ deo colebãt: ⁊ idcirco dixerũt ꝙ nuncupatiuis eoꝝ deus oſtẽderit deũ verũ natũ. Alij ṽo dicunt perſas eos fuiſſe. Nonnulli dicũt illos de vltimis finib⁹ terre fuiſſe. Alij ṽo dicunt illos fuiſſe nepotes balaam: qḋ magis eſt credẽdum. Balaã em̃ inter cetera q̃ ꝓphauit dixit. Orietꝫ ſtella ex iacob. Illi ṽo habẽtes hãc ꝓphetiã moxvt viderunt ſtellã nouã intellexerũt regẽ natũ et venerũt. Hiero. Et ſic hãc ſtellã futurã vaticinio balaã nouerãt: cuius erãt ſucceſſores. Sed q̃rendũ eſt ſi caldei vel pſe aut de vltimis finib⁹ terre fuerũt: qũo in tã breui ſpacio hieroſolymam venire potuerũt? Remi. Sed ſciendũ eſt ꝙ aliq̃ ſolẽt dicere ꝙ puer q̇ tũc natus eſt in tã breui ſpacio tp̃is de vltimis finib⁹ terre ad ſe pducere potuit. Glo. Uel nõ mirandũ eſt eos in. xiij. diebus veniſſe in bethleẽ: cũ equos arabicos: ⁊ dromedarios haberẽt: q̇. ſ. ſunt veloces ad iter. Chry. ſup mat. Uel per bienniũ añ xp̃i natiuitatẽ profecti ſunt: ⁊ ſtella eos p̄cedebat: ⁊ neq̧ eſca neq̧ pot⁹ defecit impiſs eorũ. Remi. Uel ſi fuerunt ſucceſſores balaam: reges iſtorũ nõ longe diſtãt a terra ꝓmiſſionis: idcirco in tã breui ſpacio tẽporis hierl'm venire potuerũt. Sꝫ tũc querendũ eſt: q̃re euãgeliſta dicat eos ab oriẽte veniſſe? Qḋ iõ eſt q: ab illa regiõe venerũt: q̃ in oriẽtali pte iudeis poſita eſt. Pulchre autẽ ipi ab oriẽte veniſſe dicunt: q: oẽs qui ad dñm veniũt: ab ipo ⁊ p ipm̃ veniũt. Ipe em̃ eſt oriẽs: ſcd̃m illud. Ecce vir: oriẽs nomẽ eius. Chry. ſup mat. Uel ab oriẽte venerũt vñ dies naſcit: inde initiũ fidei ꝓceſſit: q: fides lumẽ eſt aiaꝝ. Ab oriẽte ergo venerũt: ſed hierl'ymã. Remi. Quãuis dñs ibi nat⁹ nõ eẽt: q: lꝫ agnoſcerẽt natiuitatis tp̃s: locum tñ nõ cognouerũt. Hierl'm em̃ regia ciuitas eſt: ⁊ crediderũt ꝙ talis puer nõ niſi in vrbe regia naſci

Oriens q̃s dicatur.

debuiſſet. Siue iõ venerũt: vt adimpleret qḋ ſcriptũ ẽ. De ſyon exibit lex: ⁊ verbũ dñi de hierl'm: q: ibi primo annũciat⁹ eſt xp̃s. Siue vt ſtudio magorũ dannaret pigritia iudeorũ. Uenerũt ergo hierl'ymã dicentes. Ubi eſt q̇ nat⁹ eſt rex iudeorum? Aug. in ſer. de epi. Cum autẽ multi nati atq̧ defuncti eſſent reges iudeoꝝ: nunq̇d quẽq̧ eoꝝ adorandũ magi q̃ſierunt? q: nec quẽq̧ eoꝝ de celo loquẽtez didicerũt. Nõ itaq̧ regi iudeoꝝ quales eſſe illic ſolebãt: hũc tã magnũ honorẽ longinq̧ alienigene ab eodem regno ꝓſus ab extraneis a ſe deberi arbitrabant. Sed talẽ natũ eſſe didicerãt: in quo adorãdo ſe ſalutẽ que ſm̃ deũ eſt ꝯſecuturos minime dubitarẽt. neq̧ em̃ etas erat ſaltẽ: cui adulatio humana ſeruiret: non de mẽbris purpura: nõ in capite diadema fulgebat: nõ põpa famulãtiũ nõ terror exercitus: nõ glorioſa fama preliorũ: hos ad eũ viros ex remotis terris cũ tãto voto ſupplicationis attraxerũt. Iacebat in preſepio puer ortu recẽs: exigu⁹ corpe ꝯtẽptibilis pauptate. Sed magnũ aliqd latebat in puo qḋ illi hoies p̃mitie gentiũ: nõ terra portãte: ſed celo narrãte didicerãt. vñ ſeq̇t. Uidim⁹ em̃ ſtel. ei⁹ in oriẽte. Annũciãt ⁊ interrogãt: credũt ⁊ q̃rũt: tãq̧ ſignificãtes eos q̇ ambulãt p fidẽ: ⁊ deſiderãt ſpẽm. Chry. in ho. Sciẽduꝫ aũt ꝙ priſcillianiſte heretici q̇ naſci vnũ quẽq̧ hoiem ꝯſtitutionibus ſtellarum putant: hoc in adiutorium ſui erroris aſſumunt ꝙ noua ſtella exijt domin⁹ in carne apparuit: cui⁹ fuiſſe fatũ eãdẽ q̃ apparuit ſtellã putãt. Augu. de con. euã. Et ſm fauſtũ hic ſtella inducitur: q̃ ꝯfirmat geneſim vt recte geneſidiũ h̾ magis nũcupari poſſit q̃ euãgeliũ. Grego. in ho. Sed abſit a fideliũ cordib⁹ vt eſſe q̇d fatũ dicant. Aug. de ciui. dei. Nã hoies q̇ fatũ audiũt: vſitata loquẽdi cõſuetudine non intelligunt niſi vim

Priſcillianiſtarũ error notat.

paſſionis ſyderū:qualis eſt qn̄ q̇s
naſcit̄ ſiue ↄcipit̄:ꝙ aliqui alienāt
a dei volūtate. Et hi ab auribꝰ oīm
repellēdi ſunt: q̇ qualiūcūqꝫ deoꝝ
voiūt eſſe cultores. Aliqui ꝟo ſtel=
las hāc putāt hr̄e ptātem traditā
ſibi a ſumma dei ptāte: q̇ magnā
celo faciūt iniuriā. in cuius vulut
ſplendidiſſima curia opinant̄ ſce=
lera faciēda decerni:qualia ſi ali=
qua terrena ciuitas decreuiſſet:ge
nere hūano decernēte fuerat euer=
tēda. Chry. ſup mat. Si ergo aliq̇s
adulter ꝛ homicida fiat per ſtellā:
magna eſt iniquitas illaꝝ ſtellaꝝ.
magis aūt illiꝰ qui creauit ſtellas.
nā cū ſit preſcius futuroꝝ deus. ex
quo tanta iniquitas futura erat ꝑ
ſtellas:ſi voluit ei dare non eſt bo=
nus:ſi voluit ei dare ꝛ non potuit:
impotēs eſt. Si etiā ſtelle ē ꝙ aut
mali ſumus aut boni. ergo nec bo=
num nr̄m laudandū eſt nec maluꝫ
vituperādū:q̄ꝛ nec in nobis eſt vo
luntarius actꝰ:vt q̇d em̄ mali mei
penā ſuſcipiā:qꝺ nō volūtate ſꝫ ne
ceſſitate cōmiſi? Chry. ſup Mat.
Ipſa deniqꝫ mādata dei ne peccēt
hoies:aut hortamēta vt faciāt bo=
num: hanc inſipientiā deſtruunt.
Quis em̄ iubet aliquem:ne faciat
malū qꝺ non pōt declinare? aut fa
ciat bonū:ad qꝺ non pōt ꝑuenire?
Greg. Inſipiētes ꝟo ſunt ꝛ orōnes
oibus ſm̄ fatū exiſtētibus. exulat
aūt ex ꝓuidētia dei cū pietate: cuꝫ
his ꝛ hō organū ſolū inuenit̄ ſupni
circularis motꝰ. ad hoc em̄ moue=
ri ad opationes aiunt nō ſolū ꝑtes
corꝑis ꝛ aie excogitationes ꝛ vl̄r q̇
hoc dicūt q̄ in nobis ſunt:ꝛ ↄtinge
tis naturā deſtruūt ea:ꝛ nihil aliꝺ
eſt hoc q̄ꝫ oīa euertere. vbi etiā de
reliquo erit liberū arbitriū. liberꝝ
em̄ opꝫ eſſe qꝺ eſt i nobis. Aug. in
x. de ciui. dei. Nō vſqꝫ quaqꝫ autē
abſurde dici pōt:ad ſolas corporū
differētias afflatus quoſdā valere
ſydereos:ſicut ſolaribꝰ acceſſibꝰ et
deceſſibꝰ videmꝰ anni tꝑa variari:
ꝛ lunaribus incremētis atqꝫ decre

Syderalis i̅pſſio q̄tenꝰ valeat.

mentis augeri ꝛ minui quedā gn̄a
rerum:ſicut conchas et mirabiles
eſtus oceani. nō aūt animi volūta=
tes poſitionibꝰ ſyderū ſubdi ꝙ nō
dicant ſtelle ſigr̄e iſta potius q̄ꝫ fa
cere: qꝺ eſt ꝙ nunq̄ꝫ dicere potue=
runt cur in vita geminorū in actio=
nibus:in euētibꝰ: ꝓfeſſionibꝰ:acti
bus:honoribꝰ:ceteriſqꝫ rebꝰ ad hu
manā vitam ꝑtinētibꝰ: atqꝫ in ipa
morte plerūqꝫ ſit tanta diuerſitas:
vt ſitiores ſint miti extranei q̄ꝫ ipi
inter ſe gemini:per exiguū tꝑis in
teruallū in naſcēdo ſeparati:in cū
ceptu aūt ꝑ cōcubitū vno etiā mo=
mento ſeminati. Quid ergo conan
tur efficere de interuallo exigui tē
poris qꝺ inter ſe gemini dū naſce=
rent̄ habuerūt. Si tn̄ valet q̄ꝫta in=
uenit̄ in geminoꝝ volūtatibꝰ: acti=
bus:moribꝰ:caſibuſqꝫ diuerſitas.
Quidā ꝟo nō aſtroꝝ cōſtitutionē:
ſed oim cōnectionē ſeriēqꝫ cauſaꝝ
quā dei ſummi tribuūt volūtati et
pn̄ti fati noie appellāt. Si quis ḡ
res hūanas fato tribuit: q̄ꝛ ipam
dei volūtatē vl' ptātē fati noie ap=
pellat:ſniam teneat:linguā corri=
gat:qm̄ fati nomē ſolet a loquētibꝰ
poni in ſyderū ↄſtitutione. vn̄ volū
tatē dei fati vocabulo nō nūcupa=
mus:niſi forte vt fatū a fando. i. a
loquēdo dictū intelligamus. Scri=
ptum eſt. Semel locutꝰ eſt deꝰ:duo
hec audiui. Un̄ nō eſt multū cū eis
de ꝟbi ↄtrouerſia laborandū atqꝫ
certandū. Augu. ↄ̄ Fauſtū. Si aūt
ſub fato ſtellarū nullius hois ge=
neſim ponimꝰ liberū arbitriū volū
tatis ab oī neceſſitatis vinculo vindi
cemꝰ:q̄ꝫto minꝰ illiꝰ tꝑalē gn̄ationē
ſub aſtroꝝ cōditiōe credimꝰ factā:
q̇ ē vniuerſoꝝ eternꝰ creator ꝛ dn̄s?
Itaqꝫ illa ſtella quā viderūt magi.
Xp̄o ſm̄ carnē nato non ad decretū
dn̄abat̄:ſed ad teſtimoniū famula
bat̄. Proinde nō ex illis erat ſtell' q̄
ab initio creature itineꝝ ſuoꝝ ordi
nē ſub creatoris lege cuſtodiūt:ſed
nouo virginis partu nouū ſydus
apparuit:qꝺ myſteriū officij ſui ēt

Fati rō explicat̄

his magis q̄rētib⁹ xp̄m:cū añ fa=
cie̅ p̄iret exibuit:donec eos vſq; ad
ip̄m locū vbi dn̄s v̄bū infans erat
veūdo p̄duceret. Quidā aūt aſtro=
logi ita ꝯſtituerūt naſcētiū hoiꝫ fa
cta ſub ſtellis vt aliquā ſtellaꝝ ho
mine aliq̄ nato circuit⁹ ſui ordinē
reliq̄ſſe ⁊ ad eū q̄ nat⁹ eſt prexiſſe
aſſeuerēt: forte̅ q̄ppe naſcēt; aſtro=
rum ordini colligari arbitrant̄: nō
aſtroꝝ ordinē ad hoīs nati die̅ poſ
ſe mutari: q̄propter ſi ſtella illa ex
his erat: q̄ in celo peragūt ordines
ſuos: quō poterat diſcernere quod
xp̄s actur⁹ erat: q̄ nato xp̄o iuſſa ē
relinq̄re qꝺ agebat? Si aūt vt p̄ba
bili⁹ credit̄ ad demōſtrādū xp̄m q̄
nō erat: exorta ē: nō iō xp̄s nat⁹ ē:
q; illa extitit: ſꝫ illa extitit q; xp̄s ē.
vñ ſi dici oporteret: nō ſtellā xp̄o ſꝫ
xp̄m ſtelle fatū fuiſſe diceremꝰ. ip̄e
q̄ppe illi: nō illa huic naſcēdi attu=
lit cāꝫ. Chry. in ho. Nō ē h̄ ēt aſtro=
nomie op⁹ a ſtellis ſcire eos q̄ na=
ſcunt̄: ſꝫ ab hora natiuitatis futu=
ra p̄dicere. hi aūt tp̄s natiuitatis
nō cognouerūt: vt hic ſumētes ini=
tiū a ſtellaꝝ motu futura cognoſce
rēt: ſꝫ ex ꝯrio. Dicūt ḡ. Uidim⁹ ſtellā
ei⁹. Glo. i. p̄priā: q; hāc creauit ad
oſtēſionē ſui. Aug. i ſer. de epi. Pa
ſtorib⁹ angeli: magis ſtella xp̄ꝫ de=
mōſtrat: vtriſq; loquit̄ līgua celoꝝ.
q; līgua ceſſauerat p̄phaꝝ. Celos
angeli habitāt: et ſydera exornāt:
vtriſq; ḡ celi enarrant gl'iam dei.
Greg. Et rōnablr iudeis tāq; rōne
vtētib⁹ rōnale aīal. i. angel⁹ p̄dica
re debuit: gētiles v̄o q; rōne vti ne
ſciebāt: ad cognoſcendū dn̄m: nō p
vocē ſed p ſigna p̄ducunt̄: q; ⁊ illis
p̄phie tāq; fidelib⁹: ⁊ iſtis ſigna tā
q; infidelib⁹ data ſunt. Eiſdē autē
gētib⁹ xp̄m cū pfecte eēt etat; ap̄li
predicāt: eūq; puulū ⁊ necdū p hūa
ni oris offm̄ loquētē ſtella gētib⁹ de
nūciat: q; nimirū rōnis ordo poſce=
bat: vt loquētē iā dn̄m loquētes no
bis p̄dicatores: ⁊ necdū loquētē ele
mēta muta p̄dicarēt. Aug. in ſer.
de epi. Ip̄e ēt xp̄s expectatio gētiū
de q̄b⁹ quōdā btiſſimo p̄ri Abrahe
innumerabilis fuit p̄miſſa ſucceſ=
ſio: nō carnis ſemine: ſed fidei fecū
ditate generāda. ⁊ iō ſtellaꝝ multi
tudini cōparata: vt ab oī gētiū p̄re
nō terrena: ſed celeſtis progenies
ſperaret̄. Ad credēdū ḡ p̄miſſe po
ſteritatis heredes in ſyderib⁹ deſi
gnari: ortu noui ſyderis excitātur:
vt in q̄ celū eſt adhibitū in teſtimo
niū celi famľaret̄ obſequiū. Chry.
in ho. Qm̄ aūt nō celeſtiū vna ſtel=
laꝝ hec fuit manifeſtum eſt. nulla
em̄ alia ſtellaꝝ hac via p̄cedit: hec
ei ab oriēte i meridie̅ ferebat̄. ita
em̄ Paleſtina ad Perſidē iacet. Se
cundo aūt a tp̄e q̄ videbat̄: nō em̄ i
nocte appuit tm̄: ſed in media die:
qꝺ nō eſt v̄tutis ſtelle: ſed nec ēt lu
ne. Tertio ab eo q᷑ apparebat: ⁊ oc
cultabat̄ rurſus. cū em̄ intrauerūt
hieroſolymā occultauit ſeip̄am: de
inde vbi herodē reliquerūt: ſeip̄aꝫ
inōſtrauit: neq; etiā p̄priū quēdā
greſſuꝫ habebat: ſed cū oportebat
ire magos ibat: qñ aūt ſtare opor=
tebat: ſtabat: ſic̄ ⁊ de colūna nubis
erat i deſerto. Neq; ēt ſurſum ma=
nēs p̄tū v̄ginis oſtabat: ſed deor=
ſum deſcendēs h̄ faciebat: qꝺ nō ē
ſtelle mot⁹: ſꝫ v̄tutis cuiuſdē rōna=
lis. vñ vr̄ h̄ ſtella virtus inuiſibilis
fuiſſe i talē apparētiā formata. Re
mi. Nōnulli dicūt hāc ſtellā fuiſſe
ſpm̄ ſctm̄: vt ip̄e q̄ poſtea ſup bapti
zatū dn̄m deſcēdit in ſpēcolūbe: in
ſpē ſtelle appauit mag; . Aliꝗ dicūt
fuiſſe angelū vt ip̄e q̄ apparuit pa
ſtorib⁹ apparuit ēt magis Glo. Se
quit̄ ēt In oriēte. Utrū ſtella i oriē=
te orta ſit: an ipſi ibi poſiti natā et
occidētē viderit: ābiguū eſt: potuit
em̄ naſci i oriēte ⁊ eos i hierl'm p̄du
cere. Augu. i ſer. de epi. Sed dictu
rus es. A q̄b⁹ audierūt q᷑ talis: ſcꝫ
chriſtum natum ſignificaret? pro=
fecto ab angelis aliqua monitiōe
reuelationis. Queris fortaſſis: ab
angelis bōis: an malis? Xp̄ꝫ q̄dē ⁊
angeli mali: hoc ē demōes filiū dei
eē ꝯfeſſi ſunt. Sꝫ cur nō et a bonis

Margin notes: aſtrologoꝝ vanitas elidit̄. — Allegoria ſtelle. — Selle natalicie ab aliis diſtinctio.

non audierint: qñ in xp̄o adorādo
ſalus eoꝝ iam q̄rebat: non iniqui=
tas dānabat. Potuerunt ḡ illis et
angeli dicere. Stella quā vidiſtis
xp̄s eſt. Jte adorate illum vbi natꝰ
eſt: et ſimilr̄ iudicate q̄lis quātuſq̄
natus ſit. Leo papa in ſer. de epi.
Ul' p̄ter illā ſtelle ſpeciē q̄ corporeū
ſcitauit obtuitū fulgētior v̄itatꝫ ra
diuſ eoꝝ corda ꝑdocuit: ⁊ hoc q̄dem
ad illuminationē fidei pertinebat.

Chal=
deorum
curioſa
ingenia

Augu. in li. ꝺ queſti. no. ⁊ ve. teſta.
vel iudeoꝝ natū regē itellexerunt
cū ſtella indice t̄palis rex ſoleat de
ſignari. Hi em̄ magi chaldei non
maliuolentia aſtroꝝ curſuꝫ: ſꝫ reꝝ
curioſitate ſpeculabant̄. Sicut em̄
dat̄ intelligi: traditionē balaā ſeq̄
bant̄: q̄ dixit: Orieē ſtella ex iacob.
vñ videtes ſtellā ex̄ ordinem mundi
hāc intellexerūt quā balaā futurā
indicē regis iudeoꝝ ꝓphauerat:
Leo. papa in ſer. de epi. Potuerūt
aūt illis credita ⁊ intellecta ſuffice
re vt corꝑali ituitu nō inq̄rerēt: qḋ
pleniſſimo viſu mentis iſpexerāt.
ſꝫ diligētia ſagacis officij advidē
dū vſq̄ puerū ꝑſeuerans: nr̄i t̄pis
hoibus ſeruiebat: vt ſicut oibꝰ no=
bis ꝓfuit q̄ poſt reſurrectionē dñi
veſtigia vulnerū eiꝰ Thome apl'i
explorauit manus: ita ad nr̄am vti
litatē ꝓficeret: q̄ infantiā ipiiꝰ ma
goꝝ ꝓbauit aſpectꝰ. Uñ dicūt. Ue
nimꝰ adorare eū. Chri. ſuper mat.
Sꝫ nūq̇d neſciebant: q2 in hierlm
regnabat Herodes: nūq̇d nō itelli
gebāt: q2 q̇cūq̄ rege viuēte alterū
regē ꝓnūciat aut adorat punit̄ i ſā
guine? Sꝫ dū ꝯſiderabāt regē fu=
turū: non timebant p̄ntem. adhuc
non viderāt xp̄m: et iā parati erāt
mori pro eo. O beati magi q̇ āte cō
ſpectū crudeliſſimi regꝫ p̄uſq̄ xp̄m
cognoſcerēt xp̄i facti ſūt ꝯfeſſores.

Audiens aut herodes rex
turbatus eſt et omnis hieroſo
lyma cum illo. Et cōgregans
omnes principes ſacerdotum
⁊ ſcribas populi ſciſcitabatur
ab eis vbi chriſtꝰ naſceretur.
At illi dixerunt ei. Jn bethleē
iude. Sic enim ſcriptum eſt ꝑ
prophetam: Et tu bethleem
terra iuda nequaq̄ minima
es in principibus iuda. Ex te
enim exiet dux qui regat po=
pulum meum iſrael.

Augu. in ſer. de epi. Sicut magi
ꝺſiderāt redēptorē ita herodes ti=
met ſucceſſorē. vñ ſeq̄t̄: audiēs aūt
herodes rex turbatꝰ ē. Glo. Rex dr̄
vt ex collatiōe eiꝰ q̇ querit̄ hic itel=
ligat̄ extraneus. Chri. ſuꝑ matth.
Et ideo turbat̄ audiēs regem na=
tū iudeis ex genere iudeorum cuꝫ
eſſet ip̄e gn̄e ydumeꝰ: ne regno re
uoluto iterum ad iudeos: ipſe a iu
deis expelleret̄: ⁊ ſemē eius poſt ip
ſuꝫ p̄cideret̄ a regno: ſemꝑ em̄ grā
dis p̄tās maiori timori ſubiecta ē.
Sicut enim rami arboꝝ in excelſo
poſitarum: etiā ſi leuis aura flaue
rit mouentur: ſic et ſublimes homi
nes etiā leuis nuncij fama contur
bat: humiles aūt ſicut in conualle
plerūq̄ in tranquillitate cōſiſtūt.

Hero=
des ge
nere y=
dumeꝰ.

Augu. in ſer. de epi. Quid aūt erit
tribunal iudicantis: qñ ſuperbos
reges timere faciebat natiuitatis
infantis? Pertimeāt regeꝫ ad pa
tris dextram iā ſedētē: quē rex im
pius timuit adhuc matris vbera
lambentē. Leo papa in ſer. de epi.
Superfluo tū herodes timore tur
baris: non capit xp̄ꝫ regio tua: nec
mundi dñs p̄tātis vult eſſe conten
tus anguſtijs. Quē i iudea regna
re non vis: vbiq̄ regnat. Glo. Uel
non ſolū ꝓpter ſe timuit: ſꝫ propter
iram romanorum: decreuerāt: em̄
romani: ne quis rex vel deus ſine
eorum conſilio diceretur. Grego. in
ho. Celi aūt rege nato: rex t̄re tur
batus eſt: quia nimiruꝫ terrena al
titudo confunditur: cū celſitudo ce
leſtis aperitur. Leo papa in ſer.
de epiph. Herodes etiā diaboli ꝑ

ſonam gerit: cuius ſicut tunc fuit i
tentor: ita nunc quoq; eſt indefeſ
ſus imitator. Crucatur enī voca
tione gētiū: et quotidiana ptātis
ſue deſtructiōe torquetur. Chri. ſu
per matth. Uterq; ergo zelo proprio
turbatur: et ſui regni ſucceſſorem
timebat. Herodes terrenum: dia
bolus autem celeſtem. Ecce autē
et iudaicus popul⁹ turbatur: qui
magis de auditu iſto gaudere de
buerat: qꝛ rex iudeus ſurgere dice
batur. Sed turbabant: qꝛ de aduē
tu iuſti nō poterant gaudere iniq.
Aut certe turbabant: ne forte ira
tus iudaico regi genus eius vera
ret: Unde ſequitur. Et omnis hie
roſolyma cum illo. Glo. Uolens il
li fauere quē timebat. popul⁹ enī
plus iuſto eis fauet: q̄s crudeles
ſuſtinet. Sequitur. Et congregās
omnes prin. ſacer. et ſcri. po. Ubi
nota diligentiam inquirētis: vt ſi
inuenerit faciat qđ poſtea ſe velle
oſtendit. ſin autē accuſatus ſit Ro
manis. Remi. Scribe aūt dicti ſūt
nō tñ ab officio ſcribēdi: ſed potius
ab interpretatiōe ſcripturarꝫ. erant
enī legis doctores. Sequit. Sciſci
tabat ab eis vbi xp̄s naſceret. Hic
attendēdū eſt. qꝛ non dixit vbi xp̄s
nat⁹ ē: ſꝫ vbi naſceret. Callide enī
interrogauit eos vt poſſet agnoſce
re ſi de rege nato letarent. Xp̄ꝫ aūt
vocat: quia nouerat lungi regē iu
deorꝫ. Chri. ſup Mat. Ut q̄d aūt
interrogat herodes q̄ nō credebat:
ſcripturis aut ſi credebat quō ſpa
bat poſſe interficere illū. quē regē
futurū eſſe dicebāt? Sꝫ diabol⁹ in
ſtigabat: qui credebat q; ſcripture
nō mētiunt: ſic ſunt oēs peccatores
q̄ hoc ipſū qđ credunt perfecte cre
dere non permittuntur: q; eniꝫ cre
dunt: veritatis eſt virtus: que non
poteſt eſſe occulta: q; autē non cre
dunt: excecatio eſt inimici. Si enī
perfecte crederēt: ſic viuerēt quaſi
poſt modicū trāſituri de hoc mun
do: nō quaſi i eternū manſuri. Se
quitur: At illi dixerunt. In bethleē

Scriba vnde dictus.

iude. Leo papa in ſer. de epi. Ma
gi q̄dē hūano ſēſu ſignificatū ſibi
regis ortū exiſtimauerūt i ciuitate
regia eſſe q̄rēdū: ſꝫ q̄ ſerui ſuſcepe
rat formā: ⁊ nō iudicare venerat: ſꝫ
iudicari: Bethleem preelegit nati
uitati: Hierlymā paſſioni. Theo.
in ſer. cōcilij epheſini. Si enī maxi
mā Romā elegiſſet ciuitatē: poten
tia ciuiū mutationē orbis terrarū
factam putarēt. ſi filius fuiſſet im
peratoris: ptāti vtilitatem aſcribe
rent. Sed quid fecit? oīa egena ⁊ vi
lia elegit: vt diuinitas cognoſceret
orbeꝫ trāſformaſſe terrarū. ꝓpte
rea elegit mrēm: pauperiorē p̄riaꝫ
egenus fit pecunijs: et hoc tibi ex
ponit p̄ſepe. Grego. i ho. Bene ēt i
bethleē naſcit bethleē q̄ppe dom⁹
panis iterp̄tat. Ipſe nāq; ē qui ait
Ego ſum panis viuus qui de celo
deſcendi. Chri. ſuper matth. Cum
aūt debuiſſent celare miſteriū re
gis prefiniti a deo maxime in ꝯſpe
ctu alienigene regis: facti ſunt nō
p̄dicatores operū dei. ſed prodito
res myſteriorū eius: et non ſolum
manifeſtant myſterium: ſed etiam
propheticum ꝓtulerunt exemplū.
Unde ſubiūgunt. Sic enī ſcriptum
eſt per ꝓphetam. ſ. Micheam: Et
tu bethleeꝫ terra iuda. Glo. hoc ſic
ponit: vt ab eis dictū eſt: qui ⁊ ſi nō
verba veritatem ſenſus quodam
modo ponūt. Hiero. Unde hic rep̄
hendunt iudei de ignorantia: qm
propheta dicit. Tu bethlelem effra
tanīi dixerūt. Tu bethleem terra
iuda. Chri. ſup matth. Sed adhuc
ipſam ꝓphiam p̄cidētes interficiē
dorꝫ puulorꝫ fcti ſūt cā. ſic ei ſcp̄tū
erat. Et te exiet rex qui paſcet po
pulum meū iſrl': ⁊ dies ei⁹ a dieb⁹
ſeculi. Si ḡ itegrā ꝓphetiā ꝓtuliſ
ſent ꝯſiderans herodes: qꝛ nō erat
rex terrenus: cuius dies a diebus
ſeculi erāt: in tātū furorē nō exar
ſiſſet. Hiero. ſup matth. Eſt autē
ſenſus ꝓphetie talis: Tu bethleeꝫ
terra iuda vel effrata: quod ideo
dicit: qꝛ eſt alia bethleem in galga

Senſus prophetie.

lis ſita: Quis ſis paru⁹ vicus iter
milia ciuitatū iuda: tñ ex te naſce-
tur xps qui erit dñator iſrael: qui
ſm carnē de dauid eſt: de me tñ na
tus eſt añ ſecula: et iō dicit. Egreſ-
ſus ei⁹ ab initio a diebus eternita
tis q2 i pncipio vbū erat aput deū
ſ3 h̄ vltimū vt dictū ē iudei tacuerāt
talia vero mutauerūt: vel pp igno
rantiā vl' dictū eſt vie ad maiorē
manifeſtationē: vt herodi aliege-
ne itellectū pphie apirēt. vñ p eo
q pph a dixit. Effrata: qd erat no-
men antiquū ⁊ forte herodi ignotū
dixerunt: terra iuda. Pro eo aūt q
ppha dixerat. Minima es in nuli
bus iuda. volēs oñdere puitatem
ei⁹. q̄tū ad ppli multitudinē: dixe-
rūt. Neq̄q̄ minima es in principi-
bus iuda volētes oñdere magnitu
dinē dignitatis pueniētē ex digni
tate pncipis naſcituri: q̄ſi diceret
Magna es inter ciuitates ex qb⁹
pncipes pdierūt. Remi. Uel talis
eſt ſenſus: Quis minima videaris
inter vrbes pncipatū hñtes: tñ nō
es mima: q2 ex te exiet dux q regat
ppl'm meū iſrl'. dux aūt iſte xps eſt
q ppl'm fidelem regit ⁊ gubernat.
Chri. i ho. Intēde aūt certitudinē
pphie: nō eñ dixit q in bethleem
erit: ſ3 q de bethleē exiet oſtēdens
q ibi ſolū naſceret. Quō autem hz
rōnē de zorobabel h̄ dicta cē vt q
dā dñt: nō ei exit⁹ ei⁹ fuit a pncipio
ex diebus ſecli. Neq3 ēt ex bethleē
exiuit cū nō i iudea ſ3 in babylōia
natus ſit. Eſt etiā ad hoc qd dicit.
Neq̄q̄ mima es: q2 ex te exiet nul-
lus eñ alius illuſtrē fecit villā in q
naſceret q̄ xps. Poſt natiuitatem
enim a finib⁹ orbis terrar venīūt
viſuri pſepe ⁊ tugurij loci. non aūt
dixit. Ex te exiet filius dei: ſ3 dux q
paſcet ppl'm meū iſrael: oportebat
eñ in pncipio cōdeſcendere vt non
ſcandalizarent: et q ad ſalutem ho
minū pertinebāt pdicare vt magis
inducerētur. Qd aūt dicit. Qui re
gat populū meū iſrael. Iſrael eñ
hic dicit eos qui crediderūt ex iu-

Redargutio pſeudographorum.

deis. ſi aūt non omēs xps rexit: eo
rum eſt accuſatio. De gētibus aūt
interim tacuit: ne ſcandalizaret iu
deos. Uide aut mirabilē diſpenſa-
tionē: iudei eñ et magis ſit ſe iui-
cē dicent iudei a magi audiūt q
xps i oriētis regiōe ſtella pdicabat
⁊ magi a iudeis: q pphe ātiq̄t⁹ eū
nūciauerāt: vt geminato teſtimonio
cōfirmati ardētiori fide expeterēt
quē et ſtelle claritas: et pphie ma
nifeſtabat auctoritas. Augu. i ſer.
de epi. Poterat eñ ſtella q magos
perduxit ad locū vbi erat cū matre
virgīe deus infans: ad ipſam eos
pducere ciuitatē. Sed tñ: ſubtraxit
ſe: nec eis prorſus apparuit: donec
de ciuitate in qua xps naſceretur ⁊
ipſi iudei dicerēt: In bethleē iude:
ſimiles facti fabris arche noe: qui
alijs vbi euaderēt pſtiterunt: ⁊ ipſi
diluuio perierūt: ſimiles lapidib⁹
a milarijs viā oſtēderunt: nec ipi
ambulare potuerunt. Audierunt
et abierunt inquiſitores: dixerunt
et remāſerūt doctores. Nūc quoq3
iudei ſimile aliqd nobis exhibere
nō deſinūt. nōnulli eñ paganorum
quādo eis de ſcripturis teſtimōia
clara proferimus: vt nouerint xps
ante prophetatum: ſuſpecti ne for
te a xpianis iſta cōficta ſint: malūt
credere codicib⁹ iudeo. ⁊ ſicut tūc
magi fecerūt: iudeos dimittūt ianit
lectitare: ipſi pgūt fidelit' adorare.

Comparatio lepida iudeorū.

¶ Tunc herodes clam voca-
tis magis diligent didicit ab
eis tps ſtelle q apparuit eis. ⁊
mittēs illos i bethleē dixit. Ite
⁊ iterrogate diligēter d puero
⁊ cū iueneritis renūciate mihi:
vt ⁊ ego veniēs adorē eū. Qui
cū audiſſent regem abierunt.

¶ Chri. ſup matth. Poſtq̄ audiuit
herodes reſpōſum duplici modo
credibile: primum: quia ſacerdoti
bus fuerat dictum. deinde quia ex
emplo prophetico fuerat cōproba-
tum: non tamen ad deuotionem fle

ctik naſcituri regis:ſed ad maliciā interfectiōis ei⁹ per dolum:vidit. enim qꝫ nō poterat magos nec blā dimētis flectere: nec minis terre nec auro corrūpere: vt cōſentirent in interfectionē regis futuri. ideo illos decipere cogitauit. vnde dicit Tunc hero. clam voca. magis. Occulte autem vocauit eos: vt nō viderēt iudei quos habebat ſuſpectos ne forte quaſi regē ſue gētis amātes proderent conſilium eius. Diligenter didicit ab eis tempus ſtelle. Remi. Idcirco diligenter: qꝛ callidus erat: ꝛ timebat ne nō reuerterentur ad eū: vt tunc ſciret quid ageret de puero occidendo. Augu. i ſer. de epi. Ferme autem biēnio ante. viſa eſt ſtella mirantib⁹ quid eſſet. Sed tunc intelligitur indicatum eis cuius eſſet ſtella: que iā diu videbak qñ natus eſt q̄ p illam ſignificak. Sed poſtq̄ xp̄o nato reuelatum eſt magis: venerunt ab oriente: ꝛ. xiij. die adorauerunt eum quem ante paucos dies natū fuiſſe didiceſſent. Chri. in ho. Uel ante multum tēpus hec ſtella apparuit: qñ multū tempus in itinere erant magi cōſumpturi: vt cōfeſtim cum ſtatus eſſet: xp̄o aſiſterēt eum in faſcijs adorantes vt mirabilior appareret. Glo. Scd̄m alios vero a die natiuitatis xp̄i creditur ſtella tm̄ appuiſſe: ꝛ pacto officio cū noua eēt deſijt eſſe. ait em̄. Fulgentius. Puer nat⁹ nouā ſtellā fabricauit. Cognito aūt loco ꝛ tēpore perſonam pueri vult nō ignorare: vnde dicit: Ite ꝛ interrogate diligenter de puero. illud p̄ceperat qđ abſq̄ p̄cepto erāt facturi. Chri. in ho. Non autē dicit. Interrogate de rege: ſed de puero: neq̄ enim principatus nomine eum vocari ſuſtinebat. Chri. ſuper Mat. Ergo vt ad hoc eos induceret: deuotionē promittebat: et per eam gladium acuebat: et malicias cordis ſui humilitatis colore depingebat. Talis eſt cōſuetudo omniū malignorꝫ qñ aliquē in occulto grauius ledere volunt hūilitatē illi ꝛ amicitias fingunt. Un̄ dicit. Et cum inueneritis renūciate mihi: vt ꝛ ego veniēs adorem eum. Grego. in ho. Adorare eū ſe velle ſimulat: vt quaſi hūc ſi inuenire poſſit: extinguat. Seq̄tur. Qui cum audiſſent regē abierunt. Remi. Audierunt magi herodē vt quererent dominū: ſed nō vt ad eum reuerterek. Significabant em̄ bonos auditores: qui bona que audiunt a malis p̄dicatoribus faciunt: ſed tñ opa illoꝝ nō imitank.

Opinio rara de ſtella natali.

Aſtus herodis depingit.

¶ Et ecce ſtella quam viderant in oriente antecedebat eos vſq̄ dum veniēs ſtaret ſupra vbi erat puer.

¶ Chri. ſup Mat. Ex hoc loco oſtēdik: qꝛ cū ſtella deduxiſſet magos prope hierl'm abſcōdita eſt ab eis vt relicti a ſtella cogerenk i hierl'z iterrogare đ xp̄o ſil' ꝛ manifeſtare p̄pter duo. primo ad cōfuſionem iudeorum: quia gentiles ſtelle tantūmodo viſione confirmati chriſtū per alienas prouicias requirebāt et iudei ab infantia prophetias legentes de chriſto: et in ſuis finib⁹ natum nō ſuſceperunt. demum vt interrogati ſacerdotes: vnde naſcitur chriſtus: ad p̄iudicium ſuū reſponderēt: de bethleē: qꝛ q̄ herodē docuerāt de xp̄o: ipſi ignorabant de illo. ꝛ ideo poſt interrogationē et reſpōſionē habitā ſubditur. Et ecce ſtella quā viderant in oriente antecedebat eos: vt ꝯſiderātes obſequiū ſtelle. regis intelligerēt dignitatē. Augu. in ſer. de epi. Et vt xp̄o plenū redderet obſequiū temperauit gradū: donec magos pduceret ad puerum. Obſequium prebuit: non imperium indixit. ſupplices oſtendit: hoſpiciū radiauit amplíſſimo lumie: ꝛ tecta nati perfudit: ſic q̄ diſceſſit. vñ ſeq̄k. Uſq̄ duꝫ veniēs ſtaret ſupra: vbi erat puer. Augu. ſup. Mat. Quid aūt mirū ſi ſole iuſticie orituro: ſtella miniſtrabat diuina? Stetit em̄ ſupra caput

pueri: quaſi dicens: Hic eſt: vt quia loquēdo mōſtrare nō poterat: ſtan do demōſtraret. Glo. Hic aūt appa ret ꝙ ſtella in aere poſita erat et domui in qua puer erat multū vici na: alr eēt domū non diſcreuiſſet. Ambro: ſuper lucā. Hec aūt ſtella

Stelle tēpus qd fue- rit. via eſt: ꝛ via xp̄s eſt: qꝛ ſm incarna tionis myſterium xp̄s eſt ſtella: ipſe enim eſt ſtella ſplendida ꝛ matuti- na. vnde vbi herodes eſt: non vide tur: vbi aūt xp̄s: rurſum videtur et viā oſtendit. Remi. Uel ſtella ſi- gnificat gratiā dei: herodes diabo lum. qui autē p peccatū ſe diabolo ſubdit. mox grātiā perdit. ꝙ ſi per penitentiā receſſerit: mox grātiam inuenit: que non dimittit: donec p- ducat ad domū pueri. i. eccleſiam. Glo. Uel ſtella eſt illuminatio fidei que ad p̄mū ducit quā dū diuer- tunt ad iudeos: magi amittunt: qꝛ dū a malis conſilium querūt verā illuminationem perdunt.

¶ Uidentes autē ſtellā gauiſi ſunt gaudio magno valde. Et intrātes domū inuenerūt pue rū cū maria matre eius: ꝛ p̄ci- dentes adorauerūt eū: ꝛ aper tis theſauris ſuis obtulerunt ei munera aurū thꝰ ꝛ mirrhā.

¶ Glo. Poſtq̄ p̄miſit ſtelle obſe- quiū: ſubiungit euangeliſta mago rum gaudiū dicēs: Uiden. aūt ſtel- lā gaui. ſūt gau. ma. valde. Remi. Et ſciendum, ꝙ nō ſatis fuit dicere euangeliſte: Gauiſi ſunt: ſed addi- dit: Gaudio magno: ꝛ valde. Chry. ſuper matth. Gauiſi ergo ſunt: qꝛ ſpes eorū nō erat decepta: ſed am- plius confirmata ꝙ tanti itineris non ſine cauſa ſuſceperunt laborē. Glo. Gaudio gaudet: qui propter deum gaudet. qui eſt verum gau- dium: Addidit autē et magno: qꝛ de magno gaudebant. Chryſoſto. Per miniſterium enim ſtelle intel- ligebāt: quoniam dignitas tunc na ti regis excedebat menſuram om- nium mundialium regum. Addi- dit etiam valde. Remi. Qꝛ voluit oſtendere ꝙ magis gaudent homi nes de rebus perditis q̄ ſemper poſſeſſis. Subditur autē: Et intrā. domum inue. puerū. Leo. papa in ſer. de epiph. Quantitate paruum aliene opis indiguꝫ. fandi impotē tem: et i nullo ab humane infantie generalitate diſcretum: quia ſicut fidelia erant teſtimonia: que in eo maieſtatem inuiſibilis diuinitatis oſtēderēt: ita p̄batiſſimū debebat eſſe: ſempiternā illā eſſentiam filij dei verā ſuſcepiſſe hominis natu- rā. Cū Maria matre eiꝰ. Chry. ſup matth. Nō diademate corona- ta: aut in lecto aureo recūbēte: ſed vix tunicā habēte vnā: nō adorna mentū corporis: ſed ad tegumentū nuditatis: qlē habere potuit carpē

tarij vxor peregre ꝯſtituta. Si ergo Chriſti naſcen- tis hūi- litas. regē terrenū querentes veniſſent: magis fuiſſent confuſi q̄ gauiſi: qꝛ tanti itineris laborē ſine cauſa ſu- ſcepiſſent. Nunc aūt qꝛ celeſtē regē querebāt: ꝛ ſi nihil regale videbāt in eo tn̄ ſolius ſtelle teſtimonio cō- tēti: gaudebāt oculi eorū cōtēptibi lē puerū aſpicere: qꝛ ſpiritus in cor de eorꝫ terribilē eū mōſtrabat: vñ p̄cidētes adorauerūt eū. vidēt em̄ hominē: ꝛ agnoſcunt deū. Rabā. Diuino aū nutu factū eſt: ꝙ abie- rat ioſeph ne aliqua male ſuſpitio nis occa[illegible] gētibꝰ. Glo. Qui licet morē ſ[illegible] gentis in donis offe- rendis ſequātur: arabes em̄ auro: thure et diuerſis generibꝰ aroma- tum abūdāt: tn̄ aliqd myſterij mu neribus demōſtrare volebant. vñ ſequit. Apertis theſauris ſuis ob- tulerūt ei munera: aurū: thꝰ: ꝛ mir rham. Grego. Aurū quippe regi cōgruit: thus xo in dei ſacrificium ponebatur: myrrha aūt mortuorū corpora cōdiunt. Augu. in ſermo. de epi. Aurū igit ſoluit quaſi regi magno: thꝰ imolat vt dee: myrrha p̄bet q̄ſi p ſalute omniū mouturo. Chry. Hec aūt ꝛ ſi tūc non intellige-

bãt:ſȝ quale myſteriũ iſta gerebãt: vel quid ſignificaret vnũqδq; munus eorũ nihil cõtrariũ eſt. Gratia eñ q̄ illos hec oĩa facere hortabatur:ipa ordiauerat vniuerſa. Remi. Et ſciendũ ꝙ iſti nõ ſinguli ſingula obtulerũt.ſȝ ſinguli tria.ꝛ ſinguli cũ ſuis muneribus regẽ deum et hominẽ ꝑdicauerũt. Chry. in

Hereſes explodũtur.

ho.verecũdet ergo Martion ꝛ paulus ſamoſetanus:qui volunt videre: q̄ magi viderũt: qui eccleſie ſũt ꝓgenitores:deũ in carne adorãtes qm enim in carne erat:faſcie monſtrant ꝛ preſepe:qm aũt nõ vt purũ hominẽ adorãt.ſed vt deũ: demonſtrãt dona que deo offerre decens erat. Cõfundantur ꝛ iudei vidẽtes ſe preuentos a magis: et neq; poſt illos venire ſtudent. Grego. Poteſt et in his aliud intelligi. Auro nãq; ſapiẽtia deſignatur. Salomone teſte:qui ait:Theſaurus deſiderabilis requieſcit in ore ſapiẽtis. Thure qδ deo incẽdit virtus orationis exprimitur:ſm illud:Dirigat oratio mea ſicut incenſum in cõſpectu tuo. Per mirrhã vero carnis mortificatio figurat. Nato ergo regi aurũ offerimus: ſi in cõſpectu eius ſapientie lumine ſplendem⁹: Thus offerimus ſi ꝑ orationũ ſtudia deo redolere valeamus. Myrrhã offerim⁹:ſi carnis vitia ꝑ abſtinentiã mortificamus. Glo. Tres autẽ viri q̄ offerunt:ſignifi[illegible] tẽtes de tribus partibus mũ[illegible] ueniẽtes: The

Enarratio.

ſauros aperiunt dũ fidez cordis ꝑ cõfeſſione oñdunt. Bene aũt in domo docentes ne theſaurũ bone cõſcienetie iactando ꝓpalem⁹. Offerunt tria munera:hoc eſt fidez ſctẽ trinitatis. vł aptis theſauris ſcripturaꝝ:hiſtoricũ:moralẽꝛ allegoricũ ſenſuȝ offerũt. vł logicã: phiſicã ꝛ ethicã:dũ illa fidei ſuire faciunt.

¶ Et rñſo accepto in ſomnis ne redirẽt ad herodẽ: per aliã viã reuerſi ſũt in regionẽ ſuã.

¶ Aug. in ſermo. de epi. Herodes impius fact⁹ eſt timore crudelis voluit deſeuire. Sed quomõ poterat capere eũ qui ipſas fraudes venerat amputare? Ut ergo eius fraus elideret.ſequitur: Et rñſo accepto. Hiero. Qui enim mũera obtulerũt dño:ↄſequẽter rñſuȝ accipiũt. Rñſum eñ ꝑ angelũ fieri dicit. Ut meritorũ ioſeph ꝑuilegiũ demonſtraretur. Glo. Fit aũt hec rñſio ꝑ ipm dñm: q: nullus alius viã reuerſionis inſtituit:niſi ille qui dicit: Ego ſum via.nõ tamẽ loquitur puer ad eos:ne diuinitas añ tẽpus reuelet et vt vera hũanitas habeat. Dicit autẽ: Et rñſo accepto: Sicut enim moyſes tacitus clamat: ſic iſti pio affectu interrogabãt q̄d diuina iuberet voluntas. Dicit aũt Per aliã reuerſi ſunt in regionẽ ſuã. q: infidelitati miſcendi nõ erant iudeorũ Chry. in ho. Intuere aũt magorum fidẽ q̄liter non ſcandalizati ſunt in ſeipſis dicẽtes: Si magn⁹ eſt puer hic q̄ neceſſitas fuge eſt ꝛ occulte receſſionis? Hoc eñ eſt vere fidei nõ q̄rere cauſas eoꝝ q̄ vere ꝑcipiunt ſed ſuaderi ſolũ ab eis. Chry. ſuꝑ mat. Si aũt magi xp̄m q̄ñ terrenũ regẽ q̄ſiſſent:iueniẽtes eũ apδ ipm manſiſſent: nũc aũt adorauerũt ꝛ reuerſi ſunt. Cũ aũt reuerſi fuiſſent: manſerunt colẽtes deũ magis q̄ añ ꝛ predicantes multos erudierunt. Et deniq; cũ thomas iuiſſet ad ꝓuinciã illã adiuncti ſunt ei:ꝛ baptizati facti ſunt executores ꝑdicationis ipſius.

Magi thoms apoſto lo bap zati.

Grego. Magnũ vero nobis aliquid magi inuũt q̄ in regionẽ ſuã ꝑ aliã viã reuertunt. Regio quippe nr̃a ꝑadiſus eſt ad quã Jeſu cognito redire ꝑ viaȝ q̄ venim⁹ ꝓhibemur. A regiõe eteni nr̃a ſuperbiendo: inobediendo:viſibilia ſequẽdo:cibũ vetituȝ guſtando diſceſſimus. ſȝ ad eaȝ neceſſe eſt vt flendo:obediendo: viſibilia ↄtẽnẽdo:atq; appetitũ carnis refrenãdo redeam⁹. Chry. ſuꝑ matth. Nec ẽt erat poſſe:vt q: ad herode ad xp̄m veniſſent:redirẽt ad herodẽ. q̄ eñ

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

relicto xp̄o ad diabolū tranſeunt ꝑ
peccatū: frequenter ꝑ penitētiā re=
uertūſ ad xp̄z. Qui em̄ fuit ī inocē
tia: dū neſcit quid ſit malū: facile
decipiſ. Sʒ cū expert⁹ fuerit maluʒ
qđ inuenit: ⁊ recordat⁹ bonum qđ ꝑ
didit: cōpunct⁹ redit ad deū. Qui
antē relicto diabolo venit ad xp̄m
difficile redit ad diabolū qꝛ dū ſgau
det ī bonis q̄ iuenit: ⁊ recordaſ ma
la q̄ iuaſit: difficile redit ad malū.

**Qui cū receſſiſſent: ecce an
gelus dn̄i apparuit in ſomnis
ioſeph dicēs. Surge et accipe
puerū ⁊ matrē eius: et fuge in
egiptū: et eſto ibi vſqȝ dū dicā
tibi. Futurū eſt em̄ vt herodes
querat puerū ad perdēdū eū.
Qui cōſurgēs accepit puerū
⁊ matrē ei⁹ nocte et receſſit in
egyptū. Et erat ibi vſqȝ ad obi
tū herodis: vt adimpleretur qđ di
ctū eſt a dn̄o ꝑ ꝓphetā dicētē.
Ex egypto vocaui filiū meum.**

Raba. Hic ꝓtermittit mattheus
diē purificatiōis in qua oportebat
primogenitū offerri ī tēplo: ⁊ agnū
vel par turturū: aut colūbarū. Et
ꝗuis timerēt herodē: tn̄ nō ſūt auſi
trāgredi legē: quin ad tēplū puerū
deferrent. Cū itaqȝ rumor de pue=
ro iā inciperet dilatari: mittiſ an=
gelus q̄ in egiptū faciat pueꝝ trāſ
portari. vñ dicit: Angelus do. ap. in
ſo. ioſeph. Remi. Per hoc ꝙ ſemꝑ
angel⁹ ioſeph in ſomnis apparuiſ=
ſe dr̄ myſtice deſignatur: qꝛ illi q̄ a
curis terrenis ⁊ ſecularibus nego=
cijs quieſcunt perfrui angelica vi=
ſione merenſ. Dicit ergo ei. Sur. ⁊
acci. pue. et mat. eius. Hyla. Cū de=
ſponſatā eā iuſto ſignificabat: cōiu
gem nūcupauit: ſed poſt partū mr̄
tm̄ Jeſu oſtenditur: vt queadmodū
iuſto ioſeph deputareſ marie in vir
ginitatete cōiugiū: ita venerabilis
eius oñdereſ in ieſu matris virgi=
nitas. Chry. ſuꝑ mat. Nō aūt dicit
accipe mr̄em ⁊ puerū ei⁹: ſʒ ecōtra=
rio: qꝛ nō ꝓpter mr̄em puer nat⁹ eſt
ſʒ ꝓpter puerū mater ꝑparata eſt.
Sequiſ. Et fuge ī egiptū. Quō aūt
filius dei añ hominē fugit? aut q̄s
liberet ꝺ inimicis: ſi ⁊ ipſe inimicos
ſuos timet? Et ꝑmū q̄dē opʒ vt re=
gulā hñane nature quā ſuſcepit cō
ſeruet: ⁊ in hac ꝑte. qꝛ ⁊ hūane na=
ture puerilitati cōuenit fugere po=
teſtatē minātē: deinde vt ceteri xp̄ia
ni cū neceſſitas ꝑſecutiōis aduene
rit fugeř nō erubeſcāt. Sʒ q̄re ī egi
ptū? Recordat⁹ eſt em̄ dn̄s: q̄ nō in
finē iraſciſ: quāta mala fecerit ſuꝑ
egiptū: iō mittit filiū ſuū ī eā ⁊ dat
illi magne rcōciliatiōis ſignū. vt de
cē plagas egipti vna m̄dicīa ſanaret
vt ppl's qui añ fuerat ꝑſecutor ppl'i
ꝑmogeniti. cuſtos fieret filij vnige=
niti: vt qꝛ illi violēter dn̄ati ſūt: iſti
cū deuotiōe ſeruirēt: vt iam nō irēt
ad mare rubrū demergendi: ſʒ vo=
carenſ ad aq̄s baptiſmatis viuifi=
cādi. Aug. in ſer. de epi. Audi etiā
magni myſterij ſacr̄m. Moyſes ali
quādo in egypto ꝑfidis clauſerat
diē illuc xp̄s aduenīēs ſedentibus
in tenebris reddidit luceʒ fugit: vt
illuminaret: nō fugit vt lateret. Se
quiſ. Et eſto ibi vſqȝ dū di. tibi: futu
rū eſt em̄ vt hero: querat pue. ad ꝑ=
dēdū eū. Putabat em̄ īfelix tyrān⁹
ſaluatoris aduentu regali ſe ſolio
detrudendū: ſʒ nō ita eſt. nō ad hoc
venerat xp̄s vt alienā gl'iam iuade
ret: ſʒ vt ſuā donaret. Sequiſ. Qui
cōſur. acce. pue. ⁊ ma. ei⁹ noc. ⁊ receſ
ſit in egyptū. Hyla. ſ. idolis plenā.
Jā em̄ poſt iudeorū inſectationem
iudeā reliquēs ignorāti ſeculo colē
d⁹ inferſ. Hiero. Qñ igiſ tollit pue=
rū ⁊ mr̄em ei⁹ vt in egiptū tranſeat
nocte tollit ⁊ in tenebris: qñ ꝟo re=
uertiſ ī iudeā: nec nox nec tenebre
ponūſ in euāgelio. Chry. ſuꝑ mat.
Ois em̄ ꝑſecutiōis āguſtia nox eſt
refrigeriū aūt dies. Ra. Ul' qꝛ luce
ꝟa recedēte lucis ipſius oſores ī te
nebris remāſerūt: ipſa ꝟo redeunte
illuminanſ. Chry. ī ho. Uide aūt ſta=

Secre=
tū notaſ
in ꝟbis.

tim ipſo nato tyrānū inſanire: ꝛ qđ mr̄ cū puero adeſnēā effugat regio nē: vt ſi tu icipiens alicui ſpūali rei deſeruire: videris te tribulari: non turberis: ſꝫ oīa viril' feras h̄ h̄ns exēplū. Beda. Cū em̄ dn̄s a parētib' ſublat' ē i egyptū: ſigt electos ſepi' maloꝝ ꝓbitate ſuis effugandos ex ſedib' vl' ēt exilio dānādos. Si qdē ipē q̄ ſuis erat ꝓceptur': Cū vos pſecuti fuerit in vnā ciuitatē fugite i aliā: ꝓm' fecit qđ ꝓcepit: fugiēdo homīnē q̄ li hō i terra: quē ſtella magis paulo an adorādū mōſtrauit ex celo. Remi. Qđ aūt dn̄s i egyptū itur' eēt ꝓdixerat eſaias cū ait: Ecce dn̄s aſcēdit ſup nubē leuē ꝛ igrediet egyptū: ꝛ diſperdet ſil'acra egypti. Re. Cōſuetudo aūt fuit iſti' euāgeliſte oīaq̄ dixit ꝯfirmare: ꝛ h̄ iō: qꝛ iudeis ſcribebat. Jōq̄ ſubiungit. Ut adimple. qđ dcm̄ ē a do. per ꝓphe. di. Ex egy. vo. fi. meū. Hyer. De optio gn̄e iterpretādi: Hoc. lxx. iterptes nō h̄nt: ſꝫ i Oſee ꝓpha iuxta hebraicā ſcribit ꝟitatem. Qꝛ puer iſrl': ꝛ dilexi eū. Ex egipto vocaui filiū meū: ꝓq̄. lxx. trāſtulerūt: Qꝛ puul' ē iſrl' ꝛ dilexi eū: ex egipto vocaui filiū meū. Hiero. ſup oſee: Hoc āt teſtimonio vtit euāgeliſta: qꝛ h̄ typice refert ad xp̄m. Notādū: n. q̄ in h̄ ꝓpha. ꝛ i alijs ita de aduētu xp̄i: et de vocatiōe gētiū ꝓnūciat vt radix hiſtorie nō penit' deſerat. Chry. in ho. Eſt ēt ꝓphie lex mlta ml'toties dici de alijs: ꝯpleri āt i alijs: ſicđ ſimeōe ꝛ Leui dcm̄ ē. Diuidā eos in iacob: ꝛ diſpgā i iſrl'. qđ nō i eis: ſꝫ i nepotib' ꝯpletū ē: qđ ꝛ h̄ appet. xp̄s em̄ natura dei fili' ē: ꝛ ſic i eo ꝟe ꝓphia ꝯplet. Hiero. Poſſum' āt ꝛ hūc locū alr ꝯſolari: ꝛ iducem' teſtiniōniū ex nūeris: De' ex egipto vocauit eū: gl'ia ei' ſic vnicornis. Re. Per ioſeph āt deſignat ordo ꝓdicatoꝝ: p Mariā ſacra ſcriptura: p pueꝝ notīcia ſaluatoris: p pſecutionē herodis pſecutio quā paſſa eſt eccl'ia in hierl'ymis: p fugā ioſeph i egiptū: trāſit' ꝓdicatorū ad gētes ifideles.

Doctrina moralis.

Lex prophetie datur.

Egypt' em̄ tenebre interpretat. p tp̄s aūt q̄ fuit i egypto ſpaciū tp̄is ab aſcēſiōe dn̄i vſq̄ ad aduētū antichryſti. p obitū herodis extinctio inuidie in cordibus iudeorum.

¶ Tūc herodes vidēs qm̄ illuſus eſſet a magis: iratus eſt valde: et mittens occidit oēs pueros q̄ erant in bethleē ꝛ in oib' finib' ei' a bimatu ꝛ infra ſm̄ tp̄s qđ exq̄ſierat a magis.

¶ Chry. ſup mat. Poſtq̄ puul' ih̄s magos ſuo iperio ſubiugauit: nō ꝑtā te corpis: ſed gr̄a ſpūs: iraſebat ab herodes: qꝛ q̄s ipē ſedēs i trono regni ſuadē nō potuit: his ih̄s puul' placuit i pſepio iacēs: deide ꝯtēnētes eū magi addiderūt cauſas doloris: vn̄ di: Tūc hero. vidēs qm̄ illuſus eſſet a magis ira. ē valde. Jlla em̄ regū ira magna ꝛ lextiguibilis ē: quā regni zel' accēdit. Sꝫ q̄d fec̄ Mittēs occidit oēs pueros. Sic em̄ beſtia vl'nerata: q̄cq̄d oclis ei' occurrit: q̄ſi actorē ſui vl'neris dilaniat: ſic ꝛ ille deluſus a magis irā ſuam ſup puulos diffūdebat. Dicebat. n. cogitās i furore. Certe magi pueꝝ inuenerūt: quē regnatuꝝ dicebant nā rex regni zelo replet' de his oīa timet: oīa ſuſpicat. Jō ꝗ miſit ꝛ interfecit oēs puulos. vt vnū inueniret in oib'. Aug. i ſer. đ epi. Et dū ſeqtur xp̄ꝫ regi nr̄o coeuū: pcurauit exercitū ſtol' victricib' cādidatū Aug. in ſer. de innoſcētib': Ecce ꝓphan' hoſtis beatis puulis nūq̄ tātū pdeſſe potuiſſet obſequio q̄tū ꝓfuit odio: nā q̄tū ꝯ eos iniq̄tas abūdauit tātū gratia bn̄dictiōis effulſit. Jdē O puuli beati: ille de veſtra corona dubitabit in paſſiōe p xp̄o q̄ ēt puulis baptiſmū pdeſſe non exiſtimat xp̄i: nā qui nat' habere potuit ꝓdicatores angelos narratores celos adoratores magos: potuit ꝛ illis ne p eo ſic morirēt ꝓſtare ſi ſciret illa morte p ituros. ꝛ nō potius maiore felicita te victuros. Abſit vt ad liberādos homines chriſt' veniēs de il-

Her[odes] fe[...] cōpar[...]

lorum premio q̇ ꝑ illo interficeret̃:
nihil egerit q̇ pendẽs in ligno pro
eis a quibus interficiebat̃: orauit.
Raba. Nõ eſt ãt cõtentus vaſtatiõe
bethleẽ: ſʒ et adiacẽtia loca vaſta=
uit: nec vllã miam etatis habuit: a
filio vnius noctis vſq̄ ad filiũ duo=
rũ ãno:ũ: qn oẽs occideret. vñ ſub=
dit. In bethleẽ ⁊ i oibus finib⁹ ei⁹
a bimatu ⁊ infra. Augu. i ſ. de epi.
In celo. n. viderãt magi ignotiſſi=
mã ſtellã nõ añ paucos dies: ſʒ añ
finem biẽnij ſic iquirẽti herodi pa
tefecerunt: vñ a bimatu ⁊ infra occi
dit infantes ꝓpt̃ q̄ ſequit̃: ſʒ tp̄s qd̓
exq̇ſierat a magis. Aug. in ſer. de
ſno. Uel q: timebat ne puer cui ſy=
dera famulãt̃: ſpẽʒ ſuam paulo ſu=
per etatẽ vel infra transformaret.
vt etatẽ ſui tẽporis occultaret: ideo
vr̃ pueros a bimatu: vſq̄ ad pue
ros vnius diei interfeciſſe. Augu.
de. cõ. euã. Uel aliquoꝝ magis ꝓpi
quãtiũ piculoꝝ terroribus agitat⁹
herodes ab illa cura. ſ. interficiẽdi
pueros mẽte abrepta in alijs poti⁹
occupatur. vel potuit credere ma=
gos fallacis ſtelle viſione deceptos:
poſtea q̄ nõ inuenerunt quẽ natuʒ
putauerãt erubuiſſe ad ſe redire
atq̄ ita timore d̓pulſo a perſequẽ=
do puero quieuit: ⁊ ſic cõpletis die
bus purgatiõis tute cũ illo aſcẽde=
re tẽplum potuerũt. Quis. n. nõ vi=
deat vnũ illũ diẽ regẽ mltis occupa
tũ latere potuiſſe deinde vulgatis
rebus q̄ in templo d̓cte facteq̄ fue=
rãt: herodes ſenſit ſe a magis illu
ſum: ac deinde ſicut hic dr̃: multos
infãtes occidit. Beda. i ho. In hac
aũt morte puerorũ: oĩum xp̄i mar=
tyꝝ ꝓcioſa eſt mors deſignata. Qd̓
ꝑuuli occiſi ſunt ſignificat per hu=
militatis meritum ad martyriũ ꝑue
niẽdũ glãa: q̄ i bethleẽ ⁊ i oib⁹ finib⁹
ei⁹ occiſi ſũt oñdit in iudea vñ eccl̃ie
cepit origo: ⁊ vbiq̄ ꝑ orbẽ ꝑſecutio
nẽ ſeuiturã. Qui bimi occiſi ſũt: do
ctrina ⁊ opatione perfectos idicãt.
Qui vͦo infra ſimplices. Qd̓ illi q̇dẽ
occiſi ſunt: ⁊ xp̄s euaſit: inſinuat cor
pora martyꝝ ab impijs poſſe ꝑimi
ſʒ xp̄m ab eis nõ poſſe auferri.

¶ Tunc adimpletuʒ eſt quod
dictum eſt per hieremiã pro=
phetã dicẽtẽ. Uox in rama au
dita eſt ploratus et vlulatus
mlt⁹ rachel plorãs filios ſuos
et noluit conſolari: q: nõ ſunt.

¶ Chry. i. ho. Q: euãgeliſta horro
re ipleuit auditoreʒ crudelẽ occiſio
nẽ narrãs: rurſus mitigationẽ ap=
ponit: oſtẽdens q̄ hec nõ facta ſunt
deo nequeunte ꝓhibere atq̄ igno=
rante: ſʒ per ꝓphaʒ ꝓ̄dicentẽ. vñ di
cit. Tunc ipletum eſt. Hiero. ſuper
hiere. Hoc hieremie teſtimonium
mattheus nõ ſcd̓m hebraicã verita
tem: nec iux̃. lxx. ꝓtulit. Ex quo per
ſpicuũ eſt euangeliſtas et aplos nõ
interpretationẽ alicuius ſecutos: ſʒ
tãq̄ hebreos quod legebãt hebrai
ce ſuis ſermonib⁹ exp̄ſſiſſe. Hiero.
ſuꝑ mat. Qd̓ ãt dr̃. In rama: nõ pu
tem⁹ loci nomen eẽ: quod ẽ iux̃ Ga=
baa: ſʒ rama excelſũ iterpretatur:
vt ſit ſenſus. Uox i excelſo audita
eſt. i. longe lateq̄ diſperſa. Chry.
ſuper mat. Uel quoniã de morte in
nocentiuʒ mittebat̃ ideo in excelſo
audiebat̃: ſm illd̓. vox paupis pene
trat nubes. Qd̓ ãt dic̃ Plorat⁹: fletũ
ꝑuulorũ oſtẽdit. Quod aũt dic̃ Ulu
latus: matrũ ſignificat lamentũ. in
ꝑuulis ãt mors faciebat finẽ dolo=
ris: in mrĩbus ãt ſꝑ ꝑ memoriã re=
pantur. ⁊ ideo dicit: Ululat⁹ mltus
rachel plorãs filios ſuos. Hiero.
De rachel nat⁹ ẽ beniami: i cui⁹ tri=
bu nõ eſt bethleẽ. Queritur ꝙ qũo
rachel filios iude. i. filios bethleeʒ
q̃ſi ſuos ploret: Rñdebim⁹ breuiter
q: ſepulta ſit iux̃ bethleeʒ i effrata:
⁊ ex corpuſculi hoſpitio mrĩs nomẽ
accepit. Siue qm̃ iudas ⁊ beniami
due tribus iũcte erãt: ⁊ herodes ꝓ̄=
ceperat nõ ſolũ in bethleẽ interfi=
ci pueros: ſʒ ⁊ in oibus finib⁹ eius:
per occiſionem bethleẽ intelligim⁹
multos ẽt de beniami fuiſſe ceſos.
Augu. de. q̄. no. ⁊ ve. te. Uel q: filij

ec vi=
rratio
eriſſimi
os.

Rhama
excelſũ
ſonat.

Allego=
ria ꝟbo
rum.

beniamī q̇ ad rachel ptinēt:olī a reliq̇s tribub⁹ extīcti ſunt:ꝛ ī pñti ꝛ in futuro eraſi. Tūc ergo rachel cepit filios ſuos plangere: quādo filios ſororis ſue in tali cāvidit occiſos vt eterne vite heredes exiſterēt: cui n.aliq̇d aduerſuꝫ euenerit ex felicitate alterius: infauſta ſua miſere luget. Remi. Aſſūpſit āt ſcūs euāgeliſta ad exaggerādā magnitudinē luctus: vt diceret ēt rachelē mortuā ploraſſe filios ſuos:ꝛ noluit cōſolari:q: non ſunt. Hiero. Et h̄ ſꝫ duplicē intelligētiā: ſiue ꝙ eos in eternū mortuos exiſtimaret: ſiue ꝙ ſe cōſolari nollet de his quos ſciuit eſſe victuros vt ſit ſenſus: Noluit conſolari:q: non ſunt.i.noluit cōſolari de hoc ꝙ non eſſent. Hyla. Nō. n.nō erant hi qui mortui putabāt: in eternitatis.n.profectum p martyrij gl'iam efferebant conſolatio aūt rei amiſſe erat preſtāda:nō aucte. Hyla. ſuper matt. Rachel eccl'ie typū ptulit diu ſterilis:nūc fecūde. hui⁹ plorat⁹ ex filijs nō iccirco:q: p emptos dolebat audit:ſꝫ q: ab his pimebatur q̇s filios retiere voluiſſet. Raba. Uel ſignificat eccl'iam quidē plorare ſctōꝝ de hoc ſeculo ablationem:ſꝫ nō ita velle ſe cōſolari:vt qui ſeculum morte vicerūt: rurſus ad ſeculi certamī naſecū redeant tolerāda:q: nō ſunt vltra reuocādi in mundū. Glo. Uel nō vult cōſolari in pñti:q: non ſunt:ſꝫ oēm ſpeꝫ ꝛ conſolationem ad eternā trāſmittit vitā. Ra. Bñ āt rachel:quia ouis vel vidēs dr̄:eccleſiā figurat: cuius tota intentio vt deū cōtēplet inuigilat:et ipſa eſt ouis cētesima quaꝫ paſtor in humeris reportat.

Expoſitio pulchra hylarij.

¶ Defuncto aūt herode ecce angelus dñi apparuit in ſomnis ioſeph in egypto dicens: Surge et accipe puerum et matrē ei⁹ ꝛ valde i terrā iſrael Defuncti ſunt enim qui querebant animam pueri.

¶ Ex eccleſiaſtica hiſtoria: Cū pro ſacrilegio:qđ herodes in ſaluatorem cōmiſerat: et ſcelere quod in eq̄uos ei⁹ pegerat: vltio eū diuina purgeret in mortē: corpus eius: vt ioſeph⁹ refert: morbus iuaſit diuerſus: ita vt diceret a vatibus non morbo corpis hec: ſꝫ diuine vltiōis eſſe ſupplicia: ipſe aūt furore iam plenus nobiliores et primarios ex oī iudea ad ſe colligi ꝛ recludi iubet in carcere: mādās ſtati vt ſpm̄ exhalaſſet oēs iterfici: vt ei⁹ obitū ois iudea defleret iuita. Paulo āt anq̄ꝫ nouiſſimū ſpm̄ redderet. Antipatrū filius ſuū iugulauit: poſt duos filios quos añ necauerat. ſ. alexādrū ꝛ ariſtobolū. Tal' igr̄ herodis finis: q̇ digna ſupplicia ſcelere:qđ ī bethlem erga puulos geſſerat:ꝛ p īſidijs: ſaluatoris exact⁹ eſt: ab euāgeliſta dſignat cū dicit. Defūcto āt herode. Hiero. Mlti p pter igrātiā hiſtorie labūt ī errorē putātes eūdē eē herodē: a quo in paſſiōe dñs irredet:ꝛ q̇ nūc mortu⁹ eē refert. Ergo herodes ille q̇ cum pilato poſtea amicitias fecit hui⁹ herodis filius eſt: frater archelai: quē Tiberi⁹ ceſar lugdunū relegauit: fratreq꞉ eius herodē ſucceſſorē regni fecit. Primo ergo herode defuncto. Ecce apparuit angel⁹ dñi in ſomnis ioſeph in egypto dicēs. Surge accipe puerū ꝛ matrē eius. Diony. i cel. hierar. Uide qm̄ ꝛ ipē ieſus ſupcaeleſtibus eſſentijs ſupexiſtēs: ad idiqđ ſm nos eſt immutabiliter veniens nō refugit ad ſe ordinatā ꝛ aſſumptā humanā ordinationē: ſed obediēs ſubdit dei patris p angelos diſpoſitionib⁹: et p angelos ipos annunciat ioſeph a patre diſpoſita filij ad egyptū receſſio. et iterū ad iudeā ex egypto tranſductio. Chry. Uides etiā q: ioſeph ad miniſteriū Marie erat electus: eūte em̄ illa in egyptū ꝛ redeunte: q̇s miniſteriū ei tāte neceſſitatis ipleret: niſi deſpōſata fuiſſet: nā ī pima q̇dē facie maria puerum nutriebat ꝛ ioſeph ꝯſeruabat

Mors herodis.

Herodes relegat lugdunū

reuera aũt puer ⁊ matrem nutrie=
bat:⁊ ioſeph tuebat̃ ſequit̃. Et va=
de in terrã iſrael. Quaſi medic⁹.
eni deſcendit i egyptũ vt viſitaret
eã lãguẽtẽ erroꝛib⁹: ñ vt rem ãeret i
ea. Reuerſiõis aũt rõ aſſignat̃ cum
ſubditur. Defũcti ſũt.n. q̃ q̃rebant
animã pueri. Hiero. Ex hoc loco
itelligimus nõ ſolũ herodẽ:ſ3 ẽt ſa=
cerdotes ⁊ ſcribas eo tp̃e necẽ dñi
fuiſſe meditatos. Remi. S3 ſi mul=
ti fuerũt qũo in ta3 breui ſpacio ex
tincti ſunt: q2 vt dictũ eſt: Herode
moꝛtuo occiſi ſũt oẽs maioꝛes qui i
cuſtodia tenebant̃. Chry ſup mat.
Qđ dr̃ cõcilio factũ eẽ:ꝙ cõſenſerũt
herodi: vt inq̃reret puerũ ⁊ occide=
ret:q2 ſcriptũ ẽ. Turbatus ẽ hero=
des ⁊ oĩs hierl'ma cũ illo. Re. Aut
certe locutus eſt euãgeliſta ꝑ ſpẽm
tropi:qñ mlti ponunt̃ ꝓ vno. In h̄
aũt ꝙ dic̃. Aiam pueri: deſtruunt̃
heretici q̃ dixerũt xp̃m nõ ſũpſiſſe
animã:ſ3 loco aĩe hũiſſe diuinitatẽ.
Beda. i ho. Qđ aũt occiſis ꝓ domi=
no pueris herodes nõ longe poſt
obijt:et ioſeph dñ3 cũ mr̃e ad terrã
iſrl' reduxit: ſignificat oẽs perſecu=
tiões q̃ ↄ eccl'ia3 erãt mouẽde ꝑſecu
toꝛũ moꝛte vĩdicãdas:et pacẽ eccle
ſie denuo reddẽdã:⁊ ſctõs q̃ latue=
rãt ad ſua loca reuerſuros. vel ꝙ
defuncto herode:redit ad terram
iſrael ih̄s:denũciat ꝙ Enoch ⁊ He=
lia p̄dicãtib⁹:iudei ſopita moder=
ne iuidie flãma fidẽ vitatꝫ accipiẽt.

¶ Qui ↄſurgẽs accepit pueꝝ
⁊ mr̃e3 ei⁹:⁊ vẽit i terrã iſrl'. Au
diẽs ãt ꝙ archelaus regnaret
i iudea ꝓ herode pr̃e ſuo tiuit
illo ire:⁊ admõit⁹ i ſõnis ſeceſ
ſit i ꝑtes galilee. Et veniẽs hi
tauit i ciuitate q̃ vocat̃ naza=
reth: vt adipleret̃ ꝙ dcm̃ ẽ ꝑ ꝓ
phetas: qm̃ nazare⁹ vocabit̃.

¶ Glo. Angelice admonitioni io=
ſeph nõ iobediẽs fuit. vñ ſeq̃t̃. Qui
cõſur. acce. pu. ⁊ ma. ei⁹ ⁊ ve. i terrã
iſrael. Nõ.n. determinauerat ange=
lus:in quo loco terre iſrael: vt dubi
tante ioſeph iterum reuertat̃:et fre
quẽtioꝛi viſitatiõe ãgeli certioꝛ red
deret̃. vnde ſeq̃t̃. Audiẽs aũt ꝙ ar
chela⁹ reg̃ret i iudea ꝓ herode pa
tre ſuo. timuit illo ire. Ex hiſt. ioſe
phi. Habuit ſiquide3 herodes vxo
res. xx. ex q̃rũ. vij. nũeroſã ſuſcepit
ſobolẽ. pꝛimogenitus eius antip̃r
ex ioſida: alexãder ⁊ ariſtobolus ex
mariãne: archela⁹ ex mathaca ſa=
maritide: herodes ãtipas q̃ poſtea
tetrarcha fuit:et philipp⁹ ex cleo=
patra hieroſolymitide. Trib⁹ igr̃
pꝛimis ab herode iterfectis:⁊ poſt
moꝛtẽ ei⁹ occaſiõe teſti pr̃is: arche
lao gubernationẽ regni vſurpãte:
et cã d̃ ſucceſſiõe regni ad ceſarẽ au
guſtũ delata: tãdẽ de ↄſilio ſenat⁹
oẽm herodis monarchiam diſtri=
buit: mediã ꝑtẽ.ſ. idumeã ⁊ iudea3
tradẽs archelao ſub nomine tetrar
chie: pollicit⁹ ſe facturꝫ eũ regẽ ſi ſe
dignũ ↄbuiſſet. Mediã vero ꝑte in
duas ſecuit tetrarchias: ſeceſſitq̃
galilea i ꝑtem herodis tetrarche.
Itureevero ⁊ tracõitidis regio phi
lippo. Fcũs ẽ g̊ poſt herodẽ defun=
ctũ archelaus q̃ſi dyarchus: qđ dñij
gñs h̄ regnũ appellat. Augu. d̃. cõ.
euã. S3 h̄ aliq̃s q̃ret: qũo dic̃ lucas
narrat: ibãt ꝑentes ei⁹ ꝑ oẽs ãnos
in hierl'm: ſi archelai timoꝛe ibi ꝓ=
hibebãt̃ accedere? Hoc diſſoluere
non eſt difficile: fieri enim poterat
vt per diẽ feſtũ iter tã ingentẽ tur=
bã latẽt̃ aſcẽderẽt mox reuerſuri: cũ
tñ alijs diebus hitare metuerẽt:
vt nec ſolẽnitate ꝑtermiſſa eẽnt ir=
religioſi: nec i cõtinua mãſiõe ꝑſpi
cui. Iſte q̃3 itellect⁹ p3.. vt ꝙ lucas
dicit ꝑ oẽs ãnos eos aſcendere ſoli
tos i hierl'3 tũc accipiam⁹ fcm̃. cũ iã
nõ metueret̃ archale⁹ q̃ ſcđm hiſto
ria3 ioſephi ſolũ. ix. ãnis regnauit
Seq̃t̃. Et admonit⁹ i ſõnis ſeceſſit
i ꝑtes gallilee. ſ3 forte hic q̃ſpiã mo
ueat̃ cum matthe⁹ dixerit: iõ timuiſ
ſe ioſeph cũ puero redeũtẽ ire in iu
deã: q2 cũ pr̃e ſuo herode archela⁹
fili⁹ ei⁹ regnabat: qũo potuit ire in

Mira herodis hyſtoria

galileā:vbi ali⁹ fili⁹ ei⁹ herodes te-
trarcha erat:vt lucas teſtat̄:Qua
ſi vero ipa ſint tpa q̄b⁹ puero time
batur:q̄ lucas cōmemorauit:q̄ vſq3
adeo mutata erāt.vt i ipſa iudea nō
rex ēt archela⁹:ſ3 p̄ſes pilatus.Glo.
S3 tunc q̄rit̄:q̄re nō timuit ioſeph i
galileā ire cū ꝛ ibi archela⁹ regna-
ret.S3 melius potuit latere cū pue
ro i nazareth q̄3 in hierl'm vbi erat
caput regni archela⁹? Chry.in ho.
Et etiā q2 villā natiuitatis mutauit
res obūbrat̄ ipetus.n.oīs erat ad-
uerſus betheleē ꝛ fines eius.Uenit
igr̄ ioſeph i nazareth ꝛ periculū fu
giēs ꝛ in patriā rediēs.vñ ſeq̄t̄. Et
ve.habi.i ci.q̄ voca naza.Augu.de
cō.euā.Forte ꝛ hoc mouet:quō dicat
matthe⁹: ppterea cum puero ieſu
pentes ei⁹ iſſe i galileā:q2 metu ar
chelai i hierl'm ire noluerit:cū pro-
pterea magis iſſe in galileā videāt̄
q2 ciuitas eoꝝ erat nazareth gali-
lee:ſicut lucas tacuit? Sed itelligē-
dum ē:q2 vbi āgel⁹ in ſōnis in egy-
pto dixit ad ioſeph.Uade in terra3
iſrl'.ſic itellectū primo eē a ioſeph:
vt putaret rectius eē p3ere i iudeā
ipſa.n.primit⁹ itelligi potuit terra
iſrl'.Poſtq̄3 vero cōperit ibi regna
re archelaū:noluit obijcere ſe picu-
lo:cū poſſ3 terra iſrl' ēt ꝛ galilea in-
telligi:q2 ꝛ ip̄a3 ppl's iſrl' icolebat.
Quāq̄3 poſſit et al'r ſolui:q2 potuit
videre pētibus xp̄i nō eē habitan-
dum ibi cū puero niſi i hierl'm vbi
erat templū dñi:ꝛ illuc iuiſſent niſi
archelai p̄ſītia terreret̄. Nō āt diui
tus iubebāt̄ i iudea vl' hierl'm ha-
bitare:vt de archelao qđ tiebāt de-
berent cōtēner̄:ſ3 i terra iſrl':in q̄ ēt
vt dcm̄ eſt poterat intelligi galilea.

Queſtio euāgelica explicatur.

Ryla.Ueꝝ typica rō cōſeruata eſt:
ioſeph.n.aploꝝum tenet ſpē3 q̄bus
xp̄s circūferend⁹ ē creditus.Ibi tāq̄3
herode mortuo.i. pplo ei⁹ i paſſiōe
dñi depdito:iudeis p̄dicare ſūt iuſ
ſi:miſſi.n. erant ad oues perditas
domi⁹ iſrl'.. ſ3 manente hereditarie
ifidelitatis dn̄atu:metuūt ꝛ recedūt
p viſū admoniti ſpūſſctī donū in gē
tib⁹ cōtēplātes ad eū cōferūt ꝛ p̄m.
Raba. Uel hic vltia ecclie tempa
deſignat:qñ plimis iudeorū ad p̄-
dicationē enoch et helie cōuerſis:
ceteri ad inſtinctū antixp̄i cōtra fi-
dē pugnabūt.Pars igitur iudee in
q̄ regnabat archela⁹ antixp̄i ſeq̄ces
oñdit. Nazareth aūt galilee q̄ trāſ
fert̄ xp̄s ptē eiuſdem gētis q̄ fidem
ē ſuſceptura deſignat. vñ galilea
trāſmigratio:nazaret aūt flos ꝰ tu
tū iterp̄tat̄:q2 eccl'ia q̄ ardēti⁹ a ter
renis ad celeſtia trāſmigrat eo ma
gis ꝟtutū flore ꝛ germine abūdat.
Glo. Huic aūt pphete teſtimoniū
adiungit dicēs.Ut iple.qđ di.ē per
pphe.quo.na3a.voca.Hiero.Si fi
xū de ſcripturis poſuiſſet exēplū:
nunq̄3 diceret:qđ dcm̄ ē p pphetas:
ſ3 ſimpl'r:qđ dictū eſt p pphetam.
Nūc aūt pluralr pphetas vocās:oñ
dit ſe nō ꝟba de ſcripturis ſūpſiſſe ſ3
ſenſū. Nazare⁹ iterpretat̄ ſcūs:ſcm
aūt dñ3 futuꝝ oīs ſcriptura cōmēo-
rat. Poſſum⁹ ꝛ al'r dicere:q ēt eiſdē
ꝟbis iuxt̄ hebraicā ꝟitatē m l Eſaia
ſcriptū ſit. Exiet ꝟga đ radice ieſſe
nazareus de radice cōſurget. Chry.
in ho. Aut forte legerūt et aliq̄s p-
phetas ita dicētes:q̄ nō ſunt nobis
canōizati:ſicut nathan et eſdra. Et
quoniā hoc pphetatum erat:mani
feſtat philipp⁹ dicēs ad nathanae
lē.Quē ſcripſit moyſes i lege īueni
mus.Jeſum a nazareth.vñ ēt pri⁹
xp̄iani nazarei vocabantur:ſ3 apđ
anthiochiā mutatū ē h̄ nomē:et di-
cti ſūt xp̄iani.Augu.đ cō.euā. Hec
āt oīa q̄ ſūt a narratiōe magoꝝ: et
deiceps lucas tacet. hoc pinde co-
gnoſcēdum quod deinceps ad cete
ra valeat ſic vnūquēq3 euāgeliſtaꝝ
ptexere narrationē ſuā vt tāq̄3 ni-
hil p̄termittēt̄ ſeries digeſta videa
tur.tacit̄.n.q̄ nō vult dicere ſic:ea q̄
vult dicere illisque dicebat adiūg t
vt ipſa cōtinuo ſequi videatur. Sed
cū alter ea dicit q̄ alter tacuit:diligē
ter ordo conſideratus indicat locos
vbi ea potuerit a quo p̄termiſſa ſūt
trāſilire. Ca.iij.

Chriſt⁹ quomō nazarenus.

In diebus autem
illis venit ioãnes
baptiſta predicãs
in deſerto iudee ꝛ
dicẽs. Pniaȝ agi-
te appropinquabit em̃ regnũ
celorũ. Hic ẽ em̃ de quo dictũ
eſt per eſaiaȝ ꝓphetã dicen-
tem. Uox clamãtis in deſerto
parate viã dñi: rectas facite
ſemitas eius.

¶ Chry. ſup mat. Sol appropians
anteq̄ȝ appeat mittit radios ſuos:
et facit albeſcere orientẽ: vt prece-
Compa ratio pulchra — dẽs aurora aduẽtũ diei demoſtret:
ſic dñs natus in mũdo anteq̄ȝ ap-
pareat ꝑ doctrinã: ſpũs ſui fulgo-
re tranſmiſſo illuminauit ioãnem
vt precedẽs ille aduentũ annũciet
ſaluatoris. et iõ poſt ortũ xp̄i enar-
ratũ doctrinã eius enarratur⁹ euã
geliſta ꝛ baptiſmũ in quo teſtimo-
niũ habuit de precurſoreꝛ baptiſta
premittit dicens. In diebus autẽ
illis venit ioan. bap. predi. in de-
ſerto. Remig. His autem verbis
beati ioannis nõ ſolum tempus et
locũ ꝛ perſonã: ſed etiã officiũ ꝛ ſtu
diũ demonſtrat. Tp̄s generale de-
monſtrat cũ dicit. In diebus autẽ
illis. Augu. de con. euan. Hoc autẽ
tp̄s lucas per terrenas ptãtes ex-
preſſit cum dixit. Anno. xv. Sed in
telligere debemus mattheũ cũ di-
ceret. In diebus illis: in multo lon
giori ſpacio accipi voluiſſe: mox ei
vt narrauit regreſſum de egypto
xp̄m: qđ vtiq̄ȝ tp̄e pueritie vł infan
tie factũ ẽ: vt poſſit ſtare qđ lucas
de illo cũ. xij. eſſet annoꝝ narrauit
cõtinuo intulit. In dieb⁹ aũt illis.
nõ vtiq̄ȝ pueritie tm̃ illius dies in-
ſinuans: ſed oẽs dies ab ei⁹ natiui
tate vſq̄ȝ quo predicare cepit ioan-
nes. Remi. Perſonã oſtẽdit cũ di-
cit. Uenit ioãnes. i. manifeſtauit
ſe q̇ tãdiu prius latuerat. Chry. in
ho. Sed q̃re neceſſariũ fuit vt ioã-
nes xp̄m preueniret operũ teſtimo
nio xp̄m predicãte. primo quidẽ vt
hic xp̄i dignitatẽ diſcas: ꝙ ſicut pr̃
ita ꝛ ip̄e ꝓp̄has hȝ: ſm̃ illud zacha — Joãnes q̃re xp̄ȝ puenerit.
rie. Et tu puer ꝓp̄ha altiſſimi vo-
caberis. deinde vt nullã cãm vere-
cundie iudeis relinquat: quod et
ipſe demonſtrat dicens. Uenit io-
annes neq̄ȝ mãducans neq̄ȝ bibẽs
ꝛ dicũt demonium habet. venit fi-
lius hois manducãs ꝛ bibẽs ꝛ di-
cũt. Ecce hõ edax. Sed alr̃ nec̃ium
erat ab alio pri⁹ dici q̃ de xp̄o erãt:
ꝛ nõ ab ip̄o: alś iudei q̇đ dixiſſent
q̇ poſt teſtimoniũ Joãnis dixerũt.
Tu teſtimoniũ ꝑhibes de teip̄o: te
ſtimoniũ tuũ non eſt verũ. Remi.
Offm̃ ſubiungit cũ dicit. Baptiſta.
in q̇ dñi viã preparauit: niſi em̃ ba
ptizari hoies ꝯſueſcerẽt: baptiſmũ
xp̄i abhorrerẽt. Studiũ oñdit: cum
ait. Predicãs. Raba. Qꝛ ẽt xp̄s pre
dicatur⁹ erat poſtq̄ȝ em̃ viſum fuit
idoneũ tp̄s. ſ. circa. xxx. annos inci-
piẽs predicationẽ ſuã: viã dño pre-
parauit. Remi. Locũ ſubiũgit di
cẽs. In deſerto iudee. Max. Ubi
ad predicationẽ ei⁹ nec inſolẽs tur
ba ꝓſtreperet: nec infidelis audi-
tor rediret: ſȝ hi tm̃ audire poſſent
q̇ predicationẽ cura diuini cult⁹ ex
peterẽt. Hiero. ſup Eſaiã. Uel in
hoc ꝯſiderandũ eſt ꝙ ſalutare dei
et glr̃ia dñi nõ predicaꝛ in hierłm:
ſed in ſolitudine ecclie ꝛ in deſerta
gentiũ multitudine. Hyla. Uel ẽt
ad iudeã venit deſertã dei frequẽ-
tatione nõ ppł̃i vt ꝑ̄dicationis loc⁹
eoꝝ: q̇b⁹ predicatio erat miſſa ſoli-
tudinẽ teſtareꝛ. Glo. Uel typice de
ſertũ ſigt̃ vitam a mũdi illecebris
ſegregatã q̃ penitentibus ꝯpetit.
Augu. in li. de pnia. Niſi aũt peni
teat aliquẽ vite veteris: nouã non
põt ichoare. Hyla. Et iõ pniam re-
gno celoꝝ appropinquãte ꝓnũciat
ꝑ quã eſt redit⁹ ab errore: recurſus
a crimine: ꝛ poſt vitioꝝ pudorẽ ꝓ-
feſſio deſignẽdi dicẽs. Pniam agi-
te. Chry. ſup mat. Ubi manifeſtat
in ip̄o pricipio: qꝛ benigni regis ẽ
nuncius

nuncius:nõ eñ pctõꝛib⁹ minas in=
tẽdebat:ſed indulgẽtiã ꝓmittebat
Solẽt reges nato ſibi filio indulgẽ
tiã in regno ſuo donare:ſʒ añ trãſ=
mittũt acerbiſſimos exactores.de⁹
(Natal' regi⁹ celebris.) aũt nato ſibi filio volẽs donare in=
dulgẽtiã pctõꝝ:ꝓmiſit q̃ſi exactorẽ
erigẽtẽ ⁊ dicẽtẽ.Pniaꝫ agite.O ex=
actio q̃ nõ facit paupes: ſʒ diuites
reddit.Nã cũ q̃s ꝺbitũ iuſtitie ſue
reddiderit:deo nihil õſtat:ſed ſibi
lucrũ ſue ſalutis acq̃rit. Pnĩa eñ
coꝛ emũdat:ſenſus illuminat: ⁊ ad
ſuſceptiõe xp̃i preparat hũana pre
coꝛdia.vñ ſubiũgit. Appꝛopinqua
uit eñ regnũ celoꝝ. Hiero.Pꝛius
baptiſta ioãnes regnũ celoꝝ pꝛedi
cat: vt p̄curſoꝛ dñi hoc honoꝛet᷑ pri
uilegio. Chꝛy.in ho.Jõq̧ qꝺ nũq̃
iudei audierãt:neq̧ ẽt a ꝓphis:ce
los ⁊ regnũ qꝺ ibi ẽ p̄dicat:⁊ nihil
de cetero de terra dicit.Sic ergo ex
nouitate eoꝛũ q̃ dicunt᷑ erigit eos
ad querẽdũ eũ q̃ pꝛedicat᷑. Remi.
Regnũ aũt celoꝛũ quattuoꝛ modis
ꝺꝛ xp̃s:ſm illud luce.iiij.Regnũ dei
intra vos eſt.Sc̃ã ſcriptura:ſcꝺm
(Regnũ celoꝛum quadruplex.) illꝺ mat.ij.Auferet᷑ a vobis regnũ
dei:⁊ dabit᷑ genti faciẽti fructũ ei⁹.
Sc̃ã eccl'ia:ſʒ illꝺ mat.xxv.Simi=
le eſt regnũ celoꝝ decẽ ꝟginibus.
Supnũ ſoliũ.ſʒ illꝺ mat.viij.Mul
ti venient ab oꝛiente ⁊ occidẽte:⁊ re
cumbẽt in regno celoꝛũ.et hoc totũ
hic põt intelligi. Glo.Dicit autẽ.
Appꝛopinquauit eñ regnũ celoꝝ:
qꝛ niſi appꝛopinquaret nemo redi
re poſſet:qꝛ infirmi ⁊ ceci.via q̃ eſt
xp̃s carebãt. Aug.de cõ.euã.Hec
aũt verba ioannis alij euãgeliſte
pꝛetermiſerũt.Jam ꝟo qꝺ ſequit᷑.
Hic eſt qui dictus eſt per Eſaiã ꝓ=
phetã di.Uox cla.in deſer.rec. fa=
cite ſemitas eius.ambigue poſitũ
eſt:nec elucet vtrũ ex perſona ſua
euãgeliſta cõmemoꝛauit : an ad h̾
verba eiuſdẽ ioanis ſecut⁹ adiũre
rit:vt totũ hoc ioãnes dixiſſe intel=
ligatur . Penitentiã agite. appꝛo.
eñ reg.celoꝛũ. Hic eſt eñ ⁊c. Neq̧
eñ hoc mouere dicitur:qꝛ non ait.
Ego ſum:ſed hic eſt. Nam et mat=
theus dixit.Jnuenit hoiem ſeden=
tem in teloneo:⁊ nõ dixit.Jnuenit
me.qꝺ ſi ita eſt nõ eſt mirũ ſi et in=
terrogatus quid diceret de ſeipſo:
ſicut narrat ioãnes euãgeliſta.re=
ſpõdit.Ego vox clamãtis in deſer=
to. Gregorius in ho.Scitur aũt qꝛ vni
genitus filius verbũ patris vocat᷑:
ſcꝺm illud.:Jn pꝛincipio erat ver=
bum.Ex ipſa aũt noſtra locutione
cognoſcimur : qꝛ vox ſonat vt ver=
bum poſſit audiri. Aduentũ itaq̧
dñi ioãnes pꝛecurrens vox ꝺꝛ:quia
per ei⁹ myſterũ p̃ris verbũ ab ho=
minibus auditur. Chꝛy.ſup mat.
Uox etiã eſt ſonus ꝯfuſus nullũ ſe
cretũ coꝛdis oſtendẽs : ſed hoc tm̃=
modo ſignificans:qꝛ vult aliq̃d di=
cere ille qui clamat.Uerbũ aũt eſt (Differẽtia voc⁊ verbi.)
ſermo myſteriũ coꝛdis aperiens.
Adhuc vox inter hoies ⁊ alalia cõ
munis eſt:verbũ aũt eſt hoim tm̃.
Jdeo ergo ioannes dictus eſt vox
nõ verbũ:qꝛ per eũ deus ſua ꝯſilia
nõ demõſtrauit:ſed hoc ſolũ ꝙ de⁹
aliq̃d facere in hoĩbus meditabat᷑
poſtea aũt per filiũ ſuũ pleniſſime
myſteriũ ſue voluntatis aperuit.
Ra.Qui recte vox clamãtis ob foꝛ
titudinẽ pꝛedicationis ꝺꝛ. Tribus
aũt modis clamoꝛ accidit:hoc eſt ſi
longe poſitus eſt cui loquat᷑:ſi ſur=
dus:ſi per indignationẽ:et hec hu
mano generi acciderunt. Glo.Eſt
igitur ioãnes quaſi vox verbi cla
mantis.verbum eñ clamat in voce
id eſt xp̃s in ioanne. Beda. Sicut
etiã clamauit in oĩb⁹ q̃ a pꝛincipio
aliq̃d diuinit⁹ dixerũt:⁊ tñ iſte ſol⁹
eſt vox:qꝛ ꝑ eũ p̃ns verbũ oñditur
qꝺ alij longe nunciauerũt. Greg.
Jpſe aũt ioãnes eſt clamans in de
ſerto:quia derelicte ac deſtitute iu
dee ſolatiũ redẽptoꝛis annũciat.
Remi.Quantũ autẽ ad hiſtoꝛiã at
tinet:in deſerto clamabat:qꝛ remo
tus erat a turbis iudeoꝛum.Quid
aũt clamet:inſinuat cũ ſubiungit.
Parate viam dñi. Chꝛy.ſup mat.
Sicut enim magno regi in expedi
tionẽ venturo pꝛeparatores pꝛece
dunt:qui ſoꝛdida ablũut : dirupta

cōponunt:ſic ⁊ dn̄m noſtrū preceſſit ioannes:qui ab humanis cordibꝰ pnīe ſcopis pctōꝝ ſordes eijceret: ⁊ q̄ diſſipata fuerāt ſpūaliū preceptorū ordinatiōe cōponeret. Greg. in ho. Oīs autē q̄ fidē rectā ⁊ bona opa p̄dicat:dn̄o ad corda audictiū viā pat. Rectas dn̄o ſemitas facit dū mūdas i aīo cogitationes ꝑ ſermonē bone predicationis format. Glo. Uel fides eſt via qua verbū ad cor deſcendit:cum mores in melius mutantur:fiunt ſemite recte.

Ipſe aūt ioānes habebat veſtimentū de pilis camelorū ⁊ ʒonā pelliceā circa lumbos ſuos. Eſca autē eius erat locuſte: ⁊ mel ſilueſtre.

Chry. in ho. Poſtq̄ oſ̄dit:q: ipſe ē vox clamātis i deſerto:prudēter ipſe euāgeliſta ſubiunxit. Ipe aūt ioānes. In q̄ oſ̄dit q̄ ſit vita ipius nā ipe q̄dē teſtificabat de xp̄o:vita aūt eiꝰ de ipo.nemo aūt pōt eē alterīꝰ teſtis idoneꝰ:niſi fuerit fidelis. Hyla. Fuerat eī̄ predicāti ioanni ſicut locꝰ opportunior:ita et veſtitꝰ vtilior: ⁊ cibꝰ aptior. Hiero. De pilis ei camelorū habebat veſtimētū nō de lana:aliud auſtereritis indiciū eſt:aliud luxurie mollioris. Chry. ſup mat. Seruis aūt dei non conuenit hr̄e veſtimentū ad ſpēm viſionis vel ad carnis delectamentum:ſed tm̄ tegumentū nuditatis habebat eī̄ ioānes veſtē nō mollē neq̄ delicatā ſed cilicinā: grauem ⁊ aſperā: ⁊ conterentē corpus potiꝰ q̄ fouentē: vt de virtute aīe eius ipſe habitus corporis loqueretur.

ʒonis la neis vte bant in dei.

Sequitur. Et ʒo. pelliceā circa lum. ſuos. Conſuetudo enim erat apud iudeos vt ʒonis laneis vterentur: ideo iſte quaſi durius aliquid facere volens ʒona pellicea cingebatur. Hiero. Porro quod ſequitur. Eſca eius erat locuſte ⁊ mel ſilueſtre. Habitatoris ſolitudinis congruum eſt:vt non delicias ciborū: ſed neceſſitates humane carnis expleret. Raba. Tenui victu contentus et ex minutis volatilibus et melle inuento in truncis arborum. In dictis autē arnulphi galliarum epiſcopi reperimus minimum genus locuſtarum fuiſſe in deſerto iudee: que corpuſculis in modum digiti manus exilibus et breuibus in herbis facile capiuntur: cocteq̄ in oleo pauperem prebent guſtum. Similiter narrat in eodē deſerto eē arbores habētes lata folia ⁊ rotunda: lactei coloris et melliti ſaporis: que natura fragilia manibus fricantur ⁊ edūtur. Et hoc eum quod mel ſilueſtre dicitur. Remi. Sub hoc autem habitu veſtimentorum et vilitate ciborum oſ̄dit ſe peccata totiꝰ gnīs hūani deflere. Raba. Pōt ⁊ hītꝰ ⁊ guſtꝰ eiꝰ qualitatē iterne ꝯuerſatiōis exprimere. nā auſterioribus vtebat idumentis. q: vitā peccātiū icrepauit. ʒona q̄dem pellicea q̄ cinctꝰ fuit et helias mortificatiōis idiciū eſt. Raba. Locuſtas ⁊ mel ſilueſtre edebat: q: dulciꝰ ſapiebat turb̄ p̄dicatio eius: ſʒ citiꝰ finē ſortita ē. i melle. n. dulcedo: i locuſtis ē alacer volatꝰ: ſʒ cito deciduꝰ. Remi. Per ioānē āt q̄ dei gr̄a iterpretat ſignificat xp̄s q̄ mūdo gr̄aʒ attulit. ꝑ veſtimētū illiꝰ deſignat eccl̄ia gētiū. Hyla. Cū exuuijs imūdarū pecudū q̄bus gētiles pares exiſtimāt: xp̄i p̄dicator iduit: fitq̄ ſcīficatū hitu ꝓphali quicq̄d i eis vel iutile fuerat aūt vel ſordidū. ʒone āt p̄cictio: efficax i oē opꝰ bonū ē apparatꝰ: vt ad oē miſteriū xp̄i ſimꝰ accincti. In eſum ēt eliguntur locuſte fugaces holumq̄: ⁊ ad oēʒ aductū nr̄i ſenſiʒ euolātes: nos. ſ. q̄ ab oī ſmone et cōgreſſu ipſis quibuſdā corporꝝ ſaltibꝰ efferebamur volūtate vagi: i opibꝰ inutiles i v̄bis q̄ruli: ſede peregrini: nūc ſumꝰ ſcōrum alimonia: ⁊ ſocietas ꝓphetarꝝ electi ſimꝰ cuʒ melle ſilueſtri dulciſſimū ex nobis cibū nō ex aluearijs legis: ſed ex truncis ſilueſtrium arborum prebituri.

Tunc exibat ad eū hieroſo

lyma & oīs iudea et oīs regio circa iordanē et baptizabant ab eo in iordane confitentes peccata ſua.

¶ Chry. ſuper Mat. Cōuerſatione ioannis expoſita: cōuenienter ſubiungit. Tunc exibat ad eū &c. amplius eñ reſonabat cōuerſatio vite eius in heremo ꝗ̄ vox clamoris ipſius. Chry. in ho. Erat enim mirabile in hūano corpore tantā patientiā videre: qđ denic̨ et iudeos magis attrahebat: magnū heliā i eo videntes. Cōferebat aūt ad ſtuporē ꝙ dereliq̄rat eos gr̄a ꝓpha & poſt longū tp̄us reuerſa videbat ad eos. Predicationis etiā modus immutat⁹ ad id ꝓderat. nihil eñ aiſuetorū apud alios prophās audiebant: puta prelia & victorias babylonias & perſas: ſed celos: & qđē illic regnū & ſuppliciū gehēne. Dicit aūt. Tunc exi. ad eū hieroſo. et oīs iu. et oīs re. cir. ior. et bapti. ab eo in ior. Glo. Baptiſmo precurrēte: non pctā dimittēte. Remi. Baptiſm⁹ eñ ioannis figurā gerebat cathecuminorū. nā ſicut mō catheꝛizantur pueri: vt digni fiāt ſacramēto baptiſmatis ita ioannes baptizabat vt baptizati ab eo: poſtea deuote viuendo digni fierēt accedere ad xp̄i baptiſmū. In iordane aūt baptizabat: vt ibi aperiret ianua regni celeſtis: vbi nat⁹ eſt aditus filiꝫ iſrael terrā promiſſionis intrandi. Sequit̄ ꝯfitentes peccata ſua. Chry. ſup mat. Ad cōparationē eñ ſctitatis ioannis quis poterat arbitrari ſe iuſtū? Sicut eñ veſtis cādida ſi fuerit poſita iuxta niuē ad cōparationē niuis ſordida inuenit̄: ſic ad cōparationē ioānis oīs homo videbat immundus: & iō pctā ſua confitebant̄. Cōfeſſio aūt peccatoꝝ teſtimoniū eſt ꝯſcie timētis deū. Perfectus eñ timor ſoluit omnē pudorē. Illic aūt turpitudo confeſſionis aſpicitur: vbi futuri iudicij pena non creditur. Et quia ipſum erubeſcere pena eſt grauis: ideo iubet nos deus ꝯfiteri peccata noſtra: vt verecundiā patiamur pro pene. nā et hoc ip̄m pars iudicij eſt. Raba. Bene aūt q̄ baptizādi erant exire ad ꝓphā dicūtur: q2 niſi quis ab infirmitate recedat pompe diaboli ac mūdi illecebris abrenunciet baptiſmū ſalubre conſequi non poterit. Bene aūt in iordane qui deſcenſio dr̄ baptizabantur: q2 de ſuperbia vite ad humilitatem vere confeſſionis deſcenderant. Exemplum aūt iam tūc confitendi peccata: ac meliorem vitā promittendi baptizandis dabat̄.

Unde d̄ ioanne ammiratio.

¶ Uidēs autē multos phariſeorum & ſaduceoꝝ veniētes ad baptiſmū ſuū dixit eis. progenies viperarū q̄s demōſtrauit vobis fugere a vētura ira? Facite ergo fructū dignū penitentie. Et ne velitis dicere intra vos patrem habemus abraam. Dico eñ vobis: qm̄ potens eſt deus de lapidibus iſtis ſuſcitare filios abrae. Iā eñ ſecuris ad radicē arboris poſita eſt. Omnis ergo arbor que nō facit fructū bonū excidetur & in ignem mittetur.

¶ Grego. in paſt. Pro qualitate audientiū formari debet ſermo doctorum: vt & ſua ſingulis congruāt: et tamen a cōmunis edificationis arte nunq̄ꝫ recedat. Glo. Uñ neceſſe fuit vt poſt doctrinā quā ioannes turbis tradiderat: euāgeliſta etiā illius doctrine faceret mentionem qua inſtruxit eos qui prouectiores videbantur & ideo dicit. Uidēs autem mul. phari. & saducc. ve. ad baptiſmū ſuum &c. Yſido. in libro ety mo. Phariſei & ſaducei inter ſe contrarij ſunt. nā phariſei ex hebreo in latinū interpretantur diuiſi: eo ꝙ traditionū & obſeruationū iuſtitiā pferūt: vñ diuiſi vocant̄ a pp̄lo quaſi per iuſtitiā. Saducei interp̄tant̄ iuſti. vēdicāt eñ ſibi qđ nō ſūt

Sermo congruat audi toribꝰ.

corpoꝝ resurrectionē negāt: ⁊ aīaꝫ cū corpore iterire ꝑdicāt. Hi tñ qñ ꝙ libros legis recipiūt: ꝓphaꝝ vaticinia respuūt. Glo. Hos ergo qui iter iudeos maiores videbant: videns ioānes ad baptiſmū ſuū venire: dixit eis. Progenies vipaꝝ: qs vobis demſrauit fugere a vētura ira? Remi. Cōſuetudo ſcripturā ē eā imitatiōe operū noīa iponere ſm illō Pater tuus amorreus: ſic ⁊ iſti ab imitatione viperarū ꝓgenies viperarū dicunt. Chri. ſup Mat. Sicut eñ artificioſus medicus ſi viderit egrotantis colorē: itelligit ſpeciem paſſionis: ſic ioannes venictiū ad ſe phariſeorū prauas cogitatiōes itellexit. forſitan eñ apud ſe cogitauerūt. Jmus ⁊ cōfitemur pctā noſtra: nullū laborē nobis iponit: baptizamur: ⁊ cōſequimur idulgētiā pctōꝝ. Inſipiens: nūquid fctā digeſtione ipuritatis nō eſt neceſſaria ſūptio medicine? ſic multa diligentia neceſſaria ē hoī poſt cōuerſiōeꝫ ⁊ baptiſmū: vt vuln⁹ pctōruꝫ pfecte ſanetur. ideo dicit. Progenies viperarū. Nā eñ viparū ē ꝙ ſtatim cū momorderit hoiem currit ad aquā quā ſi nō iuenerit morit: ideo illos dicebat ꝓgenies viperaꝝ: q: pctā mortifera cōmittētes currebāt ad baptiſmū: vt ſicut vipere per aquā tm̄ picula mortis euaderet. Itē viperaꝝ natura ē rūpere viſcera matrū ſuaꝝ: ⁊ ſic naſci. qm̄ ergo iudei aſſidue pſequntes ꝓphas corrupūt matrē ſuā ſynagogā: ideo ꝓgenies viperarū nūcupant. Itē vipe a foris ſpecioſe ſūt ⁊ qſi picte. itus aūt veneno replete: ita ⁊ iſti pulchritudinē ſcitatis ōñdebāt i vultu. Remi. Cum ergo dicit. Quis demonſtrauit vobis fugere a vētura ira? ſubauditur niſi deus. Chri. ſup Mat. Uel quis vobis demonſtrauit: nū eſaias ꝓpha? abſit. Si ei ipſe vos docuiſſet nō ſpē i aqua poneretis tm̄: ſꝫ ēt i opibus bonis. ille ei dicit. Lauamini ⁊ mūdi eſtote: auferte neqtiā ab aiabus vr̄is diſcite bñfacere. Nūqd ēt dauid dicēs. Lauabis me ⁊ ſup niueꝫ dealbabor? abſit. ille eñ ſic dicit poſtea. Sacrificiū deo ſpūs ꝯtribulat⁹. Si ergo eſſetis diſcipuli dauid: cuꝫ gemitu ad baptiſmū veneritis. Remi. Si vero qs demōſtrabit: ſub futuro legat tpe: is eſt ſenſus. Quis doctor quis predicator dabit vobis ꝯſiliū vt poſſitis euadere irā eterne dānationis. Aug. in libro de ci. dei. De⁹ aūt propter ꝙdā opeꝝ ſimilitudineꝫ nō ꝓpter affectionū ifirmitatē ſm ſcripturas iraſcit: nec tñ vlla paſſione turbat. hoc eñ v̄bū vindicte vſurpauit effectus: non ille turbulent⁹ affect⁹. Si ergo vultis effugere facite dignū fructū pnie. Grego. in ho. In quibus verbis notandū eſt: ꝙ nō ſolū fructū penitētie: ſꝫ dignos pnie admonet eē faciendos. Sciēdū eñ ē: q: qſquis illicita nulla cōmiſit: huic iure cōcedit vt licitis vtat. At ſiqs in culpā lapſus ē: tanto a ſe dꝫ licita abſcindere ꝙto ſe meminit ⁊ illicita perpetraſſe. Uniuſcuiuſqꝫ ergo cōſciā ꝯuenitur: vt tanto maiora querat bonorū opeꝝ lucra p pniam: ꝙto grauiora ſibi itulerit dāna p culpā: ſed iudei de gñis nobilitate gliantes: iccirco ſe agnoſcere pctōres nolebant: q: de abrae ſtirpe deſcenderant: ⁊ io eis recte dicit. Et neuelitis dicere itra vos: patrem habemus abraam. Chri. in ho. Hec aūt dixit nō prohibēs illos dīce ex illo ſe eē: ſꝫ ꝓhibet in hoc ꝯfidere: virtuti aīe nō inſiſtētes. Chri. ſup Mat. Quid ei ꝓdeſt ei quē ſordidāt mores gñatio clara aut qd nocet illi gñatio vilis quem mores adornāt? Melius eſt eñ alicui vt eo glient parentes: q: talem filiū hñt: ꝙ vt ipſe in parentibus gliet. Sic ⁊ vos nolite gloriari dicentes: q: prē hēmus abraā: ſed magis erubeſcite: q: filij eſtis ei⁹: ⁊ ſcītatis ei⁹ nō eſtis heredes. De adulterio eñ natus videt qui non aſſimilat patrē. Parētū igitur gloriā excludit dicēs. Et neuelitis dicere. Raba. Q: ergo preco v̄itatis ad dignū penitētie fructū faciēdū eos

Uiperarū natura q̄ ſit.

Cōſciētia eſt pnie mēſura.

Natales nō ꝓſūt ſine morib⁹.

incitare volebat: ad hũilitatem ꝓ=
uocabat: ſine qua nullus penitere
pōt: ſubdens. Dico eñ vo. qm̃ po.
eſt deus de lapi. iſtis ſuſci. fi. abrae
Remi. Fert̃ ꝙ in eo loco p̄dicauit
ioannes circa iordanē: vbi iubēte
deo. xij. Lapides de medio alueo
iordanis ſublati poſiti ſūt. potuit ꝗ
fieri vt hos demonſtrādo dr̄et. De
lapidibus iſtis. Hiero. In quo dei
indicat potentiam: ꝙ qui de nihilo
cuncta fecerat: poſſet ꝛ de ſaxis du
riſſimis ppl'm procreare. Prima
eñ ſūt rudimēta fidei credere deū
poſſe quicquid voluerit: ex lapidi=
bus aūt generari hoies ſile eſt ei
ꝙ ex ſara proceſſit iſaac. vnde ꝛ ꝓ=
pheta dicit. Aſpicite ad petrā de q̄
exciſſi eſtis. Hui⁹ igr̄ ꝓphie eos
memores faciēs moſtrat ꝙ poſſibi
le eſt nunc ēt ſile fieri. Raba. Uel
aliter. Lapidū noie gentes ſignifi
cate: ſūt q̄ lapides coluerūt. Chri.
ſup Mat. Itē lapis durus eſt ad
opus: ſꝫ cū factū fuerit opus ex eo
deficere neſcit: ſic ꝛ gentes cū diffi=
cultate crediderūt q̄dē: tñ credētes
ꝑmanent in eternū i fide. Hiero. le
ge Ezech. Auferā inquit a vobis
cor lapideū: ꝛ dabo vobis cor car=
neū: in lapide duritia: i carne mol=
litudo moſtrat̃. Rab. De lapidib⁹
ergo filij abrae ſuſcitati ſūt: quia
dū gentiles in abrae ſemie. i. i xp̄o
crediderūt eius filij facti ſunt: cui⁹
ſemini ſunt vniti. Sequit̃. Iam eñ
ſecuris ad radicem arboris poſita
eſt. Chri. ſup Mat. Securis ē acu=
tiſſima ira cōſūmationis q̄ totū p̄=
ciſura eſt mundū. Sed ſi poſita ē:
quare nō p̄cidit: q2 rōnabiles ſunt
arbores: et i ꝑtāte hñt facere bonū
aut non facere: vt vidētes ad radi
ces ſuas poſitam eſſe ſecurim: ti=
meāt et faciant fructū. Ergo denū
ciatio ire quod eſt ſecuris poſitio:
ꝛ ſi in malis nihil agat: tñ a malis
ſegregat bonos. Hiero. in ho. Uel
ſecuris eſt p̄dicatio euāgelij iux
ta hieremiā qui verbum dñi com=
parat ſecuri cedenti petrā. Grego.
in ho. Uel ſecuris eſt redemptor

Secu ris va= ria ſi= gnifica tio.

noſter qui vult ex manubrio ꝛ fer=
ro ex diuinitate cōſtans ꝛ hūanita
te: tenet̃ ex hūanitate ſed incidit ex
diuinitate: q̄ videlꝫ ſecuris ad ra=
dicē arboris poſita eſt: q2 ꝛ ſi ꝑ pa=
tiētiā expectat: videt̃ tñ quid factu
ra eſt. Ois ei ar. q̄ nō facit fru. bo.
excidet̃ ꝛ in ig. mittetur. Qz vnuſ=
quiſqꝫ ꝑuerſus paratꝰ citius gehen
ne cōcremationem inuenit: q̄ h̄ fru
ctum boni operis facere ꝯtēnit. Se
curim autē non iuxta ramos poſt
tam: ſed ad radicē dicit. cū eñ ma
lorū filij tollunt̃: rami infructuoſe
arboris abſcindunt̃: cū vero tota ſil'
ꝓgenies cū parēte tollit̃: infructuo
ſa arbor a radice abſciſa eſt: ne iā
remaneāt vnde praua iterum ſobo
les ſuccreſcat. Chri. in ho. Cū autē
dicit. Ois excludit ꝑmatū qui eſt a
nobilitate. q̄ſi dicat. Et ſi nepos
fueris abrae ſuſtinebis penā ſine
fructu manens. Raba. Quattuor
aūt ſūt ſpēs arborū: quaꝝ vna tota
eſt arida: cui aſſimilant̃ pagani: al
tera viridis ſꝫ ſine fructu: cui aſſi
milant̃ hypocrite: tertia viridis ꝛ
fructuoſa ſꝫ venenoſa: cui aſſimilā
tur heretici: q̄rta viridis eſt et fru
ctū bonū gignit: cui aſſil'antur viri
catholici. Grego. in ho. Igitur ois
arbor non faciēs fructū bonū exci
detur et ignē mittet̃: q2 paratam
gehenne concrematione inuenit: q̄
hic boni operis fructum facere cō
temnit.

Spēs arboꝝ q̄ttuor.

¶ Ego quidē baptizo vos in
aq̄ in pniam: qui autē poſt me
venturus eſt fortior me eſt: cu=
ius nō ſū dignus calciamēta
portare. Ipſe vos baptizabit
in ſpūſancto ꝛ igni. Cuius vē
tilabrū in manu ſua: et ꝑmun
dabit aream ſuam: et congre
gabit triticum in horreū ſuū
paleas autem comburet igni
inextinguibili.

¶ Glo. Quia in p̄cedentibus ver
bis ioannes explicauerat quod ſu
pra ſūmarie de agēda penitentia

predicauit:reſtabat vt etiā diſtīn⸗ cti⁹ predicaret qđ ð regni celoꝝ ap propinquatione iā dixerat: ⁊ ideo di cit. Ego quidē bapti. vos ī aqua ī pe nitētiā. Grego. in ho. Joannes nō in ſpū ſʒ in aqua baptizat: qꝛ pctā ſoluere nō valebat: corpora quidem per aquā lauat:ſʒ tn̄ aīas p veniā non lauat. Chri. ī ho. Cū eñ nōdū eēt oblata hoſtia: neqꝫ pctm̄ ſolu tū eēt:nec ſpūs deſcēdiſſet ī aquā qualit fieret remiſſio peccatorum? Sed qꝛ iudei neqꝫ ꝓpria ſētiebāt pctā:et hoc erat eis cā malo:ū ad uenit ioānes in cognitionē eos du cens propoꝝ peccatorū pniam me morando. Grego.in ho. Cur ğ ba ptizat q̄ pctā nō relaxat? niſi vt pre curſiōis ſue ordinem ſuās q̄ naſci turum naſcēdo puenerat: baptiza turū qꝫ dn̄m baptizando pueni ret. Chri. ſup Mat. Ul' miſſus erat

Ratio multiplex baptiſmi ioānis.

ioannes ad baptizandū: vt ad ba ptiſmū venientib⁹ pñtiā filij dei in corpe pdicaret: ſicut ipſe teſtaꝶ ali bi dicēs. vt māifeſteꝶ ī iſrael: ideo ego veni in aqua baptizare. Aug. ſup Joā. Uel iō baptizat: qꝛ oporte bat baptizari xp̄m. Sed q̄re nō ſo lus ipſe baptizatus eſt a ioāne ſi ad hoc miſſus erat ioānes p quem baptizareꝶ xp̄s? Qꝛ ſi ſol⁹ dn̄s ba ptizatus eēt baptiſmate ioannis nō deeēt q̄ putarēt baptiſmū ioā nis maiorē eē q̄ baptiſmū xp̄i vſqꝫ adeo: vt ſolus xp̄s eo baptizari me ruiſſet. Ra. Ul' iō baptizat: vt pēitē tes hoc ſignaculo ab impenitētib⁹ ſecernēdo ad baptiſmū dirigat xp̄i Chri. ſup Mat. ğ propter xp̄m ba ptizabat: iō ad xp̄m venietib⁹ ipm̄ pdicat appariturū: ⁊ eminētiā ptā tis eius annūciat dicens. Qui aūt poſt me venturus eſt: fortior me ē. Remi. Sciendū eſt autē q̄ quinqꝫ modis venit xp̄s poſt ioannē. na ſcendo. predicādo. baptizādo: mo riēdo. ⁊ ad īferos deſcendendo. Et pulchre dn̄s dr̄ fortior ioanne: qꝛ il le pur⁹ hō hic vo de⁹ ⁊ hō. Ra. Ac ſi ioannes dicat. Ego quidē fortis ſū ad pniam inuitādo: ille pctā remit

tendo: ego regnū celoꝝ pdicādo: il le donādo: ego in aqua baptizādo: ille: i ſpū. Chri. ī ho. Cū aūt audie ris. Qꝛ fortior me eſt: ne eſtimes ſʒ cōparatione me hoc dr̄e. neqꝫ eñ in ter ſuos illius ordinari ſum dign⁹ vt viliſſimā miniſterij ſuſciperē ꝑ ticulā. vñ ſubdit. Cui⁹ nō ſū di. cal ci. portare. Hy. Aplis eñ circūferē do pdicatiōis gl̄iam derelinquēs quibus ſpecioſis pedibus pacē dei erat debitū nunciare. Chri. ſuper Mat. Uel per pedes xp̄i itelligere poſſunt⁹ chriſtianos: precipue apo ſtolos ceteroſqꝫ predicatores inter q̄s erat ioānes baptiſta calciamē ta aūt ſūt infirmitates quib⁹ ope rit predicatores. Hec calciamēta chriſti oēs predicatores portāt: ⁊ io annes ſe portabat: ſʒ dignū non eē portare pnunciat: vt maiorē oſten deret grām xp̄i meritis ſuis. Hie ro. in alio euāgelio ait. Cui⁹ nō ſū di. ſol. corri. calciamētī. ħ hūilitas ibi miſteriū demrāꝶ. qꝛ xp̄s ſpōſus ſit: ⁊ ioānes nō mereaꝶ ſponſi corri giā ſoluere: ne vocet dom⁹ ei⁹ iuxta legē moyſi: ⁊ exēplū ruth dom⁹ di ſcalciati. Chr. ſup mat. Qꝛ vo nemo pōt dare digni⁹ bñficiū q̄ ipſe ē nec facere alterū qđ ipſe non eſt: recte ſubdit Ille vos baptizauit ī ſpū ſā cto ⁊ igni. Joānes quidē cū ſit corpa lis: ſpūalē baptiſmū dare nō pōt: ſʒ baptizat ī aq̄ q̄ corp⁹ ē. ⁊ iō corp⁹ cū corpe baptizat. xp̄s aūt ſpūs ē: qꝛ de⁹ ſpūs ēt ſctūs: ſpūs eſt: aīa qꝫ ſpūs eſt. ideo ſpūs cū ſpū ſpm̄ nr̄m ba ptizat. Baptiſm⁹ aūt ſpūs pficit: qꝛ ingrediens ſpūs circūplectitur aiam ⁊ quaſi muro quodā inexpu gnabili circuit eā: ⁊ non pmittit vt carnales ɔcupiſcētie preualeāt cō tra eā: nō quidē facit vt caro nō cō cupiſcat: ſed tenet aiam vt ei nō cō ſentiat. Et qm̄ chriſt⁹ iudex eſt: ba ptizat in igne. i. itēptatiōib⁹. ī igne aūt baptizare non pōt homo pu rus. Ille enim tentādi hʒ licētiam qui remunerandi habet poteſta tem. hic aūt baptiſmus tribulatio nis. i. ignis comburit carnē: vt nō

Calciamentū chriſti quale.

geminet cōcupiſcētias. nā caro ſpi ritales q̄dez penas non timet: ſed carnales. Ideo dñs ſuper ſeruos ſuos carnales tribulationes mittit: vt timens anguſtias ſuas caro nō cōcupiſcat malū. Uides ergo q: ſpūs repellit cōcupiſcētias ꝛ ꝑua lere non ſinit: ignis autē ipſas con cupiſcētiaꝝ radices cōburit. Hiero. Uel in ſpūſctō ꝛ igni: q: ignis ē ſpūſſanctus: q̄ deſcēdente ſedit q̄ſi ignis ſupra ſingulos aploꝝ. Et un plet⁹ eſt ſermo dñi dicentis. Ignez veni mittere in terrā: ſiue q: i p̄nti ſpū baptizamur: et in futuro igni: ſm illud apli. Uniuſcuiuſq: op⁹ q̄le ſit ignis ꝓbabit. Chri. in ho. Nō aūt dicit. Dabit vobis ſpm ſctm: ſꝫ baptizabit vos i ſpūſctō copiā gr̄e metaphorice oſidēs. Per h̄ et mon ſtrat q: ſola volūtate et i fide idiget ad iuſtificādū nō laborib⁹ ꝛ ſudori b⁹: ꝛ ſic facileē baptizari: ita facile eſt per eū trāſmutari ꝛ fieri meliores. Igne ꝟo vehemētiā gr̄e q̄ vinci non poſſit demrat: ꝛ vt intelligat q: ſiles antiq̄s ꝛ magnis ꝓp̄his re p̄tēte ſuos faciet. ꝑp̄t hoc em̄ ignis meminit: q: ples viſionū ꝓphetarū per ignē apparuerūt. Chri. ſup Mat. Ps ꝫ q: baptiſm⁹ xp̄i non ſol uit ioannis baptiſmū: ſꝫ in ſe inclu dit. q̄ ei baptizat i noīe xp̄i: vtrūq: baptiſmū hꝫ ꝛ aq̄ ꝛ ſpūs: q: xp̄s et ſpūs erat ꝛ corpus ſuſcepit: vt ꝛ cor porale ꝛ ſpūale bapt. ſma daret. Jo annis aūt baptiſm⁹ nō includit i ſe baptiſmū xp̄i: q: qđ minus ē mai⁹ in ſe includere nō poteſt. Ideo apo ſtolus cū inueniſſet quoſdā ephe ſios ioannis baptiſmate baptizatos. iterum baptizauit eos in noie xp̄i. q: in ſpū nō erant baptizati q̄ niā ꝟ xp̄s iterum baptizauit. eos qui a ioanne fuerant baptizati: ſi cut ſermo ioānis demōſtrat dicēs Ego vos baptizo in aqua: ille vos baptizabit in ſpū: nec videbatur iterū baptizare. ſed ſemel: q: enim amplius erat baptiſma xp̄i q̄ ioā nis nouū dabatur ꝛ non iteratum. Hyla. Salutis igitur noſtre ꝛ iudi

Compa ratio baptiſ morum

cij tp̄s deſignat in dño dicēs. Bap. vos i. ſ. ꝛ igne: q: baptizat⁹ i ſpūſcō reliquū ſit ꝯſūmari igne iudicij. vñ ſubdit. Cui⁹ vētilabꝛū i manu ſua. Ra. p vētilabꝛ. i. paleā diſcretio iu ſti examis deſignat: qđ hꝫ dñs i ma nu. i. i ꝑtāte. q: p̄r oē iudiciū dedit filio. Sequitur. Et permundabit aream ſuā. Chri. ſuper Mat. Area i. eccleſia horreum vero regnuꝫ ce leſte. ager aūt h̄ mundus. Mittēs ergo dñs apoſtolos ceteroſq: doctores quaſi meſſores: p̄cidit omēs gentes de mundo: ꝛ in aream eccle ſie cōgregauit. hic ergo triturandi ſum⁹: h̄ ventilandi. omnes em̄ homines in rebus carnalibus delectant ſicut grana in palea: ſꝫ qui fi delis eſt et boni cordis habet me dullā: mox vt leuiter tribulat⁹ fue rit: negligens carnalia currit ad ad dñm. ſi autem modice fidei fue rit: vix cum grandi tribulatione. Qui aūt omino infidelis ē ꝛ vacu⁹ q̄tūcūq: cōtritus fuerit: non tran ſit ad deū. Triticū aūt cū primum trituratū fuerit: iacet cū paleis in vno loco confuſum: poſtea autem ventilatur vt ſeparet: ſic ꝛ in vna eccleſia fideles cū infidelibus hr̄ cōmixti: ideo mouetur ꝑſecutio q̄ ſi vent⁹ vt vētilabro xp̄i iactati: q: iam diſiuncti fuerant actibus: ſe parentur et locis. Et vide q: nō di xit. Mundabit aream ſuā: ſed per mundabit: neceſſe eſt em̄: vt diuer ſis modis tētet eccleſiam: donec per mundet. Et primū quidē vētilaue runt illam iudei: deinde gentiles modo heretici: poſt modū peruen tilabit antichriſtus. Sicut em̄ qū modica eſt aura nō ꝑmundat tota tritici maſſa: ſed leuiores palee ia ctant: grauiores aūt remanent: ſic et modo modico flatu tentationis ſufflante peſſimi homies recedūt Si aūt ſurrexit maior tempeſtas etiam illi qui videntur eſſe ſtabi les ſunt exituri. Ideo neceſſaria eſt tentatio maior vt ꝑmūdet eccle ſia. Remi. Hanc etiā aream. ſ. eccle ſiam dñs mundat in hac vita cum

Uentilatio ecleſie multiplex.

vel p̄ iudiciū ſacerdotū mali de ecclesia tollunt: vel per mortē de hac vita abſcindunt. Raba. Uniuerſaliter aūt arce purgatio in fine pficiet: qñ mittet angelos ſuos filius hominis: ⁊ colliget d̄ regno ſuo oīa ſcandala. Grego. xxxiiij. moza. Nā poſt triturā vite p̄ſentis in qua nūc triticū ſub paleis gemit: ita illo extremi iudicij ventilabro triticū paleaq̄ diſcernit: vt nec in tritici horreum palee trāſeant nec in paleā ignē horrei grana dilabant. et hoc eſt qd̄ ſequit. Et cōgre. tritic. ſuum in hor. paleas aūt cobu. igni in ex. Hyla. Triticū ſuū pfectos. ſ. credentiū fructus dicit celeſtibus horreis recundendū. paleas vero infructuoſorum hominū inanitatē. Raba. Uerum hoc inter paleas ⁊ zizania diſtat: q̄ palee nō alio q̄ȝ triticorū ſemine pdeūt. zizania v̄o de diuerſo. Palee ergo ſunt q̄ fidei ſacramētis imbuunt: ſed ſolidi nō ſunt. zizania vero q̄ et opere et pfeſſione ſecernūt a bonoꝝ ſorte. Remi. Ignis aūt inextinguibilis d̄r pena eterne dānatiōis: ſiue q̄ q̄s ſemel ſuſcepit nūq̄ extinguit: ſȝ ſemp cruciat: ſiue ad differētiā ignis purgatorij qui ad tp̄s accenditur et extinguitur. Augu. de cōcor. eua. Si aūt querit q̄ verba poti⁹ ioānes baptiſta dixerit: vtrū q̄ mattheus: an q̄ lucas: an q̄ marc⁹ eū dixiſſe cōmemorat: nullo mō hic laborandū eſſe indicat: q̄ prudēter intelligit ipſas ſententias eſſe neceſſarias cognoſcende veritati quibuſlibet v̄bis fuerint explicate. Et i hoc appet nō debere eos arbitrari mētiri: q̄ȝ ſi pluribꝰ reminiſcentibꝰ rem quā audierunt vl̄ viderūt: nō eodē mō atq̄ eiſdē verbis eadē res fuerit indicata. Quiſq̄s aūt dic̄ euāgeliſtis p ſpūſſci potētiā h̄ potuiſſe ꝯcedi. vt nec in gn̄e v̄boꝝ nec in ordie nec i numero diſcreparēt: nō intelligit q̄ȝto āplius euāgeliſtaꝝ excellit auctoritas: tāto magis p eos fuiſſe firmādā ceteroꝝ holum verā loquentiū ſecuritatē. Qd̄ aūt ali⁹ dixit. Cuius nō ſum dign⁹ cālciamēta portare alius v̄o. Calciamēti corrigiā ſoluere nō verbis tm̄: ſȝ ēt re ip̄a videt aliud eiſſe

Attēde queſtionē cū reſolutiōe

Merito ḡ q̄ri pōt: qd̄ horū ioannes dixerit? Uerū etiā vr̄ narraſſe qui h̄ potuit narrare qd̄ ille q̄ dixit. q̄ aūt aliud: ⁊ ſi nō eſt mētit⁹ certe vl̄ oblit⁹ aliq̄d p alio dixiſſe putabit. Oēm aūt falſitatē abeſſe ab euāgeliſtis decet: nō ſolū eā q̄ mētiēdo pmit: ſȝ etiā eā q̄ obliuiſcendo. Ita ſi ad reȝ pertinet aliq̄d aliud intelligere: ex vtroq̄ dcōꝝ recte exiſtimādū ē ioānē vtrū q̄ dixiſſe: ſiue aliō alio tp̄e ſiue ꝯfeſti. Si aūt nihil intēdit ioānes cū d̄ calciamēt⁊ dn̄i diceret: niſi excellētiā ei⁹ ⁊ ſuā hūilitatē qd̄libet dcōꝝ dixerit: eādē tn̄ ſniam tenuit q̄ſq̄s v̄bis ſuis p calciamētoꝝ ꝯmemorationē eandē ſigtionē hūilitat⁊ expreſſit: vñ ab eadē voluntate non aberrauit. Utilis ḡ mod⁹ ⁊ memorie ꝯmēdād⁹ nō eē mēdaciū cū q̄ſq̄ volūtatē ei⁹ explicat d̄ q̄ aliq̄d narrat: ēt dicēs aliq̄d aliō qd̄ ille nō dixit: volūtatē tn̄ ſuā explicauit eādē quā et ille cui⁹ v̄ba ꝯmēorat. Ita. n. ſalubriter dicim⁹ nihil aliud eē q̄rēdū q̄ȝ q̄d velit ille qui loquit.

¶ Tūc venit Jeſus a galilea in iordanē ad Joānē vt baptizaret ab eo. Joānes aūt p̄hibebat eū dicens: Ego a te debeo baptizari: ⁊ tu veīs ad me Rn̄dēs āt Jeſus dixit ei: Sine mō. Sic eī decet nos implere oē ȝ iuſtitiā. Tūc dimiſit eum. 4

¶ Glo. Poſtq̄ p̄dicatiōe ſui p̄curſoris tp̄s mūdo p̄nūciat⁹ ē: tādē qui diu latuerat: hoīb⁹ ſe manifeſtare voluit. vñ d̄r. Tūc ve. ie. a gali. i ior. ad io. vt bap. ab eo. Remi. Eſt ſciēdum q̄ in his verbis deſcribuntur pſone: loca: ⁊ tp̄s et officiū. Tp̄s cū dicit. Tunc. Raba. Qñ. ſ. tricenari⁹ erat: in quo oſ̄dit nullum vel ſacerdotē vel p̄dicatorē debere inſtitui niſi ſit perfecte etatis: Joſeph tricenarius regimen egypti ſuſcepit. Dauid ea etate regnuȝ inchoauit.

Ezechiel ſub eodē tpe pphām pro=
meruit. Chry. in ho. Qꝛ ēt poſt ba=
ptiſmū hūc legē ceſſare oportebat
hac etate ad baptiſmū venit q̄ pōt:
oia pctā ſuſcipere: vt lege ſeruata
nullus dicat: qꝛ iō eā ſoluit qꝛ iple=
re nō potuit. Chry. ſup Mat. Tunc
etiā. ſ. qñ ioānes pdicauerat. Peni
tentiā agite: vt ꝯfirmaret predica=
tionē ipſius: ⁊ vt teſtimoniū accipe
ret a ioāne. Sicut autē cū pceſſerit
lucifer: lux ſolis nō expectat occaſū
luciferi: ſꝫ eo pcedēte egreditur: et
ſuo lumine obſcurat illius cādorē:
ſic ⁊ xp̄s non expectauit vt curſum
ſuū ioānes ipleret: ſꝫ adhuc eo do=
cente apparuit. Remi. Perſone po
nūt cū dicit. Uenit ih̄s ad ioānē. i.
deus ad hominē: dn̄s ad ſeruū: rex
ad militē: lux ad lucernā. Loca de=
ſignant cū dicit. A galilea in iorda
nē. Galilea eñ trāſmigratio inter
pretatur. Quicūqꝫ ḡ vult baptizari
trāſmigret de vitiis ad virtutes: et
veniēdo ad baptiſmū ſe humiliet.
Jordanis eñ interpretat deſcēſus.
Aug. Multa aūt mirabilia in h̄ flu
mine ſepius facta eē ſcriptura ſctā
cōmemorat: inter cetera dicēs. Jor=
danis cōuerſus eſt retrorſum. ante
quidē retrorſum aq̄ cōuerſe fuerāt
mō retrorſuꝫ pctā ꝯuerſa ſunt ſic ēt
Helias in iordane diuiſionem fecit
aquaꝝ: ⁊ xp̄s dn̄s in eodē Jordane
ſeparationē opatus eſt pctōꝝ. Re.
Offm̄ deſignat cū ſequit. Ut bapti=
zaret ab eo. Chry. ſup Matt. Nō vt
ip̄e remiſſionē pctōꝝ acciperet per
baptiſmū: ſed vt ſctificatas aquas
relinqueret poſtmodū baptizādis.
Aug. Saluator eñ ideo baptizari
voluit: nō vt ſibi mūdiciā acq̄reret:
ſed vt nobis fluenta mundaret. Ex
quo ipſe in aquā demergitur: ex eo
omniū pctā abluit aqua. Nec mirū
ꝙ aquā: hoc eſt ſubſtātiā corporalē
ad purificandā animā dicim⁹ pue
nire. puenit plane: ⁊ penetrat con=
ſcientie vniuerſa latibula. Quāuis
eñ ipſa ſit ſubtilis et tenuis: bene=
dictiōe tñ xp̄i facta ſubtilior: occul=
tas vite cauſas ad ſecreta mentis
ſubtiliore roꝛe ptranſit. Subtilior
eñ eſt bñdictionū curſus q̄ꝫ aquaꝝ
meatus. vñ q̄ de ſaluatoris baptiſ=
mate bñdictio fluxit: tanq̄ꝫ fluuius
ſpiritalis oium gurgitū tract⁹ vni=
uerſoꝝ fontiū venas ipleuit. Chry.
ſuper Mat. Ad hoc aūt ad baptiſ=
mū venit: vt qui humanā ſuſcepit
naturā totū humane nature inue=
niat impleſſe myſteriū. nam q̄ꝫuis
ipſe nō erat peccator: tñ naturā ſu=
ſcepit peccatricē. ppterea ⁊ ſi pro ſe
baptiſmate nō egebat tñ i aliis car
nalis natura opus habebat. Aug.
in ſermo. de epi. Jtē ideo baptizari
voluit: qꝛ voluit facere qđ faciēdū
oibus impabat: vt bon⁹ magiſter
doctrinā ſuā nō tā v̄bis inſinuaret
q̄ꝫ actibus exerceret: Aug. ſup Jo.
Hinc ergo dignatus eſt a ioāne ba
ptizari: vt cognoſcerēt ſui q̄ꝫta ala
critate debeant currere ad baptiſ=
ma dñi: qñ ipſe nō dedignat⁹ eſt ac=
cipere baptiſma ſui. Hiero. Jtē ba
ptizari voluit: vt baptiſmate ſuo
ioānis baptiſma ꝯprobaret. Chry.
i ho. Qꝛ vo baptiſm⁹ penitētie erat
et i demōſtrationē delictoꝝ induce=
bat: ne aliqs eſtimaret: ꝙ hac rōne
xp̄s ad iordanē venit: iō veniēti di=
xit. Ego a te debeo baptizari: et tu
venis ad me? q̄ſi dicat. Chry. ſuper
Mat. Ut tu me baptizes: eſt idonea
rō vt iuſtus efficiar: ⁊ dign⁹ celo. vt
aūt ego te baptizē q̄ eſt rō? Oē bo=
nū de celo deſcēdit i terrā: nō de ter
ra aſcendit in celū. Hyla. Deniqꝫ a
ioāne baptizari phibent vt de⁹: et
ita in ſe fieri oportere vt hō edocet
Uñ ſeqt. Rñdēs aūt ieſus dixit ei.
Sine modo. Pulchre dixit modo: vt
oñderet xp̄ꝫ i aqua a ioāne. Joānē
a xp̄o i ſpū baptizādū. Siue aliter
Siue mō: vt q̄ formā ſui aſſumpſi:
expleā ⁊ hūilitātē ei⁹: alioquin ſcito
te in die iudicii meo eſſe baptiſma=
te baptizandū. vel ſine mō: vt dicit
dn̄s: habeo et aliud baptiſma: quo
et baptizādus ſum. Tu me bapti=
zas in aqua: vt ego te baptizem p
me in ſanguie tuo. Chry. ſup mat.
Jn quo etiā oſtendit qꝛ poſtea xp̄s

Cōparatio illuſtris.

Miracula iordanis.

Chriſt⁹ quare baptizatus.

ꝯānes / hriſto / t ba- / ızat'

baptizauit ioānē: ꝙuis etiā in apocryphis libꝛis hoc manifeſte ſcriptū ſit. Sed modo ſine: vt iuſtitiā baptiſmatis non verbis: ſed factis adimpleā: pri' ſuſcipiā: poſtea p̄dicabo. Un̄ ſequit: Sic em̄ decet nos oēm iplere iuſtitiā: vbi nō h̄ ſignificat vt ſi fuerit baptizat' adimpleat oēm iuſtitiā: ſed ſic. i. quēadmoduꝫ baptiſmatis iuſtitiā pri' factis impleuit: poſtea predicauit: ſic et oēm aliā iuſtitiā: ſm illud. Cepit ieſus facere ⁊ docere. Aut ita: ſic opoꝛtet nos implere oēꝫ iuſtitiā ſicut iuſtitiā baptiſmi. i. ſm diſpēſationē humane nature. Sic em̄ impleuit iuſtitiā naſcēdi creſcēdi ⁊ ſilēdi. Hy. Erat ⁊ per eū oīs iplenda iuſtitia: p̄ quē ſolū lex poterat ipleri. Hiero. Non aūt addidit iuſtitiā legis ſiue nature: vt vtrūqꝫ intelligamus. Remi. Uel ſic. decet nos iplere oēm iuſticiā. i. oſ̄dere exemplū oīs implēde iuſtitie ĩ baptiſmo: ſine quo nō aperitur adit' regni celeſtis: vel etiaꝫ diſcāt ſup̄bi exemplū hūilitatis: vt nō dedignent̄ baptizari ab humilibus mēbꝛis meis: dū viderit me baptizatū a te ioāne ſuo meo. Illa āt eſt vera hūilitas quā comes obediētia ſequitur: vn̄ ſubdit̄. Tunc dimiſit eū. i. ad vltimū aſſenſuꝫ p̄ebuit vt baptizaret eum.

¶ Baptizatus aūt ieſus: confeſtim aſcēdit de aqua. Et ecce aperti ſūt ei celi: et vidit ſpiritū dei deſcendentē ſicut columbam: ⁊ venientem ſup̄ ſe.

rt' ba / ſmi / ſti.

¶ Aug. in ſer. de epi. Qꝛ vt dc̄m eſt cū ſaluatoꝛ noſter abluitur. iā tunc in noſtrū baptiſmum tota aq̄ mundat̄ vt ſecuturis poſtmoduꝫ pp̄lis lauacri gratia miniſtret̄. Opoꝛtuit etiam xp̄i baptiſmo ea deſignari q̄ per baptiſmū cōſequuntur fideles vnde dicitur. Baptizatus aūt ieſus confeſtim aſcendit de aqua. Chry. ſuper Matth̄. Factū chꝛiſti ad myſteriū pertinet omniū qui poſtmodū fuerant baptizādi: et ideo dixit confeſtim. Et non dixit ſimpliciter aſcendit: qꝛ oēs qui digne baptizantur in xp̄o cōfeſtim de aqua aſcendunt. i. p̄ficiunt ad virtutes: ⁊ ad dignitatē ſubleuant̄ celeſtē. Qui em̄ in aquā ingreſſi fuerant carnales ⁊ filij ade pctōꝛes: cōfeſtim de aqua aſcendunt ſpūales filij dei facti. Si autem quidē ex ſua culpa nihil p̄ficiunt baptizādi: quid ad baptiſmū. Raba. Qꝛ ergo nobis dn̄s ſui coꝛpoꝛis intinctu baptiſmi lauachꝛuꝫ dedicauit: nobis quoqꝫ poſt acceptū baptiſma celi aditū patere ⁊ ſpiritū ſanctū dari demōſtrauit. vn̄ ſequit̄. Et aperte ſunt ei celi. Hiero. nō reſeratione electoꝛū: ſed ſpiritalibus oculis ſicut et ezechiel in pꝛincipio voluminis ſui apertos eſſe cōmemoꝛat. Chry. ſuper. Matth̄. Si em̄ ipſa creatura rupta fuiſſet nō dixiſſet. Ap̄ti ſunt ei. qꝛ qđ coꝛpoꝛaliter aperitur oībus eſt apertū. Sꝫ dicet aliquis q̄d em̄ an̄ oculos filij dei clauſi fuerunt celi: qui etiā in terra cōſtitut' erat in celo? Sed ſciēdū ꝙ ſicut ſm diſpenſationē humanā baptizatus eſt: ſic ſm humanā diſpenſationē aperti ſunt ei celi. ſm autē naturā diuinā erat in celis. Remi. Sed nunquid tunc primo aperti ſunt ei celi: etiā ſm hūanā naturā? fides em̄ eccleſie et credit ⁊ tenet ꝙ nō minus aperti ſunt ei celi an̄ ꝙ̄ poſt. Iō ergo dr̄ ꝙ ap̄ti ſunt ei celi qꝛ oībus renatis aperitur ianua regni celeſtis. Chry. ſup Matth̄. foꝛte em̄ erāt inuiſibilia q̄dā obſtacula pꝛius quibus obſiſtētib' aīe defunctoꝝ nō poterāt introire celos. Nullā em̄ aīam an̄ xp̄m arbitroꝛ aſcendiſſe in celū ex quo peccauit adā: et clauſi ſunt celi. Sed ecce baptizato xp̄o aperti ſunt tm̄. Poſtꝙ̄ vero tyrannū vicit per crucē: qꝛ nō erāt neceſſarie poꝛte celo nunꝙ̄ claudēdo nō dicunt angeli. Aperite poꝛtas. iā em̄ erant aperte: ſed tollite poꝛtas. Ul' in baptizatis aperiunt̄ celi et vident ea que ſunt in celo. nō carnalibus oculis videndo: ſed ſpiritualibus fidei credendo. Aut ita. Celi ſunt ſcripture diuine q̄s oēs

Celi q̄n̄ xp̄o aperti ſint.

legunt: nō tñ oēs intelligūt: niſi qui fuerint ſic baptizati: vt accipiāt ſpiritūſanctū. Un̄ ⁊ aplīs p̄mitus erāt clauſe ſcripture ꝓpharū: ſꝫ accepto ſpūſancto reſerate ſūt eis oēs ſcripture. Tñ quocūꝗ mō itelligat. celi aperti ſunt ei. i. oibus ꝓpter eū ſic ſi imperatoꝛ alicui ꝓ alio petenti dicat. Hoc bñficiū nō illi do: ſꝫ tibi. i. ꝓpter te illi. Glo. Uel tantus ſplendoꝛ circūfulſit xp̄m in baptiſmo: vt empyreū videret celū reſeratū eſſe Chry. in ho. Si aūt tu nō vides nō oō incredul⁹ ſis. etenim in p̄ncipijs ſpiritaliū rez ſemp ſenſibiles apparēt viſiones: ꝓpter illos qui nullā intelligentiā incoꝛpoꝛalis nature ſuſcipere p̄nt. vt ſi poſtea nō fiāt ex his q̄ ſemel facta ſunt recipiāt fidē. Remi. Sicut aūt oibus ꝑ baptiſmū renatis aperit ianua regni celeſtis. ita oēs in baptiſmate accipiūt dona ſpirituſſācti. Ideo ſubditur. Et vi. ſpi. dei deſcen. ſicut colū. ⁊ ve. ſup ſe. Aug. in ſer. de epi. Xp̄s eñ poſtꝗ natus eſt hominib⁹ renaſcit ſacramētis: vt quēadmodū tūc eū miramur icoꝛrupta matre ꝓgenitū: ita vt nūc ſuſcipiam⁹ illū pura vnda ſubmerſum. Filiuꝫ eñ genuit mr̄ ⁊ caſta eſt. xp̄m lauit vnda: ⁊ ſcā eſt. Deniꝗ ſpūſſanctus qui tūc illi in vtero affuit: mō eū in gurgite circōfulſit. q̄ tūc Mariam caſtificauit: nūc flucta ſcificat. Un̄ dicit. Et vidit ſpm̄ dei deſcēdentē. Chry. ſup mat. Iō aūt ſpūſſanctus ſpēm columbe ſuſcepit: qm̄ pre oib⁹ aīalib⁹ hec cultrix ē caritatis. oēs aūt iuſtitie ſpecies: q̄s h̄nt fui dei i v̄itate: p̄ht h̄re fui diaboli in ſimulatiōe. Solā aūt charitatē ſciſpūs nō p̄t imūd⁹ ſpūs imitari. Iō ꝗ hāc ꝓuatā ſpēꝫ charitatis ſibi ꝓuauit ſpūſſanct⁹: qꝛ ꝑ nulli⁹ teſtimoniū ſic cognoſcit: vbi ē ſpirituſſanct⁹ ſicut ꝑ gratiā charitatis. Raba. Signātur etiā quattuoꝛ virtutes in baptizatis per columbam. Columba eñ ſecus fluēta habitat. vt viſo accipitre mergat ſe et euadat. Melioꝛa grana eligit. alienos pullos nutrit: non lacerat roſtro: felle caret: in cauernis petre nidificat: gemitū pro cantu habet: ita et ſancti ſecus diuine ſcripture flucta reſident: vt incurſum diaboli euadant. Sanas ſententias quibus paſcantur eligunt nō hereticas: homines qui diaboli fuerunt pulli. i. imitatoꝛes: doctrina nutriunt ⁊ exemplo: bonas ſententias lacerando nō peruerterunt hereticoꝛū moꝛe. Ira irreconciliabili carent. In plagis moꝛtis xp̄i qui petra firma eſt nidū ponunt. i. ſuū refugiū ⁊ ſpem.: ſic et alij delectant in cantu: ita ipſi in gemitu ꝓ peccatis. Chry. in ho. Ueteris etiā recoꝛdat hyſtoꝛie. in diluuio apparuit h̄ aīal: ramū ferens oliue: ⁊ cōmunē oꝛbis tranſq̄litatē annūciās q̄ oīa typ⁹ erāt futuroꝝ. Etēñ nunc colūba apparet: liberatoꝛeꝫ nobis demōſtrās: ⁊ ꝓ ramo oliue adoptionē gn̄i hūano affert. Aug. in ſer. de tri. Eſt autē in ꝓmptu intelligere cur ſpūſſanctus miſſus dicatur: cū in ipſum dn̄m coꝛpoꝛali ſpecie velut colūba deſcēdit. fcā eſt eñ q̄dā creature ſpēs ex tpe in q̄ viſibilr oñderet ſpūſſanctus. Hec aūt operatio viſibilr exp̄ſſa: ⁊ oclis oblata moꝛtalib⁹: miſſio ſpūſſancti dcā ē: nō vt appareret inuiſibilis ei⁹ ſuba: ſꝫ vt coꝛda hominū exterioꝛib⁹ viſis cōmota ad occultā eternitatē ꝯuerteret. Nō āt ſic aſſumpta eſt creatura in qua ſpirituſſanctus apparuit i vnitate. ſ. pſone: ſicut aſſumpta eſt humana illa foꝛma ex virgine. Neqꝫ eñ colūbā btificauit ſpūs: aut ſibi in pſone ſue vnitatē i eternū cōiunxit. Proinde quāq̄ illa colūba ſpirit⁹ dcā ſit: vt oñderet ꝑ colūbā ſpirituū demōſtratū: nō tñ ita poſſum⁹ dicere ſpiritū ſctm̄ ⁊ deū ⁊ colūbā: ſic dicim⁹ filiū ⁊ deū ⁊ hoīem: nec ſicut dicimus filium agnum dei: non ſolum Joanne baptiſta dicente: ſed etiam Joanne euangeliſta vidente agnum occiſum in Apochalypſi: illi quippe viſio pꝛophetica nō eſt exhibita oclis coꝛpoꝛeis ꝑ foꝛmas coꝛpoꝛeas: ſed in ſpū per ſpiritales

Cōparatio aque ⁊ marie v̄ginis

Quare ſpūſſanctus miſſus ſup xp̄m.

imagines corporum. De illa vero
colūba nullus vnq̄ȝ dubitauit: q̄n
oculis viſa ſit:nec ſic dicimus filiū
petrā.ſcriptū eſt enim. Petra erat
xp̄s.ita poſſumus dicere ſp̄ȝ colūbā
Illa.n.petra iaȝ erat in creatura.
et per actionis modū nūcupata eſt
noie xp̄i quē ſignificabat. nō āt ſic
illa colūba:q̄ ad hec tm̄mō ſignāda
repente extitit.Magis aūt ſil'e hoc
mihi videt flāme illi q̄ in rubo ap=
paruit moyſi:et illi quā ppl's in he
remo ſeq̄bat: et fulgurib⁹ ac toni=
truis q̄ fiebāt dum lex daret in mō
te.Ad hoc .n. rex illaꝝ corporalis
extitit ſpēs vt aliquid ſignificaret
atq̄ p̄teriret.ꝓpter has ḡ corpales
formas miſſus dr ſpūſſctūs ille vo
ſpēs corpales ad demonſtrandū q̄
opus fuit ad tp̄s apparuerūt:ꝛ eē
poſtea deſtiterūt.Hiero.Sedit aūt
colūba ſup caput ieſu : ne q̄s puta
ret vocē pr̄is ad ioānē factā:nō ad
dn̄m.vn̄ ſeq̄t. Et veniētē ſuper ſe.

4 ¶ **Et ecce vox de celis dicēs: Hic eſt filius meus dilectus in quo mihi complacui.**

¶ Aug.in ſer.d̄ epiph. Nō.n.vt an̄
per moyſen aut prophetas:nec per
typos aut figuras vēturum in car=
ne pr̄ filium docuit: ſȝ palā veniſſe
moſtrauit dicēs.Hic eſt filius me⁹.
Hyla.vel vt ex his que ꝯſummabā
tur in xp̄o cognoſceremus poſt aq̄
lauacrum ꝛ de celeſtibus portis ſā
ctum in nos ſpiritum immolare: et
celeſtis nos glorie vnctione perfun
di : et paterne.vocis: adoptione fi=
lios dei fieri. Hiero. Myſterium
autem trinitatis in baptiſmate de
monſtratur:dominus baptizatur.
ſpirit⁹ deſcendit in habitu colūbe:
patris vox filio teſtimonium perhi
bentis auditur. Augu. in ſer. de
epi. Nec mirum ſi in dominico la=
uacro myſterium non defuit trini=
tatis:cum noſtrum lauacrum trini
Trinitatis apparitio in baptiſmo. tatis compleat ſacramentū.voluit
enim dominus primo circa ſȝ exhi=
bere: qd̄ erat poſtea hūano gn̄eri
p̄cepturus.Augu. de fide ad Pe.

Quāuis autē pater et filius et ſpi
ritusſanct⁹ ſint vna natura:firmiſ=
ſime tamē tene tres eſſe perſonas
patrēq̄ſ ſolum eſſe qui dixit.Hic eſt
filius meus dilectus. Et filium ſo=
lum eſſe ſuper quem illa vox pa=
tris iſonuit:et ſpiritumſctm̄ ſolum
eſſe q̄ in ſpē colūbe ſuper xp̄ȝ bapti
zatum deſcendit. Augu.quarto de
tri.Hec autē opera ſunt totius tri=
nitatis.In ſua quippe ſubā pater
et filius et ſpiritusſanctus vnū ſunt
ſine vllis interuallis temporum vel
locorum. In meis autem vocibus
ſeparati ſunt pater filius ꝛ ſpiritus
ſctūs:nec ſimul dici poterunt:et in
lr̄is viſibilibus ſua ſeparatim loco
ruȝ ſpacia tenuerunt:q: ſimilitudi
ne vtriuſq̄ cognoſcitur iſeparabilē i
ſeipſa trinitatē per viſibilis crea=
ture ſpēm ſeparabiliter demonſtra
ri.quod autē ſolius patris vox ſit:
oſtenditur ex hoc quod dicit.Hic eſt
filius me⁹.Hyla.in libro.de tri.Nō
ſolum nomine cōteſtatus eſt eum
eſſe filiuȝ:ſȝ proprietate. Multi .n.
nos filij dei ſumus:ſed non talis ē
hic filius.hic enim et propri⁹ et ve=
rus eſt filius origine nō adoptiōe
veritate nō nūcupatiōe: natiuitate
nō creatione. Auguſt.ſuper Ioh̄.
Pr̄ autem diligit filium:ſed quō pa
ter filiū nō quō dn̄s ſeruū:ſed quo=
modo vnicū:nō quō adoptatū. Et
ideo ſubdit. In quo mihi cōplacui
Remi. Uel ad humanitatē xp̄i refe
rat ſi legatur. In quo mihi ꝯplacui
talis eſt ſenſus i quo mihi ꝯplacui:
q: iſtū ſolū repperi ſine peccato. Si
vero legat. In quo mihi cōplacuit:
ſubaudit placitū meū cōſtituere:vt
per eū agerē q̄ agēda ſunt.i.genus
humanuȝ redimerē. Augu.de cō.
euā.Hec autē verba et alij duo mar
cus et lucas ſimiliter narrant: ſed
de verbis vocis q̄ de celo facta eſt
variāt locutionē ſalua tamē ſn̄ia.
Quod ei mattheus ait dem̄.hic eſt
filius meus dilectus. et alij duo di
cunt. Tu es filius meus dilectus.
ad eandē ſententiam explicandaȝ
valet.vox enim celeſtis vnū horum

Concordia euāgeliorū.

dixit ſed euangeliſta oſtendere voluit ad id valere qđ dcm̄ eſt. Hic eſt filius meus. vt illis potius q̄ audiebāt indicaretur: q̄ ipſe eēt filius dei: atq; ita dictuȝ referre voluit. Tu es filius me⁹. ac ſi illi diceretur. Hic eſt filius meus. Nō.n. xp̄o idicabatur q̄ ſciebat. ſȝ audiebant qui aderant ꝓpter quos vox facta eſt. Jaȝ vo q̄ alius dicit. In quo mihi ꝯplacui. ali⁹. In te cōplacuit mihi. Si q̄ris qđ hoꝝ illa voce ſonuerit. qđ libet accipe dum intelligas eos qui non eādē locutionē rettulerunt: eādem rettuliſſe ſniam. q̄ eīn de⁹ in filio ſibi ꝯplacuit: admonetur aliquis ex eo qđ dictū eſt. In te cōplacui. q̄ autē in filio pater placuerit hoībus: admonetur ex eo qđ dcm̄ eſt. In te ꝯplacui mihi. ſeu itelligatur h̄ dcm̄ eſſe ab omnibus euangeliſtis. tanq̄ diceretur. In te cōplacitum meū conſtitui: h̄ ē implere qđ mihi placet.

¶ Cap. iiij.

Tunc ieſus ductus eſt in deſertū a ſpiritu vt tētaretur a diabolo. Et cuȝ ieiunaſſet dieb⁹ ꝛ q̄dragita noctib⁹ poſtea eſuriit.

¶ Chry. ſup Mat. poſtq̄ baptizat⁹ ē dñs a ioāne in aq̄ ducitur a ſpū i deſertū vt baptizaretur igne tētationis vñ dr̄. Tūc Jeſus duct⁹ ē in deſertū a ſpū. Tūc. ſ. qñ pater clamauit de celo. Hic eſt fili⁹ me⁹ dilect⁹. Chry. i ho. Quiſq̄s ḡ poſt baptiſmū maiores ſuſtines tētatiōes nō turberis. etenim ꝓpter h̄ accepiſti arma: vt non vaces: ſȝ vt prelieris. Jō aūt tētationē a te de⁹ nō ꝓhibet. p̄mū q̄dē vt diſcas: qm̄ m̄lto fact⁹ es fortior. deinde vt magnitudine donoꝝ non extollaris. tertio vt diabolus experiētia cognoſcat q̄ perfecte ab eo abſceſſiſti: quarto vt ꝑ hoc fortior reddaris. quito vt crediti tibi theſauri ſignum accipias. neq; enim diabolus ſuperueniret: tibi ad tantandū niſi te in maiori honore effectum vi-

Doctrina moralis.

deret. Hyla. In ſanctificatis.n. maxie diaboli tētamēta graſſantur q̄ꝛ victoria ei eſt magis optata de ſcis. Grego. i ho. Dubitari aūt a q̄buſdā ſolet: a q̄ ſpiritu ſit duct⁹ ieſus i deſertum: ꝓpter hoc quod ſubdit. Aſſumpſit eum dia. in ſan. ciui. Sȝ vere et abſq; vlla queſtione ꝯueniēter accipitur vt a ſpirituſſancto duct⁹ eſſe credatur vt illuc eū ſuus ſpiritus duceret vbi hunc ad tentanduȝ ſpiritus malignus inuenit. Augu. in quarto. de tri. Cur ſeipſum q̄ȝ tētandum prebuit? vt ad ſuperādas tentationes mediator eēt nō ſolū ꝑ adiutoriū: verū etiā per exempluȝ. Chry. ſuper Mat. Eſt āt ductus a ſpirituſſctō: nō quaſi minor maioris precepto. non.n. ſolum ductus dicitur q̄ alicuius poteſtate ducitur. ſed etiam ille qui alicuius rationabili exhortatiōe placatur: ſicut ſcriptum eſt de andrea. q̄ inuenit Simonē fratrem ſuum ꝛ adduxit eū ad ieſum. Hiero. ſuper Mat. ducitur autem non inuitus aut captus: ſed voluntate pugnandi. Chry. Ad homines.n. dyabolus vadit: vt tentet eos: quoniam autē aduerſus chriſtū diabolus ire non poterat. iō cōtra diabolū xp̄s ꝓceſſit. Unde dicitur. Ut tēta. a dia. Gre. in ho. Sed ſciēdum nobis eſt: q̄ꝛ tribus modis tētatio agitur. ſuggeſtione. dlectatione ꝛ conſenſu. ꝛ nos cum tentamur plerūq; i dlectatione: aut in cōſenſu labimur: q̄ꝛ de carnis peccato ꝓpagati in nobiſipis etiā gerimus vñ certamina toleramus. Deus vero qui in vtero virginis icarnatus in mundo ſine peccato venerat: nihil cōtradictiōis i ſemetipo tolerabat. Tentari ergo per ſuggeſtionē potuit ſȝ eius mentē peccati delectatio nō inmomordit: atq; ideo omnis diabolica illa tētatio foris: nō itus fuit. Chry. i ho. tūc aūt maxie iſtat diabol⁹ ad tētandū: cū viderit ſolitarios. vñ ēt in pricipio mulierē tētauit ſine viro eā inueniēs: vnde et ſic per hoc ēt diabolo datur occaſio tētandi q̄ ducitur in deſertuȝ. Glo.

Tentatio agitur tribus modis

Hoc deſertū eſt inter hierl'm ꝛ hie=
rico vbi morabātur latrones: q̄ lo=
cus vocat̃ dorohin. i. ſanguis ꝓpter
effuſionē ſanguis quā ibi latrones
faciebāt: vñ ꝛ hō cum deſcēdiſſet a
hier. m i hierico: icidiſſe dr̄ in latro
nes gerēs figurā ade qui a demōi=
bus vict⁹ eſt. Couenies ḡ fuit: vt ibi
xp̄s diabolū ſuparet: vbi diabolus
hoiem ſub figura ſupaſſe dictus ē.

Tropo= tica xpō. Chry. ſup. Mat. Nō ſolū āt xp̄s du=
ctus ē i deſertū a ſpū: ſʒ oēs filij dei
habētes ſpm̄ſcm̄. nō. n. ſunt ɔtenti
ſedere ocioſi: ſʒ ſpūſctūs viget eos
aliquid magnū apphendere opus:
qḋ ē ire in deſertū ɔ̄tū ad dyabolū:
q: non eſt ibi iniuſtitia q̄ diabolus
delectatur. Oē etiā bonū eſt extra
carnē ꝛ mundū: q: nō eſt ſʒ volunta
tē carnis ꝛ mundi. Ad tale ergo de
ſertū oēs filij dei exeūt vt tentēt̃: vt
puta ſi nō ꝓpoſuiſti ducere vxo:ē:
duxit te ſpūſcūs in deſertū. i. extra
fines carnis ꝛ mūdi: vt tenteris a
cōcupiſcentia carnis. Qūo. n. tētat̃
libidine qui tota die ē cū vxore? Sci
re āt debem⁹: ꝙ filij dei nō tentant̃
a diabolo niſi in deſertū exierit. Fi=
lij āt diaboli i carne ꝛ mundo ɔſtitu
ti cōfringunt̃: ꝛ parēt ſicut bonus
hō ſi vxorē habuerit nō fornicatur:
ſed ſufficit ei vxor ſua. Malus āt ēt
hn̄s vxorē fornicat̃: et nō ē vxore cō=
tentus: ꝛ ſic in oib⁹ iuenies. Filij er
go diaboli nō exeunt a d diabolū vt
tententur. Quid enim opus hʒ a cer
tamen exire q̄ nō deſiderat vicere?
Qui āūt glorioſiores ſunt filij dei ex
tra fines carnis exeunt cōtra illū:
q: victorie gl'iam ɔcupiſcunt. Pro=
pterea ꝛ i hoc loco xp̄s exijt ad dyabo
lū: vt tētaret̃ ab eo. Chry. i ho. Vt āt
diſcas ɔ̄ magnū bonū ē ieiuniū: ꝛ
q̄lr ſcutū ē aduerſ⁹ diabolū. ꝛ q̄m p⁹
baptiſmū nō laſciuie ſʒ ieiunio itē
dere oꝛ: ip̄e ieiunauit nō eo idigēs.
ſʒ nos iſtruēs. Chry. ſup mat. Et vt

Tropo= gica poſi=. q̄dragesime nr̄i ieiuniȷ poneret mē
ſurā q̄dragita dieb⁹ ꝛ q̄dragita no
ctib⁹ ieiunauit. Vñ ſeq̄t̃. Et cū ieiu
naſſet q̄dragita dieb⁹ ꝛ q̄dragita no
ctib⁹. Chry. i hō. Nō āūt vltra ꝓ=
ceſſit ieiunādo ꝙ̄ moyſes ꝛ helyas:
ne icredibilis videret̃ carnis aſſū=
ptio. Gre. i ho. Ipſe āūt auctor oim
in q̄draginta dieb⁹ nullū oio cibū
ſumpſit. Nos quoq; ɔ̄tū poſſumus
q̄drageſime tp̄e carnē nr̄aʒ per ab
ſtinētiā affligam⁹. Quadragenari⁹
aūt numerus cuſtoditur: q: virtus
decalogi per libros q̄ttuo: ſācti euā
gelij impletur. denari⁹ eteni quater
ductus in quadragenariū ſurgit.
Uel quia in hoc mortali corpore ex
quattuor elemētis ſubſiſtimus. ꝑ
cuius voluntatē preceptis dn̄icis co=
traim⁹ q̄ per decalogū ſunt accepta
Qui ergo ꝑ carnis deſideria deca
logi mādata cōtempſimus. dignū ē
vt eādē carnē q̄terdecies affligam⁹
Uel ſicut i lege offerre debemus de
cimas rerū: ita ei offerre cōtēdim⁹
decimas dierū. A prima enim dn̄i=
ca quadrageſime vſq; ad paſcalis
ſolennitatis gaudia ſex hebdoma
de veniunt: quarum dies q̄dragin=
tā ꝛ duo ſunt: ex quib⁹ dū ſex dies
dominici abſtinentia ſubtrahūtur
remanēt trigita ſex. Dū vero per
ccc. ꝛ. lxv. dies annus ducitur. nos
autē per trigita. ſex dies affligi=
mur quaſi anni noſtri decimas deo
damus. Augu. in libro. lxxxiij. qō.
Uel aliter. omnis ſapientie diſcipli
na eſt creatorem creaturamq; gno
ſcere. Creator eſt trinitas pater et
filius et ſpiritusſanctus. creatura
vero partim eſt iuiſibilis. ſicut ani=
ma cui ternarius numer⁹ tribuit̃.
Diligere eni deuʒ tripl'r iubemur:
ex toto corde: ex tota aia ex tota mē
te. Partim viſibilis ſicut corpus cui
quaternarius debetur: propter ca=
lidum et frigidum humiduʒ et ſic=
cum. Denarius ergo numerus qui
totā inſinuat diſciplinā: quater du=
ctus. i. numero qui corpori debet̃
multiplicatus quia per corpus ad
miniſtratio gerit̃ q̄drageſimum nu
merum conficit: cuius partes equa
les ad quīquaginta ꝑueniūt. vnū. n.
et duo quattuor ꝛ quinq; et octo et
decem. ꝛ. xx. que ſunt ꝑtes quadra=
genarij ſimul iuncta. efficiunt q̄n=

Deū diligimus tripliciter.

quaginta. Et iõ tēp⁹ q̄ ĩgemiſcim⁹: ⁊ dolemus quadragenario nũero celebrãt. Status aũt btitudinis in quo erit gaudiũ q̄nquageſime celebratione pſiguratur. i. a paſcha vſq ad pẽthecoſtẽ. Augu. i li. de q̄dra. Non ãt q: xp̄s poſt acceptũ baptiſmũ ↄtinuo iei unauit: regulam obſeruatiõis dedit e credẽdũ ẽ: vt poſt xp̄i baptiſmũ ↄtinuo ieiunare neceſſe ſit. Sʒ q̄n acriori certamine cũ tẽtatore ↄfligitur: ieiunãdũ eſt: vt corp⁹ impleat de caſtigatiõe militiã: ⁊ anim⁹ impetret de humiliatiõe victoriã. Chry. ſup Mat. Sciebat ãt dñs cogitatiõe diaboli. q: volebat cũ tẽtare. audierat enĩ q: xp̄s natus eſt in hoc mũdo angelis p̄dicãtib⁹ paſtorib⁹ referentib⁹: magis querẽtib⁹. ⁊ ioãne oñdẽte. vñ dñs p̄ ceſſit ↄtra eum: nõ quaſi deus, ſed q̄ſi hõ magis aũt q̄ſi d̄s ⁊ hõ. Naʒ p q̄dragita dies nõ eſurire: nõ erat hoĩs. aliq̄n ãt eſurire nõ erat dei. vñ eſuriuit. ne mãifeſte itelligatur de⁹: ⁊ ſic diaboli ſpẽ tẽtãdi extingueret. ſuã ãt victoriã ipediret. vñ ſeq̄tur. Poſtea eſuriit. Hyla. Nã poſt q̄dragita dies non in quadraginta diebus eſuriit. ⁊ ĩt cuʒ dominus eſuriit nõ inedie ſurrepſit opatio ſʒ nature ſue hoĩeʒ dereliquit. Nõ eñ erat a deo diabol⁹ ſʒ a carne viĉcẽd⁹ q̄ reꝫ rõne idicat poſt q̄dragita dieꝫ ↄſũmatiõe q̄b⁹ poſt paſſione in ſeclo erat cõmoratur⁹ eſuritiõeʒ ſe hũane ſalutis hab:turũ: q̄ i tẽpore expectatum deo patri munus hominem quem aſſumpſerat repoꝛtauit.

¶ Et accedẽs tẽtatoꝛ dixit ei: Si filius dei es dic vt lapides iſti panes fiãt. Qui rñdẽs dixit. Scriptũ eſt: Nõ in ſolo pane viuit hõ: ſʒ i oĩ verbo q̄d p̄cedit de oꝛe dei.

¶ Chꝛy. ſup Matt. Q: diabolus vides p q̄dragita dies xp̄ʒ ieiunãteʒ deſpauerat poſtq̄ eſurientẽ ſenſit iteꝫ cepit ſperare. vñ ſequitur. Et accedens tentatoꝛ. Si ergo ieiunaueris ⁊ tẽneris: ne dicas q: perdidi fructũ ieiunij mei. Nã ⁊ ſi nõ tibi p̄fuit ieiuniũ tuum: vt nõ tẽteris: tamen proficiet vt a tentationib⁹ nõ vincaris. Grego. in ho. Sed ſi ipſu ordinem tentationis aſpicim⁹ pẽſamus q̄ta magnitudine nos a tẽtatione liberamur. Antiquus enĩ hoſtis primum hoĩeʒ ex gula tentauit: cũ cibũ ligni vetitũ ad comedendũ ſuaſit. Et vana gloria cum diceret. Eritis ſicut dij. Et auaritia cum diceret. Scientes bonuʒ et malũ. Auaritia enĩ nõ ſolũ pecunie eſt: ſed etiã altitudinis. cum ſupramodũ ſublimitas ambit. Quib⁹ aũt modis p̄mũ hominẽ ſtrauit: eiſdem modis ſc̄do homini tentato ſuccubuit. Per gulam tentat cuʒ dicit. Dic vt lapides iſti panes fiant. Per vanam gloꝛiã cum dicit Si filius dei es: mitte te deoꝛſum. Per ſublimitatẽ auaritiã cũ regna mundi oſtẽdit dicens. Hec omnia tibi dabo. Augu. ſuper Lucaʒ. Iudeautem cepit vnde iaʒ vicerat ſcilicet a gula. vnde dixit ei. Si filius dei es: dic vt lapides iſti pães fiãt. Quid autem ſibi vult talis ſermonis exoꝛſus: niſi quia cognouerat dei filium eſſe venturum: ſed venire per infirmitatem coꝛpoꝛis nõ putabat: aliud exploꝛantis: aliud tentantis eſt: et deo ſe pꝛofitetur credere: ⁊ homini conatur illudere. Hyla. Eam ergo in tentando conditionem operis pꝛopoſuit: per quam in deo ex mutatione lapidum in panes virtutem poteſtatis agnoſceret. ⁊ in homine oblectamento cibi patientiam eſurientis illuderet. Hiero. Sed ex duobus contrarijs teneris o diabole. Si ad imperium eius poſſunt lapides panes fieri. ergo fruſtra tentas eum qui tante potentie eſt. ſi auteʒ nõ poteſt facere: fruſtra dei filium ſuſpicaris. Chꝛyſoſto. ſuper Mattheum. Sicut autem diabolus omnes homines excecabat: ſic modo inuiſibiliter a chꝛiſto eſt excecatus. Poſt quadraginta enĩ

Cõparatio tẽtationis chꝛiſti ⁊ ade.

dies eſurientē ſenſit.et per.xl.non
eſurientē nō intellexit cū ſuſpicat⁹
eſt eū non eſſe filiū dei:non cogita-
uit qm̄ fortis athleta ad ea que in-
firma ſunt deſcendere pōt:infirm⁹
aūt ad ea q̄ fortia ſunt aſcēdere nō
pōt. Magis ḡ ex eo ꝙ per tot dies
nō eſuriȷ̇t intelligere debuit:qꝛ de⁹
eſt:ꝙ̄ ex eo ꝙ poſt tot dies eſuriȷ̇t:
qꝛ homo eſt.Sed dicit. Moyſes et
helyas quadraginta dies ieiuna-
uerunt:ꝛ hoīes erant.ſed illi ieiu-
nantes eſuriebāt ꝛ ſuſtinebāt iſte
quadraginta dieb⁹ non eſuriȷ̇t:ſed
poſtea.Eſurire em̄ ꝛ nō mandu-
re patiente eſt humane.non eſuri
re aūt diuine nature. Hiero.Pro-
poſitū aūt xp̄i erat humilitate vin
cere.vn̄ aduerſariū vicit teſtimo-
niȷ̇s legis:nō ptāte virtutis:vt hoc
ipſo ꝛ hoīem plus honoraret:ꝛ ad-
uerſariū pl⁹ puniret : cū hoſtis ge
neris humani non quaſi a deo:ſed
quaſi ab hoīe vinceret.Vn̄ ſequit.
Cui rn̄dens dixit ei. Scriptum eſt
non in ſolo pane viuit hō.ſed in oī
verbo qđ procedit de ore dei.Greg.
in ho.Sic ḡ tētatus a diabolo dn̄s
ſacri eloquiȷ̇ precepta rn̄dit: ꝛ q̄ tē
tatorē ſuū mergere in abyſſum po-
terat virtutē ſue potentie nō oſten
dit:quatenus nobis preberet exē-
plum vt quotiens a prauis hoīb⁹
aliquid patimur:ad doctrinā exci-
temur poti⁹ ꝙ̄ ad vindictā. Chry.
ſup mat. Non aūt dixit:nō in ſolo
pane viuo:ne videat de ſe dictū eē
ſed inedie nō in ſolo pane viuit ho
mo.vt poſſet diabolus dicere.Si fi
lius dei eſt.abſcondit ſe vt nō oſtē-
datur:qđ pōt ſi homo eſt:aſtute ex
cuſat ſe:ne oñdat nō poſſe. Raba.
Teſtimoniū aūt hoc de deutrono-
mio ſumptū eſt.Ergo ſi q̄s non ve
ſcitur ỽbo dei:iſte nō viuit:qꝛ ſicut
corpus humanū non viuit ſine ter-
reno cibo:ita ꝛ aīa viuere non pōt
ſine dei verbo.Procedere aūt ver-
bum de ore dei dicitur:cū volunta-
tem ſuam per ſcripturarum teſti-
monia reuelat.

¶ Tunc aſſumpſit eū diabo-
lus in ſanctā ciuitatem et ſta-
tuit eū ſup pinnaculū tēpli:et
dixit ei.Si filius dei es:mitte
te deorſum. Scriptū eſt em̄:qꝛ
angelis ſuis mādauit de te:et
in manib⁹ tollēt te:ne forte of
fendas ad lapidē pedē tuum.
Ait illi ieſus rurſum.Scriptū
eſt. Nō tētabis dn̄m deū tuū.

¶ Chry.ſup Mat.cū ex ꝑmiſſo xp̄i
rn̄ſo nihil certuꝫ diſcere dyabolus
potuiſſet.vtrū xp̄s deus eſſet an hō
aſſumpſit eū ad aliā tentationē di-
cēs apud ſe.Iſte qui fame nō vinci
tur:ꝛſi filius dei nō eſt tn̄ ſanct⁹ eſt.
valēt.n.hoīes ſancti fame nō vinci
ſed poſtꝙ̄ oēm neceſſitatē carnis vi
cerūt per vanā gl'iam cadūt: iđ ce-
pit euꝫ tentare in gl'ia vana ꝓpter
qđ ſequit. Tūc aſſumpſit euꝫ dia-
bol⁹ in ſcām ciuitatē.Hiero.Aſſum
ptio iſta nō ex ībecillitate.dn̄i venit
ſꝫ de inimici ſupbia q̄ voluntatē ſal
uatoris nec̄itatē putat.Raba.Scā
āt ciuitas hierl'ꝫ dicebat in q̄ tēplū
dei erat:ꝛ ſctā ſctōꝝ:ꝛ cult⁹ vni⁹ dei
ſm legē moyſi.Remi.In quo oñdi
tur:qꝛ diabol⁹ fidelib⁹ xp̄i ēt in ſan
ctis locis inſidiat. Greg.in ho. Sꝫ
ecce dū dr̄ deus homo in ſanctā ci-
uitatē a diabolo aſſumptus : hūa-
ne aures audire expaueſcunt:ini
quorū tn̄ oīm diabolus caput eſt.
Quid eſt aūt mirū ſi ſe ab illo per-
miſit in montē duci : qui ſe permi-
ſit a membris illi⁹ crucifigi? Glo.
Diabolus em̄ ſemꝑ ad alta ducit
eleuando per iactantiā:vt precipi-
tare poſſit .Et ideo ſequit.Et ſta-
tuit eum ſupra pinnaculū tēpli.Re
mi.Pinnaculum ſedes erat docto-
rum.Templū em̄ nō habebat cul-
men erectū:ſicut noſtre domus ha
bent:ſed planū erat deſuper more
paleſtinorū: et in ipſo tēplo tria ta
bulata erant. Et ſciendū qꝛ in pa
uimento pinnaculū erat:ꝛ in vno-
quoqꝫ tabulato pinnaculum erat.
Siue ergo ſtatuerit euꝫ in illo pin
naculo:qđ erat in pauimento:ſiue
in illis

in illis que erant in primo ſcd'o vel
tertio tabulato: intelligendū eſt ꝙ
in illo ſtatuiſſet eū: vñ aliqđ preci-
pitiū eſſe potuit. Glo. Nota ꝙ hec
oīa corporeis ſenſib⁹ eſſe cōpleta.
qꝛ eī prima aduinicē cōferunt: in
ſpecie hoīs diabolum apparuiſſe
veriſimile eſt. Chry. ſup mat. Sed
forte dicis qđo in corpore cōſtitutū
videntibus oībus ſtatuit ſupra tem
plum? ſed forſitan diabolus ſic eū
aſſumebat: vt ab oīb⁹ videret. ipſe
aūt neſciente diabolo inuiſibiliter
ſic agebat vt a nemine videret[ur].
Glo. Ideo aūt duxit eū ſupra pi[n]
naculū cū vellet eū de vana glīa te[n]
tare: qꝛ i cathedra doctoꝝ multos
deceperat inani glīa: et io putauit
iſtū poſitū in ſede magiſterij ina-
ni glīa extolli poſſe. vñ ſequit. Et
dixit. Si filius dei es: mitte te deor
ſum. Hiero. In oībus eñ tētationi
bus hoc agit diabol⁹: vt itelligat ſi
filius dei ſit. Dicit aūt. Mitte te. qꝛ
vox diaboli qua ſemp hoīes cade-
re deorſum deſiderat: pſuadere po
teſt: precipitare non pōt. Chry. ſup
Mat. Per hāc aūt ꝓpoſitionē qūo
poterat cognoſcere ſi eſt filius dei
an non? Uolare eñ per aerē nō eſt
Uafricies demonis detegit.
proprie opus dei: qꝛ nulli vtile eſt.
Si ergo aliqs volauerit ꝓuocat⁹
ꝓpter oſtētationē ſolā hoc facit: et
eſt poti⁹ ex diabolo ꝙ ex deo. Si ğ
homini ſapienti ſufficit eſſe qđ eſt:
ꝛ nō ē neceſſariū ei appere qđ nō ē
quāto magis filius dei oſtendere
ſe neceſſariū non hꝫ: de quo nemo
pōt tñ cognoſcere ꝙtum eſt apud
ſe? Ambro. ſuper lucā. Sed qꝛ ſa-
thanas transfigurat ſe ſicut ange-
lus lucis: ꝛ de ſcripturis ipſis diui
nis laqueū fidelibus parat: vtit te
ſtimonijs ſcripturarū: nō vt doceat
ſed vt fallat. vñ ſequit. Scriptū eſt
eñ qꝛ angelis ſuis mādauit de te.
Hiero. Hoc in. xc. pſalmo legimus.
verum ibi non de chriſto: ſed de vi-
ro ſancto prophetia eſt. male ergo
diabol⁹ interpretatur ſcripturas.
Chry. ſuper mat. Uere enim filius
dei angeloꝝ manibus non portat
ſed ipſe magis angelos portat: ꝛ ſi
portatur manibus angeloꝝ nō vt
offendat ad lapidē pedē ſuū quaſi
infirmus: ſed ꝓpter honorē quaſi
dñs. O diabole qm̄ filius dei ma-
nibus portatur legiſti: ꝛ qꝛ ſuper
aſpidem ꝛ baſiliſcū calcat: non le-
giſti. Sed illud quidē exemplum
profert quaſi ſuperbus. hoc autē
tacet quaſi aſtutus. Chry. in ho.
Intuere etiā qꝛ teſtimonia a dño
allata ſunt conuenienter a diabo
lo autem indecenter. nō eñ quod
ſcriptū eſt. Angelis ſuis ꝛc. ſuadet
proijcere ſeipm̄ ꝛ precipitare. Glo.
e[ſt] ergo ſic exponendū. Ait eñ ſcri
p[tu]ra de quolibet bono homine: ꝙ
angelis ſuis. i. adminiſtratoribus
ſpiritib⁹ precepit de ipſo: ꝙ in ma-
nibus ſuis. i. in auxilijs ſuis tollēt
eum: et cuſtodient ne offendat pe-
Mira expoſitio verborū pſalmi.
dem. i. affectum mentis: ad lapidē
id eſt ad veterem legem ſcriptam
in lapideis tabulis. vel per lapidē
poteſt intelligi omnis peccati occa
ſio ꝛ ruine. Raba. Notandum eſt
autem ꝙ ſaluator noſter lꝫ permi-
ſiſſet ſe a diabolo ſupra pinnaculū
templi poni: tamen renuit ad im-
perium eius deſcendere: nobis ex-
emplū donans: vt quiſquis impe-
rauerit viam veritatis arctā nos
aſcendere: obtemperemus. Si aūt
vult nos de altitudine veritatis et
virtutum ad ima erroꝛis ꝛ vitioꝝ
precipitare: non illum audiamus.
Hiero. Falſas autē de ſcripturis
diaboli ſagittas: veris ſcripturaꝝ
frangit clypeis. Unde ſequit. Ait
illi rurſum Ieſus ſcriptū eſt. Non
tentabis dñm deum tuum. Hyla.
Diaboli eñ conatus contundens:
ꝛ deum ſe proteſtatur ꝛ dominum.
Chry. Non autē dixit. Non tenta-
bis me dominū deū tuum: ſed ita.
Non tentabis dñm deū tuū: qđ po
terat dicere omnis homo dei: ten-
tatus a diabolo: qm̄ ꝛ qui hominē
dei tentat: deū tentat. Raba. Uel
aliter. Suggerebatur ei quaſi hō-
mini: vt aliquo ſigno exploraret ꝙ
tum apud deum poſſet. Auguſti.

contra ffauſtū. Pertinet autem ad ſanam doctrinā: quando habet homo quid faciat: non tentare dominum deum ſuum. Hiero. Et notandū ꝙ neceſſaria teſtimonia de deutronomio tm̄ protulit: vt ſcōe legis ſacramenta monſtraret.

¶ Iterū aſſumpſit eum diabolus in montē excelſum valde. ⁊ oſtendit ei oīa regna mūdi ⁊ gloriā eorū: ⁊ dixit ei. Hec oīa tibi dabo: ſi cadens adoraueris me. Tunc dicit ei ieſus. Uade ſathana. Scriptū eſt em̄. Dominū deū tuū adorabis: et illi ſoli ſerues. Tunc reliquit eum diabolus: ⁊ ecce angeli acceſſerunt ⁊ miniſtrabant ei.

¶ Chry. ſuper Mat. Diabolus ex ſcōo reſponſo incertus tranſit ad tertiā tentationē. qꝛ em̄ xp̄s rhetia vētris diſruperat: rhetia vane glorie trāſiuerat: ponit ei rhetia auaritie: propter qd̄ dicitur. Iterū aſſumpſit eū diabolus in montē excelſum valde. Quē ſcꝫ diabolus circuiens oēm terram excelſiorē ceteris cognoſcebat. Quāto ei excelſior fuerit mons tanto ex eo ſpacioſior terra vr̄. vnde ſequit̄. Et oſtendit omnia regna mundi: ⁊ gloriā eoꝝ. Oſtendit aūt ita non vt ipſa regna vel ciuitates eorū: vel populos vel argentū vel aurū videret: ſed partes terre: in quibus vnūquodꝗ regnū vel ciuitas poſita erat: vtputa ſi aſcendens ſup excelſum locū digito extenſo dicaꝫ tibi. Ecce ibi eſt roma aut alexandria: nō ſic oſido tibi: vt ipſas videas ciuitates: ſed partes terre in qb᷒ poſite ſunt: ſic ⁊ diabolus poterat xp̄o ſingula loca demonſtrare digito: ⁊ vniuſcuiuſꝗ regni honores ⁊ ſtatū verbis exponere. nā oſtēſum dr̄ etiā qd̄ exponit̄ ad intelligendū. Orige. ſup Lucā. Uel aliter nō eſt arbitrādū ꝙ regna ei mūdi oſidēs: pſarū. vel ubi gr̄a. regnū iudeorūꝗ oſiderit: ſꝫ oſidit ei regnū ſuum quo regnaret in mūdo. i. quō aliȷ̄ regant̄ a fornicatione: aliȷ̄ ab auaritia. Remi. Gloriā eoꝝ appellat aurū argentū ⁊ lapides precioſos: ⁊ tpalia bona. Raba. Oſidit aūt hec diabol᷒ dn̄o: non ꝙ ipſe viſum eius amplificare potuit: aut aliq̄d ignotū demōſtrare: ſed vanitatē pōpe mūdane quā ipſe diligebat: q̄ſi ſpecioſam ac deſiderabilē x̄pis oſidens in amorē xp̄o ſuggerēs venire volebat. Glo. Qui nō cōcupiſcentie oculo intuet̄ ſicut nos: ſꝫ ſicut medici vidēt morbos ſine leſiōe. Hiero. Sequit̄. Et dixit illi. Hec oīa tibi dabo. Arrogans ⁊ ſupbus de iactātia loquit̄. non em̄ pōt oīa regna dare: cū ſciamus pleroſꝗ ſctōs viros a deo reges factos. Chry. ſup mat. ea q̄ p iniquitatē fiūt in mundo: vtputa p furtū aut per periuria acquiſitas diuitias diabol᷒ dat. Non ḡ diabolus qb᷒ vult diuitias dare pōt: ſed his q̄ volūt ab illo recipere. Remi. Mirāda etiā eſt diaboli demētia. illi ꝓmittebat dare regna terrena q̄ ſuis fidelib᷒ dat regna celeſtia: ⁊ gl'iam mūdi ei q̄ eſt celeſtis gl'ie dn̄s. Ambro. Habet auteꝫ ambitio domeſticū piculum: vt em̄ dominet̄ aliȷ̄s prius ſeruit: curuat̄ obſeqo: vt honore dn̄etur: ⁊ dū vult eē ſublimior: fit remiſſior. vn̄ apte ſubdit̄. Si cadēs adoraueris me. Glo. Ecce antiqua diaboli ſupbia. Sicut em̄ in pricipio voluit ſe ſimilē deo facere: ita nūc volebat diuinū ſibi vſurpare cultum dicēs. Si cadens adoraueris me. Ergo q̄ adoratur᷒ eſt diabolū ante corruit. Sequitur tunc dicit ei ieſus. Uade ſathana. Chry. ſuper mat. In quo finē tentādi diabolo ponit: ne ꝓgrediat̄ vlterius tentās. Hiero. Nō aūt vt plerīꝗ putāt: eadē ſathanas ⁊ petrus ꝯdēnant̄ ſnīa. Petro em̄ dr̄. Uade retro me ſathana. i. ſequere me q̄ ꝯtrarius eſt mee volūtati. huic aūt dicit̄. Uade ſathana. ⁊ non ei dicit̄. Retro vt ſubaudiat̄. Uade in ignē

Prior litteralis ē h̄ moralis expoſitio.

Uis eſt in x̄bis.

eternū qui paratus eſt tibi: et ange
lis tuis. Remi. Uel ſm alia exēpla
Uade retro. i. reminiſcere: recorda
re in q̄ta gl'ia cōdit' fuiſti: et in q̄tā
miſeriā cecidiſti. Chry. ſup mat.
Uidēdū aūt: q: xp̄s cū paſſus fuiſ
ſet tētatiōis iniuriā dicēte ſibi dia
bolo. Si fili' dei es mitte te deor
ſum. nō eſt turbatus: neq; diabolū
increpauit. Nūc autē qn̄ diabolus
vſurpauit ſibi dei honorē exaſpa
tus ē: et repulit eū dicens. Uade ſa
thana. vt nos illi' diſcam' exēplo:
nr̄as q̄dē iniurias magnanimiter
ſuſtinere. dei aūt iniurias nec vſq;
ad auditū ſufferre: q̄m ī p̄prijs in
iurijs eſſe quēpiā patientē lauda
bile eſt. iniurias aūt dei diſſimula
re nimis eſt impiū. Hiero. Dicēs
aūt diabolus ſaluatori. Si cadens
adoraueris me ecōtrario audit: q
ipe mag; adorare eū debeat quaſi
dn̄m: et deū ſuū. Augu. ī ſermo. ar
rianoꝝ. Uñ ſequit̄. Scriptū eſt em.
Dn̄m deū tuū adorabis: et illi ſoli
ſeruies. Un' dn̄s de' nr̄ eſt ip̄a tri
nitas cui ſoli ſeruitutē pietatis iu
re debem'. Aug. x. de ciui. dei. No
mine aūt ſeruitutis cultus deo de
bitus intelligit̄. latriā quippe nr̄i
vbicūq; ſanctaꝝ ſcripturaꝝ poſitū
eſt interpretati ſunt ſeruitutē: ſed
ea ſeruitus que debet̄ hoībus: ſm
quā precepit ap̄ls ſuos dn̄is ſuis
ſubditos eſſe debere: grece nuncu
pari ſolet dulia. latria vo aūt ſem
per: aūt tam frequēter vt pene ſem
per ea ſeruitus dicitur: que perti
net ad colendum deum. Chryſo.
ſuper Matthe. Diabolus autem
ſicut rationabiliter intelligi pōt
non quaſi obediens precepto receſ
ſit: ſed diuinitas chriſti et ſpiritus
ſanctus q̄ erat in eo excuſſit inde
diabolū. vnde ſequitur. Tunc reli
quit eum diabolus. Quod ad no
ſtram proficit cōſolationē: q: nō tā
diu hoīes dei diabolus tentat q̄
diu vult: ſed q̄diu chriſtus permit
tit. Et ſi eū permittit eū paulisper
tētare: tn̄ repellit p̄p̄ infirmā na
turam. Auguſt. ix. de ciuitate dei.

Iniuriam dei diſſimulare ē impium.

Latrie ratio.

Poſt tentationē vo ſācti āgeli ſpiri
tibus imundis metuēdi qūo mini
ſtrabāt. et p hoc magis magiſq; in
noteſcebat demōib' q̄tus eēt. vñ ſe
quitur. Et ecce angeli acceſſerūt et
miniſtrabāt ei. Chri. ſup Mat. Nō
aūt dixit deſcendentes āgeli: vt oſ
dat q: ſemp ad miniſteriū ei' erāt
i terris. ſ; tūc p̄cipiente dño receſ
ſerunt ab eo: vt loc' diabolo aduer
ſus xp̄ʒ daret̄: ne forte vidēs āgelos
circa eū nō appropiquaret ad eum
In q̄b' aūt reb' illi miniſtrabāt ſci
re nō poſſum': vtrū ad ſanatiōes i
firmitatū: an ad correctiōes aiarū
an ad effugationē demonuʒ: q̄ oia
per angelos facit. vñ eis facientib'
ipſe facere vr̄: tamen manifeſtū eſt:
q non propter neceſſitatē ipotentie
eius ei miniſtrabant: ſed p̄pter ho
norē p̄tātis ipſi'. nō eni dr̄ q adiu
uent euʒ: ſ; q miniſtrent. Grego. in
ho. Ex his aūt vni' pſone vtraq; na
tura oſtēdit̄: q: et hō eſt quē diabo
l' tētat: et ideʒ ipſe de' ē cui ab āge
lis miniſtrat̄. Chri. ſup Mat. Tunc
breuiter perſtrigam' q̄d ſignificēt
xp̄i tētatiōes Ieiuniū ē abſtinētia
rei male: eſuries ē deſideriū eius.
vſus ei' ē panis. Qui ĝ pc̄m ſibi cō
uertit advſum lapidē couertit ī pa
nē. Rn̄deat ergo diabolo pſuadēti:
q: nō in ſolo vſu illius rei viuit hō:
ſ; ī obſeruātia mādatoꝝ dei. Qñ vo
quis inflatus fuerit quaſi ſanct':
ductus eſt quaſi ſuper templum et
quādo eſtimauerit ſe conſiſtere in
ſanctimonie ſummitate poſitus ē
ſupra pinnam templi. Et hic ten
tatio ſequit̄ primū. q: victoria tenta
tionis gloriationē operatur et fit cā
iactantie: ſed vide q xp̄s ieiuniū vl
tro ſuſceperit. Super templū auteʒ
diabolus eum duxit vt tu ad abſti
nentiam laudabileʒ ſponte p̄cedas
Extolli aūt ad faſtigiuʒ ſanctitatis
non acquieſcas: ſfuge exaltationeʒ
cordis. et nō patieris ruinam. Aſcē
ſio auteʒ montis eſt proceſſio ad al
titudinem diuitiarum et glorie hu
ius mundi: q̄ de ſupbia cordis de
ſcēdit. Cū ĝ voluerʒ diues fieri q ē

Tropologia p̄dictorū.

aſcendere in montē: incipis cogita
re de diuitijs ꝛ honoꝛibꝰ acquiren=
dis: ꝛ tunc pꝛinceps mundi gloꝛiaꝫ
regni ſui tibi oſtendit. Tertio lo=
co pꝛouidet tibi cauſas: vt ſi volue
ris illa ꝯſequi: ſeruias ei negligēs
iuſticiā dei. Hyla. victo aūt a nobis
calcatoqꝫ diaboli capite angeloꝛuꝫ
miniſteria ꝛ virtutū in nos celeſtiū
officia non defutura oſtenditur.
Augu. de con euā. Lucas has ten=
tationes nō eodem oꝛdine pꝛoſecu=
tus eſt vñ incertum eſt quid ꝑus fa
ctum ſit: vt vtrū regna terre priꝰ de
mōſtrata ſint ꝛ poſtea i pīna tēpli le
uatꝰ ſit an econuerſo nihil tamen
ad rē: dū oīa facta eſſe manifeſtuꝫ
ſit. Glo. Sed qđ dicit lucas magis
videtur ſecūdū hyſtoꝛiā eſſe. Sed
mattheus has refert tentationes
ſm hoc ꝙ in adam facte ſunt.

¶ Cum autem audiſſet ieſus
ꝙ ioannes traditus eſſet: ſeceſ
ſit in galileā ꝛ relicta ciuitate
nazareth venit ꝛ habitauit in
ciuitate capharnaum mariti
ma: i finibus zabulon ꝛ nepta
lim: vt adimpleretur quod di=
ctū eſt per eſaiaꝫ pꝛophetam.
Terra zabulon et terra nepta
lim via maris trans ioꝛdaneꝫ
galilee gentium populus qui
ambulabat i tenebꝛis vidit lu
cem magnā: et ſedētibꝰ i regio
ne vmbꝛe moꝛtis lux oꝛta ē eis.

¶ Raba. Poſtq̄ mat. de. xl. dierum
ieiunio ꝛ de tēptatiōe xp̄i ꝛ de ange
loꝝ miniſterio narrauit: continuo
ſubiecit dicens. Cū aūt audiſſet ie
ſus q2 ioānes traditꝰ eſſet. Chꝛi. ſu
per matth. Sine dubio a deo q2 in
virū ſctm̄ nemo pōt aliq̄d: niſi tra=
diderit eū deꝰ. Seq̄tur. Seceſſit in
galilea. ſ. de iudea vt paſſionē ſuā
oppoꝛtuno tp̄i reſeruaret: deide vt
nobis fugiendi periculū daret exē
plū. Chꝛi. in ho. Nō em̄ accuſabile
eſt nō ꝓijcere ſeip̄m in ꝑiculū: ſed
incidētē nō ſtare viriliter. Recedit
etiā ꝺ iudea: iudaicā inuidiā miti
gās: ſil' q̄dē ꝓphetiā cōplēs: ꝛ ma=
giſtros oꝛbis terraꝝ piſcari ſtudēs
qui in galilea moꝛabant. Attēde ēt
q̄lr ad gētes abiturus a iudeis ac
cepit cām. etem̄ cū ꝑcurſoꝛē i vincu
la miſiſſent: ꝯpellūt ieſū trāſire ad
galileā gētiū. Glo. Ut aūt refert lu
cas. Uenit nazareth vbi erat nutri
tus: ꝛ ibi itrauit i ſynagogā: vbi le
git: et dixit multa. ꝓꝑ q̄ voluerūt eū
ꝓcipitare ꝺ mōte: ꝛ tūc deſcēdit ca=
pharnaū. vñ mō ait mattheꝰ. Et re
licta ciui. naza. ve. ꝛ habi. caphar=
naū. Hiero. Nazareth ē i galilea vi
cꝰ iuxta mōtē taboꝛ. Capharnaū
eſt oppidū i galilea gētiū iuxta ſta
gnū genezareth. ꝛ iō dicit. Mariti=
mā. Glo. Addit ēt. In finibꝰ zabulō
et neptali: vbi pꝛia captiuitas he=
bꝛeoꝝ fuit ab aſſyrijs. vbi ḡ pꝛia le
gis obliuio eſt. ibi eſt ꝑma euāge=
lij ꝑdicatio: vt ꝛ ꝺ loco q̄ſi medio dif
flueret ad gētes ꝛ iudeos. Re. Reli
q̇t aūt vnā. ſ. nazareth: vt ꝑdicādo
ꝛ miracula faciēdo plēs illumiaret
in quo fctō reliquit ꝑdicatoꝛibꝰ exē
plū: vt eo tp̄e ꝛ illis i locis ſtudeāt
ꝑdicare: q̄ñ mltis ꝓdeſſe pñt. Seq̄
tur. Ut adimple. qđ dictū ē per eſai
am ꝓp̄haꝫ. Terra zabu. ꝛ ter. nep.
In ꝓphetia ita hr̄. Pꝛimo tp̄e alle
uiata eſt terra zabulon ꝛ terra ne
ptali: ꝛ nouiſſimo aggrauata ē via
maris trās ioꝛdanē galilee gētiū.
Hiero. ſup eſaiā. Dr̄ aūt ꝑmo tp̄e
alleuiata eſſe ab onere peccatoꝛū:
q2 in regionibus duaꝝ tribuū pꝛi
mū ſaluatoꝛ euāgeliū ꝑdicauit. no
uiſſimo ꝟo tp̄e aggrauata ē fides
eoꝝ tp̄e plurimis iudeoꝝ in erroꝛe
ꝑmanentibꝰ. Mare autē hic lacum
appellat genezareth: q̇ ioꝛdane in
fluente efficit. In cuius littoꝛe ca
pharnaū ꝛ tyberias ꝛ bethſaida ꝛ
coꝛozaim ſite ſūt: i q̄ maxime regio
ne xp̄s ꝑdicauit. vel ſm hebꝛeos in
xp̄m credentes: he due tribꝰ zabu
lon ꝛ neptali ab aſſyrijs capte ſūt
et galilea deſerta eſt: quā ꝓp̄ha di
cit eſſe alleuiata eo ꝙ pctā ppl'ı ſu
ſtineret: ſed poſtea relique tribus

Allegorie myſterium

que habitabāt trās iordanē: ꝛ i ſa
maria ducte ſunt in captiuitatē: et
hoc inquiunt ſcriptura nunc dicit
ꝙ regiōis ei⁹ ppl's ꝑmū captiuat⁹
eſt ipſa ꝑmā lucē, ꝑdicantis vide-
rit xpi: vel ſm nazareos aduenien
te xpo ꝑmo terra zabulon ꝛ nepta-
lim eſt phariſeoꝝ erroꝛib⁹ libera-
ta: poſtea per euāgeliū apl'i pauli
ingrauata eſt. i. multiplicata ꝑdi-
catio in terminos gentiū. Glo. Hic
aūt leuāgelio diuerſi nolati ad idē
verbū reducunt: ita ꝛ terra zabulō
ꝛ terra neptali q̄ ē via maris que ē
trās iordanē. ſ. ppl's galilee gētiū
Galilea duplex. qui ambulabat in tenebris ꝛc. Hie
ro. Nota autē ꝙ due gallilee ſunt:
vna q̄ dicit iudeoꝝ: ꝛ alia q̇ dr̄ gen
tiū. Diuiſa eſt em̄ galilea a tpe ſa-
lomonis: q̇ dedit. xx. ciuitates i ga
lilea hyram regi tyri: q̄ pars dicta
eſt poſtea galilea gētiū reliqua iu
deoꝝ. Uel legēdū eſt. Trans iorda
nē galilee gētiū. Ita inq̄ꝫ vt ppl's q̇
vel ſedebat vl' ambulabat in tene-
bris: lucē viderit neq̄ꝫ ꝑuā vt alio
rū ꝓphaꝝ: ſꝫ magnā. ſ. illi⁹ q̇ i euā
gelio loquit. Ego ſū lux mundi. Et
q̇ habitabāt in regiōe vmbre moꝛ-
tis lux oꝛta eſt eis. Inter moꝛtem ꝛ
vmbrā moꝛtis hoc itereſſe puto: ꝙ
moꝛs eoꝝ eſt q̇ cū operibus moꝛtis
ad inferos perrexerūt. Umbra au
tē moꝛtis eoꝝ eſt iqui dū peccāt nō-
dū de hac vita egreſſi ſūt: poſſunt
em̄ ſi voluerint agere pniāꝫ. Chꝛi.
ſup mat. Uel in regione vmbꝛe moꝛ
tis ſedebāt gētiles: qꝛ colebāt ido
la ꝛ demones. Iudei aūt qui legis
opa faciebant. in tenebris erāt: qꝛ
dei iuſtitia nōduꝫ erat eis manife
ſta. Chꝛi. in ho. Ut auteꝫ diſcas: ꝙ
neq̄ꝫ lumē neq̄ꝫ tenebras ſēſibiles
ait. de lumie dixit: lumē magnū qđ
alibi dr̄ lumē verū: tenebras auteꝫ
exponens noīauit vmbrā moꝛtis.
Deinde monſtrans ꝙ non ipſi que
rentes iuenerūt: ſꝫ de⁹ ipſis appa-
ruit dixit ꝙ lumē oꝛtū eſt ꝛ effulſit.
non em̄ pꝛius ipſi ad lumē cucur-
rerunt: etem̄ in vltimis malis ho-
mines erant aīi xpi pñtiā, neq̄ꝫ em̄
ambulabant in tenebris: ſed ſedē
bant: quod ſignū erat: qꝛ nō ſpera-
bant liberari. Sicut em̄ neſciētes
quo opoꝛteret ꝓgredi: ita ꝯpꝛehēſi
a tenebris ſedebāt iā non' potētes
ſtare. Tenebras aūt vocat hic erro
rē ꝛ ipietatē. Raba. Allegoꝛice aūt
Allegorica expoſitio. ioānes ē vox precedens v̄bū ꝛ alij
ꝓphete. Poſtq̄ꝫ aūt pꝛopheta ceſſa-
uit et ligat⁹ eſt: acceſſit verbū ꝯplēs
qđ ꝑdicauerat vox. i. ꝓpha. Et ſe-
ceſſit in galileā de figuris ad v̄ita-
tē vel in galileā. i. in eccleſiā. vbi ē
trāſmigratio de vicijs ad virtutes
Nazareth interꝑtat flos. Caphar
naū villa pulcherrima. Reliquit ꝙ
floꝛē figurarū quo fruct⁹ euāgelij
ſignificabat: ꝛ venit in eccleſiā que
eſt xpi v̄tutib⁹ pulchꝛa. Et mariti-
ma ē. qꝛ iuxta fruct⁹ ſeculi poſita
quotidie tundit ꝓcellis pſecutionū
Inſup zabulon ꝛ neptali ſita eſt. i.
iudeis cōis ꝛ gētib⁹. zabulō em̄ ha
bitaculū foꝛtitudinis dr̄: qꝛ apl'i q̇
de iudea electi ſunt: foꝛtes fuerūt.
Neptali dilatatio: qꝛ gētiuꝫ eccl'ia
per oꝛbē dilatata eſt. Augu. de cō.
euā. Ioānes aut euāgeliſta ꝑuſq̄ꝫ
iret ieſus in galileā dicit de petro
ꝛ ādrea ꝛ nathanaele: ꝛ de miracu-
lo in chana galilee: q̄ omnia ceteri
euāgeliſte ꝑtermiſerūt: id cōtexen
tes ſuis narrationibus: ꝙ ieſus re
uerſ⁹ ſit i galileā. vn̄ itelligit fuiſ
ſe iterpoſitos aliquos dies: quib⁹
illa de diſcipulis geſta ſūt: q̄ iterpo
nunt a ioanne. Remi. Sꝫ illud ſo
lertius attendendū eſt: q̄re ioānes
dicat dn̄m eſſe in galileā an̄q̄ꝫ ioā
nes miſſus fuiſſet in carcerē: Naꝫ
poſt vinū de aqua factū: ꝛ deſcēſuꝫ
ei⁹ in capharnaū: et poſt aſcenſum
eius in hierl'm. dr̄ in euāgelio ioā
nis ꝙ redijt in iudeā ꝛ baptizabat
ꝛ nōdum erat miſſus ioānes in car
cereꝫ. Hic autē dr̄ ꝙ poſtq̄ꝫ tradit⁹
fuit ioānes ſeceſſit i galileā. ꝛ hoc
quidē dicit marcus. Non autē dꝫ Concordia euāgelij.
hoc ꝯtrium videri. nā ioānes ꝑmū
aduentū dn̄i in galileā deſcripſit.
qui. ſ. fuit ante incarnationē ioan
nis. Sed ꝛ de ſcđo aductu alibi fa

cit mentionem cū ait. q̄ ieſus reli
quit iudeā ⁊ abijt itez in galileam
et de hoc tm̄ ſcdo aductu in galileā
q.ſ. fuit poſt incarcerationē ioānis
alij euangeliſte dicunt. Ex eccle. hi
ſtoria: Joannē enim tradunt uſq̄
ad vltimū pene vite ſue tp̄s abſq̄
vllius ſcripture indicijs euāgeliuz
p̄dicaſſe: ſed cū triū euangeliorum
ad ipſum notitia puenijſſet probaſ
ſe quidē veritatem dictorū: deeſſe
tn̄ vidit aliqua: ⁊ maxime que prio
predicatiōis ſue tp̄e dn̄s geſſerat.
Certū eſt enī q̄ in alijs trib⁹ euan
gelijs hec videnł ſola cōtineri: que
in eo. geſta ſūt āno q̄ ioānes bapti-
ſta vel incluſ⁹ ē i carcerē vel punit⁹.
Matt. enim poſt tentationē xp̄i cō
tinuo ſubiecit. Audiens aūt q̄ io-
annes traditus eſſet ⁊c. ⁊ Marcus
ſil'r. Lucas vero puſq̄ aliquid de
actibus xp̄i referret: dicit q̄ hero-
des cōcluſit ioannē in carcerē. Ro-
gatus eſt ergo ioānes ap̄ſ vt ea q̄
preterierant priores ante traditionē
ioannis ſaluatoris geſta ſcribere
et ideo dicit in euāgelio ſuo. Hoc fe
cit initium ſignorum ieſus.

¶ Exinde cepit ieſus predica
re ⁊ dicere: Pniam agite Ap-
propinquabit enī regnū celorū.

Quis eſſe debeat euāgelij predicator.

¶ Chri. ſup matth. Ille debet xp̄i
iuſticiā p̄dicare: qui ventri ſuo con
tradicere pōt: qui ſeculi iſti⁹ bona
cōtemnit: q vanā gl'iam non deſide
rat. Et ideo dr̄. Exinde cepit ieſus
p̄dicare. i. ex quo tētat⁹ famē vicit i
deſerto: auaritiā ſpreuit in monte:
vanā gloriā repercuſſit in templo
vel. Exinde cepit p̄dicare: ex q̄ tra-
dit⁹ eſt ioannes. nā ſi p̄dicante ioā
ne p̄dicare cepiſſet: vilem reddidiſ
ſet ioannez: ⁊ inueniret predicatio
ioannis eſſe ſuperflua q̄tum ad iſti⁹
doctrinā: ſicut ſi vno tēpore ſol cum
lucifero oriatur. gratia luciferi ce-
ſſat. Chri. in ho. Ideo etiam non p̄
dicauit donec ioānes i carcere mit
teretł: ne ex hoc multitudo ſcindere
tur: propter quod etiā ioānes nul-
lum fecit ſignum: vt per miracula
oēs traherenł ad xp̄m. Raba. In
hoc etiā docet: ne quis ab inferiori p̄
ſona ſermonē cōtēnat. vnde apoſto
lus. Sicut ſedenti reuelatum fue-
rit prior taceat. Chri. ſuper matth.
Sapiēter autē inde predicationis
ſue ſumpſit initiū: non vt conculcet
ioannis doctrinā: ſed vt magis cō-
firmet: ⁊ teſtem eum veruz fuiſſe
demonſtret. Hiero. In quo etiam
oſtendit ſe eiuſdem eſſe dei filium
cuius ille fuerat propheta et ideo
dicit. Pniam agite. Chri. ſup mat-
the. Non enī ſtatim iuſticiā p̄dica
uit: quā omnes cognoſcebant: ſed
pniam qua omēs indigebāt. Quis
ergo auſus eſt dicere. Uolo bonus
eſſe ⁊ non poſſum? pnia enim ē cor
rectio voluntatis: ⁊ ſi vos mala nō
terrent: vt. ſ. pniam agatis: ſaltem
bona delectēt. vnde ſequił. Appro
pinquabit enī regnū celorū. i. beati
tudo regni celeſtis. ac ſi dicat. Pa
rate vos p pniam: q̄ appropiquit
tp̄s mercedis eterne. Remi. Et no
tādū q̄ nō dicit. Appropinquauit
regnū chananeorū aut iebuſeorꝝ: ſꝫ
regnū celorꝝ: lex enī pmittebat bo
na tēporalia: ſꝫ dn̄s regna celeſtia.
Chri. i ho. Cōſiderādum etiā q̄ in
hac predicatione nihil de ſeipo ma
nifeſte p̄dicabat: quod interi cōue
niens erat: q̄ nōdū de eo decentez
habebant opinionez. Incipiens ēt
nihil graue ⁊ oneroſum dixit: ſicut
ioannes dixerat. Securim ⁊ arbo
rem inciſam: ⁊ huius: ſed in princi
pio benigna pppoſuit. regnū euan
gelizans. Hiero. Myſtice aūt ioan
ne tradito chriſtus incipit predica
re: q̄ deſinente lege conſequenter
oritur euangelium.

Penitētie vt notatur

¶ Ambulans aūt ieſus iuxta
mare galilee vidit duos fra-
tres ſimonem qui vocatur pe
trus: ⁊ andreā fratrē eius mit
tentes rhete in mare. Erant
enī piſcatores. Et ait illis: ve
nite poſt me: ⁊ faciā vos fieri
piſcatores hoīm. At illi con
tinuo relictis rhetibus ſecuti

ſunt eum. Et procedens inde
vidit alios duos fratres: iaco
bum zebedei. ⁊ ioannem fratrē
eius in naui cum zebedeo pa=
tre eorum: reficiētes rhetia ſua
⁊ vocauit eos. Illi autem ſtati
relictis rhetibus et patre: ſe=
cuti ſūt eum.

¶ Chri. ſup matth. Anteꝗ xp̄s ali
quid dicat vel faciat vocat ap̄los vt
nihil illos lateat nec verborum xp̄i nec
operū: vt poſtmodū fiducialiter di
cere poſſint. Non poſſumus q̄ vidi
mus ⁊ audiuimus nō loq. Hinc eſt
qđ dr̄. Ambulans ieſus iuxta ma=
re galilee. Raba. mare galilee idē
eſt qđ ſtagnū genezareth: mare ty
beriadis ⁊ lac' ſalinarum. Glo. De=
cēter aūt p piſcatoria vadit loca pi
ſcatores piſcaturus. vñ ſeqr̄. Uidit
duos fratres: ſimonē q̄ vocat petr'
⁊ andreā fratrē eius. Remi. Uidit
aūt nō tam corporaliter ꝗ ſpūalit
ad corda eorū reſpiciēs. Chri. i ho.
In medijs aūt opationib' exeūtes
eos vocauit: monſtrans ꝙ omnib'
occupationibus ſequelā ſuā ꝑpo=
nere oportet. vñ ſequit. mittentes
rhetia in mare: qđ quidē eorū offi
cio cōgruebat: ꝓpter qđ ſeqr̄. Erāt
eñ piſcatores. Augu. in ſer. de calē
dis Januarij. Nō ei elegit reges
aut ſenatores: aut phos aut orato=
res: imo elegit plebeios: paupes: ⁊
indoctos piſcatores. Augu. ſup io=
anne. Si eñ doct' eligeret: fortaſ=
ſis iō ſe diceret electum: qr doctrina
ei' eligi meruit. Dñs aūt nr̄ ieſus
volēs ſupborū frangere ceruices
nō q̄ſiuit p oratorem piſcatorē: ſed
de piſcatore lucratus eſt impatorē
Magnus cyprianus orator: ſz ꝑus
petrus piſcator. Chri. ſup matth.
Future etiā dignitatis gram arti=
ficij ope ꝓphabant. nam ſicut qui
rhetia iactat in aqua: neſcit quos
piſces comprehenſurus eſt ſic ⁊ do
ctor qñ diuini ſmonis rhetia ſuper
populum iactat: neſcit qui ſunt ac
ceſſuri ad deū. Sed quoſcūꝙ deus

Mare galilee quatuor vocabula hz.

Nota verbum

excitauerit: illi adherent eius do=
ctrine. Remi. De his autem piſca=
toribus loquitur dñs per ieremiā
dicens. Mittam in vos piſcatores
meos ⁊ piſcabunt vos. vnde ⁊ hic
ſubditur. Uenite poſt me Glo. Nō
tam pedibus ꝗ affectu ⁊ imitatio
ne. Et fa. vos fie. piſcato. hoium.
Chri. ſup matth. Id eſt doctores
vt cū rhete verbi dei comprehenda
tis hoies dmūdo tēpeſtuoſo piculo
ſo vbi hoies nō ambulant: ſed fe=
runtur: qr diabolus cū delectatiōe
compellit eos in malo: vbi hoies
alterutrū horum ſe comedunt: ſicut
piſces fortiores deuorant iuniores
vt trāſlati viuāt i terra corpis xp̄i
mēbra facti. Gre. i ho. Nulla aūt
petrus et andreas chriſtum mira
cula facere viderant: nihil ab eo
de premio eterne retributionis au
dierant: ⁊ tamen ad vnū preceptum
hoc quod poſſidere videbantur ob
liti ſunt. vnde ſequitur. At illi con
ti. re. rhe. ſe. ſunt eum. In quo affe
ctū debemus potius pēſare ꝗ ſen=
ſum. Multum enim reliquit qui ſi
bi nihil retinuit multum dimiſit q̄
cum re poſſeſſa ⁊ concupiſcentijs
renunciauit. A ſequētibus ergo tā
ta dimiſſa ſunt: ꝗta a non ſequēti=
bus concupiſci potuerunt. Exterio
ra eñ noſtra dño ꝗtūlibet parua
ſufficiunt: nec perpendit ꝗtum in
eius ſacrificio: ſed ex ꝗto profera
tur. Eſtimationem quippe precij re
gnum dei non habet: ſed tantū va
let ꝗtum habes. Chri. ſup matth.
Non aūt predicti diſcipuli ſecuti
ſunt chriſtum doctoris cupiētes ho
norem: ſed operis lucrum. ſciebāt
enim ꝗ precioſa ē anima hominis
ꝗ grata eſt apud deum ſalus ipſi'
⁊ ꝗta eſt merces. Chri. in ho. Tan
te igitur ꝓmiſſioni crediderunt et
per ſermones quibus ſūt capti cre
diderūt ſe alios poſſe piſcari. Chri.
ſup mat. Hec igitur cupientes ſecu
ti ſunt omnib' relictis: in q̄ nos do
cuerunt: qr nemo pōt terrena poſſi
dere: ⁊ perfecte ad celeſtia perueni
re. Glo. In his ergo datum eſt

Verba conſolatoria.

imagines corporum. De illa vero
colūba nullus vnq̄ꝫ dubitauit: q̇n
oculis viſa ſit: nec ſic dicimus filiū
petrā. ſcriptū eſt enim. Petra erat
xp̄s. ita poſſumus dicere ſpꝫ colūbā
Illa. n. petra iaꝫ erat in creatura.
et per actionis modū nūcupata eſt
noīe xp̄i quē ſignificabat. nō āt ſic
illa colūba: q̄ ad hec tm̄mō ſignāda
repente extitit. Magis ſūt ſile hoc
mihi videt flāme illi q̄ in rubo ap=
paruit moyſi: et illi quā ppl's in he
remo ſeq̄bat: et fulguribꝰ ac toni=
truis q̄ fiebāt dum lex daret in mō
te. Ad hoc. n. rex illaꝝ corporalis
extitit ſpēs vt aliquid ſignificaret
atq̄ꝫ p̄teriret. ꝓpter has ḡ corpales
formas miſſus dr ſpūſſctūs ille ꝟo
ſpēs corpales ad demonſtrandū q̄
opus fuit ad tp̄s apparuerūt: ⁊ eē
poſtea deſtiterūt. Hiero. Sedit aūt
colūba ſup caput ieſu: ne q̇s puta
ret vocē p̄ris ad ioānē factā: nō ad
dn̄m. vn̄ ſeq̄t. Et veniētē ſuper ſe.

4 ¶ Et ecce vox de celis dicēs:
Hic eſt filius meus dilectus
in quo mihi complacui.

¶ Aug. in ſer. ð epiph. Nō. n. vt añ
per moyſen aut prophetas: nec per
typos aut figuras vēturum in car=
ne p̄r filium docuit: ſꝫ ꝑpalā veniſſe
mōſtrauit dicēs. Hic eſt filius meꝰ.
Hyla. vel vt ex his que ꝯſummabā
tur in xp̄o cognoſceremus poſt aq̄
lauacrum ⁊ de celeſtibus portis ſā
ctum in nos ſpiritum immolare: et
celeſtis nos glorie vnctione perfun
di: et paterne vocis adoptione fi=
lios dei fieri. Hiero. Myſterium
autem trinitatis in baptiſmate de
monſtratur: dominus baptizatur.
ſpiritꝰ deſcendit in habitu colūbe:
patris vox filio teſtimonium perhi
bentis auditur. Augu. in ſer. de
epi. Nec mirum ſi in dominico la=
uacro myſterium non defuit trini=
tatis: cum noſtrum lauacrum trini
Trinitatꝫ apparitio i baptiſmo. tatis compleat ſacramentū. voluit
enim dominus primo circa ſe exhi=
bere: qð erat poſtea hūano ḡneri
p̄cepturus. Augu. de fide ad Pe.
Quāuis autē pater et filius et ſpi
ritusſanctꝰ ſint vna natura: firmiſ=
ſime tamē tene tres eſſe perſonas
patrēq̄ꝫ ſolum eſſe qui dixit. Hic eſt
filius meus dilectus. Et filium ſo=
lum eſſe ſuper quem illa vox pa=
tris iſonuit: et ſpiritumſctm̄ ſolum
eſſe q̇ in ſpē colūbe ſuper xp̄ꝫ bapti
zatum deſcendit. Augu. quarto de
tri. Hec autē opera ſunt totius tri=
nitatis. In ſua quippe ſuba pater
et filius et ſpiritusſanctus vnū ſunt
ſine vllis interuallis temporum vel
locorum. In meis autem vocibus
ſeparati ſunt pater filius ⁊ ſpiritus
ſctūs: nec ſimul dici poterunt: et in
l'ris viſibilibus ſua ſeparatim loco
ruꝫ ſpacia tenuerunt: q̄r ſimilitudi
ne vtrūq̄ꝫ cognoſcitur iſeparabilē i
ſeipſa trinitatē per viſibilis crea=
ture ſpēm ſeparabiliter demonſtra
ri. quod autē ſolius patris vox ſit:
oſtenditur ex hoc quod dicit. Hic eſt
filius meꝰ. Hyla. in libro. de tri. Nō
ſolum nomine cōteſtatus eſt eum
eſſe filiuꝫ: ſꝫ proprietate. Multi. n.
nos filij dei ſumus: ſed non talis ē
hic filius. hic enim et propriꝰ et ve=
rus eſt filius origine nō adoptiōe
veritate nō nūcupatiōe: natiuitate
nō creatione. Auguſt. ſuper Joh.
P̄r autem diligit filium: ſed q̄uō pa
ter filiū nō q̄uō dn̄s ſeruū: ſed quo=
modo vnicū: nō q̄uō adoptatū. Et
ideo ſubdit. In quo mihi cōplacui
Remi. Uel ad humanitatē xp̄i refe
rat ſi legatur. In quo mihi ꝯplacui
talis eſt ſenſus i quo mihi ꝯplacui:
q̄r iſtū ſolū repperi ſine peccato. Si
vero legat. In quo mihi cōplacuit:
ſubaudit placitū meū cōſtituere: vt
per eū agerē q̄ agēda ſunt. i. genus
humanuꝫ redimerē. Augu. de cō.
euā. Hec autē verba et alij duo mar
cus et lucas ſimiliter narrant: ſed
de verbis vocis q̄ de celo facta eſt
variāt locutionē ſalua tamē ſnīa.
Quod ei mattheus ait dcm̄. hic eſt
filius meus dilectus. et alij duo di
cunt. Tu es filius meus dilectus.
ad eandē ſententiam explicandaꝫ
valet. vox enim celeſtis vnū horum

Concordia euãgeliorũ. dixit ſed euangeliſta oſtendere voluit ad id valere qđ dcm̃ eſt. Hic eſt filius meus. vt illis potius q̃ audiebãt indicaret: q ipſe eẽt filius dei: atq3 ita dictu3 referre voluit. Tu es filius me9. ac ſi illi diceret. Hic eſt filius meus. Nõ.n. xp̃o idicabat q ſciebat. ſ3 audiebant qui aderant ꝓpter quos vox facta eſt. Ja3 vo q alius dicit. In quo mihi cplacui. ali9. In te cõplacuit mihi. Si q̃ris q̃d hoꝝ illa voce ſonuerit. qđ libet accipe dum intelligas eos qui non eãdẽ locutionẽ rettulerunt: eãdem rettuliſſe ſniam. q eĩn de9 in filio ſibi cplacuit: admonet aliquis ex eo qđ dictũ eſt. In te cõplacui. q autẽ in filio pater placuerit hoibus: admonet ex eo qđ dcm̃ eſt. In te cplacui mihi. ſeu itelligatur h̃ dcm̃ eſſe ab omnibus euangeliſtis. tanq̃ diceretur. In te cõplacitum meũ conſtitui: h̃ ẽ implere qđ mihi placet.

Cap. iiij.

Tunc ieſus ductus eſt in deſertũ a ſpiritu vt tẽtaretur a diabolo. Et cu3 ieiunaſſet dieb9 et q̃dragiſta noctib9 poſtea eſuriit.

Chry. ſup Mat. poſtq̃ baptizat9 ẽ dñs a ioãne in aq̃ ducit a ſpũ i deſertũ vt baptizaret igne tẽtationis vñ dr. Tũc Jeſus duct9 ẽ in deſertũ a ſpũ. Tũc. ſ. qñ pater clamauit de celo. Hic eſt fili9 me9 dilect9. Chry. i ho. Quiſq̃s ẽ poſt baptiſmũ maiores ſuſtines tẽtatiões nõ turberis. Doctrina moralis. etenim ꝓpter h̃ accepiſti arma: vt non vaces: ſ3 vt prelieris. Jđ aũt tẽtationẽ a te de9 nõ ꝓhibet. pmũ q̃dẽ vt diſcas: qm̃ mlto fact9 es fortior. deinde vt magnitudine donoꝝ non extollaris. tertio vt diabolus expiẽtia cognoſcat q perfecte ab eo abſceſciſti: quarto vt ꝑ hoc fortior reddaris. quito vt crediti tibi theſauri ſignum accipias. neq3 enim diabolus ſuperueniret: tibi ad tantandũ niſi te in maiori honore effectum vi

deret. Hyla. In ſantcificatis.n. maxie diaboli tẽtamẽta graſſant q: victoria ei eſt magis optata de ſcis. Grego. i ho. Dubitari aũt a q̃buſdã ſolet: a q̃ ſpiritu ſit duct9 ieſus i deſertum: ꝓpter hoc quod ſubdit. Aſſumpſit eum dia. in ſan. ciui. S3 vere et abſq3 vlla queſtione cueniẽter accipit vt a ſpirituſſancto duct9 eſſe credatur vt illuc cũ ſuus ſpiritus duceret vbi hunc ad tentandu3 ſpiritus malignus inuenit. Augu. in quarto. de tri. Cur ſeipſum q̃3 tẽtandum prebuit? vt ad ſuperãdas tentationes mediator eẽt nõ ſolũ ꝑ adiutoriũ: verũ etiã per exemplu3. Chry. ſuper Mat. Eſt aũt ductus a ſpirituſſctõ: nõ quaſi mior maioris precepto. non.n. ſolum ductus dicitur q̃ alicuius poteſtate ducitur. ſed etiam ille qui alicuius rationabili exhortatiõe placatur: ſicut ſcriptum eſt de andrea. q inuenit Simonẽ fratrem ſuum et adduxit cũ ad ieſum. Hiero. ſuper Mat. ducit autem non inuitus aut captus: ſed voluntate pugnandi. Chry. Ad homines.n. dyabolus vadit: vt tentet eos: quoniam autẽ aduerſus chriſtũ diabolus ire non poterat. iđ cõtra diabolũ xp̃s ꝓceſſit. Unde dicit. Ut tẽta. a dia. Gre. in ho. Sed ſciẽdum nobis eſt: q: tribus modis tẽtatio agitur. ſuggeſtione. dlectatione et conſenſu. et nos cum tentamur plerũq3 i dlectatione: aut in cõſenſu labimur: q: de carnis peccato ꝓpagati in nobiſipis etiã gerimus vñ certamina toleramus. Deus vero qui in vtero virginis icarnatus in mundo ſine peccato venerat: nihil cõtradictiõis i ſemetipo tolerabat. Tentatio ag... tribus modu... Tentari ergo per ſuggeſtionẽ potuit ſ3 eius mentẽ peccati delectatio nõ momordit: atq3 ideo omnis diabolica illa tẽtatio foris: nõ itus fuit. Chry. i ho. tũc aũt maxie iſtat diabol9 ad tẽtandũ: cũ viderit ſolitarios. vñ ẽt in pricipio mulierẽ tẽtauit ſine viro eã inueniẽs: vnde et ſic per hoc ẽt diabolo datur occaſio tẽtandi q ducitur in deſertu3. Glo.

Hoc deſertū eſt inter hierl'm ⁊ hie=
rico vbi morabātur latrones: q̄ lo=
cus vocat̄ dorohin. i. ſanguis ꝓpter
effuſionē ſanguis quā ibi latrones
faciebāt: vñ ⁊ hō cum deſcēdiſſet a
hier'm i hierico: icidiſſe dr̄ in latro
nes gerēs figurā ade qui a demōi=
bus vict' eſt. Coueniēs ḡ fuit: vt ibi
xp̄s diabolū ſuparet: vbi diabolus
hoiem ſub figura ſupaſſe dictus ē.
Tropo=logica expō. Chry. ſup. Mat. Nō ſolū āt xp̄s du=
ctus ē i deſertū a ſpū: ſ3 oēs filij dei
habētes ſpm̄ſcm̄. nō. n. ſunt ꝯtenti
ſedere ocioſi: ſ3 ſpūſſctūs vrget eos
aliquid magnū apphēdere opus:
qđ ē ire in deſertū q̄tū ad dyabolū:
q2 non eſt ibi iniuſtitia q̄ diabolus
delectatur. Oē etiā bonū eſt extra
carnē ⁊ mundū: q2 nō eſt ſ3 volunta
tē carnis ⁊ mundi. Ad tale ergo de
ſertū oēs filij dei exeūt vt tentēt: vt
puta ſi nō ꝓpoſuiſti ducere vxorē:
ducit te ſpūſcūs in deſertū. i. extra
fines carnis ⁊ mūdi: vt tenteris a
cōcupiſcentia carnis. Quō. n. tētat̄
libidine qui tota die ē cū vxore? Sci
re āt debem⁹: q filij dei nō tentant̄
a diabolo niſi in deſertū exierit. Fi=
lij āt diaboli i carne ⁊ mundo ꝯſtitu
ti cōfringunt̄: ⁊ parēt ſicut bonus
hō ſi vxorē habuerit nō fornicatur:
ſed ſufficit ei vxor ſua. Malus āt ēt
hn̄s vxorē fornicat̄: et nō ē vxore cō=
tentus: ⁊ ſic in oib⁹ iuenies. Filij er
go diaboli nō exeunt ad diabolū vt
tententur. Quid enī3 opus h3 a cer
tamen exire q̄ nō deſiderat vicere?
Qui aūt glorioſiores ſunt filij dei ex
tra fines carnis exeunt cōtra illu3:
q2 victorie gliam ꝯcupiſcunt. Pro=
pterea ⁊ i h̄ loco xp̄s exyt ad dyabo
lū: vt tētaret̄ ab eo. Chry. i ho. Vt āt
diſcas q̄ magnū bonū ē ieiuniū: ⁊
q̄lr ſcutū ē aduerſ⁹ diabolū. ⁊ q̄m p⁹
baptiſmū nō laſciuie ſ3 ieiunio ītē
dere o3: ipē ieiunauit nō eo idigēs.
ſ3 nos iſtruēs. Chry. ſup mat. Et vt
Tropo=logica expoſi=tio. q̄dragelime nr̄i ieiunij poneret mē
ſurā q̄dragita dieb⁹ ⁊ q̄dragita no
ctib⁹ ieiunauit. Vñ ſeq̄t. Et cū ieiu
naſſet q̄dragita dieb⁹ ⁊ q̄dragita no
ctib⁹. Chry. i hō. Nō aūt vltra ꝓ=
ceſſit ieiunādo q̄ moyſes ⁊ helyas:
ne icredibilis videret̄ carnis aſſū=
ptio. Gre. i ho. Ipſe aūt auctor oim
in q̄draginta dieb⁹ nullū oio cibū
ſumpſit. Nos quoq3 q̄tū poſſumus
q̄dragelime tp̄e carnē nr̄a3 per ab
ſtinētiā affligam⁹. Quadragenari⁹
aūt numerus cuſtoditur: q2 virtus
decalogi per libros q̄ttuor ſāct: euā
gelij impletur. denari⁹ eteni quater
ductus in quadragenariū ſurgit.
Vel quia in hoc mortali corpore ex
quattuor elemētis ſubſiſtimus. ꝑ
cuius voluntatē preceptis dñicis co
traim⁹ q̄ per decalogū ſunt accepta.
Qui ergo ꝑ carnis deſideria deca
logi mādata cōtempſimus. dignū ē
vt eādē carnē q̄terdecies affligam⁹.
Vel ſicut i lege offerre debemus de
cimas rerū: ita ei offerre cōtēdim⁹
decimas dierū. A prima enim dñi=
ca quadrageſime vſq3 ad paſcalis
ſolennitatis gaudia ſex hebdoma
de veniunt: quarum dies q̄dragin=
ta ⁊ duo ſunt: ex quib⁹ dū ſex dies
dominici abſtinentia ſubtrahūtur
remanēt trigita ſex. Dū vero per
ccc. ⁊. lxv. dies annus ducitur. nos
autē per trigita. ſex dies affligi=
mur quaſi anni noſtri decimas deo
damus. Augu. in libro. lxxxiij. qō. Deū diligimus tripliciter.
Vel aliter. omnis ſapientie diſcipli
na eſt creatorem creaturamq3 gno
ſcere. Creator eſt trinitas pater et
filius et ſpiritusſanctus. creatura
vero partim eſt inuiſibilis, ſicut ani=
ma cui ternarius numer⁹ tribuit̄.
Diligere eni deu3 triplr iubemur:
ex toto corde: ex tota aia ex tota mē
te. Partim viſibilis ſicut corpus cui
quaternarius debetur: propter ca=
lidum et frigidum humidu3 et ſic=
cum. Denarius ergo numerus qui
totā inſinuat diſciplinā: quater du=
ctus. i. numero qui corpori debet̄
multiplicatus quia per corpus ad
miniſtratio gerit̄ q̄drageſimum nu
merum conficit: cuius partes equa
les ad quiquagita ꝑueniūt. vnū. n.
et duo quattuor ⁊ quinq3 et octo et
decem. ⁊. xx. que ſunt ꝑtes quadra=
genarij ſimul iuncta. efficiunt qn=

quaginta. Et iõ tēp⁹ q̄ igemiſcim⁹: ꝛ dolemus quadragenario nũero celebraſ. Status aũt btitudinis in quo erit gaudiũ q̄nquageſime celebratione p̄figuratur. i. a paſcha vſq; ad pēthecoſtē. Augu. i ƒ. de q̄dra. Non āt q: xp̄s poſt acceptũ baptiſmũ ↄtinuo ieiunauit: regulam obſeruatōis dediſſe credēdũ ē: vt poſt xp̄i baptiſmũ ↄtinuo ieiunare neceſſe ſit. Sꝫ qñ acriori certamine cũ tētatore ↄfligitur: ieiunādũ eſt: vt corp⁹ ipleat de caſtigatōe militiā: ꝛ anim⁹ ipetret de humiliatiōe victoriā. Chry. ſup Mat. Sciebat āt dñs cogitatiōnē diaboli. q: volebat cũ tētare. audierat enĩ q: xp̄s natus eſt in hoc mũdo angelis p̄dicātib⁹ paſtorib⁹ referentib⁹: magis querētib⁹. ꝛ ioāne oñdēte. vñ dñs p ceſſit ↄtra eum: nõ quaſi deus. ſed q̄ſi hõ magis aũt q̄ſi ds ꝛ hõ. Naꝫ p q̄dragita dies nõ eſurire: nõ erat hoīs. aliq̄n āt eſurire nõ erat dei. vñ eſuriuit. ne mãifeſte itelligatur de⁹: ꝛ ſic diaboli ſpē tētādi extigueret. ſuā āt victoriā ipediret. vñ ſeq̄tur. Poſtea eſuriit. Hyla. Nā poſt q̄dragita dies non in quadraginta diebus eſuriit. igiẜ cuꝫ dominus eſuriit nõ inedie ſurrepſit opatio ſꝫ nature ſue hoīeꝫ dereliquit. Nõ eñ erat a deo diabol⁹ ſꝫ a carne vicēd⁹ q̄ rex rõne idicat poſt q̄dragita dieꝝ ↄſũmationē q̄b⁹ poſt paſſionē in ſeclo erat cõmoratur⁹ eſuritiōeꝫ ſe hũane ſalutis habiturũ: q̄ i tēpore expectatum deo patri munus hominem quem aſſumpſerat reportauit.

¶ **Et accedēs tētator dixit ei: Si filius dei es dic vt lapides iſti panes fiāt. Qui rñdēs dixit. Scriptũ eſt: Nõ in ſolo pane viuit hõ: ſꝫ i oī verbo q̄d p̄cedit de ore dei.**

¶ Chry. ſup Matt. Qr diabolus vidēs p q̄dragita dies xp̄ꝫ ieiunāteꝫ deſpauerat poſtq̄ eſurientē ſenſit iteꝝ cepit ſperare. vñ ſequitur. Et accedens tentator. Si ergo ieiunaueris ꝛ tēneris: ne dicas q: perdidi fructũ ieiunij mei. Nā ꝫſi nõ tibi pfuit ieiuniũ tuum: vt nõ tēteris: tāmen proficiet vt a tentatiōnib⁹ nõ vincaris. Grego. in ho. Sed ſi ip̄m ordinem tentationis aſpicim⁹ pēſamus q̄ta magnitudine nos a tētatione liberamur. Antiquus enĩ hoſtis primum hoīeꝫ ex gula tentauit: cũ cibũ ligni vetitũ ad comedendũ ſuaſit. Et vana gloria cum diceret. Eritis ſicut dij. Et auaritia cum diceret. Scientes bonuꝫ et malũ. Auaritia enĩ rõ ſolũ pecunie eſt: ſed etiā altitudinis. cum ſupra modũ ſublimitas ambiẜ. Quibus aũt modis p̄mũ hominē ſtrauit: eiſdem modis ſcdo homini tentato ſuccubuit. Per gulam tentat cuꝫ dicit. Dic vt lapides iſti panes fiant. Per vanam gloriā cum dicit Si filius dei es: mitte te deorſum. Per ſublimitatẜ auaritiā cũ regna mundi oſtēdit dicens. Hec omnia tibi dabo. Augu. ſuper Lucaꝫ. Jnde autem cepit vnde iaꝫ vicerat ſcilicet a gula. vnde dixit ei. Si filius dei es: dic vt lapides iſti pāes fiāt. Quid autem ſibi vult talis ſermonis exorſus: niſi quia cognouerat dei filium eſſe venturum: ſed veniſſe per infirmitatem corporis nõ putabat: aliud explorantis: aliud tentantis eſt: ei deo ſe profitetur credere: ꝛ homini conatur illudere. Hyla. Eam ergo in tentando conditionem operis propoſuit: per quam in deo ex mutatione lapidum in panes virtutem poteſtatis agnoſceret. ꝛ in homine oblectamento cibi patientiam eſurientis illuderet. Hiero. Sed ex duobus contrarijs teneris o diabole. Si ad imperium eius poſſunt lapides panes fieri. ergo fruſtra tentas eum qui tante potentie eſt. ſi autẜ nõ poteſt facere: fruſtra dei filium ſuſpicaris. Chryſoſto. ſuper Mattheum. Sicut autem diabolus omnes homines excecabat: ſic modo inuiſibiliter a chriſto eſt excecatus. Poſt quadraginta enĩ

Cõparatio tētationis chriſti ꝛ ade.

dies eſurientē ſenſit.et per.xl.non
eſurientē nō intellexit cū ſuſpicatꝰ
eſt eū non eſſe filiū dei:non cogita-
uit qm̄ fortis athleta ad ea que in-
firma ſunt deſcendere pōt:infirmꝰ
aūt ad ea q̄ fortia ſunt aſcēdere nō
pōt. Magis ergo ex eo ꝙ per tot dies
nō eſurijt intelligere debuit:q2 deꝰ
eſt:q̄ȝ ex eo ꝙ poſt tot dies eſurijt:
q2 homo eſt. Sed dicit. Moyſes et
helyas quadraginta dies ieiuna-
uerunt:⁊ hoīes erant.ſed illi ieiu-
nantes eſuriebāt ⁊ ſuſtinebāt iſte
quadraginta diebꝰ non eſurijt:ſed
poſtea. Eſurire eñ ⁊ nō mandu-
re patiente eſt humane.non eſuri-
re aūt diuine nature. Hiero. Pro-
poſitū aūt xp̄i erat humilitate vin
cere.vñ aduerſariū vicit teſtimo-
nijs legis:nō ptāte virtutis:vt hoc
ipſo ⁊ hoīem plus honoraret:⁊ ad-
uerſariū plꝰ puniret : cū hoſtis ge
neris humani non quaſi a deo:ſed
quaſi ab hoīe vinceret. Vñ ſequit.
Cui rñdens dixit ei. Scriptum eſt
non in ſolo pane viuit hō.ſed in oi
verbo qḋ procedit de ore dei. Greg.
in ho. Sic ergo tētatus a diabolo dñs
ſacri eloquij precepta rñdit:⁊ q̇ tē
tatorē ſuū mergere in abyſſum po-
terat virtutē ſue potentie nō oſten
dit:quatenus nobis preberet exē-
plum vt quotiens a prauis hoībus
aliquid patimur:ad doctrinā exci-
temur potiꝰ q̄ȝ ad vindictā. Chry.
ſup mat. Non aūt dixit:nō in ſolo
pane viuo:ne videat de ſe dictū eē
ſed inedie nō in ſolo pane viuit ho
mo.vt poſſet diabolus dicere. Si fi
lius dei eſt.abſcondit ſe vt nō oſtē-
datur:qḋ pōt ſi homo eſt:aſtute ex
cuſat ſe:ne oñdat nō poſſe. Raba.
Teſtimoniū aūt hoc de deutrono-
mio ſumptū eſt. Ergo ſi q̇s non ve
ſcitur ꝟbo dei:iſte nō viuit:q2 ſicut
corpus humanū non viuit ſine ter-
reno cibo:ita ⁊ aīa viuere non pōt
ſine dei verbo. Procedere aūt ver-
bum de ore dei dicitur:cū volunta-
tem ſuam per ſcripturarum teſti-
monia reuelat.

Tunc aſſumpſit eū diabo-
lus in ſanctā ciuitatem et ſta-
tuit eū ſup pinnaculū tēpli:et
dixit ei. Si filius dei es:mitte
te deorſum. Scriptū eſt eñ:q2
angelis ſuis mādauit de te:et
in manibꝰ tollēt te:ne forte of
fendas ad lapidē pedē tuum.
Ait illi ieſus rurſum. Scriptū
eſt. Nō tētabis dñm deū tuū.

Chry. ſup Mat. cū ex ꝓmiſſo xp̄i
rñſo nihil certuȝ diſcere dyabolus
potuiſſet.vtrū xp̄s deus eſſet an hō
aſſumpſit eū ad aliā tentationē di-
cēs apud ſe. Iſte qui fame nō vinci
tur:⁊ſi filius dei nō eſt tñ ſanctꝰ eſt.
valēt.n.hoīes ſancti fame nō vinci
ſed poſtq̄ȝ oēm neceſſitatē carnis vi
cerūt per vanā gl'iam cadūt:iō ce-
pit euȝ tentare in gl'ia vana ꝓpter
qḋ ſequit. Tūc aſſumpſit euȝ dia-
bolꝰ in ſcām ciuitatē. Hiero. Aſſum
ptio iſta nō ex ibecillitate dñi venit
ſȝ de inimici ſupbia q̄ voluntatē ſal
uatoris nc̄itatē putat. Raba. Scā
āt ciuitas hierl'z dicebat in q̄ tēplū
dei erat:⁊ ſctā ſctōꝝ:⁊ cultꝰ vniꝰ dei
ſm legē moyſi. Remi. In quo oñdi
tur:q2 diabolꝰ fidelibꝰ xp̄i et in ſan
ctis locis inſidiat. Greg. in ho. Sȝ
ecce dū dr̄ deus homo in ſanctā ci-
uitatē a diabolo aſſumptus : hūa-
ne aures audire expaueſcunt:ini
quorū tñ oīm diabolus caput eſt.
Quid eſt aūt mirū ſi ſe ab illo per-
miſit in montē duci : qui ſe permi-
ſit a membris illiꝰ crucifigi? Glo.
Diabolus eñ ſemp ad alta ducit
eleuando per iactantiā:vt precipi-
tare poſſit. Et ideo ſequit. Et ſta-
tuit eum ſupra pinnaculū tēpli. Re
mi. Pinnaculum ſedes erat docto-
rum. Templū eñ nō habebat cul-
men erectū:ſicut noſtre domus ha
bent:ſed planū erat deſuper more
paleſtinorū:et in ipſo tēplo tria ta
bulata erant. Et ſciendū q2 in pa
uimento pinnaculū erat:⁊ in vno-
quoq̄ȝ tabulato pinnaculum erat.
Siue ergo ſtatuerit euȝ in illo pin
naculo:qḋ erat in pauimento:ſiue

in illis

in illis que erant in primo ſcdo vel tertio tabulato: intelligendū eſt ꝙ in illo ſtatuiſſet eū: vñ aliqđ precipitiū eſſe potuit. Glo. Nota vo hec oia corporeis ſenſib⁹ eſſe cōpleta. qꝛ eñ prima aduinicē cōferunt: in ſpecie hoīs diabolum apparuiſſe veriſimile eſt. Chry. ſup mat. Sed forte dicis qđo in corpore cōſtitutū videtibus oibus ſtatuit ſupra templum: ſed forſitan diabolus ſic eū aſſumebat: vt ab oib⁹ videret. ipe aūt neſciente diabolo inuiſibiliter ſic agebat vt a nemine videret... Glo. Jdeo aūt duxit eū ſupra pinnaculū cū vellet eū de vana glia temptare: qꝛ i cathedra doctoꝝ multos deceperat inani glia: et iđ putauit iſtū poſitū in ſede magiſterij inani glia extolli poſſe. vñ ſequit. Et dixit. Si filius dei es: mitte te deorſum. Hiero. Jn oibus eñ tētationibus hoc agit diabol⁹: vt itelligat ſi filius dei ſit. Dicit aūt. Mitte te. qꝛ vox diaboli qua ſemp hoies cadere deorſum deſiderat: pſuadere poteſt: precipitare non pot. Chry. ſup Mat. Per hāc aūt ppoſitionē qđo poterat cognoſcere ſi eſt filius dei an non? Uolare eñ per aerē nō eſt proprie opus dei: qꝛ nulli vtile eſt. Si ergo aliqs volauerit puocat⁹ pter oſtētationē ſolā hoc facit: et eſt poti⁹ ex diabolo ꝙ̄ ex deo. Si ḡ homini ſapienti ſufficit eſſe qđ eſt: ꝛ nō ē neceſſariū ei appere qđ nō ē quāto magis filius dei oſtendere ſe neceſſariū non hꝫ: de quo nemo pōt tm̄ cognoſcere ꝙ̄tum eſt apud ſe? Ambro. ſuper lucā. Sed qꝛ ſathanas transfigurat ſe ſicut angelus lucis: ꝛ de ſcripturis ipſis diuinis laqueū fidelibus parat: vtit teſtimonijs ſcripturarū: nō vt doceat ſed vt fallat. vñ ſequit. Scriptū eſt eñ qꝛ angelis ſuis mādauit de te. Hiero. Hoc in. xc. pſalmo legimus. verum ibi non de chriſto: ſed de viro ſancto prophetia eſt. male ergo diabol⁹ interpretatur ſcripturas. Chry. ſuper mat. Uere enim filius dei angeloꝝ manibus non portat ſed ipſe magis angelos portat: ꝛ ſi portatur manibus angeloꝝ nō vt offendat ad lapidē pedē ſuū quaſi infirmus: ſed pter honorē quaſi dñs. O diabole qm̄ filius dei manibus portatur legiſti: ꝛ qꝛ ſuper aſpidem ꝛ baſiliſcū calcat: non legiſti. Sed illud quidez exemplum profert quaſi ſuperbus. hoc autē tacet quaſi aſtutus. Chry. in ho. Jntuere etiā qꝛ teſtimonia a dño allata ſunt conuenienter a diabolo autem indecenter. nō eñ quod ſcriptū eſt. Angelis ſuis ꝛc. ſuadet proijcere ſeipm̄ ꝛ precipitare. Glo. eſt ergo ſic exponendū. Ait eñ ſcriptura de quolibet bono homine: ꝙ angelis ſuis. i. a dm̄iniſtratoribus ſpiritib⁹ precepit de ipſo: ꝙ in manibus ſuis. i. in auxilijs ſuis tollēt eum: et cuſtodient ne offendat pedem. i. affectum mentis: ad lapidē id eſt ad veterem legem ſcriptam in lapideis tabulis. vel per lapidē poteſt intelligi omnis peccati occaſio ꝛ ruine. Raba. Notandum eſt autem ꝙ ſaluator noſter lꝫ permiſiſſet ſe a diabolo ſupra pinnaculū templi poni: tamen renuit ad imperium eius deſcendere: nobis exemplū donans: vt quiſquis imperauerit viam veritatis arctaꝫ nos aſcendere: obtemperemus. Si aūt vult nos de altitudine veritatis et virtutum ad ima erroris ꝛ vitioꝝ precipitare: non illum audiamus. Hiero. Falſas autez de ſcripturis diaboli ſagittas: veris ſcripturaꝝ frangit clypeis. Unde ſequit. Ait illi rurſum Jeſus ſcriptū eſt. Non tentabis dñm deum tuum. Hyla. Diaboli eñ conatus contundens: ꝛ deum ſe proteſtatur ꝛ dominum. Chry. Non autē dixit. Non tentabis me dominū deū tuum: ſed ita. Non tentabis dñm deū tuū: qđ poterat dicere omnis homo dei: tentatus a diabolo: qm̄ ꝛ qui hominē dei tentat: deū tentat. Raba. Uel aliter. Suggerebatur ei quaſi hoīi: vt aliquo ſigno exploraret ꝙ̄tum apud deum poſſet. Auguſti.

Uafricies demonis detegit.

Mira expoſitio vboꝝ pſalmi.

contra Fauſtū. Pertinet autem ad
ſanam doctrinā: quando habet ho
mo quid faciat: non tentare domi=
num deum ſuum. Hiero. Et notan
dū ꝙ neceſſaria teſtimonia de de=
utronomio tm̄ protulit: vt ſcđe le=
lis ſacramenta monſtraret.

**¶ Iterū aſſumpſit eum dia=
bolus in montē excelſum val=
de. ⁊ oſtendit ei oīa regna mū
di ⁊ gloriā eorū: ⁊ dixit ei. Hec
oīa tibi dabo: ſi cadens ado=
raueris me. Tunc dicit ei ie=
ſus. Uade ſathana. Scriptū
eſt em̄. Dominū deū tuū ado=
rabis: et illi ſoli ſerutes. Tunc
reliquit eum diabolus: ⁊ ecce
angeli acceſſerunt ⁊ miniſtra
bant ei.**

¶ Chry. ſuper Mat. Diabolus ex
ſcđo reſponſo incertus tranſit ad
tertiā tentationē. q: em̄ xp̄s rhetia
vētris diſruperat: rhetia vane glo
rie trāſiuerat: ponit ei rhetia aua
ritie: propter qđ dicitur. Iterū aſ=
ſumpſit eū diabolus in montē ex=
celſum valde. Quē ſcʒ diabolus cir=
cuiens oēm terram excelſiorē cete=
ris cognoſcebat. Quāto ei excelſior
fuerit mons tanto ex eo ſpacioſior
terra vr̄. vnde ſequit̄. Et oſtendit
omnia regna mundi: ⁊ gloriā eoꝝ.
Oſtendit aūt ita non vt ip̄a regna
vel ciuitates eorū: vel populos vel
argentū vel aurū videret: ſed par=
tes terre: in quibus vnūquodq; re
gnū vel ciuitas poſita erat: vtputa
ſi aſcendens ſuꝑ excelſum locū di=
gito extenſo dicaʒ tibi. Ecce ibi eſt
roma aut alexandria: nō ſic oñdo
tibi: vt ip̄as videas ciuitates: ſed
partes terre in q̇b⁹ poſite ſunt: ſic
⁊ diabolus poterat xp̄o ſingula lo=
ca demonſtrare digito: ⁊ vniuſcu=
iuſq; regni honores ⁊ ſtatū verbis
exponere. nā oſtēſum dr̄ etiā qđ ex
ponit̄ ad intelligendū. Orige. ſuꝑ
Lucā. Uel aliter nō eſt arbitrādū
ꝙ regna ei mūdi oñdēs: ꝑſarū, vel
bi gr̄a. regnū iudeorūq; oñderit: ſʒ
oñdit ei regnū ſuum quo regnaret
in mūdo. i. quō alij regant̄ a forni
catione: alij ab auaritia. Remi.
Gloriā eoꝝ appellat aurū argentū
⁊ lapides precioſos: ⁊ tp̄alia bona.
Raba. Oñdit aūt hec diabol⁹ dño:
non ꝙ ip̄e viſum eius amplificare
potuit: aut aliq̄d ignotū demōſtra
re: ſed vanitatē pōpe mūdane quā
ip̄e diligebat: q̄ſi ſpecioſam ac de
ſiderabilē ꝟbis oñdens in amorē
xp̄o ſuggerēs venire volebat. Glo.
Qui nō cōcupiſcentie oculo intuet̄
ſicut nos: ſʒ ſicut medici vidēt mor
bos ſine leſiōe. Hiero. Sequit̄. Et
dixit illi. Hec oia tibi dabo. Arro
gans ⁊ ſuꝑbus de iactātia loquit̄.
non em̄ pōt oia regna dare: cū ſcia
mus pleroſq; ſctōs viros a deo re
ges factos. Chry. ſuꝑ mat. ea q̄ ꝑ
iniquitatē fiūt in mundo: vtputa ꝑ
furtū aut per periuria acquiſitas
diuitias diabol⁹ dat. Non ḡ diabo
lus q̇b⁹ vult diuitias dare pōt: ſed
his q̇ volūt ab illo recipere. Remi.
Mirāda etiā eſt diaboli demētia.
illi ꝓmittebat dare regna terrena
q̇ ſuis fidelib⁹ dat regna celeſtia:
⁊ gl'iam mūdi ei q̇ eſt celeſtis gl'ie
dn̄s. Ambro. Habet autē ambitio
domeſticū ꝑiculum: vt em̄ dominet̄
alijs prius ſeruit: curuat̄ obſeq̇o:
vt honore dn̄etur: ⁊ dū vult eē ſubli
mior: fit remiſſior. vn̄ apte ſubdit̄.
Si cadēs adoraueris me. Glo. Ec
ce antiqua diaboli ſuꝑbia. Sicut
em̄ in pricipio voluit ſe ſimilē deo
facere: ita nūc volebat diuinū ſibi
vſurpare cultum dicēs. Si cadens
adoraueris me. Ergo q̇ adoratur⁹
eſt diabolū ante corruit. Sequitur
tunc dicit ei ieſus. Uade ſathana.
Chry. ſuper mat. In quo finē tentā
di diabolo ponit: ne ꝓgrediat̄ vlte
rius tentās. Hiero. Nō aūt vt ple
riq; putāt: eadē ſathanas ⁊ petrus
ꝯdēnant̄ ſnia. Petro em̄ dr̄. Uade
retro me ſathana. i. ſequere me q̇
ꝯtrarius eſt mee volūtati. huic aūt
dicit̄. Uade ſathana. ⁊ non ei dicit̄.
Retro vt ſubaudiat̄. Uade in ignē

Prior litteralis ē h̄ moralis expoſitio.

Uis eſt in ꝟbis.

eternũ qui paratus eſt tibi:⁊ ange
lis tuis. Remi. Uel ſm alia exẽpla
Uade retro.i.reminiſcere:recorda
re in q̃ta glia ↄditꝰ fuiſti:⁊ in q̃tã
miſeriã cecidiſti. Chry.ſup mat.
Uidẽdũ aũt:q꞉ xp̃s cũ paſſus fuiſ=
ſet tẽtatiõis iniuriã dicẽte ſibi dia
bolo. Si filiꝰ dei es mitte te deor=
ſum.nõ eſt turbatus:neqꝫ diabolũ
increpauit. Nũc autẽ qñ diabolus
vſurpauit ſibi dei honorẽ exaſpa=
tus ẽ:⁊ repulit eũ dicens. Uade ſa
thana.vt nos illiꝰ diſcamꝰ exẽplo:
nr̃as q̃dẽ iniurias magnaniniter
ſuſtinere.dei aũt iniurias nec vſqꝫ
ad auditũ ſufferre:qm̃ i ꝓprijs in=
iurijs eſſe quẽpiã patientẽ lauda=
bile eſt.iniurias aũt dei diſſimula — Iniuriam dei diſſimulare ẽ impium.
re nimis eſt impiũ. Hiero. Dicẽs
aũt diabolus ſaluatori. Si cadens
adoraueris me ecõtrario audit:ꝙ
ipſe magꝫ adorare eũ debeat quaſi
dñm:⁊ deũ ſuũ. Augu.ↄ ſermo.ar=
rianoꝝ. Uñ ſequit᷑. Scriptũ eſt eñ.
Dñm deũ tuuꝫ adorabis:⁊ illi ſoli
ſerules. Unꝰ dñs deꝰ nr̃ eſt ipſa tri=
nitas cui ſoli ſeruitutẽ pietatis iu=
re debemꝰ. Aug.x.de ciui.dei. No
mine aũt ſeruitutis cultus deo de=
bitus intelligit᷑.latriã quippe nr̃i
vbicũqꝫ ſanctaꝝ ſcripturaꝝ poſitũ
eſt interpretati ſunt ſeruitutẽ: ſed — Latrie ratio.
ea ſeruitus que debet᷑ hoibus: ſm
quã precepit apl's ſuos dñis ſuis
ſubditos eſſe debere:grece nuncu=
pari ſolet dulia.latria ṽo aũt ſem
per;aũt tam frequẽter vt pene ſem
per ea ſeruitus dicitur:que perti=
net ad colendum deum. Chryſo.
ſuper Matthe. Diabolus autem
ſicut rationabiliter intelligi põt
non quaſi obediens precepto receſ
ſit:ſed diuinitas chriſti ⁊ ſpiritus=
ſanctus q̃ erat in eo excuſſit inde
diabolũ.vnde ſequitur. Tunc reli=
quit eum diabolus. Quod ad no=
ſtram proficit cõſolationẽ:q꞉ nõ tã=
diu hoies dei diabolus tentat q̃=
diu vult:ſed q̃diu chriſtus permit
tit. Et ſi eñ permittit eũ pauliſper
tẽtare:tñ repellit ꝓpt᷑ infirmã na
turam. Auguſt.ix.de ciuitate dei.
Poſt tentationẽ ṽo ſc̃ti ãgeli ſpiri
tibus imundis metuẽdi q̃uo mini=
ſtrabãt.⁊ ꝑ hoc magis magiſqꝫ in=
noteſcebat demõibꝰ q̃tus eẽt.vñ ſe
quitur. Et ecce angeli acceſſerũt et
miniſtrabãt ei. Chri.ſup Mat. Nõ
aũt dixit deſcendentes ãgeli:vt oñ=
dat q꞉ ſemꝑ ad miniſteriũ eiꝰ erãt
i terris.ſꝫ tũc precipiente dño receſ
ſerunt ab eo:vt locꝰ diabolo aduer
ſus xp̃ꝫ daret᷑:ne forte vidẽs ãgelos
circa eũ nõ appropiquaret ad eum
In q̃bꝰ aũt rebꝰ illi miniſtrabãt ſci=
re nõ poſſumꝰ:vtrũ ad ſanatiões i=
firmitatũ:an ad correct.ões aiarũ
an ad effugationẽ demonuꝫ: q̃ oĩa
per angelos facit.vñ eis facientibꝰ
ipſe facere vr̃:tamen manifeſtũ eſt:
ꝙ non propter neceſſitatẽ ipotentie
eius ei miniſtrabant:ſed ꝓpter ho
norẽ ptãtis ipſiꝰ.nõ eni dr̃ ꝙ adiu=
uent euꝫ:ſꝫ ꝙ miniſtrent. Grego. in
ho. Ex his aũt vniꝰ ꝑſone vtraqꝫ na
tura oſtẽdit᷑:q꞉ et hõ eſt quẽ diabo=
lꝰ tẽtat:et ideꝫ ipſe deꝰ ẽ cui ab ãge
lis miniſtrat᷑. Chri.ſup Mat. Tunc — Tropologia p̃dictorũ.
breuiter perſtrigamꝰ q̃d ſignificẽt
xp̃i tẽtatiões Ieiuniũ ẽ abſtinẽtia
rei male:eſuries ẽ deſideriũ eius.
vſus eiꝰ ẽ panis. Qui ꝗ pc̃m ſibi cõ
uertit ad vſum lapidẽ cõuertit i pa
nẽ. Rñdeat ergo diabolo ꝑſuadẽti:
q꞉ nõ in ſolo vſu illius rei viuit hõ:
ſꝫ i obſeruãtia mãdatoꝝ dei. Qñ ṽo
quis inflatus fuerit quaſi ſanctꝰ:
ductus eſt quaſi ſuper templum et
quãdo eſtimauerit ſe conſiſtere in
ſanctimonie ſummitate poſitus ẽ
ſupra pinnam templi. Et hic ten
tatio ſequit᷑ primũ.q꞉ victoria tenta
tionis gloriationẽ operatur ⁊ fit cã
iactantie:ſed vide ꝙ xp̃s ieiuniũ vl
tro ſuſceperit. Super templũ auteꝫ
diabolus eum duxit vt tu ad abſti=
nentiam laudabileꝫ ſponte ꝓcedas
Extolli aũt ad faſtigiuꝫ ſanctitatis
non acquieſcas:fuge exaltationeꝫ
cordis.et nõ patieris ruinam. Aſcẽ
ſio auteꝫ montis eſt proceſſio ad al
titudinem diuitiarum et glorie hu
ius mundi: q̃ de ſuꝑbia cordis de=
ſcẽdit. Cũ ꝗ voluerꝫ diues fieri ꝙ ẽ

aſcendere in montē: incipis cogita
re de diuitijs ⁊ honoribꝰ acquiren=
dis: ⁊ tunc princeps mundi gloriaꝫ
regni ſui tibi oſtendit. Tertio lo=
co prouidet tibi cauſas: vt ſi volue
ris illa ꝯſequi: ſeruias ei negligēs
iuſticiā dei. Hyla. victo aūt a nobis
calcatoqꝫ diaboli capite angeloruꝫ
miniſteria ⁊ virtutū in nos celeſtiū
officia non defutura oſtenditur.
Augu. de con euā. Lucas has ten=
tationes nō eodem ordine proſecu=
tus eſt vñ incertum eſt quid pꝰus fa
ctum ſit: vt vtrū regna terre priꝰ de
mōſtrata ſint ⁊ poſtea i pina tēpli le
uatꝰ ſit an econuerſo nihil tamen
ad rē: dū oia facta eſſe manifeſtuꝫ
ſit. Glo. Sed qd̄ dicit lucas magis
videtur ſecūdū hyſtoriā eſſe. Sed
mattheus has refert tentationes
ſm̄ hoc ꝙ in adam facte ſunt.

¶ Cum autem audiſſet ieſus
ꝙ ioannes traditus eſſet: ſeceſ
ſit in galileā ⁊ relicta ciuitate
nazareth venit ⁊ habitauit in
ciuitate capharnaum mariti
ma: i finibus zabulon ⁊ nepta
lim: vt adimpleretur quod di=
ctū eſt per eſaiaꝫ prophetam.
Terra zabulon et terra nepta
lim via maris trans iordaneꝫ
galilee gentium populus qui
ambulabat i tenebris vidit lu
cem magnā: et ſedētibꝰ i regio
ne vmbre mortis lux orta ē eis.

¶ Raba. Poſtq̄ mat. de. xl. dierum
ieiunio ⁊ de tēptatiōe xp̄i ⁊ de ange
loꝝ miniſterio narrauit: continuo
ſubiecit dicens. Cū aūt audiſſet ie
ſus ꝙ ioānes traditꝰ eſſet. Chri. ſu
per matth. Sine dubio a deo ꝙ in
virū ſctm̄ nemo pōt aliq̄d: niſi tra=
diderit eū deꝰ. Seq̄tur. Seceſſit in
galilea. ſ. de iudea vt paſſionē ſuā
opportuno tpi reſeruaret: deide vt
nobis fugiendi periculū daret exē
plū. Chri. in ho. Nō em̄ accuſabile
eſt nō ꝓijcere ſeipm̄ in ꝑiculū: ſed
incidētē nō ſtare viriliter. Recedit
etiā ð iudea: iudaicā inuidiā miti
gās: ſil' q̄dē ꝓphetiā cōplēs: ⁊ ma=
giſtros orbis terraꝝ piſcari ſtudēs
qui in galilea morabant. Attēde et
q'r ad gētes abiturus a iudeis ac
cepit cām. etem̄ cū ꝑcurſorē i vincu
la miſiſſent: ꝯpellūt ieſū trāſire ad
galileā gētiū. Glo. Ut aūt refert lu
cas. Uenit nazareth vbi erat nutri
tus: ⁊ ibi itrauit i ſynagogā: vbi le
git: et dixit multa. ꝑp q̄ voluerūt eū
ꝑcipitare ð mōte: ⁊ tūc deſcēdit ca=
pharnaū. vñ mō ait mattheꝰ. Et re
licta ciui. naza. ve. ⁊ habi. caphar=
naū. Hiero. Nazareth ē i galilea vi
cꝰ iuxta mōtē thaboꝝ. Capharnaū
eſt oppidū i galilea gētiū iuxta ſta
gnū genezareth. ⁊ id̄o dicit. Mariti=
mā. Glo. Addit ēt. In finibꝰ zabulō
et neptali: vbi pria captiuitas he=
breoꝝ fuit ab aſſyrijs. vbi ḡ pria le
gis obliuio eſt. ibi eſt p̄ma euāge=
lij ꝑdicatio: vt ⁊ ð loco q̄ſi medio dif
flueret ad gētes ⁊ iudeos. Re. Reli
q̄t aūt vnā. ſ. nazareth: vt ꝑdicādo
⁊ miracula faciēdo p'les illuminaret
in quo fctō reliquit ꝑdicatoribꝰ exē
plū: vt eo tp̄e ⁊ illis i locis ſtudeāt
ꝑdicare: q̄n m'ltis ꝓdeſſe pñt. Seq̄
tur. Ut adimple. qd̄ dictū ē per eſai
am ꝓpħaꝫ. Terra zabu. ⁊ ter. nep.
In ꝓphetia ita hr̄. Primo tp̄e alle
uiata eſt terra zabulon ⁊ terra ne
ptali: ⁊ nouiſſimo aggrauata ē via
maris trās iordanē galilee gētiū.
Hiero. ſup eſaiā. Dr̄ aūt p̄mo tp̄e
alleuiata eſſe ab onere peccatorū:
q: in regionibus duaꝝ tribuū pri
mū ſaluator euāgeliū ꝑdicauit. no
uiſſimo ꝟo tp̄e aggrauata ē fides
eoꝝ tp̄e plurimis iudeoꝝ in errore
ꝑmanentibꝰ. Mare autē hic lacum
appellat genezareth: q̄ iordane in
fluente efficit. In cuius littore ca
pharnaū ⁊ tyberias ⁊ bethſaida ⁊
corozaim ſite ſūt: i q̄ maxime regio
ne xp̄s ꝑdicauit. vel ſm̄ hebreos in
xp̄m credentes: he due tribꝰ zabu
lon ⁊ neptali ab aſſyrijs capte ſūt
et galilea deſerta eſt: quā ꝓpħa di
cit eſſe alleuiata eo ꝙ pctā ppl'i ſu
ſtineret: ſed poſtea relique tribus

Allego
rie my
ſterium

que habitabāt trās iordanē: ⁊ i ſamaria ducte ſunt in captiuitatē: et hoc inquiunt ſcriptura nunc dicit ꝙ regiōis ei⁹ ppl's ꝑmū captiuat⁹ eſt ipſa ꝑmā lucē pdicantis viderit xpi: vel ſm nazareos adueniente xpo ꝑmo terra zabulon ⁊ neptalim eſt phariſeoꝝ erroꝛib⁹ liberata: poſtea per euāgeliū apl'i pauli ingrauata eſt. i. multiplicata pdicatio in terminos gentiū. Glo. Hic aūt i euāgelio diuerſi noiati ad idē verbū reducunt: ita ⁊ terra zabulō ⁊ terra neptali q̄ ē via maris que ē trās iordanē. ſ. ppl's galilee gētiū qui ambulabat in tenebris ⁊c. Hiero. Nota autē ꝙ due gallilee ſunt: vna q̄ dicit iudeoꝝ: ⁊ alia q̄ dr̄ gentiū. Diuiſa eſt em̄ galilea a tpe ſalomonis: q̄ dedit. xx. ciuitates i galilea hyram regi tyri: q̄ pars dicta eſt poſtea galilea gētiū reliqua iudeoꝝ. Uel legēdū eſt. Trans iordanē galilee gētiū. Ita inq̄ vt ppl's q̄ vel ſedebat vl' ambulabat in tenebris: lucē viderit neq̄ puā vt alioꝛū ꝑphaꝝ: ſʒ magnā. ſ. illi⁹ q̄ i euāgelio loquit. Ego ſū lux mundi. Et q̄ habitabāt in regiōe vmbꝛe moꝛtis lux oꝛta eſt eis. Inter moꝛtem ⁊ vmbrā moꝛtis hoc itereſſe puto: ꝙ moꝛs eoꝝ eſt q̄ cū operibus moꝛtis ad inferos perrexerūt. Umbra autē moꝛtis eoꝝ eſt qui dū peccāt nōdū de hac vita egreſſi ſūt: poſſunt em̄ ſi voluerint agere pniāʒ. Chꝛi. ſup mat. Uel in regione vmbꝛe moꝛtis ſedebāt gētiles: q2 colebāt idola ⁊ demones. Iudei aūt qui legis opa faciebant. in tenebris erāt: q2 dei iuſtitia nōduʒ erat eis manifeſta. Chꝛi. in ho. Ut autēʒ diſcas: ꝙ neq̄ lumē neq̄ tenebras ſēſibiles ait. de lumie dixit: lumē magnū qd alibi dr̄ lumē verū: tenebras autēʒ exponens noiauit vmbrā moꝛtis. Deinde monſtrans ꝙ non ipſi querentes inuenerūt: ſʒ de⁹ ipſis apparuit dixit ꝙ lumē oꝛtū eſt ⁊ effulſit. non em̄ prius ipſi ad lumē cucurrerunt: etem̄ in vltimis malis homines erant añ xpi pñtiā. neq̄ em̄

Galilea duplex.

ambulabant in tenebris: ſed ſedēbant: quod ſignū erat: q2 nō ſperabant liberari. Sicut em̄ neſciētes quo opoꝛteret ꝑgredi: ita ꝯprehēſi a tenebris ſedebāt iā non potētes ſtare. Tenebras aūt vocat hiaerrorē ⁊ ipietatē. Raba. Allegoꝛice aūt ioānes ē vox precedens vbū ⁊ alij ꝑphete. Poſtq̄ aūt ꝓpheta ceſſauit et ligat⁹ eſt: acceſſit verbū ꝯplēs qd pdicauerat vox. i. ꝑpha. Et ſeceſſit in galileā de figuris ad vitatē vel in galileā. i. in eccleſiā. vbi ē trāſmigratio de vicijs ad virtutes Nazareth interptat flos. Capharnaū villa pulcherrima. Reliquit ḡ floꝛē figurarū quo fruct⁹ euāgelij ſignificabat: ⁊ venit in eccleſiā que eſt xpi vtutib⁹ pulchꝛa. Et maritima ē. q2 iuxta fruct⁹ ſeculi poſita quotidie tundit ꝓcellis pſecutionū Inſup zabulon ⁊ neptali ſita eſt. i. iudeis cōis ⁊ gētib⁹. zabulō em̄ habitaculū foꝛtitudinis dr̄: q2 apl'i q̄ de iudea electi ſunt: foꝛtes fuerūt. Neptali dilatatio: q2 gētiuʒ eccl'ia per oꝛbē dilatata eſt. Augu. de cō. euā. Ioānes aut euāgeliſta pusq̄ iret ieſus in galileā dicit de petro ⁊ ādrea ⁊ nathanaele: ⁊ de miraculo in chana galilee: q̄ omnia ceteri euāgeliſte ptermiſerūt: id cōtexentes ſuis narrationibus: ꝙ ieſus reuerſ⁹ ſit i galileā. vñ itelligit fuiſſe iterpoſitos aliquos dies: quib⁹ illa de diſcipulis geſta ſūt: q̄ iterponunt a ioanne. Remi. Sʒ illud ſolertius attendendū eſt: q̄re ioānes dicat dñm eſſe in galileā añq̄ ioānes miſſus fuiſſet in carcerē. Naʒ poſt vinū de aqua factū: ⁊ deſcēſuʒ ei⁹ in capharnaū: et poſt aſcenſum eius in hierl'm. dr̄ in euāgelio ioānis ꝙ redijt in iudeā ⁊ baptizabat ⁊ nōdum erat miſſus ioānes in carcerēʒ. Hic autē dr̄ ꝙ poſtq̄ tradit⁹ fuit ioānes receſſit i galileā. ⁊ hoc quidē dicit marcus. Non autē dʒ hoc ꝯtrium videri. nā ioānes ꝑmū aduentū dñi in galileā deſcripſit. qui. ſ. fuit ante incarnationē ioannis. Sed ⁊ de ſcdo aductu alibi fa

Allegorica expoſitio.

Concordia euāgelij.

cit mentionem cū ait . ꝙ ieſus reli
quit iudeā ⁊ abijt iterū in galileam
et de hoc tm̄ ſcḋo adductu in galileā
q.ſ. fuit poſt incarcerationē ioānis
alij euangeliſte dicunt. Ex eccle. hi
ſtoria: Joannē enim tradunt vſq
ad vltimū pene vite ſue tp̄s abſq
vllius ſcripture indicijs euāgeliū
p̄dicaſſe: ſed cū triū euangeliorum
ad ipſum notitia perueniſſet probaſ
ſe quidē veritatem dictorū : deeſſe
tm̄ vidit aliqua: ⁊ maxime que prio
predicationis ſue tp̄e dn̄s geſſerat.
Certū eſt em̄ ꝙ in alijs trib⁹ euan
gelijs hec videnꝰ ſola cōtineri: que
in eo. geſta ſūt ānō q̄ ioānes bapti
ſta vel incluſ⁹ ē i carcerē vel punit⁹.
Matt. enim poſt tentationē xp̄i cō
tinuo ſubiecit. Audiens aūt q: io
annes traditus eſſet ⁊c. ⁊ Marcus
ſītr. Lucas vero pꝰſq̄ aliquid de
actibus xp̄i referret: dicit ꝙ hero
des cōcluſit ioannē in carcerē. Ro
gatus eſt ergo ioānes ap̄ſ vt ea q̄
preterierant p̄ores ante traditionē
ioannis ſaluatoris geſta ꝯſcribere
et ideo dicit in euāgelio ſuo. Hoc fe
cit initium ſignorum ieſus.

¶ Exinde cepit ieſus predica
re ⁊ dicere: Pniam agite Ap
propinquabit em̄ regnū celorū.

Quis eſſe debeat euāgelij predicator.

¶ Chri. ſup matth. Jlle debet xp̄i
iuſticiā p̄dicare: qui ventri ſuo con
tradicere pōt: qui ſeculi iſti⁹ bona
cōtemnit: q vanā gliam non deſide
rat. Et ideo dr̄. Exinde cepit ieſus
p̄dicare. i. ex quo tētat⁹ famē vicit i
deſerto: auaritiā ſpreuit in monte:
vanā gloriā repercuſſit in templo
vel. Exinde cepit p̄dicare: ex q̄ tra
dit⁹ eſt ioannes. nā ſi p̄dicante ioā
ne p̄dicare cepiſſet: vilem reddidiſ
ſet ioannē: ⁊ inueniref predicatio
ioannis eſſe ſupflua q̄ntum ad iſti⁹
doctrinā: ſicut ſi vno tp̄e ſol cum
lucifero oriatur. gratia luciferi ce
ſſat. Chri. in ho. Jdeo etiam non p̄
dicauit donec ioānes i carcere mit
tereꝰ: ne ex hoc multitudo ſcindere
tur: propter quod etiā ioānes nul
lum fecit ſignum: vt per miracula
oēs traherenꝰ ad xp̄m. Raba. Jn
hoc etiā docet: ne quis ab iferiori p̄
ſona ſermonē cōtēnat. vnde apoſto
lus. Sicui ſedenti reuelatum fue
rit prior taceat. Chri. ſuper matth.
Sapiēter autē inde predicationis
ſue ſumpſit initiū: non vt conculcet
ioannis doctrinā: ſed vt magis cō
firmet : ⁊ teſtem eum verū fuiſſe
demonſtret. Hiero. Jn quo etiam
oſtendit ſe eiuſdem eſſe dei filium
cuius ille fuerat propheta et ideo
dicit. Pniam agite. Chri. ſup mat
the. Non em̄ ſtatim iuſticiā p̄dica
uit: quā omnes cognoſcebant: ſed
pniam qua omēs indigebāt. Quis
ergo auſus eſt dicere. Uolo bonus
eſſe ⁊ non poſſum? pnia enim ē cor
rectio voluntatis: ⁊ ſi vos mala nō
terrent: vt. ſ. pniam agatis: ſaltem
bona delectēt. vnde ſequiꝰ. Appro
pinquabit em̄ regnū celorū. i. beati
tudo regni celeſtis. ac ſi dicat. Pa
rate vos p pniam: q: appropiquit
tp̄s mercedis eterne. Remi. Et no
tādū q: nō dicit. Appropinquauit
regnū chananeorū aut iebuſeorū: ſꝫ
regnū celorū: lex em̄ p̄mittebat bo
na tēporalia: ſꝫ dn̄s regna celeſtia.
Chri. i ho. Cōſiderādum etiā ꝙ in
hac predicatione nihil de ſeipſo ma
nifeſte p̄dicabat: quod interī cōue
niens erat: q: nōdū deeo decentes
habebant opinionē. Jncipiens ēt
nihil graue ⁊ oneroſum dixit: ſicut
ioannes dixerat. Securim ⁊ arbo
rem inciſam: ⁊ huius: ſed in princi
pio benigna p̄poſuit. regnū euan
gelizans. Hiero. Myſtice aūt ioan
ne tradito chriſtus incipit predica
re: q: deſinente lege conſequenter
oritur euangelium.

Penitētie vt⁹ notatur

¶ Ambulans aūt ieſus iuxta
mare galilee vidit duos fra
tres ſimonem qui vocatur pe
trus: ⁊ andreā fratrē eius mit
tentes rhete in mare. Erant
em̄ piſcatores. Et ait illis: ve
nite poſt me: ⁊ faciā vos fieri
piſcatores hoīum. At illi con
tinuo relictis rhetibus ſecuti

ſunt eum. Et procedens inde vidit alios duos fratres: iacobuʒ zebedei. ⁊ ioannem fratrē eius in naui cum zebedeo patre eoruʒ: reficiētes rhetia ſua ⁊ vocauit eos. Illi auteʒ ſtatī relictis rhetibus et patre: ſecuti ſūt eum.

¶ Chri. ſup matth. Anteꝗ̃ xp̄s aliquid dicat vel faciat vocat ap̄los vt nihil illos lateat nec ꝟboꝝ xp̄i nec operū: vt poſtmodū fiducialiter dicere poſſint. Non poſſumus q̄ vidimus ⁊ audiuimus nō loq̇. Hinc eſt qđ dr̄. Ambulans ieſus iuxta mare galilee. Raba. mare galilee idē eſt qđ ſtagnū genezareth: mare tyberiadis ⁊ lacꝰ ſalinaꝝ. Glo. Decēter aūt ꝑ piſcatoria vadit loca piſcatores piſcaturus. vñ ſeqt̄. Uidit duos fratres: ſimonē q̇ vocat̄ petrꝰ ⁊ andreā fratrē eius. Remi. Uidit aūt nō tam corporaliter ꝗ̃ ſpūalit̄ ad corda eorū reſpiciēs. Chri. i ho. In medijs aūt operationibꝰ exeūtes eos vocauit: monſtrans ꝙ omnibꝰ occupationibus ſequelā ſuā ꝑ̄ponere oportet. vñ ſequit̄. mittentes rhetia in mare: qđ quidē eorū officio cōgruebat: ꝓpter qđ ſeqt̄. Erāt eñ piſcatores. Augu. in ſer. de calēdis. Ianuarij. Nō ei elegit reges aut ſenatores: aut ph̄os aut oratores: imo elegit plebeios: paupes: ⁊ indoctos piſcatores. Augu. ſup ioannē. Si eñ doctꝰ eligeret̄: fortaſſis idō ſe diceret electuʒ: q̄ doctrina eiꝰ eligi meruit. Dñs aūt nr̄ ieſus volēs ſupborū frangere ceruices nō q̄ſiuit ꝑ oratorem piſcatorē: ſed de piſcatore lucratus eſt impatorē. Magnus cyprianus orator: ſʒ ꝑ̄us petrus piſcator. Chri. ſup matth. Future etiā dignitatis grām artificij ope ꝓph̄abant. nam ſicut qui rhetia iactat in aqua: neſcit quos piſces comprehenſurus eſt ſic ⁊ doctor qn̄ diuini ſmonis rhetia ſuper populum iactat: neſcit qui ſunt acceſſuri ad deū. Sed quoſcūꝗ̃ deus excitauerit: illi adherent eius doctrine. Remi. De his autem piſcatoribus loquitur dñs per ieremiā dicens. Mittam in vos piſcatores meos ⁊ piſcabunt̄ vos. vnde ⁊ hic ſubditur. Uenite poſt me Glo. Nō tam pedibus ꝗ̃ affectu ⁊ imitatione. Et fa. vos fie. piſcato. hoīum. Chri. ſup matth. Id eſt doctores vt cū rhete verbi dei comprehendatis hoīes d' mūdo tēpeſtuoſo ꝑiculoſo vbi hoīes nō ambulant: ſed feruntur: q̄ diabolus cū delectatiōe compellit eos in malo: vbi hoīes alterutrū hoīuʒ ſe comedunt: ſicut piſces fortiores deuorant iuniores vt trāſlati viuāt i terra corpis xp̄i mēbra facti. Gre. i ho. Nulla aūt petrus et andreas chriſtum miracula facere viderant: nihil ab eo de premio eterne retributionis audierant: ⁊ tamen ad vnū preceptuʒ hoc quod poſſidere videbantur obliti ſunt. vnde ſequitur. At illi conti. re. rhe. ſe. ſunt eum. In quo affectū debemus potius peſare ꝗ̃ ſenſum. Multum enim reliquit qui ſibi nihil retinuit multum dimiſit q̇ cum re poſſeſſa ⁊ concupiſcentijs renunciauit. A ſequētibus ergo tāta dimiſſa ſunt: ꝗ̃ta a non ſequētibus concupiſci potuerunt. Exterior ra eñ noſtra dño ꝗ̃tūlibet parua ſufficiunt: nec perpendit ꝗ̃tum in eius ſacrificio: ſed ex ꝗ̃to proferatur. Eſtimationeʒ quippe precij regnum dei non habet: ſed tantū valet ꝗ̃tum habes. Chri. ſup matth. Non aūt predicti diſcipuli ſecuti ſunt chriſtum doctoris cupiētes honorem: ſed operis lucrum. ſciebāt eniʒ ꝗ̃ precioſa ē anima hominis ꝗ̃ grata eſt apud deum ſalus ipſiꝰ ⁊ ꝗ̃ta eſt merces. Chri. in ho. Tante igitur ꝓmiſſioni crediderunt et per ſermones quibus ſūt capti crediderūt ſe alios poſſe piſcari. Chri. ſup mat. Hec igitur cupientes ſecuti ſunt omnibꝰ relictis: in q̇ nos docuerunt: q̄ nemo pōt terrena poſſidere: ⁊ perfecte ad celeſtia peruenire. Glo. In his ergo datum eſt

Mare galilee qtuor vocabula hʒ.

Nota verbuʒ

Uerba conſolatoria.

exēplū illis qui cenſum deſerūt ꝑ
xp̄i amore. ſubdit āt exēplū eoꝝ qui
etiā carnales affect⁹ ꝑ deo poſtpo-
nūt. vñ dicitur Et ꝓcedēs inde vidit
alios duos. Nota qꝛ vocat binos ꝛ
binos ſicut alibi legit ꝙ miſit eos
binos ꝛ binos ad p̄dicandū. Grego.
in ho. Quaten⁹ h̄ nobis tacit⁹ innuat
qꝛ qui charitatē erga alteꝝ non hꝫ
predicationis officiū ſuſcipere nul-
latenus debet. Duo enim ſunt p̄ce-
pta charitatis: ꝛ min⁹ ꝙ̄ inter duos
charitas haberi nō pōt. Chry. ſup
mat. Sup charitatē etiā firmitatis
eccleſie recte poſuit fundamēta: vt
ex radicibus charitatis exuberās
ꝙ̄ſi humor aſcendat in ramis: ꝛ hoc
ſup naturalē charitatē: vt nō ſolū ꝑ
grām: ſed etiā ꝑ naturā ipſa chari
tas firmior habeat: vñ dicit. Frēs
Cōparatio teſtamentorū ſic eñ fecit de⁹: ꝛ in veteri teſtamē-
to ſup moyſen ꝛ aaron frēs: ponēs
edificationis initiū. Qm̄ aūt abun-
dātior eſt gratia noui teſtamēti ꝙ̄
veteris: ideo p̄mū pplm̄ edificauit
ſup vnā firmitatē: hūc autē ſuper
duas. Jacobū inq̄t zebedei ꝛ ioānē
fratreꝫ eius in naui cum zebedeo
pr̄e eoꝝ reficientes rhetia ſua: qđ
eſt maxime paupertatis īdiciū: ve-
tera eñ reficiebāt q̄ noua vñ eme-
rent nō habebāt. Et qđ ad maiorē
pietatē eorū pertinet in tanta pau-
pertate ſic patri ſuo ſuccurrebāt: vt
ſecū eū baiularēt in naui: nō vt ille
iſtos adiuuaret in opere: ſed vt iſti
illū cōſolarētur ſua p̄ſentia. Chry.
in ho. Nō ꝑua aūt eſt h̄ demōſtra
tio v̄tutis: inopiā facile ferre: ex iu
ſtis nutriri laborib⁹: colligari ſui-
cē amoris v̄tute pr̄em habere ſecū
ꝛ curare. Chry. ſup mat. Eſtimare
aūt primos velociores ad p̄dicādū
qꝛ rhetia mittebāt: iſtos aūt quaſi
pigriores: qꝛ aduc rhetia ꝯponebāt
nō ſum⁹ auſi: qꝛ differentiā eoꝝ co
gnoſcere ſolius eſt xp̄i. Forte vero
Secretū pandit. illi ꝓpter petrū dicti ſunt mittētes
rhetia: qui p̄dicauit euangeliū ſed
nō cōpoſuit. Iſti aūt propter ioānē
componentes: qui euangeliū com-
poſuit. Sequitur. Et vocauit eos.

Erāt enim habitatiōe ciues: dile-
ctiōe cōcordes: artificio pares: fra-
ternitatis coniuncti pietate. Ideo
ſimul vocauit eos: ne tot bonis cō-
iunctos diſſimilis vocatio ſepara-
ret. Chry. in homi. Uocādo autem
nihil eis promiſit ſicut prioribus:
obedientia enim eorum qui preue-
nerant: viam eis preparauerant.
Sed et multa de ipſo audierant: ſci
licet tanꝙ̄ familiares ꝛ cōſanguini
tate ꝯiuncti. Sequitur: Illi autem
relictis rhetib⁹ et patre ſecuti ſunt
eum. Chry. ſuper mat. Tria enim
ſunt que relinquere debet qui venit
ad chriſtū: actus carnales qui per
rhetia piſcationis ſignantur: ſub-
ſtantiam mundialem q̄ ꝑ naueꝫ: et
parentes qui ꝑ patrem. Relinque-
runt ergo nauem vt fierent eccleſia
ſtice nāuis gubernatores. Relique-
runt rhetia: vt non piſcis afferrent
ad ciuitatem terrenam: ſed homi-
nes ad celeſtem. Relinquerūt vnū
patrem vt ſpirituales patres om-
nium fierent. Hyla. Eis igitur artē
et patriam domum relinquētibus
docemur chriſtum ſecuturi ꝛ ſecula
ris vite ſollicitudine: et paterne do
mus cōſuetudine nō teneri. Remi.
Myſtice autē per mare deſignat
iſte mundus propter amaritudinē Allegoria pulcherrima.
et fluctuationem. galilea aūt inter-
pretatur volubilis ſiue rota: et ſi-
gnificat mundi volubilitatem. Am
bulauit igitur ieſus iuxta mare:
dum ad nos per incarnationem ve
nit: quia nō carnem peccati: ſed ſi-
militudinem carnis peccati ſuſce-
pit ex virgine. Per duos fratres
duo populi deſignāt. q̄ ab vno deo
patre creati ſunt: q̄s vidit quando
eos miſericorditer reſpexit. Per pe
trum enim qui interpretatur agno
ſcens et dr̄ ſimō. i. obediēs. deſigna
tur iudaicus ppl's qui ꝑ legē deum
agnouit: ꝛ preceptis eius obediuit.
Per ādreā q̄ iterpretat virilis ſiue
decorus: itelligit gentilis ppl's qui
poſt agnitionem dei viriliter in fi-
de permanſit. Nos populum vo-
cauit quando p̄dicatores in mūdū

miſit dicēs. Uenite poſt me.i.relin
quite deceptorē ⁊ ſequimini crea=
torē. De vtroq; ēt ppl'o facti ſunt
hoīum piſcatores.i. predicatores.
Relictis aūt nauib⁹ .i. carnalibus
deſiderijs. Et rhetibus.i.mūdi cu
piditatib⁹ ſecuti ſunt xp̄m. Per ia=
cobū ēt intelligit iudaicus ppl's q̄
per cognitionē dei diabolū ſupplā
tauit. Per ioānē gentilis ppl's qui
ſola grā ſaluatus eſt. zebedeus āt
quē relinquūt: ⁊ interpretatur fugi
tiuus ſiue labēs: ſignificat mūdū
qui tranſit: ⁊ diabolū qui de celis
lapſus eſt. Per petrū ēt ⁊ andreā
mittētes rhetia in mare deſignant
illi qui in p̄ma etate dū de naui cor
poris ſui mittunt rhetia carnalis
cōcupiſcētie in mare huius ſeculi:
vocant a dn̄o. Per iacobū ⁊ ioānē
reficiētes rhetia deſignantur illi q̄
poſt peccata ante aduerſitates ve
niunt ad xp̄m recuperātes q̄ pdide
erūt. Rab. Due naues duas eccle=
ſias figurant: eā q̄ ex circūciſiōe: ⁊
eā q̄ ex preputio vocata eſt. Quili=
bet etiā fidelis fit ſymon deo obe=
diēdo: petrus peccatū ſuum agno=
ſcendo. Andreas viriliter labores
patiēdo: iacobus vitia ſupplantā=
do. Glo. Et ioānes vt totū gratie
dei aſcribat. Quō q̄rta tm̄ vocatio po
nit: p quos p̄dicatores dei in quat=
tuor mūdi partib⁹ vocatos ſignet.
Hyla. Uel in hoc futurorū euāgeli=
ſtarū numerus figurat. Remi. Per
hoc etiā q̄ttuor virtutes p̄ncipales
deſignant. prudentia eni refert ad
petrū ꝓpter diuinā cognitionē: iu=
ſtitia ad andreā ꝓpter operū viri
litatē: fortitudo ad iacobum ꝓpter
diaboli ſupplātationē: temperātia
ad ioannē ꝓpter diuine grē effe=
ctum. Augu. de concor. euan. Sane
mouere pōt: quō ioānes dicat non
in galilea: ſed iuxta iordanem an=
dreā ſecutū eē dn̄m cum alio: cui⁹
nomē tacet: deide petrū ab illo no
men accepiſſe. Ceteri aūt tres euā
geliſte de piſcatione vocatos eos
dicūt ſatis iter ſe cōueniēter: maxi
me mattheus ⁊ marcus, nā lucas

Moralis expoſitio.

andreā non nolat: qui tn̄ intelligit
in eadē naui fuiſſe. Hoc etiā videt
diſtare q tm̄ petro a dn̄o dictū eſſe
cōmemorat lucas. Ex hoc iā hoīes
eris capiens. qđ mattheus ⁊ mar=
cus ambobus dixiſſe narrat. ſ; po
tuit p̄us petro dici ſm lucā: ⁊ am=
bobus poſtea ſm alios duos. Sed
qđ de ioanne diximus: diligēter cō
ſiderādū eſt: cum et locorū plurimū
interſit ⁊ tēporis ⁊ ipſius vocatio=
nis. Sed intelligēdū eſt petrum et
andream nō ſic vidiſſe dominū iu=
xta iordanē: vt ei iam inſeparabili
ter inhererent: ſed tm̄ cognouiſſe
quis eſſet: ⁊ eum miratos ad pro=
pria remeaſſe. Forte aūt qđ p̄termi
ſerat recapitulat: q; ſine vlla conſe
quētis tēporis differētiā dicit. Am
bulās aūt iuxta mare. Queri etiā
pōt: quoniō binos ⁊ binos ſeorſum
eos vocauerit ſicut narrat matthe⁹
⁊ marcus: cū lucas dicat iacobū et
ioannem tanq̄ ſocios petri ad ad=
iuuādū vocatos fuiſſe: ⁊ ſimul ſub
ductis ad terrā nauib⁹ xp̄m ſecutos.
vn̄ intelligēdū eſt hoc p̄mo eſſe fa=
ctū qđ lucas inſinuat: ⁊ eos ad ca=
pturam piſciū ex more remeaſſe.
Non enim erat dictum petro q pi
ſces nunq̄ eſſet capturus: cū poſt
reſurrectionē hoc fecerit: ſ; q ho=
mines eſſet capturus: poſtea hoc
factum eſt quod mattheus ⁊ mar=
cus narrāt: non enim ſubductis ad
terrā nauibus tanq̄ cura redeun=
di ſecuti ſunt eum: tanq̄ iubentem
vt ſequerentur.

Concordia euāgeliorū

Et circuibat Jeſus totam galileā docens in ſynagogis eorū: et p̄dicās euangeliū re=gni: ⁊ ſanās omnē lāguorē et omnē infirmitatē in populo. Et abijt opinio eius i totā ſy=riam: ⁊ obtulerūt ei oēs male hn̄tes varijs lāguoribus ⁊ tor=mētis cōprehēſos: ⁊ q̄ demo=nia habebāt ⁊ lūaticos ⁊ pa=ralyticos ⁊ curauit eos. Et ſe

cute ſunt eũ turbe multe ꝺ galilea ⁊ decapoli ⁊ ꝺ hieroſolymis ⁊ de iudea ⁊ de trans iordanem.

¶ Chry. ſup mat. Ois rex pugnaturus ꝯ aduerſariũ prius ꝯgregat exercitũ: et ſic vadit ad pugnaz ſic et dñs cõntra diabolum pugnaturus prius cõgregauit apoſtolos. et ſic cepit euangelium p̄dicare. vnde ſequit. Et circuibat ieſus. Remi. In quo doctorum vita inſtituit. Ut enim nõ ſint pigri: docent per hoc quod dicit: circuibat ieſus. Chry. ſup matth. Quia enim illi vt debiles ad medicũ venire nõ poterant ipſe ſicut ſtudioſus medicus circuibat grauiter egrotãtes: ⁊ dñs quidẽ circuibat ſingulas regiões. Qui autẽ ſunt vnius regionis paſtores cõſiderando debent circuire populi ſingulas paſſiões: vt ad remediũ paſſionis eorũ aliqꝺ medicamentũ in eccleſia pferat. Remi. Ut autez nõ ſint acceptores perſonarum docentur p̄dicatores per hoc quod ſubiũgitur. totã galileã. Ut aũt vacui nõ diſcurrãt: docẽtur p hoc qꝺ ſubdit. Docens vt aũt nõ paucis. ſed multis pdeſſe ſtudeant: monentur per hoc qꝺ ſeqt: In ſynagogis. Chry. in ho. Hinc etiaz eos erudiebat: ꝙ nõ eſt deo cõtrarius iudeis p̄dicãs et errorũ predicator: ſz cõſonãs patri aduenit. Remi. Ut autẽ nõ errores neq; fabulas ſz ſalutaria p̄dicent: docẽtur p hoc ꝙ ſubdit. Predicãs euangeliũ regni. Diſtat aũt iter docẽs ⁊ p̄dicãs. docẽs. n. refert ad p̄ſẽtia: p̄dicãs ad futura. docebat. n. de p̄ſẽtib⁹ mãdatis: p̄dicabat ꝺ futuriſ pmiſſis. Chry. ſup mat. Ul' docebat iuſtitias naturales: qs. ſ. ratio naturalis docet: vt caſtitatez: humilitatẽ. ⁊ hmõi quos p ſeipſos oẽs bona eſſe intelligũt de quibus neceſſaria eſt doctrina: nõ tãtũ pp ter manifeſtationẽ: quãtũ ppter excitationẽ cordis. Preualentibus enim delectationibus carnalibus ſcientia iuſtitie naturalis quaſi in

Predicatorũ mores ſignant

oblinionẽ deducta obdormit. Cum ergo cepit doctor reprehendere carnalia mala: eius doctrina nõ nouã ſcientiã introducit: ſed oblitã cõmonefacit. Predicabat aũt euangeliũ annũciando bona que antiqui manifeſte nec audierant: vt beatitudinẽ celeſtez: mortuorũ reſurrectionẽ et hmõi. Uel docebat interpretãdo prophetias de ipſo. Euãgeliũ predicabat denũciando in ſe bona futura. Remi. Ut aũt doctores doctrinã ſuã virtutib⁹ cõmẽdare ſtudeãt: docẽtur p hoc qꝺ ſubditur. Sanãs omnẽ langorẽ et omnẽ infirmitatez in populo. Infirmitas qdẽ eſt corporũ: langor autẽ animarũ. Chry. ſup mat. Uel per langorem anime aliquã paſſionẽ itelligim⁹: vt auaritiã: libidinẽ: ⁊ hmõi. Per infirmitatẽ aũt infidelitatẽ p quã aliquis infirmat in fide. Ul' p langores intelligunt grauiores corporis paſſiones: p infirmitates aũt leuiores ſicut aũt paſſiones corporales diuinitatis virtute ſanabat: ſic ſpirituales verbo pietatis. Prio aũt docet et poſtea ſanat propter duo. primo quia premittit quod magis neceſſarium eſt. verba enim pietatis edificant animam nõ miracula. deinde quia verba per miracula cõmendantur: et non econuerſo. Chry. in home. Conſiderãdum autem ꝙ vbicunq; legis cuiuſdam introductio fit: ſigna facere de⁹ aſſueuit pignora ſue virtutis legem tribuẽs ſuſcepturis: hominem enim facturus mundum creauit. et tunc illi legem in paradiſo propoſuit: et quãdo noe legem laturus erat: magna ſigna oſtendit. Et ſimiliter iudeis legem laturus prodigia oſtendit: ⁊ tunc legem dedit: ita et hic ſublimẽ illam legem introducturus: miraculorum demonſtratione certificat que dicuntur. Quoniam enim regnum quod predicabatur non apparebat: ab apparentibus ſignis ipſuz manifeſtauit. Glo. Sz qr predicatores debent habere bonum teſtimoniũ ab his qui foris ſunt. ne

Differẽtia inter docere ⁊ p̄dicare.

Mos diuinus oſtẽdit.

ſi vita deſpicitur: predicatio contē-
natur. ſubdit. Et abijt opinio eius
in totam ſyriam. Raba. Syria eſt
omnis regio ab euphrate vſq ad
mare magnum: a capadocia vſq
ad egyptum: in qua prouincia pa
leſtina in q̄ habitāt iudei. Chry. in
ho. Intēde aūt moderationē euan
geliſte quia non vnunquēq nobis
enarrat curatorum: ſed breuibus
verbis copioſitatem tranſcurrit ſi
gnorum: vnde ſequit. Et obtulerūt
ei oēs male habentes. Remi. Per
quos varias vult intelligi infirmi
tates: ſed leuiores. Cum vero dicit
Varijs languoribus et tormentis
cōprehenſos: illos vult intelligi de
quibus ſubinfertur: ⁊ qui demonia
habebant ⁊c. Glo. Langor diutur
nus eſt tormentū: eſt ⁊ morbus acu
tus: vt dolor lateris ⁊ hmōi. qui aūt
demonia habebāt ſunt qui a demo
nibus vexabantur. Remi. Lunati
ci: enim dicti ſunt a luna: que dum
menſtruis tēporibus creſcit et de-
creſcit: ipſi vexantur. Hiero. De
mones enim obſeruantes lunaria
tempora creaturarū infamare cu
piebant vt in creatorē blaſphemie
redundarent. Augu. xxi. de ciuita
te dei. Illiciuntur tñ demones ad
inhabitandū per creaturas: quas
non ipſi: ſed deus condidit delecta
bilibus ꝓ ſua diuerſitate diuerſis:
non vt animalia cibis: ſed vt ſpiri
tus ſignis: que cuiuſq delectationi
congruunt. Raba. Paralytici autē
ſunt corpore diſſoluti: paralyſis. n.
grece latine dicitur diſſolutio. Se
quitur. et curauit eos. Chry. ſuper
matth. Cum in quibuſdam locis di
catur. Multos curauit: hic ſimplici
ter dicitur. Et curauit eos. ſignās
ꝙ omnes curauit. Sicut et noui
tius medicus intrans ciuitatem:
omnes ad ſe venientes curat: pro
pter ſuam opinionem cōmendādā
Chry. in home. A nullo autez eorū
fidem exquiſiuit. quoniam nonduz
virtutis ſue demonſtrationem de
derat: et in adueniendo et ferendo
a longe non paruam oſtenderant

Notula bona.

fidē. Sequit. Et ſecute ſunt eū tur-
be multe. Rabanus. Que quadri-
partite ſunt: alij propter celeſte ma
giſterium vt diſcipuli: alij ob cura-
tionem infirmitatum: alij ſola fa-
ma et curioſitate: volētes experiri
an verum eſſet quod dicebatur. alij
per inuidiam volentes eum in ali-
quo capere ⁊ accuſare. Myſtice aūt
ſyria interpretatur elata. galilea
volubilis vel rota. id eſt diabolus
et mundus qui et ſuperbus eſt: et
ad ima ſemper rotatur: in quo fa-
ma chriſti per predicationem inno
tuit. Demoniaci enim ſunt idola-
tre: lunatici: inſtabiles: paralytici
pigri: et diſſoluti. Gloſa. Turbe au
tem que ſequuntur dominum ſunt
de eccleſia: que ſpiritualiter eſt ga-
lilea tranſmigrans ad virtutes.
Et decapolis. x. precepta ſeruans ⁊
hieroſolima et iudea: quam viſio
pacis et cōfeſſio illuſtrat. Et trans
iordanem quia baptiſmo tranſito
terram promiſſionis intrat. Remi.
Uel ſequuntur dominum de gali-
lea id eſt de volubilitate mundi. et
decapoli que eſt regio. x. vrbium et
ſignificat decalogi tranſgreſſores.
Et de hieroſolima: qz ſcilicet prius
innoxia pace detinebantur. Et de
iudea id eſt de confeſſione diaboli-
ca. Et de trans iordanez: quia prius
erant in paganiſmo conſtituti: ſed
tranſeuntes per aquam baptiſmi
venerunt ad chriſtum.

Sequaces xp̄i fuit quadruplices.

Capitulum. v.

Videns autē Ieſus turbas: aſcēdit in montem: et cū ſediſſet acceſſerunt ad eū diſcipuli eius: et aperiens os ſuū docebat eos dicēs: Beati paupes ſpiritu qm̄ ipſorū eſt regnuz celorum.

¶ Chry. ſuper matth. Omnis artifex ſꝫ profeſſionē ſuā oportunitatē operis videns gaudet. Carpentarius enim ſi viderit arborē bonā cōcupiſcit eā pcidere ad opus artificij ſui. Et ſacerdos cū viderit eccleſiā plenam: gaudet animꝰ eius: ⁊ delectatur vt doceat. Sic et dominꝰ videns magnā cōgregationē ppli: excitatus eſt ad docendū. vn̄ dicit. Uidens aūt turbas Jeſus aſcēdit in montē. Augu. de cocor. euāg. Uel ħ poteſt videri multas turbas vitare voluiſſe. et ob hoc aſcendiſſe in mōtem: vt ſolis diſcipulis loqueretur. Chri. in ho. Per ħ aūt ꝙ nō in ciuitate et foro: ſed in mōte ⁊ ſolitudine ſedit: erudiuit nos nihil ad oſtētationē facere. et a tumultibus abſcedere. et maxime cum de neceſſarijs diſputare oporteat. Remi. Hoc enim ſciendū ē ꝙ tria refugia legiť dn̄s habuiſſe naui: mōtē: et deſertū ad quorū alterꝫ quotiēſcūq͂ a turbis opprimebať: cōſcēdebat. Hier. Nōnulli āt ſimpliciorū fratrū putāt dominū ea que ſequūť in oliueti monte docuiſſe: quod nequaq͂ ita eſt: Ex precedētibꝰ enim ⁊ ſequētibꝰ in galilea mōſtrať locus quē putamus eſſe vel thabor vel quēlibet aliū montē excelſum. Chry. ſuper mattheū. Aſcēdit aūt in mōtē. primo quidem vt impleret ꝓphetiam Eſaie dicētis. Super mōtē aſcēde tu. deinde vt oſtendat quoniā in altitudine ſpūaliū virtutū ꝯſiſtere debet qui docet dei iuſtitiā pariter et qui audit: nemo eni poteſt in valle ſtare ⁊ de monte loqui. Si in terra ſtas ꝺ terra loquere. Si aūt de celo loqueris: in celo cōſiſte. Uel aſcēdit in mōtē vt oſtēdat ꝙ ois qui vult diſcere myſteria veritatis: in mōtem eccleſie debet aſcendere: de quo ꝓpheta. Mons dei: mons pinguis. Hyla. Uel aſcendit in mōtem quia in paterne maieſtatis celſitudine poſitꝰ celeſtia vite precepta ꝯſtituit. Augu. de ſermone domini in monte. Uel aſcendit in montem vt ſignificet quia minora erāt precepta iuſtitie: que a deo data ſunt per prophetas populo iudeorum: quem timore adhuc alligari oportebat. per filium autem ſuū maiora populo quem charitate iam conuenerat liberari. Sequitur. Et cum ſediſſet: acceſſerunt ad eum diſcipuli eius. Hiero. Ideo autē nō ſtans: ſed ſedens loquiť. quia non poterant eū intelligere i ſua maieſtate fulgētē. Augu. de ſer. dn̄i in mōte. Uel qd̄ ſedens docebat: pertinet ad dignitatem magiſtri. Acceſſerunt autē ad eum diſcipuli eius: vt audiēdis verbis illiꝰ hi eſſent ēt corpore viciniores: qui preceptis implēdis animo appropinquabant. Raba. Myſtice autem ſeſſio domini incarnatio eiꝰ eſt: qꝛ niſi dominꝰ incarnatus eſſet humanum genus ad eū accedere non potuiſſet. Augu. de cōcor. euā. Mouet autē ꝙ mattheus in monte dicit hunc habitum eſſe ſermonē a domino ſedente: lucas autem in loco campeſtri a domino ſtante. Hec igitur diuerſitas facit videri aliū fuiſſe illū: aliū iſtū. Quid eni ꝓhibet chriſtum q̄dam alibi repetere q̄ ante iam dixerat: aut iterꝫ facere: que ante iam fecerat: Quāq͂ etiā poſſit illud occurrere in aliqua excellētiori parte montis. primo cū ſolis diſcipulis dominū fuiſſe: qū ex eis duodecim elegit: deinde cū eis deſcendiſſe nō de mōte: ſed de ipſa montis celſitudine in campeſtrem locum. i. in aliquā equalitatē que in latere montis erat: et multos capere poterat: atq͂ ibi ſtetiſſe donec ad eum turbe congregarentur ac poſtea cum ſediſſet acceſſiſſe ꝓpinquius diſcipulos eius: atq͂ ita illis ceteriſq͂ turbis preſentibus vnum habuiſſe ſermonē: quē mattheus lucaſq͂ narrant diuerſo narrandi modo: ſed eadem veritate rerum. Grego. quarto mora. Sublimia autem precepta domino in monte dicturo premittitur. Et aperiens os ſuum docebat eos ⁊c. qui dudum aperuerat ora prophetarum. Remi. Ubicunq͂ autem legitur dominus

Expien tia chry ſoſtomi

Cōcordia euāgeliorū

aperuiſſe os: inſpiciendū eſt quia
magna ſunt que ſequuntur. Augu.
de ſer. domini in monte. Uel dicit.
Aperiens os ſuum: vt ipſa mora cō
mendet aliquanto longiorem futu
rum eſſe ſermonē Chry. in ho. Uel
hoc dicit vt diſcas quoniam nunc
quidem docebat os aperiens in lo
quēdo nunc autem vocem que eſt
ab operibus emittens. Augu. i ſer.
domini in monte. Si quis autem
pie ſobrieqꝫ cōſiderauerit: inueniet
in hoc ſermone q̄ntum ad mores op
portunos pertinet perfectū vite chri
ſtiane modū. vnde ſic ipſe ſermo cō
cluditur. Omnis qui audit verba
mea hec et facit ea: ſimilabo eū vi
ro ſapiēti. Augu. ix. ꝺ ciui. dei. Nul
la autem eſt cauſa philoſophandi
niſi finis boni. q aūt beatū facit ip
ſum eſt finis boni. Et ideo a beati
tudine incipit dicens. Beati paupe
res ſpiritu. Augu. in ſer. dñi in mō
te. Preſumptio quidē ſp̄s audaciā
et ſuperbiā ſignificat: vulgo ēt ma
gnum ſpūm ſuperbi hr̄e dicuntur: ⁊
recte. nam ſpūs ventus vocatur.
quis vero neſciat ſuperbos īflatos
dici quaſi vento diſtentos. Quapro
pter recte hic intelligitur. Paupe-
res ſpiritu hūiles et timētes deū. i.
non habentes īflātē ſpiritū. Chri.
in ho. Uel ſpūm hic delationē et ani
mum dicit. Qꝺ enim ſunt multi hu
miles nolentes rez neceſſitate co-
acti: nō eſt laus. vnde illos beatifi-
cat. q̄ ſe ex electiōe humiliāt. Ideo
autem hic incipit radicit⁹ euellēs
ſuperbiā: q hec fuit radix et fons
malitie vniuerſe: contra quā ponit
humilitatē: velut quoddam ſtabile
fundamentum: qua ſubiecta cum
ſtabilitate alia ſuperedificantur.
hac autem deſtructa pereunt que-
cunqꝫ congregaueris bona. Chry.
ſuper matth. Ideo autem dixit ma
nifeſte. Beati humiles ſpiritu. vt
ſic humiles oſtendat: vt ſemper ad
iutorium dei ſint mēdicātes. vnde
in greco dicitur. Beati mendici vel
egeni. Sunt enī multi naturaliter
humiles et nō ex fide qui non pul-

que hūi
litas ſit
laudan
da.

ſant ad iutorium dei: ſed ſolum qui
ſecundū fidē ſunt humiles. Chry.
in ho. Uel q pauperes ſpiritu hic
dicit formidantes et tremētes dei
iuſſiones: quomodo dominus per
Eſaiā cōmendat. Quid aūt ampli⁹
q̄ ſimpliciter hūiles? Humiliū. n.
hic quidem mediocriter eſt. hic aūt
ſuperabundanter. Augu. Superbi
ergo appetant regna terrarum: ſꝫ
humilium eſt regnū celorū. Chry.
ſuper matth. Nā ſicut cetera vitia
deponunt ad inferos: maxime tñ
ſuperbia: ſic ⁊ omnes virtutes īdu-
cunt in regnum celoꝝ: maxime tñ
humilitas q proprīū eſt: vt qui ſe
humiliat exaltetur. Hiero. Uel bea
ti pauperes ſpiritu: q. ſ. ꝓpter ſpi-
ritum ſanctum volūtarie ſunt pau-
peres. Ambro. de offi. Inde autem
incipit beatitudo iudicio diuino:
vbi erūna eſtimat̄ humano. Glo.
Pauperibus aūt in preſenti conue
nienter promittuntur diuitie celi.

Beati mites: quoniam ipſi poſſidebuut terram.

Ambro. ſuper lucā. Cū ſimplici
ter contentus fuero inops: ſupereſt
vt mores meos temperē. Quid enī
mihi prodeſt carere ſecularibus: ni
ſi fuero mitis? Congrue igitur ſe-
quitur. Beati mites. Auguſt. Mi-
tes ſunt qui cedūt improbitatibus
⁊ non reſiſtunt in malo: ſed vincunt
in bono malum. Ambro. ſuper lucā
Mitiga ergo affectū tuū vt non ira
ſcaris: aut certe irat⁹ ne peccaueris
preclarum eſt enī motum tēperare
cōſilio. nec minoris virtutis dicitur
prohibere iracundiam q̄ omnino
non iraſci: cū plerūqꝫ iſtud leuius:
hoc fortius eſtimet̄. Rixentur igi-
tur immites et diuiſcent pro terre-
nis ⁊ temporalibus rebus. Sed bea
ti mites quoniam ipſi hereditabūt
terrā de qua euelli nō poſſunt. Il-
lam in quā terram de qua in pſal
mo dicitur. Portio mea in terra vi
uentium. Significat enim quandā
ſtabilitatē hereditatis perpetue
vbi anima per bonū affectū tāq̄

loco ſuo reſquieſcit: ſicut corpus in terra. Et inde cibo ſuo alitur: ſicut corpus e terra: ipſa eſt redes et vita ſcõrum. Chry. ſup. mat. Uel terra hic ſicut quidã dicunt: q̃diu eſt in hoc ſtatu terra mortuorum eſt: qꝛ vanitati ſubiecta eſt. cum autem liberata fuerit õ corruptiõe. fit terra viuorum vt mortales hereditent immortalẽ. Alterũ exponentem legi: quaſi celũ i quo habitaturi ſunt ſcĩ dicatur terra viuoꝝ quod q̃tũ ad inferiorẽ regionẽ celũ eſt: quantum autem ad ſuperius celum dicitur terra. Alij dicunt quia corpꝰ noſtrũ terra eſt: et q̃diu ſubiacet morti: terra eſt mortuoꝝ. Cum autem fuerit conforme factuz glorie corporis xp̃i: erit terra viuorum. Hyla. Uel hereditatem terre mitibus dominꝰ pollicetur. i. eius corporis quod ipſe aſſumpſit habitaculum. qꝛ per manſuetudinẽ mentis nr̃e habitat xp̃s i nobis nos quoq3 clarificati corporis eius gloria veſtiemur. Chry. in ho. Uel aliter. chriſtus hic ſpiritualibꝰ ſenſibilia immiſcuit: quoniã enim eſtimatur qui mitis eſt omnia ſua perdere contrariuz promittit dicẽs quod cum ſtabilitate ſua poſſidet: qui non eſt proteruus: qui aũt aliter eſt multotiẽs animam et hereditatẽ paternã perdit. Quia vero propheta dixerat. Manſueti hereditabunt terrã: a conſuetis verbis contexit ſermonẽ. Glo. Mites etiã qui ſeipſos poſſederunt: hereditatem patris in futuro poſſidebunt. plus autem eſt poſſidere terraz: q̃ habere regnum celorum. multa eni habemꝰ: que ſtatim amittimꝰ.

Diſcretio bo꜓ dñi.

¶ Beati qui lugẽt. quoniam ipſi cõſolabuntur.

¶ Ambro. ſuper lucam. Cum hoc feceris: vt. ſc3 ſis pauper et mitis memento qꝛ peccatores: lugeto peccata tua. vnde ſequitur. Beati qui lugent. Et bene tertia bñdictio. eſt peccata deflentis: qꝛ trinitas eſt: q̃ pctã ꝯdonat. Hyla. Lugẽtes ei hic dicuntur nõ orbitates: aut cõtumelias: aut damna merẽtes: ſed pctã vetera flẽtes. Chri. ſuper matth. Et qui ſua quidẽ3 peccata lugent: beati ſũt: ſ3 mediocriter: beatiores autem ſũt: q̃ aliena lugent peccata tales cõuenit eẽ omnes doctores. Hiero. Luctꝰ enim hic non mortuorum ponit̃ cõi lege nature: ſed peccatis: et vitijs mortuoꝝ. Sic fleuit ſamuel ſaulem: et paulus eos qui poſt immunditiã pniam nõ egerũt. Chry. ſuper matth. Cũ autẽ cõſolatio ſit lugẽtiũ ceſſatio luctus: q̃ ſua peccata lugent: ꝯſolabuntur indulgentiã cõſecuti. Chry. in ho. Et licet talibus ſufficiat venia frui. non terminat retributionẽ in pctõꝝ remiſſione: ſed et multarũ facit pticipes conſolationum. et hic et in futuro. Semper enim maiores: laboribus deus dat retributiones. Chry. ſup matth. Qui vero aliena peccata lugent conſolabuntur qui cu3 in ſclõ illo prouidentiã cognouerint dei: et intellexerint: ꝙ q̃ pierũt nõ fuerũt dei: de cuiꝰ manu nemo rape poteſt de eis luctu derelicto: in ſua beatitudine letabũt̃. Uel aliter Augu. in ſer. dñi in mõte. Luctus eſt triſtitia de amiſſiõe charorũ. Conuerſi autẽ ad deũ ea que in hoc mundo chara habebant amittunt. nõ eni gaudẽt in rebꝰ quibꝰ añ gaudebãt et donec fiat in illis amor eternorũ: nõnulla meſticia fauciantur. Cõſolabuntur ergo ſpiritu ſcõ qui maxime ꝑpterea paraclitus noiatur. i. ꝯſolator: vt tpalẽ amittẽtes eterna leticia perfruantur. Et ideo dicit. Quõ ipſi cõſolabunt̃. Glo. Uel per luctũ duo genera compunctionis intelliguntur. ſ. pro miſerijs huius mundi et pro deſiderio celeſtium. vnde filia Caleph petiuit irriguũ ſuperiꝰ et iferiꝰ hñorantem luctus non habet niſi pauper et mitis: q̃ cũ mũdũ nõ diligat: ꝙ miſer eſt recognoſcit: et ideo celũ cõcupiſcit. cõuenietẽr ꝗ lugentibꝰ ꝑmittit̃ cõſolatio: vt q̃ triſtatꝰ ẽ i pñti: gaudeat i futuro. Maior ẽ aũt retributio lugẽtĩ q̃ pauꝑis et mitis. plꝰ ei ẽ gau

Duo genera cõpũctionis.

dere in regno ꝗ̄ habere ⁊ poſſidere:multa enim cū dolore poſſidem⁹ Chry.in home. Notādū aūt ꝙ hāc beatitudinē cum intētione q̄dā ꝓpoſuit:ideo nō dixit. Qui triſtantur ſed qui lugent:in quo etiā perfectionis ſapientie magiſteriū dedit. Si enim qui filios vel alios defunctos lugēt:ſm illud tp̄s nō deſiderant:pecuniā nec gloriā:nec conuitijs exacuunt:neq̃ aliqua alia paſſione capiunt:multo magis hec ſeruare debent:qui lugent ſua peccata.

Beati qui eſuriunt: ⁊ ſitiūt iuſtitiā:quoniam ipſi ſaturabuntur.

Ambr. ſup lucā. Poſtq̄ delicta defleui:eſurire incipio ⁊ ſitire iuſtitiā. Eger enim cū in graui morbo ē nō eſurit. vñ ſequit. Bti q̄ eſuriunt ⁊ ſitiūt iuſtitiā. Hiero. Non nobis ſufficit velle iuſtitiam:niſi iuſtitie patiamur famē:vt ſub hoc exēplo nūq̄ nos ſatis iuſtos:ſʒ ſemꝑ eſurie iuſtitie opa itelligamus. Chry. ſup mat. Qm̄ omne bonū qđ nō ex amore ipſius boni faciūt hoies: ingratū eſt añ deū. Eſurit aūt iuſtitiā qui ſm̄ iuſtitiā dei deſiderat conuerſari. ſitit aūt iuſtitiā:qui ſciam ei⁹ acq̄rere cupit. Chry. in ho. Juſtitiā aūt dicit vel vlem vel ꝑticularē auaritie ↄtrariā. Quia enim de miſericordia dicturus erat:p̄mōſtrat q̄liter miſereri oporteat. quia nō ex rapina neq̃ ex auaritia. vñ etiā q̃đ eſt auaritie ꝓpriū.ſ. eſurire ⁊ ſitire:iuſtitie attribuit. Hyla. Sitiētib⁹ aūt ⁊ eſuriētib⁹ iuſtitiam beatitudinē tribuit ſignificās extēſam in dei doctrinā ſctōꝝ auiditatē:ꝑfecta i celo ſatietate repleri. Et hoc eſt qđ dr̄. Qm̄ ipſi ſaturabunt. Chry. ſup matth.ſ. largitate remunerātis dei. qm̄ maiora erūt p̄mia dei q̄ ſanctoꝝ deſideria. Aug. Ut illo cibo ſaturabuntur in p̄nti de quo dñs dicit. Meus cibus eſt vt faciam voluntatem patris mei.: qđ eſt iuſtitia. ⁊ illa aqua de qua quiſquis biberit:fiet ei fons aque ſa-

Premia iuſtoꝝ excedūt d̄ſideria eorum.

lientis i vitam eternam. Chry. in ho. Uel in hoc terrenū premiū determinat. q2 enim eſtimatur auaritia abundātes facere:ipſe ↄtrariū dicit. ꝙ iuſtitia hoc operatur. Qui enim iuſtitiam cupit:omnia cū ſtabilitate habet.

Beati miſericordes quoniā ipſi miſericordiam conſequētur.

Glo. Juſtitia ⁊ mia ita coniuncte ſunt vt altera ab altera debeat tēperari. iuſtitia enim ſine mia crudelitas eſt mia ſine iuſtitia diſſolutio. vñ de mia poſt iuſtitiā ſubdit dicēs Bti miſericordes. Re. miſericors dr̄ q̄ſi miſerū hñs cor q2 alteri⁹ miſeriā q̄ſi ſuā reputat:⁊ d̄ malo alteri⁹ q̄ſi de ſuo dolet. Hiero. Mia hic nō ſolū i elemoſynis intelligit: ſed in oi peccato fr̄is ſi alter alterius onera portem⁹. Aug. Beatos āt dicit eē q̇ ſubueniūt miſeris:qm̄ eis ita repēdit:vt de miſeria liberent. vñ ſequit. Qm̄ ipſi miam cōſequētur. Hila. Intātū em̄ de⁹ beniuolētie noſtre in oēs delectat affectu:vt ſuā miſericordiā ſit ſolis miſericordibus p̄ſtatur⁹. Chry. in ho. Uidet āt eſſe eq̄lis retributio: ſed eſt multo maior:nō enim eſt equalis hūana mia ⁊ diuina. Glo. Merito ergo miſericordib⁹ miſericordia impēditur vt plus accipiant q̄ meruiſſent. ⁊ ſicut pl⁹ recipit qui vltra ſaturitatem habet:q̄ ille qui habet tantū ad ſaturitatem:ſic maior eſt gloria miſericordie q̄ precedentium.

Beati mundo corde: quoniam ipſi deum videbunt.

Ambr. qui miſericordiam defert miſericordiam amittit: niſi mundo corde miſereatur. Nam ſi iactātiam querit:nullus eſt fructus. vnde ſequitur. Beati mundo corde. Glo. Conuenienter autem ſexto loco ponitur cordis munditia. quia ſexto die hō cōditus ē ad imaginē dei:q̄ q̇dē obtenebrata erat i homi

ne per culpā ſed in mūdis corde re formatur per grām. Merito autē poſt predicta ſequitur: q2 niſi illa pre cedant mundū cor in hoīe nō creatur Chry. in ho. Mūdus aūt hic ait vt eos q̄ vniuerſalē virtutē poſſident ⁊ nullius ſibi malitie cōſcij ſunt: vt eos q̄ in tēperantia ꝯſiſtūt: q̄ maxi me neceſſaria eſt ad videndū deū: ſm illud pauli. Pacem ſequamini cū oib⁹ ⁊ ſanctimoniā: ſine qua ne mo videbit deum. Quia eñ multi miſerent quidē: ſ3 impudica agūt: monſtrans ꝙ nō ſufficit primū: ſc3 miſereri. hoc ō mūdicia appoſuit. Hiero. Mundus aūt deus a mun do corde conſpicitur. Templū eñ dei non pōt eſſe pollutū. Et hoc eſt qd̄ dicitur. Qm̄ ipſi deū videbunt. Chry. ſup mat. Qui eñ oēm iuſti tiam facit ⁊ cogitat: mente ſua deū videt: qm̄ iuſtitia figura ē dei: de⁹ eñ iuſtitia eſt. Scdm̄ ergo ꝙ ali quis eripuerit ſe a malis ⁊ fecerit bona: ſm hoc deū videt: aut parū: aut amplius: aut interdū: aut ſem per: ſm poſſibilitatē humanā. In ſeculo aūt illo mundi corde deū vi debunt facie ad faciē: non in ſpecu lo ⁊ in enigmate ſicut hic. Aug. in ſer. dñi in mōte. Stulti autē ſunt q̄ deū videre iſtis exteriorib⁹ oculis querūt: cū corde videatur: ſicut alibi ſcriptū eſt. In ſimplicitate cordis querite illū. hoc eſt eñ ſimplex cor qd̄ mūdū cor. Aug. vlti. de ciui. dei. Si aūt tantū poterūt in corpore ſpi rituali oculi etiā ipſi ſpūales qm̄tū pñt iſti quales nunc habemus: pro culdubio per eos deus videri non poterit. Augu. in pmo de tri. Hec aūt viſio merces eſt fidei: cui mer cedi per fidē corda mūdātur: ſicut ſcriptū eſt. Mundās fide corda eo rum. hoc aūt pbatur illa maxime ſnia. Beati mūdo corde: quoniā ipi deū videbūt. Augu. ſuper gen. ad lrām. Nemo aūt videns deū viuit vita iſta: qua mortaliter viuitur in iſtis ſenſib⁹ corporis. Sed niſi ab hac vita quiſq3 funditus moriatur ſiue oio exiens de corpore: ſiue ita alienatus a carnalibus ſenſib⁹ vt merito neſciat: ſicut ait apls. vtrū in corpore an extra corpus ſit: nō in illā ſubuehitur viſionē. Glo. Maio rem aūt remunerationē iſti habēt q̄ primi ſicut qui in curia regis nō ſolum prandet: ſed etiam faciē re gis videt.

Mūdo corde q̄ meantur.

Viſio ē merces fidei.

¶ Beati pacifici: qm̄ filij dei vocabuntur.

¶ Ambro. ſuper lucā. Cū interiora tua vacua feceris ab oī labe pecca ti: ne diſſenſiones cōtentioneſq3 ex affectu tuo pdeāt: a te pacē incipe vt ſic pacē alijs feras. vñ ſequitur. Beati pacifici. Auguſt. xix. de ciui. dei. Eſt aūt pax tranquillitas ordi nis. Ordo aūt eſt pariū diſpariūq3 ſua loca tribuens diſpoſitio. Sicut aūt nemo eſt qui gaudere noluerit ita nemo eſt q̄ pacem hr̄e noluerit qñquidē ⁊ ipi q̄ bella volunt: nihil aliud q̄ ad glorioſam pacē cupiūt bellando peruenire. Hiero. Pacifi ci aūt dicunt beati qui primū i cor de ſuo: deinde ⁊ inter fratres diſſi dētes faciūt pacē. Quid eñ pdeſt alios per te pacari: cum in tua aīa ſint bella vitiorū. Augu. in ſer. dñi in mōte. Pacifici aūt in ſemetipis ſunt: qui oēs animi ſui motus com ponētes ⁊ ſubijcientes rōni carna leſq3 ꝯcupiſcētias habētes edomi tas fiunt regnū dei: in quo ita ordi nata ſunt oia. vt qd̄ eſt in hoīe pre cipuū ⁊ excellēs: imperet ceteris re luctātib⁹: que ſunt nobis beſtijſq3 cōia: atq3 idipm qd̄ excellit in hoīe id eſt mens ⁊ rō ſubijciatur ſuperiori qd̄ eſt ipa veritas filius dei. Neq3 eñ imperare inferioribus poteſt: niſi ſuperioribus ſubijciatur. Et hec eſt pax que datur in terra hoībus bo ne volūtatis. Aug. in li. retrac. Nō tñ cuiq3 puenire pōt in hac vita vt lex repugnās legi mētis oino non ſit in mēbris. Sed hoc nūc pacifici agunt domādo cōcupiſcentias car nis: vt ad pacē pleniſſimā qñq3 ve niatur. Chry. ſuper mat. Pacifici aūt ad alios ſunt: nō ſolū qui inimicos in pace

in pace recōciliāt:ſed etiā illi q̄ im memores maloꝝ diligūt pacē. Pax eñi illa btā eſt q̄ in corde poſita eſt: nō tm̄ in verbis. Qui aūt pacē diligunt:filij ſunt pacis. Hila. Pacificorū aūt beatitudo adoptionis eſt merces. Et ideo d̄r. Qm̄ filij dei vocabunt̄. Parēs eñi oīm deus vnus eſt:neq̄ aliter trāſire in nuncupationē familie ei⁹ licebit:niſi fraterne inuicē charitatis pace viuam⁹. Chry. in ho. Uel q̄ pacifici dicunt̄ qui nec litigāt:nec odiunt ad inuicem:ſed ꝛ cōgregāt litigātes:recte filij dei vocant̄:q̄ vnigeniti:hoc eſt opus cōgregare diſperſa:ꝛ pacificare ꝯtra ſe prelia̅tia. Augu. Uel q̄ i pace ꝑfectio eſt vbi nihil repugnat:pacifici filij dei dicuntur: qm̄ nihil reſiſtit deo. Et vtiq̄ filij ſimilitudinē pr̄is debent habere. Glo. Maxima ḡ dignitatē habēt pacifici. ſicut q̄ fili⁹ regis d̄r in domo regia ſumm⁹ eſt. Septimo autē loco beatitudo hic ponit̄:q̄ in ſabbato vere requiei dabitur vera pax:ſex etatibus tranſactis.

Pacis munus eximiū.

Beati qui perſecutionē patiunt̄ ꝓpter iuſtitiā:qm̄ ipſoꝝ eſt regnum celorum.

Chry. i ho. Poſita pacificoꝝ beatitudine:ne aliquis exiſtimaret ꝙ ſemꝑ pacē ſibi querere ſit bonum. ſubdit. Beati q̄ ꝑſecutionē patiunt̄ ꝓpter iuſtitiā. hoc eſt ꝓpter virtutē: ꝓpter defenſionē alioꝝ: ꝓpter pietatē. Juſtitiā eñi cōſueuit ꝓ oī virtute aīe ponere. Aug. in ſer. dñi in mōte. Pace eñi intrinſec⁹ ꝯſtituta ac firmata:quaſcūq̄ ꝑſecutiōes ille q̄ foras miſſus eſt:forinſec⁹ cōcitauerit:aut gerit:auget gl'iam q̄ ſm̄ deū eſt. Hiero. Signanter autē addidit. Propt̄ iuſtitiā. Multi eñi ꝓpter ſua pctā ꝑſecutionē patiunt̄ ꝛ nō ſunt iuſti. Simulq̄ ꝯſidera ꝙ octaua vere circūciſionis beatitudo martyrio terminetur. Chryſo. ſuper mat. Non autē dixit. Beati qui a gentilibus perſecutionē patiuntur:ne putes illū ſolū beatum qui perſecutionē patitur propter idolata non colanda:ideo ꝛ ab hereticis perſecutionē patiēs ꝓpter veritatē non relinquendā beatus eſt. q̄ propter iuſtitiam patit̄. Sed ꝛ ſiquis ex potētibus qui xp̄iani videntur. forſitan ꝓpter ſua peccata correctus a te:fuerit te perſecutus beatus es cum iohāne baptiſta. Si eñi verū eſt ꝙ prophete martyres ſunt qui a ſuis occiſi ſunt: ſine dubio qui ꝓpter cām dei aliq̄d patit̄ et ſi a ſuis patitur mercedē martyrij hꝫ. Et ideo non poſuit ſcriptura perſonas perſequentiū:ſed ſolam cauſam perſecutionis: vt nō aſpicias:q̄s te ꝑſequit̄: ſed ꝓpter q̄d. Hyla. Sic ḡ ad poſtremum eos in beatitudine numerat:q̄b⁹ oīa pro xp̄o pati qui iuſtitia eſt pronus affectus eſt. His igit̄ ꝛ regnū ſeruat̄: q̄ in ꝯtēptu ſeculi ſunt paupes ſpiritu. vñ dicit. Qm̄ ipoꝝ eſt regnum celorū. Aug. Uel octaua beatitudo tanq̄ ad caput redit:q̄ cōſumatū perfectūq̄ oſtēdit ꝛ ꝓbat. Itaq̄ in prima ꝛ in octaua noiatū eſt regnū celorū. ſeptē eñi ſunt q̄ perficiūt. nā octaua clarificat:ꝛ perfectū demōſtrat:ꝛ per hos gradus ꝓficiant̄ et ceteri:tanq̄ accipiat̄ rurſus exordiū. Ambro. ſuꝑ lucā. Uel aliter. Primū regnū celoꝝ ſanctis ꝓpoſitum eſt in abſolutiōe corꝑis:ſcdm̄ poſt reſurrectionē eſſe cum chriſto. Poſt reſurrectionē eñi terrā tuā incipies poſſidere abſolutus a morte:ꝛ in ipſa poſſeſſione ꝯſolationē reperies. Cōſolationē ſequitur delectatio:delectationē diuina miſeratio. Cui aūt miſeretur dñs ꝛ vocat:ꝛ ſic vocat⁹ videt vocantē. Qui aūt deū viderit:in ius diuine generationis aſſumitur. et tunc demū quaſi dei filius celeſtis regni diuitijs delectatur. Ille igitur incipit. hic repletur. Chry. in ho. Ne aūt mireris ſi ſm̄ vnāquāq̄ beatitudinē regnū non audis:q̄ cū dicit. Cōſolabuntur:miſericordiā ꝯſequentur. ꝛ cetera huiuſmodi. Per hec vniuerſa nihil aliō q̄ regnū celo-

Martyrē q̄d faciat.

Anagoge verborum.

rum occulte inſinuat: vt nihil ſen=
ſibile expectes. Nec em̄ btus ē q̄
in his coronat: q̄ cū pñti vita diſce=
dūt. Aug. Diligēter aūt attēdēd⁹ ē
numerus hax̄ ſniax̄. his em̄ ſeptē
gradib⁹ ꝯgruit operatio ſpūſſcti ſe=
ptiformis quā eſaias deſcribit: ſed
ille a ſūmo. hic ab imo: q: ibi docet
fili⁹ dei ad ima deſcēſurus: h̄ hō de
imis ad ſilitudinē dei aſcēſur⁹. In
his pm⁹ ē timor q̄ ꝯgruit hoib⁹ hu
milib⁹: de qb⁹ dr. Bti pauperes ſpū. i.
nō alta ſapiētes: ſ; timētes. Scda
eſt pietas: q̄ cōuenit mitibus: q̄ em̄
pie q̄rit: honorat: nō reprehēdit: nō
reſiſtit: qđ ē mitēt fieri. Tertia eſt
ſcia q̄ cōuenit lugētib⁹: q̄ didicerūt
qb⁹ malis nūc vincti ſunt: q̄ q̄ſi bo
na petierūt. Quarta q̄ ē fortitudo
ꝯgruit eſurietib⁹ ⁊ ſitiētib⁹: q: deſi
derātes gaudiū de veris bonis la
borāt: a terrenis cupiētes auerti.
Quita ꝯſiliū cōuenit miſericordib⁹
q: vnicū remediū ē de tātis malis
erui. dimittere aliis ⁊ dare. Sexta
eſt intellect⁹: ⁊ ꝯuenit mūdis corde
q̄ purgato oculo pñt videre qđ ocu
lus nō vidit. Septima eſt ſapiētia
q̄ cōuenit pacificis: in qb⁹ null⁹ mo
tus eſt rebellis: ſ; obtēperāt ſpūi.
Unū aūt premiū qđ ē regnū celoꝝ
varie noiatum eſt. In primo ſicut
oportebat poſitū eſt regnū celoꝝ
qđ eſt pfecte ſapientie initiū: ac ſi
diceret. Initiū ſapiētie timor dñi.
Mitib⁹ hereditas: tāq̄ teſtm̄ p̄ris
cū pietate q̄rētib⁹. Lugētib⁹ ꝯſola
tio: tāq̄ ſciētib⁹ q̄d amiſerūt: ⁊ i qb⁹
merſi ſunt. Eſurietib⁹ ſaturitas tā
q̄ refectio laborātibus ad ſalutē.
Miſericordibus miſericordia tāq̄
optimo ꝯſilio vtētib⁹. vt h̄ eis exhi=
beat: qđ exhibēt. Mūdis corde fa=
cultas vidēdi deū tāq̄ purū oculū
ad intelligēda eterna gerētib⁹. Pa
cificis dei ſilitudinē. Et iſta quidē
in hac vita pñt cōpleri: ſicut cōple=
ta eſſe in apl̄is credimus. nam qđ
poſt hanc vitam promittitur: nul=
lus verbis exponi poteſt.

Cōcordantia donorum ⁊ beatitudinum.

¶ Beati eſtis cū maledixerit
vobis hoies et perſecuti vos
fuerint: ⁊ dixerint oē malū ad
uerſum vos mentiētes ꝑpter
me. Gaudete et exultate: qm̄
merces veſtra copioſa eſt in
celis. Sic em̄ perſecuti ſunt ꝓ
phetas qui fuerunt ante vos.

¶ Raba. Superiores ſnias gñaliter
digerebat. iam incipit loqui pñtes
cōpellans: predicēs eis perſecutio
nes quas pro nomine ei⁹ paſſuri
erant dicens. Beati eſtis cū male=
dixerint vo. ho. ⁊ perſe. vos fuerit.
⁊ dix. omne malū aduer. vos. Aug.
Queri aūt ē pōt qđ interſit qđ ait.
Cū vobis maledicēt: ⁊ dicēt oē ma
lum: cū maledicere hoc ſit malū di
cere. Sed aliter eſt maledictū ia=
ctatū cū contumelia corā illo q̄ ma
ledicit: aliter cū abſentis fama le=
dit. Perſequi aūt ē vim inferre vel
inſidiis appetere. Chry. ſup mat.
Si autē verū eſt: qm̄ q̄ calicē aque
porrexerit: merces ei⁹ nō perit: ꝯſe
quēter q̄ vel vnius leuiſſimi verbi
iniuriā fuerit paſſus: vacuus non
erit a mercede. Ut aūt blaſphema
tus ſit beatus: duo conuenire de=
bent: vt ⁊ mendaciter blaſphemet
⁊ ꝑpter deū: alioquin ſi vnū defue
rit: nō eſt btitudinis merces. Et iō
dicit. Mētientes ꝑpter me. Augu.
Qđ ꝑpter illos additū puto q̄ vo=
lunt de pſecutionib⁹ ⁊ de fama ſue
turpitudinis gl'iari: ⁊ iō dicere ad
ſe pertinere xp̄m. q̄ multa de illis
dicunt mala cū ⁊ vere dicant q̄n et
de errore illoꝝ dñr. et ſi aliq̄n falſa
iactant: nō tñ ꝑpter xp̄m iſta pa=
tiuntur. Greg. ſup ezechielē. Quid
autē poterit obeſſe ſi hoies vobis
derogēt: ⁊ ſola vos ꝯſcia defendat?
Sed tñ linguas detrahentiū ſicut
nr̄o ſtudio non debem⁹ excitare ne
ipi pereāt: ita p ſuā maliciā excita
tas debem⁹ equanimiter tolerare:
vt nobis meritū creſcat. vnde ⁊ hic
dicitur. Gaudete ⁊ exultate quoniā
merces veſtra copioſa eſt in celis.
Glo. Gaudete mente quidē: ⁊ exul=
tate corpore: q: merces veſtra non
tm̄ magna eſt. ſicut aliqꝝ: ſed co=

Notula pulchra

pioſa eſt in celis. Aug. Non hic celos puto dici ſupiores partes hui⁹ viſibilis mũdi. nõ em̃ merces vr̃a in rebus viſibilib⁹ collocanda eſt: ſed in celis dictũ puto i ſpiritalib⁹ firmamẽtis vbi hab tat ſempiterna iuſtitia. Sẽtiũt ꝙ iam iſtã mercedẽ q̇ gaudẽt ſpiritalib⁹: ſed ex oi parte pficiet: cũ mortale hoc induerit immortalitatẽ. Hiero. Gaudere igit̃ ⁊ exultare debemus vt merces nobis in celeſtib⁹ preparet. h̄ q̇ vanam ſectatur gl'iam iplere nõ põt. Chry. ſup mat. Quia q̃tũ aliqs letatur de laude hoim: tantũ de vituperatione triſtatur. q̇ vero gl'iam cõcupiſcis in celo: opprobria nõ timeas in terris. Greg. ſup ezechielem. Aliqñ tñ detractores debem⁹ cõpeſcere: nedũ de nobis mala diſſeminãt: eoꝝ q̇ audire nos ad bona poterãt corda innocentiũ corrũpant. Glo. Nõ ſolũ autẽ premio: ſʒ etiã exemplo eos ad patientiã ꝓuocat: cũ ſubdit. Sic em̃ pſecuti ſũt ꝓphas q̇ fuerunt ante vos. Remi. Magnã em̃ ꝯſolationẽ accipit hõ i tribulatione poſitus: dũ recordat̃ paſſiones aliorũ a q̇b⁹ exẽplũ patientie accipit: ac ſi diceret. Memẽtote qꝛ illius vos eſtis apl'i: cuiuſ ⁊ illi fuerũt ꝓphe. Chry. in ho. Sil'r etiã inſinuat coequalitatẽ ſui honoris ad patrẽ: ac ſi dicat. Sicut illi ꝓpter p̄rem ita et vos ꝓpter me patiemini. Cũ etiã dixit ꝓphas q̇ fuerũt ante vos: monſtrat et ipſos ꝓphas iam factos. Augu. Perſecutionẽ aũt h̄ generaliter poſuit: ⁊ in maledictis: ⁊ i laceratiõe fame.

Diſcretio ỽborum.

¶ Vos eſtis ſal terre. Qd ſi ſal euanuerit: in quo ſalietur? Ad nihilũ valet vltra: niſi vt mittatur foras: et cõculcetur ab hominibus.

¶ Chry. i home. Quia excelſa precepta diſcipulis dederat: vt non dicerẽt: qualiter poterimus ea ſeruare: eos laudibus mitigat dicẽs. Vos eſtis ſal terre. In quo mõſtrat ꝙ neceſſario hec iniungit. non em̃ pro veſtra vita aut pro vna gente: ſed pro vniuerſo mũdo vos mitto. ⁊ ſi alios mordentes mala audiatis gaudete. hoc em̃ eſt opus ſalis mollia mordicare: quare aliorum maledictio nihil vobis nocet: ſed eſt teſtis veſtre virtutis. Hyla. Eſt autẽ hic ꝓprietas querenda dictorum: quã ⁊ apoſtoloꝝ officiũ ⁊ ipi⁹ ſalis natura monſtrabit. hoc igit̃ in oẽm vſum humani generis effectum: incorruptionẽ corꝑibus q̇b⁹ fuerit aſperſuʒ impartit: ⁊ ad oẽm ſenſum cõditi ſaporis aptiſſimũ ẽ. Apoſtoli aũt ſunt rerũ celeſtiũ predicatores: ⁊ eternitatis velut ſatores: merito ſal terre nuncupati: qꝛ per virtutẽ doctrine quaſi ſalientes eternitati corꝑa ſeruãt. Remi. Sal etiã per aquã ⁊ ardorẽ ſolis ⁊ per flatũ venti in naturã alteram cõmutatur. ſic ⁊ apl'ici viri ꝑ aquã baptiſmi ⁊ ardorẽ dilectionis ⁊ flatum ſpũſſancti in ſpiritalẽ regñationem cõmutati ſunt. Sapientia etiã celeſtis per apoſtolos predicata exiccat humores carnaliũ opeꝝ aufert fetorẽ: ⁊ putredinẽ male cõuerſationis: ⁊ vermẽ libidinoſe cogitationis: ⁊ illũ de quo dicit ꝓpheta. Vermis eorũ non moritur. Remi. Sũt apoſtoli ſal terre. i. hoim terrenorum qui amando terrã terra vocantur. Hiero. Vel apoſtoli ſal terre appellantur: quia per illos vniuerſum hominũ conditur genus. Chry. ſuper Mat. Doctor enim cũ fuerit omnibus predictis virtutibus ornatus: tunc eſt quaſi optimũ ſal ⁊ totus populus de illo ꝯdit̃: videndo cũ ⁊ audiẽdo. Remi. Et ſciẽdũ qꝛ nullũ ſacrificiũ offerebat̃ deo i veteri teſtamẽto niſi ꝑus cõdiretur ſale: quia nullus poteſt laudabile ſacrificium deo offerre abſq; ſapore celeſtis ſapientie. Hyla. Verũ qꝛ conuerſioni homo ſubiacet. ideo apoſtolos ſal terre nuncupatos monet in tradite ſibi poteſtatis ỽtute ꝑſiſtere: cuʒ ſubdit. Qd ſi ſal euanuerit: in quo ſaliet̃.

Moral'r declaratio ſal.

Sal myſteriũ.

Hiero.i. ſi doctor errauerit ꝗ alio doctore emendabitur. Augu. Et ſi vos per quos condiendi ſunt ppl'i metu perſecutionū temporalium amiſeritis regna celorū: qui erunt hoies per quos vobis error auferatur? Alia lr̃a habet. Si ſal infatuatū fuerit oſtendens fatuos eſſe iudicādos ꝗ tpaliū bonoꝝ vl' copiā ſectantes vl' iopiā metuētes amittūt eterna: ꝗ nec dari pñt ab hoibus nec auferri. Hyla. Si aūt doctores infatuati nil ſapiāt ⁊ ipſi ſenſu accepti ſaporis amiſſo viuificare nō pñt corrupta: reddunt̃ inutiles. vñ ſequitur. Ad nihi. va. vltra niſi vt mit. fo. ⁊ concul. ab hominib⁹. Hiero. Exēplū de agricultura ſcriptū eſt. Sal enim vt incōdimentum ciborū ⁊ ad ſiccādas carnes neceſſariū eſt: ita aliū vſū nō h₃. Certe legimus in ſcripturis vrbes quaſdā ira victorū ſale ſemiatas vt germē nullū ī ipſis orret̃. Glo. Poſtq̄ ḡ illi qui capita ſunt aliorū defecerint nulli vſui apti ſunt: niſi ad hoc vt mittant̃ foras ab officio docendi. Hyla. Uel etiā de eccleſie ꝓmptuarys proiecti pedibus incedentium coterantur. Augu. Nō autē calcat̃ ab hominib⁹: qui patitur pſecutionē; ſed qui pſecutionē timēdo infatuat̃. Calcari. ei nō pōt niſi iferior inferior: aūt nō eſt: qui q̄uis corpore multa in terra ſuſtineat: corde tamen in celo fixus eſt.

❡ Uos eſtis lux mundi. Non poteſt ciuitas abſcondi ſupra montē poſita: neq̄ accēdūt lucernā et ponunt eā ſub modio ſed ſuper candelabrum vt luceat oib⁹ qui i domo ſūt. Sic luceat lux veſtra coram hominibus vt videant opera veſtra bona: et glorificēt patrem veſtrū qui in celis eſt.

❡ Chri. ſup mat. Sicut doctores ꝓpter bonā ꝯuerſationē ſūt ſal quo ppl's cōdit̃: ita ꝓpter verbū doctrie ſunt lux qua ignorantes illuminātur. prius aūt eſt bene viuere: q̄ bñ docere: ⁊ ideo poſtq̄ apl'os dixerat ſal ꝯñter vocat eos lucē dicēs. Uos eſtis lux mundi. Uel q: ſal i eo ſtatu tenet rem ne ad deterius mutetur: lux aūt ad melius ꝓducit illuſtrādo: ꝓpter qd̓ apl'i dicti ſūt p̄us ſal pp iudeos: ⁊ pp populū xp̄ianū a q̄b⁹ de⁹ cognoſcitur: quos ſeruāt in dei ſcia lux aūt pp gentes quas ad ſcie lumē perducūt. Aug. Oportet autē hic mundū nō celū ⁊ terrā: ſed hoies ꝗ ſunt in mūdo itelligi: vel ꝗ diligunt mūdū. q̄b⁹ illuminādis apl'i miſſi ſunt. Hyla. Naꝫ eſt luminis eſt vt lucē quocūq̄ circūferatur emittat: illatūq̄ edib⁹ tenebras iterimat: luce dñante. Igit̃ mund⁹ extra cognitionē dei poſit⁹ obſcur⁹ tenebat̃ ignorātie tenebris cui per apl'os ſcie lumē inuehit̃: ⁊ cognitio dei claret: ⁊ de puis eoꝝ corpuſcul' quocūq̄ inceſſerit: lux tenebris miniſtrat̃. Re. Sicut aūt ſol dirigit radios ſuos ita ⁊ dñs: ꝗ ē ſol iuſticie direxit apoſtolos ſuos ad effugandas humani generis tenebras. Chri. i ho. Intellige aūt q̄ magna eis ꝓmittit: vt ꝗ in regione ꝓp̄a cogniti nō erāt: ad fines orbis terrarum eoꝝ veniret fama: nec perſecutiōes q̄s p̄dixerat eos potuerūt occultare: ſed pp hoc magis p̄clari redduntur. Hiero. Ne aūt apl'i abſcondant̃ ob metū: ſed tota lib̓tate ſe ꝓdāt: docet eos fiduciā p̄dicādi. cū ꝯ̄ſter dicit. Non pōt ciui. abſcō. ſupra montē poſita. Chri. i ho. Per hoc ēt eos docet eſſe ſollicitos de ꝓpria vita q̄ſi i oculis oium poſitos: ſicut ciuitas ꝗ ē ſupra mōtē poſita vel lucerna ſupra candelabꝝ lucēs. Chri. ſup mat. Hec aūt ciuitas eccleſia ſctorū eſt: de ꝗ dr̃.Glorioſa dicta ſūt de te ciuitas dei. Ciues ei⁹ ſunt oēs fideles: de q̄b⁹ apl's. Uos eſtis ciues ſctorū Hec ḡ. ciuitas poſita eſt ſupra montem xp̄m: de quo daniel. Lapis abſciſſus ſine manibus factus eſt mons magnus. Augu. Uel poſita eſt ſupra montē. id eſt ſupra magnā iuſticiam quaꝫ

Doctorū laus i duob⁹ ꝯſiſtit.

Allegoria verborum.

ſignificat mons in quo diſputat do
minus. Chꝛi. ſuper mat. Non põt
ergo ciuitas abſcondi poſita ſupꝛa
montẽ etiã ſi ipſa voluerit. Mons
enim qui eam poꝛtat facit eã omni
bus manifeſtã: ſic ꝛ apl'i ꝛ ſacerdo
tes qui fundati ſunt in xp̃o nõ pñt
eſſe abſcõditi: etiã ſi voluerint: qꝛ
xp̃s eos manifeſtat. Hyla. Uel ciui
tatem carnem quã aſſumpſerat nũ
cupat: quia in eo per naturã ſuſce-
pti coꝛpoꝛis: q̃dã humani generis
cõgregatio ꝯtinet: et nos per cõſoꝛ-
tium carnis ſue ſumus habitatio
ciuitatis. Abſcondi ergo nõ poteſt
quia in altitudine poſitus celſitu-
dinis dei admiratione operũ ſuo-
rum offertur oĩbus contẽplandus
Chꝛi. ſup mat. Quare aũt ſanctos
ſuos xp̃s manifeſtet: et non ſinat
eos eſſe abſconditos per alterã cõ
parationẽ oſtendit. cum ſubditur.
Neqꜫ accẽ. lucer. ꝛ po. eaꝫ ſub mo.
ſed ſupꝛa candelabꝛum. Chꝛi. i ho.
Uel per hoc ꝙ dixit. Non poteſt ci
uitas abſcon. demonſtrauit ſuã vir
tutem. In hoc aũt ꝙ ſubdit. Neqꜫ
accẽ. lucer. eos inducit ad liberam
pꝛedicationẽ: ac ſi diceret. Ego qui
dem lucernã accendi: veſtri autem
erit ſtudiĳ eã manere ardẽtẽ: non
ſolum ꝓpter vos ſed ꝓpter alios q̃
illuminabũtur. ſed ꝛ ꝓpter gloꝛiaꝫ
dei. Chꝛi. ſup mat. Lucerna ẽ ver
bum diuinum de quo dictũ eſt. Lu
cerna pedibus meis. verbũ tuum
Accẽdentes lucernam ſunt pater ꝛ
filius ꝛ ſpũſſanctus. Augu. Quid
aũt putamus dictũ eſſe. Et ponunt
eã ſub modio: vt occultatio tm̃ lu-
cerne accipienda ſit: tãqꜫ ſi diceret
nemo accẽdit lucernã ꝛ occultat eã.
an aliq̃d ẽt modiꝰ ſignificat: vt hoc — Tropologica expoſitio.
ſit ponere lucernã ſub modio ſupio
ra facere coꝛpis cõmoda q̃ pꝛ̃dicatio
nẽ ꝟitatis. Sub modio ḡ lucernã
ponit q̃ſq̃s lucẽ doctrĩe bone cõmo
dis tp̃alibꝰ obſcurat ꝛ tegit. Et bñ
modius dr̃ res coꝛpalis ſiue pp re-
tributionẽ mẽſure: qꝛ ea quiſqꜫ re-
cipit que geſſit in coꝛpe: ſiue quia
tempoꝛalia bona que coꝛpe pagũ-
tur circa dierũ mẽſuraꝫ quã ſigni
ficat modiꝰ i choant ꝛ trãſeũt: eťna
ꝟo ꝛ ſpũalia nll'o tali fine coercent
Sup cãdelabꝝ autem lucernã po-
nit: q̃ coꝛpꝰ ſuũ miniſterio ꝟbi ſub
ĳcit: vt ſuperioꝛ ſit p̃dicatio verita
tis: ꝛ iferioꝛ ſuitus coꝛpis p ĩpaꝫ et.
coꝛpis ſuitutẽ excelſioꝛ lucet doctri
na: dũ p vocẽ et ceteros coꝛpis mo-
tus bonis operibus inſinuatur di-
ſcentibus. Chꝛi. ſup mat. Uel mo-
dĳ ſunt homines mũdiales: qm̃ ſi
cut modĳ deſup quidẽ vacui ſunt
ſubtus aũt pleni. ſic omnes mundi
amatoꝛes in rebus ſpiritalibus
inſenſati ſunt. in terrenis auteꝫ ſa
pientes. ꝛ ideo quaſi modius ver-
bum dei tenet abſconditum: qñ ꝓ-
pter aliquã cauſam terrenam ver
bum dei non eſt auſus palam pꝛo-
loqui: nec fidei veritatẽ. Candela-
bꝛum eſt eccleſia que baiulat ver-
bum vite: ꝛ omnis eccleſiaſticꝰ vir.
Hyla. Uel ſynagogam dñs modio
ꝯparauit que ſuſceptos fructus in
tra ſe tantum receptans certũ mo-
diũ diuerſe obſuantie continebat.
Ambꝛo. ſup lucã. Et ideo nemo fi-
dẽ ſuã intra mẽſura legis ĩcludat:
ſed ad eccleſiã ꝯferat: in q̃ ſeptifoꝛ
mi ſpũs relucet gratia. Beda. i ho. — Chriſtꝰ lucerna
Uel ip̃e xp̃s accẽdit lucernam: qui
teſtã hũane nature flãma ſue di-
uinitatis ipleuit. quã nec credẽtibꝰ
abſcõdere: nec modio ſuppõere: h̃
ẽ ſub mẽſura legis ĩcludere vl' itra
vnius gentis terminos noluit cohi
bere. Cãdelabꝝ eccleſiã dicit: cui
lucernã ſuppoſuit: qꝛ nr̃is in fron-
tibus fidem ſue incarnationis affi
xit. Hyla. Uel lucerna xp̃i ponit in
candelabꝛum. ideſt i ligno p paſſio
nẽ ſuſpẽſa: q̃ lumen eternũ eſt in ec
cleſia habitãtibꝰ pꝛebitura. Et iõ
dicit. Ut luceat omnibus qui in do
mo ſunt. Augu. Siquis enim do-
mum vult accipere eccleſiam: non
eſt abſurdũ. Uel domus ẽ ipſe mũ
dus propter id quod ſuperius ait.
Uos eſtis lux mundi. Hyla. Tali
etiam lumine monet fulgere apo-
ſtolos: vt ex admiratiõe operis eo-

deo laus impartiatur: vnde ſequi
tur. Sic luceat lux vr̃a coraȝ homi
nibus vt videant opera vr̃a bona
Chri. ſup matth. i. ſic illuminate do
centes: vt nõ v̄ra tm̃ audiãt v̄ba: ſȝ
vt opa videãt: vt quos illuminaue
ritis p v̄bũ q̃ſi lux: ꝯdiatis p exem
plum q̃ſi ſales. Per illos aũt docto
res q̃ docent ⁊ faciunt magnificaꝛ
deus: nã diſciplina dñi ex moꝛibus
familie d̄mõſtraꝛ. Et iõ ſequiꝛ. Et
glo. pa. ve. q̃ in ce. eſt. Augu. Si tm̃
modo diceret. Ut videãt opa vr̃a
bona: finẽ ꝯſtituiſſe videreꝛ in lau
dibus hoīum: q̃s q̄runt hypocrite
ſȝ addidit. Et gl̃ificẽt patrẽ vr̃m q̃
in celis ẽ: vt hoc ipſũ ꝙ hõ p bona
opera placet hoībus: nõ ibi finem
cõſtituat: ſed referat ad laudẽ dei
et ꝑpterea placet hominibus: vt
in illo gl̃oꝛificeꝛ deus. Byla. Nõ ꝙ
ab hominibus opoꝛteat gloꝛiã q̄re
re: ſed vt diſſimulantib⁹ nobis op⁹
noſtrum his inter quos viuimus:
in honoꝛem dei eluceat.

¶ Nolite aũt putare: quoniã
veni ſoluere legẽ aut pꝛophe-
tas. Non veni ſoluere ſed ad
implere. Amen quippe dico
vobis: donec tranſeat celum
⁊ terra: ioth a vnum aut apex
vnus nõ pꝛeteribit a lege: do-
nec oĩa fiant. Qui ergo ſolue
rit vnũ de mandatis iſtis mi-
nimis ⁊ docuerit ſic hoĩes: mi
nimus vocabitur in regno ce
loꝛũ: q̃ autẽ fecerit ⁊ docuerit:
hic magnus vocabitur in re-
gno celoꝛum.

¶ Glo. Poſtq̃ hoꝛtat⁹ eſt audiẽtes
vt ſe pꝛeparent ad oĩa ſuſtinẽda ꝑ
iuſticia ⁊ nõ abſcõderẽt quod acce
pturi erãt: ſed ea beniuolẽtia diſce
rent: vt ceteros docerẽt: icipit eos i
foꝛmare q̃d doceãt: tanq̃ ſi q̄rerẽt
Quid ẽ hoc qd̄ nõ vis abſcõdi: pꝛo
q̃ iubes oĩa tolerari? nũq̃d aliq̃ di
ctur⁹ es extra ea q̃ in lege ſunt ſcri
pta? Iõ inquit. Nolite em̃ putare
qm̃ veni ſoluere legeȝ: aũt ꝓph̃as.
Chri. ſup mat. Qd̄ ꝓpꝛ duas cãs
dicit. Pꝛimũ vt diſcipulos ſuos his
v̄bis ad ſuũ ꝓuocaret exẽplũ: vt ſic
ip̃e oĩa legẽ adiplebat: ſic ⁊ illi ſtu-
derẽt iplere. Deniq̃ futurũ erat vt
calũniarẽꝛ eũ iudei: q̃ſi legẽ ſoluẽtẽ
p̄uſq̃ icurrat calũniã calũnie ſatiſ
facit: ne ãt putareꝛ ſic vẽiſſe: vt ſim
plr legem p̄dicaret: ſicut ꝓphe fe-
cerãt. Remi. Duo dixit: negat ve- | Literalis ex
niſſe ſe ſoluere: ⁊ affirmat veniſſe | poſitio.
ſe iplere: ⁊ iõ addit. Nõ em̃ veni le
gẽ ſoluere ſȝ adimplere. Augu. In
hac aũt ſn̄ia duplex ẽ ſenſus. Naȝ
adiplere legẽ aut ẽ addendo aliq̃d
qd̄ min⁹ hȝ: aut faciẽdo qd̄ habet.
Chri. in ho. Impleuit igr̃ xp̄s pꝛo
phetas ꝯplẽdo oĩa q̃ p eos de ip̃o
fuerãt dicta: legẽ aũt p̄mo q̃dẽ ni-
hil trãſgrediẽdo legaliũ: ſcd̄o iuſti
ficãdo p fidẽ: qd̄ lex p lr̃am facere
nõ valebat. Augu. ꝯ fauſtũ. Demũ
ẽt: q2 ſub gr̃a poſitis in hac moꝛta-
li vita difficile erat iplere: qd̄ i lege
ſcriptũ ẽ. Nõ ꝯcupiſces. Ille p car
nis ſue ſacrificiũ ſacerdos effectus
ipetrat nobis indulgẽtiã etiã hinc
adimplẽs legẽ: vt qd̄ p noſtrã infir
mitatẽ min⁹ poſſum⁹: p illi⁹ ꝑfectio
nẽ cureꝛ cui⁹ capit̃ mẽbꝛa effecti ſu
m. Puto ẽt ſic eẽ accipiẽdũ qd̄ dr̃.
Nõ veni legẽ ſoluẽ ſȝ adiplere: his
videlȝ additamẽtis: q̃ vel ad ꝑonẽ
ꝑtinẽt antiquaꝝ ſn̄iaꝝ: vel ad con-
uerſationẽ in eis. Apuit em̃ dñs ẽt
iniquũ motũ ad nocẽdum fr̃i in ho
micidij genere deputari. Maluit
etiã nos dñs nõ iurãtes nõ recede
re a v̄o: q̃ verũ iurãtes appꝛopin
quare piurio. Sȝ cur o manichei le
gẽ nõ accipitis ⁊ ꝓph̃as: cũ xp̄s ad
eos ſe nõ veniſſe ſoluere dixit: ſȝ ad
implere? Ad hoc reſpõdet fauſtus
heretic⁹. Quis hoc teſtaꝛ dixiſſe ie
ſũ? Matthe⁹. Quõ q̃ ioãnes nõ id
teſtaꝛ: q̃ fuit in mõte. Matthe⁹ hoc
ſcripſit: q̃ poſtq̃ ieſ⁹ deſcẽdit de mõ
tẽ: ſecutus ẽ eũ? Ad hoc Augu. rñ-
det. Si nemo de xp̄o vera dixit: niſi
q̃ vidit eũ vel audiuit. hodie de eo
v̄a dicit nullus: Cur ergo ex oꝛe io

mnis poſſum⁹ v̄ba loq̄ꝺ eo nos tāto tpe poſt nati:ʻhic em̄ non ſolū mat thei:ſʒ ēt Luce ac marci euāgeliū ad nō imparē auctoritatē receptū ē. Huc accedit: q2 ꝛ ipſe dn̄s potuit narrare mattheo qꝺ egerat: āteq̄ꝫ eum vocaſſet. Apte āt dicite nō vos credere euāgelio:nā q̄ in euangelio nō niſi qꝺ vultis creditis:vobis poti⁹ q̄ꝫ euāgelio creditis. Itē fauſtus. Probem⁹ ꝛ matth̄.hoc nō ſcripſiſſe:ſʒ aliū:neſcio quē ſub nomie eius. Quid em̄ dicit. Cum tranſiſſet ieſ⁹ vidit ſedētez hoiem ad teloneū mattheū noie. Et q̄s ꝙ ſcrībēs ꝺ ſeipſo dicat:vidit hoiez ꝛ nō vidit me:ʻAd qꝺ. Aug. Ita matthe⁹ ꝺ ſe:tāq̄ꝫ de alio ſcripſit:ſicut ꝛ ioannes fecit dicens. Couerſus petrus vidit aliū diſcipulū quem diligebat ieſus. Manifeſtū eſt em̄ hunc morem fuiſſe ſcriptorum cū geſta narrarēt. Itē fauſtus. Quid ꝙ ēt ex ipſo ſermone qꝺ p̄cepit:non putare q2 veniret legem ſoluere:magis intelligi datur q2 ſolueret:neq̄ꝫ eīn nihil tale eo faciēte iudei ſuſpicari hoc poſſent. Ad qꝺ Aug. Hodie q̄dem valde īfirmum ē:nō em̄ negamus iudeis nō itelligentib⁹ videri potuiſſe xp̄m deſtructorez eē legis ꝛ ꝓphetarū. Itē fauſtus. Quid ꝙ etiā lex ꝛ ꝓphete nec adimpletiōe gaudēt cū i deutronomio dicatur. Hec p̄cepta q̄ mando tibi obſeruabis: nec addas q̄cq̄ꝫ eis:nec minuas:ʻAd qꝺ Aug. Nō intelligit fauſtus q̄d ſit legē iplere:cū h̄ de v̄borū adiectiōe putat accipiēdū. Plenitudo em̄ legis charitas eſt quaʒ dn̄s dedit mittēdo fidelib⁹ ſpm̄ ſctm̄ Implēꝰ ꝙ lex vel cū fiūt q̄ ibi precepta ſunt: vel cū exhibēt q̄ ꝓphetata ſunt. Itē fauſt⁹. Qꝺ nouū teſtamentū ieſū ꝯdidiſſe fatemur:quid aliꝺ a deſtructiōe fatemur veteris teſtamēti:ʻAd qꝺ Aug. In veteri teſtamento figure erant futuroꝝ q̄s in reb⁹ ꝑ xp̄m p̄ſtatis auferri oportebat:vt eo ipſo lex ꝛ prophete implerentur:in quibus ſcriptum eſt: daturum deum nouū teſtamentuʒ.

Fauſt⁹ inſtat oportune.

Item fauſtus. Hoc igiꝰ ſi dixit xp̄s aut aliud ſignās dixit aut: quod abſit:mentiēs dixit: aut omino nō dixit:ſed ieſum q̄dem mentitū fuiſſe nullus dicat:ac per hoc aliter dictum eſt:aut nec oino dictū eſt: me q̄deʒ iā aduerſus capli hui⁹ neceſſitudinem manichea fides reddit hictutum:q̄ principio mihi nō cunctis que ex ſaluatoris nomie legūtur ſcripta:paſſim credere ꝑſuaſit Eſſe enim multa ʒiʒania que i cōtagiū boni ſeminis:ſcripturis pene omnibus noctiuagus quidaʒ ſeminator inſparſit. Ad qꝺ Augu. Manicheus docuit impiā ꝑuerſitatem:vt ex euangelio quod hereſim tuā nō impedit hoc accipias: qꝺ aūt impedit nō accipias. Nos autem docuit apoſtolus piam ꝓuiſionē:vt quiſq̄s nobis ānūciauerit preter id qꝺ accipimus:anathema ſit. Dn̄s autem expoſuit quid ſint ʒiʒania nō aliq̄ falſa v̄is ſcripturꝭ imiſſa:ſicut tu iterp̄taris:ſʒ hoies filios maligni. Itē fauſtus. Cuʒ te iudeus interpellabat: cur legis et ꝓpharum precepta non ſerues: q̄ chriſtus dixit:non ſe veniſſe ſoluere:ſʒ ad iplere recogeris:aut vane ſupſtitiōi ſuccūbere: aut capitulū ꝯfiteri falſū:aut te xp̄i negare diſcipuluʒ. Ad qꝺ Augu. Nullas ex hoc capitulo catholici patiūtur anguſtias:quaſi legis ꝛ ꝓphetarum precepta non ſeruent: quia charitatem dei ꝛ proximi habent:in q̄b⁹ p̄ceptis pendet lex ꝛ prophete. Et quecunq̄ꝫ ibi rebus geſtis vel ſacramentorum celebrationibus vel locutionum modis figurate prophetata ſunt in xp̄o et eccleſia compleri cognoſcuntꝭ. Unde nec vane ſuperſtitioni ſuccumbim⁹: nec iſtꝰ euangelij capitulum falſum eſſe dicimus:nec xp̄i diſcipulos nos negamus. Qui ergo dicit. Si chriſt⁹ legē et ꝓph̄as nō ſoluiſſet: illa ſacramenta legis ꝛ prophetarum in chriſtiano:ū celebrationib⁹ permanerent. Poteſt dicere ſi chriſtus legē ꝛ ꝓphetas nō ſoluiſſet: adhuc ꝑ

Fauſt⁹ abutiꝰ verbis chriſti

Ualida refutatio manicheorum.

mitteret naſciturꝰ: paſſurus:reſur=
recturus:cū ideo magis hoc nō ſol=
uerit:ſʒ adimpleuerit: qꝛ iā non p=
mittit naſciturus :paſſurus:reſur=
recturus:qđ illa ſacramēta q̇dāmō
pſonabant. Sʒ annūciat : ꝙ natus
ſit paſſꝰ ſit:reſurrexit:qđ hec ſacra
mēta q̄ a xp̄ianis aguntꝛ:iā pſonāt.
Ptʒ ergo q̄to errore delirent.q̄ pu=
tāt ſignis ſacramētiſq̧ mutatis ēt
res ipſas eſſe diuerſas:q̄s ritꝰ pro=
pheticus pnūciauit pmiſſas ⁊ euā
gelicꝰ dmōſtrat ipletas. Itē fauſtꝰ.
Querēdū eſt ſi h̄ xp̄s dixit :cur dixe
rit: vtrū ne ɔpalpādi iudeoꝝ furo=
ris cā q̄ ſctā ſua ab eo ɔculcari vidē
tes: nec audiēdū q̇deʒ eū exiſtima=
bāt: aut vt nos q̄ eis credebamꝰ ex
gentibꝰ iſtrueret legꝫ ſubire iugū.
Si aūt hec nō ei fuit cā dicendi:illa
dʒ eſſe quā dixi:nec hoc ipſum men
titꝰ eſt . Sunt em̄ tria genera leguʒ
vnū hebreoꝝ: qđ peccati ac mortis
paulꝰ appellat. aliud gētiū:qđ na=
turale vocat dicēs. Gentes aūt na=
turaliter ō legis ſunt faciūt . tertiū
eſt veritatis : de qua dixit lex ſpūs
vite ⁊c̄. Itē pphe alij ſunt iudeorū
de q̇bꝰ notū eſt:alij gentiū de q̇bus
Paulus dicit:dixit q̇dē pprius eoꝝ
pph̄a:alij v̄itatis de q̇bus ih̄s dic̄.
Mitto ad vos ſapiētes ⁊ pphetas.
Et q̇dē ſi obſeruationes hebraicas
adimpletiōis gr̄a ptuliſſet:dubiuʒ
nō erat:q̇n de iudeoꝝ lege ⁊ pph̄is
dixiſſet. Ubi v̄o ſola recenſet ātiq̇o
ra p̄cepta.i.nō occides non mecha=
beris:q̄ olim pmulgata fuerāt:per
enoch ⁊ ſeth ⁊ ceteros iuſtos:cui nō
videat h̄ eū dixiſſe de v̄itatis lege
⁊ pphetis. Ubi v̄o iudeoꝝ q̄dā vi=
ſus eſt noiaſſe:penitꝰ eradicauit:p̄=
cipiēdo ɔtraria:vt eſt illđ. Oculū p
oculo:dētē p dēte. Ad qđ Aug. Ma
nifeſtū eſt quā legē et q̄s pphetas
xp̄s nō venerit ſoluere : ſʒ implere.
Ip̄a em̄ eſt lex q̄ p moyſen data.eſt
nō āt ſic fauſtꝰ opinatꝛ:q̄dā dn̄s adi=
pleuit:q̄ ab antiq̇s iuſtis iam dicta
erāt an̄ legē moyſi: ſic̄ Nō occides
Quedā v̄o ſoluit:que ppria videbā
turlegis hebreoꝝ : nos em̄ dicimꝰ.

Refutatio dictoruʒ fauſti.

Et hec p tpe bene fuiſſe inſtituta:⁊
nūc a xp̄o nō ſoluta ſed adimpleta:
vt patebit p ſingula . Hoc ēt nō in=
telligebāt: q̄ in ea pueſitate māſe
rūt vt gētes cogerēt iudaizare here
tici.ſ.q̄ nazarei dn̄r. Chry. ſup mat.
Qm̄ v̄o oia q̄ ab initio mūdi vſq̧ ad
finē erāt futura:myſtice erāt xphe
tata in lege ne videatꝛ aliq̇d eorū q̄
fiunt deus nō antea cōgnouiſſe: p=
pterea dicit. Nō pōt fieri vt trāſeat
celū et terra: donec oia q̄ in lege p=
phetata ſunt rebꝰ ipſis fuerit adi=
pleta:⁊ h̄ eſt qđ dicit. Amē d̄p.di.vo.
do.trāſe.ce.⁊ ter.io . vnū aut vnus
apex nō p̄te.a lege.donec oia fiant.
Remi. Amē hebreus ſmo eſt:⁊ lati
ne dr̄ vere fideliter : ſiue fiat. Dua
bus autē de cauſis hoc ſmone vtitꝛ
dn̄s.ſiue ppter duritiā illoꝝ q̄ tar
di erāt ad credēdū:ſiue xpt credē=
tes vt pfundius attenderēt ea q̄ ſe
quūtꝛ. Hyla. Per hoc aūt ꝙ ait . Do
nec tranſeat celum et terra:celum
q̇dē et terram maxima elementa
nō arbitramur eē abſoluēda. Re.
Permanebunt enim eſſentialiter:ſʒ
tranſibunt per renouationē . Aug.
Per hoc autem ꝙ ait. Iotha.vnum
aut vnus apex non tranſibit a lege
nihil poteſt aliud intelligi niſi ve=
hemens expreſſio perfectionis :
que per literas ſingulas demon=
ſtrata eſt : inter quas literas.. Io=
tha minor eſt ceteris : quia vno du
ctu fit. Apex etiaʒ eſt ipſius aliqua
in ſummo particula : quibꝰ verbis
oſtendit in lege ad effectum et mi
nima queq̧ perduci . Rabanus.
Aperte quoq̧ grecum Iotha et nō
ioth hebreum poſuit:quia iotha in
numero.x.ſignificat:et decalogum
legis enumerat cuius quidē apex
et perfectio eſt euangelium. Chry.
ſuper. Mattheum. Si autem inge
nuus homo vel in vili mēdacio in=
uentus fuerit erubeſcit : et vir ſa=
piens verbum quod dixit : non re=
linquit inuacuū: quō verba diuina
ſine exitu vacua poterant perma=
nere:vnde concludit. Qui ergo ſol.
vnum de man.iſtis minimis:et do

Iotha grecum ioth hebreū eſt.

cue. ſic ho. mi. vo. in regno celoꝝ. Puto aūt ꝙ ipſe dñs māifeſte hoc oñdit: q̄ ſūt minima mādata: monſtrās dicēdo. Si q̄s ſoluerit vnū de mādatis iſtis minimis. i. q̄ mō dicturus ſuꝫ. Chry. in homel. Nō. n. ꝓ veteribꝰ legibꝰ h̄ dixit: ſꝫ ꝓ his q̄ ipſe erat p̄cepturus: q̄ q̄dē minima vocat: lꝫ magna ſint. Sicut. n. multotiēs de ſe humilia locutꝰ ē: ita ꝛ de ſuis preceptis humilr̄ loquitur. Uel alr̄. Chry. ſup matt. Mādata moyſi in actu facilia ſunt: non occides: non adulterabis. Ipſa. n. criminis magnitudo volūtatē faciendi repcutit: ꝛ iō in remūeratiōe modica ſūt: in pctō aūt magna.

Mandata q̄ dicātur minima.

Mandata aūt xp̄i. i. nō iraſcaris: nō concupiſcas: i actu difficilia ſūt: ꝛ iō in remuneratiōe magna: i pctō āt minima. Minima igiť dicit iſta chriſti mādata: nō iraſcaris: h̄ ꝯcupiſcas: ꝙ illi q̄ leuia pctā cōmittūt minimi ſūt i regno dei. i. q̄ iratꝰ fuerit: ꝛ grāde peccatū nō fecerit: a pena q̄dem ſecurus ē. ſ. dānatiōis eterne: nō th̄ eſt i glīa. ſ. quā ꝯſequunť illi q̄ ēt hec minima implent. Aug. Ul' ecōtra. illa q̄ p̄cepta ſūt in lege dñr minima: q̄ aūt xp̄s dicturus ē: ſūt maxima. Mādata āt minima ſignificanť p vnū iotha ꝛ vnū apicē. Qui ꝙ ſoluerit ꝛ docuerit ſic. i. ſm ꝙ ſoluit minimꝰ vocabiť i regno celoꝝ. Et fortaſſe iōꝑ nō erit: q2 ibi niſi magni eē nō p̄nt. Glo. Soluere āt ē nō agere: qđ recte q̄s itelligit: vel nō itelligere q̄ d̄prauauit: aut minuere itegritatē ſupadditiōis chriſti. Chry. in homel. Uel cum audieris minimū i regno celoꝝ: nihil aliud ſuſpicare q̄ꝫ ſuppliciū ꝛ gehēnā. Regnū. n. conſueuit dr̄e nō ſolū regni vtilitatē: ſed tp̄s reſurrectionis et aduētū xp̄i terribilē. Grego. in ho. Uel p regnū celoꝝ eccl'ia intelligenda eſt: in qua doctor qui ſoluit mandatū: minimꝰ vocať: q2 cuiꝰ vita deſpiciť: reſtat vt eiꝰ p̄dicatio contēnatur. Hyla. Uel minima dicit dñi paſſionē ꝛ crucē: q̄ ſi q̄s tāq̄ꝫ erubeſcēda h̄ cōfitebiť: erit minimꝰ. i. nouiſſimus ac pene nullꝰ. Cōfitēti xo magne i celo vocatōis glīā polliceť vn̄ ſequiť. Qui aūt fecerit ꝛ docuerit magnꝰ vocabiť in regno celoꝝ. Hier. Sugillat in hoc phariſeos q̄ cōtēptis mādatis dei ſtatuebāt ꝓprias traditiōes: ꝙ nō eis ꝓſit doctrina in pplo: ſi vel paruū qđ in lege eſt deſtruāt. Poſſumꝰ āt et alr̄ itelligere ꝙ magiſtri eruditio etiaꝫ ſi paruo pctō obnoxia ſit deducat eū de gradu maximo: nec ꝓſit docere iuſtitiā quaꝫ minima culpa deſtruit beatitudoq̄ꝫ pfecta ſit q̄ ſermone docueris: ope cōplere. Aug. Uel aliť. Qui ſoluerit illa minima ſcꝫ p̄cepta legis ꝛ ſic docuerit minimus vocabiť. Qui autē fecerit illa minima: ꝛ ſic docuerit: nō iā magnꝰ h̄n̄dus eſt ſed tamē nō tā minimus q̄ꝫ ille qui ſoluit: vt aūt ſit magnus: facere dꝫ ꝛ docere q̄ xp̄s docet.

¶ Dico autem vobis: quia niſi abundauerit iuſtitia veſtra pluſq̄ꝫ ſcribarū ꝛ phariſeoꝝ: nō intrabitis in regnū celoꝝ. Audiſtis q2 dictuꝫ eſt antiq̄s nō occides: qui aūt occiderit reus erit iudicio. Ego aūt dico vobis: q2 omnis q̄ iraſcitur fratri ſuo: reꝰ erit iudicio. Qui aūt dixerit fratri ſuo racha: reꝰ erit concilio. Qui aūt dixerit fatue: reus erit gehēne ignis.

¶ Hyla. Pulcherrimo igreſſu opꝰ legis cepit excedere: aditū in celuꝫ apl'is niſi iuſtitiā phariſeoꝝ āteiſſent: denūciās nō futuruꝫ: ꝛ hoc eſt qđ dicit. Dico. eniꝫ vobis. Chry. ſuper matth. Iuſtitiam aūt hic dicit vl'em virtutē: intēde auteꝫ gr̄e additamentū. Diſcipulos. n. ſuos adhuc rudes. magr̄is qui in veteri teſtō erāt vult eē meliores: ſcribas aūt ac phariſeos nō dixit iniq̄s: q2 nō dixiſſet eos h̄re iuſtitiaꝫ: vide et quoniam hic vetus teſtamentuꝫ confirmat: comparationem faciēs eius ad nouum: plus enim ꝛ minꝰ

Expoſitio literalis.

eiuſdē generis eſt: ſcribarū aūt et phariſeorū iuſtitie ſunt mandata moyſi. ꝑ impletiones aūt illorū mādatorū ſunt mādata chriſti. Hoc eſt ergo qđ dicit: Niſi qs ſupra legis mandata etiā hec mea ꝑcepta que apud illos minima exiſtimabātur impleuerit: nō intrat in regnū celorū: qm̄ illa de pena liberant: q̄ ſcʒ trāſgreſſoribꝰ legis debetˀ: nō autē in regnū inducūt: hec aūtē de pena liberāt: et in regnū inducūt. Cū aūt ſit idē ſoluere minima mandata et nō cuſtodire: quare ſupra de ſoluēte dicit ꝙ minimus vocabitˀ i regno dei. hic aūt de nō ꝯſeruāte. nō itroibit i regnū celorū. Sed vide q̄ minimū eſſe in regno: idē eſt et nō intrare i regnū. Eſſe āt aliquē in regno nō eſt regnare cuʒ xpo: ſʒ eſſe tm̄ i pplo xpi: tāq̄ ſi dicat de ſoluēte ꝙ inter xpianos q̄dē erit tm̄ minimꝰ xpianꝰ. Qui autē itrat in regnū: fit pticeps regni cū xpo. Cōſequēter et iſte q̄ nō itrat in regnuʒ celorū. gliā q̄dē nō hēbit cū xpo: erit tm̄ i regno celorū. i. in numero eoruʒ ſup q̄s xps celorū rex regnat. Aug. ix. de ciui. dei. Uel alr. Niſi habundauerit iuſtitia vr̄a pluſq̄ ſcribarū et phariſeorū. i. ſup eos qui ſoluunt qđ docet: q̄ de his alibi dictum eſt Dicunt. n. et nō faciunt ac ſi dicat. Niſi ita abundauerit iuſtitia vr̄a vt vos nō ſoluatis: ſʒ faciatis potiꝰ qđ docetis nō itrabitis i regnuʒ celorū. Alio ꝙ mō intelligēduʒ eſt regnuʒ celorū: vbi ābo ſunt: et ille. ſ. q̄ ſoluit qđ docet et ille qui facit: ſed ille minimus: ille magnꝰ: qđ quideʒ regnū celorū ē eccl'ia p̄ns. Alio āt mō regnuʒ celorū dr̄ quo nō itrat niſi ille q̄ facit: et h̄ eſt ecclia: q̄lis in futuro erit. Aug. ꝯ fauſtuʒ. Hoc āt nomē regni celorū: qđ tā crebro nominat dn̄s neſcio vtruʒ in libris veteris teſtamēti q̄ſq̄ iueniat. ꝓprie ei ptinet ad reuelationē noui teſtamēti: qđ ori eiꝰ ēt noiandū ſeruābatˀ quē regeʒ ad regendum ſuos ſuos vetus teſtm̄ ꝑfigurabat. Hic ꝙ finis quo precepta referenda ſunt:

Regnuʒ celorum q̄uo accipiatur.

occultꝰ erat i veteri teſtō: ꝙuis ſm̄ cuʒ ēt tūc viuerent ſancti. q̄ futurā eiꝰ reuelationē videbāt. Glo. Uel h̄ qđ dicē niſi abūdauerit: referēdū eſt ad itellectū phariſeorū et ſcribarū: nō ad cōtinētiā veteris teſtamēti. Aug. ꝯ fauſtū. Pene. n. oia que monuit vel ꝑcepit dn̄s: vbi adiūgebat. Ego aūt dico vobis: iueniūtˀ i illis veteribꝰ lib. ſʒ q̄ nō itelligebāt homicidiū niſi ꝑ ꝑemptionē corporis hūani: aperuit dn̄s oēm iniquū motuʒ ad nocēdū fratri i hoicidij gn̄e deputati: vn̄ ſubdit. Audiſtis q̄ dcm̄ eſt antiq̄s: non occides. Chry. ſup mat. Uolēs xps on̄dere: q̄ ipſe deꝰ q̄ aliqn̄ locutꝰ eſt in lege: et q̄ nūc mādat in grā: illud mādatū qđ ponitˀ in lege an̄ oia. ſ. ꝓhibitiua q̄ ſunt cōtra ꝓximū: et nūc ponit in p̄ncipio mandatorū ſuorū. Augu. j. de ciui. dei. Nō aūt qđ audiuimꝰ. Nō occides: virgultū vellere nefas ducimꝰ ſm̄ manicheorū errorē: nec de irrationabilibꝰ aīalibꝰ dictū itelligimꝰ q̄ iuſtiſſima ordinatione creatoris vita et mors eorū noſtris vſibꝰ ſubdit: vn̄ reſtat ꝙ de homine itelligamꝰ: qđ dcm̄ eſt. Nō occides: nō alterū: ꝙ nec te: neq̄. n. q̄ ſe occidit: alid q̄ hominē occidit: nequaꝙ āt ꝯtra hoc preceptuʒ fecerunt qui auctore deo bella geſſerūt ac pſonā gerētes publice ptātis iuſtiſſime rōnis imperio ſceleratos morte punierūt et abrahā nō ſolū nō eſt culpatꝰ crudelitatis crimie: verū ēt laudatꝰ ē noie pietatis. ꝙ voluit filiū obedienter occidere. hi ꝙ excipiūtˀ quos deꝰ occidi iubet: ſiue lege data: ſiue ad pſonā pro tēpore expſſa iuſſiōe: nō autem ipſe occidit: qui miniſterium dat iubēti: ſicut adminiculum gladius vtenti: nec Sanſon aliter excuſatur ꝙ ſeipſum cum hoſtibus ruina domus oppreſſit: niſi ꝙ latēter ſpiritus hoc iuſſerat: qui per illum miracula faciebat. Chryſo. in homel. Per hoc autem ꝙ dicit. Dictum eſt autiquis: oſtendit multum tempus eſſe ex quo mandatum hoc acceperant. Hoc ergo dicit

Diſcretio ꝟborum.

vt prouocet tardos auditores ad
altiora precepta :ſicut ſi magiſter
puer̃. pigritatẽ ad excellẽtiorẽ do=
ctrinã puocãs dicat. Multũ tp̃s cõ
ſumpſiſti i ſyllabicãdo:ꝛ iõ ſubdit.
Ego aũt dico vobis qm̃ oĩs q̃ ira=
ſcitur fratri ſuo reus erit iudicio.
In quo ꝯſidera legiſlatoris ptãtez
nullus.n.antiquoꝝ ita locutus eſt:
ſed ſic. Hec dicit dñs:qꝛ illi vt ſerui
ea q̃ ſũt dñi annũciabãt:hic aũt vt
filius ea q̃ ſũt p̃ris:q̃ ẽt ſua ſunt:et
illi conſeruis p̃dicabãt. Hic ãt ſuis
ſeruis legẽ ponebat. Aug.ix.de ci.
dei. Due q̃dẽ ſunt ſñie philoſopho
rum de animi paſſionibꝰ:ſtoicis ẽ
nõ placet hm̃oi paſſiões cadere in
ſapiẽtẽ.p̃ipatetici ṽo has paſſiões
in ſapiẽtẽ cadere dicũt:ſꝫ modera=
tas rõniq ſubiectas:ſicut cũ ita p̃=
bet mĩa vt iuſtitia ꝯſeruet. In di=
ſciplina aũt xp̃iana nõ tã q̃rit vtrũ
pius animꝰ iraſcat aut triſtet:ſꝫ vñ.
Chry.ſup mat. Qui.n.ſine cã iraſci
tur reꝰ erit:q̃ ṽo cũ cã:nõ erit reꝰ:nã
ſi ira nõ fuerit nec doctrĩa p̃ficit nec
iudicia ſtãt nec crimĩa ꝯpeſcũt. Ita
q̃ q̃ cũ cã nõ iraſcit peccat:patiẽtia
eni irrõnabilis vitia ſeminat:negli
gẽtia nutrit:ꝛ nõ ſolũ malos : ſꝫ ẽt
bonos iuitat ad malũ. Hiero. In q̃
buſdã ḡ codicibꝰ addit. Sine cã ce
ter͠ũ in veris definita ſñia ẽ:ꝛ ira pe
nitꝰ tollit. Si.n.iubemur orare pro
pſequẽtibꝰ oĩs ire occaſio tollit:ira
ſcẽdũ ergo nõ eſt ſine cã:qꝛ ira viri
iuſtitiã dei nõ operat. Chry. ſuper
matth. Sꝫ tñ iracũdia q̃ cũ cã ẽ: nõ
eſt iracũdia:ſꝫ iudiciũ:iracũdia.n.
p̃prie itelligit ꝯmotio paſſiõis:qui
ãt cũ cã iraſcit:ira illiꝰ nõ ẽ ex paſ=
ſiõe:iõ iudicare dr̃ nõ iraſci. Aug.
in li.retracta. Illud etiã dicimꝰ in=
tuẽdũ q̃d ſit iraſci fratri ſuo:qm̃ ñ
fratri iraſcit q̃ peccato fr̃is iraſcit.
Qui ergo fratri nõ peccato iraſcit
ſine cauſa iraſcitur. Augu.xiiij.de
ciui.dei. Iraſci ãt fratri vt corrigat
nullus ſane mẽtis repꝛehẽdit: hu=
iuſmodi eni motus de amore boni
ꝛ de ſancta charitate veniẽtes vitia
dicẽda non ſunt:cum rectã rõnẽ ſe

Ira qua
tenus p
mittitur
xp̃iano.

quant. Chry.ſup matth. Puto aũt
non de iracundia carnis loquitur
chriſtus:ſed de iracundia aĩe:caro
enim nõ põt obedire vt nõ ꝯturbe=
tur. Quando ergo homo iraſcitur:
ꝛ nõ vult facere qđ ira cõpellit:ca=
ro eius irata eſt : animus autem
eius non eſt iratus. Augu. ſic ergo
in hoc primo eſt vnum.i. ira ſola.
in ſecundo autem ſunt duo.ſ. ira ꝛ
vox que iram ſignat . vnde ſequi=
tur. Qui autem dixe.fra.ſuo ra.
reus erit conci. Nonnulli de greco
trahere voluerunt interpꝛetationẽ
huius vocis: putantes pannoſum
dici racha:quoniam grece dicitur
pãnus rachos. Probabilꝰ aũt eſt
nõ eẽ vocẽ ſignificantẽ aliq̃d:ſꝫ in=
dignãtis animi motũ exprimẽtem.
Has aũt voces grãmatici iteriectio
nes vocat velut cũ dr̃ a dolẽte heu.
Chry.i ho. Ul' racha eſt ṽbũ ꝯtẽptꝰ
ꝛ vili p̃ſiõis. Sic.n.nos vl' famulis
vel iunioribꝰ iniũgẽtes dicimꝰ. Ua
de tu:dic illi tu:ita ꝛ q̃ ſyroꝝ vtũtur
ligua racha dicũt p̃ tu. Dñs.n.ꝛ q̃
paruiſſima ſunt euellit:et cum ho=
nore nobis inuicem vti iubet. Hie=
roni. Uel racha hebreum verbum
eſt : et dicitur inanis aut vacuus
quem nos poſſumus vulgata in=
iuria abſq cerebro nuncupare.
Signanter autem addidit. Qui di
xerit fratri ſuo. Frater enim no=
ſter nullus eſt:niſi qui eundem no
biſcum habet patrem. Chriſoſto.
ſuper matth. Indignum autem
dicere hominem vacuum qui ha=
bet in ſe ſpiritũ ſanctum. Auguſt.
In tertio aũt ſignificatur tria:ira:
ꝛ vox q̃ irã ſignificat:ꝛ in voce vitu
perationis expꝛeſſio. vnde dicitur.
Qui autẽ dixerit fa.re.erit gehẽ.
ignis. Auguſti. Gradus itaq ſunt
in iſtis p̃ctis.p̃mo vt q̃ſquis iraſca
tur:ꝛ motũ retineat corde cõceptũ
Iam ſi extorſit vocem non ſigni=
ficantem aliquid:ſed animi motũ
ipſa eruptione teſtantem plus eſt
q̃ ſi ira ſurgens ſilentio pꝛemere=
tur. Sed adhuc plus eſt ſi etiam
verbum pꝛoferatur:qđ iam certaꝫ

Gradus
p̃dctoꝝ
diſtiguũ
tur.

vituperationē deſignat. Chry. ſup
matth. Sicut autē nemo eſt vacuus
q̄ habet ſpm̄ ſanctū. ita nemo eſt fa
tuus q̄ xp̄z cognoſcit: ſed ſi racha id
eſt quod vacuus: q̄tum ad ſenſum
verbi vnuz eſt dicere fatue ⁊ racha
ſed differunt q̄tum ad dicētis ꝓpo
ſitum racha. n. verbū vulgare erat
apud iudeos: quod non ex ira neq̄
odio ſ; ex aliquo motu vano dice-
bant: magis fiducie cauſa q̄ iracū-
die: ſ; ſi iracūdie cauſa non dr̄ q̄re
peccatuz ē q: contentionis cauſa di-
citur: nō edificationis: ſi. n. nec bo-
nuz verbū dr̄e debemus niſi pro edi
ficatiōe quāto magis illō q̄ i ſe na
turaliter maluz eſt. Augu. Uide ēt
nunc tres reatus: iudicij: concilij: et
gehēne ignis in quibus quoſdā g̃-
dus factos admonet a leuiorib⁹ ad
grauiora: naz in iudicio adhuc defē
ſionis locus datur. ad conciliuz aūt
pertinere videtur ſnie ꝓlatio: quā-
do inter ſe iudices conferunt quo
ſupplicio dānari oporteat: i gehen
na vero ignis certa eſt dānatio ⁊ pe
na dānati: vn̄ patet quantū interſit
iter iuſtitiā phariſeorū ⁊ xp̄i: ibi. n.
occidentē reū facit iudicio: hic autē
ira facit reum iudicio quod horuz
triū eſt leuiſſimum. Raba. Gehē-
nam hic ſaluator īferni cruciatū no
minat quā nomē traxiſſe putant a
valle idolis conſecrata. q̄ eſt iuxta
Gehēne q̄ ſit ori go. hierl'z repleta oli cadauerib⁹: quā-
et ioſiam ↄtaminaſſe in libro reguz
legimus. Chry. in ho. Hic autē pri-
mū gehēne nomē poſuit: poſtq̄ in
regno celoꝝ ſupradixerat: oſtēdēs
q̄ illud dare eſt ex ſuo amore: h̄ aūt
ex noſtra deſidia. Multis aūt hoc
graue videt̄: ſi ꝑ ſolo verbo tantā
patiemur penā: propter q̄ q̄dā di-
cūt hoc hyꝑbolice dictū eſſe. Sed ti
meo ne verbis hic noſmetipſos deci
piētes: illic opere vltimū patiamur
ſuppliciū. Nō ergo eſtimes hoc eſſe
onerosum: plures ei penaꝝ ⁊ pecca
torum a verbis h̄nt principiū etenī
parua verba multotiēs homicidiū
peperūt: et ciuitates integras euer
terūt. Nec enim ꝑuuz eſtimes: fra-
trem ſtultuz vocare: auferēs ei pru
dentiā ⁊ intellectū quo homines ſu-
mus et ab irrationabilib⁹ diſtam⁹.
Chri. ſuper mattheū. Uel reus erit
concilio. i. vt ſit vn⁹ ex concilio eoꝝ
qui aduerſus chriſtū fuerint: ſicut
apoſtoli in ſuis canonib⁹ interpre
tātur. Hyla. Uel qui ſpūſctō plenū
ↄuitio vacuitatis inſinuat: fit reus
concilio ſanctorum ↄtumeliā ſpiri-
tuſſancti ſanctorū iudicuz animad-
uerſione luiturus. Augu. Quiſq̄s
autē dixerit quo grauiori ſupplicio
punitur homicidium: ſi gehenna
ignis punitur ↄuitiū: cogit intelli-
gi eſſe dr̄iaz gehēnaꝝ. Chry. in ho.
Uel iudicium ⁊ cōciliū ſunt pene in
preſenti: gehenna āt pena futura.
Ideo aūt ire iudicium appoſuit:
vt oſtendat q̄ nō eſt poſſe hominem
totaliter eſſe ſine paſſionibus: ſed
refrenare eas poſſibile ē ⁊ propter
ea determinataz penā nō appoſuit
ne videretur totaliter irā prohibe
re. Concilium autez poſuit nūc pro
iudicio iudeoruz: ne videatur ſemꝑ
noua inducere. Augu. In iſtis aūt
tribus ſentētijs ſubauditio verboꝝ
intuenda eſt. habet enim prima ſen
tētia oia verba neceſſaria. vt nihil
ſubaudiatur. Qui iraſcitur inquit
fratri ſuo ſine cauſa ſm̄ quoſdam
In ſecunda vero cum aut: Qui aūt
dixerit fratri ſuo racha: ſubaudit̄ Expoſitio litteralis.
ſine cauſa. Nā in tertia vt ait. Qui
autem dixerit fatue. duo ſubaudiū
tur: fratri ſuo et ſine cauſa: ⁊ hoc ē
vnde defenditur q̄ apoſtolus gala
thas vocat ſtultos: quos etiam fra
tres noīat non eniz id facit ſine cā.

¶ Si ergo offers mun⁹ tuum ad altare: et ibi recordat⁹ fue- ris: q: frater tuus h̄z aliquid aduerſum te: relinq̄ ibi mun⁹ tuū añ altare: ⁊ vade pri⁹ recō- ciliari frī tuo: ⁊ tūc veniēs of- feres munus tuum.

¶ Augu. Si iraſci nō eſt fas fratri
aut dicere racha. aut fatue: multo
minus in animo tenere aliquid vt
in odium indignatio conuertatur:

et ideo ſubdit. Si ergo offers munꝰ tuū ad altare: ꝛ ibi recordatus fueris: ꝗ frater tuus habet aliqd aduerſū te. Hiero. Nõ dixit. Si tu habes aliquid aduerſus fratrem tuū ſed ſi frater tuus hꝫ aliquid aduerſum: te vt durior tibi reconciliationis iponaꝶ neceſſitas. Augu. Tūc eni ipſe habet aduerſus nos ſi nos eum in aliquo leſimus: naꝫ nos aduerſus illuꝫ habemus ſi ille nos leſerit. vbi non eſt opus pgere ad reconciliationem: nõ eniꝫ veniā poſtulabis ab eo qui tibi fecit iniuriaꝫ: ſꝫ tantū dimittas: ſicut tibi a dño dimitti cupis: quod ipe commiſeris. Chry. ſuper mattheum. Si aūt ille te leſerit. et priꝰ rogaueris magnā habebis mercedē. Chry. in homel.

Concordie bonum notatur.

Sed ſi qui aliqs ꝑpter amorē proximi ei recõciliari nõ curat: ad hoc eum inducit. vt ſaltem eius opꝰ nõ remaneat imperfectum: ꝛ precipue in loco ſacro. vnde ſubdit. Relinq ibi munus tuum ante altare: et vade priꝰ recõciliari fratri tuo. Chri. ſuper matth. Ecce a diſcordantibꝰ accipere non vult ſacrificium. Hinc ꝗ ppendite ꝗtuꝫ ſit malū diſcordia propter quod et illud abijcitur per qđ culpa relaxaꝶ. Uide aūt miſericordiā dei: qño hominū vtilitates amplius aſpicit ꝙ ſuos honores. plus enim diligit cõcordiam fideliū ꝙ munera: ꝗdiu enim fideles homines aliquā diſſentionē habuerit munꝰ eorū nõ ſuſcipitur: oro. n. nõ exauditur. Nemo eniꝫ inter duos inimicos põt eē fidelis amicꝰ āboꝝ ideo ꝛ deꝰ nõ vult eē amicus fideliū ꝗdiu inter ſe fuerit inimici. Et nos ergo fidē deo non ſeruamꝰ ſi inimicos eiꝰ diligimus: et amicos eius odimꝰ. Qualis autē preceſſit offenſio: talis debet ſeq recõciliatio: ſi cogitatu offendiſti. cogitatu reconciliare: ſi verbis offendiſti: verbis recõciliare ſi opibꝰ offēdiſti: operibꝰ recõciliare. Omne enim peccatū ꝗ modo cõmittitur: eo modo de ipſo penitentia agaꝶ. Hyla. Recõciliata autem humana pace reurti in diuina iubet: in dei charitatē de charitate hominum tranſituros. Et iđ ſequitur. Et tūc veniēs offeres munus tuū. Augu. Si aūt ꝙ hic dicit accipiatur ad litteram: fortaſſe aliquis credit ita fieri oportere ſi frater ſit pñs: non eniꝫ diutius differri poteſt cuꝫ munus tuū relinquere añ altare iubearis. Si vero abſente: ꝛ quod fieri poteſt etiaꝫ trans mare conſtituto aliquid tale veniat in mēteꝫ abſurdum eſt credere añ altare munus relinquendum quod poſt terras et maria per errata offeras deo et ideo prorſus intro ad ſpiritualia refugere cogimur: vt quod dictuꝫ eſt. ſine abſurditate poſſit itelligi. Altare itaqꝫ ſpiritualiter fidē accipe poſſumus. Munus enim quod offerimus deo ſiue doctrina ſiue oratio: vel quicquid aliud deo acceptum eē nõ poteſt: niſi fide fulciatur. Si ergo fratrem in aliquo leſimꝰ pgendū eſt ad recõciliationē: non pedibꝰ corporis: ſed motibus animi vbi te humili affectu proſternas fratri i ꝯſpectu eiꝰ cuiꝰ munꝰ es oblaturus. Ita enim ꝛ ſi pñs ſit poteris eum nõ ſimulato animo lenire veniā poſtulãdo: atqꝫ ide veniēs. i. itētionē reuocās: ad id quod agere ceperas offeras munꝰ tuum.

Sal verborum euāgeli

¶ Eſto cõſentiēs aduerſario tuo cito dū es in via cū eo: ne forte tradat te aduerſarius iudici: et iudex tradat te miſtro: et i carcerē mittaris. Amē dico tibi: ſi exies ide donec reddas nouiſſimū quadrãtem.

¶ Hila. Qꝛ nullū tp̄s vacuū affectuū placabilitatis dñs eſſe pmittit: cito in vite noſtre via reconciliari nos aduerſario precepit: ne i mortis tp̄s non inita pace trãſeamus: ꝛ ideo dicit. Eſto cõſentiens aduerſa. tuo cito dū es cū eo i via ne forte tradat te aduer. iudici. Hiero. Pro eo ꝙ nos hēmꝰ i latinis codicibꝰ. Cõſentiēs: i grecis ſcriptuꝫ eſt. Synocon: qđ interpꝛtaꝶ beniuo-

lus aut bennin⁹. Augu. Sed videa=
mus quis ſit aduerſarius: cui iube
mur eē beniuoli: aut enī diabol⁹ eſt
aut homo aut caro: aut deus aut p̄
ceptum eius. Sz dyabolo nō video
qualiter iubeamur eē beniuoli; aut
conſentiētes: vbi enī beniuolentia
ibi amicitia: nec quiſꝗ dixerit amici
tiā cū diabolo eē faciēdam: neqꝫ cō
cordare cū illo expedit cui ſemel re=
nunciādo bellū idixim⁹: neqꝫ cōſen
tire illi debet cui ſi nunꝗ cōſenſiſſe
mus nūquaz in iſtas incidiſſimus
miſerias. Hier. Quidā tñ dicūt a ſal
uatore p̄cipi: vt ſim⁹ beniuoli erga
diabolū: nō faciam⁹ eū penā ſuſti=
nere ꝑ nob̄ quē dicūt ꝑ nob̄ eē tor=
quēdū: ſi ei ꝯſenſerimus vitia ſug
gerenti: quidam cautius diſputāt
in baptiſmate ſingulos pactū ini=
re cum diabolo ei abrenunciando.
Si ḡ ſeruauerimus pactū beniuoli
ꝛ conſentientes ſumus aduerſario
et nequaꝗ in carcerem recludēdi.
Augu. Non aūt video quomodo ac
cipiā ab hoie nos iudici tradi: vbi
chriſtum iudicē itelligo: āte cuius
tribunal omnes exhiberi oportet.
Quomodo ergo iudici traditurus
eſt. qui ante iudicem pariter exhi=
betur: et etiam ſi occidendo quis
nocuerit hoī: nō erit iam tp̄s quo
concordet cum eo in via. i. in hac vi
ta nec tñ ideo non ſanabitur peni
tendo? Carni vero multominus vi=
deo quomō cōſentiētes eſſe iubea=
mur: magis. n. pctōres ei ꝯſentiūt:
q̄ vero eā ſeruituti ſubijciūt: nō ei cō
ſentiūt: ſed eā ſibi cōſentire cogūt.
Hiero. Quō ēt caro mittēda erat in
carcerē ſi anime nō ꝯſenſerit: cū et
anima ꝛ caro pariter recludēde ſint
nec quicꝗ poſſit caro facere niſi qđ
animus iperauerit? Augu. Fortaſ
ſis ergo iubemur iō ꝯſentire: qꝛ pec
cando receſſimus: vt aduerſari⁹ nr̄
dicere poſſit dū nob̄ reſiſtit. Deus
enim ſuperbis reſiſtit. Quiſqs ḡ in
hac vita nō fuerit recōciliatus deo
per mortē filij eius: tradet̄ ab illo
iudici. i. filio cui pater iudiciū dedit
Quō aūt pōt recte dici homoꝛe eſt

in via cum deo niſi quia de⁹ vbiꝗ
eſt? aut ſi non placet dici ipſos eſſe
cum deo qui vbiꝗ preſto ē ſicut nō
dicimus cecos eſſe cū luce que eos
circunfundit. Unū reliquū eſt: vt h̄
aduerſarium p̄ceptū dei itelligam⁹
qđ aduerſatur peccare volētibus: ꝛ
datum eſt nobis ad hanc vitaz vt ſit
nobiſcum in via: cui oportet nos cō
ſentire cito legēdo: ꝑaudiēdo: defe
rendo ei culmē auctoritatis: vt qđ
aliquis intelligit non oderit ꝑpter
hoc ꝙ aduerſatur peccatis ſuis ſꝫ
magis diligat propter correctionē.
Qđ vero obſcuruz eſt oret vt intelli
gat. Hiero. ſed ex precedentib⁹ ma
nifeſtus eſt ſenſus quod dominus
nos ad concordiaz ꝑximi cohortat̄:
nam ſupra dictū ē. Uade recō. fra.
tuo. Chry. ſuper matth̄. Feſtinat ei
dominus vt ad amicitiā. feſtinem⁹
inimicoꝝ noſtroꝝ ꝗdiu viuimus
in hac vita: ſciēs ꝙ periculoſum eſt
ſi vnus ex inimicis pace non facta
mortuus fuerit. Si eniz inimicātes
per mortē iueritis iaṁ iudicem tra
det xp̄o: conuincens te reuz iudicio
eius. Tradet autez te iudici ēt ſi te
prius rogauerit: q̄ enim rogat pri⁹
inimicum reum fac̄ eū ante deum.
Hyla. Uel aduerſarius tradet vos
iudici: qꝛ manēs i eū ſimultatis ve
ſtre ira vos arguit. Augu. Judicē
intelligo xp̄m: pater. n. oē iudiciuz
dedit filio Miniſtrū aūt itelligo an
gelum. Et angeli inq̄t miniſtrabāt
ei: ꝛ cuz angelis ſuis ventuꝝ credi
mus ad iudicandum. vnde ſequit̄.
Et iudex tradat te miniſtro. Chry.
Uel miniſtro. i. angelo penarū cru
deli: et ille mittet te in carcerē ge=
henne. vnde ſequitur. Et in carcerē
mittaris. Aug. Carcerē autē intelli
go penas videlꝫ tenebraꝝ: et neqs
iſtum carcerem cōtenneret. Sequit̄
Amen dico tibi: nō exies inde donec
reddas nouiſſimū quadrātē. Hier.
Quadrās gen⁹ nūmi ē qđ hꝫ duo
minuta: hoc eſt ergo. No egredie
ris de carcere donec ēt minuta pec
cata pſoluas. Augu. Aut. n. pro eo
poſitum eſt: ꝙ nihil relinquitur im

Preceptum dei ē aduerſari⁹ nr̄.

Quadrātis valor.

punitum: ſicut cum volumus expri
mere aliquid ita exactū vt nihil re=
linqueretur dicimus vſqꝫ ad fecē.
Uel ſignificantur ſub nomine qua=
drātis nouiſſimi terrena peccata.
Quarta eniꝫ pars elementorū hu
ius mundi et ea nouiſſima terra i=
uenitur. In hoc autem ꝙ dictum ē.
Soluas: ſignificatur pena eterna ſi
cut poſitum eſt. Donec: vbi dictuꝫ
eſt. Sede a dextris meis: donec po=
nam inimicos tuos ſub pedibus
tuis: non eniꝫ cū fuerit inimici ſub
pedibus poſiti deſinit regnare: ita
et hic accipi poteſt. Nō exies idē do
nec ſolueris nouiſſimum q̄drātem
ſemper non exiturus: qꝛ ſoluet ſem
per nouiſſimum q̄drantē dum ſem=
piternas penas peccatorum terre=
norum luit. Chry. ſup matth. Uel ſi
quidem in hoc ſeculo ſi pacem feciſ
ſes etiam grauiſſimi operis pote=
ris accipe indulgentiam: ſi aūt ſe=
mel condennatus fueris miſſus in
carcereꝫ nō ſolū de grauibus pecca
tis ſed etiam de verbo ocioſo: quod
poteſt ſignificari per quadrātē: exi
gentur a te ſupplicia. Hyla. Quia
enim charitas plurimū peccatorū
tegit nouiſſimum pene quadrātem
ſoluemus niſi precio ipſius culpa
criminum redimatur. Chry. ſuper
Mattheum. Uel anguſtie huius
mundi appellātur carcer: in quas
plerūqꝫ peccātes mittuntur a deo.
Chry. in ho. Uel loquitur hic de iu=
dicibus qui ſunt in mundo iſto: ⁊ de
via que eſt ad hoc iudicium: et de
carcere iſto: vt non ſolum a futuris
ſed a preſentibꝰ auditoreꝫ iducat q̄
ſunt añ oculos et magis cōſueue=
runt mouere: ſicut et paulus dicit.
Si malefeceris: time poteſtatē: nō
eni ſine cauſa gladium portat.

¶ Audiſtis qꝛ dictū ē antiqs:
nō mechaberis. Ego aūt dico
vobis: quia oīs q̄ viderit mu=
lierem ad cōcupiſcendū eam:
iā mechatus eſt eā i corde ſuo.

¶ Chry. in ho. Poſtq̄ dominus pri
mum mandatum adimpleuit. ſ. Nō
occides: ordinate procedit ad ſecū=
dum. ſ. Audiſtis qꝛ dcm̄ eſt antiqs
Nō mechaberis. Augu. de. x. chor=
dis. i. nō ibis ad aliquam aliam p̄
ter vxoreꝫ tuam: ſi enim hoc exigis
ab vxore: nō vis hoc reddere vxori
cū debeas in virtute precedere vxo
rem. Turpe aūt eſt vt vir dicat non
poſſe fieri: quod femina facit vir nō
poteſt? Noli aūt dicere. Uxorem nō
habeo: ad meretricem pergo: nec
preceptum violo: quod vicit. Non
mechaberis: iam enim noſti preciū
tuum iam noſti quod māduces qd
bibas. Abſtine ergo te a fornicatio
nibus. Cum enim imagineꝫ dei qd
es tu corrumpis per fornicationes
et defluctas libidinis: ipſe ēt domi
nus qui ſcit: quid tibi vtile ſit hoc
precepit ne per illicitas voluptates
corruat templum eius quod eſſe ce=
piſti. Augu. cōtra fauſtū. Sed q̄m
putabant phariſei tm̄modo corpo=
ralem cum femina illicitā cōmixtio
nem vocari mechiā d̄mōſtrauit do
minꝰ talē cōcupiſcentiā nihil aliud
eſſe dicēs. Ego aūt dico vobis: quia
oīs q̄ vi. mulierē ad ꝯcupi. eā iā me
chatus eſt eā i cor. ſuo. Qd aūt lex
precipit: nō cōcupiſces vxorem pro=
ximi tui videbat̄ iudeis intelligēdū
eſſe de ablatione: nō de concubitu.
Hiero. Inter paſſionē et propaſſio=
nem hoc intereſt: ꝙ paſſio reputat̄ ꝓ
vitio. propaſſio vitij culpā habet tm̄
non tenet̄ in crimīe. Ergo qui vide=
rit mulierē: ⁊ anima eius fuerit ti=
tilata hic ꝓpaſſione percuſſus eſt.
Si ergo cōſenſerit: de propaſſione
tranſiuit ad paſſioneꝫ: ⁊ huic nō vo
luntas peccati eſt: ſed occaſio. Qui
cūqꝫ igit̄ viderit ad cōcupiſcēduꝫ. i.
ſi ſic aſpexerit. vt cōcupiſcat: et face
re diſponat: iſte recte mechatus d̄r
in corde ſuo. Augu. Nā tria ſunt q̄=
bus ipletur peccatum. ſ. ſuggeſtio
que per memoriam ſit ſiue per cor=
poris ſenſus. ꝙ ſi frui delectauerit
delectatio illicita refrenāda eſt. Si
autem conſenſio facta fuerit plenū
peccatū eſt verūtamē delectatio añ
ꝯſenſū vł nulla ē vł tenuis cui ꝯſēti

Imago hic capitur p̄ ſimilitudine.

Peccatū tribꝰ cōſūmat̄.

re pctm̄ eſt. Si aūt ⁊ in factū ꝓceſſerit: vr̄ ſatiari et extingui cupiditas. Sȝ poſtea cū ſuggeſtio repetit maior accendit delectatio: q̄ adhuc minor eſt ꝙ illa que in ꝯſuetudinē vertit: quā vincet difficile ē. Greg. in .xxi. mora. Quiſquis vero incaute exterius reſpicit: plerūqȝ in delectatiōe peccati cadit: atqȝ obligatus deſiderijs incipit velle qđ noluit: validū nāqȝ eſt quo caro deorſum trahit: ⁊ ſemel ſpēs forme cordi p oculos alligata: vix magni luctaminis manu ſoluit. Prouidēdū ergo nobis eſt: q: intueri nō dȝ: qđ nō licȝ ꝯcupiſci. Ut em̄ mūda mēs in cogitatione ſeruet: a laſciuia voluptatis ſue deprimendi ſunt oculi quaſi quidā raptores ad culpam. Chry. in ho. Si ḡ cōtinue velis oculos pulchris faciebꝫ infigere capieris omnino: ⁊ ſi bis vel ter fortaſſe poſſis ꝯtinere: nō em̄ es extra humanā naturā. Qui aūt flammā ſemel accēdit etiam viſa muliere abſente format apud ſe imaginē turpiū actionū a q̄bus multotiēs ꝓcedit ad opus: ꝙ ſi aliqua ſe ornādo oculos hoim ad ſe attraxerit: etiā ſi nulli plagā itulerit penā patiet extremā: venenū em̄ confecit: etſi nullus q̄ bibat inuētus ſit. Qđ aūt viris dicit: hoc etiā ad feminas loquitur: capiti em̄ loquens ⁊ corpori perſuadet.

Ualida cenſura laſciuaruȝ mulierum.

¶ Qđ ſi oculus tuus dexter ſcandalizat te: erue eū ⁊ ꝓiſſe abs te. Expedit em̄ tibi vt pereat: vnū mēbrorꝫ tuorꝫ ꝙ totū corpꝰ tuū mittat i gehēnā ignis. Et ſi dextra manꝰ tua ſcandalizat te: abſcinde eā: et proijce abs te. Expedit em̄ tibi vt pereat vnū mēbrorꝫ tuorum: ꝙ totū corpus tuū eat in gehennam.

¶ Glo. q: nō ſolū pctā vitāda ſunt: ſed ⁊ occaſiones peccatorū tollēde. Poſtꝙ docuit vitare mechie pctm̄, nō ſolū in ope: ſȝ ēt in corde: ꝯſir docet occaſiones pctōꝝ abſcindere dicens. Qđ ſi oculus tuus dexter ſcādalizat te. Chry. ſup mat. Sȝ ſi ſm̄ ꝓphetā nō eſt ſanitas i carne nr̄a: ⁊ quot mēbra q̄s hȝ dȝ abſcidere vt ſm̄ maliciā carnis ſufficiat pena mēbrorꝫ. Sed videamꝰ ſi ſic poſſe ē intelligere de oculo corpali vel manu: ſicut totus hō cū ꝯuerſus fuerit ad deū: mortuꝰ eſt pctō: ſic ⁊ oculus cū deſierit male aſpicere: eiectꝰ eſt pctō: ſed neqȝ ſic cōuenit. Si em̄ dexter oculus ſcandalizat: ſiniſter q̄d facit? nunq̄d ꝯdicit dextero vt q̄ſi innocēs referuet? Hiero. In dextero ergo oculo ⁊ dextera manu ⁊ fratrū ⁊ vxoris ⁊ liberorꝫ atqȝ affiniū ⁊ ꝓpinquorꝫ innuit affectus: quē ſi ad ꝯtēplandā verā lucē nobis impedimento cernimus: debemꝰ trūcare hmōi portiones. Aug. Queādmodū aūt in oculo ꝯtēplatio: ſic in manu actio recte itelligit: per oculum autem intelligimus dilectiſſimum amicū: ſolet enim ab eis qui vehemēter volunt exprimere dilectionē ſuā ita dici. Diligo eū vt oculum meū. Oportet autē itelligi per oculū amicū ꝯſiliariū: q: oculꝰ iter demōſtrat. Qđ aūt additū ē dexter fortaſſe ad augendā vim dilectionis valet: dextrū em̄ oculum hoies magis formidāt amittere. Uel q: dexter eſt: intelligit ꝯſiliariꝰ i rebꝰ diuinis: ſiniſter aūt oculꝰ ē ꝯſiliariꝰ i rebꝰ terrenis: vt ſic ille ſit ſenſus. Quicq̄d illud eſt qđ ita diligis .i. vt ꝓ dextero oculo habeas ſi ſcādalizat te .i. ſi impedimento eſt tibi ad verā beatitudinē eijce eū ⁊ proijce abs te. De ſiniſtro aūt ſcādalizāte ſupfluū erat dr̄e qn̄ q̄dē nec dextero parcēdū eſt. Dextera aūt manꝰ accipit dilectus adiutor in diuinis opibus: ſiniſtra aūt in opibus que huic vite ⁊ corpori ſūt necīa. Chry. ſup mat. Uel alr̄: vult xp̄s vt nō ſolum de piculo nr̄i pcti curemꝰ: ſȝ ēt ne ad nos pertinentes turpe aliq̄d agāt: vtputa ſi habes aliquē amicū: q̄ res tuas bn̄ aſpicit: q̄ſi ꝓpriꝰ oculus.

Tropologica expoſitio.

ocul⁹:aut q̄ ꝓcuret res tuas quaſi ꝓpria manu:ſi eū agnouerꝭ aliqd turpiter agere:ꝓijce eū longe abs te:qꝛ ſcandalizat te: qꝛ nō ſolū pro nřo pctō:ſed etiā ꝓximoꝝ q̄s ꝓhibere poſſum⁹ dabim⁹ rōnē. Hyla. Fit ḡ innocētie gradus celſioꝛ: carere eñ nō ſolet ꝓprijs vitijs:ſi extrinſec⁹ incidētibus admonemur. Hiero. Uel alr. Quia ſupra de ꝯcupiſcētia mulierꝭ dixerat:recte nūc cogitationē ⁊ ſenſum in diuerſa volitantē oculū nūcupauit:per dexteram aūt ceteras corpis partes volūtatis ad effectū initia demōſtrā=tur. Chry. ſup mat. Oculus eñ iſte carnalis ſpeculū eſt interioꝛis oculi. Habet aūt ⁊ corpus ſuū ſenſum: qđ eſt ocul⁹ ſiniſter: et appetitū qđ eſt manus ſiniſtra. Partes autem aie dextre vocanꝭ:qm̄ in libero arbitrio aia eſt creata ⁊ ſub lege iuſtitie vt recte videat et agat. Pars aūt corpis q̄ nō hꝫ liberū arbitriū ⁊ eſt ſub lege pctī ſiniſtra dr. Non aūt carnis ſenſuꝫ vel appetitū precidere iubet: deſideria eñ carnis retinere poſſumus:vt nō faciam⁹ qđ deſiderat caro: precidere autē nō poſſum⁹ vt nō deſideret. Qñ autem ex ꝓpoſito volum⁹ malū ⁊ cogitamus:tūc dexter ſenſus ⁊ dextera voluntas nos ſcandalizat:et iō hic precidere iubet. Pñt eñ precidi ꝓpꝭ arbitrij libertatē. Uel alr Oē bonū gnāliter qđ nos vl alios ſcandalizat:preſcindere debemus a nobis:ſicut ſi viſito aliquā mulierē cā religionis:bon⁹ reſpectus eſt oculus dexter. ſed ſi aſſidue viſitans decidi in laqueum deſiderij ei⁹:vel etiā q̄dē vidētes ſcādalizā=tur dexter ocul⁹ ſcādalizat:qđ bonum eſt ſcādalizat:ocul⁹ eñ dexter eſt bonus reſpectus .i. intētio:manus dextera bona voluntas. Glo. Uel oculus dexter eſt vita ꝯtēplatiua q̄ ſcādalizat in deſidiā mittēdo vel arrogantiā:vel cū ex infirmitate ꝯtēplari ad purū nō valemus. Dextera aūt manus eſt bona opatio vel vita actiua q̄ ſcādalizat: dū per ſeculi frequentiā ⁊ occupationis tedio illaqueamur. Si q̄s ḡ non pōt frui ꝯtēplatiua: non torpeat ocio ab actiua:vel ne dum occupaꝭ actib⁹ areſcat ab interna dulcedine. Remi. Sed quare eijciēdus ſit dexter ocul⁹ ⁊ dextera manus abſcindenda manifeſtat cum ſubdit. Expedit ei. Chry. ſup mat. Qm̄ eñ alter alteri⁹ mēbra ſumus melius eſt vt ſine vno tali membro ſaluemur q̄ vt volentes tales habere ⁊ ipi peream⁹ cū eis. Uel melius ē vt ſine vno reſpectu aut vno bono ope ſaluemur: q̄ dū oia opa bona volumus facere cum omnibus pereamus.

Oculus ſpeculo cōparatur.

Moral' expoſitio.

¶ Dictū eſt aūt:quicūq; dimiſerit vxorē ſuā det ei libellū repudij. Ego aūt dico vobis:qꝛ oīs q̄ dimiſerit vxorē ſuā excepta fornicationis cā:facit eaꝫ mechari:et q̄ dimiſſam duxerit adulterat.

¶ Glo. Docuerat ſupius dñs alienam vxorē nō eſſe ꝯcupiſcendā:ꝯſequēter hic docet ſuā non eſſe dimittēdā dicēs. Dictū eſt aūt: quicūq; dimiſerit vxorē ſuā:det illi libellū repudij. Hiero. In poſterioꝛi pte iſtū locū plení⁹ dñs ⁊ ſaluatoꝛ exponit q̄ moyſes libellū repudij dari iuſſerit ꝓpꝭ duritiā cordis maritoꝝ:nō diſcidiū ꝯcedēs:ſꝫ auferens homicidium. Chry. ſup mat. Qñ eñ moyſes filios iſrl' eduxit đ egypto:gñe q̄dē erāt iſrlite: moribus aūt egyptij:ꝓpter mores gentiliū ꝯtingebat vt vir odiret vxorē ⁊ qꝛ dimittere illā nō ꝑmittebatur: parat⁹ erat interficere eā:aut aſſidue affligere:iō iuſſit dari libellū repudij:nō qꝛ bonū erat:ſed qꝛ remedium erat mali peioꝛis. Hyla. Sꝫ dñs eq̄tatē i oēs ꝯciliās manere eā maxie i ꝯiugioꝝ pace ꝑcepit vñ ſubdit. Ego autē dico vobis:qꝛ oīs q̄ dimiſerit vxorē ſuā ⁊c. Aug. ꝯ fauſtū. Qđ hic ꝑcepit dñs de vxore nō dimittēda nō ē ꝯtrariū ei qđ lex

Occaſio diuoꝛtij apđ hebreos.

precipit: vt manichei dicebāt: neqȝ eīn ait lex. Qui voluerit dimittat vxorē: cui eēt ɔ̄riū non dimittere: ſȝ vtiqȝ nolebat dimitti vxorē a viro: q̄ hāc interpoſuit morā: vt in diſcidiū animus pceps libelli ɔſcriptiōe refractus abſiſteret: preſertim qꝛ vt perhibēt apud hebreos ſcribere litteras hebreas nulli fas erat niſi ſcribis ſolis q̄ excellentiorē pfitebant ſciam. Ad hos igit lex mittere voluit eū: quē iuſſit libellū dare repudij: ſi dimiſiſſet vxorē: q̄ inter ipm ⁊ vxorē pacifice agēdo ɔcordiā ſuaderēt: ⁊ libellū nō ſcriberēt: niſi iā aīo nimis pverſo ɔ̄ſiliū ɔcordie nō valeret. Sic ḡ neqȝ pmoꝝ hoim legē p vboꝝ additamēta impleuit: neqȝ illā q̄ p moyſen data ē: q̄ſi ɔ̄riorum oppoſitiōe deſtruxit: vt manichei dicebāt: ſȝ potius oīa ex hebreoꝝ lege cōmemorata ita commēdauit vt q̄cq̄d ex pſona ſua inſup loqueret: vel ad expoſitionē requirendā valeret: ſi q̄d illa obſcure poſuiſſet vel ad tutius obſeruandū qd illa voluiſſet. Aug. de ſer. do. i mōte. Qui ergo dimittēdi morā q̄ſiuit: ſignificauit quantū potuit duris hoībus ſe nolle diſcidiū. Dn̄s ḡ ad illud cōfirmandū vt nō facile vxor dimittat: ſolā cām fornicationis excepit dicēs. Excepta cā fornicationis: ceteras vo vniuerſas moleſtias ſi q̄ forte extiterint: iubet p fide ɔiugali fortiter ſuſtineri. Chry. ſup mat. Si eīn extraneoꝝ vitia ſupportare debemus dicēte aplo. Inuicē onera vr̄a portate: q̄ntomagis vxoꝝ: vir aūt xpianus nō ſolū ſe inquinare nō dȝ: ſed nec alijs inquinādi occaſionē dare: alioquin illoꝝ crimē ad iſtius redūdat pctm̄: q̄ alijs cōmittendi criminis factus eſt cā. Qui ḡ dimittens vxorem occaſionē dedit adulterioꝝ committendoꝝ vt ⁊ illa adulteret in alterū: ⁊ alter illā p adulterijs hmōi condēnat: ⁊ iō dicit: ꝙ qui dimiſerit vxorē ſuā: facit eā mechari. Aug. de ſer. do. in mō. Alterius etiā mechū dicit virū q̄ eā duxerit: q̄ dimiſſa eſt a viro. ſ. p libellū repudij: ⁊ iō ſubdit. Et qui dimiſſam duxerit: adulterat. Chry. in ho. Nō eīn dicas q̄m vir ſuus eā dimiſit: qꝛ ēt poſtq̄ dimiſſa eſt: remanet dimittētis vxor. Aug. d ſer. do. Huius aūt rei aplꝰs terminū oſtēdit: q̄ tādiu obſeruādū dicit: q̄diu vir eius viuit. Illo aūt mortuo dat nubēdi licētiā. Si aūt nō ɔcedit alteri nubere mulieri viuēte viro a quo receſſit: mlto minus fas eſt illicita cū quibuſlibet ſtupra cōmittere: neqȝ etiā ɔtra iſtud preceptū quo dn̄s dimitti ɔiugē vetat facit qui cū ea nō carnaliter: ſed ſpūaliter viuit: cū nō eā dimittat. Beatiora nāqȝ ſunt cōiugia eoꝝ: qui inter ſe pari ſenſu ɔtinentiā ſeruāt. Oritur aūt hic queſtio: cū dn̄s cā fornicationis permittat dimitti vxorem qualiter hic intelligēda ſit fornicatio: vtrū vt eā fornicationē credamus dictā que ſtupris cōmittitur an queadmodū ſcripture ſolēt fornicationē vocare oēm illicitā corruptionē: ſicut eſt idolatria vel auaritia ⁊ oīs iam tranſgreſſio legis p illicitā ɔcupiſcētiā. Sed ſi licet ſm̄ apoſtolū: vt dimittat ɔiunx infidelis: q̄uis melius ſit non dimittere: ⁊ tn̄ non licet ſm̄ preceptū dn̄i vt dimittat ɔiunx: niſi cā fornicationis. Fornicatio eſt etiā ipa infidelitas porro ſi infidelitas fornicatio eſt ⁊ idolatria infidelitas: et auaritia idolatria: nō eſt dubitandū ⁊ auaritiam fornicationē eſſe. Quis ergo iam quālibet illicitā ɔcupiſcentiam pōt recte a fornicationis gn̄e ſeparare ſi auaricia fornicatio ē? Augu. in lib. retrac. Nolo tn̄ putare lectorē in re tam difficili iſtā ſibi diſputationē noſtrā debere ſufficere: non eīn omne pctm̄ fornicatio ē ſpūalis. Neqȝ eīn oēm peccantem deus perdit: qui quotidie ſanctos ſuos exaudit dicētes. Dimitte nobis debita noſtra: cum pdat oēm qui fornicat ab eo: vtrū etiā pter hāc liceat dimittere vxorē: latebroſiſſima queſtio eſt: licere tn̄ pter iſtā q̄ i ſtupris cōmittit nulla q̄ſtio

Notabile dictū.

Queſtio ventilatur.

eſt. Aug. in lib. lxxxiij. queſtionū. Si eñ aliq̄s aſſerat ſolā illā fornicationē dñm admittere ad cauſaʒ relinquende ꝯiugis que cōcubitu illicito perpetrat: pōt dicere dñm de vtroq; fideli dixiſſe: vt neutri liceat alterū relinquere: niſi cauſa fornicationis. Aug. de ſer. do. Nō autē tantū fornicantē vxorē dimittere ꝯcedit: ſʒ q̄ſq̄s eā quoq; vxorē dimittit: a q̄ ipſe cogit fornicari fornicatiōis vtiq; dimittit: nō tñ tū illi⁹: ſed ⁊ ſue illi⁹: q2 fornicatur ſue: ne fornicet. Aug. d fide ⁊ opib⁹.

Que ſtio re ſolut.

Eodē modo eam rectiſſime dimittit ſi viro ſuo dicat: nō ero vxor tua niſi mihi de latrocinio diuitias cōgreges: aut ſiq̄d aliō vl' facinoroſuʒ vel flagitioſū i viro monuerit. Tūc eñ ille cui h̄ vxor dicit: ſi veraciter penitens eſt: membrū qd eum ſcandalizat amputabit. Auguſt. de ſer. do. in monte. Nihil autē eſt iniquius q̄ fornicationis cā vxorē dimittere: ſi ⁊ ipſe ꝯuincit fornicari: occurrit eñ illud. in quo alterū iudicas te ipſum condēnas. De eo autē qd dicit. Et qui di. dux. adul. poteſt queri: vtrum ſicut mechat ille qui eā ducit: ſic ⁊ illa quā ducit: iubetur eñ ab apoſtolo ⁊ illa manere innupta: aut viro reconciliari. Sed tamen ſi diſceſſerit a viro: multū intereſt vtrū dimittat: an dimittatur: ſi eñ ipſa virum dimiſerit ⁊ alteri nupſerit: videt cupiditate mundi coniugij virū priorem reliquiſſe que adulterina cogitatio eſt: ſed ſi dimittatur a viro: inueniri non poteſt: quomodo cū vir ⁊ mulier pari conſenſu miſceātur vnus eorū mechatus ſit ⁊ nō alter. Huc accedit: quia ſi mechatur ille ducēdo eā q̄ dimiſſa eſt a viro: ipſa facit eū mechari: qd hic dñs vetat.

Caſus reſoluit

¶ Iterum audiſtis q2 dictuʒ eſt antiquis: non periurabis: reddes autē dño iuramenta tua. Ego autē dico vobis: nō iurare oīno: neq; per celuʒ: q2 thronus dei eſt. neq; per terrā q2 ſcabellum eſt pedum eius. Neq; per hieroſolymā: q2 ciuitas eſt magni regis. Neq; per caput tuum iuraueris: quia nō potes vnū capillū albū facere aut nigrū. Sit aūt ſermo veſter: eſt eſt: nō non: qd autē his abūdanti⁹ eſt: a malo eſt.

¶ Glo. Docuerat ſupra dñs nō eē iniuriā primo inferendā: ꝓhibendo irā cū homicidio: ꝯcupiſcētiam cū adulterio: ⁊ dimiſſionē vxoris cū libello repudij: nūc aūt ꝯſequēter docet ab iniuria dei abſtinēdū: cū ꝓhibet nō ſolū ꝑiuriū tāq̄ malum ſed etiā iuramentū tanq̄ mali occaſionē: vñ dicit. Iterū audiſtis q2 di. eſt an. nō periu. Dicit eñ in Leuiti. Nō periurabis in noie meo. ⁊ ne creaturas facerēt ſibi deos: ꝑcepit reddere deo iuramēta: ⁊ nō iurare ꝑ creaturas: vñ ſubdit. Red. aūt do. iura. tua. i. ſi iurare ꝯtigerit per creatorem iurabis non per creaturam: vnde dicitur in deut. Dñm deū tuū timebis: et ꝑ nomen ei⁹ iurabis. Hiero. Hoc aūt quaſi paruulis fuerat lege conceſſum: vt quō victimas imolabāt deo: ne eas idolis imolarēt: ſic ⁊ iurare ꝑmitterent in deū: nō q recte h̄ facerēt: ſʒ q meli⁹ eēt deo hoc exhibere q̄ demonijs. Chry. ſup mat. Nemo eñ frequēter iurat q̄ nō aliq̄n ꝑiuret: ſicut q̄ fecit ꝯſuetudinē multa loq̄ aliq̄n loquit īportuna. Augu. ꝯtra fauſtū. Q2 vo ꝑiurare graue pctm̄ eſt: longius aūt remotus eſt a ꝑiurio q̄ nec iurare ꝯſueuit q̄ qui verum iurare ꝓcliuis ē: maluit nos dñs nō iurantes nō recedere a vero: q̄ verū iurantes appropinquare ꝑiurio. vñ ſubdit. Ego autē dico vobis non iurare oino. Auguſt. de ſer. do. in mō. in q̄ phariſeoꝝ iuſtitiā q̄ ē nō peierare ꝯfirmat: nō eē pōt peierare q̄ nō iurat: ſʒ qm̄ ille iurat: q̄ adhibet deū teſtē ꝯſiderādum eſt ne ꝯ hoc preceptū dñi apoſtolus feciſſe videatur: quia ſepe

Iuramēta apoſtoli exponūtur.

hoc modo iurauit cum dicit. Que
ſcribo vobis: ecce coram deo qꝛ non
mentior: ⁊ teſtis eſt mihi deus: cui
ſeruio in ſpiritu meo: niſi forte q̇s
dicat tunc cauendem eſſe iuratio-
nem cum aliquid dicitur per quod
iuratur: vt non iurauerit: qꝛ non di
xit per deum ſed dixit teſtis eſt mi
hi deus: ridiculum eſt hoc puta-
re: ſ; tñ etiã ſciat hoc modo iuraſſe
apoſtolum dicente;. Quotidie mo
rior propter gloriam veſtram fra-
tres. Quod neq̇ ita exiſtimet di-
ctum tanq̄ʒ ſi diceretur. Ueſtra glo
ria me fecit q̄tidie mori. Greca ex
emplaria diiudicant: in quib⁹ qꝺ
ſcriptum eſt non niſi a iurante di-
citur. Augu. contra mẽda. Sed ple
raq̄ʒ verbis intelligere non valen-
tes in ſanctis ſanctorum colligim⁹:
quẽadmodum oporteat accipi qꝺ
facile in aliam ꝑtem duceretur ni
ſi exẽplis reuocaret̃. iurauit apo
ſtolus in ep̃lis ſuis. ⁊ ſic oſtendit.
q̃uo accipiendũ eſt quod dictum ẽ.
Dico autem vo. nõ iu. om. ne. ſ. iu-
rando ad facilitatem iurandi ve-
niatur: ex facilitate aũt iurãdi ad
ↄſuetudinem: a cõſuetudine in per
iurium decidatur. Et ideo nõ inue
nitur iuraſſe niſi ſcribens: vbi con
ſideratio cautionem non habet lin
guam p̃cipitem: ⁊ tñ dñs oĩno ait:
non iurare: non enim conceſſit vt
id liceret ſcribentibus: ſed qꝛ pre-
cepti violati reu; paulũ p̃ſertim in
ep̃lis ↄſcriptis nefas eſt dr̃e: intel
ligendũ ẽ illud qꝺ poſitum ẽ. Oĩno
ad hoc poſitũ vt q̄ʒtũ in te ẽ nõ affe-
ctes vbi q̄ſi pro bono cum aliqua ꝺ
lectatione appetas iuſiurandum.
Augu. cõtra fauſtũ. In p̃ſcriptis q̄
vbi ẽ ↄſideratio maior: plurib⁹ lo-
cis ap̃ls iuraſſe iuenit̃: ne q̇ſq̄ʒ pu
taret ẽt verũ iurando peccari: ſed
poti⁹ itelligeret hũane fragilitat;
corda nõ iurando tuti⁹ a ꝑiurio cõ
ſeruari. Hiero. Deniq̄ʒ ↄſidera q̄
hic ſaluator nõ ꝑ deũ iurare prohi-
buit: ſ; ꝑ celũ: ⁊ terrã: ⁊ ꝑ hieroſoly
mã: ⁊ per caput tuũ: hãc eñ ꝑ elẽta
iurãdi peſſimã ↄſuetudinẽ ſꝑ hr̃e

iudei noſcũt̃. qui ãt iurat: aut vene
rat̃: aut diligit eu; ꝑ quẽ iurat: iu-
dei ãt ꝑ angelos ⁊ vrbẽ hierl; ⁊ tẽ-
plũ ⁊ elementa iurãtes: creaturas
venerabãt̃ dei honore: cũ i lege p̃ce
ptũ ſit: vt non iurem⁹ niſi ꝑ dñʒ deũ
nr̃m. Augu. de ſer. do. i mõ. Uel iõ
additũ ẽ. Neq̄ʒ ꝑ ce. ⁊c. qꝛ iudei nõ
putabãt ſe teneri iuramẽto: ſi per
iſta iuraſſent ac ſi dicat. Cũ iuras
ꝑ celũ ⁊ t̃rã nõ te arbitreris nõ ꝺbe
re dño iuſiurãdũ tuũ: qꝛ ꝑ eũ iura
re ↄuiceris: cui⁹ celũ thron⁹ ẽ: ⁊ cui⁹
terra ſcabellũ ẽ: qꝺ nõ eſt ſic dictũ
quaſi hẽat de⁹ collocata membra i
celo ⁊ in terra: vt nos cũ ſedem⁹: ſ;
illa ſedes dei iudiciũ ſignificat. Et
q̄niã in hoc vniuerſo mundi corpo
re maximã ſpẽm celũ h;: ſedere in
celo dicit̃: tanq̄ʒ p̃ſentior ſit excellen
ti pulchritudini vis diuia: terrãq̄ʒ
dr̃ calcare: q̄ minimã ſpeciẽ ordiet
i extremis. Spiritualit̃ aute; ſan-
ctas animas celi noĩe ſignificat et
terre peccatore;: qm̃ ſpũalis oĩa iu
dicat. Peccatori aũt dictũ eſt. Ter- Tropo-
ra es ⁊ in terrã ibis. Et qui in lege logica
manere voluit: ſub lege ponit̃: ⁊ iõ expoſi
cõgruenter dr̃. Scabellũ pedu; ei⁹ tio.
Seq̄t̃. Neq̄ʒ ꝑꝑt̃ hieroſolymã: qꝛ
ciuitas eſt magni regis: qꝺ meli⁹
dr̃: q̄ʒ diceret mea cũ tñ hoc dixiſſe i
telligat̃. Et qꝛ ip̃e vtiq̄ʒ ẽ dñs dño
iuſiurandũ d; q̇ ꝑ hyeroſolymã iu
rat. Seq̄t̃. Neq̄ʒ ꝑ caput tuũ iura
ueris. Quid ei poterat q̇ſq̄ʒ magis
ad ſe ꝑtinere arbitrari q̄ʒ caput
ſuũ. Sed q̃uo nr̃; ẽ: vbi ꝑtatẽ faciẽ
di vnum capillũ albũ: aut nigrum Quate
nõ habem⁹. Propter qꝺ dr̃. Qꝛ non nus iu-
potes vnũ capillũ albu; facere aut rãdum
nigrũ. Ergo deo d; iuſiurandũ q̇ſ chriſtia
q̇s ẽt ꝑ caput ſuũ iurare voluerit: no.
et hinc ẽt cetera itelligunt̃. Chri. in
ho. Attẽdite ãt q̄ elemẽta mũdi ex
tollit: nõ ex ꝑꝑa natura: ſ; ex hitu
dine quã hñt ad deũ: ne idolatrie
daret̃ occaſio. Raba. Qui aũt iura
re ꝓhibuit: q̃uo loqui oporteat do
cuit ſubdẽs. Sit ãt ſmo veſter ẽ: eſt
nõ: nõ. i. qꝺ eſt: ſufficiat dicere eſt:
qꝺ nõ ẽ: ſufficiat dicere nõ ẽ. Siue

ideo dr̄ bis eſt eſt: non nõ: vt qḋ ore affirmas operib⁹ pbes: ⁊ qḋ v̄bis negas: factis nõ ↄfirmes. Hyla. vł aliť. In fidei ſimplicitate viuenti= bus iurare opus nõ ē: cũ qb⁹ ſp qḋ eſt ē: qḋ nõ: nõ. ⁊ ꝑ hoc eorum ⁊ op⁹ ⁊ ſmo ois i vero eſt. Hiero. euãgeli ca igr̄ v̄itas nõ recipit iuramẽtuz: cũ ois ſmo fidelis ſit iuſiurandu3. Augu. Quapropť q̃ itelligit nõ in bonis: ſ3l neceſſariũ iurationē hñ= dã: refrenet ſe ↄ̃tũ põt: vt nõ cauta tur niſi i neceſſitate: cum videt pi= gros eē hoies ad credẽdũ: qḋ vtile ē credere niſi iuratiõe firmeť. hoc ḡ eſt bonũ ⁊ appetendũ: quod hic dr̄. Sit ſermo veſter eſt: eſt: nõ: nõ: qḋ aũt his abũdãti⁹ eſt: a malo eſt. i. ſi iurare cogeris: ſcias de neceſſita te venire infirmitatis eoꝝ qb⁹ ali= quid ſuades q̃ vtiq3 infirmitas ma lũ ē: itaq3 nõ dixit. Qḋ ãpli⁹ ē ma lũ ē. tu eñ nõ malũ facis q̃ bñ vte= ris iuratiõe: vt alteri pſuadeas qḋ vtiliter pſuades: ſ3 a malo eſt illi⁹ cuius infirmitate iurare cogeris. Chr. in ho. Uel a malo eſt. i. ab in= firmitate eoꝝ qb⁹ lex iurare pmiſit Ita eñ xp̃s nõ monſtrat vetere3 le gē diaboli eē: ſed a veteri i pfectiõe ducit ad abundantem nouitatem.

¶ Audiſtis q2 dictũ eſt: oculũ pro oculo: dentē ꝑ dente. Ego aũt dico vobis nõ reſiſtere ma lo: ſed ſi quis te pcuſſerit i dex terã maxillã tuã: pbe illi ⁊ al= teram ⁊ ei qui vult tecũ in iu= dicio contẽdere ⁊ tunicã tua3 tollere: dimitte ei ⁊ palliũ: ⁊ q̃ cũq3 te angariauerit mille paſ ſus: vade cum illo ⁊ alia duo. Qui aũt petit a te: da ei: ⁊ volē ti mutuare a te: ne auertaris.

¶ Glo. Quia ſuperi⁹ docuerat do= min⁹ non eſſe ꝑrimo iniuriã infe= rendam: nec irreuerẽtiã dño: ↄñr h̃ docet qualr̄ ſe xp̃ian⁹ hr̃e debeat ad iniuriã ſibi iferentes. vñ dicit. Audi. q2 dictũ eſt: ocu. ꝑ ocu. ⁊ den. ꝑ den. Augu. ↄ̃ fauſtũ. Qḋ q̃dē ad repꝛimẽdas flãmas odioꝝ in ſe iui cē ſeuiẽtiũ: ⁊ i moderatos alos re= ferẽdos ita p̄ceptũ ē. Quis eñ faci le ↄtẽť⁹ tñ repẽdere vidicte quãtũ accepit iniurie? Nõne videm⁹ leui ter leſos hoies: moliri cedez ſitire ſanguinē: vixq3 inuenire in malis inimici vñ ſatienť? Huic igr̄ immo derate ac iniuſte vltioni: lex iuſtũ modũ figens penã talionis iſtituit hoc eſt vt qualē quiſq3 intulit iniu riã: tale ſuppliciũ rependat: quod nõ fomes ſ3 limes furoris ē: nõ vt id qḋ ſopitũ erat hinc accẽderet: ſ3 ne id qḋ ardebat vltra extẽderet. Impoſita eſt eñ iuſta vindicta q̃ iuſte debeť ei q̃ paſſus fuerit iniuriã. Qḋ ãt debeť: ⁊ ſi benigne remittiť: nõ tñ inique repetiť. Itaq3 cũ pec= cet q̃ imoderate vult vidicari: non peccet aũt q̃ iuſte vult vindicari: re motioꝛ ē a peccato q̃ non vult oino vidicari. ⁊ iõ ſubdit. Ego aũt dico vobis nõ reſiſtere malo. Poteram aũt ⁊ ego ſic ponere. Dictũ ē ãtiq̃s Nõ iniuſte vidicabis. Ego aũt dico vobis: ne vidicetis: qḋ adipletio ē. Si per hec verba qḋ legi defuit a xp̃o additũ mihi videreť: ac nõ po tius id qḋ lex volebat efficere: ne i iuſte ſe q̃ſq3 vidicaret: ↄſeruari tu tius ſi oino ſe nõ vindicaret. Chri. ſup matth. Sine hoc eñ mandato legis mandatũ ſtare nõ põt: q2 ſi ſm legis mãdatũ oib⁹ reddere ma la pro malis ceperim⁹: oẽs efficie= mur mali: eo ꝙ pſequẽtes abũdẽt. Si aũt ſm xp̃i p̄ceptũ nõ reſiſtitur malo: ⁊ ſi mali nõ leniunť: tñ boni pmanebũt boni. Hiero. Dñs ergo noſter viciſſitudinē tollens trũcat initia peccatoꝝ: in lege nãq3 culpa emendatur: hic pctõꝝ auferũť ex= oꝛdia. Glo. Uel põt dici ꝙ dñs hoc dixit iuſticie veteris legis aliquid addens. Augu. de ſer. do. in mõ. Phariſeoꝝ3 eñ iuſticia minoꝛ eſt non excedere vindicte modum: et hoc eſt pacis ichoatio perfecta au tem pax eſt talem penitus nolle vi dictam. Intra illud ergo primum

Uindi cta quõ chꝛiſtia= no per miſſa.

qđ ꝓter legē eſt: vt maius maluʒ ꝑ
minori malo reddatur. Et hoc qđ
dñs ꝑficiendis diſcipulis dicit: ne
ꝑ malo vllū malum reddatur: me-
diū locū tenet: vt tātū reddaᵗ: q̄ꝺtū
acceptum ē: ꝑ quod a ſūma diſcor-
dia ad ſūmā concordiā trāſitus fa
ctus eſt. Quiſq̄s eñ malū prior in-
fert: maxie a iuſticia diſtat. Quiſ-
Subtilis deductio v̄borū. quis aūt nulli prior malefecit: ſʒ tñ
leſus rependit grauius: receſſit ali
quātulū a ſūma iniquitate. Qui ve
ro tātū reddit: q̄ꝺtū accepit: iā ali-
q̄d donat. Iuſtū eſt eñ eū qui leſit
prior grauius ledi. Hāc ergo ichoa
tā minime iuſtitiā ille ꝑficit: q̄ legē
venit implere. Duos aūt gradꝰ q̄
interſint: intelligendos reliq̄t. Nā
eſt qui non reddat tantū: ſʒ minus
Et hinc aſcendit q̄ oīno nil repende
rit: quod parū videᵗ dño: niſi ꝛ am
plius ſis paratus ſuſcipere. Qua
ꝓpᵗ nō ait: nō reddere malū ꝑ ma
lo: ſʒ nō reſiſtere aduerſꝰ malū: vt
nō ſolū nō rependas qđ tibi fuerat
irrogatū: ſʒ ēt nō reſiſtas q̄n aliud
irrogeᵗ. Hoc enim eſt quod ꝯueniē
ter exponiᵗ. Sed ſi quis te ꝑcuſ. in
dexte. maxil. tuā: prebe ei ꝛ alterā
Qđ ad miſericordiā ꝑtinere hi ma
xime ſentiūt: qui eis quos multū
diligunt ſeruiūt: vł prauis vł phre
neticis a q̄bus multa ſepe patiūᵗ.
ꝛ ſi eorū ſalus id exigat: ꝓbēt ſe ēt
vt plura patianᵗ. Docet ḡ dñs me
dicꝰ aīarū: vt diſcipuli ſui eorū quo
rū ſaluti ꝯſulere vellent: ībecillita
tes equo aīo tolerarent. Oīs nāq̄
improbitas ex imbecillitate animi
venit: q꞉ nihil īnocētiꝰ eſt eo qui ī
v̄tute perfectus eſt. Aug. ꝯtra mē-
daces. Ea vero q̄ in nouo teſtamē
to a ſanctis facta ſunt: valēt ad ex-
empla intelligēdarū ſcripturaꝝ q̄
in ꝑceptis digeſta ſūt: velut cū legi
mus in euāgelio. Accepiſti alapā
exēplū aūt patiētie nullum q̄ꝺ ipiꝰ
dñi excellētius īuenimꝰ: ꝛ ipſe cū
alapa ꝑcuſſus eſſet: non ait. Ecce
ſal v̄bo rū euāgelij. alterā maxillā: ſed ait. Si male di
xi: exprobra de malo. Si aūt bene
quid me cedis? vbi oſtendit illam
preparationem alterius maxille
in corde faciendam. Augu. de ſer.
do. in mō. Paratꝰ eñ fuit dñs non
ſolū in alteram maxillam cedi pro
ſalute oīum: ſed ī toto corpore cru
cifigi. Queri autem poteſt quid ſit
dextera maxilla. Sed cū facies ſit:
qua quiſq̄ cognoſciᵗ: in faciē cedi
ſm aplm: eſt cōtēni ac deſpici. Sed
q̄m facies nō pōt dici dextera ꝛ ſini
ſtra. ꝛ tñ nobilitas eſt: ſm deū ꝛ ſe
cundū ſeculū ita diſtribuitur: tāq̄
in dexterā maxillā ꝛ ſiniſtram: vt
in quocūq̄ diſcipulo xp̄i cōtemptuʒ
fuerit q꞉ xp̄ianus eſt multomagis
in ſe cōtēnī paratus ſit: ſi quos hu
iuſmodi ſeculi honores hʒ. Omnia
aūt in quibus improbitatē aliquā
patimur: in duo genera diuidūtur
quorū vnū eſt: quod reſtitui nō pōt
alterū quod pōt. Sed in illo quod
reſtitui nō pōt: vindicte ſolatiū q̄ri
ſolet. Quid eñ ꝓdeſt: q꞉ ꝑcuſſus re
ꝑcutis: nūq̄d ꝓpterea illđ qđ in cor
pore leſū ē reſtituiᵗ? ſʒ tumidꝰ ani
mꝰ talia fomenta deſiderat. Chri.
ſuꝑ mat. Nūq̄d āt ſi reꝑcuſſeris eū
ꝯpeſcuiſti eū vt te nō ꝑcutiat? ſʒ ma
gis excitaſti eū vt adhuc ꝑcutiat nā
iracūdia ꝑ iracūdiā nō ꝯpeſciᵗ: ſʒ
āpliꝰ irritaᵗ. Au. ī ſer. dñi ī mō. Vñ
dñs potiꝰ miſericorditᵗ ꝑferēdā al
terius infirmitatē iudicat q̄ꝺ alieno
ſupplicio ſuā mitigādā neq̄ tñ hic
ea vindicta ꝓhibetur que ad cor-
rectionem valet. Ipſa enim perti-
net ad miām: nec impedit illud ꝓ-
poſitū quo q̄ſq̄ paratus eſt ab eo
quē correctū eē vult plura ꝑferre.
Req̄ritur tñ vt et ille vindicet: cui
rerū ordine ptās data eſt: ꝛ ea vo-
luntate vindicet: qua pr̄ in filium
paruulū quē odiſſe nō pōt. Sancti
aūt viri nonulla pctā morte punie-
runt: q̄ ꝛ viuētibꝰ vtilis metꝰ incu
tereᵗ: ꝛ illis q̄ morte puniebanᵗ: nō
ipa mors noceret: ſʒ pctm̄ quod au
geri poſſet ſi viuerēt. Inde eſt q꞉
helias multos morte affecit: de q̄ Vindicte q̄ſo fiant a ſanctis.
cum exemplum dediſſent diſcipuli
reprehendit in eis dñs non exem-
plum prophete: ſed ignorantiam

vindicandi: aladuertens eos non amore correctionis: ſꝫ odio deſiderare vindictaꝫ. Sed poſtq̄ꝫ eos docuit diligere ꝓximuꝫ: infuſo ēt ſpū ſctō: nō defuerūt tales vidicte. Nā ꝛ verbis petri ananias ꝛ vxor eius exanimes ceciderūt. Et paulꝰ apoſtolꝰ tradidit quēdā ſathane interitum carnis: ꝛ iō q̇dā aduerſꝰ corporales vindictas: q̄ ſunt in veteri teſtamento: neſcio q̄ cecitate ſeuiūt quo animo facta ſint neſcientes. Augu. ad boni. comitē. Quis autē mente ſobrius regibus dicat: non ad vos ꝑtineat: quis velit eſſe ſiue religioſus ſiue ſacrilegus: q̇bus dici nō pōt. Nō ēt ad vos ꝑtinet ī regno veſtro: q̇s velit pudicꝰ eſſe aut impudicꝰ. Melius eſt q̇dē ad deuꝫ colendum doctrina hoīes duci q̄ꝫ pena ꝯpelli. Multis aūt ꝓfuit: qđ experimento ꝓbamus: prꝰ dolore vł timore cogi: vt poſtea poſſit doceri: aut qđ iam vbis didicerāt: ope ſectari. Sicut eñ meliores ſūt quos dirigit amor: ita plures ſūt q̇s corrigit timor. Agnoſcant aplūm paulū prius cogenteꝫ xp̄m: ꝛ poſtea docentē. Augu. in ſer. do. ī mōte. Tenebiť ꝙ in hoc iniuriarū gn̄e qđ p vidictā luiť iſte modꝰ a xp̄ianis: vt accepta iniuria nō ſurgat odiū: ſꝫ paratꝰ ſit aīmus plura ꝑpeti: nec correctionē negligat: qui vel ꝯſilio vł auctoritate vti pōt. Hiero. Scd'ꝫ aūt myſticos itellectꝰ ꝑcuſſa dextera nr̄a: nō debemꝰ ſiniſtrā ꝓbere: ſꝫ alterā: hoc ē alterā dexterā iuſtꝰ enim ſiniſtram non habet. Si nos hereticus in diſputatiōe ꝑcuſſerit: ꝛ dextrum dogma voluerit vulnerare: opponatur ei aliđ de ſcripturis teſtimoniū. Augu. in ſer. do. in mōte. Aliud aūt iniuriaꝝ genus ē qđ integrū reſtitui pōt: cuiꝰ due ſūt ſpecies.

Iniuriarum due ſpecies.

Una ad pecuniam: altera ad opa pertinet: vñ de primo horū duorū ſubdit. Et ei qui vult tecum in iudicio contendere: ꝛ tunicā tuā tollere: dimitte ei ꝛ pallium. Sicut ergo qđ poſitum eſt de ꝑcuſſa maxilla oīa ſignificat: que ſic ingeruntur ab improbis vt reſtitui nō poſſint niſi vindicta: ita qđ poſitum ē de veſtimento oīa ſignificat que poſſunt reſtitui ſine vindicta: ꝛ hoc etiā ad ꝑparationē cordis: nō ad offenſionē operis ꝑceptū recte itelligiť. Et qđ de tunica ꝛ veſtimēto dictum eſt: in omnibus faciendū eſt: que aliq̇ iure temporaliter nr̄a eſſe dicimꝰ. Si enim de neceſſarijs hoc imperatum eſt quanto magis ſuperflua contēnere conuenit? Et hoc ipſe ſignat cum dicit. Qui vult tecum in iudicio cōtendere. Omia ergo intelliguntur de quibus ī iudicio nobiſcū contendi poteſt. Sed vtrum ꝛ de ſeruis accipiēdū ſit magna queſtio eſt: nō enim chriſtianū oportet ſic poſſidere ſeruū quemodo equū: quāuis fieri poſſit vt maiori ꝑcio valeat equꝰ: q̄ꝫ ſuus ſꝫ ſi ſuus rectiꝰ a te regiť q̄ꝫ ab illo q̇ eū cupit auferre: neſcio vtruꝫ quiſq̄ꝫ audeat dicere eū vt veſtimentū debere ꝯtēni. Chri. ſuꝑ matth. Indigna aūt res ē: vt homo fidelis ſtet in iudicio ante ꝯſpectū iudicis īfidelis. Uł ſi fidelis certe ſecularis: et q̇ te venerari debuerat: ꝓpter dignitatē fidei iudicante ꝓpť neceſſitatē cauſe: ꝛ ꝑdes dignitatem xp̄i ꝓpter negociū mundi: deinde omne iudiciuꝫ irritatio cordis eſt ꝛ cogitationū malarū. nā ſi videris ꝙ cauſa tua fraudibꝰ: aut pecunijs expugneť: ꝛ ſimiliter tu cauſe tue adeſſe feſtinas: et ſi abinitio hoc conſilium non habuiſti. Augu. in enchiridion. Et ideo prohibuit hic dn̄s ſuos de ſecłaribus rebus cum alijs habere iudicium: tñ cuꝫ apoſtolus ſinit ī eccleſia talia iudicia finiri: iter fratres fratribus iudicātibus: extra eccleſiam vero terribiliter vetat: manifeſtū eſt quid ſcḋm veniam concedatur infirmis. Grego. in moralibus. Sed tamen quidam dū temporalia nobis rapiūt ſolūmodo ſunt tollerandi. Quidā vero ſūt ſeruata charitate ꝓhibēdi: nō ſola cura ne nr̄a ſubtrahanť. ſꝫ ne rapiētes nō ſua ſemetipſos ꝑdāt

Ammirāda ſētētia.

plus eñ ipsis raptoribus debem⁹ metuere ꝙ rebus irrationabilib⁹ inhiare. Cũ aũt ꝓ terrena re pax a corde cum ꝓximo scīdit: apparet ꝙ plus res ꝙ ꝓxim⁹ amat. Augu. in ser. do. Tertium ꝟo iniuriaꝝ gen⁹ qḋ ad operā ptinet ex vtroqꝫ cōsectū est: ꝛ sine vindicta pōt restitui. nā q̄ angariat hoiez: ꝛ cogit se improbe adiuuari ab iuito: ꝛ penā improbitatis pōt luere ꝛ operā reddere. In hoc ergo genere iuriaꝝ dñs docet almū xp̄ianū esse patientissimū: ꝛ ad plura pferēda paratū. vñ subdit. Et q̄cūqꝫ te angariauerit mille passus: vade cū illo alia duo et hoc vtiqꝫ monet nō tām pedibus agas ꝙ vt aīo sis parat⁹. Chry. in ho. Angariare eñ ē iniuste trahere ꝛ sine rōne vexare. Aug. de ser. do. in monte. Sic ꝗ dem putam⁹: Uade cū il. alia duo. s. milia. vt tria ꝯpleri voluerit: quo numero significat pfectio vt meminerit q̄sqs hoc facit pfectā se implere iustitiā: ꝑpter qḋ ꝛ trib⁹ exēplis hoc p̄ceptū isinuauit

Tria exēpla q̄re iduxerit dominus

ꝛ in hoc tertio exēplo simplo duplū addit: vt triplū cōpleat. Uel p hoc accipit ꝙ in precipiēdo tāꝗ tolerabilius incipiēs paulatim creuerit: nā primo p̄beri voluit alterā maxillā cū fuerit dextra pcussa: vt minus pferre parat⁹ sis: ꝙ ptulisti. Deide illi qui tunicā vult tollere iubet et pallium dimitti: vel vestimentū fm aliā literā: qḋ aut tantūdē est: aut nō multo amplius. Tertio de mille passibus quibus addēda dicit duo milia vsqꝫ ad duplū perducit. Sed qm parū est nō nocere: nisi ꝛ bñficiū p̄stes: ꝯñr adiūgit ꝛ dicit. Qui aūtē petit a te da ei. Chry. sup ma. Quia diuitie nostre nō sunt: sꝫ dei. Deus eñ dispēsatores diuitiaꝝ suarū voluit esse nos nō dominos. Hiero. Sꝫ si de elemosynis tm̄ dictū intelligamus: in plurib⁹ pauperib⁹ hoc stare nō pōt: sꝫ vt diuites si semper dederit semp dare nō poterūt. Aug. in ser. do. Dicit ergo. Omni petenti da: nō oīa petenti: vt id deo: qḋ dare honeste potes ꝛ iuste. Quid eñ si pecuniā petat: qꝛ innocētē conet opprimere: qḋ si stuprū petat? Dādum est ergo quod nec tibi nec alteri noceat: q̄tū ab hoīe credi pōt: ꝛ cū negaueris qḋ petit: iudicanda est iustitia vt nō eū inanē dimittas ꝛ aliqñ melius aliquid dabis cum petentē iniuste correxeris. Augu. ad Uincē. Utilius eñ esurienti panis tollit. si de cibo securus iustitiā negligat: ꝙ esurienti panis frāgit vt iniustitie seduct⁹ acquiescat. Hie. Pōt eñ itelligi de pecunia doctrīe q̄ nūꝗ deficit: sꝫ q̄to plus dat: tāto amplius duplicatur. Augu. Quod aūt ait. Et volenti mutuari a te ne auertaris: ad aīum referēdū est hilarē eñ datorē diligit de⁹. Mutuatur aūt oīs q̄ accipit: etiā si ip̄e non soluturus sit: qꝛ misericordib⁹ deus pl'a restituit. aut si nō placet accipe mutuātē nisi eū q̄ accipit reddit⁹ intelligendū est dñm ipsa duo gña p̄stādi esse cōplexū. nā aut donam⁹ aut reddituro ꝯmendamus. Recte ergo ad hoc beneficiū gen⁹ hortādo dicit. Ne auertaris. i. ne ꝑpterea voluntatē alienes: q̄si deus nō redditurus sit: cū homo reddiderit. cū eñ ex precepto dei facti s: ifructuosum esse nō pōt. Chry. sup mat. Ergo iubet nos xp̄s mutuū dare: non tñ sub vsuris: qꝛ qui sic dat non sua dat: sed aliena tollit. de vno vinculo soluit: ꝛ multis alligat: et non ꝑpter dei iustitiā dat: sꝫ ꝑpter propriū lucrū. Similis est ēt pecunia vsuraria aspidis morsui. nam sicut venenū aspidis latēter oīa mēbra corrumpit: sic vsura oēs faculates cōuertit in debitū. Aug. ad marcel.

Usure detestatio.

Obijciunt aūt quidā ꝙ hec christi doctrina reipubl: ce moribus nulla ex parte conueniat. nā q̄s inquiūt tolli sibi ab hoste aliquid patiat? vel romane prouincie depredatoribus nō mala velit belli iure rependere. Sunt autem ista precepta patientie semper in cordis p̄paratione retinenda: ipsaqꝫ beniuolentia ne reddatur malum pro malo semp in voluntate complēda est. Agēda

ſunt autem multa etiam cū inuitis
benigna quadam aſperitate plectē
tis: ac per hoc ſi terrena reſpublica
precepta chriſtiana cuſtodiat: ⁊ ipa
bella ſine beniuolentia nō gerētur:
vt ad impietatis iuſticieq̧ pacatam
ſocietatē victis facilius conſulatur
nam cui licentia iniquitatis eripi-
tur vtiliter vincit: qm̄ nihil eſt infe-
licius facilitate peccantiū: qua pe-
nalis nutrit ipunitas: ⁊ mala volū-
tas velut hoſtis interior roboratur.

¶ Audiſtis qꝛ dictum eſt: dili
ges proximū tuum et odio ha
bebis inimicum tuum. Ego
autem dico vobis: diligite
inimicos veſtros: benefacite
his qui oderunt vos: et orate
p̄ perſequētibus et calūnian-
tibus vos: vt ſitis filij patris
veſtri qui in celis eſt: qui ſolē
ſuū oriri facit ſup̄ bonos ⁊ ma
los: ⁊ pluit ſup̄ iuſtos ⁊ iniuſtos
Si ei diligitis eos q̄ vos dili-
gūt quā mercedē hēbitꝭ? Nōne
⁊ publicani hoc faciunt? Et ſi
ſalutaueritis fr̄es veſtros tm̄:
q̄d amplius facitis? Nonne ⁊
ethnici hoc faciūt? Eſtote er-
go vos perfecti: ſicut ⁊ pater
veſter celeſtis perfectus eſt.

¶ Glo. Docuit dn̄s ſupra iniuriā
inferenti nō eſſe reſiſtendū: ſꝫ ad
plura pferēda paratū eſſe. nūc aūt
Cōple- vlterius docet iniuriā inferētibus
tio cha- impendēdū eſſe charitatis affectū
ritatis ſimul et effectū. Et cum p̄miſſa ad
in quo cōplemētū iuſtitie legis ptineant:
conſiſtit cōuenićter hoc vltimū ptinet ad im
pletionē charitatis: q̄ ſm aplm̄ eſt
legis plenitudo. Dicit ergo. Audi
ſtis quia dictū eſt: diliges proximū
tuum. Augu. in primo de doc. xp̄ia
na. Qꝛ autē nullū hominē excepit:
qui precepit proximū diligere: dn̄s
in parabola ſemiuiui relicti oſten
dit dicēs proximū qui erga illū erti
tit miſericorſ. vt eū intelligamus
proximū cui ex hꝭ bēdū eſſet miſeri-
cordie offm̄: ſi indigeret: qđ nulli ne
gandū eſſe quis nō videat: domino
dicēte. Bn̄facite his q̄ oderūt vos.
Augu. de ſer. do. in mō. Gradū autē
eſſe in phariſeoꝝ iuſtitia: q̄ ad legē
veterē ptineret: hinc intelligitur: q̧
multi et eos a quibus diligunt ode
runt. Aſcendit ḡ aliquē gradū: qui
proximum diligit: q̧uis adhuc ode
rit inimicū. vn̄ ad hūc deſignādum
ſubditur. Et odio habebis inimicū
tuū. Que vox nō eſt accipiēda vt iu
bētis iuſto: ſꝫ pmittentis infirmo.
Augu. cōtra Fauſtū. Quero autē a
manicheis cur ꝓprium velint eē le
gis moyſe qđ dictum eſt antiquis:
oderis inimicum tuum: an et pau
lus nō dixit homines quoſdam deo
odibiles? Querendum eſt ergo
quō itelligatur exēplo dei cui dixit
paulus quoſdam odibiles odio ha
bendos inimicos: et rurſus exēplo
dei qui facit ſolē ſuum oriri ſup̄ bo
nos et malos diligendos inimicos?
Hec itaq̧ regula eſt qua ⁊ oderim9
inimicum propter id qđ in eo malū
id eſt iniquitatē: ⁊ diligamus inimi
cū ꝓpter id qđ in eo bonū eſt. i. ratio
nalē creaturā. Audito igitur ⁊ non
intellecto qđ antiquis dictuꝫ erat.
Oderis inimicum tuū. ferebantur
hoies in hois odiū: cū nō deberent
odire niſi vitiū. Hos ergo corrigit
dn̄s cū ſubdit: ego aūt dico vobis:
diligite inimicos vr̄os. vt qui iam
dixerat. Nō veni ſoluere legem: ſꝫ
implere. Precipiendo vtiq̧ vt diliga
mus inimicos: cogeret nos itellige
re quō poſſemus vnū eūdēq̧ hoiēꝫ
⁊ odiſſe propter culpam: ⁊ diligere
propter naturā. Glo. Sed ſciendūꝫ Scribe
eſt in toto corpore legis nō eſſe ſcri depra-
ptū. Odio habebis inimicū tuū: ſꝫ uāt legē
hoc dicitur ꝗtuꝫ ad traditionē ſcri
barū q̄bus viſum eſt hoc addendū
qꝛ dn̄s precepit filijs iſrl̄ perſequi
inimicos ſuos: ⁊ delere amalech de
ſub celo. Chry. ſup matt. Sicut autē
qđ dictū eſt. Nō cōcupiſces. non di-
ctū eſt ad carnē: ſed ad animā: ſic ⁊
in hoc loco: caro quidē inimicū ſuū

diligere nō pt: ala āt pōt: qꝛ dilectio vł odiū carnis ī ſensu eſt. aīe ꝟo in itellectu. Qñ ergo nocemur ab aliquo: ꝛ ſi ſentim⁹ odiū: nō tñ e reqvo lum⁹: cognoſce qꝛ caro nr̄a odit inimicū: ala ꝟo diligit. Grego. xxi mo. Inimici āt dilectio tūc veraciter cuſtodit: cū non de ꝓfectu deijcimur: nec de ruina illius letamur. Nō eñ amat aliqs quē nō vult eſſe melio rē: eūqꝫ ſtātē voto pſequit: quē cecidiſſe gratulat. Euenire tñ plerūqꝫ ſolet: vt nō amiſſa charitate ꝛ inimici nos ruina letificet: ꝛ rurſum ei⁹ gl'ia ſine inuidie culpa ꝯtriſtet: cū ꝛ ruēte eo qſdā bñ erigi credim⁹: ꝛ pficiēte illo pleroſqꝫ iniuſte oppmi timeam⁹ Sꝫ ad hoc ſeruādū eſt diſcretiōis examē: ne cū nr̄a odia exeqmur: fallamur ſub ſpecie vtilitatis aliene: Opꝫ ēt pēſare qd debem⁹ ruine peccatoris ꝛ qd iuſtitie ferientis. nā cū peruerſum quēqꝫ oipotēs pcutit: ꝛ cōgaudēdū eſt iuſtitie iudicis: ꝛ ꝯdolēdū miſerie pereūtis. Glo. Qui autē ſūt ꝯ ecclīā trib⁹ modis ei aduerſāt odio: ꝟbis: cruciatu corpis: econtra diligit. vñ dr: Diligite inimicos veſtros: bñfacite ꝛc. vñ ſeqtur. Bñfacite his q oderūt vos. vñ ſequit. Et orate ꝓ pſequē. ꝛ cal. vos. Hiero. Multi pcepta dei imbecillitate ſua nō ſctōꝝ virib⁹ eſtimātes. impoſſibilia putat eſſe q pcepta ſunt: ꝛ dñt ſufficere ꝟtutib⁹: nō odiſſe inimicos cete rū diligere pl⁹ pcipi qꝫ hūana natura patiat. Sciēdū eſt ergo xp̄m nō impoſſibilia pcipere: ſed pfecta q fecit dauid in ſaul ꝛ abſalon. Stephan⁹ quoqꝫ martyr ꝓ lapidātib⁹ dep̄cat⁹ eſt. Et paul⁹ anathema cupit eſſe ꝓ pſecutorib⁹ ſuis. Hoc āt ieſus ꝛ docuit ꝛ fecit dicēs: Pater ignoſce illis Aug. in enchiridiō. Sꝫ pfectoꝝ ſūt iſta filioꝝ dei: quo qdē ſe dꝫ oīs fidelis extēdere ꝛ hūanū aīum ad hūc affcm̄ orādo deū: ſecūqꝫ luctādo perducere. Tñ ħ tā magnū bonū tante multitudinis nō eſt quātā credim⁹ exaudiri: cū ī orōne dr. Dimitte nob debita nr̄a: ſicut ꝛ nos di. debi. nr̄is. Aug. de ſer. do. in mōte. Orāt autēꝫ

Chriſti pcepta pfecta.

hic qō ꝙ huic precepto dñi quo nos hortatur orare pro inimicis: multe alie ſcripture partes videntur aduerſe: quia in prophetis inueniūt multe imprecationes aduerſus inimicos: vt eſt illud. fiant filij eius pupilli: Sꝫ ſciendū ꝙ ꝓphete ſolēt figura iprecātis futura predicere: Sꝫ illud magis mouet qd dicit ioānes. Eſt autē pctm̄ ad mortē non ꝓ illo dico vt oret qs ꝛ apte eñ oñdit eē aliqs fratres ꝓ quib⁹ orare nob nō pcipit p ħ qd pmittit. Siqs ſcit peccare frēꝫ ſuū ꝛc. cū dñs ēt ꝓ pſecutorib⁹ nos iubeat orare. Nec iſta qō ſolui pōt niſi fateamur aliqua pctā eē in fratribus q inimicoꝝ pſecutiōe ſūt grauiora. Nā et ſtephanus orat ꝓ eis a qb⁹ lapidatur: qꝛ nōdū xp̄o crediderāt. Et ap̄ls paulus nō orat. ꝓ alexādro qꝛ fr̄ erat: ꝛ p inuidētiā fraternitatē oppugnādo peccauerat. Pro q aūt non oras iā nō cōtra illū oras. Sꝫ qd agim⁹ de his cōtra qs oratū a ſanctis accipim⁹ nō vt corrigerēt. nā hoc mō ꝓ ipſis poti⁹ oratū eſt: ſed ad illam vltimā dānationē nō ſicut ꝯtra dñi traditorē ꝓ ꝓphetā: nā illa pdictio futuroꝝ nō optatio ſupplicij fuit. ſꝫ ſic ī apocalypſi legim⁹ martyres orare vt vindicēt: ſꝫ hinc nō oportet moueri. Quis eni audeat affirmare vtrum ꝯ ipſos hoies: an contra regnū peccati petierint? Nā ipſa ꝛ iuſtitie ꝛ miſericordie vindicta martyrū vt euertat regnū peccati: quo regnāte tāta ꝑpeſſi ſunt deſtruitur autē partim correctiōe hominū: ꝑtim dānatiōe pſeuerātiū in pctō. Nōne tibi videt paul⁹ in ſeipſo ſtephanū vindicaſſe cū dicit. Caſtigo corpus meū: ꝛ in ſeruitutē redigo? Aug. de que. no. ꝛ ve. te. Uel aie occiſoꝝ clamāt vindicari ſe poſtulantes. ſicut ſanguis abel clamauit de terra nō voce: ſꝫ rōne. Nā ꝛ op⁹ opificē laudare dr p hoc ipſum ꝙ videntē ſe oblectat. nō eñ tā impatiētes ſunt ſancti vt vrgeāt fieri qd ſciunt tpe prefinito futurū. Chry. in ho. Uide autē quot gradus aſcēdit: ꝛ

Gradus virtutis consummate.

quar nos in ipſam ꝟtutis verticē ſtatuit. Primus gradus eſt: nō inci pere iniuſtitiā. ſecūdus eq̄lē nō vin dicari. tertius non facere verāti q̄ q̄s paſſus ē. quart⁹ exponere ſeip ſum ad patiēdū mala. quintus am plius ſe tribuere ꝗ̄ ille vult q̄ fecit mala. ſext⁹ nō odio hr̄e eū q̄ ħ opa tur. ſeptimus diligere. octauus be nefacere: non⁹ ꝓ ipſo orare. Et q: magnū erat ꝓceptū. ꝓclarū premiū ſubdit. ſ. fieri ſimiles deo. vñ dicit. Ut ſitis filij patris veſtri q̄ eſt in ce lis. Aug. Si q̄s em̄ ꝓcepta dei ri ſto diat: filius dei efficiꝛ ꝫ nō in na tura filius eſt: hic. ſ. de quo loquiꝛ: ſꝫ arbitrio ſuo. Augu. de ſer. do. in mōte. Ex illa autē regula intelligē dū eſt qđ hic diciꝛ: qua et ioannes dicit. Dedit eis poteſtatē filios dei fieri. Unus em̄ naturaliter filius ē nos aūt ꝑtāte accepta efficimur fi lij inquātū illa q̄ ab eo precipiunꝛ implem⁹. Itaqꝫ nō ait. Facite iſta: q: eſtis filij: ſꝫ facite iſta vt ſitis fi lij. Cū aūt ad hoc nos vocat: ad ſi militudinē ſuā vocat. vñ ſequitur. Qui ſolē ſuū facit oriri ſup bonos et malos: ⁊ pluit ſup iuſtos ⁊ iniu ſtos. Pōt aūt ꝑ ſolē intelligi nō iſte viſibilis: ſed ille de quo dr̄. Uobis qui timetis nomē dn̄i: orieꝛ ſol iuſti cie: ⁊ ꝑ pluuiam irrigatio doctrine veritatis: q: et bonis ⁊ malis appa ruit ⁊ euangelizatus eſt xp̄s. Hyla. Uel in baptiſmi ⁊ ſpūs ſacramēto tribuit ſolē ⁊ pluuiā. Aug. Uel pōt accipi ſol iſte viſibilis ⁊ pluuia qua fruct⁹ gignuntur: q: iniqui in libro ſapientie plangunt. Sol non ortus eſt nobis. Et de pluuia ſpirituali diciꝛ. Mandabo nubibus meis ne pluāt ſuper eā. Sꝫ ſiue ħ ſiue illud magna dei bonitate fit q̄ nobis imi tand⁊ precipiꝛ: nō aū ſolū ait. Qui fac̄ ſolē oriri: ſꝫ addidit. Suū. i. quē ipē fecit: vt hic admoneremur quā ta liberalitate ex ꝓcepto ei⁹ p̄ſtare debemus: qđ nō creamus: ſꝫ ex mu neribus eius accipim⁹. Aug. cōtra vincentiū. Sed ſicut iſta dona eius laudamus: ita etiā flagella in eos q̄s diligit cogitem⁹: vñ nō ois q̄ pcit amic⁹ eſt nec ois q̄ verberat inimic⁹: Meli⁹ eſt em̄ cū ſeueritate diligere ꝗ̄ cū lenitate decipere. Chry. ſup Mattheum. Caute autē dixit. Su per iuſtos et iniuſtos: quia omnia bona deus: non propter homines dat ſed propter ſanctos: ſicut et fla gella propter peccatores: ſed in bo nis nō ſeparat peccatores a iuſtis ne deſperent: nec in malis iuſtos a peccatoribus ne glorientur. Maxi me cum malis bona nō proſint qui male viuentes ad preiudicium ſuū percipiunt nec bonis mala noceant ſꝫ magis proſint ad iuſtitie lucrū. Auguſti. in libro. j. de ciuitate dei. Nam bonus temporalibus bonis non extollitur: nec malis frangitur Malus autem ideo huiuſmodi in felicitate punitur: quia felicitate corrumpitur. Uel ideo iſta tempo ralia bona et mala vtriſqꝫ voluit eſſe cōia: vt nec bona cupidi⁹ appe tanꝛ: q̄ mali hr̄e cernunꝛ: nec mala turpiter euitenꝛ quibus et boni af ficiunꝛ. Glo. Amare aūt amātē na ture eſt: inimicum vero amare eſt charitatis: ⁊ iō ſequiꝛ. Si em̄ dilig tis eos q̄ vos diligūt: quā mercedē hēbitis. ſ. in celo: nullā. de his em̄ diciꝛ. Recepiſtis mer. vr̄am. Sed tn̄ hec opꝫ facere: ⁊ illa nō omittere Raba. Si ꝫ pctores erga dilectores ſuos ꝟſa vice volūt eē bn̄fici: multo mag̃ vos maior̃ dilectiōis ſignū āplecti debet̃: et nō amātes. vñ ſeq tur. Nōne ⁊ publicani ħ faciunt. i. q̄ publica vectigalia exigūt: vl̄ q̄ pu blica negocia ſcti vl̄ lucra ſectanꝛ. Glo. Si vero ꝓ his tm̄ oraueritis: q̄ aliqua affinitate vobis ꝯiuncti ſūt qui ā amplius hꝫ bn̄ficiū vr̄m ꝗ̄ in fidelium: vñ ſequitur. Et ſi ſaluta. fratres ve. tantū q̄d ā̄pli⁹ facietis. Salutatio enim eſt q̄dam ſpecies orationis. Nonne ethnici hoc fa ciunt. Raba. id eſt gentiles. nam ethnos grece latine gēs dicitur: q̄ tales ſunt vt fuerunt geniti ſcilicet ſub peccato. Remi. Q: vero perfe ctio dilectiōis vltra dilectionē limi

Quare iniustis flagella

corū nō pōt ꝑducere. ideo poſtꝗ do
miu⁹ ꝑcepit diligere inimicos: ſub-
iunxit. Eſtote ergo ⁊ vos ꝑfecti: ſi
cut et pater veſter celeſtis perfect⁹
eſt. Ipſe quidez perfectus eſt vt oī
potens: homo autē vt ab oīpotente
adiut⁹. nā ſicut quādoqꝫ in ſcriptu-
ris ꝓ veritate et equalitate accipit
vt ibi. Sicut fui cum moyſe ita ero
et tecum. aliquando autem pro ſi-
militudine vt hic. Chryſoſt. ſuper
matth. Sicut .n. filij carnales ſimi
lant p̄res in aliquo corporis ſigno:
ita filij ſpirituales deū i ſanctitate.

**¶ Attendite ne iuſtitiam ve-
ſtram faciatis corā hominib⁹
vt videamini ab eis: alioquin
mercedē non habebitis apud
patrem veſtruz qui in celis eſt.**

¶ Glo. Poſtꝗ xp̄s legē quātū ad p̄
cepta ipleuit: īcipit nūc eā adiple-
re quātū ad ꝓmiſſa vt ꝓ celeſti mer
cede ꝑcepta dei faciam⁹: nō ꝓ terre
nis que lex ꝓmittebat. Oīa aūt ter
rena ad duo potiſſima reducuntur
ſcilicet ad humanā gloriā: et ad ter
renorum affluentiā: quoruz vtrūqꝫ
in lege promiſſum eē videtur. De
gloria .n. dr̄ in deutro. Faciet te do
minus excelſiorē cunctis gētibus.
que verſantur in terra. De affluen
tia vero tpalium ibidem ſubditur.
Abundare te faciet dn̄s in oib⁹ bo
nis. et ideo domin⁹ hec duo ab intē
tiōe fidelium excludit. ſ. gloriā ⁊ ter
renoruz affluētiā. Sz ſciendū ꝙ ap
petitus glīe ꝓpinquius eſt virtuti
Chry. ſuper matth. Ubi .n. res agit
glorioſa: ibi facilius inuenit locum
gloriationis occaſio: et ideo intētio
nem glorie primo dn̄s excludit. Pre
omnibus .n. vitijs carnalibus picu
loſius hoc eē i hominibus intelle-
xit. cū .n. oīa mala fuco diaboli ve-
xent: cōcupiſcētia vane glorie ma-
gis vexat ſeruos dei ꝗ ſeruos dia
boli. Augu. i li. de ſer. dn̄i i mōte. Quas
ēt vires nocēdi habeat hūane glo-
rie amor: nō ſentit niſi qui ei bellū
idixerit: quia ⁊ ſi cuiqꝫ facile eſt lau
dē non cupere dū negat: difficile tn̄

Diſtinctio bonorum terrenorum.

De glīe appetitu doctrina.

eſt ea nō delectari cum offertur.
Chry. ſup matth. Intuere aūt qua
liter icepit velut de fera aliq̄ diffici
le cognita diſputās: et apta furari
eum qui non valde vigilat. Occulte
n. igreditur ⁊ oīa q̄ intus ſunt i ſen
ſibiliter aufert. Chry. in ho. Et iō
hoc cautius cauendū mādat dicēs
Attendite ne iuſticiā vr̄az faciatis
corā hominibus. Cor autē nr̄m at-
tendere debemus: inuiſibilis .n. eſt
ſerpens quē obſeruare iubemur: ⁊
latenter igredit ⁊ ſeducit: ſed in cor
de mundo ſi ſurreptio inimici ſuc-
ceſſerit: mox hō iuſtus diſcernit: qꝛ
ſpiritu alieno iuaditur. Si aūt cor
fuerit iniquitatibus plenū: ſugge-
ſtionem diaboli non facile itelligit.
et ideo premiſit. Ne iraſcaris. Ne
cōcupiſcas ⁊c̄: quia qui malis iſtis
ſubiect⁹ eſt: cor ſuum nō pōt attēde
re. Sz qūo pōt fieri vt nō corā homi
nib⁹ elemoſynam faciamus? aut ſi
fiat qūo nō ſciem⁹? Si .n. p̄nte ali-
quo occurrerit paup: quō dabit ei
abſconſe? ſed educēdo eū in ſecreto
videtur: qꝛ datur: Sz ꝯſidera qꝛ nō
dixit. Ne tn̄ corā hominib⁹ faciatꝫ
ſed addidit. Ut videamini ab eis.
Qui ergo non ideo facit vt ab oib⁹
videat: ⁊ ſi corā hominibus fecerit
nō tn̄ corā hoībus feciſſe vr̄. qui .n.
aliq̄d facit ꝓpter deū: neminē vi-
dit in corde ſuo niſi deū: ꝓpter quē
facit: ſicut artifex euz ſemꝑ habet
pre oculis: qui ſibi opus faciendū
ꝯmiſit. Grego. Si ergo dantis glo-
riā querimus: ⁊ publicata nr̄a opa
in cōſpectu illius occulta ſeruam⁹.
ſi vero per hoc noſtrā laudē ꝯſpici
mus foras ab eius ꝯſpectu iā fuſa
ſunt: etiā ſi a multis ignoret: ſz val
de ꝑfectoꝝ eſt ſic oſtēſo ope actoris
gloriā querere vt de illata laude ꝓ
uata neſciāt exultatione gaudere
quā infirmi: qꝛ perfecte cōtemnēdo
nō ſupāt: neceſſe eſt vt bonū quod
operantur abſcōdant. Aug. de ſer.
do. in monte. In hoc ⁊c̄ ꝙ dicit Ut
videamini ab eis: nihil addēs: ap-
paret hoc eū prohibuiſſe vt ibi finē
nr̄i ꝓpoſiti collocemus. nā ⁊ apl̄s q̄

Que ſit bonoruz operum intentio.

dicit: Ego omnib⁹ ꝑ oīa placeo. Qđ
nō iō facit vt placeret hominibus
ſed deo: ad cui⁹ amorē corda homi
nū volebat cōuertere ex eo qđ eis
placebat. Sicut nō abſurde loq̄ret
q̄ diceret. In hoc ope quo nauez q̄
ro: nō nauē q̄ro. ſʒ patriā. Augu. de
ſer. do. Dicit aūt. Ut videamini ab
eis. q: ſunt q̄dā q̄ ſic faciūt iuſtitiā
corā hoibus vt nō videanť ab eis:
ſed vt ipſa opa videanť: ⁊ glorificeť
pater q̄ in celis eſt: nō. n. ſuā iuſti-
tiā deputāt: ſʒ ei⁹ cui⁹ fide viuūt. Au
gu. de ſer. do. in mōte. In hoc etiaʒ
qđ addit. Alioq̄n mercedē nō ha-
bebitis apud patrē veſtrū q̄ in ce-
lis ē: nihil aliđ demōſtrat ⁊ niſi illđ
nos cauere oportere ne humanam
laudem pro noſtroꝝ opeꝝ mercede
queramus. Chry. ſuꝑ matt. Quid
aūt a deo recipies: qui deo nihil de
diſti? Nā qđ ꝓpter deū fit: deo dať
⁊ ab eo recipiť qđ. aūt ꝓpter hoies
fit: in vētos effundiť. Que eſt āt ſa
piētia res dare ⁊ verba vacua ꝯpara
re: ⁊ mercedē dei cōtēnere? Uelillū
aſpice a quo laudē expectas: qui te
ꝓpter deū facere putat: alioq̄n vi-
tuperaret te magis. Ille aūt q̄ ple
na q̄dē volūtate ꝓpter hoies facit:
ille propter hoies feciſſe videť. Si
aūt ꝑ alicui⁹ cor cogitatio vana aſcē
dit deſiderās hoibus apꝑere: aīa
aūt itelligēs ꝯtradicit: ille nō pro-
pter hominē feciſſe videť: q: qđ co-
gitauit paſſio carnis eſt: quod eli
git iudicium anime.

Cū ergo facis elemoſynaʒ:
noli tuba canere ante te ſicut
hypocrite faciūt i ſynagogis
⁊ vicis vt honorificētur ab ho
minib⁹. Amē dico vobis rece
perūt mercedē ſuā. Te aūt fa
ciēte elemoſynā: neſciat ſini-
ſtra tua q̄d faciat dextera tua:
vt ſit elemoſyna tua i abſcō-
dito: ⁊ pater tuus qui videt in
abſcondito reddet tibi.

Augu. de ſer. do. in mon. Sꝑalr

ſupra dn̄s iuſtitiā notauit cū dixit.
Attēdite ne iuſtitiā vr̄aʒ ⁊c. nūc āt
ꝑ ꝑtes exeq̄tur. Chry. ſuꝑ Matth.
Ponit aūt tria fortia bona. ſ. elemo
ſynā orōnē ⁊ ieiuniū. ꝯtra tria ma-
la aduerſus q̄ dn̄s tētatiōis belluʒ
ſuſcepit. pugnauit. n. ꝓ nobis ꝯ gu
lā i heremo. ꝯ auaritiā ſupra mōtē
ꝯ vanā gloriā ſupra tēplū. Eſt ergo
elēoſyna q̄ diſꝑgit. ꝯ auaritiā q̄ cō-
gregat: ieiuniū ꝯ gulā: q: eſt ei con
trariū. orō vō ꝯtra vanā gl'iam: q:
cū oē malū ex malo naſcať: ſola va
na gl'ia đ bono ꝓcedit: iō nō đſtrui
tur ꝑ bonū: ſʒ magis nutriť. nullū
ḡ remediū pōt eē ꝯ vanā gl'iā niſi
orō ſola. Ambro. Ois aūt ſnīa diſci
pline xp̄iane i mīa ⁊ pietate ē: ⁊ iō
ab elemoſyna icipit dicēs. Cū ḡ fa
cis elemoſynā noli tuba canere an̄
te. Glo. Tuba aūt ē ois act⁹ vel ſer-
mo ꝑ quē opis iactātia demōſtrať:
puta q̄ facit elemoſynā qn̄ aliqueʒ
videt p̄ntē: vel itercedēte aliq̄ aut
honeſtiori ꝑſone q̄ pōt retribuere.
al's aūt nō facit. Sʒ ⁊ ſi i loco ſecre
to fecerit: eo ꝓpoſito vt laudabilis
videať: tuba ē. Augu. Sic ḡ qđ diť.
Noli tuba canere an̄ te: ad hoc re-
ſpicit qđ ſuꝑi⁹ ait. Attēdite ne iuſti
tiā vr̄aʒ faciatis co. ho. Hiero. Qui
āt tuba canit elemoſynā faciēs hy
pocrita ē. Et iō ſubdit. Sicut hypo
crite faciūt. Yſido. Nomē hypocri-
te tractū ē a ſpē eoꝝ q̄ i ſpectaculis
ꝯtecta facie icedūt diſtiguētes vul-
tū vario colore: vt ad ꝑſone quā ſi-
mulāt colorē ꝑueniāt: mō i ſpē viri
mō i femie vt fallāt ppl'ʒ dū i ludis
agūt. Augu. de ſer. do. i mōte. Sic
ḡ hypocrite. i. ſimulatores tāq̄ imi
tatores ꝑſonaꝝ aliaꝝ agūt ꝑtes il
li⁹ qđ nō ſūt. nō eni q̄ agit ꝑtes aga
menonis vere ipſe ē: ſʒ ſimulat eū: ſic
⁊ in eccleſijs in oī vita hūana q̄ſq̄s
ſe vult videri qđ nō eſt: hypocrita
eſt. Simulat. n. ſe iuſtū ⁊ nō exhi-
bet: qui totū fructū in laude hoiuʒ
ponit. Glo. ⁊ iō ſubdit loca publica
cum dicit. In ſynagogis ⁊ vicis.
Et finem intentuʒ cum ſubdit. Ut
honorificētur ab hominibus. Gre-

Tria bona trib⁹ mal' opponunť.

go.xxxij.mora. Sciendum vero eſt
Falſi quod ſunt nonnulli: qui ⁊ ſctitatis
xp̄iani habitum tenent ⁊ perfectiōis meri
notātur tuz exequi nō valent: quos nequaq̄
credendū eſt inter hypocritaruz nu
meruz currere: qꝛ aliud eſt ifirmita
te: aliud callida ſimlatiōe peccare.
Augu. de ſer. do. in mōte. Tales au
tem qui ſimulatiōe peccant: ab iſpe
ctore cordis deo mercedē nō capiūt
niſi fallacie ſuppliciū: ⁊ ideo ſubdit.
Amē dico vobis receperūt mercedē
ſuaz. Hiero. Nō dei mercedē: ſꝫ ſuā.
Laudati. n. ſunt ab hoibus. quoꝝ
cauſa exercuere virtutes. Augu. de
ſer. do. i monte. Hoc aūt reſpicit ad
illud quod ſupra poſuit. Alioquin
mercedez nō habebitis apud pr̄ez
veſtrum. Sic ergo nō quomodo illi
elemoſynaz facias: ſꝫ quomodo fa
cienda ſit iubet ꝯuenienter cum di
cit. Te aūt faciente ele. ne. ſini. tua
quid fa. dex. tua. Chry. in ho. Hoc āt
per ſuperabūdantiā dr̄: ac ſi dicat.
Si poſſe eſt teipꝫ ignorare: et ipſas
man⁹ latere poſſibile eēt ſtudioſiſſi
mū eſt tibi. Chry. ſup matth. Ap̄li
autē interp̄tantur in li. canonū ſic
Dextera eſt populus xp̄ian⁹: qui. ē
ad dexterā xp̄i. Siniſtra aūt eſt oīs
populus qui eſt ad ſiniſtram. Hoc
ergo dicit ne chriſtiano elemoſinaz
faciente que eſt dextera infidelis
aſpiciat qui ē ſiniſtra. Augu. de ſer.
do. in monte. Sꝫ ſm hoc videbitur
nulla eſſe culpa velle placere fide
libus: cum tn̄ in quorūlibet hoium
laudē finem boni operis cōſtituere
ꝓhibeamur. Ut autem te imitētur
quibus facta tua placuerint nō tm̄
fidelibus: ſed etiam infidelibus ex
hibendum eſt. Si autē vt alij dicūt
ſiniſtra inimicū putauerꝭ: vt neſciat
inimicus tuus cuz elemoſinā facis:
cur ipſe dominus inimicis iudeis
circunſtantibus miſericorditer ſa
Errone⁹ nauit homines? Deinde quomodo
itellect⁹ cum ipſo inimico faciemus. vt illḋ
repellit. impleamus preceptū. Si eſurierit
inimicus tuus ciba illum. Tertia
opinio eſt ridenda eorum qui dn̄t.
ſiniſtre nomine vxorem ſignificari:

vt quoniā i re familiari tenaciores
pecuniarū ſolent eſſe femie: lateat
eas cuz aliquid viri alienis ipēdūt
propter domeſticas lites. Non aūt
ſolis viris hoc preceptum datū eſt.
ſed ēt feminis. cui ḡ ſiniſtre iubet
femina occultare op⁹ miſericordie
ſue? an etiam vir ſiniſtra erit femie
quod quiſpiam putat cū p̄ceptū ſit
talibus vt ſe inuicem bonis morib⁹
lucrifaciant: nō ſibi debent occulta
re bona opera ſua. nec furta facien
da ſunt vt ꝓmereatur de⁹. ꝙ ſi oc
cultandū eſt aliquid q̄diu alterius
infirmitas id equo aio non poteſt
ſuſtinere: q̄uis non illicite fiat: non
tn̄ femina per ſiniſtrā ſignari faci
le apparet totius capl'i ſignificatio
ne. Et ēt quā ſiniſtrā vocet: quod. n.
in hypocritis culpatum eſt: quod
ſ. laudes hominum querunt: hoc tu
facere vetaris. quapropter ſiniſtra
vr̄ ſignificare delectationē laudis:
dextera autē ſignificat intentionez
iplendi p̄cepta diuina. Cū ergo cō
ſcie faciētis elemoſynaz miſcet ſe
appetitio laudis hūane: fit ſiniſtra
ꝯſcia dextre. Neſciat ergo ſiniſtra.
i. nō ſe miſceat cōſcie tue laudis hu
mane appetitio. Dn̄s autē nr̄ mul
to magis ꝓhibet ſolā ſiniſtrā i no
bis opari: q̄ ea miſceri operibus
dextre. Quo autē fine hoc dixerit:
oſtēdit cū ſubdit. Ut ſit elemoſyna
veſtra i abſcondito. i. in ipſa bona
cōſcia: que humanis ocl'is demr̄ari
nō pōt: nec verbis apiri qn̄ quidez
mlti mlta mētiūt. Sufficit aūt tibi
ad ꝓmerēdū p̄miū ipſa ꝯſcia: ſi ab
eo expectas p̄miū: qui ſolus ꝯſcie
iſpector eſt. Et hoc ē: qḋ ſubdit. Et
pater tuus qui vi. in abſcō. reddet
tibi. Multa latina exemplaria ha
bent. Reddet tibi palā. Chry. ſup
mat. Impoſſe eſt enim vt opus bo
num hominis in abſcondito dimit
tat deus: ſed in hoc ſeculo manife
ſtat ⁊ illo glorificat: qꝛ gloria dei ē:
ſicut et diabolus manifeſtat malū
in q̄ malicie eius ꝟtꝰ oñdit. Prope
autem publicat deus omne bonum
i ſclo illo: cui⁹ bona ſunt cōia bonis

ꝛ malis. Jdõ cuicũqꝫ illic bñ fecerit
de⁹ manifeſtũ ẽ: qꝛ ꝑ mercede iuſti
tie ſue meruit illud. Merces ãt in
iuſtitie i hꝰ ſeclo manifeſta nõ ẽ: qꝛ hꝰ
nõ ſolũ boni: ſꝫ ẽt mali ſũt diuites.
Augu. de ſer. do. in mõte. Sꝫ in gre
cis exẽplarib⁹ q̃ ꝓpria ſunt nõ iue
nim⁹ palã. Chry. in ho. Si ergo vis
habere in ſpectores eoꝝ q̃ facis: ec
ce habes non ſolũ angelos aut ar=
chãgelos: ſꝫ deũ vniuerſoꝝ. Ca. vj.

Cũ oratis nõ eritis
ſicut hypocrite q̃
amãt i ſynagogis
ꝛ i angulis platea
rũ ſtãtes orarꝫ vt vi
deãtur ab hoib⁹: amẽ dico vo=
bis recepunt mercedẽ ſuam.
tũc aũt cũ oraueris: itra i cubi
culũ tuũ. ꝛ clauſo oſtio tuo ora
patrẽ tuũ in abſcondito: ꝛ pa
ter tuus qui videt in abſcon=
dito reddet tibi.

¶ Chry. ſup mat. Salomõ dicit añ
orationẽ ꝑpara aiaꝫ tuã. Qð qdẽ
facit qui faciens elemoſynam ve=
nit ad orõnẽ: bona. n. opa excitãt
fidẽ cordis ꝛ dãt ꝯfidẽtiã aie apud
deũ orãdi. Ergo elemoſyna ꝑpara
tio ẽ orõnis: ꝛ idẽ dñs poſt elemo=
ſynã ꝯñr ð orõne nos iſtruit. Aug.
de ſer. do. i mõte nõ ãt hꝰ monet nũc
vt orem⁹: ſꝫ quõ orem⁹: ſic nec ſupi⁹
vt faciam⁹ elemoſynã: ſꝫ q̃ aio fa=
ciam⁹. Chry. ſup matt. Eſt aũt orõ
q̃ſi qdd. i ſpiritale tributũ qð aia
offert deo de viſcerib⁹ ſuis. Quãto
ḡ glioſior ẽ tãto cautior ẽ ſeruãda:
ne ꝑpꝫ hoies facta vileſcat: ꝛ idõ di=
cit: Cũ oratis nõ eritis ſicut hypo= Anima eſt tributum ſpiritale.
crite. Chry. in ho. Hypocritas vo=
cat: q̃ deũ ſe fingẽtes orare hoies
circũſpiciũt. ꝛ idõ ſubdit. Qui amãt
i ſynagogis orare. Chry. ſup. mat.
Puto aũt nõ ad locũ hoc referri qð
ait dñs: ſꝫ ad ꝓpoſitũ orãtis: i cõ=
uẽtu. n. fideliũ orare laudabile eſt:
ſicut dcm̃ eſt. Jn eccleſijs benedi=
cite deum. Qui ergo ſic orat vt ab
hoib⁹ videaꝫ: nõ deũ aſpicit: ſed ho
mines. ꝛ idõ quãtũ ad ꝓpoſitũ ſuuꝫ
in ſynagoga orat. cuius aũt orãtis
mẽs ſolũ aſpicit deũ: quãuis in ſy=
nagoga oret: tñ apud ſe in ſecreto
videꝫ orare. Sequiꝫ. Et in ãgulis
platearũ: vt videanꝫ abſcõſe orare
Et ſic dupl'r laudanꝫ: ꝛ qꝛ orãt: ꝛ qꝛ
abſcõſe orãt. Glo. Uel anguli pla=
tearũ ſunt vbi via ꝑ trãſuerſũ vie
duciꝫ: ꝛ quadriuiũ reddit. Chry. ſu
per mat. Eo ergo ꝓpoſito i ꝯuẽtu
vetat orare vt a ꝯuẽtu videaꝫ. vñ
ſubdiꝫ. Ut videanꝫ ab hoib⁹. Orãs
ḡ nihil nouũ faciat qð aſpiciãt ho
mines: vel clamãdo vel pect⁹ ꝑcu=
tiẽdo vel man⁹ extẽdẽdo. Augu. de
ſer. do. Nõ ãt videri ab hoib⁹ ne=
fas ẽ: ſꝫ idõ hoc agere vt ab hoibus
videaris. Chry. in ho. A vana eniꝫ
glia vbiqꝫ erui bonũ ẽ: maxie ãt in
orõne: ſi. n. in hoc cogitatiõib⁹ cir=
cũferimur. ſi ad orãdũ igreſſi fue=
rim⁹: hãc hñtes egritudinẽ: qual'r
itelligem⁹ ea q̃ a nobis dñr? Aug.
de ſer. do. Sic ẽt fugiẽdũ ẽ hoium
ſciaꝫ: ſi hꝰ aio aliqd fiat vt fruct⁹ ex=
pecteꝫ placẽdi hoib⁹ vnde ſubdiꝫ.
Amẽ dico vobis recepunt mercedẽ
ſuã. Chry. ſup mat. Unuſqſqꝫ. eniꝫ.
vbi ſeminat: ibi metit. Uñ q̃ ꝓpter
hoies orãt nõ ꝓpter deũ: ab hoib⁹
nõ a deo laudanꝫ. Chry. i ho. Dicit
aũt receperũt. qꝛ de⁹ retributioneꝫ
que eſt ab ipſo tribuere vellet: illi
auteꝫ eaꝫ que eſt ab hominib⁹ vſur
pant. Quõ aũt orãdum ſit ſubiun=
git dicẽs. Tu aũt cum ora intra in
cubicu. tuum: et clau. oſtio ora pa.
tuum in abſcondito. Hieroni. Hoc
ſimpliciter intellectum erudit au=
ditorem vt vanam orandi gloriam
fugiat. Chryſoſto. ſuper matth.
Ut nemo ſit ibi niſi ille q̃ orat: ꝛ il=
lum quem orat. Teſtis enim orã=
tem grauat: non adiuuat. Chryſ.
de oratione dominica. Jn abdi= Secretũ orationis commẽdatur.
tis etiã locis orare magis ꝯuenit
fidei: vt ſciamus dominum vbi=
que eſſe preſenteꝫ ꝛ maieſtatis ſue
plenitudine occulta penetrare.
Poſſumus etiam intelligere: et

oſtiū dom⁹ os corpis:vt nō clamoſa voce orem⁹ deū:ſed tacito corde ꝓpter tria. Primo q: de⁹ nō voce clamoſa pulſandus eſt:ſ3 ꝯſcia recta placandus:qui eſt cordis auditor. Scdo q: ſecretas orōnes tuas non opꝫ alterū ſcire:niſi te ⁊ deū. Tertio q: clamoſe orans alterū iuxta te nō ꝑmittis orare. Ex colla. Cū ſummo etiā eſt orandū ſilentio:vt ipſos quoq; inimicos noſtros: qui orantibus nobis maxime inſidiantur:lateat noſtre petitionis intentio. Augu. de ſer. do. in mōte. Uel p cubicula nr̄a ſunt intelligenda corda nr̄a: de qb⁹ dr̄. Que dicitis i cordib⁹ vr̄is:⁊ in cubilib⁹ vr̄is cōpungimini. Oſtiū eſt carnalis ſenſus foris ſunt oia tp̄alia:que per ſenſum cogitationes nr̄as penetrant: ⁊ turba vanorū phantaſmatū orantibus obſtrepunt. Cypri. de orōne dn̄ica. Que aūt ſegnitia ē alienari ⁊ capi ineptis cogitationib⁹ et prophanis cū dn̄3 deprecaris:quaſi ſit aliud qd magis debeas cogitare ꝙ cū deo loquaris. Quō te audiri a deo poſtulas:cum teipm non audias? hoc eſt ab hoſte non cauere: hoc eſt deū negligētia orōnis offendere. Augu. de ſer. do. Claudendū eſt ḡ oſtiū. i. carnali ſenſui reſiſtendū:vt orō ſpūalis dirigat̄ ad patrē que ſit in intimis cordis vbi oratur pater i abſcōdito. vñ ſequit̄. Et pater tuus q̄ videt in abſcondito reddet tibi. Remi. Et ē ſenſus. Sufficiat tibi vt ille ſol⁹ nouerit tuā orationē qui oim cordiū nouit occulta: q: ipe q̄ ē inſpector: erit exauditor. Chry. in ho. Nō aūt dixit. Grat; dabit ſed Reddet tibi. Etem̄ debitorem ſeipſum tibi conſtituit.

¶ Orātes aūt nolite multum loqui: ſicut ethnici faciūt. Putant em̄ ꝙ in multiloquio ſuo exaudiant̄. Nolite ergo aſſimilari eis. Scit em̄ pater veſter qd opus ſit vobis anteꝙ petatis eum.

¶ Augu. de ſer. do. in mōte. Sicut hypocritaꝝ eſt prebere ſe ſpectandos in orōne:quoꝝ fruct⁹ eſt placere hoib⁹:ita eſt ethnicoꝝ. i. gētilis in multiloquio ſe putare exaudiri ⁊ iō ſubditur. Orātes aūt noli multum loqui. Ex colla. Frequēter em̄ ſed breuiter eſt orādū:ne immorātibus nobis inſerere aliqd nr̄o cordi inſidiator poſſit inimic⁹. Augu. ad ꝓbam. Non tñ vt quidā putāt: hoc eſt orare in multiloquio ſi diutius oretur. Aliud eſt ſermo mult⁹ aliud diuturnus affectus. Nā ⁊ de ipō dn̄o ſcriptū eſt: ꝙ pernoctauerit in orando:⁊ prolixius orauerit:vt nobis pberet exeplū. Dicūtur fratres i egypto crebras qd'e hr̄e orationes:ſ3 eas tñ breuiſſimas:⁊ raptim qdāmō iaculatas:ne illa vigilāter erecta q̄ orāti plurimū eſt neceſſaria p pductiores moras hebetet̄ intentio:ac per hoc ipi ſatis oſtēdunt hāc intentionē ſic eſſe obruendā ſi perdurare nō pōt: ita ſi perdurauerit: nō cito eē rūpendā. Abſit aūt ab orōne multa locutio: ſed non deſit multa precatio ſi feruens pſeuerat intētio: nā multum loqui eſt in orando rē necīam ſupfluis agere verbis. Multū aūt precari eſt eū quē precamur diuturna cordis excitatione pulſare: nā plerūq; hoc negociū plus gemitib⁹ ꝙ ſermonib⁹ agitur plus fletu ꝙ affatu. Chry. in ho. Diſſuadet igit̄ per hoc inanē locutionē in orādo: puta cū non petim⁹ decentia a deo ſed potentatus ⁊ glorias: inimicos ſuperare: ⁊ pecuniaꝝ abūdantiā. Iubet ḡ hic nō lōgas orōnes facere. Lōgas aūt dico nō tpe: ſed multitudine eoꝝ q̄ dn̄r: ꝑmanere tñ oꝫ eos q̄ petūt. Orationi em̄ ait apl's inſtātes. nō tñ iubet decē miliū verſuum orōnē cōponere ⁊ cordetenus enūciare: qd occulte inſinuat cū dixit. Nolite multū loqui. Glo. Dānat aūt multiloquiū orōnis veniēs de infidelitate. vnde ſequit̄. Sicut ethnici faciūt. Gētilib⁹ em̄ erat neceſſaria verboꝝ multiplicitas: ꝓpter

Declaratio orationis

ꝑpter demōes q̄ neſcirēt q̄d illi pe
terēt:niſi illoꝝ verbis inſtructi.vñ
ſequitur. Putant em̄ q̄ in multilo=
quio ſuo exaudiant. Augu.de ſer.
do.in monte. Et reuera oē multilo
quiū a gentilibꝰ venit:qui exercen
de linque potius q̄ȝ mundādo aīo
dāt operā:⁊ hoc ſtudij genus etiā
ad deū prece flectendū transferre
conantur. Grego.xxxiij.mora. Sed
veraciter orare eſt amaros in com
punctione gemitus ⁊ non cōpoſita
verba reſonare. Et iō ſubdit. No=
lite ergo aſſimilari eis. Augu.de
ſer.do.in monte. Si em̄ verba mul
ta ad id ꝓferunt vt inſtruat igna=
rus:quid eis opus eſt ad rerū oīm
cōditorē:vñ ſequit. Scit em̄ pater
veſter q̄d opus ſit vobis anteq̄ȝ pe
tatis eū. Hiero. Conſurgit aūt in h̄
loco quedā hereſis pħoꝝ:quorūdā
dogma peruerſum dicentiū. Si no
uit deus q̄d oremus:⁊ anteq̄ȝ peta
mus ſcit quo indigeamus fruſtra
ſcienti loquimur. Quibꝰ rñdendū
eſt nō narratores eſſe:ſed rogato=
res. Aliud eſt em̄ narrare ignorā=
ti aliud petere ſcienti. Chry.in ho.
Non ergo oras vt doceas ſed fle=
ctas:vt familiaris efficiaris cōti=
nuitate interpellationis.vt humi=
lieris : vt rememoreris peccatorū
tuorū. Auguſt.de ſer.do.in monte.
Nec etiā verbis nos agere debe=
mus apud deū:vt impetremus qđ
volumus:ſed rebꝰ quas aīo geri=
mus ⁊ intentione cogitationis cuȝ
dilectione pura et ſupplici affectu.
Auguſt.ad ꝓbā. Sed ideo per cer
ta interualla temporū etiā verbis
rogamus deū : vt illis rerū ſignis
noſipſos ammoneamus : quantū=
q̄ȝ in hoc deſiderio profecerimus
nobiſipſis innoteſcamus:⁊ ad hoc
augendum noſipſos acrius excite
mus ne varijs curis qđ tepeſcere
ceperat:oīno frigeſcat:et penitus
extinguat:niſi crebrius inflāmet.
Nobis ergo neceſſaria ſunt verba
quibus cōmoueamur: et inſpicia=
mus quid petamus:non q̄bꝰ dñm
ſeu docendū ſeu flectendū eſſe cre=

Multi= loquiū a gētibꝰ ortū eſt.

damus. Augu.de ſer.do.in mōte.
Sed rurſus queri pōt ſiue rebus
ſiue verbis orandū ſit:q̄d opus ſit
ipa orone ſi deus iam nouit q̄d no
bis neceſſariū ſit:niſi qꝛ ipſa ora=
tionis intentio cor noſtrū ſerenat ⁊
purgat:capaciuſq̄ȝ efficit:ad exci=
pienda diuina munera que ſpūa=
liter nobis infunduntur. Non em̄
ambitione precum exaudit deus q̄
ſemper paratus eſt dare ſuā lucē:
ſed nos nō ſemꝑ parati ſumus ac=
cipere cū inclinamur in alia. Fit ḡ
in orone cōuerſio corporis ad deū:
⁊ purgatio interioris oculi cū ea q̄
cupiebant : tpaliter excludunt:vt
acies cordis ſimplicis ferre poſſit
ſimplicē lucē : ⁊ in ea manere cum
gaudio quo beata vita perficit.

Que= ſtio pro ponit.

¶ Sic ergo vos orabitis. Pa
ter noſter qui eſt in celis.

Glo.inter ſalutaria monita ⁊ diui=
na q̄bꝰ ↄſulit credētibꝰ formā orā=
di ꝓpoſuit:⁊ orones cōpoſuit bre=
uibꝰ verbis:vt ſit fiducia cito an=
nuēdi:qđ breuiter vult rogari.vñ
dicit. Pater noſter qui es in celis.
Cypri.de orone dñica. Qui fecit vi
uere:docuit ⁊ orare:vt dum orone
quā filiꝰ docuit apud patrē loqui=
mur:facilius audiamur. Amica ⁊
familiaris oro eſt dñm de ſuo ro=
gare:agnoſcat pater filij ſui verba
cū precē facimꝰ:⁊ cū ipm habeamꝰ
aduocatū apud patrē ꝑ pctis no=
ſtris:qñ pctores ꝑ delictis noſtris
petimus:aduocati noſtri verba ꝓ
mamus. Glo. Non tñ his ſolis ver
bis orat:ſȝ ⁊ alijs ſub eodē ſenſu
ↄceptis q̄bꝰ cor noſtrū accenditur.
Aug.de ſer.do.in mō. Cū aūt in oī
deprecatione beniuolētia ↄciliāda
ſit eiꝰ quē deprecamur:deinde di=
ſcēdū q̄d deprecemur ꝑ laudē illiꝰ
ad quē oro dirigit:ſolet beniuolē=
tia ↄciliari:⁊ hoc ī oronis ꝑncipio
poni ſolet. In quo dñs noſter nihil
aliud nos dicere iuſſit niſi pater
noſter q̄ es in celis. Multa quidē
dicta ſunt in laudē dei:nuſq̄ȝ tñ in
uenit preceptū pplo iſrł vt dicerēt

Laus p̄ cipua o ratiōis dñice.

Pater nr̄:ſed eſt eis inſinuatus vt dn̄s tan̄q̄ ſeruis:ſʒ de pplo xp̄iano apl's dicit:q; ſpūm adoptionis accepit:in q̄ clamam⁹ Abba pr̄:qd̄ non eſt meritoꝝ nr̄oꝝ.ſʒ gr̄e quā i oratione ponim⁹:cū dicim⁹.Pr̄:q̄ ncie ꝛ charitas excitaṫ. Quid ei chari⁹ dʒ eſſe filijs q̄ꝫ pr̄:ꝛ ſupplex affect⁹ cū hoies dicūt deo.Pr̄ nr̄.ꝛ q̄dā im petrādi preſuppoſitio. Quid iā nō det filijs petētib⁹:cū hoc ipm an̄ de derit vt filij eſſent: Poſtremo q̄ta cura animū tāgit vt q̄ dicit.Pr̄ nr̄: tāto pr̄e nō ſit indign⁹. Admoneṅt etiā hinc diuites: vel gn̄e nobiles cū facti fuerint xp̄iani:nō ſupbire aduerſus pauperes vl' ignobiles: q̄m ſimul dicūt deo. Pr̄ nr̄ : qd̄ non pn̄t pie ac vere dr̄e niſi ſe fr̄es eſſe cognoſcāt. Chry.in ho. Qd̄ eīn nocumentū eſt ex inferiori cognatiōe cū fm̄ ſuperiorē oēs ſum⁹ copulati : q̄ etiā pr̄em dixit ꝛ pctōꝝ remiſſionē ꝛ adoptionē ꝛ hereditatē ꝛ fraternitatē q̄ ē ad vnigenitū:ꝛ ſpūs largitionē p vnā hāc ꝯfeſſus eſt nūcupationē. Nō eīn poteſ ē vocare.deū patrē niſi eū q̄ ē oib⁹ iſtis bonis potitus. Duplr orātiū igiṫ erigit ſenſum:ꝛ dignitate ei⁹ q̄ inuocaṫ:ꝛ magnitudine bn̄ficioꝝ qb⁹ orās potit⁹ eſt. Cypri.de orone dn̄ica. Nō aūt dicim⁹.Pr̄ me⁹:ſed pr̄ nr̄:q: pacis ꝛ vnitatis magr̄ noluit ſigillatim et priuatim preceꝫ fieri:vt q̄s cū precaṫ p ſe tm̄ preceṫ. Publica eīn ē nobis ꝛ cōis oro:ꝛ q̄n oram⁹:nō p vno tm̄ ſed p pplo toto oram⁹:q: tot⁹ ppl's vnū ſum⁹. Sic eīn vnū orare p oib⁹ voluit:q̄uo i vno oēs ipe portauit. Chry.ſup mat. Pro ſe eīn orare neceſſitas cogit:pro altero aūt charitas fraternitatis hortaṫ. Dulcior aūt eſt ante deū oro nō quā neceſſitas trāſmittit:ſʒ quā charitas fraternitatis cōmendat. Glo. Dicitur ēt Pater nr̄:qd̄ cōe eſt oib⁹:nō pr̄ me⁹ qd̄ ſoli xp̄o cōuenit:q̄ eſt fili⁹ p naturam. Chry.ſup mat. Addit aūt. Qui es in celis.vt ſciamus nos habere patrē celeſtē : ꝛ erubeſcant ſe terrenis reb⁹ ſubſternere.qui patrē hn̄t in celis. Ex colla. Et vt ad illā regionē in qua pr̄em noſtrū cōmorari fatemur:ſummo deſiderio ꝓperemus. Chry.in ho. In celis ḡ cū dicit:nō illic deū ꝯcludēs h̄ ait: ſed a terra abducens orantē:ꝛ excelſis regionib⁹ affigens. Aug.de ſer.dn̄i in monte. Uel dr̄ eſſe in celis.i.in ſanctis ꝛ iuſtis:nō eīn ſpacio locoꝝ contineṫ deus. Sunt q̄dē celi excellētia mūdi corpa:ꝛ ſi i eis locus dei eſſe credaṫ:melioris meriti ſunt aues quaꝝ vita eſt deo vicinior. Nō aūt eſt ſcriptū.Prope ē dn̄s excelſis hoib⁹:aut eis q̄ in mōtib⁹ habitāt:ſed ꝯtritis corde. Sed ſicut terra appellatur peccator:cui dictū eſt. Terra es:ꝛ in terrā ibis. ſic celū iuſtus econtrario dici pōt. Recte ergo dr̄. Qui es in celis.tantū eīn ſpūalr̄ intereſſe vr̄ inter iuſtos ꝛ peccatores : q̄tū corpalr̄ inter celū ꝛ terrā. Cuius rei ſignificāde grā orantes ad orientē cōuertimur:vn̄ celū ſurgit:nō tan̄q̄ deus ibi ſit:ceteras mūdi deſerens partes:ſʒ vt admoneaṫ animus ad naturam excellentiorē ſe cōuertere.i. ad deū cū corpus eius qd̄ terrenū eſt:ad corp⁹ excellētius.i.ad corp⁹ celeſte cōuertiṫ. Conuenit etiaʒ vt oim̄ ſenſib⁹ ꝛ paruuloꝝ ꝛ magnoꝝ bn̄ ſentiaṫ de deo.ꝛ iō q̄ nondū pn̄t aliq̄d incorporeū cogitare : tolerabilior eſt illorum opinio ſi deū i celo potius eſſe credāt q̄ꝫ in terra.

Unitas ppli xp̄iani. | Q̄uo deus in celis.

¶ Sanctificeṫ nomē tuū.

¶ Augu. Dictū eſt q̄s ſit q̄ petiṫ:ꝛ vbi habitet. Iam videamus q̄ ſint petenda. Primū aūt oim̄ que petitur:hoc eſt. Sanctificeṫ nomē tuū. qd̄ nō ſic petitur:q̄ſi nō ſit ſctm̄ dei nomē:ſed vt ſanctū habeaṫ ab hominib⁹.i.ita innoteſcat de⁹ vt non eſtimeṫ aliq̄d ſancti⁹. Chry.in ho. Uel rogare iubet orantē p noſtraʒ glorificari vitā:ac ſi dicat. Ita fac nos viuere:vt per nos vniuerſa te glorificent: ſanctificetur eīn idē eſt qd̄ glorificeṫ. Digna eſt aūt deum deprecantis oro nihil petere ante

Prīe petitionis expoſitio.

patris gloriam. ſed oīa eius laudi poſtponere. Chry. Uel aliter. Nō optamus deo vt ſanctificet̃ orōnibus noſtris: ſed vt nomē eius ſanctificet̃ in nobis. Qꝛ eñ ipſe dicit. Sancti eſtote: qꝛ ego ſanctus ſum: id petim⁹ ꝛ rogamus: vt in baptiſmo ſctificati ſum⁹: in eo qđ eſſe cepimus pſeueremus. Aug. de pſeuerātia. Cur aūt pſeuerātia iſta poſcit̃ a deo: ſi vt pelagiani dīt: nō datur a deo? An ꝛ iſta irriſoꝛia petitio eſt: cū id ab eo petit̃: qđ ſcitur nō ipm dare: ſed ipo nō dāte eſſe in hoīs ptāte? Cypꝛi. Et hꝫ etiā vt ſanctificemur: quotidie depꝛecamur. Opus eñ eſt nobis ꝯtinua ſanctificatione: vt qui quotidie delinquimus: delicta noſtra ſanctificatiōe aſſidua purgemus.

Scđe petitionis intellectus.

¶ Adueniat regnum tuum.

¶ Glo. Cōgrue ſequit̃ vt poſt adoptionē filioꝝ regnū petam⁹: qđ filijs debet̃. Uñ ſequitur. Adueniat regnū tuū. Augu. de ſer. do. in mōte. Qđ non ita dictū eſt quaſi deus nūc nō regnet etiā i terra: ſempꝙ in ea regnauerit. Adueniat ḡ recipiendū eſt: vt manifeſtet̃ hoībus. nulli aūt licebit ignoꝛare regnum dei. Cū ei⁹ vnigenit⁹ nō ſolū intelligibiliter: ſed ēt viſibilr̃ venerit iudicare viuos ꝛ moꝛtuos: tūc aūt eē futurū iudicij diē dñs docet: cū euāgeliū pꝛedicatū fuerit in oīb⁹ gentibus: q̄ res pertinet ad ſanctificationē noīs dei. Hiero. Uel ḡnaliter pꝛo totius mūdi petit regno vt diabolus i mūdo regnare deſiſtat: vl̃ vt in vnoquoꝙ regnet deus. ꝛ non regnet pctm̄ i moꝛtali hoīm coꝛpe. Cypꝛi. vel noſtrū regnū petim⁹ aduenire a deo nobis repꝛomiſſum ꝛ xp̄i ſanguine acquiſitū: vt qui ſeculo ante ſeruiuim⁹: poſtmodū xp̄o dñante regnemus. Aug. ad pꝛbā. Regnū nāꝙ dei veniet ſiue velim⁹ ſiue nolimus. Sed deſideriū nr̄m ad illud regnū excitam⁹: vt nobis veniat: atꝙ in eo regnem⁹. Ex colla. Uel qꝛ nouit ſctūs teſtimonio ꝯſcie ſue cū apparuerit regnū dei ei⁹ ſe futurū eſſe ꝯſoꝛtē. Hiero. Attendendū aūt eſt ꝙ grādis audacie ſit ꝛ pure ꝯſciētie poſtulare regnū dei: iudiciū nō timere. Cypꝛi. Pōt etiā ꝛ ipſe xp̄s eſſe regnū dei: quē venire q̄tidie cupimus: cuius aduētus vt cito nobis repꝛeſentet̃ optam⁹: nā cū reſurrectio ipē ſit qꝛ i ipo reſurgim⁹: ſicr̃ regnū dei pt̄ itelligi: qꝛ i illo regnaturi ſum⁹. Bñ aūt regnū dī petim⁹. i. celeſte: qꝛ ē ꝛ terreſtre regnū. ſꝫ q̄ renūciauit iā ſclo: maioꝛ ē ēt honoꝛib⁹ ei⁹ ꝛ regno Et iō q̄ ſe deo ꝛ xp̄o dedicat: nō terrena: ſed celeſtia regna deſiderat. Aug. de pſeuerātia. Cū aūt petit̃. Adueniat regnū: q̄d oꝛāt q̄ iā ſcti ſunt: niſi vt in ea ſanctitate q̄ iam illis data ē pſeuerēt. Neꝙ eñ alit̃ veniet dī regnū: qđ his q̄ pſeuerāt vſꝙ in finē: certū eſt eſſe venturū.

¶ Fiat voluntas tua ſicut in celo ꝛ in terra. Tertia petitio.

¶ Augu. In illo beatitudinis regno vita beata pficiet̃ i ſctis: ſicut nūc in celeſtibus angelis. Et ideo poſt illam petitionē qua dicimus. Adueniat regnū tuū ſequit̃. Fiat voluntas tua: ſicut in celo ꝛ in terra. i. ſicut in angelis qui ſunt in celo volūtas tua fit: vt te perfruant̃: nullo erroꝛe obnubilante eoꝝ ſapientiā: nulla miſeria impediente eoꝝ btitudinē: ita fiat in ſctis tuis q̄ in terra ſunt: et de terra quantū ad coꝛpus attinet: facti ſunt. Itē fiat voluntas tua. recte intelligit̃: obediat̃ peceptis tuis ſicut in celo ꝛ in terra. i. ſicut ab angelis ita ab hoībus: nō ꝙ ipi faciāt vt velit deus: ſed qꝛ faciūt qđ ille vult. i. faciunt ſm volūtatē ei⁹. Chry. in ho. Uide aūt ꝯnam optimā. qꝛ eñ ꝯcupiſcere docuit celeſtia per hoc ꝙ dictū eſt. Adueniat regnū tuū. añ ꝙ ad celū pueniat̃: ipam terrā iuſſit fieri celū p hꝫ ꝙ dicit. Fiat volūtas tua ſicut in celo et in terra. Terra fit celū. Hiero. Erubeſcāt ḡt ex hac ſnīa q̄ q̄tidie ruinas i celo fieri mētiunt̃.

Augu. de ſer. do. in mō. Uel ſicut i celo ⁊ i terra. i. ſicut in iuſtis ita in pctōꝛibꝰ: tāq̄ ſi diceret: ſicut faciūt voluntatē tuā iuſti: ita ēt pctōꝛes vt ad te ꝯuertantur: ſiue ita vt ſua cuiq̄ tribuant. qđ fiet extremo iudicio. Uel p celū ⁊ terrā accipiamꝰ ſpm̄ ⁊ carnē. Et qđ dicit apl's. Mēte ſuio legi dei. Uideamꝰ factā dei volūtatē in ſpū. In illa aūt imitatiōe q̄ pmittit iuſtis. Fiat volūtas tua ſicut i celo ⁊ i terra. i. ſicut ſpiritus nō reſiſtit deo ita ⁊ coꝛpꝰ non reſiſtat ſpūi. Uel Sicut in celo ⁊ i terra. i. ſicut in ipō ieſu xp̄o: ita ⁊ i eccleſia tāq̄ in viro q̄ pr̄is volūtatem ipleuit: ita ⁊ i femina q̄ illi deſpōſata ē. Celū em̄ ⁊ terra ꝯueniēt itelligit quaſi vir ⁊ femia: qm̄ terra celo fecūdatā fructifera eſt. Cypri. Nō ḡ petimꝰ vt deus faciat qđ vult: ſ; vt nos facere poſſimꝰ qđ deꝰ vult: qđ vt fiat in nobis opꝰ ē dei voluntate. i. opa eiꝰ ⁊ ptectione: quia nemo ſuis viribus foꝛtis eſt: ſ; dei mia tutus. Chꝛi. in ho. Uirtus em̄ nō ē nr̄i ſtudij ſolū: ſ; ſupioꝛis grē. rurſū aūt hic oſonē p oꝛbe terrap cuil; nr̄m iniunxit. Neq̄ em̄ dixit. Fiat voluntas tua i me vel i nobis ſ; vbiq̄ terrarū: vt ſoluatur erroꝛ: ⁊ plantet v̄itas: ⁊ expellat malicia ⁊ reuertat virtus. ⁊ ſic iā nō differt celū a terra. Augu. de bono pſeuerantie. Ex hoc āt euidēter oñditur cōtra pelagianos. initiū fidei eſſe donū dei. qñ p infidelibꝰ vt hr̄e fidē incipiāt: ſctā oꝛat eccleſia. Cū ēt in ſctis iā ſit facta dei volūtas: cur vt fiat adhuc petūt? niſi vt pſeuerent in eo qđ eſſe cepunt? Chꝛi. ſup mat. Cōiter āt accipi d; qđ ait. Sicut in celo ⁊ in terra. i. ſctificet nomen tuū ſicut in celo ⁊ in terra. Adueniat regnū tuū ſicut i celo ⁊ i terra. Fiat voluntas tua ſicut in celo ⁊ in terra. Et vide q̄ caute locutꝰ ē: non dixit. Pater ſctifica nomē tuu; in nobis. Adueniat regnū ſup nos Fac volūtatē tuā in nobis. Nec iterū dicit. Sctificemꝰ nomē tuū. Suſcipiamus regnū tuū. Faciamꝰ voluntatē tuā: ne hoc aut dei tm̄: aut hois tm̄ eſſe videat: ſ; medie dixit ⁊ imperſonaliter. nā ſicut hō non pōt facere bonū niſi habuerit adiutoꝛium dei: ſic nec deꝰ bonū operatur in homine: niſi hō voluerit.

Pelaſiani notantur.

Panē noſtrū ſuperſubſtantialem da nobis hodie.

Augu. hec ḡ tria q̄ in p̄miſſis petitionibꝰ petuntur hic inchoant: ⁊ quātūcūq̄ pficimus augent in nobis. Perfecte v̄o qđ in alia vita ſperandū ē ſemp poſſidebunt reliq̄ v̄o q̄tuoꝛ q̄ ſequūtur petunt tpalia q̄ propter eterna ꝯſeq̄nda ſunt neceſſaria. panis em̄ q̄ ꝯuenienter petit: hic eſt neceſſarius. Sequit em̄ Panē noſtrū ſupſubſtālē; da nobis hodie Hiero. Qđ nos ſupſubſtālem exprimimus: in greco habet Epyuſion. qđ verbū. lxx. iterp̄tes pyuſiō frequētiſſime trāſferūt. Conſiderauimꝰ ḡ in hebreo ⁊ vbicūq̄ illi pyuſion exp̄ſſerūt nos inuenimꝰ ſogolla qđ ſymachus exeriton. i. p̄cipuū vel egregiū trāſtulit: l; in quoda; loco peculiarē iterp̄tatus ſit. Qñ ḡ petimus vt peculiarē vel p̄cipuum nobis dñs tribuat panē: illum petimus qui dicit in euāgelio. Ego ſu; panis viuꝰ: q̄ de celo deſcendi. Cypri. Nam panis vite xp̄s eſt: ⁊ panis hic omniū nō eſt: ſ; nr̄ eſt. Hūc aūt panē dari nobis quotidie poſtulamus: ne qui in xp̄o ſumus: et euchariſtiam quotidie accipimꝰ: intercedente aliquo grauioꝛi delicto a celeſti pane phibeamur. ⁊ a xp̄i coꝛpoꝛe ſeparemur. Petimus ḡ vt q̄ i xp̄o manemꝰ a ſctificatiōe eiꝰ ⁊ coꝛpe nō recedamꝰ. Aug. de bono pſeuerātie. Perſeuerātiā ḡ a dño ſancti poſcūt qñ petūt ne a xp̄i coꝛpoꝛe ſepent: ſed in ea ſanctitate p maneant vt nullū crimē admittāt Chꝛi. Ul' panē ſupſubſtālem poſuit hoc eſt q̄tidianū. Ex colla. Cū ēt dicit. Hodie: oſtendit eū quotidie eē ſumēdū: omniq̄ tpe hec oſo d; pfūdi: q2 nō eſt dies quo nō opus ſit nobis huius pceptione coꝛ interioꝛis hoīs cōfirmare. Augu. de ſer. dñi ī

monte. Sed cōtra hoc illi mouēt q̄ſtionem q̇ in orientalibꝰ ptibꝰ non q̇tidie cene dn̄i cōicant: qui de hac re ſuā ſententiā defendunt vel ip̄a auctoritate eccleſiaſtica: ꝙ ſine ſcādalo iſta faciūt. neqꝫ ab eis q̇ eccleſijs p̄ſunt facere ꝓhibēt. Sꝫ vt de iſtis nil in aliquā ptē deferamꝰ illud certe dꝫ occurrere cogitantibus regulā nos orādi: a dn̄o accepiſſe quam trāſgredi non oportet. Quis ḡ audeat dicere ſemel tātū nos orare debere orationē dn̄icaꝫ: aut ſi iterū ⁊ tertio vſqꝫ ad eaꝫ tm̄ horā qua corpi dn̄i cōmunicamus nō em̄ poſtea dicere poterimꝰ. Da nobis hodie: qđ iā accepimus. Aut poterit q̇ſqꝫ cogere vt vltima parte diei ſacramentū illud celebremus Ex colla. Licet iſtđ qđ dicit̄ hodie ad p̄ſentē vitā poſſit intelligi. i. duꝫ i hoc ſeculo ꝯmoramur: p̄ſta nobis hunc panem. Hiero. poſſumꝰ ſupſubſtātialē panē ⁊ alit̄ itelligere: q̇ ſup oēs ſubſtātias ſit: ⁊ vniuerſas ſuperet creaturas. ſ. dn̄i corpus. Augu. de ſer. dn̄i. Uel quotidianuꝫ panē accipiamus ſpūalem: p̄cepta .ſ. diuina q̄ q̇tidie oportet meditari. ⁊ opari. Greco. xiiij. mora. Noſtrum aūt hūc panem dicimus: ⁊ tm̄ vt detur oramus: qꝛ dei eſt ex munere: ⁊ nr̄ fit p acceptioneꝫ. Hiero. Alij ſimplr̄ putant ſm̄ apoſtoli ſermonē dicētis. Habētes victū ⁊ veſtitū his contēti ſimꝰ: de p̄ſenti tm̄ cibo ſctōs curā gerere. vn̄ in poſterioribus p̄ceptū eſt: nolite cogitare de craſtino. Augu. ad ꝓbam. Sic ergo hic ſufficiētiā petimus a pte que expedit. i. noīe panis totum ſignantes Chri. ſup mat. Non ſoluꝫ aūt oramꝰ iō. Panē nr̄m da nobis hodie. vt habeamus q̇d māducemus: qđ cōe eſt inter iuſtos ⁊ peccatores: ſꝫ vt qđ māducemꝰ: de manu dei accipiamus: qđ eſt tantū ſctōꝝ Nam illi deꝰ dat panē q̇ cū iuſticia p̄parat: diabolus aūt ei q̇ p̄parat cū pctō. Uel ita vt dū a deo dat̄: ſctificatus accipiat̄: ⁊ iō addidit. Nr̄ꝫ .i. quē nos hēmus paratū: illū da nobis: vt a te ſctificetur: ſicut ſacerdos panem accipiens a layco ſctificat ⁊ porrigit ei. panis em̄ offerētis eſt: ſꝫ qđ ſanctificatū eſt bn̄ficiū eſt ſacerdotis. Dicit aūt nr̄m. ꝓpt̄ duo. p̄mo qꝛ oīa q̄ nobis deus dat: p nos alijs dat: vt de eo qđ accipimus: partē impotentibꝰ faciamꝰ. Qui ḡ de laboribꝰ ſuis indigentibꝰ p̄ſta: nō tātū panē ſuū manducat ſed etiā alienū. Deinde q̇ de iuſticia acq̇ſitū panē māducat ſuū panem manducat: qui aūt cū peccato alienū. Augu. de ſer. do. in monte. Forte autē aliq̇s moueat̄: cur oremus ꝓ his adipiſcēdis q̄ huic vite ſunt neceſſaria ſicut eſt victus ⁊ tegumentum: cum dn̄s dicat. Nolite ſolliciti eſſe q̇d edatis: aut quid induamini: nō pōt aūt q̇ſqꝫ de ea re ꝓ q̄ adipiſcēda orat nō eē ſollicitꝰ. Augu. ad ꝓbā. Sed ſufficiētiā vite nō indecenter vult q̇ſquis vult ⁊ nō amplius. hec aūt ſufficiētia nō appetit̄ ꝓpter ſeipſam: ſed ꝓpter ſalutē corporis ⁊ congruentē habitū pſone hoīs: q̇ habitu nō ſit iconueniens eis cū q̇bus honeſte viuēdū eſt. Iſta ḡ cū hn̄r vt teneant̄: cū nō hn̄r vt hēant̄ orādum eſt. Chri. in ho. Cōſiderandū ē aūt ꝙ poſtq̄ꝫ dixit. Fiat volūtas tua ſicut in ce: ⁊ i ter. Et qꝛ hoībus loquebat̄ i terra carne idutis ⁊ nō potētibꝰ hr̄e eandem ipaſſibilitatē cū angelis cōdeſcendit iam infirmitati nr̄e: q̄ neceſſario indiget cibo. Et ideo ꝓ pane iuſſit orōnē facere non ꝓ pecunijs neqꝫ ꝓ laſciuia: ſꝫ ſolū pro pane q̇tidiano: ⁊ neqꝫ hoc ſufficit: ſꝫ appoſuit. Da nobis hodie. vt nō ꝯteramus noſipſos ſollicitudine ſupuenientis diei. Chri. ſuper matth. Et ſic p̄ma facie vident̄ hec verba ſonare: vt qui hoc dicunt: nō habeāt i chraſtinū aut poſt xp̄ꝫ p̄paratū: ꝙ ſi ita ē oratio iſta: aut paucis pōt ꝯuenire ſicut apoſtolis: q̇ docendi gratia oī tēpore vagabantur: aut forſitan nulli. Doctrinā auteꝫ xp̄i ita debemus aptare. vt oēs in ea ꝓficiant. Cypri. Diuinum ergo cibū

Ritus orientalis eccleſie.

Panis nr̄ ꝓpt̄ duo.

ne nos infe. in tenta.: qd. tantūdem valere arbitror: nā ex vno greco vbu3 vtrūq3 ē trāſlatum. Multi aūt interpretando ita dīit. Ne nos patiaris induci in tentationem: expo nentes quomodo dictum ſit inducas. Non em̄ p ſeipſū inducit deus ſed induci patitur eū quē ſuo auxilio deſeruerit. Cypri. Qua in pte oñdit cōtra nos nihil aduerſariū3 poſſe niſi deus añ pmiſerit: vt ois timor noſter z deuotio conuertatur ad deū. Augu. de ſer. do. i mō. Aliō eſt aūt induci itentationē: aliud tētari. nā ſine tētatiōe pbatus eē nemo pōt. ſiue ſibiipſi: ſiue alij. Deo aūt añ oēs tētationes qſq3 nouiſſimus eſt. Nō ergo hic oratur vt nō tētemur: ſ3 vt non inferamur in tētationem tāq3 ſi qſpiā cui neceſſe ē igne examinari nō orat vt igne nō contigat: ſed vt nō exurat. Induci mur em̄ ſi tales inciderint qs ferre nō poſſum⁹. Aug. ad pbā. Cū ḡ dicim⁹. Ne nos iducas in tēta. nos admonemur hoc petere ne deſerti ei⁹ adiutorio alicui tentationi vel cōſentiamus decepti: vel cedamus afflicti. Cypri. In quo admōemur īfirmitatis z imbecillitatis nr̄e nequis ſe inſolēter extollat: vt dū procedit hūilis z ſubmiſſa confeſſio: z dat totū deo: qcqd ſuppl'r petit: ipſius pietate pſtet. Augu. de bo. pſeuerātie. Cū autē ſcti petūt ne nos inferas i tētatione3: qd aliud ꝙ vt in ſctitate pſeuerent orant? Si aūt hoc ſibi ꝯceſſo qdē eſſe de dei dono cū ab illo poſcit ōnoſtratur: nemo ſctōꝝ tenet vſq3 i finē pſeuerētiā ſctitatis neq3 ei qſq3 i ꝓpoſito xpiano pſeuerare deſiſtit: niſi i tentationē pzimitus inferatur Ideo ergo petimus ne inferamur intētationē vt hoc non fiat: z ſi nō fit deus nō pmittit vt fiat. Nihil em̄ fit niſi qd aut ipſe facit aut fieri permittit. Potens eſt ergo a malo in bonum flectere voluntates z lapſum conuertere ac dirigere in ſibi placitū greſſum. Cui non fruſtra dicitur. Ne nos inferas in tētationem. nam q̄ in tentationem ſūe male voluntatis non infertur: in nullā proſius i fertur. vnuſqq3 enim tentatur a cōcupiſcentia ſua Uoluit ergo deus a ſe poſci ne inferamur i tētationē quod poterat nobis z nō orātibus dare q: voluit nos admōeri: a quo beneficia accipiam⁹. Attendat ergo eccleſia quotidian⁹ oēs nes ſuas orat vt increduli credant. Deus ḡ conuertit ad fidem: orat vt credentes pſeuerent. Deus ergo dat pſeuerantiā vſq3 in finem.

Quid ſit i tētatione3 iduci.

¶ S3 libera nos a malo: am̄.

¶ Augu. de ſer. do. Orādū eſt nō ſolum vt nō inducamur in malum q̄ carem⁹: ſed ab illo ēt liberemur: in quod iā inducti ſumus: et ideo ſeq̄tur. Sed libera nos a malo. Chri. in om̄. Uel malū h̄ diabolum vocat propter excellētiā malitie: non que ex natura eſt: ſed q̄ ex electiōe. Et q2 ad nos implacabile bellū h3 ꝓpter hoc dixit. Libera nos a malo Cypri. Poſt oia q̄dem ſupradicta i ꝯſūatiōe orōnis venit clauſula vniuerſas p̄ces noſtras collecta breuitate ꝯcludēs: Nihil ei remanet qd vlta adhuc debeat poſtulari cum ſemel protectionem dei aduerſus malū petam⁹ qua impetrata: ꝯtra oia q̄ diabolus z mūdus opatur ſecuri ſum⁹. Quis ei ō ſeculo metus eſt cuius in ſeculo deus tutor eſt? Augu. ad probam. Et hoc vltimū quod in oratione dn̄ica poſitu3 eſt tam late patet: vt hō xpian⁹ i qua libet tribulatiōe ꝯſtitut⁹: i hoc gemitus edat z in hoc lachrymas fūdat: hinc exordiatur: in hoc termi net orōne3. vñ ſequit. Amen. quo deſiderium orantis exprimitur. Hyero. Amē. em̄ qd in fine cōſtat ſcriptū: ſignaculū eſt dn̄ice orōnis quod aquila interpretatus eſt fideliter: quod z nos vere poſſumus dīce. Cypri. Quid mirū ſi talis orō eſt quā deus docuit: q̄ magiſterio ſuo oēm p̄cem nr̄am ſalutari ſmone breuiauit? Hinc p eſaiā fuerat ante p̄dictū. Sermonem breuiatū facit deus ſuper terram. Na3 cum

Cōpendiū orōnis dominice

dñs ieſus xp̃s oĩbus venerit vt col-
ligeret: doctos pariter ⁊ idoctos oĩ
ſerui atq; etati p̄cepta ſalutis edi-
derit: p̄ceptoꝝ ſuoꝝ fecit grande
cõpendiũ: vt in diſciplina celeſti di-
centiũ memoria nõ laboraret: ſ; qđ
eẽt ſimplici fidei neceſſariũ veloci-
ter diſceret. Augu. ad pbã. Que lʒ
aũt alia verba dicamus q̃ affectus
orantis vel p̄cedendo format vt cla
reat: vl' ꝯſequẽdo attẽdit vt creſcat:
nil aliud dicimus q̃ ꝙ in iſta orõne
dominica poſitũ ē: ſi recte ⁊ cõgruẽ
ter oramus. Qui eñ dicit. clarifica
re in oĩbus gentibus: ſicut clarifi-
catus es in nobis: q̃d aliud dicit q̃
ſanctificetur nomẽ tuũ: q̃ dic. Greſſus
meos dirige ſm eloquʒ tuũ. q̃d aliđ
dicit q̃. Fiat volun. tua: Qui dicit.
Oñde faciẽ tuã ⁊ ſalui erim᷒. quid
aliđ dicit: q̃ adueniat volũtas tua.
Qui dicit paupertatẽ ⁊ diuitias ne
dederis mihi q̃d aliđ dicit q̃ Panẽ
no. quo. da no. ho. Qui dic. Memẽto
dñe dauid: et oĩs mãſuetudĩs ei᷒
⁊ ſi red. retri. mihi mala. q̃d aliud
dicit: q̃ Di mitte no. de. no. ſi. ⁊ nos
di. debi. no. Qui dicit. Aufer a me
cõcupiſcẽtias vẽtris. q̃d aliud dicit
q̃ Ne nos indu. in tenta. Qui dicit
Erue me ab inimicis meis de᷒ me᷒
q̃d aliud dicit: q̃ Libe. nos a malo.
Et ſi p oĩa p̄dicationũ ſcãrũ verba
diſcurras nihil inuenies: qđ in iſta
orõne dñica nõ cõtineatur. Quiſquis
aũt id dicit: qđ ad euangelicã iſtaʒ
precẽ ptinere nõ poſſit carnal'r orat
qđ neſcio q̃uo nõ dicatur illicite: q̃ re
natos dñs non niſi ſpũaliter docet
orare. Qui aũt dicit in orõne: Dñe
multiplica diuitias meas: et hono
res meos auge: ⁊ hoc dicit eoꝝ hñs
cõcupiſcẽtiam: nõ id attendes vt ex
his ſ; deũ ꝓſit hoĩbus: puto eũ nõ
inuenire in orõne dñica quo poſſit
hec vota aptare q̃obrem pudeat
ſaltẽ petere: qđ non pudet cupere:
Aut ſi ⁊ hoc pudet: ⁊ cupiditas vin-
cit: melius hoc petet vt ẽt ab iſto cu
piditatis malo liberet cui dicimus
Libera nos a malo. Augu. de ver.
dñi. videtur ẽt iſte numer᷒ petitio-

Mira vis orõ- nis do- minice.

nũ ſeptenario btitudinũ cõgruere.
Si eñ timor dei eſt quo beati fiunt
pauperes ſpũ: q̃m ipſoꝝ eſt regnuʒ
celorũ: petamus vt ſanctificetur in
hoĩbus nomẽ dei: timore caſto per-
manẽte i ſecula ſeculoꝝ. Si pietas
eſt qua bti ſunt mites: petamus vt
veniat regnũ eius vt mite ſcam᷒ nec
ei reſiſtamus. Si ſciẽtia eſt q̃ beati
ſunt qui lugent: oremus vt fiat vo-
luntas ei᷒ ſicut in celo ⁊ in terra: qr
cũ corpus tanq̃ terra ſpiritui tanq̃
celo cõſenſerit nõ lugebim᷒. Si for-
titudo eſt qua bti ſunt qui eſuriunt
oremus vt panis nr̃ quotidian᷒ de-
tur nobis hodie: q̃ ad pleniſſimam
ſaturitatẽ venire poſſimus. Si cõ-
ſiliũ eſt quo bti ſunt miſericordes:
q̃m ipſoꝝ miſerebitur: dimittam᷒ de-
bita vt nobis nr̃a debita dimittantur
Si intellect᷒ eſt: quo bti ſunt mũdo
corde oremus nõ induci in tentatio
nẽ ne habeamus duplex cor: tpalia
⁊ terrena ſectãdo: de quib᷒ tẽtatio-
nes fiũt in nobis. Si ſapiẽ ē q̃ bea-
ti ſunt pacifici: q̃m filij dei vocabun
tur: oremus vt liberemur a malo.
ipſa enim liberatio liberos nos fa
ciet filios dei. Chryſoſto. in home.
Quia xp̃o ſollicitos nos fecerat ini
mici memoria: in hoc ꝙ dixerat: Li
bera nos a malo. rurſus audaciaʒ
prebet per hoc ꝙ in quibuſdam li-
bris ſubditur. Quoniam tuum eſt re
gnum et virtus ⁊ gloria: quia ſi ei᷒
eſt regnum nulluʒ formidare opor
tet: cum ⁊ qui preliatur contra nos
ſit ei ſubiectus. Cum autem virtus
eius et gloria ſit infinita nõ ſolum
a malis eruere poteſt: ſed etiaʒ fa-
cere glorioſum. Chry. ſuper Mat.
Hec etiam ad precedentia pertinẽt
ꝙ enim dicit. Tuum eſt regnum.
reſpondet ad illud quod dixerat.
Adueniat rgnũ tuũ. ne aliq̃s dicat
q̃ de᷒ nõ habet regnũ i terra. ꝙ aũt
dicit: Et vir᷒. rñdet ad id qđ dixerat
Fiat volũtas tua ſicut i celo ⁊ in terra
ne aliquis dicat ꝙ deus non poteſt
facere qđ vult. quod vero dicit: Et
gloria. reſpondet ad omnia que ſe
quuntur: in quibus gloria dei appet.

Concor- dia do- noꝝ ⁊ pe titionũ.

**¶ Si.n.dimiſeritẜ hoib⁹pecca
ta eorũ dimittet ꝛ vobis pater
veſter celeſtis delicta veſtra.
Si ãt nõ dimiſeritis hoib⁹nec
pater veſter dimtttet vobis
peccata veſtra.**

¶Raba. Per hoc ꝙ dñs dixerat.
Amẽ ſignificat ĩdubitanter illis a
dño ꝯferri oĩa q̃ rite poſtulãt:qꝫcõ=
ditiõis addite fuare pactũ nõ ne=
gligũt.vñ ſubdiẜ. Si.n. dimi.ho.
pec.eoꝝ dimit.ꝛvobis pr̃ ve.ce.de.
ve.Aug.de.ſ.do.Ubi nõ ẽ ꝓtereũ=
dũ ꝙ ex oĩb⁹ his ſentẽtijs q̃b⁹ nos
dñs orare ꝓcepit:eã potiſſimũ com
mẽdãdã eẽ iudicauit q̃ ptinet ad re
miſſionẽ pctõꝝ:ĩ q̃ nos miſicordes
eẽ voluit.qḋ ẽ vnũ ꝯſiliũ mĩſias eua
dẽdi.Chry.ſup mat. Nõ ãt dixit:vt
pri⁹nobis de⁹dimittat:ꝛ poſtea nos
debitorib⁹nr̃is:ſcit.n.dñs hoies eẽ
mẽdaces:qm̃ ꝛ ſi accepint remiſſio
nẽ pcti ſui:ipſi ſuis debitorib⁹nõ di
mittũt:iõ dicit vt pꝰus dimittamus
poſt petam⁹ dimiſſionẽ.Aug.in en
chi.q̃ſq̃s aũt rogãti ꝛpeccati ſui pe
nitẽti ex corde ñ dimittit:nullo mõ
eſtimet a dño ſuo pctã dimitti. ꝛ iõ
ſubdit.Si ãt nõ dimiſeritẜ hoib⁹:
nec pr̃ ve.di.pec.ve.Cypri.Excuſa=
tio.n.tibi nulla ẽ ĩ die iudicij:cũ ſꝫ
ſuã ſnĩaꝫ iudiceris:ꝛ q̃d feceris ꝭ
ipſe patiaris.Hiero.Si aũt hoc qḋ
ſcriptũ ẽ.Ego dixi dij eſtis vos aũt
ſicut hoies moriemini.ad eos dr̃ q̃
ꝓpt pctã hoies ex dijs eſſe merue=
rũt.Recte ergo ꝛhi quib⁹peccata di
mittunẜ hoies appellati ſũt.Chry.
in homel.Iõ aũt celoꝝ ꝛ patris me
minit vt ex hoc ꝓuocet auditorem.
nihil.n.ita te deo aſſimilat ſicut in=
iuriã tibi faciẽtib⁹ignoſcẽ.Incõue
niẽs ẽ ãt ſi tal' pr̃is fili⁹ exiſtẽs car
nalis efficiẜ ꝛ ad celũ vocat⁹terrenũ
quẽdã ꝛ vite h⁹ ꝓpriũ hẽat ſenſuꝫ.

Nota ordinem.

Quo do maxime aſſimilamur.

**¶ Cũ aũt ieiunatis:nolite fie
ri ſicut hypocrite triſtes . Ex=
terminãt.n.facies ſuas vt pa=
reãt hoibus ieiunãtes. Amen
dico vobis q: receperũt mercę
dem ſuam.**

Chry.Q: orõ illa iã fortis eſt q̃ fit
in ſpũ humili ꝛ corde cõtrito.q̇ aũt
delitijs fruiẜ ſpm̃ humilẽ ꝛ cor ꝯtri
tũ hẽre nõ p̄t.manifeſtũ eſt qm̃ orõ
ſine ieiunio gracilis ẽ ꝛ ĩfirma. ꝛ iõ
q̇cũqꝫ ꝓ aliq̃ necitate voluerũt orare
ieiuniũ cũ orõne iũxerũt:q: ieiuniũ
adiutoriũ ẽ orõnis.vñ ꝯñr dñs poſt
doctrinã ḋ orõne ſubiũgit doctrinã
de ieiunio dicẽs.Cũ ãt ieiu.no..fie.
ſi.hypo.tri.Sciebat.n..dñs gl'iam
vanã ex oĩ bono ꝓcedere.iõ ſpinaꝫ
vane glorie q̃ naſciẜ in terra bona
iubet pcidere.ne ſuffocet ieiunij fru
ctũ.Nõ ãt p̄t fieri vt ñ ſentiaẜ q̇ieiu
nat:ſꝫ meli⁹ ẽ vt ieiuniũ te oñdat q̃ꝫ
tu ieiuniũ.Nõ ãt p̄t fieri vt ſit ilarẜ
q̇ ieiunat.Iõ nõ dixit. Nolite eſſe
triſtes:ſꝫ nolite fieri triſtes.Qui.n.
ꝑ ĩpoſturas aliq̃s fallẽtes apparẽt
illi nõ ſunt triſtes ſꝫ fiunt.Qui aũt
natural'r ꝓpter aſſiduũ ieiuniũ tri
ſtis ẽ:nõ fit triſtis:ſꝫ vere eſt.vñ ſub
dit.Exter.eniꝫ faci.ſu.vt pa.ho.ie.
Hiero.Uerbũ exterminãt qḋ in ec=
cleſiaſticis ſcripturis vitio iterp̄ta=
tũ tritũ ẽ:aliud multo ſignificat q̃ꝫ
vulgo itelligiẜ.Exterminanẜ q̇ppe
exules q̇ mittunẜ extra terminos:
ꝓ quo ꝭ ſermõe demoliunẜ ſemp ac
cipe debem⁹.Demoliẜ aũt hypocri
ta faciẽ ſuã vt triſtitiã ſimulet:ꝛ aĩo
forte letãte luctũ geſtat ĩ vultu.Gre
go.viij.mor. Nã ora palleſcũt: cor
pus debilitate quatiẜ.pect⁹interrũ
pẽtib⁹ſuſpirijs vrgeẜ:nihilqꝫ tãto la
bore aliõ niſi eſtiatio hũana cogi=
taẜ.Leo pa.in ſer.de epy.Nõ ſunt
ãt caſta ieiunia q̃ ñ de rõne veniũt
cõtinẽtie ſed de arte fallacie.Chry.
ſup mat.Si ꝭ q̇ ieiunat ꝛ triſteꝫ ſe
facit hypocrita ẽ:q̃ꝫto magẜ iniq̇or
eſt q̇ nõ ieiunat:ſꝫ argumẽtis q̇bus
daꝫ in facie ſua pingit venalẽ pal
lorẽ.q̃ſi ieiunij ſignũ.Augu. de ſer.
do.ĩ mõ.ĩ ꝭ ãt caplo.maxie aduer
tendũ ẽ:nõ in ſolo rerũ corporearũ
nitore.atqꝫ põpa ſed ẽt in ipſis ſor=
dibus luctuoſis eſſe poſſe iactãtiã
ꝛeo.piculoſiorẽ quo ſub nomine ſer

Extermĩnare quid ſit

Notanda doctrina

idecipit (handwritten margin note)

nitutis dei decipitur. Qui ergo im
moderato cultu corporis atq; veſti
tu vel ceterarum rerum nitore fulget: faci
le cõuicit rebꝰ ipſis põparũ ſeculi eẽ
ſectator: nec quẽq; fallit doloſe ima
gine ſctitatis. Qui aũt in ꝓfeſſiõe
xp̃ianitatis inuſitato ſquallore ac
ſordibꝰ intẽtos in ſe hominũ oclos
facit cũ id volũtate faciat: nõ neceſ=
ſitate patiat. ceteris eius opibꝰ põt
cognoſci vtrũ hoc ꝯtemptu ſupflui
cultus an ambitiõe aliqua faciat.
Remi. Fructus aũt ieiunij hypocri=
tarum manifeſtat: cũ ſubinfert: vt pa
reãt hoibus ieiunãtes. Amen dico
vobis receperũt mercedem ſuam.
id eſt quã deſiderauerunt.

Notanda doctrina.

¶ Tu aũt cum ieiunas: vnge
caput tuũ: et faciem tuã laua
ne videaris hominibꝰ ieiunãs
ſed patri tuo qui eſt in abſcon
dito: et pater tuus qui videt in
abſcondito reddet tibi.

¶ Glo. Docuit dominꝰ quid nõ eſt
faciendũ: modo docet quid eſt faciẽ=
dũ dicẽs. Tu aũt cũ ieiu. vn. ca. t. et
fa. tu. la. Aug. de ſer. do. in monte.
Queri aũt ſolet quid ſit quod hic dr.
Nõ. n. quiſpiã recte pceperit q̃uis
faciem quotidiana cõſuetudine la=
uemꝰ: vnctiſq; capitibꝰ cũ ieiunamꝰ
nos eſſe debere: q̃ turpiſſimum oẽs
fatent. Chry. ſup mat. Item ſi iõ iu=
bet nos non fieri triſtes: ne p triſti=
tiã appareamus hoibus ieiunare.
Si vnctio capitis et lauatio faciei
et ieiunantibꝰ ſemp reſeruent: nihi=
lominus erũt ſigna ieiunij. Hiero.
Sz loquit iuxta ritũ ꝓuincie paleſtie
vbi diebꝰ feſtis ſolẽt vngere capita.
Precipit ḡ vt qñ ieiunamus letos et
feſtiuos nos eſſe mõſtremꝰ. Chry.
ſup mat. Simplex ḡ interpretatio
huius eſt: qm̃ p aggregationẽ intel
ligẽda ſũt iſta: ſicut cetera ſ̃dicta
tanq; ſi dicat: Sic lõge te facere dbes
ab oſtẽtatiõe ieiunij tui vt ſi poſſet
fieri qd tñ nõ decet: ea etiã facias q̃
ex diuerſo luxurie et epulatiõis vi=
dent eſſe indicia. vñ ſequit Ne vi.

Ritus ꝓuincie paleſtine.

ho. ieiu. Chry. I ho. In elemoſyna
quidẽ nõ ſimplr̃ hoc poſuit: ſz dixit
elemoſynã nõ eſſe faciendã corã ho
minibꝰ: apponẽs vt videremur ab
eis. In ieiunio aũt et orõne nihil ta
le addidit: qm̃ elemoſynã q̃dẽ impoſ
ſibile eſt oĩno latere. orõnẽ aũt et ie=
iuniũ poſſe eſt. Nõ paruus aũt fructꝰ
eſt hũanã gloriã cõtẽnere. p hoc eñi
aliq̃s a graui hominũ ſuitute libe
rat: et ꝓprius virtutis opator efficit
eã amãs: nõ ꝓpter alios ſed ꝓpter
ſeipſam. Sicut eñi nos cõtumeliam
eſtimamꝰ: cũ nõ ꝓpter nos ſz ꝓpter
alios diligimur: ita nec virtutẽ opz
ꝓpter alios ſequi: nec deo ꝓpter ho
mines obedire: ſed ꝓpter ſeipſum.
Jõ ſequit. Sz patri tuo celeſti q̇ eſt
in abſcondito. Glo. Id eſt patri tuo
celeſti q̇ eſt inuiſibilis: vel q̇ habi=
tat in corde p fidẽ. deo autẽ ieiunat
q̇ ꝓ eiꝰ amore ſe macerat: et qd ſibi
ſubtrahit: alteri largit. Et pr̃ tuus
q̇ vi. in abſcõ. red. tibi. Remi. Saf=
ficit eñi tibi vt q̇ eſt inſpector ꝯſcien
tie: ſit et remunerator. Chry. ſuper
mat. Spiritualr̃ aũt facies aĩe: cõ=
ſciẽtia itelligit. Sicut eñi in cõſpe=
ctu hoium gratioſa eſt facies pul=
chra ſic in oclis dei ſpecioſa eſt mũ=
da ꝯſcia. Hãc faciẽ hypocrite q̇ ꝓ=
pter homines ieiunãt, exterminãt:
fallere volẽtes deũ et hoies. nã ſemp
vulnerata ẽ cõſciẽtia eiꝰ q̇ peccat.
Si ergo abſtuleris neq̃tiam ab aĩa
tua lauaſti ꝯſciam tuã et bene ieiu=
nas. Leo pa. in ſer. d ieiu. Impleri
eñi dz ieiuniũ nõ ciborum tñmõ parci
tate: ſz maxime priuatiõe vitiorum. Nã
cũ ob hoc caſtigatio iſta ſumat: vt
carnalium deſideriorum fomites
ſubtrahantur. nullũ magis ſectan
dum eſt cõtinentie genus: q̃ vt ſem
per ſimus ab iniuſta voluntate ſo=
brij: et ab inhoneſta actione ieiuni
que deuotio non ſecernit inualidos
quia etiam in languido corpore
poteſt anime integritas reperiri.
Chryſoſto. ſuper. Matth. Spũalr̃
autem caput tuũ chriſtꝰ eſt: ſitientẽ
pota: eſuriẽtẽ ciba: et ſic oleo mie vn
xiſti caput tuum. i. chriſtum qui

Moralis intelligentia

clamat in euangelio:qđ vni ex mi-
nimis meis feciſtis:mihi feciſtis.
Grego.in homi.Illud eniƺ ieiuniũ
deus aprobat:qđ añ oculos eiꝰ ma
nus elemoſynarũ lauat.Hoc autẽ
qđ.tibi ſubtrahis alteri largire:vt
vñ tua caro affligit:inde egẽtis pxi
mi caro reparet.Augu. de ſer.do.
Uel caput recte accipi:nꝰ rõnẽ:qꝛ in
aia ꝑeminet:ꝛ cetera hoīs mẽbra
regit.Ungere ğ caput ad letitiã pti
net.Interiꝰ ğ gaudeat de ieiunio
ſuo:qui ieiunãdo ſe auertit a volũ
tate ſeculi vt ſit ſubditus xpo.Glo.
Ecce nõ oia ĩ nouo teſtamento ad
lr̃aƺ accipiunt.Ridiculũ.n.ẽ in ie-
iunio oleo pfũdi:ſƺ ſpũ amoris eiꝰ
cuiꝰ paſſiõibꝰ debemꝰ pticipare nos
macerãdo mẽs dƺ inũgi.Chry.ſup
matt.Prope aũt dƺ faciẽ q̇dẽ laua-
re,caput ãt nõ lauare:ſed vngere.
Quãdiu.n.ſumꝰ in corpe ↄſcia nr̃a
ſordida eſt in pctis. Caput ãt nr̃m
chriſtus:peccatũ nõ fecit.

**❡ Nolite theſaurizare vobis
theſauros in terra vbi erugo ꝛ
tinea demolitur:ꝛ vbi fures ef
fodiũt ꝛ furãtur. Theſauri-
ƺate aũt vobis theſauros ĩ ce
lo vbi nec erugo nec tinea de-
molit:ꝛ vbi fures nõ effodiunt
nec furãtur. Ubi ẽ eniƺ theſau
rus tuus:ibi eſt ꝛ cor tuum.**

❡ Chry.in homi.Poſtq̃ vane gl'ie
expulit egritudinẽ:optime iã ſer-
monẽ de ↄtẽptu diuitiaꝝ inducit.
Nihil eniƺ ita pecunias cõcupiſce
re facit:vt gl'ie cupido:ꝑpter hoc
nãq̃ famulorũ greges ꝛ auro op-
tos equos:ꝛ argẽteas mẽſas expe
tũt hoies:nõ vt vtilitatẽ aut volu-
ptatẽ ipleãt:ſƺ vt multis oſtẽdant.
ꝛ h̃ ẽ qđ dic̃.Nolite theſa. vo.the.
ĩ terra.Aug.de ſer.do.Si.n.eo cor
de q̇ſq̃ operet aliq̇d vt terrenũ cõmo
dũ adipiſcat:nõ erit cor mũdũ:qđ ĩ
terra volutat. Sordeſcit.n.aliq̇s
cũ iferiori miſcet nature:q̃uis in
ſuo gñe nõ ſordidet:qꝛ ẽt đ puro ar
gẽto ſordidat aurũ ſi miſceat:ita
animꝰ nr̃ terrenoꝝ cupiditate ſor-
deſcit:q̃uis terra ĩ ſuo ordie mun-
da ſit.Chry.ſup Mat.Uel alr. Qꝛ
ſupra dñs nihil de el'yna vl' orõne
vel ieiunio docuerat:ſed ſimula-
tionẽ eoꝝ ↄpeſcuit tm̃:nũc ſƺ tria ſ-
dicta tres ↄñas itroducit doctrine — Doctrina đ elemoſyna
q̃rũ ꝑma ptinet ad el'ynã q̃ eſt hec.
Nolite theſau.vo.the.ĩ terra. vbi
ꝑmo dat ↄſiliũ vt el'yna fiat:vt ſit
ordo narratõis talis.Cũ facis el'y
nã:noli tuba canere añ te.ꝛ poſtea
ſubſequit.Nolite theſaurizare vo-
bis theſauros ĩ terra.vbi ꝑmo dat
ↄſiliũ vt el'yna fiat.ſcđo oñdit q̃ ſit
vtilitas ĩ el'yna faciẽda.tr̃io vt ne
q̃ timor inopie accñtis ĩpediat volũ
tatẽ el'yne faciẽde.Chry.ĩ ho. Di-
cẽs ãt.Nolite vo.the.ĩ t'ra ſubdit.
Ubi erugo ꝛ tinea demolit:vt đmõ
ſtret theſauri q̇ ẽ h̃ nocumẽtũ:ꝛ eiꝰ
q̇ ẽ ĩ celo vtilitatẽ:ꝛ a loco ꝛ ab his
q̄ nocẽt.q̃ſi di.q̇d formidas ne pe-
cunie conſumentur:ſi elemoſynaƺ
dederis.Itaqƺ da elemoſynam et
additionem accipient.etenim que
in celis ſunt apponentur:q̇ ſi non
dederis pereunt:ꝛ non dixit alijs
derelinquis:quoniam in hoc dele-
ctabile eſt hominibus.Rab.Tria
autem ponit ſm tres diuerſitates
diuitiarum:metalla erugie:veſtes
tinea demoliuntur. Sunt aũt alia
que neqƺ eruginem neq̃ tineam
timent:ſicut lapides precioſi:ꝛ iđ
ponit generale detrimentum.ſcili
cet fures:qui omnes diuitias ra-
pere poſſunt.Chry.ſup.mat. Alia
lr̃a hƺ:vbi tinea ꝛ comeſtura exter-
minãt.Oia.n.bona mũdi triplicit
tollit iteritꝰ.Aut.n.a ſemetipſis ve
teraſcũt ꝛ tineãt ſicut veſtimẽta aut
ipſis dñis luxurioſe viuẽtibꝰ cõedũ
tur aut ab extneis vl' dolo vl' vi calũ-
nijs vl' alio iniq̇ mõ diripiũt:q̇ oẽs
fures dñr qꝛ ꝑ iniq̇tatẽ feſtinãt alie — Mundi bona ꝑduntur tripl'r
na facẽ ſua. Sƺ dices. Nũq̇d oẽs
q̇ h̃ hñt pdũt ea.Interĩ q̇dẽ dicã qꝛ
ꝛ ſi oẽs pdũt:tñ mlti pdũt.Uere-
ãt ꝛ male ſuatas diuitias ꝛ ſi ñ cor-
palr:ſpũalr tñ pdidiſti qꝛ ñ ꝑficiũt
tibi ad vſũ ſalt'ƺ.ra.all'.ãt erugo ſi

gnificat ſuperbiam que decoꝛē virtutum obfuſcat. Tinea que veſtes latenter rodit inuidia eſt: que bonuꝫ ſtudium lacerat: et per copactionē vnitatis diſſipat. Fures ſunt heretici et demones qui ſemper ad hoc ſunt itenti vt ſpiritualibus ſpoliēt. Hyla. Ceteruꝫ laus celeſtis eterna ē: nec furto ſurrepenti ſubtrahēda nec tinea ⁊ rubigine inuidie excidēda. Et ideo ſequit̄. Theſaurizate autē vobis theſauros in celis. vbi neq̄ erugo neq̄ tinea demolitur: et vbi fures non effodiunt: neq̄ furātur. Augu. de ſer. do. in mō. Celum autē hoc loco nō corpoꝛeū acceperit quia omne coꝛpus ꝓ terra habēdū eſt. Totum. n. mundū dꝫ ꝯtēnere q̄ ſibi theſaurizat in illo celo de quo dictum eſt. Celum celi domino. i. in firmamento ſpūali. Celū. n. ⁊ terra tranſibunt. Non auteꝫ in eo qđ trāſit collocare debemus theſauꝝ noſtruꝫ: ſed in eo quod ſemper manet. Chꝛy. ſuper Mat. Quid ergo meliꝰ eſt: an ſup terrā reponere vbi incertus eſt cōſeruationis euentus an in celo vbi ē certa cuſtodia? Que autē ſtultitia eſt illic relinquere vn̄ exiturus es. ⁊ illic nō p̄mittere quo iturus es? Illic ergo ſubſtantiam tuam colloca: vbi patriam habes Chꝛy. in om̄. Qꝛ tn̄ nō oīs terrenus theſaurꝰ erugine aut tinea deſtruitur: aut per fures aufertur: et ideo aliud inducit dicēs. Ubi eſt theſaurus tuus: ibi eſt et coꝛ tuū: ac ſi dicat: et ſi nihil ꝑoꝛum eueniat non paruaꝫ ſuſtinebis iacturā iferioꝛibus affixus: et eoꝛum ſeruus factꝰ et a celeſtibus cadens ⁊ nihil excelſoꝛum cogitare potens. Hiero. Hoc autem non ſolum de pecunia: ſed đ cunctis poſſeſſionibus ſentiendum eſt. Guloſi eni đꝰ vēter eſt. Laſciuū theſaurus ſunt lubꝛica amatoꝛis libido huic ſeruit vnuſquiſq̄ a q̄ vincitur: Ibi ergo habet coꝛ: vbi et theſaurus. Chꝛi. ſuper Matt. Uel aliter. ponit nūc que ſit vtilitas in elemoſyna faciēda. Qui eni collocat theſauros i terra nō hꝫ q̄d ſpet in celo. Ut q̄d ergo aſpiciat i celū. vbi nihil repoſitū habet? Unde dupl'r peccat. pꝛimo quia mala cōgregat ſecundo quia coꝛ habet in terra: et ex contrariꝭ cauſis dupl'r benefacit qui theſaurizat in celo.

¶ Lucerna coꝛpoꝛis tui ē oculus tuus Si oculus tuus fuerit ſimplex: totum coꝛpus tuū lucidum erit. Si autem oculꝰ tuus fuerit nequā: totum coꝛpus tuum tenebꝛoſum erit Si ergo lumē quod in te eſt: tenebꝛe ſūt: ip̄e tenebꝛe quāte erūt?

¶ Chꝛy. i hom̄. Poſtq̄ fecit mētionē đ itellectu in ſeruitutem redacto ⁊ captiuato: quia hoc nō multis facile cognoſcibile erat: ad exterioꝛē doctrinā trāſpōit dicēs. Lu. coꝛ. tui eſt oculus tuus. ac ſi di. Si nō noſti quid eſt iactura itellectus a coꝛpoꝛalibus hoc diſce. Qđ enim eſt oculus coꝛpoꝛi: hoc ē itellectus anime. Sicut ergo oculis oꝛbatis multū opationis reliquoꝛuꝫ mēbꝛoꝛum amittitur lumine ex eis extincto: ita et mēte coꝛrupta multꝭ malis vita tua impletur. Hiero. Hoc ergo totū trāſfert ad ſenſum: q̄uo em̄ coꝛpꝰ totum eſt in tenebꝛis: ſi oculus non fuerit ſimplex: ita ſi anima pꝛincipalē fulgoꝛem ſuum perdiderit: vniuerſus ſenſus. vel ſenſualis ꝑs aīe in caligine ꝯmoꝛabitur: vnde dicit. Si ergo lu. qđ i te ē: tenebꝛe ſūt: ip̄e tenebꝛe quāte ſunt. i. ſi ſenſus ꝙ lumē ē aīe vitio caligat̄: ipſa putas caligo q̄bꝰ tenebꝛis obuoluet̄? Chꝛy. ſup Mat. Uidet̄ aūt ꝙ nō đ coꝛꝑali oculo h̄ loquatur: nec de hoc coꝛꝑe qđ videtur a foꝛis: alioq̄n dixiſſet Si oculus tuꝰ ſanꝰ fuerit aut infirmꝰ. nūc aūt ſubdit: ſimplex et nequā ſit aūt benignū oculū hꝫ ⁊ infirmū: nunq̄d coꝛpus eius in lumine ē? Aut ſi malignū ⁊ ſanū: nūq̄d coꝛpꝰ eiꝰ i tenebꝛis eſt? Hiero. Sꝫ ſolet lipiētes lucernas videre numeroſas ſimplex autem oculus ⁊ purus ſimplicia intuetur ⁊ pura. Chꝛy. ſuper Mat.

Intellectus oculo cōparatur.

Uel dr̄ oculus nō a foris:ſz ab int⁹. Lucerna.n.eſt mens per quā aīa videt deū. Qui ergo cor habet ad deū.illius oculus lucidus eſt.i.illi⁹ mens munda eſt:non terrenis cō-cupiſcētijs ſordidata. Tenebre aūt i nobis ſunt ſenſus carnales: qui ſemper deſiderant q̄ ſūt tenebrarū. Qui ergo habet oculum mundū.i. mentē ſpiritualē:corpus ſuum ſeruat lucidum.i.ſine peccato. Et ſi ei caro deſiderat mala:virtute tñ diuini timoris repercutit eā. Qui aūt habet oculū.i.mentē aut malignitate tenebroſam aut cōcupiſcentiā turbulentā:tenebroſū poſſidet corpus non .n.reſiſtit carni q̄ſi cōcupiſcit pueſa:qꝛ non habet ſpem in celo q̄ pſtat nobis virtutem vt nobis cōcupiſcentijs reſiſtamus. Hyla. Uel aliter. De officio luminis oculi lumen cordis expreſſit:quod ſi ſimplex et lucidum manebit claritatē eterni luminis corpi tribuit et ſplēdorē originis ſue corruptiōi carnis infundet. ſcilicet in reſurrectione. Si autem obſcurū pctis ꝛ voluntate erit neqꝫ:vitijs mētis natura corporis ſubiacebit. Aug. de ſer. do. Uel aliter. Oculum hic accipere debemus intentionē noſtram que ſi mūda fuerit ꝛ recta:oīa opera nr̄a que ſecūdum eam operamur bona ſunt:que quidē oīa totū corpus appellauit:qꝛ et apl's mēbra noſtra dicit quedā opera vbi ait. Mortificare mēbra vr̄a fornicationē ꝛ immūdiciam ꝛc̄.nō ergo quid quiſqꝫ faciat ſed quo animo faciat cōſiderādum ē. Hoc ē.n.lumē in nobis:qꝛ hoc nobis manifeſtū eſt bono aīo nos facere qđ faciam⁹. Oē .n. qđ manifeſtatur lumen eſt. Ipſa vo facta q̄ ad hominū ſocietatē pcedūt icertū nobis habēt exitū:ꝛ ideo tenebras eas vocauit.nō ei noui cū pecuniā porrigo indigenti quid ſit inde facturus. Si ergo ipſa cordis intētio q̄ tibi nota eſt:ſordidatur appetitu tpa lium rerū magis ipꝫ factū cuius incertus eſt exitus ſordidū erit quia ꝛ ſi bene alicui pueniat: quod tu nō recta itētiōe facis : quomodo tu feceris iputabitur:tibi nō qūo il li pueneritt. Si autē ſimplici itētione.i.ſine charitatꝫ opa nr̄a fiāt:tūc munda ſunt ꝛ placēt i ꝯſpectu dei. Augu.cōtra mēda. Sꝫ ea que conſtat eē peccata :nulla velut bona itentione facienda ſūt:ea q̄ppe opa hoīū ſi cās habuerit bonas vl' mala s:nūc ſūt bona nunc mala. q̄ nō ſūt p ſeipſa peccata:ſicut victū pbere paupib⁹ bonū eſt:ſi fiat miſericordie cā malū aūt ſi fiat cā iactātie Cū vo opa ipa pctā ſūt vt furta:ſtupra:et ↄ̄mōi q̄s dicat cāis bonis eē facienda.vel pecata nō eſſe? q̄s dicat furemur diuitibus vt habeam⁹ q̄d dem⁹ pauperib⁹? Greco.33.mora. Uel aliter: Si lumē qđ ite ē.i.ſi hoc qđ nos bñ agere cepim⁹:ex mala itētiōe offuſcam⁹ ipa q̄ mala eſſe nō ignoram⁹ ēt cū facimus:quāte tenebre erūt. Remi. Ul'al'r. Fides lucerne aſſimilat:qꝛ p eā greſſus iterioris hoīs .i. actio illuiaf ne offendat ī illō. Lucerna pedib⁹ meis vbū tuū q̄ ſi fuerit mūda et ſimplex totū corp⁹ lucidū erit. Si vero ſordida:totū corp⁹ erit tenebroſū. Uel al'r. Per lucernā itelligit rector ecclēſie:qui bñ ocl's dr̄: qꝛ ſalutaria p'lebi ſubiecte puidere dꝫ q̄ p corp⁹ itelligit. Si ḡ rector eccleſie errauerit:ꝑtōmagis errabit ppl's ei ſubiectus.

Intētionis bone vtilitas

Fides cōparatur lucerne.

Nemo pōt duob⁹ dn̄is ſeruire:Aut.n.vnū odio hēbit:et alterū diliget:aut vnū ſuſtinebit et alterū cōtēnet. Non poteſtis deo ſeruire ꝛ māmone.

Chry.ſup mat. Superi⁹ dixerat dn̄s ꝙ qui habet mentē ſpiritualē: ille poteſt corp⁹ ſuum ſeruare ſine peccato.qui autem non habet:non poteſt cuius rōne ſubiūgit dicens. Nemo pōt duobus dn̄is ſeruire. Glo. Uel aliter. Qđ dcm̄ ē ſupra ꝙ propter intentionem temporalium bona mala fiūt.vnde poſſꝫ aliquis dicere. Ego faciam bona :ꝛpropter temporalia et propter celeſtia. Cō

tra qđ dominꝰ ait. Nõ poteſtis duo bꝰ dñis ſuire. Chry. i omel. Uel alr̃ In añrio:ibꝰ auaritia ↄpſſit tyrãni dē permittar magna:ſʒ adhuc alia apponit ãpliora. Nõ.n.i h̄ ſolũ nob nocēt diuitie ꝙ latrones aduerſus nos armãt:ꝛ ꝙ itellectũ obtenebrãt ſʒ ēt a ſeruitute dei nos expellũt:et h̄ ꝑbat a cõibꝰ ↄceptiõibꝰ dicēs. Nemo po.duo.do.ſer. Duos aũt dicit: q̄ ↄtraria iiungũt. Cõcordia.n.multos vnũ fac:qđ oñdiť ꝑ h̄ qđ ſubdit. Aut.n.vnũ odio hēbit.ideo aũt duo ponit vt mõſtret facilē eē trãſmutationē ad meliꝰ. Si.n. dicas. Seruꝰ factꝰ ſũ pecũiaꝝ:amãdo.ſ.eas:mõſtrat ꝙ poſſibile ē ad aliđ venire.ſ. nõ ſuſtinēdo ſuitutem:ſʒ ↄtēnendo Glo. Uľ duo tangerevř ſeruiēcũ genera:q̄dam ei ſeruiũt liberalr̃ ex amore:q̄dã ſeruilr̃ ex timore. Si q̄ aliqs ex amore ſuiat vni cõtrarioꝝ dominoꝝ:neċe ē vt alteꝝ odio habeat. Si vero ex timore ſuiat: neċe ēvt dũvnũ ſuſtinet:alteꝝ ↄtēnat res ãt terrenavľ deꝰſi i corde hoīs dñeť ad cõtraria ex vtroq̄ trahiť hõ. nã deꝰ trahit ad ſupiora ſibi ſeruiētē. resꝟo terrena ad iferiora:et iõ q̄ſi cõcludēs ſbdit. Nõ po.đo ſ.ꝛ mã. Hier. Mãmona ſmõe ſyriaco diuitie nũcupãť. Audiat q̄ hec auarꝰ q̄ cenſeť vocablo xp̃iano:nõ poſſe ſe ſił diuitijs xp̄oq̄ ſeruire:et tñ nõ dixit. Qui hʒ diuitias ſʒ qui ſeruit diuitijs.qui.n.diuitiaꝝ ſuꝰē diuitias cuſtodit vt ſeruꝰ.q̄ ãt ſuitutē excuſſit iugũ:diſtribuit eas vt dñs. Glo. Per mãmona ēt i telligiť diabolꝰ q̄ peſt diuitijs:nõ ꝙ poſſit eas dare niſi qñ deꝰꝑmittit:ſʒ qꝛ ꝑ eas hoīes fallit. Augu.đ ſ.do.i mõ. Qui .n.ſuit mãnione.i.diuitijs illivtiq̄ ſeruit:q̄ rebꝰ iſtiꝰ terrenis merito ſue ꝑuerſitatꝭ ꝑpoſitusꝑnceps huiꝰſcłi a dño đr. Uľ alr̃ q̄ ſi nt duo dñi oñdi cũ đr.nõ po.đo ſ.ꝛmã.ſ.do:ꝛdiabolo aut q̄ hũc odio ha.hõ:ꝛ al.di .i.deũ Aut al.pa.ꝛal.ↄtē.patiť.n.duꝝ dñʒ q̄ſqs ſuit mãmone.ſua.n.cupiditate iplicatꝰ ſubdiť diabolo:ꝛnõ eũ diligit. Sič q̄ ãcille aliene ↄiũctꝰ eſt: ꝑpter ↄcupiſcētiã durã patiť ſuitutē et ſi nõ diligat eũ:cuiꝰ ancillã diligit. Dixit aũt alteruʒ ↄtēnet:non odio hēbit.nullꝰ ei vera ↄſcia deuʒ põt odiſſe. Cõtēnit aũt .i. nõ timet eũ:cũ quaſi đ eiꝰ bonitate ſecurꝰē.

Duo ſeruiētiuʒ genera.

Diuitiarũ turpe ſeruitiũ

¶ Ideo dico vobis ne ſollicti ſitis aīe veſtre q̄đ mãducetis:neq̄ corpi veſtro q̄đ iduamini. Nõne aīa plꝰ ē q̄ eſca:et corpꝰ pluſq̄ veſtimētum?

¶ Augu. đ ſ.do.i mõ. Qꝛ ſuperius docuerat dñs ꝙ q̄ſqs vult diligere deũ et cauere ne offendat:nõ ſe arbitreť duobus dñis poſſe ſuire:ne forte q̄uis iã ſuperflua nõ q̄rãtur: ꝑpter ipa tñ neċia coꝝ duplicem r: et ad ea deflectanda torqueať intētio.ſubiũgit dicēs.iõ di.vo.ne.ſo. ſi.ani.ve. q̄đ man.neq̄ cor.ve. q̄đ indua. Chry.i hom. Nõ hoc dicit ꝙ aīa cibo indigeat.icorporea ē .n. ſʒ ſm cõeʒ locutꝰ ē ↄſuetudinē .alr̃.n. nõ põt morari i corpe niſi eo cibato Augu. Uel aīam i hoc loco ꝑ animali vita poſitã nouerimꝰ. Hiero. In nõnullis codicibus additũ eſt. neq̄ q̄đ bibatis. Ergo ꝙ oībꝰ natura tribuitꝛiumētꝭ ꝛbeſtijs hoībuſq̄ cõe ē huiꝰcura penitus liberamur. Qđ aũt hic đr de carnali cibo ꝛ veſtimento accipiamꝰ. Ceteꝝ đ ſpiritualibꝰ cibis et veſtimētis ſemꝑ debemus eē ſoliciti. Augu.đ here. Dicũtur aũt euchite q̄dã heretici opinãtes mona. nõ licere ſuſtētãde vite ſue cã aliq̄đ opari :atq̄ ita ſeipſos ꝑfiteri vt oīno ab operibꝰ vacēt Augu.de opibus monachoꝝ. Inquiunt.n.nõ de hoc ope corpali in q̄ vel agricole vel opifices laborãt ꝑcepit apl̃s cũ dixit. Qui nõvult opari nõ mãducet.neq̄ euã.poſſʒ oīno eē cõtrarꝰ vbi ait dñs. Iõ dico vobis ne ſollicitꝭ ſitis. In ꝟbo ergo apoſtoli ꝑdicto ſpũalia opa debemꝰ accipere:de quibꝰalibi đr. Ego plãtaui apollo rigauit:et ita ſe arbitranť apoſtolice et euangelice obtēperare ſententie:cum euangelium credunt de non curanda corporali

Error euchitarũ explo duur.

huius vite indigentia precepiſſe: z apoſtolum de opere et cibo ſpūali dixiſſe. Qui nõ vult opari. nõ mãducet. Pri⁹ ꝑ demõſtrem⁹ apl'z opa corporali a ſuos dei opari voluiſſe. premiſerat.n.dicēs. Ipſi ſcitꝫ q̃mo oportet vos imitari: q: nõ inquieti fuim⁹ iter vos neqꝫ panē ab aliq̃ gratis mãducauim⁹: ſꝫ in labore et fatigatiõe die ac nocte laborãtes: ne quē vr̃m grauaremus: nõ q: nõ habuimus ptãtē: ſꝫ vt noſipſos formã darem⁹ vobis qua nos imitaremini. Nã et cũ eſſem⁹ apud vos: hoc denunciabamus vob: q̃m ſi q̃s non vult operari nõ mãducet Quid ad hoc dici põt q̃n exemplo ſuo docuit: quid preceperit. ſ. corporalr̄ operãdo? Nã ꝙ corporaliter opareť oſtēdit in actib⁹ vbi dr̄: ꝙ mãſit cũ aq̃la et vxore ei⁹ priſcilla op⁹ faciēdo apõ illos. erãt eni tabernaculoꝝ artifices et tñ aplo tãqꝫ p̄dicatori euãgelij militi xp̄i plãtatori vinee paſtori gregis cõſtituerat dñs vt de euãgelio viueret q̃ tñ ſtipēdiũ ſibi debitũ nõ exegit: vt ſe formã daret eiſq̃ exigere i[n]debita cupiebãt. Audiãt ꝑ q̃ nõ hñt hãc ptãtē: quã ille hēbat vt tm̃ nõ ſpũalr̄ operãtes mãducēt panē a corpali labore gratuitũ. Si aũt euãgeliſte ſunt: ſi miniſtri altaris: diſpēſatores ſacroꝝ hñt hanc poteſtatem: ſi ſaltē hēbãt aliq̃d in ſeculo quo facile ſine opificio ſuſtētarent hãc vitã qð cõuerſi ad deum indigētib⁹ diſpartiti ſunt et credēda ē eorũ ifirmitas et ferēda. Nec attendendũ i quo loco hoc qð hēbãt ipenderit: cũ oĩuz xp̄ianoꝝ ſit vna reſpublica. Sed qui veniũt ad pfeſſionē ſuitutis dei ex vita ruſticana: et ex opificũ exercitio: et plebeio labore ſiquominus operētur excuſari nõ pñt. Nullo eni mõ decet vt in ea vita vbi ſenatores fiunt laborioſi: ibi ſiãt opifices ocioſi: z q̃ veniunt relictis delicijs ſuis q̃ fuerũt p̄diorũ dñi ibi ſint ruſtici delicati. At cuꝫ dñs ait. Nolite ſolliciti eē non hoc dicit: vt iſta nõ pcurēt: q̄tũ neceſſitatis ē vñ honeſte potuerũt:

Doctrina clauſtralis.

ſꝫ vt iſta ituearť: et propter iſta faciant q̃cquid in euãgelij p̄dicatione facere iubentur: eam nãqꝫ itētionem paulo ſupius oculum vocauerat. Chry. i ho. Ul' põt alr̄ ptinuari Cũ eni docuiſſet dñs pecuniã deſpicere: ne aliqui dicerēt q̃liter poterimus viuere: ſi oia pie[?]erimus ſubiungit dicēs: Ideo dico vobis. Glo. Ideſt cura tpali ne retrahami ab eternis. Hiero. Precipitur ꝑ nobis ne ſolliciti ſimus quid comedam⁹ q: in ſudore vultus p̄param⁹ nobis paneꝫ. Ergo labor exercendus eſt: ſollicitudo tollēda. Chry. ſup Mat. Non eni ſollicitudinib⁹ ſpũalibus: ſed laborib⁹ corporalibus acquirēdus eſt panis: qui laborãtibus pro premio diligentie deo p̄ſtante abũdat: et negligentib⁹ p pena deo faciente ſubducit. Cõfirmat aũt ſpeꝫ nr̃am dominus. et p̄mo de maiori ad min⁹ deſcēdit dicēs. Nonne aĩal pl⁹ eſt ꝙ̃ eſca: et corpus pluſꝙ̃ veſtimentuꝫ. Hiero. Qui maiora p̄ſtitit vtiqꝫ z minora p̄ſtabit. Chry. ſuper Mat. Niſi .n. voluiſſet pſeruari qð erat nõ crearet: qð ãt ſic creauit: vt per eſcã ſeruet̄ nec e ē vt det ei eſcã: ꝙ̃diu vult eē qð fecit. Hyla. Uel alr̄ Q: corrupt⁹ circa futuroꝝ curã infidelium ſenſus ē calumniantium que in reſurrectione corporũ ſpēs ſit futura: que in ſubſtantia eternitatis alimonia. Ideo ſubſequēter dr̄: Nonne anima plus eſt ꝙ̃ eſca? Non eniꝫ patitur ſpem noſtraꝫ futuri in reſurrectione cibi et potus exercitus ſollicitudine demorari: ne redēpti in corpus atqꝫ animam cõtumelia in nõ efficiendis leuioribus inferatur.

¶ Reſpicite volatilia celi que non ſeruut neqꝫ metunt neqꝫ congregant in horrea: z pater veſter celeſtis paſcit illa. Nõne vos magis pluris eſtis illis? Quis autem veſtrũ cogitans põt adijcere ad ſtaturam ſuam cubitum vnum.

¶ Chry. ſup mat. Poſtq̃ ꝯfirmauit ſpem noſtrã de maiori ad minus deſcendẽs: deinde cõfirmat de minori ad maius aſcendens cũ dicit. Reſ. vo. ce. q: non ſe. neq; metuũt. Augu. de operibus monachorum. Quidã ſe dicunt ꝓpterea operari non debere: q: nec volucres celi ſe minãt nec metunt. Cum ergo non attendũt qđ ſequitur. Neq; cõgregant in horrea. Cum ergo iſti manus ocioſas ꝛ plena repoſitoria volunt habere: cur deniq; molunt et coquũt: hec eñ aues nõ faciũt: aut ſi reperiũt quib⁹ hoc perſuadeãt: vt eis per ſingulos dies eſcas afferant preparatas ſaltẽ ſibi de fontibus aquã afferũt ꝛ reponũt: qđ volatilia non faciũt. Sed ſi nec aqua ſibi vaſa cogunt̃ implere: ꝛ iam illos qui tunc erãt hieroſolyme nouo gradu iuſtitie ſupergreſſi ſunt qui demiſſo ſibi ex gratia frumẽto panẽ fecerunt aut facere curauerunt: qđ aues non faciũt. Non pñt autẽ iſta ſeruare: vt ſc; nihil in craſtinũ reponant: qui ſe per multos dies a cõſpectu hoim ſeparatos et nulli ad ſe prebentes acceſſum includunt ſeipſos: viuẽtes in magna intentione orationũ. An forte quo ſunt ſanctiores: eo ſunt volucrib⁹ diſſimiliores: Qđ ergo dicit de volatilib⁹ celi ad hoc dicit: neq; quiſq̃ putet deũ ſeruorũ ſuorũ neceſſaria non curare: cum eius ꝓuidẽtia vſq; ad iſta gubernãda ꝑueniat. Neq; eñ nõ ipſe paſcit eos q̃ manibus operant̃: neq; etia; q: deus dixit. Inuoca me in die tribulationis ꝛ eruam te. non debuit fugere apoſtolus: ſed expectare vt cõprehenderetur: ꝛ eum deus ſicut tres pueros de medijs ignibus liberaret. Sicut eñ qui fugientibus ſanctis hmõi queſtionẽ obijceret: reſponderent non ſe oportuiſſe tentare deum: ſed tunc talia deum ſi vellet eſſe facturũ: vt eos liberaret: ſicut danielẽ a leonibus ꝛ petru; a vinculis: cũ ipſi quid facerent nõ haberẽt. Cum ꝟo eis fugã in ꝑtãtem

Taxantur ſup ſtitioſi monachi.

dediſſet: etiã ſi liberarent̃ per illã nõ niſi ab ipſo liberari: ſicut ſeruis dei valẽtibus manibus ſuis victũ trãſigere ſi ex euangelio mouerit queſtionẽ de volatilibus celi q̃ nõ ſeminãt neq; metũt: facile reſpõdebũt. Si nos per aliquã infirmitatem vel occupationẽ nõ poſſumus operari: ille nos paſcet ſicut aues q̃ nihil operant̃. Cum aũt poſſumus non debemus tentare deũ: q: hec que poſſumus eius munere poſſumus. Et cũ hic viuim⁹: illo largiẽte viuim⁹: qui largit⁹ eſt: vt poſſimus: ꝛ ille nos paſcit a quo aues paſcunt̃: ſicut dr̃. Et pater veſter celeſtis paſcit illa: nõne vos magis plu. eſtis illis: Augu. de ſer. do. in monte. i. carius vos valetis: q: rationale aĩal ſicut eſt hõ ſublimius ordinat̃ in rerũ natura q̃ irrationalia: ſicut ſunt aues. Augu. xi. de ciuitate dei. Plerũq; tñ carius cõparat̃ equus q̃ ſeruus: ꝛ gẽma q̃ famula: non rõne ꝯſiderantis: ſed neceſſitate indigẽtis: ſeu voluptate cupiẽtis. Chry. ſup mat. Omnia eñ aĩalia deus ꝓpter holem fecit: holem aũt ꝓpter ſe. quanto ğ preercioſior eſt hois creatio: tãto maior eſt dei ſollicitudo de ipſo. Si ergo aues nõ laborãtes inueniũt eſcas: homo non inueniet cui deus dedit ꝛ operandi ſcientiã ꝛ fructificandi ſpem: Hiero. Sunt aũt quidã qui dum volunt terminos patrũ excedere ꝛ ad alta volitare: i ima merguntur. Uolatilia celi angelos eſſe volunt ceteraſq; in dei miniſterio fortitudines q̃ abſq; cura dei ſui alantur ꝓuidentia. Si hoc ita eſt vt intelligi volunt: quomodo ſequitur dictũ ad holes: Nõne vos ma. plu. eſtis illis: Simpliciter ergo accipitur: q; ſi volatilia abſq; cura ꝛ erũnis: dei alunt̃ ꝓuidentia: que hodie ſunt et cras non erunt: q̃to magis hoies quibus eternitas repromittit̃: Hyla. Poteſt aute; dici q; ſub noie volucrũ exẽplo nos immundoꝝ ſpirituũ hortat̃: q̃b⁹ ſine aliquo negocio querẽdi ꝛ cõgregãdi: ꝓuiẽdi

di:viuēdi tñ tribuit̃ de eterni ꝯſi-
liũ ptate ſuba: atq; vt ad immũdos
iſtud ſpũs referat̃ opportune adie
cit. Nõne vos magis pluris eſtis
illis? De cõpationis ꝑitantia di iã
neçne ⁊ ſtitatis oñdēs. Glo. Non
ſolũ aũt exẽplo auiũ: ſed experimē
to docet q; ad hoc q; ſum⁹ ⁊ viuim⁹
noſtra cura nõ ſufficit: ſed diuina
ꝓuidētia operat̃ dicēs. Quis autē
veſtrũ cogi. põt adijce. ad ſtaturã
ſuã cubi. vnũ? Chry. ſup mat. De⁹
eñi eſt qui per ſingulos dies incre
menta corpis tui facit: te nõ intelli
gente. Si ğ in teipſo quotidie dei
ꝓuidētia operat̃: quõ i neceſſarijs
tuis ceſſabit? Si aũt vos cogitãdo
modicã partē corpi vr̃o addere nõ
poteſtis: quõ cogitando ſaluandi
eſtis i toto? Aug. de ſer. do. in mõ.
Uel põt referri ad ſequentia: ac ſi
diceret. Nõ eſſe cura noſtra factũ
vt ad hanc ſtaturã veniret corpus
noſtrũ: ex h̃ intelligi põt: q; ſi vel-
letis adijcere vnũ cubitũ nõ poſſe-
tis. Illi ğ tegēdi corpis curã relin-
quite cui⁹ cura factũ eſt vt eſſet tã
te ſtature. Hyla. Uel al'r. Sicut fi-
dē vitalis ſubẽ nr̃e de documento
ſpirituũ ſeruauit: ita opinionē fu-
turi habitus iudicio cois intelligē
tie dereliquit. Cum eñi vn. uerſoꝝ
corporũ q̃ vitã hauſerũt: diuerſita
tē in vnũ ꝑfectũ virũ ſit excitatur⁹
ſolus q̃ potens ſit ad vniuſcuiuſq;
ꝓceritatē cubitũ vnũ et alterũ ter-
tiũue preſtare: de veſtitu. i. de ſpe-
cie corporũ cũ eius cõtumelia am-
bigim⁹: qui vt equalē oẽm holem
efficiat: tantũ menſure eſt hũanis
corporib⁹ additurus. Aug. vlti. de
ciui. dei. Sed ſi xp̃s in ea menſura
corporis in qua mortuus eſt reſur-
rexit: nefas eſt dicere cuꝫ reſurre-
ctionis oim tp̃s venerit: acceſſurã
corpori eius eã magnitudinē quã
nõ habuit: qñ in ea diſcipulis in q̃
not⁹ erat appuit: vt lõgiſſimis fie-
ri poſſit equalis. Si aũt dixerim⁹
ad dñici corpis modũ etiã minorũ
maiorũq; corpa redigenda peribit
de multorũ corporib⁹ plurimũ: cum
ipſe nec capillũ periturũ eſſe ꝓmi-
ſerit. Reſtat ğ vt q̃ſq; recipiat ſu ĩ
menſurã quã vel habibuit in iuuē
tute: ſi ſenex eſt mortu⁹: vel fuerat
habiturus ſi eſt ante defunct⁹. Et
ideo nõ eſt dictũ ab aplo in menſu
ram ſtature: ſed in menſurã etatꝫ
plenitudinis xp̃i: qꝛ reſurgēt corpa
mortuoꝝ in iuuenili etate ⁊ robore
ad quã xp̃m ꝑueniſſe cognouim⁹.

Et de veſtimētis q̃d ſollici
ti eſtis? Cõſiderate lilia agri
quõ creſcũt. Nõ laborãt neq;
nẽt. Dico autē vobis: qm̃ nec
ſalomon in oi gloria ſua co-
opertus eſt ſicut vnũ ex iſtis.
Si eñi fenum agri qd̃ hodie ē
⁊ cras in clybanũ mittit̃ deus
ſic veſtit: q̃to magis vos mo-
dice fidei?

Chryſo. in ho. Poſtq̃ mõſtrauit
q; nõ opꝫ nos ꝓ cibo eſſe ſollicitos:
ad id qd̃ leuius eſt pertrãſit. neq;
eñi ita neceſſariũ eſt indumentum
ſicut cibus. vñ dicit. Et de veſti. q̃d
ſoli. eſtis? Non aũt hic vtit̃ exẽplo
volucrũ vt induceret pauonē ⁊ cy-
gnũ: a q̃b⁹ erat ſilia exẽpla accipe
ſed vtit̃ exẽplo lilioꝝ dicēs. Conſi-
derate lilia agri. Uult ex duobus
mõſtrare ſupabũdantiã. ſ. a muni
ficentia pulchritudinis: ⁊ a vilita-
te pticipantiũ tali decore. Aug. de
ſer. do. in mõte. Ipa aũt documēta
nõ ſic allegorice diſcutiēda ſunt: vt
queram⁹ quid ſignificēt aues celi
aut lilia agri. poſita ſunt eñi vt de
reb⁹ minoribus maiora ꝑſuadean
tur. Chry. ſup mat. Lilia eñi ſtatu
to tpe formant̃ in frondib⁹: veſtiũ-
tur cãdore: implent̃ odorib⁹. Et qd̃
terra radici nõ dederat: de⁹ inuiſi
bili operatione largit̃. In oib⁹ aũt
eadē plenitudo ſeruatur: vt nõ ab
euētu facta putent̃: ſed dei ꝓuidē
tia intelligant̃ eſſe diſpoſita. Dicē
do aũt. Non laborãt viros ꝯfortat. Moral' expoſitio.
Dicēdo vero: Neq; nent mulieres
Chry. in ho. Hec aũt dicēs non op⁹

pꝛohibuit: ſed ſollicitudinē: ſicut ꝛ
ſupꝛa cū de ſeminatione loqueretur.
Chꝛy. Et vt magis dei ꝓuidentiā
in ipis cōmēdet: que oēm ſuperat
hūanā induſtriā. ſubdit. Dico aūt
vobis qm̄ neqꝫ ſalo. i om. glīa ſua
coop. eſt ſicut vnū ex iſtis. Hiero.
Reuera enī qd ſericū: q̄ regū pur-
pura: q̄ pictura textricū pōt floꝛi-
Natura pſtat arti. bus cōparari? Quid ita rubet vt
roſa? Quid ita cādet vt liliū? Vio-
le vo purpurā nullo ſupari muri-
ce: oculoꝝ magis q̄ ſermonis indi
ciū eſt. Chꝛy. in ho. Quātū enī veri
tātis ad mendaciū tm̄ veſtimētoꝝ
ꝛ floꝛū dr̄ia eſt. Si g̃ ſalomō a floꝛi
bus ſupat⁹ eſt: q̄ oib⁹ regib⁹ fuit p̄
claꝛioꝛ: qn̄ tu veſtimētis poteris vi
cere floꝛū decoꝛē? Eſt aūt ſalomon
ſupat⁹ a floꝛū decoꝛe non ſemel tm̄
neqꝫ bis: ſed p totū tp̄us ſui regni.
Et h̄ eſt qd dicit. In oi glīa ſua: q̄
nec in vno die ita decoꝛat⁹ eſt vt flo
res. Chꝛy. ſup mat. Vel h̄ dicit: qꝛ
ſalomon ꝛ ſi nō laboꝛabat q̄d veſti
ret: tm̄ iubebat. Ubi autē iuſſio: il-
lic ꝛ miniſtrātiū offenſa: ꝛ iubētis
ira frequenter inuenit. hic aūt qn̄
neſciunt ſic oꝛnant. Hyla. Vel lilia
intelligenda ſunt angeloꝝ celeſtiū
claritates: q̄b⁹ a deo glīe cādoꝛ in
dult⁹ ē. Nō laboꝛāt aūt neqꝫ nent:
qꝛ virtutes angeloꝛū ex ea qua in
adepte ſunt oꝛiginis ſue ſoꝛte vt
ſint ſemp accipiūt: ꝛ cū in reſurre-
ctione ſiles hoies angelis erūt ſpe
rare celeſtis glīe voluit opimentū:
exēplo angelice claritatis. Chꝛy.
ſup mat. Si aūt floꝛib⁹ terrenis ſic
occurrit de⁹: q̄ nati ſunt: vt tm̄mō
videant ꝛ pereāt: hoies negliget:
q̄s ſic creauit vt nō ꝓ tpe videant:
ſꝫ vt ppetuo ſint? Et h̄ eſt qd dicit.
Si aūt fenum agri qd hodie eſt et
cras in clybanū mittit de⁹ ſic veſtit
q̄to mag vos modice fidei? Hie-
ro. Cras aūt in ſcripturis futurū.
tp̄s intelligit dicēte iacob. Exau-
diat me cras iuſtitia mea. Glo.
Alij libꝛi habēt in ignē vl̄ i aceruū
q̄ hꝫ ſpēm clybani. Chꝛy. i ho. Nō
aūt lilia iā ea vocat ſed fenū agri:
vt eoꝛū vilitatē oſ̄dat. Sed et aliā
vilitatē apponit dicēs: q̄ hodie ſūt
ꝛ nō dixit. Cras nō erūt: ſed qd eſt
multo deficiēti⁹: qꝛ in clybanū mit-
tit. Qd aūt dicit. Quāto mag vos
occulte inſinuat hūani gn̄is honoꝛ
ac ſi diceret. Nos q̄b⁹ aiam dedit
coꝛpus plaſmauit: ꝓphas miſit: ꝛ
vnigenitū filiū tradidit. Dicit aūt
Modice fidei: qꝛ modica fides ē q̄
nec de minimis certa ē. Hyla. Vel
ſub feni noie gētes nuncupant. Si
igit gentibus idcirco tm̄ indulget
eternitas coꝛpalis vt mox igni iu-
dicij deſtinent: q̄ ꝓphanū eſt ſan-
ctos de glīa eternitatis ambigere
cū iniq̄s eternitatis op⁹ pꝛeſtet ad
penā? Remi. Spūalr̄ aūt p volati
lia ſcti viri deſignant q̄ ex aq̄ ſacri
baptiſmatis renaſcunt: ꝛ deuotio
ne terrena deſpiciūt: et celeſtia pe-
tunt. q̄b⁹ p̄les dicunt eſſe apl̄i: qꝛ Tropologica expoſitio.
pꝛincipes ſunt oim̄ ſctoꝝ. Per lilia
etiā ſancti viri intelligunt: q̄ abſqꝫ
laboꝛe legaliū cerimonialiū ſola
fide deo placuerūt: de q̄b⁹ dr̄. Dile
ctus meus mihi paſcit inter lilia.
Sctā etiā ecclīa p liliū intelligit:
ꝓpter candoꝛē fidei: et odoꝛē bone
cōuerſationis: de qua dr̄. Sicut li-
liū inter ſpinas. Per fenū deſignā
tur infideles: d q̄b⁹ dr̄. Aruit fenū
ꝛ flos ei⁹ cecidit. Per clybanū eter
na dānatio: vt ſit ſenſus. Si de⁹ in-
fidelib⁹ tribuit bona tpalia: q̄to-
magis tribuet nobis eterna.

¶ Nolite ergo ſolliciti eſſe di
cētes quid māducabim⁹: aut
q̄d bibem⁹: aut quo opiemur.
Hec enī oia gentes inquirūt.
Scit enī pr̄ vr̄ qꝛ his oib⁹ indi
getis. Querite ergo pꝛimū re
gnū dei ꝛ iuſtitiā ei⁹ ꝛ hec oia
adijcientur vobis.

¶ Glo. Poſtq̄ ſigillatim de victu ꝛ
veſtitu ſollicitudinē excluſerat ar
gumēto ab inferioꝛib⁹ ſumpto: hic
ɔm̄ter vtrūqꝫ excludit dicēs. Noli-
te g̃ ſolliciti eē dicētes: q̄d mīāduca
bimus aut q̄d bibem⁹: aut q̄ opie-

mur. Remi. Ideo aūt h̄ dn̄s repeti
uit: vt oſtēderet hancrem eſſe per=
neciam: ⁊ vt artius eā in cordibus
nr̄is inculcaret. Raba. Notādum
ꝟo ꝙ nō ait. Nolite q̄rere aut ſolli
citi eſſe de cibo aut potu aut indu=
mento: ſed Quid manducetis aut
q̄d bibatis: aut q̄d veſtiamini. vbi
mihi vr̄ argui q̄ ſumpto victu vel
veſtimēto cōi lautiora cibi vel au=
ſteriora his cū q̄b⁹ vitā ducunt ali=
mēta vel indumēta requirūt. Glo.

Mos gerendus hūano conui=ctui.

Eſt etiā alia ſollicitudo ſupflua ex
vitio hoīz q̄ſi fruct⁹ ⁊ pecuniā pluſ=
q̄ʒ neceē reſeruāt: ⁊ dimiſſis ſpūa=
lib⁹ illis intēti ſunt quaſi de boni=
tate dei deſperātes: ⁊ hoc ꝓhibet.
vn̄ ſubdit. Hec eiñ oia gētes requi
runt. Chry. ſup mat. Q: in reb⁹ hu
manis fortunā credūt eſſe nō ꝓui
dentiā neq̄ʒ iudicio dei vitas ſuas
gubernari eſtimāt: ſed incerto du=
ci euētu. Et iō merito timētes deſpe
rāt q̄ſi q̄ neminē hn̄t gubernantē.
Qui autē credit ſe dei iudicio gu=
bernari: eſcā quidē ſuā in manu
dei cōmittit. vn̄ ſequit. Scit eñ pr̄
veſter q: his oib⁹ indigetis. Chry.
in ho. Non autē dixit. Scit de⁹: ſed
Scit pr̄ veſter: vt eos in maiorem
ſpem ducat. ſi eñ pr̄ eſt: nō poterit
deſpicere filios. cum nec hoies pa
tres hoc ſuſtineāt. Dicit aūt. Qm̄
his oibus indigetis vt magis ſol=
licitudinē abijciatis: q: necia ſūt.
Qualr̄ eñ eſt pr̄ qui ſuſtinet etiā
necia filijs nō dare? Si aūt eſſent
ſupflua: non ita oporteret ꝯfidere.
Augu. xv. de trini. Nō aūt iſta ex
aliquo tp̄e cognouit deus ſed fu=
tura oia tp̄alia: atq̄ʒ in eis etiā q̄d
⁊ q̄ñ ab illo petituri eram⁹: ſine ini
tio ante preſciuit. Aug. xij. de ciui.
dei. Qđ aūt dicūt q̄dā hec dei ſcīa
nō poſſe cōprehēdi: q: infinita ſunt
reſtat eis dicere ꝙ nō oēs nume=
ros deus nouerit: quos infinitos
eſſe certiſſimum eſt. Infinitas aūt
numeri nō eſt incōprehēſibilis ei:
cuius intelligētie nō eſt numerus.
Quapropter ſi q̄cq̄d ſcīa cōprehen
ditur ſciētis ꝯprehēſione finit: pro

Infinita ſunt deo finita.

fecto ois infinitas quodā ineffabi
li mō deo finita eſt: q: eius ſcīe in=
cōprehenſibilis nō eſt. Grego. niſe
nus in lib. de hoie. Qm̄ aūt eius ꝓ
uidētia per hm̄oi ſigna demōſtra=
tur. ꝑmanētia eñ vniuerſoꝝ: ⁊ ma
xime eoꝝ q̄ ſunt in gn̄atione ⁊ cor=
ruptione. ⁊ poſitio ⁊ ordo eoꝝ que
ſunt: ſemꝑ cuſtodit ſm̄ eūdem mo
dū: qualr̄ vtiq̄ʒ ꝑficeret nullo ꝓui=
dēte. Sed quidā dicūt deo curā eē
exiſtentiū ꝑmanentie in vl̄i: ⁊ hui⁹
ſolius ꝓuidentiā hr̄e. Singularia
ꝟo fieri vt ꝯtingit. Tres aūt cau=
ſas ſolas vtiq̄ʒ q̄s dicet nō fiēdi ꝓ=
uidētiam ſingulariū. Aut eñ hoc
qđ eſt ignorare deū: qm̄ bonum eſt
particulariū diligētiā hr̄e: aut nō
velle: aut nō poſſe. Sʒ ignorātia oi
no aliena ē a btā ſub̄a. Qualr̄ ei la
tebit deū ꝙ nec hō ſapiēs ignora=
bit: ꝙ ſingularibus deſtructis vni
uerſalia deſtruent? Nihil aūt ꝓhi
bet oia indiuidua perire: nulla ꝓ=
curante potētia. Si aūt nō vult: ꝓ
pter duas fit cauſas: aut ꝓpter pi=
gritiā: aut ꝓpter idetētiā. Pigri=
tia aūt a duobus generat: aut eñ
voluptate aliqua attracti pigrita
mur: aut ꝓpter timorē deſiſtimus
quoꝝ neutrū fas ē cogitare đ deo.
Si aūt dicāt non decere deū: indi=
gnū eñ eſſe tāte btītudini paruis
cōdeſcēdere: qualr̄ nō incōueniēs
eſt artificē q̄dē ꝓcurantē vniuerſa
lia: nihil particulariū neq̄ʒ paruiſ
ſimū derelinquere ſine ꝓcuratiōe
ſcientē ꝙ ad totū ꝑficit pars. cōdi
torē ꝟo deū artificib⁹ enūciare in=
doctiorē? Si aūt nō pōt: imbecillis
eſt deus ⁊ impotēs benefacere. Si
ꝟo incōprehēſibilis nobis ē ſingu=
lariū ꝓuidētie rō: nō ꝓpterea opʒ
dicere q: nō eſt ꝓuidentia. ita eñ
dicerent: q: numerū hoim ignora=
mus: neq̄ʒ hoies eſſe. Chry. ſuper
Matth. Sic ergo qui credit ſe dei
iudicio gubernari: eſcam ſuam
in manu dei committat. coguet au
tem de bono et malo: de quo niſi
ſollicitus fuerit neq̄ʒ malū fugiet
neq̄ʒ bonum apprehendet. Et ideo

Ratiocinatio ingenioſa

ſubdit. Querite aūt pmū regnū dei et iuſticiam eius. Regnum dei eſt retributio bonoꝝ operū. Juſtitia autē ei⁹: via pietatis per quā itur ad regnum. Si ergo cogites qualis erit gloria ſctōꝝ: neceſſe ē aut ꝓpter timorē pene recedas a malo: aut ꝓpter deſideriū glorie feſtines ad bonum. Et ſi cogitaueris q̄ ſit dei iuſticia: q̄d. ſ. odit deus ⁊ q̄d amat: iuſtitia ipſa oſtēdit tibi vias ſuas q̄ amātes ſe ſequiť. Non aūt daturi ſumus rōnem ſi pauperes ſumus aut diuites: ſed ſi bene vel male egerimus: q̄ȝ eſt in nr̄o arbitrio. Glo. Uel dicit iuſticiā ei⁹. q. d. vt p eū nō per vos iuſti ſitis. Chri. ſup Mat. Terra etiā ꝓpter pctā hoium malediciť: vt nō germinet ſm illō. Maledicta terra i ope tuo. benediciť aūt cū bona fecerim⁹. Quere ḡ iuſtitiā ⁊ nō deerit tibi panis. Uñ ſequiť. Et hec oia adijciēť vobis. Augu. de ſer. do. i monte. ſ. tpalia q̄ manifeſte hic oſtēdit non eſſe talia bona nr̄a ꝓpter q̄ bñfacere debeamus: ſȝ tñ neceſſaria eē. Regnū vero dei ⁊ iuſticia ei⁹ bonū noſtrū ē. vbi finis cōſtituēdus eſt. Sed q̄rin hac vita militamus: vt ad illud regnū puenire poſſimus: q̄ vita ſine his neceſſarijs agi non pōt: apponenť inquit hec vobis. Cū autē dixit illud. Primū ſignificauit q: hoc poſterius querēdū ē nō tpe ſȝ dignitate: illud tanq̄ bonū nr̄ȝ: hoc tanq̄ neceſſariū eſt. Neq̄ enī verbi gratia debemus euangelizare vt manducem⁹: q: ſic vili⁹ haberem⁹ euāgeliū q̄ cibū: ſȝ ideo mā ducare: vt euāgelizemus. Querētibus autē pmū regnū dei ⁊ iuſticiā eius. i. hoc p̄ponētibus ceteris reb⁹: vt hoc ꝓpter cetera queram⁹: nō debet ſubeſſe ſollicitudo ne neceſſaria deſint: ⁊ iō ait. Hec oīa adijcientur vobis. i. conſequēťur ſine vllo vr̄o impedimēto: nec cū iſta q̄ ritis: illic auertamini: aut duos fines cōſtituatis. Chri. in ho. Et non dixit dabunť: ſȝ apponenť vt dicas q: pñtia nihil ſunt ad magnitudinem futuroꝝ. Augu. de ſer. do. in mōte. Cū aūt legim⁹ in fame ⁊ ſiti apl̄m laboraſſe: non exiſtimemus hic dñi ꝓmiſſa titubaſſe: q̄ñ q̄dem iſta ſunt adiutoria. Medicus iſte cui nos totos cōmiſimus: nouit q̄ñ apponat ⁊ q̄ñ detrahat ſicut nobis iudicat expedire. Si ei nobis aliq̄ñ defuerit: q̄ȝ plerūq̄ ꝓpter noſtrā exercitationē de⁹ ſinit: non debilitat ꝓpoſitū nr̄m: ſed alatū cōfirmat.

Tpalia aliter q̄ rēda.

¶ Nolite ergo ſolliciti eſſe in craſtinū. craſtin⁹ eñ dies ſollicitus erit ſibiipſi. Sufficit eñ diei malicia ſua.

¶ Glo. Prohibuerat ſollicitudinē pñtiū reꝝ mō ꝓhibet ſollicitudinē futuroꝝ vanā ex vitio hoium prouenientē cū dicit. Noli. ḡ ſol. eſſe in cra. Hiero. cras i ſcripturis futuȝ tps itelligitur: dicēte iacob. Exaudiet me cras iuſtitia mea. ⁊ i ſamuelis phantaſmate phitoniſſa loquitur ad ſaulem. Cras eris mecū. De pñtib⁹ ḡ ꝯceſſit debere eē ſollicitos q̄ futura ꝓhibet cogitare. Sufficit eñ nobis pñtis tpis cogitatio. Futura q̄ incerta ſunt deo relinquamus. Et h̄ eſt q̄ȝ dr̄. Craſtin⁹ enim dies ſollicit⁹ erit ſibiipſi. i. afferet ſollicitudinē ſuā ſecū. Sufficit eñ diei malitia ſua. Hic malitiā nō cōtrariā virtuti poſuit: ſȝ laborem et afflictionē ⁊ anguſtiā ſeculi. Chri. in ho. Nihil eñ ita dolorē īfert aīe vt ſollicitudo ⁊ cura. Cū aūt dicat q̄ craſtina dies erit ſollicita de ſeipa volēs manifeſtius facere quod dr̄. Proſopopeiam facit tpis ſm multoꝝ ꝯſuetudinē loquens ad plebē īpfectā. vt eñ eos magis moueat: ipſos dies conquerētes īducit pro ſuꝑflua cura. Nūquid eñ dies nō ſufficiens habet onus. i. curā ſuā q̄d igitur eum aggrauas magis: curam que ꝑtinet ad aliū diem apponendo? Chri. ſuper Mattheum. vel aliter. Per hodie hec ſolū ſignificantur: que habem⁹ in vita pſenti neceſſaria. Q̄ȝ autē dicit. Cras quod ſuperfluum eſt oſtendit: dicit ergo. Nolite ſolliciti eſſe in cras

Cras futuruȝ notat.

ſtinum: ideſt nihil curetis ſup id
hře qđ neceſſariū eſt vobis: ad vi-
tā quotidianā. Qđ em̄ ſupfluū fue
rit qđ eſt cras curabit ſe. Et hoc ē
qđ dicit. Craſtin⁹ em̄ dies ſollici
tus erit ſibiipſi: ac ſi dicat. Super-
flua cū ꝯgregauerꝫ: ipē ſe curabūt
te qđ eis nō fruente inueniēt dños
multos q̄ ea ꝓcurent. Quid ergo
curas de illis quoꝝ ptātē es aliis
dimiſſurus? Sufficit em̄ diei mali
cia ſua. q. d. Sufficit tibi laboꝛ quē
pateris ꝓpter neceſſaria noli de
ſupfluis laboꝛare. Uel aliť. Augu.
de ſer. do. in mōte. Nō diciť craſti-
nus dies niſi in tpe vbi p̄terito ſuc
cedit futuꝝ. Ergo cum aliquid bo
ni opamur nō tpalia: ſꝫ eterna co-
gitemus craſtin⁹ em̄ dies ſollicit⁹
erit ſibiipſi. i. cū opoꝛtuerit ſumas
cibū ⁊ hmōi. ſ. cū neceſſitas vrge-
re cepit. Sufficit em̄ diei malicia
ſua. i. ſufficit ꝙ iſta ſumere vrgebit
neceſſitas: quā malicīā nolat quia
penalis ē nobiſ. ptinet em̄ ad moꝛ-
talitatē quā peccādo meruimus.
huic ergo pene tpalis neceſſitatis
noli addere aliqđ graui⁹ vt nō ſo-
lum eā patiaris: ſed ēt ꝓpť hāc ex
plendā milites deo. Hic eſt cauēdū
ne cū viderimus aliquē ſuū dei ꝓ
uidere: ne iſta neceſſaria deſint: vľ
ſibi vel eis quoꝝ cura ſibi cōmiſſa
eſt iudicemus eū ꝯtra dñi p̄cepta
facere: ⁊ de craſtino eſſe ſollicituꝫ.
nā ⁊ ipſe dñs cui miniſtrabāt ange
li: ꝓpter exēplū loculos hře digna
tus ē. Et in actibus apłoꝝ ſcriptū
eſt ea q̄ ad victum ſunt neceſſaria:
ꝓcurata eſſe in futurū propter im-
minentē famem. nō ergo hoc dñs
increpat: ſiquis humano moꝛe iſta
procuret: ſꝫ ſiquis propť iſta nō mi
litet deo. Hyla. Hoc ēt totuꝫ ſub di
cti celeſtis ſignificantia cōtinetur.
Jubemur igitur nō ambigere de
futuris. Satis enim vite nře mali
tia dierū q̄bus viuimus. ſ. pecca-
ta ſufficiunt: vt circa hec purgan-
da omnis vite noſtre meditatio: la
boꝛqꝫ verſetur. Ceſſante aūt cura
noſtra ipſa futura ſollicita ſūt dū

Diſcre-
tio ver-
boꝝum.

nobis eterne claritatis profectus
deo procurāte ꝓponiť. Cap. vii.

Nolite iudicare et
nō iudicabimini:
nolite condēnare
et non cōdēnabi-
mini. In quo em̄
iudicio iudicaueritis iudica-
bimini: ⁊ in qua menſura men
ſi fueritis remetietur vobis.

¶ Augu. de ſer. do. in mōte. Qꝛ cuꝫ
iſta palia ꝓcurrantur in futurū: in
certū eſt quo aīo fiat: cū poſſit ſim
plici coꝛde fieri ⁊ duplici oppoꝛtūe
hoc loco ſubiecit. Nolite iudicare
Uel aliť. Chꝛi. in ho. Hucuſqꝫ expo
ſuit ꝯſequētiā ad elemoſynā ptinē
tē. nunc aūt icipit exponere conſe-
quētiā ad ořonē reſpicientē. Et eſt
doctrina hec quodāmō pars ořo-
nis: vt ſit oꝛdo narrationis talis.
Dimitte nobis debita noſtra. ⁊ ſe
quitur. Nolite iudicare: vt nō iudi
cemini. Chꝛi. ſup Mat. Sꝫ ſi iudi-
care ꝓhibet: q̄ cōſequētia paulus
coꝛinthium iudicat foꝛnicantē: ⁊ pe
trus ananiā ⁊ ſaphirā mēdacii ar
guit? Sꝫ quidā hūc locū ſm hmōi
ſenſum exponūt: qꝛ dñs hoc māda
to nō prohibet xpianos ex beniuo-
lētia alios coꝛripe: ſꝫ ne per iactan
tiā iuſticie ſue xpiani xpianos de-
ſpiciāt: ex ſolis plerūqꝫ ſuſpitioni-
b⁹ odiētes ceteros ⁊ ꝯdēnātes. Et
ſub ſpecie pietatis ꝓpꝛiū odiū exe-
q̄ntes. Chꝛi. i ho. Uñ nō dixit: ne q̄e
ſcēre facias peccātē: ſꝫ ne iudicaue
ris: hoc eſt ne amarus ſias iudex
coꝛripe q̄ppe nō vt hoſtis expetēs
vindictā ſed vt medicus inſtituens
medicinā. Chꝛi. ſup. Mat. Sed vt
nō ſic q̄dē coꝛriperent xpiani xpia
nos cōuenit ſmo qui dicit. Nolite
iudicare. Sed ſi nō ſic coꝛripuerit:
nunq̄d ꝓpter hoc ꝯſequētur idulgē
tiā pctōꝝ? qꝛ dictū eſt. Nō iudica-
bimini. Quis enim conſequitur in
dulgentiā mali p̄oꝛis: qꝛ nō addit
alterum malū? Hoc aūt diximus
volentes oſtendere: qꝛ hic ſmo nō

Quatenus licitū ſit iudicare.

eſt poſitus de ꝓximis nō iudicandis: qui peccant in deū: ſʒ qui .i. nos peccant. Qui em̄ nō iudicat ꝓximū propter pctm̄ in ſe cōmiſſū: illū nec deus iudicat ꝓpter pctm̄: ſed dimittit ei debitū: ſicut ⁊ ipſe dimiſit Chri. in ho. Uel aliť. Nō ſimpliciť vniuerſa pctā iubet nō iudicare: ſʒ his qui multis malis ſunt pleni: ⁊ alios pro minimis iudicāt: hāc ꝓhibitionē facit. Sicut ⁊ paulus nō ſimpl'r ꝓhibet iudicare eos q̇ peccant: ſʒ diſcipulos iudicantes de magiſtris redarguit: docēs vt eos q̇ ſupra nos ſūt nō iudicemꝰ. Hyla. Uel al'r. Judicari de ſponſionibus ſuis deū vetat: qꝛ vt iudicia ex icertis rebus inter hoīes ſumunť: ita et h̄ iudiciū aduerſus deum ex ambiguitate ſuſcipitur: quod penitus repellit a nobis: vt cōſtans potius fides retineať: qꝛ nō ſicut incertis rebꝰ pctm̄ ſit ꝑperā iudicaſſe: ſʒ ſi ī his rebus dedero iudiciū: initium ſit criminis. Aug. de cō. euan. Uel al'r. Hoc loco nihil aliud p̄cipi exiſtimo niſi vt ea facta q̄ dubiū ē quo aīo fiant: in meliorē ptē iterpretemur. Deus aūt q̄ nō pn̄t bono aīo fieri: ſicut ſunt ſtupra blaſphemie et hmōi nobis iudicare ꝑmittit. de factis aūt medijs q̄ ꝓn̄t bono ⁊ malo aīo fieri: temerariū eſt iudicare maxime vt cōdēnemus. Duo aūt ſūt in quibus temerariū iudicium cauere debemus: cū incertū ē quo aīo q̇cq̄ factū ſit vel cū icertū ē: q̄lis q̇ſq̄ futurꝰ ē q̇ nūc vl' bonꝰ vl' malꝰ appet. Nō ergo reꝑhendamꝰ ea que nec ſcimus quo aīo fiant. neq̄ ita reꝑhendamus q̄ manifeſta ſūt vt deſperemus ſanitatē. Pōt autez mouere qḋ ait. Jn quo iudicio iudicaueritis: iudicabimini. Nūq̇d ſi nos temerario iudicio iudicauerimꝰ temere ēt de nobis deꝰ iudicabit? aut nūq̇d ſi mēſura iniq̄ menſi fuerimꝰ: ⁊ apud deū ē iniq̄ mēſura vn̄ nobis remetiať? Nā menſure nomine ipſum iudiciū ſignificatuʒ arbitror. Sed hoc dictum eſt quoniā temeritas qua punis, aliū: ip

Ju. duobus cauēdum iudiciū temerarium.

ſa te puniat neceſſe eſt. Jniquitas enim ſepe nihil nocet ei q̇ patitur iniuriā. ei vero q̇ facit neceſſe eſt vt noceat. Augu. xxi. de ciui. dei. Dicunt aliqui quō verū eſt qḋ ait xp̄s: vt in q̄ menſura menſi fueritis remetieť vobis: ſi tꝑale pctm̄ ſupplicio puniať eterno? Nec attēdunt nō ꝓpter equale tꝑis ſpaciū: ſʒ ꝓpter viciſſitudinē mali. i. q̇ mala fecerit mala patiať: eandē dictā mēſurā fuiſſe: q̄uis in ea re hoc ꝓprie poſſit accipi: de q̄ dn̄s cū hoc diceret: loq̄bať. i. de iudicijs ⁊ ꝯdēnationibus. Proinde q̇ iudicat ⁊ cōdēnat iniuſte: ſi iudicatur ⁊ cōdēnať: iuſte in eadē mēſura recipit: q̄uis non hoc qḋ dedit. Judicio em̄ fecit qḋ iniquū ē: iudicio patiť qḋ iuſtū ē.

Quid autem vides feſtucam in oculo fratris tui: ⁊ trabem in oculo tuo non vides? Aut quō dicis fratri tuo. Frater ſine eiſciaʒ feſtucā de oculo tuo: ⁊ ecce trabs eſt in oculo tuo? Hypocrita eiſce p̄muʒ trabē de oculo tuo: ⁊ tunc videbis eiſcere feſtucam de oculo fratris tui.

Augu. de ſer. do. Qꝛ temerario ⁊ iniquo iudicio dn̄s nos āmonuerat maxime āt hi temere iudicant qui de incertis ⁊ facile reꝑhendūt q̇ magis amāt vituꝑare ⁊ dānare q̄ʒ emēdare atq̄ corrigere: qḋ vitiū vl' ſuꝑbia eſt vl' inuidētia ꝯſtertim ſubijcit ⁊ dicit. Quid āt vides feſtucā ī oculo fr̄is tui: ⁊ trabē in ocu. tuo nō vides? Hiero. De his loq̇ť q̇ cū mortali crimine detineanť obnoxij minora pctā fr̄ibus nō ꝯcedūt: vt ſi forte ita ille peccauerit. tu odio reꝑhendas. Quātum āt iter feſtucā ⁊ trabē: tm̄: iter irā diſtat ⁊ odiū. odiū em̄ ira iueterata eſt. Fieri āt pōt vt ſi iraſcaris hoī: velis eū corrigi. nō āt ſi eū oderis Chri. in ho. Multi ēt h̄ faciūt q̇ ſi viderit monachū ſupfluū veſtimētū hn̄tē: aut copioſiori cibo potitū: amari ſiūt ac-

Prauitas quorundam re ſallitur.

curatores quotidie ipſi rapiẽtes ⁊ crapulã patientes. Chri.ſup mat. Uel al'r. Hoc qđ hic dr doctorib⁹ cõuenit. Oẽ eñ pctm̃ diiudicat̃ modi cũ aut magnũ fm̃ peccãtis pſonaȝ Laici eñ pctm̃ modicũ eſt: ⁊ feſtuca ꝯtũ ad pctm̃ ſacdotis: qđ trabi ꝯparat̃. Hy. vł al'r. Pctm̃ i ſpm̃ſctm̃ ẽ diuine ꝟtutis ptãtẽ negare: ⁊ xp̃o ſubam abnuere eternitatis: p quẽ q: i hoiem venit de⁹ hõ rurſus veniret i deũ. Ergo ꝯtũ iter feſtucã ⁊ trabẽ dña ẽ. tantum oñdit pctm̃ in ſpm̃ſctm̃ cetera crimia excedere vt cũ infideles delicta corpis alijs exprobrãt: onus pcti quo de ꝑmiſſis dei ãbigũt in ſe añ nõ videãt i oculo: trabe tãꝗ in mẽtis acie icidẽte. Seqꝛ. Aut quõ dices fratri tuo: ſine eijciam feſtucam de oculo tuo: ⁊ ecce in oculo tuo trabs eſt? Chri. ſup Mat. Jdeſt cũ q̃ facie arguis pctm̃ fratris tui. ipſe aũt in eodem peccato vł in maiori exiſtẽs. Aug. de ſer. do. Primũ ꝗ cogitem⁹ cũ aliquẽ rephẽdere nos neceſſitas coegerit: vtrũ tale ſit vitium qđ nũꝗ habuimus. Et' tũc cogitem⁹ ⁊ nos hoies eẽ: ⁊ hře potuiſſe: vel tale qđ habuim⁹ ⁊ iã nõ hẽmus: ⁊ tũc tangat memoriã cõis fragillitas: vt il lã correctionẽ nõ odiũ ſȝ mia precedat. Si ãt iuenerim⁹ nos in eodem vitio eẽ nõ obiurgem⁹: ſȝ cõgemiſcamus: ⁊ ad piter conãdũ iuitem⁹ Raro autẽ ⁊ ex magna neceſſitate obiurgationes adhibẽde ſũt: in q̃bus nõ nobis ſȝ vt dño ſuiat̃ inſtemus. Chri. ſup mat. Ul'al'r. Quõ dicis fr̃i tuo. i. quo ꝓpoſito putas ex charitate vt ſalues ꝑrimũ tuũ: nõ q: teipm̃ añ ſaluares? Uis ꝗ nõ alios ſanare: ſȝ p bonã doctrinam malos actus celare: ⁊ ſcie laudẽ ab hoib⁹ q̃rere: nõ edificationẽ mercedis a deo: ⁊ es hypocrita. vñ ſequit̃ Hypocrita: eijce pmũ trabẽ de oculo tuo. Aug. de ſer. do. Accuſare eñ vitia offm̃ ẽ bonoꝝ: qđ cũ mali faciunt: alienas ptes agũt: ſicut hypocrite q̃ tegũt ſub pſona qđ ſunt et oñdũt in pſona qđ nõ ſũt. Chri. in' ho. Et notãdũ ꝙ vbicunꝗ vult monſtrare magnũ aliqđ pctm̃ a cõtumelia icipit ſicut ibi. Serue neꝗ oẽ debitũ dimiſi tibi. ⁊ iõ hic dicit. Hypocrita eijce ꝑmũ. Etenĩ q̃ ſuꝑpſi⁹ ſũt magis aliqs nouit: ꝙ q̃ ſũt alioꝝ: ⁊ q̃ maiora ſunt magis videt ꝙ q̃ minora: ⁊ ſeipm̃ magis diligit ꝙ ꝑrimũ. Et iõ iubet euȝ q̃ obnoxi⁹ ẽ multis: pctis nõ amaꝝ eẽ iudicẽ. delictorũ alteri⁹: ⁊ maxie cuȝ fuerit parua quidem ab arguẽdo aut a corrigẽdo auertẽs: ſȝ ꝓhibet ꝓpria cõtẽnere ⁊ alienis inſiſtere. Opȝ eñ vt pmo cũ diligẽtia inueſtiges que tua ſunt: ⁊ tũc q̃ ꝑrimi ſũt diſcuties. ⁊ iõ ſequitur. Et tunc videbis eijcere feſtucã de oculo fratris tui. Augu. de ſer. do. in mõte. Auferẽtes eñ de oculo noſtro trabem iuidẽtie vel malicie vel ſimulationis: videbimus eijcere feſtucam de oculo fratris.

Notula ſpualis in euãgelijs.

¶ Nolite ſanctũ dare canib⁹ neꝗ mittatis margaritas veſtras añ porcos. ne forte cõculcent eas pedib⁹ ſuis: ⁊ canes conuerſi diſrupent vos.

¶ Augu. de ſer. do. in mõte. Q: põt aliquos per nomẽ ſimplicitatis ad quã p ſupiora idurerat decipe: vt ſic putetur vitioſũ eẽ aliqñ verum occultare: quõ vitioſũ ẽ falſũ dicere recte ſubiungit. Nolite ſctm̃ dare canib⁹: neꝗ mittatis margaritas veſtras añ porcos. Chri. ſup Mat. Uel al'r. Juſſerat ſupius dñs diligere iimicos ⁊ bñfacere his q̃ peccãt in nos. ne ꝗ cogitarent ſacerdotes ẽt q̃ dei ſunt eis cõicare: talẽ cogitationẽ ꝯpeſcuit dicẽs. Nolite ſãctuȝ dare canibus ac ſi diceret mãdaui vobis diligerere inimicos ⁊ benefacere eis de veſtris corporalibus bonis: nõ tamẽ de meis ſpũalib⁹ paſſim: qm̃ in natura vobiſcũ cões ſunt nõ i. fide: ⁊ de⁹ carnalia bñficia dignis ⁊ indignis ſil'r pſtat. nõ aũt gr̃as ſpũales. Augu. de ſer. do. in mon. Querenduȝ aũt eſt quid ſit ſctm̃: quid canes: quid

Diſtinctio ſpũalium bonorũ ⁊ corporaliũ

margarite: q̄d porci. Sanctū eſt qđ
corrūpere nefas eſt: cu ius ſceleris
volūtas res tenet: q̄uis illđ icorru
ptibile maneat. Margarite aūt ſūt
q̄cūq̄ ſpūalia magni eſtimāda ſūt.
Licet itaq̄ vna eadē q̄ res ⁊ ſanctū
⁊ margarita dici poſſit. Sed ſcđm dr̄
ex eo q̄ nō dȝ corrumpi. margarita
v̄o ex eo q̄ nō pōt cōtēni. Chry. ſup
mat. Uel aliter. Sanctū eſt ſicut ba
ptiſm⁹ grā corpis xp̄i: et hmōi. My
ſteria aūt v̄itatis margarite ſunt:
q2 ſicut margarite incluſe conchis
poſite ſunt i ꝓfundū maris: ſic my
ſteria diuina v̄bis incluſa poſita
ſunt in altitudine ſenſus ſacre ſcri
pture. Chry. in ho. Que quidē his
q̄ bone mētis ſunt: ⁊ intellectū h̄nt:
reuelata honeſta apparēt: his aūt
q̄ iſenſibiles ſunt magis vident re
uerēda: cū ignorant. Augu. de ſer.
do. Canes aūt ꝓ impugnatoribus
veritatis: porcos ꝓ cōtēptorib⁹ po
ſitos non incōgrue accipim⁹. Qua-
propter q2 canes exiliūt ad dilace-
rādū: qđ aūt dilacerāt integrū eſſe
nō ſinūt dixit: Nolite ſctm̄ dare ca-
nib⁹: q2 q̄ntū i ipſis eſt ſi fieri poſſet
conant perimere v̄itatē. Porci aūt
q̄uis nō ita vt canes morſu appe-
tant: paſſim tm̄ calcādo inquinant.
Et ideo dicit. Neq̄ mittatis mar.
ve. ante porcos. Ra. Uel canes ſunt
ad vomitū reuerſi: porci nōdū con-
uerſi: ſed in luto vitiorum verſati.
Chryſo. Uel aliter. Canis ⁊ porcus
immūda animalia ſunt: ſed canis
ex oī pte: q2 nec rumiat: nec vngulā
findit. porcus aūt ex pte: nā vngulā
hȝ fiſſam: ſed nō ruminat. ꝓpterea
quod canes puto intelligendos gē-
tilēs oino imūdos: ⁊ ꝓpt act⁹ ⁊ ꝓpt
ſidē. porcos aūt hereticos: q2 nomē
dn̄i inuocare vident. Nō eſt ḡ ſctm̄
dare canib⁹: q2 baptiſm⁹ ⁊ alia ſa-
cramēta nō ſunt dāda niſi fidē ha-
bētibus. Itē myſteria veritatis. i.
margarite: nō ſunt dāde: niſi deſi-
derātib⁹ veritatē: ⁊ cū rōne hūana
viuentibus: Si em̄ porcis eas mi-
ſeris. i. cenoſe vite delectatiōe gra-
uatis. nō itelligerēt ꝑcioſitatē earū

Allego-
ria pul-
chra.

ſed eſtimāt eas ſimiles ceteris fa-
bulis mūdialib⁹. et eas actib⁹ ſuis
carnalibus cōculcāt. Augu. de ſer.
do. Calcari em̄ dr̄ q̄cq̄d cōtēnit. Et
ideo dr̄. Ne forte cōculcēt eas pedi-
bus ſuis. Glo. Dicit aūt: ne forte q2
reſipiſcere pn̄t ab imūdicia. Aug.
Quod aūt ſequit. Et cōuerſi diſrū-
pāt vos. Nō ait ipſas margaritas
illas em̄ cōculcant. ⁊ cū ꝯuertunt vt
adhuc aliq̄d audiāt: diſrūpāt eum
a quo miſſas margaritas cōculcāt
non em̄ facile inueneris qđ ei gra-
tū eſſe poſſit: qui magno labore in-
uenta cōtēnat. Qui ergo tales do-
cent q̄uo nō diſrūpant idignādo et
ſtomacādo nō video. Chry. ſup ma.
Uel porci nō ſolū carnalib⁹ actibus
margaritas cōculcāt: ſed etiā poſt
modicū cōuerſi ꝑ inobedientiā rū-
pūt p̄bitores earū. Frequēter aūt ⁊
ſcandalizati calūniant eos q̄ſi do-
gmatū nouoꝝ ſeminatores. Canes
etiā conculcantes ſancta ſordidis
actibus: diſputationib⁹ ſuis rūpūt
p̄dicatorē veritatis. Chry. i ho. Et
bene dixit. Cōuerſi. Fingunt. enim
manſuetudinē vt adiſcant: deinde
cū didicerint detrahunt. Chry. ſup
mat. Rōnabiliter aūt margaritas
dari porcis ꝓhibuit: q2 ſi porcis mi
nus immūdis mitti vetant q̄nto ma
gis canib⁹ plus immūdis. De ſan-
cto āt dādo idē eſtimare n̄ poſſum⁹
q2 frequēter ēt bn̄dictionē damus
peccatoꝝ more viuētib⁹ xp̄ianis: nō
q2 merent accipere: ſed ne forte ple
nius ſcandalizati diſpereāt. Aug.
de ſer. do. Cauendū eſt ergo ne q̄d
aperiat ei: qui nō capit. melius em̄
querit id qđ clauſum eſt q̄ id quod
apertum eſt. aut infeſtat ꝑ odium
vt canis: aut negligit ꝑ cōtēptū: vt
porcus. Non eſt autē cōſequens: vt
ſi verum occultatur: etiam falſum
dicatur: quia dominus q̄uis nihil
mētitus ſit vera tamē aliqua occul-
tauit: ſcđm illđ. Adhuc habeo vobis
multa dicere que nō poteſtis porta
re modo. Sed ſi aliquis non capit
ꝓpter ſordes mūdādus eſt vel ver-
bo vel opere q̄ntū fieri pōt a nobis.

Qđ aūt dn̄s quedā dixiſſe iuenitur:
Doctrina chriſti diſcretiſſima. que multi qui aderāt vel reſiſtēdo
vel cōtēnēdo nō receperūt: nō putā
dus eſt ſcīm dediſſe canib⁹: aut mar
garitas ante porcos miſiſſe. Dedit
enim eis qui capere poterant: ⁊ ſiſ
aderāt quos ꝑpter alioꝝ immūdi-
ciā negligi nō oportebat: ⁊ q̄uis tē
tantes eum in ipſis q̄ eis reſpon-
debat. cōtabeſcerent: alij tn̄ qui po
terāt capere ex illoꝝ occaſiōe mul-
ta vtiliter audiebant. Qui ḡ nouit
quid respondeat: dz reſpondere ſal
tem propter illos q̄bus deſperatio
ſuborif: ſi propoſitā queſtionē ſolui
nō poſſe crediderint: ⁊ hoc de reb⁹
ad inſtructionē ſalutis ptinētibus.
De ſuperuacuis aūt ⁊ noxijs nihil
dicēdū ē ſz hoc ipſuz explicādū cur
inq̄renti talia nō oporteat rn̄dere.

¶ Petite et dabit vobis: que-
rite ⁊ inuenietis: pulſate ⁊ ape
rietur vobis. Oīs enim qui pe
tit accipit: ⁊ qui querit iuenit:
et pulſanti aperietur.

¶ Hiero. Quia carnalia ſupra ve-
tuerat poſtulari: q̄d petere debea-
mus oſtendit dicēs. Petite ⁊ dabit
vobis. Augu. de ſer. do. Uel aliter
Cum p̄ceptum eēt ne ſcm̄ daret ca
nibus: ⁊ ne margarite ante porcos
mittantur potuit auditor ſue igno-
rātie cōſcius dicere: quid ſanctum
me dare canibus vetas: cū adhuc
me habere nō videā? ⁊ ideo oppor
tune ſubiecit dicens. Petite et acci-
pietis. Chry. ſup. Mat. Uel alit. Cū
ad ſignificandā orationē quedā de
derat eis mandata dicens. Nolite
iudicare: copmetenter adiūgit. Pe
tite ⁊ dabit vobis. Quaſi dicat. Si
hanc clemētiā ſeruaueritis ad ini-
micos: quicquid clauſum vobis vi
detur: pulſate ⁊ apperietur vobis.
Petite ergo precibus die ac nocte
orātes: querite ſtudio ⁊ labore. nec
enim laborantes circa ſcripturas
acquirimus ſciam ſine gratia dei:
nec gratiā acquirimus niſi ſtudue
rimus: ne donū dei negligētib⁹ det.
Pulſate aūt orone ⁊ ieiunijs et ele-
moſynis. Sicut em̄ q̄ pulſat oſtiuz
nō tm̄ voce clamat: ſz manu. ſic et q̄
bona opa facit pulſat opibus bo-
nis. Sed dices: Hoc ipſum peto: vt
ſciā et faciam: quō ergo poſſum fa
cere priuſq̄ accipiam? Sed qđ po-
tes fac: vt amplius poſſis: ⁊ qđ ſcis
ſerua: vt amplius ſcias. Uel aliter.
Cuz dixiſſet ſupra oībus vt idulge-
rēt inimicis: ⁊ poſtea ꝓhibuerit ne Cōſiliuz chriſti.
ſub obtēptu. dilectiōis ſancta cani-
bus darent: nūc dat eis bonū conſi
lium: vt petant deū ꝓ illis: ⁊ dabit
eis querāt eos qui fierāt in petis
et inueniēt. Pulſent eos qui i erro-
rib⁹ ſunt cōcluſi: et aperiet eos de⁹
vt habeat ſermo coꝛuz ad animas
eoꝝ ingreſſum. Uel aliter. Qm̄ ma
iora erant mandata ſuperius poſi
ta q̄ virtus hūana: tranſmittit euz
ad deuz cuius gr̄e nihil impoſſe eſt
dicens. Petite ⁊ dabitur vobis. vt
qđ ex hoībus cōſummari nō poteſt
per gratiam dei adimpleatur. Cuz
enim alia animalia deus muniue-
rit veloci pedum curſu: aut veloci-
bus pennis: aut vnguibus aut dē-
tib⁹: aut cornibus: hominē ſolū ſic
diſpoſuit: vt virtus illius ſit ipſe:
vt infirmitatis ſue neceſſitate coa-
ctus ſemper neceſſariū habeat do-
minum ſuum. Glo. Petimus autez
fide: querimus ſpe: pulſamus cha-
ritate. Primum petere debes vt ha
beas: poſt querere vt inuenias:
inuenta obſeruare vt introeas.
Remigerius. Uel aliter. Petimus
orando: querimus recte viuendo:
pulſamus perſeuerando. Aug. de
ſer. do. in mōte: Petitio aūt ptinet
ad impetrādā ſanitatē animi vt ea
que p̄cipiunt implere poſſum⁹. in-
quiſitio aūt ad inueniendā verita-
tē. Sed cū q̄ſq̄ verā viā inuenerit:
perueniet ad ipſam poſſeſſionē q̄ tm̄
pulſanti aperiet. Aug. in li. retra-
cta. Operoſe q̄dē iſta tria q̄d inter
ſe differāt: ſic exponēdū putaui: ſed
longe melius ad inſtātiſſimā peti-
tionē oīa referunt: vn̄ poſtea ꝯclu-
dit dicēs. Dabit bona petentib⁹ ſe.
Chry. in ho. Per hoc ergo q̄ addi-

dit. Querite ⁊ pulſate. cū inſtantia
multa ⁊ robore peti iuſſit. Qui eñ
querit: oīa alia ꝓijcit a mēte: ⁊ etad
illud ſolū afficit qđ q̄rit. qui aūt pul
ſat: cū vehemētia ⁊ feruida mente
venit. Chry. ſup mat. Quia vero
dixerat. Petite ⁊ accipietis: ne forte
pctōres audiētes dicerent. Ad hoc
dñs dignos hortat᷑. nos aūt indigni
ſum⁹: ideo repetit vt tā iuſtis q̄ȝ pec
catorib⁹ miſericordiā dei cōmēdet.
Et iđ dicit. Oīs qui petit accipit. i.
ſiue iuſtus ſit ſiue peccator: tñ pete
re nō dubitet: vt cōſtet neminē ſper
ni niſi qui petere dubitauit a deo.
nō eñ credibile eſt vt op⁹ pietatis
qđ exhibet᷑ bñfaciēdo inimicis de⁹
iniungat hominib⁹. ipſe aūt nō fa-
ciat cū ſit bonus. Aug. ſup Joānē.
Uñ peccatores exaudit de⁹. Si eñ
pctōres nō audiret: fruſtra publica
n⁹ dixiſſet. Dñe ꝓpiti⁹ eſto mihi pec
catori. ⁊ ex iſta cōfeſſiōe meruit iu
ſtificationē. Augu. in lib. ſñiarū. ꝓ-
ſpe. Fideliter aūt ſupplicans deo ꝓ
neceſſitatibus huius vite ⁊ miſeri-
corditer audit᷑ ⁊ miſericorditer non
audit᷑. Quid. n. īfirmo ſit vtile magꝭ
nouit medic⁹ q̄ȝ egrot⁹. Si autē id
poſtulat qđ de⁹ ⁊ ꝑcipit et ꝓmittit
fiet oīno quod poſcit: qꝛ accipiet cha
ritas qđ petit vitas. Aug. ad pauli
nū ⁊ hyperaſiā. bon⁹ āt dñs q̄ nō tri-
buit ſepe qđ volum⁹: vt qđ mallem⁹
attribuat. Augu. de ver. do. Perſe-
uerantia etiā opus eſt: vt accipia-
mus qđ petimus. Aug. de ſer. dñi.
Cum eñ deus aliqñ tardius dat:
commēdat dona: nō negat: diu deſi
derata dulcius obtinētur: cito aūt
data vileſcunt. Pete ergo ⁊ quere
iuſta. Petēdo eñ ⁊ querēdo creſcit
appetitus: vt capias. Seruat tibi
deus qđ nō vult cito dare: vt tu di-
ſcas magna magne deſiderare:
ideo opꝫ ſemꝑ orare: ⁊ nō deficere.

Duplex dei miſe ricordia

¶ Aut quis eſt ex vobis ho-
mo quē ſi petierit filius panē:
nunquid lapidem porriget ei?
Aut ſi piſcem petierit: nūquid
ſerpentē porriget ei? Si ergo
vos cum ſitis mali: noſtis bo
na data dare filijs veſtris: quā
to magis pater veſter qui in ce
lis eſt dabit bona petētib⁹ ſe?

¶ Augu. de ſer. do. Sicut ī ſuperio
ribus egit de volatilib⁹ celi ⁊ de li-
lijs agri: vt ſpes de minorib⁹ ad ma
iora cōſurgeret: ita ⁊ in hoc loco cū
dicit. Aut q̄s ex vobis hō. Chry. ſu
per mat. Ne forte aliq̄s ꝯſiderans
quāta eſt differentia inter deū ⁊ ho
minē: ⁊ pōderās pctā ſua dū deſpe-
rat ipetrare: nec incipiat petere pa
trū ⁊ filioꝝ ſimilitudinē introducit:
vt ſi ꝓpter pctā nr̄a deſperam⁹: ꝓ-
pter paternā bonitatē deſperem⁹.
Chry. ī ho. duo āt opꝫ adeſſe orāti ⁊
petere vehementer: ⁊ q̄ opꝫ petere.
Hec āt ſūt ſpūalia. eteni ſalomō: qꝛ
petijt quod petere oportebat: veloci
ter accepit. Chry. ſup mat. Que āt
petere opꝫ ſub ſimilitudine panis
⁊ piſcis oñdit. Panis eñ eſt verbū
de notitia dei prīs. Lapis ē oē mē-
daciū qđ hꝫ ſcandalū offenſiōis ad
aīam. Remi. Piſcē aūt poſſumus
intelligere verbū de xp̄o: ſerpētē āt
ip̄m dyabolū. vel per panē intelli-
gitur doctrina ſpūalis: ꝑ lapidem
ignorantia: ꝑ piſcē vnda baptiſma
tis ſacri: ꝑ ſerpentē aſtutia dyabo-
li ſiue īfidelitas. Raba. Uel panis
qui eſt cōis cibus: charitatē ſignifi
cat: ſine qua alie virtutes nihil va-
lent. Piſcis ſignificat fidē q̄ ex aq̄
baptiſmatis orta eſt: et in medijs
fluctibus hui⁹ vite pulſat᷑ ⁊ tñ viuit
Lucas aūt addidit tertiū. ſ. ouū qđ
eſt ſpes aīalis: vñ ſpem ſignificat.
Cōtra charitatē ponit lapidem. i.
odij duritiā: ꝯ fidē ſerpentē. i. ꝑfi-
die venenū: ꝯ ſpem ſcorpionē. i. de-
ſperationē q̄ retro pungit ſicut ſcor
pio. Remi. Eſt ergo ſenſus. Nō eſt
timendū q̄ ſi petamus a deo patre
panē. doctrinā vł charitatē q̄ por-
rigat lapidē. i. q̄ ꝑmittat cor nr̄m
conſtringi aut frigore odioꝝ aut
duritia mentis vł q̄ ſi petierimus
fidem ipſe nos permittat perire ve
neno infidelitatis: vñ ſequitur. Si

Duo orāti ne ceſſaria

ergo vos cum ſitis mali. Chry.in
ho. Hec aũt dixit nõ detrahẽs hũa-
ne nature: neq; malũ ↄfitens oẽ ge
nus hũanũ: ſed ad differentiã boni
tatis ſue dilectionẽ paternam ma-
litiã vocans: tanta eſt ſuperabun-
dãtia amoris ipſius ad homines.
Quia quanto ad cõparationez dei
qui ſolus ſingulariter bonꝰ eſt om
nes mali videnť. ſicut ad compara
tionẽ ſolis omne lucidũ vř obſcurũ.
Hiero. Uel ſupra apľorũ poſitiõe
omne hominũ genus dãnatur cuiꝰ
ab infantia cor ad maluz appoſitũ
eſt: vt in geneſi legitur. nec mirum
homines huius ſeculi dici malos
cum ⁊ apoſtolus memoret: quoniã
dies mali ſunt. Aug. de ſer. do. Uel
malos appellauit huius ſeculi dile
ctores. vnde ⁊ bona que dant: ſm
eorum ſenſum bona dicenda ſunt
quia hoc pro bonis habent: quãq;
⁊ in rerum natura iſta bona ſint. ſ.
temporalia. Et ad iſtam vitam in-
firmam ptinentia. Aug. de ſer. do.
Bonũ em qđ facit bonos: deus eſt.
Aurum aũt ⁊ argentũ bonũ eſt: nõ
ꝙ te faciat bonũ. ſed vñ facias bo-
num. Mali ergo cuz ſimus: ⁊ bonũ
patrẽ habeamus nõ ſemp mali re
maneamus. Auguſti. de ſer. do. Si
ergo cũ ſimus mali: nouimꝰ id da-
re qđ petimus: q̃to magis ſperã-
dum eſt daturũ deũ nobis bona pe
tentibus? Chry. ſup mat. Qm̃ autẽ
nõ oĩa petentibus pſtat: ſed bona
tantũmõ: iõ conuenienter addidit
bona. Glo. A deo enim nõ niſi bo-
na percipimus qualiacũq; nobis
videantur: omnia enim dilectis in
bonum cooperantur. Remi. Et ſciẽ
dum ꝙ vbi mattheus ſic dicit. Da-
bit bona. Lucas dicit. Dabit ſpm̃
bonum: ſed debet videri contrariũ
quia cuncta bona q̃ homo a deo ac
cipit: p gratiã ſpiritusſancti dãtur.

Omnia dei dona ſunt optima

¶ Omnia ergo quecunq; vul-
tis vt faciant vobis homines
et vos facite illis. Hec eſt em̃
lex et prophete.

¶ Aug. de ſer. do. Firmitas q̃dam
⁊ valentia ambulandi per ſapiẽtie
viã in bonis moribus cõſtituta eſt
quibus pducunť homines vſq; ad
mũdationẽ ⁊ ſimplicitatez cordis:
de qua iam diu loquẽs ita cõcludit
Oĩa quecunq; vultis. Nemo enim
eſt q̃ velit quẽq; duplici corde ſecũ
agere. Chry. ſup mat. Uľ aliter. Su
pra ppter ſanctificãdã orõnẽ man
dauit: vt nõ iudicẽt hoĩes eos q̃ pec
cãt in ipſos. Et q: ab ordine narra
tionis ſue recedẽs introduxit alia
q̃dã nũc ad mãdatũ qđ ceperat re-
diẽs ait. Oĩa q̃cũq; vultis. i. nõ ſolũ
mãdo nolite iudicare: ſ; et oĩa que-
cũq; vultis vt faciãt vobis hoĩes: et
vos facite eis: ⁊ tũc ĩpetrabiľr pote
ritis orare. Glo. Uľ aliter. Oĩuz bo
noꝝ ſpũaliũ diſtributor eſt ſpũſſan
ctꝰ vt opa charitatis ĩpleãť. vñ ſub
dit. Oĩa ǧ ⁊c. Chry. ĩ ho. vľ alr. vult
dñs demõſtrare: qm̃ opz hoĩes ⁊ ſu
periꝰ inq̃rere auxiliũ: ⁊ q̃ a ſeipſis
ſunt ſimul ĩferre. vñ cũ dixiſſet. Pe
tite: q̃rite: ⁊ pulſate: docet apte ip-
ſos hoĩes ſtudioſos eſſe. ⁊ iõ ſubdit
Oĩa q̃cũq;. Aug. de ſ. do. Uel. alr.
Promiſerat ſe dominus petentibꝰ
bona largiturum. Ut autem ille
agnoſcat mendicos ſuos agnoſca-
mus ⁊ nos noſtros. Excepta enim
ſubſtantia facultatum tales ſunt q̃
petunt quales a quibus petunt.
Quam frontem habes petendi ad
deum tuum qui non agnoſcis pa-
rem tuum? Hinc eſt qđ in prouer-
bio dicitur. Qui obturat aurẽ ſuaz
ad clamorem pauperis: ⁊ ipſe cla-
mabit: ⁊ non exaudietur. Quid au
tem petẽti proximo debeamus im-
pendere: vt ⁊ ipſi audiamur a deo
ex hoc conſiderare poſſumus qđ
ab aliis volumus nobis impendi.
Et ideo dixit. Oĩa ergo quecunq;
vultis ⁊c. Chryſoſto. in homeľ. Nõ
ſimpliciter dicit omnia: ſ; addidit.
Ergo quaſi dicat. Si vultis audiri
cum illis que dixi ⁊ hec facite. Nõ
autem dixit. Quecunq; vis effici
tibi a deo hec fac ad proximum:
vt nõ diſcas qualiter hoc eſt poľe.
ſed ait. Quecunq; volueris effi-

Moralis doctrina.

ci tibi a cõſeruo:hec et circa ꝓximũ
oſtende. Augu.de ſer.do. Quidã la
tini codices habent additum bona
qḋ additum puto ad manifeſtatio=
nẽ ſnie. Occurrebat.n.ꝙ ſi qſq̃ fla=
gitioſe aliquid erga ſe fieri velit:et
ad hoc referat iſtam ſniam:vt hoc
ꝑo: illi faciat a quo ſibi fieri cupit:
ridiculuꝫ eſt hunc putare iſtã ipleſ
ſe ſniam intelligendum eſt autem
perfectã eẽ ſniam ẽt ſi hoc nõ adda
tur. Qḋ.n.dcm̃ eſt, Omnia quecũq̃
vultis:nõ vſitate ac paſſim:ſꝫ ꝓprie
dictum accipi oꝫ. Uoluntas nãq̃ nõ
eſt niſi i bõis nã in malis cupiditas
proprie di:nõ volũtas:nõ q: ſic ſem
per loquũtur ſcripture:ſed vbi opꝫ
ibi omnino ꝓprium verbum tenẽt
vt non aliud itelligatur. Cypri. de
oratione dñica. Cum autẽ dei xbũ
dominus ieſus xp̃s oĩbus venerit:
preceptorum ſuoꝝ fecit grande cõ
pendium cuꝫ dixit. Quecũq̃ vultis
vt faciant vobis homines et vos fa
cite eis. vnde ſubdit. Hec eſt.n. lex
et prophete. Chry. ſuꝑ matth. Nã
quecunq̃ lex et prophete ſparſiꝫ in
omnibus preceperunt ſcripturis in
Cõpen diũ euã gelij. hoc cõpendioſo cõtinenter mãdato:
quaſi innumerabiles arborum ra=
mi in vna radice. Grego.x. mora.
Qui eniꝫ cogitat vt ea alteri faciat:
q̃ ipſe ſibi ab altero fieri expectat:
pẽſat nimiꝝ vt mal' bõa:⁊ bõis me
liora reddat. Chry. in homel'. vnde
manifeſtum eſt ẽt quoniam ex no=
bis que deceant omnes ſcimus:et
nõ eſt poſſibile ad ignorãtiam refu
gere. Augu. de ſer.do. Uidetur aũt
hoc preceptum ad dilectionem ꝓxi
mi ꝑtinere:non autẽ ad dei cũ in a=
lio loco duo eſſe ꝑcepta dicat: i q̇b⁹
lex pẽdet et prophete. cũ aũt hic nõ
addit tota lex qḋ ibi addidit ſerua
uit locum alteri ꝑcepto quod eſt de
dilectione dei. Augu. octauo de tri.
Uel aliter. iõ ſcriptura tm̃ dilectio=
nem ꝓximi ꝯmemorat cũ dicit. Oĩa
quecunq̃ vultis. q: qui ꝓximũ dili=
git. cõſequẽs ẽ:vt ⁊ ipaꝫ ꝑcipue di=
lectionẽ diligat. de⁹ autẽ dilectio ẽ.
Cõſequẽs ẽ ꝙ vt ꝑcipue diligat deũ.

¶ Intrate per anguſtaꝫ por=
tam:q: lata porta et ſpacioſa
via eſt que ducit ad perditio=
nem:⁊ multi ſunt qui itrant ꝑ
eaꝫ. Quã anguſta porta ⁊ ar=
ta via eſt que ducit ad vitã:et
pauci ſunt qui inueniunt eaꝫ.
¶ Aug. de ſ.do.i mõ. Admonuerat
ſuperius dñs ad habendũ cor ſim=
plex et mundũ:in quo queritur de⁹
ſed quia hoc paucoꝝ eſt:iam inci=
pit de inueſtigãda ſapia loqui:cui
inueſtigande et cõtẽplãde talis
ocul⁹ per omnia ſuperiora ꝑduct⁹
eſt quo videri iam poſſit arta via ⁊
anguſta porta:vñ ſubdit. Intrate
per augnſtã portã. Glo. Uel aliter.
Et ſi difficile ſit vt alijs facias qḋ
tibi vis fieri:tñ ſic faciendum eſt vt
intrem⁹ per anguſtã portã. Chry.
ſuꝑ matth. Uel alr. Tertia hec cõ=
ueniẽtia ad iuſtitiã ieiunij ꝑtinet
vt ſit ordo narrationis talis. Tu aũt
cũ ieiunas vnge caput tuũ:⁊ poſtea
ſequatur. Intrate per anguſtã por=
tã. Precipue eni tres ſunt natura= Tres
les paſſiones ⁊ intime carnis: ꝑmo ſunt paſ
eſca et potus:deinde amor viri ad ſiones ꝑ
mulierẽ:tertio loco ſomn⁹:⁊ iõ gra= cipue.
ui⁹ ẽ eas a natura carnali precide=
re q̃ ceteras paſſiões. Et iõ nulli⁹
paſſionis abſtinẽtia ſic ſanctificat
corp⁹:ſicut ꝙ hõ ſit caſt⁹ ieiun⁹ ⁊ in
vigilijs ꝑſeuerãs. ꝙ ꝓpter oẽs has
iuſtitias:et ꝑcipue ꝓpẽ laborioſiſſi
mũ ieiuniũ dicit. Intrate ꝑ ãguſtã
portã. Porta perditiõis ẽ diabol⁹:ꝑ
quẽ itroit i gehẽnã. Porta vite xp̃s
ꝑ quẽ itroit i regna celeſtia. Lata
aũt porta di ẽ:diabol⁹ nõ magnitu
dine ꝑtãtis extẽſus:ſꝫ effrenate ſu
perbie licẽtia dilatat⁹. Porta autẽ
anguſta di xp̃s nõ paruitate ꝑtãtꝫ
exigu⁹:ſꝫ hũilitatis rõne collect⁹:q:
quẽ tot⁹ nõ capit mũdus ſeipſũ itra
ãguſtias vteri ꝟginai iclu ſit. Uia
aũt ꝑditiõis ẽ oĩs iniquitas. Di aũt
ſpatioſa:q: non eſt intra regulam
diſcipline incluſa:et ambulãtes in
ea q̇ cq̇d eos delectauerit h̄ ſequũt.
Uia aũt vite dicit eſſe oĩs iuſtitia:

ꝛ ꝓpter ꝯtrarias cāſ eſſe arta. Cō
ſiderādū aūt q̄ꝛ niſi q̄s ambulaue
rit ꝑ viā nō pōt ꝑuenire ad portaȝ.
Qui eniȝ nō ambulāt ꝑ viā iuſtitie
impoſſibile eſt vt vere xp̄m cognoſcāt.
Silr nec icurrit in manus diaboli
niſi q̄ in via ambulat pctōꝝ. Gre. ſu
per ezechielē. Quāuis aūt chari-
tas ſit lata: tñ ꝑ anguſta ꝛ ardua
hoies ducit a terra. Satis angu-
ſtū eſt oīa ꝓtermittere: vnū ſolū dili
gere: ꝓſpera nō ambire: aduerſa
nō timere. Chry. i ho. Sȝ cū poſtea
dicat. Iugū meū ſuaue eſt ꝛ onus
meū leue: q̄lr hic anguſtā eē viam
ait ꝛ artā: ſed ꝛ hic mōſtrat eā leuē
eſſe ꝛ ſuauē: qm̄ via eſt ꝛ porta eſt ſi
cut ꝛ altera q̄ lata ꝛ ſpacioſa dicit:
ipſa via ꝛ porta eſt. hoꝝ aūt nihil
māſurū eſt: ſed oīa ꝑtrāſeūt. Trā-
ſire āt labores ꝛ ſudores ꝛ ī bonū fi
neȝ deuenire. ſ. in vitā ſufficiēs eſt
mitigare eos qui agones patiunt.
Si eniȝ tēpeſtates nautis: ꝛ vulne-
ra militib⁹ leuia ſunt ꝓpter ſpeȝ p̄-
mioꝝ ꝑeūtiū: mlto magis cū celū p̄
iacens fuerit ꝛ immortalia p̄mia:
nullū aliquis ſentiet iminentiū
periculorū. Sed ꝛ hoc. ſ. anguſtā vo
care: maxie ad faciēdū eā leuē cō-
ferebat. Uigilare. n. eos p̄parabat
hoc. n. dñs dicit erigēs nrm deſide
riū. Qui. n. in agone certat cū vide
rit p̄ncipē admirātē labores ago-
num animoſior fit. Ne igit meſti ſi
mus cū multa nobis hic cōtigerint
triſtia: q̄ꝛ arta eſt via: ſed nō ciui-
tas. Iō neq̄ hic quietē, opȝ expecta
re neq̄ ibi triſte aliquid pertolari
Dicēs aūt: qm̄ pauci ſunt qui inue
niūt eā: rurſus hic multorū deſidiā
ſignificauit: ꝛ audientes erudiuit
nō multorū ꝓſperitatib⁹ attēdere:
ſȝ paucorū laborib⁹. Hiero. Signi-
ficāter igit de vtraq̄ via locut⁹ di-
xit: q̄ per latā multi ambulāt: an-
guſtā pauci iueniūt. latā. n. nō q̄ri-
mus: nec iuentione opus eſt. ſpōte
ſe offert: ꝛ errātiū via eſt. anguſtā
vero nec oēs iueniūt: nec q̄ iuenerit:
ſtatim ingrediuntur per eā. Si q̄-
deȝ multi inuēta veritatis via: capti

voluptatibus ſeculi de medio itine
re reuertuntur.

¶ Attēdite a falſis ꝓphetis q̄
veniūt ad vos in veſtimentis
ouium: intrinſecus aut ē ſunt
lupi rapaces: A fructib⁹ eorū
cognoſcetis eos. Nunq̄d colli
gunt d̄ ſpinis vuas: aut d̄ tribu
lis ficus? Sic oīs arbor bona
fruct⁹ bonos fac̄ mala aūt arbor
malos fruct⁹ fac̄. Nō pōt āt ar
bor mala bonos fruct⁹ facere
neq̄ arbor bona malos fruct⁹
facere. Oīs arbor q̄ nō fac̄ fru
ctū bonū excidetur ꝛ in igneȝ
mittetur. Igitur ex fructibus
eorum cognoſcetis eos.

¶ Chry. ſuꝑ matth. Supra māda-
uerat ꝛ aplis dñs: ne elemoſynas
orōnes ꝛ ieiunia corā hoib⁹ ſic hy.
faciāt: ꝛ iō ad cognoſcēdū: q̄ꝛ h̄ oīa
in hypocriſi fieri pñt loq̄tur dicēs.
Attēdite a falſis ꝓphis. Augu. de
ſer. do. Ul' alr. Cū dixiſſet dñs pau
cos eē q̄ iueniūt āguſtā portā ꝛ ar-
taȝ viā: ne heretici q̄ plerūq̄ ſe ſub
noie paucitatis cōmēdāt: ſe nobis
ſupponāt: ſtatiȝ ſubijcit dicēs. Attē
dite a falſis ꝓphetis. Chry. in ho-
mel. Ul' alr. Q̄ꝛ dcm̄ eſt q̄ anguſta
eſt porta: ſed ꝛ multi ſunt qui ꝑuer
tūt eā q̄ illuc fert viā: iōq̄ induxit.
Attēdite a falſis ꝓphetis. In quo
vt maiorē ſollicitudinē habeāt me
minit eoruȝ q̄ in patrib⁹ eoꝝ facta
ſunt: falſos ꝓphas vo. ās: etenim
tūc talia ꝯtigerūt. Chry. ſuꝑ matt.
Qd̄ aūt ſcriptū ē infra. Q̄ꝛ lex ꝛ pro
phete vſq̄ ad ioannē dr̄. q̄ꝛ prophe
tia de xp̄o nō erat futurā poſt euȝ
Prophete aūt et fuerūt et ſūt: ſȝ nō
q̄ prophetarēt de xp̄o: ſȝ qui inter- Cōcor-
pretarent ea que de xp̄o ab anti- dia euā-
quis fuerant prophetata. i. docto- gelij.
res eccliaꝝ. nec. n. pōt quis prophe
ticos interp̄tari ſenſus: niſi ꝑ ipm̄
prophetie. Sciēs ergo dominus fu
turos eſſe falſos doctores hereſum
diuerſarū admōet dicēs. Attēdite

a falſis pphetis. Quia .n. nō erāt
futuri manifeſti gētiles. ſ3 abſcōdi
ti ſub noīe xp̄iano non dixit. Aſpi=
cite: ſed attēdite. vbi .n. res certa ē:
aſpicit. i. ſimpliciter vr. vbi aūt icer
ta: attēditur. i. caute ꝯſiderat. Itē
dicit. attendite. qꝛ firma tutela ſalu
tis ē ſcire quē fugias. Non autem
ſic admonet. Attendite. quaſi iuito
deo diabolus hereſes itroducat: ſ3
eo permittēte: qꝛ .n. nō ſine iudicio
vult ſeruos ſuos habere: iō miſit tē
tationē: qꝛ ꝟo nō vult eos ꝑ ignorā=
tia3 perire. iō pmonet. Ne āt ali=
quis hereticus doctor dicat qꝛ nō di
xit vos falſos pphas: ſed gētiliu3
et iudeoꝝ doctores . iō addidit di=
cens. Qui ve. ad vos in veſti. ouiū.
Oues .n. xp̄iani dr̄. veſtimētū aūt
ouile eſt ſpēs xp̄ianitatis ⁊ ſimula
te religiōis. nulla aūt res ſic exter=
minat bonū ſicut ſil'atio. Nā malū
ſub ſpecie boni celatū: dum non co=
gnoſcitur nō cauetur. Et ne iſtans
dicat hereticus: qꝛ de veris doctori=
bus loquitur: q̇ tn̄ pctōres ſunt: iō
addit. Intrinſecus aūt ſunt lupi ra
paces. Catholici aūt doctores et ſi
fuerint peccatores: ſerui quidē car
nis dr̄: nō tn̄ lupi rapaces: qꝛ non
habent propoſitum perdere xp̄ia
nos . Manifeſte ergo de hereticis
doctorib⁹ dicit: qꝛ eo propoſito ſpē3
xp̄ianorū ſuſcipiunt: vt chriſtianos
iniquo ſeductiōis morſu dilanient:
de quibus dixit apoſtolus. Scio qꝛ
poſt diſceſſum meū intrabunt i' vos
lupi graues: non parcentes gregi.
Chry. in homel. Sed tamen vr̄ fal=
ſos pphetas hic nō hereticos inſi=
nuare: ſed eos quidem qui vite ſūt
corrupte: ſed facie quidem virtutis
induuntur: quia induxit. A fructi=
bus eorum cognoſcetis eos . Apud
hereticos enim eſt multotiens exvi
tam inuenire: apud hos autem q̄s
dixi nequaq̄. Augu. de ſer. do. Un
de rectiſſime queritur: quos fruct⁹
nos attendere voluerit. multi enim
quedam in fructibus deputant: q̄
ad veſtitum ouiu3 pertinent: et hoc
modo de lupis decipiuntur: ſecuti
enim ſunt vel ieiunia: vel elemoſy=
nas: vel orationes que pretendunt
hoibus placere cupientes eis qui=
bus iſta difficilia videntur . Hi er=
go non ſunt fructus de quibus co=
gnoſci iſtos monet. Iſta enim que
cum bono animo fiunt: ſunt prope
ouibus veſtes. cu3 autē malo in er
rore non aliud q̄3 lupos tegunt: ſed
non iō debent oues odiſſe veſtimen
tum ſuu3 quod plerūq3 illo ſe occul
tant lupi . Qui ſunt ergo fruct⁹ q̇b⁹
cognoſcamus arborem malā? dicit
apoſtolus . Manifeſta ſunt opa car
nis que ſunt fornicatio: imunditie.
Qui vero ſunt fructus quibus co=
gnoſcam⁹ arborē bonā: idē apoſto
lus oſtendit dicens. Fructus aute3
ſpiritus ſunt charitas: gaudium:
pax. Chri. ſuper mat. Fruct⁹ etiam
eius ouis eſt confeſſio eius fidei. q̇
enim ſm̄ deum vocē humilitat is ⁊
ꝟe confeſſionis emittit ouis eſt . q̇
aūt contra ꝟitatē blaphemijs vlu=
lat contra deu3: lupus ē. Hiero. Et
ſi ergo poteſt de ouibus intelligi.
qđ h̄ de falſis pphetis dr̄: qui aliud
habitu ac ſermone promitūt: aliđ
opere demonſtrat: ſpāl'r de hereti=
cis intelligendum vr̄: qui videntur
continentia ac ieiunio q̄ſi q̄dā pie=
tatis veſte ſe circundare. intrinſec⁹
autem habentes animū venenatū
ſimpliciorꝝ fratrū corda decipiunt.
Aug. de ſer. do. i mō. ſ3 ex opib⁹ ꝯſ̄ci
ꝑtvtꝝ exteriorē cultu3 ābitiōe aliq̄
faciāt. cū .n. ceꝑint aliq̄b⁹ tētatiōib⁹
ea ip̄a vl' ſubtrahi vl' negari q̄ iſto
velamie vl' ꝯſecuti ſūt vl' ꝯſeq̄ cupie
rūt: tūc neċe ē vt appareat vtꝝ lup⁹
i ouia pelle ſit an ouis i ſua. Grego.
xxxi. mora. hipocrita ēt ſcē eccl'ie pa
ce ꝑinitur: iccirco añ ocl'os nr̄os re=
ligiōe veſtit. ſi q̄ ꝟo fidei tētatio erū
pat ſtati lupi mens rabida hitu ſe
ouie pell' expoliat: q̄ſtūq3 ꝯ bonos
ſeuiat ꝑ: perſequens demonſtrat.
Chry. i hom̄. facile etia3 hypocrite
capiuntur: via enim quam iuſſi
ſunt ambulare laborioſa eſt. hy=
pocrita autem laborare non vti=
q3 eliget. Deinde vt non dicas: q̄m

Opm
prauorū
diſcretio

ipoꝛſe ē cognoſcere tales rurſuꝫ rō=
nē ab hūano exēplo pōit dicēs. Nū
qd colligēt de ſpinis vuas aut de
tribul; ficꝰ: Chꝛ. ſup mat. Uua ſe
myſteriū xpi hꝫ. ſicut.n. botrꝰ mul
ta in ſe grana ligno mediāte ſu=
ſpēdit: ſic ⁊ xp̄s mltos ſibi fideles ꝑ
lignū crucis tꝫ adductos. Ficꝰ aūt ē
eccl'ia: q̄ multos fideles tꝫ dulci quo
dā charitatis āplexu: ſicut ficꝰ mul
ta grana vno tegmīe tꝫ īcluſa. Sūt
ꝗ ficꝰ ſigna hec charitatis q̄dē ī dul
cedine: vnitatis aūt in cōiunctione
granoꝝ. In vua aūt patiēte q̄dem
ſignū ē: qꝛ ī toꝛcular mittit: gaudij
aūt: qꝛ vinū letificat coꝛ hoīs. ſynce
ritat; qꝛ nō ē aq̄ ꝑmixtū: ſuauitat;
aūt in delectatiōe. Spine āt ⁊ tribu
li ſunt heretici. ſicut ꝗ ſpīa vl' tribu
lꝰ ex q̄cūq; ꝑte hꝫ aculeos: ſic ⁊ ſuos
diaboli ex q̄cūq; ꝑte ꝯſideraueris:
iniq̄tat; plēi ſūt. Nō pn̄t ꝗ hm̄ōi ſpie
⁊ tribuli eccl'iaſticos fructꝰ ꝓferre
Qꝛ āt ꝑticul'r ſub ſilitudīe ficꝰ ⁊ vi
t; ſpie ⁊ tribuli dixerat oñdit ꝯſir vl'r
ēē verū cum dicit. Sic omnis arboꝛ
bona fructus bonos facit: mala
autem arboꝛ fructus malos facit.
Augu. de ſer. do. In hoc autem lo=
co illoꝛum erroꝛ cauendus eſt qui
de duabus arboꝛibus duas natu=
ras opinantur eſſe: quarum vna
ſit dei altera vero non. Non autē
eos adiuuare duas iſtas arboꝛes
dicendum eſt: quia de hominibus
eum dicere planum eſt: ſi quis ꝓ=
cedentia ⁊ cōſequentia legerit. Au
gu. xij. de ciui. dei. Nominibus au
tem pꝛedictis ipſe nature diſplicēt
nō eas ꝯſiderātibꝰ ſcḋm vtilitatē ſuā
non āt ex cōmodo vel icōmō oīo: ſꝫ
ꝑ ſeipſaꝫ ꝯſiderata natura dat arti
fici ſuo gl'iā. Nature igr̄ oēs q̄m ſūt
⁊ iō hn̄t modū ſuū: ſpēꝫ ſuā: ⁊ q̄ndā
ſecū pacē ſuaꝫ ꝑfecto bōe ſūt. chꝛy.
in ho. Ut āt nullꝰ dicat q̄m mala ar=
boꝛ fert q̄dē fructꝰ malos fert āt et
bonos: ⁊ ſic difficilis ſit cognitio du
plici ꝓbatione exn̄te: iō ſubiungit.
Nō pōt arboꝛ bona fructꝰ malos
facere: neqꝫ arboꝛ mala fructꝰ bo=
nos facere. Augu. de ſer. do. Ex h̄

Allegoricꝰ intellectꝰ.

xbo putāt manichei neqꝫ alāꝫ ma=
lā fieri poſſe: vt ī meliꝰ cōmutet: ne
q; bonā ī deteriꝰ q̄ſi dictū ſit. Nō ꝑt
arboꝛ bonaꝫ mala fieri neqꝫ mala
bona fieri: ſꝫ ita dcm̄ eſt. Nō pōt ar
boꝛ bona fructꝰ malos facere nec
ecōuerſo. Arboꝛ q̄ppe eſt ipſa ala.
i. ipſe hō: fructꝰ xo opa hoīs. Non ꝗ
pōt malꝰ hō bona opari: neqꝫ bonꝰ
mala. Ergo ſi vult malꝰ bona opa=
ri ꝓ us bonus fiat. Quādiu aūt q̄ſ=
qꝫ malꝰ eſt nō pōt facere fructꝰ bo=
nos. Sicut.n. ꝑt fieri vt qḋ fuit nix
nō ſit: nō aūt vt nix: ſit calida ſic ꝑt
fieri vt q̄ malꝰ fuit: nō ſit malꝰ: non
tn̄ fieri pōt: vt malꝰ bn̄ faciat: qꝛ et
ſi aliq̄n vtilis eſt: non hoc ipſe fa=
cit: ſed fit de illo diuina ꝓuidētia
ꝓcurante. Raba. Homo autē ipſe
arboꝛ bona vel mala dr̄ ꝓpter volū
tatem bonam vel malaꝫ. Fructus
autem ſunt opera que nec bōa ma
le voluntatis eſſe poſſunt nec mala
bone voluntatis. Auguſti. contra
Julia. Sicut autem manifeſtum
eſt ex voluntate mala tanq̄ ex ar=
boꝛe mala, fructus eius fieri om=
nia opera mala: ſic ipſam volun=
tatem malam. vnde dices eſſe ex=
oꝛtam niſi quia voluntas mala
angeli ex angelo: ex homine ho=
mines oꝛta eſt. Quid autem erant
hec duo, anteq̄ in eis iſta mala oꝛi
rentur: niſi bonum opus dei et bo=
na atq; laudanda natura. Ecce er
go ex bono oꝛitur malum: nec fuit
omnino vnde oꝛiri poſſit niſi ex bo
no ipſam dico voluntatem malam
quoniam nullum malum pꝛeceſſit
non opera mala: q̄ nō ſunt niſi ex
voluntate: tanq̄ ex arboꝛe mala:
nec ideo tanq̄ ex bono potuit oꝛi=
ri voluntas mala quia bonum fa=
ctum eſt a bono deo: ſed quia de ni
hilo factum eſt non de deo. Hiero.
Queramus autem ab hereticis
qui duas in ſe contrarias dicūt eē
naturas: ſi iuxta intelligentiaꝫ eo
rum arboꝛ bona malos fructus fa
cere non poteſt: quomō moyſes ar
boꝛ bona peccauerit ad aquā ꝯdi=
ctiōis: petrꝰ quoq; ī paſſiōe dn̄ꝫ ne=

Manicheoꝝ erroꝛ retūditur

gauerit dicēs. Neſcio hoīem? Aut
qua ꝯnia ſocer moyſi arbor mala
q in deū iſrl' nō credebat: de ꝗ ꝯñ
liū bonū? Chry. in homē. Qr vero
punire nō iuſſerat falſos ꝓphetas
iō terret eos ſm penam q̄ eſt a deo
dicēs. Oīs arbor q̄ nō facit fructū
bonā excidet᷑ ⁊ in ignē mittet᷑. qb⁹
verbis ⁊ iudeos inſinuare vř: iōq;
verboꝝ ioānis baptiſte meminit:
p eadē verba penā eis ſubſcribēs.
Etenī ⁊ ille hoc dixit ad iudeos: ſe-
curim ⁊ arborē inciſam: et ignē in-
extinguibilē cōmemorās. Siq̄s aūt
diligenter inueſtigabit due pene
ſunt: ⁊ excidi: ⁊ cōburi. q eī cōburi
tur ⁊ a regno excidit᷑ oio: que pena
difficilior eſt. mīti autem gehennā
ſolum abhorrent. Ego autem ca-
ſum illius glorie multo amariorē
penam gehenna eſſe dico. Quod
eīn paruū vel magnū malum non
ſuſciperet pr̄: vt videat ⁊ potiatur
dulciſſimo filio? hoc itaq; in gl'ia il
la putemus. nō eī aliq̄s filius ita
ſuauis eſt patri: vt illoꝝ bonoꝝ re
quies diſſolui ⁊ eſſe cū xp̄o. intole-
rabilis quidē pena eſt gehēna. ſed
ſiquis decē mille ponat gehēnas:
nihil tale dicet quale eſt a btā gl'ia
illa excidere ⁊ odio h̄ri a xp̄o. Glo.
Ex premiſſa aūt ſilitudine ꝯcludit
qđ ſupra iam dixerat quaſi mani-
feſtū dicens. Igitur ex fructibus
eoꝝ cognoſcetis eos.

Nota opinionē chryſoſtomi

¶ Non oīs q̄ dicit mihi: dñe
dñe intrabit in regnum celoꝝ
ſed q̄ facit volūtatē pr̄is mei
q̄ in celis eſt: ipſe intrabit in re
gnū celoꝝ. Multi dicēt mihi
in illa die: dñe dñe nōne in no
mine tuo ꝓphetauimus: et in
noīe tuo demonia eiecim⁹: et
in noīe tuo virtutes multas fe
cimus? ⁊ tunc ꝯfitebor illis: q̄r
nunq̄ noui vos. Diſcedite a
me oēs q̄ opamini iniq̄tatē.

¶ Hiero. Sicut ſupra dixerat eos
q̄ habēt veſtē bone vite nō recipiē
dos ꝓpter dogmatū nequitiā: ita
nūc ecōtrario aſſerit: nec his q̄dē
accōmodandā fidē: q cū polleāt in
tegritate doctrīne malis opib⁹ de-
ſtruūt. vtrūq; eī dei ſeruis neceſ-
ſariū eſt: vt op⁹ ⁊ ſermone: ⁊ ſermo
opib⁹ cōprobet᷑: ⁊ iō dicit. Non oīs
q̄ dicit mihi: dñe dñe intrabit in re
gnū celoꝝ. Chry. i ho. Ubi iudeos
maxime tāgere vř in dogmatibus
oia ponētes: vñ ⁊ paul⁹ eos icuſat
dicens. Si aūt tu iudeus cognomi
naris ⁊ reqeſcis in lege ⁊c. Chry.
ſup mat. Uel alr: qm̄ falſos ꝓphe-
tas ⁊ veros ex fructib⁹ eoꝝ docuit
diſcernēdos: hic iā manifeſti⁹ do-
cet qui ſunt fruct⁹ q̄b⁹ diſcernunt᷑
probi doctores ⁊ reprobi. Augu. de
ſer. do. Cauendū eī eſt in ipo xp̄i
noīe ab hereticis vl' q̄buſlibet ma
le intelligētib⁹: ⁊ ſeculi hui⁹ ama-
torib⁹ ne decipiamur: ⁊ ideo dicit.
Nō oīs q̄ dicit mihi dñe dñe ⁊c. Sꝫ
merito pōt mouere qūo huic ſnie
cōueniat illud apl'i. Nemo pōt di-
cere dñm ieſuꝫ niſi in ſpūſctō. Nō
eī poſſumus dicere illos q̄ nō in-
trant in regnū celoꝝ h̄re ſpm̄ſctm̄.
Sed apl's ꝓprie poſuit hoc verbū.
Dicit: vt ſignificet voluntatē atq;
intellectū dicentis. Ille .eī ꝓprie
dicit: qui volūtatē ac mentē ſuā ſo-
no vocis enunciat. dñs aūt gñalr
hic poſuit verbū dicēdi. vř eī etiā
ille dicere: qui nec vult nec intelli-
git qđ dicit. Hiero. Moris eſt enim
ſcripturarū dicta ꝓ factis accipe:
ſm quē ſenſum dicit apl's. Confitē
tur ſe ſcire deū. factis aūt negāt.
Ambro. Dē etiā verū a quocūq; di
cat᷑: a ſpūſctō eſt. Augu. de ſer. do.
Non ḡ putem⁹ ad illos fruct⁹ de q̄
bus ſupra dixerat ptinere: ſiq̄s do
mino nr̄o dicat. Dñe dñe. et ex eo
nobis arbor bona videat᷑: ſed illi
ſunt fruct⁹: facere volūtatē dei: vñ
ſequit᷑. Sed q̄ fa. vo. pa. mei q̄ i ce
lis eſt. ipe intra. in re. ce. Hyla. Ce
leſtis eī regni iter obediētia vo-
lūtatis dei: nō nūcupatio reptura
eſt. Chry. ſup mat. Que aūt eſt vo-
luntas dei ipe dñs docet. Hec ē in-
quit

Que eſtē euāgelica tractat.

quit volũtas ei⁹ q̄ miſit me: vt oïs
q̄ videt filiũ: ⁊ credit in eũ: habeat
vitã eternã. Credulitatis aũt v̄bũ
⁊ ad confeſſionẽ reſpicit: ⁊ ad actũ.
qui ꝫ nõ ꝯfitet̃ aut nõ ꝯuerſat̃ t̃m
verbũ xp̄i: nõ intrabit in regnũ ce-
lorum. Chry. in ho. Non aũt dixit.
Qui facit volũtatẽ meã: ſed p̄ris:
qm̃ interim ꝯueniens erat prius h̄
ſuſcipi ad imbecillitatẽ eoꝝ: ſed et
per h̄ illud occulte inſinuauit. nõ ẽ
em̃ alia voluntas filij ꝙ̄ q̄ eſt p̄ris.
Aug. de ſer. do. Illud aũt ad rẽ ꝑ-
tinet: ne decipiamur: non ſolũ noïe
xp̄i per eos q̄ nomẽ h̄ñt: ⁊ facta nõ
agunt: ſed etiã q̄buſdã factis atq̄
miraculis: qualia ꝑpter infideles
cũ fecerit dñs: monuit t̃ñ ne talib⁹
decipiamur: arbitrãtes ibi eſſe in
uiſibilẽ ſapientiã: vbi miraculũ vi
ſibile videm⁹. vñ adiungit et dicit.
Multi dicẽt mihi in illa die. Chry.
in ho. Vides qualr̃ latẽter iã ſeipꝫ
introducit. Quia em̃ oẽm cõpleuit
ſermonẽ: mõſtrat ſeip̄m iudicẽ eẽ.
Que em̃ pena expectat eos q̄ pec-
cãt: iã añ mõſtrauit. Quis aũt eſt
q̄ punit: hoc iã reuelat dicẽs. Mul
ti dicẽt mihi in illa die. Chry. ſuꝑ
mat. Qñ. ſ. venerit i maieſtate pa-
tris ſui: qñ iã nemo auſus eſt gar-
rula ꝯtentione ſermonũ: aut men-
daciũ defendere aut ꝯ̄dicere veri-
tati: qñ oꝑa ſinglõꝝ loquent̃: ⁊ ora
tacebũt: nec alter ꝓ altero interue
nit: ſed ſinguli ibi timebũt. In illo
em̃ iudicio nõ erũt teſtes adulato-
res hoïes: ſed angeli veraces: iu-
dex aũt dñs iuſtus: vñ ꝓprie timẽ-
tiũ hoïm ⁊ anguſtias patientiũ vo
cẽ expreſſit dicens. Dñe dñe. Non
ei ſemel ſufficit illi dicere dñe: quẽ
neceſſitas timoris aſtringit. Hyla.
Gloriã aũt ſibi ex verbi intẽtione
preſumunt in doctrine ꝓphetia et
demonior̃ fuga ⁊ operũ virtutib⁹
atq̄ hic ſibi regnũ celoꝝ pollicent̃
dicẽtes. Nõne in noïe tuo ꝓpheta-
uimus? Chry. in ho. Sed ſunt q̄dã
q̄ dicũt qm̃ mẽtiẽtes hi hoc dixerũt
iõ ſaluati nõ ſunt: ſꝫ nõ auderẽt iu
dice p̄ñte ad ip̄m h̄ dicere. Sꝫ ⁊ ip̄a
rñſio et interrogatio oñdit eos ta-
lia feciſſe. Vt em̃ h̄ mirabiles erãt
apud oẽs miracula facientes: illic
aũt vidẽt ſeip̄os punitos admirã-
tes dicũt. Dñe nõne in noïe tuo ⁊c.
Quidã aũt dicũt qm̃ nõ in t̄pe in q̄
h̄ miracula faciebãt iniqua age-
bãt: ſꝫ poſtea. Sed ſi h̄ erit rurſus
qḋ dñs volebat mõſtrare: nõ ꝯſtat
q. ſ. neq̄ fides: neq̄ miracula va-
lẽt: bona vita nõ exiſtẽte: qḋ ⁊ pau
lus dicit. Si habuero fidẽ vt mon-
tes trãſferã: charitatẽ aũt non ha
buero: nihil ſum. Chry. ſuꝑ mat.
Sed ꝯſidera: q̄ in noïe dicũt: nõ in
ſpũ ꝓphetãt em̃ in noïe xp̄i: ſed in
ſpũ diaboli: quales ſunt diuinato-
res. Sed ſic diſcernunt̃ qm̃ diabo-
lus iterdũ falſa dicit: ſpũſſctũs nũ-
ꝙ̄. ꝯceſſum eſt aũt ⁊ diabolo inter
dũ vera dicere: vt mẽdaciũ ſuũ ra
ra veritate ꝯmẽdet. Demonia aũt
eijciũt i noïe xp̄i h̄ñtes ſp̄m inimi-
ci: magis aũt non eijciũt: ſꝫ eijcere
vident̃ colludẽtib⁹ ſibi demonib⁹.
faciũt ⁊ virtutes. i. miracula: non
vtilia ⁊ neceſſaria: ſꝫ inutilia ⁊ va-
cua. Aug. de ſer. do. Legãt em̃ quã
ta fecerint reſiſtentes moyſi magi
egyptiorũ. Hiero. Vel aliter ꝓphe
tare vl' virtutes facere ⁊ demonia
eijcere ẽt diuina v̄tute interdũ nõ
eſt ei⁹ meriti q̄ oꝑat̃: ſꝫ vel inuo-
catio noïs xp̄i hoc agit: vel ob con
dẽnationẽ eoꝝ q̄ inuocãt: aut vtili
tatẽ eoꝝ q̄ vident ⁊ audiũt ꝯcedit̃:
vt lꝫ hoïes deſpiciãt ſigna facien-
tes: t̃m deũ honorẽt: ad cui⁹ inuoca-
tionẽ fiũt tanta miracula. nã ⁊ ſaul
⁊ balaã et cayphas ꝓphetauerũt
⁊ in actib⁹ aplõꝝ filij ſene videbã-
tur eijcere demonia: ⁊ iudas apl's
cũ aïo ꝓditoris multa ſigna inter
ceteros apoſtolos feciſſe narrat̃.
Chry. in ho. Quia em̃ non oẽs ad
oïa apte ſe habebãt ſed hi quidẽ
erãt vite pure: fidẽ aũt nõ tãtã ha-
bebãt: hi aũt ꝯ̄triũ: iõ de⁹ illos per
hos ꝯuertebat: vt multã oñderent
fidẽ: hos aũt ꝑ h̄ ineffabile ſignoꝝ
donũ vt fierẽt meliores euocabat.
vñ ⁊ cũ multa copia hãc gr̃am eis

Vera xp̄ianitas oſtẽditur.

Notula de miraculis.

dabat. Dicẽt em̄. Uirtutes multas feci-
mus. Sed qꝛ circa cũ q̇ eos ita honorauit: ingrati facti ſunt. recte ſequit̄. Tũc ↄfiteboꝛ illis qꝛ nunq̄ꝫ noui vos. Hiero. Signanter dicit: tūc ↄfiteboꝛ qꝛ multo tp̄e añ dicere diſſimulauerat. Chry. ſup mat. Grã dẽ em̄ irã grãdis dilatio p̄cedere dꝫ: q̄ iuſtius facit dei eẽ iudiciũ: et digniorẽ interitũ pctõꝝ. Sciendũ aũt ꝙ pctõres neſcit de⁹: qꝛ non digni ſunt vt cognoſcant̄ a deo: non qꝛ oino ipſos non cognoſcat: ſed qꝛ ſuos illos eẽ nõ cognoſcit. Sed vr̄ eos nõ cognoſcere: qꝛ non eos diligit: ſicut etiã nõ vident̄ deũ cognoſcere q̇ nõ colũt eũ digne. Chry. in ho. Dicit aũt eis. Nũq̄ꝫ noui vos. q̄ſi nõ ſolum in tp̄e iudicij: ſed neq̄ꝫ tũc cũ miracula faciẽbatis. m̄ltos em̄ ⁊ hic iã odio hꝫ: ⁊ ante punitionẽ auertit. Hiero. Obſerua ẽt h̄ qđ dicit. Nunq̄ꝫ noui vos: eſſe ↄ̄ q̄ſdã dicẽtes: ꝙ oẽs hoies ſpꝯuerſati ſũt inter rõnabiles creaturas. Grego. xx. mora. Hac aũt ſnia dat̄ intelligi ꝙ in hoib⁹ charitas: hũilitas. non aũt debeãt virtutũ ſigna venerari vn̄ nũc ſctã eccl̄ia ẽt ſi q̄ ſunt hereticoꝝ miracula deſpicit: qꝛ hec ſctitatis ſpẽm nõ eẽ cognoſcit. Probatio quidẽ ſctitatis nõ eſt ſigna facere: ſed p̄ximũ vt ſe diligere: de deo vera: de p̄rio melioꝛa q̄ꝫ de ſeipſo ſentire. Augu. ↄtra aduerſariũ legis ⁊ p̄ph̄aꝝ. Abſit aũt vt ſm̄ manicheos iſta de p̄phetis ſctis dñs dixerit: ſed dictũ eſt de his q̇ poſterius euãgeliũ predicatũ in ei⁹ noie ſibi loq̇ vident̄: neſciẽtes q̇d loquãtur. Hyla. Sic aũt hypocrite gl'iati ſunt: quaſi aliq̇d p̄priũ ſit q̄ loquunt̄ aut faciũt. ⁊ non oia virtus dei inuocata p̄ficiat: cui⁹ doctrine ſciam lectio afferat: demonioꝝ fugã xp̄i nomẽ exagitet. De nr̄o igit̄ eſt btã illa eternitas p̄merẽda: p̄ſtandũq̄ꝫ eſt aliq̇d ex p̄prio. bonũ velim⁹ malũ oẽ viteni⁹: agamuſq̄ꝫ poti⁹ qđ vult q̄ꝫ qđ põt gloꝛiemur. Repudians igit eos ac expellẽs p̄pter op̄a iniquitatis dicit. Diſcedite a me q̇ op̄amini iniquitatẽ. Hiero. Non dixit q̇ op̄ati eſtis iniq̇tatẽ: ne videret̄ tollere pniam: ſed q̇ operamini. i. q̇ vſq̄ꝫ in p̄ñtem horã cũ iudicij tp̄s aduenerit: lꝫ nõ habeat̄ facultatẽ peccãdi: tñ adhuc habetis affectũ. Chry. in ho. Nã mors quidẽ aiam a carne ſeparat aie aũt p̄poſitũ nõ immutat.

Falſa miracula reſpuuntur.

¶ Ois ḡ qui audit v̄ba mea hec: ⁊ facit ea: aſſimilabit̄ viro ſapiẽti q̇ edificauit domũ ſupra petrã: ⁊ deſcẽdit pluuia ⁊ venerũt flumina: ⁊ flauerũt vẽti: ⁊ irruerũt in domũ illã: ⁊ nõ cecidit. Fundata em̄ erat ſupra petrã. Et ois qui audit verba mea hec: et nõ facit ea: ſilis erit viro ſtulto q̇ edificauit domũ ſuã ſup arenã: et deſcẽdit pluuia ⁊ venerũt flumina ⁊ flauerũt vẽti: ⁊ irruerũt in domũ illam ⁊ cecidit: ⁊ fuit ruina eius magna.

¶ Chry. in ho. Quoniã quidã futuri erãt: q̄ dicta ſunt a dño admirantes: oſtentionẽ aũt q̄ eſt p̄ op̄a nõ tribuẽtes: preueniẽs coſterret dicens. Ois ḡ q̇ audit verba mea hec: ⁊ facit ea: aſſimilabit̄ viro ſapiẽti. Chry. ſup mat. Non aũt dixit. Eſtimabo eũ q̇ audit ⁊ facit virum ſapientẽ: ſed aſſimilabit̄ viro ſapiẽti. ergo q̇ ſimilat̄ hõ eſt. Cui aũt aſſimilat̄? xp̄o. Xp̄s aũt eſt ſapiens vir q̇ edificauit domũ ſuã. i. eccl̄iam ſupra petrã. i. ſupra fortitudinẽ fidei. Uir aũt ſtultus. i. diabol⁹: q̇ edificauit domũ ſuã. i. oẽs impios ſuper arenã. i. inconſtantiã infidelitatis: aut ſup carnales hoies q̇ dicunt̄ arena p̄pter ſterilitatẽ. Et qꝛ nõ coherẽt ſibi: ſed ſũt per diuerſas opiniones diſperſi: ⁊ qꝛ ſunt innumerabiles. Pluuia aũt eſt doctrina q̄ irrigat hoiem. nubes aũt ſunt a q̇b⁹ pluuia fluit: q̇dã a ſpũſctõ excitant̄ ſicut ap̄li ⁊ p̄phete. Et q̇dã a ſpũ diaboli: ſicut here

Allegoria.

tici. Uẽti aũt boni ſunt ſpũs diuer-
ſarꝫ virtutũ: vel angeli q̃ inuiſibil'r
in ſenſib⁹ hoim opanť: ⁊ adducunt
ad bona. Uẽti aũt mali ſunt ſpũs
immũdi. Flumina autẽ bona ſunt
euãgeliſte ⁊ doctores ppľi. flumia
maa ſunt hoies ĩ mũdo ſpũ pleni
et verboſitate inſtructi: ſicut phi et
ceteri ſecularis ſcie profeſſores: de
quoꝝ vẽtre exeũt flumina aq̃ mor-
tue. Eccľiam ğ quã xp̃s fundauit
nõ pluuia mẽdacis doctrine corrũ-
pit: neqꝫ diabolic⁹ flat⁹ ipellit: neqꝫ
violẽtoꝝ fluminũ impetus mouet.
Nec ẽ ɔ̃riũ q̃ q̃dã de eccľia cadũt.
non eñ oẽs q̃ xp̃iani dñr xp̃i ſunt.
Sed nouit dñs q̃ ſunt ei⁹. Sꝫ ɔ̃ do
mũ quã edificauit diabol⁹ deſcen-
dit pluuiat vere doctrine. venti. i.
ſpũales gr̃e aut angeli. flumia q̃t-
tuor euãgeliſte ⁊ ceteri ſapientes.
Et ſic cecidit dom⁹. i. gẽtilitas: vt
ſurgeret xp̃us: ⁊ facta eſt ei⁹ ruina
magna. ſolutis erroribus cũctis
mẽdacijs ⁊ idolis in toto mũdo de
ſtructis. xp̃o ğ ſilis eſt q̃ audit ver
ba xp̃i ⁊ facit ea: ip̃e eñ edificat ſu
pra petrã. i. xp̃m: q̃ eſt oẽ bonũ: vt
in quacũqꝫ ſpẽ boni aliq̃s edifica-
uerit ſupra xp̃m edificaſſe videať.
ſicut aũt eccľia edificata a xp̃o di-
rui nõ põt: ſic talẽ xp̃ianum: qui ſe
edificauit ſupra xp̃m: nulla aduer
ſitas deijcere põt: ẜm illud. Quis
nos ſepabit a charitate xp̃i? Dia-
bolo aũt eſt ſilis q̃ audit v̓ba xp̃i ⁊
nõ facit. Uerba eñ q̃ audiunť: ⁊ nõ
fiunt: ſeparata ſunt ⁊ diſperſa. ⁊ iõ
aſſimilanť arene. Arena etiã ẽ
oĩs malitia: vel etiã mũdialia bo-
na. Sicut aũt dom⁹ diaboli deſtru
cta eſt: ita tales ſupra arenã fun-
dati deſtruũt ⁊ cadũt. Et eſt ruina
magna ſi de fundamẽto fidei ali-
quid ruine fuerit paſſus. Nõ aũt
ſi fornicat⁹ fuerit: aut homicidiũ
fecerit: q: hꝫ vñ per pniam ſurgat:
ſicut ⁊ dauid. Raba. vel ruina ma
gna intelligẽda eſt: qua dictur⁹ eſt
dñs audiẽtib⁹ ⁊ non faciẽtib⁹. Ite
in ignẽ eternũ. Hiero. Uel aliter.
Sup arenã que fluida eſt ⁊ in vnã

Arena q̃d ſignificet.

copulã nõ põt redigi oĩs heretico-
rum ſermo edificať: vt corruat. Hy
la. Uel al'r. In pluuijs blandarũ ⁊
ſenſim illabẽtiũ voluptatũ illece-
bras ſignificat: quib⁹ primũ fides
rimis patẽtib⁹ immadeſcit: poſtꝗ̃
fluuiorũ ꝓcurſus. i. grauiorũ cupi
ditatũ mot⁹ incurrit: vt exinde to-
ta vẽtoꝝ vis circũſtantiũ deſeuiat
id eſt vniuerſus diabolice ptãtis
ſpũs inferať. Augu. de ſer. do. Uel
aliter. Pluuia cũ in mali alicui⁹ ſi
gnificatiõe poniť. caliginoſa ſup-
ſtitio intelligiť. Rumores aũt hoiꝫ
vẽtis cõparanť: fluuius aũt carna
lib⁹ ɔcupiſcẽtijs tãꝗ̃ fluẽtib⁹ ſup ter
rã: ⁊ q̃ pſperitatib⁹ induciť. aduer
ſitatib⁹ frãgiť. quoꝝ nihil metuit:
q̃ fundatã hꝫ domũ ſupra petrã. i.
q̃ nõ ſolũ audit p̃ceptũ dñi ſed ẽt
facit. Et ĩ his oĩb⁹ piculoſe ſubijcit
q̃ audit et nõ facit. Nõ eñ q̃s fir-
mat in ſe q̃ dñs p̃cipit: vel ipſe au-
dit: niſi faciẽdo. Cõſiderãdũ autẽ
eſt q: cũ dixit. Qui audit v̓ba mea
hec. ſatis ſignificat illum ſermonẽ
oĩb⁹ preceptis q̃b⁹ chriſtiana vita
formatur eſſe perfectum: vt meri-
to qui ẜm eam viuere voluerint: cõ
parentur edificanti ſupra petrã.

¶ **Et factũ eſt: cũ cõſummaſ-
ſet ieſus verba hec: admira-
bantur turbe ſuper doctrina
eius. Erat eñ docẽs eos ſicut
ptãtem habẽs: ⁊ nõ ſicut ſcri-
be eorum ⁊ phariſei.**

¶ Glo. Poſita doctrina xp̃i effectũ
doctrĩe ip̃i⁹ ĩ turbis oñdit dicẽs. Et
fcm̃ eſt cũ ɔſu. ieſus v̓ba hec admi-
tur. ſup doc. ei⁹. Raba. Cõſũmatio
hec ad pfectionẽ v̓borũ ⁊ integrita-
tẽ dogmatis ptinet. Q̃d aũt dr̃ tur-
bas admirari aut ifideles in tur-
ba ſignificat: qui ob hoc ſtupebant
q: nõ credebant verbis ſaluatoris:
aut omnes generaliter demõſtrat.
qui excellentiam tante ſapientie
in eo venerabantur. Chryſo. ſuper
matt. Placatus rationabiliter ho-
minis intellectus laudẽ generat vi

Ammiratio q̄rum ſit

ctus aūt admiratione. Quicquid
eñi digne laudare non poſſumus
admiramur. Admiratio tñ eorum
magis ad gloriā xpi ptinebat q̄
ad fidē ipſoꝝ. ſi eñi crederēt i xp̄m
non mirarent. Illud eñi mouet ad
mirationē qđ ſupat facientis aut
dicentis pſonam: ⁊ iđ q a deo fa=
ctum aut dictū eſt: nō admiramur
qz oia miora ſunt q̄ dei potentia.
Turbe aūt erāt que mirabantur
.i. ppl's vulgaris: nō pcipes ppl'i:
q̄ nō diſcēdi ſtudio audire ſolebāt.
Ppl's autem ſimplex ſumptr audie
bat: ſed eoꝝ ſilētiū ſi illi iterfuiſ=
ſent ſuis cōditiōibꝰ pturbaſſēt: vbi
eñi ē maior ſcia illic fortior malitia
que eñi feſtinat eſſe prior non eſt cō
tentꝰ eſſe ſcos. Augu. de cō. euan.
E eo aūt qđ hic dr pōt videri di=
ſcipulos turbā defuiſſe: ex qbꝰ il=
los .xij. elegerat in mōte ex pluribꝰ
quos aplos noiauit: qđ matthēꝰ
hic ptermiſit. Solis eñi diſcipulis
in monte vt ieſus hūc habuiſſe ſer

Concordatia đ ſmone dñi in monte.

monē: quē mattheus iterpoſuit: et
lucas tacet. Et deinde cū deſcendiſ
ſet in loco cāpeſtri habuiſſe alterū
ſitem .de quo matthēꝰ tacet: lucas
nō tacet. tñ n̄ ēt illđ poſſit occur=
rere: q ſicut ſupra dictū ē apto: ce
teriſqz turbis p̄ntibꝰ vnū habuiſ=
ſe ſmonē: quē mattheꝰ lucaſqz nar
rarūt diuerſo narrādi mō: ſz eadē
v'itate ſniaꝝ: ⁊ ſic planū ē qđ h' drđ
admiratiōe turbe. Chri. i ho. Cām
āt admiratiōis ſubdit dicēs. Erat
ei do. eo. ſicut po. ha. ⁊ nō ſicut ſcri.
eoꝝ. ⁊ pha. Si āt aūnhāc ptātem vi
dētes p opa ſcribeeū a ſe abigebāt
vbi ſolū v'ba erant ptātē manife=
ſtātia. quāir ſcādalizati nō fuiſſet
ſed turbe hoc nō paſſe ſūt. Cū eñi
aīa be[illegible] nola fuerit: facile pſuade
tur a ſmonibꝰ v'itatis Erat autem
ptās docētis vt multos eoꝝ cape
ret ⁊ in admirationē mitteret: ita
q ppter delectationē eoꝝ q̄ dicta
erāt: neqz tacētē dimittebāt. vñ ⁊ ſe
cuti ſunt eū deſcēdētē đ mōte. Stu
pebāt aūt eius maxime poteſtatē
qz nō ad aliū referēs vt prophete
⁊ moyſes dixerūt: que dixit: ſz vbiqz
oſtēdit ſe eū eē: qui hz dñiū. etenī
legem ferēs continue apponebat
Ego autē dico vobis. Hiero. Qz q̄ſi
deus ⁊ dñs ipſiꝰ moyſi p liberta=
te volūtatis ſue vl' ea q̄ minꝰ vide
bant addebat in lege: vel ꝯmutās
pdicabat in pplo: vt ſupra legimꝰ
Dictū eſt ātiquis. ego aūt dico vo=
bis. Scribe āt ea tñ docebāt q̄ ſcri
pta ſunt in moyſe ⁊ pphetis. Gre=
go. xxiij. moral. Ut ſingularit xp̄s
ex bona ptate locutꝰ eſt: qz ex infir=
mitate mala nl'la ꝯmiſit. Nos aūt
qz infirmi ſumus ex ppa ifirmita=
te pēſemus quo docēdi ordine ifir
mis fratribus ꝯſulamꝰ. Hyla. Uel
in v'boꝝ virtutibꝰ effectū ptātis me
tiebant. Aug. de ſer. do. Hoc eſt eñi
qđ in pſalmo ſignificat: fiducialr
agā in ea. Eloquia dñi: eloq̄a ca=
ſta: argētū igne examinatū terre
pbatū: purgatū ſeptuplū: pter
quē numerū admonitꝰ ſūt oia iſta
pcepta ad ſeptē illas referre ſnias
q̄s i pncipio ſmōis huiꝰ poſuit. ſ. đ
beatitudinibus. Qđ eñi aliqs fra
tri iraſcat ſine cauſa vl' racha di=
cat. vl' fatuū eū appellet: ſupbiſſi=
me admittit: ꝯtra qđ eſt vnū reme
diū vt ſupplici aio veniā depcet: q̄
nō iactātie ſpū inflet. Bti q̄ paupe
res ſpū qm̄ ipoꝝ eſt regnū celoꝝ.
Cōſentit aūt aduerſario. i. v'bo dei
reuerētiā exhibēdo: qſqs ad teſta
mētū p̄ris opiēdū: nō litibꝰ acerbꝰ
ſz pietate mitis acceſſerit. Bti q̄ mi
tes qm̄ ipſi hereditate poſſidebūt Reducitur ſermo dñi ad ſeptē btitudines.
terrā. Quiſqs ēt carnalē delecta=
tionē ꝯ rectā volūtatē ſuā rebella=
re ſentit exclamet. Infelix ego hō
q̄s me libabit de morte corpis huiꝰ
⁊ ita lugēdo iploret ꝯſolatoris au
xiliū. vñ bti qui lugēt: qm̄ ipſi ꝯſo=
labunt. Quid aūt laborioſius co=
gitari pōt q̄ vt ocioſa ꝯſuetudine
ſuperāda precidāt intra ſe mēbra
ipedientia regnū celoꝝ: nec dolore
frangat: tolleret in coniugali fide
oia q̄ q̄uis ſint moleſtiſſima crimē
tñ fornicatiōis nō h̄nt. veꝝ loqtur
q nō in rōnibꝰ crebris: ſz in moꝝ p

bitate cõmẽdet. Sʒ ꝗs tãtos labores inire audeat: niſi flagraret amore iuſticie? q̃ſi fame ac ſiti vehemẽti accenſus? Bti ꝗ̃ ꝗ eſuriũt ꝛ ſitiũt: qm̃ ipſi ſaturabunt. Quis autẽ põt paratꝰ eſſe ab infirmis iniurias ſuſtinere: petẽti a ſe tribuere: diligere inimicos bñfacere his qui ſe oderũt: orare ꝓ pſequẽtibꝰ: niſi perfecte miſericors? Bti ꝗ̃ miſericordes: qm̃ ipſi miſericordiam ꝯſequent. Mundũ autẽ cordis oculũ habet: qui finem bonoꝝ operuʒ ſuorũ: nõ ĩ eo ꝯſtituit: vt hoibꝰ placeat. neqꝫ vt cõparet ea q̃ huic vite ſunt neceſſaria: neqꝫ temere animũ hoĩs cõdẽnat: ꝛ quicquid exhibet hoĩ hac intẽtione exhibet: qua ſibi vult exhiberi? Beati ꝗ̃ mundo corde: qm̃ ipſi deũ videbũt. Oportet etiã vt per mundum cor ĩueniatur arta via ſapiẽtie cui ꝑuerſorũ hominũ deceptiones obſtrepũt q̃s euadere eſt venire ad pacem ſapiẽtie. Beati ergo pacifici: qm̃ filij dei vocabunt: ſed ſiue iſte ordo ꝯſiderandus ſit: ſiue alius: facienda ſũt q̃ audiuimus a dño: ſi volumꝰ edificare ſupra petram. Ca. viij.

Cum aũt deſcẽdiſſet ieſus de monte: ſecute ſunt euʒ turbe multe: ꝛ ecce leproſus veniẽs adorabat eũ dicẽs. Dñe ſi vis potes me mundare. Et extendens ieſus manũ: tetigit eum dicẽs: Volo mũdare. Et cõfeſtim mũdata eſt lepra eius. Et ait illi ieſꝰ. Vide nemini dixeris: ſʒ vade oñde te ſacerdoti: ꝛ offer munꝰ tuũ quod p̃cepit moyſes ĩ teſtimoniũ illis.

¶ Hiero. Poſt p̄dicationẽ atqꝫ doctrinã ſignorũ offertur occaſio vt ꝑ virtutũ miracula preteritus apud audientes ſermo firmetur. Chri. Qꝛ em̃ q̃ſi poteſtatem hñs docebat: vt nõ eſtimaret oſtẽtatio eẽ h̃ doctrine modus: opibꝰ h̃ idẽ facit: q̃ſi poteſtatẽ hñs curare. Et iõ dicit. Cũ autẽ deſcen. de mõ. ſecu. ſũt eũ tur. mul. Orige. Docẽte em̃ dño in mõte: diſcipli erãt cũ iõo ꝗbꝰ erat datũ celeſtis doctrine noſſe ſecreta. Nũc autẽ deſcendente eo de monte: turbe ſecute ſunt eũ: q̃ in mõtẽ aſcẽdere neq̃q̃ poterant: qꝛ quos delictoruʒ ſarcina deprimit: ad myſteriorum ſublimia ſcandere nõ valẽt. Deſcẽdẽte autẽ dño hoc eſt inclinante ſe ad ĩfirmitatẽ ꝛ ĩpotẽtiã ceteroruʒ: miſertus eſt imperfectioni eorũ vl' infirmitati: ſecute ſũt eũ turbe multe: quidã ꝑpter claritateʒ: pleriqꝫ ꝑpter doctrinã: nõnulli ꝑpter curationẽ ꝛ adminiſtrationẽ. Armo. Vel al'r. Per mõtẽ in quo dñs ſedet celũ itelligit: de quo ſcriptum eſt. Celũ mihi ſedes ẽ. Sʒ cũ dñs in mõte ſedet: ſoli diſcipli ad eũ accedũt qꝛ ãteq̃ fragilitatis noſtre humanitatẽ aſſumeret notus erat tñ in iudea deus. At vero poſtq̃ de mõte ſue diuinitatis deſcendit: ꝛ hũanitatis noſtre fragilitatẽ aſſũpſit: magna turba nationũ ſecuta ẽ eũ. Demõſtrat aũt doctoribꝰ: vt in predicatiõe ſua ſermonẽ habeãt tẽperatũ: ꝛ ſicut viderit vnũquẽqꝫ capere poſſe: ita ꝛ verbũ dei ãnũciẽt. Aſcẽdunt ei ĩ mõtẽ doctores: cũ ꝑfectioribꝰ excellẽtia p̃cepta oñdũt: deſcẽdũt ꝟo cũ ĩfirmioribus leuiora demõſtrẽt. Chri. ſup mat. Inter ceteros ãt q̃ mõtẽ nõ aſcẽderũt: ꝛ leproſus ſurſum aſcẽdere nõ valebat: q̃ſi pctõrũ baiulãs põdus. Lepra enim eſt pctm̃ aĩarũ noſtrarũ. Ideo ꝗ̃ dñs de altitudine celi: q̃ſi de excelſo mõte deſcẽdit vt leprã pctõrum nr̃orum mundaret. Et iõ q̃ſi iã ꝓparatꝰ deſcẽdẽti occurrit ꝑpter qḋ dr̃. Et ecce leproſus veniẽs. Orige. Deorſũ currit ꝛ in mõte nihil dicit: qꝛ tẽpꝰ ẽ oĩ rei ſub celo: tẽpꝰ doctrine ꝛ tp̄s curationis. In monte docuit: animas curauit. corda ſanauit: quibꝰ cõpletis ſicut de celeſtibus montibus ad ſaluandos carnales deſcẽderat venit ad eũ leproſus ꝛ adora

Deſcenſus dñi myſticꝰ

bat eum. añq̃ peteret adorare ce‑
pit. cultū oſtēdēs. Chry. ſup mat.
Nō em̄ illū petebat quaſi hoiem ar
tificē: ſʒ adorabat eū q̄ſi deū. Ora‑
tio aūt pfecta eſt fides ꝛ ↄfeſſio: vñ
leproſus fidei opꝰ adorans imple‑
uit: ſed opus cōfeſſionis impleuit
in verbis: vnde adorabat eū dicēs.
Orige. Dñe p te oia facta ſunt. tu
ergo ſi vis potes me mūdare. Uo
luntas tua opus eſt: ꝛ opa tue vo‑
luntati obediunt. Tu prꝰ naamā
ſyrū p heliſeū a lepra mundaſti: et
mō ſi vis potes me mūdare. Chri.
ſup mat. Non dixit. Si rogaueris
deū: neqȝ ſi adoraueris: ſʒ ſi volue‑
ris potes me mundare. Neqȝ dixit
dñe munda: ſʒ ei totū cōcedit ꝛ dñʒ
eū facit: ꝛ poteſtatē vniuerſorū ei
attribuit. Chri. ſup mat. Et ita ſpi
rituali medico ſpiritualem offere‑
bat mercedē. nam ſicut medici pe‑
cunijs: iſte oratione placat̄. Nihil
em̄ dignius offerimus deo q̃ ora‑
tionem fidelē. In hoc aūt q̄ dicit.
Si vis: non dubitat chriſti volunta
tem ad omne opus bonum para‑
tam: ſed q: nō oibus expedit corpo
ralis integritas: neſciebat vtrū ei
expediret curatio illa. Dicit̄ ergo.
Si vis: acſi diceret. Credo. q: q̄d bo
num eſt vis: ignoro autē ſi eſt mihi
q̄d deſiderio bonū. Chry. i om̄. Cū
aūt voluntate ac ſermone purga‑
re poſſet: manus appoſuit ꝛ tactuʒ
vñ ſequit̄. Et extēdēs manū tetigit
eū: vt oñdat: qm̄ nō ſubiacet legi: ꝛ
qm̄ mūdo iā nihil eſt inmundum.
Heliſeus aūt obſuans legis diligē
tiā nō exiuit ꝛ tetigit naamā: ſʒ mit
tit eū ad iordanē lauādū. Dñs aūt
mōſtrat: qm̄ nō vt ſeruꝰ: ſʒ vt dñs
curat ꝛ tāgit. Non em̄ manus a le‑
pra facta ē imūda: ſʒ corpꝰ leproſū
a manu ſc̄tā ↄſtitutū eſt mundum.
Nō em̄ corpora ſolū curaturus ad
uenit: ſʒ ꝛ alam in verā ſapiam du
cturus. Sicut igit̄ manibꝰ nō lotis
iā nō māducare ꝓhibebat. ita ꝛ hic
erudit: qm̄ oportet aie leprā formi
dare ſolā q̄d eſt pctm̄: leprā aut cor
poris nllū īpedimētū ee ad ꝟtutē.

Tactus christi myſterium.

Chri. ſup mat. Quāuis aūt lrām le
gis ſoluerit: ꝓpoſitū tn̄ eiꝰ nō ſol‑
uit. Jō tn̄ lex iuſſit nō tāgere leprā
q: nō poterat facere vt lepra nō ſor
didaret tāgentē: q̄ vetuit tāgere le
prā nō vt leproſi nō ſanarent̄: ſʒ vt
tāgētes nō inq̄narent̄. Jſte aūt tā
gens nō inquinatꝰ eſt a lepra ſʒ ip
ſam leprā mūdauit tāgendo. Da‑
ma. Nō em̄ deꝰ ſolū erat: ſʒ hō. vñ
per tactū ꝛ p ſermonē diuia ſigna
opabat̄: vt ei per organū: ita p cor
pus diuine perficiebant̄ actiones.
Chri. in omel̄. Cū aūt leproſum tā
git nullus eū incuſat: q: nōdum in
uidia detēti erāt auditores Chri.
ſup mat. Sin aūt tacite eū curaſſet
quis ſcire poterat cuius virtute ſa
natus eſſet: igit̄ volūtas mundan
di facta ē propter leproſū. Uerbū
autē ꝓpter ſpectātes. Jdeo dixit.
Uolo. mūdare. Hiero. Nō autem vt
pleriqȝ latinoꝝ putāt iunctim legē
dum ē. Uolo mūdare: ſʒ ſepatim;
vt prꝰ dicat̄. Uolo: deinde iperās
dicat. Mūdare. Jlle em̄ dixerat. Si
vis: dñs reſpōdit. Mūdare. Chri.
in omel̄. Nuſq̄ aūt vr̄ dicere hoc ꝟ
bum: q̄uis magna ſigna faciens:
ſed hic ꝓpterea appoſuit. Uolo:
vt opinionē plebis ꝛ leproſi de eiꝰ
ꝑtātē ↄfirmaret. Chri. i omel̄. Ceſ‑
ſit aūt mādāti natura cū decēti ve
locitate. Et iō ſequit̄. Et cōfe. mū.
eſt le. eius: ſʒ hoc q̄d dicit. Cōfeſtiʒ
multum eſt tardiꝰ velocitate q̄ fm
opꝰ eſt facta. Orige. Q: em̄ nō du‑
bitauit credere: nō tardat̄ ſanatio
q: nō diſtulit ↄfeſſionē: nō differtur
mundatio. Augu. de cō. euā. Huiꝰ
aūt leproſi mūdati: quē lucas me‑
minit: nō ſane hoc ordine: ſed vt ſo
lēt ꝑtermiſſa recordari: poſterꝰ fa
cta poccupari ſicut diuinitꝰ ſugge
rebant̄: vt antea cognita poſtea re
cordādo reſcriberēt. Chri. in omel̄.
Curās aūt eiꝰ corpꝰ iubet nlli dice
re. vñ ſequit̄. Et ait illi ieſus: vide
nemini dixeris. Quidā igit̄ aiūt
qm̄ ideo iuſſit hoc vt nō malignen
tur circa eius purgatiōem: q̄d inſi
pienter dr̄. Nō em̄ ita mundauit:

Concor dantur xp̄i dicta.

vt dubitabilis eēt mūdatio: ſʒ nul-
li dicere iubet: docens nō diligere
oſtentationē ⁊ honorē. Qualr̄ igiꝭ
alij ſanato iubet: dicere? Sed in h̄
erudiuit nos bone mētis eē. Non
eñ illuc diuulgari ſe iuſſit: ſʒ dari
gl̄iam deo. ꝑ leproſū ꝗ hūc inſtruit
nos nō eē vane glorioſos. ꝑ illū aūt
nō eē igratos: ſʒ oīa ad laudē dei
referre. Hiero. Et reuera q̇d erat
neceſſe ꝙ ſermone iactaret: qꝺ cor-
pore ꝑferebat. Hyla. Uel vt ſalus
hec nō offerreꝭ poti⁹ ꝙ̄ q̄rereꝭ ſilen
tiuʒ impaꝭ. Sequiꝭ. Sʒ vade oñde
te ſacerdo. Hiero. Mittit aūt eū ad
ſacerdotes: ꝑmū ꝓpter hūilitatem
vt ſacerdotib⁹ deferre videaꝭ: dein
de vidētes leproſum mūdatū ſi cre
derēt ſaluatori: ſaluarenꝭ: ſi vero
nō crederēt. inercuſabiles fierent:
⁊ ſil' ne qꝺ in eo ſepiſſime crimina
banꝭ: legem infringere videretur.
Chri. ī om. Neqꝫ eñ vbiqꝫ eā diſſol
uebat: neqꝫ vbiqꝫ cuſtodiebat: ſed
qñqꝫ quidem hoc quādoqꝫ illud fa
ciebat: ī vno quidem future ſapie
ꝑparās vitā in altero aūt iucre-
cūdā iudeorū cohibēs linguā: ⁊ cō-
deſcendēs imbecillitati eoruʒ. Uñ
apl'i apparent qñqꝫ q̇dē obſeruā-
tes legē. qñqꝫ aūt eā ꝑtermittētes.
Ori. Uel mittit ad ſacerdotes vt co
gnoſcant: q: nō ꝑ legis conſuetudi
nem mundatus eſt ſed per gratie
operationem. Hiero. Erat aūt ī le
ge preceptum: vt qui mundati fue-
rant a lepra: offerrent munera ſa-
cerdotib⁹. vñ ſeq̇ꝭ. Et offer munus
tuū qꝺ p̄cepit moyſes in teſt. illis.
Chri. ſup. mat. Nō ſic intellige: q:
hoc moyſes p̄cepit in teſtimonium
illis. Chry. in om. ꝓuidens eñ xp̄s
eos ex h̄ nihil ꝓfecturos: nō dixit.
In emendationem eorum: ſʒ in te-
ſtimonium. i. in accuſationē ⁊ atte
ſtationē. qm̄ q̄ a me erāt fiēda oīa
fctā ſūt. Et lʒ eos ꝑuiderit nō emē
dari: non tñ dimiſit q̄ facere opor-
tebat. Illi aūt in propria manſe-
runt malitia. Non autē dixit mu-
nus quod ego iubeo: ſʒ quod moy
ſes iuſſit: vt interim tranſmittit ad
legem: ⁊ iniquorum obſtruat ora:
vt enim non dicant: qm̄ ſacerdotū
gloriam rapuit: opus quidem ipē
impleuit probationem aūt illis cō
ceſſit. Orige. Uel offer munus tuū
vt oēs qui vident te portare mira-
culo credant. Chri. ſup mat. Uel iō
iubet offerri munera: vt ſi poſtmo
dū eū expellere vellēt diceret eis:
mūera quaſi a mūdato accepiſtis
⁊ quō me q̄ſi leproſuʒ expellitis?
Hyla. Uel legendū eſt quod moy-
ſes p̄cepit ī teſtimoniū illis: q: qꝺ
moyſes ī lege p̄cepit teſtimoniū ē
nō effect⁹. Beda ī ome. Si quē aūt
moueat: quō dñs cū videaꝭ moyſi
ſacrificiū approbare. q̄re id eccl'ia
nō recipiat? meminerit ꝙ nōdum
xp̄s corpus ſuū obtulerat ꝑ paſſio
nē in holocauſtū. Non aūt oporte-
bat auferri ſignificantia ſacrificia
prius ꝙ̄ illud qꝺ ſignificabaꝭ con
firmatū eēt teſtimonio apl'orū ꝑdi
cātiū: ⁊ fide credētiū ppl'orū. Uir āt
iſte genus humanū deſignat: q̇ nō
ſolū leproſus: verū etiā iuxta euan
geliū luce plen⁹ lepra fuiſſe deſcri
biꝭ. Oēs eñ peccauerunt: ⁊ egent
gl'ia dei. illa. ſ. vt extēſa manu ſal-
uatoris hoc eſt incarnato dei v̄bo
humanamqꝫ ꝯtingentē naturā: ab
erroris priſci vanitate mundentur
⁊ qui diuti⁹ ab hominabiles ⁊ a ca
ſtris populi dei eiecti. iam aliquā-
do templo redditi et ſacerdoti:
queant offerre corpora ſua hoſtiā
viuentem: illi. ſ. cui dicitur: tu es
ſacerdos ineternum. Remi. Mo-
raliter autem per leproſum deſi-
gnatur peccator. nam peccatuʒ im
mundam ⁊ variam animā facit q̇
ante chriſtum procidit. quando de
priſtinis peccatis confunditur: ⁊ ta
men debet confiteri ⁊ remediū pe-
nitentie poſtulare. Nam leproſus
vulnus oſtendit: ⁊ remedium po-
ſtulauit. Extendit autem domin⁹
manum quādo auxiliū diuine mi-
ſerationis impendit: ⁊ ſtatim con-
ſequitur remiſſionem dilictorum:
nec debet eccleſie eidem reconcilia
ri: niſi iudicio ſacerdotis.

Allego rica ex- poſitio.

¶ Cum aũt introiſſet caphar
naũ: acceſſit ad euz centurio:
rogans eũ ⁊ dicens. Domine
puer meus iacet in domo pa=
ralyticus: et male torquetur.
Et ait illi ieſus. Ego veniam
et curabo eũ. Et reſpondens
centurio ait illi: Domine non
ſum dignus vt intres ſub te=
ctũ meũ: ſed tm̃ dic verbo ⁊ ſa
nabit puer meus. Nam ⁊ ego
homo ſum ſub poteſtate cõſti=
tutus habens ſub me milites
et dico huic vade et vadit: et
alio veni et venit: ⁊ ſeruo meo:
fac hoc et facit.

¶ Chry. ſup mat. Poſtq̃ dñs diſci=
pulos docuit in mõte leproſum aũt
ſanauit ſub monte: venit caphar=
naũ in myſterio: qꝛ poſt iudeoꝝ mũ
datione͂ venit ad gentes ⁊c. Aymo.
Capharnaum enim que villa pin=
guedinis interpretatur: ſiue ager cõ=
ſolationis: eccleſiã q̃ ex gentibus
eſt collecta ſignificat: q̃ ſpirituali
pinguedine eſt repleta: ſꝫ illud. Si
cut adipe ⁊ pinguedine repleatur aia
mea. Et iter preſſuras ſeculi de ce
leſtibus cõſolatur: ſm illud. Conſo
latiões tue letificauerũt aiam meã
vñ dꝛ. Cũ ãt introiſſet capharnaũ:
acceſſit ad eũ cẽturio. Aug. de ver.
do. Iſte centurio de gentibus erat.
Iam eñ iudea gens habebat mili
te͂ romani imperij. Chry. ſup. mat.
Centurio aũt iſte primus fructus
ex gentibus: ad cuius fidei cõpara
tione͂ oium iudeoꝝ fides infidelitas
eſt inuẽta: q̃ neqꝫ xp̃m audiuit do=
cẽte͂ neqꝫ leproſuz cũ mũdaretur aſpe
xit: ſꝫ audita tantũmõ ſanitate le=
proſi: plus credidit q̃ audiuit. erat
eñ in myſterio gentiũ futurarũ: q̃
neqꝫ lege͂ aut ꝓphetas legerant de
xp̃o neqꝫ ip̃m xp̃m mirabilia facie͂=
te͂ viderũt. Acceſſit ḡ rogãs eũ ⁊ di=
cẽs. Dñe puer meꝰ iacet i do. para.
⁊ male torquetur. Uide aũt bonitatez

Centurio primitie gentium.

centurioñis q̃ ꝓ ſalute ſui ſic ſollici=
te feſtinabat q̃ſi nõ dãnũ pecunie: ſꝫ
ſalutis paſſurus i morte illiꝰ. Nul=
lã eñ differe͂tiã eſtiabat inter ſer=
uũ ⁊ dñm: qꝛ ⁊ ſi dignitas in hoc ſe=
culo diuerſa eſt iter illos: vna tñ eſt
illis natura. Fide͂ aũt ce͂turioñis vi=
de: qꝛ nõ dixit veni ⁊ ſalua eũ: qꝛ ille
cõſtitutꝰ in oi loco erat pñs. ſapiaz
aũt: qꝛ nõ dixit: hic cõſtitutꝰ ſalua
eũ: ſciebat eñ qꝛ potens eſt ad fa=
ciendũ: ſapie͂s ad intellige͂dũ: miſe
ricors ad exaudie͂dũ: iõ infirmitate͂
tm̃ expoſuit. Remediũ ãt ſanitatis
in ptãte mie eius dimiſit dice͂s. Et
male torquetur. In q̃ appet qꝛ dilige=
bat eũ. Nã vnuſqſqꝫ que͂ diligit ſi
modice fuerit tediatꝰ: huiꝰ eũ putat
hr̃e q̃ hꝫ. Ra. Oia iſta cũ dolore co
gnominauit ⁊ iace͂te͂ ⁊ palyticũ ⁊ ma=
le dete͂tũ: iõ vt aie ſue ãguſtias de=
mõſtraret ⁊ dñm ꝯmoueret: ſic de=
be͂t oe͂s ꝯdolere ſuis: ⁊ eoꝝ curã ha
bere. Chry. in ho. Quidã aũt dicũt
qm̃ excuſans ſe in hãc cãm dixit ꝓ=
pter q̃ nõ ipſuz adduxit. Neqꝫ eñ
poſſe erat diſſolutũ cũ torqueret: et
ad vltimas eſſet expirationes por=
tari. Ego aũt ſignũ h̃ eſſe magne fi
dei dico. qꝛ eñ ſciebat q̃ ſola iniũ=
ctio ſufficeret ad reſtauratione͂ ia=
ce͂tis ſupflue eſtimabat eũ ducere.
Hyla. Iacentes aũt in ſeculo: ⁊ pec
catoruz morbis diſſolute ſpũaliter
gentes eſtimande ſunt oibus vn=
diqꝫ me͂bris fluidis ⁊ ad cõſiſtendi
officiũ gradie͂diqꝫ corruptis: quaꝝ
ſalutis ſacrame͂tũ in puero centu=
rionis expletur: qꝛ ſatis de͂m̃ ſit pnci
pe͂ eſſe ge͂tiũ crediturarũ. Quis ãt
ſit hic pnceps: cãticũ moyſi in deu=
tronomio docet: vbi ſcꝫ dꝛ. Cõſtituit
terminos gentiũ iuxta numerũ an
geloꝝ dei. Remi. Ul' ꝑ ce͂turione͂ de
ſignãt qui pmi ex gentibus credi=
derũt: ⁊ ꝑfecti in virtutibꝰ fuerũt.
Ce͂turio eñ dꝛ qui centũ militibus
preeſt. centenarius aũt numerꝰ ꝑfe
ctus eſt. Recte ergo centurio ꝓ pue
ro ſuo rogat: qꝛ primitie gentiũ pro
ſalute totius gentilitatis deo ſup=
plicauerũt. Hiero. Uidens aũt dñs

Centurionis magna laus.

Centurionis magna laus.

cẽturionis fidẽ humilitatẽ ꝛ ꝓuidẽ
tiã: ſtatim ſe iturũ ꝛ ſanaturũ ꝓ
mittit. vñ ſeqꝛ. Et ait illi ihs. Ego
veniã ꝛ curabo eũ. Chꝛy. in home.
Qð nũqꝫ fecit hic fecit ieſus. vbiqꝫ
eniꝫ ſeqꝛtur volũtatẽ ſupplicãtiũ.
hic aũt ꝑſilit ꝛ nõ ſolũ curare ꝓmit
tit: ſꝫ ire ad domũ. facit aũt hoc vt
diſcam⁹ cẽturiõis ỽtutẽ. Chꝛy. ſup
mat. Niſi. n. ille dixiſſet. Ueniã ꝛ cu
rabo eũ. nũqꝫ iſte rñderet: Nõ ſum
dign⁹. deĩde qm̃ ꝓ ſeruo petebat: iõ
ire ꝓmiſit: vt nos doceat nõ colere
magnos ꝛ ꝯtẽnere modicos: ſꝫ pau
peres ꝛ diuites ſimil' honoꝛare.
Hiero. Sicut aũt in cẽturiõe cõmẽ
dam⁹ fidẽ: eo ꝙ credidit palyticum
a ſaluatoꝛe poſſe ſanari: ita pꝫ hũi
litas in hoc ꝙ ſe iudicauit idignũ:
cui⁹ tectũ dñs itraret. vñ ſeqꝛ. Et rñ
dẽs cẽturio ait illi. Dñe nõ ſuꝫ di
gn⁹ vt itres ſub tectũ meũ. Raba.
Propter ꝯſciaꝫ. n. vite gẽtilis: gra
uari ſe mag[is] dignatiõe putauit ꝙ̃
iuuari: cui⁹ ꝛ ſi fide ꝑdit⁹ erat: nõdũ
tñ erat ſacramẽtis ĩbut⁹. Augu. de
ver. do. Dicẽdo aũt ſe idignũ: ꝑſti
tit dignũ nõ in cui⁹ parietes: ſꝫ in cui⁹
coꝛ ỽbũ dei xp̃s itraret. Neqꝫ h̄ di
ceret cũ tãta fide ꝛ hũilitate: niſi il
lũ quẽ timebat itrare domũ ſuam
coꝛde guſtaret. nã non erat magna
felicitas ſi ieſus itraret in parietes
ei⁹: ꝛ nõ eſſet in pectoꝛe ei⁹: Seue
ria. Myſtice ãt hoc tectũ coꝛp⁹ ẽ qð
regit aĩam: qð libertatẽ mẽtis cele
ſti viſiõe in ſe ꝯcludit: ſꝫ deus neqꝫ
habitare carnẽ: neqꝫ tectũ nr̃i coꝛ
poꝛis dedignaꝛ itrare. Oꝛige. Nũc
ẽt qñ ſancti ꝛ deo acceptabiles ec
cliarũ antiſtites ſub tectũ tuũ in
trãt: tũc ibidẽ ꝑ eos dñs igredit: ꝛ
tu ſic eſtimes q̄ſi dñm ſuſcipiẽs. Et
qñ coꝛp⁹ ꝛ ſanguinẽ dñi mãducas
ꝛ bib[is]: tũc dñs ſub tectũ tuũ igredit
eu: tu ḡ hũiliãs teipꝫ. dicas. Dñe
nõ ſum dignus ꝛc. Ubi enim indi
gne ingredit ibi ad iudiciũ ingre
dit accipiẽti. Hiero. Pꝛudẽtia aũt
cẽturionis ap paret in hoc ꝙ vltra
coꝛpis tegimẽ latẽtẽ vidit dignita
tem: vnde ſubiungit. Sed tm̃ dic ỽ

Tropologia pulchra

bo ꝛ ſanabit puer meus. Chꝛy. ſup
matth. Sciebat enim quoniã aſta
bãt illi inuiſibiliter angeli mini
ſtrãtes: q̄ omne ỽbum eius ỽtunt
in opus: ꝙ ꝛ ſi angeli ceſſent: tñ in
firmitates ꝑceptis eius viuacib⁹
expellũtur. Hyla. dicit ẽt centurio
pueꝝ ỽbo poſſe ſanari: qꝛ ſal⁹ gen
tiũ ois ex fide eſt: ꝛ ꝑceptis dñi vi
ta eſt vniuerſoꝝ: ꝛ iõ ſubiungit.
dicens. Nã ꝛ ego homo ſuꝫ ſub po
teſtate ꝯſtitutus: habẽs ſub me mi
lites. Et dico huic vade ꝛ vadit: et
alio veni ꝛ venit: et ſeruo meo fac
hoc ꝛ facit. Chꝛy. ſup matt. Patris
et filij myſteriũ ſpũſcõ ſuggerẽte
depinxit: ac ſi diceret. Et ſi ego ſuꝫ
ſub poteſtate alteri⁹: tñ habeo po
teſtatẽ iubendi eis qui ſub me ſũt.
ſic ꝛ tu q̄uis ſis ſub ptãte pr̃is. i.
inq̄tũ hõ habes tñ ptãtẽ iubendi
angelis. Sed foꝛte dicit ſabellius
volẽs oñdere eũdẽ eſſe pr̃eꝫ q̄ ꝛ fi
lius eſt: ſic hic eẽ intelligẽdum. Si
ego ſub ptãte cõſtitut⁹ poſſuꝫ iube
re: q̄̃to magis tu q̄ ſub nulli⁹ ptã
te: Sꝫ hãc expõnem nõ recipit tex
tus. Nõ eniꝫ dixit. Si ego hõ ſub
ptãte: ſꝫ dixit. Nã et ego hõ ſub po
teſtate. In quo pꝫ ꝙ iter ſe ꝛ xp̃m
cõparatiõis dr̃iam fecit: ſed rõneꝫ
ſimilitudinis itroduxit. Augu. de
ver. do. Si ego q̄ ſum ſub ptãte iu
bẽdi hẽo ptãtem: q̄d tu potes: cui
oĩuꝫ ſeruiunt ptãtes? Glo. Potes
per angeloꝝ miniſteria ſine coꝛpo
ris pñtia dicere infirmitati vt rece
dat: ꝛ recedet: ꝛ ſanitati vt veniat ꝛ
vẽiet. Remo. Pñt ãt ꝑ ſubiectos cẽ
turiõis ỽtutes naturales intelligi.
in quib⁹ plurĩni gẽtiliũ pollebãt:
vel ẽt cogitationes bone aut male.
malis aũt dicam⁹ vt recedant: ꝛ re
cedent: ſed bonas vocemus: ꝛ ve
nient: ſeruo quoqꝫ noſtro hoc eſt
coꝛpoꝛi: vt ſubijciat voluntati diui
ne. Augu. de con. euan. Huic auteꝫ
qð hic dicitur: videtur repugnare
qð ait lucas: cum audiſſet cẽturio
d ieſu: miſit ad eũ ſenioꝛes iudeo
rum rogans eum vt veniret ꝛ ſal
uaret ſeruum eius: ꝛ iterum ꝙ cuꝫ

Sabellius explodit.

longe eſſet a domo miſit ad eũ centurio amicos dicẽs. Dñe noli vexari: nõ enim ſum dignus vt ſub tectũ meũ intres. Chry. in ho. Quidã ãt dicũt: qm̃ nõ eſt idẽ ille ⁊ hic: q̃d multas cõiecturas h3. De illo em̃ ait: qm̃ ſynagogã noſtrã cõſtruxit: ⁊ gẽtem diligit: De iſto autẽ ipſo ieſus ait. Neq3 in iſrl' tãtã fidẽ inueni: vñ vr iudeum illũ eſſe: mihi aũt videt idem hic ⁊ ille eſſe. Sed qñ lucas dicit: q miſit vt veniat: blanditias iudeorũ inſinuauit. Cõueniẽs em̃ eſt credere cẽturionẽ volentẽ abire ꝓhibitũ eſſe a iudeis blandientibus

Concordantia euangeliorũ.

et dicentibus: qm̃ nos abimꝰ ⁊ educimus eũ. Sed qñ ab eorũ iminentia erutus eſt: tũc miſit dicens. Ne eſtimes q ꝓpter deſidiã nõ veni: ſ3 q2 me indignũ eſtimaui: vt te in domũ meã ſuſciperẽ. Q̃d aũt mattheꝰ ait nõ ꝑ amicos: ſed ꝑ ſeipſum hoc eũ dixiſſe: nihil cõtrariũ eſt: vterq3 enim deſideriũ viri repreſentauit. Et qm̃ de xp̃o decentẽ opinionẽ habebat. Cõueniẽs aũt eſt opinari et ip̃m poſtq̃ miſit amicos aduenientẽ ꝑ ſe hoc dicere. Si aũt nõ hoc dixit lucas: neq3 illud mattheus non ſibi ꝯdicũt: ſed cõplent q̃ abinuicez derelinquebant. Augu. de cõ. euã. Mattheus ergo acceſſum centurionis ad dñm ꝑ alios factũ cõpendio dicere voluit: q2 fidem eius qua vere ad deum acceditur: laudauit vt diceret. Non inueni tantã fidem in iſrael. Lucas aũt ideo totum q2 geſtum eſt aperuit: vt ex hoc intelligere cogeremur: qualr' eũ accepiſſe dixerit mattheus: qui mentiri nõ potuit. Chry. in ho. Neq3 enim eſt cõtrariũ q fabricauit ſynagogã3 ſm lucã. et q hic oñditur nõ eſſe iſraelita. poteſt em̃ eſt iudeũ nõ exñtem ⁊ ſynagogã fabricaſſe ⁊ gẽtẽ diligere.

¶ Audiens aũt ieſus miratꝰ eſt ⁊ ſequentibꝰ ſe dixit: Amẽ dico vobis: non inueni tanta3 fide3 in iſrael. Dico aũt vobis q multi ab oriẽte et occidente venient ⁊ recũbent cũ abraam et iſaac et iacob in regno celorum: filii autem regni eiicientur i tenebras exteriores. Ibi erit fletus et ſtridor dentium. Et dixit ieſus centurioni. Uade et ſicut credidiſti fiat tibi: ⁊ ſanatus eſt puer ex illa hora.

¶ Chryſoſto. in homel'. Sicut q lepro ſus dixerat de chriſti poteſtate: ſi vis potes me mundare: chriſti voce confirmatur dicentis. Uolo. mũdare. ita et hic centurionem de chriſti poteſtate teſtantem non ſolum non accuſauit: ſed etiam commendauit. Sed ⁊ amplius aliquid fecit intentionem eius laudis euangeliſta ſignificans dicit. Audiens aũt ieſus miratus eſt. Ori. Attẽde q̃tũ ſit aut quale q̃d deus vnigenitus miratur aurum: diuitie: regna: ꝓncipatus in cõſpectu eius ſunt tanq̃ vmbra vel flos decidens. Nihil ergo horum in cõſpectu dei mirabile eſt: quaſi magnum vel precioſum: ſed tantum fides hãc miratur honorificans: hanc acceptabilem ſibi eſtimat. Auguſti. ſuper geneſim contra manicheos. Quis autem in illo fecerat illam fide3 niſi ipſe qui admirabatur q ſi et alius eã feciſſet: vt quid miraretur qui preſcius erat? Q̃d ergo miratur dñs nobis mirandum eſſe ſignificat: quibus adhuc opus eſt ſic moueri. oẽs em̃ tales motus eius nõ ꝑturbati animi ſigna ſunt: ſed docẽtis magiſterium. Chryſo. in homel'. Unde plebe omni preſente admiratꝰ eſſe dr: et aliis exemplũ dedit: vt eum mirẽtur. Sequitur em̃ Et ſequentibus ſe dixit. Amen dico vobis: non inueni tantã fidem in iſrael. Augu. contra fauſtum. Fidem laudat illius: non autẽ deſertionem militie imperauit. Hieroni. Hoc autem de preſentibus loquitur. nõ de omnibus retro patriarchis ⁊ ꝓphetis. Chry.

Militia licita.

ſuper mat. Credidit enim andreas ſed ioanne dicẽte. Ecce agnus dei. Credidit petrus: ſed euangelizante ſibi andrea. Credidit philippꝰ:

ſed legendo ſcripturas. Nathanael ⁊ prius ſignū diuinitatꝫ accepit: ⁊ ſic fidei ꝯfeſſionē obtulit. Ori. Jairus iſraelis pnceps ꝓ filia ſua petēs: nō dixit. Dic verbo ſed veni velociter. Nicodemus de fidei ſacramento audiens ait. Quomodo poteſt hoc fieri? Maria ⁊ Martha dicunt. Domine ſi fuiſſes hic frater meus non fuiſſet mortuus: quaſi dubitantes ꝙ vbiqꝫ poſſet adeſſe dei potentia. Chryſoſto. ſuper matth. Aut ſi volumus fideliorem putare iſtum ꝗ̃ apoſtolos ita teſtimonium chriſti intelligendum eſt ꝙ vnumquodqꝫ bonum hominis ſm quantitatem perſone illius laudatur. ruſticum enim dicere aliqd ſapienter magnū eſt: quod de philoſopho non eſt mirum: ſic de centurione dictum eſt: in nullo tantam fidem inueni in iſrael. Chryſo. in homel.

Allegoria.

Non enim erat equale iudeum credere ⁊ gentilem. Hieroni. Uel forte in centurione fides gentium preponitur iſraeli. vnde ſubdit. Dico autē vobis ꝙ multi ab oriēte ⁊ occidēte venient. Augu. de ver. do. Nō oēs ait: ſꝫ multi: tñ ipe ab oriēte ⁊ occidēte. iſtis duabꝰ ptibus totꝰ orbis deſignatᷣ. Aymo. Uł ab oriēte veniūt q̇ ſtati illuminati trāſeūt: ab occidēte: hi q̇ pſecutionem vſqꝫ ad mortē tolerauerūt pro fide: vł ab oriēte q̇s vēit cū ab īfantia deo ſuire icipit. ab occidēte: dū in ipſa decrepita etate ad deū conuertitᷣ. Orige. Sꝫ qūo alibi dicit ꝙ pauci ſunt electi? ꝑ diuerſas. n. generatiōes pauci electi ſunt ſił ꝓo ꝯgregati in tpe viſitatiōis multi iuenietur. Seqtur. Et recūbēt: non carnałr iacētes: ſꝫ ſpūałr reqeſcētes. nō tpałr potātes: ſed eternałr epulātes cū abraā iſaac ⁊ iacob in regno celorū: vbi lux: exultatio: gloria ⁊ longeuitas vite eterne. Hier. Qr āt deꝰ abraā celi ꝯditor: pr̄ xp̄i eſt iccirco i regno celoꝝ eſt: ⁊ abraā cū quo accubiture ſunt nationes q̄ crediderūt i xp̄m filiū creatoris. Aug. de ver. do. Sicut aūt videmꝰ

Militia licita.

xp̄ianos vocatos ad celeſte ꝯuiuiū vbi: eſt panis iuſtitia potꝰ ſapiētia ita videmꝰ ⁊ iudeos reprobatos. vñ ſequitᷣ. Filij aūt regni eijcientᷣ i tenebras exteriores. Judei. ſ. q̇ legē acceperūt: q̇ celebrāt figuras oium futuroꝝ: q̄ tamē pſentia nō agnouerunt. Hiero. Uel filios regni dicit iudeos: quia in eis deus ante regnauit. Chryſoſto. in homeł. Uel filios regni eos dicit quibus regnum erat preparatum: quod et magis eos mordebat. Auguſti. cō tra fauſtū. Si ergo nō cōmendauit moyſes populo iſrael deum: niſi deum abraam iſaac et iacob: eundē qꝫ ipſum chriſtus commendat: nō eſt conatus illum populum auertere a deo ſuo: ſed ideo minatus ꝯ eos ituros i tenebras exteriores ꝙ auerſos videret eos a deo ſuo: in cuius regno gentes vocatas ex toto orbe terrarum recubituras dicit cum abraam iſaac et iacob. non ob aliud ꝗ̃ ꝙ fidem tenuiſſent dei abraam iſaac et iacob. Quibus nō quaſi in morte correctis: vel poſt paſſionē ſuam iuſtificatis teſtimonium dominus perhibeat. Hiero.

Tenebre exteriores que ſint

Tenebre autem exteriores dicuntur: quoniam qui a domino expellitur foras: relinquit lumen. Aymo. Quid autem ibi paſſuri ſint: manifeſtat cum ſubdit ibi erit fletus et ſtridor dentium. Per methaphoram enim membrorum penas deſcribit tormentorum. Solent eñ oculi fumo tacti lachrymas producere: dentes vero a nimio frigore ſtridere. oſtēditur ergo ꝙ reprobi i inferno et calorē itolerabilē et frigꝰ ſuſtiebūt ſꝫ illō iob. Trāſiēt ab aq̇s niuiū ad calorē nimiū. Hie. Si autem fletus oculorum eſt et ſtridor dentium oſſa demonſtrat: vera eſt corporum et eorundē mēbrorum que ceciderant reſurrecto. Raba. Uel ſtridor dentium ꝓdit indignantis affectum: eo ꝙ ſero vnumquemqꝫ peniteat ſero ſibi iraſcatur: ꝙ tam pertinaci improbitate deliquit. Remi. Uel aliter.

Tenebꝛas exterioꝛes appellat exte
ras nationes. Quantum.n.ad hyſtoriā
attinet: p̄dicit domin⁹ his v̄bis ite-
ritū iudeoꝛuꝫ: quoniā propter īfide
litateꝫ ducēdi erant captiui et diſp-
gendi per diuerſa regna terraruꝫ.
fletus.n.ab igne ſolet fieri: ſtridoꝛ
dentium a frigoꝛe. Illis ergo aſcribit̄:
fletus: qui in calidioꝛibus locis ha
bitāt: ſicut ī idia ꝛ ethiopia. ſtridoꝛ
vero dentium illis aſcribitur qui ī
frigidioꝛibus locis cōmoꝛantur: ſic̄
eſt. Hircania ꝛ Scythia. Chry. ſup
mat. Nequis autem exiſtimet blā
ditiarum eē hec v̄ba: qꝛ dictū erat
credere facit ſigna. vnde ſequitur.
Et dixit ieſus centurioni. Uade et
ſicut credidiſti fiat tibi. Raba. q̄ſi
dicat ſm menſuram fidei metietur
tibi et iſta gratia. Pōt autem meri
tum dn̄i ēt famulis ſuffragari: nō
ſolum merito fidei: ſed etiā ſtudio
diſcipline. vnde ſequitur. Et ſana-
tus eſt puer ex illa hoꝛa. Chry. in
omel. Ubi velocitatem admirare:
neq̄ꝫ.n. ſolum curare: ſed inopinate
et in momento tp̄is hoc facere: vir-
tutem xp̄i oſtendebat. Augu. de v̄.
do. Sicut.n. dn̄s domuꝫ centurio-
nis coꝛpoꝛe nō intrauit: ſed abſens

Allego-
ria pul-
cherria

coꝛpoꝛe pn̄s maieſtate puerum ſuū
ſanauit: ſic et in ſolo iudaico pp̄lo
coꝛpoꝛe fuit: apud alias gentes nec
de virgine natus eſt: nec paſſus ē:
nec hūana ptulit: nec diuina mira-
bilia fecit: ꝛ tn̄ ipletū ē qd̄ dc̄m erat
Popul⁹ queꝫ non cognouit ſeruiuit
mihi. ī auditu auris obediuit mihi
Judea ei gēs cognouit ꝛ crucifixit
oꝛbis terraꝝ audiuit et credidit.

¶ Et cum veniſſet ieſus in do
mū petri vidit ſocrū eius iacē
tē et febricitantē et tetigit ma
nū eius et dimiſit eā febris: et
ſurrexit et miniſtrabat eis.

¶ Raba. Poſtq̄ oſtdit matthe⁹ ꝑ le
pꝛoſum totū genus hūanū ſanatuꝫ
et ī ſeruo cēturionis gētilis pp̄li ſa
nationē cōſequēter per ſocrū petri
deſignat curationē ſynagoge: cum
dicit. Et cuꝫ veniſſet ieſus in domū
petri. Pri⁹ aūt narrat de ſeruo: qꝛ
maius miraculū fuit et maioꝛ gr̄a
in gentili conuerſo: vel quia in fine
ſeculi ſynagoga eſt plenarie ꝯuer
tenda: cū plenitudo gentiū ſubītra
uerit. Dom⁹ aūt petri in bethſaida
erat. Chry. ī om̄ Sꝫ cur intrauit in
domū petri? mihi vr̄ cibū aſſūptur⁹
vnde ſequit̄. Et ſur. et mi. eis. apō
diſcipulos.n. diuertebat honoꝛans
eos et auidioꝛes ex hoc faciēs. At-
tende autem petri ad xp̄m reuerē-
tiā: hn̄s.n. ſocꝝ domi febricitātem:
nō traxit eum in domū ſed expecta
uit doctrinam cōpleri et alios cura
ri. Ab exoꝛdio.n. erudiebatur: que
alioꝛū erāt ſibiipſi p̄ponere. Quo
circa neq̄ꝫ ipſe eum inducit: ſed xp̄s
ſponte adiuit: poſtq̄ dixit centurio.
Non ſum dignus vt intres ſub te-
ctum meū. mōſtrans quantum largie-
batur diſcipulo. Non eſt aūt dedi-
gnatus ſub vilia tuguria piſcatoꝛū
ītrare: erudiens per omnia huma-
nū conculcare tumoꝛē. Et quādoq̄ꝫ
quidem ſolū verbis curat. quādoq̄ꝫ
autem etiam manum extendit. vn̄
et hic dr̄: Etteti. ma. ei⁹: et di. eā fe.
Non.n. volebat ſemꝑ cū ſuperabū-
dantia miracula facere: opoꝛtebat
enim interiꝫ latere. Tāgēs autem
non febrem extinxit ſolum: ſed et pu-
raꝫ tribuit ſanitatē. Qꝛ.n. egritudo
curabilis erat: modo curatiōis ſuā
virtuteꝫ oſtēdebat: faciendo q̄ ars
medicinalis nō opatur: vt.ſ. ſil̄ pfe-
ctam reſtituat ſanitatem. vn̄ euan-
geliſta hoc īnuēs dicit q̄ ſurrexit: ꝛ
miſtrabat eis. Hiero. Natura.n.
hominum iſt̄ huiuſmōi ē: vt poſt febꝛē
magis laſſeſcant coꝛpa: et incipiēte
ſanitate egrotatiōis mala ſentiāt.
Uerum ſanitas q̄ cōfert̄ a domino.
tota ſil̄ redit. Chry. in om̄. In hoc ergo

Allego-
rica ex-
poſitio.

qd̄ dr̄ q̄ ſurrexit et miniſtrabat eis
et xp̄i v̄tutis ſignū ē ꝛ diſpōnis mu
lieris quaꝫ erga xp̄m oſtendebat.
Beda. in om̄. Myſtice aūt dom⁹ pe-
tri lex vel circūciſio eſt. Socrus eſt
ſynagoga: que q̄d imō ē mr̄ eccl'ie
petro cōmiſſe. hec febꝛicitat: qꝛ inui
die eſtibus laboꝛabat perſequens

eccleſiam cuius manum dñs tãgit
quando carnalia eiꝰ opa in ſpũalẽ
viſum conuertit. Remi. Uel per ſo
crum petri põt intelligi lex que ſm
apiꝫ infirmabatur per carnẽ.i. car
nalem intelligentiã. Sꝫ cum dñs p
myſterium icarnationis viſibilis i
ſynagoga apparuit et ope legem
impleuit: et ſpiritualiter intelligen
dam docuit mox ipſa ſociata gr̃a
euangelij tm̃ robur accepit: vt que
fuerat miniſtra mortis ⁊ pene poſt
modũ fieret vite et glorie. Raba.
Uel vnaq̃q; aia q̃ carnis ↄcupiſcen
tijs militat quaſi febribꝰ eſtuat: ſꝫ
manu mie diuie tacta ↄualeſcit: ⁊ p
cõtinentie frena carnis laſciuiã cõ
ſtringit et mẽbris quibꝰ fuierat i
mundītie: ſeruit iuſtitie. Hyla. Uel
in ſocru petri vitioſa ifidelitatꝭ eſti
matur affectio cui adiacet libertas
voluntatis: que nos ſibi q̃dam ↄiu
gij ſocietate ↄiungit. Ergo igreſſu
domini in petri domũ .i. in corpore
curatur ifidelitas peccatorum, calo
re eſtuãs: et ſaluata officij famula
tu miniſtrat. Augu. ď cõ. euã. Hoc
aũt quãdo factũ ſit. i. poſt q̃d vel
ante quid non expreſſit matth̃ non
enim poſt quid narratur: poſt hoc
ẽt factuꝫ neceẽ intelligatur. Nimi
rũ tñ iſte h̃ recoluiſſe itelligitur: qđ
prius omiſerat. Naꝫ id marcus h̃
narrat añq̃ illud de mũdato lepro
ſo commemoret ꝙ poſt ſermonẽ in
mõte hituꝫ ď quo ipſe tacuit vr̃ in
terpoſuiſſe Itaq; et lucas hoc poſt
factum narrat de ſocru petri. poſt
qđ et marcus añ ſermonẽ ẽt quem
ꝓlixũ iterpoſuit q̃ põt idẽ videri:
quẽ dicit hitũ i mõte matthẽꝰ. quid
aũt iterẽſt q̃s q̃ loco ponat: ſiue qđ
ex ordine iſerit: ſiue quod omiſſum
recolit ſiue quod poſtea fcm̃ añ pre
occupat dũ tñ ñ aduerſet̃ eadẽ alia
narrãti nec ſibi nec alteri: q2.n. nul
liꝰ i ptãte ẽ res. oportune cognitas
quo q̃ſq; ordie recordet̃: ſatiꝭ proba
bile ẽ ꝙ vnuſq̃ſqꝫ euãgeliſtarꝫ eo ſe
ordie credidit debuiſſe narrare: q̃
voluiſſꝫ deꝰ ea q̃ narrabat eiꝰ recor
dationem ſuggerere. Quapropter

Concor-
dia euã-
geliorũ.

vbi ordo tẽporuꝫ nõ apparet nihil
noſtra intereẽ debet: quẽ narrandi
ordinem quilꝫ eorum tenuerit.

¶ Veſpere autẽ facto: obtule-
runt ei multos demonia hñtes:
et eijciebat ſpiritus verbo: et
oẽs male habẽtes curauit: vt
adipleretur qđ dcm̃ ẽ p eſaiaꝫ
ꝓphetam dicentẽ. Ipſe ifirmi
tates noſtras accepit et egro-
tationes noſtras portauit.

¶ Chry. in om̃. Q2 multitudo credẽ
tiũ erat iã aucta neqꝫ tẽpore ipellẽ
te a xp̃o abſcedere patiebat̃: veſpe
ei infirmos adducũt: vñ ďr. Ueſpe
aũt facto obtulerũt ei multos demo
nia hñtes. Augu. de cõ. euã. Per h̃
ãt ꝙ dicit. Ueſpe ãt facto: ad eiuſdẽ
diei tp̃s hoc ptinere ſatis iudicat̃:
q̃uis nece nõ ſit vbi ďr. Ueſpe fctõ
eiuſdẽ diei veſperũ accipe. Remi.
Xp̃s aũt dei filiꝰ auctor hũane ſalu
tis fõs et origo totius pietatis ce-
leſtẽ medicinam tribuebat. vnde
ſequit̃. Et eijciebat ſpũs verbo: et
oẽs male hñtes curauit. Demões.
eniꝫ ⁊ morbos ſolo v̄bo repellebat:
vt his ſignis ⁊ virtutibus oñderet
ſe ad ſalutẽ totius generis hũani
veniſſe. Chry in om̃. Intende aũt
quãtã multitudinẽ curatã trãſcur
runt euãgeliſte: nõ vnũquẽq; cura
tũ enarrãtes: ſꝫ vno v̄bo pelagus
ineffabile miraculoruꝫ iducentes:
Ne aũt magnitudo miraculi credu
litatẽ imittat ſi tantã plebẽ ⁊ varias
egritudies vno tp̃is momẽto cura
uit: iducit ꝓphetã atteſtãteꝫ his q̃
fiebãt vñ ſubdit̃. Ut adim. qđ dcm̃ ẽ
per eſaiã ꝓphe. di. Ipe infirmi. no.
acce. Raba. Nõ vt ſibi hĩ et: ſꝫ vt no
bis auferret: et egrotatiões nr̃as
portauit: vt qđ p ibecillitate virium
ferre nõ poteramꝰ: ille p nobis por
taret. Remi. Q2 humane nature in
firmitatẽ ad h̃ ſuſcepit: vt nos infir
mos faceret fortes atqꝫ robuſtos.
Hyla. Et paſſiõe corporis ſui ſm ꝓ
phetarꝫ dicta infirmitates hũane i
becillitatis abſorbuit. Chry. i om̃.
Hoc aũt de petis magis a ꝓpha di

Multi a
chriſto
curati

Peccata ſūt cauſe infirmitatū.

ctum eē vr̄. Qualr̄ igir̄ euāgeliſta de egritudinibus hoc exponit? Sȝ ſciēdū ꝙ vl̄ hyſtorie hic teſtimoniū adaptauit: vel oſtendit qm̄ plures egritudinū ex pctis ſunt animab⁹. et ipſa moꝛs a pctis hȝ radicē. Hiero. Attēdendum aūt ꝙ oēs nō mane: nō meridie: ſȝ ad veſperā curantur: qn̄ ſol occubiturus eſt: ⁊ qn̄ granū tritici in terra moꝛitur: vt multos afferat fructus. Raba. Solis.n. occubitus paſſionē et moꝛtē deſignat illius q̄ dixit: q̄diu ſum in mūdo lux ſuȝ mūdi qui tpaliter viuēs i carne paucos iudeoꝝ docuit. calcato aūt regno moꝛtꝭ omnibus per oꝛbē gētilib⁹ fidei dona ꝓmiſit.

¶ Uidens autē ieſus turbas multas circū ſe iuſſit diſcipulos ire trās fretū. Et accedens vnus ſcriba ait illi. Magiſter ſequar te quocūqꝫ ieris. et dicit illi ieſus. vulpes foueas habēt: et volucres celi nidos. Filius aūt hominis nō habet vbi caput ſuū reclinet. Alius autē de diſcipulis ei⁹: ait illi. Dn̄e permitte me pꝛimū ire ⁊ ſepelire patrē meū. Jeſus aūt ait illi. Seq̄re me: et dimitte moꝛtuos ſepelire moꝛtuos ſuos.

¶ Chry. in om̄. Quia xp̄s nō ſolū coꝛpoꝛa curabat: ſed animā emēdabat: et verā ſapiaȝ mōſtrare voluit non ſolum egritudines ſoluendo: ſed etiā nihil ad oſtentationē faciēdo: et iō dr̄. Ui. āt ie. tur. mul. circū ſe iuſ. diſci. ire trās fretum. Faciebat autem hoc et ſiml̄ moderatanos cape docens: et inuidiaȝ iudaicam mitigās: et docēs nos nihil ad oſtentationē facere. Remi. Ul̄ hoc fecit quaſi hō volens turbarū iportunitatem declinare. Erant aūt ei affixi admirantes eū: et videre ipm̄ volentes. quis.n. diſcederet a talia miracula operante? q̄s nō in faciē eius ſimplicē vellet videre: et hos talia loquēs?. Si.n. moyſes gloꝛificatam faciē habebat: et ſtephanus ſicut angeli: itellige cōmune dominatorē q̄lez decēs ē tūc apparuiſſe: vn̄ ꝓpħa dicit. Specioſus foꝛma p̄ filijs hominū. Hyla. Diſcipulo ruȝ autē nomē nō. xij. tm̄ apoſtolis ꝯuenire eſtimādū eſt. nā preter ap̄los plēs fuiſſe diſcipl̄os legim⁹. Aug. de cō. euā. Manifeſtū ē aūt aliū eſſe diē que iuſſit ire trās fretū: nō euȝ qui ſequitur illū. in quo ſocr⁹ petri ſanata ē: quo die marc⁹ lucaſqꝫ euȝ in deſertū exiſſe affirmāt. Chry. in om̄. Uide āt qualr̄ turbas non ſimpliciter abijcit: vt non offēdat. Nō enim dixit. recedite: ſed vltro diſcipulos iuſſit abire: ſpem dās turbe eūdi etiā illuc. Remi. Sȝ quid iter iuſſionez dei et trāſfretationem geſtum ſit euangeliſta ſtuduit maniſeſtare cum ait. Et ecce vnus ſcri. ait illi. Ma. ſe. te quo. ierꝭ. Hiero. Jſte ſcriba q̄ tm̄ lr̄aȝ nouerat occidentē ſi dixiſſet. Dn̄e ſequar te quocūqꝫ ieris: nō fuiſſet repulſus a dn̄o ſed q: magr̄m vnū de plurib⁹ eſtime et litteratoꝛ erat et nō ſpiritualis auditoꝛ iō nō hȝ locū in quo poſſit ieſus reclinare caput ſuū. Oſtēditur aūt nobis et ob hoc ſcribam repudiatum: q̄ ſignoꝛum vidēs magnitudinem ſequi voluerit ſaluatorem: vt lucra ex operum miraculis quereret: hoc idē deſiderās quod ⁊ ſimon magus a petro emere voluerat. Chry. in omel̄. Uide ēt quātus eſt tumoꝛ. Jta eniȝ aduenit: et locutus eo ſicut dedignans cum turba ānumerari: ſȝ oſtendēs qm̄ ſuper ml̄tos ē ipſe. Hyla. Ul̄ alr̄. Jſte ſcriba qui eſt vn⁹ ex doctoꝛib⁹ legis an ſit ſecuturus iterrogat: quaſi lege non contineretur hūc eē xp̄ȝ quē vtiliter ſeq̄tur. Jgr̄ ifidelitatis affectū ſub diffidētia iterrogatiōis exp̄ſſit quia fidei aſſumptio nō interrogāda eſt ſed ſequēda. Chry. i om̄. Rn̄det aūt ei xp̄s nō ad interrogationez verboꝛū: ſed ad cōſiliū obuiās mentis. vnde ſequit̄. Et dic̄ ei ieſus Uulpes foueas hn̄t: et volucres celi nidos. Filius aūt hois nō hȝ vbi ca

Scriba q̄re repulſus:

put ſuū reclinet. Ac ſi dicat. Hiero. Quid me ꝑpt̄ diuitias: ſcꝫ lucra cu pis ſequi: cū tante ſim paupertatis: vt nec hoſpitiolū quidē habeā: et tecto vtar nō meo: Chry. i om̄. Hoc autē nō erat aduertētis: ſꝫ arguētis quidē malum ꝯſiliuꝫ cōcedētis aūt ſi vellet cū paupertatis expectatio ne ſeq̄ xp̄z. Et vt diſcas ei⁹ malitiā audiēs hoc et correct⁹ nō dixit: pa ratus ſum ſequi. Augu. de ver. do. Uel al'r. Fili⁹ hois nō habet vbi ca put reclinet. ſ. i fide tua. Uulpes. n. hn̄t foueas in corde tuo: q2 doloſus es. volatilia celi hn̄t nidos in corde tuo: q2 elatus es. Doloſus et elat⁹ nō me ſequeris: q̄uo. n. doloſus ſe quitur ſimplicē: Grego. xix. mora. Uel al'r. Uulpes valde fraudulēta ſunt aīalia: que in foſſis vl' ſpecub⁹ abſcōduntur: cūq3 apparuerit nūq3 rectis itinerib⁹: ſꝫ tortuoſis anfra ctibus currunt volucres ꝟo alto vo latu ſe ſubleuāt. Nomine ḡ vulpiū doloſa atq3 fraudulenta: noie aūt volucꝝ hec eadem ſupba demonia deſignantur: ac ſi dicat. Fraudulē ta et elata demonia in corde tuo i ueniūt hitationē ſuā: hūilitas aūt mea requiē i ſupba mēte nō inuenit Augu. d que. euā. Intellig: r. n. mi raculis mot⁹ ꝓpter inanē iactātiā eum ſeq̄ voluiſſe: quā ſignāt aues. finxiſſe aūt diſcipuli obſequiū: q̄ fi ctio vulpiū noie ſignificata ē. Ra ba. Heretici aūt in ſua verſutia ꝯfi dētes ſignificātur p vulpes et mali gni ſpūs p volucres celi. qui i corde iudaici ppl'i foueas et nidos. i. do micilia hēbāt. Seq̄tur. Ali⁹ aūt de di. illi⁹ ait illi. Dn̄e pmitte me ire pmū: ſepelire pr̄eꝫ meū. Hiero. q̄d iſte eſt inter ſcribā et diſcipl'm: ille magr̄z vocat: h dn̄z ꝯfitet. Iſte pie tatis occaſiōe ad ſepeliēdū pr̄eꝫ ire deſiderat: ille ſecuturū ſe quolibet eē pmittit nō magr̄z q̄rēs: ſꝫ ex ma giſtro lucrū. Iſte ēt diſcipul⁹ nō iter rogat an ſequa: r: iā. n. ſeq̄ ſe oporte re credidit: ſed pmitti ſibi orat ſepe lire patrē. Augu. de ver. do. Dn̄s autē quādo parat homines euāge lio: nullā excuſatiōnē vult īterponi carnalis hui⁹ tp̄alisq3 pietatis: ⁊ iō ſequitur. Jeſus aūt di. ei. ſequere me ⁊ di. mor. ſepe. mor. ſuos. Chry. i om̄. Hoc autē dixit nō iubēs ꝯtēne re amorē qui ē ad parētes: ſed mō ſtrās quoniā nihil celeſtibus nego cijs nobis magis neceſſarium eſſe opꝫ. Et qm̄ cū toto ſtudio his iūgi debemus: et neq3 paꝝ tardare ēt ſi valde ineuitabilia et incitātia fue rint que atttrahūt. Quid ei magis neceſſariuꝫ erat q̄ ſepelire p̄rem: Quid ēt facilius: neq3. n. tp̄s mlt'ū ꝯſumendū erat. per hoc ēt eum do min⁹ a multis malis eripuit puta luctibus et meroib⁹ et ab: his que hinc expectantur. Poſt ſepulturā. n. neceſſe iā3 erat et teſtamēta ſcru tari: et hereditatis diuiſionē ⁊ alia hm̄oi et ita fluctuatiōes ex fluctua tionibus ei ſuccedentes a longe cū a veritatis abducere potuerunt. Si aūt adhuc tumultuaris: excogi ta qm̄ multi īfirmos nō permittūt ſcire: nec ad monumētū ſeq̄: ēt ſi p̄r aut mater aut fili⁹ ſit qui defunct⁹ eſt: nec ex hoc icuſant crudelitatis ſed contrariū crudelitatis eēt. Et multo maius malū ē abducere ho minē a ſpūalibus ſermonib⁹: ⁊ ma xime cū fuerit qui hoc ꝯpleāt. Erāt eni q̄ cōpleturi erāt huius funeris ſepulturā: vnde dic̄. Dimitte. mor. ſepe. mor. ſuos. Augu. d̄ v̄. do. Qua ſi. d. P̄r tu⁹ mortu⁹ eſt. Sūt aūt alij mortui qui ſepeliāt mortuos ſuos: q2 īfideles ſūt. Chry. i om̄. In q̄ mō ſtrat qm̄ h mortu⁹ nō erat ei⁹. etenī qui defūct⁹ erat ſicut eſtimo de nu mero infidelium erat. Si admira ris iuuenem quoniam pro nego cio ita neceſſario interrogauit ie ſum et non ſpontanee abijt multo magis admirare: quoniā ⁊ prohi bitus pmāſit: q̄ non erat igratitu dinis cum nō ꝓpter deſidiā fecerit: ſꝫ vt nō ītercideret negociū magis neceſſarium. Hyla. Item quia ac cepimus in dominice orationis ex ordio ita primum precādum. Pater nr̄ qui es i celis. et i diſcipulo credē

Moralis tas pul chra.

Scrib gre n pulſ

Cura mundi rījciēde

tis populi pſona eſt admonet q pr̄ ſibi viuus in celis eſt. Deinde inter fidelē filiū patrēq; infidelē ius paterni nois relinqui admonuit: etiā nō admiſceri memorijs ſctōꝝ mortuos infideles: ⁊ etiā eos eē mortuos q̄ ex deū viuūt: ⁊ idcirco mortui ſepeliant a mortuis: q: per dei fidē viuos viuo oporteat adherere. Si aūt mortuū ſepelit mortuus non debem⁹ curā habere mortuoꝝ ſed viuentiū: ne dū ſolliciti ſumus de mortuis: nos quoq; mortui appellemur. Greg. iiij. moral. Mortui etiā mortuū ſepeliūt: cū peccatores pctōꝛib⁹ fauēt. Qui eñ peccātem laudib⁹ pſequunt: extīctū ſub verboꝝ ſuorum aggere abſcōdūt. Raba. Notādū eſt etiā in hac ſnia q: aliqñ minora bona pretermittēda ſunt pro vtilitate maiorū. Aug. de cō. euā. Qd aūt Mat. dicit tunc iſtud geſtum eſſe qſi iuſſit vt irent trās fretū. Lucas vo ambulātib⁹ illis in via nō eſt ꝯtrariū: q: viā vtiq; ambulabāt: vt venirēt ad fretū.

Qđo mortu⁹ ſepelit mortuū

¶ **Et aſcendēte eo in nauiculam ſecuti ſunt eum diſcipuli eius: ⁊ ecce motus magn⁹ factus eſt in mari: ita vt nauicula operiret fluctib⁹. Ipſe vo dormiebat. Et acceſſerunt ad eū diſcipuli eius: ⁊ ſuſcitauerunt eum dicētes. Dñe ſalua nos perimus. Et dixit eis Ieſus. Quid timidi eſtis modice fidei. Tunc ſurgens imperauit vētis et mari: ⁊ facta eſt tranquillitas magna. Porro homines mirati ſunt dicētes. Qualis eſt hic: quia venti et mare obediunt ei?**

¶ Orige. Cū multa magna ⁊ mirāda oñdiſſet xp̄us in terra trāſit ad mare: vt ibidē excellentia opa demōſtraret quaten⁹ terre mariſq; dñm cūctis ſe eē oñderet. vnde dr. Et aſcendēte eo in nauiculā ſecuti ſunt eū diſcipuli ei⁹. Nō imbecilles ſed firmi ⁊ ſtabiles in fide. Vt ẜ ſecuti ſunt eū: nō tm̄ greſſus eius ſequētes ſed magis ſctitatē cōcomitātes. Chry. Accepit aūt diſcipulos ſecū ⁊ in naui vt ad vtraq; eos erigeret: ⁊ ad hoc q in periculis non ſtupeſcerent: ⁊ ad hoc q in honorib⁹ modeſta de ſe autumēt: vt eñ nō magna de ſe ſaperēt: pp̄ter hoc q alijs dimiſſis eos retinuerat: pmittit eos fluctuari. Ubi eñ miraculoꝝ oſtēſio erat plebē permittit adeſſe. vbi aūt tētationū et timorū arreptio: athletas orbis terraꝝ q̄s excitatur⁹ erat hos ſolos aſſumit. Orige. Ingreſſus ẜ nauiculā fecit turbari mare. vñ ſequitur. Et ecce motus magnus fact⁹ eſt in mari: ita vt nauicula opiret fluctib⁹. Hec tēpeſtas nō ex ſe orta eſt: ſed ptāti paruit imperātis q̄ educit vētos de theſauris ſuis. Facta eſt aūt tēpeſtas magna vt magnū op⁹ oſtēderet: q: quāto magis fluct⁹ nauicule irruebāt tāto magis diſcipulos timor ꝯturbabat: vt pl⁹ deſiderarēt ſe liberari per mirabilia ſaluatoris. Chry. Quia eñ viderant alios xp̄i bñficia accepiſſe: nō aūt ſit aliqs eſtimat q̄ in alienis corporib⁹ ſiūt: ⁊ q̄ in ſeipſo: oportuit p familiarē ſenſum eos potiri bñficijs xp̄i: ⁊ iō voluit hanc fieri tēpeſtatē: vt p liberationē manifeſtiorem accipiāt bñficij ſenſum. Erat autē hec turbatio typus futurarū tentationū: de qbus Paulus dicit. nolo vos ignorare fratres: quoniā grauati ſumus ſupra virtutem. vt ergo daret tps formidini ſequitur. Ipſe vero dormiebat. Si eñ vigilāte eo facta fuiſſet tēpeſtas: vł nō timuiſſent: vel nō rogaſſent: vel neq; poſſe ipm̄ tale aliquid facere crederet. Orige. Eſt aūt res mirabilis ⁊ ſtupēdā: is q̄ nunq; dormit neq; dormitat dormire dr. Dormiebat quidē corpe: ſed vigilabat deitate: demōſtrans q: verū humanū portabat corpus: qd corruptibile induerat. Corpe itaq; dormiebat vt aplos faceret vigilare: ⁊ ne oēs

Dormitionis xp̄i rō.

nos vnꝗꝫ aīo dormiamꝰ. Tāto aūt
metu diſcipuli fuerāt ꝯterriti ⁊ pe
ne aīo alienati: vt irruerēt in eū: ⁊
nō modeſte ac leuiter ſuggererēt:
ſed turbulēter ſuſcitarēt eū. vñ ſe=
quit. Et acceſ. ad eū di. eiꝰ ⁊ ſuſci.
eū di. Dñe: ſalua nos perimꝰ. Hie=
rō. Huiꝰ ſigni typū in iona legimꝰ:
qñ ceteris piclitātibꝰ ip̄e ſecurꝰ eſt
⁊ dormit ⁊ ſuſcitat. Orige. O vera=
ces diſcipuli ſaluatorē vobiſcū ha=
bētis: ⁊ de piculo timetis? Uita vo=
biſcū eſt ⁊ de morte ſolliciti eſtis?
Sed rñdeant: paruuli ſumꝰ adhuc
infirmi: iōꝗꝫ timemꝰ. vñ ſequit. Et
dicit eis ieſus. Quid timidi eſtis
modice fidei? Quaſi diceret: ſi po=
tentē me ſuper terrā cognouiſtis:
quare nō creditis ꝙ ⁊ in mari po=
tens ſim? Et ſi mors irrueret: nō=
ne debuiſtis eā ꝯſtantiſſime ſuſti=
nere? Qui modicū credit arguit.
qui nihil credit contēnit. Chry. in
ho. Si aūt aliquis dixerit: qm non
fuit modice fidei accedētes excita
re ieſum: hoc ſignū fuit: ꝙ non de=
centē de ipſo opinionē habebant.
Nouerāt em̄ ꝙ excitatus poterat
mare increpare: nondū aūt ꝙ dor=
miēs. Propter hoc etiā neꝗꝫ p̄nti=
bus turbis hoc ſignū fecit: vt non
accuſent modice fidei: ſed diſcipu=
los ſolū accipiens corrigit ⁊ prius
ſoluit turbationē aquaꝝ. vñ ſequi
tur. Tunc ſurgēs iperauit vētis et
mari: ⁊ facta eſt trāquillitas ma=
gna. Hiero. Ex h̄ aūt loco itelligi
mus ꝙ oēs creature ſentiāt crea=
torē. qbꝰ em̄ impat: ſentiūt iperan
tē: nō errore hereticoꝝ: q̄ oīa putāt
aīantia ſenſibilia eē: ſed maieſta=
te cōditoris: q̄ apud nos inſenſibi=
lia ſunt: illi ſenſibilia ſunt. Orige.
Impauit ergo ventis ⁊ mari: ⁊ de
magno vēto facta eſt trāquillitas
magna. Decet em̄ magnū magna
facere: ⁊ iō q̄ prius magnifice ꝯtur
bauit ꝓfundū maris: nūc iteꝝ trā
quillitatē magnā fieri iuſſit: vt di=
ſcipuli nimiū ꝯturbati: magnifice
letarent. Chry. in ho. In h̄ ēt oſtē=
dit ꝙ ois cōfeſtim ſoluta eſt tem=
peſtas: ⁊ neꝗꝫ ſemita turbationis
remanſit: qđ quidē extraneū erat.
Cū em̄ naturalr̄ fluctuatio termi=
nat vſqꝫ ad multū tp̄s aq̄ ꝯcutiun
tur: ſꝫ hic ſimul oīa ſoluebant. vñ
qđ de p̄re dictum eſt. Dixit: ⁊ ſtetit
ſp̄us ꝓcelle. h̄ xp̄s ope ipleuit. ſolo
em̄ verbo ⁊ p̄cepto mare ſedauit ⁊
refrenauit. A viſu aūt ⁊ a ſomno ⁊
ex vſu nauigij q̄ aderāt eū hoiem
eſtimabant: ꝑpt h̄ in admirationē
ceciderūt. vñ ſequit. Porro hoies
mirati ſunt dicētes: qualis eſt hic:
qꝛ venti: ⁊ mare obediunt ei. Glo.
Chryſoſtomꝰ ponit hāc lr̄aꝫ. Qua=
lis eſt hic hō. ſomnꝰ em̄ ⁊ qđ appa
rebat hoiem demōſtrabat: ſed ma
re ⁊ trāq̄llitas deū oñdebat. Orig.
Sed q̄ hoies mirati ſunt? Nō pu=
tes hic ap̄los ſignificatos. nuſꝗꝫ
em̄ inuenimus preter honorem co
gnoiari dñi diſcipulos: ſed ſemper
aut ap̄li aut diſcipuli noiant. Mi=
rabant ḡ hi hoies qui cū eo naui=
gabāt: quoꝝ erat nauicula. Hier.
Si aūt q̄s cōtentioſe voluerit eos
q̄ mirabant fuiſſe diſcip̄los: rñde=
bimꝰ recte hoies appellatos: quia
necdū nouerāt potētiā ſaluatoris.
Orige. Nō autē interrogātes dñs:
qualis eſt iſte? ſꝫ aſſerētes: qꝛ iſte
talis eſt: cui vēti ⁊ mare obediūt.
Qualis ḡ eſt iſte. i. q̄ꝫtus: q̄ꝫ fortis
q̄ꝫ magnꝰ. Iubet oī creature: et nō
ſupgredit iuſſionē eiꝰ: ſoli hoies
reſiſtūt: ⁊ iō in iudicio dānabunt.
Myſtice aūt oēs in ſctē eccl'ie naui
cula cū dño ꝑ hūc vndoſum ſupna
tamꝰ mūdū. Ipſe aūt dñs pio ob=
dormit ſomno: patiētiā nr̄am ⁊ im
pioꝝ pniam expectans. Hyla. Uel
dormit: eo ꝙ ſomno nr̄o ꝯſopiat i no
bis. Marie aūt id accidit vt a deo
auxiliū i piculi metu ſperemꝰ atqꝫ
vtināvel ſpes ſera ꝯfidat ſe piculū
poſſe euadere: xp̄i intra ſe vigilā
te virtute. Orige. Alacriter ḡ acce
damꝰ ad eū cū ꝓpheta dicētes. Ex
urge q̄re obdormis dñe. ⁊ ipſe im=
perauit vētis. i. demonibꝰ: qui cō=
citant fluctus. i. principes huiꝰ mū
di ad ꝑſecutiones ſanctis immit=

Ois cre atura capax iuſſiōis diuine.

iendas: facitq́ tranquillitatē ma=
gnā circa corpus ꝛ ſpm̄ pacē eccle=
ſie: ꝛ ſerenitatē mūdo. Raba. Uel
altr. Mare eſt eſtus ſeculi. Naui=
cula quā xp̄s aſcēdit: intelligitur
arbor crucis: cui⁹ auxilio fideles
tranſactis mundi fluctib⁹ ꝑueniūt
ad celeſtē patriā quaſi ad litt⁹ ſe=
curū: in qua xp̄s vna cū ſuis aſcen
dit: vnde poſt ait. Qui vult venire
poſt me: abneget ſemetipm̄: et tol=
lat crucē ſuā ꝛ ſequat̄ me. Cū ergo
xp̄s in cruce poſitus fuiſſet: mot⁹
magnus factus eſt: qꝛ cōmote ſunt
mētes diſcipuloꝝ de ei⁹ paſſione: ꝛ
nauicula op̄a eſt fluctibus: qꝛ tota
vis ꝑſecutionis circa crucē xp̄i fuit
vbi. ſcȝ morte occubuit. vñ dictū ē.
Ipſe vero dormiebat. Suū dormi=
re mori eſt. Excitant aūt diſcipuli
dn̄m: duȝ turbati morte: maximis
votis reſurrectionē querunt dicen
tes. Salua reſurgēdo: qꝛ perimus
turbatione tue mortis. Ipſe vo re
ſurgēs increpat duritiā cordis eo=
rum: vt alibi legit̄. Imperauit āt
vēt⁹: qꝛ diaboli ſupbiā ſtrauit. Im=
ꝑauit mari: ꝗ veſaniā iudeoꝝ diſſe
cit: ꝛ fcā eſt trāq̄llitas magna: qꝛ ſe
date ſunt mentes diſcipulorū viſa
reſurrectiōe. Glo. Uel nauicula eſt
eccl'ia p̄ns in qua xp̄s cū ſuis ma=
re ſeculi tranſit: aquas perſecuto
rum cōpeſcit: vnde miremur ꝛ gra
tias agamus.

Allegoria pulchra.

Paſſio xp̄i.

**¶ Et tūc cū veniſſet ieſ⁹ trās
fretū in regionē geraſenoꝝ oc
currerūt ei duo habentes de=
monia de monumētis exeun
tes ſeui nimis: ita vt nemo
tranſire poſſet per viā illā. Et
ecce clamauerunt dicentes.
Quid nobis ꝛ tibi fili dei? Ue
niſti huc ante tp̄us torquere
nos. Erat aūt nō lōge ab illis
grex multorū porcorū paſcēs.
demones aūt rogabant eū di
cētes. Si eiicis nos hinc: mit=
te nos i gregē porcoꝝ. Et ait
illis. Ite. At illi exeūtes abie
runt i porcos. Et ecce magno
impetu abijt totus grex ꝑ pre
ceps in mare: et mortui ſunt
in aquis. Paſtores aūt fuge=
runt: et veniētes in ciuitatem
nunciauerūt hec oīa: ꝛ de his
q̄ demonia habuerāt. Et ecce
tota ciuitas exijt obuiā ieſu:
ꝛ viſo eo rogabāt eū vt trāſ=
iret a finibus eorum.**

¶ Chry. in ho. Quidā hoīes i xp̄m
hoiem eſſe dicebāt: venerūt demo=
nes diuinitatē eius diuulgātes: vt
q̄ mare ꝓcelloſuȝ: ꝛ rurſus quietū
nō audierāt demones audirēt cla
mātes. vñ dr̄. Et cū veniſſet trans
fretū in regionē geraſenorū: occur
rerūt ei duo hoīes habētes demo=
nia. Raba. Geraſa vrbs eſt arabie
trans iordanē iuncta mōti galaad
quā tenuit trib⁹ manaſſe: nō lōge
a ſtagno tyberiadis in q̄ porci pre
cipitati ſunt. Augu. de co. euā. Qḋ
aūt matthe⁹ duos dicit fuiſſe q̄ de=
monia patiebant̄ marc⁹ aūt et lu=
cas vnū cōmemorāt: intelligas vnū
eoꝝ fuiſſe ꝑſone alicui⁹ clarioris ꝛ
famoſioris: quē regio illa marie
dolebat: ꝛ pro cuius ſalute plīm ſa
tagebat: de quo facti huius fama
preclarius fragrauit. Chry. in ho.
Uel lucas ꝛ marcus vnū eoꝝ ſeuio
rem elegerunt: vñ ꝛ ei⁹ calamitatē
exprimūt. Lucas em̄ dicit ꝙ rupt̄
vinculis agebat̄ in deſerto. Mar=
cus aūt ꝙ ꝛ lapidib⁹ ſeipm̄ interci
debat nec tn̄ dicūt: qm̄ vn⁹ ſol⁹ erat
ne mattheo ꝯtraria dicere viderē=
tur. Per hoc aūt qḋ ſubdit̄. De mo
numētis exeūtes. ꝑniciosum dog=
ma imponere volebāt. ſ. ꝙ aie mo
rientiū demones fiāt: vñ multi au=
ruſpicum occidūt pueros: vt aiam
eoꝝ cooperantē habeāt: ꝓpter qḋ
ꝛ demoniaci clamāt: qm̄ aīa illius
ego ſum. Non eſt aūt aīa defuncti
q̄ clamat ſed demō ꝗ fingit vt deci
piat audiētes. Si em̄ in alteri⁹ cor
pus aīaȝ mortui poſſibile eſſet in=

Myſteria.

Concordia euāgelioꝝ.

trare:multomagis in corpus ſuū:
ſed neqꝫ hꝫ rōnem iniqua paſſam
aiam cooperari:iniqua ſibi faciē-
ti:vel hoiem poſſe virtutē incorpo-
reā in aliā trāſmutare ſubſtantiā
ſcꝫ aiam in ſubſtantiam demonis.
neqꝫ eñ in corporib⁹ hꝫ machinari
q̄s pōt:vt.ſ.hois corp⁹ faciat aſini
corp⁹.neqꝫ eñ rōnabile eſt aiam a
corpore ſeparatā hiciā oberrare.
iuſtoꝝ eñ aie in manu dei ſunt.vñ
⁊ q̄ pueroꝝ:neqꝫ eñ male ſunt.Sꝫ
⁊ q̄ pctōꝝ ſunt.ꝯfeſtim hinc abdu-
cunt.⁊ hꝫ manifeſtū eſt ex lazaro ⁊
diuite.Qꝛ ꝓo nullus afferre aude
bat ad xp̄m ꝓpter ſeuitiā hos de-
moniacos:xp̄s ad eos vadit.Que
Hyſte ria. quidē eoꝝ ſeuitia deſignat cū ſub
dit.Seui nimis:ita vt nemo poſſit
tranſire p viā illā.Sed qꝛ alios ꝓ-
hibebāt ptranſire:obſtruentē igit
viā inuenerūt.Eteñ flagellabant
inuiſibiˡr:intolerabilia patientes
ex xp̄i p̄ntia.vñ ſequit.Et ecce cla-
mauerūt dicētes.Quid nobis ⁊ ti-
bi ieſu fili dei? Hiero.Non eſt aūt
volūtaria iſta ꝯfeſſio quā premiū
ſequit ꝯfitentiū:ſꝫ neceſſitatis ex-
torſio q̄ cogit inuitos velut ſi ſerui
fugitiui poſt multū tp̄is dñm ſuū
videāt nihil aliud niſi de verberi-
bus deprecant: ſic ⁊ demones cer-
nentes dñm in terris repēte verſa
Error a liquoꝝ. ri:ad eos iudicādos ſe veniſſe cre
debāt.Ridiculū aūt putāt quidā
demonia ſcire filiū dei et diabolū
ignorare:eo ꝙ minoris malitie ſint
illi q̄ȝ ille:cuius ſatellites ſunt:cū
ois ſcia diſcipuloꝝ ad magr̄m re-
ferēda ſit.Aug.ix.de ciui.dei. Tā
Concor dia euā gelioꝝ tum aūt innotuit eis de⁹:quātū vo
luit:tm̄ aūt voluit q̄ȝtum oportuit.
Innotuit ḡ eis non per id qđ vita
eterna ē ⁊ lumē qđ illuminat pios
ſed p q̄dā tp̄alia ſue virtutis effe-
cta:⁊ occultiſſime p̄ntie ſigna q̄ an
gelicis ſpiritib⁹ ēt malignis poti⁹
q̄ȝ infirmitati hoim p̄nt eſſe perſpi
cua.Hiero.Sꝫ tñ tā demōes q̄ȝ dia
bolus ſuſpicari magis filiū dei q̄ȝ
noſſe intelligēdi ſunt. Aug.in lib.
de.q.no.⁊.ve.teſti.Qđ aūt demōes

clamāt.Quid nobis ⁊ tibi ieſu fili
dei?magis ex ſuſpitione q̄ȝ ex co-
gnitione dixiſſe credēdi ſunt.Si ei
cognouiſſent:nūq̄ȝ dñm glie cruci-
figi pmiſiſſent.Remi. Sed q̄tiēſcū
qꝫ ei⁹ virtute torquebant:⁊ ſigna ⁊
miracula faciētē videbāt:eſtima-
bāt eū eſſe filiū dei.poſtq̄ȝ videbāt
eū eſurire ſitire ⁊ his ſilia pati:du-
bitabāt ⁊ credebāt hoiēꝫ purū.Co
ſiderandū eſt ꝙ ēt iudei increduli
dicētes xp̄m in beelzebub eieciſſe
demonia:⁊ arriani dicētes eū eſſe
creaturā:nō ſolū iudicio dei: ſꝫ ēt
demonū cōfeſſione dānari merent
q̄ xp̄m filiū dei dicūt.Recte aūt di-
cunt.Quid nobis ⁊c.hꝫ ē nihil cōe ē
nr̄e malitie ⁊ tue gr̄e:qꝛ ſm aplm:
nulla ſocietas ē luci ad tenebras.
Chry.in ho.Ut aūt nō videret adu
lationis hꝫ eſſe:ab experiētia clama-
bāt dicētes.Uenisti añ tp̄s torq̄re
nos. Augu.viij.de ci.dei.Siue qꝛ
ſubitū illis fuit qđ futurū quidē:
ſꝫ tardius opinabant:ſiue qꝛ ꝑdi
tionē ſuā hanc ipſam dicebāt:qꝛ fie
bat vt eoꝝ cognitio ſperneret:et hoc
erat añ tp̄s iudicij q̄ eterna dāna-
tiōe puniēdi ſūt.Hiero. Preſentia
ēt ſaluatoris tormēta ſūt demonū.
Chry.in ho. Nō aūt poterāt dice-
re ſe nō peccaſſe:qꝛ eos xp̄s inuene
rat mala opantes ⁊ facturā dei pu
niētes.vñ eſtimabāt ꝓpt ſupabū-
dātiā maloꝝ q̄ fecerāt ꝙ nō expe-
ctaret in eis tp̄s extreme punitio-
nis q̄ erit i die iudicij. Aug.de cō.
euā.Qđ aūt verba demonū diuer-
ſimode ab euāgeliſtis ſunt dicta
nō hꝫ aliq̄d ſcrupuli:cū vel in vnā
redigi ſniam:vel oia dicta poſſint
intelligi:nec qꝛ pˡraliter apud mat
theū apud illos aūt ſingularit loq̄ Concor dia euā gelioꝝ.
tur:cū ⁊ ipſi narrēt ꝙ iterrogat⁹ q̄d
vocaret:legionē ſe eſſe rñdit:eo ꝙ
multa eēnt demōia.Seq̄t.Erat aūt
nō longe ab eis grex por.mul.pa-
ſcēs:demōes aūt ro.eū di.ſi eijcis
nos hinc mitte nos in por.Greg.ij.
mora.Scit eñ diabol⁹ qꝛ qđlꝫ age
re ex ſemetipſo non ſufficit:qꝛ nec
p ſemetip̄m in eo q̄ ē ſp̄us exiſtit.

Remi. Sed ideo nō petierūt vt in
hoies mitterent: q: illum cuiꝰ ꝟtu
te torquebant: hūanā spēm gesta=
re videbāt. Nec ēt petierūt: vt i pe
cora mitterent: q: pecora dei p̄ce=
pto mūda sunt aialia: ⁊ tūc i tēplo
dei offerebant. Pre alijs aūt imun
dis in porcos mitti petierūt: q: nul
lū aial ē imūdiꝰ porco. vn̄ porcꝰ dr̄
q̄si spurcꝰ: eo ꝙ i spurcitijs delecte
tur: sic ⁊ demones spurcitijs pctōꝝ
delectant. Nō āt petierūt vt in aere
mitterent ꝓpter nimiā cupidita=
tē nocendū hoibꝰ. Seq̄t. Et ait illis
Ite. Chry. i om̄. Nō aūt h̄ fecit iesꝰ
q̄si a demonibꝰ ꝑsuasꝰ: s; m̄ltalhinc
dispēsans: vnū q̄dē vt instruat ma
gnitudinē nocumenti demonū: q̄ il
lis hoibꝰ isidiabant: aliō vt discāt
oēs: qm̄ neq; aduersus porcos au
dent: nisi ipse concesserit. Tertium
vt ondēret ꝙ grauiora in illos ho=
mines opati essent: q̄; in porcos: ni
si essent hoies illi iter calamitates
diuina ꝓuidētia adiuti. magis em̄
odio h̄nt hoies q̄; irrōnalia. Per h̄
aūt manifestū ē qm̄ nullus ē qui nō
potiat diuia ꝓuidētia. S; aūt non
oēs silr̄ neq; s̄m vnū modū: ⁊ hec ēt
ꝓuidētie maxia spēs ē. ad id enim
qō vnicuiq; expedit ꝓuidētia ondi
tur. Cū p̄dictis āt ⁊ aliō ex h̄ disci=
Deus oibꝰ p̄=uidet. mus: qm̄ nō cōiter oi ꝓuidet soluz:
sed singulariter vnicuiq;: qō in de=
moniacis his alijs aspiciet mani
feste: qui olim suffocati essent: nisi
diuina ꝓcuratiōe potiti eēnt: ꝓpte
rea ēt ꝯcessit abire i gregē porcoꝝ:
vt q̄ regiōes habitabāt illas: discāt
eiꝰ ꝟtutē. Ubi em̄ nullus eū cogno
uerat fulgere faciebat miracula
vt eos in sue diuinitatis cognitio=
nē trahat. Hiero. Nō q̄ vt ꝯcederet
saluator demonibus qō petebāt di
xit Ite: s; vt ꝑ iterfectionē porcoꝝ
hoibus salutꝫ occasio p̄beret. Se
quit. At illi exeūtes. s. ab hoibꝰ ab
ierunt in porcos: ⁊ ecce magno ipe
tu abijt totus grex preceps in ma=
re: et mortui sunt in aquis. Erube=
cat manicheus si de eadem suba ⁊
ex eadem origine hominum bestia

rūq; sunt aie: qūo ob vniꝰ hois vel
duorū salutem: duo milia porcoruz
suffocant. Chri. in om̄. Iō aūt por=
cos demones occiderunt: q: vbiq;
hoies in mestitiā mittere studēt: et
de ꝑditiōe letant. Dāni ēt magni=
tudo augebat eiꝰ qō factū erat fa=
mā. q̄ multis em̄ diuulgabat. s. ab
his q̄ curati erāt: a porcorū domi=
nis ⁊ a pastoribus. vn̄ seq̄t. Pasto=
res aūt fugerūt ⁊ veniētes i ciuita
tē nūciauerūt oīa. ⁊ de his q̄ demo
nia habuerant: ⁊ ecce tota ciuitas
exijt obuiā iesu. Sycū deceret eos
adorare ⁊ admirari ꝟtutē: emitte=
bāt eū a se. vn̄ sequit Et viso eo ro=
gabāt eū vt trāsiret a finibꝰ eoꝝ. In
tuere aūt ⁊ xp̄i māsuetudinē post
ꝟtutē: q: em̄ bn̄ficia adepti abige
bant eū: nō restitit s; recessit: ⁊ eos
qui indignos se nunciauerunt eiꝰ
doctrina dereliquit: dans eis docto
res liberatos a demonibus ⁊ por=
corū pastores. Hiero. Uel ꝙ rogāt
vt trāseat fines eorum: non de su=
perbia hoc faciunt: sed de humili=
tate qua se indignos domini p̄se=
tia iudicabant: sicut ⁊ petrus ait.
Exi a me dn̄e: q: vir peccator sum.
Rab. Interp̄tat aūt gerasa colonū
eijciēs: vl' aduena ꝓpinquās hodiē
gentilitas que dyabolū a se eiecit.
Et que prius longe mō facta est ꝓ
pe post resurrectionem visitata a
xp̄o per predicatores. Ambro. sup
lucā. Duo quoq; demoniaci figurā
populi gētilis accipiūt: qm̄ cū tres
filios noe generauerit: sem: chā: et
iaphet: sem: tm̄modo familia i pos
sessione accita est dei. ex duobꝰ au
tem alijs nationum populi pullu= Allegorica expositio.
larunt. Hyla. Unde extra vrbem
.i. extra legis ⁊ prophetarū sinago
gam duos homines in monumen=
tis demones detinebant: duarum
.s. gentiū origines: intra defuncto=
rum sedes et mortuorū reliq̄as ob
sederāt efficiētes p̄tereūtibꝰ viā vi
te p̄ntis infestam. Raba. vel non
immerito in monumentis illos ha
bitasse significauit: quid em̄ aliud
sunt corpora ꝑfidorum nisi quedaz

defunctorum ſepulchra:in quibus non dei ſermo:ſꝫ aīa peccātis morte recludit̄: Dicit aūt. Ita vt nemo poſſit tranſire ꝑ viā illā:qꝛ añ aduentum ſaluatoris invia gētilitas fuit. Uel per duos iudeos ⁊ gētes accipe q̇ non habitabāt i domo .i. in cōſcientia ſua nō requieſcebant In monumentis manebāt. i.i opibus mortuis delectabāt̄: nec ſinūt per viam fidei:quam viam iudei impugnant aliquē trāſire. Hyla. Occurſus aūt eorū ꝯcurrētium ad ſalutem voluntas iudicatur. vidētes aūt demones nō ſibi iā locū in gentibꝰ derelinqui:vt patiat̄ habitare ſe in hereticis depcant̄: quibꝰ occupatis:in mare.i.cupiditatē ſecularē demonū ꝑcipitant̄ iſtinctu. cū reliquarū gētiū infidelitate moriunt̄. Uel porci ſūt qui lutulentis dlectāt̄ actibꝰ nāmiſi q̄s porci more vixerit:nō in eū diaboli accipiunt poteſtatē:aut ad ꝓbandū tm̄ non ad ꝑdēdū accipient. Qđ aūt in ſtagnuꝫ ꝑcipitati ſunt porci ſignificat etiā ꝙ liberato ppl'o gētiū a dñatione demonum in abditis agunt ſacrilegos ritus ſuos q̇ xp̄o credere noluerūt cecati ⁊ ꝓfunda curioſitate ſubmerſi. Qđ aūt paſtores porcorū fugientes iſta nunciant: ſignificat quoſdā etiā ꝑinates impiorum q̄q̄ xp̄ianaꝫ legē fugiant: potentiam tñ xp̄i ſtupēdo p̄dicare non ceſſant. Qđ aūt magno timore ꝑcuſſi:rogāt vt ab eis diſcedat:ſignificat multitudinē vetuſta ſua vita delectatā: honorare quidem ſe nolle xp̄ianā legē dū dicūt: ꝙ eam īplere nō pñt. Hyla. Uel vrbis illa iudaici ppl'i habuit ſpēm:que xp̄i opibꝰ auditis dño ſuo obuiā ꝑgit: ꝓhibēs ne fines ſuos vrbēq̄ ꝯtingeret. neq̄ eīn euāgelia recepit.

Alle-
rica ꝑ
poſi-

Capitulum. ix.

ET aſcendens ieſꝰ in nauiculā trāſfretauit ⁊ venit ī ciuitatē ſuaꝫ. Et ecce offerebāt ei paralyticum iacentem in lecto. Uidēs autem ieſus fidē illorū:dixit paralytico. Cōfide fili. Remittunt̄ tibi peccata tua. Et ecce q̄dā de ſcribis dixerūt īīra ſe. Hic blaſphemat. Et cū vidiſſet ieſus cogitationes eorum dixit. Ut q̄d cogitatis mala in cordibꝰ veſtris? Quid eſt facilꝰ dicere: dimittunt̄ tibi peccata tua: an dicere:ſurge ⁊ ābula? Ut aūt ſciatis qꝛ filius hoīs hꝫ ptātem in terra dimittendi pctā: tūc ait paralytico. Surge tolle lectū tuum ⁊ vade in domū tuam: Et ſurrexit ⁊ abijt ī domū ſuā. Uidentes aūt turbe timuerūt ⁊ glorificauerūt deum qui dedit poteſtateꝫ talē hominibꝰ.

¶ Chry.i home. Mōſtrauit ſupiꝰ xp̄s ſuā v̄tutē ꝑ doctriaꝫ qñ docuit eos vt ptātē hñs:ꝑ leproſuꝫ qñ dixit. Uolo mūdare. ꝑ cēturionē q̇ dixit. Dic v̄bo ⁊ ſanabit̄ puer meus per mare:qđ v̄bo refrenauit. per demones q̇ eū ꝯfitebant̄. Hic autē rurſus alio maiori mō inimicos eius cogit ꝯfiteri eq̄litatē honoris ad p̄rem. vñ ad hoc oñdēdū ſubdit̄ Et aſcē.i na.trāſfr.⁊ ve.in ci.ſuā. Nauigiū āt ītrās ptrāſit:q̇ pede mare poterat ꝑtrāſire. nō.n. ſemꝑ mirabilia volebat facere:ne incarnationis noceat rōni. Ioan.ep̄s. Creator aūt rerū orbis terre dñs poſteaq̄ ſe ꝓpter nos nr̄a āguſtauit in carne cepit hr̄e humanā patriam:cepit ciuitatis iudaice eſſe ciuis: parētes hr̄e cepit parenteꝫ oīum ipſe parens: vt attraheret charitas q̄s diſpſerat metꝰ. Chry. in homel'. Ciuitatē aūt ſuā hic capharnaū dicit. alia.n. eū ſuſcepat. naſcētem.ſ. bethleē:alia eū nutriuit.ſ. nazareth:alia auteꝫ habuit continue habitātem.ſ. capharnaū. Augu. de cō. euā. Uel alr̄. Qđ mat

Duplicis nat̄e in xp̄o teſtimonia.

theus hic ſcribit de ciuitate dñi
marcus ãt de capharnaũ:difficili⁹
ſolueret ſi mattheus nazareth no
minaret.nunc vero cũ potuerit ip
ſa galilea dici ciuitas xp̄i: q2 in ga
lilea erat nazareth ſicut vniuerſũ
regnũ romanũ in tot ciuitatib⁹ cõ
ſtitutũ dicit mõ romana ciuitas.
Quis dubitauerit vt veniẽs i gali
leam dñs recte diceret veniſſe i ci=
uitatẽ ſuã i q̃cũq3 eẽt oppido gali=
lee:p̄ſerti q2 ⁊ ipſa capharnaũ ex=
tollebat i galilea vt t ĩq3 metropol'
hr̃etur? Hiero. Ul' ciuitatẽ ei⁹ non
aliã itelligam⁹ q̃3 nazareth . vñ et
nazarenus appellat⁹ eſt. Augu.de
cõ.euã.Et ſm hoc dicim⁹ mattheũ
p̄termiſiſſe q̃ geſta ſũt poſteaq̃3 ie=
ſus venit i ciuitatẽ ſuã donec vẽi=
ret capharnaũ: ⁊ hic adiunxiſſe de
ſanato palytico:ſicut i multis faci
unt pretermittẽtes media tãq̃3 hoc
ↄtinuo ſeq̃tur:qđ ſine vlla p̄termiſ
ſionis ſignificatiõe ſubiũgũt:⁊ hoc
mõ hic ſubdit. Et ecce offerebãt ei
palyticũ iacẽtẽ i lecto. Chr.in om̃.
Paralytic⁹ ãt h̄ alter ẽ p̄ter eũ q̃ in
ioanne ponit. Ille q̃dẽ i natatorijs
iacebat.hic ãt i capharnaũ. ille fa
mulis carebat. hic ãt hẽbat eos q̃
ſui curã habebãt: qui ⁊ portantes
eũ attulerũt.Hiero . Obtulerũt ãt
ei iacẽtẽ in lecto: q2 ip̄e igredi non
valebat. Chry.in om̃. No ãt vbiq̃3
ab egris ſolũ q̃rit fidẽ : puta cũ iſa
niunt:vel alit ab egritudine in ex
ceſſu fuerint mẽtis:vñ ſubdit. Ui=
dẽs ãt ieſus fidẽ illorũ. Hiero. Nõ
ei⁹ q̃ offerebat:ſ3 eoꝝ q̃ offerebãt.
Chry.in om̃.Q2 igr̃ tãtã oñdũt fidẽ
mõſtrat ⁊ ip̄e ſuã ꝟtutẽ:cũ oi ptãte
ſoluẽs peccata.vnde ſequitur. Di
xit paralytico. Cõfide fili .remittũ
tur tibi peccata. Joan.ep̄s.Quãtũ
valet apud deũ fides ꝓpria apud
quem ſic valuit aliena:vt itus ⁊ ex
tra ſanaret hoiem. Audit veniam
⁊ tacet palyticus:nec vllam rñdet
gratiam:q2 plus corp̄is q̃3 aie tẽde
bat ad curã. Merito ergo xp̄s offe
rentiũ recipit fidẽ:nõ vecordiam ia
centis. Chri. Ul' erat magna fides

Uerbũ xp̄i im=
patoriũ

etiam huius infirmi:nõ eñ p̄miſiſ
ſet ſe ſubmitti:vt alius euãgeliſta
dicit p tectũ nõ credens. Hiero. O
mira humilitas:deſpectũ ⁊ debilez
totis mẽbrorũ ↄpagib⁹ diſſolutũ fi
liũ vocat:quẽ ſacerdotes nõ digna
bãtur attingere:aut certe iõ filiũ:
q2 dimittunt ei pctã ſua:vbi datur
nobis intelligẽtia ꝓpter pctã ple=
raſq3 euenire corpoꝝ debilitates.
Et iccirco forſitan p̄us dimittunt
pctã:vt cauſis debilitatis ablatis
ſanitas reſtituat. Chry. i om̃. Scri
be autẽ diffamare volẽtes: ẽt nolẽ
tes fecerunt clarere qđ factũ eſt.
eorũ eñ emulatione ad ſigni oñſio
nem vſus ẽ xp̄s: hoc eñ ẽ ſupabũ=
dantia ei⁹ ſapie q̃ ſua p inimicos
manifeſtat. vñ ſeq̃tur. Ecce quidã
de ſcribis dixerũt intra ſe. Hic blaſ
phemat. Hiero. Legimus i ꝓphe=
tia. Ego ſũ q̃ deleo oẽs iniq̃tates
tuas. Cõſequẽter g̃ ſcribe:q2 hoiez
putabãt ⁊ ꝟba dei non itelligebãt:
arguũt eum vitio blaſphemie. Ui
dens ãt cogitationes eoꝝ oñdit ſe
deũ q̃ põt cordis occlta cognoſcere:
⁊ quodãmõ taceñs loq̃tur. Eadẽ po
tentia q̃ cogitatiões vr̃as intueor:
poſſum ⁊ hoibus dlicta dimittere.
Ex vobis itelligite q̃d palytic⁹ cõ
ſequatur. vñ ſeq̃t. Et cũ vi.ie. cog.
eoꝝ dixit. Ut q̃d co.ma.in cor.vr̃is
Chry.in om̃. Nõ q̃dẽ eoꝝ deſtruxit
ſuſpitionem q̃.ſ. cogitabãt eũ p̄dic=
cta dixiſſe vt deũ. Si eñ nõ eẽt eq̃=
lis deo pr̃i oportebat eũ dicere:lon
ge ſum ab hac ptãte.ſ. dimittendi
pctã nũc ãt ↄtriũ firmauit ſua voce
⁊ miraculi oſtenſione : vñ ſubdit.
quid eſt facili⁹ dicere : dimittũtur
tibi pctã tua:an dicere: ſurge ⁊ am
bula? Quãto q̃dẽ aia corp̄e potior
eſt tanto peccatũ dimittere mai⁹ ẽ
q̃3 corpus ſanare. Sed q2 illud q̃dẽ
non manifeſtum hoc autem mani
feſtum:facit minus quod eſt mani
feſtius:vt demonſtret maius ⁊ nõ
manifeſtum. Hiero. Utrum enim
ſint paralytico peccata dimiſſa: ſo
lus nouerat q̃ demittebat . Surge
autem ⁊ ambula.tam ille qui ſur=

Filia=
tio ſpi=
ritalis.

gebat: ꝙꝫ hi qui.ſurgentē videbāt
poterāt approbare:ꝙꝫ eiuſdē vir
tut; ſit ⁊ corporis ⁊ aie vitia dimit
tere. Inter dicere tñ ⁊ facere mlta
diſtātia eſt. fit ꝙ carnale ſignū vt
probetur ſpirituale. vnde ſequi-
tur. Ut autem ſciatis quoniam fi-
lius ho. habet poteſtatē ī terra di
mittendi pctā. Chry. in om̄. Supra
quidē palytico nō dixit. Dimitto ti
bi pctā: ſed dimittunt tibi pctā: qi
vero ſcribe reſiſtebant: altiorē ſuā
potētiā demōſtrat dicēs: qꝛ filiꝰ ho
minis hꝫ ptātē dimittendi pctā. Et
vt oñdat ſe pr̄i equalē nō dixit ꝙ fi
lius hois indiget aliquo ad dimit
tendū pctā: ſꝫ qm̄ hꝫ. Glo. Hec aūt
verba vt ſciatis pñt eſſe xp̄i vł euā
geliſte: quaſi euangeliſta diceret.
Ipſi dubitabāt eum peccata dimit
tere: ſed vt ſciatis: qm̄ filius hois
hꝫ ptātē ait palytico. Si aūt xp̄s di
cat ꝓnūciaſſe hec ꝟba ſic intellige
tur. Uos dubitatis me poſſe pctā
dimittere: ſed vt ſciatis qm̄ filius
hois ⁊c. q̄ quidē orō iperfecta ē: ſꝫ
ſubdit actꝰ loco ꝯſequentis. vñ dr̄.
Ait paralytico. Surge ⁊ tolle lectū
tuum. Joan. eps. Ut qđ fuit teſti-
moniū īfirmitatis: fit ꝓbatio ſani
tatis. Et vade in do. tuā ne xp̄iana
fide curatus. moreris in ꝑfidia
iudeoꝝ. Chry. ī om̄. Hoc āt pcipit vt
nō eſtimet fantaſia eſſe qđ factū ē.
vñ ad ꝟitatē facti oñdēdā ſubdit.
Et ſurrexit ⁊ abijt in domum ſuaꝫ
Sed tñ aſtātes hoies adhuc deorſū
trahuntur. vñ ſequitur. Uidentes
autē tur. ti. ⁊ glo. deū qui de. talem
pot. hoibus. Si enim bene cogitaſ
ſent apud ſe agnouiſſent: qꝛ filius
dei erat. Interim em̄ nō paruum
erat eſtimare omnibꝰ hominibus
Allegoria. maiorem ⁊ a deo venire. Hyla. My
ſtice autem a iudea repudiatus
in ciuitatē ſuam reuertitur. Dei ci
uitas fideliū plebs eſt. in hanc er-
go introiuit per nauim: id eſt eccle
ſiam vectus Joan. epiſcopus. Nō
autem chriſtus indiget naui: ſed
nauis chriſto: quia ſine celeſti gu-
bernatione nauis eccleſie per mū-
danum pelagus ad celeſtem por
tum non valet peruenire. Hyla.
In paralytico aūt gentiuꝫ vniuer
ſitas offertur medenda hic itaqꝫ
angelis miniſtrādus offertur: hic
filius nuncupatur: quia dei opꝰ
eſt huic remittuntur anime pecca
ta que lex laxare non poterat. fi-
des eniꝫ ſola iuſtificat. Deinde vir
tutem reſurrectionis oſtendit: cuꝫ
ſublatione lectuli infirmitatē cor-
poribus docuit defuturam. Hiero.
Iuxta tropologiam autem inter- Tropologia.
dum anima iacens in corpore ſuo
virtutibus diſſolutis: a perfecto
doctore domino offertur curanda.
vnuſquiſqꝫ enim eger petende ſa-
lutis debet adhibere: per quos a-
ctuuꝫ noſtrorum clauda veſtigia:
verbi celeſtis remedio reformen-
tur. Sunt igitur monitores men-
tis qui animum auditoris ad ſu-
periora erigunt ꝙuis exterioris
corporis debilitate torpentem. Jo
an. epiſcopus. Dominus autem ī
hoc ſeculo inſipientium volunta-
tes non querit: ſed reſpicit ad al-
terius fidem: nec medicus languē
tium reſpicit voluntatem: cum
contraria requirat infirmus. Ra-
ba. Surgere autem eſt animam a
carnalibus deſiderijs abſtrahere.
Lectum tollere eſt carnem a ter-
renis deſiderijs ad voluntatem
ſpiritus attollere. Domum ire eſt
ad paradiſum redire: vel ad inter
nam ſui cuſtodiam: ne iterum pec
cet. Grego. xxiij. mora. Uel per le-
ctum voluptas corporis deſigna-
tur. iubetur itaqꝫ vt hoc ſanus por
tet vbi infirmus iacuerat: quia om
nis qui adhuc vitijs delectatur: in
firmus iacet in voluptatibus car-
nis: ſed ſanatus hoc portat: quia
eiuſdē carnis ꝯtumelias poſtmodū
tolerat: quod intus prius deſide-
rijs requieſcebat. Hyla. Uidentes
autem turbe timuerunt. Magni
enim timoris res eſt: non dimiſſis
a chriſto peccatis in mortem reſol
ui: quia nullus eſt in domum eter
nam reditus ſi cui indulta nō fue

rit venia delictoꝝ. Ceſſante aūt ti=
more honor deo reddit̃ ꝙ ptās ho=
minibus hac via data ſit ꝑ verbū
ei⁹ ⁊ peccatoꝝ remiſſiōis ⁊ corpoꝝ
reſurrectiōis ⁊ reuerſionis in celū.
Et cū trāſiret inde ieſus: vidit hominē ſedētē in teloneo: mattheū noīe. Et ait illi: Sequere me. Et ſurgens ſecutus eſt eū. Et factū eſt diſcūbente eo in domo: ecce multi publicani et peccatores venientes diſcūbebant cū ieſu ⁊ diſcipulis ei⁹. Et videntes phariſei dicebāt diſcipulis eius: Quare cū publicanis et peccatoribus manducat magiſter veſter? At ieſus audiens ait. Non eſt opus valentibus medicus: ſed male habentibus. Euntes aūt diſcite quid eſt miſericordiā volo et non ſacrificium. Non eñ veni vocare iuſtos ſꝫ pctōres.
¶ Chry. in ho. Cū xp̄s feciſſet mira
culū nō ꝑmāſit in eodē loco: ne iu=
deoꝝ celū accēderet āpliorē. Hoc ⁊
nos faciamus nō obſtinate obſiſtē
tes eis qui inſidiant̃: vñ dr̄. Et cum
tranſiret inde ieſus. ſ. a loco vbi mi
raculū fecerat. Uidit hominē ſe in
telo. mat. noīe. Hiero. Ceteri euan=
geliſte ꝑpter verecūdiā et honorē
matthei: noluerūt eū noīe appella=
re vulgato: ſꝫ dixerūt Leui. Dupli
ci eñ vocabulo fuit ipſe autē mat=
theus ſm̄ illud ſalomonis. Juſtus
accuſator eſt ſui: mattheū ſe ⁊ pupli
canū nominat: vt oſtendat legenti=
bus nullū debere ſalutē deſperare
ſi ad meliora cōuerſus ſit: cū ipe de
publicano in apoſtolum ſit repēte
mutatus. Glo. Dicit aūt. Sedentē
in teloneo. i. in domo vbi vectigalia
cōgregant̃. Erat eñ telonearī⁹ di=
ctus: a teolō grece. q̄d eſt vectigal.
Chry. i ho. Per hoc etiā ꝯ mōſtrat
vocantis virtutē qm̄ nō deſiſtentē a
ꝑiculoſo offō ex medijs ipſuꝫ euul=

Mattheus binomi⁹.

ſit malis: ſicut ⁊ paulū adhuc inſa=
nientē. Et ideo ſequitur. Et ait illi.
Sequere me. Sicut vidiſti vocātis
virtutē: ita adiſce vocati obediētiā
neq̄ eñ reſtitit: neq̄ domū abire
rogauit ⁊ ſuis hoc cōicare. Remi.
Hūana etiā ꝑicula q̄ ei a principi=
bus accidere poterant ꝑuipendit:
dū officij ſui rōnes imperfectas re
liquit: vñ ſequit̃. Et ſurgens ſecu=
tus eſt eū: ⁊ q̄ terrena lucra deſer=
uit: ideo iure fact⁹ eſt dñicoꝝ talen
toꝝ diſpenſator. Hiero. Arguit aūt
in hoc loco porphyri⁹ et Julianus
Auguſtus vel imperitiam hyſtorici
mētientis: vel ſtultitiā eoꝝ q̄ ſtatim
ſecuti ſunt ſaluatorē: q̄ſi irrationa
biliter quēlibet vocātē hominē ſint
ſecuti cū tante virtutes tantaq̄ ſi=
gna preceſſerint q̄ apoſtolos añq̄
crederēt vidiſſe nō dubiū eſt. Certe
fulgur ipſe ⁊ maieſtas diuinitatis
occulte. q̄ ēt in facie refulgebat hu
mana vidētes ad ſe trahere pote=
rat i ꝑmo aſpectu. Si. n. ex magne=
te lapide hec eſſe vis dr̄ vt ferrum
trahat: q̄to mag̃ dñs oīum creatu
rarū ad ſe trahere poterat q̄s vole
bat? Chry. i ho. Sꝫ cur nō cū petro
⁊ ioāne ⁊ alijs eū vocauit: qm̄ duri⁹
adhuc diſpoſit⁹ erat: ſꝫ poſt multa
miracula ⁊ multā xp̄i famā: qñ ap=
tiorē eū ad obediētiā ſciuit: q̄ inti=
ma cordis nouit. Aug. de cō. euā.
Uel ꝓbabilius vr̄ ꝙ hic ꝑtermiſſa
recordādo mattheus ꝯmemorat: q̄
añ ſermonē habitū in mōte creden
dū eſt vocatū eē matth. in eo q̄ppe
mōte tūc lucas cōmemorat oēs. xij.
electos⁹ quos ⁊ aplo̅s noīat. Glo.
Mattheus eñ vocationē ſuā refert
inter miracula. magnū eñ miracu
lū fuit ꝙ publican⁹ fact⁹ eſt apl̅s.
Chry. in ho. Quid eſt āt ꝙ de alijs
apl̅is nobis nō dr̄: qualr̄ ⁊ qñ ſunt
vocati niſi de petro ⁊ andrea ⁊ ia=
cobo ioāne ⁊ mattheo. hi eñ maxie
erāt in incōuenietibus ⁊ hūilibus
ſtudijs. Neq̄ enim telonei offō eſt
aliquid deterius: neq̄ piſcatiōe vi=
lius. Glo. Congruā aūt celeſtis be=
neficij vicē impendens mattheus:

Concordia euāgelioꝝ.

xp̄o magnū conuiuiū in domo ſua
parauit: vt illi ꝯmodaret ſua tp̄alia
a quo expectabat perpetua bona
vñ ſequit̄. Et fa. eſt diſci. eo. in do.
Augu. de cō. euā. Hic mat. non ex-
preſſit in cuius domo diſcūbebat ie-
ſus: vñ poſſet videri nō hoc ex ordi
ne ſubiūxiſſe. ſꝫ qḋ alio tp̄e fc̄m̄ eſt
recordat⁹ interpoſuiſſe niſi marcus
ꝛ lucas q̄ hoc oīno ſilr̄ narrāt: mani
feſtarēt in domo leui: hoc eſt mat-
thei: diſcubuiſſe ieſum. Chry. i ho.
Honoratus aūt matthe⁹ igreſſu xp̄i
in domū eius oēs publicanos: qui
erāt eiuſdē artis conuocauit: vñ ſe-
quitur. Ecce multi pu. et pec. ve.
diſcum. cū ieſu et diſcipuli eius.
Glo. Publicani enim vocantur qui
publicis negocijs implicant̄ q̄ ſine
pctō aut vix aut nūq̄ pñt tractari:
et pulchrū fuit preſagiū: q2 q̄ apl's
ꝛ doctor gentiū erat futurus in pre
ſagia ſua ꝯuerſione peccantiū gre
gē poſt ſe trahit ad ſalutē: vt iam
pficeret exēplo qḋ pficere debebat ꝛ
verbo. Hiero. Tertulianus hos dic̄
fuiſſe ethnicos dicente ſcriptura.
Nō erit vectigal pendēs ex iſrl': q̄ſi
mattheus nō fuerit iudeus. dñs āt
nō ꝯuinat̄ cū ethnicis: cū id maxie
caueret ne legē ſoluere videret̄: qui
ꝛ diſcipul' precepit. In viam gētiū
ne abieritis. Uiderāt aūt publica-
nū a pctis ad meliora couerſum: lo
cū inueniſſe pnie: ꝛ ob id ēt ipſi nō
deſperāt ſalutē. Chry. in ho. Uñ ac
ceſſerūt ad redēptorē nr̄m: ꝛ nō ſolū
ad colloquēdū: ſed etiā ad ꝯueſcen
dū recepti ſūt: nō ſolū deputās aut
curans: aut arguens inimicos: ſed
etiā coueſcens emendabat multo-
tiens eos q̄ male diſpoſiti erāt: per
hoc docens nos: q̄m oē tempus ꝛ oē
opus pōt nobis tribuere vtilitatē:
hoc aūt videntes phariſei indigna
ti ſunt de quib⁹ ſubdit̄. Et vi. pha.
di. diſci. eius. Quare cuꝫ pu. ꝛ pec.
mandu. magiſter vr̄? Notandū ꝙ
cuꝫ diſcipuli viſi ſunt peccare xp̄m
alloquunt̄ dicentes: Ecce diſcipuli
tui faciunt qḋ nō licet facere in ſab
bato. hic apud diſcipulos xp̄o de-
trahunt: que oīa malignantiū erāt
ꝛ volētiū ſeparare a doctore corda
diſcipulorū. Raba. Duplici aūt er-
rore tenebant̄: q2 et ſe iuſtos arbi-
trabant̄: qui ſuperbie faſtu a iuſti
tia longe diſceſſerant: ꝛ eos crimi-
nabant̄ iniuſtos qui reſipiſcendo a
peccatis iuſtitie appropinquabāt.
Augu. de cō. euan. Lucas aūt ali-
quāto differentius hoc videt̄ cōme
morasse: ſm quē phariſei dicūt di-
ſcipuli. Quare cū publicanis ꝛ pec-
catorib⁹ mādu catis ꝛ bibitis? xp̄o ꝛ
diſcipulis eius hoc obiici inſinuās.
Sed cū diſcipulis diceba t: magis
magiſtro obijcit̄ quē ſectando imi
trbant̄. Una eſt ergo ſententia ꝛ tā
to melius īſinuata: q̄to quibuſdā
verbis manente veritate mutata.
Hiero. Neq3 vero in p̄ſtinis pma-
nentes veniunt ad ieſum vt phari
ſei ꝛ ſcribe murmurant: ſed penitē-
tiā agentes: qḋ ꝛ pñs ſermo dñi ſi-
gnificat. vñ ſequit̄. At ieſus an ait.
non eſt opus valen. me. ſed ma. ha Chriſt⁹
bentibus. Raba. Se ipſum medi- medic⁹
cū dicit: qui miro medicandi gñe p
pter iniquitates nr̄as vulneratus
eſt: vt vulnus peccatoꝝ nr̄orū ſana-
ret. Sanos quidem eos appellat q̄
ſuā volentes ſtatuere iuſtitiā vere
dei iuſtitie ſubiecti non ſunt. Male
habentes eos vocat qui ſue fragi-
litatis: cōſciētia deuicti nec p legē
videntes ſe iuſtificari peitendo ſe
ſubmittūt gr̄e dei Chry i ho. Poſtq̄
a cōmunibus opinionibus eos al-
locutus eſt: alloquitur eos ex ſcri-
pturis cū dicit. Euntes aūt diſcite
quid eſt miam volo: ꝛ nō ſacrificiū.
Hiero. De ppheta ſcꝫ Oſee ſumēs
teſtimoniū ſugillat ſcribas ꝛ pha-
riſeos qui ſe iuſtos eſtimātes pec-
catorū ꝛ publicanorū cōſortia decli
nabāt. Chry. in ho. Ac ſi dicat. Cur
accuſatis me. q̄m peccatores corri-
go? ergo ꝛ deū patrē ex hoc incuſa
te. Sic em̄ ille vult peccatorū emē-
dationē: ita ꝛ ego. et ſic oſtendit nō
ſolū nō eſſe prohibitū qḋ incuſabāt
ſed ꝛ ſm legē maius eſſe ſacrificio
nō em̄ dixit. Miſericordiam volo ꝛ

ſacrificiū:ſed hoc iniūrit. illud aūt
Miſericordia pfert ſacrificio. eiecit. Glo. Non tñ deſpicit deus ſacrificiū: ſed ſacrificiū ſine mia. faciebant autē pharisei ſepe ſacrificia in tēplo: vt iuſti appareret coram populo: ſed nō exercebant miſericordie opa in quibus pbat̃ vera iuſtitia. Raba. Admonet itaqʒ eos vt p opera mie ſibimetipſis ſupne mie premia cōquirāt: ⁊ nō cōtēptis pauperū neceſſitatibus p oblationē ſacrificiorū ſe deo placere confidāt. vñ dicit. Euntes. ſ. a temeritate ſtulte vituperationis ad diligentiorē ſcripture ſctē meditationē: q̄ miam maxime cōmendat. vñ ⁊ ſuū de miſericordia exemplū eis proponit dicens. Non enim ve. vo. iu. ſed peccatores. Augu. de cō. euan. Lucas addidit in pniam. qd ad explanandā ſniam valet: ne quiſqʒ pctōres ob hoc ipſum: q peccatores ſūt diligi arbitret̃ a xpo: cū et illa ſimilitudo de egrotis bene intimet qd velit deus vocādo pctōres tanqʒ medicus egros: vtiqʒ vt ab iniquitate tanqʒ ab egritudine ſalui fiant: qd fit p pniam. Hyla. Oibus aūt xps venerat: quō g nō ſe iuſtis veniſſe dicit? Erant ergo qbus neceſſe non erat vt veniret: ſed nemo iuſtus ex lege eſt: oñdit ergo inanē iuſtitie iactantiū: q2 ſacrificijs infirmis ad ſalutē: miſericordia erat vniuerſis in lege poſitis neceſſaria. Chry. i ho. vnde ironice vr̃ ad eos loquens: ſicut cū dicit̃. Ecce iā adā factus eſt quaſi vnus ex nobis. Qm̄ enim nullus iuſt9 erat in terra paulus ſignificat dicens: Oēs peccauerūt ⁊ egēt gloria dei. In hoc autē ⁊ illos mitigauit qui vocati erant. q. d. Tm̄ re nuo abominari pctōres qui ppter eos ſolos adueni. Ra. Vl' q2 q iuſti erant ſicut nathanael ⁊ ioānes baptiſta: nō erant ad pniam inuitādi. Uel nō veni vocare iuſtos falſos: q
Quomō nō venerit p iuſtis. de iuſtitia ſua gloriantur vt phariſeos: ſed illos qui ſe peccatores recognoſcunt. Per mat. aūt ⁊ publicanorum vocationē fides gentium exprimitur qua prius mūdi lucris inhiabant. ⁊ nunc ſpūaliter cū domino reficiunt̃ per ſuperbiam phariſeorū inuidia iudeorum de ſalute gentiū. vel mattheus ſignificat hominē terrenis lucris inhiantē: quē videt ieſus diuī oculo miſericordie reſpicit. Mattheus enim interpretatur donatus: leuita aſſumpt9 penitens aūt a maſſa perditorū aſſumit̃: ⁊ gratia dei eccleſie donat̃. Et ait illi ieſus. Sequere me vel p predicationē: vel per ſcripture admonitionē: vl' p iternā iſpirationē.

¶ Tunc acceſſerūt ad eum diſcipuli ioānis dicētes. Quare nos ⁊ phariſei ieiunamus frequenter: diſcipuli aūt tui nō ieiunant? Et ait illis ieſus. Nūquid poſſunt filij ſpōſi lugere qʒdiu cū illis eſt ſponſus? Venient aūt dies cū auferetur ab eis ſponſus: ⁊ tūc ieiunabunt. Nemo aūt immittit ɔmiſſurā panni rudis in veſtimentū vetus. Tollit eñ plenitudinē ei9 a veſtimento: et peior ſciſſura fit. Neqʒ mittunt vinū nouum in vtres veteres. Alioquin rūpūtur vtres ⁊ vinū effunditur ⁊ vtres pereunt. Sed vinum nouum in vtres nouos mittūt et ambo conſeruantur.

¶ Glo. Cum de cōuiuio peccatorū et de participatione rñdiſſet eis: de comeſtione eū aggrediuntur: vñ dicit̃. Tunc acceſſerunt ad eū diſcipuli ioannis dicentes: quare nos et pha. iein. fre. diſci. aūt tui nō ieiunant? Hiero. ſuperba interrogatio ⁊ ieiunij reprehendenda iactantia: nec poterāt diſcipuli ioānis nō eſſe ſub vitio qui iungebantur phariſeis: quos a ioāne nouerāt condēnatos: et calūniabant̃ eū quē ſciebant magiſtri vocibus predicatum. Acuta ſugillatio diſcipulorū ioānis. Chry. in ho. Qd aūt dicūt tale eſt. Eſto: tu vt medic9 hec facis: ſʒ cur diſcipuli tui dimittētes ieiuniū talia

bus mēſis attēdūt: deide icuſatio
nē ex ꝯparatione augere volētes:
p̄mo ſeipſos ponūt: ꝛ deinde phari
ſeos. ieiunabāt illi q̇dē ꝯ lege diſcē
tes: ſicut ꝛ phariſeus dixit. Ieiuno
bis in ſabbato. ipſi autē a ioanne.
Raba. Joannes em̄ vinū ꝛ ſicerā nō
bibit: qđ abſtinētie meritū non au-
get: cui nulla eſt potentia nature.
Dn̄s aūt qui peccata pōt ꝯdonare
cur a pctōꝛib⁹ mēdicantib⁹ declina-
ret q̊s abſtinētib⁹ poterat facere iu
ſtiores. Ieiunat aūt xp̄s ne p̄ceptū
declines. manducat aūt cū pctōꝛib⁹
vt grām ꝛ ptātē intelligas. Aug. de
cō. euā. Sed cū math. tm̄ dicipulos
ioannis h̄ dixiſſe ꝓhibeat: ṽba que
apud marcū legunt̄ magis indicāt
alios h̄ dixiſſe de alijs. i. ꝯuiuas de
diſcipulis ioannis ꝛ phariſeis: qđ
Lucas euidenti⁹ exp̄ſſit: q̇ alios de
alijs dixiſſe narrauit. vn̄ ꝯ mat. di-
cit. Tūc acceſ. ad eū di. io. niſi qꝛ et
ipſi aderant: ꝛ oēs certatim vt q̇ſqꝫ
poterat: hoc obiecerūt. Chꝛy. in ho.
Uel lucas dicit ꝙ phariſei hoc dixe
rūt: hic aūt dꝛ ꝙ diſcipuli ioannis:
qꝛ phariſei illos ſecū acceperūt ad
dicendū: qđ poſtea in herodianis
fecerūt. Sed cōſiderandū ꝙ qn̄ ꝓ
eſtneis ſicut ꝓ publicanis ſmo erat
vt eoꝝ turbatā mitiget aīam vehe
menti⁹ exp̄obꝛantes incuſauit. vbi
aūt diſcipulos ꝯuitiabant̄ cū man
ſuetudine r̄ndet. vn̄ ſequit̄. Et ait
illis ieſus. Nūq̇d p̄nt fi. ſpō. lu. q̄-
diu cū illis eſt ſponſus? Pꝛio q̇deꝫ
ſeipſum medicū vocauerat hic aūt
ſpōſum: in memoꝛiā reducēs verba
ioānis q̄ dixit. Qui hꝫ ſpōſam ſpon
ſus eſt. Hiero. Spōſus xp̄s eſt: ſpō
ſa aūt eccleſia. de h̄ ſpūali cōnubio
apl'i ſūt creati: q̇ lugere non p̄nt q̄-
diu ſpōſum in thalamo vidēt: ꝛ ſciūt
ſpōſum eſſe cū ſpōſa. Qn̄ vero trā-
ſierūt nuptie ꝛ paſſionis ac reſurre
ctiōis tp̄s aduenit tūc ſpōſi filij ie-
iunabūt. Et hoc eſt qđ ſubdit̄. Ue-
niēt aūt di. qn̄ aufe. ab eis ſpon. et
tūc ieiu. Chꝛy. i ho. Qđ aūt dicit ta
le eſt: gaudij eſt p̄ns tp̄s ꝛ leticie. nō
ergo itroducēda ſūt triſtia: etenim

Xp̄s medicus et ſponſus

ieiuniū triſte ē nō natural'r: ſꝫ illis
q̄ ibecilli⁹ adhuc diſpoſiti ſunt. his
em̄ q̇ ſapiētiā ꝯtēplari deſiderant:
delectabile ē. vn̄ ſm opinionē illoꝛū
hoc dixit: ꝑ h̄ aūt mōſtrat ꝙ nō gule
erat qđ fiebat: ſꝫ diſpēſatiōis cuiuſ
dā. Hiero. Nōnulli āt putāt iccirco
dies. xl. paſſiōis ieiunia debere cō-
mitti: lꝫ ſtati dies pētecoſtes ꝛ ſpūſ-
ſcūs veniēs iducat nob̄ feſtiuitatē.
Ex hmōi occaſiōe teſtimonij mōta-
n⁹ priſca ꝛ maximilla: ēt poſt pēthe
coſtē faciūt q̄drageſimā. ꝙ ablato
ſpōſo filij ſpōſi debeāt ieiunare: ec-
cleſie aūt ꝯſuetudo ad paſſionē dn̄i
ꝛ reſurrectionē ꝑ hūilitateꝫ carnis
venit: vt ſpūalis ſagine ieiunio coꝛ
poris p̄pareniur. Chꝛy. i ho. Rurſ⁹
aūt a cōib⁹ exēplis ꝯfirmat hūc ſer
monē cū ſubdit. Nemo āt mittit cō
miſſurā pāni rudis i veſtimētū ve-
t⁹ tollit em̄ plenitudinē ei⁹ a veſtimē
to: ꝛ peioꝛ ſciſſura fit: q̄ſi diceret: nō-
dū effecti ſūt foꝛtes mei diſcipuli: ſꝫ
adhuc multa idigent cōdeſcenſione:
nōdū ſunt ꝑ ſpūm renouati. Sic āt
diſpoſitis nō opꝫ grauedinē ipone
re pꝛeceptoꝛū. hoc autē dixit regu-
lam dans ſuis diſcipulis: vt diſci-
pulos ex vniuerſo oꝛbe terrarū cū
manſuetudine ſuſcipiant. Remi.
Ueſtimentū vetus diſcipulos ſuos
vult intelligi: quia nondum erāt ꝑ
omnia innouati: Pannum rudem
id eſt nouū appellat nouā gratiam
id eſt euangelicā doctrinam: cuius
quedā particula eſt ieiunium: et iđ
non ꝯueniebat vt ſeueriora p̄cepta
ieiunij illis cōmitterēt̄ ne foꝛte au-
ſteritate ieiunij frangerent̄: ꝛ fidē
perderēt quā habebāt. iđ ſubdit.
Tollit enim plenitudinē eius a ve
ſtimento: ꝛ peioꝛ ſciſſura fit. Glo.
Quaſi. d. Ideo rudis pānus. id eſt
nouus non debet poni in veſtimen
to veteri: quia tollit ſepe a veſtimē
to plenitudinem eius id eſt perfe-
ctionem: et tunc fit peioꝛ ſciſſura.
Graue enim onus rudi iniunctum:
illud boni quod pꝛius inerat ſepe
deſtruit. Remig. Duabus autem
ſimilitudinibus poſitis. ſ. nuptia-

Allegoria ſubtilis.

ruʒ et de pãno rudi et de veſtimēto
veteri:nunc tertiã addit ſilitudinē
de vtribus et de vino. Neqʒ mittūt
vinum nouum in vtres veteres.
Utres veteres appellat ſuos diſci-
pulos qui nondū pfecte erāt inoua
ti. Uinū nouū appellat plenitudinē
ſpiritusſcti:et pfunda celeſtiū myſ-
teriorum:q̄ tunc diſcipuli ferre nō
poterāt:ſʒ poſt reſurrectiōeʒ vtres
noui facti fuerunt:et vinū nouū re
ceperunt quando ſpūſſcūs repleuit
corda eorū. Uñ q̄dā dixerunt. Oēs
iſti muſto pleni ſunt. Chryſ. i hom.
Hinc et nos cāʒ docuit humiliū vbo
rum q̄ et cōtinuo ad eos dicebat ꝓ-
pter imbecillitatē ipſorum. Hiero.
Uel al'r. Per veſtimētū vet⁹ et vtres
veteres debem⁹ intelligere ſcribas
et phariſeos. pticula veſtimenti no
ui et vinū nouū ſunt precepta euā-
gelica ſentiēda:que nō pñt ſuſtine-
re iudei: ne maior ſciſſura fiat tale
q̄d et galathe facer cupiebāt:vt cū
euāgelio legis p̄cepta miſcerēt:et i
vtribus veteribus mitterent vinū
nouuʒ. Sermo igr̄ euāgelic⁹ apl'is
potius q̄ ſcribis et phariſeis eſt in
fundendus:qui maiorū traditioni
bus depravati:ſynceritatē p̄cepto-
rum xp̄i nō poterāt cuſtodire. glo.
Per hoc q̄ ſignificat q aplī nō erāt
in veteribus obſeruātijs detinendi
quos oportebat grē nouitate pfūdi
Augu. in ſer. d̄ q̄dragesima: Uł ali
ter. Ois qui recte ieiunat aut aiaʒ
ſuam in gemitu orōnis ⁊ caſtigatio
ne corporis hūiliat: aut illecebras
carnales ſpūalis ſapie delectatiōe
ſuſpendit. De vtroqʒ aūt ieiunij ge-
nere domin⁹ hic rn̄det. Nā de pri-
mo qui habet anime hūiliationē di
cit. Non pñt filij ſponſi lugere. De
illo qui habet epulū mentis: cōſe-
quenter locutus ē dicēs. Nēo mit-
tit cōmiſſuram pāni rudis ⁊c. De-
inde quaſponſus ablatus vtiqʒ nob
eſt:lugenduʒ eſt. Et recte lugem⁹:
ſi flagramus deſiderio eius. beati
quibus licuit eum añ paſſionē tūc
habere pñteʒ:interrogare ſicut vel
lent audire ſicut deberēt:illos dies
concupierunt videre patres añ ad
uentum eius:neqʒ viderunt: qr in
alia diſpenſatione ſunt ordinati: p
quos venturus annūciaretur:nō a
quibus veniēs audiretur. in nobis
aūt illud impletum eſt quod ipſe
dixit. Ueniēt dies quādo deſidera-
bitis videre vnum de dieb⁹ iſtis et
non poteritis. Quis ergo hic nō lu
gebit qui nō dicat facte ſunt mihi
lachryme mee panes die ac nocte
dum dr̄ mihi quotidie:vbi eſt deus
tuus? Merito q̄ apl'us cupiebat diſ
ſolui et eſſe cuʒ chriſto. Augu. de cō.
euā. Qd ergo dixit mattheus. Lu-
gere: vbi marcus et lucas dicunt
Jeiunare:ſignificauit de tali ieiu-
nio dominum locutum. qd ptinet
ad humilitatem tribulationis: vt
illud alterum quod ptinet ad gau
diū mētis i ſpūalia ſuſpenſe: et ob
hoc alienate a corporalib⁹ cibis po
ſteriorib⁹ ſimilitudinib⁹ ſignificaſſe
intelligat:oſtendēs q circa corpus
occupatis:et ob hoc veterē ſenſum
hñtib⁹ hoc gen⁹ ieiunij nō cōgruat.
Hyla. Myſtice vo q pñte ſpōſo ie-
iunādi neceſſitatē diſcipulis nō eē
rn̄det pñtie ſue gaudium:et ſacra-
mētū ſcī cibi docet q̄ nemo ſe pñte.
i. i cōſpectu mētſ xp̄ʒ hituri ꝯtinēs
indigebit:q̄ſi eo carēs: ablato autē
ieiunaturos eſſe dicit: qr oēs nō cre
dentes reſurrexiſſe xp̄ʒ hituri nō eſ
ſent cibū vite. In fide eī reſurrectio
nis ſacramētū panis celeſtis accipi
tur. Hiero. Uel cū ꝓpter pctā a nob
receſſerit:tūc idicēdū ē ieiuniū: tūc
luctus eſt recipiēd⁹. Hyla. Ponit et
exempla:quibus oſtendit infirmi-
tates vetuſtate peccatorum et ani-
mas et corpora noue gratie ſacra-
menta non capere. Raba. Cum
autem date ſint diuerſe ſimilitudi
nes ad idem:differunt tamen. ve-
ſtis enim qua foris tegimur opera
bona ſignificat que foris agimus
vinum quo intus reficimur feruor
eſt fidei et charitatis quo intus re- Tropo-
formamur. logia.

¶ Hec illo loquēte ad eos: ec-

ce princeps vnꝰ acceſſit ⁊ ado
rabat eum dicens. Dñe: filia
mea mõ defuncta eſt:ſed veni
impone manuȝ tuã ſup eã: ⁊ vi
uet. Et ſurgẽs ieſus ſequebat̃
eũ: ⁊ diſcipuli eiꝰ. Et ecce mu
lier que ſanguinis fluxũ patie
batur duodecim annis: acceſ
ſit retro: ⁊ tetigit fimbriã veſti
menti eius. Dicebat enim in
tra ſe. Si tetigero tm̃ veſtimẽ
tum eius: ſalua ero. At ieſus
cõuerſus ⁊ videns eam dixit.
Cõfide filia. Fides tua te ſal
uam fecit. Et ſalua facta eſt
mulier ex illa hora.

¶ Chry. in ho. Poſt ſermões opꝰ ad
iunxit: in quo ampliꝰ phariſei ob
ſtruerent̃: eo ꝙ qui aduenit ad mi
raculũ petẽdũ archiſynagogꝰ erat
⁊ luctꝰ magnꝰ: q: puella vnigenita
erat. ⁊. xij. ãnoꝝ: qñ icipit eẽ flos
etatis: ⁊ id dr̃. Hec illo loquẽte ad
eos: ecce pnceps vnꝰ acceſſit. Aug.
de cõ. euã. Dicũt aũt hoc marcus
⁊ lucas: ſed ab iſto ordie iam rece
dũt. eo em̃ loco hoc iſerũt: vbi poſt
expulſa demonia ⁊ in porcos miſſa
trãſfretãdo redit a regiõe geraſe
noꝝ. Et p hoc qđ marcus dicit. itel
ligẽdũ ẽ hoc factũ eẽ: poſtꝗ̃ venit
rurſus ieſus trans fretũ: ſed ꝗ̃tuȝ
poſt: nõ apparet. niſi ãt fuiſſet ali
qđ iteruallũ: nõ eẽ qñ fieret ꝙ nar
rat mattheꝰ in conuiuio domꝰ ſue.
poſt hoc ſcđm cõtinuo ſequit̃ de ar
chiſynagogi filia. Si. n. loquẽte eo
de pãno nouo ⁊ vino nouo acceſſit
pnceps. nihil aliđ factorũ dictorũ
ꝗ eius iterpoſitũ eſt. in narratio
ne aũt marci pȝ locꝰ vbi alia inter
poni poterũt. Silr̃ aũt lucas nõ re
mittit mattheo. qđ. n. adiũrit. Et
ecce vir cui nomẽ erat iairus: nõ cõ
tinuo accipiẽdũ eſt factũ: ſed poſt
illud de cõuiuio publicanoꝝ vt nar
rat mattheus dicẽs. Hec illo loquẽ
te ad eos ecce pnceps vnꝰ. ſ. iairꝰ

archiſynagogus acceſſit ⁊ adora
bat eũ dicẽs. Dñe filia mea mõ de   Concordia euãgeliorũ.
functa ẽ. Cõſiderãdũ eſt aũt: ne re
pugnare videat̃ qđ alij duo euan
geliſte morti iã p̃ximã: nõ tñ mor
tuã eam dicant vſqꝫ adeo vt dicãt
veniſſe poſtea qui mortuam nun
ciarent., ⁊ ob hoc non debere ve
xari magr̃m intelligẽdũ eſt. n. bre
uitatis cã mattheũ hoc potiꝰ dice
re voluiſſe rogatũ dñm eẽ vt face
ret: qđ ipȝ feciſſe manifeſtũ ẽ: vt. ſ.
mortuã ſuſcitaret. Attẽdit. n. non
ṽba p̃ris de filia ſua: ſȝ qđ potiſſi
mũ ẽ volũtatẽ. Ita. n. deſpauerat:
vt potiꝰ eã vellet reuiuiſcere: non
credẽs viuã poſſe iueniri: quã mo
rientẽ reliq̃rat. Duo itaqȝ poſue
rũt qđ dixerit iairus mattheꝰ aũt
qđ voluerit atqꝫ cogitauerit. Sane
ſi qſqꝫ illoꝝ duoꝝ p̃rem ipm cõme
moraſſet dixiſſe. vt nõ vexaret̃ ie
ſus: ꝙ puella mortua fuiſſet: repu
gnarẽt eiꝰ cogitatiõi ṽba q̃ poſuit
mattheꝰ: nũc vero nõ legit̃ ꝙ ſuis
nũciãtibus ille cõſenſerit. Hic ãt
rem pnecceſſariã dicimus: nihil i
cuiuſqȝ ṽbis debere inſpicere niſi
volũtatẽ. cui debẽt ṽba ſeruire nec
mentiri queꝗ̃ ſi alijs. ṽbis dixerit
qđ ille voluerit: cuiꝰ ṽba nõ dicit.
Chry. in ho. Uel hoc qđ princeps
dixit de morte puelle: ẽ augere ca
lamitatẽ. Etem̃ ꝯſuetudo ẽ rogãti
bus extollere ſermõe ꝓpa mala: ⁊
ampliꝰ aliq̃d eo qđ ẽ dicere: vt ma
gis attrahãt eos q̃bus ſupplicãt.
vñ ſubiũgit. Sȝ veni ipõe manũ ſup
eã: ⁊ viuet. Uide aũt eiꝰ groſſiciẽ.
Ꝗuo. n. expetit a xp̃o. ⁊ accedere
ipm ⁊ manũ iponere. Hoc ẽt ſyrus
ille naaman ⁊ a ꝓpheta expetebat
Etem̃ ⁊ viſu idiget: ⁊ ſenſibilibꝰ re
bus qui groſſiꝰ diſpoſiti erãt. Re
mi. Miranda eſt aũt pariter atqꝫ
imitãda dñi humilitas ⁊ manſue
tudo. nã mox vt rogatꝰ eſt rogan
tem cepit ſeq̃. vñ ſubdit. Et ſurgẽs
ieſus ſequebatur eum. Hic ſubdi
tos ⁊ prelatos pariter iſtruxit. ſub   Exẽplũ
ditis exemplum obedientie reli   xp̃i pro
quit: prelatis vero inſtantiam ⁊ ſol   ponitur

licitudinē docendi demōſtrauit: vt quotienſcunq̄ audierit aliquē mortuū in ala. ſtatī adeſſe ſtudeāt. Et cum eo ibāt diſcipuli ei⁹. Chry. in ho. Et marcus q̄dē et lucas dicunt: qm̄ tres accepit diſcipulos .ſ. petrum iacobū: et ioānē. mattheū aūt nō aſſūpſit āplioꝛē ei cōcupiſcētiā immittēs. Et q: iperfecti⁹ adhuc diſpoſitus erat ꝑpter hoc eni illos honoꝛat vt alij ſimiles illis efficiāt. Sufficiebat eni interī mattheo videre ea que facta ſunt circa ſanguinis fluxū patiētē: de qua ſubdit. Et ecce mul. q̄ ſa. flu. patie. xij. an. ac. re. ꝛ teti. fim. veſtimē. ei⁹. Hiero. Hec aūt mulier ſanguine fluēs: nō in domo: non in vrbe accedit ad dn̄ʒ q: iuxta legē vrbibus excludebat: ſʒ in itinere ambulāte dn̄o: vt dum pergit ad aliā: aliā curaret. Chry. Jō aūt nō libera ꝑpalatiōe ad chriſtum venit: q: verecūdabat ꝑpter paſſionē imūdā ſe exiſtimās. Et eī apud legeʒ multa imūditia eſtimabat eſſe hec paſſio propter ꝙ latet occultat. Remi. Jn quo laudāda eſt eius humilitas: q: nō ad facieʒ acceſſit ſed retro: et indignā ſe iudicauit pedes domini tangere: et non plenitudinē veſtimēti tetigit ſʒ tm̄ nō fimbriā. Habuit. n. dn̄s fimbriā iuxta legis ꝑceptū. Phariſei et fimbrias habebāt q̄s magnificabāt: in quibus etiā ſpias appēdebāt. ſed fimbrie dn̄i nō habebāt vulnerare: ſʒ potius ſanare. et io ſequitur. Dicebat eni itra ſe: q: ſi tetigero tm̄ veſtimentū eius: ſalua ero. Jn quo fides eius admirāda eſt quia deſperās de ſalute medicoꝝ in quo ſua erogauerat: vt marc⁹ dicit intellexit celeſtē adeſſe medicū: et in eo totā ſua intētionē collocauit: et ideo ſaluari promeruit. vnde ſequitur At ieſus cōuerſus ꝛ videns eam dixit. Confide filia: fides tua te ſaluam fecit. Raba. Quid eſt ꝙ eam confidere iuſſit: que ſi fidem non haberet: ſalutem ab eo non quereret ſed robur et perſeuerantiam fidei ab ea expoſtulauit: vt ad certā et veram perueniat ſaluteʒ. Chry. in ho. Uel q: formidoloſa erat hec mulier: propter hoc ait. Confide. Et filiam eam vocat: quia fides eā filiam fecerat. Hiero. Non autem dixit. Q: fides tua te ſaluam factura eſt: ſed ſaluam fecit. in eo enim ꝙ credidiſti: iam ſalua facta es. Chry. i ho. Nondū tamē perfectaʒ de chriſto opinioneʒ habebat: quia nequāq̄ eſtimaſſet eum latere: ſed xp̄s nō dimiſit eam latere: nō quaſi gloriam concupiſcens: ſed multoꝝ cauſa. Primo eniʒ ſoluit timoꝛē mulieris: ne a cōſcia pungatur. q̄ſi donum furatura Secundo eam emēdat de hoc ꝙ eſtimauit ſe latere. tertio omnibus fidem eius oſtendit: vt eam emulentur. quarto dedit in hoc ſignum ꝙ monſtrauit ſe noſſe omnia: non minus eo ꝙ fontem ſanguinis ſiccauit: de quo ſeq̄t Et ſal. fa. eſt mu. ex illa hora. Glo. Intelligēdū eſt ex illa hora ex qua tetigit fimbriā: nō ex illa hora ex q̄ ieſus conuerſus eſt ad eam. iaʒ ei ſalua facta erat vt alij euangeliſte manifeſte oſtendunt: et ex verbis domini perpendi poteſt. Hyla. Jn quo magna virtutis dominice admiratio ē: cū poteſtas itra corpus manēs rebus caducis efficaciā adderet ſanitatis: et vſq̄ in veſtium fimbrias operatio diuina procederet. non eni comprehenſibilis erat deus vt corpore clauderetur. Aſſumptio nāq̄ corporis nō naturam virtutis incluſit: ſed ad redemptioneʒ noſtram fragilitatem corporis virtus aſſūpſit. Myſtice autē ꝑnceps hic lex ee intelligitur: que dominuʒ orat vt plebi quā ipſa xp̄o eius aduēt⁹ expectatiōe ꝑdicata nutrierat vitā moꝛtue reddat. Raba. Uel archiſynagog⁹ ſignat moyſem. et dicitur iairus. i. illuminans ſiue illuminatus: quia accepit verba vite dare nobis: et per hoc cunctos illuminat. Ipſe a ſpirituſctō illuminatus. Filia igitur archiſynagogi. i. ipſa ſynagoga velut duodecimo etatis anno. i. tempore puberta-

Dn̄s habuit fimbrias.

Secreta reuelāt

his:poſtq̄ ſpiritalē ſobolē deo ge-
nerare debebat:errorū lāguore cō
ſternata ē. Ad hāc ḡ pͥncipis filiā
dū pperat dei v̄bum vt ſaluos fa-
ceret filios iſrael:ſancta eccleſia ex
gētibus ꝯgregata:q̄ interioꝝ lap-
ſu criminū deperibat paratā alijs
fide pcepit ſanitatē. Notādū autē
ꝙ dū archiſynagogi filia ſit duodē-
nis. ⁊ mulier hec ab annis. xij. ſan
guine fluxit:eo tpe quo hec nata ē
illa cepit īfirmari. vna enim pene
ſeculi etate ⁊ ſynagoga ex patriar
chis cepit naſci: ⁊ gentiū exteraꝝ
natio idolatrie ſanie fedari. Nam
fluxus ſanguinis bifariā pōt intel
ligi hoc eſt ſup idolatrie pollutio-
ne ⁊ ſup his q̄ carnis ⁊ ſanguinis
delectatione gerunt. ⁊ ſic q̄diu ſy-
nagoga viguit:laborauit eccleſia:
ſed illorum delicto ſalꝰ gētibꝰ facta
eſt. Accedit aūt ⁊ tāgit dn̄m eccl'ia:
cū ei per fidē appropinquat. Glo.
Credidit:dixit:tetigit:qꝛ his tribꝰ
fide v̄bo: ⁊ ope oīs ſalꝰ acq̄rit. Ra.
Accedit aūt retro ſiue iuxta. hoc ē
qđ ipſe ait. Si q̄s mihi miniſtrat
me ſequat. ſiue qꝛ pn̄tē dn̄m in car
ne nō vidēs:pactis iā ſacris icarna
tiōis illiꝰ ad agnitiōis eiꝰ grām p-
uenit. vn̄ ⁊ fimbriā veſtimēti tāgit.
qꝛ cum chriſtū in carne gētilis po-
pulus non vidiſſet v̄ba incarnatio
nis recipit. Ueſtimētū eni xp̄i dr̄
myſteriū icarnationis eiꝰ:quo di-
uinitas iduta eſt:fimbrie veſtimēti
v̄ba de icarnatiōe eiꝰ depēdentia.
Nō aūt veſtē:ſed fimbriā tāgit. qꝛ
nō vidit in carne dn̄m. ſed ſuſcepit
per aplos icarnatiōis v̄bū. Beatꝰ
q̄ vel extremā partē verbi fide tā-
git. Nō aūt in vrbe ſꝫ in itinere pgē
te dn̄o ſanat. vn̄ apl'i. Qꝛ idignos
vos iudicatis vita eterna:ecce cō
uertimur ad gētes:gētilitas āt ex
hora dominici aduentus cepit ha
bere ſalutem.

Et cū veniſſet ieſus in do-
mū principis: ⁊ vidiſſet tibici
nes ⁊ turbā tumultuantē dice
bat. Recedite:nō eſt eni mor-
tua puella:ſed dormit. Et de-
ridebant eū. Et cū eiecta eſſet
turba itrauit. ⁊ tenuit manuꝫ
eiꝰ ⁊ dixit. Puella ſurge. Et ſur
rexit puella: ⁊ exijt fama hec
in vniuerſam terram illam.

Glo. Poſt mulieris emoroiſſe cu
ratione ſequit de mortue ſuſcitatio
ne, cū dr̄. Et cū veniſſet ieſus in do-
mum principis ⁊c. Chry. in ho. Cō-
ſiderādū ē aūt ꝙ ppter hoc tardiꝰ
vadit ⁊ plura loquit mulieri cura-
te:vt pmittat mori puellā. ⁊ ſic ma
nifeſta fiat reſurrectionis demon-
ſtratio. Et ſil'r de lazaro vſq̄ ad ter
tiā diē māſit. Sequit. Et cū vidiſſet
tibicines ⁊ turbā tumultuātē. qđ ē
mortis demōſtratio. Ambro. ſuper
lucā. More eni veteri tibicines ad
excitādos luctꝰ in mortuis ferebā-
tur adhiberi. Chry. Sꝫ xp̄s tibias
vniuerſas eiecit. parentes autem
puelle introduxit ne poſſet dici ꝙ
alter curauit: ſed ⁊ ante reſuſcita-
tionē puelle ſermone ſpem erigit.
vnde ſequit. Dicebat recedite:non
eſt eni mortua puella: ſed dormit.
Ra. q. d. Uobis mortua ē:deo autē
q̄ ſuſcitare pōt dormit tā in anima
q̄ȝ in corpe. Chry. Per hoc aūt ⁊ tu-
multū mētis remouet eoꝝ qui ade
rant. ⁊ oſtendit q̄m facile eſt ei mor
tuos ſuſcitare:qđ vtiq̄ȝ in lazaro fe
cit dicens. lazarus amicus noſter
dormit. Et ſimul docuit:non formi
dare mortem:quia enīꝫ ⁊ ipſe erat
moriturus in aliorum corporibus
inſtruxit diſcipulos confidere ⁊ vi
riliter ferre mortem. Etenim eo ac
cedente iāꝫ mors ſomnus erat. Hoc
autem domino dicente deridebat.
vnde ſequitur. Et deridebant euꝫ.
Chry. in home. Nō aūt increpauit
deriſionē:vt ⁊ ipſa deriſio ⁊ tibie et
alia vniuerſa demonſtratio fiant
mortis:qꝛ enim multotiens poſtq̄ȝ
fcā ſunt miracula nō credūt hoīes
antea eos conuicit proprijs reſpon
ſionibus:quod in lazaro fecit cum
dixit. Ubi poſuiſtis eum:vt qui di
xerūt:veni ⁊ vide: ⁊ quoniam fetet:

quatriduanus eñ eſt.nō amplius poſſit nō credere: qm̄ moꝛtuū ſuſcitauit. Hiero. Nō aūt erāt digni vt viderēt myſteriū reſurgētis.q̄ reſuſcitantē indignis ꝯtumelijs irridebāt. Et iō ſequit. Et cum eiecta eſſet turba intrauit ꝛ tenuit manū eius ꝛ ſurrexit puella. Chry. Non q̄dē aliā ſupinducēs aiam eā ſuſcitauit:ſed eā q̄ exierat reinducēs:ꝛ velut ex ſomno erigens vt antea: viā faciat p viſuʒ fidei reſurrectionis:ꝛ nō ſolū puellā reſuſcitat:ſed ꝛ cibū ei iubet dari vt alij euāgeliſte dicūt:vt nō videat phantaſma eſſe qd factū ē. Sequit. Et exijt fama hec in vni.ter.illā. Glo. Qd ad magnitudinē ꝛ nouitatē miraculi pertinet ꝛ ad magnifeſtā veritatē ipins ne ꝯfictū putet. Hyla. Myſtice aūt dñs domū principis.ſ.ſynagogā ingredit:cui in cāticis legis hymnus luctuū pſonabat. Hiero. Uſqꝫ eñ hodie iacet i domo principis moꝛtua ꝛ q̄ vident magri tibicines ſūt: carmē lugubꝛe canētes. Turba quoqꝫ iudeoꝝ nō eſt turba credentiū ſed tumultuātiū.ſed cū intrauerit plenitudo gētiū tūc ois iſrl ſalu9 fiet. Hyla. Ut autē rarus ex lege credētiū electionis nūeras poſſet intelligi turba ois expulſa eſt:quā vtiqꝫ ſaluari dñs optaſſet: ſed irridēdo dicta geſtaqꝫ ei9 reſurrectionis nō fuit digna conſoꝛtio. Hiero. Tenuit aūt manū ei9:ꝛ ſurrexit puella: qꝛ niſi pꝛius mūdate fuerit manus iudeoꝝ q̄ ſanguine plene ſunt:ſynagoga eoꝝ moꝛtua nō ꝯſurget. Hyla. Exeunte aūt fama in vniuerſam terrā illā electionis ſalus donū xp̄i atqꝫ opa pꝛedicant. Raba. Moꝛaliter aūt puella in domo moꝛtua:eſt aia moꝛtua in cogitatiōe. Dicit aūt ꝙ puella doꝛmit.qꝛ q̄ peccāt in pn̄ti adhuc per pniām reſuſcitari pn̄t. Tibicines ſunt adulatoꝛes q̄ fouent moꝛtuā. Grego.xvij.mo. Foꝛas autē turba eijcitur: vt puella ſuſcitet.qꝛ niſi pri9 a ſecretioꝛib9 coꝛdis expellat ſeculariū multitudo curarum:aia que intrinſecus iacet moꝛtua non reſurgit. Rab. In domꝗ aūt puella paucis arbitris ſurgit:iuuenis extra poꝛtam. Et lazarus coꝛam mltis:quia publica noxa publico eget remedio:leuis leuioꝛi:ꝛ ſecreta poteſt deleri penitentia.

Allegoria.

Notula pnialis

Et trāſeūte inde ieſu:ſecuti ſunt eū duo ceci clamātes ꝛ dicētes. Miſerere nr̄i fili dauid cū aūt veniſſet domū acceſſerunt ad eū ceci: et dicit eis ieſus. Creditis qꝛ hoc poſſum facere vobis? Dicūt ei. Utiqꝫ dñe. Tunc tetigit oculos eoꝝ dicens. Scd̄m fidem veſtram fiat vobis:ꝛ aperti ſunt oculi eoꝝ:ꝛ cōminatus eſt illis ieſus dicēs. Uidete ne q̄s ſciat Illi aūt exeuntes diffamauerunt eum in tota terra illa.

Hiero. Pꝛioꝛi ſigno de pꝛincipis filia ꝛ moꝛboſa muliere:ꝯn̄r ſignū de duob9 cecis adiungit: vt qd ibi moꝛs ꝛ debilitas.hic cecitas demōſtraret.ꝛ iō dr. Et tranſeunte inde ieſu.ſ.a domo pꝛicipis. Secuti ſūt eū duo ceci clamātes ꝛ dicētes. Miſerere noſtri fili dauid. Chry. Non aūt parua hic iudeoꝝ accuſatio ē: cū hi q̄dē oculis carentes:ex auditu ſolo fidē ſuſcipiāt. Non aūt illi habētes viſum atteſtant miraculis q̄ fiebāt. Uide aūt ꝛ eoꝝ deſideriū:neqꝫ eñ ſimplr acceſſerūt:ſed cū clamoꝛe:ꝛ nihil aliud q̄ꝫ miſericoꝛdiā poſtulātes. Filiū aūt dauid vocabāt:qꝛ nomē honoꝛis eſſe videbatur. Remi. Recte ḡ filiū dauid vocāt:qꝛ virgo maria de ſtirpe dauid originē duxit. Hiero. Audiant marchion ꝛ manicheus ꝛ ceteri heretici:q̄ vetus laniāt teſtm̄:ꝛ diſcāt ſaluatoꝛē appellari filiū dauid.ſi eñ non eſt natus in carne q̄uo vocatur filius dauid? Chry. Conſiderandū autē ꝙ multotiens dñs voluit rogatus ſanare:vt nō aliquis eſtimet

eſtimet eũ ꝑpter captandā hono-
ris magnificentiā ad miracula in-
ſilire. Hiero. Et tñ rogātes nō cu-
rant in itinere: nō trāſitorie vt pu-
tabāt: ſed poſtq̄ venit in domũ ſuā
accedũt ad eũ vt introeāt: et primũ
eoꝝ diſcutit fides: vt ſic vere fidei
lumē accipiāt. vñ ſequit. Cum aũt
ve. do. acceſ. ad eum ceci. ⁊ dixit eis
ieſus. Creditis q hec poſ. fa. vo.
Chry. Rurſuz aũt h erudit nos glo
riā mltitudinis expellere: q eñ ꝓ
pe erat dom⁹: ducit eos illuc ſingu
larit curatur⁹. Remi. Qui aũt ce-
cis reddere poterat viſuz: nō igno
rabat ſi crederēt: ſed iō interroga-
uit. vt fides eoꝝ q̄ geſtabat corde:
dum ꝯfiterent ore: digna fieret am
pliori mercede: ſm illud apli. Ore
ꝯfeſſio fit ad ſalutē. Chry. Et nō ꝓ
pter hoc ſolũ: ſed vt oñderet qm̄ di
gni erāt curatione: ⁊ vt nō aliqs di
cat: qm̄ ſi miſericordia ſolum ſal-
uabat. omnes ſaluari oportebat.
Ideo etiam fidem ab eis expetit:
vt ex hoc ad excelſius eos reducat
q enim dixerant ei eum filiũ dauid:
erudit q opz de eo maiora ſentire.
vñ nō dixit. Creditis qm̄ nō poſſuz
rogare prēm: ſz creditis qm̄ poſſuz
hoc facere. de quoꝝ rñſione ſequit.
Dicũt ei. vtiq dñe. Non vltra filiũ
dauid eũ vocāt: ſed alti⁹ eleuant: ⁊
dñationē ꝯfitent. Et tũc iā ipe ipo-
nit eis manũ. vñ ſequit. Tunc teti
git oculos eoꝝ dicēs. Scdm fidem
vr̄am fiat vobis. Dicit aũt h fidem
eoꝝ affirmās ⁊ ꝯteſtās: qm̄ nō adu
latiōis erāt verba q̄ dixerāt. Poſt-
ea curationē ſubiũgit dicēs. Et ap
ti ſunt oculi eoꝝ. Deide poſt ſana-
tionē iubet nulli dicere. ⁊ non ſim-
pliciter iubet: ſz cũ multa vehemē-
tia. vñ ſequit. Et cōminat⁹ ē eis ie
ſus dicēs. Uidete ne quis ſciat. Illi
aũt exeũtes diffamauerũt eũ in to
ta terra. Hier. Dñs qdē ꝑpter hũi
litatē fugiēs iactātie gl'iam h p̄ce-
perat: ⁊ illi ꝑpter memoriā grē nō
pñt tacere beneficiũ. Chry. Qd aũt
alteri dicit. Uade ⁊ annũcia gl'iam
dei: nō eſt ꝯtrariũ: erudit eñ nos ꝓhi-

Fides q̄ re expe-titur.

bere eos qui volũt nos ꝑpter nos
laudare. Si aũt ad dñi gl'iam re-
fert nō debem⁹ ꝓhibere: ſz magis
iniungere vt h fiat. Hyla. Uel ſilē-
tiũ cecis dñs imperat: q apl'oꝝ ꝓ-
priũ erat predicare. Greg. xix. mo.
Querēdũ aũt nobis eſt: qd ſit hoc
q ipe oīpotēs cui hoc eſt velle qd
poſſe: ⁊ taceri virtutes ſuas voluit
⁊ tñ ab eis q illuminati ſunt qſi in-
uitus indicat: niſi q ſeruis ſuis ſe
ſequētib⁹ exēplũ dedit: vt ipi qdem
virtutes ſuas occultari deſiderēt:
⁊ tñ vt alijs eoꝝ exēplo ꝓficiāt: ꝓ-
dant inuiti occultent g ſtudio: ne-
ceſſitate publicent: et eoꝝ occulta-
tio ſit cuſtodia ꝓpria: eoꝝ publica
tio ſit vtilitas aliena. Remi. Alle-
gorice aũt per hos duos cecos duo
ppl'i deſignant. i. iudaic⁹ ⁊ gētilis.
vel duo ppl'i iudaice gētis. nā tpe
Roboam: regnũ ei⁹ diuiſum eſt in
duas ptes. De vtroq aũt ppl'o l ſe
credente xp̄s illuminauit in domo
ꝑ quā intelligit eccl'ia: q abſq vni
tate eccl'ie nullus ſaluari pōt. Illi
aũt q ex iudeis crediderũt aduētũ
dñi: ꝑ vniuerſum orbē diffamaue-
runt. Raba. Domus aũt principis
ſynagoga eſt ſubdita moyſi: dom⁹
ieſu celeſtis eſt hierl'm. Dño g per
hoc ſeculũ trāſeũte: ⁊ in domũ ſuā
reuertēte. Duo ceci ſecuti ſunt eũ.
q p̄dicato euāgelio ꝑ apl'os mul-
ti et iudeis ⁊ gētib⁹ ceperũt eũ ſe-
qui. Sed poſtq in celũ ꝯſcēderat:
intrauit in domum. i. in eccl'iam: et
ibi illuminati ſunt.

Exēplũ hũilitatis in xp̄o.

¶ Egreſſis autē illis: ecce ob
tulerũt ei hoīez mutũ demoniũ
habentē: ⁊ eiecto demonio lo
cutus eſt mut⁹: ⁊ mirate ſunt
turbe dicētes. Nũq apparuit
ſic in iſrael. Phariſei aũt dice-
bant in principe demoniorum
eiicit demones.

¶ Remi. Pulchre illuminatis cecis
muto loquelā reddidit: ⁊ obſeſſum
a demone curauit. in quo facto oñ
dit ſe dñm virtutũ ſceleſtis medicīe

auctoꝛē.nā p eſaiā dictū eſt.Tunc
aperient oculi cecoꝝ:et aures ſur=
doꝝ patebūt:ꝛ apta erit ligua mu
toꝝ.vñ dꝛ. Egreſſis aūt illis:ecce
obtulerūt ei hoiem mutū demoniū
habētē.Hiero. Qđ aūt dꝛ grece co
phos:magis tritū eſt ſermoni cōi:
vt ſurdus ꝙ mut⁹ intelligat:ſꝫ mo
ris ē ſcripturaꝝ cophon indifferē=
ter vel ſurdum vel mutum dicere.
Chꝛy.Nō aūt nature erat hec paſ
ſio:ſed ex demonis inſidijs:ideoꝙ et
alijs indiguit q̇ eū adduceret: ne=
ꝙ eñ per ſeipm rogare poterat ſi=
ne voce exñs:neꝙ alijs ſupplicare
demone aiam cū lingua colligāte.
ꝓpter h̾ neꝙ expetit fidē ab eo ſed
ꝯfeſtim egritudinē ſanat.vñ ſeq̇t.
Et eiec.demo.lo.eſt mutus.Hyla.
In quo rerū oꝛdo ſeruat⁹ eſt.nā de
mon ꝑus eijcit:ꝛ tūc reliqua coꝛpo
ris officia ſuccedunt.Seq̇t.Et mi.
ſunt tur.di.Nunꝙ ap.ſic in iſrl̄.
Chꝛy.Pꝛeponebāt q̇dē ceteris eū:
nō qꝛ curabat ſolū:ſed qm̄ facile et
velociter.ꝛ infinitas egritudines ꝛ
inſanabiles ſanabat.Hoc aūt ma=
xime phariſeos ꝯtriſtabat:qm̄ oī=
bus eum pꝛeponebant:non ſolum
his qui tunc erāt:ſed et his qui
vnꝙ geniti fuerāt in iſrl̄.vñ pha= Phari= ſeoꝝ li= uoꝛ vñ oꝛ= tus ſit.
riſei ꝯcitati ecōtrario detrahebāt.
ꝓpt̄ qđ ſeq̇t.Phariſei aūt dicebāt.
In pꝛin.demo.eijcit demo. Remi.
Scribe nāꝙ ꝛ phariſei fctā dñi ne=
gabāt q̄ poterāt:ꝛ q̄ nō poterāt ne=
gare:in ſiniſtrā partē interpꝛeta=
bant:ſm illud pſalmi. In multitu
dine virtutis tue mētient tibi ini=
mici tui.Chꝛy.Eoꝛū aūt dicto q̇d ē
demēti⁹:Nō eñ ꝯfingi pōt demo=
nē ꝓijcere alterū demonē:ſuis eñ
applaudere ꝯſueuit:nō q̄ diſſolue
re ſua.Xp̄s aūt non ſolū demones
eijciebat:ſed ꝛ lepꝛoſos mūdabat:
ꝛ moꝛtuos ſuſcitabat.ꝛ pctā ſolue=
bat.ꝛ regnū dei ꝑdicabat:ꝛ ad pa=
trē hoies adducebat:q̄ demō:neꝙ
poſſet facere neꝙ vellet. Raba.
Myſtice aūt ſicut in duobus cecis
ſignatus eſt vterꝙ ppl̄s iudeoꝛū ꝛ
gentiū:ita i hoīe muto ꝛ demonia=
co ghaliter ſignatū eſt oē gen⁹ hu=
manū.Hyla.Uel in muto ꝛ ſurdo ꝛ
demoniaco gentiū plebs indigna
totius ſalutis infert oib⁹ eñ vndi=
ꝙ malis circūſeſſa totius coꝛpis vi
tijs implicabat.Remi.Gētilis eñ
ppl̄s mut⁹ erat:qꝛ in ꝯfeſſione ve=
re fidei ꝛ in laude ſui creatoꝛis os
aperire nō poterat:ſiue qꝛ mutis
idolis cultū impendebat ſil̄is illis
factus.Demoniacus erat:qꝛ per
moꝛtē infidelitatis diaboli impe=
rijs ſubditus erat. Hyla.Dei aūt
cognitiōe ſupſtitionū oim veſania
effugata:ꝛ viſus:ꝛ audit⁹ ꝛ ſermo
ſalutis inuehit.Hier. Sicut eñ ce Allego= ria.
ci lumē recipiunt ſic ꝛ muti ad lo=
quendū lingua laxat.vt ꝯfiteat eū
quem antea denegabat.In turba
aūt admirāte ꝯfeſſio nationū eſt.
Phariſei aūt p ſuā calūniāvſꝙ ho
die iudeoꝝ īfidelitatē demōſtrāt.
Hyla.Admirationē aūt turbe ta=
lis ꝯfeſſio ſubſecuta ē. Nunꝙ ap=
paruit ſic in iſrl̄.qꝛ is cui per legē
nihil opis afferri potuit verbi vir
tute ſaluat.Remi.Illi ꝑo q̇ mutū
ſanandū dño obtulerūt:intelligū=
tur apl̄i ꝛ pꝛedicatoꝛes q̇ aſpectib⁹
diuine pietatis gētilē ppl̄m ſaluā=
dū obtulerūt. Aug.de cō.euā. Qđ
aūt hic dꝛ de duob⁹ cecis ꝛ demonio
muto:ſolus mattheus poſuit. Illi
duo ceci de q̇b⁹ alij narrāt nō ſunt Concoꝛ dia euā gelioꝝ.
iſti:ſed tñ ſiſe factū eſt:ita vt ſi ipe
matthe⁹ nō ēt illi⁹ facti meminiſſet
poſſet putari h̾ qđ nunc narrat di=
ctū fuiſſe etiā ab alijs duob⁹. Qđ
cōmendare memoꝛie diligēter de=
bem⁹ eſſe q̄dā facta ſiſia:qđ ꝓbat
nō eē idē.Cū ipſe euāgeliſta vtrū=
ꝙ ꝯmemoꝛat:vt ſiqñ talia ſingula
apud ſingulos inueniremus:atꝙ
in eis ꝯ̄triū qđ ſolui nō poſſit occur
rat nobis:nō eē factū idē:ſed aliđ
ſimile vel ſimiliter factum.

¶ Et circuibat ieſus oēs ciui
tates ꝛ caſtella docēs in ſyna
gogis eoꝝ:ꝛ pꝛedicās euāge=
liū regni:ꝛ curās oēm languo
rem ꝛ oēm infirmitatē.Uidēs

autē turbas miſertus eſt eis:
qꝛ erāt vexati et iacētes ſicut
oues nō habentes paſtorem.
Tūc dicit diſciplis ſuis. Meſ
ſis quidē multa: opariꝫ autē
pauci. Rogate ergo dn̄m meſ
ſis: vt mittat oparios in meſ=
ſem ſuam.

¶ Chry. Noluit dn̄s ipſo facto re=
darguere accuſationē phariſeoꝛū
dicētiū. In p̄ncipe demonioꝝ eijcit
demonia. demō em̄ cōuiciū paſſus
nō benefacit: ſed nocet eis q̄ eū in=
honorāt. Dn̄s aūt ɔ̄riū facit: q̄ poſt
cōuicia ꝛ ɔtumelias nō ſolū nō pu
nit ſed nec ēt increpauit: quinimo
bn̄ficia preſtitit. vn̄ ſequit᷑. Et cir=
cui. ieſus oēs ciui. ꝛ caſtel. In quo
erudit nos accuſatoꝛib⁹ noſtris re=
tribuere nō accuſationes: ſed bn̄fi
cia. Qui em̄ poſt accuſationē deſi=
ſtit a beneficio: mōſtrat qm̄ ꝑpter
hoim laudē bn̄facit. Si ꝟo ꝑpter
deū bn̄facis ɔſeruis: q̄cq̄d illi fece
rint nō deſiſtis bn̄faciēs: vt maioꝛ
ſit merces. Hiero. Uides autē ꝙ
equaliter ꝛ vicis ꝛ vꝛbibus ꝛ caſtel
lis. i. ꝛ magnis ꝛ paruis euāgeliū
pꝛedicauerit: vt nō ɔſideraret no=
biliū potentiā: ſed ſalutē credētiū.
Sequit᷑. Do. i ſyna. eoꝝ. hoc. ſ. ha=
bens opis qd̄ mādauerat pater et
hanc eſuriē vt per doctrinā ſaluos
faceret infideles. Docebat autē in
ſyna. euā. regni. vn̄ ſequit᷑. Et pꝛe=
di. euā. regni. Remi. Intelligendū
eſt dei. Quāuis em̄ annuncient᷑ bo
na tpalia: tn̄ nō dꝛ euāgeliū. Hinc
eſt ꝙ lex nō noiatur euangeliū. qꝛ
ſuis obſeruatoꝛib⁹ nō ꝑmittebat
bona celeſtia. ſed terrena. Poſt pꝛe
dicationē autē ꝛ doctrinā curabat
oēm languoꝛē et oēm infirmitatē:
vt q̄b⁹ ſermo nō ſuaſerat: opa per=
ſuaderēt. vn̄ ſequit᷑. Curās oēm lā
guoꝛē ꝛ oēm infirmitatē. qd̄ de ipo
ꝑpꝛie dꝛ nihil ōppe ei ipoſſibile ē.
Glo. Languoꝛē vocat diuturnā īfir
mitatē: infirmitatē aūt leues moꝛ
bos. Remi. Sciēdū ē aūtiqꝛ illos
q̄s coꝛpe ſanabat foꝛinſec⁹: mēte ſa
nabat intrinſec⁹. Alij ꝟo hoc facere
nō pn̄t ſua ptāte: ſed ꝑ dei gratiā.
Chry. Nō aūt in h̄ ſtat xp̄i bonitas
ſed ꝛ aliā ꝑuidentiā circa eos oſtē
dit: viſcera miſericoꝛdie circa eos
expandēs. vn̄ ſequit᷑. Uidens autē
turbas: miſert⁹ eſt eis. Remi. Per
quod offm̄ boni paſtoꝛis magis q̄
mercenarij in ſe xp̄s oñdit. Qua=
re aūt miſert⁹ ſit ſubiūgit. Qꝛ erāt
vexati ꝛ iacē. ſicut oues nō ha. pa.
Uexati q̄dē a demonib⁹: ſiue qꝛ a
diuerſis infirmitatib⁹ ꝛ laguoꝛib⁹
erāt attriti. Raba. Uel vexati ꝑ di=
uerſos erroꝛes: ꝛ iacētes. i. toꝛpen=
tes nō valētes ſurgere: ꝛ cū habe=
rent paſtores erāt quaſi nō habe=
rēt paſtorē. Chry. Hec principū iu=
deoꝛū erat accuſatio: qm̄ paſtores
exiſtētes: ea que lupoꝝ erāt oſten=
debāt. nō ſolū em̄ nō emendabāt
multitudinē: ſed ꝛ nocebant eoꝝ ꝑ
fectui. Illis em̄ admirātibus ꝛ di=
centibus. Nunq̄ȝ apparuit ita in
iſrael. econtrario dicebant. Qm̄ in
pꝛicipe demonioꝝ eijcit demonia.
Remi. Poſtq̄ȝ aūt dei filius de celo
ꝓſperit in terra: vt audiret gemi=
tus cōpeditoꝛū: mox multa meſſis
cepit augeri. turbe nāq̄ȝ humani
generis fidei nō appꝛopiquaſſent.
niſi qꝛ auctoꝛ hūane ſalutis de ce=
lis pꝛoſperit in terrā. ꝛ ideo ſequi
tur. Tūc dixit diſcipulis ſuis. Meſ
ſis quidē multa opari} aūt pauci.
Glo. Meſſis ergo dicunt᷑ hoies qui
poſſunt meti a pꝛedicatoꝛib⁹ et de
collectiōe ꝑditoꝝ ſeparari: vt gra=
na excuſſa a paleis poſtea in hoꝛ=
reis reponant᷑. Hier. Meſſis multa
ꝑploꝝ ſignat multitudinē oparij
pauci: penuriā magiſtroꝝ. Remi.
Paruus em̄ erat nūerus aploꝝ ad
ɔparationē tātarū ſegetū. Hoꝛtat᷑
āt dn̄s ſuos p̄dicatoꝛes. i. aplos ꝛ
eoꝝ ſeq̄ces: vt quotidie ſui nūeri
augmentationem expoſcant: vn=
de ſubdit. Rogate ergo dominum
meſ. vt mit. opera. in meſ. ſuam.
Chry. Latenter ſeipſum dominū
oſtendit. Ipe em̄ eſt qui meſſis eſt

Chriſti
duplex
ſanatio

dñs. Si enim metere miſit q̄ apl'i
nō ſeminauerāt: manifeſtum eſt qm̄
nō aliena metere miſit: ſʒ ea q̄ ip-
ſe per ꝓphas ſeminauit. Sed cuʒ
xij. apoſtoli ſint opariꝫ: dixit. Dep
camini dñm meſſis vt mittat opa-
rios i meſſem ſuā. ⁊ tñ nullū eis ad
iecit. q. ſ. eos iam. xij. exñtes mul-
tiplicauit nō numero adijciēs: ſed
virtutem largiens. Remi. Uel tunc
augmentatus eſt qñ deſignauit ⁊
alios. lxxij. ⁊ qñ ſunt facti mlt'i pre
dicatores ſpūſctō deſcendente ſup
credentes. Chry. Oñdit aūt ꝙ ma-
gnū donū ſit hoc. ſ. vt aliquis hēat
ꝟtutē decenter ꝓdicandi: ꝑ hoc ꝙ
dicit hoc eſſe orandū. Cōmemorat
aūt in hoc loco ꝟborum ioānis de
area ⁊ ventilabro ⁊ palea ⁊ frumē
to. Hyla. Myſtice aūt ſalute genti-
bus data: ciuitates oēs ⁊ caſtella
oīa virtute ⁊ ingreſſu xp̄i illuminā
tur: ⁊ oēm īfirmitatē veterē lāguo-
ris euadūt Immūdi āt ſpūs dñan
te violentia: vexatā ⁊ ſub legis one
re egrotā plebē dñs miſerat: quia
nullus adhuc eis paſtor erat cuſto
diā ſanctiſpūs redditur᷒. Erat āt
doni illi᷒ copioſiſſim᷒ fruct᷒: cuius
copia haurientiū multitudineʒ vi
cit: nam ꝙtūlʒ aſſumatur ia cūctis
ad largiēdū tñ ſemper exuberat
⁊ q plures eſſe vtile eſt: per quos
miniſtretur: rogari dñm meſſis iu
bet: vt ad capeſſendum quod ꝓpa
rabatur donū ſpūſſcti: meſſorū co-
piā deus ꝓſtet. ꝑ orōnē eñ hoc mu
nus a deo nobis effunditur.

Capitulum. x.

ET cōuocatis duo
decim diſcipulis
ſuis: dedit illis po
teſtatē ſpirituū im
mundorū vt eijce-
rent eos: ⁊ curarēt oēm lāguo
rē ⁊ oēm īfirmitatē. Duodeci
aūt apoſtoloꝝ noīa ſūt hꝫ. Pri
mus ſimon q̄ dicit᷑ petr᷒ ⁊ an-
dreas frater ei᷒: iacobus zebe
dei ⁊ ioānes frat᷑ ei᷒: philipp᷒
⁊ bartholome᷒: thomas ⁊ mat
theus publican᷒. Jacobus al
phei ⁊ thadeus: ſymon chana
neus: ⁊ iudas yſcharioth: qui
⁊ tradidit eum.

¶ Glo. A curatiōe ſocr᷒ petri vſq
huc cōtinuationē habuerūt relata
miracula. Et fuerūt āte ſmoneʒ in
mōte habitū facta: qđ ex electiōe
matthei q̄ iter ipſa refertur: indu-
bitant᷑ habem᷒. Fuit eñ vnus de
xij. electus in mōte ad apoſtolatū.
Hꝫ aūt redit ad ordinē rei ſicut ge-
ſta eſt: poſt curatū cēturiōis ſeruū
dicēs. Et ꝯuocatis. xij. diſcipulis.
Remi. Narrauerat ei ſupius euā
geliſta: q cohortat᷒ ē dñs diſcipu-
los rogare dñʒ meſſis: vt mitteret
operarios in meſſeʒ ſuā: ⁊ qđ hor-
tat᷒ eſt hꝫ nūc iplere videt᷑. Duode
narius eñ nūer᷒ pfect᷒ eſt. Naſcit᷑
eñ a ſenario: q̄ ꝑfectionē hꝫ: eo ꝙ
ex ſuis ꝑtib᷒ q̄ ſūt vnū duo ⁊ tria ī
ſeipſum format᷑. Senari᷒ aūt nūe-
rus duplicat᷒ duodenariū gignit.
Glo. Que q̄dē duplicatio ad duo p̄
cepta charitatis: vel ad duo teſta-
mēta ꝑtinere vr̄. Raba. Duodena
ri᷒ ēt nūer᷒ q̄ ꝯficit᷑ ex ternario ⁊ q̄
ternario deſignat eos ꝑ q̄tuor mū-
di clymata fidē ſctē trinitatis ꝓdi-
caturos. Iſte ēt nūerus ꝑ multas
figuras in veteri teſtamēto ꝓ ſigna
tus ē. Per. xij. filios Jacob. ꝑ. xij.
ꝓncipes filioꝝ iſrl'. ꝑ. xij. fontes vi-
uētes in Heli. ꝑ. xij. lapides irōna
li Aarō. ꝑ. xij. panes ꝓpoſitiōis ꝑ. xij.
exploratores a moyſe miſſos. per.
xij. lapides. vñ factū eſt altare. ꝑ.
xij. lapides ſublatos d̄ iordane. ꝑ.
xij. boues q̄ ſuſtinebāt mare eneū.
in nouo ēt teſtamēto ꝑ. xij. ſtellas
in corona ſpōſe. ꝑ. xij. fundamenta
hierl'm q̄ vidit ioannes. ap. xij. por
tas. Chry. Nō ſolū aūt eos ꝯfidere
fecit eorū miniſteriū vocādo miſſio
nem i meſſem: ſʒ ⁊ faciendo eos po
tentes ad miniſteriū. vñ ſeq̄t᷑. De-
dit illis ꝑtātē ſpūum imundorū vt
eijcerēt eos ⁊ curarēt oēm lāguorē
⁊ oēm īfirmitatē. Remi. In q̄ apte

Duodenarij numeri myſteria.

demõſtat. q2 veratio turbarũ nõ fuit tm̃ vna aut ſimplex ſed varia. ꝛ hoc eſt miſereri turbis : dare diſcipulis ptātē curādi ꝛ ſanādi eas. Hiero. Benign⁹ em̄ ꝛ clemens dñs ac magr̄ nõ iuidet ſuis atq; diſcipulis ꝟtutes ſuas:ꝛ ſicut ipſe curauerat oēm languorē ꝛ infirmitatē aplis quoq; ſuis tribuit ptātemvt curēt oēm lāguorē ꝛ oēm īfirmitatem. Sꝫ multa dr̄ia eſt inter hr̄e ꝛ tribuere:donare ꝛ accipe. Iſte qócūq; agit ptāte dñi agit : illi ſiquid faciunt ībecillitatē ſuā ꝛ ꝟtutē dñi cõfitenꝶ dicētes. In noie ieſu ſurge ꝛ ambula. Catalogus aũt aplo2uꝫ ponit vt extra hos q̄ pſeudo apli ſunt excludanꝶ. vñ ſeqt. Duodecī aũt aplo2ũ noia ſũt hec. Prim⁹ Symon q̄ vocat petrus ꝛ andreas frater ei⁹. O2dinem q̄dē aplo2 ꝛ meritũ vniuſcuiuſq; illius fuit diſtribuere q̄ co2dis archana rimat. Primus ſcribit ſimon cognomie petr⁹ ad diſtinctioneꝫ alteri⁹ ſimonis q̄ appellatur chanane⁹ de vico galilee chana : vbi dñs aq̄s ↄuertit in vinum. Raba. Idē ē aũt grece ſiue latine petr⁹:qd ſyriace cephas:ꝛ in vtraq; ligua nomē a petra deriuatũ eſt. Nec dubiũ q̄n illa de q̄ Paulus ait. Petra aũt erat xp̄s. Remi. Fuerũt āt nõnulli q̄ i n̄oie greco .ſ. atq; latino:qd eſt petrus:querētes hebraice lingue interptatiõem dixerũt:ꝙ iterptaꝶ diſcalcians ſiue diſſoluens:vel agnoſcens. Sꝫ illi q̄ hoc dñt:duabus tenenꝶ ↄrietatib⁹ p̄ria ē ex ,ppꝛietate hebraice ligue tāꝫ p. nõ exp̄mit:ſꝫ loco ei⁹. f. ponit Un̄ pilatũ dñt filatũ. ſc̄da ex iterptatiõe euāgeliſte q̄ narrat dñm dixiſſe. Tu vocaberis cephas:ꝛ ipſe de ſuo addit:qd iterptaꝶ petr⁹. Symõ āt iterptaꝶ obediēs. Obediuit em̄ ꝟbis andree ꝛ cum eo venit ad xp̄ꝫ:ſiue q2 obediuit p̄ceptis diuis. Et q2 ad vnius iuſſiõis vocē ſecut⁹ eſt dñm. Siue vt quibuſdā placet: iterptaꝶ deponens mero2:em:ꝛ audiens triſticiā. Dño em̄ ſurgente depoſuit mero2ē dñice paſſionis ꝛ triſtitiā audiuit:dicēte ei dño. Ali⁹ te cinget:ꝛ ducet quo tu nõ vis. Seq̄tur. Et andreas fr̄ ei⁹. Chry. Nõ pua aũt ꝛ hec laus eſt. Petrũ em̄ d̄ noiauit a virtute. Andreā ꝟo a nobilitate q̄ eſt ſm mo2ē: in hoc ꝙ eũ frēm petri dixit. Marcus aũt poſt duos ꝟtices. ſ. petrũ ꝛ ioannem andreā nũerat. h̄ aũt non ita. Marc⁹ enim ſm dignitatē eos o2dinauit. Remi. Andreas aũt iterptaꝶ virilis. Sicut eniꝫ apud latinos a viro deriuaꝶ virilis:ita apud grecos abanir deriuaꝶ andreas. Bñ autē virilis dr̄. relictis q2 oib⁹ ſecut⁹ ē xp̄m:ꝛ viril̄r in mādatis ei⁹ pſeuerauit. Hiero. Euāgeliſta auteꝫ paria iuga aplo2ũ queq; cõſociat. Iũgit enim petrũ ꝛ andream fratres non tā carne q̄ ſpũ. Iacobũ ꝛ ioannem q̄ patrē co2po2is relinquētes verũ patrē ſecuti ſũt. vñ ſequiꝶ. Iacob⁹ zebedei ꝛ Ioānes frater ei⁹. Iacobũ quoq; appellat zebedei:q2 ꝛ alius ſequit iacob⁹ alphei. Chry. Uide aũt q2 non ſm dignitatē o2dinat. Mihi ei videꝶ Ioānes nõ alijs ſolum:ſed ēt fratre maio2 eſſe. Re. Interp̄taꝶ aũt Iacobus ſupplantans ſiue ſupplantato2:q2 nõ ſoluꝫ vitia carnis ſupplātauit: ſꝫ ēt eandē carnē herode trucidāte cõtēpſit Ioānes iterp̄taꝶ dei grã:q2 p2e oībus diligi a dño meruit. vñ ob p̄cipui amo2is grãꝫ ſup2a pectus dñi in cena recubuit. Seq̄tur. Philippus ꝛ bartholome⁹. Philipp⁹ iterp̄taꝶ os lāpadis ſiue lāpadaꝝ: q2 lumen quo illuminatus eſt a dño mox inuento fratri p officiũ o2is ſtuduit ,ppinare. Bartholomeus ſyrum nomen eſt nõ hebreum:ꝛ interp̄taꝶ filius ſuſpendentis aq̄s .i. xp̄i qui co2da ſuo2ũ p2edicato2ũ de terrenis ad celeſtia ſubleuat ꝛ ſuſpendit:vt quo magis celeſtia penetrant:eo co2da ſuorum audito2ũ gutta ſctē p2edicationis magis inebrient ꝛ infundant. Sequiꝶ. Thomas ꝛ mattheus publicanus. Hiero. Ceteri euāgeliſte in cõiunctione nominum primum ponũt mattheũ

Interp̄tatiões nominũ aplo2ũ.

Aut bartholomeus fili⁹ tholomei.

poſtea thomā. Nec publicani no-
men aſcribunt: ne antiq̄ cōuerſa-
tionis recordantes ſugillare euan
geliſtam viderent̄. Iſte vero ⁊ poſt
thomā ſe ponit ⁊ publicanū appel
lat: vt vbiq̄ȝ abundauit pctm̄: ſup
abūdet ⁊ gr̄a. Remi. Thomas aūt
interpretat̄ abyſſus ſiue geminus
qui grece dr̄ dydimus. Vn̄ aūt dy-
dimus ⁊ abyſſus iterp̄tat̄: q: quo
diutiꝰ dubitauit: eo ꝓfundiꝰ effcm̄
dn̄ice paſſiōis credidit ⁊ myſteriū
diuinitatis agnouit. vn̄ dixit. Dn̄s
meꝰ ⁊ deus meꝰ. Mattheus aūt in
terp̄tat̄ donatus: q: dei munere de
publicano euangeliſta factꝰ ē. Se
quit̄. Et iacobus alphei ⁊ thadeꝰ.
Raba. Iſte iacobꝰ eſt q̄ in euāge-
lijs frater dn̄i noiat̄: ⁊ ēt in ep̄la ad
galathas: q: maria vxor alphei ſo
ror fuit. Marie m̄ris dn̄i: quā Io-
annes euangeliſta mariā cleophe
noiauit: fortaſſe q: idē cleophas ⁊
alpheus eſt dictus. Uel ip̄a maria
defuncto alpheo poſt iacobū natū:
nupſit cleophe. Remi. Et vn̄ dr̄ fi-
lius alphei .i. iuſti ſiue docti: q: nō
ſolū vitia carnis ſupplantauit: ſȝ
ēt curā carnis cōtēpſit. nā cuiꝰ me-
riti fuerit: teſtes ſūt apli q̄ eū ep̄m
hieroſolymitane eccl'ie ordinaue-
runt. vn̄ ⁊ eccleſiaſtica hyſtoria in-
ter cetera d̄ eo dicit. Q: carnē nūq̄ȝ
comedit: ⁊ vinū ⁊ ſicerā non bibit:
balneis ⁊ lineis veſtibꝰ nō ē vſus:
die noctuq̄ȝ flexis genibꝰ orabat
Adeo ēt magni meriti fuit vt ab
oībus iuſtus vocaret̄. Thadeꝰ aūt
ipſe eſt quē lucas iudam iacobi .i.
fratreȝ iacobi appellat: cuiꝰ ep̄la i
eccleſia legit̄: in qua ſe fratrem ia
cobi noiat. Augu. de cō. euā. Non
nulli aūt codices hn̄t Lebbeū. q̄s
aūt vnq̄ȝ ꝓhibuit duobꝰ vel tribus
noibus vnū hoiem vocari? Remi.
Iudas aūt iterp̄tat̄ ꝯfeſſꝰ: eo q̄ fi
liū dei cōfeſſus ſit. Raba. Thadeꝰ
aūt ſiue lebbeus iterp̄tatur corcu-
lus .i. cordis cultor. Sequit̄ Symō
chananeus ⁊ iudas ſcarioth qui
tradidit eū. Hiero. Symon chana
neus ipſe eſt q̄ ab alio euangeliſta

Thadeꝰ alibi dictꝰ lebbeꝰ.

ſcribitur zelotes: chana quippe ze
lus interpretatur. Iudas aūt iſca
rioth vel a vico in quo ortꝰ eſt: vel
ex tribu iſachar vocabulū ſumpſit
vt quodā vaticinio in cōdēnationē
ſui natꝰ ſit. Iſachar enim iterp̄ta-
tus eſt merces vt ſignificet̄ preciū
ꝓditoris. Remi. Interpretat̄ auteȝ
iſcarioth memoria dn̄i: q: ſecutus
eſt dn̄m: ſiue memoriale mortis q̄-
diu meditatus eſt in corde ſuo: vt
dn̄m traderet in mortem: ſeu ſuffo
catio: q: ſe ipſum ſtrāgulauit. Et
ſcienduȝ q̄ duo diſcipuli hoc noīe
ſunt vocati: per quos oēs xp̄iani
deſignant̄: per iudā iacobi illi qui
in confeſſione fidei ꝑſeuerant: per
iudā ſcariotheȝ illi q̄ relicta fide re
tro ꝯuertunt̄. Glo. Duo ⁊ duo noia
tiȝ exprimūtur: vt iugalis ſocietas
approbetur. Augu. xviij. de ciui.
dei. Elegit ḡ hos in diſcipulos q̄s ⁊
apl'os noiauit hūiliter natos. Iho-
noratos: illuminatos: vt q̄cq̄d ma-
gnuȝ eēnt ⁊ facerēt: ipſe in eis eēt ⁊
faceret. Habuit iter eos vnum quo
malo vtens bn̄: ⁊ ſue paſſionis im-
pleret diſpoſitū: et eccl'ie ſue tolerā
dorū malorū preberet exemplum.
Raba. Qui ēt nō per iprudētiaȝ in
ter apl'os eligit̄. magna eſt enim
veritas quam nec aduerſarius mi
niſter infirmat. Uoluit etiā a diſci
pulo prodi: vt tu a ſocio proditus
modeſte feras tuum erraſſe iudi-
cium: periſſe beneficium.

¶ Hos duodecim miſit ieſus
precipiens eis ⁊ dicēs. In viā
gentium ne abieritis: ⁊ in ciui
tates ſamaritanorū ne intra-
ueritis: ſed potius ite ad oues
que ꝑierūt domus iſrael. Eū-
tes autē predicate dicentes:
q: appropinquabit regnuȝ ce
lorum. Infirmos curate: mor
tuos ſuſcitate: leproſos mun-
date: demones eijcite. gratis
accepiſtis gratis date

¶ Glo. Quia manifeſtatio ſpiritꝰ
vt apl's dicit, ad vtilitateȝ eccl'ie da

tur:poſt datam aplis ptātē mittit
eos vt ptātē ad alioꝝ vtilitatē exe-
quant. vñ dr. Hos duodeci miſit ie
ſus. Chry. Attēdite āt opportūita
tē miſſiōis. Poſtꝙ eñ viderūt mor
tuū ſuſcitātē: mare icrepātē: ⁊ cete
ra hmōi. ⁊ ſufficienter ɤtutis ei⁹
demonſtrationē ſuſceperāt p ɤba
⁊ p opera: tūc eos mittit. Glo. Mit
tens autē docet eos quo eant: quid
predicent: ⁊ quid faciant. Prio ꝗdē
quo eant. vñ dicit. Precipiens eis
⁊ dicēs. In viā gentiū ne abieritis
⁊ i ciui. ſamarito. ne intraue. ſȝ po
Allego-rie my-ſteriuȝ. tius ite ad oues q̄ pierunt domus
iſrael. Hiero. Nō ē aūt ɔri⁹ locus
iſte ei p̄cepto q̄ poſtea dr. Euntes
docete oēs gētes: qꝛ hoc añ reſur-
rectionē. illud poſt reſurrectionē
preceptū ē. Et oportebat p̄muȝ ad
uentū xp̄i nūciare iudeis: ne iuſtā
hērent excuſationē dicentes: iō a ſe
dñm reiecīſſe: qꝛ ad gentes ⁊ ſama
ritanos aplos miſerit. Chry. Jō ēt
primo. ad iudeos mittit: vt quaſi i
quadā paleſtra in iudea exercita-
ti: ad agones orbis terrarū itrarēt
⁊ velut quoſdā pullos debiles ad
volādū eos iducēs. Grego. i omel.
Vel qꝛ p̄us ſoli iudee voluit ⁊ poſt
modū gētib⁹ p̄dicari: q̄tenus redē
ptoris nr̄i p̄dicatio a ꝓprijs repul
ſa. gentiles pplos q̄ſi extraneos q̄
reret. Erant ēt tūc qdā q̄ de iudea
vocandi eēnt: ⁊ de gētib⁹ vocādi nō
eēnt: q̄ nec ad vitā repari mereren
tur: nec tñ graui⁹ de cōtēpta p̄dica
tione iudicari. Hyla. Legis ēt le-
ctio obtinere p̄uilegiū euāgelij de
bebat. hoc min⁹ iſrael ſceleris ſui
excuſationē hiturus: ꝙ plus ſedu
litatis i admōitiōe ſenſiſſet. Chry.
Itē ne exiſtimarēt qꝛ xp̄o cōuitia-
bant ⁊ demoniacū eum vocabāt. ꝙ
ppt h̄ eos odio hēret. p̄mū eos emē
dare ſtuduit: ⁊ ab omnibus alijs
diſcipulos adducens eis medicos
⁊ doctores mittit: ⁊ nō ſolū ꝓhibuit
alijs ānunciare anteꝙ iudeis: ſed
neꝙ viā q̄ ad gētes fert ptingere
cōcedebat: qđ ſignat cū dicit. In
viam gentium ne abieritis. Et qꝛ
ſamaritani cōtrarij erant iudeis
ꝗuis faciliores eſſent vt cōuerte-
rent ad fideȝ: tñ neꝙ ſamaritanis
priuſꝙ iudeis predicari permiſit.
vnde dicit. Et in ciuita. ſama. ne in
traueri. Glo. Samaritani quideȝ
fuerunt gētiles dimiſſi in terra iſ-
rael a rege aſſyrioꝝ poſt captiui-
tatē ab eo factā: ⁊ multis periculis
coacti ad iudaiſmum ſunt cōuerſi
circunciſionem: ⁊ quiꝙ libros moy
ſi recipientes: cetera vero oīno ab
horrētes. vnde iudei ſamaritanis
nō coutebant. Chry. Ab his ergo
diſcipulos auertens ad filios iſrl.
mittit quos oues peuntes vocat
nō abſcondentes. vndiꝙ veniam
eis ex cogitās ⁊ attrahens eoꝝ mē
tem. Hyla. Qui tñ lȝ oues vocent: i
xp̄m lupoꝝ ac viperarū linguis ⁊
faucib⁹ ſeuierūt. Hiero. Iuxta tro
pologiā ɤo p̄cipit nobis q̄ xp̄i cen Tropo-logica expoſi-tio.
ſemur. noie ne in viā gentiū ⁊ he-
reticoꝝ ambulemus errorē: vt q̄rū
religio ſeparata eſt: ſeparet ⁊ vita.
Glo. Poſtꝙ aūt docuit eos q̄ eant.
inſinuat q̄d p̄dicēt. vnde ſubditur.
Euntes aūt p̄dicate dicētes: quia
appropinquabit. regnū celorū. Ra
ba. Hic appropiquare dr regnū ce
lorū per collatā nobis fidē inuiſibi
lis creatoris: non aliqua motione
electorū. Recte āt celi vocant ſancti
qui deū fide retinēt ⁊ diligunt cha-
ritate. Chry. in om. Vides myſterij
magnitudinem: vides apoſtolorū
dignitatem: nihil ſenſibile preci-
piuntur dicere: vt moyſes ⁊ ꝓphe
te: ſed noua quedam ⁊ inopinata.
Illi enim terrena bona p̄dicaue-
runt. hi aūt regnū celorū ⁊ oīa que
illic ſūt bona. Grego. in om. Adiū-
cta ſūt āt p̄dicatorib⁹ ſctis miracu-
la vt fidē ɤbis daret virtus oñſa: ⁊
noua facerēt q̄ noua p̄dicarēt. vñ
ſequit. Infirmos curate: mortuos
ſuſcitate: leproſos mūdate: demo-
nes eijcite. Hiero. Ne eñ hoībus
ruſticanis ⁊ abſꝙ eloquij venuſta
te indoctis et illiteratis nemo cre
deret pollicentibus regna celorū:
dat poteſtatem predicta faciendi:

vt magnitudinē ꝓmiſſorū ꝓbet ma
gnitudo ſignoꝝ. Ryla. Tota autē
virtutis dñice ptās in aplīs referſ:
ꝗ ꝗ in adā imagine ꝛ ſimilitudie dei
erāt figurati.: nūc perfectā xp̄i ima
ginē ſortiunſ: ꝛ quicqd maloꝝ ade
corpi ſathane inſtinct⁹ intulerat. h̄
rurſum ipſi de cōione dñice ptātis
emēdent. Greg. i ho. Hec aūt ſigna
in exordio eccleſie neceſſaria fue-
rūt. vt em̄ fides creſceret credentiū
miraculis erat nutrienda. Chry.
Poſtea aūt ſteterūt reuerētia fidei
Notanda ſnia de miraculis. vbiq; plātata. Si aūt: poſtea facta
ſunt: pauca ꝛ rara fuerūt. ꝯſuetu
do em̄ eſt deo talia facere: cū aucta
fuerit mala: tūc em̄ ſuā demōſtrat
potentiā. Grego. in ho. Sctā tñ ec-
cleſia ꝗtidie ſpūalr facit qđ tūc per
aplos corpaliter faciebat. ꝗ nimiꝝ
tanto maiora ſunt: ꝗto p hec nō cor
pora: ſe aie ſuſcitanſ. Re. Infirmi
ꝗppe ſūt ignari ꝗ ñ hñt vires bñ vi
uēdi. Leproſi ſūt imūdi ope vel dele
ctatione carnali. Mortui ſunt qui
opa mortis agūt. demoniaci ſunt ꝗ
in ptātē diaboli ſūt redacti. Hiero.
Et qꝛ ſemp dona ſpūalia ſi merces
media ſit viliora fiunt: adiūgiſ aua
ritie ꝯdēnatio cū ſubdit. Gratis ac
cepiſtis gratis date. q. d. Ego ma-
giſter ꝛ dñs abſq; ꝑcio vobis h̄ tri
bui. ꝗ ꝛ vos ſine precio date. Glo.
Hoc āt dicit ne iudas ꝗ loculos ha-
bebat de ꝑdicta ptāte pecuniā con-
gregare vellet: dānās ēt hic ꝑfidiā
ſymoniace hereſeos. Grego. in ho.
Preſciebat nāq; nōnullos donū ac-
cepti ſpūs in vſuz negociatiōis ifle
ctere: ꝛ miraculorū ſigna ad auari-
tie obſequiū declinare. Chry. Uide
aūt qualr moꝝ diligentiā nō min⁹
hz ꝗ̄ ſignoꝝ: mōſtrās qm̄ ſigna ſi-
ne his nihil ſunt. Etenim ſuperbiā
eorū ꝯprimit dicens. Gratis accepi
ſtis. ꝛ ab amore pecuniarū mūdos
eſſe precipit dicēs. Gratis date. Uel
vt non videaſ eoꝝ eſſe beneficiū ait.
Gratis accepiſtis. q. d. nihil vos de
veſtro largimini ſuſcipientib⁹. neq;
enim mercede hoc accepiſtis: neq;
laborantes in ea gratia: gratis em̄
accepiſtis. ita igiſ alijs date: neq;
enim eſt cōdignū ꝑciū eoꝝ iuenire.

¶ Nolite poſſidere aurū neq;
argentum: neq; pecuniā in zo-
nis veſtris: nō perā in via: neq;
duas tunicas: neq; calciamē-
ta neq; virgaz. Dignus eſt em̄
operarius cibo ſuo.

¶ Chry. Quia ſpiritaliuz merca-
tionem ſupra dominus ꝓhibuerat
cōſequenter radicem oium malorū
euellens ait. Nolite poſſidere auꝝ
neq; argentū. Hiero. Si em̄ ſic ꝑdi
cant vt preciū nō accipiant ſupflua
eſt auri ꝛ argēti nūmorūq; poſſeſ-
ſio. Nā ſi hec habuiſſent videbanſ
nō cauſa ſalutis hominū: ſed cauſa
lucri ꝑdicare. Chr. Per h̄ ergo prece
ptū primo ꝗdē diſcipulos facit non
eſſe ſuſpectos. Scđo ab oī eos libe
rat ſollicitudine: vt vacationē oēm
tribuant v̄bo dei. Tertio docet eos
ſuā virtutē. Hoc nempe eis poſtea
dixit. Nūquid aliꝗd defuit vobis
quādo miſi vos ſine ſacculo ꝛ pera.
Hiero. Qui aūt diuitias detrūcaue
rat que p aurū ꝛ argētū ꝛ es ſignāſ:
ꝓpemodū ꝛ vite neceſſaria āputat:
vt apoſtoli doctores vere religionis
qui inſtituebant oia dei ꝓuidentia
gubernari: ſeipſos oñderent nihil
cogitare đ craſtino. Glo. Uñ addit.
Neq; pecuniam in zonis veſtris.
Duo em̄ ſunt genera neceſſariorū
vnū quo emunſ neceſſaria: qđ intel
ligiſ per pecuniam in zonis: aliud
ipſa neceſſaria quod intelligitur
Duo gña neceſſariorum. per peram. Hiero. Per hoc aūt ꝙ
dicit. Neq; perā i via. arguit phos
qui vulgo appellātur bacthe opite
ꝙ cōtemptores ſeculi et omnia pro
nihilo ducentes: cellariū ſecū vehāt
Sequitur. Neq; duas tunicas. In
duabus tunicis duplex mihi videſ
innuere veſtimentū: non ꝙ in locis
ſythie ꝛ glatiali niue regentib⁹ vna
ꝗs tunica debeat eē ꝯtēt⁹: ſz ꝙ i tu-
nica veſtimētū itelligam⁹: ne alio ve
ſtiti aliđ nob futuroꝝ tiore referue
m⁹. Sequiſ. Neq; calciamenta. Et
plato: ēt ꝑcipit duas corpis ſummi

tates non eſſe velandas:nec aſſue=
fieri debere molitie capitis ꝛ pedū.
cum enim hec habuerint firmitatē
cetera robuſtiora ſūt. Sequit̃. neq̃
virgā. Qui enim dn̄i habem⁹ auxi=
liū: baculi preſidiū cur queram⁹:
Remi. Oſn̄dit ēt dn̄s his verbis: q꞉
ſancti predicatores reuocati ſunt
ad primi hoīs dignitatē: q̄ q̄ꝺiu ce
leſtes poſſedit theſauros iſta non
concupiuit: ſed mox peccando illa
amiſit: iſta deſiderare cepit. Chry.
in homel. Felix aūt ē iſta cōmuta=
tio. nā ꝓ auro ꝛ argēto ꝛ hmōi acce
perūt ptātē curādi īfirmos: ſuſcitā
di mortuos: ꝛ alia hmōi. vnde nō a
ꝑncipio: dixit eis. Nō poſſideatis
aurū vel argētū: ſꝫ qn̄ dixerat. Le=
proſos mūdate demōes eijcite. Ex
quo pꝫ ꝙ āgelos eos ex hoīb⁹: vt
ita dicā: ꝯſtituit: ab oī ſoluēs vite
huius ſollicitudine: vt vna ſola de=
tineant̃ cura q̄ eſt doctrine. A qua ꝛ
eos ſoluit dicēs. Ne ſolliciti ſitis
q̄d loquamini. q̄re: q̄ꝺ vr̄ eſſe valde
onerosum ꝛ graue hoc maxime le=
ue eis oſn̄dit ꝛ facile. Nihil. n. ē ita
iocūdū vt a cura ꝛ ſollicitudie eru=
tū eſſe: ꝛ maxime cū poſſibile fue= Legatio apoſtolica.
rit ab hac erutos in nullo minora=
ri deo p̄nte ꝛ pro oībus nobis effe=
cto. Hiero. Et q꞉ nudos quodāmō
ꝛ expeditos ad predicādū apoſto=
los miſerat: ꝛ dura videbat̃ eſſe cō
ditio magiſtroꝝ: ſeueritatē prece=
pti: ſequēti ſn̄ia tēperauit dicens.
Dign⁹ ē. n. opari⁹ cibo ſuo: q. d. Tā
tum accipite q̄ꝺtū in veſtitu ꝛ victu
vobis neceſſariū ē. vn̄ apl's. Hn̄tes
victū et veſtitū his ꝯtēti ſim⁹ ꝛ alibi
Cōicet his q̄ cathetizat̃ ei q̄ ſe ca=
thetizat in oībus bonis: vt quoꝝ
diſcipuli metūt ſpiritalia: cōſortes
faciāt eos carnaliū ſuorū nō i aua
ritiā: ſꝫ in neceſſitatē. Chry. A diſci
pulis aūt apl'os cibari oportebat:
vt neq̃ ipſi magna ſaperēt aduer
ſus eos qui docebant̃: ſicut oīa pre
bētes ꝛ nihil accipiētes. neq̃ rur=
ſus illi abſcedāt q̄ꝺ ab his deſpe=
cti. Deinde vt nō dicāt apl'i. Men=
dicātes ergo nos iubet viuere: vt i
hoc verecūdarent̃: mōſtrat hoc eis
debitū eſſe operarios eos vocās:
ꝛ q̄ꝺ dat̃ mercedē appelās. nō enim
q꞉ apl'oꝝ in ſermonib⁹ opatio erat
eſtimare debebāt verum eſſe bene=
ficium: q̄ꝺ p̄ſtabāt ꝛ iō dicit. Dign⁹
eſt oparius cibo ſuo. Hoc aūt dixit
Nō q̄dem oſn̄dens tāto p̄cio apo=
ſtolicos dignos eſſe labores: ſꝫ apo
ſtolis legē inducēs ꝛ tribuētib⁹ ſua
dēs: q꞉ q̄ꝺ ab ipſis dat̃: debitū eſt.
Chr. Nō ergo eſt venale euāgeliū
vt ꝓ tpalibus predicet̃. Si eniꝫ ſic
vendūt: magnā rē vilipēdūt. Acci=
piant ergo predicatores ſuſtenta=
tionē neceſſitatis a populo: merce
dem diſpēſatiōis a deo. Nō eniꝫ a
populo reddit̃ quaſi merces illis q̄
ſibi in charitate euāgelij ſeruiunt
ſed tanq̃ ſtipendiū dāt̃ quo vt poſ
ſint laborare paſcant̃. Aug. de cō.
euan. Uel aliter. Cū dixerat domi=
nus apoſtolis. Nolite poſſidere
aurū: cōtinuo ſubiecit. Dign⁹ eſt
. n. operari⁹ cibo ſuo. vnde ſatꝫ oſn̄
dit: cur eos poſſidere ac ferre no=
luerit: nō quo neceſſaria nō ſint ſu
ſtētationi huius vite: ſed q꞉ ſic eos
mittebat vt eis hoc deberi demon
ſtraret ab illis quib⁹ euāgeliū cre=
dētib⁹ annūciarēt: tāq̃ ſtipēdia mi
litātib⁹. Appet aūt hic nō precepiſ=
ſe dn̄m: ita tanq̃ euāgelice viuere
aliūde nō debeāt q̄ꝫ ijs prebentib⁹
quib⁹ annūciāt euangeliū: Alioq̄n
ꝯtra hoc p̄ceptū fecit paul⁹ qui vi=
ctū de manuū ſuaꝝ laborib⁹ trāſi=
gebat. ſꝫ appet poteſtatē dediſſe
apl'is domū in qua ſtarēt ſibi iſta
debere. Cū aūt a dn̄o aliq̄d impe=
ratur: niſi fiat: iobediētie culpa ē.
Cū aūt a dn̄o poteſtas datur: licet
cuiq̃ nō vti ꝛ tanq̃ de ſuo iure rece
dere. Hoc ergo ordinās dn̄s ꝙ qui
euāgeliū annūciāt de euangelio
viuant: illa apoſtolis loquebatur:
vt ſecuri nō poſſiderent neq̃ porta Calciamenta aploꝝ
rēt huic vite necr̄ia nec magna nec
minima. iō poſuit. Nec virgam: oſtē
dens a fidelibus ſuis omnia debe
ri miniſtris ſuis nulla ſuperflua
requirentibus. Hanc ergo poteſta

Calcia= menta aplo⁊ꝝ

tem virge nomine ſignauit: cum di xit ſꝫ Marcū. Ne quid tollerent in via niſi virgā tm̄. Sꝫ ⁊ calciamēta cū dicit. Matthe⁹ in via nō eſſe por tanda: curā prohibuit q̄ ideo portā da cogitantur ne deſint. hoc de dua bus tunicis intelligēdū eſt: ne ꝗſꝗ eoꝝ preter eā qua eſſet indut⁹ aliā portandā putaret: ſollicitus ne op⁹ eſſet cū ex poteſtate illa poſſit acci pere. Proinde marcus dicendo cal ciari eos ſandalijs vel ſoleis: aliq̄d hoc calciamentū myſtice ſignifica tiōis habere admonet: vt pes neq̄ tectus ſit deſup neq̄ nudus ad ter rā. i. nō occultet̄ euangeliū: nec ter renis cōmodis innitant̄. Et q̄ non portari duas tunicas: ſꝫ expreſſius indui prohibet: monet nō duplici ter: ſed ſimpliciter ābulare: ita do minū oīa dixiſſe nullo modo dubi tādū eſt ptim ꝓprie: ptim figurate. Sed euangeliſtas alia iſtum: alia illū iſeruiſſe ſcriptis ſuis. Quiſq̄s aūt putat non potuiſſe dn̄m in vno ſermone q̄dam figurate: q̄dā ꝓprie ponere eloquia: cetera eius inſpi ciat: ⁊ videbit q̄ꝫ tenebre atq̄ ineru dite arbitret̄. Qz enim dn̄s monet vt neſciat ſiniſtra quid facit dex tra ipſas elemoſynas ⁊ quicq̄d hic aliud precipit figurate accipiendū putabit. Hiero. Hec hyſtorice dixe rimus cetera ſm̄ anagogem: nō lꝫ magiſtris aurū ⁊ argētū ⁊ pecuniā q̄ in zonis eſt poſſidere. Aurū ſepe legimus ꝓ ſenſu: argentū ꝓ ſermo ne: es ꝓ voce. hec non licꝫ vobis ab alijs accipe: ſed data a dn̄o poſſide re: neq̄ hoc hereticoꝝ ⁊ phoꝝ per uerſeq̄ doctrine ſuſcipere diſcipli nas. Hyla. Qz vero zona miniſterij apparat⁹ eſt: ⁊ ad efficaciā operis precinctio: ꝓ hoc q̄ eris i zona inhi bet̄ poſſeſſio: ne q̄d in miniſterio ve nale ſit admonemur. Admonemur etiā nec perā habere in via: curā. ſ. ſecularis ſubſtantie relinquēdā: qz oīs theſaurus i terra pernicioſus eſt cordi illic futuro vbi condat̄ the ſaur⁹. Dicit āt. Nō duas tunicas. ſufficit enim nobis ſemel xp̄s indu tus: ne ve poſt intelligentiā verā im

Anago= ſe hiero nimi.

altera deinceps vel hereſis vel le gis veſte induamur. Nō calciamē ta: q: in ſancta terra pctoꝝ ſpinis atq̄ aculeis non obſceſſa: vt moyſi dictū eſt. nudis pedib⁹ ſtaturi: ad monemur nō aliud greſſus noſtri habere: q̄ꝫ quē accepimus a xp̄o ap paratū. Hiero. Uel docet dominus pedes nr̄os mortiferis vinculis nō alligari: ſed ſctām terrā ingredien tes eſſe nudos: neq̄ habere virgā q̄ vertat̄ in colubꝛū: neq̄ in aliquo p̄ ſidio carnis inniti: qz hmōi virga ⁊ baculus arūdineus eſt quē ſi pau lulū p̄ſſeris frangitur. ⁊ manū trāſ forat incūbentis. Hyla. Poteſtatis aūt heſterne iure nō ſum⁹ indigni habentes virgam de radice ieſſe.

¶ In quācūq̄ aūt ciuitatem aut caſtellū intraueritis inter rogate quis in ea dignus ſit: ⁊ ibi manete donec exeatis. In trantes aūt in domū: ſalutate eā dicētes. Pax huic domui. Et ſi quidē fuerit domus illa digna veniet pax veſtra ſuper eā. ſi aūt non fuerit digna: pax veſtra reuertet̄ ad vos. Et qui cūq̄ nō receperit vos: neq̄ au dierit ſermones veſtros exeū tes foras de domo vel ciuitate excutite puluerē de pedib⁹ ve ſtris. Amē dico vobis: tolerabi li⁹ erit terre ſodomoꝝ ⁊ gomor reoꝝ i die iudicij q̄ꝫ illi ciuitati.

¶ Chry. in ho. Qz dixerat ſuperi⁹ dn̄s. Dign⁹ eſt opari⁹ cibo ſuo: ne crederet̄ ꝓpter h̄ oīum eis ianuam aperire: multā diligētiā hic iubet fa cere de hoſpite eligendo. vn̄ dı̄. In quācūq̄ ciuitatē aut caſtellū intra ueritis: iterrogate q̄s in ea dignus ſit. Hie. Apl̄i nouā introeūtes vrbē ſcire nō poterant q̄s talis eēt. ꝗ fa ma hoſpes eligēd⁹ eſt ppl̄i ⁊ iudi cio vicinoꝝ: ne pdicatoris dignitas ſuſcipiētis infamia deturpet̄. Chr. in homel'. Qualiter ergo ipſe xp̄s apud publicanū manebat: qz. ſ. de

gn⁹ effect⁹ erat excōuerſione. Hoc ēt nō ſolū in glīa3 eis ꝓderat ſ3 in ci= batiōe3. Si.n. dign⁹ ē oīno dabit ci= bū: ⁊ maxīe cū nihil ampli⁹ necāriis peteret. Intē de aūt q̄liter oib⁹ eos denudās: nolā eis dedit: ꝑmittētes in domib⁹ eorū qui docebant mane re. Ita.n. ⁊ ipi a ſollicitudinib⁹ erue bant: ⁊ aliis ſuadebāt: q̄m ꝓpter eo rum aduenerāt ſalutē ſolā: in hoc ꝙ nihil deferebāt: ⁊ nihil ampli⁹ necā riis expetebāt. Et ñ ad oēs ſimpl'r itroibāt. nō.n. ſignis ſolū volebat eos claros appere ſ3 magis ꝟtute. Nihil āt ita ꝟtutē deſignat. ſic ñ ſu pfluis vti. Theophyla. Hoſpes vn⁹ ēt eli= git nō tribuēs bñficiū ei q̄ apud ſe māſur⁹ ē: ſ3 accipiēs. hic.n. dr̄ q̄s in ea dign⁹ ſit vt magis ſe nouerit acci pere grām q̄ dare. Hiero. in homi. Intēde aūt q: nōdū oīa eis tribuit neq: enim eis largit vt ſciāt q̄s ſit dign⁹: ſ3 iubet ſcrutari. nō ſolū aūt dignos iubet q̄rere: ſed neq: de do mo in domū trāſmutari cū ſubdit. Et ibi ma. donec exea. vt neq3 ſuſci piētē cōtriſtēt: neq3 ipſi opinione3 accipiāt leuitatis aut gule. Ambr. ſup lucā. Nō ḡ ocioſe dom⁹ quā in grediant apli eligēda diſcernit: vt mutādi hoſpitij cā nō ſuppetat: nō tñ eadē cautio receptori mādat: ne dū hoſpes eligit hoſpitalitas mi= nuat. Seqt. Intrātes āt i domū ſa= lutate eā dicētes. pax huic domui. Gl. Quaſi dice. pacē hoſpiti ꝑcami vt ſopiat oīs repugnātia ꝯ ꝟitatē Hier. in hoc ēt occlte ſalutationē he= brei ac ſyri ſmōis expliſit. Qd̄ enī3 grece dr̄. Chere. ⁊ latine. Aue hoc hebraico ſyroq3 ſmōe appellat Sa lolach ſiue Samalach. i. pax tecū: Qd̄ āt ꝑcipit tale ē. Introeūtes aūt pacē iprecamini hoſpiti: ⁊ q̄ſtū i vo bis ē diſcordie bella ſedate. Sin aūt orta fuerit ꝯdictio vos mercedē hē bitis de illata pace: illi q̄ hr̄e nolue rūt: bellū poſſidebūt. vñ ſeqtur. Et ſi ıbi fuerit fi. pa. re. ſuper eū pax vr̄a. ſi nō ad vos reuerteſ. Ite. Quod ſi fuerit cōtra. Wherein...

Oppoſitio euāgelica ſoluit

pax triplici lingua expreſſa.

q̄d audit. aut ſi nullus audire vo= luerit: ipſe predicator ſine fructu ñ erit: q: ad eū par reuertitur quan do ei a dño p labore ſui operis re= cōpenſat. Chry. in homi. Inſtruit ergo eos dominus ꝙ nō ꝓpter hoc expectent ab aliis preſalutari: q: docebēt ſ3 antecedere ſalutatione alios honorādo. Deinde mōſtrat ꝙ nō ſola ſalutatio: ſed bñdictio p hoc qd̄ dicit. Si fue. do. di. ve. ſuper eam. Remi. Docuit ergo dominus diſcipulos ſuos offerre pacē introi tu dom⁹ vt ſalutatiōe pacis eligere tur domus digna vel hoſpes: ac ſi patēter dicēt. Oib⁹ offerte pacē: q: āt accipiēdo dignos āt nō accipiēdo idignos ſe māifeſtabūt. Q̄uis.n. fa ma ppli i dign⁹ clect⁹ ſit hc ſpes: tñ ſa lutādus eſt vt magis ſua dignita te predicatores vocentur q̄ vltro ſe ingerere videantur. hec autē pax paucorum verborum ad totā explo rationem digne domus vel hoſpi= tis poteſt referri. Theophyla. Salutant ergo apoſtoli domum cum pacis affectu: ſed ita vt potius pacis di= cta ſit q̄ data. Porro autem pace3 propriam: que viſcera miſeratio= nis ſunt: non oportere in eam ve= nire niſi ſit digna: que ſi digna re= perta non fuerit: ſacramentum pa cis celeſtis intra propriam apoſto lorum conſcientiam eſt continēdū. in eos autem qui celeſtis regni p̄= cepta reſpuerint: egreſſu apſorum ⁊ ſigno pulueris a pedibus excuſſi eterna maledictio relinquatur. vñ ſequitur. Et quicūq3 non rece. vos neq3 au. ſ. ve. ex. fo. de do. vel de ci uitate. excutite puluerē de pedib⁹ veſtris. Exiſtenti enim in loco cum loco videtur eſſe communio. Totū ergo qd̄ illius dom⁹ excuſſo pulue re pedū reliquit nihilq3 ſanitatis inſiſtentium apoſtolo: u3 veſt giis mutuatur. Hieroni. Puluis etiam excutitur de pedibus in teſtimo= nium laboris ſui: ꝙ ingreſſi ſint ciuitatem: ⁊ predicatio apoſtolica ad illos vſq3 peruenerit. Siue ex= cutitur puluis: vt ſi tolerabili⁹ erit

terre ſodomoꝝ ꝗ̃ illi ciuitati: q̃ nõ recipit euangeliũ: nihil ab eis acci piãt nec ad victũ quidẽ neceſſaria qui euangeliũ ſpreuerit. Raba. Ual ałr. pedes diſcipuloꝝ ipm opus in= ceſſũqꝫ ꝑdicationis ſignãt. Puluis vero quo aſperguntur: terrene leui tas ẽ cogitationis: a qua etiã ſũmi doctores immunes eẽ nequeunt: cum ꝑ auditoribus ſolliciti ſalubribus curis intendunt et quaſi ꝑ itinera mundi: vno calcaneo terre puluerẽ legunt. Qui ḡ ſpreuerint doctrinã docentium: ſibi labores et picula tediũqꝫ ſollicitudinũ ad teſtimoniũ ſue damnationis inflectũt. Qui vo recepint vbũ: affictiões curaſqꝫ do ctoꝝ q̃s ꝑ ſe tolerabunt in argumẽ tũ ſibi vtũt hũilitatis: et ne leuis culpa videatur eẽ aplos nõ recipe ſubdit. Amẽ di. vo. tole. erit ter. ſo= domorũ et go. in die iu. ꝗ̃ illi ciui. Hiero. Qꝛ ſodomitꝭ ꝛ gomorreis nõ fuit predicatũ: huic aũt cũ predica= tũ ſit non recepit euangeliũ. Remi. Uel quia ſodomite ꝛ gomorrei iter vitia carnis ꝛ hoſpitales fuiſſe le= guntur ꝗ̃uis nõ tales hoſpites re= ceperit ſicut apoſtoli. Hiero. Si au tem tolerabilius erit terre ſodomo rũ ꝗ̃ illi ciuitati que nõ recipit euã geliuꝫ. ḡ inter peccatores ſupplicia diuerſa ſunt. Remi. Spiritaliter tñ ſodomorum ꝛ gomorreorum mẽtio nem facit: vt per hoc demõſtret: qꝛ illa pctã ſunt deo magis odibilia q̃ fiunt ꝯ naturã: pro quibus deletus eſt mundus aqs diluuij: quattuor ci uitates ſubuerſe et mundus quoti die diuerſis malis affligit. Hyla. Myſtice aũt inſtruit nos dominus non immiſceri eorum domibus aut familiaritatibus: q̃ xpꝫ aut infle= ctantur: aut neſciunt et in quacũqꝫ ciuitate interrogare d̃s eoꝝ habi= tatione ſit dign⁹. i. ſicubi eccl'ia ſit: et xps habitator: neqꝫ d̃ ꝗ̃ alibi trãſi re. qꝛ hec eſt domus digna et iuſtus hoſpes. Judeorꝫ autẽ plures erãt futuri quorum tantus in fauorem legis affectus eſſet: vt ꝗ̃uis per ad mirationeꝫ operum in chriſtum cre

Tropologia verboꝝ.

Allegoria.

didiſſent. tamẽ in legis operibus morarentur. Alij vero explorãde li bertatis q̃ i xpo ẽ curioſi: trãſire ſe ad euãgelia ex lege eẽnt ſimulatu ri. Multi ẽt in hereſiꝫ per intelligẽ= tie perueꝛſitatem traducerẽtur. Et qꝛ eſtiuſmõi oẽs penes ſe eẽ vitatẽ catholicã mentiuntur domo ipſa. i. eccleſia caute vtendum eſt.

¶ Ecce ego mitto vos: ſicut oues in medio lupoꝝ. Eſtote ergo prudẽtes ſicut ſerpentes et ſimplices ſicut colũbe. Ca uete autẽ ab hoĩbus. Tradẽt enim vos in cõcilijs. et in ſyna gogis ſuis flagellabũt vos et ad preſides et ad reges duce= mini ꝑpt me: i teſtimoniũ illis et gentibus.

¶ Chry. in om̃. Qꝛ ſuperius aploꝝ remouit ſollicitudineꝫ et ſignorum eos oñſione armauit: ꝯſequẽter ꝑ= dicit eis mala que debebant eis cõ tingere. Primo quidẽ vt diſcerẽt ꝓ= ſcie eius virtutem. ſecundo vt null⁹ ſuſpicaretur: q m̃ ꝑpter imbecillitatẽ magiſtri hec eis ſuperuenirẽt ma= la. tertio vt ipſi ſuſtinentes non ob ſtupeſcerẽt dũ inopinabiliter et pre ter ſpeꝫ euenirẽt. quarto. vt hoc au dientes nõ turbentur i tpe crucis. deinde vt diſcant q̃m noua hec ꝑli ler eſt. Nudos eni mittit: a ſuſcipiẽ tib⁹ iubet cibari. Neqꝫ in hoc ſiſtit: ſed vlterius ſuã virtutẽ oñdit dicẽs. Ecce ego mit. vos ſic oues i me. lu= porum. Ubi ꝯſiderãdũ ꝙ nõ ſimpli citer ad lupos ſed i medio luporꝫ mittit vt hic ſuã vtutẽ magis demõ ſtrẽt cũ oues lupos ſuperauerit: ẽt in medio lupoꝝ exñtes: et p̃rimos morſus accipiẽtes ab eis nõ ſolũ nõ cõſumuntur: ſed ꝛ et illos ꝯuertũt. Mlto ãt mirabili⁹ eſt et maius trãſ mutare mẽtes eoꝝ ꝗ̃ iterficere eos Inter lupos ãt ouiũ manſuetudinẽ eos docꝫ oñdere. Greg. in om̃. Qui enim locum predicatoris ſuſcipit mala inferre non debet: ſed tolera= re: vt ex ipſa ſua mãſuetudine irã

Deus quare mala ꝑdixit aplis.

ſumentiũ mitiget. et peccatorũ vulnera ipſe in alijs afflictionibus vulneratus ſanet. Quõ et ſi qñdo zel⁹ rectitudinis exigit vt erga ſubditos ſeuiat: furor ipſe de amore ſit: non de crudelitate q̃tenus et iura diſcipline foris exhibeat: et intus pr̃na pietate diligat quos foris caſtigat. Multi ãt cũ regiminis iura ſuſcipiunt ad lacerandos ſubditos lardeſcunt: terrorẽ poteſtatis exibẽt: domini videri appetunt: patres ſe eſſe minime recognoſcunt: hũilitatis locũ i elatiõe dñationis imutãt et ſi quando extrinſec⁹ blãdiunt: intrinſecus ſeuiũt. de quibus dr. Ueniunt ad vos in veſtimentis ouiũ. intrinſecus aũt ſunt lupi rapaces. Contra q̃ nob̃ ↄſiderandũ eſt: qr ſic oues inter lupos mittimur ſenſum ſeruantes innocẽtie morſum malitie non habeamus. Hiero. Lupos aũt ſcribas et phariſeos vocat: qui ſunt clerici iudeorũ. Ryla. Lupos etiã ſignificat oẽs hos qui veſano furore in apoſtolos deſeuiturl erãt Chry. i omel. Malorũ aũt erat eis ↄſolatio mittẽtĩ ꝟtus. Et iõ añ oĩa poſuit dicens. Ecce ego mitto vos. q. d. Ne turbemini quoniã in medio luporũ mittimini. poſſum. n. facere vt nihil mali ſuſtieatis: non ſolum lupis non ſuppoſiti: ſʒ leonibus terribiliores effecti. ſed ita expedit fieri. hoc. n. vos clariores fac et meã ꝟtutẽ magis diuulgat: deinde vt aliquid ẽt a ſeipſis iferãt: et nõ ſine cã coronari eſtimẽt: ſubdit. Eſtote ẽ pru. ſic ſer. et ſim. ſic colũbe. Hiero. Ut per prudẽtiã deuitẽt inſidias: per ſimplicitatẽ nõ faciãt malũ. Et ſerpẽtis aſtutia ponit in exemplũ: qr toto corpore occultat caput: vt illud i quo vita ẽ protegat. Ita nos toto piculo corpis caput noſtrum q̃ xp̃s ẽ cuſtodiam⁹. i. fidẽ integrã ⁊ incorruptã ſeruare ſtudeamus. Raba. Solet ẽt ſerpẽs eligere ſtrictas rimas per quas trãſiẽs veterẽ pellẽ exuat. ſilr p̃dicator trãſiẽs per ãguſtã viã veterẽ hoiez oĩno deponat. Remi. Pulchre etiã

Aplorũ prudentia et ſimplicitas

dominus predicatores ſpentis prudẽtiam monet hr̃e: qr pm⁹ hõ per ſpentẽ decept⁹ ẽ: ac ſi diceret: qr hoſtis callid⁹ fuit ad decipiẽdum: vos prudentes ſitis ad liberandũ: ille laudauit lignum: vos laudate crucis virtutem. Ryla. Ille aiuʒ primo mollioris ſex⁹ aggreſſus ẽ ⁊ cõtonẽ mortalitatis ſpopõdit. Pari ẽ opportunitate itroſpecta vniuſcuiuſq; natura et voluntate verborũ adhibenda prudentia eſt: ſpes futurorũ bonorũ reuelãda: et quod ille mentitus ẽ: nos p̃dicemus ex ꝟo ſʒ ſpõſionẽ dei angelis ſiles futuros eſſe qui credãt. Chry. i om̃. Sic aũt prudentiaʒ ſpẽtis opʒ habere vt in pncipalib⁹ ñ laudemur: ſic et ſimplicitatem colũbe l ñ vidicãdo cũ iniuſta patimur: nõ p iſidias alicui nocendo. Remi. Iõ ãt dñs hec duo ſociauit: qr ſimplicitas abſq; prudentia facile decipi poteſt: et prudẽtia piculoſa ẽ: niſi ſimplicitate tẽperet alicui nocẽdo. Hiero. Siplicitas ãt colũbarũ ex ſpũſſci ſpẽ demõſtrat: vñ dic apl's. Malicia puuli eſtote. Chry. in om̃. Quid aũt durius his fiet iuſſionib⁹: ñ. n. ſufficiẽs ẽ pati mala ſʒ neq; turbari ↄcedit qd ẽ colũbe. ira. n. nõ per irã: ſʒ p mãſuetudinem extiguit. Raba. Qd ãt lupi d q̃b⁹ ſupra dixerat ſint hoies oñdit cũ ſubdit. Cauete ãt ad hoib⁹. Glo. Iõ ãt neccẽ ẽ vt ſitis ſic ſpentes. i. aſtuti: mã ſʒ ſuã cõſuetudinẽ tradẽt vos: primũ in cõcilijs phibẽdo ne p̃dicetis l noie meo. deide ,lcorrectos flagellabũt vos tãdẽ ad reges et preſides ducemini. Ryla. Qui extorq̃re ſilẽtiũ veſtrũ aut ↄniuẽtiam tẽtãt. Chry. i om̃. Mirãduʒ ẽ ãt q̃lr h audiẽtes ñ ſtati abſceſſerãt hoies q̃ ſtagnũ illd nũq; egreſſi fuerãt circa quod piſcabãt: qd non virtutĩ eorũ erat ſolũ: ſʒ ſapie doctoris. Unicuiq;. n. malorũ mitigationem adiungit: vnde et hoc dicit ppter me. nõ enim pua cõſolatio eſt propter xp̃m pati: qm̃ non vt pernicioſi et nociui hec patiebãt. Et iterũ addidit in teſtimoniũ illis. Grego.

Qui.ſ.pſequēdo mortē ītulerūt vel
qui videndo nō ſunt mutati. Mors
quippe ſanctorū bonis ē in adiuto
rium: malis in teſtimoniū. vt inde p
uerſi ſine excuſatiōe peant: vñ ele=
cti exemplū capiunt et viunt. Chry.
in om̄. Hoc āt eos ꝯſolabaꝛ: non q2
aliorū cupiebāt penā: ſed vt cōfide=
tiam habeant: qm̄ vbiq3 eū habent
preſentē et ꝑficientē. Hyla. Nō ſolū
autē hoc teſtimonio excuſatio igno
rate diuinitatis adimēda ē pſequē
tibus: ſed etiā gētibus via pādēn=
da credēdi xp̄m ptinaciter: inter ſe
uiētium penas confeſſorum vocib9
predicatū: ⁊ h̄ ē qđ ſubiūgit. Gētib9

¶ Cū āt tradēt vos nolite co
gitare quomō aut qđ loqua=
mini. Dabitur.n. vobis in illa
hora quid loquamini. Nō eni
vos eſtis qui loquimini: ſ3 ſpi
ritus pr̄is veſtri qui loquitur
in vobis.

¶ Chry. in om̄. Cū ꝑmiſſis ꝯſolatio
nibus nō pu3r alia apponit: vt.n.
non dicerent: quaꝛr ſuadere poteri
mus hominibus talibus perſequē
tibus pſecutionibus exītibus iubet
eos d̄ rñſiōe ꝯfidere di. Cū aūt tra.
vos: no. co. quō aut qđ loquamini.
Remi. Duo āt dic̄. Quomodo aut
quid. quoꝝ vnū refert ad ſapiam:
alterū ad oris offm̄. Q2.n.⁊ ipſe ſub
miniſtrabat verba que loq̄ret: et ſa
piā3 q̄ ea pferrēt: n̄ fuerat nec̄e ſā
ctis ꝑdicatorib9 qđ loq̄rentur: aut
quō. Hiero. Cū.n. propter chriſtum
ducamur ad iudices volūtatē tātū
naturā p xp̄o debem9 offerre. Ceteꝝ
ipe xp̄s q̄ i nob̄ hitat loq̄ꝛ p ſe ⁊ ſpi
ritusſcti i rñdēdo gr̄a miniſtrabitur
Hyla. Fides.n. nr̄a oībus ꝑceptis
diuine volūtatis itēta ad rñſionem
ſcie ſtrueꝛ: i exemplo habēs abraā
cui poſtulāti ad hoſtiā iſaac nō de=
fuit aries ad victimā. ⁊ iō ſeq̄ꝛ nō.n.
vos eſtis q̄ lo. ſ3 ſp̄us pa. ve. q̄ lo. in
vo. Remi. Et ē ſēſus. Uos acceditꝭ
ad certamē: ſed ego ſum q̄ prelior.
Uos v̄ba editis: ſ3 ego ſum qui lo=
quor. Hinc paulus ait. An expīētiā

querītis eī9 q̄ in me loquitur xp̄s?
Hiero. Per hoc āt ad ꝓphaꝝ eos di
gnitatē reduxit: q̄. ſ. dei ſp̄u ſunt lo
cuti. Cū āt h̄ di. Ne ſolli. ſitis qđ lo
quamini: alibi d̄r. Parati ſp ad ſa=
tiſfactionē om̄i poſcēti vos rōnem
de ea que i vobis ē ſpe. Cū.n. i me=
dio amicorū certamē erit: iubemur
eſſe ſolliciti: cū āt ē iudicium terribi
le et plebes iſanītes et timor vndi
q3 auxiliū a xp̄o ꝑbetur vt cōfidēter
loquātur et non obſtupeſcant.

¶ Tradet āt frater frē3 i mor
tē et pater filiū: et inſurgēt filij
i parētes: ⁊ morte eos afficiēt:
et eritis odio oībus hoībus p
pter nomē meū. Qui aūt per=
ſeuerauerit vſq3 in finem: hic
ſaluus erit.

¶ Glo. Premiſſa cōſolatione ſubdit
grauiora picula. vñ d̄r. Tradet aūt
fr̄ fratrē in mortē et pr̄ filiū et iſur=
gent fi. i pa. et mor. eos affi. Grego.
in om̄. Minorē.n. dolorē igerūt ma
la q̄ ab extraneis: maior ē que ab il
lis patimur de q̄rū mētib9 preſume
bamus: quia cū dāno corpis mala
nos cruciant charitatis amiſſe.
Hiero. Hoc āt i pſecutionibus fieri
crebro videmus: nec vllus ē inter
eos fidus affectus quorum diuerſa
eſt fides. Chry. Deinde: qđ eſt mul=
tum horribilius: appoſuit di. Et eri
tis odio oī. hominibus: vt eni cōes
orbis terrarū hoſtes ita eos expel=
lere tētabant. Hinc ēt rurſus appo
nitur ꝯſolatio cum dic̄. Propter no= Perſe
men meū. Et cu3 hoc rurſus aliud uerētia
cōſolatoriū ponitꝛ cū ſubditur. Qui expetiꝛ.
autē perſeuerauerit vſq3 in finē: hic
ſaluus erit. Qm̄.n. cōſueuerūt mul
ti in principio quide3 eē vehemētes
poſtea v̄o diſſolui: ꝓpꝛ hoc ait. qm̄
finē requiro. Que.n. vtilitas eſt ſe
minum in principio quidē floreſcē=
tium: Poſtmodū āt tabeſcentiu3?
Propter hoc autem ſufficientem pꝫ
ſeuerentiā expetit ab ipſis. Hiero.
Non enim cepiſſe: ſ3 perfeciſſe v̄tu
tis eſt. Remi. Nec inchoantibus ſ3
perſeuerantibus ꝑmiū tribuitur.

Chry. Ne ãt aliq̃s dicat: q: oīa xp̃s in apoſtolis fecit: nihil mirabile ē tales illos eſſe effectos: nihil patiē tes onerofum: propter hoc ait: q̃ perſeuerentia eis ē opus. Et ſi em ex primis eruti fuerit picülis aliis difficilioib⁹ ↄſeruantur: et poſt illa rurſus alia ſuccedēt: ꝛ non ſtabunt quin iſidias patiātur donec viuūt et hoc occulte iſinuat dicens. Quicq̧ ſeuerauerit vſq̧ in finez hic ſaluus erit. Remi. i. q̃ precepta fidei nõ deſeruerit: et in perſecutionibus non defecerit: ſaluus erit: q: p:o pſecu tionib⁹ terrenis pcipiet p:emia re gni celeſtis. Et notādum. Q: finis non ſemper ſignat ↄſumptiōez: ſed aliquādo pfectionem: iuxta illud. fi nis legis xp̃s ē. vnde ẽt poteſt eſſe ſēſ⁹. Qui pſeuerauerit vſq̧ i finē. i. i xp̃o. Augu. xxi. d̃ ci. dei. In xp̃o nã q̧ perſeuerare eſt in fide eius pma nere que per dilectionez operatur.

¶ Cum autē pſequētur vos i ciuitate iſta fugite i aliã. Amē dico vobis nõ cõſūmabitſ ciui tates iſrl̃ dõcc veniat fili⁹ hoīs. ¶ Chry. i om̃. Poſtq̧ p̃dixit terribi lia illa que poſt crucem et reſurre ctionem et aſcenſionē eis erãt ven tura: rurſus ducit eos ad mãſuetio ra. Non enim iuſſit eos ad perſecu tionez audaciter ire ſed fugere: vñ dic̃. Cum aūt pſe. vos i ci. iſta: fu. in aliam. Q: n. interi p̃ncipiū erat cõ uerſionis eorum: codecente vtitur ſermōe. Hiero. Hoc. n. ad illud tp̃s referendū: ē cum ad predicatiōem apoſtoli mittebāt. quibus ꝛ prope dcm̃ eſt. In viam gentiū ne abieri tis: q̧ perſecutionem timere nõ de beant ſed declinare. Quod q̃dē vi dem⁹ i principio feciſſe credētes qñ orta hyeroſolymis pſecutione di ſperſi ſunt i vniuerſa iudeã: vt tri bulationis occaſio fieret euange lij ſeminariū. Augu. ↄ fauſtū. Neq̧ tñ ſaluator quia nõ poterat tueri diſcipulos ſuos ideo fugere p̃cipit. et huius rei p:ior exemplū p:ebuit ſ; inſtruebat hominis iſirmitatē:

ne deū tētare audeat quãdo habet quid faciat: vt quod cauere oz eua dat. Aug. primo de ci. dei. Potuit ãt eos ãmonere vt ſibi man⁹ iferrent: vt non in man⁹ perſequētiū deueni rent. Porro ſi hoc ille nõ iuſſit aut monuit vt h̃ mõ ſui ex hac vita emi grarent. quibus migrãtib⁹ ſe mã ſionem eternã p:eparaturū ēē pro miſit: q̃lз exēpla apponãt gētes q̃ ignorãt deum. Manifeſtū ē hoc nõ licere credētib⁹ vnū verū deū. Chry. in om̃. Ne aūt dicãt: quid igr̃ ſi pſe cutionem paſſi fugerimus: et rurſ⁹ hinc nos abiecerit: hunc deſtruēs timorē ait. amē di. vo. nõ cõſū. i. nõ p̃ uenietis me circūeūtes paleſtinã donec vos aſſumã. Raba. Uel p̃dic̃ quod non añ p̃dicationib⁹ ſuis ad fidem perducent oēs ciuitates iſrl̃: q̧ reſurrectio domini fuerit ppetra ta et i toto orbe terrarum p̃dicandi euangeliū poteſtas ↄceſſa. Hyla. Uel al'r. Ex vna in aliã fugã ſuaſ det: quia p̃dicatio eius primū a iu dea effugata trãſit ad greciã. Del de diuerſis intra grecie vrbes apo ſtoloꝝ paſſionib⁹ fatigata. Tertio i vniuerſis gentib⁹ demoratur: ſed vt oñderet gentes quidē ap̃loꝝ p̃di catiōi crediturus: veꝝ vt reliquum iſrael crederēt eē aduētui ſuo debi tūait. Nõ ↄſū ci. iſrl̃. i. poſt plenitu dinē gētiū qd̃ erit reliquū iſrl̃ ad im plendū numeꝝ ſcōꝝ: futuro clarita tis xp̃i aduētu ē i eccl'ia ↄuocãduз. Augu. i ep̃la ad honofri. Faciant ḡ ſerui xp̃i qd̃ p̃cepit vl̃ pmiſit ſic ipe fugit i egyptū: fugiãt oino d̃ ci. in ci uitatē: qñ eoꝝ q̃ſq̧ ſpiritaliter a pe ſecutorib⁹ q̃rit: vt ab aliis q̃ nõ ita reqrūt nõ dſerat eccl'ia: ſ; pbeãt ci baria cõſer. qs al'r viuere nõ poſſe nouert. Cū aūt oiuз. i. ep̃oꝝ cle. et laycoꝝ eſt cōe piculū: hi q̃ aliis idi gēt ñ dſerat ab his qb⁹ idigēt: aut igr̃ ad loca munita oēs traſeãt. aut q̃ hñt neceitatē ꝑmanēdi nõ reliquã ab eis: p q̃s illoꝝ eccl'iaſtica ē ſup plēda ne:itas: vt vl̃ pariter viuãt vl̃ pi ter ſufferant quod eos pater fami lias volet pati. Remigius. Pre

Margin notes: Verbū domini mundo vulgatū (beside "vniuerſis gentib⁹"); Doctrina euãgelica (beside "bulationis occaſio"); [faint handwritten note, left margin]

tere a ſciendũ eſt ꝙ ſicut ⁊ preceptũ pſeuerãdi in pſecutionib⁹ ſpẽaliter ad apl'os ptinet: ⁊ ad eoꝝ ſucceſſores viros fortes: ſic licʒ ſniã fugiẽdi ſatis cõuenit infirmis in fide ꝗbus cõdeſcẽdit pius magiſter: ne ſi ſe vltro ad martyriũ obtuliſſent fortaſſis poſiti in tormentis negarent: leui⁹ em̃ erat fugere ꝙ̃ negare. Sed ꝙ̃uis fugiẽdo pfecte fidei ↄſtantiã in ſe nõ oſtenderẽt: tñ magni meriti erãt. qm̃ oĩa pro xp̃o parati erãt deſerere. ſ. fugiẽdo. Niſi aũt illis ſniam fugiẽdi dediſſet: dicerent eos aliq̃ alienos eſſe a gl'ia regni celeſtis. Hiero. Spũal'r aũt poſſumus dicere. Cũ pſecuti vos fuerit i vna ciuitate h̄ e in ſcripturaꝝ libro vel teſtimonio: nos fugiamus ad alias ciuitates. i. ad alia volumina. ꝙ̃uis em̃ ↄtẽtioſus fuerit pſecutor: ante preſidiũ ſaluatoris adueniet ꝙ̃ aduerſarijs victoria concedatur.

¶ Non eſt diſcipulus ſup magiſtrũ: nec ſeru⁹ ſup dñm ſuũ. Sufficit diſcipulo vt ſit ſicut magr̃ eius: et ſeruo ſicut dñs eius. Si patrẽfamilias beelzebub vocauerunt: ꝙ̃to magis domeſticos eius?

¶ Chry. in ho. Qꝛ futurũ erat vt diſcipuli cũ pmiſſis pſecutiõib⁹ etiã diffamati: malã opiniõnẽ paterentur: qđ m'ltis oneroſius eẽ videbatur: hic eos ↄſolaƚ a ſeipo ⁊ ab his que de ipo ſunt dicta cui cõſolationi nulla poterat eẽ equalis. Hier. Dñs em̃ lumẽ eternũ: dux credentiũ: ⁊ imortalitatis parẽs diſcipulis ſuis in futuraꝝ paſſionũ ſolatiũ ante pmiſit: vt glorie loco amplectamur ſi dño noſtro vel paſſionib⁹ adequemur: vñ dicit. Non eſt diſci. ſup ma. nec ſeruus ſuper do. ſuũ. Chry. in ho. Intelligendũ donec fuerit diſcipulus ⁊ ſeruus: non eſt inꝙ̃ ſup magiſtrũ ⁊ dñm: ſm honoris rõnem. Nec nihil ea q̃ raro ↄtingũt h̄ obijcias: ſed ab his que ſunt in plurib⁹ ſuſcipe hũc ſermonem. Remi. Magr̃m aũt ⁊ dñm ſemetipm̃ appellat. p ſeruũ ⁊ diſcipulum ſuos vult intelligi apoſtolos. Glo. q. d. Ne indignemini tolerare q̃ tolero: qꝛ dñs ſuʒ faciẽs qđ volo: ⁊ magr̃ docẽs qđ vtile ſcio. Remi. Et qꝛ hec ſnĩa min⁹ videbaƚ ſuperiorib⁹ v̄bis ↄgrua: q̃ tendãt verba manifeſtat cũ ſubdiƚ. Si prẽm beel. voca. quanto ma. dome. ei⁹? Chry. in ho. Nõ dixit ſeruos: ſʒ domeſticos: vt multã ad eos familiaritatẽ oſtẽderet: ſicut ⁊ alibi dixit. Non dicã vos ſeruos: ſed amicos meos. Remi. Quaſi. d. Uos ꝙ tpales honores ⁊ humanã gl'iam non queratiſ: dũ me videtis ꝑ irriſiões: ⁊ opprobria gen⁹ hũanũ redimere. Chry. in ho. Nõ ſolũ aũt dixit: ſi domus dñm ↄuiciati ſunt: ſed ipam ſpẽm cõuitij qm̃ beelzebub eũ vocauerũt. Hiero. Beelzebub idolũ eſt acharõ qđ vocaƚ in regũ volumine idolũ muſce. Beel ipe ẽ beel vl' ſiue baal. zebub aũt muſca dr̃. Principẽ ergo demonioꝝ ex ſpurciſſimi idoli appellabãt vocabulo: qui muſca dicitur propter immũdiciã que exterminat ſuauitatem olei.

¶ Ne ꝙ timueritis eos. Nihil em̃ eſt opertũ qđ nõ reueleƚ: ⁊ occultũ qđ nõ ſciaƚ. Qđ dico vobis in tenebris: dicite in lumine: ⁊ qđ in aure auditis: predicate ſup tecta. Et nolite timere eos q̃ occidunt corpus: aĩam aũt non pñt occidere: ſʒ potius timete eũ q̃ põt ⁊ aĩaʒ ⁊ corpus perdere in gehennã.

¶ Remi. Poſt pmiſſam ↄſolationẽ aliã nõ minorẽ ſubiũgit di. Ne ꝙ timue. eos. ſ. pſecutores. Quare aũt nõ eẽt timẽdũ manifeſtat cũ ſubiũgit. Nihil ei optũ qđ nõ re. ⁊ occul. qđ nõ ſciaƚ. Hiero. Quõ ꝙ in pñti ſeculo multoꝝ vitia neſciunƚ: ſed de futuro tpe ſcribitur. Qñ iudicabit de⁹ occulta hoim ⁊ illuminabit latebras

tebꝛas tenebꝛarū ꝛ manifeſta fa-
ciet ꝯſilia cordiū:ꝛ eſt ſenſus. Noli
te timere pſecutorū ſeuitiā:ꝛ blaſ-
phemantiū rabiē:q̄ꝛ veniet dies iu
dicij in q̄ ꝛ vr̄a virt⁹ ꝛ illoꝝ neq̄tia
demōſtrabit̄. Hyla. Igit̄ nō minas
nō cōuitia nō ptātes inſectantium
monet eē metuendas:q̄ꝛ dies iudi
cij nulla hec fuiſſe atq̄ꝫ inania re-
uelabit. Chꝛy. in ho. Uel alr̄. Fi-
gura q̄dē eoꝝ q̄ dicunt̄ vniuerſalē
vr̄ enunciationē hr̄e:verū nō de ol
bus:ſ; de p̄miſſis ſolū dictū ē.q.d.
ſi doletis audiētes ꝯuitia: hoc co-
gitare:q̄ꝛ ab hac ſuſpitiōe poſt pa
rū eruemini. Uocāt q̄dē vos ario-
los ꝛ magos ꝛ ſeductoꝛes:ſed expe
ctate parū ꝛ ſaluatoꝛes vos oꝛbis
terraꝝ vniuerſi dicēt:cū p ip̄as ap
parueritis bn̄factoꝛes:nec illoꝝ at
tendēt ſermonib⁹ hoīes:ſed reꝝ ve
ritati. Remi. Quidam aūt dicūt q
his verbis pmiſerit dn̄s diſcipl'is
ſuis q p eos eēnt reuelāda ola oc-
culta myſteria:q̄ ſub velamine lr̄e
legis latebāt:vn̄ apl's dicit. Cū cō-
uerſi fuerint ad xp̄m:tunc auferet̄
velamē.ꝛ eſt ſenſus. Quare debe-
tis timere vr̄os pſecutoꝛes:cū tāte
ſitis dignitatis vt p vos occl'ta my
ſteria legis:ꝛ pph'aꝝ ſint manife-
ſta. Chꝛy. in ho. Deide q̄s eos ab
ol timoꝛe liberauerat: et altioꝛes
oppꝛobꝛijs fecerat:nūc oppoꝛtuno
tp̄e eis loq̄t̄ de libera ppalatiōe q̄
eſt in p̄dicatiōe dicēs. Qd̄ di. vo. in
te. di. i lu. ꝛ qd̄ in au. audi. p̄di. ſup
te. Hyla. Non legimus dn̄m ſolitū
fuiſſe noctib⁹ ſermocinari:ꝛ doctri
nā i tenebꝛis tradidiſſe:ſed h̄ dicit:
q̄ꝛ ois ſermo ei⁹ carnalib⁹ tenebꝛe
ſūt:ꝛ v̄bū ei⁹ infidelib⁹ nox ē. Itaq̄ꝫ
ab eo qd̄ dictū ē cū libertate fidei ꝛ
ꝯfeſſiōe ē loquēdū. Remi. Eſt ꝫ ſē
ſus. Qd̄ di. vo. i tene. i. iter iudeos
incredulos. Uos dicite i lu. i. fideli
bus p̄dicate. Et qd̄ i au. au. i. q di
co vobis ſecrete:p̄dicate ſup tecta
i. palā corā oib⁹. Solem⁹ eñ dicere
In aurē loq̄t̄ illi. i. ſecrete. Raba.
Sane q ait. Pꝛedicate ſup tecta.
iuxta morē puincie paleſtine loq̄t̄
vbi ſolent in tectis reſidere:q̄ꝛ non
ſunt cacuminata:ſed equalia. Er-
go pꝛedicabit̄ in tectis:qd̄ cunctis
audiētib⁹ palā dicet̄. Glo. Uel alr̄.
Qd̄ di. vo. in tene. i. dū adhuc i ti-
moꝛe carnali eſtis. Dicite i lu. i. in
fiducia v̄itatis:cū a ſpūſctō eritis
illuminati. Et qd̄ in au. auditis. i.
ſolo auditu ꝑcipit;. Pꝛedicate. ope
cōplēdo. Sup tecta. i. qd̄ vos erudi
ui in puulo iudee loco vniuerſis v̄
bibus in toto mūdo audacter edica
te. Chꝛy. in ho. Sicut autē q̄n dice-
bat. Qui credit in me opa q̄ ego fa
cio ꝛ ille faciet:ꝛ maioꝛa his faciet
ita ꝛ h̄ mōſtrat:q̄m ola p eos opat̄:
ēt pluſq̄ꝫ p ſeip̄m. q.d. p̄ncipiū ego
dedi ſ; qd̄ pl⁹ ē p vos explere volo:h̄
aūt nō iniūgētis ē ſolū:ſ; futurū
p̄dicēt; ꝛ oñdētis:q̄m ola ſupabūt.
Hyla. Cōſtāter ꝫ ingerēda ē dei co
gnitio.ꝛ pfundū doctrine euāgeli-
ce ſecretū:lumine p̄dicatiōis reue-
landū:nō timēdo eos q̄b⁹ cū ſit licē
tia in coꝛpa tm̄:in alam ius nullū
eſt. Et iō ſubdit̄. Et no. ti. eos q̄ oc.
coꝛ. alam āt nō pn̄t oc. Chꝛy. in ho.
Uide q̄lr oib⁹ eos ſtatuit ſupioꝛes
nō ſollicitudinē ſolū ꝛ maledictio-
nē:neq̄ꝫ picula:ſed ꝛ ip̄am q̄ olbus
vr̄ terribilioꝛ:moꝛtē ſuadēs ppter
dei timoꝛē ꝯtēnere:vn̄ ſubdit. Sed
po. eū ti. q̄ pōt ꝛ alam et coꝛ. p. i ge.
Hie. Nomē gehēne in veterib⁹ li-
bꝛis nō inuenit̄:ſ; p̄mo a ſaluatoꝛe
ponit̄:q̄ram⁹ ꝫ q̄ ſit hui⁹ ſermonis
ocaſio: idolum baal fuiſſe iuxta
hierl'm ad radices mōtis moꝛia in
q̄b⁹ ſyloe fluit. Nō ſemel legimus.
Hec vallis ꝛ parua cāpi planicies
irrigua erat et nemoꝛoſa:plenaq̄ꝫ
delitijs:ꝛ lucus i ea idolo ꝯſecrat⁹.
In tātā aūt ppl's iſrl' demētiā vene
rat:vt deſerta tēpli vicina:ibi ho-
ſtias imolaret ꝛ rigoꝛē religionis
delitie vincerent filioſq̄ꝫ ſuos in-
cenderent demoni. et appellabat̄
locus ip̄e gehennō. i. vallis filioꝝ
ennon. Hoc regum volumē ꝛ para-
lypomenō ꝛ hieremias ſcribūt ple
niſſime:ꝛ ꝯminat̄ deus ſe locū ip̄m
impleturū cadaueribus moꝛtuoꝝ.

Honoꝛ aplicus

Tecta paleſtine equalia.

Gehenna vnde dicit̄.

Neq; em̄ dignū negociū eſt pitura numerare. Ut igit̄ nihil ex nobis pitnrū eſſe cognoſcerein⁹ ipo capil loꝝ nr̄oꝝ ſupputatoꝝ nūero iudicat. Nullus igit̄ corpoꝝ noſtroꝝ caſus eſt ptimeſcēdus. Et iō ſubditur. Nolite ḡ timere: multis paſſerib⁹ melioꝛes eſtis vos. Hier. In q̄ manifeſti⁹ ſupioꝛ expoſitiōis ſenſus expreſſus eſt: q̄ timere nō debeāt eos q̄ pñt corp⁹ occidere: qm̄ ſi ſine dei ſcia parua quoq; alalia nō decidūt: q̄to magis hō q̄ aplica fultus ſit dignitate? Hyla. Uel cuꝫ dicit plurimis eos añ ſtare paſſeribus: oñdit multitudini infidelium electionē fideliū p̄ſſe: q: his caſus in terra eſt: illis volat⁹ in celū. Remi. Myſtice aūt xp̄s caput ē: apl̄i capilli: q̄ pulchꝛe numerati dicuntur: quia nom̄a ſanctoꝝ ſcripta ſunt in celis.

Anagogic⁹ intellect⁹.

¶ Ois ergo q̄ ꝯfitebit̄ me coram hoibus ꝯfitebor ꝛ ego eū corā patre meo q̄ in celis eſt. Qui aūt negauerit me coraꝫ hoibus negabo ꝛ ego eū corā patre meo qui in celis eſt.

¶ Chry. Ejiciēs dn̄s timorē q̄ diſcipuloꝝ ꝯcut ebat aīam per ea q̄ ꝯſequunt̄ rurſus eos ꝯfortat: nō ſolum timorē ejiciēs: ſꝫ ꝛ ſpe premioꝛum maioꝝ eos erigēs in liberā ꝑpalationē veritatis dicēs. Ois ḡ q̄ ꝯfitebit̄ me corā hoib⁹: ꝯfitebor ꝛ ego eū corā p̄re meo q̄ eſt in celis. Hyla. Hoc ꝯcludēdo dicit: q: doctrinis talib⁹ ꝯfirmatos opꝫ liberā de deo ꝯfitendi habere ꝯſtantiā. Remi. Cōfeſſio aūt hic illa intelligenda eſt: de qua dicit apl's. Corde credītur ad iuſtitiā: oꝛe fit cōfeſſio ad ſalutē. Ne ḡ aliq̄s putaret ſe abſq; oris cōfeſſione poſſe ſaluari: nō ſolū ait. Qui me cōfeſſus fuerit: ſꝫ addit. Corā hoibus. ꝛ iterū addit. Qui aūt negauerit me corā hoib⁹ negabo ꝛ ego eū corā patre meo q̄ eſt in celis. Hyla. In q̄ oñdit quales nos nois ſui teſtes hoib⁹ fuerimus: tales apd̄ deū p̄rem teſtimonio ei⁹ vſuros. Chry. in ho. Ubi cōſiderandū eſt: q: in pena amplius eſt ſupplitiū: ꝛ in bonis maioꝛ retributio. Quaſi. d. Supabundaſti p̄mus: me hic ꝯfitēdo aut negādo: ſupabūdabo ꝛ ego ineffabiliter tibi maioꝛa dādo. Illic em̄ ego te cōfitebor aut negabo. Propter hoc ſi feceris aliq̄d bonū: ꝛ non ſuſceperis retributionē: ne turberis: cū additamento em̄ in futuro tp̄e retributio te expectat. Et ſi feceris aliq̄d malū ꝛ nō exolueris vindictā non cōtēnas: illic em̄ te excipiet pena: niſi trāſmuteris ꝛ melioꝛ fias. Raba. Et ſciendū q̄ negare q̄ de⁹ nō ſit: nec pagani pñt: ſed q̄ nō ſit de⁹ filius ꝛ pater negari ab infidelib⁹ pōt. Confitebit̄ ergo aliquē filius apud patrē q̄ per filiū habebit acceſſum ad patrē. Et q: filius dicet. Uenite bn̄dicti patris mei. Remi. Negab: t aūt negantē ſe: q: p ip̄m non habebit acceſſum ad patrē: et a cōſpectu ſue diuinitatis ꝛ patris repellet̄. Chry. Ideo aūt nō ſolum fidē que eſt ſm mentē: ſed ꝛ ꝯfeſſionem exigit oꝛis: vt erigat nos in liberā ꝑpalationē amplioꝛē amoꝛē excelſos nos faciēs. Hec aūt verba ad vniuerſos loquit̄: ꝛ neq; pſona aploꝝ vnt̄ ſolū. Nō em̄ ſolos apoſtolos: ſed ꝛ diſcipulos coꝝ facit viriles. Qui nūc h̄ ſeruat: non ſolū cū libera propalatione docebit: ſed et oibus facile ſuadebit: huius eniꝫ verbi obſeruatio multos ad apoſtolos adduxit. Raba. Uel confitetur quis ieſum ea fide que per dilectionem operatur: mādata eius fideliter implendo: negat qui p̄ceptis non obedit.

Deū eē negari nō pōt.

¶ Nolite arbitrari: q: veniſſe pacē mittere in terrā. Nō veni pacē mittere: ſed gladiū. Ueni em̄ ſeparare hoīem aduerſus patrē ſuū ꝛ filiā aduerſus matrē ſuā: ꝛ nurū aduerſus ſocrū ſuā: et inimici hoīs domeſtici eius.

Pacis manda tum a dño.

¶ Hiero. Supra dixerat. Qđ dico
vobis in tenebris dicite in lumine
nũc infert qđ poſt predicationem
ſequatur dicẽs. Nolite arbi. q2 ve.
pa.mit.i ter. Nõ ve.pa.mit.ſ3.gla.
Glo. Uel alr̃ ↄtinua. Sicut timor
mortis nõ d3 attrahere ſic nec car-
nalis affectus. Chry. Qualr̃ ĝ eis
iniũxit vt i vnã quãq3 domũ ingre
dientes pacem idicerent? Qualr̃
ẽt ⁊ angeli dixerũt. Glĩa i excelſis
deo: ⁊ in terra pax hoīb9: qm̃ h̃ ma
xime ẽ pax cũ id qđ egrotat icidit:
cũ id qđ litẽ ifert ſepatur: ita enim
poſſe erit celũ terre copulari. Nã ⁊
medic9 ita reliquũ ↄſeruat corp9 cũ
id quod iſanabilr̃ ſe h3 abſciderit.
Ita quidẽ ⁊ i turri babel geſtũ eſt
malã em̃ pacẽ bona diſſonãtia ſol-
uit. Ita ⁊ paulus eos q̃ aduerſus
eũ ↄſonabãt diuiſit: Non ei vbiq3
cõcordia bonũ ẽ: nã ⁊ latrones ↄſo
nant. Hoc ãt p̃liũ nõ eſt ſui propoſi
ti: ſ3 illo2 ꝑ cõſilij. Hiero. Ad fidẽ em̃
xp̃i totus orbis ↄtra ſe diuiſus eſt
Unaqueq3 dom9 ⁊ ifideles habuit
⁊ credentes: ⁊ ꝓpterea bellum miſ
ſum ẽ bonũ: vt rumperet̃ pax ma-
la. Chry. Hoc ãt dixit quaſi diſcipu
los cõſolãs: ac ſi diceret: Ne turbe
mini: q̃ſi p̃ter ſpem his ↄtingenti-
bus: ꝓpter h̃ em̃ veni vt p̃liũ mittã
Et nõ dixit preliũ: ſ3 qđ difficili9 eſt
gladiũ. Uoluit em̃ aſpitate v̄bo2
eo2ũ excitare auditũ: vt nõ in diffi-
cultate rerũ d̃ficiãt: ne aliq̃s dicat
q blãda ſuaſit: ſ3 difficilia occulta
uit. Meli9 ẽ em̃ i reb9 manſuetudi
nem videre q̃3 in v̄bis: ⁊ ꝓpt̃ hoc i
his nõ ſtetit: ſ3 exponẽs prelij ſpẽ3
oñdit h̃ eẽ ciuili bello difficili9 di-
cens. Ueni em̃ ſepare hoie3 aduer
ſus patrem ſuũ: ⁊ filiã aduer. mã.
ſuã: ⁊ nu2 aduer. ſocrum ſuã. In q̃
oñdit q nõ ſolũ i familiarib9 erit
hoc preliũ: ſ3 in amantiſſimis ⁊ val
de neceſſarijs: qđ maxime xp̃i v̄tu
tẽ oſtẽdit: q2 diſcipuli hec audien-
tes ⁊ ipſi ſuſceperunt: ⁊ alijs ſuaſe
runt. Quãuis autem non ipſe xp̃s
hanc ſeparationẽ fecerit: ſ3 illoru3
malicia: tñ dicit ſe facere ſm̃ ſcri-
pture ↄſuetudinẽ. Scriptũ ẽ el. De
dit eis deus oculos vt nõ videant
Hoc aũt maxie oſtẽdit vetus teſta
mẽtũ nouo eẽ cognatũ. Etenim in
iudeis vnuſq̃ſq3 primum iterficie
bat: qñ vitulũ fecerũt: ⁊ qñ beelphe
gor imolauerũt: vñ vt monſtraret
eundẽ eſſe cui hec ⁊ illa placuerũt
ꝓphetie meminit dicẽs. Et inimi-
ci hois domeſtici eius. Et i iudeis
tale aliquid ↄtigit: erant em̃ ꝓphe
te ⁊ pſeudo ꝓphe ⁊ plebs ſcidebat̃
⁊ domus diuidebant̃: ⁊ hi q̃dẽ his
credebant: alij ãt illis. Hiero. Hic
autẽ locus prope iiſdẽ verbis i mi-
chea ꝓpheta deſcribit̃. Et notãdũ
vbicũq3 d̃ veteri teſtamẽto teſtimo
niũ ponitur vtrũ ſenſus tm̃ an ⁊ v̄-
ba conſentiant. Hyla. Myſtice aũt
gladius telo2ũ oim acutiſſimũ ẽ in
quo eſt ius ptãtis ⁊ iudicij ſeueri-
tas ⁊ aiaduerſio pctõ2u3. Dei igit̃
verbũ nũcupatũ meminerimus in
gladio: q̃ gladi9 miſſus ẽ i terrã. i.
predicatio ei9 hoium cordib9 infu
ſa. Hic igit̃ q̃nq3 habitãtes in vna
domo diuidit: tres in duo: ⁊ duo in
tres: ⁊ tria ad hoiem referimus. i.
corpus ⁊ aiam ⁊ volũtatẽ: nam vt
corpi aia data eſt: ita ⁊ ptãs homi-
ni vtẽdi vtroq3 vt vellet idulta eſt.
Atq3 ob id lex eſt ꝓpoſita volunta
ti: ſed hoc tm̃ i illis deprehendit̃: q̃
primi a deo figurati ſũt. S3 ex pec
cato atq3 ifidelitate p̃mi9 parẽtis ſe
q̃ntibus gñationib9 cepit eſſe cor
poris nr̃i pr̃ pctm̃: mr̃ aie infideli-
tas. Uolũtas aũt ſua vnicuiq3 ad-
iacet: ergo ia3 vni9 dom9 q̃nq3 ſũt.
Cũ ergo inouamur baptiſmi laua
cro ꝑ virtutẽ v̄bi ab originis nr̃e
peccatis ſeparamur: reciſiſq3 q̃da3
obſectione gladij dei a pr̃is ⁊ ma-
tris affectiõib9 diſſidem9: ſicq3 gra
uis in domo vna diſſenſio ⁊ dome-
ſtica nouo hoi erũt inimica: q2 ille
manere i ſpũs nouitate gaudebit:
ea v̄o q̃ a ꝓſapie ãtiq̃tate d̃ducta
ſunt: ↄſiſtere in his q̃bus oblectan
tur concupiſcunt. Augu. de q̃. euã.
Uel aliter. Ueni ſeparare ho. ad-
uer. pa. ſuũ. quia renunciat quis

Uerbũ dei gla dius eſt

diabolo qui fuit filius ei⁹. Et filiā
aduerſus matrem. nam plebs dei
aduerſus mūdanā ciuitatē hoc.ē p
nicioſam ſocietatē gñis humani:
quā nūc babylonia: nunc egypto:
nūc ſodoma: nūc aliȷs atqꝫ aliȷs no
minibus ſcriptura ſignat. Nuruz
aduerſus ſocrum ſuā eccleſiā ad=
uerſ⁹ ſynagogaz: que ſꝫ carnē chri
ſtum peperit ſpōſum eccleſie. Di=
uidunt autē in gladio ſpūs: qđ eſt
verbū dei. Et inimici hoīs dome=
ſtici eius cū qbus ante ꝯſuetudine
implicat⁹ erat. Raba. Nulla apđ
eos iura cuſtodiri pñt: iter quos fi
dei bellū eſt. Glo. Uel alr. Hoc di=
cit.q.d. Nō ad hoc iter hoies veni:
vt carnales affectus ꝯfirmem: ſed
ſpūali gladio diſſecē. vñ recte dr.
Et inimici hoīs domeſtici ei⁹. Gre
go.iij.mo. Callidus nāqꝫ aduerſa
rius cū a bonorū cordib⁹ repelli ſe
cōſpicit: eos qui ab illis valde di=
ligunt exquirit. Et p eorū ꝟba blā
diens loquit̃ q̄ plus ceteris amant̃
vt dū vis amoris cor pforat: facile
pſuaſionis eius gladius ad inti=
me rectitudinis munimē irrūpat.

¶ Qui amat patrem aut ma
trem pluſq̄ me non eſt me di=
gnus. et qui amat filiuz aut fi
liā ſup me nō eſt me dign⁹. ⁊ q̄
nō accipit crucē ſuā ⁊ ſeqtur
me nō eſt me dignus. Qui in
uenit animā ſuam perdet illā
⁊ q̄ perdiderit animā ſuam p
pter me inueniet eam.

Ordo charitatis.

¶ Hiero. Qz añ pmiſerat: nō veni
pacē mittere: ſꝫ gladiuz: ⁊ diuide=
re hoiem aduerſus prēm ⁊ mrēm
⁊ ſocrū: ne quis pietatē religioni
anferret ſubiecit dicēs. Qui amat
pa. aut ma. pluſq̄ me nō eſt me di
gnus Et in cantico legimus canti
corum. Ordinauit in me charitatē
hic eñ ordo ī omni affectu neceſſa
rius eſt. Ama poſt deum prēm aut
matrem aut filios. Si aūt neceſſi=
tas venerit vt amor parentū aut
filiorum dei amori cōparetur: ⁊ nō
poſſit vtrūqꝫ ſaluari: odium ī ſuos
pietas in deū eſt. Nō ḡ prohibuit
amari prēm aut matrē: ſꝫ ſignāter
addidit. Pluſq̄ me. Hyla. Illi eñ
q̄ domeſticas hoīum charitates di
lectioni ei⁹ ptulerit: futurorū bono
rū īdiguerūt hereditate. Chry. Si
aūt paulus iubet p oīa parētibus
obedire nō mireris: in illis eñ ſo=
lum dicit obediendū q̄ nō nocēt pie
tati: etenim ſcīm ē oēm eis alium
reddere honorē. Cū autem ampli⁹
debito exegerint: nō oportet aſſen
tire. Sūt aūt hec veteri teſtamēto
cōſonātia: etenī illic eos q̄ idola co=
lebāt: nō odio hr̄e ſolū: ſꝫ ⁊ lapida
re dñs iubet: ⁊ in deutronomio dr.
Qui dixerit prī ſuo ⁊ mrī ſue: ne=
ſcio vos: ⁊ frībus ſuis ignoro illos
hi cuſtodierūt eloquiū tuum. Glo.
Ur āt id in plurib⁹ accidere: vt pa=
rentes plus diligāt filios q̄ filij di
ligant eos: ⁊ iō gradatī poſtq̄ ſuū
amorē amori parētū eſſe preponen
dū docuit: docet ꝯſr pferendū eē fi
lioꝝ amori dicēs. Et q̄ amat fi. aut
fi. ſup me: nō eſt me dignus. Rab.
Per qđ ſignat illū diuino cōſortio eē
indignū q̄ ꝯſanguinitatis carnalē
amarē preponit ſpūali amori dei.
Chry. Deinde vt nō moleſte ferāt
illi.ſ. qbus amor dei pfert̃: ad altio
rē adducit ſmonē: aīa ei nihil ē fa
miliari⁹ alicui: ſꝫ tñ ⁊ hāc nō ſimplr
eā hrī odio iuſſit: ſꝫ vt eā qs tradat
in occiſiones ⁊ ſanguines: oñdens
q̄ nō ſolū ad mortē opz eē patū: ſꝫ
ad mortē violētā ⁊ reprobatiſſimā
ſ. mortē crucis: vñ ſeqt̃. Et q̄ nō ac
cipit crucē ſuā ⁊ ſeqtur me nō ē me
dignus. Nihil āt adhuc eis de pro
pria dixerat paſſione: ſꝫ interim in
his eos erudit vt ſmonē de paſſio=
ne ei⁹ magis ſuſcipiant. Hyla. Uel
qui xp̄i ſunt crucifixerūt corp⁹ ſuuz
cū vitiȷs ⁊ cōcupiſcentȷs: ⁊ īdign⁹
eſt xp̄o q̄ non crucē ſuā in qua cō=
patimur: cōmorimur: cōſepelimur
cōſurgimus accipiens dñz ſit ſecu
tus: in hoc ſacramento fidei ſpūs
nouitate victurus. Grego. in omē.
Crux quippe a cruciatu dicitur: et

duobus modis crucē dñi baiulam⁹ tū aut per abſtinētiā carnē affligimus aut per ɔpaſſionem ꝓximi neceſſitatē illi⁹ noſtrā putam⁹. Sciendū ṽo ē ꝙ ſūt nonnulli q̄ carnis abſtinētiā nō ꝓ deo: ſed pro inani glīa exhibēt: ⁊ ſūt nōnlli q̄ ɔpaſſionē ꝓximo: nō ſpiritualr̄ ſ carnalr̄ īpēdūt: vt ei nō ad ṽtutē: ſ q̄ſi miſerando ad culpas foueāt. Hi itaq̄ crucē vidētur ferre: ſ dn̄m non ſequunꝭ. Et iō ait. Et ſeq̄tur me. Chry. Quia ṽo precepta hec que iniungūtur onerōſa videbantur: ponit ⁊ vtilitatē eorū maximā exiſtentē dicēs. Qui inuenit animam ſuā perdet eam. Quaſi dicat. Non ſolū hec que ꝑmiſi nō nocent ſ maxime ꝓderunt: ɔtraria ṽo nocebūt ⁊ hoc vbiq̄ facit. Ab his eñ q̄ homines concupiſcunt inducit: ſicut ſi dicaꝭ. Propter q̄d nō vis cōtemnere aīam tuā? q: diligis eā? Quocirca ꝓpter hoc ɔtēne: ⁊ tūc ei maxime ꝓderis. Remi. Aīa āt in hoc loco nō ſuba ē itelligēda: ſ hec vita pn̄s: ⁊ ē ſenſus. Qui iuenit aīaz ſuā. ſ. hāc pn̄tē vitā. i. q̄ hāc lucē et ei⁹ dilectionē ⁊ voluptates ad hoc deſiderat vt ſemꝑ inuenire poſſit: iſtā quā ſemꝑ ſeruare cupit ꝑdet: ⁊ aīaz ſuā eterne dānatiōi p̄eparat Raba. Ul' alr̄. Qui ſalutez aīe ſue q̄rit eternam: ꝑdere: hoc eſt in morte dare nō dubitat: vtriq̄ aūt ſēſui congruit apte q̄ð ſequiꝭ. Et q̄ ꝑdiderit aīam ſuā ꝓpter me: iueniet eā. Remi. Jdeſt q̄ hanc tpalē lucē ⁊ eius dilectiōis ⁊ voluptates tpe pſecutionis ꝓpter cōfeſſionē noīs mei cōtēpſerit: aīe ſue iueniet eternā ſalutē. Hyla. Sic ḡ pficit lucruz aīe in mortē ⁊ dānum in ſalutē: detrimento eñ breuis vite fenus immortalitatis acquiritur.

¶ Qui recipit vos: me recipit ⁊ q̄ me recipit: recipit eū q̄ me miſit. Qui recipit ꝓphetam i noīe ꝓphete: mercedē ꝓphete accipiet. Et q̄ recipit iuſtū in iuſti noīe mercedem iuſti accipiet. Et quicūq̄ potū dederit vni ex minimis iſtis calicē aq̄ frigide tm̄ i nomine diſcipuli: amen dico vobis non perdet mercedem ſuam.

¶ Hiero. Dn̄s ad p̄dicationē diſcipulos mittens: docet picula nō timēda: affectū ſubijcit religioni: aurū ſupra tulerat: es ð zona excuſſerat: dura euāgeliſtarū ɔditio. Unde ergo ſūptus? vñ vict⁹? vñ neceſſaria? ⁊ cetera. Et iō auſteritatem p̄ceptoꝝ ſpe tēpat ꝓmiſſoꝝ indens Qui recipit vos me recipit: vt in ſuſcipiēdis ap̄lis vnuſquiſq̄ credentiū xp̄m ſe ſuſcepiſſe arbitreꝭ. Chry. Sufficientia ſiquidē erāt p̄miſſa ad pſuadēdū eis q̄ erāt apoſtolos ſuſcepꝭi. Quis eī eos q̄ ita erāt fortes ⁊ oēs cōtēnebāt. vt alij ſaluarenꝭ: nō ſuſcipet cū oī deſiderio? Et ſuꝑius q̄dē penā cōminat⁹ eſt his q̄ nō reciperent. hic aūt retributionē ꝓmittit recipientibus. Et primo q̄dem repromittit honorē ſuſcipientibus ap̄los vt xp̄m ſuſcipiant ⁊ etiā patrē: vñ ſubdit. Et q̄ me recipit: recipit eū q̄ me miſit. Quid aūt huic honori fiet eq̄le: vt q̄s p̄rem ⁊ filiū recipiat? Hyla. Jn quib⁹ ṽbis docet ēt in ſe mediatoris offīm qui cū ſit receptus a nobis atq̄ ipſe ꝓfectus ex deo ſit: de⁹ p illū trāſfuſus i nobis ſit: ⁊ p hūc ordinē grāꝝ nō aliud ap̄los receꝑiſſe ꝙ deū: q: ⁊ in illis xp̄s: ⁊ i xp̄o deus habitat. Chry. Promittit aūt poſt hec ⁊ aliā retributionē dicēs. Qui reci. ꝓphetā in noīe ꝓphete: mer. ꝓphete accipiet: ⁊ q̄ re. iuſtuz in no. iuſti mer. iuſti accipiet. Non autē ſimplr̄ dixit. Qui ſuſcipit ꝓphetā: aut q̄ ſuſcipit iuſtū: ſed addit. Jn noīe ꝓph̄e: ⁊ in noīe iuſti: h̄ eſt ſi non ꝓpter vite huius eminētiā: neq̄ ꝓpter aliud tēporaliū ſuſceperit: ſed q: vel ꝓpheta eſt: vel iuſtus. Hiero. Uel alr̄. Q: ad ſuſceptionē magiſtrorum diſcipulos ꝓuocauerat: poterat credentiū occulta eſſe reſponſio: ergō ⁊ pſeudo

Notabilis dictio. (left margin)

Christus mediator. (right margin)

ꝑphas ꝛ iudā ꝓditorē debem⁹ ſuſcipere: vñ dñs dicit nō ꝑſonas ſuſcipiēdas eē ſʒ noia: ꝛ mercedē non ꝑire ſuſcipiētis: lʒ indign⁹ fuerit q̄ ſuſcepl⁹ ſit. Chry. Dicit aūt. Mercedē ꝓphete ꝛ mercedē iuſti accipiet. i. q̄lē decens eſt accipe eū q̄ ſuſcipit ꝓphetā vł iuſtū: vel qualem ꝓpheta aut iuſtus ē accepturus. Chry. in om̄. Nō em̄ ait mercedē ꝺ ꝓpha vel iuſto. ſʒ mercedē ꝓphete vel iuſti. Iſte em̄ fortaſſe iuſtus eſt ꝛ q̄ꝫto in h̄ mundo nihil poſſidet tāto loquēdi ꝑ iuſticia fiduciā maiorē hʒ: h̄c cū ille ſuſtentat q̄ i h̄ mūdo aliq̄d poſſidet illi⁹ iuſtitie libertatē ſibi ꝑticipē facit: ꝛ cum eo pariter iuſtitie p̄mia recipiet quē ſuſtētādo adiuuit. Ille ꝓphetie ſpū plenus eſt: ſʒ tn̄ corporeo eget alimento. Et ſi corpus nō reficit: certū eſt q̄ vox ipſa ſubtrahat. Qui igr̄ ꝓphe alimēta tribuit: vires illi ad loquendū dedit. Cū ꝓpha ergo mercedē ꝓphe accepiet: qui h̄ āte dei oculos exhibuit qꝺ audiuit.

Allegoria.

Hiero. Myſtice aūt qui ꝓphetam recipit vt ꝓphetā: ꝛ itelligit eūʒ de futuris loquētē: hic ꝓphete mercedeʒ accipiet. Igitur iudei carnalr intelligentes ꝓphas: mercedē non accipient ꝓphetaꝝ. Remi. Nōnulli vero ꝓpham itelligūt dn̄m ieſū chꝛiſtū: de quo moyſes dicit. Prophetam vobis ſuſcitabit deus quē ſilr ꝑ iuſtū intelligūt: q2 incōparabilr iuſtus eſt. Qui ergo in noie iuſti ꝛ ꝓphete. ſ. chꝛiſti: ꝓphetā vł iuſtū ſuſcipit ab eo recipiet remunerationē: ꝑ cuius amore recipit.

Chriſt⁹ ꝓpha ꝛ iuſt⁹ anthonomatice.

Hiero. Poterat āt aliq̄s cauſari ꝛ dicere. Pauptate ꝓhibeor vt hoſpitalis eſſe nō poſſim: ꝛ hanc excuſationē leuiſſimo exēplo diluit: vt calicem aque frigide toto aīo porrigam⁹ dicens. Et quicūq̧ potū dederit vni ex minimis iſtis aque frigide calicē tm̄ in noīe diſcipuli: amē dico vobis non perdet mercedem ſuā. Frigide inquit non calide: ne ꝛ in calida pauptatis ꝛ penurie lignorum occaſio q̄reretur.

Remi. Dicit aūt minimis. i. nō ꝓphete: nō iuſto: ſʒ alicui ex mimis. Glo. Ubi nō deū magis ad pium affectū dātis reſpicere: q̄ꝫ ad q̄ꝫtitatē rei exhibite. Uel minimi ſunt q̄ nihil penit⁹ h̄nt in hoc mūdo: ꝛ iudices erūt cū xp̄o. Hyla. Uel preuidens plures futuros tm̄ apoſtolatus noie glorioſos: omni ꝟo vite ſue opere improbabiles obſequiū quod ipſis ſub religionis opinione delatū eſt mercede nō fraudat. nā lʒ ꝛ ipſi mimi eſſent. i. pctōꝝ omnium vltimi: nō inania tn̄ i eos etiā leuia ſub frigide aque nomie deſignata officia eſſe decernit. Nō enim peccatis hois ſed diſcipuli nomini honor ꝯſtitus eſt. Ca. xi.

Et factū eſt cū cōſūmaſſet ieſus ꝓcipiens duodecī diſcipłis ſuis: trāſiit inde vt doceret ꝛ p̄dicaret i ciuitatib⁹ eoꝝ. ¶ Rab. Poſtq̄ꝫ diſciplos ſuos dn̄s ad p̄dicandum mittens: p̄miſſis ꝟbis ſuis inſtruxit. Ipſe ēt qꝺ docuerat ꝟbis: factis ipleuit: offerēs p̄mā p̄dicationē iudeis: ꝛ hoc ē qꝺ dr̄. Et factū eſt cū ꝯſūmaſſet ieſus. Chry. in omł. Dicit aūt. Trāſijt inde. Q2 em̄ eos miſit: ſubtraxit ſeipſum: dans locū eis ꝛ tempus facere que iniunxerat: eo enim preſente ꝛ curante nullus ad diſcipulos vellet accedere. Remi. Pulchre aūt de ſpūali doctrina: qua. ſ. apoſtolos iſtruxerat ad generalē tranſit in ciuitatibus predicando: q2 in h̄ de celis ad terras deſcendit vt oēs illuminaret: in quo facto monent etiam ſancti predicatores vt oib⁹ prodeſſe ſtudeant.

¶ Ioānes aūt cū audiſſet in vīculis opa xp̄i: mittēs duos de diſcipulis ſuis ait illi. Tu es q̄ vēturus es an aliū expectam⁹? Et reſpondens ieſus ait illis. Eūtes renūciate ioā

ni que audiſtis et vidiſtis. Ceci vident: claudi ambulant: leproſi mũdantur: ſurdi audiũt: mortui reſurgunt: pauperes euangelizant: ⁊ beatus eſt qui nõ fuerit ſcandalizatus in me.

¶ Glo. Poſuerat ſupra euãgeliſta quõ p mira culaꝝ doctrinã chriſti tã diſcipuli ꝗ̃ turbe inſtruebant: nũc oſtendit quõ hec inſtructio vſqꝫ ad diſcipulos ioannis peruenerit: qui ad xp̃m emulationẽ habere videbãtur: vñ dicit. Joãnes aũt cũ audiſſet invinculis opera chriſti: mittens duos ex diſcipulis ſuis ait illi. Tu es qui venturus es: an alium expectamus? Grego. Querendũ autẽ nobis eſt. Joãnes ꝓpheta ⁊ pluſꝗ̃ propheta: qui veniẽtẽ ad baptiſmũ dñm oſtendit dicens. Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mũdi: cur in carcere poſitus mittens diſcipulos requirit. Tu es qui ventures es: an aliũ expectamus? tanꝗ̃ ſi ignoraret quem oſtenderat: ⁊ an ipſe ſit neſciat: quẽ ipſe ꝓphetizãdo: baptizando: oſtendendo ipſum eſſe clamauerat. Ambro. Nõnulli autẽ hoc ſic intelligunt. Magnũ quidẽ ita ꝓpham eſſe ioãnẽ: vt xp̃m agno ſceret annunciaret remiſſionẽ peccatorũ futurã: ſed tñ tãꝗ̃ piũ vatẽ quẽ vẽturũ crediderat nõ crediditſſe moriturũ. Nõ igitur fide ſed pietate dubitauit. Dubitauit etiam ⁊ petrus dicens. Propitius tibi eſto domine: nõ fiet hoc. Chry. in ho. Sꝫ nõ vtiqꝫ hoc habet rõnẽ. Joannes enim neqꝫ hoc ignorabat: ſꝫ hoc primũ teſtatus eſt dicens. Ecce agnus dei qui tol. pctã mũdi. Agnũ eñi vocans crucẽ diuulgat: nec aliter ꝗ̃ p crucẽ pctm̃ abſtulit mundi. Qualr aũt maior ꝓpha eſt hic: ſi neqꝫ que ꝓpharũ ſunt noſcit? Etenĩ Eſaias dicit. Sicut ouis ad occiſionẽ duct⁹ ẽſt. Grego. in ho. Sꝫ aliter hic queſtio ſoluitur: ſi geſte rei tp̃s penſat Ad iordanis eñi flueta poſitus: qꝛ ipſe redemptor mũdi eẽt aſſeruit: miſſus vero in carcere an ipſe veniat: requirit: nõ qꝛ ipſum eſſe mũdi redemptorẽ dubitat: ſꝫ querit vt ſciat: ſi is qui per ſe in mũdũ venerat: p ſe ẽt ad inferni clauſtra deſcẽdat. Hiero. Unde nõ ait. Tu es qui veniſti: ſed tu es qui venturus es? Et eſt ſenſus. Manda mihi: qꝛ ad inferna deſcẽſurus ſum: vtrum te etiã inferis debeã nũciare: an aliũ ad hec ſacramenta miſſurus es? Chry. i ho. Sed qualr ⁊ hoc hꝫ rõnẽ? Cuius eñi gr̃a nõ dixit. Tu es qui venturus es in infernũ: ſed ſimpliciter: Qui venturus es? ꝗ̃uis et deriſibili⁹ videat̃ ꝙ ꝓpter h̃ ei dixerit: vt illuc abiens predicaret. pñs eñi vita gr̃e tempus eſt: poſt obitũ aũt iudiciũ eſt ⁊ pena: quare in nullo opus erat p̃curſore illic. Sꝫ alr. Si infideles poſt mortẽ credentes eẽnt ſaluãdi: null⁹ pibit aliquãdo: oẽs eñi penitebũt tunc ⁊ adorabũt. Oẽ eñi genu flectet̃: celeſtiũ terreſtriũ ⁊ infernoꝝ. Glo. Cõſiderãdũ aũt eſt ꝙ non ideo Hieronymus ⁊ Grego. dixerũt ꝙ ioãnes aduentũ xp̃i in infernũ p̃nũciaturus eẽt: qꝛ eius predicatione aliqui nõ credentes cõuerterent ad fidẽ: ſꝫ vt iuſtis in expectatiõe xp̃i manẽtibus ex vicino aduentu cõſolationẽ afferret. Hyla. Certũ eſt tñ ꝙ q̃ vẽturũ vt p̃curſor nunciauit: cõſiſtẽtẽ vt ꝓpha agnouit: adeũtẽ vt cõfeſſor veneratus eſt: eius abundanti ſcle error nõ obre pſit. Nec ſane credi poteſt ſpũſſancti gr̃am in carcere poſito defuiſſe: cũ apl̃is virtutis ſue lumẽ eẽt in carcere poſitis miniſtratur⁹. Hie. Nõ ergo q̃ſi ignorãs interrogat: ſꝫ quõ ſaluator iterrogat: vbi ſit lazarus poſitus: vt q̃ locũ ſepulchri indicabãt: ſaltẽ ſic pararentur ad fidẽ: vt viderẽt mortuũ reſurgentẽ. Sic ⁊ ioannes interficiẽdus ab herode diſcipulos ſuos mittit ad xp̃m: vt per hãc occaſionẽ videntes ſigna atqꝫ virtutes crederẽt in eũ: ⁊ mg̃ro interrogãte ſibi diſcerẽt. Qꝛ aũt haberẽt diſcipuli ioãnis aliq̃d mordacitatis ex inuidia aduerſus

Margin notes: Queſtio euãgelica. — Queſtio euangelica ſoluitur.

dhm: ſuperioꝛ quoqꝫ interrogatio
demōſtrauit cum dixerūt. Quare
nos ⁊ phariſei ieiunam⁹ frequēter
diſcipuli aūt tui nō ieiunāt? Chry.
in ho. Donec igiꝉ ioānes erat cum
ipſis ſuadebat eis cōtinue de xp̄o:
qꝛ aūt iā erat obiturus: ampli⁹ ſtu
diū facit. Et eni formidabat: ne re-
linqnat in diſcipulis ſuis pnicioſi
dogmatis ꝯditionē: ⁊ maneāt abie
cti a xp̄o: cui ⁊ a principio oēs ſuos
afferre ſtuduit. Si aūt dixiſſet eis
Abite ad ipſum: qꝛ melioꝛ me eſt:
non vtiqꝫ pſuaſiſſet: ſꝫ eſtimareꝉ hu
milia de ſe ſentiens hoc dicere: et
ſic magis eēnt ei affixi. Quid igiꝉ
facit? Expectat ab eis audire ꝙ
xp̄s miracula facit: neqꝫ oēs mittit
ſed duos quoſdā quos nouerat foꝛ
taſſis alijs pſuaſibilioꝛes exn̄tes:
vt inſuſpicabilis interrogatio fie-
ret ⁊ ex rebus ipſis diſcerent diſtā-
tiā inter eū ⁊ ieſum. Hyla. Joānes
igiꝉ nō ſue: ſꝫ diſcipuloꝝ ignoꝛātie
cōſulit: vt eīm ſcirent nō aliū a ſe p̄-
dicatū: ad opera eius intuenda. di
ſcipulos ſuos miſit vt auctoꝛitatē
dictis ſuis illius opa cōferrēt: nec
xp̄s alius expectareꝉ ꝙꝫ cui teſtimo
niū opa p̄ſtitiſſent. Chry. i ho. Xp̄s
autē mentē noſcēs ioānis: nō dixit.
Ciī ego ſum: qꝛ p hoc rurſus ob-
ſiſteret hoc audiētib⁹: excogitaſſent
eīm et ſi nō dixiſſent qđ iudei ad ip̄ꝫ
dixerūt. Tu de teipſo teſtimonium
phibes: ⁊ ꝓpter h̄ a miraculis fecit
eos diſcere inſuſpicabilē doctrinā
faciēs ⁊ manifeſtioꝛē. Teſtimoniū
eīm qđ eſt a rebus: credibilius eſt
teſtimonio: qđ eſt a verbis: vñ con-
feſtim curauit cecos et claudos et
alios multos. nō vt doceret ioannē
ſcientē: ſed hos qui dubitabāt: ꝯ īō
ſequitur. Et reſpondens ieſus ait
illis. Euntes renūciate ioāni q̄ au-
diſtis ⁊ vidiſtis. Ceci vident clau-
di ambulant: lepꝛoſi mundantur:
ſurdi: audiunt: moꝛtui reſurgunt:
pauperes euangelizantur. Hiero.
Qđ premiſſis nō minus eſt. Paupe
res aūt euāgelizatos intellige: vel
paupes ſpū: vl' certe opib⁹ paupes

Joānes diſcipulorū curā gerit

Ut nulla inter nobiles ⁊ ignobiles
inter diuites ⁊ egenos in p̄dicatio
ne diſtantia ſit: hec magiſtri rigoꝛē
hec preceptoꝛis cōpꝛobāt veritateꝫ
qñ ois apud eū qui ſaluari pōt eq̄-
lis eſt. Chꝛ. Qđ aūt ait. Et beatus
eſt qui nō fuerit ſcandalizat⁹ in me
inter nūcios pcutit: qꝛ eīm ſcandali-
zabanꝉ in ipſo: dubitationē eoꝝ nō
diuulgās: ⁊ ſoli eoꝝ cōſciētie derē-
linquēs: redargutionē eoꝝ latēter
induxit. Hyla. Itaqꝫ cui rei ioānes
cauiſſet oſtendit dicens beatos eos
in quibus aliq̄d in ſe ſcandali non
fuiſſet: qꝛ metu eius. ſ. ne ſcandali-
zarenꝉ: diſcipulos ſuos ioannes vt
xp̄m audirēt miſit. Grego. Uel alr.
infideliū mens graue in xp̄o ſcan-
dalū ptulit: cū eū ēt poſt tot miracu
la moꝛientē vidit: vñ Paulus dicit.
Nos p̄dicamus xp̄m crucifixū: iu-
deis q̄dē ſcandalū. Quid ergo eſt
dicere. Beatus q̄ non fuerit ſcāda-
lizatus in me? niſi aperta voce ab-
iectioneꝫ moꝛtis ſue hūilitatēqꝫ ſi-
gnare: ac ſi patēter dicat. Mira q̄-
dē facio: ſed abiecta perpeti nō de
dignoꝛ: qꝛ ergo moꝛiendo te ſubſe-
quoꝛ cauendū valde eſt hominibus
ne in me moꝛtē deſpiciāt: qui ſigna
veneranꝉ. Hyla. Prebetur ēt myſti
ce in his q̄ in ioāne geſta ſunt intel
ligentia āplioꝛ: vt ꝓpheta ipſo cō-
ditionis ſue gn̄e ꝓphetizaret: qꝛ in
eo foꝛma legis lata eſt: Xp̄m eīm lex
annūciauit: ⁊ remiſſionē pctōꝝ p̄-
dicauit: ⁊ regnū celoꝝ ſpopōdit: et
ioānes totū hoc op⁹ legis expleuit:
igitur ceſſante iā lege que peccatis
plebis īcluſa: ne chꝛiſt⁹ poſſet intel
ligi quaſi vinculis et quaſi carcere
cōtinebatur ad euāgelia cōtuenda
lex mittit: vt infidelitas fidē dictoꝝ
cōtempleꝉ in factis. Ambꝛo. ſuper
lucā. Et foꝛtaſſe iſti diſcipuli quos
miſit: ſunt duo populi: vnus qui ex
iudeis credidit alter q̄ ex gentib⁹.

Allegorica expoſitio.

Illis aūt abeūtibus: cepit
ieſus dicere ad turbas de ioā-
ne. Quid exiſtis in deſertū vi-
dere? Arūdinē vento agitatā?

Sed q̇d exiſtis videre? Hominē mollibus veſtitū? Ecce qui mollibꝰ veſtiunt̃: in domibꝰ regū ſunt? Sed q̇d exiſtis videre Prophetā? Etiā dico vobis et pluſq̄ ꝓphetā. Hic eſt enī de quo ſcriptū eſt. Ecce ego mitto angelū meū ante faciē tuā qui preparabit viā tuā añ te.

¶ Chry. Quantū ad diſcipulos ioānis ſatis actū erat: certificati enim de xp̄o ꝑ ſigna que viderāt receſſerūt. Sed oportebat ēt turbas ſanari: q̄ ex interrogatione diſcipulorū ioannis multa incōueniētia ſubintellexerit: ignorantes mittētis conſiliū. Poterāt vtiq̄ dicere: qui tanta teſtatꝰ eſt de xp̄o: aliter ꝑſuaſus eſt nūc ⁊ dubitat vtrū ſit ipſe. Nūquid ergo alterā ſad ieſum hoc dicit? nūquid timidior a carcere factꝰ nūq̇d vane ⁊ inaniter priora dixit? Hyla. Ac ne illud qđ imediate p̄miſerat referri poſſet ad ioannē tanq̄ ſcandalizatus eēt in xp̄o ſubditur. Illis aūt abeūtibus cepit ieſus dicere ad turbas de ioanne. Chry. in ho. Propter hoc aūt abeuntibꝰ eis vt non videat̃ hoi adulari. Corrigens aūt ⁊ plebē: nō ducit in mediū ſuſpitionē eoꝝ. ſed ſolutionē cogitationū eoꝝ inducit: q̄ eos in dubitationē mittebat demōſtrās ſe noſſe occulta. Neq̄ eñ dixit ſicut iudeis quid cogitatis mala: et eñ ſi mala cogitauerit: nō tñ ex malitia: ſed ex ignorantia: vñ non loquit̃ eis dure: ſed reſpōdet ꝓ ioāne oñdens ꝙ nō excidit a priori opiniōe. Hoc aūt docet: nō ſolū ꝓprio verbo: ſed eoꝝ teſtimonio: nō tñ per ea que dixerūt: ſed ꝑ ea q̄ egerūt. Iōq̄ ait. Quid exiſtis i deſertū videre? ac ſi diceret Propter quid ciuitates dimittētes conueniſtis in deſertū? Non enim plebs tāta cū tāto deſiderio in heremū veniſſet: niſi magnū quēdā ⁊ mirabilē ⁊ petra ſolidiorem ſe videre exiſtimans. Glo. Nō autē tūc exierant in deſertū ad hoc vt viderent ioānē: nec enim erat tunc in deſerto ſed in carcere: ſed p̄teritū refert: q̄ frequenter exierat ppl's in deſertū videre ioānē cū adhuc eēt in deſerto. Chry. in ho. Et vide q̄ ōēm aliā malitiā p̄termittēs remouet a ioāne leuitatem de qua turbe dubitabant. dicens. Arūdinē vento agitatā. Gre. in ho. Qđ videlicet nō aſſerendo: ſed negando intulit. Arūdinē quippe mox vt aura cōtingit in partē flectit: per quā carnalis animus deſignat̃: qui mox vt fauore ⁊ detractiōe tangit̃ in partē quēlibet declinat̃. Arundo ergo vento agitata ioannes nō erat: quē a ſtatꝰ ſui rectitudine nulla rerū varietas inflectebat ac ſi dñs diceret. Hieroni. Nunq̇d ob hoc exiſtis in deſertū. vt videretis hoiem calamo ſimilē qui omni vēto circūfert̃: ⁊ leuitate mentis de eo ambigeret: quē antea p̄dicaret. An forſitā ſtimulus inuidie cōtra me cogitur. ⁊ p̄dicatio eiꝰ vanā ſectatur gl'iam: vt ex ea q̄rat lucra. Cur diuitias cupiat: vt affluat dapibus? locuſtis veſcit̃ ⁊ melle ſilueſtri: an vt mollibus veſtiat̃. pili camelorū ſunt tegmē eius: ⁊ ideo ſubdit. Sꝫ q̇d exiſtis videre? hoiem mollibus veſtitū? Chry. in ho. Uel aliter: ꝙ nō ſit Joānes ſimilis calamo mobili ꝑ veſtrū ſtudiū ſignificaſtis. ſ. in deſertū exeuntes. Non tñ pōt aliquis dicere ꝙ ioannes q̇dē cūſtans erat: ſed poſtea laciuie ſeruiens factus eſt mobilis: ſicut eñ aliq̇s eſt iracūdꝰ natura: aliꝰ ꝑ infirmitatē lōgā: ita aliq̇ ſunt mobiles ꝑ naturā: alij vo laſciuie ſeruiēdo mobiles fiūt. Joānes aūt neq̄ natura mobilis erat: ꝓpter qđ dixerat. Nū exiſtis videre arundinē vento agitatā. Neq̄ laſciuie dās ſeipſuꝫ ꝑdidit quā habebat excellentiā: ꝙ eñ nō fuerit laſciuie mōſtrat ſtola ſolitudo ⁊ carcer. Si eñ vellet mollibus veſtiri: nō heremū inhabitaſſet: ſed regū palatia. vñ ſequit̃. Ecce qui mollibus veſtiunt̃ in domibꝰ regū ſunt. Hiero. Ex hoc oſtendit̃ rigidā vitā ⁊ auſterā predicationeꝫ

Joānis cōſtātia

vitare debere aulas regũ ⁊ molliũ hominũ palatia declinare. Gre. in ho. Nemo ãt exiſtimet i fluxu atq̃ ſtudio p̃cioſaꝝ veſtiũ pctã deeſſe: q2 ſi hoc culpa nõ eſſet: nullo modo ioãnẽ dñs deveſtimenti ſui aſperitate laudaſſet. Et nequaq̃ petrus feminas a precioſarũveſtiũ appetitu cõpeſceret dicens. Nõ in veſte p̃cioſa. Augu. iiij. de doc. xpia. Cũ in oĩbus talibus nõ vſus rerũ: ſed libido vtentis in culpa eſt. Quiſq̃s eñ rebus reſtrictius vtiť q̃ ſe hñt mores eoꝝ cũ quibus viuit: aut intẽperãs: aut ſupſtitioſus eſt. Quiſquis ṽo ſic vtiť vt metas ↄſuetudinis bonoꝝ iter quos verſať excedat aut aliq̃d ſignificat: aut flagitioſus eſt. Chr. in ho. A loco aũt ⁊ veſtimẽtis ⁊ a cõcurſu hominũ: ei⁹ morib⁹ deſignatis īducit iã ⁊ pphetã ẽt eũ eſſe dicens. Sed q̃d exiſtis' videre pphetã? dico vob ẽt pluſq̃ pphaz. Grego. Prophete eñ miniſteriũ eſt ventura predicere: nõ ẽt demõſtrare. Joãnes ergo pluſq̃ ppheta eſt: q2 eũ quẽ precurrẽdo pphetauerat ẽt oſtendendo nũciabat. Hiero. In quo ẽt ceteris pphis maior eſt. Et q2 ad priuilegiũ prophetale etiam baptiſmi acceſſit premiũ: vt ſuum dñm baptizaret. Chry. in ho. Deinde mõſtrat ẜ quid eſt maior dicẽs. Hic eſt enim de quo ſcriptũ eſt. Ecce mitto angelũ meũ añ faciẽ tuaz. Hiero. Ut eñ meritorũ ioannis augmentũ faceret de malachia teſtimoniũ infert: in quo ẽt angelus p̃dicať. Angelũ aũt hic dici ioãnem non putemus nature ſocietate: ſed officij dignitate id eſt nunciũ q̃ venturum dñm nunciauit. Grego. Qui enim grece angelus: hic latine nũcius dr. Recte ergo q̃ nũciare ſupnũ nũciũ venerat angelus vocatur: vt dignitatẽ ſeruet in noĩe: quã explet in operatiõe. Chry. in ho. Mõſtrat igitur ẜm quid eſt maior ioannes pphis: ẜm id ſcilicet q̃ eſt ppe chriſtum. Et ideo dicit. Mitto ante faciẽ tuã. hoc eſt ppe te: ſicut enim qui prope currum regis incedunt

Joa cõſtã

Dignitas ioãnis.

aliis ſunt clariores: ita ⁊ ioannes prope chriſti p̃ſentiã. Glo. Deinde alij pphe miſſi ſunt vt aduẽtũ xp̃i annũciarent. Iſte aũt vt prepararet viã ipſius: vnde ſequiť. Qui p̃parabit viã tuã añ te. i. peruia reddet tibi corda auditorũ pniam p̃dicando ⁊ baptizando. Hyla. Myſtice aũt deſertũ ſpũſancto vacuũ eſt ſentiendu3 in quo habitatio dei nulla ſit. In arundine hõ talis oñdiť de gloria ſeculi vite ſue inanitate ſpecioſus: in ſe autem fructu veritatis cauus: exterior placẽs ⁊ nullus interior ad omnem ventorum motum id eſt immundorum ſpirituum flatu mouendus: neq̃ ad conſiſtendi firmitatem valẽs: et anime medullis inanis: veſte autem corpus quo induitur anima ſignať: q̃ luxu ac laſciuijs molleſcit: in regibus trãſgreſſorum angelorum nuncupatio eſt: hi eñ ſeculi ſunt potentes: mũdiq̃ dominãtes. Ergo veſtiti mollibus in domibus regum ſunt id eſt illorum quibus per luxum fluida ⁊ diſſoluta ſunt corpora: patet eſſe demonũ habitationem. Grego. Joannes etiam mollibus veſtitus non fuit: quia vitam peccantium nõ blãdimentis fouit: ſed rigore aſpere inuectionis increpauit dicens. Genimina viperarum ⁊c.

¶ Amẽ dico vobis: ñ ſurrexit inter natos mulieꝝ maior ioãne baptiſta. Qui aũt minor ẽ in regno celorũ: maior eſt illo.

¶ Chriſoſtomus. Premiſſa cõmendatione ioannis ex prophete teſtimonio non hic ſtetit: ſed iam ſentẽtiam ppriam de ipſo inducit dicẽs. Amen dico vobis: non ſurre. ma. inter natos mu. io. bapti. Raba. Ac ſi dr̃et. Quid dicerem per ſingula de cõmendatione ioannis? Amẽ dico vobis: inter natos mulierum. inter natos inquit mulierum non virginum: mulieres enim proprie corrupte vocanť. Si autem Maria aliquando mulier in euãgelio nuncupať: ſciendũ eſt interpretem mu:

Jeſu de ioãne digna ſententia.

lierem ꝑ femina poſuiſſe:ſicut ibi.
mulier ecce filius tuus. Hiero. His
ergo preferťur hominib⁹ qui ð mu
lieribus nati ſunt et de cõcubitu vi-
ri:ꝛ non ei q̇ natus ē ex vgine ex ſpi
ritu ſctõ: Quis ĩ eo ꝙ dic̃. Nõ ſur. in
ter na. mu. ma. io. bap. non ceteris
ꝓphis et patriarchis cunctiſqꝫ ho
minibus ioannē ꝑtulit ſʒ ioãni cete
ros exeq̃uit: Nõ enim ſtatim ſequi
tur. Ut ſi alij maiores eo nõ ſunt:
ille maior alioꝝ ſit. Chry. ſup mat.
Sed tãta cũ ſit iuſtitie altitudo vt
in illa nemo poſſit eſſe perfectus
niſi ſolus deus puto ꝙ oẽs ſci q̃tũ
ad ſubtilitatem diuini iudicij inuicē
ſibi iferiores ſunt aut priores: ex q̇
intelligim⁹: qm̃ qui maiorē ſe nõ hʒ
maior omnibus eſt. Chry. ĩ om̃. Ne
autem rurſus ſupabundãtia lau-
duʒ pariat aliq̇d icõueniēs iudeis
ioannem ꝑferentibus chriſto ꝯue-
niēter hoc remouet dicēs. Qui aũt
minor ē in regno celoꝝ: h̄ maior eſt
illo. Augu. contra aduerſarium le-
gis et prophetarum. Argumentať
autem ex h̄ heretic⁹: ita velut rõci-
nando tanq̃ ioannes nõ pertineat
ad regnum celorũ: et ob hoc multo
Hereſis refellit minus ceteri ꝓphete illius populi
quibus maior eſt ioãnes. Hec autē
verba domini duobus modis pñt
intelligi. Aut. n. regnum celorũ ap-
pellauit hoc qð nondũ accepim⁹: de
quo ĩ fine dicturus ē. Uenite bñdi-
cti pr̃is mei pcipite regnuʒ: et quia
ibi ſunt angeli: quibus in eis mĩor
maior ē quolʒ iuſto portãte corpus
quod corrũpitur. Aut ſi regnũ celo
rum intelligi voluit eccleſiã: cuius
filij ſunt ab inſtitutione generis hu
mani vſqꝫ nũc oēs iuſti: dñs ſeipꝫ ſi
gnificauit q̇ naſcēdi tpe minor erat
ioanne: maior aũt diuinitatꝫ eter-
nitate: et dñica ptãte. Proinde ſecũ-
dũ poſtē expõnem ita diſtinguitur.
Qui minor ē in regno celorum: ac
deinde ſubinfertur. Maior eſt illo.
Scdʒ h̄ ĩc aũt poſteriorē ita. qui aũt
minor eſt: ac deide ſubinfertur. In
regno celoruʒ maior eſt illo. Chry.
Dicit autē in regno celorum. i. in

ſpiritualib⁹ ꝛ vniuerſis q̃ ſũt ſecũ
dum celum: quidam autem dicunt
quoniam de aplis hoc dixit chriſt⁹.
Hiero. Nos autem ſimplr itelliga
mus: ꝙ ois ſcũs qui iam cum domi
no ē ſit maior illo: qui adhuc ꝯſiſtit
in prelio: aliud ē. n. victorie coronã
poſſidere: aliud adhuc in acie di-
micare.

¶ A dieb⁹ aũt ioannis bapti
ſte vſqꝫ nunc regnũ celoꝝ vim
patitur: et violēti rapiunt illð.
Oēs. n. ꝓphete et lex vſqꝫ ad
ioãnē ꝓphetauerũt: et ſi vul-
tis recipere: ipſe eſt helias qui
venturus eſt. Qui habet au-
res audiendi audiat.

¶ Glo. Qr dixerat ſuperi⁹. Qui mi-
nor eſt in regno celoꝝ eſt maior ioã
ne: ne videreť ioãnes a regno celo-
rum eē alien⁹ hoc remouet ſubdēs.
A die. aũt io. ba. vſqꝫ nũc regnũ ce.
vim pa. et vi. ra. illud. Grego. Per
regnũ celorum ſupnũ ſoliũ deſigna-
tur. cum quo peccatores quolibet
facinore polluti ad pniam redeunt
et ſemetipſos corrigunt: q̃ſi pecca-
tores in locum alienũ intrãt: et vio-
lenter regnuʒ celorũ rapiũt. Hiero.
Si aũt p̃m⁹ ioãnes baptiſta pniaʒ
pplis nunciauit dicēs. Pniam agi-
te: appropinquit. n. regnũ celorũ cõ
ueniēter a diebus illius regnum ce
lorum vim patitur et violēti rapiũt
illud. Grandis ē. n. violētia ĩ terra
nos eſſe generatos: et celorum ſedē Uiʒ ſfer
querere et poſſidere per virtutē q̇ re celo
non tenuimus per naturam. Hyla. quid ſu
Uel aliter. Dñs aplos ire ad oues
perditas iſrael iuſſerat: ſed ois hec
p̄dicatio profectum publicanis ꝛ
peccatoribus afferebat: itaqꝫ viʒ re
gnum patitur: et violenti diripiunt
quia gloria iſrael a patribus debi-
ta: a prophetis nũciata: a xp̃o obla
ta fide gentium occupatur et rapi-
tur. Chry. Uel rapiunt: regnum dei
per fidem chriſti omnes qui cum fe
ſtinatione veniunt. vnde. dic̃. A die
bus aũt ioãnis vſqꝫ nũc. Et ita ipſi

lit ꝛ feſtinare facit ad fidē ſuā: ſil'r ât ꝛ his q̄ antea dicta ſūt a ioāne opitulat̄. Si eni vſq₃ ad ioānē₃ oia cōpleta ſunt: ipſe eſt qui vēturꝰ ē: vñ ſubdit. Oēs.n. ꝓphe ꝛ lex vſq₃ ad ioannē ꝓphetizauerūt. Hiero. Nō ꝙ poſt ioānē excludat ꝓphetas. Legimus.n. in actibꝰ apl'oꝝ ꝛ Agabū ꝓphetizaſſe ꝛ quattuoꝛ v̄gines filias philippi. Sꝫ vt lex ꝛ ꝓphe quos ſcriptos legimꝰ q̄cq̄d ꝓphetizauerunt de dño vaticinati ſunt. Qñ ergo dr̄. Uſq₃ ad ioānē ꝓphetizauerūt. xp̄i tp̄s oñdit: ꝛ quē illi dixernt eē vēturū: ioānes veniſſe oñdit. Chry. Dei de aliā ꝯiectur ā ſui aduētus pōit dicēs. Et ſi vultis recipere ipſe eſt helias q̄ vēturus eſt. Dicit dñs in malachia. Mittā vobis heliā theſbitē. ꝛ de iſto dicit. Ecce ego mitto angelū meū ante faciē tuā. Hiero. Helias ergo ioānes dr̄: nō ſm ſtultos phos ꝛ quoſdā hereticos q̄ reuerſionē aiarū itroducūt: ſed ꝙ iuxta aliud teſtimoniū euāgelij venerit in ſpū ꝛ virtute helye. ꝛ eandem ſpūſſancti vel grām hūerit vl' menſurā. Sed ꝛ vite auſteritas rigoꝛq₃ mētis helie et ioānis pares ſunt: vterq₃ in heremo: vterq₃ zona pellicea cingebat̄. Ille qm̄ regem achab ꝛ iezabel ipietatis arguit fugere cōpulſus ē: iſte qꝛ herodis et herodiad. illicitas arguit nuptias capite truncat̄. Chryſoſto. Et bene dixit. Si vultis recipere libertatem oſtendens ꝛ voluntaria expetēs mētē. Eſt.n. ille hic ꝛ hic ille qꝛ ꝑcurſoꝛes facti ſunt vtriq₃. Hiero. Hoc aūt qđ dcm̄ eſt. Ipſe ē helias: myſticū eſſe ꝛ egere intelligētia ſe quēs dñi ſermo demōſtrat dicens. Qui hꝫ aures audiēdi audiat. Remi. Ac ſi diceret. Qui hꝫ aures coꝛdis audiēdi.i. intelligēdi intelligat: qꝛ nō dixit ioannem heliā eſſe in perſona: ſed in ſpiritu.

Error animarum retunditur.

¶ Cui āt ſil'ez eſtiabo gñationē iſtā? Silis eſt pueris ſedētibus in foꝛo q̄ clamātes coeq̄libus dicūt. Cecinimus vobis ꝛ nō ſaltaſtis: lamētauimus ꝛ nō plāxiſtis. Uenit enim ioannes neq₃ mādu cās neq₃ bibēs ꝛ dicūt: demoniū habet. Uenit filius hoīs manducās ꝛ bibēs ꝛ dicūt ecce hō voꝛax ꝛ potatoꝛ vini: publicanoꝝ ꝛ peccatoꝛū amicus ē. Et iuſtificata ē ſapientia a filijs ſuis.

¶ Hyla. Totus hic ſermo infidelitatis opprobꝛiū ē: et de affectu ſuperioꝛis q̄rimonie deſcēdit: qꝛ inſolēs plebs per diuerſa ſermonū genera docta nō fuerit. Chry. Unde ꝛ interrogatiōe vtitur mōſtrās qm̄ nihil qđ deberet fieri ad ſalutē eoꝛum: derelictū eſt dicēs. Cui aūt ſimilē eſtimabo gñationē iſtā. Glo. q.d. Tātus eſt ioānes: ſed vos nec ſibi nec mihi voluiſtis credere: ꝛ iō cui vos ſil'es eſtiabo. ꝑ gñationem accipit cōiter ꝛ iudeos ꝛ ſecū ioāne. Remi. Mox aūt ſibiipſi reſpondet ſubiūgēs. Silis ē pueris ſedētibꝰ in foꝛo q̄ clamātes coequalibus dicunt. Cecinimus vobis ꝛ nō ſaltaſtis: lamētauimꝰ ꝛ nō plāxiſtis. Hyla. In pueris ꝓphe ſignant̄: q̄ in ſimplicitate ſenſus vt pueri ꝑdicauerunt: et in medio. q. ſynagoge tāq₃ in publico foꝛi conuētu coarguunt: qꝛ cātantibus ſibi officio coꝛpoꝛis nō obſecūdauerint: ꝛ ꝙ dictis ſuis nō ꝑuerint: ad cātātiū.n. modū ſaltātiū motꝰ aptat̄. Ꝓphe enim ad cōfeſſionē pſallendi deo ꝓuocauerūt vt cātico moyſi tenet̄: vt eſaie: ꝛ vt dauid. Hiero. Dicūt ergo. Cecinimus vobis ꝛ nō ſaltaſtis.i. ꝓuocauimꝰ vos: vt ad nr̄m cāticū bona opa faceretis: ꝛ noluiſtis. Lamētati ſumꝰ ꝛ vos ad pniam ꝓuocauimus: ꝛ nec hoc q̄dem facere voluiſtis: ſpernētes vtrāq₃ ꝑdicationem tam exhoꝛtationis ad virtutes q̄₃ pnie poſt peccata. Remi. Quid eſt aūt ꝙ dicit coequalibus? Nūq̄d infideles iudei coequales erāt ſctis ꝓphetis? Sed hoc dicit. Qm̄ d vna ſtirpe oꝛti fuerūt. Hiero. Pueri ēt ſunt de quibus eſaias loquit̄. Ee-

Allegoria.

ce ego et pueri mei q̄s dedit mihi dominus. iſti ergo pueri ſedent in foro vbi multa venalia ſunt: et dicunt. Chry. Cecinimus vobis et nō ſaltaſtis: hoc eſt remiſſam vitam oſtēdi et nō pſuaſiſtis. Lamētauimus et non planxiſtis. hoc eſt ioānes durā ſuſtinuit vitā ⁊ non attēdiſtis: non aūt dicit ille illud et ego hoc: ſed cōiter: q: vna intentio vtriuſqꝫ erat. vnde ſequit. Uenit .n. ioānes neqꝫ manducās neqꝫ bibēs, et dicūt demoniū habet. Uenit filius hois ⁊c. Augu. contra fauſtū. Uellē autē vt mihi manichei dicerēt: quid mā ducabat et quid bibebat xp̄s: q̄ in cōparatione ioānis nō māducātis neqꝫ bibentis. hic ſe dixit manducātē ac bibentē. Non. n. dcm̄ eſt ꝙ ioānes oīno nō biberet: ſꝫ ꝙ vinū et ſicerā nō biberet: bibebat ḡ aquā. cibus aūt eius nō oīno nullus erat: ſꝫ locuſta ⁊ mel ſilueſtre. vn̄ ḡ dict᷒ ē non māducās neqꝫ bibēs: niſi quia illo victu quo iudei vtebāt non vtebat. hoc ergo domin᷒ niſi vteretur: nō i eiꝰ ꝯparatiōe māducās bibēſqꝫ diceret. Mirū aūt ſi non māducās dr̄ q̄ locuſtas et mel comedit: et māducās dr̄ qui pane et olere ꝯtentus eſt. Chry. Dicit ḡ. Uenit ieſus ac ſi dicat per cōtrariā viā venimus ego et ioānes et idē fecimus: ſicut ſi venatores per duas ꝯtrarias vias aliquod animal inſequātur: vt in alterū incidat. vniuerſum aūt hominū genus ieiunium et durā vitā admirat et propter hoc diſpenſatū eſt a pma etate ita nutriri ioānē vt per hoc digna fide eēnt: que dicerent ab ipo. Inceſſit ſiquidē domin᷒ per hāc viā quādo. xl. dieb᷒ ieiunauit. ſed tamē et aliter docuit ꝙ ſibi eēt credendum. multo. n. maius erat ꝙ teſtaretur p eo ioānes. qui per hāc viā inceſſerat: q̄ꝫ ꝙ ipe p hāc viā inoederet aliter ioānes nihil pl᷒ oſtendit pter vitam et iuſtitiam: chriſtus autem ⁊ miracul' teſtimoniū hēbat: dimittens ergo ioānē ieiunio fulgere ipe contrariam inceſſit viam: ad menſam intrans publicanorum et mā- ducans et bibens. Hiero. Si ergo ieiuniū vob placet cur ioānes diſpli cuit? ſi ſaturitas: cur fili᷒ hois? q̄ꝫ alterū demoniū hn̄tem: alteꝝ vorace et ebriū nūcupaſtis. Chry. Qualē igr̄ tā excuſationē accipiēt? ppt hoc ſubdit. Et iuſtificata eſt ſapientia a filiis ſuis: hoc eſt. Etſi vos pſuaſi nō eſtis: ſed me iam incuſare non habetis: quod et de p̄re ait ꝓpheta. Ut iuſtificeris in ſermonib᷒ tuis. etſi ēi nihil in vobis expleatur a procuratione dei: que eſt circa nos: omnia que ſūt ex parte ſua complet: vt in verecundis neqꝫ vmbrā relinquat igrate dubitationis. Hiero. Iuſtificata eſt ergo ſapiētia a filiis ſuis. i. dei diſpēſatio atqꝫ doctrina: vel ipſe chriſtus: qui eſt dei virtus et dei ſapientia iuſte feciſſe ab apoſtolis ſuis filiis cōprobatus eſt. Hyla. Eſt autem ipſe ſapientia nō ex effectu: ſed ex natura. Plures enim dictū apoſtolicum ꝙ ait xp̄s dei ſapientiā et dei virtutem his modis ſolent eludere: ꝙ in eo ex virgine creādo efficax dei ſapiētia: et virtus extiterit: ſꝫ ne tale poſſet intelligi ipſum ſe ſapientiā nuncupauit eam in ſe: que nō ſunt eius oſtēdens. Non ēi idē opus virtutis et virtus: et efficiēs diſcernitur ab effectu. Augu. de. q. Uel iuſtificata ē ſapiētia a filiis ſuis: q: ſācti apoſtoli intellexerunt regnum dei nō eſſe in eſca et potu: ſed in eq̄nimitate tolerandi: quos nec copia ſubleuat: nec deprimit egeſtas: vnde et Pau. dicebat. Scio abūdare et penuriā pati. Hiero. In quibuſdam libris legitur. Iuſtificata eſt ſapiētia ab operibus ſuis. ſapientia nanqꝫ nō querit vocis teſtimonium: ſed operum. Chryſoſto. Si autem exempla vilia ſunt de pueris non mireris: ad imbecillitatem enim audiendū loquebatur: ſicut ezechiel multa exempla dicit iudeis conuenientia dei magnitudine idigna. Hyla. Myſtice autem iudeos nec ioānis pdicatio iflexit: quib᷒ ⁊ lex grauis viſa eſt potib᷒ cibiſqꝫ pſcriptis ⁊ dif

Manicheoꝝ redargutio.

Notanda expoſitio.

ficilis ⁊ moleſta pctm̄ in ſe qđ demo
Allego= niū nūcupauit hn̄s: qꝛ per obſeruā
ria ver= tie difficultatē neceſſe eis eēt ī lege
borum. peccare. rurſuſq; in xp̄o euāgelij
p̄dicatio vite libertate nō placuit:
per quā difficultates legis ⁊ onera
laxata ſunt. Et ad eā publicāi pctō.
reſq; crediderūt: atq; ita tot ⁊ tātis
admonitionū gn̄ibus fruſtra habi
tis: neq; grām iuſtificāt: ⁊ lege ſūt
abdicati: ⁊ iuſtificata eſt ſapia a
filijs ſuis: ab his. ſ. qui regnū celo
rum fidei iuſtificatione diripiūt. cō
fitētes iuſtū ſapiētie op⁹: ꝙ mun⁹
ſuum ad fideles a contumacibus
tranſtulerit.

¶ Tūc cepit exprobrare ciui=
tatibus in quibus facte ſunt
plurime virtutes eius: qꝛ non
egiſſent penitētiā. Ve tibi co=
rozaiz: ve tibi bethſaida: qꝛ ſi i
tyro ⁊ ſidōe facte eēnt ꝟtutes q̄
fcē ſūt i vobis olim ī cilicio ⁊ ci
nere pniam egiſſent. Verūta=
mē dico vobis. tyro ⁊ ſidōi re=
miſſi⁹ erit in die iudicij ꝙ̄ vo=
bis. Et tu capharnaū. nuquid
vſq; in celū exaltaberis? vſq; i
īfernū deſcēdes. Qꝛ ſi in ſodo
mis fcē fuiſſent virtutes q̄ fcē
ſūt in te forte māſiſſent vſq; in
hāc diem. Veruntamen dico
vobis: qꝛ terre ſodomorum re
miſſi⁹ erit i die iudicij ꝙ̄ tibi.

¶ Glo. Hucuſq; iudeos cōiter icre=
pauerat: nūc aūt q̄ſi nomiati q̄ſdā
ciuitates icrepat qb⁹ ſpālr̄ p̄dica=
uerat: nec tn̄ ꝯuerti volebāt. vn̄ dr̄.
Tūc cepit exprobrare ciuitatib⁹ ī q
bus fcē ſūt plīme ꝟtutes ei⁹: qꝛ nō
egiſſent pniaz. Hiero. exprobratio
em ciuitatū corozaiz ⁊ bethſaide et
capharnaū: capl̄i hui⁹ titulo p̄dicit:
ꝙ iō exprobrauerat eis: qꝛ poſt fa=
ctas ꝟtutes ⁊ ſigna ꝙ̄plurima nō
egerint pniaz. vn̄ ſubdit: Ve tibi co
rozaim: ve tibi bethſaida. Chryſo.

Ut aūt nō dicas a natura ip̄os eſſe
malos. ponit nomen ciuitatis. ſ. be
thſaida: a qua q̄nq; ꝓceſſerūt apo
ſtoli: etem̄ philipp⁹: ⁊ duo binarij
p̄ncipaliū aplōꝝ hinc fuerūt. ſ. pe=
trus ⁊ andreas: iaco. ⁊ ioan. Hiero.
Sed per h̄ qđ dicit Ve: he vrbes ga
lilee a ſaluatore plāgūtur: ꝙ poſt
tāta ſigna atq; ꝟtutes nō egerint
pniaz. Rab. Corozaim aūt q̄ inter= Bethſai
pretatur myſteriū meū: ⁊ bethſai= da apio
da que domi⁹ fructuū vel domi⁹ vena rum pa
torū dr̄. ciuitates ſunt galilee ſite i tria.
littore maris galilee. Plāgit ergo
dn̄s ciuitates q̄ quōdā myſteriuz
dei tenuerūt: ⁊ ꝟtutū iā fructū gi=
gnere debuerūt: ⁊ in quas ſpūales
venatores ſunt miſſi. Hiero. Et p̄fe
rūt eis tyrus ⁊ ſidō vrbes idolatrie
⁊ vitijs dedite. ⁊ iō ſeqtur. Qꝛ ſi i ty
ro ⁊ ſidone facte eēnt ꝟtutes q̄ fcē
ſunt in vobis. oliz in cilicio ⁊ cinere
pniaz egiſſent. Gre. xxxv. mo. In ci
licio q̄dez aſpitas q̄ pūctio pecca=
torū: in cinere āt pulu̇is oñdit mor
tuorū. ⁊ iccirco vtrūq; hoc adhibe=
ri ad pniaz ſolet: vt in pūctione cili
cij cognoſcamus quid per culpam
fecimus. ⁊ in fauilla cineris perpē
damus: quid per iudicium facti ſu
mus. Raba. Tyrus autem ⁊ ſidon
ſunt vrbes phenicis. interpretatur
autem tyrus anguſtia: ⁊ ſidon ve=
natio: ⁊ ſignificat gentes quas ve=
nator diabolus in anguſtia pecca=
torum comprehendit. ſed ſaluator
ieſus per euangelium abſoluit.
Hiero. Querimus autem vbi ſcri
ptum ſit: ꝙ in corozaim ⁊ bethſai=
da dominus ſigna fecerit. Supra
legim⁹. Et circuibat ciuitates oēs
⁊ vicos curās oēm infirmitatem: ⁊
reliqua. Inter ceteras ergo vrbes
⁊ viculos eſtimādū eſt in corozaim
⁊ in bethſaida dn̄m ſigna feciſſe.
Aug. de pſeuerātia. Nō ergo verū
eſt ꝙ his temporibus: ⁊ his locis
euangeliū eius predicatū nō eſt in
quibus tales omnes futuros eſſe
preſciebat: quales multi in ei⁹ cor=
porali p̄ntia fuerūt: qui in eū nec ſu
ſcitatis ab eo mortuis credere volue

runt. Ecce eñ dñs atteſtat̃ ꝙ tyrij ⁊ ſidonij acturi eſſent magne hũili tatis pniam: ſi i eis facta eſſent di uinaꝝ ſigna ꝟtutũ. Porro ſi ẽt ſm facta que facturi eſſent ſi viuerẽt: mortui iudicant̃: ꝓfecto q2 fideles futuri erãt iſti ſi eis cũ tãtis mira culis euangeliũ fuiſſet predicatũ: nõ ſunt vtiqꝫ puniẽdi: ⁊ tñ in die iu dicij punient̃. Sequit̃ eñ. Uerũtñ dico vobis. Seueri⁹ ꝗ punient̃ illi: iſti remiſſius. Hiero. Qđ iõ eſt: q2 tyrus ⁊ ſidon naturalẽ tñ legẽ cal= cauerãt: iſte ꝟo ciuitates poſt trãſ= greſſionẽ naturalis legis ⁊ ſcripte etiam ſigna q̃ apud eos facta ſunt paruidurerũt. Raba. Impletũ ãt hodie videm⁹ dictũ ſaluatoris: q2 ſcꝫ corozaim ⁊ bethſaida pñte dño credere noluerũt. Tyrus aũt et ſi= don poſtea euãgelizantib⁹ diſcipu lis crediderũt. Remi. Capharnaũ aũt metropolis erat galilee: ⁊ inſi= gnis ciuitas illi⁹ ꝓuincie: et iõ dñs ſpẽaliter mẽtionẽ illi⁹ facit: dicens. Et tu capharnaũ: nunq̇d vſqꝫ in ce lũ exaltaberis: vſqꝫ ad infernũ de= ſcẽdes? Hiero. In altero exẽplari repimus. Et tu capharnaũ q vſqꝫ ad celũ exaltata es: vſqꝫ ad infer= na deſcendes. Et eſt duplex intelli gentia. vel iõ ad inferna deſcẽdes q2 ꝯ̃ predicationẽ meã ſupbiſſime reſtitiſti. Uel iõ q2 exaltata vſqꝫ in celũ meo hoſpitioꝛ meis ſignis at= qꝫ ꝟtutib⁹ tantũ habẽs priuilegiũ maioribus plecteris ſupplicijs ꝙ his quoqꝫ credere noluiſti. Remi. Nõ ſolũ aũt tyri ⁊ ſidonis: ſed ipſa ſodomoꝝ ⁊ gomorreoꝝ fuerũt le= nia pctã ꝑ ꝯparationẽ: ⁊ iõ ſeq̇tur. Q2 ſi in ſodomis facte eẽnt ꝟtutes que facte ſunt in te: forte mãſiſſent vſqꝫ in hunc diẽ. Chry. In q̊ auget̃ eoꝝ accuſatio: etenĩ maxima mali tie demonſtratio eſt: cũ nõ ſolũ his q̇ tũc erant: ſed his q̇ nunqꝫ fuerãt mali apparẽt deteriores. Hier. In capharnaũ aũt q̃ interpretat̃ villa pulcherrima ꝯdẽnat̃ hierlꝫ: cui dr ꝑ ezechielẽ. Iuſtificata eſt ſodoma ex te. Remi. Ideo aũt dñs q̇ oĩa no

Imple= to vbo rũ dñi.

uit: in hoc loco verbũ dubitatiuũ poſuit. ſ. forte: vt demõſtraret: q2 li berũ arbitriũ ꝯceſſum eſt hoĩbus. Sequit̃. Uerũtñ dico vobis: q2 ter= re ſodomoꝝ remiſſius erit i die iu dicij ꝙ̃ tibi. Et ſciẽdũ eſt ꝙ nõe ci= uitatis vel terre: nõ edificia vel do moꝝ parietes dñs increpat: ſꝫ ho= mines in eis cõmorantes ſm ſpẽm tropi: que eſt metonomia. In qua per hoc qđ cõtinet: id qđ ꝯtinetur oſtendit̃: per hoc autẽ qđ dicit. Re= miſſius erit in die iudicij. apte de= mõſtrat: q2 diuerſa ſunt ſupplicia in inferno: ſicut ⁊ diuerſe ſunt mã ſiones in regno celoꝝ. Hiero. Que rat autẽ prudens lector ⁊ dicat. Si tyrus ⁊ ſydon ⁊ ſodoma potuerunt agere pniam ad predicationẽ ſal= uatoris ſignorũqꝫ miracula: nõ ſũt in culpa ꝙ nõ crediderũt: ſed vitij ſilentiũ in eo eſt q̇ acturis pniam noluit predicare? Ad qđ facilis et aperta eſt rñſio: ignorare nos iu= dicia dei: ⁊ ſingulariũ eius diſpen ſationũ ſacrã neſciri: ꝓpoſitũ fue= rat deum iudee fines nõ excedere: ne iuſtã phariſeis ⁊ ſacerdotibus occaſionẽ perſecutionis daret. vñ ⁊ aplĩs precepit. In viam gentiũ ne abieritꝭ. Corozaim ⁊ bethſaida dãnant̃: ꝙ pñte dño credere nolue runt. Tyrus ⁊ ſydon iuſtificant̃: ꝙ aplĩs illi⁹ crediderũt. Nõ queras tpa cũ credentiũ intuearis ſalutẽ. Remi. Soluit̃ aũt ⁊ aliter. Fortaſ= ſis erãt plurimi in corozaim ⁊ be= thſaida q̇ credituri erãt: erãt mul ti in tyro ⁊ ſydone qui nõ erãt cre= dituri. Et iõ nõ erãt digni euange lio. Dñs ergo ideo habitatoribus corozaim ⁊ bethſaide predicauit: vt illi q̇ credituri erãt: crederẽt. ⁊ ha bitatorib⁹ tyri ⁊ ſydonis predicare noluit: ne forte illi q̇ non erant cre dituri: ꝯtẽptu euãgelij deteriores facti atrocius punirentur. Augu. De perſeuerantia. Quidam aũt diſputator catholicus non ignobi= lis: hunc euangelij locum ſic expo ſuit: vt diceret preſciſſe dñm tyrios et ſydonios a fide fuiſſe poſtea re= ceſſuros:

Que= ſtio ex= plicat̃.

ceſſuros:⁊ cū factis apud ſe mira-
culis credidiſſent: et miſericordia
potius nō eum illic iſta feciſſe:qm̄
grauiori pene obnoxij fierēt ſi fidē
quā tenuerāt reliquiſſent.q̄ʒ ſi eā
nullo tp̄e tenuiſſent. Uel aliṫ. Pre-
ſcinit ꝓfecto deꝰ bn̄ficia ſua:quibꝰ
nos liberare dignaṫ. hec aūt ē pre-
deſtinatio ſanctoꝝ preſcia.ſ.⁊ pre-
paratio bn̄ficioꝝ dei: q̇bꝰ certiſſi-
me liberanṫ q̇cūq̄ʒ liberanṫ. Cete-
ri aūt nō niſi in maſſa perditionis
iuſto diuino iudicio relinquātur:
vbi tyrij relicti ſunt ⁊ ſydonij: q̇ ēt
credere poterāt ſi multa xp̄i ſigna
vidiſſent:ſed qm̄ vt crederent non
eis erat datū:⁊ vn̄ crederēt eſt ne-
gatū. Ex q̇ apparet hr̄e q̇ſdā i ip̄o
ingenio diuinū naturalr̄ munus
intelligentie q̇ moueanṫ ad fidē ſi
ꝯgrua ſuis mētibꝰ vel audiāt ꝟba
vel ſigna ꝯſpiciāt:⁊ tn̄ ſi dei altio-
re iudicio a perditionis maſſa nō
ſunt gr̄e predeſtinatione diſcreti.
nec ip̄a eis adhibenṫ vel dicta di-
uina vel facta:p̱ que poſſent crede-
re:ſi audirēt vtiq̄ʒ talia vl' viderēt
In eadē perditionis maſſa relicti
ſunt etiā iudei q̇ nō potuerūt cre-
dere factis in cōſpectu ſuo tā ma-
gnis clariſq̄ʒ virtutibꝰ. Curem̄ non
poterāt credere? nō tacuit euāge-
liū dicēs. Cū aūt tāta ſigna feciſ-
ſet corā eis:nō poterāt credere:q̇
dixit eſaias. Excecaui oculos illo-
rum ⁊ induraui cor eoꝝ. Nō erant
ergo ſic excecati oculi:nec ſic indu
ratum cor tyrioꝝ ⁊ ſydonioꝝ quin
credidiſſent:ſi qualia viderūt iſti
ſigna vidiſſent. Sʒ nec illis ꝓfuit
q̄ poterāt credere:q̇ predeſtinati
nō erant:nec iſtis obfuiſſet:q̄ non
poterāt credere:ſi ita predeſtinati
eēnt vt eos cecos dn̄s illuminaret:
⁊ induratis cor lapideū vellet au-
ferre. Aug. de cō. euā. Hoc aūt qꝺ
hic ꝺr: etiā lucas cōmemorat conti
nuatum cuidā ſermoni dn̄i etiā hic
ex ipſiꝰ ore ꝯiungēs. vn̄ magis vṫ
ipſe hoc ordine illa cōmemorari q̇
a dn̄o dicta ſunt. mattheꝰ autē ſue
recordationis ordinē tenuiſſe. aut

Intelligētia diuina aliq̇bꝰ ineſt naturaliter.

illud qꝺ mattheus ait. Tunc cepit
exprobrare ciuitatibꝰ. ſic accipien-
dum putāt: vt punctū ip̄m tp̄is vo-
luiſſe credaṫ exprimere in hoc qꝺ
eſt. Tūc nō aūt ip̄m tp̄s aliquāto
latius quo hic multa gerebanṫ et
dicebanṫ. Quiſq̄ʒ ḡ credit. credat h̄
eſſe bis dictū. Cum em̄ ⁊ apud vnū
euangeliſtā inueniānṫ quedā que
bis dixerat dn̄s. ſicut apud lucam
de nō tollēda pera in via: q̇d mi-
rum ſi aliq̇d aliꝺ bis dictū ſigilla-
tim a ſingulis ꝺr eodē ordine q̇ di-
ctum eſt? Et iō diuerſus ordo ap-
paret in ſingulis:q̇ ⁊ tūc qn̄ ille:et
tunc qn̄ iſte cōmemorat dictū eſt.

¶ Rn̄dens ieſus dixit. Confiteor tibi pater dn̄e celi ⁊ terre:q̇ abſcondiſti hec a ſapientibus ⁊ prudētibꝰ ⁊ reuelaſti ea paruulis. Ita pater qm̄ ſic fuit placitū ante te.

¶ Chry. Q̇ ſciebat dn̄s multos de
ſuperiori q̄ōne dubitaturos. ſ. q̄ iu
dei xp̄m nō receperūt quē gentili-
tas tā ꝓna ſuſcepit: rn̄det hic cogi
tationibꝰ eoꝝ. Et iō dicit. Rn̄dens
ieſus dixit. Cō. ti. pa. do. ce. et ter.
Glo. Id eſt q̇ facis celos ⁊ relinq̇s
in terrenitate q̇s vis. Uel ad lr̄aʒ.
Augu. de ver. do. Si xp̄s dixit con
fiteor: a quo longe eſt oē pctm̄ con- Confeſſio xp̄i qualis fuerit.
feſſio nō eſt ſolius pctōris:ſed ali-
qn̄ etiā laudatoris. Confitemur ḡ
ſiue laudātes deū:ſiue accuſantes
noſmetip̄os. Dixit ḡ. Cōfiteor te.i.
laudo te:nō accuſo me. Hiero. Au
diant ḡ qui ſaluatorē nō natū:ſed
creatū calūnianṫ: q̄ patrē ſuū vo-
cet celi ⁊ terre dn̄m. Si enim ⁊ ipſe
creatura eſt:⁊ creatura cōditorem
ſuū pr̄eʒ appellare pōt:ſtultū fuit
nō ⁊ ſui ⁊ celi ⁊ terre dn̄m vel pr̄em
ſilr̄ appellare. Gr̄as autē agit q̄
apl̄is aduentꝰ ſui aperuerit ſacr̄a
que ignorauerūt ſcribe ⁊ phariſei
q̇ ſibi ſapiētes videnṫ:⁊ in ꝯſpectu
ſuo prudētes. Et iō ſequiṫ. Q̇ ab-
ſcō. hec a ſapiē. ⁊ pru. reue. ea par.
Aug. de ver. do. Noie ſapientū et

prudentum ſupbos intelligi poſſe ip̄e expoſuit cum ait. Reuelaſti ea par. q̄d em̄ eſt puulis niſi hūilib⁹? Grego. xxvij. mo. Qd̄ em̄ non ſubiunxit. Reuelaſti ea ſtultis: ſed puulis: tumorē ſe dānaſſe innotuit: nō acumē. Chry. Uel dicēs ſapientes: nō verā ſapiam dicit: ſed eam quā videbant ſcribe ꝛ pharisei ab eloquētia hr̄e. Propter hoc neqꝫ dixit. Reuelaſti ea ſtultis: ſꝫ paruulis. i. informib⁹ aut ruſticis: in quo erudit nos p oīa ab elatione erui: humilitatē aūt zelare. Hyla. Celeſtiū ḡ verboꝝ archana atqꝫ v̄tutes ſapiētib⁹ abſcondunt: ꝛ puulis reuelant: puulis malicia non ſenſu: ſapiētib⁹ v̄o ſtultitie ſue preſūptione: nō prudētie cā. Chry. Reuelatū aūt eſſe his dignū eſt letitia: occultari aūt his nō letitia: ſed lachrymis dignū eſt. Nō ḡ pp̄ter h̄ letat̄ ſed qm̄ q̄ ſapiētes nō cognouerūt: cognouert̄ hi. Hyla. Facti āt hui⁹ eq̄tatē dn̄s pr̄nc voluntatis iudicio ꝯfirmat: vt q̄ indignant̄ puuli ī deo fieri: ſtulti deinceps in ſapia ſua fiant. Et iō ſubdit̄. Ita pr̄: qm̄ ſic placitū fuit ante te. Grego. xxv. mo. Quib⁹ verbis exēpla hūilitatis accipim⁹: ne temere diſcutere ſupna cōſilia de alioꝝ vocatione: alioꝝ v̄o repulſione preſumamus oñdens ꝙ iniuſtū eſſe non pōt qd̄ placuit iuſto. Hiero. In his ēt verbis blādictis affectu loquit̄ ad patrē vt ceptū in ap̄lis cōpleat̄ beneficiū. Chry. Hec aūt q̄ dn̄s diſcipulis dixit ſtudioſiores eos fecerunt: qꝛ ei ꝯn̄s erat eos de ſe magna ſapere: q̄ demones abigebāt: iō hinc eos reprimit: reuelatio em̄ erat qd̄ eis factum eſt nō illoꝝ ſtudiū: iōqꝫ ſcribe ſapiētes ꝛ prudētes extimātes ſe eſſe: exciderunt pp̄ter pp̄riū tumorē. vñ ſi pp̄ter hoc ab eis abſcondita ſunt dei myſteria: timete dicit ꝛ vos ꝛ manete puuli: hoc em̄ fecit vos reuelatione potiri. Sicut aūt cū paul⁹ dicat. Tradidit illos de⁹ i reprobū ſenſum. nō h̄ dicit inducēs deū hoc agentē: ſed illos q̄

Anthidoti apoſtolorum.

cām tribuerūt: ita ꝛ hic. Abſcōdiſti hec a ſapiētib⁹ ꝛ prudentib⁹. Et pp̄ter q̄d abſcōdita ſunt ab illis? audi paulū dicentē: qm̄ querētes propriā iuſtitiā ſtatuere: iuſtitie dei non ſunt ſubiecti.

¶ Omnia mihi tradita ſunt a pr̄e meo. Et nemo nouit filiū niſi pater: neqꝫ patrē quis nouit niſi filius: ꝛ cui voluerit filius reuelare.

¶ Chry. Qꝛ dixerat. Cōfiteor tibi pr̄ qm̄ abſcōdiſti h̄ a ſapiētib⁹. vt nō eſtimes: qm̄ ita grās agit pr̄i: ſicut ſi ip̄e ſit hac v̄tute priuatus. ꝯſequēter adiungit. Oīa mihi tradita ſunt a pr̄e meo. Cū aūt audieris qm̄ tradita ſunt: nihil hūanū ſuſpiceris. vt em̄ nō duos deos ingenitos eſſe eſtimes: hāc ponit dictionē. Simul em̄ cū genit⁹ ē: oīm dn̄ator fuit. Hiero. Alioq̄n ſi iuxta noſtrā fragilitatē ſentire volum⁹: cū ceperit hr̄e qd̄ accipit: incipiet non habere qd̄ dedit. Uel tradita ſibi oīa: nō celū ꝛ terra ꝛ elementa intelligenda ſunt ꝛ cetera q̄ ip̄e fecit ꝛ ꝯdidit: ſed hi q̄ per filiū acceſſum hn̄t ad patrē. Hyla. Uel hoc dicit: neq̄d in illo min⁹ q̄ꝫ qd̄ in deo eſt eſtimaret̄. Aug. ꝯtra maximū. Nā ſi min⁹ hꝫ ī ptāte aliq̄d q̄ꝫ pr̄: nō ſunt ei⁹ oīa q̄ hꝫ pr̄: gignēdo ei dedit pr̄ potētiā filio: ſicut oīa q̄ hꝫ in ſubſtātia ſua gignēdo dedit ei quē genuit de ſuba ſua. Hyla. Uel de in mutua cognitione pr̄is ꝛ filij dat intelligere nō aliud in filio q̄ꝫ qd̄ in pr̄e extitiſſe. Sequit̄ em̄. Et nemo nouit filiū niſi pr̄: neqꝫ pr̄em q̄s nouit: niſi fili⁹. Chry. Ex eo em̄ ꝙ ſol⁹ pr̄em nouit: latēter oſtendit eiuſdē ſe eē ſubſtātie: ac ſi diceret. Quid mirū eſt: ſi oīm ſum dn̄ator: cū aliq̄d aliud maius habeā. ſ. ſcire pr̄em: et eiuſdē eſſe ſube. Hyla. Eandē em̄ vtriuſqꝫ in mutua cognitione docet eē ſubam: cū qui filiū cognoſceret: pr̄em quoqꝫ cogniturus eſſet ī filio: qꝛ oīa ei a patre ſunt tradita. Chry. Cū autē dicat

Pr̄is et filij conſubſtantialitas.

neq̃ prēm aliquis cognoſcit niſi
filius: non hoc ait: quoniam cum
omnes omnino ignorent: ſed quo=
niam cognitione: qua ipſe eum no
uit: nullus eum ſcit: quod ⁊ de filio
dicendū eſt. Neq̃ etiam de ignoto
quodā deo hoc dixit: ſicut martion
ait. Aug. primo de tri. Deniq̃ pro=
pter ſub̄e inſeparabilitatē ſufficiē=
ter aliqñ noiat̄ vel ſolus pater vel
ſol⁹ fili⁹: nec inde ſeparat̄ vtriuſq̃
ſpūs qui ꝓprie dr ſpūs veritatis.
Hiero. Erubeſcat ḡ eunomius he=
reticus tā̄q̃ ſibi notitiā patris ⁊ fi=
lij: quantam alterutrū inter ſe ha
bēt vendicans: qd̄ ii inde ↄtendit:
⁊ ſuā conſolat̄ inſaniā: q̄ꝛ ſequitur.
Et cui voluerit fili⁹ reuelare. Alid̄
eſt nature equalitate noſſe qd̄ no=
ueris aliud reuelātis dignatione.
Aug. vij. de ciui. dei. Reuelat̄ autē
pater ꝑ filiū. i. per v̄bū ſuū. Si enī
hoc verbū qd̄ nos ꝓferimus tem=
porale ⁊ tranſitoriū ⁊ ſeipm̄ oñdit⁊
illud de quo loquimur: quāto ma=
gis v̄bū dei: per qd̄ facta ſunt oīa:
qd̄ ita oñdit patrē: ſicuti eſt pater
q̄ꝛ ⁊ ipm̄ ita eſt. ⁊ hoc eſt qd̄ pater?
Aug. de que. euā. Cum aūt diceret.
Nemo nouit filiū niſi pater: nō di=
xit: ⁊ cui voluerit pater filiū reue=
lare: ſed cū diceret. Nemo no. pa.
niſi fi. addidit: ⁊ cui vo. fi. reue. qd̄
nō ita intelligendū eſt quaſi filius
a nullo poſſit agnoſci niſi a prē ſo=
lo. pater aūt nō ſolū a filio: ſed etiā
ab eis q̄b⁹ reuelauerit fili⁹. ſic enī
potius dictū eſt: vt intelligam⁹ pa=
trē ⁊ ipm̄ filiū per filiū reuelari: q̄ꝛ
ipſe eſt menti noſtre lumē: vt quod
poſtea intulit. Et cui voluerit fili⁹
reuelare. non tm̄ patrē: ſed etiā fi=
lium accipiam⁹: ad totū enī qd̄ di=
xit illatū eſt: verbo enī ſuo ſe pater
declarat. Verbū aūt: nō ſolū id qd̄
per verbū declarat̄: ſed etiā ſeipm̄
declarat. Chry. Si ergo patrē re=
uelat. Sed hoc quidē vt manifeſtū
dimiſit: illud autē poſuit: q̄ꝛ ſcilicet
poterat eſſe dubium. per hoc etiā
inſtruit ꝙ adeo concordat patri:
ꝙ non eſt poſſibile aliquem veni=

Fili⁹ declarat patrē.

P̄ris & filij conſubſtātialitas

re ad patrem niſi per filium: hoc
enim maxime ſcandalizabat: ꝙ vi=
debatur deo contrarius. Et ideo
per omnia hoc deſtruere ſtuduit.

¶ Venite ad me omnes qui
laboratis et onerati eſtis: et
ego reficiam vos. Tollite iu=
gum meum ſuper vos: et di=
ſcite a me: quia mitis ſum et
humilis corde: et inuenietis
requiem animabus veſtris.
Iugum enim meum ſuaue eſt:
⁊ onus meum leue.

¶ Chry. Per ea q̄ dicta ſunt in deſi=
deriū ſui diſciplos ↄſtituerat: oſtē=
dens ineffabilē ſuā virtutē: nunc
aūt eos ad ſe vocat dicēs: Venite
ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati
eſtis. Augu. de ver. do. Quare enī
oēs laboram⁹? niſi q̄ꝛ ſum⁹ hoīes
mortales lutea vaſa portātes: que
faciūt inuicē anguſtias: ſed ſi an=
guſtent̄ vaſa carnis: dilatent̄ ſpa=
cia charitatis: ad quid ergo dicit:
Venite ad me oēs qui laboratis:
niſi vt non laboretis? Rẏla. Legis
etiā difficultatib⁹ laborātes ⁊ pctis
ſeculi oneratos ad ſe vocat. Hier.
Grauia enī eē onera peccati ⁊ za=
charias ꝓpheta teſtat̄: iniquitatē
dicēs ſedere ſup talentū plūbi. Et
pſalmiſta cōpleuit. Iniq̃tates mee
aggrauate ſunt ſuper me. Grego.
xxx. mo. Aſperū ēt iugū ⁊ durū ſui=
tutis pōdus eſt ſubeſſe tēporalib⁹
ambire terrena: retinere labentia
velle ſtare in nō ſtantib⁹: appetere
q̄dem trāſeūtia: ſꝫ cū trāſeūtib⁹ nol=
le trāſire. Dū enim contra votum
cuncta fugiunt: que prius mētem
ex deſiderio adeptionis afflixerāt
poſt ex pauore amiſſionis: premūt
Chryſoſto. Non autem dicit. Veni=
te ille ⁊ ille ſed omnes qui in ſolli=
citudinibus: qui in triſtitijs qui in
peccatis eſtis: non vt expetam vo=
xas ſꝫ vt ſoluā peccata: Venite: nō
q̄m indigeo veſtra glīa: ſed q̄ꝛ volo
veſtrā ſalutē: vñ dicit. Et ego refi=
ciā vos nō dixit: ſaluabo ſolū: ſꝫ qd̄

multo ampli⁹ erat. Reficiā vos. i. i
omni quiete ꝯſtituā. Raba. Nō ſo
lū exonerabo: ſꝫ in terna refectio=
ne ſaturabo. Remi. Uenite dicit nō
pedib⁹: ſꝫ morib⁹: nō corpore: ſed fi
de. Iſte nāqꝫ eſt ſpūalis acceſſus:
quo q̇s deo appropinquat: ⁊ iō ſeq̇
tur. Tollite iugū meū ſuper vos.
Rab. Jugū xp̄i eſt euāgeliū xp̄i qđ
iudeos et gētes in vnitate coniūgit
⁊ ſociat. Hoc aūt ſup nos iubemur
ſumere. i. in honore habere: ne for
te ſubtus ponētes. i. illud praue cō
tēnentes lutulētis pedibus vitioꝝ
conculcemus. vñ ſubdit. Diſcite a
me. Augu. de ver. do. Nō mundūꝫ
fabricare: nō in ipſo mundo mira=
cula facere: ſed q̄ mitis ſum ⁊ hu=
milis corde. Magnus eſſe vis? a
minimo incipe. Cogitas magnā fa
bricā conſtituere celſitudinis? de fū
damēto prius cogita humilitatis:
⁊ quāto q̇ſqꝫ vult ſuperimponere
maius edificiū: tāto alti⁹ fodiat fū
damentū: quo aūt ꝑucturū eſt cacu
men nr̄i edificij? vſqꝫ ad cōſpectum
dei. Raba. Diſcendum ḡ nobis eſt
a ſaluatore noſtro: vt ſimus mites
moribus: ⁊ humiles mentibus ne
minē ledamus: neminē ꝯtemnam⁹
⁊ virtutes quas foris oſtendimus
in opere: intus teneamus in corde.
Chry. Et iō incipiēs diuinas leges
ab humilitate incipit: ⁊ maximū p̄
miū ponit dicēs. Et inuenietis re=
quiem aīab⁹ vr̄is. Hoc maximū eſt
p̄miū. nō eñ alteri efficeris vtilis
ſolū: ſed teipſū requieſcere facis: ⁊
añ futurā hāc tibi dat retributionē
in futuro aūt ꝑpetua gaudebis re
quie. Chry. Et ne formidarēt: q̄ di
xerat. Onus ⁊ iugū: ſubdit. Jugūꝫ
eñ meū ſuaue eſt: ⁊ onus meū leue
Hyla. Jugi aūt ſuauis ⁊ leuis one
ris blandimenta proponit vt cre=
dentibus eius boni ſcientiā p̄ſtet:
quod ipſe ſolus nouit i patre. Gre=
go. iiij. mo. Quid graue mētis no
ſtre ceruicibus imponit. qui vita=
re oē deſideriū quod ꝑturbat p̄ci=
pit: qui declinare laborioſa mun=
di huius itinera monēt? Hyla. Et

quid iugo ipſo ſuauius: quid one=
re leuius? ꝓbatiorem fieri: ſcelere
abſtinere: bonū velle: malūꝫ nolle:
amare omēs: odiſſe nullūꝫ: eterna
ꝯſequi p̄ntibus nō capi: nolle infer
re alteri qđ ſibi ꝑpeti ſit moleſtūꝫ
Raba. ſed quō iugūꝫ xp̄i ſuaue cū
ſupra dicat. Arta eſt via que ducit
ad vitam? Sed qđ anguſto initio i
cipitur. ꝓceſſu tp̄is ineffabili dile=
ctionis dulcedine dilatatur. Aug.
de ver. do. Itē qui iugum dñi intre
pida ceruice ſubierūt: tā difficilia
pericula patiuntur: vt nō a labori=
bus ad quietem: ſꝫ a quiete ad la=
borē vocari videant. Sed profecto
adeſt ſpūſſanctus: qui i exterioris
hoīs corruptione interiorē renoua
ret de die in diem: ⁊ guſtata requie
ſpūali in affluentia delitiarū dei: i
ſpe future btitudinis: oīa p̄ntia de
liniret aſpera ⁊ oīa grauia releua
ret. Secari ⁊ vri ſe hoīes patiūtur
vt dolores nō eterni: ſꝫ aliquanto
diuturniores vlceris acrioꝝ doloꝝ
precio redimātur. Quibus tempe
ſtatibus vel penis iportuni ſūt mer
catores: vt diuitias venturas acq̇
rant. Sed qui has nō amant: eadē
grauia patiuntur. Qui vero amāt
eadē quidē: ſꝫ nō grauia patiunt.
Oīa eñ ſeua ⁊ imania prorſus fa=
cilia ⁊ prope nulla efficit amor quā
to ḡ facili⁹ ad verā btitudinē cha=
ritas facit: qđ ad miſeriā quantūꝫ
potuit cupiditas fec? Hiero. Quō
etiam leuius eſt lege euāgeliū: cūꝫ
i lege homicidiū ⁊ adulteriū: i euā
gelio ira cōcupiſcentiaqꝫ puniatur
In lege eñ multa p̄cepta ſunt: q̄
apoſtolus nō poſſe cōpleri pleniſ=
ſime docet. In lege opera requirū=
tur: in euangelio voluntas querit:
que etſi effectum nō habuerit: tñ p̄
mium non amittit. Euāgeliū ea p̄
cipit que poſſumus: ne. ſ. cōcupiſca
mus: hoc in noſtro arbitrio eſt lex
cū voluntatē nō puniat: punit effe
ctum: ne adulteriū facias. Finge
in perſecutione aliquam virginem
proſtitutam: hec apud euangeliūꝫ
q̄ voluntate non peccat virgo ſu=

ſcipitur. in lege quaſi corrupta repudiatur. Cap. xij.

In illo tēpe abijt ieſus p ſata ſabbato: diſcipuli āt ei⁹ eſurientes cepert vellere ſpicas et manducare. Phariſei āt vidētes dixerunt ei. Ecce diſcipuli tui faciunt quod nō lz eis facere ſabbatis. At ille dixit eis. Nō legiſtis quid fecerit dauid qñ eſurijt ꝛ q̄ cū eo erant: quō intrauit in domū dei. ꝛ panes propoſitionis comedit: quos nō licebat ei edere: neqꝫ his q̄ cū eo erāt: niſi ſolis ſacerdotibus? Aut nō legiſtis in lege: qꝛ ſabbatis ſacerdotes in tēplo ſabbatum violāt: ꝛ ſine crimine ſunt. Dico autem vobis: qꝛ templo maior eſt hic. Si autē ſciretis quid ē: miſericordiam volo ꝛ nō ſacrificium: nūq̄ cōdemnaſſetis inocentes. Dñs enim eſt filius hominis etiaꝫ ſabbati.

¶ Glo. Narrata predicatione cum miraculis vnius anni āte queſtionem ioannis factis: tranſit ad ea que facta ſunt in alio anno .ſ. poſt mortem ioannis: quando iā in omnibus xp̄o ꝯtradicit̄. vnde dicit. In illo tpe abijt ieſus ſabbato per ſata. Augu. de cō. euā. Hoc aūt quod hic ſequit̄: ſine vlla repugnantie q̄ſtione ꝯmemorat̄ a marco ꝛ a luca. ſed illi nō dicunt. In illo tpe. vñ fortaſſis mattheus rei geſte hic ordinē tenuit: illi aūt recordationis ſue: niſi latius accipiat̄ qđ dictū ē. In illo tpe. i. quo hec m̄lta ꝛ diuerſa gerebātur. vñ cōcipitur iſta oīa poſt mortē ioannis ꝯpleta eſſe. Cū eñ ioānes diſcipulos ſuos ad xp̄m miſiſſet: credit̄ poſt paululū decollat⁹ fuiſſe. vñ cū dr̄. In illo tpe iterminatū tp̄s ponere vr̄.

Cōcor dantia euangeliſtarū.

Chry. Quare aūt per ſata ſabbato eos ducebat: qꝛ omia p̄ſciuit: niſi qꝛ volebat ſoluere ſabbatū? volebat quidē: ſꝫ nō ſimpliciter: ideoq̄ nō ſine cā id ſoluit: ſꝫ dans occaſionē rōnabileꝫ vt ꝛ legē ceſſare faciat: ꝛ legeꝫ non offēdat: ꝛ iō hic vt iudeos mitiget nature neceſſitatem p̄mittit. ꝛ hoc eſt quod dr̄. Diſcipuli aūt ei⁹ eſurientes ceperūt vellere ſpicas ꝛ mā ducare. Quāuis in peccatis q̄ manifeſta ſūt: nulla ſit excuſatio: neq̄ eñ occidens ad ſui excuſationem pōt furorē p̄tendere: neq̄ qui adulterat cōcupiſcentiā: ſꝫ nec vllā aliā cām: hic tñ famem inducens: diſcipulos ab omni accuſatiōe liberat. Hier. Ut aūt i alio euāgeliſta legimus: propter nimiā importunitatē nec veſcendi quidē habebāt locū: ꝛ iō quaſi homines eſuriebant. Qđ aūt ſpicas ſegetū manib⁹ ꝯfricant: ꝛ in eiſdem cōſolant̄: vite auſterioris indiciū eſt: non p̄paratas epulas: ſed ſimplicē cibū querētiū. Chry. Tu āt admirare diſcipulos qui ita erāt oppreſſi: ꝛ nullā corporaliū habebāt curam: ſed ꝛ cōtemnebāt carnalē menſam: ꝛ fame oppugnabantur. nec tñ deſiſtebant a xp̄o: niſi eñ eos cogeret vehementer eſuries nequaq̄ h̄ feciſſent. q̄d aūt phariſei ad hoc dicerent ſubditur. Phariſei auteꝫ videntes dixerunt ei. Ecce diſcipuli tui faciunt qđ nō licet facere ſabbatis. Augu. de operibus monachoruꝫ. De ſabbato aūt potius q̄ꝫ đ furto diſcipulos dñi iudei calūniati ſunt: qꝛ populo iſrael p legem p̄ceptum eſt: vt in agris ſuis furem nullū tenerent: niſi qui ſecum aliq̄d vellet auferre. nā qui nihil aliud attigiſſet q̄ꝫ id qđ comediſſet liberū impunitūq̄ abire ſinerēt. Hiero. Nota vero ꝙ primi apoſtoli ſaluatoris lr̄aꝫ ſabbati deſtruūt aduerſus ebionitas: q̄ cū ceteros recipiant apoſtolos: paulū tanq̄ trāgreſſorē legis repudiant deinde ad excuſationē eorum ſubditur. At ille dixit eis.

Nō legiſtis quid fecerit dauid qñ
Ebionitarū error notatur. eſurijt?Ad ↄfutandā ſiquidē calū
niā phariſeorū veteris recordatur
hiſtorie.qñ dauid fugiens ſaulē i=
uenit nobbā:⁊ ab achimelech ſa=
cerdote ſuſcept⁹ poſtulauit cibos.
qui cum panes laicos nō haberet:
dedit eis cōſecratos panes: q̄bus
nō licebat veſci niſi ſolis ſacerdo=
tibus ⁊ leuitis. meli⁹ arbitrat⁹ de
famis periculo hoīes liberare: q̄ȝ deo
ſacrificiū offerre: hoſtia enim deo
placabilis eſt hominū ſalus. Op=
ponit ergo dn̄s ⁊ dicit. Et ⁊ dauid
ſanctus ē:⁊ achimelech pontifex a
vobis nō reprehēdit:⁊ legis vtriqȝ
mādatū probabili excuſatiōe tranſ=
greſſi ſunt:⁊ fames in cauſa ē: cur
eandē famē nō probatis in apoſto=
lis: quā probatis in ceteris? Quāq̄ȝ
⁊ in hoc multa diſtātia ſit. Iſti ſpi=
cas in ſabbato manu ↄfricant illi
panes cōederūt leuiticos:⁊ ad ſab
bati ſolēnitatē accedebant neome=
niarum dies quib⁹ requiſit⁹ l cōuiuio
fugit ex aula regia. Chry. Excu=
ſās aūt diſcipulos dauid in mediū
adducit. etem̄ multa prophete hui⁹
erat gloria apud iudeos. Nec pōt
rn̄deri q̄ dauid propheta erat:q̄ȝ nec
propter hoc ei licebat:ſȝ ſacerdotib⁹
ſolis tanto aūt magis diſcipulos
ab accuſatiōe liberat: quāto ma=
ior inuenit q̄ hoc fecit. ſȝ ⁊ ſi dauid
propheta erat: nō tamē q̄ cum ipſo
erāt. Hiero. Obſeruat tn̄ q̄:panes
propoſitiōis nec dauid nec pueri ei⁹
acceperunt anteq̄ȝ mūdos ſe a mu
lierib⁹ eſſe reſponderint. Chry. Sȝ
dicit aliquis: Quid eſt exēplū hoc
ad id qđ q̄rit? Nō em̄ dauid ſabba
tū trāſgreſſus eſt:.ſȝ in hoc oſtendi
tur chriſti ſapientia q̄ aliud exem
plū fert ſabbato maius. Neqȝ em̄
eſt equale trāſgredi ſabbati diē qđ
multotiens factum eſt:⁊ ſacram il=
lam tangere menſam:qđ nulli fas
erat. Deinde rurſus ⁊ aliter ſoluit
principaliorē inducens ſolutionē
cum dicit: Ant non legiſtis in lege:
quia ſabbatis ſacerdotes in tem=
plo ſabbatū violant ⁊ ſine crimi=
ne ſunt? Hiero. Ac ſi diceret: calum
niamini diſcipulos meos: cur ſab
bato ſpicas triuerint: famis neceſ=
ſitate cogente: cū ipſi ſabbatū vio=
letis in templo immolantes victi=
mas cedentes tauros: holocauſta
ſuper lignorū ſtruem incendio con
cremantes:⁊ iuxta alterius euan=
gelij fidē circūciditis puulos i ſab
bato: vt dū aliam legē ſeruare cu
pitis ſabbatum deſtruatis. Nūq̄ȝ
autem leges dei ſibi cōtrarie ſunt
⁊ prudenter vbi diſcipuli ſui argui
poterant trāſgreſſionis:⁊ achime
lech ⁊ dauid dicit exempla ſectan=
tes: veram aūt ⁊ abſq̄ȝ neceſſitatis
obtentu ſabbati preuaricationē i ip=
ſos refert: qui calūniam fecerant.
Chry. Ne aūt mihi dicas: q̄m affer
re in mediū aliū peccātē nō ē erui
ab accuſatione: cū em̄ non accuſat
qui fecit: excuſatio fit circa id quod
factum eſt. Uerū hoc his non ſuf= Oppoſitio christi cōprobatur.
fecit: ſed qđ maius eſt dixit: q̄ ſine
crimine ſunt. Uide aūt quāta po=
ſuit: Locū vbi dicit: In templo: Tē
pus cū dicit. Sabbatis. Legis re=
miſſionē cū dicit. Uiolant ⁊ nō ſolū
ſoluūt. Et q̄ non ſolum liberantur
a pena: ſȝ a culpa liberati ſunt. vn̄
dicit. Sine crimie ſunt. Neqȝ autē
hoc ſecundum ſimile eſt priori qđ di
xerat de dauid. Illud ei ⁊ ſemel fa
ctum eſt:⁊ a dauid nō ſacerdote: et
neceſſitatis cā fuit. Hoc autē ſcđm
ſingulo ſabbato ⁊ a ſacerdotibus
⁊ ſm legē. Et iō nō ſm veniā: vt i pri
mo exēplo: ſȝ ſm legē ſunt diſcipuli
ab accuſatione liberati. Sȝ nūq̄d
diſcipuli ſunt ſacerdotes: imo ſunt
ſacerdotibus maiores: ipſe enim
aderat qui templi eſt dominus: q̄
veritas eſt ⁊ non typus. ⁊ ideo ſub
ditur: Dico autem vobis: q̄ȝ tem=
plo maior eſt hic. Hiero. Hic non pro
nomen: ſed aduerbium loci legen=
dum eſt: q̄ maior templo ſit locus
qui dn̄m templi teneat. Augu. de
que. euan. Notādum aūt vnum ex
emplum datum eſſe regie poteſta=
tis de dauid: alterum ſacerdotalis
de his qui propter miniſterium tē

pli ſabbata violant:vt multo min⁹ ad ipſum eiuſ farū ſabbato ſpicarum crimen ptineat: qui ver⁹ rex ⁊ verus ſacerdos eſt. Chry. Deīde q̄ graue audientibus videbatur eſſe quod dixerat:rurſus conuolat ad miſericordiā ſmonē cū q̄dam vehementia inducēs:cū dicit: Si aūt ſciretis q̄d eſt: Miſericordiā volo ⁊ nō ſacrificium: nunq̄ cōdēnaſſetis inocentes. Hiero. Quid aūt eſt. Miſericordiā volo ⁊ nō ſacrificiū: ſupra diximus. Qđ aūt dicit. Nunq̄ condemnaſſetis innocentes. de apoſtolis intelligendum eſt. Et eſt ſenſus: Si miſericordiā ꝯprobaſtis achimelech:eo ꝙ periclitātē fame dauid refocillauit: q̄re meos diſcipulos cōdemnatis? Chry. Uide āt rurſus q̄liter ad veniā ducens ſermonē diſcipulos rurſus venia ſuperiores oñdit: in hoc quod dicit eos innocentes: qđ quidem ſupra ⁊ de ſacerdotibus dixerat. Deīde ⁊ aliam cauſā dicit quare ſunt ínocentes dicens: Dñs eñ eſt fili⁹ hominis etiam ſabbati. Remi. Filiū aūt hominis ſeipſum appellat. ⁊ ē ſenſus. Ille quē vos purū hominē putatis:deus eſt oīm creaturarū dñs ⁊ etiā ſabbati: ⁊ ideo pōt legē mutare pro ſua voluntate: q̄ fecit eam. Augu. cōtra fauſtū. Diſcipulos aūt ſuos vellere ſpicas ſabbato nō prohibuit: vt inde conuinceret ⁊ pñtes iudeos ⁊ futuros manicheos qui herbam non euellūt: ne homicidium perpetrēt. Hyla. Myſtice autem in principio eſt cōtuendū ſermonē hunc ita ceptum eſſe In illo tpe:quo.ſ. deo patri gratiā data gentibus ſalute cōfeſſus eſt. Ager āt mūdus ē. ſabbatū ocium eſt. ſeges creditur oꝝ ꝓfect⁹ in meſſem. Eſt ergo ſabbato in agrū ꝑfectus in legis ocio dñi ꝓgreſſus ī hunc mundū eſt: Eſuries fames ē ſalutis humane. Raba. Spicas vellunt dum ſingulos homines a terrena intentione retrahūt. Fricant dum a cōcupiſcentia carnis mētes exuūt. Grana comedunt:dū emendatos ī corpus eccl'ie traijciūt. Augu. de que. euan. Nullus aūt tranſit in corpus chriſti niſi carnalibus ſpoliat⁹ fuerit indumentis: ſm illud apoſtoli. Exuite vos veterem hoiem. ſabbato hoc agunt.ſ. ſpe q̄etis eterne ad quē alios inuitant. Raba. Itē āmbulant ꝑ ſata cū dño q̄ in ſcripturarū meditatione delectantur. Eſuriūt:dū panē vite.i. dei amorē i eis euenire deſiderāt. Uellunt ſpicas ⁊ terūt: dū teſtimonia diſcutiunt donec inueniāt qđ latebat in litera: ⁊ h̄ ſabbato dū a turbidis cogitationibus vacāt. Hyla. Phariſei q̄ penes ſe clauē celorum eſſe exiſtimabāt: illicita agere diſcipulos arguūt:quos dñs factorū in q̄bus ſub rerū argumēto ꝓphetie rō ꝯtinet admonuit:atq̄ vt oñderet oīm rerū efficaciā ſpēm futuri oꝑis ꝯtinere adiecit. Si aūt ſciretis q̄d eſt: Miſericordiā volo ⁊c. opus eñ ſalutis nr̄e nō in ſacrificio legis:ſ; in miſericordia eſt: ⁊ lege ceſſāte ī dei bonitate ſaluamur Cui⁹ rei donū ſi intellexiſſent:nūq̄ cōdemnaſſent inocentes.i. apoſtolos ſuos quos īſimulaturi erāt tranſgreſſe legis inuidia cū ſacrificiorū vetuſtate ceſſante: vniuerſis per eos nūc nouitas ſubueniret.

¶ Et cū inde trāſiſſet: venit ī ſynagogā eorū. Et ecce hō manum hñs aridam: ⁊ interrogabant eū dicentes. Si licet ſabbatis curare vt accuſarēt eū. Ipſe aūt dixit illis: Quis erit ex vobis hō qui hēat ouē vnā: et ſi ceciderit hec ſabbatis in foueā:nōne tenebit ⁊ leuabit? Quanto magis melior eſt hō oue? Itaq̄ licet ſabbatis bñ facere. Tūc ait homini. Extēde manū tuā. Et extēdit: ⁊ reſtituta eſt ſanitati ſicut altera.

¶ Hiero. Q̄r deſtructionē ſabbati q̄ diſcipulos arguebāt: ꝓbabili exēplo excuſauerat:ipſū caluniari volūt

Manicheorū error.

Concordia euāgeliorū.

vñ dicit: Et cū inde tranſiſſet venit in ſynagogā eorū. Hyla. Hec enim que premiſſa ſunt in cāpo dicta geſtaqꝫ ſunt: poſt hec ſynagogā igredit. Augu. de cō. euan. Poſſet autē putari eodē die factū ꝛ de ſpicis et de iſto ſanato: qm̄ ꝛ ſabbatū hic cōmemorat: niſi lucas aperuiſſet alio ſabbato factū fuiſſe. Proinde qd̄ dicit mattheus: Et cū inde tranſiſſet venit in ſynagogā eoꝝ. Non quidē venit niſi cū inde trāſiſſet: ſed poſt quot dies in ſynagogā eorū venerit poſtea ꝙ̄ a ſegete illa trāſijt: an recte ꝯtinuoqꝫ illuc ierit: nō expreſſuꝫ eſt: ac ꝑ hoc locus dat narratiōi luce: qui dicit alio ſabbato hmōi manū fuiſſe ſanatā. Hyla. Ingreſſo āt ſynagogā hoiem aride manus offerūt interrogātes an curare ſabbatis liceret: occaſionē arguēdi eum ex reſpōſione querētes. vñ ſequit: Ecce hō ma. ha. ari. ꝛ inter. eū dicētes: Sꝫ licet ſabbato curare? Chry. Nō aūt interrogāt vt adiſcant: ſed vt accuſent eū. vñ ſequit: Ut accuſarent eū: ꝙ̄uis ꝛ ipſum opus ſufficeret ſi accuſare volebāt: ſꝫ ꝛ ꝑ v̄ba volebant captionē inuenire maiorem copiā argutionum ſibi ꝑparantes. Hiero. Et interrogāt vtrū liceat curare ſabbatis: vt ſi non curauerit: crudelitatis aut ibecillitatis. ſi curauerit: tranſgreſſionis vitio eū accuſent. Augu. de cō. euan. Sed pōt mouere quō matthe⁹ dixerit ꝙ ipſi interrogauerūt dñm ſi licet ſabbato curare? cū marcus et lucas illos potius a dño interrogatos eſſe ꝑhibeant: Licet ſabbato bñfacere: an male? Itaqꝫ intelligēdū ꝙ illi ꝑus interrogauerunt dñm: Si licet ſabbato curare? deinde intelligens cogitationes eoꝝ aditū accuſandi q̄rentiū ꝯſtituit in medio illū quem erat ſanaturus: ꝛ īterrogauit: que marcus ꝛ lucas eū interrogaſſe cōmemorant: ꝛ tunc illis tacentib⁹ ꝓpoſuit ſimilitudinē de oue: ꝛ cōcluſit ꝙ licet ſabbato bñfacere. vnde ſequitur. Ipſe aūt dixit illis: Quis erit ex vo. homo qui ha. ouē vnā ꝛc.

Hiero. Ubi ſic ſoluit ꝓpoſitā q̄ōnē vt interrogantes auaritie cōdēnaret. Si vos inquit in ſabbato ouē: ꝛ aliud quodlibet aīal in foueā decidens eripe feſtinatis: nō animali ſed veſtre auaritie cōſulentes: q̄nto magis ego hoiē qui multo melior eſt oue: debeo liberare? Raba. Cōpetēti ergo exēplo, ſoluit q̄ōnē eorū vt eos oſtendat ſabbatū violare in opere cupiditatis: qui eum violare arguunt in opere charitatis legē male interpretantes qui dñt in ſabbato a bonis feriandū in quo a malis tm̄ feriandū eſt. Unde opus ſeruile nō facietis in eis. hoc eſt pctm̄: ſic in eterna requie a malis tm̄ feriabitur: non a bonis. Augu. de cō. euan. Propoſita autem ſimilitudine de oue concludit ꝙ liceat ſabbato benefacere dicens: Itaqꝫ li. ſab. benefacere. Chryſoſtomus. Intende autem qualiter vane excuſationis de ſolutione ſabbati induxit: ſꝫ q: iā iſanabiliter egrotabat ad op⁹ proceſſit: vnde ſequitur: Tunc ait homini: Exten. ma. tuam ꝛ exten. ꝛ reſti. eſt ſa. ſicut altera. Hiero. In euangelio quo vtuntur nazarei et ebionite: qd̄ vocat apoſtolicꝫ matthei auctenticum. Homo iſte qui aridam habet manū: cementarius ſcribitur iſtiuſmodi vocib⁹ auxiliū ꝑcans: Cementarius erā manibus victū queritās: ꝑcor te ieſu vt mihi reſtituas ſanitatem ne turpiter mēdicē cibos. Raba. Sabbatis aūt ꝑcipue docet et operat ieſus nō ſolū ꝓpter ſpirituale ſabbatum: ſed etiam propter celebriorem populi conuētum querens ſalutem oīum. Hyla. Myſtice autem poſt reditū de ſegete ex qua iam apoſtoli fructus ſationis acceperant: ad ſynagogam venit iam illic meſſis ſue op⁹ paraturus: quia plures poſtmodum vna cum apoſtolis extiterunt qui curabātur. Hieronimus. Uſqꝫ autem ad aduentum domini ſaluatoris arida man⁹ in ſynagoga iudeoꝝ fuit: ꝛ dei opera nō fiebant in ea. Poſtq̄ autem ille venit in

Uerbi euāgelii nazareorum.

terras reddita ē in aplis credēti-
bus dextera ꝛ opi pſtino reſtituta.
Hyla. Curatio aūt ols in verbo eſt
ꝛ manꝰ ſicut altera reddit. i. ſimi-
lis miniſterio: aplo ꝝ ꝑin officiū dā-
de ſalutis efficitur: docetq́ phari-
ſeos egreferre nō oportere opatio
nē hūane ſalutis in aplis: cū ipſis
ad officiū eiuſdē miniſterii manus
ſit reformāda ſi credāt. Ra. Uel ali
ter: Homo q̄ habebat manū aridā
humanū genꝰ idicat ſterilitate bo
ni opis arefactū ꝑ manū ad pomū
extēſam: quā ſanauit manus inno
cēs in cruce extēſa. ꝛ bn̄ manus in
ſynagoga erat arida: qꝛ vbi maiꝰ
bonū ſciētie: ibi grauiꝰ eſt inexcuſa
bilis noxe periculū. Sanāda aūt
manꝰ arida iubeť extēdi: qꝛ infru-
ctuoſa debilitas aīe nullo meliꝰ or-
dine q̄ elemoſynaꝝ largitate cura
tur. Habebat aūt hō dexterā ma-
nū lāguidā: qꝛ ab elemoſynis tor-
pebat: ſiniſtrā: ſanā: qꝛ ſue vtilita-
ti itēdebat. Sꝫ veniēte dño dextra
ſanať: vt ſiniſtra. qꝛ qđ ꝯgregaue-
rat auide mō diſtribuit charitatie.
¶ Exeūtes aūt phariſei ꝯſiliū
faciebāt aduerſus eū quō ꝑde
rent eū. Jeſus āt ſciēs receſſit
īde: ꝛ ſecuti ſūt eū multi: ꝛ cu
rauit eos oēs. Et ꝓcepit eis ne
māifeſtū eū facerēt vt adīplere
tur qđ dictū eſt per eſaiā ꝓphe
tam dicēteꝫ. Ecce puer meus
quē ego elegi: dilectus meus
in quo bene ꝯplacuit aīe mee
ponā ſpm̄ meū ſup eū: ꝛ iudi-
ciū gentibꝰ nūciabit. Nō cōten
det neq́ clamabit: neq́ audiet
aliqs in plateis vocē eiꝰ. Arun
dinē quaſſatam non confri
get: ꝛ lignū fumigās nō extin-
guet: donec eiiciat ad victoriā
iudicium ꝛ in nomine eius gē
tes ſperabunt.
¶ Hyl. Inuidia aūt facti phariſeos
cōmouet: qꝛ cōtuētes hoīem in cor-
pore: deū in opibus nō itelligebāt.
vñ dicit: Exeuntes aūt pha. conſi.
fa. aduer. eū: quomodo eū ꝑderēt.
Raba. Exeūtes dicit: qꝛ eoꝝ mens Jeſus q̄
a dño auerſa fuit: conſilium fece- re diffu
rūt quō vitā ꝑderent: nō quō ipſi vi gerit.
tā inuenirent. Hyla. Sciēſq́ eorū
conſilia receſſit: vt a conſilijs mali-
gnātiū procul abeſſet. vnde ſequiť
Jeſus autē ſciens receſſit inde. Hie
ro. Sciens inquā eorū inſidias ſe
ceſſit vt phariſeoꝝ contra ſe occa-
ſionē impietatis auferret. Remi.
Siue receſſit inde quaſi homo fu-
giens inſidias ſuorum perſequen-
tium: ſiue qꝛ non erat tēpus neq́ lo
cus patiendi. non enim capit peri-
re ꝓphetam extra hieruſalem: ſi
cut ipſe dicit. Declinauit etiam do
minus odio ſe perſequentes: ꝛ per
uenit illuc vbi inuenit plurimos ſe
per amorem diligentes vnde ſequi
tur: Et ſecuti ſunt eum multi. Quē
phariſei vnanimi cōſilio ꝑdere q̄-
rūt: turba ĩdocta vnanimi dilectio
ne ſequiť: vñ mox ſui deſiderij ꝯſe-
quunť effectū. Nā ſequiť. Et cura-
uit eos oēs. Hyla. His aūt quos cu
rauit ſilētiū impauit. vñ ſequiť: Et
ꝓcepit eis ne manifeſtū eū facerēt:
nā ſalus vnicuiq́ reddita erat ſibi
ipſa teſtis. Sed iubēdo ſilētiū tene
ri ꝛ gl'iandi de ſe iactātiā declinat:
ꝛ nihilominꝰ cognitionē ſui ꝓſtat: ī
eo ipſo cū admonet d ſe taceri: qꝛ ob
ſeruatio ſilētij ex re q̄ ſit ſilēda ꝓfi-
ciſciť. Raba. In hoc ēt nos inſtruit
ne cū aliqđ magnifecerimꝰ: laudē
foris queramꝰ. Remi. Jō ēt ꝓcipit
vt nō manifeſtarēt eū: ne ꝑſequen-
tes ipm̄ deteriores fierēt. Chry. in
home. Deinde vt non turberis in
his q̄ fiūt in inſania opinabili pha
riſeoꝝ: inducit ꝓphetam hoc ꝑdi-
centē. tanta erat enim ꝓphetarum
diligētia: vt neq́ hoc derelinquāt:
ſed ꝛ vias eiꝰ ꝛ tranſitus ꝓphetiza
rēt ꝛ intētionem cum qua hoc facie
bat: vt diſcas q̄m omnia a ſpūſcō lo
quebanť: ſi enim cogitationes ho-
minum impoſſibile eſt ſcire: mul-
tomagis chriſti intētionē niſi ſpūſ-

Jeſus quomodo puer dicitur.

ſanctus reuelaret. Sequit. Ut impleret qđ dictū eſt p eſaiā pphetā dicentē: Ecce puer me⁹ quē elegi Remi. Dñs qđē ieſus xpus puer oīpotentis dei dictus eſt: nō ſm diuinitatē: ſʒ ſm aſſumpte carnis diſpēſationem: q2 cooperāte ſpūſctō carnē ſuſcepit ex vgine abſq3 macula pctī. Quidā libri hñt: Elect⁹ quē elegi. Elect⁹ eñ fuit a deo patre .i. pdeſtinat⁹: vt eſſet filius dei pprius nō adoptiuus. Raba. Quē elegi dicit ad opus qđ nemo alius fecit: vt redimeret gen⁹ hūanū: ⁊ pacificaret mūdū cū deo. Sequit: dilect⁹ meus in quo bene complacuit aīe mee. q2 ipſe ſol⁹ eſt agnus ſine macula pctī de quo pater dicit: Hic eſt fili⁹ me⁹ dilectus in quo mihi bñ cōplacui. Remi. Qđ aūt dicit: Aīe mee. nō ita intelligendū eſt ꝙ deus pater aīaʒ habeat: ſʒ trāſlatiue aīa ī deū aſcribit: vt p eā demōſtraret dei affect⁹. Nec mirū ſi aīa tranſlatiue in deo dr: cū ēt cetera corporis membra ei aſcribant. Chry. Hoc aūt ī pncipio ppha ponit vt diſcas: q2 hoc qđ hic dr: fuit ſm cōſiliū patris. dilect⁹ eñ ſm cōſiliū eius ꝗ diligit facit. Sed iterū elect⁹ nō vt aduerſari⁹ ſoluit legē: neq3 vt inimicus exñs legiſlatori: ſʒ ei cōcordās. q2 ꝗ dilectus eſt: ponā ſpm̄ meū ſup eū. Remi. Tunc ēt deus pr̄ poſuit ſpm̄ ſuū ſup eū: cū operāte ſpūſctō ſuſcepit carnem ex vgine: ⁊ mox vt hō factus eſt pleni tudinē ſpūſſancti ſuſcepit. Hiero. Ponit aūt ſpirituſſanct⁹ nō ſup dei verbū: ſʒ ſup vnigenitū ꝗ de ſinu patris pceſſit .i. ſ. ſup eū de ꝗ dictū eſt: Ecce puer meus. Quid aūt p ipſuʒ factur⁹ ſit ſubdit: Et iudiciū gētib⁹ nūciabit. Aug. xx. de ciui. dei. Q. ſ. iudiciū pnunciauit futurū qđ gentibus erat occultū. Chry. Deinde humilitatē eius manifeſtās dicit: Nō ɔtēdet. q2 ſicut illi placuit oblatus eſt: ⁊ manibus pſequētiū ſe vltro obtulit. Neq3 clamauit. Q2 ſicͤ agnus coram tondēte ſe obmutuit. Neq3 audiet aliquis in plateis vocem eius. Hiero. Lata eñ eſt ⁊ ſpatioſa via que ducit ad perditionē: ⁊ multi ingrediunt p eā: ꝗ multi non audiunt vocē ſaluatoris: q2 nō ſunt in arta via: ſed in ſpatioſa. Remi. Platea nāq3 grece: latine latitudo dicit: in plateis ergo vocē eius nemo audiuit: q2 ſuis dilectoribus nō delectabilia, in hoc mundo pmiſit: ſed aſpera. Chry. Uolebat aūt dñs p hmōi manſuetudinem curare iudeos: ſed licet iſti rēnuerent: non̄ tñ eis reſtitit eos deſtruendo. vñ ⁊ ei⁹ virtutē ⁊ illoꝝ imbecillitatē ppha oſtdens dicit: Arundinē ꝗſſatā non cōfringet: ⁊ lignū fumigans nō extinguet. Hiero. Qui peccatori non porrigit manū: nec portat onus fratris ſui: iſte ꝗſſatū calamū ɔfringit ⁊ ꝗ modicā ſcintillā fidei cōtēnit in puulis: hic lignū extiguit fumigās Augu. xx. de ciui. dei. Uñ pſecutores iudeos qui calamo ꝗſſato pdita integritate: ⁊ ligno fumanti amiſſo lumine ɔparati ſunt nō ɔtriuit: nō extinxit: q2 pepcit eis ꝗ nōdū venerat eos iudicare: ſʒ iudicari ab eis. Aug. de q. euā. In ligno etiā fumigante notandū eſt: q2 deſerto lumie facit putorē. Ryla. Uel in hoc ꝙ dic: Arundinē quaſſatā non cōfringet. oſtendit ꝙ ita facile erat ei oēs eos frangere ſicut arūdinē: ⁊ nō ſimpliciter arundinem: ſed iam contritā. In hoc autem ꝙ dicit: Lignū fumigans non extinguet: demōſtrat ⁊ illorum furorem accenſum: ⁊ virtutē chriſti potentem ad extinguendum hmōi furorem cuʒ omni facultate. vnde in hoc multa māſuetudo chriſti oſtenditur. Rabanus. Uel per hoc ꝙ dicit: Arundinem ꝗ quaſſata eſt non eſſe confractam: oſtendit ca duca et quaſſata gentium corpora nō fuiſſe ɔtrita: ſed in ſalutē potius reſeruata. Per ħ āt ꝙ dicit. Lig. fumigans non extin. oſtendit exiguitatem ignis iam tantum fumigantis in ligno non extinctam id eſt iſrael ex reliquijs veteris gratie ſpm̄ non ablatum: quia reſumendi tot⁹ luminis in tempore pñ ē ſit facultas. Rabanus. Uel econuerſo arū=

Māſuetudo chriſti erga iudeos.

dinē quaſſatā vocat iudeos quos a
Allegorica expoſitio. vento agitatos: ⁊ q̄ſi abinuicē diſſipatos: nō ſtatim dn̄s cōdēnauit: ſed patienter ſupportauit. Lignū aūt fumigās vocat pplm̄ de gentibus cōgregatū: q̄ extincto naturalis legis ardore fumi amariſſimi ⁊ oculis noxij: tenebroſeq̄ caliginis inuoluebat erroribꝰ: quē nō ſolū nō extinxit ⁊ redegit in cinerē: ſꝫ econtrario de parua ſcintilla ⁊ pene morientē maxima ſuſcitauit incēdia.
Mãſuetudo chriſti erga iudeos. Chry. Sꝫ poſſet aliq̄s dicere: Quid igitur: ſemp hec erūt? ⁊ feret vſq̄ in finē eos q̄ ſic inſidiant̄ ⁊ inſaniūt? Abſit. ſꝫ cū ſua oia facta erūt: tunc ⁊ illa opabit̄. Et hoc ſignauit dicēs: Donec eijciat ad victoriā iudicium. Ac ſi dicat: Cū ea q̄ ex ſe ſunt oia cōpleuerit: tūc pfectā vltionē inducet. tūc. n. punient̄ cū clarā fecerit ſuā victoriā: vt nō relinquat̄ eis inuerecūda ꝯdictiōis occaſio. Hyla. Uel donec eijciat ad victoriā iudiciū: ſublata. ſ. mortis poteſtate. iudiciū claritatis ſue reditum introducat. Raba. Uel donec illud iudiciū qd̄ in eo agebat̄ ad victoriā puenıret: q̄ poſtq̄ mortē reſurgēdo ſupauit: expulſo pncipe huiꝰ mundi victor ad regnum rediit. in patris dextera ſedēs donec ponat ſub pedibꝰ omnes inimicos ſuos. Chr. Sed nō in hoc ſtabūt ea q̄ ſunt diſpēſationis vt ſolū puniant̄ q̄ non crediderūt: ſꝫ ⁊ orbē terrarū ad ſe trahet. vn̄ ſequit̄: Et in noīe eius gētes ſperabūt. Augu. xx. de ciui. dei. Hoc aūt vltimū iā videmꝰ impletū. ⁊ ſi per hoc qd̄ negari nō pōt credit̄: ⁊ illud qd̄ impudēter a quibuſdā negat̄: nouiſſimū iudicium qd̄ ponet in terra cū venerit ipſe de celo: q̄s. n. ſperaret gētes in chriſti noīe ſperaturas. q̄n tenebat̄: ligabatur: cedebat̄: illudebat̄: ⁊ crucifigebat̄: q̄n ⁊ ipſi diſcipuli ſpem pdiderāt: quā in illo hr̄e iam ceperāt: q̄ tūc vix vnus latro ſperauit in cruce nūc ſperāt gētes lōge lateq̄ diffuſe. Et ne in eternū morian̄t ipſa in qua ille mortuus eſt cruce ſignā tur. Nullus igitur dubitet per ieſum chriſtū nouiſſimū futurū eē iudiciū. Rmi. Sciēdū eſt aūt q̄ non ſolū iſtiꝰ loci ſenſus: ſed ⁊ multorum aliorū hoc teſtimonio cōfirmat̄: nā
Expoſitio oraculi. q̄ dicit: Ecce puer meus. ad illū locū refert̄ vbi dixerat pr̄: Hic eſt filius meꝰ. Qd̄ vo ait: ponā ſpm̄ meū ſup eū. ad hoc refert̄ q̄ ſpūſſcūs deſcēdit ſup dn̄m baptizatū. Qd̄ autē ſubiūgit: Judiciū gētibꝰ nūciabit. refert̄ ad id qd̄ infra dicit̄: Cū ſederit filiꝰ hoīs in ſede maieſtatis ſue. Qd̄ aūt ſubdit: Nō cōtēdet neq̄ clamabit. ad hoc refert̄ q̄ dn̄s pauca rn̄det pncipi ſacerdotū ⁊ pilato: herodi vero nulla. Qd̄ vero dicit̄. Arūdinē quaſſatā nō cōfringet. ad hoc ptinet q̄ dn̄s ſuos pſecutores declinauit: ne fierēt deteriores. Qd̄ vero dicit. In noīe eiꝰ ſpabūt: ad hoc qd̄ ipſe dixit: Euntes docete omnes gentes.

Tunc oblatus eſt ei demonium habens cecus ⁊ mutus: ⁊ curauit eum ita vt loqueretur et videret. Et ſtupebāt omnes turbe ⁊ dicebāt: Nunquid hic eſt filius dauid? Phariſei autem audientes dixerunt: Hic nō eijcit demones: niſi in beelzebub pncipe demoniorum.

Gl. cōfortauerat ſuperius dominus phariſeos chriſti miracula calumniantes: ex hoc q̄ ſabbatū ſoluere videbātur: ſed quia maior nequitia ipſa chriſti miracula diuina virtute facta peruertebant: attribuentes ea in mundo ſpiritui ideo euangeliſta pretermittit miraculum ex quo blaſphemandi occaſionem ſumpſerunt dicens: Tūc oblatus eſt ei demonium habens: cecus ⁊ mutus. Remi. Qd̄ autem dicit. Tunc ad ſuperiora refertur q̄n ſanato homine qui habebat manum aridam: exiuit de ſynagoga. Siue q̄ dicit. Tūc pōt referri ad latius atq̄ prolixiꝰ tp̄s: vt ſit ſenſus:

Tunc: qñ hec vel illa dicebantur vl gerebantur. Chry. Miranda eſt autem nequitia demonis: vtrunq; ingreſſum opilauit: per quē ille erat crediturus. ſ. et auditum et viſum. Sed xp̄s vtrūq; aperuit. Vñ ſequitur: Et curauit eū ita vt loqueretur et videret. Beda. Tria āt ſigna ſimul in vno hoīe ꝑpetrata ſunt. Cecus videt: mut⁹ loquitur poſſeſſus a demone liberatur. Qđ ⁊ tunc quidem carnal'r factum ē: ſed quotidie complet in conuerſione credentiu3 vt expulſo demone ꝓmū fidei lumē aſpiciant: deinde in laudes dei tacentia prius ora laxent. Hyla. Nō autē ſine rōne cū turbas oēs curatas in cōi dixiſſet: nunc ſeorſum demonium habens cecus et mut⁹ offertur. Oportebat. n. vt poſtq̃ manus aride homo oblat⁹ ē: ⁊q̄ in ſynagoga curabat in vni⁹ hmōi hominis forma gentium ſalus fieret: vt qui erat habitatio demonij: et cec⁹ et mutus deo capax pararet: et deū contineret in xp̄o: et xp̄i oꝑa dei cōfeſſione laudaret. Augu. de q̄. euā. Demonium. n. habēs cecus et mutus ē qui non credit. et ſubditus ē diabolo qui non intelligit et non cōfitetur ipſam fidem: vel qui nō dat laudem deo. Aug. de cō. euā. Hoc aute3 non iſto ordine: ſed poſt multa alia lucas cōmemorat: et mutū dicit tm̄ et nō cecū. S3 ēt ex eo ꝙ aliquid tacet: de alio dicere putādus eſt ea. n. ſequētia et ipſe ꝯtexit que matthe⁹. Hyla. Stupuerunt facti iſti⁹ oēs turbe ſed phariſeoꝝ ingraueſcit inuidia vnde ſeq̄t. Et ſtupebant oēs turbe et dicebant: Nūquid iſte eſt fili⁹ dauid? Glo. Ob miſericordiā: et beneficia filiū dauid ꝓdicāt. Beda. Turbe āt q̄ min⁹ erudite videbāt dñi ſꝑ facta mirātes illi ꝯ vel negare h̄ vl' q̄ negare nequiuerāt ſiniſtra iterpretatione ꝑuertere laborabāt: quaſi hec non diuinitatis: ſed imundi ſpiritus oꝑa fuiſſent. i. beelzebub qui deus erat acharon. vñ ſequitur: phariſei aūt audientes dixerunt: Hic non eijcit de. niſi in beel. ꝓn. demonioꝝ. Re. Beelzebub āt ipe ē beel et baal et beelphegor. Beel fuit pr̄ Nini regis aſſyriorum. Baal dictus eſt: qꝛ i excelſo colebat: Beelphegor a loco id eſt a monte phega. zebub ſeruus fuit abimelech filij gedeonis qui occiſis. lxx. fratribus edificauit tēplum baal: et conſtituit eum ſacerdotē in ipſo ad abigēdas muſcas que ibi congregabantur ꝓpter nimiū cruorē victimaꝝ. zebub. nanq; muſca dr. Beelzebub ꝙ vir muſcaꝝ interpretatur. vnde propter ſpurciſſimū ritū colendi dicebant eum eē principē demonioꝝ. nihil ergo ſordidius inuenientes qđ dño obijcerent: dicebant eum in beelzebub eijcere demonia. Et ſciēdū ꝙ non eſt legendū p. d. vel. t. in fine. vt quedam mendoſa exemplaria habēt. ſed per. b.

¶ Jeſus autem ſciens cogitationes eorum dixit eis. Omne regnū contra ſe diuiſum deſolabitur: et omnis ciuitas vel domus diuiſa contra ſe non ſtabit. Et ſi ſathanas ſathanam eijcit: aduerſus ſe diuiſus eſt: quō ergo ſtabit regnum eius?

¶ Hiero. Phariſei oꝑa dei principi demoniorum deputabant: quibus dominus non ad dicta: ſ3 ad cogitata reſpondit: vt vel ſic cōpellerent credere potentie eius: qui cordis videbat occulta. vñ dr: Jeſus autem ſciens cogi. eoꝝ di. eis. Chry. Supi⁹ quidem et de hoc xp̄m accuſauerant: qꝛ in beelzebub eijceret demonia ſed tūc q̄dē eos nō increpauit ꝯcedens eis: et a plurib⁹ ſignis cognoſcere eius virtutē: et a doctrina diſcere eius magnitudinē. ſed qꝛ permanebāt eadē dicentes: iā increpat eos: ꝙuis eoꝝ accuſatio valde irronabilis eēt. Inuidia aūt nō querit quid dicat: ſed ſolū vt dicat. neq; tm̄ xp̄s eos cōtēpſit: ſed rñdet cū decēti manſuetudine: docēs nos mites eē inimicis et non turbari; ēt ſi talia

dicant q̄ nos in nobis nō recogno=
ſcimus:neq; habent aliquā rōnez.
In quo ēt oſtendit mēdacia eē que
ab ipſis ſunt dicta.neq;.n.eſt demo
niū habētis tātā oſtēdere manſue=
tudinem et cogitationes ſcire. Et
quia valde irrōnabilis erat eorum
ſuſpitio:et multitudine timebāt nō
audebant publicare xpi accuſatio
nem ſed in mente voluebant. Pro=
pter quod dicit. Sciēs cogitatio=
nes eoꝝ. Ipſe autē accuſationez q̄=
dem in reſpōdendo nō ponit neq;
diuulgat eoꝝ nequitiā:ſolutionem
aūt inducit:ſtudium.n.eius erat ꝓ
deſſe peccātibus:nō publicare. Nō
āt reſpondet eis a ſcripturis q: nō
attenderent aliter exponētes:ſed a
cōibus opinionibus. Non eniz ita
exteriora prelia corrūpunt:ſicut ea
que ſunt contribuliū.hoc eniz fit in
corporibus et in omnibus rebus:ſʒ
Diſcor=
die ma=
lum no=
tatur.
interim amagis cognitis exempla
ducit dicens:Oē regnū ꝯ ſe diuiſuz
deſolabit. Nihil enī eſt in terra re=
gno potētius:ſed tñ per altercatio=
nem perit. Quid autē dōm eſt de ci
uitate:vel de domo? ſiue magnum
ſiue paruū fuerit contra ſeipſuz pu
gnās perit. Hy. Uñ dom⁹ et ciuitatʒ
eadē eſt h rō q̄ ē regni. propter qđ
ſequitur. Et omnis ciui. vel do. di.
contra ſe nō ſtabit. Hiero. Quō .n.
concordia pue res creſcūt:ſic diſcor=
dia maxie dilabunt. Hyla. Sermo
aūt dei diues eſt ⁊ vel ſimpliciter in
tellectus vel inſpectus interius ad
omnem ꝓfectū eſt neceſſarius. Re
lictis ergo his que ad cōem intelli=
gentiam patent: cauſis interiorib⁹
immoremur. Rñſurus.n.dñs ad id
qđ de beelzebub dictū erat:in ipos
qb⁹ rñdebat rñſionis ꝯditionez re
torſit.lex.n.a deo eſt:et regni iſrael
pollicitatio ex lege eſt ſi regnum
legis contra ſe diuiditur diſſol=
uatur neceſſe eſt:et ſic iſrael ami=
ſit legē quādo ipletionē legis i chri
ſto plebs legis ipugnat. Sed ciui=
tas h hierl'm idicat:q̄ poſtq; i dñm
ſuū furore plebis exarſit:et apoſto
los eius cū credentium turbis fu=
gauit poſt diuiſionē nō ſtabit atq;
ita quod per hanc diuiſionez mox
ꝯſecutum ē:ciuitatis illius denun=
ciatur excidiuz. Deinde aſſumit:⁊
ſi ſatha.ſatha.eijcit.aduer.ſe diui.
eſt quō ḡ ſta.reg.eius? Hiero. Ac ſi
diceret:ſi ſathanas pugnat contra
ſe et demō inimicus eſt demōi:debe
ret iā mundi venire cōſūmatio.nec
hñt in eo locū aduerſarie poteſta=
tes q̄rum inter ſe bellū pax homi=
num ē. Glo. Neceſſaria ḡ cōplexio=
ne eos arguit:vl'.n.xp̄s ī virtute dei
demones eijcit vel ī principe demo
niorum.ſi in virtute dei fruſtra ca=
lūniantur.ſi in principe demoniorū
regnū ei⁹ diuiſuz ē nec ſtabit.⁊ ideo
a regno eius recedant:qđ innuit ſi
bi eos elegiſſe:dū in ſe non credūt.
Chry. Uel ſic:Si diuiſus ē imbecil=
lior fcūs ē ⁊ perit.ſi aūt perit:qualr̄
poteſt aliū ꝓijcere? Hyla. Ul' aliter.
Si ad diuiſionē ſuā coactus ē dmō
vt demōes ꝑturbaret:hinc q̄q; eſti
mandū ē plus in eo q̄ diuiſerit q̄ʒ in
his qui diuiſi ſunt ineē virtutʒ.ḡ re=
gnum dyaboli diuiſione fctā a xp̄o
eſt diſſolutū. Hiero. Si aūt putatis
o ſcribe et phariſei q recesſio dmo
nū obediētia ſit in principē ſuū:vt ho
mines ignorātes fraudulēta ſimla
tiōe dludāt:q̄d poteſtʒ dicere d cor=
poꝝ ſanitatib⁹ q̄s dñs ꝑpetrauit?
aliđ ſi mēbrorū q̄ʒ debilitates ⁊ ſpūa
liū virtutū iſignia dmōib⁹ aſſignetis.

**¶ Et ſi ego ī belzebub eijcio de
mōes:filij vr̄i ī q̄ eijciūt? Jō ipī
iudices veſtri erūt. Si autem
ego in ſpiritu dei eijcio demo
nes igit̄ ꝑuenit ī vos regnū dī.**

¶ Chry. Poſt pmā ſolutionez venit
ad ſcđam pma māifeſtiorez dicēs:
Et ſi ego in beel.eij.demo. filij ve.
in q̄ eijciunt? Jō ip.iu.ve.erūt. Hie=
ro. Filios iudeoꝝ vl' exorciſtas legſ
gentis illius ex more ſignat:vel a=
poſtolos et eorū ſtirpe generatos.
Si exorciſtas:q: ad inuocationē di
eijciebant demones:coartat phari
ſeos iterrogatione prudenti:vt cō=
fiteantur ſpiritusſancti eſſe opus

Scđa
rō xpī
contra
aduerſa
rios.

eorū. Si expulſio inquit demonū i filijs vr̄is deo:nō demonib⁹ deputatur:quare in me idem opus nō eādem hēat et cāuſ:ğ ipi vr̄i iudices erunt:nō ptāte ſꝫ cōparatione:dum illi expulſiōez dmonū deo aſſignāt vos principi demonioꝝ. Si autem et de apoſtolis dictū eſt:qđ et magis intelligere debemus: ipſi erūt iudices eoꝝ qꝛ ſedebūt in. xij. ſolijs iudicātes. xij tribus iſrł. Hyla. Idcirco aūt digne iudices ſunt in eos cōſtituti quibus id dediſſe xp̄s aduerſus demones ptātis reperiť qđ ipſe eſt negatus habuiſſe. Raba. Uel quia apoſtoli bn̄ ſibi ꝯſcij erāt nihil male artis ſe ab eo didiciſſe. Chry. Nō autē dicit: Diſcipli mei neqꝫ apoſtoli:ſed filij vr̄i. Ut ſiqdez voluerint reuerti ad illorum dignitatem multā hinc accipiāt occaſionem. ſi autē ingrati fuerint neqꝫ inuerecūdā habēt excuſationē. Eijciebant aūt apli demōes:qꝛ acceperāt ptātē ab ipſo:et tn̄ nihil eos icuſabāt. nō. n. reb⁹ ſed pſone xp̄i aduerſabāť. volēs igr̄ monſtrare qm̄ lui die erāt que dicebāť de ipō:aplos i mediū ducit. rurſus āt ad ſui cognitionē inducit eos demōſtrās qm̄ pprijs aduerſantur bonis et ꝯriāť ſue ſaluti: cuꝫ deceret eos letari ꝙ magna bona illis aduenerat donaturus. Unde ſequitur. Si aūt ego in ſpiritu dei eij. demo. igitur pue. in vos reg. di. Per hoc āt demōſtrat ꝙ magne virtutis opus eſt demones eijcere:ꝛ nō cuiuſlꝫ gr̄a. Et ob ħ q̄dē ſyllogizat dicēs. Ergo pue.

Magne virtutis eſt eijcere demonia.

in vos regnū dei. ac ſi dicat. Si hoc eſt profecto filius dei aduenit. hoc aūt obūbrate dič vt nō illis ſit gue deinde vt illos alliciat nō dicit ſimplr pue. regnū ſꝫ in vos. q. d. Uob veniunt bona:propter quod veſtrā impugnatis ſalutem. hoc enim eſt ſignum a prophetis traditum preſentie filij dei tanta fieri poteſtate diuina. Hiero. Regnum enim dei ſeipſum ſignat: de quo in alio loco ſcriptum eſt: Regnuꝫ dei intra vos eſt. et mediuſ ſtat intra vos quem

neſcitis. Uel certe illud regnum qđ et ioannes et ipſe dn̄s predicauerūt. Penitētiā agite:appropinqbit enim regnum celorū. Eſt et tertiū regnum ſcripture ſancte:qđ auferť a iudeis:et traditur genti facienti fructus eius. Hila. Si ergo diſcipuli operanť per xp̄ꝫ et ex ſpū dei chriſtus opatur: adeſt regnū dī iaꝫ in apoſtolos mediatoris officio tranſfuſuꝫ. Diminutio ēt regni diaboli. eſt augmentatio regni dei. Augu. de cō. euā. Unde pt ēt ħ eē ſenſus. Si ego in beelzebub eijcio demones:etiam ſecundum veſtram ſniaꝫ peruēit in vos regnū dei:qꝛ regnū diaboli ſtare nō pōt quē aduerſū ſe diuiſi fatemini. regnū eū di nūc dixit q̄ dānātur ipij:et a fidelibus de peccatis ſuis penitētiam agētibus nunc ſecernuntur.

¶ Aut q̄uo poteſt qſq̄ itrare in domū fortis:et vaſa eius diripere:niſi pri⁹ alligauerit fortē? Et tūc domū illi⁹ diripiet.

¶ Chry. Poſita ſecūda ſolutiōe inducit et tertiam dicēs: Aut q̄uo poteſt quiſqꝫ intra. in do. fortis? Qđ. n. nō pōt ſathanas ſathanā eijcere manifeſtum ex dictis ē. Sed quoniam neqꝫ alius poteſt eū eijcere niſi pri⁹ eum ſuperauerit:oib⁹ ē manifeſtū. conſtituitur ergo quod et antea cū manifeſtiori abundātia:dič. n. Tm̄ abſiſto ab hoc ꝙ vtar diabolo coadiutore ꝙ ꝑlioꝛ cū eoꝛ ligo eū:ꝛ hui⁹ coniectura eſt ꝙ vaſa eius diripio. Et ſic contrarium eius quod illi tētabant dicere demonſtrat. Illi eniꝫ volebant oſtendere ꝙ non propria virtute eijcit demones. Ipſe auteꝫ oſtendit ꝙ non ſolū demōes ſed et eoruꝫ principem ligauit:quod manifeſtum eſt ab his que facta ſunt. Qualr. n. principe non victo hi qui ſubiacēt demōes direpti ſunt? Hoc autem mihi prophetia videtur eſſe quod dicitur. Non enim ſolum demones eijcit:ſed et errorem vniuerſi orbis terrarum abiget et machinationē diaboli diſſoluet. et non di=

rit rapiet:ſed diripiet : oſtendẽs q̃ hoc cuz poteſtate fiat. Hiero. Domi⁹ illius mundus eſt:qui in maligno poſitus non creatoris dignitate: ſ3 magnitudine delinquẽtis alligat⁹ [Nalle- roucus intellect⁹] eſt fortis et religatus in tartarum et domini pede contritus. Non au- tem debemus eẽ ſecuri:aduerſari⁹ noſter fortis victoris q̃3 vocibus cõ probat. Chry. Fortẽ autẽ eũ vocat: antiquã ei⁹ oſtendens tyrãnidem q̃ ex noſtra deſidia orta eſt. Augu. de que. euan. Quos. ſ. ipſe tenebat:ne poſſent viribus ſuis ab illo ſe homi nes eruere. ſed per gratiã dei. vaſa eius dicit omnes infideles. Alliga- uit autẽ fortẽ: quia poteſtatem illi ademit impediendi voluntatẽ fide lium a ſequendo chriſtuz et obtinẽ do regno dĩ. Raba. Domũ ergo ei⁹ diripuit. q2 ereptos a diaboli laq̃is eos quos ſuos eẽ preuidit eccl'ie a- dunauit:vel quia omnes mundi p- tes apoſtolis et eorum ſucceſſorib⁹ conuertendum diſtribuit. oſtendit igitur per manifeſtã parabolã di- cens q̃ non cõcordat in fallaci ope ratione cũ demonibus vt calũnia- bant:ſed virtute diuinitatis homi nes a demonibus liberauit.

Qui non eſt mecum contra me eſt et qui non cõgregat me cum ſpargit.

Chry. poſita tertia ſolutione: hic ponit quartã dicẽs: Qui non eſt me cũ contra me eſt. Hyla. In quo oſtẽ dit longe a ſe eẽ vt aliquid a diabo lo mutuatũ ſit ptãtis:et ex hoc igẽ- tis piculi res intelligitur : male de eo opinari:cum quo non eſſe idipm eſt quod contra eſſe. Hiero. Non tñ putet hoc q̃ſq̃ de hereticis dictum et ſciſmaticis : quãq̃ et ita ex ſup- fluo poſſet intelligi:ſed ex conſequẽ tibus tertiuq̃ ſmonis ad diabolũ refertur:eo q̃ nõ poſſint opa ſalua toris beelzebub operib⁹ ꝯparari. [Cõtra- rietas. dei et de monis.] Ille cupit aĩas hominũ tenere ca- ptiuas:dominus liberare. Ille p̃di cat idola:hic vnius dei notitiã. Ille trahit ad vitia:hic reuocat ad vir- tutes. Quomodo ergo pñt inter ſe habere cõcordiã:quorũ opera ſunt diuerſa? Chry. Qui ẽ nõ mecũ con gregat neq̃ mecũ eſt: non erit mihi cõparand⁹ vt mecũ demões eijciat: ſed magis deſiderat que mea ſunt ſpargere . Sed dic mihi. Si opor- tuerit cum aliquo preliari qui non vult tibi auxiliari:hoc ipſo non eſt aduerſum te. Ipſe ẽt dominus alio loco dixit. Qui non ẽ aduerſuz vos ꝓ vobis eſt. Sed non eſt contrariũ hoc qd hic dr . Hic ei loquit de dia- bolo aduerſario exiſtente. ibi autẽ de homine qui i parte erat cũ eis: de quo dictum erat. Uidimus quẽ- daz in nõie tuo eijcientẽ demonia. Uidetur aũt iudeos hic occulte in- ſinuare cum diabolo ſtatuens eos. ipſi. n. aduerſus eũ erãt. et ſpar ge- bãt que ipſe ꝯgregabat. Sed et de cẽs ẽ credere h̃ de ſeipſo dixiſſe : q2 aduerſus diabolũ erat:et que illi⁹ ſunt diſpergebat.

Iõ dico vobis oẽ peccatuz ⁊ blaſphemia remittet hoib⁹: ſpiritus aũt blaſphemie nõ re mittetur. Et quicunq̃ dixerit verbum contra filiũ hominis remittit ei: qui aũt dixerit cõ- tra ſpiritũſanctuz nõ remittet ei:neq̃ i h̃ ſeculo:neq̃ i futuro.

Chry. Q2 domin⁹ phariſeis excu ſando rñderat:iã eos terret. Eſt ei h̃ correctiõis nõ parua pars:nõ ſoluz excuſando reſpondere ſ3 et ꝯminari. Hyla. Phariſeorũ. n. ſnĩam et eorũ q̃ ita cum his ſentiunt puerſitatẽ: ſeueriſſima diffõne ꝯdẽnat: pctõrũ oĩ3 veniã ꝑmittẽs. ⁊ blaſphemie ſpi rit⁹ idulgẽtiã abnegãs. iõ dico vob oẽ pctm̃ ⁊ blaſ. re. hoib⁹. Remi. Sciẽ dũ ẽ tñ q̃ nõ paſſi3 q̃buſcũq̃ dimit tũt:ſ3 illi q̃ ꝓ ſuis reatib⁹ dignã pe nitẽtiã egerit dſtruit aũt his vbis error nouatiani q̃ dicebat q̃ fide- les poſt lapſuz per penitentiam nõ pñt ſurgere:neq̃ pctõꝝ ſuorũ veniã promereri:maxime illi qui in pſe- cutiõe poſiti negabant. Sqt. Spũs

aūt blaſ. nō remittet. Aug. de ver.
do. Quid em̄ intereſt ad rē vtrū di
cat. Spūs blaſphemie nō remitte
tur: an dicat. Qui blaſphemaue=
rit in ſpm̄ſctm̄ nō ei remittet: vt lu
cas dicit: niſi forte q̄ eadē ſnia ap=
tius iſto mō q̄ illo dr. aliū euāge=
liſtā nō deſtruit alius: ſ; exponit.
Spūs em̄ blaſphemie clauſe dictū
eſt: q2 nō eſt expreſſum cuius ſpūs.
et iō ad hmōi expoſitionē ſubdit.
Et quicūq3 dix. verbū ɔtra fi. ho=
minis remit. ei. Ideo poſt vniuer=
ſalē cōmemorationē oīs blaſphe=
mie eminentius voluit exprimere
blaſphemiā que dr ɔtra filiū hoīs
quā in euāgelio ſm ioannē valde
graue oñdit hoc eſſe pctm̄: vbi ait
de ſpūſctō. Ille arguet mūdum de
pctō de iuſtitia: et de iudicio. de pec
cato quidē. q2 nō credūt in me. Se
quit. Qui aūt di. ɔtra ſpi. ſan. ver
bum: non remit. ei neq3 ān hoc ſe
neq3 in futuro. Non ergo hoc di=
cit ppterea: q2 in trinitate maior
eſt filio ſpūſctūs: qđ nullus vnq̄3 vel
hereticus dixit. Hyla. Quid aūt tā
extra veniā ē q̄ in xp̄o negare qđ
dei eſt: et ɔſiſtentē in eo paterni ſpi
ritus ſubām adimere: cū l ſpū dei
oē opus ɔſumet: et in eo de⁹ ſit mū
dum recōciliās ſibi. Hiero. Uel ita
loc⁹ iſte eſt intelligēdus. Qui vbū
dixerit ɔtra filiū hoīs ſcandalizat⁹
carne mea: et me hoīez tm̄ arbitrās
talis opinio atq3 blaſphemia quā
q̄ culpa nō careat erroris: tn̄ hz ve
niā ppter corpis vtilitatē. Qui au
tem manifeſta intelligēs opa dei
cū dei virtutē negare nō poſſit ea=
dē calūniat ſtimulatus inuidia: et
xp̄m dei verbū et opa ſpūſcti dicit
eſſe beelzebub: iſti non remittetur
neq3 in hoc ſeculo: neq3 in futuro.
Aug. de ver. do. Sed ſi h̄ ppterea
dictū eēt pfecto de oī blaſphemia
taceret: et h̄ ſola remiſſibilis vide=
ret: q̄ ɔ filiū hoīs dr. quaſi cū hō ſo
lum putat. Cū vo pmiſſum ſit. Oē
pctm̄ et blaſphemia remittet hoīb⁹
pculdubio et illa blaſphemia q̄ cō=
tra patrē dr iſta gn̄alitate ɔcludit

e tn̄ hec ſola irremiſſibilis diffinit:
que dr ɔ ſpm̄ſctm̄. Nunqđ nā et pr
formā ſerui accepit. q̄ſi ſit maior
ſpūſctūs? Quis ēt nō ɔuincit dixiſ
ſe verbū ɔ ſpm̄ſctm̄ anq̄3 xp̄ianus
vel catholic⁹ fieret? pmo ipi paga=
ni cū dicūt xp̄m magicis artib⁹ fe=
ciſſe miracula: nōne ſiles ſunt his
q̄ dixerūt eū in principe demonioꝝ
eieciſſe demonia? Iudei ēt et q̄cūq3
heretici q̄ ſpm̄ſctm̄ ɔfitent: ſed ne=
gāt eū eſſe in corpe xp̄i qđ ē eccl'ia
catholica: ſiles ſunt phariſeis qui
negabāt ſpm̄ſctm̄ eſſe in xp̄o. Qui
daz etiā heretici ipm̄ ſpm̄ſctm̄ vel
creaturā eſſe ɔtendūt ſicut arriani
eunomiani: et macedoniani. vel eū
prſus ita negāt vt deū negent eſſe
trinitatē: ſed ſolū prēm eſſe deū aſ=
ſeuerant: et ipm̄ aliqn̄ vocari filiū:
aliquando ſpm̄ſctm̄: ſicut ſabellia=
ni. Photiniani quoq3 patrē ſolū eē
dicētes deū. filiū vo nō niſi hoīem
negāt oīno tertiā eſſe pſonā ſpm̄=
ſctm̄. Manifeſtū ē igit a paganis
iudeis et hereticis blaſphemari
ſpm̄ſctm̄. Nunqđ g̊ deſerēdi ſunt et
ſine vlla ſpe deputādi? quib⁹ ſi nō
eſt dimiſſuz verbū qđ dixerūt ɔtra
ſpm̄ſctm̄ inaniter eis pmittit q̄ i
baptiſmo ſiue in eccl'ia remiſſionē
accipiāt pctōꝝ. Non em̄ dictū eſt:
nō remittetur ei in baptiſmo: ſed
Neq3 in hoc ſeclo neq3 in futuro. et
ſic illi ſoli eſtimandi ſunt ab hmōi
grauiſſimi pcti reatu liberi: q̄ ab
infantia ſunt catholici. Nōnullis
aūt vr eos tm̄modo peccare in ſpi=
ritūſctm̄ q̄ lauacro regenerationis
abluti in eccl'ia: et accepto ſpūſctō
velut tāto poſtea dono ſaluatoris
ingrati mortifero aliq̄ pctō ſe imer
ſerūt: qualia ſunt vel adulteria vel
homicidia vel ipſa diſceſſio a noīe
xp̄iano ſiue catholica eccl'ia. Sed
iſte ſenſus vñ pbari poſſit ignoro
cū et pnie quorūcūq3 criminū locus
i eccl'ia nō neget: et ipos hereticos
ad h̄ vtiq3 corripiēdos dicat apo=
ſtolus. Ne forte det illis deus pe=
nitentiā ad cognoſcendā veritatē.
Poſtremo nō ait dñs: q̄ fidelis ca=
tholicus

Concordantia euangeliorum.

Blaſphemie peccatū quō.

tholicus dixerit verbū ɔtra ſpiritūſctm̄: ſed ꝗ dixerit: h̄ eſt quicūqȝ dixerit: nō remittet̄ ei: neqȝ in h̄ ſeculo neqȝ i futuro. Aug. de ſer. do. in monte. Uel aliter dicit Joānes apl's. Eſt pctm̄ ad mortē: nō pro eo dico vt roget qs. pctm̄ aūt fratris ad mortē dico eſſe: cū poſt dei agnitionē per grām dn̄i noſtri ieſu xp̄i quiſqȝ oppugnat fraternitatē aut aduerſus ipam grām qua recōciliatus eſt deo inuidētie facib⁹ agitatur. Hui⁹ pcti tanta labes eſt: vt deprecādi hūilitatē ſubire nō poſſit: etiā ſi pctm̄ ſuum mala ɔſcia et agnoſcere ⁊ annunciare cogatur. Quis mētis affectionē ꝓpter pcti magnitudinē iā de dānatione aliquos habere credēdus eſt: et hoc fortaſſe eſt peccare in ſpm̄ſctm̄. i. p malitiā ⁊ inuidiā fraternā impugnare charitatē: poſt acceptā gratiā ſpūſcti: qđ pctm̄ dn̄s neqȝ hic: neqȝ in futuro ſeculo dimitti dicit.

Queſtio pulchra.

Un̄ queri pōt vtrū in ſpm̄ſpm̄ iudei peccauerint qn̄ dixerunt ꝙ in belzeebub pncipe demonioꝝ dn̄s demonia expellebat. vtrū em̄ h̄ in ipm̄ dn̄m dictū accipiam⁹: q: de ſe dicit alio loco. Si patrēfamilias beelzebub vocauerūt quāto magꝭ domeſticos ei⁹? an qm̄ de magna inuidētia dixerāt ingrat tā pn̄tib⁹ bn̄ficijs ꝗuis nōdū xp̄iani fuerit tn̄ ꝓpter ipam inuidētie magnitudinē in ſpm̄ſctm̄ peccaſſe credendi ſunt? Non em̄ h̄ colligit̄ de verbis dn̄i: videri tn̄ pōt adhuc eos monuiſſe vt accedant ad grām ⁊ poſt acceptā grām nō ita peccēt vt nūc peccauerūt. Nunc em̄ in filiū hoīs dixerūt v̄bū neqȝ: ⁊ pōt eis dimitti ſi cōuerſi fuerint ⁊ ei crediderint. Si aūt poſtqȝ ſpm̄ſctm̄ acceperint: fraternitati inuidere et grām quā acceperunt oppugnare voluerint: non eis dimitti: neqȝ in hoc ſeculo neqȝ in futuro. Nā ſi eos ſic haberet ɔdēnatos: vt nulla ſpes illis reliqua eēt: non adhuc monēdo iudicaret cū addidit dicēs. Aut facite arborē bonā ⁊c. Aug. in lib. retrac.

hoc aūt nō ɔfirmauit: q: h̄ putare me dixi: ſꝫ tn̄ addendū fuit ſi in hac tā ſcelerata mētis puerſitate de finierit hanc vitam: qm̄ de quocūqȝ peſſimo in hac vita cōſtituto: nō eſt vtiqȝ deſperandū: nec pro illo imprudēter orat̄: de ꝗ nō deſperatur. Aug. de ver. do.

Secretū apl̄i.

Eſt aūt magnū ſecretū hui⁹ qōnis. Lumē ꝗ expoſitionis a dn̄o querat̄. Dico aūt charitati veſtre. forte in oīb⁹ ſcripturꝭ ſanctis nulla maior queſtio: nulla difficilior inuenit̄. Prius ꝗ vt aduertatis admoneo: non dixiſſe dn̄m. Ois blaſphemia ſpūs nō remittet̄: neqȝ dixiſſe. qui dixerit qđcūqȝ verbū ɔ ſpm̄ſctm̄: ſed ꝗ dixerit verbū. Quapropter non eſt neceſſe vt oēm blaſphemiā ⁊ oē v̄bū: qđ dr̄ ɔ ſpm̄ſctm̄: remiſſionē quiſqȝ exiſtimet nō habere: ſed neceſſe eſt plane vt ſit aliqđ verbū qđ ſi dicatur ɔ ſpm̄ſctm̄: nullā remiſſionē mereat̄. Solent em̄ ſcripture ita loꝗ vt qn̄ aliqđ ſic dr̄ vt neqȝ ex toto neqȝ ex parte dictū ſit: non ſit neceſſe vt ex toto fieri poſſit: vt ex pte non intelligatur: ſicut cum dn̄s dixit iudeis. Si nō veniſſem ⁊ locutus eis nō fuiſſem: pctm̄ nō haberēt. Non em̄ ita dictum eſt: vt ſine vllo oīno pctō vellet intelligi futuros fuiſſe iudeos: ſed eſſe aliqđ pctm̄ qđ non haberēt niſi xp̄s veniſſet. Quis autem ſit iſte modus ɔ ſpm̄ſctm̄ ordo poſtulat vt dicam⁹. Inſinuat̄ ſiquidem nobis in pr̄e auctas: in filio natiuitas: in ſpūſctō pr̄is filijqȝ cōmunitas. Qđ ergo cōe eſt pr̄i ⁊ filio: ⁊ per hoc nos voluerūt habere cōionē ⁊ inter nos ⁊ ſecum. Charitas enim dei diffuſa eſt in cordib⁹ noſtris per ſpm̄ſctm̄ ꝗ datus eſt nobis ⁊ q: pctis alienabamur a poſſeſſione bonoꝝ verorum: charitas operit multitudinē pctōꝝ. Qđ em̄ xp̄s in ſpūſctō pctā dimittat hinc intelligi pōt ꝙ cū dixiſſet diſcipulis. Accipite ſpm̄ſctm̄: ɔtinuo ſubiecit. Si cui dimiſeritis pctā: dimittentur illi. Primū itaqȝ credentiū beneficiū eſt in ſpiritūſctō remiſſio

pctōꝝ: ↄtra hoc donū gratuitū loquit̃ cor impenitēs. ipa ğ impenitentia eſt ſpūs blaſphemie que nō remittet̃ neq̃ in hoc ſeculo neq̃ in futuro. Cōtra eñ ſpm̄ſctm̄ quo peccata dimittunt̃ verbū valde malū ſiue cogitatione ſiue lingua ſua dicit: qui ſm duriciā cordis ſui et cor impenitens theſauzirat ſibi irā in die ire: hec oino impenitētia nō hꝫ remiſſionē neq̃ in hoc ſeculo neq̃ in futuro: qꝛ pnia impetrat remiſſionē in hoc ſeculo que valeat in futuro: ſed iſta impnia q̃diu quiſq̃ in hac carne viuit: non pōt iudicari. de nullo eñ deſperandū eſt q̃diu patientia dei ad pniam adducit. Quid eñ ſi iſti quos i quocūq̃ genere erroris notas: et tanq̃ deſperatiſſimos damnas anteq̃ iſtā vitā finiāt: agāt pniam: ⁊ inueniāt verā vitā in futuro? Hec aūt blaſphemia quāuis ꝓlixa ⁊ pluribus verbis ↄtexta ſit: ſolet tñ ſcriptura etiā multa verba verbū appellare. neq̃ eñ vnū verbū locut⁹ eſt dñs cum ꝓpheta: ⁊ tñ legit̃. Uerbū qđ factū eſt ad illū vel ad illū prophetā. Hic aūt fortaſſis aliqs querat vtrum tm̄mō ſpūſſctūs pctā dimittat. an ⁊ pater ⁊ fili⁹. reſpondemus q̧ ⁊ pater ⁊ fili⁹. ipe eñ filius de pr̄e dicit. Dimittet vobis pr̄ veſter pcta vr̄a. ⁊ de ſe ait. Filius hominis ptātem hꝫ in terra dimittēdi pctā. Cur ğ illa impnia que nūq̃ dimittit̃ ſolū ad ſpūſſcti blaſphemiā dr̄ pertinere: tāq̃ ille qui in h̄ impnie pctō fuerit obligatus: dono ſpūſſcti reſiſtere videatur: q̧ eo dono fiat remiſſio pctōꝝ: ſed peccata: qꝛ preter eccl'iam nō dimittunt̃ in eo ſpū dimitti oportebat quo in vnū eccl'ia congregat̃. Remiſſio ğ pctōꝝ quā tota trinitas facit proprie ad ſpm̄ſctm̄ dr̄ pertinere. ipſe eñ ſpūs adoptionis filiorū in quo clamamus abba pr̄: vt ei poſſim⁹ dicere. Dimitte nobis debita nr̄a: ⁊ i h̄ cognoſcim⁹: ſicut dicit ioānes. Qm̄ xp̄s manet i nobis de ſpūſctō quē dedit nobis. Ad ipm etiā pertinet ſocietas qua efficimur vnū corp⁹ vnici filij dei: qꝛ quodāmodo ſocietas patris ⁊ filij eſt ipſe ſpiritusſanct⁹. quiſquis ergo reus fuerit impenitentia ↄtra ſpm̄ſctm̄: in quo vnitas ⁊ ſocietas cōionis congregat̃ eccleſie: nūq̃ illi remittit̃.

Remiſſio pctōrum eſt op⁹. trinitatis.

Chry. Uel aliter ſm primā expoſitionē: Judei quidē ignorabāt xp̄m quis eſſet. ſpūs aūt ſancti ſufficiēs acceperāt experimentū: etenī prophete per eū locuti ſunt. Qđ ergo dicit hoc eſt. Eſto q̧ me offenditis ꝓpter carnē circūpoſitā: nunq̇d et de ſpūſctō habetis dicere: qm̄ ignoramus eū? ꝓpter hoc nō ignoſcibilis eſt vobis hec blaſphemia: ⁊ hic et illic dabitis vindictā: qꝛ eñ demones eijcere et ſanitates pficere ſpūſſancti eſt. Nō ergo mihi cōtumelias infertis ſolum: ſed ſpiritui ſancto. ideoq̃ vobis ineuitabilis erit cōdēnatio: ⁊ hic ⁊ illic. Etenī hoim hi quidē hic ſolū puniuntur: ſicut qui indigni participauerunt myſterijs apud corīthios. hi aūt illic ſolū ſicut diues in inferno hi aūt hic ⁊ illic: ſicut ⁊ ipi iudei q̇ et hic intolerabilia paſſi ſunt hieruſalē capta ⁊ ibi difficillimā ſuſtinent penā.

Triplex eſt punitio pctōꝝ.

Raba. Jn hac autē auctoritate extinguitur hereſis Origenis: qui aſſerit poſt multa ſecula oēs pctōres veniam ↄſecuturos que refellit̃ per hoc qđ dicitur: q̧ non remittetur neq̃ in hoc ſeculo neq̃ in futuro. Grego. in dialogo. Datur etiam intelligi quaſdā culpas in hoc ſeculo. quaſdam ỽo in futuro relaxari. qđ eñ de vno negatur de quibuſdā conceditur: ſed tñ hoc de paruis minimiſq̃ peccatis fieri poſſe credēdū eſt: ſicut eſt aſſidu⁹ ocioſus ſmo imoderat⁹ riſus vel pctm̄ cure rei familiaris: q̄ vix ſine culpa vl' ab ipis agit̃ q̇ culpam qualr' debeāt declinare ſciūt: aut i nō grauib⁹ culpis erroris ignorantie q̄ etiā poſt mortē grauāt: ſi nō in hac vita adhuc poſitis minime fuerint relaxata. Hoc tñ ſciēdū eſt qꝛ illic ſaltē de minimis nil q̇ſq̃

purgatiōis obtinebit:niſi qui hoc bonis actibus in hac vita poſitus vt obtineat promeretur.

¶ Aut facite arborē bonā et fructū eiꝰ bonū: aut facite arborē malā ⁊ fructū eius malū. Siquidē ex fructu arbor agnoſcit. Progenies viperarū: quō poteſtis bona loqui cum ſitis mali? Ex abūdātia em̄ cordis os loquit. Bonꝰ hō de bono theſauro ꝓfert bona ⁊ malꝰ hō de malo theſauro ꝓfert mala.

¶ Chry. Poſt priores redargutiones rurſus eos aliter ↄfūdit. Hoc aūt facit: nō vt ſeipm̄ accuſatiōe liberet. ad hoc em̄ ſufficiebāt priora ſed eos corrigere volēs vnde dicit. Aut facite arborē bonam ⁊ fructū eius bonū: aut facite arborē malā ⁊ fructū eiꝰ malū. Ac ſi dicat. Nullus vrm̄ dixit ꝙ malum eſt aliquē a demone liberare: ſed qꝛ opibꝰ non maledicebāt: ſed diabolū dicebāt hoc operantē: demōſtrat ꝙ hec accuſatio eſt preter ↄñam rerū ⁊ preter cōes ↄceptiones. talia aūt ↄfingere eſt imūdiſſe verecūdie. Hiero. Conſtringit ḡ eos ſyllogiſmo quē greci vocāt afycton: nos ineuitabilē poſſumus appellare: q̄ interrogatos hincinde ↄcludit: ⁊ in vtroq; cornu pmit. Si inq̄t diabolꝰ malus eſt: bona opa facere non pōt. ſi aūt bona ſunt q̄ facta cernitis: ſequit vt nō ſit diabolꝰ q̄ illa fecit: neq; ei fieri pōt vt ex malo bonum: aut ex bono oriat malū. Chry. Etem̄ arboris dijudicatio a fructu apparet nō fructꝰ ab arbore: vñ ſequit. Siquidē ex fructu arbor cognoſcit. Et ſi em̄ arbor fructꝰ eſt cā: ſed tñ fructꝰ arboris eſt demōſtratiuus. vos autē ↄtrariū facitis. In opibꝰ em̄ nihil accuſare habētes ↄtrariā de arbore fertis ſniam: me demoniacū appellātes. Hyla. Sic ḡ in pñs iudeos refellit: q̄ cū intelligerēt xp̄i opa vltra hūanā eē ꝟtutē: noluerūt tñ ea q̄ dei ſunt ↄfiteri: futurā ꝟo

Conſequentia chriſti.

ordīn fidei puerſitatē coarguit: eorꝝ ſcꝫ q̄ diuinitatē ⁊ cōionē pr̄ne ſube dño detrahētes in diuerſa hereſum ſtudia efferbuerūt: neutrū facientes: nec inter gētes ſub venia ignorationis habitātes: nec in veritatis cognitione verſantes. Arborē ſe in corpe poſitū ſignat: qꝛ p interiorē ꝟtutis ſue fecunditatē e reat vbertas hoīs in fructꝰ. igit arbor bona faciēda cū fructibꝰ bonis ē: aut mala ↄſtituēda cū malis fructibꝰ: nō ꝙ arbor mala poſſit ↄſtitui q̄ bona eſt: nec ecōtrario. Sꝫ vt per hāc ſignificātiā intelligeremꝰ xp̄m tāq̄ vtilē relinquēdū: aut tāq̄ bonorꝝ fructuū vtilitate retinēdū. Ceterū mediū ſe agere ⁊ i xp̄m aliqua deferre. negare q̄ maxia ſunt venerari tāq̄ deū dei cōione ſpoliare blaſphemia ſpūs eſt: vt cū p admirationē tantorꝝ operꝝ dei nomē detrahere non audeas p maliuolētiā mētis generoſitatē eiꝰ abnegata pr̄ne ſube cōione ↄturpas. Aug. de ver. do. Uel i hꝫ admonuit nos dñs vt bone arbores ſimus: vt bonos fructꝰ pducere poſſimꝰ. vbi em̄ ait. Facite el arborē bonā ⁊ fructū eiꝰ bonū: eſt p̄ceptū ſalubre: cui obediētia ē neciā. Qđ āt dic. Facite arborē malā et fructū eiꝰ malū. nō p̄ceptū ē vt faciat; ſꝫ monitio vt caueat; Cōtra hos. n. dixit. q̄ putabāt ſe cū mali eēnt: bona loq poſſe vel bona opa hēre: hꝫ dñs. dic eē nō poſſe. Priꝰ n. ē mutādus hō vt opa mutent. ſi. n. manet hō i eo ꝙ malꝰ ē bona opa hr̄e nō pōt. ſi manet in eo qđ bonū ē: mala opa hr̄e nō pt. Oēs ḡ malas arbores xp̄s iuenit ſꝫ dedit ptātē filios dei fieri credētibꝰ i noie eiꝰ. Chry. Qꝛ ꝟo nō p ſe ipo: ſꝫ p ſpūſctō fac ſmonē: eos ↄueniēter icrepat dicēs. Progenies viperaꝝ: quō poteſtis bōa loq̄ cū ſitꝭ mali? Hoc āt dixit ⁊ eos icuſans: ⁊ eorꝝ q̄ dicta ſunt demōſtrationē ex ipis pbēs. q. d. Ecce vos cū ſitis arbores male: non poteſtis portare fructum bonum. nō ergo miror ꝙ hec loquimini. etem̄ male nutriti

eſtis a malis pgenitoribus ⁊ men
tē malā hētis. Et vide q᷑ non dixit
Qualr poteſtis bona loqui cū ſitis
pgenies viperarꝫ? Nihil eñ hoc
ad illud pertinet: ſʒ qualr poteſtis
bona loq̄ cū ſitis mali? Progenies
aūt viperarū eos dixit: q: in pgeni
torib⁹ gloriabant. vt ergo exclude-
ret eorꝫ ſupbiā: ſeparauit eos a co
gnatione abrahā attribuēs eis pge
nitores ſimiliū morū. Raba. Uel p
genies viperarꝫ. i. filios ⁊ imitato-
res diaboli eos appellat: q: ſcien-
ter bonis opib⁹ detrahūt qđ dia-
bolicū ē. vñ ſequit. Ex abundantia
eñ cordis os loquit. Ille hō ex abū
dantia cordis loquit: qui nō igno-
rat ex qua itentiōe verba pmātur
qđ aptius oñdere volēs ſubiungit
Bonus hō đ bono theſauro pfert
bona: ⁊ malus hō de malo theſau
ro profert mala. Theſaur⁹ cordis
intentio eſt cogitationis ex qua in
terius arbiter iudicat puētū opis
vt aliqñ maiora minorē hēant mer
cedē: aliqñ ob icuriā cordis tepidi:
maiorū virtutū opa oſtētantes mi-
nora a dño pmia ſortiuntur. Chry.
Ex his et demonſtrat ſuā deitātē
ſcientē cordis occulta: qm̄ non ver
borū ſolū: ſʒ ēt malarꝫ cogitationuꝫ
exoluent vindictā. Eſt aūt nature
cōtinētia ſupamanētis iter neqtie
vba per os extra effundi: q̄ recū au
dieris hoiem male loquētē: multo
ampliorē extimes nequitiā q̄ vba
demonſtant. Qđ eñ exteri⁹ dr̄ ē ſu
perfluētia ei⁹ qđ intus eſt: in quo
eos vehementer tetigit. Si eñ qđ
dictū eſt ab eis ita eſt malū: exco-
gitata radix verborūq̄ magna ē?
Cōtigit aūt hoc decēter. lingua eñ
cōfuſa multotiens non repēte effū
dit nequitiā. cor aūt nullū hominū
hñs teſtē: ſine timore quecūq̄ vult
parturit mala. dei enim non mul-
ta cura ē ei: ſʒ cū auget multitudo
malorū que intus ſunt: q̄ interim
occultabant: extra pverba puenīūt
Et ideo dicit. ex abūdantia cordis
os loquitur. Et q᷑ hō de theſauris
cordis loqtur. Chry. In hoc aūt qđ

Inten- tio eſt theſau- rus cor dis.

dicit. Bonus hō de bono theſauro
⁊c. Uel ipſos iudeos deū blaſphe-
mātes oñdit đ quali theſauro blaſ
phemiam pferant. Uel cum ſupio
ri queſtione heret ſententia: q᷑ quo
modo non poſſit bonus homo pro
ferre mala nec malus bona. ſic nō
poſſit xp̄s mala nec diabolus bo-
na opera facere.

¶ Dico aūt vobis: qm̄ oē vbū
ocioſū quod locuti fuerit ho-
mines: reddēt rōnē de eo i die
iudicij. Ex verbis eñ tuis iu
ſtificaberis: et ex verbis tuis
condemnaberis.

¶ Chry. Poſt pmiſſa eis dñs mul-
tū timorē incutit: oſtendens q᷑ vlti
mā dabūt vindictā q̄ talia delique
rūt. vñ dicit. Dico eñ vobis q᷑ om-
ne vbū ocioſū qđ locuti fuerint ho
mines: reddēt rōnē de eo i die iudi
cij. Hiero. Et eſt ſenſus. Si ocioſuꝫ
vbū qđ nequaq̄ edificat audien-
tes: nō ē abſq̄ piculo ei⁹ qui loquit
⁊ i die iudicij reddet vnuſq̄ſq̄ rōnē
ſmonū ſuorꝫ: q̄to magis vos q̄ opa
ſctiſpūs calūniamini: ⁊ dicitis me
in beelzebub eijcere dmonia: red-
dituri eſtis rōnem calumnie vre?
Chry. Nō aūt dixit. Qđ locuti eſtis
vos ſimul quidē oē hoium erudiēs
gen⁹. ſit aūt min⁹ oneroſum faciēs
ſuū ſermonē. Ocioſum aūt verbū
eſt qđ mēdax ē: qđ calūniā hʒ. Qui
dā aūt dicūt: qm̄ ⁊ vanū q̄le ē quod
riſū mouet inordinatū: vel turpe:
vel inuerecūdū. Grego. in ho. Uel
ocioſū vbū ē: qđ aut vtilitate recti
tudinis: aut rōne iuſte neceſſitatis
caret: qđ. ſ. ſine vtilitate ⁊ loquētis
dr̄ ⁊ audiētis: ſi omiſſis ſerijs đ re
b⁹ friuolis loquamur: ⁊ fabulas
narremus antiq̄s. Ceterꝫ qui ſcurri
lia replicat: ⁊ cachinnis ora diſſol
uit: ⁊ aliq̄d pfert turpitudinis: h
nō ocioſū ſʒ criminoſū tenebitur
reus. Remi. Ex ſupiorib⁹ aūt vbis
adhuc ſequēs dependet ſnia cū dr̄.
Ex vbis ei tuis iuſtificaberis ⁊ ex
verbis tuis cōdēnaberis. Nō ē du
biū q: vnuſq̄ſq̄ de vbis ſuis malis

Uerbuꝫ ocioſuꝫ qđ dicat

que loquitur cōdēnabiꝛ. Uerūtamen. q: ex bonis ꝟbis nō iuſtificatur quis niſi ex itimo corde ⁊ deuota intentione ea ꝓferat. Chry. Uide aūt q: nō ē oneroſū h̄ iudiciū: nō ex quib⁹ ali⁹ dixit de te: ſ3 ex q̇b⁹ ipſe locutus es ſniās iudex feret. Nō igiꝛ accuſatos timere oportet ſ3 accuſantes. nō em̄ illi coguntꝛ accuſare ſe ꝓ his malis q̄ audieꝛt ſ3 hi pro his que male dixerunt.

¶ Tunc rñderunt ei quidam de ſcribis ⁊ phariſeis dicētes Magiſter volum⁹ a te ſignū videre q̇ reſpōdēs ait illis. Generatio mala ⁊ adultera ſignū querit: ⁊ ſignū nō dabitur ei niſi ſignū ione prophete. Sicut enim fuit ionas in ventre ceti tribus diebus ⁊ trib⁹ noctibus: ſic erit filius hominis in corde terre tribus diebus ⁊ tribus noctibus.

¶ Chry. Q: dñs ſuperi⁹ multotiēs verbis inuerecūdā phariſeoꝝ obſtruxerat liguā: rurſus ad opa venit: qꝺ admirans euangeliſta dicit. Tunc reſponderunt ei quidaȝ de ſcribis et phariſeis dicentes: Magiſter volumus a te ſignū videre. Tunc. ſ. cū flecti oportebat: cum admirari: cū obſtupeſcere: ſed tūc a malicia nō deſiſtūt. Dicūt em̄ volumus a te ſignū videre: vt eū capiant. Hiero. Sic ſigna poſtulant: q̄ſi q̄ viderant: ſigna nō fuerint: ſ3 in alio euāgeliſta quid petant plenius explicatꝛ. Uolumus a te ſignū videre de celo: vel in morem helie ignē de ſublimi venire cupiebant: vel ſimilitudinē ſamuelis tp̄e eſtiuo ꝯtra naturam loci mugire tonitrua: corruſcare fulgura: imbres ruere: quaſi nō poſſint ⁊ illa calumniari ⁊ dicere ex occ[u]ltis ⁊ varijs aeris paſſionib⁹ accidiſſe. nā q̇ calūniaris ea q̄ oculis vides manu tenes: vtilitate ſētis q̇d factur⁹ eſſes in his q̄ de celo veniūt: vtiq3 rñdebis ⁊ magos i egypto multa ſigna feciſſe de celo. Chry. Uerba autem eorū adulatione ⁊ ironia ſūt plena ⁊ prius quidē cōuitiabantꝛ demōia cū dicentes. nūc aūt adulantꝛ: vocātes euȝ magiſtrū: ꝓpter hoc ⁊ dñs eos vehementer arguit: vñ ſequitꝛ: Qui reſpondens ait illis. Generatio mala ⁊ adultera ſignū q̄rit. Et q̇dē cū ei ꝯuitiabantꝛ: māſuete eis rñdebat. cū aūt adulabantꝛ: cōuitiose: demōſtās ꝙ vtraq3 paſſiōe erat ſuperior: ⁊ neq3 cōuitijs in irā ꝺducitꝛ: neq3 ab adulatione mollitꝛ. Qꝺ aūt dicit tale ē. Quid mirū ſi hoc in me facitis: q̇ ignotus ſum vobis: cū in patrē cuius tantā accepiſtis experientiā hoc idē feciſtis: derelicto eo ad demones currētes? Propter hoc aūt eos dicit gñationem malā: q: igrati ſemꝑ facti ſunt circa bñfactores ⁊ bñficijs deteriores fiunt: qꝺ eſt vltime malitie. Hiero. Egregie aūt dixit: ⁊ adultera q: dimiſerat virū: ⁊ iuxta ezechielē3 mltis ſe amatorib⁹ copulauit. Chry. Uñ ⁊ monſtrat ſe patri equalē ſi ei nō credere generationē adulterā facit. Raba. Deinde rñdere icipit nō eis ſignū de celo qꝺ idigni erāt videre: ſ3 de ꝓfundo iferni tribuēs Diſcipulis aūt ſuis ſignū ꝺ celo dedit q̇bus eternā btitudis gl'iam: et ꝑus in mōte figuraꝛr: ⁊ poſt ꝟacit in celū ſupleuat⁹ oñdit. vñ ſeq̇ꝛ. Et ſignū nō dabiꝛ ei niſi ſignū ione ꝓphete. Chry. Q: nō vt eos iduceret ſigna faciebat. ſciebat em̄ eos lapideos eē: ſ3 vt alios emēdet aut qm̄ nō acciperēt ſignū: q̄le eſt illud qꝺ petebāt. Signū em̄ eis factū ē: qñ ꝑ propriā penā cognouerūt ei⁹ ꝟtutē. hoc igiꝛ occulte iſinuans dicit. Signū nō dabitur ei: ac ſi diceret. Multa bñficia demonſtraui: nihil hoꝝ vos allexit ad venerādū meaȝ virtutem: quā cognoſcetis per penam qñ ciuitatē vr̄am in terraȝ ꝓiectā videbitis. Interim aūt ſmonē de reſurrectione iterponit: queȝ cognituri erāt ꝑ ea q̄ poſtea erant paſſuri dicēs. Niſi ſignū ione prophete. Crux em̄ ꝓfecto credita nō

Signa reterun tur.

Crux vnde credita eſt mundo.

eſſet:niſi ſigna teſtātia habuiſſet.
Hac aūt non credita ⁊ reſurrectio
vtiqꝫ credita nō eſſet: ꝓpter hoc ⁊ ſi
gnū hoc vocat:⁊ figurā in medium
fert vt ṽitas credat̃:vñ ſequit̃. Si-
cut fuit ionas in ventre ceti tribꝰ
diebus ⁊ tribꝰ noctibꝰ ⁊c. Rab. Oñ
dit iudeos ad inſtar niniuitaruꝫ
criminoſos:⁊ niſi peniterēt ſubuer
ſioni proximos:ſꝫ ſicut illis denun
ciatur ſupplicium ⁊ demonſtratur
remediū:ita iudei non debēt deſpe
rare veniā:ſi ſaltē poſt xp̄i reſurre
ctionē egerint penitētiam. Jonas
enim.i.columba vel dolens: ſignū
eſt eius ſuꝑ quē deſcendit ſpūſſan-
ctus in ſpecie columbe:⁊ qui dolo-
res noſtros portauit. Piſcis q̇ io-
nam deuorauit in pelago ſignifi-
cat mortē quā xp̄s paſſus eſt in mū
do. Tribꝰ diebus ⁊ noctibus fuit il
le in ventre ceti: ⁊ iſte in ſepulchro
ille eiectus eſt in aridā: iſte reſur-
rexit in gloriam. Augu. de cō. euā.
Quidā aūt modū locutiōis ſcriptu
re neſciētes:noctē voluerūt aduer
tere tres illas horas a ſexta vſqꝫ
ad nonā q̇bus ſol obſcuratus eſt:
⁊ diē tres horas alias quibus ite-
rū terris eſt redditꝰ. i. a nona vſqꝫ
ad eius occaſuꝫ. Sequit̃ enim nox
futura ſabbati: qua cū ſuo die cō-
putata erūt iam due noctes ⁊ duo
dies. Porro aūt poſt ſabbatū ſeq̄-
tur nox prime ſabbati.i.illuceſcen
tis diei dñici:in qua tunc dominꝰ re
ſurrexit. Erunt ergo due noctes et
duo dies:⁊ vna nox etiā ſi tota poſ
ſet intelligi:nec oſtenderemus ꝙ il
lud diluculū pars eiꝰ extrema ſit.
quapropter nec annumeratis il-
lis ſex horis: quarū tribꝰ tenebra-
tus eſt ⁊ tribus illuxit ꝯſtabit ratio
triū dierū ⁊ triuum noctiū. reſtat ꝗ vt
hoc inueniat̃ illo ſcripturarū vſita
to loquendi modo quo a parte to-
tū intellige. Hiero. Nō ꝙ oēs tres
dies ⁊ tres noctes in infernum fe-
cerit:ſꝫ ꝙ in ꝑte paſceues ⁊ dñice: ⁊
tota die ſabbati tres dies ⁊ tres no
ctes intelligant̃. Augu. iiij. de trini
ta. Ipſum eñ triduū nō plenū ⁊ to

Tridui expoſitio.

tum fuiſſe ſcriptura teſtis eſt: ſed
ꝑmꝰ dies a parte extrema totus
annumeratus eſt. dies ṽo tertiꝰ a
parte prima ⁊ ipſe totus medius
aūt inter eos.i.ſecundus dies ab-
ſolute totus.xxiiij. horis ſuis.xij.
nocturnis.xij.diurnis:nox ei vſqꝫ
ad diluculū quo dñi reſurrectio de
clarata eſt:ad tertiū ꝑtinet diē. Si-
cut enim primi dies propter futuꝝ
hominis lapſū a luce in noctē:ita
iſti propter hominis reparationē
a tenebris in lucem computantur.
Chry. Nō aūt māifeſte dixit:ꝙ re-
ſurgeret quia eū deriſiſſent:ſꝫ oc-
culte inſinuat:vt ⁊ illi crederētq̇ ꝓ
ſciuit. Nō aūt dixit i terra:ſꝫ in cor
de terre:vt ⁊ ſepulchrū oñderet:⁊ ꝙ
nullus ſolā mortis apparentiā ſu
ſpicetur. Et tres dies ꝓpter hoc po
ſuit:vt credatur ꝙ mortuus eſt. Sꝫ
ipſa figura veritatē demōſtrat nō
enim fuit ionas in ventre ceti i phā
taſia:ſꝫ in ṽitate: neqꝫ figura fuit
in veritate:⁊ veritas ī imaginatio-
ne: propter quod manifeſtū eſt ꝙ
filij ſunt diaboli marchionem ſeq̄n
tes:qui chriſti paſſionem phanta-
ſticam eſſe aſſeruit:⁊ ꝙ pro eis eēt
paſſurꝰ licet eis nō proficeret oſtē-
dit:per hoc innuit ꝙ illi generatio
ni ſignum daretur. Jone ꝓphe.

¶ Viri niniuite ſurgent ī iudi
cio cū gñatione iſta ⁊ cōdēna-
bunt eā: q̄r pniam egerūt ī pre
dicatione ione. Et ecce pluſq̄ꝫ
ionas hic. Regia auſtri ſurget
in iudicio cū generatione iſta
⁊ condemnabit eam: quia ve-
nit a finibus terre audire ſapi
entiā ſalomonis. Et ecce pluſ
q̄ꝫ ſalomon hic.

¶ Chry. Ne aliquis exiſtimaret
ꝙ talia deinceps futura eēnt in iu
deis q̄lia niniuitis ꝯtigerant: vt ſi
cut Jonas illos ꝯuertit ⁊ ciuitas
fuit a ꝑiculo libata:ita iſti poſt re-
ſurrectionē ꝯuerterent̃: dñs nūc to
tū ꝯtriū oñdit:qm̄.ſ. ex bñficio paſ
ſionis nullū fructū ꝑceperūt: ſꝫ et

grauia patient: vt ĩfra oñdit p ex
emplũ demõis. Interĩ aũt oñdit ꝙ
iuste patient dicens. Uiri niniuite
ſurgent in iudicio cũ gñatiõe iſta.
Remi. Oñdit ãt dñs his ꝟbis vnã
eẽ maloꝝ ⁊ bonoꝝ reſurrectionem
futurã: ꝯ quoſdã hereticos: q̃ dixe
rũt vnã eſſe reſurrectionem bono-
rũ ⁊ alterã maloꝝ. Deſtruit ẽt his
ꝟbis fabula iudeoꝝ: qui ſolẽt dice
re ꝙ añ iudiciũ mille ãnis celebret
reſurrectio: apte his verbis oñdẽs
q̃ȝ mox vt celebrabit reſurrectio: ce
lebrabit ⁊ iudiciũ. Et cõdẽnabunt
eam. Hiero. Nõ ſnie ptãte: ſȝ com
parationis exemplo. vñ ſubdit. Q̃ȝ
pniam egerũt ĩ ꝑdicatione ione: et
ecce pluſq̃ȝ ionas h. Hic aduerbiũ
loci: õ pnomẽ itelligas. Jonas ſm
ſeptuagĩa iterꝑtes ĩ triduo ꝑdica
uit: ego tãto tpe ille aſſyrũs genti ĩ
credule: ego iudeis pplo õi. Ille vo
ce locut⁹ ẽ ſimplici: nihil ſignoꝝ fa
ciẽs: ego tanta faciens beelzebub
calũniã ſuſtineo. Chry. Nõ aũt hic
ſtat dñs ſed ⁊ aliam ãnũciationem
adiũgit dicẽs. Re. au. ſur. ĩ iu. cum
ge. iſta ⁊ ꝯdẽ. eã: q̃ȝ ve. a fi. ter. au.
ſap. ſalo. Iſtõ plus fuit q̃ȝ prius.
Jonas eñ ad illos abijt: regĩa aũt
auſtri nõ expectauit ſalomonẽ ad
ipſam ire: ſed ipſa ad euȝ acceſſit:
⁊ mulier ⁊ barbara: ⁊ tãtũ remota
nõ mortẽ formidãs ſola cupidie ꝟ-
borũ ſapientũ. Ibi ǵ mulier adue-
nit: hic ego veni. Et ipſa quidem a
finib⁹ terre ſurrexit. ego ãt ciuita-
tes: ⁊ caſtra circũeo. Et illa quideȝ
õ arborib⁹ ⁊ lignis diſputauit: ego
aũt de ieffabilibus myſterijs. Hie
ro. Eodẽ ǵ mõ ꝯdẽnabit regĩa au
ſtri pplm iudeoꝝ: quo cõdẽnabũt
viri niniuite iſraelẽ ĩcredulũ. Iſta
eſt regina ſaba: de q̃ ĩ regum volu-
mine ⁊ in Paralypome nõ legim⁹
q̃ ꝑ tãtas difficultates gente ſua ⁊
impio derelictis: venit in iudeã ſa
piẽtiã audire ſalomonis: ⁊ ei mul-
ta munera obtulit. In niniue aũt
⁊ in regina ſaba occlĩe fides natio-
nũ ꝑfert iſraeli. Raba. Niniuite ſi
gnificãt eos qui peccare deſiſtũt re
gina ꝟo eos qui peccare neſciunt.
pnia eñ pctm̃ abolet. ſapia cauet
Remi. Pulchre autẽ eccleſia de gẽ
tibus cõgregata regina dr: q̃ȝ mo-
res ſuos regere nouit. De q̃ pſal-
miſta. Aſtitit regĩa a dextris tuis.
Auſtri aũt regina ẽ: q̃ȝ ardore ſpũs
ſancti ſupabundat. Auſter eñ ven
tus calidus ſignificat ſpm̃ ſctm̃. Sa
lomon aũt qui interpretat pacifi
cus ſignificat ipſum de quo dctm̃
eſt. Ipſe eſt pax noſtra.

Allegorie ſignificatio.

Gñalis reſurrectio aſſeritur.

¶ Cũ aũt ĩmũdus ſpũs exie-
rit ab hoie: ãbulat p loca ari
da q̃rens requiẽ ⁊ nõ inuenit:
Tunc dicit Reuertar ĩ domũ
meã vñ exiui. Et veniẽs inue-
nit eã vacãtẽ: ſcopis mũdatã
⁊ ornatã. Tũc vadit ⁊ aſſumit
ſeptẽ alios ſpũs ſecũ nequio
res ſe: ⁊ intrantes habitãt ibi
et fiunt nouiſſima hois illi⁹ pe
iora prioribus Sic erit genera
tioni huic peſſime.

¶ Chry. Q̃ȝ dñs dixerat iudeis. Ui
ri niniuite ſurgẽt in iudicio ⁊ cõdẽ
nabũt gñationẽ iſtã: ne ꝓpter tpis
tardationẽ ꝯtẽnerẽt ⁊ fierẽt pigrio
res: oñdit ꝙ nõ ſolũ ĩ futuro ſeclo:
ſȝ ⁊ h' grauiſſia paticẽt: futurã ĩ eis
penã ſub quodã enigmate ſubdẽs
vñ dicit cũ aũt imũ. ſpi. exi. ab ho
mine. Hiero. Quidã iſtũ locũ de he
reticis dictum putant: ꝙ ĩmundus
ſpũs qui in eis ante habitauerat:
q̃ñ gentiles erant: ad cõfeſſionem
vere fidei eijciat. poſtea ꝟo cum ſe
ad hereſim trãſtulerint: ⁊ ſimlatis
ꝟtutibus ornauerint domũ ſuã tũc
alijs ſeptẽ neq̃ȝ ſpiritib⁹ adiũctis
reuertat ad eos diabol⁹: ⁊ habitet
in illis: fiãtq̃ȝ nouiſſima eoꝝ peiora
priorib⁹. mlto q̃dẽ peiori ꝯditiõe ſũt
heretici q̃ȝ gẽtiles: q̃ȝ ĩ illis ſpes fi-
dei: in iſtis eſt pugna diſcordie: cũ
hec itelligentia plauſum quẽdã et
colorẽ doctrie ꝑferat. neſcio an ha
beãt ꝟitatẽ: ex eo ei ꝙ finita vl' pa
bola vl' excẽplo: ſeq̃t: ſic erit gñatiõi

Hereticoꝝ coargutio.

huic peſſime. cōpellimur nō ad he=
reticos ⁊ q̄ſcꝫ homines: ſ3 ad iudeo
rū ppl'm referre parabolā: vt con=
textus loci nō paſſiuus ⁊ vagus in
diuerſum fluctuet: atqꝫ inſipiētium
more turpet: ſ3 herēs ſibi vel p̄ora
vl' ad poſteriora vñ reſpōdeat. Im=
mundus ſpiritus exijt a iudeis: qñ
acceperūt legem. Expulſus autē a
iudeis ambulauit per gētiū ſolitu=
dines. vñ ſequit̄: Ambulat p lo. ari.
q̄ ſibi requie. Remi. Loca arida ap
pellat corda gentiū ab oī hūore ſa=
lutariū aquarū: hoc eſt ſanctaꝝ ſcri
pturaꝝ ſpiritaliū donoꝝ: ⁊ ab infu
ſione ſcti ſpūs aliena. Raba. Uel lo
ca arida ſunt corda fideliū: q̄ a mol
litie fluxe cogitationis expurgata
callidus inſidiator: explorat: ſiquos
greſſus ibi figere poſſit: ſed caſtas
mentes effugiens diabolus in ſolo
corde prauoꝝ gratā ſibi pōt inueni
re quietē. vñ ſequit̄. Et nō inuenit.
Remi. Putabat autē diabolus ſe
ppetuā quietē poſſe hr̄e in gentili
pp'lo: ſ3 ſubdit̄: Et nō inue. q2 appa
rente dei filio p myſteriū incarna=
tionis ſue gentilitas credidit. Hie.
Que: cū dño crediſſet: ille nō inuē
to loco in nationibus dixit: Reuer.
ad do. me. vñ exiui. Habeo iudeos
quos añ dimiſeram. Et veni. inue.
va. ſcopis mū. ⁊ orna. Uacabat eñ
tēplum iudeoꝝ: ⁊ xp̄m hoſpitez nō
habebat dicentē. Surgite et abea=
mus hinc. Q2 igitur ⁊ dei ⁊ āgelorū
p̄ſidia nō habebāt: ⁊ ornati erāt ſu=
pfluis obſeruationibus legis ⁊ tra
ditionib⁹ phariſeoꝝ: reuertit̄ dia=
bolus ad ſedē ſuā priſtinā: ⁊ ſepte=
nario numero ſibi addito demonū
habitant priſtinam domum: ⁊ fiūt
nouiſſima illius ppl'i peiora p̄orib⁹
multo eñ nūc maiore demonū nu=
mero poſſident: blaſphemātes i ſy
nagogis ſuis xp̄m ieſum: q̄s in egy=
pto poſſeſſi fuerant ante legis noti
ciā. q2 aliud eſt venturū nō credere
aliud nō ſuſcepiſſe q̄ venerit. Septe
nariū aūt numerū adiunctū diabo
lo vel ,pter ſabbatū intellige: vl' ,p=
pter numerū ſpirituſſcti: vt quō in

eſaia ſup florē q̄ de radice ieſſe de=
ſcendit: ſeptē ſpiritus ꝟtutū deſcen
diſſe narrant̄: ita ecōtrario vitiorū
numer⁹ in diabolo conſecratus ſit.
Pulchre ergo ſeptē ſpūs aſſumi di
cuntur: vel ,pter violationē ſabba
ti: vel ,pter criminalia pctā q̄ con=
traria ſunt ſeptē donis ſpirituſſcti.
Chry. Uel hic penā eoꝝ demōſtrat:
dicit eñ q᷑ cum demoniaci liberati
fuerint ab infirmitate: ſi deſidio=
res efficiantur grauiorē attrahūt
aduerſus ſe phantaſiā: ita ⁊ in vo=
bis fiet. Eteni ante detinebamini
a demone qñ idola adorabatis: ⁊ fi
lios vr̄os demonibus occidebatis
ſed tñ nō dereliqui vos: ſed expuli
demonez illum p prophetas: ⁊ per
memetipſum. rurſus veni: ampli⁹
expurgare vos volens. Q2 igit̄ nō
vultis attendere: ſed in maiorē ex=
excidiſtis nequitiā. grauius enim
eſt occidere chriſtum: q̄ prophe=
tas: propter hoc difficiliora patie
mini. Que enim ſub veſpaſiano et
tyto cōtigerūt eis multo grauiora
fuerunt his que paſſi ſunt in egy=
pto: ⁊ in babylone: ⁊ ſub antiocho:
nec hoc ſolū oſtendit: ſed quoniā ab
oī virtute erunt deſolati: ⁊ demonū
actibus occupabiles magis q̄ añ.
Hoc aūt nō ſolū ad illos: ſ3 ad nos
etiā dicta eſſe rōnē habet: ſi illumi
nati: ⁊ a prioribus eruti malis rur
ſus ab eadē poſſideamur nequitia
Etenim difficilior iam erit pena po
ſteriorū peccatorū ,pter qd paraly
tico Chryſtus dixit: Ecce ſanus fa=
ctus es: noli peccare: ne deterius ti
bi aliquid cōtingat. Raba. Homo
enim quilibet ad fidē cōuerſus eſt
a quo diabolus p baptiſmū eijcit̄:
qui eiect⁹ inde loca arida pagrat
id eſt corda fideliū. Gre. xxxiij. mo=
ra. Loca enim arentia: atqꝫ inaq̄ſa
ſunt corda iuſtoꝝ: q̄ p diſcipline for
titudinē ab oī carnalis cōcupiſcen
tie hūore ſiccant̄. Loca vero humē
tia ſunt terrenoꝝ hoīum mētes: q̄s
hūor carnalis concupiſcentie: q2 re
plet fluidas facit: in quibus d abo
lus iniq̄tatis ſue veſtigia tāto alti⁹

Preſſu=
re iudeo
rū irreq
tantur.

imprimit:quanto in eiſdem mentibus pes tranſitus illius quaſi influxa terra deſcendit. Ra. Rediens aut ad domum ſuam vnde exiuerat: inuenit eam vacantem a bonis actibus per negligentiam: ſcopis mundatam. ſ. a vitijs priſtinis per baptiſmum. Ornatam ſimulatis virtutibus per hypocriſim. Augu. de que. euan. Unde per hec verba ſignat dominus quoſdam ita credituros: vt non poſſint ferre laborem continentie et ad ſeculum redituri ſunt: Quod dicit: Aſſumit ſecum alios ſe ptem intelligitur: quia cum quis ceciderit de iuſticia et ſimulationem habebit. Cupiditas enim carnis expulſa per penitentiam conſuetis opibus cum non inuenerit in quibus delectationibus conquieſcat auidius redit: et rurſus occupat mentem: hominis ſi negligentia ſubſecuta eſt: vt non introduceretur tanquam habitator mundate domui ſermo dei per ſanam doctrinam: et quoniam non ſolum habebit illa ſeptem vitia que ſeptem virtutibus ſunt contraria ſpiritalibus: ſed etiam per hypocriſim ſeipſas habere virtutes ſimulabit: propterea aſſumptis ſecum ſeptem alijs nequioribus: hoc eſt ipſa ſeptenaria ſimulatione redit ipſa concupiſcentia: vt ſint nouiſſima hominis illius peiora prioribus. Grego. ſeptimo. mora. Plerunque etiam fit vt cum mens ex ipſo exordio ſui profectus extollitur: cumque ſe iam quaſi de virtutibus erigit ſeuienti contra ſe aduerſario aditum pandat: tantoque ſe vehementius in eius confractione exhibet quanto et grauius quia vel ad modicum fuerat proiectus dolet.

Recidiuatio periculoſa.

¶ Adhuc eo loquente ad turbas: ecce mater eius et fratres ſtabant foris: querentes loqui ei. Dixit aut ei quidam: Ecce mater tua et fratres tui foris ſtant querentes te. At ipſe reſpondens dicenti ſibi ait: Que eſt mater mea: et qui ſunt fratres mei? Et extendens manum in diſcipulos ſuos dixit: Ecce mater mea et fratres mei. Quicunque enim fecerit voluntatem patris mei qui in celis eſt: ipſe meus frater ſoror et mater eſt.

¶ Hyla. Quia predicta omnia in paterne maieſtatis virtute loquebatur: nunciatum ſibi que foris a matre atque fratribus expectaretur quid reſponderit: euangeliſta demonſtrat ſubdens: Adhuc eo lo. ad tur. ec. ma. eius et fra. fo. ſta. q. lo. ei. Aug. de co. euan. Hoc ſine dubio conuenienter geſtum itelligere debemus. premiſit enim cum ad hoc narrandum tranſiret. Aduc eo loquente ad turbas. Quid eſt aut. Adhuc niſi quando illud loquebatur? Nam et marcus poſt illud quod de blaſphemia ſpiritusſancti retulerat dixit: Et veniunt mater eius et fratres: Lucas aut non huius rei geſte ordinem tenuit: ſed preoccupauit hoc et recordatum ante narrauit. Hiero. contra heluidium: Hinc heluidij vna propoſitio ſumitur: ex hoc que fratres domini in euangelio nominantur. Unde inquit fratres domini dei ſunt: qui non erant fratres. Sed iam nunc ſciendum eſt quattuor modis in ſcripturis diuinis fratres dici: natura: gente: cognatione: et affectu. Natura: vt eſau et iacob. Gente: vt omnes iudei fratres inter ſe vocantur vt in deutronomio. Non poteris conſtituere ſuper te hominem alienum qui non eſt frater tuus. Porro cognatione fratres vocantur qui ſunt de vna familia ſicut in geneſi. Dixit aut abraam ad loth: Non ſit rixa inter te et me: quoniam fratres ſumus. Affectu etiam fratres dicuntur: que in duo diuiditur: in ſpeciale et commune: in ſpeciale: quia omnes chriſtiani fratres dicuntur: vt ſaluator dicit: Uade dic fratribus meis. Porro in commune: quia omnes homines ex vno patre nati: pari inter nos germanitate coniungimur: ſic ibi: Dicite his qui oderunt vos fratres noſtri vos eſtis. Interrogo ergo iuxta quem modum fratres domini in euangelio appellentur. Iuxta naturam? ſed ſcripura non dicit: nec Marie eos vocans filios nec ioſeph. Iuxta gentem? Sed abſurdum eſt vt pauci ex iudeis vocati ſint fratres cum omnes qui ibi fuerant iudei: fratres potuerit appellari. Iuxta affectum humani iuris et

heluidij error confutatur.

ſpūs verū ſit: qui magis erāt frēs
ꝙ apoſtoli: quos dñs docebat itrin
ſecus. Aut ſi dcs q2 hoīes ſunt frēs
ſi ultū fuit nunciare qſi ꝓpriū. Ecce
frēs tui ↄ̄ruūt te. R eſtat igitꝰ vt frēs
eos intelligas appellatos cognatio
ne nō affectu: nō gētis ꝓuilegio: nō
natura. Hiero. ſuper mat. Quidā
vero frēs dñi de alia vxore ioſeph
filios ſuſpicanꝭ: ſequentes delira=
mēta apocriphoꝝ: ⁊ quādā mechā
vel eſchā mulierculā cōfingentes.
nos āt frēs dñi: nō filios ioſeph: ſꝫ
cōſobrinos ſaluatorꝭ ſorores marie
matertere dñi filios itelligimꝰ: q̄ eē
dr mr̄ iacobi minorꝭ ⁊ ioſeph ⁊ iude
q̄s i alio euāgeliū loco frēs dñi legi
mꝰ appellatos: frēs āt ꝯſobrinos di
ci oīs ſcriptura dmōſtrat. Chr. Ui=
de āt ⁊ fratrū eiꝰ elationē. cū .n. dece
ret eos igredi ⁊ audire cū turba: vꝫ
ſi h̄ nō vellēt: expectare finē ſmonis
⁊ tūc eū adire: hi eē cū vocāt coraꝫ
oib' h faciūt: ⁊ ſupfluū honorꝭ amo
rē oñdētes: ⁊ mōſtrare volētes ꝙ cū
oī ꝑtāte xp̄o aliq̄d iniūgūt: qđ ⁊ euā
geliſta oñdit hoc ipm obſcure iniſi=
nuās cū dic. Adhuc eo loquēte: ac
ſi diceret: Nunq̄d nō erat tp̄s aliđ?
Quid āt ⁊ loq̄ volebāt? ſi ꝓ veritatis
dogmatibꝰ cōiter h̄ ꝓponere opor=
tebat: vt alios lucrarenꝭ. ſi autē de
alijs ſibi ipſis ptinētibus nō oporte
bat ita feſtināter vocare. vñ mani=
feſtū eſt qm̄ ſolū ex vana gloria hoc
faciebāt. Aug. de natura ⁊ grā. Sꝫ
quicquid dicatur de fratribus de
ſcā ꝟgine Maria ꝓpter honorē xp̄i
nullā prorſus cū de pctis agiꝭ hēre
volo q̄ōnē. Inde eī ſcimꝰ ꝙ ei plus
grē collatū fuerit ad vincendū oī ex
pte pctm̄: ꝙ cōcipere ⁊ parere me=
ruit euꝫ quē conſtat nullū habuiſſe
pctm̄. Sequiꝭ: Dixit ei quidā: Ecce
mr̄ tua ⁊ fratres tui foris ſtāt q̄ren
tes te. Hiero. Uidet mihi iſte q̄ nū=
ciat nō fortuitu ⁊ ſimpliciter nūcia=
re: ſed inſidias tēdere vtrū ſpūali
operi carneꝫ ⁊ ſanguinē ꝑferat. vñ
⁊ dñs nō ꝙ matrem negaret ⁊ frēs
exire cōtēpſit: ſꝫ quo rūderet iſidiā
ti. Chry. Nec aūt dixit: Uade dic
ei qm̄ nō eſt mr̄ mea: ſed ad eū qui
nūciauerat extēdit ſmonē. Sequiꝭ
eī At ipſe rñdens dicenti ſibi ait:
Que eſt mr̄ mea: ⁊ qui ſunt fratres
mei. Hyla. Nō āt faſtidioſe de mr̄e
ſua ſenſiſſe exiſtimandus eſt cui in
paſſione poſitus marie ſollicitudi
nis tribuit affectū. Chry. Qđ ſi ne=
gare vellēt matrē: tūc vtiq3 negaſſet
qñ iudei exprobabāt ei de matre.
Hieroni. Non ergo iuꝭ marchionē
⁊ manicheū mrem negauit: vt natꝰ
de phantaſmate putareꝭ: ſꝫ aplos
cognatiōi ꝑtulit: vt ⁊ nos in cōpara
tione dilectionis carni ſpm̄ prefera
mꝰ: nec materne refutat obſequiū:
pietatis cuius preceptū eſt. Hono=
ra pa. tuū ⁊ mrem tuā. Sed pr̄nis
ſe myſterijs vel affectibꝰ ampliꝰ ꝙ
mr̄nis debere demōſtrat. vñ ſequiꝭ
Et ex. ma. in diſci. di. Ecce mr̄ mea
⁊ fra. mei. Gre. i ho. Fideles quidē
diſcipulos frēs noīare dignatꝰ eſt
dñs dicens: Ite nūciate fratribus
meis. qui ḡ frater dñi fieri ad fidē
veniendo potuit: querendū eſt q̄uo
et poſſit eſſe mr̄? Sed ſciēdū nobis
eſt: q2 qui xp̄i frater vel ſoror eſt in
credēdo: mr̄ efficitur ꝑdicando. q̄ſi
eī parit dñm quē cordi audientis
infundit: ⁊ mr̄ eius efficiꝭ: ſi ꝑ eius
vocē amor dñi in ꝓximi mēte gn̄aꝭ.
Chry. Cū his q̄ āt dicta ſunt ⁊ aliud
nos docuit. videlicet in nulla cogna
tione cōfidētes ꝟtutē negligere. Si
eī matri nihil ꝓdeſt matrē eſſe. ni=
ſi ꝟtus adeſſet: quis vtiq3 aliꝰ ꝑ co=
gnationē ſaluabiꝭ? Una eī nobili
tas ſola eſt: dei facere volūtatē. ⁊ iō
ſequitur. Quicunq3 enim fecerit
volūtatē pr̄is mei q̄ in celis eſt ⁊c̄.
Multe mulieres btificauerūt ſctāꝫ
ꝟginē illā⁊ eiꝰ vterū: ⁊ optauerūt ta
les fieri mr̄es. Quid ergo agiꝭ qđ phi=
beat? Ecce latā vobis ꝯſtituit viā:
et licet nō mulieribꝰ ſolū: ſꝫ ⁊ viris
fieri mr̄em dei. Hiero. Dicamꝰ aūt
⁊ alr̄: Saluator loquiꝭ ad turbas:
intrinſecus erudit natiōes. mater
eiꝰ ⁊ frēs: hoc eſt ſynagoga ⁊ ppl's
iudeoꝝ foris ſtāt. Hyla. Cum itaq3
ingrediēdi ad eū hērent vt ceteri pꝰ=

Deliramēta explodunꝭ

Mater chriſti ſpūalis que ſit.

teſtatē: ſed q₂ in ſua venit ⁊ ſui eū nō receperūt: ingreſſu eiꝰ atq₃ aditu abſtinēt. Gre. in ho. Unā ⁊ mr̄ eiꝰ cū q̄ſi nō agnoſcat foris ſtare phibet: q̄ videlicet ſynagoga iccirco ab auctore ſuo nō recognoſcit. q₂ legis obſeruationē tenēs ſpūalē intellectū₃ pdidit: et ſe ad cuſtodiam lr̄e foris fixit. Hie. Cūq₃ rogauerit ⁊ q̄ſierit ⁊ nūciū miſerint rn̄ſum accipiēt: liberos eos eē arbitrij: intrare poſſe ſi velint ⁊ ipſi credere. Cap. xiij.

IN illo die exiēs Ieſus de domo ſedebat ſecꝰ mare. Et cōgregate ſunt ad eū turbe multe: ita vt nauiculā aſcēdēs ſederet et oīs turba ſtabat i litore: ⁊ locutꝰ ē eis mlt̄a in pabolis dicēs: Ecce exiit q̄ ſemiat ſemiare ſemē ſuū. Et dū ſemiat: q̄dā ceciderūt ſecꝰ viā: et venerūt volucres celi ⁊ comederūt ea. Alia āt ceciderūt i petroſa, vbi nō habebant terrā₃ multā ⁊ cōtinuo exorta ſūt: q₂ nō hēbant altitudinē terre. Sole āt orto eſtuauerūt ⁊ q₂ nō hēbāt radicē aruerunt. Alia aūt ceciderūt in ſpinas: ⁊ creuerūt ſpine ⁊ ſuffocauerūt ea. Alia aūt ceciderūt in terrā bonā: ⁊ dabāt fructū: aliđ centeſimu₃: aliud ſexageſimū: aliud trigeſimum. Qui habet aures audiendi audiat.

Chry. Poſtq₃ increpauerat eū qui mris ⁊ fratrū pn̄tiā nūciauit: dehic fecit qđ illi cupiebāt. exijt. ſ. domū p̄mo ſanās egritudinē vane glie fratrū. ſcđo decētē honorē exhibēs matri: vn̄ dr: In illo die exiēs ieſꝰ đ do. ſe. ſe. ma. Aug. de cō. euā. Cū dicit in illo die ſatis idicat: aut h̄ pn̄r geſtū poſt p̄miſſa: aut nō mlt̄a interponi potuiſſe: niſi forte dies more ſcripturarū tēs ſignificet. Ra. Nō ſolū aūt v̄ba ⁊ fctā dn̄i: verū etiā itinera ac loca i q̄bꝰ v̄tutes opat̄ ⁊ p̄dicat: celeſtibꝰ ſunt plena ſacris. Poſt ſermonē āppe i domo hitū: vbi nephāda blaſphemia demonū hr̄e dictꝰ eſt egrediens docebat ad mare: vt ōnderet ſe relicta ob culpā pfidie iudea ad gētes ſaluādas eē trāſiturū. gētiliū eīn corda diu ſupba ⁊ incredula: merito tumidis amariſq₃ fluctibꝰ maris aſſimilāt: domū v̄o dn̄i p fidē fuiſſe iudeā q̄s neſciat? Hie. Conſiderādū ēt q₂ ppl̄s domū ieſu nō poterat intrare: nec eſſe ibi vbi apl̄i audiebant myſteria. Jdcirco miſerator dn̄s egredit de domo ⁊ ſedet iuxta huiꝰ ſctī mare: vt cōgregent ad eū mlt̄e turbe ⁊ audiāt in litore q̄ intꝰ nō merebāt audire. vn̄ ſeq̄t. Et cō. ſunt ad eū tur. mul. ita vt in naui. aſcendēs ſederet: ⁊ oīs turba ſtabat i littore. Chry. Hoc āt nō ſimplr euāgeliſta poſuit: ſ₃ vt mōſtraret q₂ dn̄s h̄ fecerit: volēs cū diligētia h̄ ſpectaculū ſtatuere: vt nullū dimittat poſt dorſum: ſ₃ oēs corā facie hēbat. Hyla. Sediſſe āt dn̄m in naui ⁊ turbas foris ſtetiſſe ex ſubiectis rebꝰ eſt rō. Jn pabolis eīn erat locuturꝰ. ⁊ fctī iſtius gn̄e ſignificat eos q̄ ex eccl̄iā₃ poſiti ſūt nullā diuini ſ̄monis poſſe cape intelligentiā. Nauis eīn eccl̄ie typū p̄fert: intra quā v̄bū vite poſitū ē ⁊ p̄dicatū his q̄ ex ſūt: ⁊ harene mō ſteriles itelligere nō pñt. Hie. Jeſus ēt i medijs fluctibꝰ ē. hincinde mari tūdit: ⁊ in ſua maieſtate ſecurꝰ appropinq̄re fac terre nauiculā ſuā: vt ppl̄s neq̄q₃ piculū ſuſtinēs: nō tentationibꝰ circundatꝰ q̄s ferre nō poterat: ſtat in litore firo ḡdu vt audiat q̄ dn̄r. Ra. Uel q₂ aſcēdēs nauē ſedebat in mari. ſignificat q₂ xp̄s p fidē aſcēſurꝰ erat i mētes gētiliū: ⁊ eccl̄iā₃ collecturꝰ i mari. i. i medio nationū ꝯdicentiū. Turba v̄o q̄ ſtabat i litore q̄ neq₃ i naui neq₃ in mari erat: gerit figurā recipiētiū verbum dei: ⁊ iam fide a mari id eſt a reprobis ſeparatorū: ſed nec dū myſterijs celeſti-

Allegorica expoſitio.

bus ſbutorum. ſequitur. Et locut⁹
ē eis multa ī pabolis. Chry. Quā-
uis ī monte ita nō fecerit. non eniȝ
per parabolas ſermonem contexit
Tunc eniȝ turbe ſole erāt et plebs
incompoſita: hic aūt et ſcribe ⁊ pha
riſei. Non propter hoc aūt ſoluȝ in
parabolis loquitur: ſed vt manife
ſtiorē ſermonē faciat et ampliorem
memoriam imponat: ⁊ ſubviſu res
reducat. Hiero. Et notandū ꝙ non
oīa locutus ſit eis in parabolis. ſȝ
multa: ſi eniȝ dixiſſet cuncta in pa
rabolis: abſqȝ emolumento ppl'i re
ceſſiſſent. pſpicua miſcet obſcuris
vt per ea que intelligunt: prouocēt
ad eorum noticiā q̄ non intelligunt
Turba ēt non vnius ſuie ē: ſed di-
uerſarum in ſingulis voluntatum
vnde loquitur ad eam in multis pa-
bolis: vt iux̄ varias voluntates di-
uerſas reciperēt diſciplinas. Chry.
Primā āt parabolā ponit eā q̄ fa-
ciebat auditorē attentiorē: q2 ei ſub
enigmate erat tractaturus: erigit
mentes audientiū per primā para
bolā dicens: Ecce exijt qui ſemi. ſe-
mi. ſemē ſuū. Hiero. Significat aūt
ſator iſte qui ſeminat eſſe filius dei
et patris ī ppl'is ſeminare ſmonē.
Chry. Unde aūt exijt qui vbiqȝ pn̄s
eſt: vel qualiter exijt? non loco: ſed
incarnatione ꝓpinquior factus nob'
ꝑ hitū carnis: q2. n. nos intrare nō
poteramus ad eum pctis noſtris
ꝓhibentibus nobis īgreſſum: ipſe
ad nos egreditur. Raba. Uel exijt
cum relicta iudea per ap'los ad gē-
tes trāſiuit. Hiero. Uel intus erat dū
domi verſabatur: loq̄bat' diſcipl'is
ſacramēta. Exijt ergo de domo ſua
vt ſemiaret ī turbis. Chry. Cū aūt
audieris: quoniā exijt qui ſemiat
vt ſeminet. nō eſtimes eē idētitateȝ
ſermonis. Egredit'. enī multotiēs
qui ſemiat ⁊ ad aliā rē: vel vt ſcin-
dat terrā vel vt malas īcidat herbas
vel vt ſpinas euellat: vel vt aliam
quādā talē diligentiā exhibeat. H
aūt ad ſeminādum exiuit: q̄d igit'
fit de ſemine illo? tres depeūt ꝑtes:
et vna ſaluat': et hoc nō equaliter ſȝ

Ratio ſmonuȝ domini.

cum dr̄ia q̄dam. vnde ſequit': Et dū
ſeminat q̄dam ceci. ſe viam. Hiero.
Hāc parabolā ad probādā hereſiȝ
ſuam Ualentin⁹ aſſumit tres intro
ducens eſſe naturas: ſpiritualē na
turalē: vel animalē atqȝ terrenā: cū
hec quattuor ſint. vna iuxta viam
alia petroſa: tertia plena ſpinis:
quarta terra bona. Chry. Sed ſecū
dum hoc qualiter haberet rationē
iter ſpinas ſeminare et ſuꝑ petraȝ
et in via? In ſeminibus quidem
et terra materialib⁹ nō haberet vti
q3 rōnē: nō enī eſt ī poteſtate petre
fieri terrā: neqȝ vie non eſſe viam ne
qȝ ſpine non eſſe ſpinam. In ani-
mabus autem et doctrinis mul-
tam habet hoc laudē: poſſibile eniȝ
eſt petrā fieri terrā pinguē. et viam
nō vltra cōculcari: et ſpinas deſtrui
quod igitur pl⁹ ſeminis perijt: non
eſt ab eo qui ſeminat: ſed a ſuſcipiē-
te terra. i. ab aīa. Ipſe enī q̄ ſemi-
nat nō diuitē nō pauperē diſcernit:
nō ſapiētē neqȝ inſipientē: ſed oīb⁹
loquebatur q̄ a ſeipſo erant cōplēs:
preuidēs tñ q̄ futura erāt vt liceat
et dicere q̄d me oportuit facere et
nō feci? Nō aūt non dicit manifeſte
qm̄ hec ſuſceperūt deſides ⁊ ꝑdide
rūt h̄ aūt diuites ⁊ ſuffocauerūt h̄ āt
molles et ꝑdiderūt: nō voluit eos
vehemēter tāgere: vt nō in differē-
tiā mittat. ꝑ hāc ēt ꝑabolā diſcipu-
los erudit. ⁊ ſi plures audiētū eos
fuerint q̄ ꝑeūt: vt nō propter h̄ deſi-
des ſint: q2 nec propter hoc domin⁹
qui omnia ꝓuidit deſtitit a ſeminā-
do. Hier. Obſerua aūt hāc eē ꝓmā
parabolā q̄ cuȝ iterp̄tatione ſua po
ſita ē et cauēdū ē vbicunqȝ domin⁹
exponit ſmōes ſuos: ne vl' aliud vl'
q̄d pl⁹ vl' min⁹ p̄ſumas itelligere ꝙ
ab eo expoſitū ē. Raba. Que vero ta
cita nr̄e intelligētie dereliq̄t: ꝑſtrī-
gēda ſūt breuiter. Uia ē mēs ſedu-
lo malaꝝ cogitationū meatu trita
atqȝ arefacta. Petrā duritiā ꝓter-
ue mētis: terrā leuitatē aīe obediē-
tis: ſolē dicit feruorē ꝑſecutiōis ſe-
uiētis: altitudo t̄re ē ꝓbitas aīe diſci
plinis celeſtib⁹ īſtitute: in q̄ expōne

Error valētini

diximꝰ:qꝛ neq̃ꝗ ipe res vis eadẽq;
ſignificatiõe ſcp allegorice ponãt.
Hiero. Prouocamur aũt ad dictoꝝ
intelligẽtiã: quotiẽs his ſermoni-
bus cõmonemur qui ſequunt: Qui
habet aures audiẽdi audiat. Re.
Aures audiẽdi ſunt aures mentis
ſcʒ intelligẽdi ⁊ faciẽdi q̃ iuſſa ſũt.

¶ Et accedẽtes diſcipuli di-
xerunt ei quare in pabolis lo-
queris eis? Qui reſpondens
ait illis. Quia vobis datũ eſt
noſſe myſteria regni celorum
illis autem nõ eſt datuʒ. Qui
enim habet dabitur ei: ⁊ abũ
dabit: qui autẽ nõ habet ⁊ qđ
habet auferetur ab eo. Jdõ in
parabolis loquoꝛ eis: qꝛ vidẽ
tes nõ vidẽt: ⁊ audiẽtes nõ au
diũt neq; intelligunt: ⁊ adim-
pleat i eis pphetia eſaie dicẽ
tis. Auditu audietis ⁊ nõ itel
ligetis: ⁊ vidẽtes videbitis ⁊ nõ
videbitis. Jncraſſatũ ẽ.n. coꝛ
populi huiꝰ ⁊ auribꝰ grauiter
audierũt: ⁊ oculos ſuos clau-
ſerũt ne qñ videant oculis ⁊
auribꝰ audiãt: ⁊ coꝛde itelligãt
⁊ cõuertãtur: ⁊ ſanẽ eos. Ue-
ſtri aũt beati oculi qꝛ vidẽt: et
aures veſtre qꝛ audiũt. Amen
quippe dico vobis: qꝛ multi p
phete ⁊ iuſti cupierũt videre
que videtis: ⁊ nõ viderũt: ⁊ au
dire q̃ auditis: ⁊ nõ audierũt.

¶ Gl. Jntelligẽtes diſcipuli eẽ ob-
ſcura q̃ a dño populo dicebant vo-
luerũt domino intimare ne paboli
ce loq̃ret. vñ dr̃: Et acce. diſci. dixe.
ei q̃re i parabo. lo. eis? Chry. Ubi
dignum eſt admirari diſciplos: q̃re
diſcere cupientes ſciunt quãdo in-
terrogare opoꝛteat. nõ.n. corã oĩbꝰ
hoc faciũt. et hoc oſtendit mattheꝰ
cum dicit. Et accedentes. Marcꝰ au
tem manifeſtius demõſtrat dicens

ꝙ ſingulariter acceſſerunt. Hiero- Queſtio
ni. Querenduʒ ẽ autem quo acce- euange
dant tunc ad eũ: cum ieſus in naui lica.
ſedebat? niſi forte itelligatur ꝙ du-
duʒ cũ ipſo nauẽ cõſcenderint: ⁊ ibi
ſtantes ſuper interpꝛetatione pa-
bole ſiſcitati ſunt. Remi. Dicit er-
go euãgeliſta: Accedentes: vt oſten
deret quo ſollicitati ſunt: ſiue po-
terant accedere coꝛpoꝛe: ꝗuis eſſet
aliquod vel breue ſpatiũ inter eos
Chry. Conſiderãda eſt aũt et eoꝝ
rectitudo q̃lr multã pro alijs habẽt
curam: et prius q̃ alioꝝ ſunt querũt
et tunc q̃ ſunt ipſorum: nõ eni dixe-
runt: Jn parabolis loqueris nobis
ſed. Jn parabolis loqueris illis.
Qui reſpondens ait illis. qꝛ vobis
datũ ẽ noſſe myſteriũ regni celoꝝ.
Re. Uobis inq̃ q̃ mihi adheretis:
⁊ in me creditis. Myſteria aũt re-
gni celoꝝ appellat euãgelicã doctri
nã. Jllis aũt. ſ. q̃ foris ſũt ⁊ i eũ cre-
dere noluerũt ſcʒ ſcribis. ſ. phariſeis. ⁊ ce
teris in infidelitate pſeuerãtibꝰ nõ
eſt datũ. Accedamꝰ ḡ cũ diſcipulis
ad dñm coꝛde vt nobis euãgelicam
doctrinã interptari dignet: iuxta il
lud. Qui appropinquat pedibꝰ eiꝰ
accipitur de doctrina eius. Chry.
Hoc autem dixit nõ neceſſitatem
inducẽs neq; fatũ: ſed mõſtrãs: qm̃
illi q̃bꝰ nõ eſt datũ: cã ſibi ſũt vniuer
ſoꝝ maloꝝ: ⁊ oñdere volẽs: qm̃ co-
gnoſcere diuina myſteria donũ dei
eſt ⁊ grã deſup data: nõ tñ pp̃ter h̃
liberũ arbitrium deſtruit: ⁊ hoc ex
his q̃ ſequunt manifeſtũ eſt. vt eñi
neq; iſti deſperent: neq; illi pigritẽ-
tur: audiẽtes qm̃ eis datũ eſt demõ
ſtrat a nobis pncipiũ hoꝝ eẽ cũ ſub
dit. Qui.n. hʒ dabit ei. ⁊ abũdabit.
q̃ aũt nõ hʒ: ⁊ qđ hʒ auferet ab eo:
ac ſi diceret. Cũ aliq̃s deſideriũ ha
buerit ⁊ ſtudiũ dabunt ei ⁊ vniuer-
ſa q̃ a deo ſũt. Cũ aũt his vacuus
fuerit: ⁊ q̃ ad ſe ptinent nõ inferat:
neq; q̃ a deo ſũt ei dant: ſed ⁊ qđ hʒ
auferet ab eo nõ deo auferẽte: ſed
ſe indignũ faciẽte his q̃ hʒ. vnde et
nos ſi viderimꝰ aliquẽ deſidioſe au
dientẽ: ⁊ exhoꝛtãtes ꝙ attẽdat non

ei perſuaſerimus ſileam⁹: qꝛ ſi ma
gis imorati fuerim⁹: itēderetur ei de
ſidia. Studētē aūt diſcere allicim⁹
ꝛ mlta effūdim⁹: et bñ dixit ſꝫ euan
geliſtā: Qđ vr̄ hr̄e: neqꝫ .n. hꝫ ipꝫ
qđ hēt. Remi. q̇ ēt hꝫ ſtudiū legēdi
dabit ei ꝛ facultas intelligēdi: ꝛ q̇
non hꝫ legēdi ſtudiū ꝟ qđ ꝑ nature
bonū vr̄ hr̄e auferetur ab eo. vel q̇
hꝫ charitatē dabunt ei cetere ꝟtu=
tes: ꝛ qui nō hꝫ auferetur ab eo: qꝛ
abſqꝫ charitate nullū bonū eē pōt
Hiero. Uel aplis in xp̄o credētib⁹
ꝯcedit. Judeis ꝟo qui nō credide=
rūt i filiū dei: ēt ſiq̇d per nature bo
nū poſſidēt tollit: neqꝫ .n. pñt aliq̇d
ſapiēter itelligere: qꝛ ſapie nō hn̄t
caput. Hy. Fidē ēt iudei nō hn̄tes
legē quoqꝫ quā habuerūt ꝑdiderūt:
ꝛ iō ꝑfectū fidea euangelica hꝫ do=
nū: qꝛ ſuſcepta nouis fructib⁹ ditat
repudiata ꝟo ēt veteris ſube opes
detrahit. Chry. Ut aūt manifeſti⁹
qđ dixerat fiat: ſubdit. Jō in para=
bolis lo. eis: qꝛ vi. nō vi. ꝛ au. non
au. neqꝫ intel. Et ſiquidem nature
hec excecatio eēt aperire eoꝝ ocu=
los opoꝛtebat: qꝛ ꝟo voluntaria eſt
ꝟ excecatio ꝑpt ꝟ nō dixit ſimplr.
Non vidēt ſꝫ vidētes nō vidēt viderūt
ei demōes exeūtes ꝛ dixerūt: Jn beel
zebub eijcit demōia. Audiebāt qꝫ
ad deū oēs attrahebat: ꝛ dicūt: Nō ē
ꝟ hō a deo. Qꝛ ꝯ ꝯtras his q̄ vide=
bāt et audiebāt enūciabāt. ꝑpter ꝟ
ipſum videre et audire eis aufert
nihil ei hic ꝑficiūt ſed in iudicium
magis icidūt. vñ ꝛ a ꝑncipio nō eis
ꝑabolice loq̄bat: ſꝫ cū multa certitu
dine. Qꝛ aūt audita et viſa peruer
tunt iā in parabolis loquit. Remi.
Et notandū ē qꝛ non ſoluꝫ q̄ loq̄ba
tur: veꝝ ēt que faciebat parabole
fuerunt. i. ſigna ſpiritaliū reꝝ: qđ
liquido oñdit cū dicit: Ut videntes
nonvideant. Uerba nāqꝫ videri non
poterant: ſed audiri. Hiero. Hec de
his loq̇t q̇ ſtāt i litoꝛe: et diuidūt a
ieſu ꝛ ſonitu fluctuū ꝑſtrepēte nō au
diūt ad liq̇dū q̄ dñr. Chry. Deide vt
nō dicerēt: qm̄ vt inimic⁹ nr̄ nob̄ de=
trahit: ꝑpha ꝫ iducit eadē ſenten=

Diſtinctio loci temporis cō cordat ſcripturam.

tiā tē. vñ ꝯſequit: Ut ipleat in eis ꝑ=
phetia eſaie dicētis: Auditu audie
tis et non itelligetis: et vidētes vi=
debitis: et non videbitis .i. auditu
audietis verba: ſed non intelligetꝭ
verboꝝ archana. Uidentes videbi
tis carnem. ſ. Et nō videbitis. hoc ē
nō intelligetꝭ diuinitatē. Chry. Hoc
aūt dixit qꝛ ſibiipſis abſtulerunt vi
dere et audire aures et ocl'os ſibi
claudētes et coꝛ icraſſantes: Nō ē
ſolūmō audiebāt. ſꝫ ꝛ ꝗuiter audie
bant: vnde ſequit: Jncraſ. ē coꝛpo.
huius: et auri. gra. audi. Raba. Jn
craſſatū ē. n. coꝛ iudeoꝝ craſſitudi=
ne malitie: et abundātia peccatoꝝ
grauiter verba domini audierūt:
qꝛ igrati ſuſceperūt. Hiero. Ac ne foꝛ=
te arbitremur craſſitudinē coꝛdis ꝛ
grauitatē auriū nature eē nō volū
tatis: ſubiūgit culpā arbitrij et dic.
Et oculos ſuos clauſerūt. Chry. Jn
hoc aūt itenſā eoꝝ neq̇tiā oñdit: et
auerſionē cū ſtudio: vt āt attrahat
eos ſubdit. Et ꝯuertāt et ſanē eos.
Jn q̇ demōſtrat: qꝛ ſi ꝯuerterēt ſa=
narent: ſic ſi aliq̇s diceret: Si roga
tus eſſeꝫ: ꝯfeſti donatur⁹ eraꝫ. oñdit
q̄lr aliq̇s ſibi recōcilient: ita et ꝟ cuꝫ
dicit. Neqñ ꝯuertāt et ſanē eos. de
mōſtrat qm̄ et ꝯuerti poſſibile ē et
penitētiā agētes ſaluari. Augu. de
q. euan. Uel alr. Ocl'os ſuos clau=
ſerūt: neqñ ocl'i videāt. i. ipſi cā fue
runt vt de⁹ eis ocl'os clauderet. Jali⁹
enī euāgeliſta dic: Excecauit ocl'os
eoꝝ. Sꝫ vtrū vt nūqꝫ videāt: an ꝟo
ne vel ſic vel ſic aliqñ videāt: cecita
te ſua ſibi diſplicētes et ſe dolētes:
et ex hoc hūiliati atqꝫ ꝯmoti ad cō=
fitēdū pctā ſua et pie q̄rēdū deū. ſic
ei marcus hoc dic: neqñ ꝯuertāt: ꝛ
dimittāt eis pctā. Ubi itelligūt pec
catis ſuis meruiſſe vt nō intellige=
rent et tamen hoc ipſum miſericoꝛ=
diter eis factum: vt peccata ſua co
gnoſcerent: et conuerſi veniam me
rerentur. Qꝫ autem ioannes hunc
locum dicit: p̄pterea non poterāt
credere: qꝛ iterū dixit eſaias: Exce
cauit ocl'os eoꝝ et idu. coꝛ. eo. vt nō
videāt ocl'is ꝛ nō itelligāt coꝛde ꝛ cō

Obſtinatio iudeoꝝ notat.

uertant̄ ⁊ ſanē eos. Aduerſari vi-
det huic ſnīe ⁊ oīno cogere vt quod
hic dictū eſt: Neqñ oculis videant
ñ accipiat̄ ne vl' ſic aliqñ' ocl'is videāt
ſed p̄rorſus vt nō videāt. quando
quidem apte dicit: Ita vt oculis nō
videāt: Et q̄d ait. Propterea nō po
terāt credere. ſatis oſtēdit nō ideo
factā excecationē: vt ea cōmoti et
dolētes ſe nō intelligere ꝯuerteren
tur aliquādo per pniam. nō enim
poſſent hoc facere niſi ꝑus crede-
rēt: vt credēdo ꝯuerterent̄ ⁊ ꝯuerſio
ne ſanarent̄ ⁊ ſanitate itelligerēt: ſꝫ
iō poti⁹ excecatos vt ñ crederēt. dic
eīn aptiſſime. Propterea ñ poterāt
credere: q̄d ſi ita eſt q̇s nō exurgat
in defenſionē iudeorū vt eos extra
culpā fuiſſe ꝓclamet: q nō credide
runt. propterea enim non poterāt
credere: qꝛ excecauit oculos eorū.
Sed quoniam potius deus extra
culpam debet itelligi: cogimur fa
teri aliis quibuſdam peccatis ita
eos excecari meruiſſe: qua tamen
excecatione non poterant credere.
verba enim ioannis iſta ſunt: Nō
poterant credere: quia iterum di-
xit Eſaias. Excecauit oculos eoꝝ
Fruſtra itaq̄ conamur intellige-
re ideo fuiſſe cecatos vt conuer-
terentur: cum conuerti non pote-
rant: quia non credebāt: ⁊ ideo cre
dere non poterant: quia excecati
erant. An forte non abſurde dici-
mus quoſdā iudeorum fuiſſe ſana
biles: ſed tanto tamen tumore ſup
bie ꝑ elitatos: vt eis expedierit pri
mo non credere vt non intelligerēt
dominum loquentem parabolas:
q̇b⁹ nō intellectis nō i eū crederēt.
Non credentes autē cum ceteris
deſperatis crucifigerent eum atq̄
ita poſt eius reſurrectionē cōuer-
terent̄: quādo iaꝫ de reatu mortis
domini amplius humiliati dilige-
rēt: a q̄ ſibi tm̄ ſcel⁹ dimiſſuꝫ eē ſgau
derēt qm̄ tāta eoꝝ ſupbia tali hūi
liatiōe eſſe deiiciēda: q̄d icōgrue
dcm̄ eē q̇libꝫ arbitret̄: ſi nō ita ꝯti
giſſe in actibus apoſtoloꝝ manife
ſte legerit. Non ergo abhorret: q̄d
ait ioānes: ꝓpterea nō poterāt cre
dere: qꝛ excecauit ocl'os eoꝝ vt nō vi
deāt. Ab ea ſnīa q̄ itelligim⁹ iō exce
catos vt ꝯuerterētur. h̄ ēīōſeis p ob
ſcuritates ꝑabolaꝝ occultatas ſen
tentias domini: vt poſt eius reſur-
rectionem ſalubriori penitentia re
ſipiſcerēt: qꝛ per obſcuritatem ſer-
monis excecati: dicta domini nō in-
tellexerunt: ⁊ ea non intelligendo
non in eum crediderunt: non cre-
dendo eum crucifixerunt: atq̄ ita
poſt reſurrectionem miraculis que
in eius nomine fiebant exterriti:
maioris criminis reatu compuncti
ſūt ⁊ ꝓſtrati ad pniaꝫ: deīde accepta
idulgētia ad obediētiā ⁊ flagrātiſſi-
ma dilectione cōuerſi: quibuſdā au
tem non profuit illa cecitas ad con
uerſionem. Remi. Et ꝯtuꝫ ad hoc
poteſt hec ſententia ſic intelligi: vt
in omnibus ſubaudiatur non hoc
mō: neqñ oculis videāt: ⁊ neqñ au-
ribus audiant et nequando corde
intelligant: ⁊ nequādo cōuertant̄ ⁊
ſanē eos. Glo. Sic ergo oculi eorū
qui vidēt ⁊ nolūt credere ſunt miſe-
ri: veſtri aūt bti. vñ ſequit̄. Ueſtri
autem oculi qꝛ vident: et aures ve
ſtre qꝛ audiunt. Hiero. Niſi autē
ſupra legiſſemus auditores ad itel
ligetiā ꝓuocatos: ſaluatore dicen-
te. Qui habet aures audiendi au-
diat: putaremus nunc oculos ⁊ au
res que beatitudinē accipiunt cor-
porales intelligi. Sed mihi vident̄
oculi illi beati: qui chriſti poſſunt
agnoſcere ſacramenta: ⁊ ille beate
aures de quibus Eſaias loquitur.
Dominus appoſuit mihi aurem.
Glo. Mens enim eſt oculis: qꝛ na-
turali vigore ad intelligendum ali
quid dirigit̄: auris qꝛ alio docente
dicit. Hyla. Uel apoſtolici tpis bea
titudinē docet: quoꝝ ocl'is atq̄ au-
rib⁹ contigit dei ſalutare viſere et
audire ꝓphetis atq̄ iuſtis cupiēti-
bus videre ⁊ audire in plenitudi-
ne tēpoꝝ deſtīatū. vñ ſequit̄. Amē
q̇ppe dico vobis: qꝛ multi ꝓphete ⁊
iuſti cupierūt videre q̄ vos videtis
⁊ nō viderūt: ⁊ audire que vos au-

Nō nullis ꝓfuit cecitas ad ꝯuerſionem.

ditis:ꝛ nõ audierũt. Hiero. Uidet
aũt huic loco illud eſſe ꝯriũ qḋ ali
bi dr. Abꝛaam cupiuit videre diem
meum. viuit ꝛ gauiſus eſt. Raba.
Eſaias quoqꝫ ꝛ Micheas et multi
alij ꝓphete viderũt gloriã dñi: qui
etiã ꝓpterea videntes appellati
ſunt. Hiero. Nõ aũt dixit ꝓphete
ꝛ iuſti: ſed multi. Inter multos em̃
põt fieri vt alij viderint: alij nõ vi
derint: lꝫ ꝛ in hoc periculoſa ſit in=
terpꝛetatio: vt inter ſanctoꝝ meri=
ta diſcretionẽ quãlibet facere vi=
deamur. ſ. q̃ꝫtũ ad fidẽ de xp̄o ha=
bitã ergo abꝛaã vidit in enigma=
te: nõ vidit i ſpecie: vos aũt impꝛe=
ſentiaꝝ tenetis: ꝛ habetiſ dñm vr̃m
ꝛ ad voluntatẽ interrogatis: ꝛ con=
ueſcimini ei. Chꝛy. Hec ḡ que apl'i
viderũt ꝛ audierunt: pꝛeſentiã ſuã
dicit: miracula: vocẽ: ꝛ doctrinã. In
hoc aũt nõ ſolũ malis: ſed his qui
boni fuerãt eos ꝓ̄ponit. Et em̃ anti
q̃s iuſtis beatioꝛes eos dicit: qm̃
non ſolũ que iudei nõ viderant hi
vident: ſed ꝛ que iuſti ꝛ ꝓphete cu=
pierũt videre: ꝛ nõ viderũt. Illi em̃
fide ſolũ ꝯſiderauerũt. hi aũt viſu
ꝛ multo manifeſtius. Uides autẽ
qualr̃ vetus teſtm̃ copulat nouo.
nõ em̃ ſi ꝓphe alieni cuiuſdã ꝛ ꝯrij
dei ſerui fuiſſent: xp̄m cupiuiſſent.

Concor: dia euã geliorũ.

¶ Uos ergo audite parabo=
lam ſeminantis. Omis q̃ audit
verbũ regni ꝛ nõ intelligit: ve
nit malus ꝛ rapit qḋ ſemina=
tum eſt in coꝛde eius: hic eſt q̃
ſecus viã ſeminatus eſt. Qui
aũt ſupꝛa petroſa ſeminatus
eſt: hic eſt q̃ verbũ audit: ꝛ cõ=
tinuo cũ gaudio accipit illḋ.
Non hꝫ aũt in ſe radicem: ſed
eſt tp̄alis. Facta aũt tribula=
tione ꝛ perſecutione ꝓpter
verbũ continuo ſcandalizat.
Qui aũt ſeminatus eſt in ſpi
nis. hic eſt q̃ verbũ dei audit:
ꝛ ſollicitudo ſeculi iſtius ꝛ fal
lacia diuitiaꝝ ſuffocat verbũ
ꝛ ſine fructu efficit. Qui vero
in terrã bonã ſeminat⁹ eſt. hic
eſt q̃ audit verbũ ꝛ intelligit ꝛ
fructũ affert: ꝛ facit aliud qui
dem cẽteſimũ. aliud aũt ſexa=
geſimũ. aliud vero trigeſimũ.

¶ Glo. Dixerat ſupius q꞉ iudeis
nõ eſt datũ noſſe regnũ dei: ſꝫ apo=
ſtolis. ꝛ iõ ꝯcludit dicẽs. Uos ḡ au
dite parabolã ſeminãtis: q̃b⁹. ſ. cõ
mittunt celi myſteria. Auguſt. ſup
Geneſim ad lr̃am. viij. Qḋ narra=
uit euãgeliſta factũ eſt: dñm. ſ. ta=
lia locutũ fuiſſe: ip̄ius aũt dñi nar
ratio parabola fuit: de qua nunq̃
exigit vt etiã ad lr̃am facta mon=
ſtrarent: q̃ ſermone ꝓferunt. Glo.
Unde parabolã exponens ſubdit.
Omis q̃ audit verbũ regni ꝛ nõ intel
ligit: ſic ꝯſtruendũ eſt. Omis qui au
dit v̄bũ regni. i. pꝛedicationẽ meã
que ad regnũ celoꝛũ adipiſcendũ
valet. Et nõ intelligit. Quo aũt nõ
intelligat ſubiũgit. venit em̃ mal⁹
id eſt diabol⁹. Et rapit qḋ ſemina
tum eſt in coꝛde ei⁹. Omis inq̃ qui
talis eſt: hic eſt qui ſecus viã ſemi
natus eſt. Notãdũ eſt aũt ꝙ ſemi=
natũ diuerſis modis accipit. Dici
tur em̃ ꝛ ſemen ſeminatũ: ꝛ ager ſe
minatus: qḋ vtrũqꝫ hic inuenitur.
Ubi em̃ ait. Rapit qḋ ſeminatũ eſt
de ſemine intelligendũ eſt. vbi aũt
ſequit. Secus viã ſeminat⁹ eſt nõ:
de ſemine ſed de loco ſeminis in=
telligendũ eſt. i. hoie: qui eſt quaſi
ager diuini verbi ſemine ſemina=
tus. Remi. His autẽ v̄bis exponit
dñs q̃d ſit ſemen: verbũ. ſ. regni. i.
euãgelice doctrine. Sunt em̃ non=
nulli q̃ v̄bũ dei nulla coꝛdis deuo=
tione ſuſcipiunt: ꝛ iõ ſemen verbi
dei qḋ in eoꝝ coꝛdib⁹ ſeminat: de=
mones quaſi ſemẽ vie trite ſubito
auferũt. Seqnit. Qui aũt eſt ſemi
natus ſupꝛa petrã: hic v̄bũ audit
ꝛc. Semẽ eſt verbũ dei qḋ in petra
id eſt coꝛde duro ꝛ indomito ſemi=
nat fructificare nõ põt: q꞉ mr̃at eſt
eius

Jus pa rabola= rum.

eius duritia:⁊ paruum celeſte deſi
deriū.vñ ꝓpter nimiā duritiā nō
habēt in ſe radicē. Hiero. Attende
aūt qđ dictū ſit. Cōtinuo ſcandali=
zatur. Eſt ḡ aliqua diſtantia inter
eū qui multis tribulationibus pe
niſqꝫ cōpellit xp̄m negare:⁊ eū qui
ad p̄mā ꝑſecutionē ſtatim ſcāda
lizat:⁊ corruit: de qua hic loquit.
Sequitur. Qui aūt ſemi. eſt i ſpi.
Mihi vr̄ et illud qđ iuxta lr̄am ad
adam dr̄. Inter ſpinas ⁊ tribulos
panē tuū mādücabis. hic ſignifica
re myſtice ꝙ quicūqꝫ ſeculi ſe dede
rit voluptatibꝰ curiſqꝫ iſtius mun
di: panē celeſtē ⁊ cibum verū inter
ſpinas comedit. Raba. Recte aūt
ſpine vocant: qꝛ cogitationū ſuaꝝ
punctionibꝰ mentē lacerāt: ⁊ quaſi
ſtrangulādo ſpūales virtutū: fru=
ctus gignere nō permittūt. Hiero.
Et elegāter adiungit. Fallacia di=
uitiaꝝ ſuffocat verbū. Blande eñ
ſunt diuitie: aliđ agētes: aliud pol
licētes. Lubrica eſt illaꝝ poſſeſſio
dum huc illucqꝫ circūferunt: ⁊ in=
ſtabili gradu vel habētes deſerūt
vel nō habētes reficiūt. vñ⁊ dñs di
uites aſſerit difficulter intrare in
regnū celoꝝ ſuffocātibus diuitijs
verbū dei: ⁊ vigorē virtutū emolliē
tibus. Remi. Et ſciendū ꝙ his tri
Tria ge bus generibꝰ terre neqꝫ cōprehen=
nera ter dunt oēs qui verbū dei audire poſ
re. ſunt: ſꝫ tñ ad ſalutē perducere non
valent. Excipiunt gētiles: qui nec
audire meruerūt. Sequit. Qui đo
in terrā bonā ſeminatꝰ eſt ⁊c. Ter
ra bona eſt fidelis ꝯſcia electoꝝ
ſiue mens ſanctoꝝ: q̄ verbū dei cū
gaudio ⁊ deſiderio: ⁊ cordis deuo=
tione ſuſcipit: ⁊ inter ꝓſpera ⁊ ad=
uerſa viriliꝰ ꝯſeruat: ⁊ ad futura
ꝑducit. vñ ſequit. Et facit fructuꝫ
aliud centeſimū: aliđ ſexageſimū:
aliud đo triceſimū. Hiero. Et no=
tandū ꝙ ſicut in terra mala tres
fuere diuerſitates. ſ. ſecus viam: ⁊
petroſa ⁊ ſpinoſa loca: ſic in terra
bona trina diuerſitas eſt: centeſi=
mi: ſexageſimi. et fructꝰ triceſimi.
Et in illa: aut etiā in iſta nō muta
tur ſuba: ſed volūtas: ⁊ tam incre=
duloꝝ qꝫ credentiū corda ſunt: qui
ſemē recipiūt. vñ ꝑmo dixit. Uenit
malus et rapit qđ ſeminatum eſt
in corde eius. ⁊ ſcđo ⁊ tertio ait. Hic
eſt qui verbū audit. In expoſitiōe
quoqꝫ terre bone: iſte eſt q̄ audit
verbū. P̄mū ergo debemꝰ audi=
re: deinde intelligere: poſt intelli=
gētias fructꝰ reddere doctrinarū:
⁊ facere vel centēſimū fructum vel
ſexageſimū atqꝫ triceſimū. Augu. Ordo đ
xxi. de ciui. dei. Quidā putāt h̄ ſic bi dei.
eſſe intelligendū: ꝙ ſcti pro ſuoꝝ
diuerſitate meritoꝝ: alij tricenos
hoies liberent: alij ſexagenos: alij
centenos: qđ in die iudicij futurū
ſuſpicari ſolent: non poſt iudiciū: q̄
opinōe q̄dā cū videret hoies ipu
nitatē puerſiſſime pollicētes: eo ꝙ
oēs iſto mō ad liberationē ptinere
poſſe videant: rn̄dit bñ potiꝰ tēc vi
uendū vt inter eos q̄ſqꝫ repiat: q̄
ꝓ alijs interceſſuri ſunt liberādis
ne tā pauci ſint vt cito ad numerū
ſuū ꝑuenientes multi remaneāt: q̄
erui iā de penis illoꝝ interceſſione
nō poſſint: et in eis inueniat q̄ſqs
ſibi ſpem fructus alieni temerita=
te vaniſſima pollicet. Remi. Trice
ſimū ḡ fructū facit q̄ fidē ſctē trini
tatis docet. ſexageſimū đo q̄ ꝑfe=
ctionē bonoꝝ operū ꝯmēdat. ſena
rio eñ nūero ois mūdi ornatus cō
pletus eſt. Cēteſimū aūt fructū fa
cit q̄ vitā eternā ꝓmittit. cētenariꝰ
eñ de leua trāſit ad dexterā p leuā
aūt vita pñs deſignat p dexterā fu
tura. Aliter ſemē đbi dei triceſimū
fructū facit qñ bonā cogitationem
gignit: ſexageſimū qñ bonā locu=
tionē: cēteſimū qñ ad fructū boni
opis ꝑducit. Augu. de q̄. euā. Uel
alit. Cēteſimꝰ fructꝰ ē martyrū ꝓ=
pter ſctitatē vite vel ꝯtēptū mortꝭ.
Sexagenarius ꝟginū ꝓpter ociū
interius: qꝛ nō pugnāt ꝯtra ꝯſue=
tudinē carnis. ſolet eñ ociū ꝯcedi
ſexagenarijs poſt militiā: vel poſt
actiones publicas. triceſimus đo Etas
cōiugatoꝝ: qꝛ hec eſt etas prelian trandl=
tiū: ipi hñt acriorē ꝯflictū: ne libi= la.

dinibus ſupenſ. Uel aliter ꝯfligendum eſt cū amore tpaliū bonoꝝ vt rō vincat. aut etiā edomit⁹ ſubditusqꝫ eſſe: vt cū ſurgere ceperit facile reprimat: aut ita extinct⁹ vt ſe olo nulla ex parte ꝯmoueat. Ex q̄ fit vt ipam ēt mortē ꝓpter veritatē alij fortiter ſubeāt: alij equanimiter: alij libēter: q̄ tria gña fructus ſunt terre: triceſimi: ⁊ ſexageſimi ⁊ centeſimi. In hoꝝ aliquo gñe inueniendus eſt tpe mortis ſue ſiqs de hac vita recte cogitat emigrare. Hiero. Uel cēteſim⁹ fruct⁹ virginibus: ſexageſim⁹ viduis ⁊ ꝯtinētib⁹ triceſimus ſctō matrimonio deputatur. Nā ipa digitoꝝ ꝯiunctio: et quaſi molli ſe oſculo cōplectēs ⁊ federās maritū pingit ⁊ ꝯiugē: ſexaginta ad viduas: eo ꝙ in angnſtia ⁊ tribulatione ſint poſite. vñ ⁊ inferiori digito deprimunſ. quāto maior eſt diffi: cultas experte quodā voluptatis illecebris abſtinere: tāto maius et premiū. Porro centeſim⁹ numer⁹ a ſiniſtra trāſit ad dextrā: ⁊ iiſdē quidē digitis non eadē manu circulum faciens: exprimit virginitatis coronam.

¶ Aliā parabolā propoſuit illis dicēs. Si͞le factū eſt regnū celoꝝ homini q̄ ſeminauit bonum ſemē in agro ſuo. Cū aūt dormirēt hoīes venit inimic⁹ ei⁹ et ſupſeminauit zizania in medio tritici: ⁊ abijt. Cū autē creuiſſet herba ⁊ fructū feciſſet tūc apparuerūt et zizania. Accedentes aūt ſerui patriſfamilias: dixerūt ei. Dñe nōne bonum ſemen ſeminaſti in agro tuo? Unde ergo hꝫ zizania? Et ait illis: Inimicus hō hoc fecit. Serui aūt dixerunt ei: Uis imus et colligimus ea? Et ait. Non: Ne forte colligentes zizania eradicetis ſimul cum eis ⁊ triticū. Sinite vtraqꝫ creſcere vſqꝫ ad meſſem: et ī tpe meſſis dicā meſſoribus. Colligite pͥmum zizania et alligate ea in faſciculos ad cōburēdū: triticū aūt cōgregate in horreū meū.

¶ Chry. In precedēti parabola locutus ē dñs de his q̄ verbū dei nō ſuſcipiūt: hic aūt de his qui ſuſcipiūt corruptiuū ſermonē. etenī hoc eſt diabolice machinationis: veritati ſemp errorē inſerere. vnde dr̄. Aliā parabolā ꝓpoſuit illis dicēs. Hiero. Propoſuit aūt aliā parabolā: quaſi diues pr̄familias inuitatos diuerſis reficiēs cibis: vt vnuſquiſqꝫ ſm naturā ſui ſtomachi varia alimēta ſuſcipet. Nō autē dixit alterā: ſed aliā. Si eñ ꝓpoſuiſſet alterā expectare tertiā nō poteramus: ꝓmiſit aliā: vt plures ſequātur. Que aūt ſit parabola oſtēdiſ cū ſubdiſ. Si͞le factū eſt regnū celoꝝ. Remi. Regnū celoꝝ appellat ipm filiū dei: qđ regnū ſi͞le dr̄ eſſe homini q̄ ſeminauit bonū ſemē in agro ſuo. Chry. Deinde modū inſidiarū diaboli oſtendit dicēs. Cum aūt dormirēt hoīes venit inimicus ei⁹ ⁊ ſupſeminauit zizania in medio tritici ⁊ abijt. Demſat hic ꝙ error poſt ꝟitatē extitit: qđ ⁊ rerū exitꝰ teſtaſ. Etenī poſt ꝓphas fuerūt pſeudo ꝓphe: ⁊ poſt aplos pſeudo apli: et poſt xp̄m antixp̄s. Niſi eñ diabol⁹ viderit qđ imiteſ: vel qđ⁹ inſidieſ: non tentat: q2 igiſ vidit ꝙ hic reddit in fructu centum: ille. lx. alius. xxx. ⁊ nō poterat rapere neqꝫ ſuffocare qđ radicatū erat: per aliā deceptionē inſidiatur interſerēs ſua: multis ea ſi͞litudinib⁹ coloꝛās: vt facile ſurripiat his q̄ habiles ſunt ad deceptionē. ꝓpter h̄ nō dicit: ꝙ ſeminet aliqđ aliud ſemen: ſed zizania que ſm viſum aſſimilatur quodāmodo frumento. Hinc ēt apparet diaboli malignitas: tūc eñ ſeminauit qñ vniuerſa erāt cōpleta vt magis noceret agricole ſtudio. Aug. de que. euā. Dicit aūt cū dormirēt hoīes: q2 cū ne-

Differt alter et alius.

Allegorica expoſitio.

gligentius agerēt prepoſiti eccl'ie:
aut dormitionē mortis acciperent
apl'i venit diabolus:⁊ ſupſemina-
uit eos q̄s malos filios dn̄s inter-
pretatᷣ. Sed recte querit̄ vtrū here
tici ſint: aut male viuētes catholi-
ci. Sed ꝙ dicit eos in medio tritici
ſeminatos: quaſi videnᷣ illi ſigni-
ficari q̄ vnius cōtonis ſunt. Uerū
tamē qm̄ agrū ip̄m nō eccl'iam: ſed
hunc mundū interpretatꝰ eſt: bene
intelligūt̄ heretici: qui in hoc mūdo
ꝑmiſcent̄ bonis: vt illi q̄ in eadē fi-
de mali ſunt: palea potiꝰq̄ȝ zizania
deputent̄: q̄ palea ēt fundamentū
hȝ cum frumēto radicē q̄ȝ cōmunē.
Sciſmatici autē videnᷣ ſpicis cor-
ruptis ēt ſimiliores vel paleis ari-
ſtarū fractis vel ſciſſis ⁊ de ſegete
abiectis: nec tn̄ ꝯſ̄ns eſt vt oīs here
ticus vel ſciſmaticus ab eccl'ia cor
poraliter ſeparet̄. multos eīn por-
tat eccl'ia: q̄ nō ita defendūt falſi-
tatē ſnie ſue: vt intentā multitudi-
nē faciāt: qđ ſi fecerit tūc pellunt̄.
Cū ergo diabolus aſperſis prauis
erroribꝰ falſiſq̄ȝ opinionibus ſupſe
minaſſet: hoc eſt precedēte noīe xp̄i
hereſes ſupſeciſſet: magis ipſe la-
tuit: atq̄ȝ occultiſſimus factus eſt.
Hoc eſt eīn qđ dicit. Et abijt. quā-
q̄ȝ in hac parabola dn̄s ſicut in ex-
poſitione ꝯcluſit: nō quedā: ſed oīa
ſcandala. ⁊ eos q̄ faciūt iniquitatē
zizanioꝝ noīe ſignificaſſe itelligit̄.
Chry. Ex poſterioribꝰ aūt diligen-
ter hereticoꝝ formam deſcribit di- **Hereſe-**
cens. Cū aūt creuiſſet herba ⁊ fru- **os pra-**
ctū feciſſet: tūc apparuerūt ⁊ ziza- **uitas.**
nia. In principio eīn heretici obū-
brant ſeipſos: cū aūt multā accepe
rint libertatē ⁊ ſermone aliq̄s cum
eis participauerit: tūc venenū ef-
fundūt. Aug. de que. euā. Uel ali-
ter. Cū hō ſp̄ūalis eſſe ceperit diju
dicans oīa tūc et errores incipiūt
apparere. diſcernit eīn quicq̄d au
dierit: aut legerit abhorrere a re-
gula veritatis: ſed donec in eiſdē
perficiat̄ ſp̄ūalibꝰ pōt eū mouere:
quare ſub noīe xp̄iano tā multe he
reticoꝝ extitere falſitates. vn̄ ſeq̄t̄.
Accedentes aūt ſerui pr̄iſfamilias
dixerūt ei. Dn̄e nōne bonū ſemē ſe
minaſti in agro tuo? vn̄ ḡ hȝ ziza-
nia? Utrum aūt ip̄i ſint ſerui quos
poſtea meſſores appellat: an q̄ in
expoſitione ꝑabole meſſores dicit
eſſe angelos? nec quiſq̄ȝ dicere fa-
cile auſus fuerit angelos neſciſſe:
quis zizania ſupſeminauerit: ma- **Queſtõ**
gis opȝ intelligi hoīes ipſos fide- **difficī-**
les ſeruoꝝ noīe hoc loco ſignifica- **lis.**
tos: nec mirum ſi ⁊ bonū ſemē ipſi
dicunt̄. ex diuerſis eīn ſignificatio
nibꝰ vna res diuerſas ſilitudines
recipit: ſicut ⁊ de ſe ait. ꝙ ipſe ſit ia
nua: ꝙ ip̄e ſit paſtor. Remi. Acce-
dunt aūt ad deum ſine corpore: ſed
corde ⁊ mētis deſiderio: quo docē-
te intelligunt diaboli calliditate h̄
eſſe factū. vnde ſequit̄. Et ait illis.
Inimicꝰ hō hoc fecit. Hiero. Dia-
bolus ꝓpterea inimicus hō appel
lat̄: q̄ deus eſſe deſijt. ⁊ in. ix. pſal.
ſcriptū eſt de eo. Exurge dn̄e: nō cō
fortet̄ hō. Quāobrē non dormiat q̄
eccl'ie prepoſitus eſt: ne per illiꝰ ne
gligentiā inimicus hō ſupſeminet
zizania: hoc eſt hereticoꝝ dogma-
ta. Chry. Inimicus autem voca-
tur propter iacturā quam infert ho
minibꝰ. vexatio eīn diaboli aduer-
ſus nos eſt primū autem vexatio-
nis factū eſt non ab inimicitia que
eſt ad nos: ſed que eſt ad deū. Au-
guſt. de que. euan. Cum autē ſerui
dei cognouerint hanc excogitaſſe
diabolū fraudem: cum contra tan
ti nominis auctorem nihil ſe vale-
re ſentiret: vt fallacias ſuas eodē
nomine obtegeret: poteſt ſibi ſub-
oriri volūtas: vt tales homines de
rebus humanis auferāt ſi aliquā
temporis habeant facultatem: ſed
vtrū facere debeant iuſtitiā dei cō
ſulunt: vnde ſequitur. Serui autē
dixerūt ei: vis imus et colligimus
ea? Chry. Ubi intuenda eſt ſeruoꝝ
diligentia et dilectio. etenim feſti-
nant zizania euellere: quod modo
monſtrat eorum de ſemine ſollici-
tudinē. Ad hoc eīn ſolum reſpiciūt
non vt aliq̄s puniatur: ſed vt ſerui

nata non pereāt. Quid aũt dñs re
ſponderit ſubdit. et ait nõ. Hiero.
Doctrina pia.
Datur eniꝫ locus penitẽtie: et mo=
nemur ne cito amputemus fratrẽ:
quia fieri poteſt vt ille qui hodie
noxio depꝛauat⁹ eſt dogmate: cras
reſipiſcat: et defendere icipiat ve=
ritatem. vñ ſubditur. Ne forte col=
ligentes zizania: eradicetis ſiĺ et
triticũ. Augu. de que. euã. In quo
eos patientiſſimos et tranquilliſſi=
mos reddit. hoc eni dicitur: q̃ boni
dum adhuc infirmi ſunt opus hñt
in quibuſdam malorum cõmixtio=
ne: ſiue vt per eos exerceantur: ſiue
vt eorũ cõparatione magna illis ex
hortatio fiat et inuitentur ad meli⁹
aut forte ſimul eradicatur triticũ
cum auferuntur zizania: quia mul
ti primo zizania ſunt: et poſtea tri=
ticũ fiunt qui niſi patienter cũ ma=
li ſunt tolerentur: ad laudabilem
mutationẽ nõ puenjũt: itaq͡ʒ ſi euul
ſi fuerint: ſimul eradicatur ꝛ triti=
cũ: qđ futuri eẽnt ſi eis parceret.
Ideo dicit tales nõ eſſe auferen=
dos de hac vita: ne cũ malos conat
interficere: bonos interficiat quod
forte futuri ſunt aut bonis obſit: q̇
b⁹ ꝛ iuitis vtiles ſunt. Sꝫ tũc oppor
tune hoc fiet: cũ iã de fine nõ reſtat
vel tp̃s ꝯmutãde vite vel pficien=
di ad veritatem ex occaſione atq͡ʒ
ꝯparatione alieni erroris: ꝛ iõ ſub
dit. Sinite vtraq͡ʒ creſcere vſq͡ʒ ad
meſſẽ. i. vſq͡ʒ ad iudiciũ. Hie. Uide
Cõcordia ſcripturarũ
tur aũt hoc eẽ cõtrariũ illi p̃cepto
Auferte malũ de medio veſtrum.
Si eñ phibet eradicatio: ꝛ vſq͡ʒ ad
meſſem tenenda eſt patientia: q̃uo
eijciendi ſũt q̇dã de medio noſtrũ?
Sed inter triticũ ꝛ zizania qđ nos
appellam⁹ loliũ: q̃diu herba eſt:
ꝛ necdum calamus venit ad ſpicã
grandis ſimilitudo eſt: ꝛ in diſcer=
nẽdo aut nulla: aut difficilis appa=
rentia p̃mo monet ꝫ dñs ne verbi
qđ ambiguũ eſt cito ſniam profe=
ram⁹: ſꝫ deo iudici reſeruem⁹: vt cũ
dies iudicij venerit: ille non ſuſpi=
tionem criminis: ſꝫ manifeſtũ rea
tum de ſanctorũ cetu eijciat. Aug.
contra epiſtolã permeniani. Cum
enim quiſq͡ʒ xp̃ianorũ intus in ec=
cleſia conſtitutorum in aliquo tali
peccato fuerit deprehẽſus: vt ana=
themate dignus habeat: ſi at hoc
vbi periculum ſciſmatis nõ timet
cum dilectione: nõ ad eradicanduꝫ
ſed ad corrigendũ. q͡ꝫ ſi ſe nõ agno
uerit: neq͡ʒ penitendo correxerit: ip
ſe foris exiet: ꝛ p ppriã volũtatem
ab eccl̃ie cõine dirimet. vñ dñs cũ
dixiſſet. Sinite vtraq͡ʒ creſcere vſq͡ʒ
ad meſſem: ſubiũxit cauſam dicẽs.
Ne forte cũ vultis colligere zizania
eradicetis ſimul ꝛ triticum. Ubi ſa
tis oñdit cũ metus iſte nõ ſubeſt: ſꝫ
omnino de frumẽtorũ ſtabilitate
certa ſecuritas manet. i. qñ ita cu=
iuſq͡ʒ crimen notũ eſt: ꝛ oibus exe=
crabile apparet: vt vel nullos pror
ſus vel nõ tales habeat defenſores
p quos poſſit ſciſma ꝯtingere: non
dormiat ſeueritas diſcipline: in q̃
tãto ẽ efficacior emẽdatio prauita
tis: quãto diligẽtior fuerit obſerua
tio charitatis. Cũ vero idẽ morbus
plurimos occupauerit. nihil aliud
Mod⁹ correctionis fraterne.
boni reſtat q̃ dolor ꝛ gemitus. ſic
igitur miſericordit corripiat hõ qđ
põt: qđ aũt nõ põt: patiẽter ferat: ꝛ
ex dilectiõe gẽat atq͡ʒ lugeat donec
ille deſup emẽdet ꝛ corrigat. atq͡ʒ vſ=
q͡ʒ ad meſſẽ differat eradicare ziza
nia ꝛ paleã vẽtilare. Turba aũt ii
quoꝝ cũ facultas ẽ l ppl̃is pinẽdi
ſmonẽ gñali obiurgatiõe ferẽda
eſt: ꝛ maxime ſi occaſionẽ atq͡ʒ op=
portunitatẽ prebuerit aliqđ dñi de
ſup flagellũ: q̇ eos appareat p ſuis
meritis vapulare. tũc ei aures hu
miles prebet emendari sermõe ca
lamitatis auditorũ: ꝛ facilius in ge
mitum confitendi q̃ in murmura
reſiſtendi afflicta corda compellit
q̃q͡ʒ ꝛ ſi nulla calamitas tribula=
tionis premat: cum facultas detur
vtiliter corripitur in multitudine
multitudo. nam ſicut ſeparata ſe=
uire: ſic in ipſa congregatione ob
iurgata gemere conſueuit. Chry.
Hoc autem dixit domin⁹ prohibẽs
occiſiones fieri. neq͡ʒ enim oportet

interficere hereticū:q2 prelium inex piabile in orbē terrarū induceret. ⁊ ideo dicit. Ne eradicetis ſimul cum eis frumentū.i.ſi moueritis arma ⁊ occideritis hereticos neceſ ſe eſt multos ſanctorum ſimul ſub mitti.non ḡ detinere hereticos : et abſcindere liberā eorꝫ ꝓpalationē ⁊ ſynodos ⁊ ſtudia diſſoluere ꝓhi-bet:ſꝫ interficere ⁊ occidere. Augu ad vincentiū. Hec autem premitus mea ſnia erat:neminē ad vnitateꝫ xp̄i eſſe cogendum.verbo em̄ agen dū diſputatione pugnādū:rōne vi cendum:ne fictos catholicos habe remus:quos aptos hereticos no-ueramus. Sed hec opinio mea nō cōtradicentiū verbis:ſꝫ demōſtran tiū ſuperabatꝰ exemplis harū eniꝫ legum terror quibꝰ ꝓmulgādis re ges ſeruiūt dn̄o i timore: ita ꝓfuit vt nūc alij dicāt. Jam hoc voleba mus:ſꝫ deo gr̄as qui nobis occaſio neꝫ ꝑbuit ⁊ dilationū morulas am putauit. Alij dicant:hoc eſſe veruꝫ iam ſciebamus: ſꝫ neſcio qua con-ſuetudine tenebamur:gratias deo qui vincula noſtra dirupit. Alij di cant:Neſciebamus hoc eſſe verita tem:nec eam diſcere volebamus : ſed ad eā cognoſcendā metus ife-cit intentos:gratias dn̄o qui negli gentiam noſtrā ſtimulo terroris ex cuſſit. Alij dicant. Nos falſis ru-moribus terrebamur intrare : q̄s falſos eſſe neſciremus niſi intrare mus:nec intraremus niſi cogere-mur:gratias deo qui trepidationē noſtrā flagello abſtulit:expertos do cuit:ꝙ vana ⁊ lania de eccleſia ſua mendax fama iactauerit. Alij di-cant. Putabamus q̄dem nihil iter eſſe vbicūdē xp̄i teneremꝰ: ſꝫ gr̄as dn̄o q̄ nos a diuiſione collegit ⁊ h̄ vni deo congrue vt in vnitate cola tur oſidit. Seruiant ḡreges terre xp̄o leges edendo pro xp̄o. Augu. ad bonifaciū comitē. Quis auteꝫ veſtrum velit non ſolum aliquē he reticorum perire:verum etiam ali quid perdere? ſed aliꝰ non meruit habere pacem domus dauid niſi abſolon filius eius in bello qđ cō-tra patrem gerebat fuiſſet extīctꝰ ꝙuis magna cura mādauerit ſuis vt eū ꝙtum poſſent viuum ſaluūqꝫ ſeruarēt:⁊ eēt cui penitenti pater-nus affectus ignoſceret. Quid aūt ei reſtitit niſi perditū flere: ⁊ ſui re gni pace acquiſita ſuā meſticiā cō ſolari? Sic ergo catholica mater ec cleſia:ſi aliquorū ꝑditione tā mul-tos ceteros colligit dolorem mater ni cordis linit: ⁊ ſanat tantorū libe ratione ꝑplorū:vbi ē aūt qđ iſti cla mare cōſueuerūt liberū ē credere? vel nō credere? cui vim xp̄s itulit? quē coegit? ecce habent apoſtoluꝫ: paulū:agnoſcant in eo ꝑus cogen tem xp̄m: ⁊ poſtea docentem:prius ferientē: ⁊ poſtea conſolantem. Mi rum autē eſt qūo ille qui pena cor-poris ad euangelium coactus in-trauit plus illis omnibus qui ſolo verbo vocati ſunt i euangelio labo rauit: cur ergo non cogeret eccleſia ꝑditos filios vt redirent: ſi ꝑditi fi lij coegerūt alios vt ꝑirent? Sequi tur. Et in tp̄e meſſis dicā meſſoribꝰ Colligite primū ziꝫania: ⁊ alligate ea in faſciculos ad cōburēdū. Re-mi. Meſſis aūt appellatur tp̄s me tēdi:per meſſem ꝟo deſignatꝰ dies iudicij: in quo ſepandi ſunt boni a malis. Chry. Sed ꝓpter quid dicit colligite ꝑmū ziꝫania? vt nō timeāt boni:quaſi ſit cū ziꝫanijs tollatꝰ fru mentū. Hiero. Qđ aūt dicit ziꝫanio rū faſciculos igni tradi: ⁊ triticum ꝯgregari in horrea manifeſtū ē he reticos q̄ſqꝫ ⁊ hypocritas gehenne ignibꝰ cōcremādos:ſctōs ꝟo q̄ ap-pellantꝰ triticū:horreis .i. celeſtibꝰ manſionibus recipi. Augu. de q̄. euan. Querit aūt pōt cur non vnuꝫ faſcem:aut vnum aceruū ziꝫanio-ruꝫ fieri dixerit:niſi forte ꝓpterua rietatem hereticorū:nō ſolum a tri tico:ſed etiā a ſeipſis diſcrepātiū. Ipſa vniuſcuiuſqꝫ hereſeos:in qui bus ſigillatim ſua cōione diſiuncti ſunt: nomine faſciculorꝫ deſigna-uit:vt ēt tūc incipiant alligari ad comburendū cū a catholica cōione

Corri-git ſe Augu.

Neceſſi tas pa-rit virtu tem.

Quo ſol nitur.

ſegregati:ſuas proprias quaſi ec=
cleſias hr̃e ceperit:vt ꝯbuſtio eoꝝ
ſit in fine ſeculi:non alligatio faſci
culorũ. Sed ſi ita eẽt:nõ tam multi
reſipiſcẽdo:ꝛ i catholicã eccleſiã re
meãdo ab errore diſcederẽt. Qua
propter alligatio faſciculorũ i fine
ꝓfutura eſt:vt nõ cõfuſe:ſed ꝓ mõ
ꝑuerſitatiſ ſue vniuſcuiuſq̃ erroris
ꝑtiacia puniat̃. Ra. Et notãdũ ꝙ
vbi dicit. Seminauit bonũ ſemẽ no
tat bonã volũtatẽ q̃ in electis ẽ vbi
vero dicit:inimic⁹ venit ꝛc. cautelã
habẽdã itimare voluit:de qua cre
ſcentibus zizaniis quaſi patienter
ferẽs ait. Inimic⁹ hõ hoc fecit. Pa
tientiã nobis ꝯmẽdauit. vbi vero
ait. Ne forte colligẽtes zizania. do
nauit nobis diſcretionis exemplũ
Quando autem ſubiungit. Sinite
vtraq̃ creſcere vſq̃ ad meſſem cõ=
mendauit longanimitatem. Ad vl
timum iuſticiam cũ dixit. Alligate
ea in faſciculos ad comburendum
et cetera.

¶ Aliam parabolã propoſuit
eis dicẽs. Simile eſt regnũ ce=
lorũ grano ſynapis: quod ac
cipiens homo ſemiauit i agro
ſuo:quod minimum quidem ẽ
omnibus ſeminibus. Cũ autẽ
creuerit:maius eſt omnib⁹ ole
rib⁹:et fit arbor ita vt volucres
celi veniant ꝛ habitent in ra=
mis eius.

¶ Chry. Quia dñs dixerat ꝙ de ſe=
mine tres partes pereunt ꝛ ſalua=
tur vna et in ipſa rurſus que ſalua
tur:multa efficit̃ iactura propter
zizania que ſupſeminant̃: ne dice=
rent. Qui ergo erunt ꝛ quanti fide=
les? ꝯñter hũc timorem aufert per
ꝑabolã ſynapis. ꝛ ideo dicit̃. Aliã
parabolã propoſuit eis dicẽs. Si
mile eſt regnũ celorũ grano ſyna=
pis. Hiero. Regnũ celorũ ꝑdicatio
euãgelii eſt ꝛ noticia ſcripturarũ q̃
ducit ad vitã:d̃ q̃ dr̃ ad iudeos. Au
ferẽt a vobis regnũ dei. hmõi ẽ re=
gnũ celorũ ẽ ſimile grano ſynapis.

Allego
rica ex=
poſitio.

Augu. de que. euã. Granum nãq̃
ſynapis ad feruorẽ fidei ꝑtinet vel
eo ꝙ dicat̃ venena expellere. Seq̃=
tur. Qđ accipiẽs homo ſeminauit
i agro ſuo. Hiero. Homo q̇ ſemiat
in agro ſuo a pleriſq̃ ſaluator itel=
ligit̃:q̇ i animis credentiũ ſemiat.
Ab aliis: ipſe hõ ſeminans i agro
ſuo. i. in corde ſuo. Quis autem eſt
iſte qui ſeminat:niſi ſenſus noſter
ꝛ animus q̇ ſuſcipiẽs granũ ꝑdica
tionis:ꝛ fouens ſemẽtẽ humore fi=
dei facit in agro ſui pectoris pullu
lare? Sequit̃. Quod minimũ q̇dẽ
eſt omnibus ſeminibus. Predica=
tio euãgelii minima eſt oibus di=
ſciplinis ad primã q̇dẽ doctrinã fi
dẽ nõ habet ꝟitatis. hominẽ deũ:
deũ mortuum: ꝛ ſcandalum crucis
ꝑdicãs:confer hmõi doctrinã dog
matibus philoſophorum ꝛ libris
eorũ ꝛ ſplẽdori eloquẽtie:cõpoſitio
niq̃ ſermonũ ꝛ videbis quanto mi
nus ſit ceteris ſeminib⁹ ſemẽ euã=
gelii. Chry. Uel minimũ eſt ſemen
euangelii:quia diſcipuli vniuerſis
erãt imbecilliores: ſꝫ tñ q2 magna
erat virtus in eis: expanſa eſt eoꝝ
ꝑdicatio vbiq̃ terrarũ:ꝛ iõ ſequit̃.
Cũ aũt creuerit: maius eſt oĩbus
oleribus. i. dogmatib⁹. Aug. de q̃.
euã. Dogmata aũt ſunt placita ſe=
ctaꝝ. i. vt placuit ſectis. Hie. Pha=
riſeoꝝ eñ dogmata cũ creuerit: ni
hil mordax nihil vitale demõſtrãt
totũ flacidũ marcidũq̃ ebulit i ole
ra ꝛ in herbas q̃ cito areſcũt ꝛ cor=
ruũt. Predicatio ãt euãgelica q̃ ꝑ=
ua videbatur in ꝑncipio: cũ vel in
aiam credẽtis:vel in totũ mũdũ ſa
ta fuerit:nõ exurgit in olera:ſꝫ cre
ſcit i arborẽ:ita vt volucres celi q̃s
vel aias credẽtiũ:vel fortitudines
dei ſeruitio mãcipatas ſentire de=
bemus: veniãt ꝛ habitẽt in ramis
ei⁹. vñ ſequit̃. Et fit arbor ita vt vo
lucres celi veniant ꝛ habitent i ra
mis eius. Ramos puto euãgelice
arboris qui de grano ſynapis cre
uerint:dogmatũ eſſe diuerſitates
in quibus ſupradictarum volucrũ:
vnaqueq̃ requieſcit. Aſſumamus

Euãge
lij laue

et nos pēnas colūbe vt ad altiora
volitātes poſſimus habitare in ra
mis huius arboris: ⁊ nidos nobis
facere doctrinarū: terrenaq; fugiē
tes ad celeſtia feſtinare. Hyla. Ut
grano ſynapis ſeipſū dn̄s cōparauit
acri ſemini ⁊ oīum ſeminū minimo
cuius vʼtus ꝑfluris accēdit. Grego.
xix. mora. Ipſe q̄dē ē granū ſyna=
pis q̄ in horto ſepulture plātatus:
arbor magna ſurrexit. Granū nāq;
fuit cum moreretur arbor cum reſur
geret: granum per humilitatem
carnis: arbor per potētiā maieſta
tis. Hyla. Granū igiṫ hoc poſtq̄ in
agro ſeminatū fuit. i. vbi a pplo cō
prehenſus ⁊ tradituʼ morti: tanq̄ in
agro fuit ſatō e q̄dā corpis ꝯſepul=
tus: vltra menſurā oīum olerū ex
creuit: ⁊ vniuerſam pphārū gl'iam
excedit. Oleris em̄ vite tanq̄ egro
to iſrl' data eſt p̄dicatio pphetarū
ſ; iam in ramis arboris celi volu=
cres ihabitāt apoſtolos. ſ. ex xp̄i
virtute ꝓtenſos: ⁊ mūdū inumbrā=
tes in ramis itelligimus: in quos
gentes in ſpem vite aduolabunt. ⁊
aurarum turbine. i. diaboli ſpū fla
tuq; vexate: tanq̄ in ramis arbo= Allegoria pulchra.
ris ꝯquieſcēt. Grego. xix. mora. In
iſtis ēt ramis volucres requieſcūt
q; ſancte aīe q̄ q̄buſdā virtutū pen
nis a terrena cogitatione ſe ſuble=
uant: i eorū dictis atq; ꝯſolationibʼ
ab hmōi fatigatione vite reſpirāt.

¶ Aliā parabolā locutus eſt
eis. Simile eſt regnū celorum
fermento: quod acceptum mu
lier abſcondit i farine ſatis tri
bus donec fermētatū ē totum.

¶ Chry. Ad idem oſtendendū dn̄s
apponit parabolam de fermento
vnde dicitur. Aliam parabolā lo
cutʼ ē eis. Simile eſt regnum celo=
rum fermento. q. d. Sicut fermen=
tum multam farinam tranſmutat
in ſuam virtutem ita ⁊ vos totum
mundum tranſmutabis. Et vide
chriſti prudentiam: ea enim q̄ ſunt
nature inducit: demonſtrans quo=
niam ſicut illa poſſibile ē fieri; ita
⁊ hoc. Non autem dixit ꝙ poſuit
ſimpliciter: ſed abſcondit: ac ſi di=
ceret. Ita ⁊ vos cum ſubiecti fueri
tis impugnatoribʼ veſtris: tūc eos
ſuperabitis. Et ſicut fermētū ſuffo
ditur quidem: nō autē deſtruitur:
ſed paulatim ad ſuum habitum oīa Comparatio pulchra
tranſmutat: ſic ⁊ in predicatione ve
ſtra continget. non itaq; q; multas
dixi superuenturas vobis vexatio
nes timeatis. ita enim fulgebitis
⁊ oēs ſupabitis. tria autē ſata hic
pro multis poſuit. hunc em̄ nume=
rū determinatum ꝓ multitudine i
determinata accepit. Hiero. Satū
aūt ē genus mēſure iuxta morē ꝓ
uincie paleſtie vnū modiū ⁊ dimidiū
accipiens. Augu. de que. euan. Uel
fermentū dicit dilectionē: eo ꝙ fer
ueſcere facit ⁊ excitat. Mulierē: ſa
piētiā dicit. In farine aūt ſatis tri
bus itelligunṫ vel tria illa in hoīe
ex toto corde: ex tota anima: ⁊ tota
mēte. vel tria illa fructifera: cēteſi
mū: ſexageſimū: ⁊ triceſimū vl' tria
illa gn̄a hominū noe: daniel: ⁊ ia
cob. Ra. dicit aūt donec fermētatū
eſt totū. q; charitas in noſtra men
te recondita eo vſq; creſcere debet
vt totam mentem in ſui perfectio=
nem cōmutet quod hic quidem in
choatur: in futuro vero perficitur.
Hiero. Uel aliter. Mulier iſta que
fermentum accipit: ⁊ abſcondit: p̄=
dicatio mihi videtur aplica. vel ec
cleſia de diuerſis gentibus congre
gata. hec tollit fermentum itelligē
tiam. ſ. ſcripturarū ⁊ abſcondit il=
lud in farine ſatis tribus: vt ſpiri=
tus anima: ⁊ corpus i vnū redacta Tria in aia.
non diſcrepent inter ſe. Uel aliter.
Legimus in platone tria eſſe in
anima. rationale: iraſcibile et con
cupiſcibile: ⁊ nos ergo ſi acceperi=
mus fermentum euangelicum ſa=
crarum ſcripturarū: i rōne poſſidea
mus prudentiā: in ira odium con=
tra vitia: in deſiderio cupiditatem
virtutum: ⁊ hoc totum fiet per euā
gelicam doctrinam quā nobis ma
ter eccleſia preſtitit. dicam et quo
rundam intelligentiā: mulierē iſtā

et ipſi eccleſiā interpretant: q̄ fidē
hoīs farine ſatis trib⁹ cōmiſcuit.ſ.
credulitati pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpiritusſcti:
cū in vnū fuerit fermētata: nō nos
ad triplicē deū: ſed ad vnius diui=
nitatis perducit noticiā. prius q̄dē
ſenſus: ſ; nunq̄ parabole ⁊ dubia
enigmatū itelligētia pn̄t ad auctori
tatē dogmatum ꝑficere. Theophyla. Uel
alr. Fermento ſe dn̄s cōpauit. fer=
mētū em̄ de farina eſt: q̄d v̄tutē ac=
ceptā aceruo ſui gn̄eris reddit. hoc
aūt fermētū acceptū mulier ſyna=
goga.ſ. p iudiciū mortis abſcondit
hoc: aut in farine menſuris trib⁹.i.
legis: ꝓphaꝝ: euāgelioꝝ equalita
te coopertū: oīa vnū fecit: vt q̄d lex
ꝯſtituit: ꝓphete nūciauerūt: i dictm
euāgelioꝝ ꝑfectibus expleat: q̄q̄
ad triū gentiū vocatione; ex ſem.
cham: ⁊ iaphet: tres menſuras fari
ne eſſe referendas ſenſiſſe multos
memini. Sed neſcio an hoc ita opi
nari ratio permittat: cum ⁊ ſi olum
gentiū vocatio ſit: in his tn̄ xp̄s nō
abſcōſ⁹ ſit: ſ; oſtēſus: ⁊ in tāta infide
liū mltitudie nō fermētatū ē totū.

¶ Hec oīa locutus eſt ieſus in
pabolis ad turbas: ⁊ ſine pa=
bolis nō loquebat eis: vt iple=
ret quod dictū erat p prophe=
tā dicentē: Aperiā in parabo=
lis os meū: eructuabo abſcon=
dita a cōſtitutione mundi.

¶ Chry. Poſt p̄miſſas pabolas ne
aliquis opinaret ꝙ xp̄s noua indu
ceret idurit euāgeliſta ꝓphaz etiā
hūc p̄dicentē doctrine modū. Et iō
dicit. Hec oīa locu. eſt ie. in pa. ad
turbas. Marcus aūt ait. Qm̄ ſicut
poterāt audire: loquebat eis ſmo=
nē in parabolis. vn̄ non mireris ſi
de regno diſputans grani ⁊ fermē=
ti meminit: hoībus em̄ loquebatur
ideotis ⁊ indigentib⁹ ab his induci.
Remi. Parabola grece: latine dr̄
ſimilitudo: p quā veritas demōſtra
tur. Oſtēdit q̄ppe in ipſa ſimilitudi=
ne quaſdā figuras v̄boꝝ et imagi=
nes veritatis. Hiero. Nō aūt diſci=
pulis: ſ; turbis parabolas loq̄bat
et vſq; hodie turbe in pabolis au=
diūt: ⁊ iō dr̄. Et ſine parabolis non
loquebat eis. Chry. Quāuis enim
multa ſine pabolis nō turbis dixe=
rit: ſ; tn̄ tūc nihil. Aug. de que. euā.
Uel hoc dicit: nō q2 nihil ꝓprie locu
tus eſt: ſ; q2 nullū fere ſermonē ex=
plicauit: vbi nō per parabolā aliq̄d
ſignificauerit: q̄uis in eo aliqua et
ꝓprie dixerit: ita vt ſepe inueniat
tot⁹ ſermo eius parabolis explica=
tus: totus aūt ꝓprie dict⁹ null⁹ inue
niat. Explicatos aūt ſmones dico
qn̄ ex aliqua occaſione rerū incipit
loqui quouſq; terminet quicq̄d ad
ipſam rem ptinet ⁊ trāſeat ad aliō
Nōnunq̄ ſane alius euāgeliſta cō=
texit: q̄d alius diuerſis tp̄ib⁹ dctm̄
indicat. nō em̄ oīno ſm rerū geſtaꝝ
ordinē: ſ; ſm ſue q̄ſq; recordatiōis
facultatē: narrationē quā exorſus
eſt ordinauit. Quare aūt i parabo
lis loq̄ret. manifeſtat euāgeliſta cū
ſubdit. Ut adimpleret quod di. eſt
p ꝓphe. di. Aperiā i para. os meū.
eruc. abſcon. a cōſti. mūdi. Hiero.
Hoc teſtimoniuz de. lxxvij. pſalmo
ſumptū eſt. Legi in nōnullis codi=
cib⁹ eo loco vbi nos poſuim⁹ ⁊ vul=
gata editio hz. Ut adimpleret q̄d
dctm̄ eſt p ꝓphetā dicentē: ibi ſcri=
ptū eſt p eſaiā ꝓphetā dicentē. Re.
Un̄ porphyri⁹ obiecit fidelib⁹. Euā
geliſta veſter tante inſipientie fuit:
vt q̄d reperit in pſalmis: ipſe depu
tauerit eſaie. Hiero. Q2 g̊ minime
inueniebat i eſaia arbitror poſtea
a prudentibus viris eſſe ſublatum.
Sed mihi videtur in principio ita
editum. Q̄d ſcriptū eſt per aſaph
prophetam dicentem. Septugeſi=
mus enim ſeptimus pſalmus de q̄
ſumptū eſt hoc teſtimoniū. Aſaph
prophete inſcribitur: et p̄mum ſcri=
ptorem non intellexiſſe aſaph: ⁊ pu
taſſe ſcriptoris vitium: atq; emen=
daſſe nomen eſaie: cuius vocabu=
lum manifeſtius erat. Sciendum
eſt itaq; ꝙ non ſolum dauid: ſed ēt
ceteri: quorū in pſalmis ⁊ hymnis ⁊
cāticis dei preſcripta ſunt nomina

Modus euangeliſtarū.

Inſultat porphirius

prophete ſunt appellandi : aſaph
videlicet ⁊ idithuꝫ emā eſraytes:⁊
reliq̄ quos ſcriptura cōmemorat
q̄ꝫ in pſona dn̄i dr̄. apiam in pa=
Autho bolis os meū ⁊c̄. Cōſiderādū atten
ritas tius ⁊ inueniēdū deſcribi egreſſuꝫ
pſalmi. iſraelis ex egypto :⁊ oīa ſigna nar
rari q̄ in exodi cōtinētur hiſtoria.
Ex quo intelligim⁹ vniuerſa illa
q̄ ibi ſcripta ſunt pabolice ſentiē=
da ⁊ manifeſtare abſcōdita ſacr̄a.
Hoc em̄ ſaluator edicturū ſe eē pro
mittit dicēs. Aperiā in pabolis os
meū: Glo.q.d. Qui prius locut⁹ ſuꝫ
p pphetas: mō in ppria pſona ape
riā os meū i pabolis: ⁊ eructuabo
de theſauro mei ſecreti emittā my
ſteria que abſcondita erant a con
ſtitutione mundi.

¶ Tūc dimiſſis turbis venit i
domū:⁊ acceſſerūt ad eū diſci
puli eius dicētes. Ediſſere no
bis pabolā zizāiorū agri. Qui
rn̄dēs ait. Qui ſeminat bonū
ſemē eſt fili⁹ hoīs. Ager aūt eſt
mūdus. Bonū ꝟo ſemē: hi ſūt
filij regni: zizania autem filij
ſunt nequā. Inimic⁹ āt q̄ ſemi
nauit ea ē diabol⁹. Meſſis ꝟo
cōſummatio ſeculi eſt. Meſſo
res aūt āgeli ſunt. Sicut ergo
colligūtur zizania ⁊ igni cōbu
rūtur: ſic erit in cōſūmatiōe ſe
culi. Mittet filius hoīs ange=
los ſuos ⁊ colligēt d̄ regno ei⁹
oīa ſcādala:⁊ eos q̄ faciūt ini=
quitatē ⁊ mittēt eos in cami=
nuꝫ ignis. Ibi erit fletus ⁊ ſtri
dor dentiū. Tūc iuſti fulgebūt
ſicut ſol in regno patris eorū.
Qui hꝫ aures audiēdi audiat
¶ Chry. Locut⁹ fuerat dn̄s turbis
in pabolis: vt eos ad interrogādū
iduceret: ⁊ q̄uis multa in parabo=
lis dixiſſet null⁹ tn̄ eū interrogauit
⁊ iō eos dimiſit. vn̄: ſeq̄r. Tūc dimiſ
ſis turbis venit in domū. Nullus

aūt eū ſcribarū ſequit̄. vn̄ manife
ſtum eſt q̄ ppter nihil aliud prius
ſequebant̄: q̄ꝫ vt eū caperēt in ſer=
mone. Hiero. Dimittit aūt turbas Allego
Ieſus ⁊ domū reuertit̄: vt accedāt ria.
ad eū diſcipuli: ⁊ ſecreto interrogēt
q̄ ppl's nec merebat̄ audire: nec po
terat. Raba. Myſtice aūt dimiſſa
turba tumultuātiū iudeorū igredit̄
eccleſiā gētiū: ⁊ ibi fidelib⁹ exponit
ſacramēta celeſtia. vn̄ ſequit̄. Et
acceſſerūt ad eū diſci. ei⁹. d. Ediſ.
'para. ziza. agri. Chry. Cū aliq̄n vo
lētes diſcere formidauerint iterro=
garet nūc libere interrogāt ⁊ cōfiſi
ſunt: qm̄ audierāt. Uobis datū eſt
noſſe myſteriū regni dei. iō q̄ꝫ ſingu
lariter interrogāt: nō multitudineꝫ
emulātes q̄b⁹ nō erat datū. Dimit=
tūt aūt pabolā fermēti ⁊ ſynapis vt
manifeſtiores. Interrogāt āt d̄ pa=
rabola zizanio:ū: q̄ hꝫ ꝯuenictiam
ad p̄miſſam parabolā de ſemine: ⁊
aliq̄d ampli⁹ oſ̄dit. dn̄s aūt q̄ eēt pa
rabola exponit. vn̄ ſequit̄. Qui rn̄=
dens ait eis. Qui ſe. bo. ſe. eſt filius
hoīs. Remi. Ideo aūt dn̄s ſe filiuꝫ
hoīs appellauit: vt hoc indicio no=
bis exēplū hūilitatis relinqueret.
ſiue q̄ futurū erat: vt heretici nega
rent eū verū hominē eſſe: ſiue vt per
humanitatis fidē poſſim⁹ ꝯſcēdere
ad diuinitatis cognitionē. Sequit̄
Ager aūt eſt mūdus. Glo. Cū autē
ipſe ſit q̄ ſeminat agrū ſuū: mani=
feſtū eſt q̄ pn̄s mūdus eſt ei⁹. Se=
quit̄. Bonū ꝟo ſemē hi ſūt fi. regni.
Remi. i. ſancti ⁊ electi viri qui inter
filios regni cōputant̄. Augu. cōtra
Fauſtū. zizania aūt expōit dn̄s nō
aliqua falſa veris ſcripturis imiſ
ſa: ſicut maniche⁹ interp̄tatur: ſed
omnes filios maligni. i. imitatores
diabolice falſitatis. vnde ſequitur
zizania autē ſunt fi. neq̄. Per quos
oēs impios ⁊ malignos vult intelli
gi. Augu. de que. euā. Dis aūt im=
mundicia in ſegete zizania dicunt̄.
Sequitur. Inimicus auteꝫ qui ſe.
ea eſt diabolus. Chry. Et ei hoc dia
bolice eſt machinationis veritati
ſemper inſerere errorem. Sequit̄.

Meſſis vero cōſummatio eſt ſeculi.
Alio autē loco ait. de ſamaritanis
loquens. Leuate oculos vr̄os ꝛ cō-
ſiderate regiones: qm̄ iā albe ſunt
ad meſſem. Et rurſus. Meſſis qdē
multa operarij aūt pauci. in quib9
verbis meſſem dicit iā adeſſe. Qua
liter ḡ hic eā dicit eſſe futurā? Sed
ſciēdū ꝙ in alia ſignificatiōe meſ-
ſem dicat: vn̄ ꝛ ibi dicit ꝙ alius eſt q̄
ſemiat ꝛ ali9 q̄ metit. hic āt eūdē dic̄
eſſe qui ſeminat ꝛ qui metit. qm̄ ibi
nō ad ſui differentiā: ſed apoſtoloꝝ
ꝓphetas induxit. Etenim ipſe xp̄s
ꝑ ꝓphetas ſeminauit in iudeis ꝛ ſa
maritanis. Idē ergo noiat ſemē et
meſſem ſm̄ aliud ꝛ aliud. Cū em̄ de
obedientia loquat̄: ꝛ ꝑſuaſione ad
fidē hic vocat meſſem: ſicut in quo
totū ꝑficit̄. Sed cū inquirit de fru-
ctu auditionis verbi dei: tūc ꝯſum-
mationē dicit meſſem ſicut hic. Re.
Per meſſem em̄ deſignat̄ dies iudi
cij: in quo ſeparādi ſunt boni a ma
lis: qđ fiet miſterio angeloꝝ. vnde
infra d: ꝙ veniet filius hominis cū
angelis ſuis iudicare. ꝓpter qđ ſe
quit̄. Meſſores aūt angeli ſunt. Se
quit̄. Sicut ergo ziza. colli. ꝛ igni cō
bu. ſic erit in cōſum. ſeculi. Mit. fi.
ho. ange. ſu. ꝛ colli. de reg. eius oia
ſcan. ꝛ eos qui fa. iniquitatē. Aug.
xx. de ciui. dei. Nunquid de regno
illo vbi nulla ſunt ſcandala? de re-
gno ergo iſto ei9 qđ eſt hic. ſ. ecclia
colligent̄. Augu. de que. euan. Qđ
aūt primo ſeparant̄ zizania hoc eſt
qꝛ tribulatiōe p̄cedēte ſeparabunt̄
impij a pijs: qđ per bonos āgelos
intelligit̄ fieri: qꝛ officia vidicte pn̄t
implere boni bono animo: qūo lex:
qūo iudex: officia vero miſericordie
mali implere nō poſſunt. Chry. Uel
pōt intelligi de regno celeſtis eccl'ie
ꝛ tunc oñdit̄ ibi duplex pena: vide-
licetꝙ excidūt a gloria: i hoc qđ dic̄.
Et colligent de regno eius oia ſcan
dala. ſ. ne ſcandala in regnū eius
intrent. et hoc ꝙ comburunt̄ in hoc
qđ ſubdit. Et mittēt eos in caminū
ignis. Hiero. Oia aūt ſcandala re-
ferunt̄ ad zizania: hoc aūt qđ dicit.

Euāge-
[..]orū cō-
[..]ordia.

Et colligent de reg. eius oia ſcan. ꝛ
eos qui fa. iniquitatē. inter hereti-
cos ꝛ ſciſmaticos qui faciūt iniqui-
tatem voluit diſtinguere: vt ꝑ eos
qui faciūt ſcandala intelligant̄ he-
retici: per eos vero qui faciunt ini-
quitates: intelligantur ſciſmatici.
Glo. Uel aliter. Per ſcādala pn̄t in-
telligi illi que prebent primo. occa
ſionē offenſionis aut ruine: ꝑ faciē
tes iniquitatē quoſcūqꝫ peccantes.
Raba. Obſerua qđ dicit: Et eos q̄
faciunt iniquitatē: nō qui fecerunt
qꝛ nō qui cōuerſi ſunt ad penitētiā:
ſed ſolū qui permanent in peccatis
eternis cruciatib9 mācipādi ſunt.
Chry. Uide autē ineffabilē dei amo
rem ad homines. Eſt enim ad be-
neficia ꝓmptus ꝛ ad penā tardus.
cū em̄ ſeminat: ꝑ ſe ipſum ſeminat:
cū aūt punit: per alios. mittit enim
ad hoc angelos ſuos. Sequit̄. Ibi
erit fle. ꝛ ſtri. dentiū. Remi. His ver
bis demōſtrat̄ vera corporū reſur-
rectio: nihilominus oſtendit̄ ꝑ hoc
duplex pena iferni. ſ. nimij caloris
ꝛ nimij frigoris: ſic aūt ſcādala refe
rūt̄ ad zizania: ita iuſti reputāt̄ in
filios regni: de q̄b9 ſequit̄. Tūc iuſti
fulgebunt ſicut ſol in regno patris
eorū. in p̄ſenti em̄ ſeculo fulget lux
ſanctorū corā hoibus: poſt conſum-
mationē aūt mundi ipi iuſti fulge-
būt: ſicut ſol i regno p̄ris ſui. Chry.
Nō qꝛ ita ſolū ſicut ſol: ſꝫ qꝛ hoc ſi-
dere aliud magis luculentū nō no-
ſcimus: cognitis nobis vtit̄ exem-
plis. Remi. Qđ aūt dicit. Tunc ful
gebunt: intelligendū eſt: qꝛ ꝛ nunc
fulgent in exemplū aliorū: ſed tunc
fulgebunt ſicut ſol ad laudandum
deū. Sequitur. Qui habet aures
audiendi audiat. Raba. i. qui ha-
bet intellectum intelligat: qꝛ my-
ſtice hec omnia intelligenda ſunt.

Anago-
gica ex-
poſitio.

¶ Simile eſt regnum celorum
theſauro abſcondito in agro
quem qui inuenit homo abſcō
dit: ꝛ pre gaudio illius vadit ꝛ
vendit vniuerſa que habet: et
emit agrum illum.

¶ Chry. Parabole quas ſupra dñs poſuerat de fermento ⁊ ſynapi ad virtutē euãgelice pdicationis refe runt̃. qm̄ ſupabit orbē terrarū. nūc aūt vt pcioſitatē ⁊ magnificentiam eiuſdē oſtēderet: pponit pabolā de theſauro ⁊ margarita dicēs: Sile eſt reg. ce. the. abſcon. in agro tuo. Predicatio em̄ euãgelij occulteta ē in mundo. ⁊ ſi nō vendideris oia: nō emes eã: et cū gaudio hoc oportet facere. vñ ſequit̃. Que qui inuenit homo abſcōdit. Hyla. Hic quidem theſaurus gratis inuenitur. Euãgelioꝝ em̄ pdicatio in abſoluto eſt. Sed vtēdi ⁊ poſſidēdi hmōi theſauri cū agro ptās non pōt eſſe ſine pcio: qꝛ celeſtes diuitie nō ſine dãno ſeculi poſſident̃. Hieroni. Qđ aūt abſcōdit nō de inuidia facit: ſꝫ more ſeruãtis ⁊ nolētis pdere abſcōdit in corde: quē pſtinis pretulit facultatibus. G. ego. in homel. Uł aliter. Theſaurus in agro abſcōditus eſt celeſte deſideriū. Ager vero in quo theſaur⁹ abſcōdit̃ eſt diſciplina ſtudij celeſtꝭ: quē. ſ. theſaurū cū inuenit homo abſcōdit. ſ. vt ſeruet qꝛ ſtudiū celeſtis dſiderij a malignis ſpiritib⁹ cuſtodiri nō ſufficit et q̄ hoc ab hũanis laudib⁹ nō abſcōdit. In pñti etem̄ vita q̄ſi in via ſum⁹: qua ad patriã pgim⁹. Maligni aūt ſpirit⁹ iter nr̄m q̄ſi q̄dã latrũculi obſidēt. Depdari ergo deſiderãt: q̄ theſaurū publice portant in via. Hoc aūt dico: nō vt proximi noſtri opa nr̄a nō videãt: ſꝫ vt p h̄ qđ agim⁹: laudes exteri⁹ nō queram⁹. Celoꝝ aūt regnuꝫ iccirco terrenis reb⁹ ſimile dr̄. vt ex his q̄lanim⁹ nouit ſurgat ad incognita vt per hoc ꝙ ſcit notū diligere: diſcat ignotuꝫ amare. Sequit̃. Et pre gau. illius va. ⁊ vē. vniuerſa q̄ hꝫ: ⁊ emit agrū illū. Agrū pfecto vēditis oibus cōparat: q̄ voluptatib⁹ carnis renuncians: cūcta ſua terrena deſideria per diſcipline celeſtis cuſtodiã calcat. Hiero. Uel theſaur⁹ iſte in quo ſunt oēs theſauri ſapiētie ⁊ ſcie abſcōditi: aut deus vbū eſt q̄ in carne xp̄i videt̃ abſcōdit⁹: aut ſancte ſcripture: in quib⁹ repoſita eſt notitia ſaluatoris. Aug. de. q. euã. Hūc aūt theſaurū dixit in agro abſconditū ſcꝫ duo teſtamēta in eccl'ia: q̄ cū q̄s ex parte intellect⁹ attigerit: ſentit illic magna latere: ⁊ vadit ⁊ vendit oia ſua et emit illū. i. cō tēptu tpalium cōparat ſibi ociū: vt ſit diues cognitione dei.

¶ Iterꝫ ſimile eſt regnū celoꝝ homini negociatori q̄renti bonas margaritas. Inuēta aūt vna pcioſa margarita abijt ⁊ vēdit oia q̄ habuit ⁊ emit eã.

¶ Chry. Euãgelica predicatio nō ſolum lucrum multiplex prebet: vt theſaurus: ſed⁊ precioſa eſt vt margarita. Unde poſt parabolam de theſauro: ponit parabolaꝫ de margarita dicens. Iteruꝫ ſimile eſt re. ce. homini negociatori ⁊c. In predicatione enim duo oportet adeſſe. ſ. ab huius vite negocijs ſeparari: ⁊ vigilantē eſſe: qđ negociatio deſignat: vna autem eſt veritas ⁊ non partita: et propter hoc vna margarita dicitur inuēta. Et ſicut q̄ margaritam habet: ipſe quidē nouit ꝙ diues eſt. alijs vero non eſt cognit⁹ multotiens eam manu detinens propter eius paruitatem: ita eſt in pdicatione euangelij: qui enim eaꝫ detinent ſciunt ſe diuites eſſe. infideles autem hunc theſaurum neſcientes diuitias noſtras ignorant. Hier. Bone autem margarite poſſunt intelligi lex ⁊ prophete. audi ergo marchion ⁊ manichee: ꝙ bone margarite ſunt lex ⁊ prophete. Una ergo precioſiſſima margarita eſt ſcientia ſaluatoris ⁊ ſacramentum paſſionis ⁊ reſurrectionis illi⁹ qđ cū inuenerit hō negociator ſil'is pauli apoſtoli: omnia legis pphetarūq̄ myſteria et obſeruationes priſtinas: in quibus inculpate vixerat: quaſi purgamenta contemnit vt chriſtum lucrifaceret: nō quo inuentio bone margarite condemnatio ſit veterū margaritaꝝ ſꝫ quo

Tropologia pulchra

Allegorica expoſitio

Anagogica expoſitio.

cōparatione eius ōis alia gēma ſit vilior. Glo. Uel per margaritā preciosam itelligit celeſtis vite dulcedo: quā inuētā oīa vēdēs emit: qꝛ qui celeſtis vite dulcedinē inquātū poſſibilitas admittit pfecte cognouerit ea q̄ in terris amauerat: libēter cuncta derelinquit deformē conſpicitur q̄cq̄d de terrene rei placebat ſpecie: quia ſola p̄cioſe margarite claritas fulget in mēte. Augu. de que. euā. Uel hō cū q̄rat bonas margaritas: inuenit vnā preciosam qꝛ querēs homines bonos: cū q̄bus vtiliter viuat: inuenit vnū ſine peccato ieſuz xp̄m: aut precepta q̄rens quibus ſeruatis cuz hominib⁹ recte cōuerſetur: inuenit dilectionem p̄rimi in quo vno dicit apl's oīa cōtineri: aut bonos intellectus querens inuenit illū vnū q̄ cuncta ɔtinentur: in principio erat verbū: quod ē lucidū candore veritatis: et ſolidum firmitate eternitatis: et vndiq; ſibi ſil'e pulchritudine veritatis: q̄ deus penetrata teſtudine itelligēd⁹ ē. Quolibꝫ aūt illorū triū ſit: vel ſi aliud occurrere potuerit: quod margarite vni⁹ precioſe noīe ſignificet: preciū eius eſt noſipſi: q̄ ad eā poſſidēdā nō ſumus liberi niſi oībus p̄ nr̄a libera tiōe cōtemptis q̄ tpaliter poſſidēt. Uenditis .n. reb⁹ nr̄is: nullū aliud preciū mai⁹ accipim⁹ q̄ noſipſos: qꝛ talibus implicati nr̄i nō eram⁹: vt rurſus nos p̄ illa margarita dem⁹ non quia tm̄ valet: ſꝫ qꝛ pl⁹ dare nō poſſumus.

¶ Iteꝝ ſimile eſt regnū celoꝝ ſagene miſſe ī mare: et ex oī genere piſciū congregāti: quam cum impleta eēt educentes: et ſecus littus ſedentes elegerūt bonos in vaſa ſua: malos aūt foras miſerūt: Sic erit ī ɔſūmatione ſeculi. Exibunt angeli: ⁊ ſepabūt malos d̄ medio iuſtoꝝ et mittēt eos ī caminū ignis: ibi erit flet⁹ et ſtridor dētium.

¶ Chry. Poſtq̄ p̄ p̄dictas pabolas euangelicā predicationē ɔmendauerat: vt non ɔfidamus in predicatione ſolū: neq; quidē nobis eſtimemus ſufficere ad ſalutē: aliā pabolā terribilē ſubdit dicēs. Iteꝝ ſil'e eſt reg. ce. ſage. miſ. ī mare. Hiero. Impleto .n. hieremie vaticinio dicētis. Ecce ego mittā ad vos piſcatores multos. poſtq̄ autē audierunt petrus et andreas: iacobus et ioānes: ſequimini me faciā vos piſcatores hominū: ɔtexuerunt ſibi ex veteri et ex nouo teſtō ſagenā euāgelicoꝝ dogmatum: et miſerunt eā in mare huius ſeculi: que vſq; hodie in medijs fluctib⁹ tenditur: capiēs de ſalſis et amaris gurgitibus q̄cq̄d inciderit. i. bonos hoīes et malos: et hoc eſt q̄d ſubdit. Ex oī ge. piſ. cōgregāti. Grego. Uel al'r. ſctā eccl'ia ſagene cōpatur: qꝛ et piſcatoribus eſt ɔmiſſa et per eā quiſq; ad eternū regnū a preſentis ſeculi fluctib⁹ trahitur: ne eterne mortis p̄fundo mergatur: que ex oī genere piſciuꝫ congregat: qꝛ ad peccatorum veniā ſapientes et fatuos: liberos et ſeruos: diuites et paupes: fortes et infirmos vocat. Que ſagena .ſ. tunc perfecte ipletur: cum in fine ſuo humani generis ſumma concluditur vnde ſequit. Quā cū iple. eſſet edu. et ſec. lit. ſeden. ele. bo. iva. ſua ma. autē fo. miſe. Sicut .n. mare ſeculū: ita ſc'i finē ſignificat litt⁹ maris: in quo. ſ. fine boni piſces in vaſis eliguntur: mali p̄jiciūt foras: qꝛ et electi⁹ q̄ſq; ī tabernacula eterna recipitur: ⁊ ī eterni regni luce p̄dita ad exteriores tenebras reprobi ptrahūt Nūc .n. malos bonoſq; cōiter q̄ſi pmixtos piſces fidei ſagena ɔtinet: ſꝫ littus idicat ſagena eccl'ie q̄d trahebat. Hiero. Dū .n. ſagena extrahet ad litt⁹ tūc veꝝ ſecernēdoꝝ piſcium iudiciū demr̄abit. Chry. Quid aūt diſtat hec pabola a pabola ziʒaniorum? Etenī illic hi q̄dē ſaluant: hi aūt percūt: ſicut et hic. ſꝫ illic q̄dem propter prauoꝝ dogmatū hereſim. In anteriori āt parabola d̄ ſemin

Euāgelij et prophetie conſonātia.

quia nõ attendebãt q̃ dicebãt: h̃ aũt propter vite nequitiã: propter quã ∂huius et piſcatione capti.i.cognitio ne ôi fructes: non poſſunt ſaluari. Ne aũt audiẽs qm̃ malos foras mi ſerunt eſtimes hãc penã nõ eſſe pi culoſam.per expoſitionẽ ei⁹ grauitatẽ oſtẽdit dicẽs. Sic erit i ↄſũma tione ſeculi:exibunt ãgeli ⁊c. ∂huius alibi dicat:qđ ipſe ſegregabit eos ſicut ſeparat paſtor oues:hic ange los hoc facere dicit:ſicut ⁊ i parabo la ʒiʒaniorũ. Grego.in omel. Timẽ dum eſt aũt hoc poti⁹ q̃ exponẽdũ aperta.n.voce tormẽta peccãtiũ di cta ſunt:nequis ad ignorãtie ſue ex cuſationẽ recurreret:ſi qđ ꝺ eterno ſupplicio obſcure diceretur. Raba. Cum.n.venerit finis mundi: tunc verum ſecernendorum piſciũ iudi cium demõſtrabit:et q̃ſi in q̃dã q̃e tiſſimo portu boni mittentur in va ſa celeſtium mãſionũ.malos ãt tor rendos et exiccandos gehenne flã ma ſuſcipiet.

Cautio ſalubris

⁋ Intellexiſtis hec oĩa? Dicũt ei: Etiã. Ait illis: Ideo oĩs ſcri ba doctus i regno celorum ſiĩs ẽ homini patrifamilias: qui pro fert de theſauro ſuo noua ⁊ ve tera.

⁋ Chry. Recedẽtibus turbis:domi n⁹ diſcipulis in parabolis loquitur ex quibus ſapientiores ſunt fci:ita ꝙ intelligunt que dñr. Quocirca di cit eis. Intellexiſtis hec oĩa? dñt ei. Etiam. Hiero. Ad apoſtolos.n.pro prie ſmo ẽ:quos non vult audire tã tũ vt pplꝫ.ſꝫ ẽt intelligere vt magi ſtros futuros. Chry. Deinde q: itel lexerunt:: urſus eos laudat vñ ſe quitur. Ait illis. Ideo oĩs ſcriba do.in re.ce.ſi.ẽ hoi prĩfa.q̃ profert de theſau.ſuo no.et vetera. Augu. xx.de ci.dei. Non dixit. Uetera ⁊no ua.quod vtiq̃ dixiſſet niſi maluiſſꝫ meritorũ ordinẽ ſeruare q̃ tempor Manichei ẽt dũ ſola dei promiſſa noua tenere ſe arbitrãt:remanẽt i vetuſtate carnis:et nouitatẽ indu ũt errorus. Augu.de q̃.euã. Utrũ aũt iſta cõcluſione exponere voluit quẽ dixerit theſaurum in agro abſcõ ditum:qm̃ ſancte ſcripture itelligũ tur:que noĩe duorum teſtõrum noui et ve ter; ↄcludũt.ante oñdere voluit eũ doctum hñdum in eccleſia:q̃ ẽt ſcri pturas veteres pabol explicatas intellexerit:ab iſtis nouis accipiẽs regulas:quia ⁊ iſta dñs p pabolas enũciauit:vt ſi ĩpeũ in quo illa ↄplet et manifeſtãt:p pabolas adhuc lo quitur donec paſſio ei⁹ velũ diſcin dat:vt nihil ſit occultuꝫ qđ nõ reue laret:mlto magis illa q̃ taꝫ lõge de illo ſcripta ſunt pabolis opta eẽ no uerim⁹:q̃ cũ iudei ad lraꝫ accipiãt: noluerũt eſſe docti in regno celorum. Chry. Sꝫ ſi p nouũ et vet⁹:quod dr vtrũq̃ teſtamẽtũ accipim⁹: Abraaꝫ doctũ fuiſſe denegam⁹:q̃ noui et ve teris teſtamẽti et ſi facta nouit: mi nime ṽba nũciauit. Moyſen q̃ꝫ do cto prĩfamilias ↄpare nõ poſſum⁹: q: et ſi teſtamẽtum edocuit vetus: noui tñ dcã nõ protulit. Sed in eo quod hic dr:intelligi valet:q: nõ de his q̃ fuerant:ſꝫ de his q̃ eẽ i eccle ſia poterãt loquebat:q̃ tũc noua et vetera proferunt:cũ vtrinſq̃ teſta menti pdicaſſita vocib⁹ et moribus loquũtur. Hyla. Diſcipliĩs.n.ẽ locu tus:q̃s ſcribas propter ſciam nũcu pat:eo ꝙ intellexerint ea que illa noua et vetera.i.euãgeliis et in le ge ptulerit:q̃ ſũt et eiuſdẽ prĩfami lias:et vni⁹ vtraq̃ theſauri:ĩpos ẽt ſb prĩfamilias noĩe ſibi cõparat eo ꝙ doctrinãꝑe ſpũſcti theſauro ſuo nouorum ac veterũ ſũt adepti. Hiero. Ut apli iſtructi ſcribe dñr:q̃ſi nota rii ſaluatoris:qui verba illius ⁊ p cepta ſignabãt i tabulis cordis car nalibus regnorũ celeſtium ſacra mentis:et pollebãt opib⁹ prĩfami lie:eĳciẽtes de theſauro doctrinarum ſuarum noua ⁊ vetera:vt q̃cq̃d in euã gelio predicabãt legis et pphrarum vocib⁹ ↄprobarẽt:Uñ et ſponſa dic in cantico cãticorum. Noua cũ veteri bus dilecte miſeruaui tibi. Grego. Uel alr.vetus ẽ vt pro culpa huma nũ genus in eterna pena itereat:⁊

Apoſto loꝛuꝫ ex cellẽtia.

nouū vt conuerſus i regnum viuat. Prius autē de regni ſimilitudine theſaurum inuentū ac margaritā bonā protulit poſtmodū iferni penas de maloꝝ cōbuſtione narrauit: atq; in conſtitutione ſubiungit. Ideo domus ſcriba ꝛc. Ac ſi dicat. Ille in ſancta eccleſia doct⁹ predicator ē: qui ꝛ noua ſcit proferre de ſuauitate regni: ꝛ vetuſta dicere de terrore ſupplicij: vt vel pene terreant: quos pmia non inuitant.

Et factū eſt cū cōſūmaſſet ieſus pabolas iſtas: tranſijt inde. Et veniēs in patriā ſuā docebat eos i ſynagogis eoꝝ: ita vt mirarent̄ et dicerent. Unde huic ſapientia hec et virtutes? Nonne hic eſt fabri filius? Nōne mater eius dicit̄ maria: et fratres eius iacob⁹ et ioſeph ꝛ ſimon et iudas: et ſorores eius nonne oēs apud nos ſunt? Unde ergo huic oīa iſta? Et ſcandalizabantur in eo. Jeſus aūt dixit eis. Nō eſt ꝓpheta ſine honore niſi in patria ſua et in domo ſua. Et non fecit ibi ꝟtutes mltas ppt icredulitatē illoꝛuꝫ.

Hiero. Poſt parabolas quas dominus ad populū eſt locutus: ꝛ q̄s ſoli apoſtoli intelligunt: tranſijt in patriam ſuam: vt ibi apti⁹ doceat. Et hoc ē quod dr: Et factum ē cum conſum. ieſus para. iſtas tranſijt inde et ve. in pa. ſuā docebat eos in ſyna. eoꝝ. Augu. d. ꝯ. euā. A ſuperiori ſmone parabolarū iſtaꝝ ſic trāſit: vt non oñdat conſequētis ordinis neceſſitatē: preſertiꝫ qꝛ marcus ab iſtis parabolis nō i quod matthe⁹ ſed in aliud intendens in quod ꝛ lucas: ita ꝯtexuit narrationē: vt credibilius oñdatur hoc eſſe poti⁹ ꝯñter geſtum qđ ipī duo ꝯñter adiūgūt: de naui. ſ. in qua dormiebat ieſus: et de miraculo expulſoꝝ demōioꝝ: q̄ matthe⁹ ſupi⁹ recolēs iterpoſuit.

Concordia euāgeliſtaꝝ

Chry. Patriā aūt ei⁹ ħ nazareth vocat. non ei fecit ibi ꝟtutes multas vt infra dr: ſed in capharnaū fecit multa ſigna. ſed doctrinā eis oñdit non minorē admirationē hñtē q̄ ſigna. Remi. In ſynagogis āt docebat vbi plurimi ꝯueniebāt: qꝛ ꝓpter mltoꝝ ſalutē de celis deſcendit ad terras. Sequit. Ita vt mirarent̄ et dicerēt: vñ huic ſa. hec et ꝟtutes? Sapia refert̄ ad doctrinā. ꝟtutes ꝟo ad miraculoꝝ opationē. Hiero. Mira ſtultitia nazarenoꝝ. Mirāt̄ vnde habeat ſapiam ſapia. et virtutes virt⁹: ſed error i ꝓmptu eſt: qꝛ fabri filiū ſuſpicāt̄. vñ et dicūt. Nōne hic eſt fabri fili⁹? Chry. Per oīa ǵ erant inſenſati vilipendētes euꝫ ab eo qui eſtimabat̄ eē pr̄: q̄uis multa hoꝛum exēpla hñtes in antiq̄s tpibus et patrū ignobiliū nobiles videntes filios. etenī dauid cuiuſdā agri. yeſſe fuit fili⁹: ꝛ amos cuiuſdā paſtoris et ipe paſtor. Oportebat. n. ꝓpt hoc matrie ibꝫ honorare: q̄nia talib⁹ exiſtēs talia loquebatur. Et hoc. n. erat manifeſtum q̄ñ nō ex humana diligētia erat: ſꝫ ex dina gra. Augu. i ſ. de nati. Eſt aūt pr̄ xpi faber de⁹: qui toti⁹ mūdi opera fabricatus ē: arcā noe diſpoſuit: moyſi tabernaculū ordinauit: arcā teſti iſtituit. Fabrū dixerit qui mētē rigidā explanat: ac cogitationes ſupbas excidit. Hyla. Fabri ēt ħ erat fili⁹: ferrū ignea vincēt̄ rōne ſeculi ꝟtutē iudicio decoquētis: maſſamq; formātis in oē op⁹ vtilitatis hūane: formā. ſ. corpoꝝ nroꝝ in diuerſa mēbroꝝ miſteria: et ad oīa eterne vite opa fingētis. Hiero. Cū aūt errēt i pre: nō ē mirādū ſi errēt i fratrib⁹. vñ ſubdit. Nōne ei⁹ mater dicit̄ maria: et frēs ei⁹ iacobus et ioſeph et ſimō et iudas: ꝛ ſorores ei⁹ nōne apd nos oēs ſūt? Hiero. ꝯ heluidium. Frēs dñi ħ appellāt̄ filij mr̄tere ei⁹ marie: ꝛ ħ ē mr̄ iacobi et ioſeph. i. maria cleophe vxor alphei: et hic dicta ē maria mater iacobi minoris. Augu. de que. euan. Non ergo miruꝫ eſt dictos eſſe fra

De⁹ faber.

tres dñi ex materno genere q̊ſcun-
q́ꝫ cognatos: cum etiã ex cognatio
ne ioſeph dici potuerint frẽs eius
ab illis q̃ eum patrez domini eſſe
arbitrabant. Hyla. Inhonoratur
g̊ dñs a ſuis: et quãq́ꝫ doccẽdi prudẽ
tia et opandi virt⁹ admirationẽ cõ
moueret: non tñ credũt hec in noie
domini agere: et pr̃ne artis quodã
opprobrio laceſcũt. Inter tot g̊ ma
gnifica q̃ gerebat: corporis eius cõ
templatione ↄmouebãt: ⁊ ideo di-
cunt. Uñ huic oĩa iſta? Sequitur.
Et ſic ſcandalizabant in eo. Hiero.
Error iudeorũ ſalus nr̃a ẽ et here-
ticorũ ↄdẽnatio: intantũ. n. cernebãt
hoiez ieſuz xp̄m vt putarent filiũ fa
bri. Chry. Intuere. n. xp̄i mãſuetu-
dinẽ ↄuitiat⁹ ẽ: ſꝫ cũ mlta mãſuetu
dine rñdit vñ ſequit. Jeſus aũt di-
xit eis. Non eſt ꝓpheta ſine hono
re: niſi in patria ſua ⁊ i domo ſua.
Remi. Prophetã ſeipſum appellat
qḋ ⁊ moyſes mãifeſtat cũ dicit. Pro
phetaz ſuſcitabit de⁹ ḋ fratrib⁹ ve-
ſtris vobis. Et h̊ ſciẽdũ: q: nõ ſoluz
xp̄s qui ẽ caput oĩuz ꝓphetaꝝ: ſꝫ ẽt
hieremias et daniel et ceteri mino
res prophete maioris honoris et di
gnitatis fuerũt apḋ exteros q̃ꝫ apḋ
ſuos. Hiero. Propemodũ. n. natu-
rale ẽ ciues ſẽ ciuib⁹ iuidere. nõ. n.
ↄſiderãt pñtia viri opa: ſed fragil
recordãt infantie: quaſi nõ ⁊ ipi per
eoſdẽ etatũ grad⁹ ad maturã etatẽ
venerint. Hyla. Inhonorabilẽ ẽt ꝓ-
phetã i pr̃ia ſua eẽ rñdit: q: i iudea
eẽt vſq́ꝫ ad crucis ſñiaz cõdẽnãd⁹: et
q: penes ſolos fideles dei virt⁹ eſt
et propt̃ eorũ icredulitatẽ opib⁹ di-
uine virtutis a bſtinuit. vñ ſequit.
Et non fecit ibi virtutes multas ꝓ-
pter incredulitatẽ eorũ. Hiero. Nõ
ꝙ ẽt icredulis illis facere non po-
tuerit ꝟtutes mltas: ſꝫ ꝙ ne mltas
faciẽs ꝟtutes ciues icredulos ↄdẽ-
naret. Chry. Si ãt admiratio ei ad
ueniebat ex miracul' quare nõ mul
ta fecit? quia non ad oſtentationẽ
ſuã iſpiciebat: ſꝫ ad ea q̃ alijs erãt
vtilia? hoc igr̃ nõ ꝓueniente deſpe
xit ꝙ erat ſuꝑpſi⁹ vt nõ penã eis

Ciues ciuib⁹ inuident.

augeat. Cur igitur vel pauca fecit
ſigna? vt nõ dicãt. Si vtiq́ꝫ facta eſ
ſent ſigna nos credidiſſemus. Hie
ro. Põt ẽt alr̃ itelligi ꝙ ih̄s ḋſpicia
tur in domo ⁊ in patria ſua: hoc eſt
in pp̄lo iudeorũ: et iõ ibi pauca ſi-
gna fecerit ne penit⁹ inexcuſabiles
fierent: maiora autẽ ſigna quotidie
in gentibus per ap̄los facit: nõ tã
in ſanatione corporum q̃ꝫ in anima
rum ſalute. Cap. xiiij.

In illo tempore au
diuit herodes te-
trarcha famã ieſu
et ait pueris ſuis.
Hic ẽ ioãnes ba-
ptiſta ipſe ſurrexit a mortuis:
et ideo virtutes operantur in
eo. Herodes. n. tenuit ioãnem
et alligauit eũ: et poſuit in car
cerẽ propter herodiadẽ vxorez
fratris ſui. Dicebat eĩ illi ioan
nes. Non licet tibi habere eaz.
Et volẽs illũ occidere timuit
pp̄lꝫ: q: ſicut ꝓphetã eũ hẽbãt.

¶ Glo. Q: ſupra euangeliſta oſten
derat quomodo phariſei xp̄i mira
cula calũniabant: ↄciues aũt eius
hoc admirãtes xp̄m tñ cõtemnebãt
ꝑfert nũcquã opinionẽ ex auditꝭ mi
raculis herodes de chriſto ↄcepe-
rat: vnde dicitur. In illo tẽpore au-
diuit herodes tetrarcha famã ieſu
Chry. Non abſq́ꝫ cã hic tp̄s euãge
liſta deſignat: ſed vt diſcas tyrãni
ſuperbiam et negligentiã. neq́ꝫ. n.
a principio didicit ea que erant de
xp̄o: ſed poſt plurimũ tempus: ſic
etiaz multi qui in poteſtatib⁹ ſunt
multa elatione circundati huiuſ-
modi tarde adiſcũt: quia non mul
tã horum faciunt curam. Auguſti.
de cõ. euan. Dixit autez mattheus.
in illo tempore: non in illo die: vl' ip
ſa hora. nam et marcus quidem
hoc eodem modo dicit: ſed non eo
dẽ ordine ſed poſtq́ꝫ diſcipulos ad
predicandum miſit: nulla tamen

Herodis tarditas.

facta neceſſitate: qua hoc ꝯñr ge=
ſtum eſſe intelligeret. Lucas etiã
narrãdi eũ ordinẽ tenet: quẽ mar
cus: nec ipẽ tñ rerũ geſtarũ ordinẽ
fuiſſe eundẽ credi cogit. Chry. Ui
de ergo quã magnũ q̃d eſt virtus.
nã ⁊ defunctũ ioannẽ herodes for=
midauit: ⁊ de reſurrectiõe philoſo=
phat: ⁊ iõ ſeq̃t. Et ait pueris ſuis:
hic eſt ioãnes baptiſta: ipẽ ſurre=
xit a mortuis: ⁊ iõ virtutes operan
tur in eo. Raba. Sed quãta eſt in=
uidia iudeorum ex iſto loco doce=
mur. Joannẽ eñi a mortuis potuiſ
ſe reſurgere nullo atteſtãte hero=
des alienigena ꝓnũciauit. Judei
ꝟo xp̃m quẽ ꝓphe predixerãt non
reſurrexiſſe: ſed furtim ablatũ eẽ
credere maluerũt: in quo inſinua=
tur ꝙ ꝓmptior eſt aius gentiũ ad
credulitatẽ ꝗ̃ iudeoꝝ. Hiero. Qui
dam aũt ecclaſticoꝝ interpretum
Queſtõ vtilis. — querũt quare herodes iſta ſit ſu=
ſpicat⁹: vt putet ioannẽ a mortuis
ſurrexiſſe: quaſi alieni erroris no=
bis reddẽda ſit rõ: aut ex his ver=
bis habeat occaſionẽ hereſis me=
temiſchoſeos: que poſt multos an
noꝝ circulos in diuerſa corpora di
cit alas inſinuari cum eo tpe: quo
ioãnes decollatus eſt dñs triginta
annorũ eſſet. Raba. Bñ aũt de re=
ſurrectionis virtute oẽs ſenſerunt
ꝙ maioris potẽtie ſunt ſancti futu
ri cum a mortuis reſurrexerint: ꝗ̃
fuere dũ adhuc carnis infirmitate
grauarent. Propterea dicit. Et iõ
virtutes opant in eo. Augu. de cõ.
euã. Lucas aũt dicit. Et ait hero=
des. Joannẽ ego decollaui: q̃s eſt
iſte de quo audio talia ego? Qr ḡ
heſitantẽ lucas cõmemorauit he=
rodẽ: intelligendũ eſt aut poſt hãc
heſitationẽ ꝯfirmaſſe i aio ſuo q̃d
ab alijs dicebat. cum dixit pueris
ſuis ſicut hic mattheus marrat.
Intellectus lr̃e — Hic eſt ioãnes bap. ⁊c. aut ita ꝓnũ
cianda ſunt hec verba: vt heſitatẽ
adhuc indicẽt. vtroqꝫ eñi mõ ꝓnũ=
ciari poteſt: vt aut ꝯfirmatũ eũ ex
alioꝝ ꝟbis accipiam⁹: aut adhuc
eũ heſitantẽ vt lucas cõmemorat.

Remi. Forte autẽ queret aliquis:
quare dicat mattheus. In illo tpe
audiuit herodes ⁊c. cũ longe ſupi⁹
dicat ꝙ mortuo herode reuerſus
eſt dominus ex egypto? Sed hec
queſtio ſoluit ſi intelligatur duos
fuiſſe herodes. mortuo nãqꝫ p̃ore
herode ſucceſſit ei archelaus fili⁹
eius: q̃ poſt. x. annos relegatus eſt
exilio apud Uiennã vrbẽ gallie. de — Herodes viẽne exulat.
inde Ceſar auguſtus iuſſit diuidi
illud regnũ in tetharchias: et tres
partes dedit filijs herodis. Iſte ḡ
herodes q̃ ioãnẽ decollauit: eſt fi=
lius maioris herodis ſub quo dñs
nat⁹ eſt. ⁊ vt hoc oñderet euãgeli=
ſta addidit tetrarcha. Glo. Qr ꝟo
dixerat de opinione reſurrectiõis
ioãnis: cũ nihil de morte dixiſſet:
iõ reuertit ⁊ narrat qualr obierit.
Chry. Et hãc hyſtoriã nobis euã=
geliſta nõ principalr inducit: qr to
tum ſtudiũ fuit ei dicere de xp̃o et
nihil aliud: niſi ad hoc ꝯferre de=
beret. Dicit ḡ. Herodes tenuit ioã
nẽ ⁊ alligauit eũ. Aug. de cõ. euã.
Lucas quidẽ nõ eodẽ ordine id re
cordat: ſed circa baptiſmũ q̃ dñs
baptizatus eſt. vñ h̃ preoccupaſſe
intelligit: vt narret ꝙ multo poſt
factũ eſt. Cum eñi cõmemoraſſet
ioãnes ꝟba de dño ꝙ ventilabrũ in
manu ei⁹ ſit: ꝯtinuo hoc ſubiecit:
quod non continuo factum eſſe io=
annes euangeliſta exponit cum
cõmemoret poſtea ꝗ̃ baptizatus
eſt ieſus iſſe eũ in galileã: ⁊ poſt re
diſſe in iudeã: ⁊ ibi baptizaſſe cir=
ca iordanẽ anteqꝫ ioãnes i carcerẽ
miſſus eſſet. Sed nec matthe⁹ nec
marc⁹ eo ordine de ioãne in carce=
rẽ miſſo in ſua narratione poſue=
runt: q̃ factũ appet in eoꝝ ſcriptis
nã ⁊ ipi dixerũt tradito ioãne dñm
iſſe in galileã: ⁊ poſt multa q̃ fecit
ibi ex occaſione fame veniẽtis ad
herodẽ de xp̃o narrant oĩa que de
ioãne fuerũt incluſo ⁊ occiſo. Cãm
autẽ quare poſitus ſit in carcerẽ
oñdit cũ dicit. Propter herodiadẽ
vxorem fratris ſui. dicebat eñi iſti
Joannes nõ licet tibi habere eã.
Hiero.

Vet⁹ hyſtoria.

Hiero. Vetus narrat hyſtoriā: phi
lippū herodis maioris filiū fratrē
huius herodis duxiſſe vxorē hero
diadem filiū arethe regis arabū.
poſtea vo ſocer eius exortis qbuſ=
dā ꝯ generū ſimultatib⁹ tuliſſe fi=
liam ſuā: ⁊ in dolorē prioris mariti
herodis inimici ei⁹ nuptijs copu=
laſſe. ergo ioānes baptiſta q̇ venerat
in ſpū ⁊ virtute helie: eadem auctē
qua ille achab corripuerat et ieza=
bel: arguit herodē ⁊ herodiadē ꝙ
illicitas nuptias fecerint: ⁊ non li=
ceat fratre viuēte germano vxorē
eius ducere: malēs periclitari apd
regē ꝙ ꝓpter adulationē eſſe ime=
mor preceptorum dei. Chry. Nō tñ
vxori loquit: ſed viro ei⁹: qm̄ princi
palior erat h. forſan em̄ legē iudeo
rū tenebat: ⁊ iō ioānes cū ab adul
terio ꝓhibuit. Sequit. Et volens
eum occidere timuit populū. Hie=
ro. Seditionē quidē populi vere=
batur ꝓpter ioannē: a quo ſciebat
turbas i iordane plurimas bapti=
zatas: ſed amore vincebat vxoris:
ob cuius ardorē etiā dei precepta
neglexerat. Glo. Timor em̄ dei cor=
rigit: timor hoīz differt: ſ; volūtatē
nō aufert: vñ ⁊ audiores reddit ad
crimen: quos aliquando ſuſpendit
a crimine.

Die autē natalis herodis:
ſaltauit filia herodiadis i me
dio: ⁊ placuit herodi. Vñ cum
iuramēto pollicitus eſt ei da=
re quodcūq; poſtulaſſet ab eo.
At illa pmonita a matre ſua.
Da mihi: inquit: hic i diſco ca
put ioānis baptiſte. Et ꝯtriſta
tus eſt rex. Propter iuſiuran=
dū aūt ⁊ eos q̇ pariter recūbe=
bant iuſſit dari. Miſitq; ⁊ de=
collauit ioannē in carcere. et
allatum eſt caput eius in di=
ſco: ⁊ datū eſt puelle ⁊ illa at=
tulit matri ſue. Et accedētes
diſcipuli eius tulerunt corpus
eius et ſepelierunt illud: et ve=
nientes nunciauerunt ieſu.

Glo. Poſtꝗ enarrauit euangeli=
ſta incarcerationē ioānis: ꝓſequit
de occiſione ipſius dicens. Die aūt
natalis herodis ſaltauit filia he=
rodiadis in medio. Hiero. Nul=
lum inuenimus alium obſeruaſſe
diē natalis ſui niſi herodez et pha
raonē. vt quorū erat par impietas
eēt vna ſolennitas. Remi. Et ſciēdū
ꝙ conſuetudo eſt: non ſolū diuitū:
ſed etiam pauperū mulierum: ita
pudice filias ſuas nutrire: vt vix
ab extneis videantur. Hec aūt impu
dica mulier ipudice filiā ſuam nu=
triuit. quā non docuit pudorez: ſed
ſaltationē. Nec min⁹ rephendend⁹
eſt herodes qui oblitus eſt domuz
ſuam eſſe aulā regiā quā predicta
mulier fecerat theatrū. vnde ſequi
tur. Et placuit herodi. vnde cū iu=
ramento pollicit⁹ ē ei dare qdcūq;
poſtulaſſet ab eo. Hiero. Ego aūt
non excuſo herodē ꝙ inuitus ⁊ no=
lens propter iuramentū homicidiū
fecerit: qui ad hoc forte iurauit vt
future occiſionis machinas ꝑpara
ret: alioqn ſi ob iuſiurādū feciſſe ſe
dicit ſi matris: ſi pr̄is poſtulaſſet
interitum facturus fuerat: an nō=
tulit quod in ſe ꝰ repudiatur⁹ fuit
cōtēnere dbuit in propheta. Iſido.
In malis ergo promiſſis reſcide fi
dem ipia ē promiſſio q̄ ſcelere adi=
pletur. Illud non eſt obſeruādum
ſacramentū: q̇ malū icaute promit
tit. Sequit. At illa pmonita a ma=
tre ſua. da mihi inqt hic in diſco ca
put ioannis baptiſte. Hiero. Hero=
dias. n. timēs ne herodes aliqñ re
ſipiſceret vl' philippo frī amic⁹ fie=
ret: atq; illicite nuptie repudio ſol
uerent: monet filiam vt in ipſo ſta=
tim conuiuio Ioannis caput poſtu
let: digno operi ſaltationis: dignū
ſanguinis premium. Chryſoſto.
Duplex eſt autem hic puelle accu=
ſatio: et quoniam ſaltauit: et quo=
niam ita ei placuit: vt occaſionem
expeteret i mercedē. Vide aūt qua
liter crudelis et qualiter mollis eſt
herodes. ſeipſum em̄ obnoxiū iu=

Duo tyrāni ce=
lebraue
re nata
lem.

Notabila
pulchra

ramento facit: illā aūt dñam peti-
tiōis ↄstituit. q2 ꝗ sciuit qđ ex eius
petitione malū eueniebat: tristat⁹
est. vñ sequit. Et cōtristat⁹ est rex:
virt⁹ em̄ etiā apud malos admira
tione et laudib⁹ digna est. Hiero.
Uel aliter. Cōsuetudinis scriptura
rū est: vt opinionē multoꝝ: sic nar-
ret historicus: quō eo tpe ab hoib⁹
credebat: sicut ioseph ab ipa quo-
ꝙ maria appellabat pr̄ iesu: ita et
nūc herodes dr̄ ↄtristat⁹: q2 hic di
scūbētes putabāt. dissimulatoꝛ em̄
mentis sue ⁊ artifex homicidij tri-
stitiā preferebat in facie: cū letitiā
haberet in mēte. Sequit. Propter
iusiurandū: aut ꝓpter eos ꝗ pari-
ter recūbebant iussit dari. Scelus
excusat iuramēto: vt sub occasiōe
pietatis impius fieret. Qđ autem
subijcit. Et ꝓpter eos ꝗ pariter di
scūbebāt. vult oēs sceleris sui esse
ↄsortes: vt i luxurioso ↄuiuio cruē
te epule deferrent. Chry. Si aūt te
stes hr̄e ꝑiurationis formidauit:
quanto magis timuisse oportebat
tā inique occasiōis tātos testes ha
bere? Remi. Sed in eo min⁹ pctm̄
factū est cā maioris pcti: nā q2 libi
dinosam voluntatē nō extinxit id-
circo ad luxuriā vsꝙ peruenit: ⁊ q2
luxuriā nō coercuit: iō ad reatū ho
micidij descēdit. vñ sequit. Misitꝙ
⁊ decollauit Joannē in carcere: ⁊ al
latū est caput eius in disco. Hiero.
Legim⁹ in romana historia flami-
niū ducē romanoꝛum ꝙ accubanti
iuxta meretricule ꝗ nunꝙ vidisse
se diceret hoiem decollatū: acceu-
sus sit: vt reus quidā capitalis cri
minis in cōuiuio trūcaret: a censo
ribus pulsum curia ꝙ epulas san
guini ↄmiscuerit: ⁊ mortē ꝗuis no
xij hois in alterius delitias prestī
terit. vt libido ⁊ homicidiū pariter
miscerentur: ꝗto sceleratioꝛ hero-
des ⁊ herodias ac puella ꝗ saltā-
uit in preciū sanguinis petijt ca-
put ꝓphe: vt haberēt in ptāte lin-
guā ꝗ illicitas nuptias arguebat.
Sequit. Et datū est puelle et tulit
matri sue. Glo. Ut habeat in ptāte
linguā ꝗ illicitas nuptias argue-
bat. Greg. iij. moꝛa. Sz nō sine ad-
miratione grauissima ꝑpēdo: ꝙ il
le ꝓphie spū intra matris vterum
implet⁹: ꝗ inter natos mulierū ne-
mo maioꝛ surrexit: ab iniqs in car
cere mittit: ⁊ pro puelle saltu capi-
te trūcat: ⁊ vir tante seueritat ꝓ
risu turpiū moꝛit. Nunqd nā cre-
dim⁹ aliqd fuisse qđ in ei⁹ vita illa
sic despecta mors tergeret? Sz id-
circo de⁹ suos sic premit in infimis
q2 videt quō muneret in summis.
Hinc ergo vnusqsꝙ colligat qd illi
sint passuri: qs reprobat si sic cru-
ciat qs amat. Greg. xxix. moꝛa. Ne
ꝙ āt ioānes de ↄfessione xp̄i: sz de
iustitie ỽitate reqsitus occubuit.
Sed q2 xp̄s est ỽitas: vsꝙ ad moꝛ-
tē ꝓ xp̄o qsi ꝓ veritate ꝑuenit. Se-
quit. Et accedētes disci. eius tule.
coꝛ. eius ⁊ sepeli. illud. Hieroni. In
quo ipius Joānis ⁊ saluatoꝛis di-
scipulos itelligere possum⁹. Raba.
Narrat aūt ioseph⁹ vinctū ioānē i
castellū macherōta adductū: ibiꝙ
trūcatū. Ecclīastica ỽo narrat hy-
stoꝛia sepultū eū in sebastia vrbe
palestinoꝝ: ꝗ quondā samaria di-
cta est. Chry. Intēde aūt qualr di-
scipli ioānis iā magis familiares
facti sunt iesu. ipi em̄ sunt ꝗ annū-
ciauerūt ei qđ factū ē de ioāne. vñ
sequit. Et veni. nuncia. iesu. Et eū
vniuersos dimittētes ad ipm ↄfu-
giūt: ⁊ ita paulati post calamitatē
⁊ rn̄sionē a xp̄o datā directi sūt. Hy
la. Mystice āt ioānes ꝑtulit foꝛmā
leg; : q2 lex xp̄m ꝑdicauit: ⁊ ioānes
ꝑfect⁹ ex lege ē: xp̄m ex lege ꝑnū-
ciās. Herodes ỽo pnceps ē ppli: ⁊
ppli pnceps subiecte sibi vniuersi
tatꝭ nomē cūnꝙ ↄplectit. ioānnes
ꝗ herodē mōebat: ne fr̄is suivxoꝛē
sibi iūgeret. Sūt em̄ atꝙ erāt duo
ppli circūcisionis ⁊ gentiū. hi igit
fr̄es ex eodē sūt hūani gn̄is parēte
sz israelē lex admōebat: ne opa gē
tiū ⁊ infidelitatē sibi iūgeret: que
ipis tāꝙ vinculo ↄiugalis amoꝛis
annexa ē. Die autē natalis. i. rerū
coꝛpoꝛaliū gaudijs herodiadis fi-

lla ſaltauit. voluptas ei tāꝙ ex infidelitate orta: per oīa iſrael gaudia totis illecebre ſue curſib⁹ offerebat: cui ſe ēt ſacramēto venalē pp̄ls addixit. ſub pctis eñ ꝛ ſeculi voluptatibus iſraelite vite eterne munera vēdiderūt. Hec matrꝫ ſue i. infidelitatis inſtinctu orauit deferri ſibi caput ioānis. i. gl'iam legis. ſed pp̄ls boni eius qđ in lege erat ꝯſcius: voluptatis cōditionibus nō ſine periculi ſui dolore cōcedit: ſciuꝫ ſe talē p̄ceptoꝝ gl'iam nō oportuiſſe ꝯcedere: ſꝫ pctis tāꝙ ſacro coactus et principū adiacentiū metu atꝙ exēplo deprauatus: ꝛ vict⁹ illecebris voluptatis meſtu obtēperat. Igit̄ inter reliq̄ diſſoluti ppl'i gaudia: in diſco ioānis caput offert̄: dāno. ſ. legis voluptas corporū et ſecularis luxus auget̄. Igit̄ per puellā ad matrē defert̄: ac ſic ꝓbroſus iſrael etiā voluptati ꝛ infidelitati ſue gl'iam legis adduxit. Finitis igit̄ legis tp̄ibus et cū ioanne ſepultis: ꝛ diſcipuli eius res geſtas dn̄o annūciant: ad euāgelia. ſ. ex lege venientes. Hiero. Uel aliter. Nos vſꝙ hodie cernimus in capite ioannis ꝓphete iudeos xp̄m q̄ caput ꝓphetaꝝ ē perdidiſſe. Raba. Sed ꝛ linguā ꝛ vocē apđ eos perdidit ꝓpheta. Remi. Uel alit̄. Decollatio ioānis ſignat minorationem fame illi⁹ q̄ eſtimat̄ a ppl'o xp̄s ſicut exaltatio dn̄i i cruce ſignat ꝑfectū fidei. vñ ioannes dixerat. Illum oportet creſcere. me autem minui.

¶ Qđ cū audiſſet ieſus receſſit inde in nauicula in locū deſertū ſeorſum. Et cū audiſſent turbe ſecute ſunt eū pedeſtres de ciuitatibus. Et exiēs vidit turbā multā: ꝛ miſert⁹ ē eis: et curauit languidos eorum.

¶ Glo. Saluator audita nece ſui baptiſte receſſit in locū deſertū. vñ ſeqnit̄. Qđ cū audiſſet ieſus: receſſit inde in nauicula in locū deſertū ſeorſum. Aug. de cō. euā. Hoc autē ꝯtinuo poſt ioānis paſſionē euāgeliſta factū eſſe cōmemorat. vñ poſt hec facta ſunt illa q̄ primo narrata ſunt q̄b⁹ motus herodes dixit. Hic eſt ioānes. Illa eñ poſteriora debēt intelligi: q̄ ad herodē pertulit fama vt moueret̄ ꝛ heſitaret: q̄ſnā iſte eſſe poſſet de quo audiret talia cū ioānē ip̄e occidiſſet. Hiet. nō aūt ſecedit in locū deſertū: vt q̄dam arbitrant̄ timore mortis. Sed parcēs inimicis ſuis ne homicidiū homicidio iungerēt: vl' in diē paſche ſuū interitū differēs: in q̄ ꝑpt ſacr̄m imolādus eſt agn⁹: ꝛ poſtea credentium ſanguine reſpergēdi. Siue iō receſſit vt nobis p̄beret exemplū temeritatis vltro ſe tradentiū vitāde: q2 nō oēs eadē ꝯſtantia perſeuerāt in tormētis q̄ ſe torquēdos offerūt. Ob hāc cām in alio loco p̄cipit. Cū pſecuti vos fuerint in iſta ciuitate fugite in aliā. vñ eleganter quoꝙ euāgeliſta nō dicit. Fugit in locū deſertū: ſed Receſſit: vt pſecutores vitauerit magis ꝙ timuerit. pōt etiā aliā ob cām audito ioānis interitu receſſiſſe in deſertū locū: vt credentiū ꝓbaret fidē. Chry. Uel ideo hoc fecit: q2 plura humanius vult diſpēſare: nōdū tpe exiſtēte denudādi ſuā manifeſte deitatē: ꝓpter qđ ꝛ diſcipulis dixit: ꝙ nulli dicerēt ꝙ ip̄e eſſet xp̄s. Poſt reſurrectionē autem volebat hoc fieri manifeſtum. Ideo aūt ꝙuis per ſe nouerit qđ factū eſt: tñ antequā nunciaret̄ ei: non receſſit vt demonſtraret per oīa incarnationis veritatē. non eñ ſolo viſu: ſed operibus hoc credi volebat. Recedens xo nō abijt in ciuitatē: ſed in deſertū: in nauigio: vt nullus ſeq̄retur. Turbe aūt neꝙ ita deſiſtūt ſed ſequunt̄. et neꝙ qđ geſtū eſt de ioāne eos terruit. vñ ſequit̄. Et cū audiſſent turbe: ſecute ſunt eū pedeſt. de ciui. Hier. Secute ſunt aūt eum pedeſtres: nō in iumētis: non in vehiculis ſed proprio labore pedū: vt ardorē mentis oſtenderent.

Ordo hyſtorie

ramento facit: illā aūt dñam peti-
tiōis ꝯstituit. q: ꝗ ſciuit qđ ex eius
petitione malū eueniebat: triſtat⁹
eſt. vñ ſequit. Et cōtriſtat⁹ eſt rex:
virt⁹ em̄ etiā apud malos admira
tione et laudib⁹ digna eſt. Hiero.
Uel aliter. Cōſuetudinis ſcriptura
rū eſt: vt opinionē multoꝝ: ſic nar-
ret hiſtoricus: quō eo tpe ab hoib⁹
credebaꝶ: ſicut ioſeph ab ipa quo-
Mos ꝗ maria appellabaꝶ pr̄ ieſu: ita et
ſcriptu- nūc herodes dr̄ ꝯtriſtat⁹: q: hic di
re. ſcūbētes putabāt. diſſimulator em̄
mentis ſue ꝛ artifex homicidij tri-
ſtitiā preferebat in facie: cū letitiā
haberet in mēte. Sequit. Propter
iuſiurandū: aut ꝑpter eos ꝗ pari-
ter recūbebant iuſſit dari. Scelus
excuſat iuramēto: vt ſub occaſiōe
pietatis impius fieret. Qđ autem
ſubijcit. Et ꝑpter eos ꝗ pariter di
ſcūbebāt. vult oēs ſceleris ſui eſſe
ꝯſortes: vt i luxurioſo ꝯuiuio cruē
te epule deferrenꝶ. Chry. Si aūt te
ſtes hre ꝯiurationis formidauit:
quanto magis timuiſſe oportebat
tā inique occiſiōis tātos teſtes ha
bere? Remi. Sed in eo min⁹ pctm̄
factū eſt cā maioris pctī: nā q: libi
dinoſam voluntatē nō extinxit id-
circo ad luxuriā vſꝗ peruenit: ꝛ q:
luxuriā nō coercuit: iō ad reatū ho
micidij deſcēdit. vñ ſequit. Miſitꝗ
ꝛ decollauit Joannē in carcere: ꝛ al
latū eſt caput eius in diſco. Hiero.
Legim⁹ in romana hiſtoria flami-
niū ducē romanorum ꝗ accubanti
iuxta meretricule ꝗ nunꝗ vidiſſe
ſe diceret holem decollatū: accen-
Hiſto- ſus ſit: vt reus quidā capitalis cri
ria rara minis in cōuiuio trūcareꝶ: a cenſo
ribus pulſum curia ꝗ epulas ſan
guini ꝯmiſcuerit: ꝛ mortē ꝗuis no
xij hois in alterius delitias preſti
terit. vt libido ꝛ homicidiū pariter
miſcerentur: ꝗto ſceleratior hero-
des ꝛ herodias ac puella ꝗ ſalta-
uit in preciū ſanguinis petijt ca-
put ꝑphe: vt haberēt in ptāte lin-
guā ꝗ illicitas nuptias arguebat.
Sequit. Et datū eſt puelle et tulit
matri ſue. Glo. Ut habeat in ptāte

linguā ꝗ illicitas nuptias argue-
bat. Greg. iij. mora. Sz nō ſine ad-
miratione grauiſſima ꝑpēdo: ꝗ il
le ꝑphie ſpū intra matris vterum
implet⁹: ꝗ inter natos mulierū ne-
mo maior ſurrexit: ab iniqs in car
cere mittiꝶ: ꝛ pro puelle ſaltu capi-
te trūcaꝶ: ꝛ vir tante ſeueritatꝭ ꝑ
riſu turpiū moriꝶ. Nunqđ nā cre-
dim⁹ aliqđ fuiſſe qđ in ei⁹ vita illa
ſic deſpecta mors tergeret? Sz id-
circo de⁹ ſuos ſic premit in infimis
q: videt quō muneret in ſummis.
Hinc ergo vnuſqſꝗ colligat ꝗd illi
ſint paſſuri: ꝗs reprobat ſi ſic cru-
ciat ꝗs amat. Greg. xxix. mora. Ne
ꝗ āt ioānes de ꝯfeſſione xp̄i: ſz de
iuſtitie ꝟitate reqſitus occubuit.
Sed q: xp̄s eſt ꝟitas: vſꝗ ad mor-
tē ꝑ xp̄o qſi ꝑ veritate ꝑuenit. Se-
quiꝶ. Et accedētes diſci. eius tule.
cor. eius ꝛ ſepeli. illud. Hieroni. In
quo ipius Joānis ꝛ ſaluatoris di-
ſcipulos itelligere poſſum⁹. Raba.
Narrat aūt ioſeph⁹ vinctū ioānē i
caſtellū macherōta adductū: ibiꝗ
trūcatū. Eccl'aſtica ꝟo narrat hy-
ſtoria ſepultū eū in ſebaſtia vrbe
paleſtinoꝝ: ꝗ quondā ſamaria di-
cta eſt. Chry. Intēde aūt qualr di-
ſcipl'i ioānis iā magis familiares
facti ſunt ieſu. ipi em̄ ſunt ꝗ annū-
ciauerūt ei qđ factū ē de ioāne. vñ
ſequiꝶ. Et veni. nuncia. ieſu. Etem̄
vniuerſos dimittētes ad ipm̄ ꝯfu-
giūt: ꝛ ita paulati poſt calamitatē
ꝛ rñſionē a xp̄o datā directi ſūt. Hy
la. Myſtice āt ioānes ꝑtulit formā Allego-
leg; : q: lex xp̄m ꝑdicauit: ꝛ ioānes rica ex-
ꝑfect⁹ ex lege ē: xp̄m ex lege ꝑnū- poſitio.
ciās. Herodes ꝟo ꝑnceps ē ppl'i: ꝛ
ppl'i ꝑnceps ſubiecte ſibi vniuerſi
tatꝭ nomē cāmꝗ ꝯplectiꝶ. ioānnes
ꝗ herodē mōebat: ne frīs ſui vxorē
ſibi iūgeret. Sūt em̄ atꝗ erāt duo
ppl'i circūciſionis ꝛ gentiū. hi igiꝶ
frēs ex eodē ſūt hūani gn̄is parēte
ſz iſraelē lex admōebat: ne opa gē
tiū ꝛ infidelitatē ſibi iūgeret: que
ipis tāꝗ vinculo ꝯiugalis amoris
annexa ē. Die autē natalis. i. rerū
corporaliū gaudijs herodiadis fi-

lia ſaltauit. voluptas ei tāq̄ ex infidelitate orta: per oīa iſrael gaudia totis illecebris ſue cur ſib⁹ offerebatur: cui ſe ēt ſacramēto venalē pp̄ts addixit. ſub pctis em̄ ⁊ ſeculi voluptatibus iſraelite vite eterne munera vēdiderūt. Hec īnatri ſue i. infidelitatis inſtinctu orauit deferri ſibi caput ioānis. i. gl'iam legis. ſed pp̄ts boni eius qđ in lege erat ↄſcius: voluptatis cōditionibus nō ſine periculi ſui dolore cōcedit: ſciēs ſe talē p̄ceptor gl'iam nō oportuiſſe ↄcedere: ſz pctis tāq̄ ſacro coactus et principū adiacentiū metu atq̄ exēplo deprauatus: ⁊ vict⁹ illecebris voluptatis meſtu obtēperat. Igit inter reliq̄ diſſoluti ppl'i gaudia: in diſco ioānis caput offert: dāno. ſ. legis voluptas corporū et ſecularis luxus auget. Igit per puellā ad matrē defert: ac ſic p̄bro ſuo iſrael etiā voluptati ⁊ infidelitati ſue gl'iam legis adduxit. Finitis igit legis tpibus et cū ioanne ſepultis: ⁊ diſcipuli eius res geſtas dño annūciant: ad euāgelia. ſ. ex lege venientes. Hiero. Uel aliter. Nos vſq̄ hodie cernimus in capite ioannis p̄phete iudeos xp̄m q̄ caput p̄phetar̄ ē perdidiſſe. Raba. Sed ⁊ linguā ⁊ vocē apđ eos perdidit p̄pheta. Remi. Uel alit. Decollatio ioānis ſignat minorationem fame illi⁹ q̄ eſtimat a pp'lo xp̄s ſicut exaltatio dñi i cruce ſignat p̄fectū fidei. vñ ioannes dixerat. Illum oportet creſcere. me autem minui.

¶ Qđ cū audiſſet ieſus receſſit inde in nauicula in locū deſertū ſeorſum. Et cū audiſſent turbe ſecute ſunt eū pedeſtres de ciuitatibus. Et exiēs vidit turbā multā: ⁊ miſert⁹ ē eis: et curauit languidos eorum.

¶ Glo. Saluator audita nece ſui baptiſte receſſit in locū deſertū. vñ ſequit. Qđ cū audiſſet ieſus: receſſit inde in nauicula in locū deſertū ſeorſum. Aug. de cō. euā. Hoc autē ↄtinuo poſt ioānis paſſionē euāgeliſta factū eſſe cōmemorat. vñ poſt hec facta ſunt illa q̄ primo narrata ſunt qb⁹ motus herodes dixit. Hic eſt ioānes. Illa em̄ poſteriora debēt intelligi: q̄ ad herodē pertinlit fama vt moueret ⁊ heſitaret: q̄ſnā iſte eſſe poſſet de quo audiret talia cū ioānē ip̄e occidiſſet. Hier. nō aūt ſecedit in locū deſertū: vt q̄dam arbitrant timore mortis. Sed parcēs inimicis ſuis ne homicidiū homicidio iungerēt: vl' in diē paſche ſuū interitū differēs: in q̄ p̄pt ſacrm̄ imolādus eſt agn⁹: ⁊ poſtea credentium ſanguine reſpergēdi. Siue iđ receſſit vt nobis p̄beret exemplū temeritatis vltro ſe tradentiū vitāde: q: nō oēs eadē ↄſtantia perſeuerāt in tormētis q̄ ſe torquēdos offerūt. Ob hāc cām in alio loco p̄cipit. Cū p̄ſecutivos fuerint in iſta ciuitate fugite in aliā. vñ eleganter quoq̄ euāgeliſta nō dicit. Fugit in locū deſertū: ſed Seceſſit: vt p̄ſecutores vitauerit magis q̄ timuerit. pōt etiā aliā ob cām audito ioānis interitu receſſiſſe in deſertū locū: vt credentiū p̄baret fidē. Chry. Uel ideo hoc fecit: q: plura humanius vult diſpēſare: nō dū tpe exiſtēte denudādi ſuā manifeſte deitatē: p̄pter qđ ⁊ diſcipulis dixit: q̄ nulli dicerēt q̄ ip̄e eſſet xp̄s. Poſt reſurrectionē autem volebat hoc fieri manifeſtum. Ideo aūt q̄uis per ſe nouerit qđ factū eſt: tñ autēq̄ nunciaret ei: non receſſit vt demonſtraret per oīa incarnationis veritatē. non em̄ ſolo viſu: ſed operibus hoc credi volebat. Receđens aūt nō abijt in ciuitatē: ſed in deſertū: in nauigio: vt nullus ſeq̄retur. Turbe aūt neq̄ ita deſiſtūt ſed ſequunt. et neq̄ qđ geſtū eſt de ioāne eos terruit. vñ ſequit. Et cū audiſſen: turbe: ſecute ſunt eū pedeſt. de ciui. Hier. Secute ſunt aūt eum pedeſtres: nō in iumētis: non in vehiculis ſed proprio labore pedū: vt ardorē mentis oſtenderent.

Ordo hyſtorie

Chry. Et ꝓpter hoc ſtatim retributionē acceperunt. vñ ſequitur. Et exiens vidit turbā multā: ⁊ miſertus ē eiˀ: ⁊ curauit languidos eoꝝ ⁊ ſi eni; multa erat affectio eorum qui ciuitates dimittebāt: ⁊ diligenter eū q̄rebāt: ſ; tñ q̄ ab ipſo fiebāt ois ſtudij ſupere ⁊ cedūt retributionē. Jōq; cām talis curatiōis mia; ponit. Eſt aūt magna miſicordia ꝙ oēs curat: ⁊ fidē nō expetit. Hy.

Allegoric⁹ itellectus. Myſtice aūt dei vbū lege finita: nauē cōſcēdēs ecclīā adijt: ⁊ deſertū deſcendit. Relicta q̄ppe cōuerſatiōe iſrael in vacua diuine cognitionis pectora tranſit. Turba āt hoc audiens dñm de ciuitate ſequit̃ i deſtū: de ſynagoga. v;. ad eccleſiam tēdēs q̄ʒ vidēs miſertˀ ē: ⁊ oē; lāguo infirmitatē q; curat: obſeſſas. ſ. mētes ⁊ corda īfidelitatis vitio ad intelligentiā noue p̄dicationis emūdat. Raba. Jllud quoq; notādū ꝙ poſtq̄ dñs in deſertū venerit: ſecute ſūt eū turbe mlte. Nā āteq; veniret in ſolitudine gentium ab vno tm̄ pplo colebatur. Hiero. Relinquunt aūt ciuitates ſuas. hoc eſt p̄ſtinas cōuerſationes ⁊ varietates dogmatū. Egreſſus aute; ieſus ſignat ꝙ turbe q̄dem habebant eundi voluntatem: ſed perueniendi vires nō habuerūt: iō ſaluator egredit̃ de loco ⁊ obuiam pergit.

¶ Veſpere autem facto acceſſerunt ad eum diſcipuli eiˀ dicentes. Deſertus eſt locˀ; ⁊ hora iam p̄terijt: dimitte turbas vt euntes in caſtella emant ſibi eſcas. Jeſus autē dixit eis. Non habent neceſſe ire: date illis vos manducare. Reſponderunt ei. Non habemus hic niſi q̄nq; panes ⁊ duos piſces Qui ait eis. Afferte mihi illos huc. Et cū iuſſiſſet turbā diſcūbere ſuper fenū: acceptis q̄nq; panibˀ ⁊ duobus piſcibˀ aſpiciens in celū bñdixit ⁊ fregit: ⁊ dedit diſcipulis panes: diſcipuli aūt turbis. Et manducauerūt oēs: ⁊ ſaturati ſūt. Et tulerūt reliq̄s duodeci cophios fragmētoꝝ plenos. Manducātium aūt fuit nūerus quiq; milia viroꝝ: exceptis mulieribˀ et paruulis.

¶ Chry. Turbaꝝ fidē oñdit: ꝙ dñs etiā famē patientes expectabant vſq; ad veſperā. ⁊ iō ſequit̃. Veſpe aūt facto acceſſe. ad eū diſci. eius dicentes. Deſertus eſt locus. Cibaturus quidem eos dñs expectat rogari. quaſi vbiq; nō inſiliēs prior ad miracula: ſed vocatus. Jdeo autē nullus de turba accedit. venerabantur enim eum abundāter: ⁊ neq; famis ſenſū accipiēbant amore inſtantie. Sed neq; diſcipuli accedentes dicunt. Ciba eos. Adhuc enim iperfectus erant diſcipuli diſpoſiti ſ; dicunt. Deſertus eſt locˀ qd̄ em̄ videbat̃ iudeis in heremo eſſe miraculū: cū dicerēt. Nūquid pōt parare menſam i deſerto: hoc ⁊ per opa oñdit. Propter hoc autē ⁊ in deſertum eos ducit vt ſine omni ſuſpitione ſit hoc miraculum: ⁊ nullus eſtimet e caſtello aliquo ꝓpe exiſtenti inferri aliquid ad mēſam. Sed q̄uis deſertus ſit locus tñ qui nutrit orbem terrarū adeſt ⁊ ſi hora iam p̄terijt vt dicunt: tñ q̄ non erat hore ſuppoſitus loquebatur. Et q̄uis p̄ueniens diſcipulos dñs multos infirmos curauerit: tñ interim ita impfecti erant: ꝙ neq; qd̄ de panibus facturus erat poterant eſtimare. vñ ſubdunt. Dimitte turbas vt euntes i caſtella emāt ſibi eſcas. Vide aūt magiſtri ſapiētiā. non em̄ ſtatim dixit eis. Ego cibabo eos neq; em̄ hoc facile ſuſcepiſſent. ſed ſubdit̃. Jeſus aūt dixit eis. Non hn̄t neceſſe ire date illis vos manducare. Hiero. Jn quo ꝓuocat aplos ad fractione; panis: vt illis ſe non hr̄e teſtantibus magnitudo miraculi notior fieret. Augu. de cō. euan. Pōt aūt mouere: ſi

bonor populi erga xpm.

dñs ſm narrationē ioannis ꝓſpe=
Concor=
dia euã
gelioꝝ.
ctis turbis queſiuit a philippo. vñ
illis eſce dari poſſent: quō ſit verū
qđ mattehus hic narrat ꝑus dixiſ
ſe dño diſcipulos vt dimitteret tur
bas q̄ poſſent alimēta emere de ꝓ=
ximis locis. Intelligitur ergo poſt
hec verba dñm īſpexiſſe multitudi
nē ⁊ dixiſſe philippo qđ ioannes
cōmemorat. Mattheus aūt ⁊ alij
ꝑtermiſerūt: ⁊ oīno in talibus que
ſtionib⁹ neminē moueri oportet: cū
ab aliquo euāgeliſtarum dr̄ qđ ab
alio ꝑtermittit̄. Chry. Diſcipuli ꝟo
neqꝫ per ꝑmiſſa ꝟba directi ſūt: ſꝫ
adhuc vt hoī loquunt̄. vñ ſequitur.
Rñderūt ei. Nō habemus hic niſi
quinqꝫ pa. ⁊ duos piſces. Adiſcim⁹
aūt in hoc diſcipulorū ſapiam q̄lr
cōtēpſerunt eſcā. xij. eñ exiſtentes
quīqꝫ panes hēbant ⁊ duos piſces
cōptētibilia eñ illis erant corpora
lia ⁊ a ſpiritalibus poſſidebātur.
Qr igit̄ diſcipuli adhuc ad terram
trahebāt̄: iā dñs īducere incipit q̄
ab ipſo erāt. vñ ſequit̄. Qui ait eis
afferte illos mihi huc. Propter q̄d
aūt nō facit panes ex nihilo quib⁹
turbam paſcat. vt. ſ. obſtruat mar
chionis ⁊ manichei os: qui creatu=
ras alienāt a deo: ⁊ per opa doceat
qm̄ oīa q̄ vident̄ ei⁹ opa ⁊ creatiōes
ſunt: ⁊ vt oſtēdāt qm̄ ipſe ē qui fru=
ctus tradidit: qui dixit a ꝑncipio.
Terra germiet herbā virētē. neqꝫ
eñ hoc minus illo eſt. Nō eñ min⁹
eſt de quīqꝫ panibus facere panes
tātos: ⁊ de piſcib⁹ ſilr: qꝫ de t̄ra edu
cere fructū: ⁊ ab aq̄s reptilia alia
alata: qđ demōſtrabat eū eſſe dñm
terre ⁊ maris. Oportet āt erudiri
Imita=
tio apo=
ſtoloꝝ.
diſcipulorum exēplo: qm̄ ⁊ ſi pauca
habuerim⁹: oportet ea īretribuere ī
digētib⁹. Iuſſi nāqꝫ diſcipuli affer
re quīqꝫ panes nō dicūt. vñ mitiga
bimus famē nr̄am? ſꝫ obediūt ꝯfe
ſtim. vñ ſequit̄. Et cū iuſſiſſet tur=
bā diſcūbere ſuꝑ fenū: acceptis q̄n
qꝫ panibus ⁊ duob⁹ piſcibus: aſpi=
ciens ī celū bñdixit ac fregit. Qua
re āt aſpexit ī celū ⁊ bñdixit? Opor
tebat naqꝫ credi de eo qm̄ a pr̄e ē: ⁊

qm̄ ei equalis ē eq̄litatē demōſtra=
bat cū ptāte oīa faceret. A pr̄e aūt
eſſe ſe monſtrabat ꝑ hoc qđ ad ip=
ſum oīa referens faciebat: īuocās
eū ad ea q̄ fiebāt. ⁊ iō vtrūqꝫ oſtē
dat: nūc q̄dē ptāte nūc āt orās mi=
racula facit. Deinde ꝯſiderādū qꝫ
in minorib⁹ quidē reſpicit in celū: ī
maiorib⁹ āt ptāte oīa facit. Qñ eñ
pctā dimiſit mortuos ſuſcitauit ma
re refrenauit: occulta cordiū redar
guit oculos ꝯdidit ceci nati: q̄ ſoli⁹
dei ſunt nequaqꝫ vr̄ orās. Qñ autē
panes multiplicari fecit: qđ his oī
bus minus eſt tūc reſpexit in celū
vt diſcas qm̄ et ī minorib⁹ nō aliū=
de ꝟtutē hꝫ qꝫ a patre. Simul autē
erudit nos nō prius tangere men=
ſam donec gr̄as egerimus ei qui
cibū dat nobis. Propter hoc ēt ⁊ in
celū reſpicit aliorū eñ ſignorū mul
torū exēpla hēbāt diſcipuli. huius
āt nullū. Hiero. Frāgente aūt dño
ſeminariū fit ciboꝝ. ſi eñ fuit eſſēt
integri: ⁊ non ī fruſta diſcerpti: ⁊ nō
diuiſi in multiplicē ſegetem: tantā
multitudinē alere nō poterāt. Tur
be aūt a dño ꝑ apoſtolos alimēta
ſuſcipiunt. vñ ſequit̄. Et dedit di=
ſciplis panes. diſcipuli aūt turbis
Chry. In quo quidem non ſolum
eos honorauit: ſed voluit vt hoc
miraculo facto nō increduli fiant:
neqꝫ obliuiſcantur ei⁹ cū preterie=
rit manib⁹ ipſis teſtantibus. Ideo
qꝫ turbas dimittit ꝑus famis ſen=
ſum accipe ⁊ diſcipulos accedere
⁊ interrogare: ⁊ ab ipſis accepit pa
nes vt multa eſſent teſtimonia ei⁹
quod fiebat: ⁊ multa rememoratio
nes haberent miraculi. ex hoc au=
tem qꝫ nihil amplius qꝫ panes ⁊ pi
ſces eis dedit: ⁊ ex hoc qꝫ oībus cōi=
ter ea appoſuit: humilitatē parſi=
moniam ⁊ charitatem qua oīa eſſē
marēt cōmunia eos erudiuit qđ ⁊
a loco docuit: cū ſuꝑ fenū eos diſcū=
bere fecit. nō eñ nutrire ſolū corpo
ra volebat: ſed ⁊ animā erudire.
Panes autē ⁊ piſces in diſcipuloꝝ
manibus augebantur. vnde ſequi
tur. Et manducauerunt omnes et

Tropo=
logica
expoſi=
tio.

ſaturati ſunt. Sʒ neqꝫ vſqꝫ ad hoc
ſtetit miraculum: ſed ⁊ ſuperabun
dare fecit non panes integros: ſed
fragmenta: vt oſtendat quoniam
illi panes neqꝫ q̄ſtū reliquie erant:
⁊ vt abſētes diſcāt qd̄ factū eſt: ⁊ ne
vllus quod factum eſt eſtimet eſſe
phātaſiam. vnde ſequitur. Et tule
rūt reliquias. xij. cophinos plenos
fragmentorum. Hie. Uniuſquiſqꝫ em̄
apoſtoloꝝ de reliquijs ſaluatoris i
plet cophinū ſuū: vt ex reliquijs do
ceat veros fuiſſe panes qui multi-
plicati ſunt. Chry. Propter hoc em̄
⁊. xij. cophinos ſupabundare fecit
vt ⁊ iudas ſuū cophinū portaret.
Accipiens aūt fragmenta dedit di
ſcipulis ⁊ non turbis q̄ adhuc imp
fectius diſpoſite erant q̄ꝫ diſcipuli.
Iuxta numerum quinqꝫ panum ⁊
comedentium viroꝝ quinqꝫ miliū
multitudo eſt. vn̄ ſequit. Mandu-
cantiū aūt fuit nūerus quinqꝫ milia
viroꝝ: exceptis mulierib⁹ ⁊ puulis.
Chry. Hoc em̄ erat plebis maxima
laus q̄m mulieres ⁊ viri aſtabant
q̄n he reliqe facte ſunt. Hyla. Non
aūt q̄nqꝫ panes multiplicant̄ i plu
res: ſʒ fragmentis fragmēta ſucce
dunt. Creſcit deinde materies: ne
ſcio vtrū in menſarū loco aut in ſu
mentiū manibus. Raba. Hoc autē
miraculū ſcripturus ioānes p̄mi-
ſit q̄ꝛ ꝓximū eēt paſcha. Matthe⁹
vero ⁊ marcus hoc interfecto ioan
ne cōtinuo factū eſſe cōmemorant
vn̄ colligitur iminente paſchali fe
ſtiuitate fuiſſe decollatū: ⁊ anno
Allegorica expoſitio. poſt ſequente cū paſchale tp̄s redi
ret myſteriū dominice paſſionis eē
cōpletū. Hiero. Oia aūt hec plena
myſterijs ſunt. hoc enim facit dn̄s
nō mane: non meridie: ſʒ veſpe q̄n
ſol iuſticie occubuit. Remi. Per ve
ſperam em̄ mors dn̄i deſignat̄: q̄ꝛ
poſtq̄ꝫ ille verus ſol in ara crucis
occubuit: famelicos ſatiauit. Uel p
veſperum vltima etas ſeculi deſi-
gnatur: in qua filius dei veniens:
turbas i ſe credentiū refecit. Rab.
Q̄ꝛ aūt diſcipuli rogant dn̄m vt di-
mittat turbas vt emant ſibi cibos
per caſtella: ſignat faſtidiū iudeo
rum contra turbas gentiūʒ: quos
iudicabant magis aptos: vt quere
rent ſibi cibū i cōuenticulis phari
ſeorū. q̄ꝫ diuinoꝝ librorum vterentur
paſtu. Hyla. Sed dn̄s r̄ndit. Non
h̄nt neceſſe ire. oſtendens eos qui
bus medetur: venalis doctrine ci-
bo non egere: neqꝫ neceſſitatem ha
bere regredi ad iudeā ciboſqꝫ mer
cari: iubetqꝫ apoſtolis vt eſcam da
rent. Nunquid autē ignorabat nō
eſſe quod dari poſſet: ſʒ erat omis
typica rō explicanda. nondum em̄
cōceſſū apoſtolis erat ad vite eter
ne cibum celeſtem panem perfice-
re ac miniſtrare: quorū reſponſio
ad ſpiritualis itelligentie ordinem
tendit: quia adhuc ſub quinqꝫ pa-
nibus. i. quinqꝫ libris legis contine-
bantur: ⁊ piſcium duorum. i. ꝓphe
tarū ⁊ ioannis predicatiōibus ale
bantur. Rab. Uel per duos piſces
⁊ prophetias ⁊ pſalmos habemus.
totum enim vetus teſtamentum i
his tribus completur. lege prophe
tis: ⁊ pſalmis. Hyla. Hec igitur pri
mum quia in his adhuc apoſtoli
obtulerunt: ſed ex his euangelioꝝ
predicatio in maiorem ſue virtutis
abundantiam creſcit. Accumbere
poſt hoc ſupra fenum populus iu-
betur non iam in terra iacens: ſed
lege ſuffultus: ⁊ tanq̄ꝫ terre feno
fructib⁹ operis ſui vnuſquiſqꝫ ſub
ſternitur. Hiero. Uł diſcūbere iubē
tur ſuper fenuʒ ⁊ ſecūdū aliuʒ euā
geliſtā per quinquagenos ⁊ cēte-
nos vt poſtq̄ꝫ calcauerint carnem
ſuam: ⁊ ſeculi voluptates: q̄ſi arēs
fenū ſibi ſubiecerint: tuncqꝫ quinq̄
genarij numeri preſentiam ad per
fectum centeſimi numeri culmen
aſcendant. Aſpicit autē ad celū: vt
illuc dirigēdos oculos doceat. Frā
gitur autem lex cum prophetis et
in eius medio proferuntur myſte
ria: vt quod integrum nō alebat di
uiſum per partes alat gentiū mul
titudinem. Hyla. Dantur aūt apo
ſtolis panes: q̄ꝛ per eos erant diui
ne gratie dona reddenda. Idē aūt

edentium numerus inuenitur: qui futurus fuerat crediturorũ. nam ſicut in libro actuũ cõtinet̃ ex iſrael populi infinitate virorũ quinqꝫ milia crediderunt. Hiero. Comederũt aũt quinqꝫ milia virorũ qui i perfectum virũ creuerant. mulieres aũt ꝛ paruuli: ſexus fragilis: ꝛ etas minor numero indigni ſunt. Unde ꝛ i Numerorum libro. ſerui mulieres ꝛ paruuli: ꝛ vulgus ignobile abſqꝫ nũero ꝑtermittit̃. Raba. Turbis aũt eſurientibꝰ nõ noua creat cibaria: ſed acceptis eis q̃ hẽbãt diſcipuli bñdixit: quia veniẽs in carne nõ alia q̃ꝫ q̃ ꝑdictã ſũt ꝑdicabat: ſed legis ꝛ ꝓphetarꝫ ſcripta myſteriis grauida eſſe demonſtrat. Qđ autẽ ſupeſt turbis: a diſcipulis tollit̃: qꝛ ſacratiora myſteria: q̃ a rudibꝰ capi nequeunt: nõ ſunt negligẽter hñda: ſꝫ a. xij. aplis q̃ p. xij. cophinos ſignantur. ꝛ ab eorũ ſucceſſoribꝰ diligent̃ inq̃renda. Cophinis eñ ſeruilia opa agunt̃: ꝛ deus ĩfirma mũdi elegit: vt ↄfundat fortia. Quiqꝫ aũt milia ꝓ q̃nqꝫ ſenſibꝰ corporis: hi ſunt qui in ſeculari habitu exterioribus recte vti nouerunt.

Doctrina moralis.

¶ Et ſtatim cõpulit diſcipulos aſcendere in nauiculam: ꝛ precedere eum trans fretũ donec dimitteret turbas. Et dimiſſa turba aſcendit in montem ſolus orare. Uespe aũt facto: ſolus erat ibi. Nauicula aũt in medio mari iactabatur fluctibus. Erat enim cõtrariꝰ ventus. Quarta autꝫ vigilia noctis venit ad eos ãbulãs ſupra mare. Et vidẽtes eũ ſupra mare ambulantẽ: turbati ſunt dicentes: qꝛ phãtaſma eſt. Et pre timore clamauerunt. Statimqꝫ ieſus locutus eſt eis dicens. Habete fiduciã: ego ſũ. nolite timere. Rñdens aũt petrꝰ dixit. Dñe ſi tu es iube me vẽire ad te ſup aquas. At ipſe ait. Ueni. Et deſcendens petrꝰ de nauicula ambulabat ſuper aquas vt veniret ad ieſuꝫ. Uidens vero ventũ validũ veniẽtẽ timuit. Et cũ cepiſſet mergi clamauit dicẽs. Dñe ſaluũ me fac. Et cõtinuo ieſus extẽdẽs manũ appꝛehendit eũ: ꝛ ait illi. Modice fidei quare dubitaſti? Et cũ aſcendiſſet in nauiculã ceſſauit vẽtꝰ. Qui aũt in nauicula erãt venerũt ꝛ adorauerũt eũ dicẽtes: vere filiꝰ dei es

¶ Chry. diligẽtẽ examinationẽ eorũ q̃ fctã erãt tradere volẽs: eos q̃ ꝑmiſſũ ſignũ viderãt iuſſit a ſe ſeparari: qꝛ ꝛ ſi pñs viſus fuiſſet phãtaſtice ꝛ nõ i ꝟitate: feciſſe miraculũ dr̃etur: nõ tñ vt abſens. Et iõ dr̃. Et ſtati ↄpulit ieſꝰ diſcipulos aſcẽdere i nauiculã: ꝛ ꝑcedere eũ tranſ fretũ donec dimitteret turbas. Hiero. Quo ſmone oſtendit̃ iuitos eos a dño receſſiſſe: dũ amore ꝑceptoris ne ad punctũ q̃dẽ tpis ab eo volunt ſepari. Chry. Cõſiderãdũ aũt qꝫ cũ dñs magna opat̃ dimittit turbas docẽs nos nuſqꝫ gl'iam multitudinis ꝓſeq̃: neqꝫ attrahere multitudinẽ. Et iterũ docet: nõ debere turbis nos cõmiſcere ↄtinue: neqꝫ fugere multitudinẽ ſemꝑ: ſꝫ alterutrũ viciſſim facere. vñ ſeq̃t̃. Et dimiſſa turba aſcẽdit i mõtẽ ſolꝰ orare. In q̃ nos docet: qꝛ ſolitudo bõa ẽ: cũ nos deũ iterpellare oporteat. ꝓpt̃ hoc ẽt ad deſtũ vadit ꝛ ibi pnoctat dũ orat: erudiẽs nos in oõne tranq̃llitatẽ q̃rere: ꝛ a tpe ꝛ a loco. Hiero. Qꝛ ãt aſcẽdit ſolꝰ orare: nõ ad eũ referas q̃dẽ q̃ q̃nqꝫ panibus q̃nqꝫ milia hoiuꝫ ſatiauit: ſꝫ ad eũ q̃ audita morte ioãnis ſeceſſit i ſolitudinẽ: nõ q̃ ꝑſonã dñi ſepareꝰ ſed quo opera eius inter deum hominemqꝫ diuiſa ſũt. Aug. đ cõ. euã. Põt ãt h̄ videri ↄtriũ: qꝫ mat. dimiſſis turbis eũ dicit aſcẽdere i mõtẽ: vt illic ſolꝰ oraret. Jo. ãt i mõte fuiſſe cũ eaſdẽ turbas pauit: ſꝫ cũ ꝛ ipe io. dicat poſt illđ miraculũ fugiſſe

Expoſitio litteralis.

Concordia euangeliorũ.

eū in mōtē ne a turbis teneret̄ que
eū volebant facere regē: vtiq; ma=
nifeſtū eſt ꝙ de monte in planio2a
deſcēderat qñ illi panes miniſtrati
ſūt. nec illud repugnat qđ matthe⁹
dixit. Aſcēdit in mōtē ſolus o2are.
Joannes aūt cū cognouiſſet: inquit
ꝙ venturi eſſent vt facerent eū re=
gem: fugit iterū in mōtē ipſe ſolus.
neq; eñ cauſa o2andi ꝯ2ia eſt cauſe
fugiendi. qñquidē ⁊ hinc dñs docet
hāc eſſe nobis magnā cauſam o2ā=
di: qñ eſt cauſa fugiendi. Nec illud
ꝯ2iū eſt ꝙ mattheus ṗus dixit eum
iuſſiſſe aſcendere diſcipulos in na=
uiculam: ac deinde dimiſſis turbis
aſcendiſſe in mōtē ſolus o2are. ioā
nes vero ṗus eū fugiſſe cōmemo2at
ſolū in mōtē: ac deinde. Ut aūt ſero
factū eſt inq̇t deſcenderūt diſcipuli
ei⁹ ad mare. ⁊ cū aſcēdiſſent nauim
ec̄. quis eñ nō videat ħ recapitulā=
do ioānē poſtea dixiſſe factū a diſci
pulis qđ iā ieſus iuſſerat añq; fu=
giſſet in montē. Hiero. Recte autē
q̄ſi inuiti ⁊ retractantes apl'i a dño
receſſerant: ne illo abſente naufra=
gia ſuſtinerent. Sequit̄ eñ. Ueſpe
aūt facto: ſolus erat ibi. i. in mōte.
Nauicula āt in medio mari iacta=
bat̄ fluctibus. erat eñ vētus ꝯ2ius.
Chry. Rurſus aūt diſcipuli tēpeſta
tē ſuſtinent ſicut ⁊ ṗus: ſ; tūc quidē
hñtes cū in nauigio hoc paſſi ſunt.
nūc āt ſoli exiſtētes. Paulatim eñ
ad maio2a eos ducit ⁊ ad ferendu;
oīa viriliter inſtruit: Hiero. Dño
quidē in mōtis cacumine cōmo2āte
ſtatim vētus ꝯ2ius o2it̄ ⁊ turbat ma
re: ⁊ piclitant̄ apl'i ⁊ tandiu iminēs
naufragiū pſeuerat q̄diu ieſus ve
niat. Chry. Tota aūt nocte dimittit
eos fluctuari: erigens eoꝝ co2 poſt
timo2ē in maius ſui deſideriū inuit=
tēs eos ⁊ in memo2iā ꝯtinuā. ꝓpter
hoc nō ꝯfeſtim eis aſtitit. vñ ſequit̄
Quarta aūt vigilia noctis venit ad
eos ābulās ſup2a mare. Hic. Sta=
Triplex vigilia militaris. tiōes eñ ⁊ vigilie militares i trina
horaꝝ ſpatia diuidunt̄. Qñ ꝰg dicit.
Quarta vigilia noctis veniſſe ad
eos dñm: oſ̄dit tota nocte piclita=
tos. Chry. Erudiens eos nō cito ſo
lutionē inquirere aduenientiū ma
lo2ū: ſed ferre ea q̄ cōtigūt viriliter.
qñ aūt putauerūt exui: tūc intēſus
eſt timo2. vñ ſequit̄. Et videntes eū
ſup2a mare ambulantē turbati ſūt
dicentes: q2 phantaſma eſt: ⁊ p2e ti=
mo2e clamauerūt. Semper eñ hoc
dñs facit cū ſoluturus ſit mala aliq̄
difficilia ⁊ terribilia īducit. Q2 eñ
nō eſt longo tp̄e tentari cū finiendi
ſunt agones iuſtoꝝ: volens āplius
eos lucrari auget eos certamia: qđ
⁊ in ab2aā fecit: vltimū certamē ten
tationē filij ponēs. Hic. Cōfuſus
aūt clamo2 ⁊ incerta vox magni cla=
mo2is indiciū eſt. Si aūt iuxta mar
chionē ⁊ manicheū dñs noſter non
eſt natus ex virgie ſ; viſus in phā=
taſmate. qūo nūc apl'i timēt ne phā
taſmata videāt? Chry. Xp̄s ergo nō
p2ius ſe reuelauit diſcipulis donec
clamauerūt: q̄to eñ magis inten=
debat̄ timo2: tāto magis letati ſunt
in eius pñtia. vñ ſequit̄. Statimq;
ieſus locutus eſt eis dicēs. habete
fiduciā: ego ſum. nolite timere. hoc
aūt verbū ⁊ timo2ē ſoluit: ⁊ fiduciā
p̄parauit. Hiero. Q2 aūt dicit. Ego
sum nec ſubiūgit quis ſit: vel ex vo ———— Ego ſū myſterium.
ce ſibi nota poterāt intelligere eū q̄
per obſcure noctis teneb2as loque
bat̄: vel ipſum eē ſcire poterāt: quē
locutū ad moyſen nouerant: hec di=
ces filijs iſrael. Qui ē miſit me ad
vos. In oībus aūt locis ardētiſſime
fide inuenit̄ petr⁹. Eode; igit̄ fidei
ardo2e quo ſemper nūc quoq; tacē=
tibus ceteris credit ſe poſſe facere
ꝑ volūtatē magiſtri: quod nō pote=
rat ꝑ naturā. vñ ſequit̄. Reſpōdēs
aūt petrus dixit. Dñe ſi tu es iube
me venire ad te ſuper aquas. q. d.
Tu p̄cipe et ilico ſolidabunt̄. vñ et
leue fiet co2pus qđ ꝑ ſe graue eſt.
Aug. de ver. do. Nō eñ poſſum hoc
in me ſed in te. Agnouit petrus q̄d
ſibi eēt a ſe. quid ab illo cuius vo=
lūtate ſe credidit poſſe. qđ nulla hu
mana infirmitas poſſet. Chr. Uide
aūt quātus eſt feruo2: quāta fides
non dixit O2a ⁊ dep2ecare: ſ; iube.

nõ em̃ ſolũ credidit q̃m põt xp̄s am-
bulare ſuper mare: ſed q̃m põt et
alios inducere? ⁊ cõcupiſcit veloci-
ter ad eũ ire. Hoc em̃ tã magnũ q̃-
ſiuit ꝑpt amorẽ ſolũ: nõ ꝑpt oſtẽta-
tionẽ. Nõ. n. dixit. Jube me ire ſup
aq̃s: ſ; Jube me venire ad te. Patet
ãt ꝙ cũ i miraculo ſupra poſito oñ-
derit ꝙ dñat mari: nũc ad mirabi-
liꝰ ſignũ eos iducit? vñ ſeq̃t. At ille
ait. Ueni. Et deſcendens petrus q̃ſi
molle ⁊ aereũ inceſſerit: rñdeãt q̃uo
ambulauerit petrus: quẽ vtiq ver
hoiem nõ negabũt. Raba. Deniq
theodorus ſcripſit corporale põdꝰ
nõ habuiſſe dñm ſ; carnẽ: ſed abſq
pondere ſup mare ambulaſſe: ſed
ↄtrã fides catholica ꝑdicat. Nam
dionyſius dicit: ꝙ nõ infuſis pedi-
bus corꝑale põdus hñtibus et ma-
teriale onus deambulabat ſup vn-
dã. Hiero. Petrus aũt qđ maiꝰ eſt
ſuperans. ſ. vndas maris: a mino-
ri turbat. ſ. a vẽti ĩpulſu. vñ ſequit
Uidẽs aũt ven. validũ ⁊c. Talis eſt
em̃ natura hũana vt multotiens in
magnis recte ſe habẽs: i minoribꝰ
reprehẽdat. hic aũt qđ petrꝰ timuit
differentiã demõſtrabat magr̃i et
diſcipuli: ſed alios diſcipulos miti-
gabat. Si em̃ in duobꝰ fratribꝰ ſeſſu-
ris ad dexterã moleſtati ſũt multo
magis hic moleſtati fuiſſent: nõdũ
em̃ erãt ſpũ pleni. poſtea ꝟo ſpũa-
les effecti vbiq petro ꝑmatũ cõce-
dunt ⁊ in cõcionibus eũ premittũt.
Hiero. Paululũ etiã relinquit tẽta-
tioni: vt augeat fides: ⁊ ĩtelligat ſe
nõ facultate poſtulationis: ſed po-
tẽtia dñi cõſeruatũ. Ardebat enim
in aīo eius fides: ſed hũana fragi-
litas in ꝓfundũ trahebat. Aug. de
ver. do. Preſumpſit ergo petrus de
domino: titubauit vt hõ. ſ; rediuit
ad dominũ vñ ſequit. Et cũ cepiſ.
mer. cla. di. Do. ſal. me fac. Nũq̃d
aũt dñs deſereret titubantẽ. quem
audierat ĩuocãtẽ? vñ ſequit. Et ↄti.
Je. extẽ. ma. appꝛehẽdit eũ. Chry.
Ideo aũt non inmuxit ventis quie-
ſcere. ſed extẽdẽs manũ apprehẽ-
dit eũ: quoniã illius fide opꝰ erat.

Error theodo-ri.

Cum enim q̃ a nobis ſunt defecerit
tũ ea que a deo ſunt: ſtant. Ut igit
mõſtraret: q; nõ venti immiſſio ſed
illius modica credulitas periculũ
opabatur. ſubditur. Et ait illi. Mo-
dice fi. quare du. In q̃ manifeſtat:
q; neq ventus nocere potuiſſet ſi fi-
des firma fuiſſet. Sicut aũt pullũ
ante tẽpus ex nido exeuntẽ ⁊ caſu-
rũ mater alis portãs rurſus ad ni-
dũ reducit: ita ⁊ xp̄s fecit. vñ ſequi-
tur. Et cũ aſcen. in naui. ceſ. ven. q̃
aũt erant in naui: vene. ⁊ adora. eũ
dicen. Uere filius dei es. Raba. Qđ
quidẽ de nautis ĩtelligẽdũ eſt ſiue
de apoſtolis. Chry. Uide aũt qua-
liter paulatĩ ad id qđ eſt excelſius
vniuerſos ducebat. Supra em̃ icre-
pauit mare. nunc aũt magis virtu-
tẽ ſuã demõſtrat ſuper mare ambu-
lando: ⁊ alijs hoc idem facere iuben-
do ⁊ ꝑiclitantem ſaluãdo. ideoq di-
cebant ei. Uere fi. dei es. qđ ſupra
nõ dixerãt. Hiero. Si ergo ad vnũ
ſignũ trãquillitate maris reddita
que poſt nimias procellas interdũ
⁊ caſu fieri ſolet naute atq rectores
vere filium dei confitentur: cur Ar-
rius ipſum in eccleſia ꝑdicat crea-
turã? Aug. đ ꝟ. do. Myſtice ãt mõs
altitudo eſt. Quid ãt altiꝰ celo ĩ hoc
mũdo? Quis ꝟo ĩ celũ aſcẽdit nouit
fides noſtra. Cur aũt ſolus aſcen-
dit in celũ? quia nemo aſcendit in
celũ: niſi qui de celo deſcẽdit: q̃uis
⁊ cum in fine venerit ⁊ nos in celũ
leuauerit: ẽt tunc ſolus aſcẽdet: q;
caput cum corpore ſuo vnus eſt xp̄s
nunc autem ſolum caput aſcendit
Aſcendit aũt orare: q; aſcendit ad
patrẽ ꝓ nobis interpellare. Hyla.
Uel ꝙ veſpere ſolus eſt: ſolitudinẽ
ſuam in tempore paſſionis oſtẽdit:
ceteris trepidatiõe dilapſis. Hie.
Aſcendit ẽt in montem ſolus quia
turba ad ſublimia ſequi non poteſt
niſi docuerit eam iuxta mare in li-
tore. Augu. de ver. do. Uerũtamen
dum xp̄s orat in excelſo: nauicula
turbatur magnis fluctibus in pro-
fundo: ⁊ q̃ insurgunt fluctus poteſt
iſta nauicula turbari: ſed quia xp̄s

Arrius taxatur

Anagoge.

orat nō pōt mergi. Naviculā ꝗppe iſtam eccleſiam cogitate: turbulentū mare hoc ſeculū. Hyla. Qḋ autē nauē cōſcendere diſcipulos iubet: ⁊ ire trās fretū dū turbas ipſe dimittit: ⁊ dimiſſis turbis aſcendit in mōtē orare: eſſe intra eccleſiam iubet:

Allegoria.

et periculū fieri vſq in id tempus quo reuertens in claritatis aduētu populo omni qui ex iſrael erit reliquus ſalutē reddat: eiuſq peccata dimittat: dimiſſoq eo vel in celeſte regnum potius admiſſo agens deo patri gratias in gloria eius ⁊ maieſtate conſiſtat. Sed inter hec diſcipuli vento ac mari deferūtur: et totius ſeculi motibus inmūdo ſpiritu aduerſante iactantur. Augu. de ver. do. Cū enim aliquis impie voluntatis maxime ptātis perſecutionem indicit eccleſie: ſuper naviculā xp̄i grandis vnda cōſurgit. Raba. Uñ bñ dicitur q̄ꝛ nauis erat in medio mari: ⁊ ipſe ſol9 in terra: q̄ꝛ nōnūq̄ eccleſia tantis preſſuris eſt afflicta vt eā dñs deſeruiſſe videretur ad tēpus. Augu. de ver. do. Uenit aūt dominus ad viſitandos diſcipulos ſuos ꝗ turbabātur in mari quarta vigilia noctis. i. extrema pte noctis vigilia eñ vna tres horas habet: ac ꝑ hoc nox quattuor vigilias hꝫ. Hyla. Prima igitur vigilia fuit legis. ſc̄da ꝓphārū. tertia corporalis aduentus. quarta in reditu claritatis. Augu. de ver. do. Quarta igit̄ vigilia noctis: hic eſt pene iā nocte finita veniet in fine ſeculi: iniquitatis nocte tranſacta ad iudicandum viuos ⁊ mortuos. venit aūt mirabiliter. Surgebant eñ fluctus: ſꝫ calcabant̄. Quātūlibet eñ ptātes ſeculi cōſurgant: ꝑmit eaꝝ caput nr̄m caput. Hyla. Ueniens aūt xp̄s in fine inuenit eccleſiā feſſā ⁊ antixp̄i ſp̄ū et toti9 ſeculi motib9 inuenit circūactā. Et q̄ꝛ de antixp̄i ꝯſuetudine ad oēm tētationū nouitatē nouitatē ſolliciti erūt: et ad domini aduētum expaueſcent falſas rerū imagines metuentes. Sed bonus oīs timorē depellet dicens. Ego ſum. ⁊ aduentus ſui fide metū naufragij imminētis repellet. Augu. de que. euan. Uel ꝙ dixerūt diſcipuli phātaſma eſſe ſignat: q̄ꝛ quidā qui ceſſerit diabolo de xp̄i aduentu dubitabunt. Qꝛ aūt petrus implorat auxiliū a dño ne mergat̄: ſignat ꝗbuſdā tribulationibus ēt poſt vltimā pſecutionē purgatum in eccleſia: qḋ et paulus ſignat dicens. Saluus erit ſic tñ quaſi ꝑ ignē. Hyla. Uel ꝙ petrus ex omni cōſiſtentiū in naui numero reſpōdere audet: ⁊ iuberi ſibi vt ſupra aquas ad dñm veniat pcat̄ paſſionis tēpore voluntatis ſue deſignat affectum: dum veſtigijs dñi inherens ad contēnēdam mortē conatus eſt. Sed infirmitatē future tentationis timiditas eius oſtēdit. Per metū enim mortis vſq ad negandi neceſſitatē coactus eſt. Clamor aūt eius pnie ſue gemitus eſt. Raba. Reſpexit dñs: ⁊ ad pniaꝫ cōuertit: manū extēdit: ⁊ indulgentiā tribuit: ⁊ ſic diſcipulus ſalutē inuenit: q̄ꝛ nō eſt volentis neq currentis ſed miſerentis dei. Hyla. Qꝛ autem trepidante petro ꝟtutē perueniendi ad ſe dñs nō indulcit: ſed manu apprehenſum ſuſtinuit: hec eſt ratio. ſolus eñ paſſurus ꝓ oībus: ſolus peccata ſoluebat. nec sociū admittit quicꝗ dvniuerſitati pſtat̄ ab vno

Tropologica expō.

Augu. de ver. do. In vno ēt aplo. ſ. petro in ordine aploꝝ primo ⁊ pcīpuo in ꝗ figurabat̄ eccleſia: vtrūq genus ſignificandū fuit. i. firmi in hoc ꝙ ſup aquas ambulauit: ⁊ infirmi in hoc ꝙ dubitauit. nā ⁊ vnicuiq ſua cupiditas tempeſtas eſt. amas deū: ambulas ſupra mare. Sub pedibus tuis eſt ſeculi timor: amas ſeculū abſorbet te. Sed cum fluctuat cupiditas cor tuū vt vincas cupiditatē: inuoca xp̄i diuinitatē. Raba. Aderit aūt dñs ſi ſopitis tētationū periculis ꝓtectionis ſue fiduciā retribuat: ⁊ hoc diluculo appropinquante. cū eñ hūana fragilitas preſſuris obſita: ſuarū virtuꝫ puritatē ꝯſiderat: erga ſe tenebras cernit. Cū aūt mentē ad ſupernum

p̄ſidiū erexerit: repente exortū lu
ciferi cōſpicit qui totā vigiliā matu
tinā illuminat. Nec mirandum ſi
aſcendente in naviculam dño ven
tus ceſſavit: in quocunq; eñ corde
dominꝰ p gratiā adeſt: mox vniuer
ſa bella quieſcunt. Theo. Aſcenſu
ẽt xp̄i in navi: ventū ꝛ mare eſſe ſe
datum poſt claritatis ſue reditum
eterna eccleſie pax ꝛ tranquillitas
indicaẽ. ꝛ q3 tunc manifeſtius adue
niet: recte admirantes vniuerſi lo
cuti ſūt. Vere filius dei es. Cōfeſſio
enim vniuerſorum tunc abſoluta ꝛ
publica erit: dei filium non iā in hu
militate corpea ſ3 in glia celeſti pa
cẽ eccle reddidiſſe. Aug. de q. euā.
Anagoge. Signatur enim claritatem eius
tunc manifeſtaz futurā per ſpē
iā videntibus qui p fidē nūc ābulāt.

¶ Et cū trāſfretaſſet venerūt
in terrā genezareth. Et cū co
gnouiſſent eū viri loci illiꝰ: mi
ſerunt in vniuerſam regionem
illam et obtulerūt ei oēs male
habētes: ꝛ rogabant eū: vt vel
fimbriā veſtimenti eius tange
rent. Et quicunq; tetigerunt
ſalui facti ſunt.

¶ Remigi. Narrauerat ſuperius
euāgeliſta dñm iuſſiſſe diſcipulos
ſuos aſcendere in naviculā: ꝛ p̄ce
dere eū trās fretum nūc autẽ in in
cepta intentione perſeuerans dicit
quo trāſfretando puenerint dicēs.
Et cum tranſfre. ven. in ter. gene.
Ra. Terra genezar iuxta ſtagnū
genezareth a loci ipſius natura no
men trahēs qua criſpantibꝰ aquis
de ſeipſo ſibi excitare aurā perhi
betur. greco eñ vocabulo q̄ſi gene
rās ſibi aurā dr̄. Chr. Monſtrat aūt
euāgeliſta q̄ poſt multū tp̄s ad p
tes illas xp̄s venerat. Et iō ſequiẽ.
Et cum cogno. eū viri lo. il. miſe. in
vni. regi. illā. Hier. Cognouerūt aūt
eū rumore: non facie: vel certe p ſi
gnoꝝ magnitudine q̄ ppetrabat in
populis: vultu plurimis notꝰ erat.

Et vide q̄ta fides ſit hoīum terre
genezareth: vt nō p̄ſentiū tm̄ ſalute
contēti ſint: ſ3 mittāt ad alias p cir
cuitū ciuitates. Chr. Nec eñ ſimi
liter vt p̄us ad domos trahebant ꝛ
tactū manus inqrebāt: ſ3 cū maiori
fide eū alliciebāt. vñ ſequiẽ. Et obs
tu. ei oēs ma. ha. ꝛ roga. eū. vt ſim.
veſti. eius tan. Mulier eñ q̄ fluxū
ſanguinis patiebaẽ: vniuerſos hāc
ſapiētiā edocuit: vt. ſ. tangēdo fim
briā veſtimenti xp̄i ſaluarenẽ. Vn̄
ẽt q̄ tp̄s q̄ xp̄s abſēs fuit: ſi ſolū fidē
eoꝝ diſſoluit: ſ3 ꝛ maiorē reddidit:
cuius virtute oēs ſaluati ſunt. ꝛ iō
ſequiẽ. Et quicunq; tetigerūt: ſalui
facti ſunt. Hiero. Si aūt ſcirēꝰ qd
in nr̄a lingua reſonat genezareth
intelligēmꝰ q̄uo ieſus p typū aplõꝝ Anagogica expoſitio.
ꝛ nauis eccleſiā de pſecutiōis nau
fragio liberatā tranſducat ad litꝰ
ꝛ in trāquilliſſimo portu faciat re
quieſcere. Raba. Genezar eñ inter
pretaẽ ortus p̄ncipiū. tūc aūt plena
nobis tribueẽ trāqllitas: qñ para
diſi p xp̄m nobis reſtitueẽ heredi
tas: ac p̄me ſtole iocunditas. Theo.
Vel aliter. Finitis legis tempori
bus: et ex iſrael quinq; milibus vi
rorum intra eccleſiam collocatis
iam credentium populus occurrit
iam ipſe ex lege, per fidem ſaluus:
reliquos ex ſuis īfirmos egrotoſq;
offerunt domino: oblatiq; fimbrias
veſtimentorum contingere opta
bant ſalui per fidem futuri: ſed vt
ex veſte tota fimbrie: ita ex domi
no noſtro ieſu chriſto ſancti ſpiri
tus gratia virtus exiſt que apoſto
lis data: ipſis quoq; tanq̄ ex eodē
corpore exeuntibus ſalutē his qui
contingere cupiunt ſubminiſtrant.
Hieronimus. Vel fimbriam veſti
menti eius minimū mandatum in
tellige: qd qui tranſgreſſus fuerit:
minimus vocabitur in regno celo
rum: vel aſſumptionem corporis
per quam venimus ad verbū dei.
Chryſoſtomus. Nos autem non ſo
lum fimbriam aut veſtimentū xp̄i
habemus: ſed etiā corpꝰ eius vt co
medamus. Si ergo q̄ fimbriā veſti

menti eius tetigerũt: tantã accepe
runt ꝟtutẽ: multo magis qui totuȝ
ipſum ſument. Cap. xv.

TUnc acceſſerũt ab
hieroſolymis ſcri-
be et phariſei dicẽ
tes. Quare diſci
puli tui tranſgre-
diuntur traditiones ſeniorũȝ?
Non enim lauãt manus ſuas
cũ panẽ manducãt. Ipſe auteȝ
reſpondens ait illis. Quare et
vos trãſgredimini mandatum
dei propter traditionẽ veſtraȝ
Nã deus dixit. Honora patrẽ
et matrẽ: ⁊ qui maledixerit pa
tri vel matri: morte moriatur.
Uos aũt dicitis. quicũq; dixe-
rit patri vel matri mun⁹ qḋcũ
q; eſt ex me tibi ꝓderit: et non
honorificabit patreȝ ſuum aut
matrẽ ſuã: et irritũ feciſtis mã-
datũ dei ꝑpẽ traditionẽ vr̃am.

¶ Raba. Hoies genezareth et mi-
nus docti credunt: ſȝ qui ſapientes
videntur ad pugnã veniũt: iuxta il
Concordia euãgeliſtaꝝ lud. Abſcondiſti a ſapientib⁹ et pru
dentibus et reuelaſti ea paruulis.
vnde dicit. Tunc acceſ. ad eum ab
hiero. ſcri. et pha. Augu. de cõ. euã.
Ita aũt conſerit euangeliſta narra
tiõis ſue ordinẽ dicẽs. Tunc acceſ
ſerunt: vt oſtẽ ipſe tranſitus idicat
rerũ etiã conſequẽtiũ ordo ſeruet.
Chry. ꝑpter hoc aũt euãgeliſta hic
tp̃s deſignat: vt oñdat ineffabilem
illorum nequitiã nulli cedentẽ. tũc
eni venerunt qñ plurima ſigna opa
tus eſt: quando infirmos ex tactu
fimbrie curauerat. Qḋ aũt ab hiero
ſolymis veniſſe dñr ſcribe et phari
ſei: ſciẽdũ ẽ quod per oẽs trib⁹ erãt
diſſeminati: ſed q̃ in metropoli ha-
bitabãt: peiores alijs erant: velut
ampliori fruentes honore: et maio
rẽ ſupbiã poſſidẽtes. Remi. Dua-
bus aũt de cauſis reprehẽduntur:
et quia ab hieroſolimis venerãt. i.
a loco ſctõ deſcenderant: et quia ſe
niores populi: ⁊ legis doctores erãt
et non ad diſcendum: ſȝ ad reprehẽ
dendum dñm venerãt. Subdit eniȝ
Dicentes: quare diſci. tui trãſgre.
tra. ſenio. Hiero. Mira phariſeorũ
ſcribarũq; ſtultitia: dei filiũ arguũt
quare traditiões hominũ et prece-
pta non ſeruet. Chry. Uide aũt q̃l'r
et a ſua interrogatione capiũt. Nõ
enim dicunt. Quare trãſgrediũt le
gẽ moyſi: ſed Traditionẽ ſeniorũ.
vnde manifeſtũ ẽ ꝙ multa noua in
ducebant ſacerdotes: q̃uis moy-
ſes dixerit. Non adijcietis ad ver- Superſtitio ſacerdotũ
bum quod ego propono vobis ho-
die: et non auferetis ab eo. et quã-
do oportebat eos ab obſeruationi-
bus liberari: tunc amplioribus ob-
ſeruationib⁹ ſe alligabãt: timẽtes
ne aliquis eoꝝ pͥcipatũ auferret:
terribiliores eſſe volentes q̃ et ipſi
eẽnt legiſlatores. Remi. Que auteȝ
fuerint traditiões manifeſtat mar
cus. cũ ait. Phariſei et oẽs iudei ni
ſi crebro lauẽt manus ſuas: nõ mã-
ducant panẽ. vnde et h̃ diſcipulos
reprehendunt dicentes: Non. n. la.
ma. ſu. cũ pa. mã. Beda. ſup Mat-
the. Uerba ei ꝑphaꝝ carnal'r acci-
pientes qḋ dictuȝ erat: Lauamini
et mundi eſtote. de corpe ſolum la-
uando curabãt. et ideo ſtatuerant
non niſi lotis manibus manducã-
dũ eẽ. Hiero. Manus aũt id eſt opa
non corporis: ſed aie lauande ſunt
vt fiat in illis verbum dei. Chry. Iõ
aũt diſcipuli non lotis manib⁹ mã
ducabant: q̃ iaȝ ſuperflua deſpicie
bant: ea ſolum que ſunt neceſſaria
attendentes: et neq; non lauari pro
lege habentes: ſed vt contingebat
alterutrũ facientes. Qui eni et ip-
ſum neceſſarium cibum contemne
bãt q̃l'r circa h̃ ſtudiũ haberẽt? Re
mi. Uel reprehẽdebãt phariſei di-
ſcip'os dñi nõ ḋ iſta lauatione q̃ cõ
ſucto more ꝯgruis et neceſſarijs tẽ
porib⁹ agit: ſȝ ḋ illa ſuperflua q̃ de
ſuperſtitioſa traditione ſeniorum
fuerat reperta. Chryſoſto. Xp̃s

aūt non excuſauit: ſed confeſtim reaccuſauit demōſtrās q̄ꝫ eū qui magna peccat ꝓ puis pctīs alioꝝ ſollicitū eſſe nō opꝫ. vn̄ ſequit̄. Ip̄e aūt rn̄dēs ait ill'. Quare ⁊ vos traſgredimini mādatū dei ꝓpter traditionē vr̄aꝫ? Nō aūt dicit ꝙ bn̄ faciūt trāſgredientes: vt nō det eis occaſionē calūnie: neqꝫ tn̄ vitupat qd̄ ab apl'is factū eſt: ne approbet eorum traditiōes. Neqꝫ rurſus accuſat ſeniores: ne tāqꝫ iniuriatorē eū repuliſſent: ſꝫ increpat eos q̄ aduenerāt: tāgēs ēt ſeniores q̄ talē traditionē ſtatuerāt dicēs. Hiero. Cū vos ꝓpter traditionē hoīum p̄cepta dei negligatis: Ire diſcipulos meos arguēdos creditis: ꝙ ſeniorum iuſſa puipēdāt: vt dei p̄cepta cuſtodiāt? nā de⁹ dixit ho. pa. ⁊ ma.

Honor quid in ſcriptura.

Honor in ſcripturis nō tm̄ in ſalutationib⁹ ⁊ officijs deferēdis ē q̄tuꝫ in elemoſynis ac munerū oblatiōe ſentit̄. Honora inq̄t apl's viduas q̄ vere vidue ſūt. hic eīn honor donū intelligit̄. Precepat ḡ dn̄s vel imbecillitates vl' etates vl' penurias parētū cōſyderās vt filij honorarēt ēt in vite neceſſarijs miniſtrādis parentes ſuos. Chry. Uoluit aūt mōſtrare ꝙ parētes eēnt valde honorādi: ꝑ h̄ ꝙ adiūxit ⁊ p̄miū ⁊ penā: ſꝫ dn̄s h̄ p̄miū p̄termittēs ꝙ honorātib⁹ repromittit̄. ſ. eē lōgeuū ſup terrā ponit qd̄ terribili⁹ ē. ſ. penā: vt ⁊ ipſos ſtupefaceret: ⁊ alios attraheret. vn̄ addit. Et q̄ maledixerit pr̄i vel matri morte moriat̄. in q̄ demōſtrat eos morte dignos eſſe. Si eīn q̄ v̄bo dehonorat parētē morte punit̄: multo magis vos q̄ ope ⁊ mō ſolū dehōnoratis parētes: ſꝫ ⁊ alios hoc docetis. Qui igit̄ neqꝫ viuere debetis: q̄lr̄ meos diſcipulos icuſatis? Quō aūt dei mādatū trāſgrediant̄. manifeſtat cū ſubdit. Uos aūt dicitis. Quicūqꝫ dixe. pa. vl' ma. mun⁹ qd̄cūqꝫ eſt ex me: tibi ꝓde. ⁊c̄. Hiero. Premiſſam eīn ꝓuidētiſſimaꝫ dei legē volētes ſcribe phariſeiqꝫ ſubuertere: vt impietatē ſub nomine pietatis inducerent: docuerūt peſſimos filios: vt ſi q̄s ea q̄ parētib⁹ offerēda ſunt: deo voluerit ſolucrē q̄ ver⁹ eſt pr̄: oblatio dn̄i p̄ponat̄ pentūm muneribus. Gl. vt ſit ſenſus. Qd̄ ego offero deo ⁊ mihi ⁊ tibi ꝓderit ⁊ īō nō d̄bes ſūere. ſ. res meas ī tuos vſus: ſed pati vt deo offerā. Hiero. Uel certe ipſi parētes q̄ deo conſecrata cernebāt: ne ſacrilegij crimē incurrerēt: declināntes egeſtate cōficiebāt̄: atqꝫ ita fiebat vt oblatio liberoꝝ ſub occaſione tēpli ⁊ dei ī lucra cederent ſacerdotum.

Senſus v̄boꝝ.

Gl. vt ſit ſenſus. Quicunqꝫ. i. q̄ſq̄s vr̄m o iuuenes. Dixerit. i. dicere potrit. vel dicet patri vel matri. O pater: munus quod eſt deo ex me ſaꝫ deuotum ꝓderit tibi adiuuando. q̄ſi diceret. non debes ſumere: ne ſis reus ſacrilegij. Uel poteſt legi per defectū hoc mō. Quicūqꝫ dixerit patri ⁊c̄. ſubaudi faciet dei mādatum vel cōplebit legē vel erit dignus vita eterna. Hiero. Poteſt autē ⁊ hūc breuiter habere ſenſum. Copellitiſ inq̄t filios: vt dicant parentib⁹ ſuis Quodcūqꝫ donū oblatur⁹ erā deo in tuos cōſumo cibos: tibiqꝫ ꝓdeſt o pater ⁊ mater: quaſi diceret non. Glo. Et ſic ꝓpter iſtas perſuaſiōes auaricie veſtre ille iuuenis nō honorificabit patrē ⁊ matrē. vn̄ ſequit̄ Et n̄ honorificabit p̄reꝫ. ⁊ mr̄eꝫ q̄ſi diceret: Uos filijs iſta peſſima ſuaſiſtis: ⁊ ꝓpter hoc filius poſtea patrē ⁊ matrē non honorificabit: ⁊ ita mādatū dei de ſuſtētādis parētib⁹ feciſtis irritū: propter traditioneꝫ veſtram ſcilicet auaricie veſtre ſeruientes Augu. Contra aduerſariū legis ⁊ prophetarum. Euidenter autem hic chriſtus oſtendit ⁊ illam eſſe dei legem quam heretic⁹ blaſphemat: ⁊ iudeos habere ſuas traditiones a libris propheticis ⁊ legitimis alienas: quas apoſtolus appellat prophanas fabulas ⁊ viles. Augu. Contra Fauſtum. Multa etiam nos hic domin⁹ docet: ⁊ in deos a deo ſuo ſe nō auerterent ei⁹ mandata non tantum ſe non infrigere: verum etiam illos a quibus

infringerent arguere: et non niſi per moyſen iſta mandaſſe. Augu. de queſti. euāgeliſta. Vel aliter: Munus quodcūq eſt ex me: tibi proderit. id eſt munus quod offers cauſa mei: ad te iam ptinebit: quibus verbis ſignificant filii iam ſibi nō neceſſe eē parentū pro ſe oblationes q ad eam etatem perueniſſent: vt poſſent iam ipſi offerre pro ſe. In hac ergo etate cōſtitutos vt poſſent parentibus ſuis hoc dicere. cū hoc dixiſſent negabāt phariſei reos eſſe ſi parentibus nō pſtarēt honorem.

¶ Hypocrite: bene pphetauit de vobis eſaias dicēs. Populus hic labiis me honorat: cor autem eorū lōge eſt a me. Sine cauſa aūt colunt me docētes doctrinas et mandata hoīuz. Et cōuocatis ad ſe turbis dixit eis. Audite et itelligite. Nō qđ itrat i os coīquinat hoīem: ſʒ qđ pcedit ex ore hoc coīquinat hominem.

¶ Chry. Monſtrauerat dominus q phariſei non erant digni accuſare trāſgredientes mādata ſeniorū cum dei legem deſtruerēt. Rurſus aūt demonſtrat hocipſʒ et a ppha. vnde dicit. Hypocrite bene ppheta uit de vobis eſaias dicēs. Populus hic labiis me honorat. cor aūt eorū longe eſt a me. Remi. Hypocrita dr ſimulator: quia aliud ope ſimulat ꝛ aliud corde geſtat. Iſti ergo bene hypocrite dicuntur: qr ſub honore dei terrena ſibi lucra accumulare cupiebāt. Raba. Preuidit aūt eſaias ſimulatiões iudeorū q in dolo pugnarent contra euangelium. Et ideo dicit ex perſona dni. Popul' hic labiis eum honorat ꝛc. Remi. Iudeorū nāq populus labiis ꝛ ore deo appropiquare ꝛ honorare eum videbatur: quia vnius dei cultum ſe habere gloriabatur: ſed corde lōge a deo receſſit: qr viſis ſignis atq miraculis nec diuinitatem eius cognoſcere: nec eū ſuſcipere voluerūt. Raba. Item labiis eū honorabant qm dicebant. Magiſter: ſcim' quia verax es. ſed cor eorū longe ab eo fuit quando miſerunt inſidiatores vt eū caperent i ſermone. Glo. Uel commendando exteriorē mūditiā eum honorabant: ſed dum interiori que vera eſt carebant. cor eorum lōge erat a deo: et illis talis honor inutilis erat. vnde ſequit. Sine cā aūt colunt me: docentes doctrinas ꝛ mandata hoīnū. Raba. Nō eniʒ habebunt mercedē cū veris cultoribus docentes doctrinas et mandata hominum cōtemptis pceptis diuinis. Chry. Augmētata hac accuſatione phariſeorum a teſtimonio pphete: et illis non emēdatis: iam eis non loquitur ſed turbis. vñ dicit. Et cōuocatis ad ſe turbis dixit eis. Audite et itelligite. Qr turbis dogma excelſum et multa phia plenum propoſiturus erat: nō ſimplr hoc enunciat ſed ſuſceptibileʒ facit ſermonē: pmo quidem et ore ꝛ ſollicitudine exhibita circa turbas: qđ oſtendit euangeliſta dicēs. Et cōuocatis ad ſe turbis. Deinde et ſuſceptibilē facit ſermonē ex tempore: qr poſt mortuos ſuſcitatos: poſt victoriam contra phariſeos habitā: tunc legem proponit: vt facilius iſtu ſapiatur. Et non ſolum ſimpliciter turbas aduocauit: ſed etiam eos attentiores fecit in hoc q dixit. Audite et intelligite. i. attēdite et erigamini mente ad hoc audiendum. Non autem dixit eis. Nihil eſt obſeruatio eſcarum: neq q moyſes male iniunxerat: ſed per modum admonitionis et conſilii a rerum ipſarum natura teſtimonium accipiens ait. Non quod intrat in os coinquinat hominem: ſed quod procedit ex ore: hoc coinquinat hominē. Hieronimus habet cōmunicat. Hiero. Uerbum cōmunicat proprie ſcripturarum eſt: et proprio ſermone non teritur. populus autem iudeorum cum partem dei ſe eſſe iactās: cōes cibos vocat qbus oēs vtū

Hypocriſis ratio.

Obſeruatio eſcarū.

tur hoies. ℣bi grā. Si illā carnem oſtreas:lepores:⁊ iſt iſmodi animātia que vngulā nō findunt: nec ruminānt:nec ſquāmo/a in piſcibus ſunt. Unde ⁊ in actib᷑ ap̄oſtoloꝝ ſcriptū eſt. Qḋ deus ſanctificauit: tu ne cōe dixeris. Cōe ergo qḋ ceteris hoibus patet quaſi nō ḋ parte dei pro immūdo appellaꝛ. Augu. cōtra Fauſtū. Teſtamēto aūt veteri nō eſt cōtraria iſta ſnīa:q̄ dn̄s dicit. Nō qḋ itrat in os ⁊c. ⁊q̄ ap̄ls dicit. Omnia munda mundis: ⁊ omnis creatura dei bona eſt. Si poſſunt hoc apoſtolum de ipſis dixiſſe naturis intelligāt manichei. illas autem litteras propter quaſdā prefigurationes tempori congruētes: animalia quedam non natura ſed ſignificatione imūda dixiſſe. Itaqꝫ ℣bi gratia. Si de porco ⁊ agno requiratur vtrunqꝫ natura mundū eſt:quia omnis creatura dei bona eſt. quadāvero ſignificatione agn⁹ mundus. porcus immundus eſt tāqꝫ ſi ſtultum ⁊ ſapiētē diceres: vtrūqꝫ hoc verbum natura vocis ⁊ litterarum ⁊ ſyllabarum quibus conſtat vtiqꝫ mundum eſt. ſignificatione autem vnum horū verbū qḋ dicitur ſtultus:imūdū dici pōt:nō natura ſui:ſed qm̄ quoddā imundū ſignificat. Et fortaſſe qḋ eſt in rerū figuris porc⁹:hoc eſt i hoiuꝫ genere ſtultus. ⁊ tā illud aīal q̄ iſte due ſyllabe qḋ dr̄ ſtultus quoddā vnū idēqꝫ ſignificāt. Immundū quippe illud aīal in lege poſitū eſt: eo q̄ nō ruminet nō aūt hoc ei⁹ vitiū: ſꝫ natura eſt. Sunt aūt hoies qui per hoc aīal ſignificanꝛ imundi ꝓprio vitio nō natura:qui cū libēter audiant ℣ba ſapiētie:poſtea de his olno nō cogitāt. Qḋ enim vtile audieris velut ab inteſtino memorie:tanqꝫ ad os cogitatiōis recordādi dulcedie reuocare:quid aliud eſt q̄ ſpiritaliter ruminare:qḋ qui nō faciūt:illorum aīalium genere figurantur. Hec aūt ſimilitudines rerū in locutiōibus vel obſeruationib⁹ figuratis rōnales mentes vtiliter ⁊ ſuauiter

Notula pulchra

mouēt:ſꝫ ꝓori populo multa talia nō tm̄ audiēda verū etiā obſuāda precepta ſunt. Tēpus em̄ erat quo nō tm̄ dictis:ſed etiā factis ꝓphetizari oportebat ea que poſteriore tpe ⁊uerāt reuelāda. qbus per xp̄ꝫ atqꝫ in xp̄o reuelatis fidei gētium onera obſeruationū nō ſunt impoſita ꝓphetie tamē eſt auctoritas cōmēdata. Requiro aūt a manicheis vtꝝ iſta dn̄i ſnla q̄ dixit nō inquinari his hoiem que in os eius intrāt: vera aut falſa ſit. Si falſam dicūt: cur eoꝝ doctor Adimant⁹ a chriſto prolatam dicēs ad expugnādū vetus teſtamētū obiecit? Si autē ℣a eſt cur aduerſus eā credūt ſe coinquinari? Hiero. Opponat aūt prudens lector ⁊ dicat. Si qḋ intrat in osmō coinquinat hoiem:quare ido lotitis non veſcimur? Sciendū igitur q̄ ipſi quidē cibi ⁊ ois dei creatura per ſeimunda ſit ſed idoloꝝ ⁊ demonum inuocatio ea facit immunda apud eos ſcilicet qui cum conſcientia idoli idolotitum manducant:⁊ conſcientias eorum cum ſit infirma polluitur:vt apoſtol⁹ dicit. Remi. Quicunqꝫ autem tante fidei eſt vt intelligat creaturaꝫ dei nullo modo inquinari poſſe:ſanctificeꝛ cib⁹ ꝑ ℣bū dei ⁊ orōnē:⁊cōedat q̄cq̄d vult:ita tm̄ q̄ h̄ ſnia offendiculū nō fiat infirmis:vt apoſtol⁹ dicit.

Doctor manicheoꝝ.

¶ Tunc accedentes diſcipuli eius dixerunt ei: Scis quia phariſei audito hoc verbo ſcādalizati ſunt? At ille reſpondens ait. Omnis plātatio quā non plantauit pater meus celeſtis eradicabitur. Sinite illos ceci:ſunt ⁊ duces cecoruꝫ. Cecus autem ſi ceco ducatuꝫ preſtet ābo i foueā cadūt.

¶ Hie. Ex vno ſmōe dn̄i ois ſupſticio obſuationū iudaicaꝝ fuerat eliſa: q̄ i cib᷑ ſumēdis abominādiſqꝫ religionē ſuā ſitā arbitrabāꝛ. Chr. Premiſſa itaqꝫ cū audiſſent phariſei:nihil ⁊dixerūt illi:q̄ vehemēt

eos ↄuicerat:nō redarguēdo ſolū:
ſed ⁊ dolū illoꝝ ꝑpalādo:ſed ſcan=
dalizati ſunt:phariſei.ſ.nō āt tur
be.vñ dr. Tūc accedētes diſcipuli
ei⁹ dixerūt ei.Scis q͛ phariſei au=
dito h̄ v̄bo ſcādalizati ſunt?Hiero. *Scādalizatio.*
Q͛ crebro terit̄ i eccleſiaſticis ſcri=
pturis ſcandalū:breuiter dicendū
q̄d ſignificat ſcandalū : nos offen=
diculū vel ruinā et impactionē pe=
dis poſſumus dicere. Qñ ergo le=
gimus.Quicūq; ſcādalizauerit.h̄
intelligimus.q̇ dicto vel facto occa
ſionē ruine dederit.Chry.Xp̄s aūt
non ſoluit phariſeoꝝ ſcandalū ſed
magis eos increpauit.vñ ſequit̄.
At ille rñdens ait. Ois plantatio
quā nō plantauit pr̄ meus celeſtis
eradicabit̄.Hoc autē manichei de
lege dictū eſſe dicūt:ſed ↄfutāt eos
q̄ antea dicta ſunt.Si enim de lege
dixiſſet:qualr̄ ſupius pro lege pu=
gnaſſet dicēs. Quare trāſgredimi
ni mādatū dei ꝑpter traditionem
vr̄am?Qualiter etiā ꝑphetā indu
xiſſet in mediū.Si etiā deus dixit.
Honora pr̄em ⁊ matrē: qualr̄ h̄ qd̄
in lege dictum eſt nō eſt dei plāta=
tio?Hyla.Dicēs ḡ oēm plātationē
que nō a patre ſit:docet traditionē
hoim eradicandā:cuius fauore le
gis precepta tranſgreſſi ſunt.Re=
mi.Ois etiā falſa doctrina ⁊ ſupſti
tioſa obſeruatio cū ſuis actoribus
ꝑmanere nō pōt :⁊ q͛ a deo pr̄e nō
eſt cū eiſdē eradicabit̄.Illa ḡ ſo=
la ꝑmanebit:que a deo pr̄e ē.Hie=
ro.Nunq̇d ergo eradicabit̄ et illa
plātatio.de qua apl's ait.:Ego plā
taui:apollo rigauit?Sed ſoluitur
qō ex eo qd̄ ſequit̄.De⁹ aūt incre=
mentū dedit.Dicit ⁊ ip̄e. Dei agri
cultura:dei edificatio eſtis:⁊ alibi:
Cooꝑatores dei ſum⁹. Si aūt co=
operatores:igit̄ plantāte paulo et
rigāte apollo:de⁹ cū cooꝑatoribus
ſuis plātat ⁊ rigat. Abutunt̄ aūt h̄
loco q̄ diuerſas naturas introdu=
cunt dicētes. Si plātatio quā non
plantauit pater eradicabit̄.ḡ quā
ille plātauit nō pōt eradicari. Sed
audiant illud hieremie. Ego vos
plātaui vineā verā:qūo verſi eſtis
in amaritudinē vitis aliene. Plan
tauit quidē de⁹:⁊ nemo pōt eradi=
care plantationē ei⁹.Sed qm̄ iſta
plantatio in volūtate proprij arbi=
trij eſt.nullus alius eā eradicare
poterit niſi ip̄a tribuerit aſſenſuʒ.
Glo.Uel plantatio iſta doctores le *Liberū*
gis ſignificat cū ſequacibus ſuis *arbitrium.*
qui xp̄m nō habebāt fundamētū.
Quare aūt ſunt eradicādi ſubdit̄.
Sini.il.Ceci ſunt ⁊ du.cecoꝝ. Ra=
ba.Ceci quidē ſunt.i.luce manda=
torū dei priuati:⁊ ſunt duces cecoꝝ
q͛ alios i precipitiū trahūt erran=
tes ⁊ in errorē mittētes.vñ ſubdit̄.
Cecus autē ſi ceco ducatū preſtet:
ambo in foueā cadūt. Hiero. Hoc
etiā ē qd̄ apl's p̄ceperat. Hereticū
hoiem poſt primā ⁊ alterā correctio
nem deuita.ſciēs q꜡ peruerſus ſit
huiuſcemodi. In hūc ſenſum ⁊ ſal
uator precipit doctores peſſimos
dimittēdos arbitrio ſuo ſciēs eos
difficulter ad v̄itatē poſſe retrahi.

¶ Rñdens autē petrus dixit
ei: ediſſere nobis parabolam
iſtā.At ille dixit. Adhuc ⁊ vos
ſine intellectu eſtis? Non intel
ligitis q͛ oē qd̄ in os intrat:in
ventrem vadit : et in ſeceſſum
emittit̄. Que aūt ꝑcedunt de
ore:de corde exeunt:⁊ ea coin=
quinant hoiem. De corde em̄
exeunt cogitationes male:ho
micidia:adulteria:fornicatio=
nes : furta : falſa teſtimonia :
blaſphemie. Hec ſunt q̄ coin=
quināt hoiem. Non lotis autē
manibus manducare non co=
inquinat hominem.

¶ Remi.Cōſueuerat dñs parabo
lice loqui.⁊ iō petr⁹ cū audiſſet:qd̄
intrat i os nō coinq̇nat hoiem:pu=
tauit illū parabolice fuiſſe locutū
⁊ iō iterrogauit.vt ſubdit̄. Rñdēs
aūt petrus dixit ei. Ediſſe no.pa=
ra.iſtā.Et q͛ ex ꝑſona ceteroꝝ hoc
dixerat

Doctrina moralis.

dixerat:idcirco ſimul cũ alijs a do=
mino rephẽſus eſt.vñ ſequit̃. At il
le dixit. Adhuc ꝛ vos ſi.intel.eſtis?
Hiero.corripit̃ aũt a dño q̃re para
bolice dictũ putet:qđ pſpicue locu=
tus ẽ. Ex q̃ aladuertim⁹ vitioſuz eẽ
auditorẽ q̃ obſcura manifeſte aut
manifeſte dicta obſcure velit itelli=
gere. Chry. Uel iõ dñs increpat eũ:
q: nõ erat ex icertitudie qđ q̃ſierat
ſed ex ſcãdalo q̃ ſcandalizat⁹ erat.
Turbe eñ nõ itellexerãt qđ dictũ
erat. Diſcipl̃i aũt ſcãdalizati fue=
rãt.vñ a pricipio q̃ſi p phariſeis i=
terrogare volebãt:ſed q: audierãt
eũ magna dicentẽ:oĩs plãtatio ꝛc.
repſſi fuerũt. Sʒ petr⁹ q̃ vbiq; fer=
uens erat:neq; ita ſilet:quĩ dñs in
crepat:ꝛ increpationi rõnẽ addi=
dit dicẽs. Nõ intelligitis q: om.qđ
in os intrat in ven.va.et in ſeceſ.
emittit̃. Hiero. Ex hac ſnĩa q̃dã ca

Notula pulchra

lũniant̃ q dñs phyſice diſputatio=
nis ignar⁹:putet oẽs cibos in ven=
trẽ ire ꝛ in seceſſum digeri cũ ſtati
infuſe eſce p artus ꝛ venas ac me=
dullas:neruoſq; fundant̃. Sʒ ſciẽ=
dũ q tenuis humor ꝛ liquens eſca
cũ in venis ꝛ artubus cõcocta fue=
rit:ꝛ digeſta:p occultos meat⁹ cor=
poris:q̃s greci poros vocãt:ad in=
feriora dilabit̃:ꝛ in seceſſum vadit.
Aug. de vera rel. Alimenta carnis
corrupta.i.amittẽtia formã ſuã in
mẽbrorũ fabricã migrãt:ꝛ corrupta
reficiũt in aliã formã p ꝯuenientiã
tranſeuntia: ꝛ p vitalẽ motũ diju=
dicant̃ quodãmõ: vt ex eis inſtru=
cturã hui⁹ pulchri viſibilis q̃ apta
ſunt aſſumant̃.nõ apta aũt p con
gruos meat⁹ abijciant̃:quorũ aliđ
fetulẽtiſſimũ reddit̃ terre ad alias
formas aſſumẽdas:aliud per totũ
corp⁹ exhalat:aliđ toti⁹ aĩalis la=
tentes neruos accipit:ꝛ inchoat̃ in
prolẽ. Chry. Cũ aũt h̃ dñs dicit ad=
huc diſcipulis ſm iudaicã infirmi
tatẽ rñdet.dicit eñ q̃m cib⁹ nõ ma=
net:ſed egredit̃:q̃uis ꝛ ſi maneret
nõ faceret imundũ: ſed nondũ hec
audire poterãt ppt̃ h̃ aũt moyſes
tantũ tp̃s dicit eſſe imundos : q̃tũ
cibus intus manet. In veſpere eñ
iubet lauari ꝛ mũdũ eſſe quaſi tp̃s
digeſtionis ꝛ egeſtionis dimetiẽs.
Aug. xv. de trini. Duo aũt q̃dã ho=
minis ora dñs ꝯplexus eſt vnũ cor

Duplex os homini.

poris:aliud cordis.nã cũ dicit. Oẽ
qđ in os intrat ꝛc. apertiſſime de=
monſtrauit os corporis. Ael i eo qđ
ſequit̃ : os cordis:oſtendit dicens.
Que aũt procedũt de ore : de corde
ex. ꝛ ea coinqui hoiem. Chry. Que
eñ cordis ſunt:intus in hoie ma=
nent:ꝛ exeũtia inquinãt nõ manen
tia ſolũ:imo tunc magis cũ exierit
vñ ſubiũgit. De corde eñ exeũt co
gitationes male:quas pmo ponit:
q: hoc erat iudaicũ vitiũ:qui.ſ.ei
inſidiabant̃. Hiero. Principale igi
tur aĩe non ſm platonẽ in cerebro
eſt:ſed iuxta xp̃m in corde:ꝛ arguẽ
di ſunt ex hac ſnĩa:q̃ cogitatiões
a diabolo immitti putãt:ꝛ nõ ex pro=
pria naſci volũtate. Diabolus ad=
iutor eſſe ꝛ incentor malarũ cogita
tionũ põt:auctor eſſe nõ põt. Si au
tem ſemp in inſidijs poſitus leuẽ
cogitationũ noſtrarũ ſcintillã ſuis
fomitibus inflãmauerit:nõ debe=
mus opinari eũ queq; occulta cor=
dis rimari:ſed ex corporis habitũ
ꝛ geſtib⁹ eſtimare q̃d verſemus in
trinſecus.verbi grã. Si pulchram
mulierẽ nos crebro viderit inſpice
re:intelligit cor ab oculis vulnera
tum. Glo. Ex cogitationib⁹ aũt ma
lis puen unt ꝛ mala facta et mala
verba:q̃ lege phibent̃.vñ ſubdit.
Homicidia:que phibent̃ illo leg
precepto.non occides. Adulteria:
fornicatiões.que intelligunt̃ phi=
beri illo p̃cepto. Nõ mechaberis.
Furta:q̃ phibent̃ illo p̃cepto. Nõ
furtũ facies. Falſa teſtimonia:con
tra illđ preceptũ. Nõ dices aduer=
ſus proximũ tuũ falſum teſtimoniũ
Blaſphemie:cõtra illud preceptũ.
Nõ aſſumes nomẽ dei invanũ. Re
mi. Noiatis aũt vitijs q̃ diuina le
ge phibent̃ pulchre dñs ſubiũgit.
Hec ſunt q̃ coinquinãt hoiem.i.im
mundũ ꝛ impurũ reddũt. Glo: Et
q: hmõi verba dñi ex phariſeorũ

nequitiā occaſionē ſumpſerāt: qui
traditiões ſuas diuinis preceptis
preferebāt: ꝯſequēter ꝯcludit incō
uenientiā traditionis premiſſe di-
cens. Non lo. aūt mani. mādu. nō
coin. hoīez. Chry. Nō autem dixit (Cautio ſbor.)
eſcas in lege ꝓhibitas mādcare
non coinq̇nat hoīem: vt nō poſſent
illi cōtradicere: ſed cōcludit de illo
de quo diſputatio erat.

¶ Et egreſſus īde ieſus receſ-
ſit in partes tyri ꝛ ſydonis. Et
ecce mlier chananea a finib⁹
illis egreſſa clamauit dicēs ei.
Miſerere mei dn̄e fili dauid:
filia mea male a demonio ve-
xatur. Qui nō rn̄dit ei verbū.
Et accedentes diſcipuli eius:
rogabāt eū dicentes: Dimitte
eam: qꝛ clamat poſt nos. Ipſe
aūt rn̄dens ait. Non ſum miſ-
ſus niſi ad oues q̄ perierāt do
mus iſrael. At illa venit ꝛ ado
rauit eum dicēs. Dn̄e adiuua
me. Qui rn̄dens ait. Non eſt
bonum ſumere panē filiorū et
mittere canibus. At illa dixit.
Etiā dn̄e. Nam ꝛ catelli edūt
de micis que cadūt de menſa
dominorū ſuorū. Tūc rn̄dens
ieſus: ait illi. O mulier magna
eſt fides tua: fiat tibi ſicut vis.
Et ſanata eſt filia eius ex illa
hora.

¶ Hiero. Scribis ꝛ phariſeis ꝛ ca-
lūniatorib⁹ derelictis tranſgredit̄
in partes tyri ꝛ ſydonis: vt tyrios
ſydonioſq; curet: ꝛ ideo dr̄: ꝛ egreſ-
ſus inde ieſus receſſit in partes ty
ri ꝛ ſydonis. Remi. Tyrus et ſydō
ciuitates fuere gētilium. nā tyrus
metropolis fuerat chananeoꝝ: ſy-
don termin⁹ chananeoꝝ reſpiciēs
ad aquilonē. Chry. Conſiderandū (Reuelatur myſteriū.)
autē ꝙ qn̄ ab eſcarū obſeruatione
iudeos eripuit: tūc ꝛ gentib⁹ ianuā
aperuit: ſicut ꝛ petrus prius in vi-
ſione iuſſus eſt hanc legē ſoluere ꝛ
poſt ad corneliū mittit̄. Si q̇s autē
q̄uerat: cū diſcipulis ſuis dixerit.
In viā gentiū ne abieritis: qualr
hanc ambulat viā: Primū q̇dē illō
dicem⁹: qꝛ nō erat obnoxius prece-
pto qđ diſcipulis dederat. Secūdo
aūt qꝛ neq; vt predicaturus abijt:
vñ ꝛ marcus dicit. Q̄m occultauit
ſeipm̄. Remi. Iuit aūt vt tyrios ſy
donioſq; curaret ſiue vt huius mu
lieris filiā liberaret a demonio. q̄-
tenus per eius fidē ſcribaꝝ ꝛ pha-
riſeoꝝ nequitiā cōdēnaret: de qua
quidē muliere ſubditur. Ecce mu-
lier chananea a finib⁹ illis egreſ-
ſa ꝛc. Chry. Dicit āt euāgeliſta eē
chananeā: vt oſtēdat virtutē p̄ntie
xp̄i. Chananei eīm q̇ expulſi fuerāt
vt non ꝑuerterēt iudeos: hi iudeis
apparuerūt prudētiores: vt exirēt
a terminis ſuis ꝛ accederēt ad xp̄z.
Cū aūt hec mulier acceſſiſſet: nihil
aliud q̄ miſericordiā popoſcit. vñ
ſequit̄. Clamauit dicēs ei. Miſere-
re mei dn̄e fili dauid. Glo. Magna
fides chananee hic notat̄: deū cre-
dit vbi dn̄m vocat: hoīem vbi dicit
filiū dauid. Nihil ex merito poſtu-
lat: ſed ſolā miam dei efflagitat di (Plāct⁹ chananee.)
cens. Miſerere. Nec dicit: Miſere-
re filie: ſed Miſerere mei: qꝛ dolor
filie dolor eſt matris. vt magis eū
ad ꝯpaſſionē moueat: totū ei dolorē
enarrat. vñ ſequit̄. Filia mea ma.
a demo. vexat̄. In quo vulnera me
dico detegit: ꝛ magnitudinē ꝛ quali
tatē morbi. magnitudinē cū dicit.
Male vexat̄. qualitatē cū dicit. A
demonio. Grego. in ho. Uide autē
prudētiā femine: nō iuit ad hoīes
ſeductores: non queſiuit inanes li-
gaturas: ſed oēs relinquēs diabo-
li cultus venit ad dn̄m. Non peti-
uit iacobū: nō rogauit ioannē: non
acceſſit ad petrū ſed ſuſcipit in ſe
p̄nie patrociniū: ꝛ ſola cucurrit ad
dn̄m. Sed vide inexpertū negociū
petit: ꝛ lamentū ſuū ꝓducit in cla-
morē: ꝛ amator hoīm de⁹ nō rn̄det
verbū. vñ ſequit̄. Qui non rn̄dit ei
verbū. Hiero. Non autē de ſupbia

phariſaica: nec de ſcribarū ſupci=
lio: ſed ne ipe ſnie ſue ɔ̄rius vide=
ret: per quā iuſſerat. In viā gētiū
ne abieritis. nolebat em̄ occaſionē
calūniātibus dare perfectāq; ſalu
tem gentiū paſſionis ꝛ reſurrectio=
nis xp̄i reſeruabat. Glo. Differen=
do etiā ꝛ nō rñdendo patientiā mu
lieris ꝛ pſeuerentiā nobis oſtēdit.
Ideo etiā nō rñdit vt diſcipuli pro
ea rogarēt: oñdens per hoc neceſſarias
eſſe preces ſctōꝝ ad aliqͥd impetrā
dum. vñ ſequit̃. Et acce. diſcipuli
eius: roga. eū dicē. Dimitte eam qꝛ
cla. poſt nos. Hiero. Diſcipuli ad=
huc illo tp̄e myſteria dñi neſciētes
vel miſericordia moti: rogabāt ꝓ
chananea muliere: vel importuni=
tate eius carere cupiētes. Aug. de
cō. euā. Affert āt aliquā repugnā=
tie queſtionē. ꝙ marcus ī domo di=
cit fuiſſe dñm cū ad illū venit mu=
lier ꝓ filia ſua rogās. Mattheus
aūt poſſet intelligi de domo tacuiſ=
ſe: eandē tñ rē commemoraſſe. Sed
qm̄ dicit diſcipulos dño ita ſuggeſ
ſiſſe. Dimitte illā: qm̄ clamat poſt
nos: nihil vr̃ aliud ſignificare ꝙ̄
poſt ambulantē dñm mulierē iſtā
deprecatoriā vocē miſiſſe. Intelligē
duꝫ eſt ergo dixiſſe quidē marcū ꝙ in=
trauerit vbi erat ieſus cū eū predi
xit fuiſſe in domo. Sed qꝛ matthe⁹
ait. Non rñdit verbū dedit ei agno
ſcere ꝙ tacuerūt ambo: ꝛ in eo ſilē
tio egreſſum fuiſſe ieſum de domo
illa: atq; ita cetera ɔtexunt̃ que iā
in nullo diſcordent. Chry. Eſtimo
autē ꝛ diſcipulos ad calamitatem
mulieris eſſe triſtates: ſed tñ non
ſunt auſi dicere. Da ei hanc grām:
ſed dimitte eā: ſicut ꝛ nos cū volue
rimus alicui perſuadere multo=
tiens ɔ̄ria dicim⁹. Ipe aūt rñdens
ait. Non ſum miſ. ni. ad oues que
perie. domus iſrael. Hiero. Non
autē hoc dicit: quin ad gentes non
miſſus ſit: ſed ꝙ primum ad iſrael
miſſus eſt: vt illis nō recipiētibus
euangelium iuſta fieret ad gentes
tranſmigratio. Remi. Specialiter
etiā miſſus eſt ad ſalutē iudeoꝝ vt
etiam corporali pñtia eos doceret.
Hiero. Signāter autem dixit. Ad
oues perditas domus iſrl̃: vt etiā
ex hoc loco nūc erroneā ouē de alia
parabola intelligamus. Chry. in
ho. Sed qn mulier vidit nihil poſſe
aplos: inuerecunda effecta eſt: bo=
na inuerecundia. antea em̄ neq; in
cōſpectū venire audebat. vñ dictū
eſt. Clamat poſt nos. Qn̄ aūt vide
bat̃ vt anguſtiata recederet tunc
ꝓpius venit. vñ ſequit̃. At il. ve. ꝛ
adorauit eum. Hiero. Nota ꝙ iſta
cananitidis pſeueranter primū fi=
lium dauid: deinde dñm vocat: ꝛ ad
extremū deū adorauit. Chry. Ideoq;
non dixit. Roga vel deprecare deū:
ſed domine adiuua me. Quanto
ergo magis mulier multiplicabat
ſupplicationem: tanto et ipſe mul=
tiplicabat negationem. ꝛ non ad=
huc iudeos oues vocat ſed filios.
illam autē canē. vnde ſequit̃. Qui
reſpon. ait. Non eſt bo. ſume. pa.
fili. ꝛ da. canibus. Glo. Filij ſunt iu
dei gñati ꝛ nutriti ſub cultu vnius
dei per legē. Panis eſt euangeliū
miracula ꝛ alia que ad ſalutē no=
ſtram pertinent. non eſt ergo con=
ueniens vt a filijs auferant̃ ꝛ den=
tur gentibus qui ſunt canes: do=
nec iudei repudiēt. Raba.: Canes
autē gentiles ꝓpter idolatriā di=
cuntur: qui eſui ſanguinis dediti ꝛ
cadaueribus mortuorū: vertuntur
in rabiē. Chry. Uide aūt mulieris
prudentiā: qualiter neq; cōtradice
re auſa eſt: neq; triſtata in aliorū
laudibus: neq; moleſtata in ꝓprio
conuitio. vnde ſequit̃. At illa dixit.
Etiā do. nā ꝛ catel. edūt de mi. que
ca. de mē. do. ſuo. Ille dixerat. Nō
eſt bonum. hec autem dixit. Utiq;
domine. Ipſe iudeos filios vocat.
hec autē dominos. ipſe canē eā no
minauit. hec autē opus canis ad
iecit: ac ſi dicat. Si canis ſum: non
ſum aliena. canē me dicis. ergo nu
tri me vt canē: nō poſſum relinque
re menſam dñi mei. Hiero. Mira
aūt huius mulieris fides patiētia
ꝛ hūilitas predicat̃: fides qua cre

Concordantia euangeliorum.

debat ſanari poſſe filiã ſuã: patien
tia q̃ totiens ɔtẽpta in p̃cibus pſe=
uerat: humilitas q̧ ſe nõ canibus
ſed catulis ɔparat. Scio me inq̇t fi
liorũ panẽ nõ mereri: nec integros
cape non poſſe cibos: nec ſedere ad
menſã poſſe cũ p̄re: ſʒ ɔtẽta ſuʒ reli
quijs catulorũ: vt p hũilitatẽ mica
rũ ad panis integri ventã magni=
tudinẽ. Chry. Propter h̄ ãt xp̄s tar
dabat e p̄ſciebat ei eã h̄ dicturã nec
occultari volebat tãtã mulieris vir
tutẽ. vñ ſequit̃. Tunc r̃ndens ieſus
ait illi. O mulier magna eſt fides
tua: fiat tibi ſicut vis. Ac ſi dicat. Fi
des tua maiora his audire põt: ve
rũ iteri fiat tibi ſicut vis. Uide ãt q̃
liter nõ parũ ⁊ hec mulier intulit in
filie medicinã. ꝓpter hoc enĩ neq̧
xp̄s dixit. Sana ſit filia tua: ſʒ ma=
gna eſt fides tua: fiat tibi ſicut vis
vt diſcas qm̃ ſimplr̃ loquebat̃ ⁊ nõ
adulatiõis: ſed multe fidei erãt ver
ba ipſius. Hec aũt xp̄i vox ſilis eſt
illi voci q̃ dixit. Fiat firmamentuʒ:
⁊ factũ ẽ. vñ ſeq̇tur. Et ſana. ẽ fi. ei⁹
ex illa hora. Intende ãt q̃lr̃ ap̄lis
nõ ipetrãtib⁹ ipetrat ipſa: tam ma
gnũ q̃d ẽ inſtãtia orõnis. Etenĩ ꝓ
Tropologica expoſitio. n̄ris noxis a nobis vult magis ro=
gari q̄ ab alijs pro nobis. Remi.
His ẽt v̄bis dat̃ nobis exemplũ ca
thetizandi ⁊ baptizãdi pueros: qm̃
hic mulier nõ ait. Salua filiã meã
aut adiuua eã: ſʒ miſerere mei: et
adiuua me. Hinc etenim deſcendit
cõſuetudo i eccl'ia: vt fideles ꝓ ſuis
paruulis fidẽ deo ꝓmittant: qñ ipi
nõ ſũt tãte etat̃ ⁊ rõnis: vt p ſe fidẽ
deo ꝓmittere valeant: q̃ten⁹ ſicut
fide iſti⁹ mulieris ſanata ẽ filia ei⁹
ita ⁊ fide virorũ catholicoꝝ pecca=
ta paruulis relaxent̃. Allegorice aũt
hec mulier ſanctã eccl'iam ſignifi=
cat de gẽtib⁹ cõgregatã. Per h̄ enĩ
q̧ dñs relictis ſcribis ⁊ phariſeis
vẽit i ptes tyri ⁊ ſidõis p̄figurabat̃
q: relicturus erat iudeos: ⁊ tranſi
turus ad gẽtes. Eſt ãt hec mulier
egreſſa a finibus ſuis: qm̃ eccleſia
ſctã receſſit a p̄ſtinis errorib⁹ ⁊ vi=
tijs. Hiero. Filiã ãt chananee pu=
to aias eſſe credentiũ. q̃ male a de
monio vexabantur ignorãtes crea
torẽ: ⁊ adorantes lapidẽ. Remi. Fi
lios aũt dñs appellat p̄triarchas ⁊
ꝓph̄as illius tp̄is. Per mẽſaʒ deſi
gnat̃ ſacra ſcriptura: p micas vero
minima p̄cepta vel interna myſteria
quib⁹ ſctã eccl'ia paſcit̃: per cruſtas
v̄o carnalia p̄ceptaq̃ iudei obſuãt
Dice ãt ſub mẽſa comedi dr̃: q: ec
cleſia hũilr̃ ſe ſubmittit ad iplẽda
diuina p̄cepta. Raba. Nõ aũt cru=
ſtas ſʒ micas d̄ pane pueroꝝ edũt
catelli: q: cõuerſi ad fidẽ q̃ erãt de=
ſpecti in gentib⁹: nõ lr̃e ſufficiẽt in
ſcripturis: ſed ſpũalẽ ſenſum quo
in bonis actibus pficere valeant ⁊
q̇rũt. Hiero. Mira ãt rerũ cõuer Allegoria pulchra.
ſio: iſrael quõdã filius nos canes:
p diuerſitate fidei ordo noim̃ ɔmu
tatur. De illis poſtea dr̃: circunde
derunt me canes multi: nos audi=
uim⁹ cũ muliere. Fides tua te ſal=
uã fecit. Rab. Que merito magna
dr̃: q: cũ gentes nec lege fuerint im
bute: nec vocib⁹ ꝓph̄arũ inſtructe
ad p̄dicationẽ mox ap̄loꝝ i audi=
tu auris obedierũt. iõq̧ ſalutẽ ipe
trare meruerunt. Uerũ ſi ad ꝓmas
eccleſie rogantis lachrymas dñs
ſalutẽ aie differt dare nõ eſt deſpe
randũ vel a petẽdo ceſſandũ: ſʒ ma
gis precibus iſiſtendũ. Aug. de q̃.
euan. Q̃d ⁊ puerũ cẽturiõis: ⁊ filiã
chananee mulieris non veniẽs ad
domos eorum ſanat: ſignat gentes
ad quas nõ vẽit ſaluas fore p v̄bũ
ſuũ. Q̃d rogãtib⁹ filij ſanant̃: ⁊ itel
ligenda ẽ pſona eccleſie: q̃ ſibi eſt ⁊
mr̃ ⁊ filij. nã ſit oẽs q̃bus cõſtat ec=
cleſia mr̃ dr̃. ſinguli aũt idẽ ipſi fi=
lij appellant̃. Hyla. Uel hec mulier
pſelitorũ formã prefert: fines ſuos
egredit̃: ⁊ ex gentibus. ſ. i ppl'i alte
rius nomẽ excedẽs: q̃. ꝓ filia videlʒ
gentiũ plebe dñatu imũdorũ ſpũuʒ
occupata orat: ⁊ q: dñm cognouit
ex lege dauid filiũ nũcupat. Rab.
Itẽ ſi quis cõſciaʒ habet alicuius
vitij ſorde pollutã: filiã hʒ male a
demonio vexataʒ. Itẽ ſiquis bo=
na que geſſit pctõrũ peſte fedauit:

filiam habet immundi ſpūs furijs
agitatam: idcꝫ neceſſe eſt vt ad p-
ces lachrymaſcꝫ confugiat ſancto-
rumcꝫ itercelſiões ⁊ auxilia q̄rat.
¶ Et cū trāſiſſet īde: ieſus ve
nit ſecus mare galilee: ⁊ aſcen
dens in montē ſedebat ibi. Et
acceſſerunt ad eū turbe multe
hn̄tes ſecū mutos: cecos: clau
dos: debiles: ⁊ alios multos: ⁊
proiecerūt eos ad pedes eius:
⁊ curauit eos ita vt turbe mira
renť videntes mutos loquen-
tes: claudos ambulantes: ce-
cos videntes ⁊ magnificabāt
deum iſrael.
¶ Hiero. Sanata chananee filia
reuertiť dn̄s ad iudeā. vn̄ dr̄. Et cū
trā. inde ieſus: venit ſecus ma. ga
lilee. Remi. Hoc mare diuerſis vo
cabulis appellať. Dr̄ eñ mare ga
lilee: ꝓpter galileā adiacentē: ma
re tyberiadis: ꝓpter tyberiadē ci-
uitatē. Seq̄tur. Et aſcendēs ī mō-
tē ſedebat ibi. Chry. Cōſiderādum
aūt ꝙ aliqñ dn̄s circuit vt ſanet in
firmos: aliqñ autē ſedet expectans
eos: ⁊ idō cōuenieñter hic ſic ſubdiť.
Et acceſſerūt ad eū turbe mlťe hn̄
tes ſecū mutos: claudos: cecos: de
biles: ⁊ alios multos. Hiero. In eo
loco vbi latin⁹ interpres tranſtu-
lit debiles: i greco ſcriptū ē ſulloys
quod non debilitatis gn̄ale: ſꝫ vni⁹
infirmitatis nomē ē: vt q̄uo claud⁹
dr̄ q̄ pede claudicat vno ſic ſulloys
appellať q̄ vnā manū debilem hꝫ.
Chry. Hi aūt in duobus fidē ſuam
demonſtrabant: ⁊ in aſcendēdo mō
tē. Et i hoc q: exiſtimabāt ſe nullo
alio īdigere: niſi vt ꝓijcerentur ad
pedes ieſu; neqꝫ ēt adhuc tangunt
ad fimbriā veſtimēti: ſꝫ iā ad altiorē
fidē aſcēdūt. vn̄ dr̄. Et ꝓie. eos ad
pedes eius. Et mulieris q̄dē filiā
cum mlťa tarditate curauit: vt ei⁹
virtutē oſtenderet. His aūt non q:
meliores erant: ſed vt infideliū iu-
deorum ora obſtrueret: cōfeſtim ſa
nationē prebet. vn̄ ſequitur. Et cu
rauit omnes. Multitudo autē eo-
rum q̄ curabanť ⁊ facilitas ſanatio
nis eos in ſtuporē mittebat. vn̄ ſeq̄
tur. Ita vt tur. mira. vi. mutos lo-
q̄ntes. Hiero. De debilib⁹ tacuit.
q: q̄d de ꝯtrario diceret vno verbo
nō habebat. Rab. Myſtice aūt eū
filia chananee ꝑfiguraſſet ſalutē
gentiū: venit in iudeā: q: cū plenitu
do gentiū itrauerit: tūc oīs iſrael
ſaluus erit. Glo. Mare aūt iuxta
quod venit ieſus turbida hui⁹ ſe- Expoſitio allegorica.
culi volumina ſignificat: qđ eſt ga
lilee: cū hoies a vitijs ad virtutes
tranſmigrant. Hiero. Aſcēdit aūt
in montē: vt quaſi auis teneros fe-
tus ꝓuocet ad volandū. Raba. Ut
.ſ. auditores ſuos erigat ad ſupna
⁊ celeſtia meditanda. Sedebatqꝫ
ibi: vt demonſtraret non niſi in ce-
leſtib⁹ requiē eſſe querēdā. Eo aūt
ſedente in monte. i. in celorū arce
accedunt turbe fideliū deuota mē-
te illi appropinquātes: ducentes ſe
cū mutos ⁊ cecos ⁊c. eoſqꝫ ad pe-
des ieſu ꝓijciūt: q: peccata cōfiten
tes ipſi ſoli curandos ſubijciūt: q̄s
ita curat vt turbe mirenť ⁊ magni
ficent deū iſrael: q: fideles qñ vide
rint eos q̄ ſpūalr̄ egrotauerant di
uerſis operibus virtutū ditatos: lau
dāt deo ꝯ cātāt. Glo. Muti aūt ſūt
q̄ nō laudāt deū: ceci q̄ nō itelligūt
viā vite: ſurdi qui non obtēperāt:
claudi ꝑ deuia boni opis nō recte
euntes: debiles ſunt: qui īfirmi ſūt
in bonis operibus.
¶ Ieſus aūt cōuocatis diſci-
pulis ſuis dixit. Miſereor tur
be: q: triduo iam ꝑſeuerāt me
cum: ⁊ nō hn̄t quod manducēt
Et dimittere eos ieiunos no-
lo: ne deficiant in via. Et di-
cunt ei diſcipuli. Unde ergo
nobis in deſerto panes tātos:
vt ſaturemus turbam tātam?
Et ait illis ieſus. Quot panes
habetis. At illi dixerunt. ſeptē
et paucos piſciculos. Et prece
pit turbe vt diſcumberent ſuꝑ

terrã. Et accipiens ſeptem pa
nes ⁊ piſces: ⁊ gratias agens
fregit ⁊ dedit diſcipulis: ⁊ diſci
puli dederunt populo: ⁊ come
derunt oẽs ⁊ ſaturati ſunt. Et
quod ſupfuit de fragmẽtis tu
lerunt ſeptem ſportas plenas.
Erant aũt qui mãducauerant
quattuor milia hoium: extra
paruulos ⁊ mulieres.

¶ Hiero. Prius xp̃s infirmorũ de=
bilitates abſtulerat. poſtea ṽo ſa=
natis offert cibos. Conuocat quoqꝫ
Doctrina moralis.
diſcipulos ſuos: ⁊ quod facturus ẽ
loqͭ. vñ dr̃. Je. aũt cõuo. diſci. ſuis
di. Miſereor turbe. Hoc aũt facit vt
magiſtris exemplum tribuat: cum
minoribus atqꝫ diſcipulis cõican=
di conſilia: vel ex confabulatione
intelligant ſigni magnitudinem.
Chry. Turbe eñ cũ ad ſanationez
veniſſent: nõ audebant petere pa=
nes. vñ ipſe amator hoium: ⁊ oium
curam gerẽs etiã nõ petẽtibꝰ dat.
ꝓpter qꝺ dicit. Miſereor turbe. Ne
aũt dicaꝶ: qm̃ veniẽtes viaticũ por
tauerant dicit. Qr triduo iam pſe.
mecũ ⁊ nõ hñt qꝺ manducent. Et ſi
eñ qñ venerunt cibos habuerunt:
tñ cõſumpti iã erant: ⁊ ꝓpꝶ hoc nõ
in pͥma aut ſcꝺa die hoc fecit: ſed i
tertia qñ iã oĩa erant cõſumpta: vt
pͥus ipſi in neceſſitate ꝯſtituti cum
ampliori ꝺſiderio ſuſciperẽt qꝺ fie
bat. Mõſtrat aũt ⁊ ꝙ de lõge vene=
rant: ⁊ nihil eis reliquũ fuerat. in
hoc ꝙ dicit. Et dimit. eos ieiu. no.
ne defi. i via. Cũ aũt nolit eos ieiu
nos dimittere: iõ tñ nõ ſtatiꝫ ſignũ
facit. vt ex hac interrogatione ⁊ rñ
ſione attentiores diſcipulos faciat
⁊ fidẽ ſuã oñdant dicentes. Fac pa
nes. Et q̃uis xp̃s plurima fecerit
vt miraculi pͥus facti recordarenꝶ
qr fecit eos miniſtros: ⁊ ꝑtiti ſũt co
phinos: adhuc tñ ipfectiꝰ diſpoſiti
erãt qꝺ pꝫ ꝑ h̃: qꝺ ſeqꝶ. Et di. ei. di.
Unde ꝰ no. in deſerto pa. tan. vt ſa
tu. tur. tan. Ipſi quidẽ infirma co=
gitatione hoc dixerunt: per hoc tñ
miraculũ futuruꝫ in ſuſpicabile fa
cientes. ne aliq̇s eñ ſuſpicareꝶ ꝙ
ab aliquo ꝓpinquo caſtello acce=
pti ſunt ſibi ꝓpter hoc miraculum
iſtud in ſolitudine fit multum a ca=
ſtellis diſtãte. Ipſe aũt xp̃s vt diſci
pulorũ erigat menteꝫ: eos interro=
gat: vt ex modo interrogatiõis eos
cõmemoret illorum que prius fa=
cta ſũt. vñ ſeqꝶ. Et ait illis ieſus.
Ratio iterrogatiõis chriſti.
Quot pa. habetis? At illi dixerũt
ſep. ⁊ piſ. paucos. Nõ aũt addunt.
Sed hec quid ſunt inter tantos? ſi
cut antea dixerãt. iam eñ paulatiꝫ
ꝓfecerant: lꝫ nõ totũ apph̃endatur
ab eis. Admirare aũt in apl'is ve=
ritatis amorẽ: qualr̃ ipſi ſcribẽtes
non occultant ſuos ẽt magnos de=
fectus. nõ eñ eſt quantalibet accu
ſatio: parum ante tali ſigno facto
cõfeſtim obliuiſci. Admirare aũt ⁊
aliã ſapiam eorũ qualr̃ ventrẽ ſu=
perabant: non multã menſe curaꝫ
facientes. In heremo eñ exñtes: ⁊
per tres dies ibi morãtes: ſolũ ſe=
ptẽ pães ibi habebãt. Alia ṽo ſilr̃
pͥoribus fecit etem̃ recũbere eos fe
cit in terra ⁊ in manibus diſcipulo
rũ creſcere panes. vñ ſequitur. Et
pͥce. tur. vt diſcũ. ſuꝑ terrã. Hiero.
De hoc aũt ſupra diximus: ⁊ eadẽ
repetere ocioſũ eſt tñ in his que di
ſcrepãt imoremur. Chry. Finis au
tẽ vtriuſqꝫ miraculi non ſimilis ẽ.
Sequiꝶ eñ. Et qꝺ ſuꝑfu. de frag.
tu. ſep ſpor. ple. Erãt aũt q̇. mãdu.
q̃tu. mi. ho. ex paruu. ⁊ mulieris.
Quare aũt minores fuerint reliq̇e
in hoc miraculo q̃ in pͥmo: ⁊ ſi non
tot fuerint q̇ comederunt? Aut igiꝶ
hoc eſt qr ſporte cophinis maiores
erant: aut ex diuerſitate rememo=
renꝶ ⁊ illiꝰ ⁊ huiꝰ miraculi: ⁊ ꝓpter
hoc tunc quidem fecit cophinos re
liquiarũ numero equales diſcipu
lis: nunc aũt ſportas panibus eq̃=
les. Remi. In hac aũt euãgelica le
ctione cõſideranda eſt in xp̃o opa=
tio diuinitatis ⁊ hũanitatis. ꝑ hoc
eñ ꝙ turbis miſeretur: oſtendit
ſe humane fragilitatis affectionẽ

habere. Jn eo vero ꝙ panes mul=
tiplicauit ⁊ turbas paſcit: oñditur
diuinitatis opatio. Deſtruitur ḡ h̄
error. Eutycetis qui i xp̄o dicebat
vnā naturā. Au. de cō. euā. Sane
nō ab re eſt admōere i h̄ miraculo
ꝙ ſi aliq̄s euāgeliſtarū h̄ dixiſſet:
q̄ d̄ q̄nq̧ panib⁹ nō dixiſſet ꝯrius ce
teris putaret̄. Sʒ qꝛ illi q̄ miraculū
d̄ ſeptē panib⁹ narrauerūt: nec illō
de quinq̧ tacuerūt: neminē mouet
⁊ vtrūq̧ factū hoīes intelligūt. Hoc
ideo diximus: vt ſicubi ſil'e reperit̄
factū a dño: qđ in aliquo alter alte
ri euangeliſte ita repugnare vi=
deatur: vt oīo ſolui nō poſſit: nihil
aliud intelligat̄ ꝙ̄ vtrūq̧ factū eē
⁊ aliud ab alio cōmemoratū. Glo.
Notādū aūt ꝙ ꝑus dñs aufert de=
bilitates ⁊ poſtea cibat: qꝛ ꝑus ſūt
remouenda peccata: ⁊ poſtea aīa
verbis dei nutrienda. Hyla. Sicut
aūt illa turba quā prius pauit iu=
daice credētiū ꝯuenit plebi: ita hec
pp'o gentiū cōparat̄. ꝙ vero q̄tuor
milia virorum congregantur: mul
titudo inumerabiliū ex quatuor or
bis partibus intelligitur. Hiero.
Jſti ēt non ſunt q̄nq̧ milia: ſʒ qua=
tuor milia: qui numerus ſemper in
laudibus ponitur. ⁊ q̄drāgulus la
pis non fluctuat: nō eſt inſtabilis.
⁊ ob hanc cauſam etiā euangelia i
hoc numero conſecrata ſunt. Jn ſu
periori ergo ſigno qꝛ ꝓpinqui erāt
⁊ vicini quinq̧ ſenſuuʒ: nō ipſe dñs
eorūʒ recordatur ſed diſcipuli. Hic
aūt ipſe dominus miſereri ſe dicit
eorum: qꝛ triduo iam perſeuerant
cum eo: qꝛ. ſ. patri. filio. ſpirituiq̧
ſancto credebāt. Hyla. Uel qꝛ om=
ne paſſionis dñice tempus cuʒ dño
agunt: ſiue quia venturi ad baptiſ
mum confitentur ſe credere in paſ
ſione ac reſurrectione eius ſiue qꝛ
toto paſſiōis dñice tēpore ieiunijs
dño quadā cōpaſſiōis ſocietate iū=
gunt̄. Raba. Uel hoc dr̄. qꝛ in toto
ſeculo terciū tēpus eſt quo gratia
dat̄. ꝑmū ante legem. ſcđm ſub le=
ge tertiū ſub grā quartū ē in celo:
ad qđ tendēs reficit̄ in via. Remi.

Concordia euāgeliorū.

Uel qꝛ peccata cōmiſſa per penitē=
tiā corrigentes: cogitatiōe: locutio
ne: ⁊ opere cōuertunt̄ ad dñm. Has
turbas noluit dñs dimittere ieiu=
nas ne deficerent in via: qꝛ peccato
res per penitentiam conuerſi i cur
ſu labentis ſeculi pereunt. ſi abſq̧
ſacre doctrine pabulo dimittant̄.
Glo. Septē panes ſūt ſcriptura no
ui teſtamenti: in quo grā ſpūſſācti
⁊ reuelat̄ ⁊ dat̄. neq̧ ſūt ordeacei vt
ſupra: qꝛ nō hic vt in lege vitale ali
mentum figuris quaſi tenaciſſima
palea tegit̄. hic nō duo piſces vt in
lege duo vngebantur. ſ. rex ⁊ ſacer
dos: ſed pauci. i. ſancti noui teſta=
menti: q̄ de fluctibus ſeculi erepti
⁊ ſuſtinent turbulentū mare: ⁊ exē=
plo ſuo nos reficiunt: ne in via defi
ciamus. Hyla. Turbe aūt in terrā
recumbunt. nullus eīm legis operi
bus fuerant ante ſubſtrate: ſʒ pec=
catorū ⁊ corporū ſuorū iherebant.
Glo. Uel ibi ſup fenū: vt deſideria
carnis cōprimant̄. hic ſuper terrā:
vbi iā ipſe mundus relinqui ꝑcipit̄.
vel mons in quo dñs reficit ē altitu
do xp̄i: ibi ḡ fenū ſuper terrā: qꝛ ibi
ē celſitudo xp̄i ꝓpter carnales car=
nali ſpe ⁊ deſiderio tegitur: hic re=
mota oī cupiditate carnali conui=
uas noui teſtamenti ſpe ꝑmanen
tes ſolidataſq̧ cōtinet. ibi q̄nq̧ mi
lia qui carnales q̄nq̧ ſenſib⁹ ſub=
diti. hic q̄tuor ꝓpter quatuor virtu
tes quibus ſpiritaliter muniūtur
tēperantiā: prudentiā: fortitudinē:
⁊ iuſtitiā: quarū prima eſt cognitio
rerū appetēdaꝝ ⁊ vitādaꝝ. ſecūda
refrenatio cupiditatis ab his que
tꝑaliter delectāt. tertia ifirmitas ꝯ
moleſta ſeculi. q̄rta q̄ per oēs diffū
dit̄: dilectio dei ⁊ proximi: ⁊ ibi ⁊ hic
mulieres ⁊ paruuli excepti ſūt: qꝛ i
veteri ⁊ nouo teſtamento nō admit
tuntur ad dñm qui nō perdurāt oc
currere in virum perfectum vel in
firmitate virium vel leuitate men=
tis. Utraq̧ refectio i monte celebra
ta eſt: qꝛ vtriuſq̧ teſtamēti ſcriptu=
ra ⁊ altitudinē celeſtiū ꝓceptoꝝ mā
dat ⁊ ꝑmiū. Utraq̧ altitudinē xp̄i

Allegoria pulchra.

Anagogica expoſitio.

pꝛedicat altioꝛa myſteria q̄ non capit cōis turba: apoſtoli ſufferunt ⁊ implent .ſ. pfectoꝝ coꝛda ſeptifoꝛmis ſpūs gr̄a ad itelligēdū illuſtrata: ſpoꝛte iunco ⁊ folijs palmarū ſolent contexti: ⁊ ſignificant ſanctos q̄ radicē coꝛdis in ipſo fonte vite collocāt: ne areſcāt. vt iuncus in aqua: ⁊ palmam eterne retributionis in coꝛde retinent. Cap. xvi.

ET dimiſſa turba aſcēdit in nauiculā et venit in fines magedā. Et acceſſerunt ad eū phariſei ⁊ ſaducei tentantes ⁊ rogantes eū vt ſignū de celo oſtēderet eis. At ille rn̄dēs ait illis Facto veſpere dicitis: ſerenū erit: rubicūdū eſt enim celum. Et mane: hodie tēpeſtas: rutilat enim triſte celū. Faciē ergo celi diiudicare noſtis: ſigna aūt tempoꝝ nō poteſtis. Generatio mala ⁊ adultera ſignum querit ⁊ ſignū non dabit ei niſi ſignum ione pꝛophete. Et relictis illis abijt.

¶ Chꝛy. Sicut poſt miraculū q̄nqꝫ panū dn̄s turbas dimiſit: ⁊ nūc: nec āt pedes recedit: ſꝫ nauigio: ne turba eū ſequat. vn̄ dr̄. Et dimiſſa turba aſcendit in nauiculaꝫ: ⁊ venit in fines magedā. Augu. de cō. euan. Marc⁹ aūt dicit φ in dalmanutha. nec eſt dubitādū eūdē locū eſſe ſub vtroqꝫ nōie. Nā pleriqꝫ codices nō hn̄t ēt ſm marcū niſi magedā. Ra. Eſt āt magedā regio ꝯtra geraſaꝫ: ⁊ interpꝛetat poma vel nuncia ⁊ ſignificat oꝛtum de quo dr̄. Oꝛtus ꝯcluſus: fons ſignatus: vbi creſcunt poma ꝟtutū: ⁊ vbi nūciat nomē dn̄i. Docet aūt φ pꝛedicatoꝛes miniſtrato verbo turbe: ipſi intra cubiculū coꝛdis ꝟtutū pomis debent refici. Sequit. Et acceſſerūt ad eū phariſei ⁊ ſaducei tentantes ⁊ rogauerūt eū: vt ſignū de celo oſtēderet eis. Remi. Admirāda quippe eſt cecitas phariſeoꝝ ⁊ ſaduceoꝝ. ſic em̄ poſtulabant ſignū de celo: q̄ſi ea nō eſſent ſigna q̄ facere videbat. Qđ autē ſignū poſtularēt: ioānes manifeſtat. refert em̄ poſt refectionem de q̄nqꝫ panibus turbā acceſſiſſe ad dn̄m et dixiſſe: qđ ſignū facis vt videamus ⁊ credam⁹ tibi? p̄res noſtri māna in deſerto comederūt: ſicut ſcriptuꝫ eſt. Panē de celo dedit eis māducare. Ideoqꝫ ⁊ hi dicūt. Oſ̄de nobis ſignū de celo. i. fac vt vno vel duob⁹ dieb⁹ māna pluat: vt tot⁹ ppl'us paſcat ſicut multo tpe fctm̄ eſt i deſerto. Ipſe ꝟo inſpiciēs cogitationes eoꝝ vt de⁹: ⁊ ſciēs φ ſi ēt ſignū de celo eis oſ̄deret nō crederent: noluit eis dare ſignū qđ poſtulabāt. vn̄ ſequit. At ille rn̄dens ait illis. Facto veſpere dicitis: ſerenū erit. Hiero. Hoc apud grecos in pleriſqꝫ codicibus non habet. Senſus aūt manifeſtus eſt: φ ex elementoꝝ oꝛdine ⁊ cōſonātia: poſſūt ⁊ ſereni ⁊ pluuioſi dies ꝓnoſci. Scribe aūt ⁊ phariſei q̄ videbāt legis eſſe doctoꝛes ex ꝓphetaꝝ vaticinio nō poterāt cognoſcere ſaluatoꝛis aduentū. Augu. de que. euan. Pōt ēt intelligi qđ dixit dn̄s. Facto veſpere dicitis ſerenum erit. etenim rubicūdū eſt celū. i. ſanguine paſſionis xp̄i. ꝓmo aduentu indulgentia pctōꝝ dat. Et mane: hodie tēpeſtas. rubet. n. cū triſtitia celū: illud eſt φ ſcđo aduentu igne ꝓcedēte ventur⁹ eſt. Glo. vel aliter. Rutilat triſte celū id eſt patiuntur apoſtoli poſt reſurrectionem: poſt quos me iudicare in futuro ſcire poteſtis: quia cum non parco meis bonis quin patiantur non parcam alijs in futuro. Faciem ergo celi iudicare noſtis: ſigna autem temporum non poteſtis: ſigna temporū dixit de aduentu ſuo vel paſſiōe: cui ſimile eſt roſeum celū veſpere: et idem de tribulatione: ante aduētum ſuum futura: cui ſimile eſt mane roſeum cū triſtitia celum. Chryſoſtomus. Sicut ergo in celo aliud

Allegorica expoſitio.

qdē ē ſignū ſerenitatis aliud plu-
uie:ita ⁊ in me putare opʒ:nūc eñ
ſcʒ in pmo aduētu his ſignis q̄ in
terra ſūt opꝰ ē:q̄ aūt in celo ſūt cō-
ſeruanṫ xpi ſecūdi aduēꝰ. Nūc.n.
ſicut medicꝰ veni:tūc ſic iudex ade
ro. ppter hoc nūc occultꝰ veni: tunc
aūt cū multa diuulgatiōe qñ virtutes
celoꝝ mouebunṫ. Sʒ nō eſt nūc tps
hoꝝ ſignoꝝ:q: veni mori:⁊ que ab
iecta ſunt pati. ⁊ ideo ſequiṫ. Gene
ratio mala ⁊ adultera ſignū querit
⁊ ſignū nō dabiṫ ei niſi ſignū Ione
pphete. Augu. de cō. euā. Hoc aūt
⁊ alibi iam dixit mattheꝰ. vñ reti-
nēdū eſt eadē dñm ſepe dixiſſe : vt
ꝙ exſiſte duo ſolui nō poterit : bis
dictū intelligaṫ. Glo. Dicit aūt ge-
neratio mala ⁊ adultera.i.incredu-
la pro ſpirituali carneū habēs in-
tellectū. Raba. Nō ergo generatio
ni illi tentātiū dñm ſignū celeſte da
tur:quale querebāt : quibꝰ multa
ſigna dedit in terra. Sed genera-
tioni querētiū dñm.i. apoſtolis.q̄-
bus cernētibus aſcēdit in celū ⁊ ſpi
ritūſanctū miſit. Hiero. Quid aūt
ſibi velit ſignū ione:iaʒ ſupra dcm̄
eſt. Chry. Cū aūt hoc ſecūdo phari
ſei audiſſent:oportebat interroga
re ⁊ dicere. Quid eſt quod dicitur?
Sed ipſi nō deſiderio diſcendi hoc
a dño queſierūt:⁊ ideo dñs eos reli
quit. vnde ſeqtur. Et relictis illis
abijt. Raba.i. relicta generatione
mala iudeoꝝ: abijt trans fretū : et
gentiū ſecutus eſt populus. nota
ꝙ nō ſicut in alijs legitur locis: di
miſſis turbis abijt:ſed q: infideli-
tatis error inſolentiuʒ animos ob-
tinebat. dicitur ꝙ eos reliquit.

Signa duplicia

¶ Et cū veniſſent diſcipuli eiꝰ
trans fretū: obliti ſunt panes
accipe. Qui dixit illis:intue-
mini ⁊ cauete a fermēto pha-
riſeorū ⁊ saduceorū. At illi co-
gitabant inter ſe dicentes. Q:
panes nō accepimꝰ. Sciēs āt
ieſus dixit eis. Quid cogita-
tis iter vos modice fidei.q: pa
nes non habetis? Nōdū intel-
ligitis neq̧ recordamini q̄nq̧
panū ⁊ quinq̧ miliū hominū:
⁊ quot cophinos ſumpſiſtis?
Neq̧ ſeptē panum:⁊ quattuor
milia hominū:⁊ quot ſportas
ſumpſiſtis? Quare nō intelli-
gitis:q: nō de pane dixi vobis
cauete a fermēto phariſeoruʒ
⁊ saduceorū? Tūc intellexerūt
quia non dixerit cauendum a
fermento panum:ſed a doctri
na phariſeorum ⁊ saduceorū.

¶ Glo. Sicut dñs phariſeos relīq̄
rat ppter eoꝝ infidelitatem ita cō
ſequenter ⁊ doctrinā eoꝝ a diſcipu
lis cauēdā eſſe docet. vñ ſeqtur. Et
cū ve. diſci. eiꝰ trās fre. ob. ſūt acci.
panes. Remi. Tāto.n. amore ma-
giſtri detinebanṫ:vt nec ēt ad pun
ctum vellēt ab eo recedere. Aiad-
uertēdū ē ꝙ quātū alieni eēnt ab ap
petitu delitiarū cū tā puā hñrent de
neceſſarijs curā:vt ēt obliti ſint pa
nes accipe:ſine q̄bus hūana fragi
litas ſubſtinere nō pōt. Sequitur.
Qui dixit illꝫ. Intuemi ⁊ ca. a fer.
pha. ⁊ saduceoꝝ. Hyl. In quo mo-
nenṫ apli nō admiſceri iudeoꝝ do
ctrine:q: legis opa in effectū fidei
⁊ pfigurationē rerū cōſequētiū cō
ſtituta ſunt:⁊ in quorū tpa atq̧ eta
tem veritas cōtigiſſe nihil vltra in
veritatis ſilitudinē poſitū arbitra
renṫ:ne doctrina phariſeoꝝ xpm
neſciēs:effectū euangelice verita-
tis impediret. Hiero. Qui eniʒ ca-
uet a fermēto phariſeoꝝ ⁊ saduceo
rum legis ac lrē precepta non ſer-
uat traditiōes hoīum negligit: vt
faciat dei mādata. Hoc eſt fermen
tū de quo apoſtolus ait. Modicuʒ
fermentū totā maſſam corrumpit.
Iſtiuſmodi fermentū etiā omni ra
tione vitandū eſt:qđ habuit mar-
chion ⁊ valētinꝰ ⁊ oēs heretici. Fer
mentū enim hāc habet vim vt ſi fa
rine mixtum fuerit:qđ parū vide-
batur:creſcat in maius:⁊ ad ſapo-

Apl'orū pfectio.

rē ſuã vniuerſaꝫ ↄſperſionē trahat et ita doctrina heretica ſi vel modicã ſcintillã iecerit in tuũ pectus in breui ingens flãma cõcreſcit: ⁊ totã hoīs paſſioneꝫ ad ſe trahit. Chry. Sed quare nõ dixit. Attendite a doctrina phariſeoꝝ manifeſte: q2 vult cõmemorare ea que facta ſunt. ſ. de multiplicatione panũ. etenim nouerat eos eſſe oblitos. ſimpliciter aũt de hoc eos incuſare non videt̄ rõnē habere: occaſione aũt ab eis recepta eos increpare ſuſceptibilē faciebat incuſationē. ⁊ iõ que cogitabant diſcipuli euãgeliſta in mediũ introducit dicens. At illi cogitabãt ĩtra ſe dicētes. Q2 panes nõ accepimus. Hiero. Qñ aũt panes nõ habebãt: qui ſtatim impletis ſeptem ſportis: aſcenderũt in nauiculã ⁊ venerũt in fines mageda. ibi audiũt nauigãtes ꝙ cauere debeant a fermento phariſeoꝝ ⁊ saduceorũ: ſed ſcriptura teſtat̄ ꝙ obliti ſunt eos ſecũ tollere. Chry. Q2 vero deſcipuli circa obſeruationes iudaicas adhuc reperiebãt: iõ dñs vehemēter eos increpat ad vtilitatē oium. vñ ſequitur. Sciens auteꝫ ieſus dixit eis. Quid cogitatis inter vos modice fidei: q2 panes non habetis? Glo. q. d. Quid cogitatis me dixiſſe de terrenis panibus de quib9 non eſt vobis dubitandũ: cũ de tã paucis tãtas feci abundare reliquias? Chry. Hoc aũt facit vt ſollicitudinē eſcarũ ab eis abijciat. Sꝫ quare nõ arguit eos: cũ dixerũt. vñ nobis in ſolitudine panes tanti? ⁊ enim opportunius videbat̄ hoc dici. Sed iõ tunc nõ rep̄hendit eos ne videret̄ ſe ingerere ad ſigna facienda: ⁊ nolebat añ turbas eos icrepare. Tũc

Manſuetudo xp̄i

etiã rõnabilioꝛ hec accuſatio fuit: qñ iã duplici miraculo de panibus facto tales erant: vt adhuc de eſcis dubitarēt. Uide añt ⁊ increpationē cũ manſuetudine: velut enim excuſando reſpondet p̄ his quos increpauerat dicens. Nõdũ intelligitis: neqꝫ recordamini qnqꝫ panũ? Glo. q. d. Neqꝫ myſteriũ itelligitis neqꝫ virtutē ĩ memoria habetis. Chry. Per qđ in memoriã eos reducit ad ea q̄ p̄terierunt ⁊ ad futura attentiores facit. Hiero. Per hoc aũt ꝙ dicit. Quare nõ intelligitis ⁊c̄. ecce p̄ occaſionē docet eos qđ ſignificent qnqꝫ panes ⁊ ſeptē: quinqꝫ milia hominũ: ⁊ q̄ttuor milia: q̄ paſta ſunt in heremo. Si eñ fermētũ phariſeoꝝ ⁊ saduceorũ nõ corporalē panē ſed traditiones p̄uerſas ⁊ heretica ſignificant dogmata: quare cibi q̄b9 nutritus eſt populus dei nõ veram doctrinã integrãqꝫ ſignificēt? Chr. Ut aũt diſcas q̃tũ in diſcipulis potuit iterp̄etatio xp̄i: ⁊ qualiter eoꝝ mētē erexerit dormientē: audi quid euangeliſta dicat. Tunc intellexerũt ꝙ nõ dixit cauendũ a fermento panũ: ſed a doctrina phariſeoꝝ ⁊ saduceorũ: q̃uis eo hoc nõ interp̄etãte. Interp̄tatio ergo dñi eos a iudaicis obſeruatiõib9 abduxit. deſides exiſtētes attētiores fecit: ⁊ p̄ua fide eos eripuit: vt nõ timeãt ſiquãdo paucos panes h̄re videant̄ neqꝫ pro pane ſoliciti ſint: ſed hec deſpiciant vniuerſa.

Fermentũ malitie cauēdum.

¶ Uenit autē ieſus in partes ceſaree philippi et interrogabat diſcipulos ſuos dicens. Quē dñt homines eſſe filium hominis? At illi dixerunt. Alij ioannē baptiſtã alij aũt heliã alij vero hieremiã aut vnũ ex p̄phetis. Dicit illis ieſus. Uos aũt quē me eſſe dicitis? Rñdēs ſimon petrus dixit. Tu es chriſtus filius dei viui. Rñdēs aũt ieſus dixit ei. Beatus es ſimõ bariona: q2 caro ⁊ ſanguis nõ reuelauit tibi ſed pater meus qui ĩ celis eſt. Et ego dico tibi q2 tu es petrus ⁊ ſuper hanc petrã edificabo eccleſiã meam: ⁊ porte īferi nõ p̄ualebũt aduerſum eã. Et tibi dabo claues regni celoꝝ. Et quodcunqꝫ liga

ueris ſuper terram: erit ligatū ⁊ in celis. Et quodcunq; ſolueris ſuper terram: erit ſolutum ⁊ in celis .

¶ Gl. Poſtq̄ diſcipulos a phariſeorū doctrina remouerat dn̄s: cōuenienter euāgelice doctrine altitudinem in eis fundat. ⁊ vt maior ſolēnitas deſignet͛ loc⁹ deſcribit͛ cū dr̄. Uenit autē ieſus i partes ceſaree philippi. Chry. Jō aūt nō ſimpliciter ceſareā noiat: ſed ceſareā philippi: q2 eſt alia ceſarea q̄ eſt ſtratonis: nō aūt in illa: ſed in hac diſcipulos interrogauit: longe eos a iudeis abducēs: vt ab omni timore eruti libere dicāt q̄ habebāt in mēte. Philippus aūt iſte frater fuit herodis thetrarche ithuree ⁊ tracōitidis regiōis: qui in honorē tyberij ceſaris ceſareā philippi: que nūc paneas dicit͛ appellauit. Glo. Cōfirmaturus aūt in fide diſcipulos: prius opiniones ⁊ errores aliorum a mētib⁹ eoꝝ voluit remouere vnde ſequit͛. Et inter. diſci. ſuos di. Quē dicūt hoīes eſſe filiū hominis? Orig. Interrogat xp̄s diſcipulos: vt ex apoſtolorū rñſiōib⁹ nos diſcamus diuerſas opiniones fuiſſe tūc apud iudeos de xp̄o: ⁊ vt nos ſemꝑ ſcrutemur: qualis opinio ſit apud hoīes de nobis: vt ſi q̄d male dr̄ de nobis: occaſiones illius ꝑcidamus ſiquid autē boni: eius occaſiones augeam⁹. Sed ⁊ diſcipuli epiſcoporum apoſtoloꝝ inſtruunt͛ exemplo: vt qualeſcūq; opiniones audierint foris de epiſcopis ſuis referāt eis. Hiero. Pulchre aūt īterrogat. Quē dicūt hoīes eſſe filiū hoīs? Q2 q̄ de filio hoīs loquunt͛ hoīes ſunt q̄ xp̄o diuinitatē eius intelligūt: nō homines ſed dij appellant͛. Chry. Nō āt dicit. Quē me dicūt ſcribe ⁊ phariſei eſſe: ſed quē me dicūt hoīes eſſe: plebis mētem q̄ ad malū ꝓna īflexa nō erat inueſtigās. Etſi. n. multo humilior: q̄ oportebat eoꝝ erat de xp̄o opinio: ſʒ tñ a nequitia libera erat: phariſeoꝝ āt opinio d̄ xp̄o erat plena multa malitia. Hyla. Dicendo ergo. Quem dicunt homines eſſe filiū hominis? ſignificauit ꝑter id qđ in ſe videbat͛ eſſe aliud ſentiēdū: erat. n. hoīs fili⁹. Qđ igit͛ de ſe opinādi iudiciū deſiderabat non illud arbitramur q̄ ſe ipſe cōfeſſus eſt: ſed occultum erat de quo querebat͛: in qđ ſe credētium fides debeat extēdere. Eſt aūt hec cōfeſſionis tenenda ratio vt ſicut dei filium ita et filium hominis meminerimus: quia alterum ſine altero nihil ſpei tribuit ad ſalutem. et iō ſignāter dixit quē dicūt hoīes eē filiū hoīs? Hier. Nō eñ dixit. Quē me eſſe dicūt hoīes: ſed quē dicunt eſſe filiū hoīs? ne iactāter de ſe q̄rere videret͛. Et nota q̄ vbicūq; in veteri teſtamēto ſcriptū ē. Fili⁹ hoīs: in hebreo poſitū eſt. Fili⁹ adā. Orige. Diuerſas aūt iudeorū opiniones de xp̄o diſcipuli referūt. vñ dr̄. At illi dixerunt. Alij ioannem baptiſtam. eſtimationem ſcilicet ſecuti herodis. Alij autem heliam. videlicet eſtimantes q̄ aut ſcđam natiuitatem ſuſceperit helias: aut ex eo tempore in corpore viuens in tēpore apparuit illo. Alij vero hieremiam. quem dominus in gentibus prophetam conſtituit: non intelligētes quoniam hieremias typus fuerat xp̄i. Aut vnū ex ꝓphetis. rōne ſimili ꝓpter illa q̄ deus ad ipſos locutus eſt ꝑ ꝓphetas: nō tñ in ipſis: ſed in chriſto ſunt īpleta. Hie. Sed tñ turbe ſic errare potuerunt ⁊ in helia ⁊ in hieremia: quō herodes errauit in ioanne vñ miror quoſdā interpretes cauſas erroꝝ inq̄rere ſingulorū: Chry. Q2 xp̄o diſcipli opinioēʒ turbe recitauerāt euocat eos ꝑ ſcđam interrogationē ad opinādum aliquid maius de ipſo. ⁊ ideo ſequitur. Dicit illis ieſus. Uos aūt quem me eſſe dicitis? Uos inquaʒ qui ſimul mecum eſtis ſemper: q2 maiora ſigna vidiſtis q̄ turbe: nō oportet vos in opinione conuenire cum turbis. ⁊ propter hoc non a ꝑncipio predicationis eos de hoc

Ceſarea duplex.

Notula vtilis.

interrogauit: ſʒ poſtq̃ multa ſigna
fecit et multa locutus eſt eis d̃ ſua
deitate. Hiero. Attende aũt q̃ ex h̃
textu ſermonis apoſtoli nequaq̃
homines: ſʒ dij appellãt. Cum eni
dixiſſet. Quẽ dicũt hoies eẽ filiũ ho
minis? ſubiecit. Uos aũt quem me
eſſe dicitis? Ac ſi dicat illis q̃ ho=
mines ſunt hũana opinantib⁹ vos
qui dij eſtis. queʒ me eẽ exiſtimatis?
Raba. Nõ aũt q̃ſi neſciẽs de ſe ſen
tentiam diſcipulorũʒ vel extraneoꝝ
inquirit: ſed ideo diſcipulos quid
de ſe ſentiant iterrogat: vt confeſ=
ſionẽ recte fidei digna mercede re=
muneret. Jõ quid alij de ſe ſentiant
inquirit: vt expoſitis primo ſenten
tijs errantium diſcipuli ꝓbarentur
veritatẽ ſue confeſſionis nõ de opi
nione vulgata: ſed de ipſo ꝑcepiſſe
dñice reuelationis archano. Chry.
Quãdo vero domin⁹ de plebis opi
nione interrogat: oẽs reſpondẽt. ſʒ
omnib⁹ diſcipulꝭ interrogatis petr⁹
tanq̃ os apoſtolorum et caput pro
omnib⁹ reſpondet. vñ ſequit̃. Rñ=
dens ſymon petrus dixit: tu es xp̃s
Confeſ= ſio petri filius dei viui. Orige. Denegauit
quidem petrus aliq̃d eoꝝ eẽ ieſum
que arbitrabãtur iudei: confeſſus
eſt autem: Tu es xp̃s. q̃ neſciebãt
iudei: ſed et quod mai⁹ ẽ: filius dei
viui: qui et per prophetas dixerat.
Uiuo ego dicit domin⁹. et ideo dice
batur viuus: ſed ſm ſupereminẽtiã
q̃ ſupeminet omnibus habẽtibus
vitam quoniã ſolus habet immor=
talitatem: et eſt fons vite: quod ꝓ=
prie dr̃ de⁹ pater: vita aũt eſt quaſi
de fonte procedens. qui dixit. Ego
ſum vita. Hiero. Deũ ẽt viuũ appel
lat ad comparationẽ eoꝝ deoꝝ qui
putantur dij: ſed mortui ſunt. Sa=
turnũ dico iouem: venerẽ: et hercu
lẽ: et cetera idoloꝝ portẽta. Hyla.
Eſt aũt vera et inuiolabilis fides
ex deo deũ filium profectuʒ eſſe cui
ſit ex eternitate patris eternitas.
Hunc igitur aſſumpſiſſe corpus et
hoieʒ factũ eẽ perfecta ↄfeſſio eſt.
Cõplexus ẽ itaq̃ oĩa q̃ et naturã ⁊
nomẽ expreſſit: in quo ſumma vtu

tum eſt. Raba. Mira aũt diſtinctio
ne factum eſt vt domin⁹ ipe hũilita
tem aſſumpte hũanitatis profiteat̃
diſcipulus excellentiã diuine eter=
nitatis oſtendat. Hyla. Dignũ aũt
confeſſio petri premiũ cõſecuta eſt
q̃ dei filiũ in homine vidiſſet. vnde
ſequit̃. Rñdẽs aũt ieſus di. ei. Bea
tus es ſimon bar. q̃ caro ⁊ ſan. nõ
reue. tibi: ſed pater meus q̃ eſt in
celis. Hiero. Reddit. n. chriſt⁹ apo=
ſtolo viceʒ pro teſtimonio quod de
ſe petrus dixerat. Tu eſt chriſtus
filius dei viui. dñs aũt dixit ei. Bea
tus es ſimõ bariona. quare? q̃ nõ
reuelauit tibi caro et ſanguis ſed
reuelauit pater. quod caro et ſan=
guis reuelare non potuit ſpiritus
ſctĩ gr̃a reuelatũ ẽ. Ergo ex confeſ
ſione ſortitur vocabulũ q̃ reuelatio
nem ex ſpũſctõ hẽat: cuius et fili⁹
appellãdus ſit. ſiq̃dẽ bariona in li
gua nr̃a ſonat fili⁹ columbe. Hiero.
Alij ſimplr̃ accipiũt: q̃ ſimon. ſ. pe=
trus filius ſit ioannis: iuxta alteri⁹
loci interrogationẽ. Simõ ioannis
diligis me? ⁊ volunt ſcriptoruʒ vitio
deprauatum: vt probat̃ ioãna. i. fi=
lius ioãnis bariona ſcriptũ ſit vna
detracta ſyllaba. Joanna ãt̃o iterp̃
tatur dei gratia. vtrunq̃ aũt nomẽ
myſtice itelligi põt: q̃ et colũba ſpi
ritũſctm̃: et gr̃a dei donũ ſignificet
ſpirituale. Chry. Uanum ãt eẽt di
cere. Tu es filius ione vel ioanna:
niſi vt oſtendat q̃m̃ ita naturaliter
eſt xp̃s fili⁹ dei: ſicut petrus filius
ione eiuſdeʒ ſubẽ cũ eo qui genuit. Petrus bariona
Hiero. Jllud aũt q̃ ait. Q̃ caro et
ſanguis non reuelauit tibi. apoſto
lice narratiõi ↄparat: i qua ait. Cõ
tinuo non acq̃eui carni et ſanguini
carnẽ ibi et ſanguinẽ iudeos ſigni
ficans: vt h̃ quoq̃ ſub alio ſenſu de
monſtretur q̃ nõ ꝑ doctrinã pha
riſeoꝛuʒ ſed per dei gratiã xp̃s dei
filius reuelatus ſit. Hyla. Uel ait.
Beatus hic. quia vltra humanos
oculos et intendiſſe et vidiſſe lauda
tus eſt: non id quod ex carne et ſan
guine eſt ↄtuẽs: ſed dei filium cele
ſtis patris reuelatione conſpicien

dignusq̧ iudicat⁹ ē vt prim⁹ agno-
ſceret q̄ diuinitas eēt i xp̄o. Orige.
eſt autē in hoc loco querendū: vtꝝ
cum prius mitterentur iam cogno-
ſcebant diſcipuli quoniā ipſe erat
xp̄s. Hic enim ſermo demonſtrat:
quoniam tunc primū confeſſus fue
rit eum petrus xp̄z filium dei viui.
et vide ſi potes: quoniā credere ie-
ſum eē xp̄m minus ē q̄ cognoſcere
vt dicamus q̄ quando mittebātur
Queſtio pulchra ad predicandum credebāt quidez
ieſuz eē xp̄m. poſtea āt proficientes
ēt cognouerunt. Aut ita ē reſpondē
dum: vt dicamus quoniam tunc
quidem apl'i initia cognitiōis hē-
bant xp̄i: ⁊ exigua cognoſcebant de
illo: poſtea autē ꝓfecerunt in agni
tionez ipſius: vt poſſent capere ſen
tentiā xp̄i reuelatā a patre: ſicut et
petrus q̄ beatificatur: non ſoluz in
eo quod dicit. Tu es xp̄s. ſed in eo
magis q̄ addidit filius dei viui.
Chry. Nimirū aūt ſi non confeſſus
eſſet petrus xp̄m ꝓprie ex patre na
tuz non eēt h̄ reuelatione op⁹: neq̧
extimare chriſtū vnū ex multis fi-
liis adoptiuis btitudine dignū eēt
nam et ante h̄ illi q̄ erāt in naui di-
xerunt. Uere filius dei ē hic. Sed ⁊
nathanael dixit. Rabi tu es filius
dei. non tñ beati dicti ſunt: qꝛ nō ta-
lem confeſſi ſunt filiationē qualem
petrus: ſed vnum ex multis eū eſti
mabant: non v̄e filium. vel et ſi pre
cipuū quidez pre multꝭ: non aūt ex
ſubā patris. vides aūt qualiter et
filium reuelat pater: et patrē fili⁹.
Non eni ab alio ē diſcere filium q̄
a patre: nec ab alio p̄rēz q̄ a filio.
quare et hinc manifeſtum ē q̄ fili⁹
eſt cōſubſtantialis et coadorādus
patri. Oſtendit aūt xp̄s ex hinc iā
multos credituros: quod fuerat pe
tr⁹ cōfeſſus: vnde ſubdit: Et ego di
co tibi: quia tu es petrus. Hiero.
Ac ſi dicat. qꝛ tu mihi dixiſti. Tu es
xp̄s filius dei viui: et ego dico tibi:
nō ſermōe caſſo et nullū opus habē
te: ſed dico tibi: qꝛ meum dixiſſe fe-
ciſſe eſt. Qꝛ tu es petrus. ſicut eniz
ipſe lumē apoſtolis donauit: vt lux

men mundi appellentur: et cetera
que a domino ſortiti vocabula ſunt
itaꝛ ſimoni q̄ credebat i petrā xp̄m
petri largit⁹ ē nomē. Augu. de cō.
euan. Nullus tñ arbitret q̄ h̄ pe-
trus nomē accepit. nō eni accepit h̄
nomē niſi vbi ioānes cōmemorat ei
dictum eē. Tu vocaberis cephas:
quod interpretatur petrus. Hiero.
Secundum aūt methaphorā petre
recte dr ei. Edificabo eccleſiaz meā
ſuper te. ⁊ hoc eſt qđ ſequit. Et ſup
hāc petrā edificabo eccleſiaz meā.
Chry. i. in hac fide et confeſſiōe edi
ficabo eccleſiaz meā. Hinc oſtendit
multos iaz credituros quod petr⁹
confeſſus fuerat: et erigit eius ſen
ſum et paſtorē ip̄m facit. Augu. in
li. retracta. Dixi in quodā loco de
apoſtolo petro: q̄ in illo tāq̄ in pe-
tra edificata ē eccleſia: ſed ſcio me
poſtea ſepiſſime ſic expoſuiſſe qđ
a dn̄o dictū ē. Tu es pe. et ſup hāc
pe. edi. ec. meā. vt ſuper hunc intel
ligeret: quē ꝯfeſſus ē petrus dicēs.
Tu es xp̄s filius dei viui ac ſi petr⁹
ab hac petra appellatus ꝑſonaz ec
cleſie figuraret q̄ ſup hāc petrā edi
ficatur. nō eniz dictum eſt illi. Tu
es petra: ſed tu es petr⁹: petra aūt
erat chriſtus: quē confeſſus ſimon
ſicut ei tota eccleſia confitetur: dict⁹
eſt petrus. Haruz aūt duaꝝ ſniaꝝ
q̄ ſit ꝓbabilior eligat lector. Hyla.
Eſt aūt in nuncupatione noui nois
felix eccl'ie fūdamētū: dignaq̧ edi-
ficatione illi⁹ petra q̄ infernas le-
ges et tartari portas et oīa mortꝭ
clauſtra diſſolueret. vnde ad oñdē
dā firmitatē eccleſie ſupra petram
fundate ſubditur. Et porte iferi nō
preua. aduer. eā. Glo. i. nō ſepabūt
eaz a charitate mea et fide. Hiero.
Ego portas iferi vitia reoꝝ atq̧ pec
cata. vel certe hereticoꝝ doctrinas
per q̄s illecti homies ducūt ad tar
tarū. Orige. Sz et ſingule ſpiritua
les neq̄tie i celeſt b⁹ porte ſunt info
roꝝ: q̄bus ꝯtrantur porte iuſtitie.
Raba. Porte q̄z iferi et tormenta ⁊
blandimenta ſunt perſecutoꝝ: ſz ⁊
praua ifideliū opa ieptaq̧ colloq̄a

Notule utiles.

Tropologica expoſitio.

poꝛte ſunt inferi:qꝛ iter perditionis
oñdunt.Chꝛy.Non ãt exprimit vtꝝ
petre nõ preualebunt:in q̄ edificat
xp̄s eccleſiã:aut eccleſie quã edifi=
cat ſuper petrã:tñ manifeſtum ē:qꝛ
nec aduerſus petrã nec aduerſus
eccleſiã poꝛte p̄ualēt iferoꝛũ.Chꝛy.
in li.theſau.Secũdũ aũt hãc dñi ꝓ=
miſſionem eccleſia aplica petri ab
oi ſeductiõe hereticaqꝫ circũuctiõe
manet imaculata:ſuper omnes p̄=
poſitos et ep̄os:et ſuper omnes p̄=
mates eccleſiarum et populoꝛuꝫ in
ſuis pontificibus i fide pleniſſima
et auctoꝛitate petri: et cum alie ec
cleſie quoꝛũdã erroꝛe ſintverecũda
te:ſtabilita inquaſſabiliter ipſa ſo=
la regnat:ſilentiũ iponens et oium
obturãs oꝛa hereticoꝛũ:et nos ne=
ceſſario ſalutis non decepti ſupbia
neqꝫ vino ſupbie debꝛiati typũ ꝟi=
tatꝫ et ſancte aplice traditiõis vna
cum ipſa ꝯfitemur et predicamus.
Hiero.Nemo ãt putet ꝙ de moꝛte
dici ꝙ apli ꝯditiõi moꝛtis ſubiti nõ
fuerint quoꝛũ martyria videat coꝛ
ruſcare.Oꝛige.Si ergo et nos p̄re
nobis reuelante : qui eſt in celis
qñ ſcꝫ ꝯuerſatio noſtra i celis ē cõ=
feſſi fuerimus ieſum xp̄m eſſe filiũ
dei viui:ꝛ nobis dicet.Tu es petrꝰ
ꝛc.petra enīꝫ ē omnis qui imitatoꝛ
eſt xp̄i: aduerſus quē aũt poꝛte p̄=
ualēt iferoꝛũ: ille neqꝫ petra dicēdꝰ
eſt.ſupꝛa quã edificat xp̄s eccleſiã
neqꝫ ecclia:neqꝫ ꝑs ecclie:quã xp̄s
edificat ſupꝛa petraꝫ.Chꝛy.Deinde
et alium petri dic̄ honoꝛē cum ſub=
ditur.Et tibi dabo claues regni ce
loꝝ.q.d.Sic pater dedit me cogno
ſcere:ita et ego aliquid dabo.ſ.cla
ues regni celoꝛum.Raba.Qui.n.
regem celoꝛum maioꝛi p̄ ceteris de
uotione confeſſus eſt:merito p̄ ce=
teris ipſe collatis clauibꝰ regni ce=
leſtis donatus ē:vt conſtaret omni
bꝰ qꝛ abſqꝫ ea confeſſione ac fide re
gnũ celoꝛũ nullꝰ poſſet itrare.Cla
ues ãt regni celoꝝ ipſaꝫ diſcretio
nē et potentiã noiat: potentiã q̄ li=
get ꝛ ſoluat:diſcretionē q̄ dignos vl
indignos diſcernat.Glo.Unde ſe=

Claues ecclesie que sint

quit.Et quodcũqꝫ ligaueris.i.quē
cunqꝫ indignũ remiſſione iudica=
ueris dũ viuit:indignus apud deũ
iudicabitur.Et qđcunqꝫ ſolueris.
i.quēcunqꝫ ſoluendũ iudicaueris
dũ viuit:remiſſionē peccatoꝛũ ꝯſe=
quitur a deo.Oꝛi.Uide aũt q̄tã po
teſtatē habet petra ſuper quã edi=
ficatur eccleſia eiꝰ:vt ēt iudicia ma
neant firma quaſi deo iudicãte per
eã.Chꝛy.Uide aũt qualr xp̄s redu
cit petrum ad excelſam ꝺ ipo itelli=
gētiã.Hec.n.ei ſe pꝛomittit datuꝝ
que ſũt ꝓpꝛia dei ſoliꝰ.ſ.peccata ſol
uere:et eccleſiã imutabilē facere in
ter tot perſecutionũ et tētationũ ꝓ=
cellas.Raba.Hec aũt ligandi atqꝫ
ſoluēdi poteſtas q̄uis ſoli petro da
ta videat a domino:tñ et ceterꝭ apo
ſtolis datur:nec nõ ēt nũc in epis ac
p̄ſbyterꝭ oi eccleſie.Sed iõ petrus
ſpecialiter claues regni celoꝝ et p̄n
cipatũ iudiciarie poteſtatꝭ accepit
vt omnes ꝑ oꝛbē credētes itelligãt
qꝛ quicũqꝫ ab vnitate fidei vel ſocie
tatis illiꝰ quolꝫ mõ ſemetipſos ſeg=
gregant:tales nec vinculis peccato
ruꝫ abſolui:nec ianuã p̄nt regni ce
leſtis ingredi.Glo.Specialiter ēt
eam petro ꝯceſſit vt ad vnitatē nos
inuitaret.Ideo eni eum pꝛincipeꝫ
apoſtoloꝝ conſtituit:vt eccleſia vnũ
pꝛincipaleꝫ xp̄i haberet vicariũ:ad
quē diuerſa mēbꝛa eccleſie recurre
rēt.ſi foꝛte iter ſe diſſentirēt.Qꝺ ſi
diuerſa capita eſſēt i eccleſia vnita
tis vinculum rũperet.Quidã aũt
dicunt ꝙ ideo dicit.Super terraꝫ.
Non enim data eſt poteſtas homi=
nibꝰ ligandi vel ſoluēdi moꝛtuos:
ſꝫ viuos.Qui aũt moꝛtuos ſolueret
vl ligaret:nõ ſuꝑ terrã ſꝫ poſt terrã
ꝙ faceret.Ex ſentē.ꝯſtantinopol.cõ
cilij.Quomodo autem pꝛeſumunt
quidam dicere de viuis tm̄modo ꝙ
dicta eſſe:an ignoꝛãt: qꝛ iudicium
anathematis nihil eſt aliud q̄ ſe=
paratio.Euitãdi ſũt ãt illi q̄ a peſ
ſimꝰ culpis ꝺtinēt:ſiue in viuis ſint
ſiue nõ.A nocēte eni ſēꝑ reſurgere
neceſſariũ eſt.Sed et auguſtinꝰ
religioſe memoꝛie qui iter aphꝛy=

Apoſtolica auctoꝛitas ſuꝑ viuos et moꝛtuos

cānos ep̄os ſplenduit diuerſe epi-
ſtole recitate ſunt ſignificantes ꝙ
oporteret hereticos ꝛ poſt mortem
anathematizare. Talē aūt eccleſia
ſticā traditionem: et alij aphricani
ep̄i ſeruauerūt: Sed ꝛ ſctā romana
eccl̄ia quoſdā ep̄os poſt mortē ana
thematizauit lȝ ꝑ fide ł vita ſua nō
eēnt accuſati. Hiero. Iſtū locū ep̄i ꝛ
p̄ſbyteri nō intelligentes aliq̄d ſibi
de phariſeoꝝ aſſumunt ſupcilio: vt
vel dānēt innocentes: vel ſoluere ſe
noxios arbitrent̄ cū apud dn̄m nō
ſn̄ia ſacerdotū ſȝ reoꝝ vita querat.
Legim⁹ in leuitico de leproſis vbi
iubent̄ oñdere ſe ſacerdotib⁹: ꝛ ſi le
prā habuerint tūc a ſacerdote imū-
di fiant: nō ꝙ ſacerdotes leproſos
faciant ꝛ imūdos: ſȝ ꝙ habeāt noti
tiā leproſi ꝛ nō leproſi: ꝛ p̄ſſit diſcer-
nere qui mūd⁹: qui ve imūdus ſit.
Q̄mo ḡ ibi leproſum ſacerdos imū-
dnm facit: ſic ꝛ hic alligat vel ſoluit
ep̄s vel p̄ſbyter nō eos q̄ inſontes
ſunt vel innoxij: ſed ꝑ officio ſuo cū
peccatoꝝ audierit varietates: ſcit q̄
ligād⁹ ſit: q̄ ſoluēdus. Orige. Sit ḡ
irrepreheſibilis q̄ alterū ligat vel
ſoluit vt inueniat̄ dignus ligare vł
ſoluere ī celo. Sȝ ꝛ ei q̄ potuerit vir
tutibus portas obſtruere inferoꝝ:
q̄ſi p̄miū dātur claues regni celoꝝ.
oēs em̄ ſpecies virtutū cū q̄s eā ce-
perit operari: q̄ſi ipſe ſe adapit ſn̄
eū: dn̄o videlicet aperiente eā p̄ gra
tiā ſuā vt inueniat̄ eadē virt⁹: ꝛ por
ta eſſe: ꝛ clauis porte. Forſitan au-
tē et vnaqueqȝ virt⁹ eſt regnū celoꝝ.

Notabi-
lis ſen-
tentia.

¶ Tūc p̄cepit diſcipulis ſuis
vt nemini dicerent: q̄ ipſe eſſet
ieſus xp̄s. Exinde cepit ieſus
oñdere diſcipulis ſuis: q̄ opor
teret eū ire hieroſolimā ꝛ mul-
ta pati a ſenioribus ꝛ ſcribis ꝛ
p̄ncipibus ſacerdotū ꝛ occidi
et tertia die reſurgere.

¶ Orige. Poſtq̄ȝ petrus ꝯfeſſus eſt
xp̄m filiū dei viui: q̄ noluit hoc eos
interim p̄dicare ſubdit. Tunc p̄ce-
pit diſcipulis ſuis vt nemini dice-
rēt: q̄ ipſe eſſet ieſus xp̄s. Hiero.
Sed cū ſupra mittēs diſcipulos ad
p̄dicandū iuſſerit eis: vt annuncia-
rēt aduentū ſuū: videt̄ eſſe ꝯtrariū q̄d
hic p̄cipit: ne ſe dicāt eſſe ieſuȝ xp̄m
mihi vr̄ aliō eē xp̄ȝ p̄dicare: aliō ie
ſuȝ xp̄ȝ. Et xp̄s cōe dignitatis ē no-
mē: ieſus ꝓpriū vocabulū ſaluato-
rꝭ. Or. Ut tūc leuit̄ q̄dē ō eo annū-
ciabāt: q̄ſi de magno ꝛ mirabili vi-
ro: xp̄ȝ āt eſſe eū nōdū annūciabāt.
Qui aūt vult ēt xp̄m eū p̄dicatum
p̄us ab ap̄lis: dicet q̄m leuiter pre-
mittere voluit eos mētionē nois ſui
vt interim facto ſilentio p̄dicatiōis
huius. hoc ipſum q̄ō leuiter de xp̄o
auditum fuerat digeratur in ſen-
ſibus auditoꝝ. Aut ita eſt ſoluē-
da queſtio: vt videantur ea que ſu-
perius de annūciando chriſto ſnut
dicta: non ad tempus pertinere q̄ō
fuit ante chriſti reſurrectionem: ſȝ
ad tempora poſt futura. hic autem
que mandat vt nemini dicant: tunc
apoſtolis conuenire: inutile enim
eſt ipſum quidem predicari: crucē
autem eius tacere. Propterea pre
cipit eis vt nemini dicerent. quia
ipſe eſt chriſtus: et preparabat eos
vt poſtmodum dicant. Quonaim
ipſe eſt chriſtus qui crucifixus eſt:
et reſurrexit a mortuis. Hieroni.
Q̄ō nequis putet noſtre tantum
eſſe intelligentie: ſequitur: cauſas
tunc prohibite predicationis expo-
nit. Sequitur enim. Exide cepit ie-
ſus oſten. diſci. ſuis. quia opor. eū
ire hiero. et mul. pati a ſeni. ꝛ ſcri.
ꝛ prin. ſacerdo. et occide. ꝛ ter᷑. die
reſur. Eſt autem ſenſus. Tunc me
predicate cum iſta paſſus fuero:
quia non prodeſt xp̄m publice pre-
dicari et eius vulgare in populis
maieſtatē quē poſt paululū flagel-
latū viſuri ſūt ꝛ crucifixū. Chry. Q̄ō
em̄ ſemel radicatū eſt ꝛ poſtea euul
ſuȝ. ſi iteꝝ plātet̄ difficile retinebit̄
apud multos: q̄ō autē infixū ſemel
eſt: et manſit poſtea immobile faci-
le prouehitur ad augmētū. ꝓpter
hoc aūt imorat̄ triſtib⁹ p̄dicendis:
et ſmonē multiplicat: vt aperiat dī

Que-
ſtio ſol-
uitur.

ſcipuloꝝ mētes. Orige. Et vide qꝛ nō dixit. Cepit dicere vel docere: ſꝫ oñdere: qm̄ ſicͭ corꝑalia oñdi dñr: ſic oñdi dñr a xp̄o ea q̄ loquebaꝶ. Non aūt ſic puto eis q̇ corꝑaſr eū multa patientē viderūt: oñſa fuiſſe ea que videbanꝶ: q̄ño diſcipulis oñſus eſt rōnabilis ſermo de myſterio paſſionis et reſurrectionis xp̄i: ꝛ tūc quidē cepit oñdere: dñr aūt poſtea capaciorib⁹ factis plenius demonſtrauit: qꝛ oē qd̄ cepit ieſus ħ perfecit. Oportebat aūt eū ire in hierl'm: vt occidaꝶ q̇dē in hieroſolymis q̄ ſunt deorſum: regnet aūt reſurgens in hieruſalē celeſti. poſtq̄ eñ reſurrexerit xp̄s: ꝛ alijs cōſurrexerūt ei: iā nō deorſum querit hierl'm vel domus orōnis in ea ſed ſurſum. patiꝶ autē multa a ſeniorib⁹ hierl'm terrene: vt glorificetur ab his q̇ capiūt bñficia ei⁹ celeſtib⁹ ſeniorib⁹. Tertia aūt die reſurrexit a mortuis: vt eripiēs a maligno acquirat eis q̇ liberati fuerāt hoc donū vt baptizenꝶ ſpū ꝛ aīa et corꝑe in noīe pr̄is ꝛ filij ꝛ ſpūſcti. q̇ ſunt tres dies ſimul ꝑpetuo inſtantes eis qui per eos facti fuerunt filij lucis.

¶ Et aſſumēs eū petr⁹: cepit increpare illū dicens: Abſit a te dñe: nō erit tibi hoc. Qui cōuerſus dixit petro. Uade poſt me: ſathanas ſcādalū es mihi qꝛ non ſapis ea que dei ſunt: ſed ea que hominū.

¶ Orige. Adhuc initia eoꝝ q̄ oñdebanꝶ dicēs xp̄s petr⁹ indigna ħ filio dei viui arbitrabatur. ꝛ quaſi oblit⁹ qm̄ fili⁹ dei viui nihil dignū increpatiōe facit aut agit: cepit increpare: et hoc ē qd̄ dr̄. Et aſſumēs eū petrus cepit increpare illū. Hiero. Sepe diximus nimij ardoris: amoriſq̄ꝫ maximi fuiſſe petrū in dñm ſaluatorē. Qui ergo poſt cōfeſſionē ſuā ꝛ premiū ſaluatoris qd̄
zel⁹ petri. audierat: nō vult deſtrui ꝯfeſſionē ſuā nec putat poſſe fieri vt dei fili⁹ occidaꝶ: aſſumit eū in affectū ſuū: vel ſeparatim ducit: ne p̄ntibus ceteris cōdiſcipulis videaꝶ magrm̄ arguere: et cepit illum increpare amantis affectu: ꝛ obſtans dicere. Abſit a te dñe. Uel vt melius habeꝶ in greco. Propiti⁹ ſis tibi dñe: nō erit hoc. quaſi neceſſariā haberet ꝑpitiationē. cuius affectū q̇dē ſuſcipiēs dñs ignorātiā exprobrat. vñ ſequiꝶ. Qui cōuer. dixit pe. Uade poſt me sath. ſcanda. mihi es. [illegible]. Sciēs eñ dñs diabolice artis inſtinctū: petro ait. Uade retro poſt me. i. vt exēplo ſue paſſiōis ſequaꝶ. In eū ꝟo per quē opinio hec ſuggerebaꝶ cōuerſus adiecit. Satha. ſcāda. mihi es. Non eñ cōuenit exiſtimare petro ſathane nomen: ꝛ offenſionē ſcādali deputari poſt indulta illa beatitudinis ꝛ poteſtatis tāta preconia. Hiero. Sed mihi error apoſtolicus de pietatis affectu veniēs: nunq̄ꝫ incentiuū videbiꝶ diaboli. prudēs ꝙ lector ꝯſideret petro illā beatitudinē ac poteſtatē in futuro ꝓmiſſam nō ī preſenti datā. quā ſi ſtatim dediſſet ei nunq̄ꝫ in eo praue ꝯfeſſionis error inueniſſet locū. Chry. Quid etiam mirabile ē hec pati petrū q̇ de his reuelationē nō ſuſcepit. Ut eñ diſcas ꝙ neq̄ꝫ illa que de xp̄o ꝯfeſſus fuerat: ex ſe locut⁹ eſt: vide qualr in his q̄ nō reuelata ſunt ei turbationē patiaꝶ. hūana eñ et terreſtri cogitatione q̄ ſunt xp̄i cōſiderans eſtimabat turpe et indignū eſſe ei ꝙ pateretur. Et iō dñs ſubiecit. Qꝛ nō ſapis ea que dei ſunt: ſꝫ ea que hoīm. Hiero. q. d. Mee volūtatis ē ꝛ pr̄is: vt pro hoīm ſalute moriar: tu tuā tm̄ ꝯſiderans volūtatē non vis granū tritici cadere in terram: vt multos afferat fruct⁹. ꝛ iō qꝛ contraria loqueris voluntati mee debes aduerſarius appellari. ſathanas eñ interpretaꝶ aduerſarius ſiue ꝯtrius: nō tñ vt pleriq̄ꝫ putant eadē ſathanas: ꝛ petrus ſnīa condēnāꝶ. petro eñ dr̄. Uade retro me ſatha. i. ſequere me q̇ ꝯtrius es voluntati

luntati mee. Ille audit vade ſathana: ꝛ non ei dr̄ retro: vt ſubaudiatur. vade i i ʒn̄ eternū. Orige. Dixit ꝗ petro. Uade poſt me. quaſi deſiſtē ti ꝑ ignorātiā ire poſt xp̄m. Sathana aūt dixit ei: q̄ſi ꝑ ignorāṫ i aliq̄d hn̄ti ɔ̄triū deo. Btūs aūt ad quē couertit xp̄s ēt ſi corripiēdi cā conuertit. Sʒ q̄re dixit ad petrū. Scādalū mihi es: cū ʒ in pſalmo dicat. Pax multa dilige͂tibus legē tuā et nō eſt illis ſcandalū? Sed rn̄dēdū eſt: qm̄ nō ſolū ieſus nō ſcādalizatur: ſed nec oīs hō q̄ in dilectione dei ꝑfect⁹ eſt: ſed ꝙtū ad ſe q̄ tale aliq̄d vel agit vel loquit: ſcandalū eſt alteri: lʒ ille iſcādalizabilis ſit. Aut certe oēm diſcipulū peccantē ſcandalū ſibi appellat: ſicut ꝛ paul⁹ dicebat: q̄s ſcādalizatur ꝛ ego nō vror.

[margin: Petrus quō ſathanas]

¶ Tunc ieſus dixit diſcipulis ſuis. Si q̄s vult poſt me venire abneget ſemetip̄m: et tollat crucem ſuā: ꝛ ſequatur me. Qui em̄ voluerit aiam ſuā ſaluā facere: perdet eā. Qui aūt perdiderit aiam ſuā propter me: inueniet eam.

¶ Chry. Poſtꝙ petr⁹ dixerat. ꝓpitius eſto tibi: nequaꝙ erit tibi h̄. ꝛ audiuit. Uade retro me ſathana. nō fuit dn̄s hac ſolū increpatiōe cōtent⁹: ſed et ſuꝑabundantia voluit oſ̄ndere incōuenientiā dictoꝝ a petro ꝛ fructū ſue paſſionis. vn̄ ſubditur. Tūc ieſus dixit diſcipl'is ſuis: ſiq̄s vult poſt me venire abneget ſemetip̄m ꝛ tollat crucē ſuā ꝛ ſequatur me. q. d. tu dicis mihi ꝓpitius eſto tibi. Ego aūt dico tibi: qm̄ non ſolū me ꝓhibere a paſſiōe nociuū tibi eſt: ſʒ neꝗ ſaluari poteris niſi patiaris ꝛ moriaris ꝛ vite abrenūcies ſemꝑ ꝛ vide ꝙ nō coactiuū facit ſermonē. nō em̄ dixit. ſi volueritis opʒ vos h̄ pati: ſed ſiq̄s vult. h̄ aūt dicēs magis attrahebat. q̄ em̄ libertati auditorē dimittit. magis attrahit. q̄ ꝟo violentiā infert multotiens impedit. nō aūt ſolis diſcipulis ſuis: ſed ꝛ cōe hoc dogma orbi terraꝝ ꝓponit dicēs. Siq̄s vult id eſt ſi mulier: ſi vir: ſi rex: ſi liber ſi ſeru⁹. Chry. Tria āt ſunt q̄ dn̄r. Abneget ſemetip̄m: et tollat crucē ſuā: ꝛ ſequatur me. Grego. in ho. Qꝛ niſi q̄s a ſemetip̄o deficiat: ad eū q̄ ſuꝑ ip̄m eſt nō appropinquat. Sed ſi noſip̄os relinquim⁹: q̄ ibimus et nos: vt q̄s ē q̄ vadit ſi ſe deſeruit? ſed aliud ſum⁹ per pct̄m lapſi: aliō ꝑ naturā conditi. tūc ꝗ noſmetip̄os reliquim⁹ ꝛ abnegam⁹ cū vitamus qō per vetuſtatē fuim⁹: ꝛ ad h̄ nitimur ad qō per nouitatē vocamur. Grego. ſuꝑ ezech. Semetip̄m ēt abnegat: q̄cūꝗ mutatur ad meliora et incipit eſſe qō nō erat: ꝛ deſinit eſſe qō erat. Greg. xxiij. mora. Semetip̄m ēt abnegat q̄ calcato typo ſuꝑbie ante dei oculos ſe eſſe a ſe alienū demōſtrat. Orige. Quāuis aūt videatur aliquis a pctō abſtinere: tn̄ niſi in cruce xp̄i crediderit: nō pōt dici xp̄o ɔfixus ſiue cruci. vn̄ ſequitur. Et tollat crucē ſuā. Chry. Uel aliter. Qui negat aliū vel frēm vl' famulū vel quēcūꝗ. ꝛ ſi flagellatū viderit: ꝛ qōcūꝗ patiētē nō aſſiſtit: nō adiuuat: ita vult corꝑi nr̄o nos nō ignoſcere: vt ſi flagellauerint vl' qōcūꝗ aliud fecerint: corꝑi nō parcamus. hoc em̄ eſt parcere: ſicut patres tūc ignoſcūt filijs: cum magiſtris eos tradētes iuſſerint: vt non parcāt. Ne autē eſtimes ꝙ vſꝗ ad verba tm̄ ꝛ ɔtumelias opʒ abnegare ſeip̄m: oſ̄ndit vſꝗ ad ꝙtū abnegare ſeipſum oporteat: qꝛ vſꝗ ad mortē etiā turpiſſimā. ſ. crucis: qō ſignificat in hoc qō dicit. Et tollat crucē ſuam ꝛ ſequatur me. Hyla. Sequēdus em̄ eſt dn̄s cruce aſſumpta paſſionis ſue: ꝛ ſi nō ſorte tn̄ voluntate comitādus eſt. Chry. Qꝛ ēt latrones multa grauia patiunt: vt non eſtimes ꝙ paſſio malorū ſufficiat: adiungit cām patiendi cū dicit. Et ſequatur me. vt ꝓpter euʒ oīa ſuſtineas: ꝛ alias ei⁹ virtutes adiſcas: hoc eſt em̄ ſequi xp̄m vtiopʒ: diligentē eſſe circa virtutes: ꝛ pati

[margin: Continuatio textus.]

[margin: Abnegatio ſui ipſi⁹.]

pia propter ipm̄. Grego. Duobus etiã modis crux tollit̃: cum aut per abſtinentiã affligit̃ corp⁹: aut per cõpaſſionẽ ꝓximi affligit̃ anim⁹. Sed qꝛ ipſius ꝟtutib⁹ quedã vitia mixta ſunt: dicẽdũ nobis eſt ꝙ abſtinentiã carnis nõnunq̃ȝ vana gloria obſidet: qꝛ dũ tenuitas in corꝑe dũ palloꝛ in vultu reſpicit̃: ꝟtus patefacta laudat̃ cõpaſſionẽ ꝟo animi plerũqȝ latenter obſidet pietas falſa. vt hanc nõnunq̃ȝ vſqȝ ad condeſcendendũ vitijs pertrahat. vñ ad hec excludẽda ſubdit. Et ſequatur me. Hiero. Uel alit̃. Tollit crucem ſuã q̃ mũdo crucifigit̃. cui aũt mũdus crucifixus eſt ſequit̃ dñm crucifixũ. Chry. Deinde qꝛ graue videbat̃ qđ dictũ eſt: per ea q̃ cõſequunt̃: id mitigat: premia ponens ſuꝑeminẽtia laboꝛib⁹ ꝛ malitie penas. vnde ſequit̃. Qui em̃ voluerit aiam ſuã ſaluã facere perdet eã. Orige. Qđ dupl'r põt intelligi. Primum ſic. Siq̇s amatoꝛ vite pñtis parcit aie ſue timẽs moꝛi: et putãs aiam ſuam per hanc moꝛtẽ perire: iſte volẽs hoc modo ſaluare aiam ſuam perdet eã: alienã illã faciẽs a vita eterna. Siq̇s ꝯtẽnens vitã preſentẽ vſqȝ ad moꝛtẽ ꝑ veritate certauerit: perdet quidẽ aiam ſuã q̃ȝtum ad vitã pñtem: ſed qm̃ propter xp̄m perdet eam magis eam ſaluã faciet in vitam eternã. Alio modo ſic. Siquis intelligit que eſt vera ſalus: ꝛ acquirere vult eã ad ſalutem anime ſue: iſte abnegans ſemetipſum perdit q̃ȝtum ad voluptates carnales animam ſuam propter xp̄m: ꝛ perdens aiam ſuã hoc modo: ſaluat eam per opera pietatis: dicẽdo em̃. Qui voluerit: precedentẽ ꝛ ſequentẽ vnũ ſenſum eũdẽ oſtẽdit. Si ergo qđ ſuperi⁹ dixit. Abneget ſemetipſum: de moꝛte coꝛpoꝛali dixit: ꝯñter ħ de ſola moꝛte intelligere debemus dictũ eſſe. ſi aũt abnegare ſeip̄m eſt carnalẽ conuerſationem reijcere: et perdere animam eſt deponere voluptates carnales.

¶ Quid em̃ prodeſt homini ſi vniuerſum mundũ lucret̃: aie vero ſue detrimẽtum patiat̃? Aut quã dabit hõ ꝯmutationẽ ꝑ aia ſua? Filius em̃ hoīs vẽturus eſt in gl'ia p̄ris ſui cũ angelis ſuis: ꝛ tũc reddet vnicuiqȝ ſm̃ oꝑa eius. Amẽ dico vobis: ſunt quidã de hic ſtãtibus q̇ nõ guſtabũt moꝛtẽ donec videant filiũ hoīs venientem in regno ſuo.

¶ Chry. Qꝛ dixerat q̇ vult ſaluare perdet: ꝛ q̇ ꝑdet ſaluabit: vtrobiqȝ ſalutẽ ꝛ perditionẽ ponens: ne aliq̇s eſtimet equalẽ eſſe hincinde ꝑditionẽ ꝛ ſalutẽ: ſubiũgit. Quid ei prodeſt ho. ſi mũ. vni. lu. ani. vero ſue detri. pa. q. d. ne dicas ꝙ q̇ ꝑicula q̃ ꝓpter xp̄m imminent effugit: ſaluet aiam ſuã. i. vitã tꝑalẽ. Sed pone etiã cũ aia. i. vita tꝑali totũ oꝛbẽ terrarꝝ: q̇d ex his hoi erit amplius aia in perpetuũ pereũte? Si em̃ famulos tuos videres in letitia: te aũt i malis vltimis ꝯſtitutũ: q̇d lucrareris ex eoꝝ dñio? Hoc ẽt in aia tua reputa: cum carne laſciuiẽte ip̄a futurã perditionẽ expectat. Orige. Puto etiã ꝙ mundũ lucrat̃ q̇ nõ abnegat ſemetip̄m: nec ꝑdit aiam ſuã q̃ȝtum ad voluptates carnales: ꝛ ipſe facit aie ſue detrimentũ. Jõ duob⁹ nobis propoſitis magis eſt eligendũ vt mundũ perdamus: ꝛ lucremur aias noſtras. Chry. Sed ſi regnaueris ſuꝑ vniuerſum oꝛbem terrarũ nõ poteris aiam tuã emere. vñ ſequitur. Aut quã dabit hõ cõmutationẽ pro aia ſua? Ac ſi dicat. Diuitias ſi perdideris: poteris dare diuitias alias ad eas redimẽdas: aiam aũt perdens: nõ poteris aiam aliquã dare: ſed neqȝ aliq̇d aliud. Quid aũt mirabile eſt: ſi i aia ħ ꝯtigit? etem̃ in coꝛꝑe ħ vĩ ꝯtigere. Etſi em̃. x. milia diademata coꝛpoꝛi inſanabil'r egroto circũpoſueris: nõ curatur.

Notula ſalubꝛ.

Orige. Et prima quidē facie cōmutatio ale eſt ſuba: vt det ſubam ſuā hō paupib⁹: ⁊ ſaluet alam ſuā. Sʒ puto ꝙ nō hʒ alidd hō: qđ dans q̄ſi cōmutationē ale ſue liberet eam de morte: de⁹ aūt pro aiab⁹ hoium dedit cōmutationē precioſum ſanguinē filij ſui. Grego. Uel alif pōt ꝯtinuari: qꝛ ſctā ecctia aliđ hʒ tp̄s pſecutionis: ⁊ aliđ pacis: redēptor noſter ip̄a ei⁹ tpa diſtinguit i p̄cepte ptis. nā pſecutionis tpe ponēda ē ala: pacis āt tpe ea q̄ ampli⁹ dn̄ari pħt frāgēda ſunt deſideria terrena. vn̄ dr̄. Quid eñ pdeſt hoi? Hiero. Prouocatis āt diſcipulis vt abnegarēt ſe ⁊ tollerēt crucē ſuā: grādis fit terror audiētiū. Idcirco triſtib⁹ leta ſuccedūt: ⁊ dicit. Fili⁹ eñ ho. vē. eſt in gl'ia p̄ris ſui cum an. ſuis. Times mortem? audi gl'iam triūphātis. Uereris crucē? auſculta angelo₂ miniſteria. Orige. q. d. Nūc q̄dē fili⁹ hois venit: ſʒ nō i gloria nō enim decebat eum in gloria cōſtitutū pctā noſtra portare: ſed tunc veniet in gl'ia: cū ante p̄paraverit diſcipulos ſuos fact⁹ ſicut illi: vt illos faceret ſicut eſt ip̄e conformes gl'ie ſue. Chry. Non aūt dixit in tali gl'ia i quali ē p̄r: ne alteritatē gl'ie ſuſpiceris: ſed ait. Gl'ia p̄ris: vt eadē gl'ia oñdaf. Si āt gloria vna ē. manifeſtū ꝙ ⁊ ſuba vna eſt. Quid ḡ times petre mortē audiens? tūc me videbis in gl'ia. Si aūt ego in gl'ia: ⁊ vos: ſed tñ dicēs gl'iam: terribilia īmiſcuit ⁊ mediū iudiciū introducens. vn̄ ſequif. Et tunc reddet vnicuiqꝫ ſm opa eius. Hiero. Nō eſt eñ diſtinctio iudei ⁊ gētilis: viri ⁊ mulieris: pauperū et diuitū: vbi nō pſone ſed opa ꝯſideranf. Chry. Hoc āt dixit nō ſolū peccatorib⁹ penas cōmemorās: ſed iuſtis brauia ⁊ coronas. Hiero. Poterat aūt apoſtolo₂ tacita cogitatio iſtiuſmodi ſcādalū ſuſtinere. Occiſionē ⁊ mortē nūc dicis eſſe futurā: ꝙ āt pmittis te affuturū in gl'ia in tpa lōga differf. Preuidēs ḡ occultoꝝ cognitor q̄d poſſent obijcere: pñtē timorē pñti cōpenſat pmio dicēs. Amē dico vobis: ſunt q̄dā de h̄ ſtā. q̄ nō gu. mortē do. vi. fi. ho. ve. in re. ſuo. Chry. Uolēs ḡ mōſtrare q̄d eſt illa gl'ia in q̄ poſtea vēturus eſt: eis in pñti vita reuelauit ſicut poſſibile erat eos diſcere: vt neqꝫ in dñi morte iā doleant. Remi. Qđ ergo hic dr̄: impletū eſt in trib⁹ diſcipulis: q̄b⁹ dn̄s trāſfigurat⁹ i mōte gaudia eterne repromiſſionis oſtendit: q̄ viderūt eū in regno ſuo venientē. i. in ea claritate fulgentē in q̄ peracto iudicio videbif ab oībus ſctis. Chry. Propter h̄ aūt nō predicit noīa eo₂ q̄ aſcenſuri erāt in montē: qꝛ reliqui valde ꝯcupiſcerēt ſeq̄: exēplū illi⁹ gl'ie viſuri: ⁊ grauiter tuliſſent velut deſpecti. Greg. vel regnū dei pñs ecctia vocaf. ⁊ qꝛ nōnulli ex diſcipulis eius vſqꝫ adeo in corpore victuri erāt vt ecctiam dei ꝯſtructā ꝯſpicerēt: et ꝯ hui⁹ mundi gl'iam erectā: ꝯſolatoria pmiſſione: nūc dr̄. Sūt q̄dā de hic ſtantibus. Orige. Moraliter āt verbū dei his q̄ nouiter inducunf ad fidem: formā habet ſerui: perfectis autē venit in gloria patris ſui. Angeli aūt illius ſunt prophetarū ſermones: quos non eſt poſſibile ante ſpiritualiter intelligere: niſi cū ſpiritualiter intellectū fuerit verbū xp̄i: vt videanf ſimul apparere in maieſtate. Tunc autem dabit vnicuiqꝫ de gl'ia ſua ſm actū eius: qꝛ quanto quis melior fuerit in actibus ſuis tanto ſpiritualius intelligit xp̄m vel pphetas ip̄ius. Stantes autē vbi ſtat ieſus: ſunt qui fundatas hn̄t apud ieſum ale baſes. Ex quib⁹ qui melius ſtant dn̄r nō guſtare mortē donec videāt verbū dei: qđ venit in regno ſuo videns eminentiā dei: quā videre non pñt q̄ diuerſis inuoluti ſunt pctis: qđ eſt mortē guſtare: q̄ peccās ala morif. Sicut eñ vita ē ⁊ panis viu⁹ q̄ de celo deſcēdit: ſic et inimica ei⁹ mors panis eſt mortuus. Ex iſtis autē panib⁹ quidā modicū mādūcant tñ guſtantes. quidā aūt abū-

Gloria xp̄i q̄ ſit

Predictio trāſfigurationis.

Uita panis eſt.

dantius.q̇.n.raro ⁊ modicũ peccãt tm̃mõ guſtãt mortẽ: q̇ aũt perfect⁹ ſuſceperint ſpũalẽ ꝟtutẽ: nõ guſtãt eam: ſʒ viuo pane ſemꝑ veſcunt̃. q aũt dicit: donec videãt: nõ diffinit tp̃s vt poſtq̃ tranſierit illõ donec fiat qñ añ nõ fuerat factũ: ſʒ rem q̃ neceſſaria ẽ exponit. q̇ em̃ ſemel videt eũ in glĩa ei⁹ iã neq̃q̃ guſtabit mortẽ. Ra. Sãctos ãt mortẽ guſtare teſtat̃: a quibus mors corporis q̃ſi libando guſtat̃: vita vero anime poſſidendo tenetur. Cap. xvij.

ET poſt dies ſex aſſumpſit ieſus petrum ⁊ iacobum ⁊ ioãnẽ fratreʒ eius ⁊ duxit illos ĩ mõtẽ excelſum ſeorſũ: ⁊ tranſfiguratus eſt ante eos. Et reſplenduit facies eius ſicut ſol. Ueſtimenta autem eius facta ſunt alba ſicut nix. Et ecce apparuerunt illis moyſes ⁊ helias cum eo loquentes. Reſpõdẽs aũt petrus: dixit ad ieſũ. Dñe bonũ eſt nos hic eſſe: ſi vis faciamus hic tria tabernacula: tibi vnum: moyſi vnum: et helie vnum.

¶ Remi. Claritatẽ ſue viſiõis quã ꝓmiſerat dñs diſcipulis ſuis ĩ hac trãſfiguratiõe habita ĩ mõte poſt ſex dies cõpleuit. vnde dr̃. Et poſt ſex dies aſſumpſit pe. ⁊ iac. ⁊ ioan. fra. eius. Hiero. Queritur aũt quõ poſt ſex dies aſſumpſit eos: cũ lucas euangeliſta octonariũ numerũ ponat: ſed facilis ẽ reſpõſio: q2 hic medij ponunt̃ dies ibi prim⁹ additur ⁊ extremus. Chry. Ideo aũt nõ confeſtim facta promiſſiõe eos ſurſuʒ ducit: ſed poſt ſex dies: vt reliqui diſcipuli nihil patiantur hũanũ. i. aliquẽ liuidie motũ. vel vt horum dierũ ſpacio vehemẽtiori cõcupiſcentia repleti: q̇ aſſumendi erãt ſollicita mente accederẽt. Rab. Merito aũt poſt ſex dies gloriã illã oñdit: q2 poſt ſex etates futura eſt reſurrectio. Orige. Uel q2 in ſex diebus totus ꝑfecti nũeri fact⁹ eſt viſibilis mũdus: q̇ trãſcendit oẽs res mũdi: põt aſcendere ſuꝑ mõtem excelſũ: ⁊ glĩã aſpicere ꝟbi dei. Chry. Iõ aũt hos tres aſſũpſit: qm̃ alijs potiores erãt. Intẽde aũt q̃lr mattheus nõ occultat eos q̇ ſibi ꝓpoſiti ſunt. hoc em̃ ⁊ ioannes facit ꝑcipuas petri laudes: cõmemorans. Ab emulatiõe em̃ ⁊ vana gloria mũdus fuit apoſtoloꝝ chorus. Hyla. In tribus aũt aſſũptis de triũ origine. Sem: Cham: ⁊ Iaphet: futura electio ppl̃i oſtendit̃. Raba. Uel tres ſolũmodo diſcipulos ſecũ ducit: q2 multi ſunt vocati pauci vero electi. Uel q2 q̇ nũc fidem ſancte trinitatis icorrupta mente ſeruãt: tũc eterna eius viſione letant̃. Remi. Oſtenſur⁹ aũt dñe gloriã ſue claritatis diſcipulis: duxit eos ĩ montẽ. vñ ſequit̃ ⁊ duxit illos in montẽ excelſum ſeorſum. In quo docet: quia neceſſe eſt omnibus q̇ deũ cõtẽplari deſiderant: vt nõ in infimis voluptatibus iaceant: ſed amore ſupernorũ ſemꝑ ad celeſtia erigant̃: ⁊ vt oñdat diſcipulis q̃tenus glĩam diuine claritatis non in huius ſeculi ꝓfundo q̃rant: ſed in celeſtis btitudinis regno. Ducunt̃ aũt ſeorſũ q2 ſcti viri toto aĩo ⁊ fidei intentiõe ſeparati ſunt a malis, fũdituſq; ſeparabunt̃ in futuro. vl̃ q2 multi vocati: pauci vero electi. Seq̇tur. Et transfigurat⁹ ẽ añ eos. Hie. Qualis em̃ futurus eſt tp̃e iudicij talis apl̃is appruit. Nemo aũt putet priſtinã eũ formã ⁊ faciẽ ꝑdidiſſe vel amiſiſſe corporis ꝟitatẽ ⁊ aſſumpſiſſe corp⁹ ſpiritale vel aereuʒ. Sʒ quõ transfigurat⁹ ſit euãgeliſta demõſtrans dicit: reſplenduit facies ei⁹ ſicut ſol. veſtimenta aũt eius facta ſunt alba ſicut nix. Ubi ſplendor faciei oſtenditur: ⁊ cãdor deſcribitur veſtiũ: nõ ſubã tollitur: ſed glĩa cõmutatur. Certe trãſformat⁹ ẽ dñs in eam gloriam qua venturus eſt

Concordia euãgelioꝝ.

Anagogica expoſitio.

poſtea in regno ſuo. Tranſforma-
tio ſplendorem addidit: faciem nō
ſubtraxit: ꝛ ſi corpus ſpiritale fue-
rit. vnde ꝛ veſtimēta mutata ſūt. q̄
in tantū fuere candida vt ali⁹ euā
geliſta diſſerit. qualia fullo ſuper
terram nō poſſet facere. hmōi aūt
corporale ē ꝛ tactui ſubiacet: nō ſpi
ritale ꝛ aereū: qđ illudat oculos: ꝛ
tm̄ l phantaſmate aſpiciat. Chry.
Si aūt facies dn̄i reſplēduit ſicut
ſol: ꝛ ſcti ſicut ſol fulgebūt: nūquid
erit equalis claritas dn̄i ꝛ ſeruoꝝ?
nequaq̄. Sed qꝛ nihil lucidius in-
uenit. ſole idcirco ad manifeſtādū
exēplū future reſurrectionis: ꝛ fa-
cies dn̄i reſplendere: ꝛ iuſti fulgere
dicunt ſicut ſol. Orige. Myſtice au
tem cū aliquis tranſcenderit ſex
dies ſm q̄ diximus. videt tranſfi-
guratum ieſum ante oculos cordis
ſui. Diuerſas enim hꝫ ṽbū dei for
mas apparens vnicuiq̄ ſm q̄ vi-
Tropologia pulchra denti expedire cognouerit: ꝛ nemi
ni ſupra qđ capit ſemetipſum oſtē
dit. vñ non dixit ſimplr̄. Trāſfigu-
ratus eſt: ſꝫ. Corā eis. In euāgelijs
enim ieſus ſimpliciter itelligitur
ab eis qui non aſcendūt per exerci
tationē verborū ſpiritalium ſuper
excelſum ſapientie montē. Eis aūt
qui aſcendūt: iam non ſm carnem
cognoſcitur: ſed deus verbum itel
ligitur. Corā his ergo tranſfigura
tur ieſus: ꝛ nō corā illis: qui ſūt de-
orſum inconuerſatione terrena vi
uentes. Hi autem corā quib⁹ tranſ
figuratur: facti ſunt filij dei ꝛ oſten
ditur eis ſol eſſe iuſtitie: ꝛ veſtimē-
ta ipſius fiunt candida ſicut lumen
que ſunt ſermonees ꝛ littere euan
geliorum quibus ieſus eſt indut⁹
ſm illa que ab apoſtolis dicunt de
eo. Glo. Uel veſtimenta chriſti ſan-
ctos ſignificant de quibus eſaias.
Omnibus his velut veſtimento ve
ſtieris: ꝛ viui operantur: qꝛ candidi
erunt virtutibus: et omnis vitioꝝ
eſtus ab eis remotus erit. Sequit
Et appa. illis moy. ꝛ heli. cum eo
loquentes. Chry. Hoc autem mul-
tas habet rōnes. Et prima quidē

eſt hec. Quia enim turbe dicebant
eum eſſe heliam vel hiermiam aut
vnū ex prophetis: capita prophe
tarum ſecū ducit: vt ſaltem hinc vi
deatur differentia ſeruorū ꝛ domi
ni. Alia rō eſt. Qꝛ enim cōtinue ie-
ſum accuſabant iudei tanq̄ tranſ-
greſſorē legis ꝛ blaſphemum: pa
tris ſibi gloriā vſurpantē: vt oſten
datur ab vtraq̄ accuſatione inno-
xius: eos qui in vtroq̄ fulſerunt in Moyſes ꝛ helyas q̄re p̄ſentes.
medium ducit: etem̄ moyſes legē
dedit: ꝛ helyas pro gloria dei emu
lator fuit. Alia rō eſt vt diſcant q̄m
mortis ꝛ vite poteſtatē hꝫ: ꝓpter
hoc ꝛ moyſen q̄ morte defecerat: et
helyā qui nōdū mortē paſſus fue-
rat in mediū ducit. Aliam cām ꝛ ip
ſe euangeliſta reuelat. ſ. monſtra-
re crucis gloriam ꝛ mitigare. Pe
trum ꝛ alios diſcipulos paſſionem
timentes. Loquebant em̄ vt alius
euāgeliſta dicit: de exceſſu: quē cō-
cōpleturus erat in hieruſalem: vn
de eos in mediū ducit q̄ ſe morti ex
poſuerunt pro his que deo place-
bant: ꝛ pro plebe credentiū. Etem̄
tyrannis vterq̄ ſe libere p̄ntauit.
Moyſes quidē pharaoni: helyas
autem achab. Ducit autē ꝛ ꝓpter
hoc eos in medium: volebat em̄ q̄
diſcipuli illorū p̄uilegia zelarēt: vt
. ſ. fierent manſueti ſicut moyſes: ꝛ
zelantes ſicut helyas. Hyla. Qđ ēt
moyſes ꝛ helyas ex omni ſanctorū
numero aſſiſtunt medi⁹ inter legē
ꝛ prophetas xp̄s in regno eſt. Cum
his enim iſraelem quibus teſtib⁹
predicatus eſt iudicabit. Orige.
Siquis etiam intelligit ſpiritalem
legem conuenientē ſermonibus ie
ſu: ꝛ in prophetis abſconditā chri-
ſti ſapiāꝫ ille vidit moyſen ꝛ helyā
in gloria vna cum ieſu. Hiero. Cō
ſiderandum eſt etiam q̄ ſcribis et
phariſeis de celo ſigna poſcentib⁹
dare noluit: hic vero vt apoſtolo-
rū augeat fidē dat ſignū de celo: he
lya inde deſcendente quo ↄſcende
rat: ꝛ moyſe ab inferis reſurgente
q̄ ꝛ achaz p iſaiam ꝓcipitur: vt
petat ſibi ſignū de inferno vel de

excelſo. Orige. Quid aũt feruidus
petrus dixerit ſubditur. Rẽpõdit
aũt petrus di. ad ieſum: dñe bonuꝫ
eſt nos hic eſſe. Quia enim audi-
uit ꝙ oportet eum hieroſolymam
ire: adhuc timet pro xp̃o ſed poſt in
crepationem non audet dicere rur
ſus. Propitius eſto tibi: ſed idem
occulte per alia ſigna inſinuat. Qꝛ
enim videbat multã quietam ⁊ ſoli
tudinem cogitauit ꝯuenientẽ ibi
ſtationem eſſe ex loci diſpoſitione:
quod ſignificat dicens. Bonum eſt
nos hic eſſe. vult etiam ibi ſemper
eſſe: ideo tabernaculorum memi-
nit dicens. Si vis faciamꝰ hic tria
tabernacula. Cogitauit enim ꝙ ſi
hoc fieret non aſcenderet hieroſo-
lymam: ⁊ ſi non aſcenderet chriſtꝰ
non moreret̃. Ibi enim ſciebat ſcri
bas inſidiari ei. Cogitabat etiam
ꝙ helyas aderat: qui in mõtẽ ignẽ
deſcendere fecit: ⁊ moyſes qui itra
Anagogica expoſitio. uit nebulaꝫ ⁊ deo locutus eſt: vnde
occultari poterant vt nullus per-
ſecutorum ſciret vbi eſſẽt. Remi.
Uel aliter. Uiſa domini maieſtate
⁊ duorũ ſeruorũ: petrus iadeo dele-
ctatus eſt: vt cũcta temporalia ob
liuioni traderet: ⁊ ibi in perpetuũ
vellet manere. Si aũt petrus ſic ac
cenſus ẽ quãta erit ſuauitas ⁊ dul
cedo videre regẽ in decore ſuo: ⁊ i
tereſſe choris angelorũ ⁊ oĩum ſan
ctorũ? In eo ſane quod ait petrus.
Dñe ſi vis: deuotionẽ ſubditi ⁊ obe
dientis ſerui oſtendit. Hiero. Er-
ras tñ petre: ⁊ ſicut alius euãgeli-
ſta teſtat̃: neſcis quid dicas. Noli
tria tabernacula q̃rere: cũ vnuꝫ ſit
tabernaculũ euãgeliȷ̃ i q̃ lex ⁊ ꝓphe
te recapitulãda ſũt. Si aũt q̃ris tria
tabernacula neq̃q̃ ſeruos cũ dño ꝯfe
ſed fac tria tabernacula: immo
vnũ prĩ ⁊ filio ⁊ ſpũiſctõ: vt q̃rũ eſt
vna diuinitas vnũ ſit ⁊ i pectore tuo
tabernaculũ. Remi. Errauit ẽt: qꝛ
voluit vt regnum electorum conſti
tueret̃ in terra: quod dñs promiſe-
rat dare in celis. Errauit etiaꝫ. qꝛ
oblitꝰ eſt ſe ⁊ ſocios ſuos eſſe morta
les ⁊ abſq̃ guſtu mortis voluit ſub
ire eternam felicitatem. Raba. Et
in eo ꝙ celeſti conuerſationi taber
nacula facienda putauit: i qua do
mus neceſſaria nõ erat: cũ ſcriptũ
ſit. Templum non vidi in ea.

¶ Adhuc eo loquẽte: ecce nu-
bes lucida obũbrauit eos. Et
ecce vox de nube dicens. Hic
eſt filius meus dilectus in quo
mihi bene cõplacui: ipſum au
dite. Et audiẽtes diſcipuli ceci
derunt in facieꝫ ſuam ⁊ timue
runt valde: ⁊ acceſſit ieſus ⁊ te
tigit eos: dixitq̃ eis. Surgite
⁊ nolite timere. Leuantes au-
tem oculos ſuos neminem vi-
derunt: niſi ſolum ieſuꝫ. Et de
ſcendentibus illis de monte p̃
cepit ieſus dicens. Nemini di-
xeritis viſionem: donec filius
hominis a mortuis reſurgat.

¶ Hiero. Qui carnale ex frondibꝰ
aut tentoriȷ̃s q̃rebant tabernaculũ
nubis lucide operiũtur vmbraculo.
vñ dicit̃. Adhuc eo loquente: ecce
nubes lu. obũ. eos. Chry. Cuꝫ dñs
cõminatur nubem tenebroſam oñ
dit ſicut in ſina. hic aũt qꝛ non ter-
rere volebat: ſed docere nubes ap
paruit lucida. Orige. Lucida aũt
Nubes q̃ intelligatur. nubes obũbrãs ſctõs eſt virtus prĩna
vel forte ſpũſſanctus: dicam ẽt ſal-
uatorẽ noſtrum eſſe lucidã nubem
q̃ obũbrat euangeliũ ⁊ legẽ ⁊ ꝓphe
tas: ſicut itelligunt q̃ pñt aſpicere
lumen ipſius in premiſſis. Hiero.
Qꝛ vero iprudenter interrogaue-
rat petrus: ꝓpterea dñi rñſionẽ nõ
meret̃: ſꝫ pr̃ rñdet ꝓ filio. vt verbuꝫ
dñi cõpleret̃. Qui me miſit ipſe de
me teſtimoniũ ꝑhibet. Chry. Neq̃
aũt moyſes loquit̃ neq̃ helyas: ſꝫ
pat̃ omnibus maior vocem emittit
ex nube: vt diſcipuli credant: ꝙ a
deo hic vox erat. Semꝑ eñ appere
ſolet deꝰ in nube: ſicut ſcriptũ eſt.
Nubes ⁊ caligo in circuitu eius: et
⁊ hoc eſt quod dr̃. Et ecce vox de nu
be. Hiero. Uox q̃dem patris de ce
lo loquentis auditur que teſtimo-
nium perhibeat filio: ⁊ petrum er-

roꝛe ſublato doceat veritatem : im
mo per petrũ ceteros ap'los: vnde
ſubdit dicens. Hic eſt filius meus
dilectus:huic eſt faciendum taber
naculum : huic obtẽperãdũ. hic eſt
filius:illi ſerui ſũt:debẽt ⁊ ipſi no
biſcũ i penetralibus coꝛdis ſui do:
mino tabernaculũ ꝑparare. Chꝛy.
Ne igit' timeas petre. Si el potẽs
eſt deus :manifeſtum q: ⁊ filius ſi
militer potens ẽ:ſi eũ diligit' ne ti
meas:nullus eñ eũ quez diligit ꝓ
dit:nec tu eq̃l'r eũ diligis genitoꝛi.
Neq3 aũt ſolum diligit eum q: ge:
nuit:ſʒ ⁊ q: vni⁹ eſt voluntatis cum
ipſo. Sequit' eñ. In quo mihi cõ:
placui:acſi diceret. In quo requieſco
quẽ accepto q: oĩa q̃ ſũt p̃ris cuʒ di
ligẽtia exequit':⁊ eſt voluntas vna
ipſius ⁊ p̃ris:q̃re ⁊ ſi crucifigi vult
non cõtradicas. Hyla. Hunc ergo
eſſe filiũ:hunc dilectũ hũc cõplaci:
tũ:ſed ⁊ hũc audientiũ vox de nube
ſignificat dicẽs. Ipm audite: vt.ſ.
idoneus ipſe ꝑceptoꝛũ taliũ auctoꝛ
eẽt:q̃ ſeculi dãnũ:crucis voluntatẽ
obitũ coꝛpoꝛis: ⁊ poſt hec regni ce:
leſtis gl'iam facti confirmaſſet exẽ
plo. Remi. Dicit ergo. Ipſum au:
dite:ac ſi alijs verbis diceret. Re:
cedant vmbꝛe legales ⁊ typi ꝓpha
rum:⁊ ſolum coruſcũ lumẽ euãge:
lij ſequamini. ſiue iõ ait. ipſum au
dite:vt illum eſſe oſtenderet quem
moyſes ꝑdixerat dicens. Prophe:
tam ſuſcitabit vobis deus de fra:
tribus veſtris tãq̃ me audietis ip
ſum. Sic ergo dñs vndiq3 habuit
teſtes ex celo vocem p̃ris:ex padiſo
helyã:ex inferis moyſen: ex hoĩb⁹
ap'los:vt in nomine ieſu omne ge:
nu flectat':celeſtium:terreſtrium:⁊
infernoꝛum. Oꝛige. Uox aũt de nu
be aut ad moyſen ⁊ helyã loquit':
qui deſiderabant videre filium dei
⁊ audire eum:aut diſcipulos docet
Glo. Notandum aũt ꝙ bene cõue:
nit myſterium ſecunde regenera:
tionis:que.ſ.erit in reſurrectione:
vbi caro reſuſcitabitur cum myſte
rio pꝛime : q̃ eſt in baptiſmate: vbi
anima reſuſcitatur. In baptiſma

Compa ratio baptiſ: mi et re ſurre: ctionis.

te enim chꝛiſti operatio totius tri:
nitatis oſtenſa eſt. Fuit enim ibi
fili⁹ incarnatus:apparuit in colũ:
be ſpecie ſpirituſſanctus : ⁊ pater
fuit ibi in voce declaratus. Et ſi:
militer in transfiguratione que eſt
ſacramentuʒ ſecunde regeneratio:
nis tota trinitas apparuit: pater i
voce filius in homine ſpirituſſctũs
in nube. Queritur aũt quare ſpiri
tuſſanctus ibi in columba : hic in
nube declaratus eſt. Dona ſiqui:
dem ſua per ſpecies declarare ſo:
let. Innocentiam autem in baptiſ
mate donat:que per auem ſimpli:
citatis deſignatur. Datur⁹ eſt au:
tem claritatem et refrigerium in
reſurrectione : ideo in nube refri:
gerium:in fulgoꝛe nubis claritas
reſurgentium coꝛpoꝛum deſigna:
tur. Sequitur. Et audi. diſci. ceci.
in fa. ſuam ⁊ timue. valde. Hiero.
Triplicem autem ob cauſam pa:
uoꝛe terrentur vel quia ſe erraſſe
cognouerant: vel q: nubes lucida
operuerat eos:aut q: dei p̃ris vo:
cem loquentis audierant. Huma:
na eñ fragilitas cõſpectum maio:
ris gloꝛie ferre non ſuſtinet : ac to:
to aĩo ⁊ coꝛpoꝛe cõtremiſcẽs ad ter
ram cadit:quanto eñ quis amplio
ra queſierit:tanto magis ad infe:
rioꝛa collabitur ſi ignoꝛauerit mẽ
ſuram ſuam. Remi. In eo vero ꝙ
ſancti apoſtoli in faciem ceciderũt
fuit iudicium ſanctitatis q: ſancti
in facieʒ cadere dicuntur:impij ve
ro retroꝛſum. Chꝛy. Sed cum ante
in xp̃i baptiſmo qñ talis etiam vox
de celo delata. eſt nullus ex turba
qui aderat tale aliquid paſſus eſt:
qũo diſcipuli in monte ceciderunt?
q:.ſ. ſolitudo : altitudo: ⁊ ſilentium
erat multum:⁊ transfiguratio ſtu:
poꝛe plena ⁊ lumen puruʒ ⁊ nubes
extẽſa :ex quibus omnibus ſtupoꝛ
in eis cõgregabatur. Hiero. Quia
vero illi iacebant:⁊ ſurgere non po
terant:ipſe clementer accedit:et tã
git eos vt tactu fuget timoꝛem et
debilitata membꝛa ſolidentur : et
hoc eſt qđ dicitur. Et ac ieſus ⁊ teti

Iudi: cium ſã ctitatis

git eos: quos aũt manu ſanauerat
etiã ſanauit imperio. vñ ſequit̃. Di
xitq̄ʒ eis: ſurgite et nolite timere.
Primũ timor expellit̃ vt poſtea do-
ctria tribuat̃. Sequit̃. Le. aũt ocu.
ſuos ne vi. niſi ſo. ieſum: qđ rõnabi
liter factũ eſt: ne ſi moyſes ⁊ helias
perſeueraſſent cũ dño pr̃is vox vi-
deret̃ incerta. cui potiſſimuʒ daret
teſtimoniũ. Uident ẽt Jeſum ſtãtẽ
ablata nube ⁊ moyſen ⁊ helyã eua
nuiſſe: q꞉ poſtq̄ʒ legis ⁊ ꝓphetarum
vmbra diſceſſerat: vtrũq̄ʒ in euãge-
lio reperit̃. Sequit̃. Et deſcẽdẽtib⁹
illis de monte precepit eis ieſus di-
cens. Nemini dixe. viſi. hanc do. fi.
ho. a mor. reſur. Non vult ergo in
populos predicari: ne ⁊ incredibile
eẽt pro rei magnitudine: ⁊ poſt tan
tã gloriã apud rudes aios ſequens
crux ſcandalũ faceret. Remi. Siue
q꞉ ſi maieſtas illius diuulgaret̃ in
populo: populi impedirẽt diſpenſa
tionẽ paſſionis eius: reſiſtẽdo ṗn-
cipib⁹ ſacerdotũ: ⁊ ſic redemptio hu
mani generis retardaret̃. Theophyla. Si
lẽtiũ etiã rex̄ geſtaruʒ q̄s viderant
imperat: vt cũ eẽnt ſpirituſancto re
pleti: tunc geſtorum ſpiritalium te-
ſtes eſſent.

¶ Et interrogauerũt eũ diſci-
puli eius dicentes. Quid ergo
ſcribe dicunt ꝙ heliã oporteat
primo venire? At ille reſpõdẽs
ait eis. Helias quidẽ venturus
eſt ⁊ reſtituet omnia. Dico aũt
vobis: q꞉ helias iã venit et nõ
cognouerunt eũ: ſed fecerũt in
eo quecunq̄ʒ voluerũt. Sic ⁊ fi-
lius hominis paſſurus eſt ab
eis. Tunc intellexerunt diſci-
puli quia de ioanne baptiſta
dixiſſet eis.

¶ Hiero. Traditio phariſeoruʒ eſt.
iuxta malachiã ꝓphetã: ꝙ helias
veniat añ ſaluatoris aduentũ: ⁊ re-
ducat cor patrũ ad filios ⁊ filiorum
ad patres: ⁊ reſtituat oia in ãtiquũ
ſtatũ. Eſtimãt ergo diſcipuli tranſ-
formationẽ glorie hanc eſſe: quã in
monte viderant. Et iõ dr̄: ⁊ interro.
eũ diſci. eius di. q̇d ergo. ſcri. di. ꝙ
heli. opʒ ṗmũ ve. Ac ſi dicerent. Si
iam veniſti in gloriã quõ precurſor
tuus nõ apparet? maxime aũt hoc
dicunt. q꞉ heliã nouerant receſſiſſe.
Chry. Non aũt aduentũ helie diſci
puli de ſcripturis ſciebant: ſed ſcri
be eis manifeſtabãt: et fereba̅ntur
hic ſermo in plebe indocta: ſicut et
de xp̄o. Nõ aũt vt oportebat aduen
tus xp̄i ⁊ helie: a ſcribis interpreta
batur. Scripture em̄ duos dãt chri
ſti aduentus: eũ. ſ. qui factus eſt: et — Due aduent⁹ chriſti.
eũ qui futurus eſt. Sed ſcribe ple-
bẽ euertentes ſcḋm aduentũ ſolum
cõmemorabãt plebi: ⁊ dicebãt. Qm̄
ſi hic eſt xp̄s oportebat heliã preue
nire. Eſt igit̃ ſolutio quã chriſtus
inducit. Sequit̃. At ille reſpõdens
ait. heli. quidẽ ven. eſt. et reſti. oia.
Dico aũt vobis q꞉ helias iã ve. Ne
aũt eſtimes eũ in ſermone erraſſe.
ſi qñq̄ʒ dicit heliam venturũ: ⁊ qñq̄ʒ
veniſſe. cũ em̄ dicit ꝙ helias ventu-
rus eſt: ⁊ reſtaurabit oia: de ipſo he
lia in ꝓpria ꝑſona loquitur: q̇ qui-
dẽ reſtaurabit oia: dũ corriget infi-
delitatẽ iudeox̄: q̇ tunc inueniẽtur:
quod eſt conuertere corda patrum
ad filios. i. iudeorũ ad apoſtolos.
Aug. de que. euã. Uel reſtituet oia
id eſt eos quos antichriſti ꝑſecutio
perturbauerit: vel vt ipſe reſtituat
moriendo que debet. Chry. Si autẽ
tot bona erũt ex helie p̄ñtia: quare
tũc nõ eũ miſit? Dicem⁹ q꞉ ⁊ tũc xp̄ʒ
eſtimãtes helyã nõ crediderũt ei.
Tũc aũt helye credent: q꞉ cum poſt
tãtã expectationẽ venerit ãnũciãs
ieſum: facilius ſuſcipiẽt q̄ ab eodẽ
dicent̃. Cũ vero dicit: ꝙ helyas iam
venit. Joãnẽ helyam vocat: ꝓpter
myſteriũ modũ. ſic em̄ helyas ſcḋi
aduentus ṗcurſor erit: ita ioannes
precurſor factus eſt ṗmi ꝓpter hoc
aũt ioannẽ helyam noiat: vt oñdat
ṗmũ ſuũ aduentũ veteri teſtamẽto
⁊ ꝓphetie ɔuenire. Hie. Jp̄e ergo
q̇ vẽtur⁹ eſt in ſcḋo ſaluatoris aduẽ
tu iuxta corꝑis fidẽ: nũc ꝑ ioãnẽ ve

nit in virtute ꝛ ſpū. Sequit. Et non cognouerūt eū: ſed fecerūt in eo q̄cunq̧ voluerūt: hoc eſt ſpreuerunt: ꝛ decollauerūt eū. Byla. Ut dñi aduentū pnunciās paſſionē quoq̧ pcurreret: ꝛ iniurie ꝛ verationis exēplo. vn̄ ſequit. ſic ꝛ fi. ho. paſ. eſt ab eis. Chꝛ. In q̄ opportune ſuā paſſionē cōmemorat er paſſiōe ioānis multā eis pbens cōſolationē. Bie. Querit ergo cum herodes ꝛ herodias ioannē interfecerint: quō ipſi quoq̧ ieſum crucifixiſſe dicant: cū legam⁹ eū a ſcribis ꝛ phariſeis interfectū? Et breuiter rñdendū q̄ in ioānis nece phariſeoꝛū factio ꝯſenſerit: ꝛ in occiſione dñi herodes iūxerit voluntatē ſuā: qui illuſuꝫ atq̧ deſpectū remiſit ad pilatū vt eū crucifigeret. Raba. Ex iudicio aūt paſſiōis ſue quā dñs eis ſepi⁹ pdixit ꝛ precurſoꝛis ſui quā iā cōpletā cernebāt diſcipuli cognoſcebāt ioānē ſibi in helye vocabulo demōſtratū eſſe vn̄ ſequit. Tunc intel. diſcip. q꞉ de io. bap. dixiſ. eis. Oꝛige. Qꝺ aūt dixit ꝓpter ioānē helyas iā venit: nō aīa helye eſt intelligenda: ne incidam⁹ in dogma tranſcoꝛpoꝛatiōis qꝺ alienū eſt ab eccleſiaſtica veritate: ſed ſicut angelus pdixit. Uenit in ſpiritu et virtute helye.

Queſtio euangelica.

¶ Et cū veniſſet ad turbā acceſſit ad eū homo genibus ꝓuolutus ante eū dicens. Domine miſerere filio meo q꞉ lunaticus eſt ꝛ male patit. Nam ſepe cadit in ignē: ꝛ crebro in aquā. Et obtuli eū diſcipulis tuis: et nō potuerūt curare eū. Reſpōdens aūt ieſus ait. O generatio incredula ꝛ puerſa: quouſq̧ ero vobiſcū? Uſq̧ q̄ patiar vos? Afferte huc illū ad me: ꝛ increpauit illum ieſus: ꝛ exijt ab eo demonium: ꝛ curatus eſt puer ex illa hoꝛa.

¶ Oꝛige. Cōcupiſcens petrus ſpectabilē illā vitā: ꝛ pꝛeponēs vtilitatē ſuā vtilitatibus plurimoꝝ dicebat. Bonū eſt nos hic eſſe. Sed qm̄ charitas nō q̄rit q̄ ſua ſunt: hoc qꝺ videbat bonū petro: nō fecit ieſus: ſꝫ quaſi de monte excelſo diuinitatis deſcendit ad turbā: vt qui nō poterant aſcendere ſurſum propter infirmitatē alarū ſuarū illis pficiat. Un̄ di. Et cū veniſſet ad turbā. Niſi em̄ cū diſcipulis ſuis electis veniſſet ad turbā: nō acceſſiſſet ad eū ille de quo ſubdit. Acceſſit ad eū hō genib⁹ ꝓuolutus añ eū dicens. Dñe miſerere filio meo. Ubi ꝯſiderandū eſt: q̄ q̄nq̧ qui patiunt: credunt ꝛ dep̄cant ꝓ ſua ſalute: q̄nq̧ aūt ꝓ eis alij faciunt. ſicut nunc q̄ genib⁹ voluitur: ꝓ filio rogat: q̄nq̧ vero a ſemetipſo ſaluatoꝛ ēt a nullo rogatus ſanat. Pꝛio aūt q̄ramus quid eſt qꝺ ſequitur. Q꞉ lunaticus eſt et male patit. Medici ergo loquūtur que volunt: qui nec immundū ſpm̄ arbitrantur: ſed coꝛpoꝛalēꝫ aliquā paſſionē: et dicūt hūida moueri in capite ſm̄ aliquam cōpaſſionē ad lumen lunare: qꝺ humidam habet naturā: nos aūt qui euangelio credimus: dicemus hanc paſſionē immundū ſpiritū in hominib⁹ opari. Obſeruat em̄ quedā ſciſmata lune ꝛ ſic opat: vt ab obſeruatione lune pati homines mētiant: ꝛ p hoc culpabilē dei creaturā oñdat: ſic ꝛ alij demones ſꝫ aliqua ſtellarū ſciſmata inſidiant hoībus: vt iniquitatē cū in excelſo loquit: quaſdā ſtellas dicentes maleficas: quaſdā beneficas: cū nulla ſtella a deo ſit facta: vt male faciat. In hoc autem quod ſubditur. Nā ſe. ca. in ig. et cre. in aquā. Chꝛy. Cōſiderādū eſt q̄ niſi ꝓuidentia hic hō eēt potius dudū periſſet. Demō enim q̄ ipſum in ignē ꝛ in aquā mittebat interfeciſſet eū oīno niſi deus eū refrenaſſet. Bie. Qꝺ aūt dicit ꝛ ob. eū diſ. tu. ꝛ nō po. cu. eū. Latenter accuſat aplos cum impoſſibilitas curadi īterdum nō ad imbecillitatē curantium: ſed ad eoꝝ qui curandi ſunt fidem referatur. Chꝛ. Inſpice aūt ꝛ aliūde eius

Lunaticus q̄s dicitur.

ſnſipientiã:q̃liter corã turba inter‑pellat ad ieſum aduerſus diſcipu‑los:ſʒ ipſe eos liberat ab accuſatio‑ne defectũ curationis ĩputans illi. Ex multis eñ mõſtrat eũ ĩfirmũ in fide fuiſſe:nõ tñ tm̃ in ei⁹ pſonã in‑uehit:ne ipſuʒ ↄturbaret: ſʒ in oẽs iudeos. Probabile ẽ eñ mltos pñ‑tiũ de diſcipulis ĩcõuenientia cogi‑taſſe:ꝛ iõ ſequit. R̃ñ.ie.ait.o gẽ.in‑cre.ꝛ puer. vſq₃quo ero vo.vſq₃quo pa.vos? Per h̃ ãt qđ dicit. Uſq₃quo ero vo.oñdit deſideratã ab eo eſſe mortẽ ꝛ cõcupiſcibilẽ receſſum. Re. Sciendũ quoq₃ qꝛ dñs nõ tm̃ tũc ce‑perat pati ĩprobitatẽ iudeoꝝ: ſʒ a lõgo pri⁹ tpe:ꝛ iõ hic dicit. Uſq₃quo patiar vos:ac ſi dicat. qꝛ longo tpe cepi pati veſtras ĩprobitates :ideo indigni eſtis mea pñtia. Orige. Ul' qm̃ nõ potuerãt eũ ſanare diſcipuli q̃ſi adhuc modice fidei ↄſtituti: p̲‑pterea dixit. O gñatio incredula:et ꝙ ait. Peruerſa:oñdit qm̃ ex puer‑ſitate malitia eſt ĩtroducta ex̃ natu‑rã:puto aũt ꝙ ꝓpter puerſitatẽ to‑tius humani gñis q̃ſi grauat⁹ mali‑tia coꝝ dixit. Uſq₃quo ero vobiſcũ? Hiero. Nõ aũt credẽdũ eſt ꝙ tedio ſupat⁹ ſit ꝛ mãſuet⁹ ac mitis in ver‑ba furoris erupit:ſed ꝙ in ſimilitu‑dinẽ medici ſi egrotũ videat ↄ̃ ſua p̃cepta ſe gerere dicat. Uſq₃quo ac‑cedã in domũ tuã? vſq₃quo artis p‑dã ĩduſtriã: me aliud iubente et te aliđ ppetrãte:qđ ãt nõ ſit irat⁹ hoi: ſed vitio ac p vnũ hoiem iudeos ar‑guat ĩfidelitatis:pʒ ex h̃ qđ infert. Affer huc il. ad me. Chꝛ. Poſtq̃ eñ diſcipulos excuſauerat : ducit p̃reʒ pueri ad ſpem benignã credẽdi : ꝙ ab hoc malo eripiet:ꝛvt inducat p̃r ad fidẽ futuri miraculi vidẽs demo‑nẽ tumultũ pati ex hoc ſolũ ꝙ vo‑cabat increpauit eũ. vñ ſequit. Et increpauit eũ ieſus. Non ille q̇ pa‑tiebat:ſʒ demõ increpat. Remi. In quo facto reliq̇t exẽplũ p̃dicatorib⁹ vt vitia pſequãt:hoies ꝟo ſubleuẽt. Hie. Siue increpauit puerũ : qꝛ p̲‑pter pctã ſua a demone fuerat op‑preſſus. Sequit. Et exijt ab eo de‑mon:ꝛ cu.eſt pu. ex illa hora. Rab. Qꝛ nulla remanet ibi infirmitas vbi omnipotẽs ſalutẽ p̃ſtat. Hiero. Mihi aũt vr̃ iux̃ tropologiã lunati‑cus eſſe q̇ p horaꝝ momẽta mutat ad vitia: ꝛ nũc q̇dẽ in ignẽ fert:quo adulterantiũ corda ſuccenſa ſunt: nũc in aquas.ſ. voluptatũ vl' cupi‑ditatũ:q̃ nõ valẽt extinguere chari‑tatẽ. Augu.de q̃.euan. Ul' ignis ad irã ptinet:eo ꝙ alta petat:aqua ad voluptates carnis. Orige. De incõ‑ſtantia aũt pctõris dr. Stultus vt lu‑na mutat. Et eſt videre ĩ talib⁹ ĩpe‑tus quoſdã q̃ſi opeꝝ bonoꝝ ſubre‑pere:aliqñ aũt q̃ſi q̃dã abreptione ſpũs a paſſionib⁹ comprehendunt: ꝛ cadũt a ſtatu bono in q̇ ſtare pu‑tabãt. Forſitã ergo angelus q̇ ſor‑titus eſt huius lunatici cuſtodiam: pater huius appellat:deprecãs q̃ſi p̲ filio medicũ aiarũ: vt liberet euʒ qui nõ põt ſanari a paſſione p ver‑bũ humile diſcipulorũ chriſti:qꝛ nõ recipit eoꝝ admonitionẽ veluti ſur‑dus. Et ideo opus eſt ei xp̄i ſermo vt iã decetero ſine rõne non agat.

Chriſt⁹ medic⁹. — *Tropo‑logica expoſi‑tio.*

¶ Tunc acceſſerunt diſcipuli eius ad ieſum ſecreto ꝛ dixerũt. Quare nos nõ potuimus eiſce‑re illum? Dixit illis ieſus. Pro‑pter incredulitatem veſtram. Amẽ quippe dico vobis ſi ha‑bueritis fidẽ ſicut granũ ſyna‑pis dicetis monti huic : tranſi hinc ꝛ tranſibit: ꝛ nihil impoſſi‑bile erit vobis. Hoc aũt genus non eiſcitur:niſi per orationẽ ꝛ ieiunium.

¶ Chry. Acceperãt diſcipuli a dño ptãtẽ ſpirituũ imũdorũ:ꝛ qꝛ oblatũ demoniacum curare nõ potuerant videt ꝙ in dubitationẽ deuenerit: ne forte gratiam q̃ erat eis tradita pdidiſſent:ꝛ ideo dicit . Tũc acceſ. ad ie.diſcipu.eius ſecre.ꝛ dixerunt q̃re nos nõ po.eij.illum? Interro‑gant quidẽ ſingulariter non ꝓpter verecũdiã:ſed quia de ineffabili et

magna re erant cũ interrogaturi.
Sequit̃. Dixit illis ꝛc. ꝓpter incre.
ṽtam. Hyla. Crediderant quidem
apoſtoli. nondũ tñ erãt perfecte fi-
dei. nam dño ĩ mõte demorante: et
ipſis cũ turbis reſidentibus quidã
tẽpoꝛ eoꝝ fidẽ retardauerat. Chry.
Un manifeſtũ ẽ: quoniã ꝛ diſcipuli
in fide ĩfirmati ſunt: ſꝫ non oẽs. co-
lũne. n. ille non aderant. ſ. petr⁹ ia-
cob⁹ et ioẽnes. Hiero. Hoc ẽ ãt qđ ĩ
alio loco domin⁹ dicit. Quecũqꝫ in
nomine meo petieritis: credẽtes ac
cipietis. Ergo quotiẽs non accipi-
mus: non pꝛeſtantis eſt in poſſibi-
litas: ſꝫ poſcẽtiũ culpa. Chry. Sciẽ
dum tamẽ ꝙ ſicut multotiens acce-
dentiũ fides accipere ſufficit effectũ
miraculi: ita multotiẽs facientiũ
miracula ſufficit virtus: ẽt non credẽ
tib⁹ illis q̃ expetierit miracula opa
ri. Eteñ q̃ circa cornelium et ꝓpꝛia
fide allexerunt gratiã ſpiritusſcti.
Notula de gr̃a miraculorum. Ille aũt moꝛtuus q̃ pꝛoiectus eſt in
ſepulchꝝ heliſei: ſola ṽtute coꝛpor
ſancti reſuſcitatus ẽ. contingit ãt et
tunc diſcipulos ĩfirmari ĩ fide. pfe-
ctius. n. diſpoſiti erant añ crucẽ: et
ideo fidẽ dicit h̃ eſſe cauſam ſignoꝝ
Unde ſubditur. Amen quippe di.
vo. Si ha. fi. ſicut gra. ſina. di. mõ.
huic: trã. hinc et tranſibit. Hiero.
Putant aliqui fideꝫ grano ſynapis
cõpatã puã dici: cum apl's dicat. Et
ſi habuero tãtã fidẽ ita vt montes
transferã. magna eſt ergo fides q̃
grano ſynapis ꝯpat̃. Grego. x. mo-
ra. Granũ quippe ſynapis niſi tera
tur nequaqꝫ virtus ei⁹ agnoſcitur:
ſic ſi virum ſanctum tritura perſe-
cutionis oppꝛimat: mox in feruoꝛeꝫ
virtutis vertit̃ quicquid in illo ãtea
deſpicabile infirmũqꝫ videbatur.
Orige. Uel ideo omnis fides grano
ſynapis ꝯpatur: quoniã contemnit̃
quidẽ fides ab hoib⁹: et modicũ ali
qđ ꝛ vile appet. Cũ ṽo ꝯſecutũ fue-
rit hmõi ſemẽ bonã animã q̃ſi ter-
rã: fit arboꝛ magna ſic ãt magna ẽ
p̃dcã lunatici ĩfirmitas ꝛ fortis ad cu
randũ inter omnia mala vt monti
aſſimiletur: nec expellatur: niſi per

omnem fidem eius q̃ paſſiones hu
iuſmodi ſanar̃ voluerit. Chry. Uñ
et de tranſlatione mõtiũ mentionẽ
fac. et vltra ꝓcedit dicens: et nihil
impoſ. erit vobis. Raba. Sic. n. fi-
des mentẽ noſtrã capacẽ donis ce
leſtibus facit: vt quecũqꝫ volumus
facillime a fideli domino ĩpetrare
poſſimus. Chry. Si aũt dixeris vbi
apoſtoli montem trãſtulerit. Illud
dicã: q2 multa maioꝛa fecerunt moꝛ
tuos plimos ſuſcitãtes. Dicuntur *Sancti*
aũt poſt apoſtolos ſãcti q̃dã apl'is *montes*
minoꝛes: montes neceſſitate iminẽ *tranſtu-*
te tranſtuliſſe. Si ãt apoſtoloꝝ tpe *lerunt.*
montes non ſunt tranſlati: hoc non
fuit: q2 non potuerunt: ſed q2 nolue
runt vtilitate non iminẽte. Nec do
min⁹ dixit ꝙ hoc eſſent facturi: ſꝫ ꝙ
hoc facere poſſent: pꝛobabile tñ eſt
factuꝫ eſſe: ſed ſcriptũ non eẽ. neqꝫ
eniꝫ omnia miracula que fecerunt
ſcripta ſunt. Hiero. Uel mõtis trãſ
latio nõ eius ſignificat̃ quẽ oculis
carnis aſpicimus: ſed illius qui a
domino tranſlatus fuerat ex luna
tico: qui per ꝓphãꝫ coꝛrũpẽ dr̃ oẽm
terrã. Glo. Ut ſit ſenſus. Diceti mõ
ti huic. i. ſuperbo diabolo. Tranſi
hinc. i. ab obſeſſo coꝛpoꝛe in altum
maris. i. in ꝓfundum ĩferni: et trã
ſibit: et nihil ĩpoſ'e erit vob̃. i. nll'a
ĩcõmoditas ĩſanabil'. Augu. de cõ.
euã. Ul' alr. ne diſcipl'i ĩ miracul' fa
ciendis extollerẽt̃ in ſuperbiã: ad-
moniti ſũt poti⁹ p hũilitatem fidei:
q̃ſi p ſynapis g̃nũ elationẽ terrenã
q̃ mõtis noĩe ſignata ẽ curar̃ trãſfer
re. Raba. Dũ aũt docet apl'os q̃uo
demon debeat expelli omnes inſti
tuit ad vitam: vt ſcilicet nouerim⁹
grauioꝛa queqꝫ vel immundoꝛum
ſpirituũ vel hominũ tẽtamenta ĩe
iuniijs ꝛ oꝛonib⁹ eẽ ſuperãda: irã q̃ꝫ
dñi h̃ rmedio ſingl'ari poſſe placa
ri: vñ ſubdit. Hoc ãt ge. nõ eij. niſi p
oꝛa. et ieiuniũ. Chry. Qđ dic̃ nõ ſo-
lũ de gñe lunaticoꝝ: ſꝫ et vniuerſo *Oꝛonis*
genere demonum. Ieiunium enim *laus*
multam ſapientiã ĩponit: et hoĩeꝫ *atqꝫ ieiu*
q̃ſi ãgelũ de celo ꝯſtituit: ꝛ ĩcoꝛpeas *nij.*
ptãtes ĩpugnat: ſꝫ ꝛ oꝛone op⁹ ẽ q̃ſi

principaliori. Quúenim orat vt oꝛ:
et ieiunat: non multis idiget et ita
non fit auarus: ſed ad elemoſynaꝫ
ꝓmptus eſt. Qui etiam ieiunat le=
uis eſt et vigilanter orat: et concupi
ſcentias ꝑnitioſas extinguit et pro
pitium deum facit: et animã ſupbaꝫ
humiliat. Qui ergo orat cũ ieiunio
duplices habet alas: ẽt ipſis ventꝭ
leuiores. Neqꝫ enim oſcitat et tor=
pet orãs: quod et multi patiũt: ſed
eſt igne vehementior et terra firior
iõqꝫ talis maxie demõijs aduerſat:
nihil enim ẽ homine decenter orã=
te potenti⁹. Si ãt ĩfirmũ eſt tibi cor
pus ad continue ieiunandũ: nõ tñ
ad orandũ: et ſi ieiunare nõ potes:
potes tamẽ nõ laſciuire: nõ paruũ
aũt eſt hoc: neqꝫ multum a ieiunio
diſtans: Orige. Si ergo aliqñ opor
Notate tuerit nos circa curationẽ tale ali=
exorciſte quid patientiũ ꝑmanere: nõ adiu=
remus neqꝫ interrogemus neqꝫ lo=
quamur quaſi audicti ſpũi imũdo
ſed abigam⁹ ieiunijs et orõnib⁹ no
ſtris ſpũs malignos. Glo. Uel hoc
gen⁹ dmonij .i. iſta carnaliũ volu=
ptatũ mutabilitas nõ vicit: niſi ſpi
rit⁹ orõne ꝯfirmet: et caro ꝑ ieiuniũ
marceret. Remi. Ul' ieiuniũ h intel
ligit gñale q̃ nõ ſolũ abſtinem⁹ a ci
bis: ſꝫ ab oib⁹ illecebris carnalib⁹
et peccatorũ paſſionib⁹. Silr orõ in
telligenda ẽ gñalis: q̃ impijs et bo
nis opib⁹ ꝯſiſtit. De qua dicit apls.
Sine intermiſſione orate.

¶ Conuerſantibus aũt eis in
gallilea: dixit illis ieſus fili⁹ hoi
nis tradendus ẽ in man⁹ homi
nũ et occident eũ et tertia die
reſurget. Et cõtriſtati ſunt ve=
hementer.

¶ Remi. Sepe dñs myſteria ſue
paſſiõis diſcipulis ꝑdixit: vt qñ ac=
cideret: tanto leuius ea ferrẽt: q̃to
precognita hrent. Et iõ h dr. Cõuer
ſantibus ãt eis i ga. di. il. ie. Filius
ho. tra. eſt in ma. hoium: et occidẽt
eũ. Orige. Uident quidẽ hec illis q̃
ſupra dixerat ſilia eẽ vt facile q̃s di
cat dominũ eadẽ ipa repetere: qd

non eſt ita: tradẽdũ. n. ſuperi⁹ nõ ẽ
dcm: hic aũt non ſolũ tradẽdũ: ſed
ẽt in man⁹ hominũ tradẽdũ audi=
uimus. Traditũ igr apoſtol⁹ filiũ
narrat a deo pre: ſꝫ ẽt ꝯrie ptãtes
eũ in man⁹ hoiuꝫ tradidert. Hier.
Sp autez ꝓſperis miſcet triſtia. Si
ei ꝯtriſtat eos qr occidend⁹ ẽ debet
letificare quod ſubditur. Et die ter
tia reſurget. Chry. Neqꝫ enim mul
tum tempus dixit q̃ in morte mane
ret: ſed tertia die ſe dixit reſurrectu
rum. Orige. Predicente autem hec
domino triſtati ſunt diſcipuli vnde
ſequitur. Et cõtriſtati ſunt veheme
ter non attendẽtes ad illud quod
dixerat. Et tertia die reſurget: nec
conſiderantes quis eſſet cui ad de=
ſtruendam mortem trium dierum
tempus ſufficeret. Hiero. Porro ꝙ
contriſtabantur vehementer: non
de infidelitate venit: verum pro di=
lectione magiſtri: nihil de eo ſini=
ſtrum et humile patiuntur audire.
¶ Et cũ veniſſent capharnaũ:
acceſſerunt q̃ didrachma acci
piebant ad petrũ: et dixerunt
ei. Magiſter veſter non ſoluit
didrachma? Ait. ẽt. Et cum in
traſſet in domũ preuenit eũ ie
ſus dicens. Quid tibi videtur
ſymon: reges terre a quib⁹ ac=
cipiunt tributum vel cenſum a
filijs ſuis: an ab alienis? Et ille
dixit. Ab alienis. dixit illi ieſus
ergo liberi ſunt filij. Ut aũt nõ
ſcandalizemus eos vade ad
mare et mitte hamũ: ⁊ eũ piſcẽ
qui primo aſcenderit tolle. Et
aperto ore eius inuenies ſtate
rẽ: illũ ſumẽs da eis ꝑ me ⁊ te.
¶ Glo. Qr diſcipuli audita domini
paſſione contriſtati erant ne aliqs
paſſionẽ xpi neceſſitati aſcriberet:
non humilitati: ſubiungit factum Ratio
in quo chriſti libertas ⁊ humilitas dydrach
demonſtratur: vnde dr. Et cum ve. matis.
ca. acceſ. q̃ didrachma acci. ad pe.
⁊ di. ei. Magiſter veſter non ſol. di.

drachma? Hyla. Dominus di-
drachma ſoluere poſtulatur ideſt
denarios: hoc enim omni iſrael lex
ꝓ redemptiõe corporis & aie ꝯſtituerat
i miniſterio tẽpli ſuiectiũ. Chry. Cũ
eñ ꝑmogenita egyptioꝝ interfe
ciſſet deꝰ tũc tribũ leui ꝓ eis accepit.
Deinde q: ꝑmogenitis q̃ erãt apd
iudeos minor huiꝰ tribꝰ nũerꝰ erat
ꝓ deficiẽtibꝰ in nũerũ ſiclũ iuſſit in
ferri: & ex tũc tenuit ꝯſuetudo vt ꝑ-
mogẽita vectigal h̄ iferrẽt. Qz igr̄
ꝑmogenitꝰ erat xp̃s: videbat̃ ãt di-
ſcipłoꝝ ꝑmꝰ eẽ petrꝰ ad eũ accedũt.
Et vt mihi v̄r: nõ i vnaq̃q; ciuitate
hoc expetebãt. Ideo in capharnaũ
adeũt xp̃m: q: eiꝰ pria exiſtimabat̃.
Hiero. Vel alr̄ poſt auguſtũ ceſa-
rem iudea facta ẽ tributaria: oẽs
cẽſi capite ferebãt̃: vñ & ioſeph cuz
maria cognata ſua profeſſus eſt in
bethleez. Rurſus qm dñs nutritus
erat in nazareth: qđ ẽ oppidũ ga-
lilee ſubiacẽs capharnaũ vrbi ibi
depoſcit̃ tributũ: & ꝓ ſignoꝝ ma-
gnitudine hi q̃ exigebãt nõ aude-
bat ipz repetere: ſʒ diſcipulũ cõue-
niũt. Chry. Et neq; hũc cũ multa ve
hemẽtia: ſed mãſuetius: neq;.n. in
cuſantes ſʒ interrogãtes dixerunt.
Magr̄ veſter nõ ſoluit didrachma.
Hiero. Siue malicioſe iterrogant
vtrũ reddat tributa an ꝯdicat ceſa
ris voluntati. Chry. Quid igit̃ pe-
trus? Ait. Etiã. Et his quidẽ dixit
qm ſoluit. Chriſto aũt nõ dixit: eru-
beſcẽs fortaſſis ꝓ his ei loq. Glo.
Vel alr̄. Et petrꝰ rñdit. Etiã.i. ita
eſt ꝙ nõ ſoluit. Voluit aũt petrus
dño intimare ꝙ herodiani peterẽt
cẽſuz: ſʒ dñs ꝓuenit eũ. vñ ſequitur.
Et cũ intraſ. do. pre. euz ie. di. Re-
ges terre a q̃bus acci. tri. vł cenſuz
ideſt redditũ de capite a filijs ſuis
an ab alienis? Hiero. Añ q̃dẽ ꝙ pe
trus ſuggerat: dñs interrogat: ne
ſcãdalizent̃ diſcipuli ad poſtulatio
nem tributi: cũ videãt eũ noſſe que
abſente ſe geſta ſũt. Sequit̃. At ille
di. Ab alie. Dixit illi ieſus. Ergo
liberi ſunt filij. Orige. Sermo iſte
duplicẽ hʒ ſenſum. Scđm vnũ enĩz
filij regũ terre liberi ſunt apud re-
ges terre: extranei autẽ extra ter-
rã liberi nõ ſunt, ꝑpter eos q̃ depri-
munt eos ſicut egypty filios iſrael
ſerui. Scđm alterũ aũt ꝑpter hoc
ipſum ꝙ aliq̃ ſunt alieni a filijs re-
gum terre ſed ſunt filij dei liberi
ſunt qui manent in verbis ieſu &
cognouerunt ꝟitatem: & veritas li-
berauit eos a ſeruitute peccati.
Filij ãt regũ terre liberi nõ ſũt: qm̃ Chriſtꝰ rex.
oĩs q̃ facit pc̃tm̃: ſeruus eſt peccati.
Hie. Dñs ãt nr̄ ẜm carnẽ & ẜm ſpm̃
filiꝰ erat regis: vel ex dauid ſtirpe
gñatus: vel oĩpotẽtis pr̄is ꝟbũ. ḡ
tributa q̃ſi filiꝰ regis nõ debebat.
Augu. de cõ. euã. Dicit.n. in oi re-
gno liberos eẽ filios.i. nõ eſſe vecti
gabiles. Multo ḡ magis liberi eſſe
debẽt in quolibet regno terreno fi-
lij regni ipſiꝰ: ſub quo ſunt oĩa re-
gna terrena. Chry. Si aũt nõ erat
filiꝰ: inaniter hoc exẽplũ induxit. Sʒ
dicet aliq̃s. Filiꝰ eſt ſʒ nõ ꝓpꝰ: eſt
ergo alienus: & ſic hoc exẽpluz non
hʒ veritatẽ. Ipſe eñ de ꝓprijs filijs
diſputat ad quoꝝ dr̄iam alienos
vocat: q̃ nõ ex parẽtibꝰ ſubſtãtialr̄
nati ſunt. Intẽde aũt qualiter & hic
xp̃s certificat eã cognitionẽ que pe
tro reuelata eſt de eo: per quã di-
xit. Tu es xp̃s filiꝰ dei viui. Hiero.
Quãuis ergo liber eſſet: q: tñ hu-
militatem carnis aſſumpſerat: de-
buit oẽz ꝓ iuſticiã adimplere. vñ ſe
quit̃. Vt aũt nõ ſcan. eos va. ad ma
re. Orige. Cõſequẽs quoq; eſt intel Doctrina pulchra.
ligere: qm̃ quotiẽs exurgũt quidã
qui per iniuſticiã tollãt nr̄a terrena:
reges huius terre eos tranſmittũt
vt exigãt a nobis que ſunt ipſoꝝ
& ſuo exẽplo prohibet dñs aliqđ ſcã
dalũ fieri etiã hmõi hoibus: ſiue
ne ampliꝰ peccẽt: ſiue vt ſaluentur.
Filius eñ dei qui nullũ opus fecit
ſeruile: quaſi hñs formã ſerui quã
ꝓpter hoiem ſuſcepit: tributum et
cenſum dedit. Hiero. Quid primuz
in hoc loco mirer neſcio: vtrũ pre-
ſciam an magnitudinẽ ſaluatoris.
Preſciam ꝙ nouerat habere piſcẽ
in ore ſtaterẽ: & ꝙ primus ipſe capiẽ

dus eēt: magnitudinē atq̧ virtutē
ſi ad eius verbum ſtater in ore pi=
ſcis creatus eſt: ꝛ qđ futurum erat:
ipſe loquēdo fecerit. Ipſe ergo chri
ſtus propter eximiā charitatem et
crucem ſuſtinuit et tributa reddi=
dit: nos infelices qui xp̄i cenſemur
noīe: et nihil tāta dignuʒ facimus
maieſtate: pro illꝰ honore et tribu=
ta non reddimus: et quaſi filij re=
gis a vectigalibus imunes ſumus.
Hoc ēt ſimpliciter itellectū edificat
auditorem: dū audit dn̄ʒ tāte fuiſſe
paupertatis vt vnde tributa ꝓ ſe ꝛ
apoſtolo redderet: non habuerit.
Qđ ſi quis obijcere voluerit: q̊ mō
iudas in loculis portabat pecuniā:
reſpondebimus: reʒ pauperꝝ in vſus
ſuos conuertere nephas putauit:
nobiſq̧ idē tribuit exemplū. Chry.
Uel ideo non ex repoſitis iubet da=
re: vt oſtēdat ꝙ maris et piſciū do=
minetur. Orige. Uel qm̄ ieſus non
habuit imaginē ceſaris: pnceps. n.
huius ſeculi nihil habebat in eo ꝓ
pterea non ex proprio: ſed ex mari
imaginem ceſaris accepit: non aūt
ſuſcepit ipſe ſtatereʒ neq̧ fecit eū
ſibi poſſeſſionē: ne ſit aliqn̄ imago
ceſaris apud imaginem iuiſibilis
dei. Uide etiā xp̄i prudentiā: qua=
liter nec rēnuit tributū: nec ſimplici
ter iubet dari ſed prius oſtendit ſe
non eſſe obnoxium: et tunc dat: quo
rum vnum fecit. ſ. dare tributum:
vt illi. ſ. exactores non ſcandalizē=
tur: hoc autem. ſ. ꝙ oſtendit ſe libe
rū vt nō ſcādalirēt diſcipli. alio ꝟo
loco ꝯtēnit phariſeoꝝ ſcādalū: qn̄ đ
eſcis diſputabat: docēs nos ſcire tē
pora ſʒ q̄ oʒ nō ꝯtēnere eos q̊ ſcāda
lizāt: et ſʒ q̄ oʒ ꝯtēnere. Gre. ſp. eze=
Scandalizatio. chielē. ꝯſiderādū. n. ē qꝛ īqꝫtū ſine
pctō poſſumꝰ vitare primoꝝ ſcāda
lū đbemꝰ. Si aūt de ꝟitate ſcādalū
ſumit: vtiliꝰ ꝑmittit naſci ſcādaluʒ
q̧ ꝟitas rlinq̄tur. Chry. Sic āt ſtupe
ſcis đ xp̄i ꝟtute: ita admirare petri
fidē qm̄ rei tā difficili obediuit. iōq̧
đ fide cū remunerās: copulauit cū
ſibi i tributi datiōe qđ fuit abūdā=
tis honoris. Et h̄ ē qđ đr. Inue. ſta.
il. ſu. da eis ꝓ me et te. Glo. Cōſue=
tudo. n. erat vt vnuſq̄ſq̧ ꝓ ſe didra=
chma redderet. Stater ꝟo ē pōdus
duorū didrachmatū. Origo. Myſti
ce āt i agro ꝯſolatiōis: ſic. n. iterp̄=
tatᷓ capharnaū: cōſolatᷓ oēʒ diſcipu
lū et liberꝝ filiū eē pronūciat: et dat
ei virtutē piſcādi ꝑmū piſcē: vt aſcē
dente eo ꝯſolationē accipiat petrꝰ
ſup eū quē piſcatꝰ ē. Hyla. Cū āt pri
mū piſcē admonetᷓ petrꝰ iq̄rere: aſcē
ſuri oñdūtᷓ et plēs. Beatꝰ ille ꝑmus
martyr. ſtephanꝰ: ꝑmꝰ aſcēdit: et ſta
terē in ore continuit. In q̊ didrach
ma noue p̄dicatiōis tāq̧ duo dena
rij hēbātᷓ: dei. n. gloriā et dn̄ʒ xp̄m
in paſſiōe cōtuēs p̄dicabat. Hiero.
Uel iſte piſcis q̊ ꝑmꝰ captꝰ ē ꝑmus
adā: q̊ per ſʒ adā liberatᷓ: et id qđ i
ore eius h̄ ē i ꝯfeſſiōe fuit iuētū: ꝓ
petro et dn̄o redditᷓ. Orige. Cū ēt vi
derʒ auaꝝ hoīeʒ ab aliq̊ petro cor=
rectū ꝙ abſtulit de ore eiꝰ verbum
pecunie: dices eum aſcendiſſe de
mari. i. đ fluctibus ſollicitudinum
auaritie ad hamū rōnabilē ꝛ cōpre
henſum atq̧ ſaluatū ab aliquo pe
tro q̊ eū docuit veritatē: vt pro ſtate
re habeat imaginē dei. i. eloq̄a eiꝰ.
Hiero. Et pulchre illud ipſum q̊deʒ
datur precium: ſed diuiſum eſt: qꝛ
pro petro quaſi pro peccatore pre= Expō moralis.
cium reddebatᷓ. Dn̄s āt nr̄ peccatū
non fecit. Oſtenditur autem ſimi=
litudo carnis dum eodem et domi=
nus ꝛ ſeruꝰ p̄cio liberātᷓ. Ca. xviij.

IN illa hora acceſ=
ſerūt diſcipuli ad
ieſum: dicentes.
Quiſputas ma=
ior eſt in regno ce=
lorum? Et aduocans ieſus p=
uulum: ſtatuit eum i medio eo
rum et dixit. Amen dico vobis
niſi conuerſi fueritis et efficia
mini ſicut puuli nō intrabitis
in regnū celoꝝ. Quicunq̧ er=
go hūiliauerit ſe ſicut paruulꝰ
iſte: hic eſt maior i regno celo=

rū. Et q̄ ſuſceperit vnū puulū talē in noīe meo me ſuſcipit. Qui autem ſcandalizauerit vnum de puſillis iſtis qui ī me credūt: expedit ei vt ſuſpēdat mola aſinaria in collo ei⁹ ⁊ demergatur in ꝓfundum maris.

Hiero. Qꝛ diſcipuli viderāt pro petro ⁊ dño idē tributū redditū: ex equalitate ꝑcij arbitrati ſunt oīb⁹ aplis petrū eē ꝓlatū. Chꝛy. Uñ paſſi ſunt aliqd hūanū: qđ euāgeliſta deſignat dicēs. In illa hoꝛa acceſſerūt diſcipuli ad ieſuz dicētes. Quis putas maioꝛ eſt in regno celoꝛum. Uerecūdati ſiqdē paſſionē cōfiteri quā paſſi ſunt: nō dicūt manifeſte. Petrū cur pꝛehonoꝛaſti nobis. ſed indeterminate interrogant. Quis maioꝛ eſt? Qñ aūt tres pꝛehonoꝛatos viderūt. ſ. petrū iacobū ⁊ ioannem in trāſfiguratione: nihil tale paſſi ſunt: qꝛ h̄o in vnū ſolū cōtulit honoꝛē: tūc doluerūt. Tu autē ꝯſidera ꝑmū qdem ꝙ nihil eoꝝ q̄ ſunt in terris q̄rūt: deinde ꝙ poſtea hāc paſſionē depoſuerūt. Nos aūt neq̄ ad defect⁹ eoꝝ contingere poſſum⁹: neq̄. n. q̄rim⁹. Quis maioꝛ eſt in regno celoꝝ ſed q̄s maioꝛ eſt in regno terre. Oꝛige. In his āt imitatoꝛes diſcipuloꝛū eſſe debem⁹ ſi qñ aliqd in nobis dubium q̄rit ⁊ nō inuenit vt cū omni cōſenſu accedamus ad ieſum qui potēs eſt illuminare coꝛda hoīum ad intelligēdam ſolutionem oīum q̄ſtionū. Interrogemus ēt aliquē doctoꝛū. Qui ꝑpoſiti h̄itur in eccleſijs. Sciebāt aūt diſcipuli hoc interrogātes: qꝛ nō eſt eq̄litas ſanctoꝛū in regno celeſti: ſed qūo maioꝛ ⁊ ql̄r viuēs minim⁹ hoc diſcere cupiebāt. Uel ſciebant q̄s eēt minim⁹ ⁊ q̄s magn⁹: ex eo qđ ſupra dñs dixerat: ſꝫ ex multis magnis q̄s eēt maioꝛ h̄ eis nō erat manifeſtū. Hiero. Uidēs aūt ieſus cogitationes eoꝝ voluit deſiderio glie hūilitatis ꝯtētionē ſanare: vñ ſequit. Et aduo. ie. puu. ſta. cū in me. eoꝝ. Chꝛ. Mihi v̄r valde puulū in medio ſtatuere oībus paſſioīb⁹ exutū. Hiero. Ut in eo ⁊ etatē q̄reret ⁊ ſilitudinē inocētie demōſtraret: vel certe puulū ſtatuit ī medio eoꝝ ſeipſuz q̄ nō venerat miſtrari ſꝫ miſtrare vt eis hūilitatis tribueret exēplū. Alij puulū interpꝛetāt ſpm̄ ſcm̄ quē poſuerit in coꝛdibus diſcipuloꝛū: vt ſupbiā in hūilitatē mutaret. ſequit. Et dixit. Amē dico vo. niſi ꝯuer. fue. ⁊ efficia. ſicut puuli ñ itra. ī re. ce. Nō pcipit aplis vt etatē h̄eant puuloꝝ: ſꝫ inocētiā: ⁊ q̄ illi p ānos poſſidēt: hi poſſideāt p induſtriā: vt malicia nō ſapīa puuli ſint. Ac ſi dicat. Sicut iſte puul⁹ cui⁹ vobis exēplū tribuo nō pſeuerat in iracūdia: leſus nō meminit: vidēs pulchꝛā mulierē: nō delectat nō aliud cogitat: ⁊ aliud loq̄tur: ſic ⁊ vos niſi talē habueritis inocētiā: ⁊ animi puritatē regnū celoꝝ nō poteritis itrare. Hyla. Pueros iēt credētes oēs p audiētie fidē nūcupauit: hi. n. patrē ſequūt: matrē amāt velle malū neſciūt: curā operū negligūt nō iſoleſcūt: nō oderūt: non mētiunt: dictis credūt: ⁊ qđ audiūt verū h̄nt: lr̄a g̃ ſic legit. Gl. Niſi cōuerſi fueritis ab hac elatiōe ⁊ īdignatiōe in q̄ mō eſtis ⁊ efficiamini oēs ita innocētes ⁊ hūiles p v̄tutē ſicut puuli ſūt p etatē: nō itrabitis in regnū celoꝝ: ⁊ qñ q̄dē alr̄ nō itratur. Quicūq̄ g̃ hūiliauerit ſe ſicut puulus iſte: h̄ maioꝛ ē in regno celoꝝ. Quāto em̄ q̄s fuerit hūilioꝛ tāto maioꝛ efficit ī reg. celo. Remi. i. ī cognitiōe gr̄e vl̄ eccl̄iſtica dignitate: vel certe in eterna btitudine. Hiero. Uel aliter. Quicunq̄ humiliauerit ſe ſicut paruulus iſte ideſt qui ſe in exemplum mei humiliauerit: hic intrabit in regnum celoꝛum. Sequitur. Et qui ſuſcepe rit vnū paruu. ta. in nomine meo me ſuſcipit. Chꝛy. ac ſi. d. Non ſolum ſi tales efficiamini: mercedē accipietis: ſed et ſi alios tales pro pter me honoꝛabitis: ⁊ honoꝛis qui eſt ad illos retributionem vobis determino regnum. Magis autē

Cōditio neopuulorum.

qđ multo maius ē ponit dicēs. Me
ſuſcipit. Hiero. Qui em̄ talis fue-
rit: vt xp̄i imitet̃ hūilitatē ⁊ innocē
tiam: in eo xp̄s ſuſcipit̃ ⁊ prudēter:
ne cum delatū: fuerit aplis: ſe pu-
tent honoratos: adiecit nō ſuo il-
los merito: ſed magr̄i honore ſuſci
piēdos. Chry. Deinde facile ſuſce-
ptibilē hūc ſermonē facit: penā in-
ducens: vñ ſequit̃. Qui aūt ſcādali
zat vnū de puſillis iſtis ⁊c. Ac ſi di-
ceret. Sicut q̇ hos honorāt ꝓpter
me mercedē hn̄t: ita ⁊ q̇ hos deho-
norāt: vltimā ſuſtinebūt vindictā.
Si aūt ꝯuitiū ſcādalū vocat: ne mi
reris: multi em̄ puſillanimes ex eo
ꝙ deſpiciunt̃ ſcādalizati ſunt. Hie-
ro. Nota ꝙ q̇ ſcandalizat̃ paruul⁹
ē: maiores ei ſcādala nō recipiūt.
Scādalū ē minorū. Et quāq̄ gn̄alis poſſit eſſe ſn̄ia ad
uerſus oēs q̇ aliquē ſcādalizāt: tm̄
iuxta ꝯn̄am ſermonis ēt ꝯ aplos
dictū intelligi pōt q̇ interrogando
q̇s maior eēt in regno celoꝝ: vide-
bant̃ inter ſe de dignitate ꝯtende-
re. ⁊ ſi i hoc vitio pmanſiſſent: pote
rant eos q̄s ad fidē vocabāt p ſuū
ſcandalū pdere: dū aplos viderent
int̃ ſe de honore pugnare. Orig.
Quo aūt q̇ cōuerſus eſt ⁊ fact⁹ q̄ſi
puer. ⁊ minim⁹ eſt: ⁊ potēs ſcādali-
zari: h̄ ſic poſſum⁹ explanare. Ois
q̇ filio dei credit ⁊ ꝯuerſat̃ ſm euā-
gelicos act⁹: cōuerſus ambulat q̄ſi
puer. q̇ aūt nō cōuertit̃ vt fiat ſicut
puer. hūc impoſſibile eſt intrare i
regnū celoꝝ. In omni aūt credētiū
multitudine ſunt q̇dā nup ꝯuerſi:
vt fiāt ſicut paruuli: nondū āt ſunt
facti: hi puſilli hn̄tur in xp̄o ⁊ ſunt
ſcādali receptores. Hiero. Qđ aūt
dr. Expedit ei vt ſuſpendat̃ ⁊c. ſm
ritū ꝓuincie loquit̃: q̇ maioꝝ crimi
Mos ꝓuincie. nū iſta apud veteres iudeos pe-
na fuerit: vt i ꝓfundū ligato ſaxo
demergeret̃. Expedit aūt ei qȝ mul
to melius eſt pro culpa breuē reci-
pere penam q̄ eternis ſeruari cru
ciatibus. Chr. Conſequēs aūt erat
prioribus dicere. Me nō ſuſcipit.
qđ erat oi pena amari⁹: ſȝ qȝ groſſi
erāt ⁊ predicta pena eos nō moue
bat ꝯparatione exēpli cogniti ma-
nifeſtat preparatā penā: ꝓpt̃ hoc
em̄ dicit ꝙ expedit ei h̄ ſuſtinere:
quoniā eos alia grauior pena ex-
pectat. Hyla. Myſtice autem mole
op⁹ labor eſt cecitatis: nā clauſis Allegorica expoſitio.
iumentorū oculis agunt̃ in gyrū et
ſub aſini q̇dē noie frequēter gētes
cognoiatas repim⁹: q̇ ceci laboris
ignorātia ꝯtinent̃. Judeis aūt ſcie
iter i lege preſtitū ē: q̇ ſi xp̄i aplos
ſcādalizauerint: recti⁹ alligata col
lo mola aſinaria demerſi in mare
fuiſſent. i. gētiū labore dep̄ſſi igno-
rantia ſeculi demōſtarent̃: qȝ illis
tolerabili⁹ fuerat neſciſſe xp̄m q̄
ꝓphetaꝝ dn̄m nō recepiſſe. Greg.
vij. mora. Uel aliter. Quid p mare
niſi ſeculū? q̇d p molā aſinariā niſi
actio terrena ſignat̃? q̄ cū colla mē
tis p ſtulta deſideria ſtringit: hāc
in laboris circuitū mittit. Sūt vti-
q̄ nōnulli qui dū terrenas actiōes
deſerunt: ⁊ ad ꝯtēplationis ſtudia
hūilitate poſtpoſita vltra intelligē
tie vires ſurgūt: nō ſolū ſe in erro-
rē deijciūt: ſed infirmos quoſq̄ de
gremio veritatis diuidūt. Qui ḡ vnū
de minimis meis ſcādalizat meli⁹
ei fuerat: ligata collo mola aſina-
ria in mari ꝓijci: qȝ nimirū pŭerſe
mēti expediēti⁹ eē potuiſſet: vt oc-
cupata mūdo terrena negocia age
ret: q̄ p ꝯtēplatiōis ſtudia ad mul
torū pnicē vacaret. Aug. đ. q̄. euā.
Uel alit̃. Qui ſcandalizauerit vnū
ex puſillis iſtis. i. ex hūilibus: q̄les
vult eē diſciplos ſuos: nō obtēperā
do vel ēt ꝯdicēdo: ſicut de alexādro
apl's dicit: expedit ei vt mola aſi-
naria ſuſpendat̃ collo ei⁹: et p̄cipi-
tet̃ in ꝓfundū maris. i. congruit ei
vt cupiditas rerū tpaliū: cui ſtulti
⁊ ceſſi alligant̃ eū deuinctū ponde-
re ſuo deducat ad interitū.

¶ Ve mundo a ſcandalis. Ne
ceſſe eſt em̄ vt veniant ſcanda
la. Uerūtamen ve homini illi
per quem ſcandalum venit.
Si autem manus tua vel pes
tuus ſcandalizat te: abſcinde
eum

eū ꝛ ꝓiſce abs te. Bonū tibi
eſt ad vitā ingredi debilē vel
claudum:ꝙ duas manus vel
duos pedes habentē mitti in
ignē eternū. Et ſi oculus tuus
ſcandalizat te:erue eū ꝛ ꝓiſce
abs te. Bonū eſt tibi vnū ocu
lum habentē in vitam intrare
ꝙ duos oculos habentē mitti
in gehennam ignis.

¶Glo. Dixerat dñs ꝙ expedit ei
qui ſcādalizat: vt ſuſpendat mola
aſinaria in collo eius. Cuius rōnē
aſſignās ſubdit. Ue mūdo a ſcāda
lis.i.propter ſcandala. Orige. Hoc
nō de elementis mūdi intelligam⁹
ſed hic hoīes q̄ ſunt in mūdo dicū
tur mundus. Nō ſunt aūt diſcipli
xp̄i de hoc mūdo: vñ non pōt eis eē
a ſcandalis ve.nā et ſi multa ſunt
ſcandala:nō tangūt eū qui non eſt
de hoc mūdo. Si autē adhuc eſt de
hoc mūdo: ꝓpterea ꝙ diligit mun
dum ꝛ q̄ ſunt in eo:tāta ſcādala cō
prehēdēt eū q̄ntis fuerat obligat⁹ i
mundo. Sequit. Neceſſe eſt em̄ vt
veniāt ſcādala. Chry. Cū aūt dicit.
Scāda- la quo neceſſa- ria. Neceſſe eſt:non deſtruit libertatē
arbitrij:neq₃ neceſſitati aliquarū
rerū ſupponit:ſed qḋ omnino futu
rum eſt predicit: ſcādala q̄dē ſunt
ꝓhibitiones recte vie. nō aūt pre
dicatio xp̄i ſcandala inducit: neq₃
eñ q: predixit: ꝓpter hoc fit:ſed q:
oīno futurū erat ꝓpter hoc ꝓdixe
rit. Sed dicet aliquis. Si oēs corri
gant:ꝛ nullus ſit q̄ ſcādala afferat
nonne mēdacij arguet hic ſermo?
Nequaq̄:q: em̄ preuidit inemen
datos futuros hoīes eſſe ꝓpter h
dixit. Neceſſe eſt vt veniāt ſcanda
la.i.oīno venient:ſi aūt corrigēdi
eſſent:nō dixiſſet. Glo. Uel neceſſe
eſt vt veniant ſcandala:q: ſunt ne
ceſſaria.i.vtilia:vt qui per hoc ꝓ
bati ſunt manifeſti fiāt. Chry. Scā
dala em̄ erigūt hoīes et acutiores
eos faciūt:ꝛ eū qui cadit velociter
erigūt in ꝯſtū.ſ.ingerūt ſollicitudi
nem. Hyla. Uel hūilitas paſſionis
ſcandalū mūdo eſt:ꝙ ſub deformi
tate crucis eterne glie dñm voluit
accipe. Et qḋ in mūdo tā periculo
ſum ꝙ nō recepiſſe xp̄m? Jō võ ne
ceſſe ait venire ſcandala:q: ad ſa
cramentū reddēde nobis eternita
tis:oīs in eo paſſionis hūilitas eē
cōplenda. Orige. Uel ventētia ſcan
dala ſūt angeli ſathane:nec tamē
putes ſm naturā vel ſubſtātiā eſſe
hmōi ſcādala: ſ3 libertas arbitrij
in q̄buſdā genuit ſcādalū: volens
ſuſcipere ꝓ ꝟtute laborē. Non pōt
aūt eſſe verū bonū niſi habeat im
pugnationē mali. Sic ḡ neceſſe eſt
venire ſcādala:ſicut neceſſe eſt ſu
ſtinere malitiā celeſtiū qua mag
irritant:quanto magis verbū xp̄i
in hoībus inualeſcens:expellit ab
eis malignas ꝟtutes. Querūt aūt
organa p̄ q̄ ſcandala operent:qui
bus eſt magis ve.nā multo peius
erit ei q̄ ſcādalizat:ꝙ ei q̄ ſcādali
zatur:vnde ſequit. Uerūtñ ve hoī
illi per quē ſcan.venit. Hiero. Ac
ſi.d. Ue hoī illi q̄ vitio ſuo facit vt
per ſe fiat:qḋ neceſſe eſt vt in mun
do fiat. Simulq₃ per gñalē ſnīam
percutit iudas q̄ ꝓditioni animū
preparauerat. Hyla. Uel ſub hoīs Allego ria.
nuncupatione actorē ſcandali hui⁹
qḋ eſt ex paſſionē xp̄i iudaicū po
pulū deſignat:per quē oē huic mū
do periculū cōparat:vt xp̄m i paſ
ſione abnegent quē lex ꝛ prophete
paſſibilē predicauerunt. Chry. Ut
aūt diſcas ꝙ nō ſunt abſolute ne
ceſſitatis ſcādala. audi q̄ ſequunt.
Si autē manus tua vel pes tuus
ꝛc. Non aūt hoc de mēbris corpora
libus dicit: ſed de amicis:quos in
ordine neceſſariorū mēbrorū habe
mus:nihil eſt em̄ ita nociuū vt cō
uerſatio mala. Raba. Scandalum
quippe ſermo grec⁹ eſt:qḋ nos of
fendiculū vel ruinā et impactionē
pedis dicere poſſumus. Jlle ḡ ſcā
dalizat fratrē qui ei dicto facto ne
minus recto occaſionē ruine dede
rit. Hiero. Jgit oīs truncat affect⁹
et vniuerſa ꝓpinquitas amputat
ne p̄ occaſionē pietatis vnuſquiſq₃

credentiū ſcandalis pateat. Si in-
quit ita eſt tibi ꝯiunct⁹ vt manus:
pes: oculus: ⁊ eſt vtilis atq̧ ſollici-
tus ⁊ acut⁹ ad ꝓſpiciēdū: ſcandalū
aūt tibi facit: ⁊ ꝓpter moꝝ diſſonā-
tiā te ꝑtrahat in gehennā: meli⁹ ē
vt ꝓpinq̇tate eius careas et emo-
lumentis carnalibus: q̄ dū vis lu-
crifacere cognatos et neĉios: cām
habeas ruinarū. Nouit em̄ vnuſ-
quiſq̧ credētiū q̇d ſibi noceat: vel
in quo ſollicitet aīus: ac ſepe tente-
tur: melius eſt em̄ vitā ſolitariam
ducere: q̄ ob vite pn̄tis neĉia vitā
Tropologia. eternā ꝑdere. Orige. Uel ſacerdo-
tes rōnabilr pn̄t dici eccl'ie oculus:
qm̄ ſpeculatores habent. Diaconi
antē ceteriq̧: manus: q: ꝑ eos opa
ſpūalia gerunt: ppl's aūt ſunt pe-
des corpis eccl'ie q̇b⁹ oīb⁹ parcere
nō opꝫ ſi ſcandalū eccl'ie facti fue-
rint: vel actus aīe peccans manus
intelligit: ⁊ ꝯceſſus aīe peccās pes
⁊ viſus aīe peccans oculus: quos
opꝫ precidere ſi ſcādalū prebēt: fre-
quēter em̄ ipa opa membrorū pro
membris in ſcriptura ponuntur.

¶ Uidete ne ꝯtēnatis vnū ex
his puſillis. Dico em̄ vobis: q:
angeli eorū i celis ſemꝑ vidēt
faciē patris mei q̇ in celis eſt.
Uenit em̄ fili⁹ hoīs ſaluare qḋ
perierat. Quid vobis vr̄. Si
fuerint alicui centū oues: ⁊ er-
rauerit vna ex eis nōne relin-
quet nonagintanouē in mon-
tibus ⁊ vadit q̄rere eā q̇ erra-
uit? Et ſi cōtigerit ꝙ inueniat
eā. Amē dico vobis: q: gaude-
bit ſuꝑ eā magis q̄ ſuꝑ nona-
gintanouē que nō errauerūt.
Sic nō eſt volūtas ante patrē
veſtrū qui i celis eſt: vt pereat
vnus de puſillis iſtis.

¶ Hiero. Supra dixerat dn̄s ꝑ ma-
num ⁊ pedē ⁊ oculū. oēs ꝓpinq̇ta-
tes ⁊ neceſſitudines q̇ ſcandalū fa-
cere poterāt amputādas: auſteri-
tatē itaq̧ ſnīe ſubiecto precepto tē-
perauit dicēs: videte ne ꝯtēnatis
vnū ex his puſillis. Ac ſi. d. Quan-
tum in vobis eſt nolite ꝯtēnere: ſed
poſt vr̄am ſalutē etiā illoꝝ queri-
te ſanitatē. Si nāūt ꝑſeuerantes in
peccatis videritis: melius eſt vos
ſaluos fieri q̄ perire cum multis.
Chry. Uel aliter. Sicut fugere ma-
los: ita honorare bonos magnuꝫ
hꝫ lucrū. Supra ergo docuit ſcan-
dalizantiū abſcindere amicitias:
hic aūt docet exhibere ſanctis ho-
norē ⁊ ꝓcurationē. Glo. Uel aliter.
Q: tn̄ malū ꝓuenit ex ſcandaliza-
tis frīb⁹: videte ne ꝯtēnatis vnum
ex his puſillis. Orig. Puſilli āt ſūt
q̇ nuꝑ in xp̄o ſunt nati aut tales q̇
ꝑmanent ſine ꝑfectu q̄ſi nuꝑ nati.
Nō aūt habuit neĉe mādare xp̄us
de ꝑfectioribꝰ fidelibꝰ nō ꝯtēnēdis:
ſed de puſillis ſicuti ſupra dixerat
Si q̇s ſcādalizauerit vnū ex puſil-
lis iſtis. Ali⁹ aūt forte dicit puſillū
hic dicit ꝑfectū: ſꝫ ꝙ alibi ait. Qui
minimus fuerit in vobis: hic erit
maior. Chry. Uel q: perfecti puuli
apḋ multos eſtimant. ſ. pauperes
⁊ ꝯtēptibiles. Orige. Sꝫ huic expo-
ſitiōi nō vr̄ ꝯuenire qḋ ḋr: ſi q̇s ſcā-
dalizauerit vnū de puſillis iſtis ⁊c.
ꝑfect⁹ em̄ nō ſcandalizat nec perit.
Sed q̇ hāc expōnē eſtimat verā di-
cit ꝙ iuſti hoīs aīa ꝯtibilis ē ⁊ ſcā-
dalizatur aliqñ etſi nō facile. Glo.
Jō aūt nō ſūt ꝯtēnēdi: q: adeo cha-
ri ſunt deo: ꝙ angeli ſūt eis ad cu-
ſtodiā deputati: vn̄ ſequit. Dico em̄
vobis: q: angeli eoꝝ in celis ſꝑ vi-
dēt faciē pr̄is mei qui in celis eſt.
Ori. Quidā volūt ex eo dari hoīb⁹
angelū adiutorē ex q̇ ꝑ lauachrū Angel⁹
regn̄ationis nati ſunt infantes in cuſtos
xp̄o: dicētes nō eſſe credibile incre- hoīs.
dulis ⁊ errātib⁹ ꝑeſſe angelū ſcīm:
ſed tpe infidelitatis ⁊ pctōꝝ eſt hō
ſub angelis ſathane: alij aūt volūt
mox cū q̇s fuerit natus: eoꝝ q̇ pre-
cogniti ſunt a deo accipere ſibi pre-
poſitum angeluꝫ. Hiero. Magna
em̄ dignitas aīaꝝ vt vnaqueq̧ ha-
beat ab ortu natiuitatis in cuſto-

diā ſui angelū delegatū. Chry. Hic
aūt nō de qbuſcūq; angelis loquit
ſed de ſupuenictib⁹. Cū eñ dicat.
Uidēt faciē pr̄is mei: nihil aliō oñ
dit q̄ magis liberā pñtiā ⁊ maio-
rē eo⁊ apō deū. Grego. in ho. Dio
nyſius aūt dicit q̄ ex minorib⁹ an-
gelo⁊ agminib⁹ ad explēdū mini
ſteriū vel viſibl'r vel inuiſibl'r mit-
tunt: nā ſupiora illa agmina vſum
exterioris miniſterij nequaq̄ hñt.
Grego. ij. mora. Et faciē ğ pr̄is an-
geli ſp vident: ⁊ tñ ad nos veniūt:
qr ⁊ ad nos ſpāli pñtia foras exeūt
⁊ tñ ibi ſe vñ receſſerāt p iternā cō-
tēplationē ſeruāt. Neq; eñ ſic a di
uina viſione foras exeūt: vt inter-
ne cōtēplationis gaudijs priuent.
Hiero. Saluādo⁊ igit p xp̄m orō-
nes angeli deo quotidie offerūt: ğ
periculoſe ille ptēnit: cuius deſide
ria ac poſtulatiōes ad eternū ⁊ in-
uiſibilē deū angelo⁊ famulatu ac
miniſterio peruehunt. Augu. vlti.
de ci. dei. Uel angeli nr̄i dicunt qui
ſunt angeli dei. Dei ſunt: qr deū nō
reliquerunt: noſtri ſunt: qr ſuos ci-
ues nos habere ceperunt. Sicut
ergo nūc illi vidēt deū: ita ⁊ nos ſu
mus viſuri facie ad faciē: de q̄ vi-
ſione dicit ioānes. Uidebim⁹ eū ſi-
cuti ē: facies eñ dei manifeſtatio
eius intelligenda eſt: non aliquod
tale membrū quale nos habemus
in corpe: atq; iſto nōie nūcupam⁹.
Chry. Rurſus aliā rōnē ponit: qre
puſilli nō ſint ptēnēdi priore maio
rem dicens. Uenit eñ fi. ho. ſal. qō
perierat. Remi. q. d. Nō ptēnatis
puſillos: qr ego p hoib⁹ hō fieri di
gnat⁹ ſū. Cū eñ dicit: qō perierat
ſubintelligēdū eſt gen⁹ hūanū oia
eñ elemēta ſuū ordinē ſeruāt ſz hō
errauit: qr ſuum ordinē perdidit.
Chry. Deinde ad hāc rōnē pabolā
copulat: per quā ⁊ patrē inducit ſa
lutē hoim volentē dicēs. Quid vo-
bis videtur ſi fuerint alicui centū
oues ⁊c. Greg. in ho. Hoc ad ipſum
auctorē hominū pertinet qr eñ cē-
tenari⁹ pfect⁹ eſt nūerus: ipe centū
oues habuit: cum angelo⁊ ⁊ hoim

Anagoge.

ſubſtam creauit. Hyla. Ouis autē
vna hō intelligēdus eſt: ⁊ ſub hoīe
vno vniuerſitas ſentiēda ē: in vni⁹
eñ ade errore oē hoim genus ab-
errauit. Igitur et querens homi-
nem xp̄s eſt: et nonagintanouem
relicte celeſtis glīe multitudo eſt.
Grego. Dicit aūt euāgeliſta eas re
lictas in mōtib⁹ vt ſignificet in ex-
celſis: qr nimi⁊ oues q̄ non pierāt
in ſublimib⁹ ſtabāt. Beda. Ouē ğ
dñs inuenit qñ hoiem reſtaurauit.
Et ſup eā inuentā maius gaudiū
eſt in celo q̄ ſup nonagintanouē:
qr maior materia diuine laudis ē
in reſtauratione hoim q̄ in crea-
tione angelo⁊. Mirabiliter eñ an
gelos creauit: ſed mirabili⁹ hoiem
reſtaurauit. Raba. Nō q̄ vnū de-
eſt a nouē: vt. x. ſint: ⁊ a nonagin-
tanouē vt centū ſint. Uariari ergo
per breuitatē ⁊ magnitudinē nūeri
pñt qb⁹ vnū deeſt: ⁊ vt pficiant: ipſū
vero vnū ſine varietate in ſe ma-
nēs cū acceſſerit: ceteros pficit. Et
vt pfecta ſumma ouiū integraret
in celo: hō pditus q̄rebat in terra.
Hiero. Alij xo nonagintanouē oui
bus iuſto⁊ putāt numerū intelli-
gi: ⁊ i vna ouicula pctō⁊ ſcōm q̄ in
alio loco dixerat. Non veni voca-
re iuſtos: ſed peccatores. Grego.
in ho. Conſiderandum autem no-
bis eſt cur dominus plus de con-
uerſis peccatoribus q̄ de ſtanti-
bus iuſtis gaudium eſſe fateatur:
quia ſcilicet plerumq; pigri rema-
nent ad exercenda bona precipua
qui valde ſibi ſecuri ſunt: q̄ nulla
commiſerint mala grauiora. At cō
tra nōnunq̄ hi qui ſe aliquid egiſ-
ſe illicite meminerunt: ex ipſo ſuo
dolore compuncti inardeſcunt in
amorem dei. Et quia ſe erraſſe a
deo conſiderant: damna precedē-
tia lucris ſubſequentibus recom-
penſant: ſic et dux in prelio plus
eum militem diligit qui poſt fu-
gam cōuerſus hoſtem fortiter pre
mit: q̄ illum qui nunquā terga pre
buit ⁊ nunq̄ aliquid fortiter fecit.
Sed et ſunt quidam iuſti de qui-

Queſtō pulchra

bus tātū eſt gaudiū : vt eis nullus
penitēs ꝑponi poſſit:qui ꝛſi nō ſint
ſibi malo:ū ꝯſcij:tñ licita reſpuūt:
ꝛ in omnibus ſe humiliāt. Quātū ḡ
gaudiū ē ū hūiliter plāgat iuſtus
cū gaudiū ſit: ſi qđ male geſſit dā=
nat iniuſtus. Beda. Uel ꝑ nonagi=
tanouē oues q̄s in mōtib⁹ reliq̄t:ſu
perbos ſigñat: quib⁹ ad ꝑfectionē
vnitas deeſt. Cū ḡ inuenerit pecca
to:ē magis ſuꝑ eū gaudet. i. ſuos
gaudere facit q̄ȝ ſuꝑ iuſtos falſos.
Hiero. Qđ aūt ſubdit. Sic nō ē vo
luntas ꝛc. refert ad ſupi⁹ ꝓpoſitū:
de quo dixerat. Uidete ne cōtēna=
tis vnum de puſillis iſtis : ꝛ docet
iccirco parabolā poſitā : vt puſilli
non cōtēnantur. In eo aūt ꝙ dicit.
Non eſt volūtas añ patrē ꝛc. oſtē=
dit ꝙ quotienſcūq̄ȝ perierit aliq̄s
ex puſillis non volūtate pr̄is pit.

**Si aūt peccauerit in te fra=
ter tuus vade et corripe eū in=
ter te ꝛ ip̄ȝ ſolum. Si te audie
rit:lucrat⁹ erꝭ fratrē tuū. Si au
tem:nō te audierit : adhibe te=
cū adhuc vnum vel duos vt ī
ore duorū vel trium teſtiuȝ ſtet
omne verbū. Quod ſi non au
dierit eos:dic eccleſie. Si aūt
eccleſiā non audierit ſit tibi ſi
cut ethnicus ꝛ publicanus.**

Chry. Qꝛ ſupius vehemētē ſmo
nē aduerſus ſcādalizātes ꝓpoſuit
vndiq̄ȝ eos terrēs:ne rurſus hi q̄=
bus ſcādala iferūtur:ſic fiant reſu
pini:vt totū ꝯtēnētes in aliud vitiū
incidant. ſ. negligētie: ꝛ ſcādalizan
tes ꝑ oīa ſibi pci volētes ī elationē
incidant:hic dñs eos ꝯpꝛimit:ꝛ re
dargutionē fieri iubet dicens ſi āt
pec. in te fra. tuus:va. ꝛ coꝛ. eū iter
te ꝛ ip. ſolū. Augu. de ꝟ. do. Admo=
Mod⁹ net nos q̄dē dñs nr̄ nō negligere in
corre= uicē pctā nr̄a:nō q̄rēdo q̄d reꝑhen
ctionis das:ſed videndo q̄d corrigas. De
frater= bem⁹ em̄ amādo corripe nō nocēdi
ne. auiditate:ſꝫ ſtudio corrigēdi. ſi ne
glexeris:peioꝛ eo fact⁹ es. Ille iniu
riā fecit:ꝛ iniuriā faciēdo graui te
ipſum vulnere percuſſit:tu vulnus
fratris ꝯtēnis peioꝛ es tacēdo q̄ȝ il
le ꝯuitiādo. Augu. i. de ci. dei. Ple
rūq̄ȝ em̄ a malis docēdis: admonē
dis aliq̄ñ et obiurgādis ꝛ corripiē=
dis male diſſimulatur : vel cum
laboris piget vel cum eorum ini=
micitias deuitam⁹ ne īpediāt ꝛ no=
ceāt ī iſtis tꝑalib⁹ reb⁹:ſiue q̄s adi=
piſci adhuc nr̄a cupiditas appetit
ſiue q̄s adhuc amittere formidat ī
firmitas. Si aūt ꝓpterea q̄ſq̄ȝ ob=
iurgādis ꝛ corripiendis male agē=
tib⁹ pcit: qꝛ opportuni⁹ tꝑs inq̄rit
vl' eiſdē ipſis metuit ne deterioꝛes
ex hoc efficiant:vl' ad bonā vitā et
piā erudiēdos impediāt alios īfir
mos:aut ꝑmāt atq̄ȝ auertāt a fide
nō vr̄ eſſe cupiditatis occaſio:ſed
cōſiliū charitatis. Lōge āt grauio
rē hn̄t cauſā eccl'iarū prepoſiti q̄ in
eccleſijs cōſtituti ſūt vt nō pcāt ob=
iurgando pctā. nec iō tñ ob huiu=
ſcemodi culpā penit⁹ alien⁹ ē q̄ lꝫ ꝓ
poſit⁹ nō ſit ī eis tñ q̄bus vite hui⁹
neceſſitate cōiungit: multa monē=
da vl' arguēda nouit ꝛ negligit: de
uitās eoꝝ offenſiōes ꝓpter illa q̄=
bus in hac vita nō idebite vtit:ſed
plus q̄ȝ debuit delectat. Chry. Con
ſiderādū āt ꝙ nūq̄ȝ dñs eū q̄ ꝯtriſta
uit ad eū q̄ cōtriſtat⁹ eſt ducit:ſicut
cū dicit ſi recoꝛdat⁹ fueris ꝙ frat
tu⁹ hꝫ aliq̄d aduerſū te vade recōci
liari fratri tuo. Quādoq̄ȝ āt eū q̄ ī
iuſta paſſus ē iubet dimittere pro
ximo ſicut ibi. Dimitte nobis debi
ta nr̄a:ſicut ꝛ nos di. d. nr̄is. Hic āt
aliū excogitat modū:eū em̄ q̄ cōtri
ſtat⁹ eſt ducit ad eū q̄ ꝯtriſtauit:et
ideo dicit. Si peccauerit in te frat
tuus. Quia em̄ ille q̄ iniuſta fecit
nō facile veniret ad excuſatiōem:
verecūdat⁹ hūc q̄ paſſus eſt ad illū
trahit:ꝛ non ſimpliciter:ſꝫ vt corri=
gat qđ factū ē:vn dicit. Uade ꝛ cor=
ripe eū. Raba. Non paſſim iubet
peccati dimittere:ſꝫ audiēti. i. obe=
diēti ꝛ pn̄iam agenti : ne vel diffici
lis ſit venia vel remiſſa idulgētia.
Chry. Nō aūt dicit:accuſa:neq̄ȝ in=
crepa:neq̄ȝ vindictas expete:ſꝫ ar=

Iniurie remittẽde.

sue.i. rememora sibi peccatũ : dic
ei que ab eo passus es. Ipſe enim
ira ⁊ verecũdia detinet ebrius fa=
ctus quasi graui ſumno. Uñ opor=
tet te qui ſanus es ad illũ q̄ egro=
tat abire. Hiero. Sciendũ tñ ꝙ ſi
peccauerit in vos frater veſter : ⁊ i
qualibet cauſa vos leſerit: dimittẽ
di habetis ptãtẽ imo neceſſitatẽ q:
precipit: vt debitorib' nr̃is debita
dimittam'. ꝓpter qđ ⁊ hic dicitur.
Si peccauerit in te frater tuus. Si
aũt in deũ quis peccauerit: nõ ẽ nr̃i
arbitrij. Nos ecõtrario in dei iniu
ria benigni ſum': i nr̃is ɔtumelijs
exercemus odia. Chry. Jõ aũt pre
cepit arguere ei q̄ paſſus ẽ iniuriã
⁊ nõ alij: q: ille q̄ fecit iniuriam ab
eo manſueti' ſuſtinet: ⁊ maxime cũ
ſolus eũ corripiat. Cũ eñ qui vin=
dictã expetere debebat hic ſalutis
videt diligentiã habere maxime ħ
eũ põt ꝓpitiũ facere. Augu. de ħ.
do. Quãdo ergo i nos aliquis pec
cat: habeam' magnã curã nõ pro
nobis: nã glorioſum eſt iniuriã ob
liuiſci : ſed obliuiſcere iniuriam
tuã nõ vulnus fr̃is tui: ergo corri=
pe eũ inter te ⁊ ipſum ſoluʒ ſtudẽs
correctioni: parcens pudori. Forte
eñ pre verecũdia incipit defende=
re peccatũ ſuũ: ⁊ quẽ vis facere cor
rectiorem facis peioreʒ. Hiero. Cor
ripiendus eſt eñ ſeorſuʒ frater ne
ſi ſemel pudorẽ atq̄ verecũdiã ami
ſerit permaneat i pctõ. Aug. de ħ.
dñi. Apl's. aũt dicit. Peccantem co=
rã oibus argue: vt ⁊ ceteri timoreʒ
habeant. Aliqñ ergo ſcias corripiẽ
dũ eſſe fratrẽ ſolũ aliqñ aũt coram
oibus. Quid aũt ãte facere debea
mus intendite ⁊ videte. Si pecca=
uerit inquit in te frater tuus corri=
pe eum inter te ⁊ ipſum ſoluʒ. q̄re?
q: in te peccauit: tu ſcis q: peccauit
Quid eſt in te peccauit. Q: enim ſe
cretum fuit quando in te peccauit
ſecretũ quere cuʒ corrigis que pec
cauit: nã ſi ſolus noſti; q: peccauit
in te: ⁊ eũ vis corã oibus arguere:
nõ es corrector: ſʒ ꝓditor. Peccauit
ergo in te frater tu': ſʒ ſi tu ſol' no

ſti: tunc vere i te ſolũ peccauit. Nã
ſi multis audientibus tibi fecit in
iuriam: ⁊ illos peccauit quos te=
ſtes ſue iniquitatis effecit: ergo ip
ſa corripienda ſunt corã omnib'
que peccãt corã omnibus: ipſa corri
pienda ſunt ſecretius. q̄ peccantur
ſecreti'. Diſtribuite tpa: ⁊ cõcorda=
te ſcripturas. Quare aũt ꝓximuʒ
corripis: q: tu doles ꝙ peccauerit
i te? abſit. ſi aũt amore tui id facis
nil fac; ſi amore illi' facis: optie fa
cis. Deniq̄ i ipſis vbis attẽde cui'
amore id facere debeas : vtrũ tui:
an illi'? Seqt ei Si te audierit: lu.
eris fra. tuũ. Ergo ꝓpter illũ fac
vt lucreris illũ. Agnoſce q: in hoies
peccando periſti: nã ſi nõ perieras
quõ te lucrat' eſt? Nemo ḡ cõtẽnat
qñ peccat in frẽm. Chry. In quo ẽt
demonſtrat ꝙ inimicitia dãnũ ⁊ eſt
cõe: ⁊ ꝓpter ħ nõ dixit ꝙ ille lucra=
tus eſt ſeipm: ſʒ ꝙ tu lucrat' es eũ:
ex quo oñdit: quoniaʒ ⁊ tu ⁊ ille dã
num paſſi eratis ex diſcordia. Hie
ro. Per ſalutẽ eñ alteri' nobis q̄q̄
acquirit ſalus. Chry. Quid aũt fa
cere debeas ſi nõ pſuadeat: ſubdi=
tur. Si aũt te nõ audierit : adhibe
tecũ vnũ vel duos. Quanto eñ in=
uerecũdior fuerit ⁊ ptinacior: tan=
to magis nos ad medicinã ſtude=
re oportet: nõ ad irã ⁊ odiuʒ. Et eñ
medic' cũ viderit morbũ nõ remit
ti nõ deſiſtit: ſʒ tunc magis ꝑpara=
tur ad curandũ. Uide aũt qualiter
nõ vindicte grã hec correctio fit: ſʒ
emẽdationis: ⁊ ꝓpter ħ nõ cõfeſtiʒ
iubet duos accipere: ſʒ qñ ipſe corri
gi nõ voluerit : neq̄ tunc ad eum
mittit multitudinem: ſed vnum vł
duos: ⁊ ad hoc legis teſtimoniũ i=
ducit dicens. Ut in ore duorũ teſtiũ
vel triũ ſtet oẽ verbuʒ. q. d. Habes
iã teſtimoniũ ꝙ totũ feciſti qđ tuũ
erat. Hiero. Uel intelligendum eſt
hoc mo. Si te audire noluerit: ad=
hibeatur vnus frater tãtũ ꝙ ſi nec
illũ audierit: adhibeatur ⁊ tertius
vel corrigendi ſtudio : vt. ſ. vel ad
monitione : aut pudore corrigatur
vel conueniendi ſub teſtibus. Sic.

Forma correctionis fratńe.

Uel ſi dixerit: nō eſſe peccatū: vt ꝓbet illud eſſe peccatū. Hiero. Porro ſi nec illos audire voluerit: tunc mľtis dicēdū ē vt deteſtatiōi eū habeant: vt qui nō potuit pudore ſaluari: ſaluet opprobrijs. vñ ſeqtur. Qđ ſi nō audierit eos: dic eccleſie. Chry. i. his qui eccleſie p̄ſident. Glo. Uel dic toti eccleſie: vt maiorē erubeſcētiā patiat̃. Poſt hec oīa ſequat̃ excōicatio q̄ fieri debet pos eccleſie. i. per ſacerdotē: quo excōicante tota eccleſia cū eo opat̃. vñ ſequitur. Si aūt eccleſiā nō audierit ſit tibi ſicut ethnicꝰ ⁊ publicanꝰ. Augu. de ver. do. i. noli illū iā deputare in numero fratrū tuorū: nec ſic tñ ſalus eiꝰ negligēda ē: nā ⁊ ipſos ethnicos. i. gentiles ⁊ paganos in numero qđem fratrum nō deputamus: ſꝫ tñ eorū ſalutē ſemꝑ inquirimus. Chry. Nihil tñ tale p̄cipit dñs obſeruandū in his q̄ extra eccleſiā ſunt: quale p̄cipit hic đ fratribus corripiendis. Sed de exterioribus dicit. Siquis percuſſerit te in vna maxilla p̄bebe ei ⁊ aliā: quod ⁊ paulus dicit. Quid mihi ē de his qui foris ſunt iudicare. Hiero. Fr̄es aūt ⁊ arguere ⁊ auertere iubet. Quod aūt dicit. Sicut ethnicus ⁊ publicanus: oñditur maioris eſſe deteſtationis qui ſub nōie fidelis agit opa infideliū: q̄ꝫ hi qui ap̄te gentiles ſunt. Publicani eñ vocantur q̄ ſeculi ſectant̃ lucra: ⁊ exigunt vectigalia per negociationes ⁊ fraudes ac furta ſcelerata atq̄ ꝑiuria. Orige. Uideamus aūt ne forte ſnia hec nō de quocūq̄ pctō poſita ſit: quid eñ ſi aliqs peccauerit aliqđ pctōꝝ que ſunt ad mortem: puta maſculoꝝ cōcubitor factus: adulter: homicida: aut mollis: nūqđ talē rōnis eſt arguere ſolus ad ſolū: ⁊ ſi audierit ſtatim euꝫ dicere lucrifactū: ⁊ nō prius expulerit eū de eccleſia: niſi poſtq̄ corā teſtibus argutus ⁊ ab eccleſia: perſtiterit i actu priori. Aliꝰ autem reſpiciens ad immenſam miſericordiā xp̄i: dicet qꝛ cū vba xp̄i nullā faciāt dr̄iā

Ethnici nō dicuntur fratres noſtri.

pctōꝝ: cōtra xp̄i mētē faciūt q̄ hec ad minima tantū peccata pertinere diſtingunt. Alius contra caute ipſa verba conſiderans: nō de omni peccato hec dicta defendet: quoniā qui grandia illa peccata facit: nō eſt frater: ſꝫ nōiat̃ frater: cum q̄ ſꝫ apoſtolū nō opꝫ nec cibū ſumere: ſicut āt negligentibꝰ peccādi occaſionē dant: q̄ ad oē peccatū hoc pertinere exponūt: ſic econtra qui docet in minimis ⁊ non mortiferis peccatis peccātē poſt argutionē teſtium vel eccleſie fieri oportere: ſicut ethnicū ⁊ publicanū: aliqđ crudelitatis vꝫ inducere. Utrū eñ oīno peat ꝓnūciare nō poſſumus. P̄mum quia qui ter argutus nō obediuit: pōt in q̄rto obedire: deide qꝛ aliqñ nō ſm opera hoīs reddit̃ ei: ſed amplius: q̄ꝫ peccauit: qđ expedit in hoc mundo. demū qꝛ nō dixit ſolum. Sicut ethnicus ⁊ publicanꝰ: ſed ſit tibi. Qui ergo i pctō leui correctus ter non ſe emendat: nos quidem debemꝰ eū habere ſicut ethnicū ⁊ publicanū: abſtinentes ab eo vt cōfundatur: an aūt etiā a deo q̄ſi publicanus: ⁊ ethnicus iudicetur: non eſt noſtrum pronunciare: ſed eſt in iudicio dei.

Notanda expoſitio.

¶ Amen dico vobis q̄cūq̄ alligaueritis ſuper terrā erūt ligata ⁊ in celo: ⁊ q̄cūq̄ ſolueritis ſuꝑ terrā erunt ſoluta ⁊ in celo. Iterū dico vobis: qꝛ ſi duo ex vobis cōſenſerint ſuꝑ terrā de omni re quācunq̄ petierint fiet illis a patre meo q̄ i celis ē. Ubi eī ſūt duo vł tres ꝯgregati i nōie meo ibi ſū i medio eoꝝ.

¶ Hiero. Quia dixerat ſi eccleſiaꝫ non audierit. ſit tibi ſicut ethnicus ⁊ publicanus: ⁊ poterit cōtēpti fr̄is hec eē rñſio vł tacita cogitatio. Si me deſpicis: ⁊ ego te deſpicio: ſi me ꝯdēnas: ⁊ tu mea ſnīa ꝯdēnaberis: ptātē tribuit ap̄lis vt ſciant q̄ qui talibꝰ ꝯdēnāt̃ hūanā ſnīam diuina ſnīa corroborari. vñ dr̄. Amen dico

vobis:q̄cūqꝫ alli.ſup ťrā erūt li.ꝛ i
i celo. ꝛ q̄cūqꝫ ſol.ſup ter.erūt ſo.ꝛi
celo.Orige. Nō dixit. In celis ſicut
petro:ſꝫ in celo vno:q꞉ nō ſūt tante
pfectionis ſicut petrꝰ. Hyla. Per hꝫ
tn̄ ad terrorē maximi metus q̄ ad
pn̄s oēs ꝯtinēt: imobile ſeueritatꝭ
apl'ice iudiciū demōſtrauit: vt q̄s
in terris ligauerint.i.pctōꝝ nodis
innexos reliquerint:ꝛ q̄s ſoluerint
ꝯceſſionē.ſ. venie acceperit in ſalu
tē:hi in celis ligati ſunt vel ſoluti.
Chry. Et notandū ꝙ nō dixit p̄ma
ti eccl'ie. Lig.ī talē:ſꝫ Si ligaueris
i diſſolubilia erūt ligamia:q̄ſi hꝫ eiꝰ
iudicio dimittēs. Uide āt qual'r in
corrigibilē duplicibꝰ colligauit ne=
ceſſitatibꝰ.ſ.ꝛ pena q̄ eſt hic.ſ. ꝓie=
ctione ab eccl'ia : quā ſupra poſuit
dicēs. Sit tibi ſicut ethnicꝰꝛc.ꝛ ſup
plicio futuro:qꝺ eſt ligatū eē i celo
vt multitudine iudicioꝝ diſſoluat
fratris iram. Augu.de ver.do. Uel
al'r. Cepiſti h̄re frem tuū tāq̄ȝ pu=
blicanū ligās eū i terra: ſꝫ vt iuſte
alliges vide. Nā iniuſta vicula diſ
rūpit iuſtitia. Cū aūt correxeris et
ꝯcordaueris cū fratre tuo: ſoluiſti
illū in terra.cū ſolueris i terra ſo=
lutus erit ꝛ in celo. Multū p̄ſtans
nō tibi:ſꝫ illi:q꞉ ml'tū nocuit nō tibi
ſꝫ ſibi. Glo. Nō ſolū āt de excōica=
tiōe:ſꝫ ēt de oī petiōe q̄ fit a cōſētiē
tibꝰ i vnitate eccl'ie dat cōfirmatio
nē cū ſubdit. Iterū dico vobis:q꞉ ſi
duo ex vobis ꝯſenſerint ſup terrā.
vel penitētē recipiēdo.vel ſupbum
abijciēdo:vel de alia re quā petie=
rint q̄ nō ē ꝯtria eccl'ie vnitati. Fiet
illis a p̄re meo q̄ in celis eſt. Per hꝫ
aūt qꝺ dicit.. Qui i celis eſt:eū ſup
oia eē oñdit:ꝛ ꝑ hoc ꝯplere eū poſ=
ſe qꝺ petiť. Uel i celis ē.i.i ſctis:qꝺ
valet ad ꝓbādū ꝙ fiet illis q̄cquid
petierint qꝺ dignū ſit. q꞉ illū apꝺ
ſe h̄nt a q̄ petūt. Un̄ rata eſt ſn̄ia cō
ſentiētiū :q꞉ deus cū eis habitat.ꝛ
Deus i celis. tō ſeq̄ť. Ubi em̄ ſūt duo vel tres cō=
gre.in no.meo:ibi ſū i medio eoꝝ.
Chry. Ul' q꞉ dixerat: Fiet illis a p̄re
meo:vt oñdat ſe ēt eē datorē ſil' cū
p̄re.ſubdit. Ubi ſūt ei duo vl' tres
Orige. Nō aūt dixit. In medio eo
rū ero:ſꝫ ſū. Mox.em̄ vt aliq̄d ꝯſen
ſerint xp̄s īuenit̄ i eis. Hyla. Ipſe
em̄ q̄ pax atqꝫ charitas ē:ſedē atqꝫ
habitationē i bonis atqꝫ pacificis
volūtatibus collocabit. Hiero. Uel
al'r. Ois ſupior ſmo ad concordiā
nos ꝓuocauerat: igr̄ ꝛ p̄miū polli=
ceť.vt ſolliciti feſtinemꝰ ad pacē
cū ſe dicat īter duos vl' tres mediū
fore. Chry.in om̄. Nō āt dixit ſim=
pliciť. Ubi ꝯgregati fuerint:ſꝫ ad=
dit: In nōie me.q.d. Si q̄s propter
me p̄ncipalē cām amicitie ad ꝓxi=
mū h̄ūerit:cū eo ero ſi ꝛ i alijs vir
tuoſꝰ erit. Q̄ſio ḡ nō ibi ꝯſētiētes xō
ſequūť id qꝺ petūt. Primo q̄dē q꞉ nō
expedictia petūt.ſcꝺo q꞉ idigni ſūt
q̄ petūt:ꝛ ea q̄ ſūt a ſeipſis nō īfert
vnde dicit. Si duo ex vobis:q̄ euā=
gelicā oñditis cōuerſationē. Ter=
tio:q꞉ aduerſus eos qui ꝯtriſtaue
rūt orāt vindictā q̄rentes. Quarto
q꞉ petūt miſericordiā peccātibꝰ qui
nō penituerunt. Orige. Et iſta eſt
ēt cā ꝓpter quā nō exaudimur orā
tes: q꞉ non ꝯſentimus nobis ꝑ oia
ſup terrā neqꝫ dogmate neqꝫ ꝯuer=
ſatione. Sicut em̄ in muſicis niſi
fuerit ꝯuenientia vocū nō delectat
audientē:ſic in eccl'ia niſi ꝯſenſum
habuerit nō delectať deus i ea:nec
audit voces eorū. Hiero. Ponunt Tropologica expoſitio.
aūt ꝛ hoc ſpūal'r intelligere : qꝛ vbi
ſpiritus ꝛ aīa corpuſqꝫ cōſenſerint
ꝛ non intra ſe bellū diuerſarum ha
buerint volūtatū de omni re quam
petierint ipetrēt a p̄re: nulli em̄ du
biū eſt:qui bonarum rerū poſtula=
tio ſit vbi corpꝰ vult h̄re ea q̄ ſpūs.
Orige. Uel in quo duo teſtamenta
cōſentiunt ſibi eius inuenitur ora
tio de oī re acceptabilis deo.

¶ Tunc accedens petrus ad
eū dixit. Dñe quotiens pecca=
uerit i me frater meus:ꝛ dimit
tā ei? Uſqꝫ ſepties? Dicit illi ie
ſus. Nō dico tibi vſqꝫ ſepties:
ſed vſqꝫ ſeptuagies ſepties.

¶ Hieroni. Supra dixerat domi=
nus. Uidete ne contēnatis .vnum

de puſillis iſtis. ⁊ adiecerat. Si pec-
cauerit in te frater tuus ⁊c̃. ⁊ pmiũ
repromiſerat dicens. Si duo ex vo-
bis ⁊c̃. vñ prouocatus aplꝯ petrus
interrogat. ⁊ hoc eſt qḋ d͛r: Tunc ac-
cedens ad eũ pe. dixit. Dñe q̃. pec.
in me fra. meus ⁊ di. ei ? ⁊ cũ inter-
rogatiõe pfert ſentẽtiã dicẽs. Uſq͂
ſepties? Chry. Putauit quidẽ petrꝰ
aliq̃d ſe magnũ dicere. Sꝫ q̃d ama-
tor hominũ xp̃s rñderit ſubdit̃. Di-
cit illi ieſ. Non tibi di. vſq͂ ſep. ſed
vſq͂ ſep. ſepties. Augu. de ver. do.
Audeo dicere ⁊ ſi ſeptuagies octies
peccauerit ignoſcas: ⁊ ſi centies: et
oı̃no quotiens peccauerit ignoſce.
Si em̃ xp̃s milia pctõꝝ inuenit: et
tñ oĩa donauit: noli ſubducere mi-
ſericordiã. Ait em̃ apl̃s. Donantes
vobiſmetipſis ſiquis aduerſus ali-
quẽ hꝫ querelã. ſicut deꝰ in xp̃o do-
nauit nobis. Chry. Cum ergo dicit
Uſq͂ ſeptuagies ſepties. nõ nume-
rũ determinatũ ponit vt numero cõ-
cludat remiſſionẽ: ſed qḋ cõtinue ⁊
ſemper eſt ſignificauit. Aug. de v̄.
do. Non tñ ſine cã dñs ſeptuagies
ſepties dixit: nã lex in decẽ p̃ceptis
cõmẽdat̃. lex enim p decẽ: pctm̃ per
xi. ſignificat̃: q͛ tranſgreſſio denarĳ
eſt. Septẽ aũt ſolet p toto ꝯputari:
Myſte- q͛ ſeptẽ diebus voluit̃ tp̃s. Duc ãt
rium nu- ſepties. xi. fiũt ſeptuagies. ſepties
meri. Oĩa ẽ pctã dimitti voluit: q͛ ea ſe-
ptuageſimo ſeptĩo nũero p̃ſignauit
Ori. Uel q͛ numerus ſex videt̃ eſſe
operis ⁊ laboris: ſeptimꝰ aũt repau-
ſationis: dicit remiſſionem fieri
oportere fratribus in hoc mũdo de-
gentibus: ſm res huius mũdi pec-
cantibus. Si aũt aliquis vltra ea
peccata peccauerit: iã nõ habebit
remiſſionẽ. Hiero. Uel intelligẽdũ
eſt ſeptuagies ſepties. i. q̃drigẽtis
nonaginta vicibꝰ: vt totiẽs peccãti
fratri dimitteret quotiẽs ille pecca-
re poſſet. Rabanus. Aliter tamen
dat̃ venia petenti fratri: vt nobis
ſcꝫ ſocia charitate cõicet ſic̃ ioſeph
fratribus: aliter inimico pſequẽti:
vt bonum ei velimus: et ſi licet fa-
ciamus: vt dauid lugens Saul.

¶ Ideo aſſimilatuꝫ eſt regnũ
celorũ homini regi: qui voluit
ratione ponere cũ ſeruis ſuis.
Et cũ cepiſſet rationem pone-
re: oblatus eſt ei vnus qui de-
bebat ei decẽ milia talẽta. Cũ
aũt nõ haberet vnde redderet
iuſſit eũ dominus eius venun-
dari ⁊ vxorẽ eius ⁊ filios ⁊ oĩa
que habebat: ⁊ reddi. Proci-
dens aũt ſeruus ille orabat eũ
dicens. Patientiã habe in me:
et oĩa reddam tibi. Miſertus
aũt dominus ſerui illius dimi-
ſit eũ ⁊ debitũ dimiſit ei. Egreſ-
ſus aũt ſeruus ille: inuenit vnũ
de ꝯſeruis ſuis: qui debebat ei
centũ denarios: ⁊ tenens ſuf-
focabat eũ dicens. Redde qḋ
debes. Et pcidens conſeruus
eius: rogabat eũ dicens. Patiẽ-
tiã habe ĩ me: ⁊ oĩa reddã tibi.
Ille aũt noluit: ſed abiit ⁊ mi-
ſit eũ in carcerem: donec redde-
ret vniuerſum debitũ. Uiden-
tes aũt cõſerui eius q̃ fiebant:
cõtriſtati ſũt valde: ⁊ venerũt
⁊ narrauerũt dño ſuo oĩa q̃ fctã
fuerant. Tũc vocauit illũ dñs
ſuus: ⁊ ait illi. Serue nequam
oẽ debitũ dimiſi tibi: qm̃ roga-
ſti me. Nũne ergo oportuit ⁊ te
miſereri cõſerui tui: ſicut ⁊ ego
tui miſertus ſum? Et iratꝰ dñs
eius tradidit eũ tortoribꝰ quo-
adVſq͂ redderet vniuerſum de-
bitũ. Sic et pater meꝰ celeſtis
faciet vobis: ſi non remiſeritis
vnuſq̃ſq͂ fratri ſuo ꝺ cordibus
veſtris.

¶ Chry. Ne aliquis Exiſtimaret
magnum q̃d et graue dñm iniun-
xiſſe: cum dicit dimittẽdũ vſq͂ ſe-

prauagies ſepties:adiecit ꝑabolaꝫ
palеſti nis pa rabole ſunt fa miliares.
Hieroni..Familiare enim eſt ſy-
ris ⁊ maxie paleſtinis ad oēm ſer-
monē ſuū ꝑabolā iūgere.vt qđ per
ſimplex ꝓceptū ab auditorib⁹ tene
ri non pot ꝑ ſilitudinē exēploꝝ te-
neaꝶ.vñ dr̄.iō aſſi.ē re.ce.ho.re.q̄.
vo.rōnē pone.cuꝫ ſer.ſuis. Orige.
Fili⁹dei ſicut eſt ſapiētia iuſtitia ⁊
ꝟitas:ita ipſe eſt regnū.nō aūt ali
cui⁹coꝝ q̄ ſunt deorſum:ſꝫ oium q̄
ſunt ſurſuꝫ:in quoꝝ ſenſib⁹iuſtitia
⁊ cetere ꝟtutes regnāt:qui factiſūt
celi ꝑ hoc q᷑ portāt celeſtis imagi-
nē.Hoc ergo regnū celoꝝ.i.fili⁹dei
Regula ſacre ſcri pture.
qn̄ factus eſt in ſimilitudineꝫ car-
nis peccati:tūc ſil'is factus eſt hoi
regi vniēs hoiem ſibi.Remi. Uel
regnū celorū cōgrue ſcā eccleſia in
telligiꝶ:in qua dñs operaꝶ hoc qđ
in iſta parabola loq̄tur. Noie aūt
ho is aliqn̄ deſignatur pr̄:ſicut ibi.
Sil'e eſt regnū celoꝝ hoi regi:q̄ fe
cit nuptias filio ſuo ⁊c. aliqn̄ vero
deſignaꝶ filius.hic aūtvtrūq̄ intel
ligi poteſt ⁊ pater ⁊ filius:qui ſunt
vnus deus.Deus aūt rex dr̄:cūcta
q̄ creauit regnādo ⁊ gubernando.
Orige.Serui aūt hi ſoli ſūt q̄ntum
ad iſtas ꝑabolas:q̄ diſpenſatores
ꝟbi habenꝶ:⁊ quib⁹hoc eſt cōmiſſū
vt negocienꝶ.Remi.vl'ꝑ ſuos hui⁹
hois regis deſignantu r oēs hoies
quos ad laudandū ſe creauit qui-
buſq̄ legē nature dedit:cū quibus
rōnem ponit:qn̄ vitā ⁊ mores ⁊ act⁹
ſinguloꝝ diſcutit.vt vnicuiq̄ ſm q᷑
geſſit tribuat.vñ ſequiꝶ. Et cū ce-
piſſet rōnem po.obla.eſt ei vn⁹:qui
debebat decem milia talenta.Ori-
ge. Omnis aūt vite noſtre rō po-
nēda eſt a rege:qn̄ oēs nos ꝑn̄tari
oportuerit añ tribunal chriſti.Nec
hoc dicimus vt ſuſpitio ſit: ne for-
te res ipa neciuni hēat lōgū tēpus
Uolēs.n.deus vētilare oium men
tes cito oia ab oib⁹oi tēpore geſta
ſingulis q̄buſq̄ faciet in mētē veni
re ineffabili quadā ꝟtute.Dicit āt.
Et cū cepiſſet rōnē ponere : qꝛ ini-
tiū iudicij ē vt icipiat a domo dei.
In ꝑncipio ḡ ponēde rōnis oblat⁹
eſt debitor talētoꝝ mltorū:q̄.ſ.mul
ta fecerat dāna ⁊ magna ei erant
iniuncta:⁊ nullū attulit lucrū:q̄ ſor
ſitan tot talēta ꝑdidit quātos ꝑdi-
dit hoies.⁊ iō talētorū multorū eſt
fact⁹debitor:qm̄: ſecut⁹eſt mulierꝫ
ſuꝑ talētū plūbi ſedētē cui⁹ nomen
iniq̄tas.Hiero.Scio quoſdā iſtū q̄
debebat.x.milia talēta diabolū in-
terꝑ̄tari:cui⁹vxorē ⁊ filios venūdā-
dos perſeuerāte illo in malicia in-
ſipiētiā ⁊ malas cogitatiōes itelli
gi volunt.Sicut.n.vxor iuſti dici-
tur ſapientia ſic vxor iniuſti ⁊ pec
catoris appellaꝶ ſtultitia. Sꝫ q̄uo
ei dimittat dñs.x.milia talēta:⁊ il-
le nob ꝯſeruis ſuis.x.denarios nō
dimiſerit:nec eccleſiaſtice iterꝑ̄ta-
tiōis eſt:nec a prudētib⁹ viris reci-
piēda.Augu.de ver.do.Iō dōm ē
qꝫ qꝛ lex in decē ꝓceptis cōmēdaꝶ:
ille debebat.x.milia talētorū : per
qđ oia pctā ſignificat:q̄ ſm legem
ſūt.Re.Hō aūt ſua volūtate.⁊ ſpō
te peccās ſuo conatu nullomō ſur-
gere valet:⁊ nō hꝫ vñ reddat:qꝛ ni-
hil in ſe īuenit:ꝑ qđ ſe a pctis ſol-
uat.vñ ſeq̄ꝶ.Cū āt nō ha.vñ redde.
iuſſit eū dñs venūdari ⁊ vxor ei⁹⁊ fi.
⁊ oia q̄ habebat.⁊ reddi.Uxor q̄dē
ſtulti ē ſtultitia:⁊ carnis voluptas
ſeu cupiditas. Augu.de que. euā.
Per hoc ergo ſignificaꝶ trāſgreſſo-
rē decalogi pro cupiditate ⁊ prauis
opibus : tanq̄ vxore ⁊ filijs penas
ſoluere debuiſſe:qđ eſt ꝓciuꝫ eius.
preciū.n.vēditi eſt ſuppliciū dāna-
ti.Chry.Hoc aūt nō ex crudelitate
iuſſit:ſed ex ineffabili affectione.
Uult.n.eū terrere per has minas:
vt ſupplicet ⁊ nō vendaꝶ:qđ ⁊ fcm̄
oſtenditur cum ſubditur.Procidēs
autē ſer.ille.ro.eum di. Patientiā
habe i me:⁊ oia reddā.tibi.Remi.
His aūt ꝟbis humiliatio ⁊ ſatiſ-
factio pctōris demōſtraꝶ dū dicitur
Procidēs.In hoc vero qđ dicit.Pa
tientiam habe in me vox exprimiꝶ
peccatoris,poſcentis tempus viuē
di ⁊ ſpatium corrigendi.Eſt autꝫ
larga dei benignitas ⁊ clementia
erga peccatores conuerſos : quo-

Interꝑ̄tatio vana reijcitur.

Diuina largitas commēdatur.

niã ipſe ſemp paratꝰ ẽ p baptiſmũ:
aut penitẽtiã pctã dimittere. vñ ſe
quit. Miſ. aũt do. ſer. il. dimiſit eũ:
⁊ debitũ dimiſit ei. i. a peccatis eũ
abſoluit. Chry. Uid aũt diuini amo
ris ſupabundantiã: petit ſeruus ſo
lius tpis dilationẽ: ipſe aũt maius
eo qđ petijt dedit: ⁊ dimiſſionẽ ⁊ cõ-
ceſſionẽ totius mutui. volebat aũt
⁊ a principio dare: ſed nolebat ſolũ
ſuũ eẽ donũ: ſʒ ⁊ ſupplicationis illiꝰ
vt nõ incoronatꝰ abſcedat. Ideo au
tem anteq̃ rõnẽ poneret: debitũ nõ
dimiſit: q2 docere voluit a quãtis de
bitis eũ liberat: vt ſaltem ita ad cõ
ſeruos manſuetior fieret. Et quidẽ
vſq3 ad hec q̃ pmiſſa ſunt accepta-
bilis fuit. etenim confeſſus eſt: ⁊ p
miſit ſe reddere debitum: ⁊ pcidẽs
rogauit: ⁊ debiti magnitudinẽ co-
gnouit. Sed q̃ poſtea fecit indigna
fuere priorib9. Sequit. n. Egreſſus
aũt ſer. il. iue. vnũ de ꝯſeruis ſuis:
qui debe. ei centum denarios. Au
gu. de ver. do. Qđ aũt dicitur ꝙ de
bebat ei centum denarios: ab eo-
dem numero. ſ. decem ſumitur: qui
eſt numerus legis. nã ⁊ centum cen
ties fiunt decem milia: ⁊ decies de-
ni ſunt centum: ⁊ illa decẽ milia ta-
lentorum: ⁊ illi decies deni: ⁊ a legi-
timo numero non recedunt: in quo
vtroq3 iuenies pctã. vterq3 eſt ergo
debitor: vterq3 venie depcator. Ois
n. hõ ⁊ debitor eſt dei: ⁊ debitorẽ hʒ
frẽm ſuũ. Chry. Tanta aũt differẽ
tia eſt peccatorũ q̃ cõmittunt in ho
minẽ: ⁊ q̃ cõmittunt in deũ: q̃ta eſt
Notãda ſalubris differentia. x. miliũ talentorũ ⁊ cen
tum denariorũ: magis aũt ⁊ multo
plus p3 ex differentia pſonarum ⁊
a paucitate peccantium. Uide. n. vi
dẽte ⁊ deſiſtimus: ⁊ pigritamur pec
care: deo aũt vidente ĩm vnũquẽq3
diẽ non obſiſtimus: ſed agimus in
formidabiliter oĩa ⁊ loq̃mur. Non
hinc aũt ſolũ grauiora patent pctã
in deũ: ſed ẽt a bñficio: quo ſumus
potiti ab ipſo. Fecit. n. nos eẽ: ⁊ oĩa
propter nos operatus eſt. Animã
rationalem nobis inſpirauit: filiũ
ſuũ miſit. celum nobis apuit: ⁊ nos
filios ſuos fecit. Nunquid ergo ſi
vnaquaq3 die moreremur pro illo:
retribueremus ei aliqđ dignũ? ne
quaq3. Sed hoc rurſus ad vtilitatẽ
noſtrã pertineret. Nos aũt ecõtra
rio in legibus eiꝰ offendimus. Re-
mi. Si ergo per debitorem decẽ mi
liũ talentorũ ſignant illi qui maio-
ra crimina cõmittunt: per debitores
autem centũ denariorũ qui minora
cõmittit. Hiero. Qđ vt manifeſtius
fiat dicamus ſub exemplo. Siquis
veſtrum commiſerit adulteriũ: ho
micidium: ſacrilegiũ maiora cria
decẽ milia talentorum rogãti dimit
tuntur: ſi ⁊ ipſe dimittat minora pec
cantibus. Augu. de ver. dñ. Sed il-
le ſeruus ingratus: iniquus: noluit
preſtare qđ illi indigno preſtitum
fuit. Sequitur. n. Et tenens ſuffoca
bat eum dicens. Redde qđ debes.
Remi. i. acriter inſiſtebat vt vindi-
ctam ab eo exigeret. Orige. Ideo vt
arbitror ſuffocabat: qm̃ a rege exie
rat: nõ. n. ſuffocaret conſeruũ ſuum
ſi non exiſſet a rege. Chry. Per hoc
etiã ꝙ dr̃: egreſſus oñdit ꝙ nõ poſt
multum tps: ſed cõfeſtim adhuc q̃-
ſi in aurib9 habens bñficiũ in mali
ciam abuſus eſt liberatione a pro-
prio dño ſibi data. Quid igitur ille
fecerit ſubdit. Et pci. ꝯſer. eius. ro
gabat eũ dicens. Patientiã habe
in me: ⁊ oĩa reddã tibi. Orige. Con
ſidera ſubtilitatẽ ſcripture: qm̃ ſer
uus multorum debitor talentorum
procidens adorauit regem: q̃ autẽ
cẽtũ debebat denarios: pcidẽs nõ
adorabat: ſʒ rogabat cõſeruum di-
cens. Patiẽtiã habe. Chry. Sʒ neq3
hec v̄ba ingratus ſeruus reuerituꝰ
eſt: quibus ſaluatus eſt. Sequit. n.
Ille aũt noluit. Augu. de que. euã.
i. tenuit contra eum hunc animum
vt ſupplicium illi vellet. ſed abijt.
Remi. i. magis ira exarſit vt ab eo
vindictam exigeret: ⁊ miſit eum in
carcerem donec redderet debitum
i. apprehenſo fratre vindictam ab
eo exegit. Chry. Uide domini cha-
ritatem et ſerui crudelitatem. hic
pro. x. milibus talentis hic autẽ p

cētū denariūs:ħ cōſeruū:ħ aūt dn̄m
rogabat.⁊ ħ ꝗdez totalē abſolonē
accepit:ille aūt ſolam dilationē pe
tebat:nec tn̄ hoc dedit.Cōdoluerūt
ꝗ nō debebāt.vn̄ ſequit̄. Uidentes
aūt ꝯſerui eius ꝗ̄ fiebāt contriſtati
ſunt valde.Augu.de que.euā. Per
cōſeruos intelligit̄ eccl'ia:ꝗ̄ illū ſol=
uit ⁊ ligat.Remi.Uel cōſerui forte
angeli ſunt intelligēdi:aut p̄dica=
tores ſancte eccl'ie:ſiue quicūq; fide
les qui vidētes aliquē fratrē remiſ
ſionē peccatorū adeptū:nō velle mi
ſereri cōſerui ſui:cōtriſtant̄ de eius
ꝑditione.Sequit̄.Et venerūt ⁊ nar
rauerūt dn̄o ꝗ̄ facta fuerāt.Uenīūt
quidem non corpore:ſꝫ corde.Dn̄o
aūt narrare eſt dolores:⁊ contriſta
tiones cordis in ſuo affectu demon
ſtrare.Sequit̄.Tunc vocauit eum
dn̄s ſuus.vocauit ꝗdem per ſn̄iam
mortis.⁊ ab hoc ſeculo migrare iuſ
ſit:⁊ dixit ei.Serue neq̄ꝫ: omne de=
bitum dimiſi tibi:qm̄ rogaſti me.
Chry.Et qn̄ quidez decem milia ta
lenta debebat:nō vocauit eū neq̄ꝫ:
neq; eſt cōuitiat⁹:ſed miſertus.Qn̄
aūt ꝯ ſeruū ingrat⁹ eſt effectus:tūc
dr̄:Serue neq̄ꝫ.⁊ hoc eſt qđ dr̄. Nō=
ne ẜ oportuit ⁊ te ⁊c.Remi.Et ſcien
dum:q2 ſeruus ille nullū rn̄ſum le=
git̄ dn̄o dediſſe:in ꝗ demonſtrat̄: ꝙ
in die iudicij ⁊ ſtatim poſt hāc vitaz
oē argumētū excuſatiōis ceſſabit.
Chri.Q2 ꝟbo bn̄ficio nō eſt fact⁹ me
lior relinquit̄ vt pena corrigat̄.vn̄
ſequit̄.Et iratus dn̄s eius tradidit
eū tortoribus ꝗ̊adūſq; redderet vni
uerſuz debitū.Non autē ſimpl'r di
xit:Tradidit euz:ſed iratus: qđ nō
poſuit:qn̄ iuſſit eū vendi.nō.n. hoc
erat ire.ſed magis amoris ad cor=
reptionem nunc autem hec ſn̄ia eſt
ſupplicij ⁊ pene.Remi.Tunc.n.di=
citur deus iraſci:qn̄ aduerſus pec=
catores vindicat. Tortores autem
dicuntur demones: q2 ſemper ad ħ
parati ſunt:vt perditas animas ſu
ſcipiant:⁊ in pēa eterne damnatio=
Reatus pene eterne. nis eas torqueant.Nunquid autez
poſtq̄ꝫ aliq̄s demerſus fuerit i eter
nam damnationē poterit inuenire

ſpatium corrigendi:aut adituz ex=
eundi? Non:ſed Quouſq; ponitur
pro infinito.⁊ eſt ſenſus: ſemper ſol
uet:ſed nunq̄ꝫ perſoluet: ⁊ ſemp pe
nam luet.Chry.Per hoc ergo oſten
ditur ꝙ continue.i. eternaliter pu=
niet̄:neq; reddet aliq̄n.Quis autez
irreuocabilia ſint chariſmata ⁊ dei
vocationes:tn̄ tantum valuit mali
cia:vt ⁊ hanc legem ſoluere videa=
tur.Augu.de ꝟ.do.Dic̄.n.de⁹. Di=
mitte ⁊ dimittet̄ vobis. ſed ego poꝛ
dimiſi:dimitte vel poſtea. naz ſi nō
dimiſeris:reuocabo te.⁊ quicquid
tibi dimiſeraz:replicabo tibi.nc̄.n.
fallit:aut fallitur xp̄s:qui ſubiecit
dicēs.Sic ⁊ pater meus celeſtis fa
ciet vobis:ſi non remiſeritis vnuſ=
quiſq; fratri ſuo de cordib⁹ veſtris.
Melius eſt.n.vt clames ore ⁊ dimit
tas in corde:q̄ꝫ ſis blādus ore ⁊ cru
delis i corde.Jō.n.dn̄s ſubdit. De
cordibus vr̄is.vt ſi per charitatem
imponitis diſciplinam:de corde le=
nitas non recedat.Quid.n.taz piū
q̄ꝫ medicus ferens ferramentuz:ſe
uit in vulnus:vt homo ſanet̄:quia
ſi vulnus palpatur homo perditur.
Hiero.Jdeo ⁊ dn̄s addidit.De cor=
dibus veſtris:vt omnem ſimulatio
nem ficte pacis auerteret.Precipit
ergo dn̄s petro ſub comparatione
regis dn̄i ⁊ ſerui qui debitor.x.mi=
lium talentorum a dn̄o rogans ve=
niam impetrauerat : vt ipſe quoq;
dimittat cōſeruis ſuis minora pec=
cantibus.Orige.Uult etiaz docere
faciles nō eſſe ad indulgendū eis:
ꝗ nocuerunt nobis marie:ſi ſatiſfa
ciant ⁊ deprecent̄ ſibi veniam dari.
Raba.Allegorice aūt ſeruus hic:ꝗ Allegorica expoſitio.
x.milia talēto:ūz debuit : iudaicus
eſt ppl's decalogo legis aſtrict⁹:cui
dn̄s ſepius dim'ſit debita: quando
in anguſtijs conſtituti illius miſe=
ricordiam deprecabantur:ſed libe=
rati omnes debitores atrociter re=
petebant:⁊ a gentili populo : qua=
ſi ſibi obnoxio circūciſionem ⁊ ceri
monias legis expetunt : ⁊ prophe=
tas ⁊ apoſtolos crudeliter truci=
dāt.vnde tradidit eos dominus in

man⁹ romanoꝝ vel malignoꝝ ſpi
rituū qui eternis cruciatibus eos
punirent. Cap.xix.

ET factū eſt cū cō-
ſūmaſſet ieſus ſer-
mōes iſtos migra-
uit a galilea: et ve-
nit in fines iudee
trās iordanē: et ſecute ſunt eū
turbe multe: ⁊ curauit eos ibi.
Et acceſſerunt ad eum phari-
ſei tentantes eum et dicentes.
Si lꝫ hoī dimittere vxorē ſuaꝫ
quacunqꝫ ex cauſa? Qui reſpō
dēs ait eis. Non legiſtis qꝛ qui
fecit hominē ab initio maſculū
et feminā fecit eos? Et dixit. ꝓ
pter hoc dimittet homo patrē
et matrē: ⁊ adherebit vxori ſue
et erunt duo ī carne vna. Itaqꝫ
iā non ſunt duo ſed vna caro.
Quod ergo deus cōiunxit hō
non ſeparet. Dicūt illi. Quid
ergo moyſes mandauit dari
libellum repudij et dimittere?
Ait illis. Quoniā moyſes ad
duritiā cordis veſtri permiſit
vobis dimittere vxores veſtras
ab initio aūt non fuit ſic.

¶ Chry. i omel. Domin⁹ pri⁹ iudeā
relinquens propter illoꝝ emulatio
nem: nunc ibide iā immoraꝛ: qꝛ paſ
ſio in proximo futura erat: non tñ
ad iudeā interim aſcendit: ſed in
terminos iudee. vnde dꝛ. Et factuꝫ
eſt cū ꝯſū. Jeſus ſer. iſtos: mi. aga
lilea. Raba. Hic ergo incip̄ narra
re que in iudea fecit. docuit: ſiue
paſſus eſt. et primo quidem trans
iordanē ad orientēꝫ: deinde ēt cis
iordanē qñ venit hierico et beth-
phage et hierl'm. vnde ſeqꝛ. Et ve.
Judee nomen vnde. in fines iudee trās iordanē. Chry.
Quaſi iuſtus dominus oiuꝫ qui ſic
diligit alios ſeruos: vt alios nō cō
tēnat. Remi. ſciendū eſt aūt ꝙ oīs
illa iſraelitaruꝫ prouincia genera
liter iudea dicebatur ad cōpationē
aliaꝝ gentiū. Uerūtñ meridiana
eius plaga: in q̄ habitabat trib⁹ iu
da et tribus beniamin: ſpecialiter
dicebaꝛ iudea ad diſtictionē aliaꝝ
regionū: que in ipſa ꝓuincia cōtine
bantur. i. ſamaria: galilea: decapo
lis et relique alie. Sequiꝛ. Et ſecu-
te ſunt eū turbe multe. Chry. ſuper
matth. Perducebant eū q̄ſi ꝑuuli
filij patrē ꝑegre longe ꝓficiſcentēꝫ.
Jpſe aūt tanqꝫ pater proficiſcens:
pignora charitatis filijs reliquit re
media ſanitatum. vnde dicitur. Et
curauit eos. Chry. in om. Conſide-
randū ēt ꝙ neqꝫ doctrine verborū
continue domin⁹ inſiſtit. nec ſignoꝝ
operatiōi: ſed nūc quidē h̄: nūc aūt
illud facit: vt a ſignis credibilis ap
pareret in his que dicebat. Ex ſer-
monū āt doctrina vtilitas que erat
inſignis oſtenderet. Orige. Sana-
bat aūt domin⁹ turbas trās iorda-
nem vbi baptiſm⁹ dabaꝛ. Uere. n.
oēs a ſpiritualibus īfirmitatibus
ſaluantur ēt ī baptiſmo. ⁊ mlti q̄dē
ſequūtur xp̄ꝫ ſic turbe tñ nō ſurgē-
tes: vt Matthe⁹ q̄ ſurgēs ſecut⁹ eſt
dominū. Raba. Curat ēt galileos
in iudee finib⁹: vt peccata gentiū in
eam veniā que iudee ꝑabaꝛ admit
teret. Chry. i om. Curabat ſiq̄dem
xp̄s homines: et illis benefaciēs: ⁊
ꝑ eos multis alijs. Hoꝝ enī ſanatio
alijs erat occaſio diuine cognitiōis
ſed non phariſeis: qui ex ſignis du
riores fiebāt. vnde ſequiꝛ. Et acceſ.
ad eum phari. tētātes eū et dicen-
tes, Si licet homini dimittere vxorē
ſuā quacunqꝫ ex cā? Hiero. Ut qua-
ſi cornuto eū teneāt ſyllogiſmo: ⁊ qḋ
cunqꝫ rñdeat pateat captiōi. Si di
xerit dimittēdā vxorē qualꝫ ex cā ⁊
ducendā aliā: pudicitie predicator
ſibi videtur dicere cōtraria. Sin āt
Syllogiſmus cornut⁹. reſponderit: non oēꝫ ob cāꝫ debere
dimitti quaſi ſacrilegij reus tene-
bitur. et aduerſus doctrinā moyſi
et dei facere. Chry. i om. Jntuere āt
ex modo etiam interrogatiōis ma
liciam. dominus enim ſupra de le-

ſe ā: diſputauerat: ipſi āt quaſi iaȝ
nullo dicto interrogant. ſ. opinan-
tesq; oblitus eēt eorū que dixerat.
Chry. ſuper mat. Sicut autem ſi vi
deas hominem aſſidue amicitias
medicorꝫ colentem itelligis q: infir
muſ ē: ſic et cum videas viruȝ ſiue
mulierem de dimittendis vxorib⁹:
aut viris interrogantes: cognoſce
q: vir ille laſciuus ē: mulier illa me
retrix eſt. nam in matrimonio ca-
ſtitas delectatur: libido aūt quaſi
vinculo ꝯiugij alligata torquetur.
Sciebāt autem quoniā nullam cāȝ
idoneā hēbat circa dimittēdas vxo
res: pter solā turpitudinē: et alias
atq; alias ſibi iungebant. Timue-
runt āt interrogare ex quib⁹ cāis:
ne ſeipſos infra anguſtias certaꝝ
cāȝ aſtringerēt. ſed interrogaue-
runt ſi ex omnibus cauſis licet. ſciē
tes q: modū neſcit. nec infra termi
nos vnius coniugij capit libido: ſȝ
quanto magis exercet: magis accē
ditur. Orige. Tētato aūt dño: null⁹
diſcipulorum eius qui poſit⁹ eſt ad
docendū grauiter ferat: ſi tentatus
fuerit a quibuſdam: tñ ⁊ tētatorib⁹
reſpondet dogmata pietatis. Hier.
Sic āt rñſionē tēperat: vt diſciplinā
tranſeat: ſcripturā ſanctā adducēs
in teſtimoniū et naturalem legē: p-
māq; dei ſententiam: ſecundo oppo
nens. vnde ſequitur. Qui rñdens
ait eis. Non legi. q: qui fecit hoīeȝ
ab iitio maſculū ⁊ feminā fecit eos?
Hoc i exordio geneſis ſcriptum eſt.
Dicendo aūt maſculum et feminā
oſtendit ſecunda vitanda coniugia.
non eniȝ ait. Maſculuȝ et feminas
quod ex priorū repudio querebat:
ſed Maſculum et feminam: vt vni⁹
coniugij conſortia nectērentur. Ra
ba. Salubri autē conſilio dei factū
eſt vt ſui corporis portioneȝ vir am
plecteretur in femina nec a ſe puta
ret eſſe diuerſum: quod de ſe cogno
ſceret fabricatuȝ. Chry. ſuper mat.
Si ergo ad hoc deus marē et femi
nam ex vno creauit vt ſint vnū. qua
re ergo de cetero vir et mulier nō
ex vno vtero naſcuntur: ſicut volati

lia q. d. ī. q: de⁹ maſculū q̄dē creauit
et feminā: propter neceſſitatē filio-
ruȝ generandorꝫ: tñ ſemper fuit ca
ſtitatis amator: et continentie au-
ctor. Ideo illum typum non ſerua
uit in omnib⁹: vt ſiquidem vult hō
nubere ſecundū primā diſpoſitio- Cōiugū ratio.
nem creationis humane intelligat
quid eſt vir et vxor. Si aūt noluerit
nubere: non habebit neceſſitatem
nubendi propter ꝯiunctionē nati-
uitatis: ne forte videatur per ſuaȝ
continentiā in alterū pdere q̄ nole
bat eſſe cōtinens: ſicut domin⁹ poſt
coniunctū matrimoniū iubet: ne al
ter altero nolēte ſe ſeparet. Chry-
ſoſto. in om. Non ſolū āt ex modo
creationis: ſed ēt ex mō legiſlatiōis
monſtrauit: quoniā vnum oȝ vni cō
iungi: et nunq̄ reſcindi. vnde ſequi
tur. Et dixit: propter hoc relinquet
homo patrem et matrē et adhere-
bit vxori ſue. Hiero. Similiter ait:
vxori: non vxorib⁹. Et expreſſe ſub-
ditur. Et erunt duo in carne vna.
Premiū. n. eſt nuptiarum ex duob⁹
vnā carnē. ſ. plis fieri. Glo. Uel car
ne vna. i. i carnali copula. Chry. ſup
matth. Si ergo q: ex viro eſt vxor:
et ex vna carne ſunt ambo: relin-
quet homo patreȝ ſuum et matreȝ:
maior nūc charitas dȝ eſſe īter fra-
tres et ſorores: q: hi quidem ex eiſ-
dē pentibus exeunt: illi autem ex
diuerſis. Sed h̄ magnum ē nimis.
q: fortior eſt dei cōſtitutio q̄ virtus
nature. Non eñ p̄cepta dei nature
ſubiecta ſunt: ſed natura dei prece-
ptis obtemperat. Deinde fratres
ex vno naſcunt vt diuerſas vias pe
tāt: vir aūt ⁊ vxor ex diuerſis naſcū
tur: vt in vnū ꝯueniāt. Ordo etiam
nature dei ordinationē ſeqt. Quod
eñ eſt in arboribus humor: hoc eſt
in hominib⁹. amor. humor autem
de radicibus aſcendit in herbam: ⁊
rurſuȝ tranſmittitur in ſemē. Ideo Amor
parētes quidē diligūt: ſed nō ſic di- cōparat
ligunt a filijs: homo eñ nō ad parē humori.
tes: ſed ad creandos filios tranſ-
mittit affectū. ⁊ hoc eſt q̄d dicitur.
Propter hoc relinquet hō patrem ⁊

matrē et adherebitvxori ſue. Chry ſoſto. in om̄. Uide et ſapiam docto ris. Interrogatus. n. ſi licet? nō cō feſtim dixit. Nō licet: vt non turba rentur: ſed per probationē hoc con ſtituit. Deus enī a pncipio maſcu lum et feminā fecit ⁊ non ſimplici ter eos coniunxit: ſed matrē iuſſit dimittere et patrē: et non ſimplici ter virum mulieri dixit aduenire: ſꝫ coniugi: et ipſo mō locutionis indi uiſibilitatem oſtēdens. Sed et ma iorem copulā adiūxit cum dixit. Et erunt duo in car. vna. Augu. ix. ſup ge. ad litt. Hec tñ verba cum primi hominis fuiſſe ſcriptura teſtetur: dominus tamē hō deū hoc dixiſſe de clarat: vt hinc itelligeremus pro pter extaſim que precesserat in adā hoc diuinitus tanꝗ pphaꝫ dicere potuiſſe. Remi. Myſterium. n. hoc eſſe apoſtolus dicit in xpo et eccle ſia: dominus. n. ieſus chriſtus qua ſi patrē deſeruit: cū de celis ad ter ram deſcendit: et matrē deſeruit. i. ſynagogam propter infidelitatem. et adheſitvxori ſue ſancte. ſ. eccleſie et ſunt duo in carne vna. i. xp̄s et eccleſia in vno corpore. Chry. in om̄. Poſtꝗ vero veteris legis et verba et facta induxit cū poteſtate: iāꝫ ipſe interpretatur et legē inducit dicens. Itaꝗ iaꝫ non ſunt duo: ſed vna ca ro. Sicut enim. qui ſpiritualiter ſe diligunt: vna anima eſſe dicuntur dicente ſcriptura. Omnium creden tium erat cor vnum et aīa vna. ſic vir et vxor qui carnaliter ſe diligūt vna caro eſſe dn̄r. Quēadmodū igr carnē ſcindere eſt ſordidū: ita ⁊ mu lierem diuidere eſt iniquum. Aug. xiiij. de ciui. dei. Unū ēt dn̄r vel propt coniunctionem: vel propter originē femie: que de maſculi latere creata eſt. Chry. in omel. Ulterius autem et deus induxit dicēs. Quod ergo deꝰ ꝯiunxit homo non ſeparet. de monſtrans quod et preter naturā et preter legem eſt vxorē dimittere. preter naturā quidē: q: vna caro di uiditur. preter legeꝫ aūt qm̄ deo co pulāte et iubente non diuidi vxoꝫ di

Uinculū coniugale.

mittitur. Hiero. Deus enī coniun xit, vnā faciendo carnē viri et femi ne. hanc ergo homo non poteſt ſe parare: ſed ſolus deus. Homo ſepa rat quando propter deſiderium ſe cūde vxoris prima dimittitur. Deꝰ ſeparat qui et coniunxerat: quādo ex cōſenſu propter ſeruitutē dei ſic habemus vxorem quaſi non habē tes. Augu. contra fauſtū. Ecce iu dei ex libris moyſi ꝯuincuntur nō eſſe vxorem dimittendā: qui ſecūdū voluntatem legis moyſi arbitrabā tur ſe facere: cum dimitterent. Si mul et illud hoc ipſo xp̄o atteſtante cognoſcimus deū feciſſe et coniun xiſſe maſculū et feminā: quod ma nichei negādo dānātur xp̄i euange lio reſiſtētes. Chry. ſup matth. Gra uis eſt autē fornicarijs interptatio caſtitatis: ſed contra rōnē reſpōde re non poſſunt: veritati tamē crede re non acquieſcūt. Cōferūt ergo ſe ad patrociniū moyſi: ſicꝫ hoīes ma lā cauſā habētes confugiunt ad po tētes viros: et ſi per iuſtitiā nō pnt vincāt per perſonā. vnde ſequitur Dn̄t illi. Quid ergo moyſes man dauit dari libel. repu. et dimittere? Hiero. Aperiunt calūniā quā para uerāt: licet dominus nō ppriā ſnlaꝫ protulerit: ſꝫ veteris hiſtorie et mā datoꝝ dei fuerit recordatus. Chry. in om̄. Si aūt dn̄s alienus eēt a ve teri teſtō: non decertaſſet ꝓ moyſe: neꝗ q̄ ſua ſunt mōſtraſſet veteribꝰ cōuenire. Sꝫ ineffabilis xp̄i ſapia: et ꝓ his excuſando reſpondit. Un̄ ſequitur. Et ait illis. Qm̄ moyſes ad duritiā cordis veſtri pmi. vo. di mit. vxo. ve. In quo liberat moyſē ab accuſatione: et totū i illoꝝ caput cōuertit. Augu. cōtra fauſtū. Quā ta enī erat duritia: que nec libelli in terpoſitione, vbi diſſuadēdi locus iuſtis et prudētibus tribuebat: fol ui et flecti poſſet ad recipiēdā vl re uocādā cōiugij charitatē. Porroq̄ calliditate reprehendunt manichei moyſen tanꝗ coniugia dirimētē p libellū repudij: et laudāt xp̄m tāꝗ eius in omnibꝰ vinculum ꝯfirmātē:

cum ſecundum ſuã ſacrilegã ſnīaz
moyſen laudare debuerũt ſepan
tem:qđ ꝯiunxerat diabolus:et xp̄z
vituperare diaboli ligamenta ſoli
dantē.Chry.in om̄.Deniq; qꝛ gra
ue erat:quod dictuz erat:ſtatī re
ducit ſermonē ad antiquã legē di=
cens.Ab initio ãt nõ fuit ſic.Hiero.
Quod dicit huiuſmõi ē.Nũqđ põt
Cauſa repudij deus ſibi eē cõtrarius:vt aliud añ
iuſſerit:et ſnīam ſuã nouo frãgat
imperio?Nõ ita ſentiendũ eſt:ſꝫ
moyſes cum videret propter deſi=
deriuz coniugũ ſcđaꝝ:q̄ illis ditio
res vel iuniores vel pulchriores
eſſent:primas vxores iterfici:aut
malã vitam ducere maluit idulge
re diſcidiũ:q̄ꝫ odia et homicidia ꝑ
ſeuerare.Simulq; conſidera q̄ nõ
dixit.Propter duritiã cordis veſtri
permiſit vobis deus:ſed moyſes:
vt iuxta apoſtolum conſilium eſſet
hoīs nõ imperium dei.Chry.ſup
matth.Propterea bene dixit.Qđ
moyſes hoc permiſit non p̄cepit.
Quod.n.precipimus ſemꝑ volu=
mus:qđ autē permittim⁹ nolētes
indulgemus:qꝛ malã voluntatem
hominum ad plenũ prohibere nõ
poſſumus.Permiſit ergo vobis
facere mala ne faceretis peiora.ģ
hoc vobis permittēdo nõ vobis dei
iuſticiã demõſtrãuit ſed a peccato
abſtulit culpã peccandi:vt q̄ſi ſꝫ le
gem agētibus vobis:peccatum ve
ſtrum nõ videatur eſſe peccatum.

¶ Dico aũt vobis:qꝛ quicũq;
dimiſerit vxorē ſuã niſi ob for=
nicationē:ꝛ aliã duxerit:me
chatur.Et qui dimiſſam du=
xerit mechaꝫ.

¶ Chry.i om̄.Qꝛ os illoꝝ opila=
uerit:iam cum auctoritate legē
inducit dicens.Dico aũt vobis:qꝛ
quicũq; dimi.vxo.ſuã niſi ob for.ꝛ
aliã duxerit mechaꝫ.Orige.Forte
aũt dicet aliquis:qm̄ ieſus dicens
Quicunq; dimiſerit vxorē ſuaz:ni
ſi ob fornicationem:permiſit vxo=
rē dimittere:quēadmodũ moyſes
quē retulit propter duritiaz cordis
iudeorum hoc precepiſſe.Sed ad ħ Queſtio ſoluitur
reſpondendũ:quoniã ſi ſm legem
adultera lapidatur nõ ſecũdũ hoc
intelligiꝫ res turpis:propter quaz
moyſes permittit libellũ repudij.
nec enim in cauſa adulterij oporte=
bat libellum dare repudij.Sed for
ſitan moyſes omnē culpã mulieris
turpem rē appellauit:que ſi inuēta
fuerit in vxore:ſcribitur ei libellus
repudij.Querendũ eſt autem ſi ꝓ
pter ſolam cauſam fornicatiõis di=
mittere iubet vxorē:quid eſt ſi mu
lier non fuerit fornicata:ſed aliud
quid grauius fecerit:puta venefi=
ca inueniatur:aut interfectrix filio
rum?Sed dominus exponens rē
alibi dixit.Qui dimiſerit:excepta
cauſa fornicationis facit eam me=
cari:dans ei occaſionez ſecundarũ
nuptiaꝝ.Hiero.Sola ģ fornicatio
eſt que vxoris vincit affectum:imo
cū illa vnã carnē in aliã diuiſerit
et ſe fornicatiõe ſeparauerit a ma
rito non debet teneri:ne virum q̄z
ſub maledictiõe:faciat dicente ſcri
ptura:Qui adulterã tenet ſtultus
et impius eſt.Chry.ſup mat.Sicut
enim crudelis eſt iniquus q̄ caſtã
dimittit:ſic fatu⁹ eſt ꝛ iniquus qui
retinet meretricē.Nam patronus
turpitudinis ē:qui crimē celat vxo
ris.Augu.de adulterinis ꝯiugijs.
Nõ tamē erit turpis:nec difficilis
etiã poſt patrata et purgata adul
teria reconciliatio coniugij.vbi per
claues regni celoꝝ non dubitatur
fieri remiſſio peccatorũ:non vt poſt
viri diuortiũ adultera reuocetur:ſꝫ vt
poſt xp̄i ꝯſortiũ adultera nõ vocet.
Chry.ſꝑ mat.ois ãt res ꝑ q̄s cãs na
ſciꝫ ꝑ ipas ſoluiꝫ.Mrimoniũ ãt nõ
facit coit⁹:ſꝫ volũtas.et iõ nõ ſoluit
illud ſeꝑatio corꝑis:ſꝫ ſeꝑatio volũ
tatꝫ.Jõ qui dimittit coniugē ſuã ꝛ
aliam non accipit:adhuc maritus
ē:nam et ſi corꝑe iã ſeparatus eſt:
tñ adhuc volũtate ꝯiũct⁹ ē.cũ ģ aliã
accepit:tũc plene dimittit.Et iõ do
min⁹ nõ dicit.Qui dimittit mechaꝫ
ſed qui alterã ducit.Raba.Una ģ
ſolũmõ carnalis eſt cauſa.i.fornica

tio: vna ſpūalis: hec eſt timor dei vt vxor dimittat. nulla aūt cā eſt vt viuente ea q̄ relicta eſt alia ducat. Hiero. Poterat aūt accidere vt aliqs calūniā faceret innocenti vxori ꝛ ob ſcdam copulā nuptiarū veteri crimen impingeret. Ideo ſic priorē dimittere iubet vxorē: vt ſcdam prima viuēte nō habeat. Necnō q: poterat euenire: vt iuxta eādē legem vxor quoqꝫ marito daret repudiū: eadē cautela precipitur ne ſcdm accipiat virū. ꝛ q: meretrix: ꝛ q: ſemel fuerat adultera opprobriū non timebat. ſcdo nō nubere precipit viro. ꝙ ſi talē duxerit: ſub adulterij crimine ſit. vn̄ ſequit. Et q̄ dimiſſam duxerit mechat. Glo. accipientē terret: q: adultera nō timet opprobriū.

¶ Dicunt ei diſcipuli ei⁹: Si ita eſt cā hois cū vxore: nō expedit nubere. Qui dixit illis: Non oēs capiūt verbū iſtud: ſed quibus datū eſt. Sunt em̄ eunuchi q̄ de matris vtero ſic nati ſunt: et ſunt eunuchi qui facti ſunt ab hoibus: ꝛ ſunt eunuchi q̄ ſeipſos caſtrauerūt ꝓpter regnū celorū. Qui poteſt capere capiat.

¶ Hiero. Graue pondus vxor eſt: ſi excepta cā fornicationis eā dimittere nō licet. Quid em̄ ſi temulēta fuerit: ſi iracunda: ſi malis morib⁹ tenēda erit? Uidētes ẟ apli graue vxorū iugū: ꝓferūt motū animi ſui vn̄ dr̄. Dicūt ei diſcipuli ei⁹. Si ita eſt cā ho. cū vxore nō expedit nubere. Chry. in ho. Leuius em̄ eſt contra ꝯcupiſcentiā preliari ꝫ ſeipm̄ q̄ꝫ ad mulierē malam. Chry. ſuper mat. Non aūt dixit: q: expedit: ſed magis conſenſit ꝙ non expedit infirmitatem carnis cōſiderauit. vn̄ ſequit. Qui dixit eis. Non oēs capiunt verbū iſtud. i. nō oēs h̄ pn̄t. Hiero. Nemo aūt putet ſub h̄ verbo qd̄ addit. Sed qb⁹ datū eſt: vel factum vel fortunā introduci: ꝙ hi ſunt v̓gines: quos ad hoc caſus adduxit. Sed his datū eſt a deo q̄ petierūt q̄ voluerūt: q̄ vt acciperēt laborauerūt. Chry. ſuper mat. Ideo nō oēs capere pn̄t: q: nō oēs volūt. palma ꝓpoſita eſt: q̄ ꝯcupiſcit gloriā: nō cogitet de labore. Nemo vinceret: ſi oēs piculū timerēt. Ex eo ẟ ꝙ quidā a ꝓpoſito ꝯtinētie cadūt: nō debem⁹ circa virtutē caſtitatis fieri pigriores: ſicut ꝛ qui i pugna cadūt non exanimāt ceteros. Qd̄ ẟ dicit. Quibus datū eſt: illud oñdit: q: niſi auxiliū gr̄e acciperem⁹: nihil nobis valeret. Hoc aūt auxiliū gr̄e volentibus nō denegat. Dicit em̄ dn̄s. Petite ꝛ inuenietis. Chry. in ho. Deinde poſſibile hoc eē oſtēdēs ait. Sūt em̄ eunuchi. q. d. Excogita ſi ab alijs excisus eſſes: qd̄ vtiqꝫ faceres? voluptate quidē priuatus: mercedē aūt non haberes. Chry. ſup mat. Sicut em̄ pctm̄ op⁹ ſine volūtate nō facit: ita ꝛ iuſtitia ex ope nō ꝯſumatur: niſi ꝛ volūtas affuerit. Illa eſt ergo glorioſa ꝯtinentia: nō illa quā tranſgredi non pōt neceſſitas debilitatis corporis ſed quā cōplectit volūtas ſancti ꝓpoſiti. Hiero. Triplex ergo genus eunuchorū poſuit: quorū duo ſunt carnales: et tertij ſpūales. Alij em̄ ſunt q̄ de vtero matris ſic naſcunt: alij quos vel captiuitas facit: vel delitie matronales. tertij ſunt qui ſeipſos caſtrauerūt propter regnū celorū: ꝛ q̄ cū poſſint eſſe viri: ꝓpter xp̄m eunuchi fiūt. Iſtis ꝓmittitur premiū: ſuperiorib⁹ aūt: qb⁹ neceſſitas caſtimonia ē: nō volūtas: nihil oino debet. Hyla. In vno em̄ eorū poſuit naturā. ſ. in eo q̄ naſcit. in altero neceſſitatē. ſ. in eo q̄ factus eſt: in tertio voluntatē: qui. ſ. ſpe regni celeſtis talis eē dcreuit. Chry. ſup mat. Qd̄ aūt aliqui ſic naſcunt hac rōne fit: ſicut ꝛ naſcunt ſex digitos habentes aut q̄ttuor. Si em̄ de⁹ ſic ab initio ꝯſtituit vnāquāqꝫ naturā: ſic dimitteret illā immutabiliter ſemp in ſuo ordine permanere: in obliuionē deduceret corā hoibus opatio dei. Ideo ergo interdum

Triplex genus eunuchi.

Error elidit.

terdū natura rerū conuertit̄ cōtra ſuā naturā: vt ſemp deus nature opifex in memoriā reducat̄. Hier. Poſſum⁹ et aliter dicere. Eunuchi ſunt ex matris vtero qui frigidio ris nature ſunt: nec libidinē appe tentes: et alij qui ab hoibus fiunt quos aut pharisei faciūt: aut ꝓpt idoloꝝ cultū emolliunt̄ i feminas: vel perſuaſione heretica ſimulant caſtitatem: vt mentiant̄ religionis veritatē. Sed nullus eoꝝ cōſequi tur regnū celoꝝ: niſi qui ſe ꝓpter xp̄z caſtrauerit. vñ ſequit̄. Qui po teſt ca. ca. vt vnuſquiſq; ꝯſideret vi res ſuas: vtrū poſſit virginalia et pudicitie implere precepta: p ſe. em̄ caſtitas blanda eſt: et quēlibet ad ſe alliciēs. Sed cōſiderāde ſunt vires: vt q̄ pōt capere capiat. Que hortātis domini vox eſt: ⁊ milites ſuos ad pudicitie premiū concitan tis: quaſi qui pōt pugnare pugnet ⁊ ſuperet: ac triūphet. Chry. in ho. cum aūt dicit. Qui ſe caſtrauerūt. nō mēbroꝝ dicit abſciſionē: ſꝫ ma larū cogitationū interemptionem maledictioni em̄ eſt obnoxius qui mēbrū abſcidit: etem̄ q̄ homicida rum ſunt talis preſumit. Et mani cheis q̄ detrahūt creaturis tribuit occaſionē: ⁊ eadē cū gentib⁹ mēbra detrūcantibus: iniqua agit. Abſci dere em̄ mēbra demoniace tētatio nis eſt. Cū his aūt q̄ dicta ſunt ne q; ꝯcupiſcentia manſuetior ita fit: ſed moleſtior. aliūde em̄ hꝫ fontes ſperma qd̄ in nobis eſt: ⁊ precipue a ꝓpoſito incōtinenti ⁊ mēte negli gente: ⁊ ſi ipſa ſobria fuerit natu raliū motuū nullū eſt nocumentū. nec ita abſciſio membri cōprimit tē tationes: ⁊ tranquillitatem facit vt cogitationis frenum.

Manicheorū error.

¶ Tunc oblati ſunt ei par uuli: vt manus eis imponeret ⁊ oraret. Diſcipli aūt increpa bant eos. Jeſus vero ait eis. Sinite paruulos ⁊ nolite eos ꝓhibere ad me venire: talium eſt em̄ regnū celoꝝ. Et cū im poſuiſſet eis man⁹ abijt inde.

¶ Chry. ſup mat. Dñs de caſtitate ſermonē fecerat: audiētes aūt qui dā obtulerūt ei infantes caſtitate mundiſſimos: putabāt em̄ q2 dñs corpore mūdos tm̄ laudaret. ⁊ hoc eſt qd̄ dicitur. Tūc ob. ſunt ei par. vt manus eis impo. ⁊ ora. Orige. Jā em̄ ex precedētib⁹ ꝟtutib⁹ eius experti erāt: qm̄ p īpoſitionē ma nuum ei⁹ ⁊ orōnē repellunt̄ mala. Offerūt ḡ ei pueros: cōſiderantes qm̄ impoſſibile eſt vt poſtq; p tactū dñs dederit in eis diuinā virtutē: vt ruina aut demoniū aliqd̄ tāgere eos poſſit. Remi. Conſuetudo etiā fuit apud veteres vt paruuli offer rent̄ ſenioꝝ ib⁹: q̄ten⁹ eoꝝ manu vel ore bñdicerent̄: ⁊ iuxta hāc ꝯſuetu dinē puuli oblati ſunt dño. Chry. ſup mat. Caro aūt q2 nō delectat̄ i bonū: facile obliuiſcit̄ bonū: malū autē qd̄ audierit retinet ſemp. Añ modicū āt tp̄s xp̄s accipiēs puex dixit. Niſi facti fueritis ſicut par uulus iſte nō intrabitis i regnū ce loꝝ. ⁊ ecce ſtatim obliti diſcipuli pueris innocētie: vetabāt pueros ad xp̄m quaſi indignos accedere. vñ ſequit̄. Diſcipli aūt increpabāt eos. Hiero. Nō q2 nollēt eis ſalua toris et manu et voce bñdici: ſed q nondū hñtes pleniſſimā fidē puta rēt eū in ſilitudinē alioꝝ holm of ferētiū importunitate laſſari. Chry. in ho. Uel diſcipli expellebāt pue ros cā dignitatis xp̄i. Dñs aūt do cens eos moderata ſape: ⁊ tumorē ꝯculcare mūdanū: accepit puulos ⁊ i vlnis tenuit eos: ⁊ talib⁹ regnū celoꝝ ꝓmittit. vñ ſeqt̄. Jeſus autē ait eis. Sini. par. ⁊ noli. ꝓhi. eos veni. ad me. taliū ē em̄ re. ce. Chry. ſup mat. Quis ei mereat̄ approꝑi quare xp̄o ſi repellit̄ ab eo ſimplex infantia? Jō dixit. Noli. ꝓhi. eos. Nā ſi ſancti futuri ſūt: qd̄ vetatis filios ad patrē venire? Si aūt pec catores futuri ſunt: vt quid ſniam cōdēnationis profertis anteq; cul pam videatis? Hiero. Signanter aūt dixit. Taliū eſt re. ce. nō iſtoꝝ

Mos antiquus.

vt oñderet nõ etatẽ regnare ſedmo
res:⁊ his q̇ ſitem haberẽt inocẽtiã
⁊ ſimplicitatẽ p̄miũ repromitit. Se
quit. Et cũ ipoſuiſſet eis ma. abijt
inde. Chry. ſup mat. Pñs loc⁹ in-
ſtruit oẽs parẽtes: vt filios ſuos ſa
cerdotib⁹ offerãt. non em̃ ſacerdos
manus imponit: ſed xp̃s in cuius
noie man⁹ imponit. Si em̃ q̇ eſcas
Benedictionis vtilitas — ſuas p orõnẽ offert deo ſctificatas
eas mãducat. Sctificat em̃ p ver-
bũ dei et orõnẽ vt apl's dicit: q̃to
magis pueros offerri deo ⁊ ſctifica
ri nece eſt. Cauſa aũt ſctificãdarũ
eſcarũ hec eſt: qm̃ totus mũdus in
maligno poſitus eſt: vñ ⁊ res corpo
rales q̇ ſunt magna pars mũdi in
maligno poſite ſunt. Conſequẽter
infantes qñ naſcunt ⁊ ipſi q̃tũ ad
carnẽ in maligno poſiti ſunt. Ori-
ge. Pueros aũt myſtice dicimus: q̇
in xp̃o adhuc carnales ſunt: ⁊ lacte
opus habẽtes. Qui aũt pfitentur
verbi doctrinã: ſimpliciores quidẽ
⁊ quaſi puerilẽ ſermonẽ habentes
quo nutriunt: adhuc nouitij ſunt
qui offerũt ſaluatori pueros et in-
fantes. Qui aũt vident eẽ pfectio-
res: ⁊ iõ ſunt diſcipuli ieſu priuſq̃
diſcant rõnẽ iuſtitie de pueris: re-
prehendũt eos q̇ per ſimplicẽ do-
ctrinã pueros ⁊ infantes. i. minus
adhuc eruditos offerũt xp̃o. Dñs
aũt hortãs diſcipl'os ſuos iã viros
ↄſtitutos cõdeſcẽdere vtilitatibus
puerorum: vt fiant pueris quaſi pue-
ri vt pueros lucrent: eijcit. Ta. eſt
reg. ce. Nã ⁊ ipẽ cũ i forma dei eẽt:
factus eſt puer. Hec ḡ debem⁹ attẽ
dere ne eſtimatione ſapie excellen
tioris ⁊ pfect⁹ ſpũalioris ↄtẽnam⁹
quaſi magni puſillos eccl'ie prohi-
bentes pueros venire ad ieſum.
Qm̃ aũt pueri non oia que dicunt
ſequi poſſunt: ipoſuit eis manus
ieſus: et virtutẽ relinquẽs in eis p
tactũ: abijt ab eis quaſi non potẽ-
tibus ſequi ip̃m ſicut ceteri diſcipu
li eius perfecti. Remigi. Manib⁹
etiã impoſitis benedixit pueris: ſi
gnans q̃ hũiles ſpũ ſunt digni ei⁹
gratia ⁊ benedictione. Glo. Impo-
ſuit etiã eis manus: viris ↄtinen-
tibus vt grãm ſui auxilij ↄferendã — Allegorica expoſitio.
ſignificaret. Hyla. Infantes etiaꝫ
gentiũ forma ſunt: qb⁹ per fidẽ et
auditũ ſalus reddit. Verũ ex affe-
ctu primo ſaluãdi iſrl'a diſcipulis
inhibent accedere: q̇s dñs ait non
oportere phiberi. Mun⁹ em̃ ſpũſ-
ſancti ⁊ per impoſitionẽ manus et
precationem: teſtante legis opere
erat gentibus largiendum.

¶ Et ecce vn⁹ accedẽs ait illi.
Magiſter bone: quid boni fa
ciã vt habeã vitã eternã? Qui
dixit ei. Quid me interrogas
de bono? Unus eſt bonus de⁹.
Si aũt vis ad vitã ingredi: ſer
ua mandata. Dixit illi: Que?
Jeſus aũt dixit: Non homici-
diũ facies: nõ adulterabis: nõ
facies furtũ: nõ falſum teſtimo
niũ dices: honora patrẽ tuũ ⁊
matrẽ tuam: ⁊ diliges proximũ
tuũ ſicut teip̃m. Dicit illi ado-
leſcẽs: Oia hec cuſtodiui a iu-
uentute mea: q̇d adhuc mihi
deeſt? Ait illi ieſus. Si vis per
fectus eſſe vade et vẽde oia q̄
habes ⁊ da pauperibus: ⁊ ha-
bebis theſaurũ in celo: et veni
ſequere me. Cum audiſſet aũt
adoleſcẽs verbũ: abijt triſtis.
Erat em̃ habens multas poſ-
ſeſſiones.

¶ Raba. Audierat forſan hõ iſte a
dño tantũ eos q̇ volũt paruulis ſi-
miles eẽ dignos introitu regni ce-
leſtis. ⁊ iõ certior cupiens eſſe: nõ p
parabolas: ſed apte poſtulat expo
ni: qb⁹ meritis vitã eternã ↄſequi
poſſit. Et ideo dr. Et ecce vnus ac-
ce. ait il. Magiſter bo. quid bo. fa.
vt ha. vitã eternã? Hiero. Iſte qui
interrogat ⁊ adoleſcẽs ⁊ diues erat
⁊ ſupbus: ⁊ nõ voto diſcẽtis: ſed ten
tantis interrogat: qđ ex eo pbare
poſſumus: q̃ dicẽte ſibi dño: ſi vis

ad vitam ingredi : ſerua mãdata.
Rurſum fraudulẽter interrogat:
q̃ ſunt illa mãdata? q̃ſi nõ et ipſe le
gere: aut dñs poſſet eidẽ hec iube
re ↄ̃ria. Chry. in ho. Ego aũt aua
rum q̃dẽ eũ: ⁊ pecuniarũ amatoꝛẽ
nequaq̃ recuſo dicere: q: ⁊ xp̃s ta
lem eũ eſſe redarguit: ſiĉ atoꝛẽ aũt
nequaq̃ : q: nõ eſt ſecurũ de incer
tis iudicare: ⁊ maxime accuſando.
Marc⁹ aũt hãc ſuſpitionẽ deſtruit
dicit eñ ꝙ occurrẽs ⁊ genu flectẽs
rogabat eũ: ⁊ q̃m inſpiciẽs eum ie
ſus amauit eũ: ſi ẽt tẽtãs acceſſiſ
ſet: demõſtraſſet nobis h̃ euãgeli
ſta: ſicut in alijs facit. Si aũt ⁊ ipſe
ſiluiſſet xp̃s eũ nõ pmiſiſſet latere
ſed redarguiſſet manifeſte. aut oc
culte inſinuaſſet. Hoc aũt nõ facit.
Sequit̃ eñ. Qui dicit ei. Quid me
inter. de bono? Aug. de cõ. euã. Po
teſt autẽ videre diſtare aliq̃d qđ h̃
ſm mat. dr. Quid me iterro. de bo.
Scđm alios ãt. Quid me dicis bo
num? Nã q̃d me interrogas de bo
no ad aliud magis referri põt: qđ
ait ille querẽs: q̃d boni faciã? Ibi
eñ et bonũ noiauit ⁊ iterrogatio ẽ.
Magr̃ ãt bone nõdũ ẽ iterrogatio.
Cõmodiſſime g̃ intelligit̃ vtrũq̃ di
ctũ. Quid me dicis bonũ. et inter.
me. de bo. Hiero. Q: vo magr̃m vo
cauerat bonũ ⁊ nõ deũ: vel dei filiũ
ↄfeſſus erat: dixit quẽuis ſctm̃ ho
minẽ ↄparatione dei nõ eſſe bonũ
de q̃ dr: ↄfitemini dño q̃m bon⁹. Et
iõ dicit. Un⁹ eſt bo. de⁹. Neq̃ aũt
putet in eo: ꝙ bon⁹ de⁹ dr excludi a
bonitate filiũ dei. legim⁹ in alio lo
co. Paſtoꝛ bon⁹ ponit aiam ſuã pro
ouib⁹ ſuis. Aug. pmo de ciui. dei.
Uel q: ille vitã eternã q̃rebat. Ui
ta aũt eterna eſt in illa ↄtẽplatiõe:
qua nõ ad penã vr̃ de⁹: ſed ad gau
diũ ſempiternũ: ⁊ nõ intelligebat:
cũ q̃ loq̃bat̃: q̃m tm̃mõ eũ filiũ hois
arbitrabat̃. iõ dicit. Quid me in
terro. de bo. et vocas me ſm ꝙ vi
des magr̃m bonũ? Hec foꝛma filij
hois apparebit in iudicio : non tm̃
iuſtis: ſed ⁊ ipijs. ⁊ ipa viſio malũ
eis erit: q: penalis erit. Eſt aũt vi
ſio foꝛme mee: in qua equalis ſum
deo. Ille g̃ vnus de⁹ pr̃ fili⁹ et ſpũſ
ſctũs: ipſe eſt ſol⁹ bon⁹: q: nemo vi
det eũ ad luctũ ⁊ planctũ: ſꝫ tm̃ ad
ſalutẽ ⁊ letitiã verã. Hiero. Salua
toꝛ ẽt noſter bonitatis teſtimoniũ
nõ renuit: ſed magr̃i abſq̃ deo ex
cluſit erroꝛẽ. Que aũt vtilitas eſt:
vt ita rñderet? Reducit eñ eũ pau
latim ⁊ erudit liberari ab oi adu
latiõe: ⁊ ab his q̃ ſunt ſup terrã eũ
adducens: deo adherere ſuadet: ⁊
futura q̃rere: ⁊ noſſe eũ q̃ ꝟe ẽ bo
nus ⁊ radix ⁊ fons vniuerſoꝝ bono
rum. Orige. Rñdet ẽt ſic xp̃s ꝓpẽ
eũ q̃ dixit. Quid bo. fa. q̃ñ eñ decli
nam⁹ a malo ⁊ facim⁹ bonũ q̃tum
ad cõpatiõnẽ ceteroꝝ hoim di bo
num qđ facim⁹. q̃tũ aũt ad ꝟitatẽ
ſm ꝙ dr. Un⁹ eſt bon⁹. bonũ nr̃m
nõ ẽ bonũ. Dicere autẽ põt q̃s: q̃m
ſciẽs dñs ꝓpoſitũ interrogãtis nõ
eẽ faciat vt: vel hũanũ bonũ dixit.
Quid me interrogas de bono? Ac
ſi. d. Cũ ſis iparat⁹ ad ea q̃ dñr: cur
me interrogas de bono? Poſt hoc
autem dicit. Si vis ad vitam in
gre. ſerua mandata. Ubi conſide
ra quoniã adhuc quaſi extra vitã
conſtituto reſpondit. Si vis ad vi
tam ingre. ſm eñ vnum modum
homo eſt extra vitã : qui eſt extra
eum qui dixit. Ego ſum vita. al's
autem omnis qui ſuper terrã eſt:
q̃uis iuſtiſſimus. poteſt quidem
in vmbra eſſe vite : non autem in
ipſa vita cum ſit coꝛpoꝛe moꝛtis cir
cundatus. Introibit autẽ quis in
vitã abſtinẽs ſe ab operibus moꝛ
tuis: appetẽs autem opera viua.
Sunt aũt ⁊ verba moꝛtua: ⁊ verba
viua: ⁊ cogitationes moꝛtue ⁊ cogi
tationes viue. et ideo dicit. Si vis
ad vi. ingre. ſerua mã. Aug. de ꝟ.
do. Nec etiam dixit. Si vis venire
ad vitam eternam: ſed Si vis ve
nire ad vitam eam diffiniens vitã
que fuerit eterna vita. Hic g̃ ↄſide
randũ eſt quẽadmodũ amanda ſit
et̃na vita: q̃ñ ſic amat̃ miſa iſta: et
q̃ñq̃ finienda vita. Remi. Demr̃at̃
aũt his ꝟbis: q: lex ſuis ipletoꝛib⁹

Contraria ſententia doctoꝝ.

Uita vera q̃ ſit.

non ſolum bona tpalia dabat:ſed ꝛ
vitā eternā. Et qꝛ hec audierat ſol
licit⁹ factus interrogauit. vñ ſeqꝫ.
Dicit illi. Que. Chry. in omel'. Hoc
aūt nō tentās dixit: ſꝫ eſtimās alia
quedā precepta eſſe pter legalia q̄
vite cauſe fierent ei. Remi. Jeſus
ꝟo quaſi infirmo ꝯdeſcendens: cle
mentiſſime legis pcepta expoſuit.
vñ ſequiꝫ. Jeſus aūt dixit. Nō ho=
mici. fa. ꝛc. quoꝝ preceptorū expo=
ſitio eſt ſequens ſnia: q̄ dr̄. Et dili=
ges ꝓximū tuuꝫ ſicut teipm̄. Etem̄
apl's dicit. Qui diligit ꝓximū legē
ipleuit. Querēdū eſt autē: q̄re dn̄s
tm̄ ſcđe tabule pcepta ꝯmemorauit
Jccirco. ſ. qꝛ forte iſte ſtudioſ⁹ erat
in dilectione dei ſiue qꝛ dilectio pro
ximi gradus eſt aſcedendi ad di=
lectionē dei. Orige. Forſitā aūt iſta
pcepta ſufficiunt vt in principio vt
ita dicam. vite igrediatur quis: nō
autem ſufficiūt hec vel alia ſimi=
lia iſtis ad iteriora vite itroducere
queq̄ꝫ. Qui aūt pterierit vnū iſtorū
mandatorū nec in pncipiū vite itra
uit. Chry. in om̄. Qꝛ ĝ dn̄s ea prece
pta ꝯmemorauerat q̄ erāt in lege:
iō ſequiꝫ. Dicit illi adoleſcēs. Hec
oia ſuaui a iuuēte mea. Et neq̄ꝫ h̄
ſteit: ſꝫ rurſus iterrogat. Quid ad
huc mihi deeſt? Qđ ꝛ ipm̄ ſignū eſt
vehementis deſiderij. Remi. Jllis
aūt qui in gr̄a pfecti eſſe volūt oſtē
dit qualiꝫ ad pfectionē venire pñt.
vñ ſequiꝫ. Ait illi ieſus. Si vis p=
fect⁹ eſſe: vade ꝛ vende oia que ha
bes: ꝛ da paupib⁹. Notāda ſūt iſta
ꝟba: nō ait. Uade ꝛ mādeuca oia q̄
habes. ſꝫ Uade ꝛ vende. Et nō ait.
Aliqua ſicut ananias ꝛ ſaphira: ſꝫ
Oia. Et pulchre ſubiūgit. Que ha
bes. Jlla em̄ habem⁹ q̄ iuſte poſſi
demus. Jlla ergo que iuſte poſſi=
denꝫ: vēdēda ſunt. Que ꝟo iniuſte
ſunt eroganda illis: quibus fuerāt
ablata. nec ait. Da ꝓximis aut di=
uitib⁹: a quib⁹ accipies ſimilia. Sꝫ
da pauperib⁹. Augu. dei opib⁹ mo
nachorū. Nec attendēdū quib⁹ mo
naſterijs: vel in quo loco indigen=
tibus fratribus hoc qđ habebat
aliquis impenderit. Omniū enim
xp̄ianorū vna reſpublica ē. Et iō q̄ſ
quis xp̄ianus neceſſaria vbilicet
erogauit: vbicūq̄ꝫ ēt ipſe qđ neceſ=
ſariū eſt ſibi accipit: đ eo qđ eſt xp̄i
accipit. Raba. Ecce duas vitas
hoīb⁹ propoſitas audim⁹: actiuaꝫ:
ad quā ptinet. Nō occides ꝛ cetera
legis mādata: ꝛ cōtēplatiuam: ad
quā ptinet. Si vis pfectus eſſe ꝛc.
Actiua ad legē ptinet: cōtēplatiua
ad euāgeliū: qꝛ ſicut vetus nouum
preceſſit teſtamētū: ita bona actio
pcedit cōtēplationē. Augu. contra
Fauſtū. Nec tm̄ illi ſoli q̄ vt ſint p=
fecti vendūt vel dimittūt oia ſua: p
tinent ad regnū celorū: ſꝫ huic mi=
litie xp̄iane ꝓpter quoddā cōmer=
ciū caritatis ſubiungiꝫ ēt q̄dā ſtipē
diaria multitudo: cui dicetur in fi=
ne. Eſuriui ꝛ dediſtis mihi mandu
care abſit vt iſtos a mādatis euan
gelicis alienos a vita eterna ſepa=
randos iudicemus. Hiero. ꝯ vigi=
lantiū. Qđ aūt vigiliātius aſſerit
eos meli⁹ facere q̄ vtanꝫ reb⁹ ſuis Error
ꝛ paulatim fruct⁹ poſſeſſionū pau= vigilan
perib⁹ diuidāt: q̄ꝫ illos q̄ poſſeſſio tij.
nibus venundatis ſemel omia lar
gianꝫ: nō a me ei: ſꝫ a deo rn̄debiꝫ.
Si vis eē pfect⁹: vade ꝛ vēde. Jſte
quē tu laudas: ſcđs aut terti⁹ gra=
dus eſt: quē ꝛ nos recipimus dum
modo ſciam⁹ prima ſcđis ꝛ tertijs
pferenda. Genadius. de eccle. do.
Bonū eſt em̄ facultates cū diſpēſa
tione pauperib⁹ erogare. melius ē
ꝓ intentiōe ſequēdi dn̄m inſimul
donare ꝛ abſolutū ſollicitudīe ege=
re cū xp̄o. Chry. i omel'. Et qꝛ de pe
cunijs erat ſermo: a quib⁹ denua=
dari admonuit: oñdit q̄ꝫ ampliora
his retribuet: quāto terra maius
ē celū. ꝛ iō dicit. Et ha. theſau. i ce.
Jn theſauro em̄ copiā ꝛ pmanen=
tiā retributionis oñdiꝫ. Orige. Si
aūt oē mandatū in hoc ꝟbo ipleꝫ.
Diliges ꝓxi. tuum ſi. te ipm̄ pfect⁹
autē eſt qui impleuerit omne man
datū: q̄uo dn̄s dicenti adoleſcenti.
Hec omia ſeruaui a iuuētute mea
quaſi nondū perfecto dicit. Si vis

perfectus eſſe forte aũt quod ait.
Dili. p̄xi. tuum: non a dño poſitũ ẽ
ſed ab aliquo additum: q: nec mar
cus nec lucas hunc locũ exponen=
tes hoc addiderũt. Uel al'r. Scri=
ptũ eſt euãgelio ſm hebreos q cuz
dñs dixiſſet ei. Uade ⁊ ven. om͡la q̄
ha. cepit diues ſcalpe caput ſuum:
⁊ nõ placuit ei. Et di. ad eum do.
Quõ dicis: feci legẽ ⁊ ꝓphetas: qm̄
ſcriptũ eſt in lege. Diliges ꝓximũ
tuũ ſicut teip̃m. Et ecce multi fra=
tres tui filij abrahe amicti ſũt ſter
core morientes pre fame: ⁊ domus
tua plena eſt multis bonis: ⁊ non
egreditur oio aliq̃d ex ea ad eos.
Uolens ḡ dñs arguere diuitẽ illuz
dicit. Si vis ꝑfectus eẽ: vade ⁊ vẽ=
de oĩa q̃ habes ⁊ da paupib⁹. Sic
ei apparebit ſi diligis ꝓximũ tuũ
ſicut teip̃m. Sed ſi ꝑfectus eſt qui
hʒ oẽs virtutes quõ fit ꝑfect⁹ qui
vendit oia ſua ⁊ pauperibus dat:
Ponam⁹ em̄ aliquẽ hoc feciſſe: quõ
ſtatim erit ſine ira: ſiue cõcupiſcen
tia: ſuſcipiens oẽs virtutes ⁊ depo
nens malitiam vniuerſam: Sapiẽ
ti ḡ videbitur forſan dicere: qm̄ q̃
pauperibus tradidit bona ſua ip=
ſorũ orõnib⁹ adiuuat: accipiẽs ad
ſuã ſpiritualẽ iopiã illorũ ſp̃ũalez
abũdantiã. ⁊ fit hoc modo ꝑfectus:
q̃uis aliquas hũanas hũerit paſ=
ſiones: aut ita iſte qui mutauit ꝓ
diuitijs paupꝑtatez: vt fiat ꝑfectus
credens ſmonib⁹ xp̃i: adiuuabitur
vt ſapiens fiat in xp̃o iuſtus ⁊ caſt⁹
⁊ abſq; oĩ paſſione: nõ tñ ſic vt i ip̃o
tp̃e: quo tradiderit bona ſua pau=
peribus: fiat oino ꝑfectus: ſʒ ex illo
die incipiet ſpeculatio dei adduce=
re eũ ad oẽs virtutes. Aliter autez
ad expõnem moralem tranſibit di
cens ſub̃am eſſe vniuſcuiuſq; act⁹
ale eius. Imperat ergo xp̃s vende
re oẽm ſub̃am malam: ⁊ quaſi tra=
dere eam virtutibus operantibus
eam que ab oĩ bono paupere ſunt
Sicut em̄ pax apoſtolorũ reuertiꝛ
ad ipſos: niſi fuerit filius pacis: ſic
vniuerſa peccata reuertuntur ad
actores eorum cum non fuerit q̃s

Sub= ſtantia animeq̄

vtens malis eorum: ⁊ ſic neq; dubi
tatio erit q̃n ſtatim erit ꝑfectus: q̃
ſic vẽdidit omnes proprias facul
tates. Manifeſtum eſt autẽ: q qui
talia agit habet theſaurum in ce=
lo: ⁊ ipſe factus celeſtis. In ſuo
enim celo habebit theſaurum glo
rie dei ⁊ diuitias in omni ſapiẽtia
dei. Talis autez poterit ſequi chri
ſtũ: q: nõ diſtrahitur ab aliqua ma
la poſſeſſiõe: quo minus chriſtũ ſe
quãꝛ. Hie. Multi ẽt diuitias reliq̃n
tes dñʒ nõ ſequunꝛ: ne h̃ ad ꝑfectio
nẽ ſufficit niſi poſt cõtemptas diui
tias ſaluatorẽ ſequãꝛ. i. relictis ma
lis faciãt bona. Facilius enim ſac=
culus contemnitur q̃ȝ voluntas. Et
ideo ſequitur. Et veni ſequere me.
Sequiꝛ em̄ dñm q̃ imitator eſt ei⁹:
⁊ per viſtigia illius graditur. Se=
quiꝛ. Cũ audiſſet ãt adoleſcẽs ver
ba hec: abijt triſtis. Hec ẽ triſtitia
que ducit ad mortez. Cãq; triſtitie
redditur. Erat enim habens mul=
tas poſſeſſiões. i. ſpinas ⁊ tribulos
que ſementẽ dñicã ſuffocauerunt.
Chry. Nõ ei ſimil'r detinenꝛ q̃ pau
ca habent: ⁊ q̃ multis abundãt: qm̄
abiecto diuitiarũ maiorẽ accendit
flammã: ⁊ violẽtior fit cupido. Au=
gu. in ep̃l'a ad paulũ ⁊ theſariam.
Neſcio ſ aũt quõ cũ ſupflua terrena
diliguntur: artius adepta q̃ȝ cõcu=
pita cõſtringunt. nam vnde iuue
nis iſte triſtis diſceſſit: niſi q: ma=
gnas habebat diuitias: Aliud eſt ei
iam nolle incorporare que deſunt:
aliud iam incorporata diuellere.
Illa em̄ velut extranea repudianꝛ Condi tio ado leſcẽtis
iſta velut mẽbra preſcidũtur. Scd̃ʒ
hiſtoriam aũt iſte adoleſcẽs lauda
bilis quidem eſt: q: nõ occidit: non
adulterat⁹ eſt. vitupabilis aũt: q:
cõtriſtatus eſt in verbis chriſti vo
cantib⁹ eũ ad ꝑfectionẽ. Adoleſcẽs
quippe erat ſm animã: ⁊ ꝓpterea
relinquens chriſtum abijt.

¶ Jeſus aũt dixit diſcipulis
ſuis: Amẽ dico vobis: q: diues
difficile ĩtrabit ĩ regnũ celorũ.
Et iterũ dico vobis. Facilius

eſt camelū p foramen acus trā
ſire: q̄ȝ diuitem intrare ī regnū
celorū. Auditis aūt his diſci-
puli mirabant valde dicentes
Quis ergo poterit ſalu⁹ eſſe?
Aſpiciens aūt ieſus dixit illis
apud hoīes hoc īpoſſibile eſt:
apud deum aūt omnia poſſi-
bilia ſunt.
¶ Glo. occaſiōe hui⁹ auari. de quo
p̄dictū eſt: habuit ſermonē dñs de
auaro. vñ dr̄. Jeſus autē dixit diſci
p̄lis ſuis. Amē dico vobis ⁊c. Chry.
Quod quidē dixit non pecunijs q̄-
dem detrahens: ſed eis qui detinē
tur ab ipſis. Et diſcipulos paupes
exiſtētes nō verecūdari ob inopiā.
Hyla. Habere em̄ diuitias crimi-
nis nō eſt: ſed modus in habendo
retinendus eſt. Nam quō cōicān-
dū eſt neceſſitatibus ſctōꝝ ſi cōicā
di materia nō relinquit? Rab. Sȝ
inter pecunias habere ⁊ pecunias
amare nōnulla diſtantia eſt. tuti⁹
autē eſt: nec habere nec amare di
uitias. Remi. Unde dñs in marco
exponens huius loci ſenſum dixit.
difficile eſt cōfidentibus in diuitijs
intrare in regnū celorum. illi em̄ ī
diuitijs cōfidunt: qui oēm ſuā ſpē
in diuitijs collocant. Hiero. Qr̄ vō
diuitie habite difficile cōtēnuntur:
non dixit: ꝙ impoſſibile eſt diuitē
intrare in regnū celoꝝ: ſȝ difficile.
vbi difficile ponit: nō īpoſſibilitas
p̄tendit: ſȝ raritas demonſtratur.
Hyla. Periculoſa em̄ cura eſt velle
diteſcere: ⁊ graue onus innocentia
ſubit incrementis opum occupata.
Rem em̄ ſeculi famulatus dei non
ſine ſeculi vitijs aſſequetur: hinc
difficile eſt diuitē regnū celoꝝ adi
re. Chry. in om̄. Qr̄ vero dixerat dif
ficile diuitē intrare in regnū proce
dit ad oſtendendū ꝙ eſt īpoſſibile.
vñ ſeq̄t. Et iteꝝ dico vobis: facili⁹
eſt camelū p foramē acus tranſire:
q̄ȝ diuitē ītrare in regnū celorum.
Hiero. Scōm hoc nullus diuitū ſal
uus erit. Sȝ ſi legam⁹ Eſaiā: quō
cameli madian ⁊ epha veniant ad
hierl'm cū donis atq̄ muneribus: ⁊ q̄
quondā curui erant: ⁊ vitioꝝ graui
tate diſtorti: īgrediant portas hie-
ruſalē: videbimus quomodo ⁊ iſti
cameli q̄bus diuites cōparant cū
depoſuerint grauē ſarcinā pctōꝝ: Allego-
⁊ totius corporis prauitatē: ītrare rica ex-
pñt p anguſtā ⁊ artā viā q̄ ducit ad poſitio.
vitā. Chry. ſup Mat. Gentiū ēt aīe
aſſimilate ſunt tortuoſis camelis: ī
q̄b⁹ erat gibb⁹ idolatrie: qm̄ cogni-
tio dei erectio eſt animarū. Acus
aūt ē fili⁹ dei: cui⁹ p̄ma pars ſubti
lis eſt ſm diuinitatem: alia vero
groſſior ſm īcarnationē ei⁹. Tota
aūt recta eſt: ⁊ nullā hȝ deflexionē:
per cui⁹ vulnus paſſiōis gētes in
greſſe ſunt in vitā eternā. hac acu
cōſuta eſt imortalitatis tunica: ip-
ſa eſt acus que ſpūi cōſuit carnem
hec acus iudaicū ppl'm iunxit ⁊ gē
tiū. hec acus amicitiam angeloꝝ
⁊ hoīū copulauit. Facilius eſt ꝙ gē
tiles tranſire per foramen acus: q̄ȝ
diuites iudeos intrare in regnū ce
loꝝ. Si em̄ gentes cum tanto labo
re diuelluntur ab irrōnabilib⁹ ido
loꝝ culturis: quanto magis iu-
dei diuelluntur a rationalibus dei
culturis. Glo. Aliter dicitur. Quia
hieroſolymis quedam porta erat
que foramen acus dicebat: p quā
camel⁹ niſi depoſito onere: ⁊ flexis
genibus trāſire nō poterat: p qđ ſi
gnificat diuites nō poſſe trāſire viā
artā q̄ ducit ad vitā niſi ſordib⁹ pctō
rū ⁊ diuitijs depoſitis: ſaltē nō amā
do. Grego. xxxv. mora. Uel noīe di-
uitis quēlȝ elatū: cameli appella-
tione ppriā ꝯdeſcēſionē ſignificat
Camelus aūt p foramē acus trāſit
cū redemptor noſter vſq̄ ad ſuſce-
ptionē mortis p anguſtias paſſio
nis ītrauit: q̄ paſſio velut acus ex-
titit: qr̄ dolore corp⁹ pupugit. Faci
li⁹ aūt camel⁹ foramē ac⁹ q̄ȝ diues
regnū celoꝝ īgredit. qr̄ niſi ip̄e p̄us Came
p paſſionē ſuā formā nobis hūili- lum aliq̄
tatis oſtenderet: nequaq̄ȝ ſe ad hu finē nau
militatē ipſi⁹ ſupba nr̄a rigiditas ticū iter
īclinaret. Chry. in omil. Diſcipuli pretant

aptem inopes exiſtentes turbant
pro ſalute alioꝝ dolentes: ⁊ docto-
rum iā viſcera aſſumentes. vnde
ſequitur. Audientes aūt diſcipuli:
mirabantur dicentes: Quis ḡ pote
rit ſalu⁹ eſſe? Augu. de q̄. eu. i. Cuȝ
autē pauci ſint diuites in compa-
ratione multitudinis pauperū in-
telligendū eſt: ꝙ oēs q̄ diuitias cu
piūt in diuitū numero haberi diſci
puli animaduerteſt. Chry. i omil.
Dei aūt opus hoc eſſe cōſequēter
oſtēdit: qm̄ multa opus eſt gratia:
vt hō i diuitijs dirigatur. vn̄ ſequi
tur. Aſpiciens aūt ieſus dixit eis.
Apud hoīes hoc impoſſibile ē: apd̄
deū aūt oīa poſſibilia ſūt. Per hoc
quod dicit. Aſpiciēs: ſignificat euā
geliſta ꝙ māſueto oculo timidam
eoꝝ mentē mitigauit. Remi. Nō
aūt hoc ſic intelligēdū eſt ꝙ poſſi
bile ſit apud deum ꝙ diues cupid⁹
auarus ⁊ ſupbus itret i regnū celo
rum: ſed vt cōuertatur ⁊ ſic intret.
Chry. in omil. Neq̧ etiaȝ hoc ideo
dicitur vt reſupinus iaceas: ⁊ ſicut
ab impoſſibilib⁹ abſtineas: ſȝ ma
gnitudinem iuſtitie conſiderans
inſilias deum rogans.

¶ Tunc reſpondens petrus
dixit ei. Ecce nos reliquimus
omīa: ⁊ ſecuti ſumus te. Quid
ergo erit nobis? Jeſus autem
dixit illis. Amen dico vobis:
ꝙ vos qui ſecuti eſtis me in re
generatiōe cū ſederit fili⁹ hoīs
in ſede maieſtatis ſue: ſedebi-
tis ⁊ vos ſuper ſedes duodecī
iudicantes duodecim tribus
iſrael. Et oīs q̄ reliquerit do-
mū: vl' fratres: aut ſoꝛoꝛes aut
patrē: aut matrem: aut vxoꝛeȝ
aut filios aut agros ꝓpter no
men meū: centupluȝ accipiet:
⁊ vitā eternā poſſidebit. Mul
ti aūt erūt pꝛimi nouiſſimi: et
nouiſſimi pꝛimi.

¶ Oꝛige. Audierat petr⁹ x̄bū dn̄i
dicētis. Si vis pfectus eē: vade et
vēde oīa q̄ habes. Deinde cōſide-
rauit adoleſcentē cū triſtitia abeū
tē: ⁊ difficultatē diuitū ingrediēdi
in regnū celoꝝ: iō q̄ſi q̄ nō facilē rē
ꝯſūmauerat fiducial'r q̄ſiuit. Etſi
em̄ minima cū fratre reliq̄t: ſȝ non
minima eſtimata ſūt apd̄ deū ꝯſi-
derantē. qm̄ ex tanta plenitudine
dilectionis illa minima reliq̄runt:
vt etiā ſi multas habuiſſent poſſeſ
ſiones omnia reliquiſſent. Et pu-
to ꝙ magis petr⁹ ꝯfidens de affe-
ctu ſuo q̄ȝ de ipſa q̄titate rerū reli
ctarū fiducial'r iterrogauit vn̄ dici
tur. Tūc rn̄dēs petr⁹ dixit ei. Ecce
nos reliq̄m⁹ oīa. Chry. in om̄. Qua
lia oīa o btē petre? arūdinē: rethe:
nauigiū. Oīa quidē hec dicis: nō ꝓ
pter munificētiā: ſȝ vt p iterroga
tionē hanc inopē inducat plebē. q̄ꝛ
em̄ dn̄s dixerat. Si vis pfectus eē
⁊c. ne dicat aliq̄s inopū. Quid igr̄?
ſi nō habuero: nō poſſuȝ eē pfect⁹?
Interrogat petr⁹ vt tu iops diſcas
qm̄ i nullo hic diminut⁹ es. Qui et
claues regni celoꝝ acceperat: pꝛo
his q̄ ibi ſūt iā ꝯfidit: ⁊ ꝓ oꝛbe tra
rū vniuerſa iterrogat. Intuere āt ⁊
qūo reſpōdet diligenter ſicut xp̄s
inquiſiuit: etenim chꝛiſt⁹ duo a di-
uite expetijt: dare pauperib⁹ que
habebat: et ſequi ſe. propter hoc
ipſe addit. Et ſecuti ſumus te. Oꝛi
ge. Poteſt dici ſm̄: oīa que pater re
uelauit petro eſſe filium ſuum. ſe
cuti ſumus te iuſtitiam ſanctifica-
tionem ⁊ huiſmodi. Pꝛopter hoc
quaſi victoꝛ athelcta interrogat
que ſint pꝛemia certaminis. Hie
ro. Quia ergo non ſufficit tantum
relinquere iungit quod perfectuȝ
eſt. Et ſecuti ſumus te. fecim⁹ qui-
dem quod iuſſiſti: quid ergo nobis
dabis p̄miū? ⁊ hoc eſt qd̄ dr̄. Quid ḡ
erit nobis? Seq̄r. Je. āt di. il. Amē
di. vo. ꝙ vos qui ſecuti eſtis me ⁊c.
Hiero. Nō dixit. Qui reliq̄ſtis oīa
Hoc em̄ ⁊ ſocrates ph̄s fecit. ⁊ mul
ti alij diuitias cōtēpſerunt. Sȝ q̄ ſe
cuti eſtis me: quod ꝓpꝛie aploꝛum
eſt atq̧ credentium. Hyla. Scenti

Notanda ſententia.

ſunt q̇dē diſcipuli xp̄z in regenera
tiōe.i.in lauacro baptiſmi: in fidei
ſctificatione.hec enim illa regene=
ratio eſt quā apl'i ſūt ſecuti:quā lex
indulgere nō potuit. Hie.Ul' aliter
dz cōſtrui. Uos qui ſecuti eſtis me
ſedebitis in regeneratiōe.i.qn̄ mor
tui ex corruptiōe reſurgent incorru
pti:ſedebitis ⁊ vos in ſolijs iudicā=
tiū condēnātes.xij.tribus iſrael:q̄r
vob credētib⁹ illi credere noluerūt.
Augu.xx.de ciui.dei. Sic em̄ caro
veſtra regnabit ꝑ incorruptionem:
quēadmodū aia noſtra regnabit ꝑ
fidē. Chr.ſup mat.Futurū em̄ erat
vt in die iudicij rn̄derēt iudei.Dn̄e
nō te cognouim⁹ filiū dei in corpore
ↄſtituti.q̇s hominū videre poterat
theſaurū in terra abſconditū: ſolē
nube celatū? Rn̄debūt ergo diſcipu
li. Et nos hoīes fuimus ruſtici et
obſcuri in plebe:vos ſacerdotes et
ſcribe: ſed in nobis bona voluntas
facta eſt quaſi lucerna ruſticitatis
nr̄e: in vobis aūt malicia facta eſt
q̄ſi caligo ſcievr̄e.Chry.in ho.Pro=
pter aūt hoc nō dixit.Et gentes ⁊ or
bē terrarū: ſed tribus iſrael: q̄r in
eiſdē erāt educati ⁊ legibus ⁊ con=
ſuetudinibus apoſtoli ⁊ iudei.Cuz
ergo dixerit iudei:qm̄ ꝓpter hoc nō
potuimus credere xp̄o: q̄r lex ꝓhi=
buit:diſcipuli in mediū inducent q̇
eandē ſuſceperūt legē.Sz dicet ali=
quis.Quid magnū ꝓmiſit eis:ſi id
quod niniuite hn̄t et regina auſtri
hoc ⁊ ipſi hēbunt? Maxima quidē
alia p̄mia añ ⁊ poſt eis ꝓmittit:ſed
⁊ hic occulte iſinuat aliq̇d pl⁹ illis.
De illis em̄ ſimpliciter dixit:ꝙ ſur
gent ⁊ cōdēnabūt gn̄ationē hāc: de
his aūt:Cū ſederit filius hoīs:ſede
bitis ⁊ vos.Manifeſtū ē ergo ꝙ cō=
regnabūt ⁊ cōicabūt in gl'ia illa.ho
norē em̄ ⁊ gl'iam ineffabilē ſignifi=
cauit ꝑ thronos. Qual'r āt h̄ ꝓmiſ=
ſio ↄpleta eſt. nūq̇d em̄ ⁊ iudas ſe=
debit? neq̄q̄. Lex em̄ a dn̄o poſita
eſt ꝑ hieremiā ꝓpham.loquar ſup
Judas excluditur
gentē ⁊ regnū vt edificē ⁊ plātē illud
ſed ſi fecerit malū in cōſpectu meo:
penitebo ⁊ ego de bonis q̇ locutus
ſum vt facerē eis.q.d.Si indignos
ſeipſos ꝓmiſſione faciāt nō adhuc
faciā qđ ꝓmiſi. Indignū āt ſeipſuz
p̄ncipatu iudas oñdit: ⁊ ꝓpter hoc
tunc loquēs diſcipulis nō ſimplici=
ter eis ꝓmiſit.neq̄ enim dixit.Uos
ſedebitis:ſed adiunxit. Qui ſecuti
eſtiſ me.vt ⁊ hic iudā excludat ⁊ eos
qui poſtea futuri erāt attraheret.
non em̄ ad illos ſolos dictū eſt:neq̄
ad iudā iā indignū effectū. Hyla.
Sequela ſ xp̄i apl'os ſup.xij.thro=
nos iudicandis.xij. tribubus iſr'l.
in.xij.patriarcharum gl'iam copu
lauit. Augu.xx.de ciui.dei.Et hoc
em̄ loco diſcimus cū ſuis diſcipulis
iudicaturū ieſum.vñ ⁊ alibi iudeis
dicit.Jō iudices veſtri erūt.nec qm̄
ſup.xij. ſedes ſeſſuros eſſe ait. xij.
ſolos homines cū ipſo iudicaturos
putare debem⁹.Duodenario q̇ppe
numero vniuerſa quedā ſignifica=
ta eſt iudicantiū multitudo: ꝓpter
duas ꝑtes numeri ſeptenarij quo ſi
gnificat pleruq̄ vniuerſitas:q̇ due
ꝑtes.i. tres ⁊ q̄ttuor altera ꝑ alterā
multiplicate.xij. faciunt: alioquin
qm̄ in locū iude traditoris apoſtolū
matthiā legimus ordinatū. Apl's
paulus q̇ plus illis oīb⁹ laborauit:
vbi ad iudicandū ſedeat nō hēbit:
q̇ ꝑfecto cū alijs ſanctis ad numerū
iudicū ſe ꝑtinere demōſtrat cū dic̄.
Neſcitis q̄r angelos iudicabimus?
Aug.in lib.de penitentia.In hoc ſ
numero iudicantiū oēs intelligūt
qui ꝓpter euāgeliū ſua oīa dimiſe
runt:⁊ ſecuti ſunt dn̄m.Gre.x. mor.
Quiſq̇s em̄ ſtimulo diuini amoris
excitat⁹ hic poſſeſſa reliquerit:illic
ꝓculdubio culmē iudiciarie ꝑtātis
obtinebit:vt ſimul tunc iudex cū iu
dice veniat: qui nunc ↄſideratiōe
iudicij ſeſe ſpontanea paupertate
caſtigat. Augu.xx.de ciui.dei.De
ipſis quoq̄ iudicādis in hoc nume
ro duodenario ſimilis cauſa eſt.nō
em̄ q̄r dictū eſt. Judicantes.xij.tri=
bus iſrael. tribus leui que. xiij.eſt
ab eis iudicanda non erit: aut ſo=
lū illū populū:nō etiam gentes ce=
teras iudicabūt.Chry.ſup mat.Ul'

per hoc qd dicit. In regeneratiōe. pmittit xps tempus christianitatis futurū post aſcenſionē ſuā.q.ſ. homines regenerant per baptiſmū et illud eſt tps:quādo xps ſedet in ſede maieſtatis ſue. Et vide q nō de tpe futuri iudicij dicit:ſz devocatione gentiuz vniuerſarū.nō.n. dixit. Cū venerit filius hois ſedens ſup ſedē maieſtatis ſue:ſz in regñatione cū ſederit in ſede maieſtatis ſue. Qd extūc fuit ex quo gētes crederent ceperūt in xpz ſm illud pſalmi. Regnabit dñs ſup gētes:de ſedet ſup ſedē ſcām ſuā. Et extunc apli ſederunt ſup.xij.thronos.i.in omnibus xpianis.ois.n. xpian qui ſuſcipit verbuz petri thronus fit petri: et ſic de alijs apoſtolis.ſedent ergo apoſtoli in his thronis.i. in.xij. partes diſtinctis ſm differentias aiarū et diuerſitates cordiū:quas ſolus deus cognoſcit.Sicut.n.iudeo populꝰ. in.xij.tribus fuit diuiſus: ſic et vniuerſus populus chriſtianus diuiditur in.xij.tribus:vt quedaz anime ſint de tribu rubē:et ſic de alijs propter diuerſas virtutes. Nō.n.oēs ſcē in oibꝰ equaliter ſunt: ſz vnus precedit in iſta:alius in illa. Et ſic apoſtoli iudicabunt.xij.tribꝰ iſrael i.oēs iudeos p hoc q verbū apoſtolorū eſt a gentibꝰ receptuz. Omnes aūt xpiani ſunt qdez.xij.ſedes apoſtolorum:ſed vna ſedes xpi. Chriſti enim omnes virtutes ſunt quaſi vna ſedes:q in omni virtute equaliter ipſe ſolus perfectus eſt.vnuſquiſq etiam apoſtolorūz in aliquo bono ſpeciali fit perfectior:vt petrꝰ in fide:et ideo petrus requieſcit in fide:io ānes in inocētia: et ſic de alijs et q de retributiōe apoſtolis in hoc mūdo danda chriſtus loquatur demonſtrat qd ſequit. Et om.qui reli.do.vel fra.Si enim in hoc ſeculo centuplū recipiūt:ſine dubio et apoſtolorūz etiaz in hoc ſeculo merces futura pmittebatur.Chry. in hōmel.Uel diſcipulis promittit futura quia excelſiores erant iaz et nihil preſentiū querebāt alijs autez que ſunt hic repromittit.Orige.Uel aliter.Siqs reliquerit oia et ſecutꝰ fuerit xpm que promiſſa ſunt petro et ipſe recipiet.Si aūt nō oia reliquit ſed quedā q ſpecialiter referuntur hic multiplicia recipiet:et vitaz poſſidebit eternam.Hiero.Ex occaſione autez huius ſnie quidā introducunt mille ānos poſt reſurrectionē dicētes. Tūc nobis centuplū omnium rerum quas dimiſimus:et vitaz eternam eſſe reddendam:q ſi in ceteris digna ſit promiſſio: in vxoribus appareat turpitudo:vt q vnaz pro domino dimiſeritꝰ: centum recipiat in futuro. Senſus igit iſte eſt. Qui carnalia pro ſaluatore dimiſerit:ſpiritualia recipiet: que comparatiōe et merito ſui quaſi paruo numero centenarius numerus cōparet. Orige. Sed in hoc ſeculo q p fratribus carnalibus multos inueniet fratres ſm fidem:ſic et parētes oēs epos et preſbyteros et filios oēs etatem filiorūz habentes. Sūt aūt et angeli fratres et ſorores omnes:q exhibuerūt ſe xpo virgines caſtas tam iſte q nūc habentur in terris: q ille que iaz viuūt in celis.Agros autem et domos multiplices intelli ge in regnie paradiſi et ciuitate dei: ſup hec aūt oia poſſidebunt vitam eternam.Augu.xx.de ci.dei .hoc ē qd hic dr. Centupluz accipiet.exponens quodāmō apls ait: quaſi nihil habentes et omnia poſſidentes. Cētum.n. pro ipſa vniuerſitate ponuntur aliqn.Hiero. Qd autem.dicit.Et omnis qui reli. fra. cōgruit illi ſnie q dixerat. Ueni ſepare hominē a pre ſuo.Qui.n.ppter fidez xpi ad pdicationē euangelij omnes affectus cōtempſerit atq diuitias et ſeculi voluptates:iſti centuplū accipient:et vitam eternam poſſidebūt. Chry.in homeli.Cum autem dicit. Qui reli.vxorem non hoc ait vt ſimpliciter nuptie diuellantur .ſed vt omnibus pferamus fidei pietatē. Uidetur autem nuhi et perſecutionis tempus occulte iſinuare. quia eniz multi futuri erāt filios ad ipie

Karaex poſitio.

Error retūdit.

tatem trahẽtes: cũ h̕ acciderit: neq̃
ꝓ pr̃ibus neq̃ pro. viris habeãtur.
Raba. Uerũ q: multi virtutum ſtu
dia nõ eadẽ qua incipiũt intẽtiõe
pietatis cõſummãt: ſed vel tepeſcũt
vel ad ſcelera labuntur. Sequitur.
Mul. aũt erunt primi no. ꝛ no. ꝑmi.
Ori. Per hoc exhortaꝛ eos q̇ nuper
accedũt ad verbũ diuinũ: vt feſtinẽt
ad ꝑfectũ aſcẽdere pre multis q̇ vi=
denꝛ ſenuiſſe in fide. Põt ẽt hic ſen=
ſus deſtruere eos qui gloriãꝛ eo
q̇ xp̃ianis parentibus ſunt enutri=
ti in ipſa xp̃ianitate: neq̃ puſillani
mes fiant q̇ xp̃ianitatis dogmata
nouiſſime receperũt. Habet ẽt aliũ
itellectũ vt ſint primi iſraelite: qui
facti ſunt nouiſſimi propter infide
litatem: gentes aũt nouiſſime ꝑmi.
Caute autem dicit. Multi. non eñ
oẽs primi erunt nouiſſimi: nec oẽs
nouiſſimi primi. Adhuc autẽ multi
hoium q̇ natura nouiſſimi ſunt effi
ciunꝛ per vitam angelicã q̇buſdam
angelis ſuperiores: ꝛ q̇dã angeli q̇
fuerunt ꝑmi ſunt nouiſſimi ꝓpter
culpã. Remi. Põt ẽt ſpecialiter re=
ferri ad triſtitiã diuitis q̇ prim⁹ vi
debaꝛ legis p̃cepta iplendo: ſed q:
terrenã ſubſtãtiã p̃tulit deo: nouiſ=
ſimus factus eſt. Sci ṽo apl̃i nouiſ
ſimi videbanꝛ. ſed relinquẽdo oĩa
ꝑ hũilitatis gratiã facti ſunt ꝑmi.
Sũt ẽt plurimi q̇ poſt ſtudia bono=
rũ operũ a bõis opib⁹ deficiũt: ꝛ cũ
fuerit ꝑmi: fiũt nouiſſimi. Cap. xx.

Simile eſt regnum
celorũ hoi patriſa
milias q̇ exijt prio
mãe cõducere ope
rarios in vineam
ſuã. Cõuentione aũt facta cuz
operarijs ex denario diurno:
miſit eos in vineã ſuã. Et egreſ
ſus circa horã tẽiã vidit alios
ſtãtes i foro ocioſos: ꝛ dixit il=
lis: Ite ꝛ vos i vineã meã ꝛ qđ
iuſtũ fuerit dabo vobis. Illi ãt
abierunt. Iterũ aũt exijt circa
sextam ꝛ nonã horã: ꝛ fecit ſilr̃.
Circa vndecimã vero exiit ꝛ in
uenit alios ſtãtes: ꝛ dixit illis:
Quid hic ſtatꝭ tota die ocioſi.
Dicũt ei: q: nemo nos cõduxit.
Dicit illis. Ite ꝛ vos in vineaz
meã. Cũ ſero aũt factũ eẽt: di=
cit dñs vinee procuratori ſuo.
Uoca operarios ꝛ illis redde
mercedẽ ſuã: incipiẽs a nouiſſi
mis vſq̃ ad primos. Cũ veniſ=
ſent ergo q̇ circa vndecimã ho
ram venerãt: acceperũt ſingu=
los denarios. Uenientes autẽ
ꝛ primi arbitrati ſunt: q̇ plus
eſſent accepturi. Acceperunt
autẽ ꝛ ipſi ſingulos denarios.
Et accipientes murmurabãt
aduerſus patrẽfamilias dicẽ=
tes. Hi nouiſſimi vna hora fe=
cerunt: ꝛ pares illos nobis fe=
ciſti: q̇ portauimus põdus diei
ꝛ eſtus. At ille rñdens vni eorũ
dixit: Amice non facio tibi in=
iuriam. Nõne ex denario cõue
niſti mecum. Tolle qđ tuũ eſt ꝛ
vade. Uolo autez huic nouiſſi=
mo dare ſicut ꝛ tibi. An non lz
mihi qđ volo facere? An ocul⁹
tu⁹ nequaz eſt: q: ego bon⁹ ſuz?
Sic erũt nouiſſimi primi ꝛ pri=
mi nouiſſimi. Multi. n. ſunt vo
cati pauci vero electi.
Remi. q: dixerat dñs. Multi erũt
primi nouiſſimi ꝛ nouiſſimi primi:
vt hanc ſñiaz cõfirmaret ſubiunxit
ſimilitudinẽ dicens. Si. eſt reg. cel.
ho. pr̃ifamilias. Chry. ſuper Mat.
Hõ pr̃familias xp̃s eſt: cui celi ꝛ ter
ra q̃ſi vna eſt domus. familia autẽ
celeſtiũ ꝛ terreſtriũ ꝛ inferiorũ crea
turarũ: vinea aũt ei⁹ iuſticia eſt: in
q̃ diuerſe ſpecies iuſticiaruz poſite
ſunt q̃ſi vites: puta mãſuetudo: ca=
ſtitas: patiẽtia: cetereq̃ virtutes: q̃

Uinea tropologica.

oēs generalr̄ iuſticia appellantur. hoīes aūt vinee cultores ponuntur vñ dr̄. Qui ex. pri. ma. cō. ope. in vi. ſuā. Deus. n. iuſtitiā ſuam dedit in ſenſibus nr̄is: nō ꝓpter ſuā vtilitatē. ſ ꝓpter noſtrā. Scitote ḡ q mercēnarij ſumus conducti. Sicut ḡ nemo iō ꝯducit mercēnariū: vt hoc ſolū faciat ꝙ mādu cat: ſic ⁊ nos nō iō vocati ſumus a xp̄o vt hec ſolū operemur q̄ ad nr̄m ꝑtinent vſuz: ſ ad gl'iā dei: ⁊ ſicut mercēnarius prius aſpicit opus ſuū. deinde quotidianū cibū: ſic ⁊ nos primuz debemus aſpicere q̄ ad gl'iaz dei ꝑtinēt: deinde q̄ ad noſtrā vtilitatē. Et ſic mercēnarius totā diē circa dn̄i op⁹ impēdit. vnā aūt horā circa ſuū cibū: ſic ⁊ nos oē tp̄s vite noſtre debem⁹ īpēdere circa gl'iam dei. modicā āt ptē circa vſus nr̄os terrenos. Et ſicut mercēnari⁹ ea die q̄ op⁹ nō fecerit: erubeſcit intrare in domū ⁊ petere panē: quō tu nō cōfunderis intrare in eccl'iā ⁊ ſtare añ ꝯſpectum dei: qn̄ nihil boni ī ꝯſpectu dei geſſiſti? Grego. in homeli. Uel pr̄ familias. i. ꝯditor nr̄ hz vineā. vniuerſaz ſ. eccl'iā: q̄ ab abel iuſto vſq ad vltimū electū q̄ in fine mūdi naſcitur⁹ ē quot ſcōs ꝓtulit q̄ſi tot palmites miſit. Ad erudiēdā aūt dn̄s plebez ſuā q̄ſi ad excolēdā vineā ſuā nullo tp̄e deſtitit oparios mittere: q ⁊ pͥus p pr̄es: ⁊ poſtmodū p legis doctores: deīde p ꝓphas. ad extremū ꝟo p ap'los q̄ſi p operarios ī vinee cultū laborauit: q̄uis in q̄lz modulo vel mēſura q̄ſq cū fide recta bone actiōis extitit: hui⁹ vinee opari⁹ fuit. Orige. Totū aūt h̄ ſeculū ph̄s vnū diē dicere poſſumus: magnum q̄dē q̄tū ad nos. modicū aūt q̄tum ad dei vitā. Grego. in homi. Mane autē mūdi fuit ab adā vſq ad noe. Et iō dr̄. Qd̄ exijt primo mane conducere operarios ī vineā ſuā. ⁊ modū cōductiōis ſubiūgit dicēs. Conuen. aūt fa. cū ope. ex de. iu. Orige. Saluti s aūt arbitror nomē eſſe denariū. Remi. Denarius em̄ dr̄ qui antiquitus ꝓ. x. nūmis cōputabat

Etates mundi.

⁊ figurā regis hz. Recte ergo p denariū deſignat obſeruati decalogi p̄miū. pulchre ergo dicit. Cōuentione facta ex dena. diur. q vnuſq̄ſq in agro ſancte eccl'ie pro ſpe future remuneratōis laborat. Grego. Tertia ꝟo hora a noe fuit vſq ad abraham. de q̄ dr̄. Et egreſſus circa horam tertiam vidit alios in foro ſtantes ocioſos. Orige. Forum autē eſt q̄cq̄d eſt extra vineā. i. extra eccl'iā xp̄i. Chry. ſup Mat. In hoc. n. mundo vēdēdo ⁊ emēdo viuūt hoīes ⁊ inuicē ſibi fraudē faciētes: vitā ſuaz ſuſtētāt. Grego. Qui aūt ſibi viuit: q̄ carnis ſue voluptatibus paſcitur recte ocioſus arguit: q fructū diuini opis nō ſectat. Chry. ſup Mat. Uel ocioſi ſunt pctōres. illi. n. mortui dicuntur. ocioſus aūt eſt q̄ op⁹ dei nō opat. Uis ḡ nō eſſe ocioſus: nō aliena tollas: ⁊ de tuis des: ⁊ opat⁹ es ī vinea dn̄i miſericordie vitā colens. Sequit. Et dixit illis. Ite ⁊ vos in vineā meā. Nota ꝙ ſolis primis cōuenit ſpāl'r dare denariū. alios aūt ſub īcerto pacto ꝯduxit dicens. Qd̄ iu. fue. dabo vo. Sciēs. n. dn̄s q p̄uaricaturus fuerat adā: ⁊ oēs poſtmodum in diluuio erāt pituri: certū fecit pactum ad eū: neqn̄ dicat ſe iō neglexiſſe iuſtitiā: q neſciebat q̄ p̄mia fuerat receptur⁹. Iſtis autez nō fecit pactū: q tantū paratus eſt retribuere: q̄tum mercēnarij recipere nō ſperabāt. Ori. Uel q oparios tertie hore non īuitauit ad totum opus: q̄cq̄d aūt poterūt opari: ſuo arbitrio reſeruauit. Poterant eni equale op⁹ facere in vinea eis qui ex mane ſunt operati: quicunq in tempore breui volebant operātē virtutem ad opus extendere: q̄ añ non fuerat operata. Grego. Sexta quoq hora eſt ab abraham vſq ad moyſen. Nona eſt a moyſe vſq ad aduentum domini: vnde ſequitur. Iterum autem exijt circa ſextam ⁊ nonā horam ⁊ fecit ſimiliter. Chry. ſuper Matth. Ideo autem coniunxit ſextam ⁊ nonā: q in ſexta ⁊ nona ḡnatione vocauit iudeor: ⁊ fre-

quentauit cū hominibus diſpone re teſtamēta quaſi diffinito ſalutis oī tempore iam appropinquante. Grego. Undecima vero hora eſt ab aduentu domini vſq ad finē mūdi. Operator ergo mane: hora tertia: ſexta: et nona antiquꝰ ille et hebraicꝰ populus deſignatur qui in electis ſuis ab ipſo mundi exordio dū recta fide deum ſtuduit colere quaſi nō deſtitit in vinee cultura laborare. ad vndecimā vo gentiles vocātur. vnde ſeqr. Circa vndecimā vo exijt et inuenit alios ſtantes: et dixit ill. Quid hic ſtatis tota die ocioſi? Qui eni trāſacto tā longo mūdi tempore pro vita ſua laborare neglexerant: quaſi tota die ocioſi ſtabant: ſed penſate quid inquiſiti reſpondeant. Sequitur eni. Dicunt ei quia nemo nos cōduxit. Nullus quippe ad eos patriarcha: nullus propheta ad eos venerat. et quid eſt dicere. Nemo nos conduxit: niſi vite nobis nemo viam predicauit? Chry. ſuper Matth. Que ē ei cōductio noſtra et conductionis merces? promiſſio vite eterne. gentes enim ſole. neq deum ſciebant neq dei pmiſſa. Hyla. Hi igitur mittunt ad vineā. vnde ſequitur. dixit eis. Ite et vos in vineā meā. Raba. Poſtq autem operis diurni rō reddita eſt ad remuneratiōis tēpus oportunū dicit. Cum autē ſero factum eſſet hoc eſt cum dies totius mundi ad veſperā cōſummationis inclinata eēt. Chry. ſuper Matt. Conſidera q ſero: non alio mane mercedem reddit. ergo adhuc ſtāte ſeculo iſto iudicium eſt futurum: et vnicuiq merces ſua reddenda. et hoc propt duas rationes. prima eſt: quia ipſa beatitudo futura eſt merces iuſtitie: ideo non i illo ſeculo fit iudiciū ſed ante illud. Deinde ante aduētum diei illius remittitur iudiciū ne videant peccatores diei illiꝰ btitudinē. Sequitur. Dicit dominus procuratori ſuo. i. filiꝰ ſpirituiſctō. Glo. Uel ſi voluerit dicit pater filio qui ſcilicet pater operatur p filiū: et filius per ſpiritumſanctum: non propter aliquā differentiam ſuſtantie aut dignitatis. Orige. Uel dicit dominꝰ procuratori ſuo. i. alicui angelorum: qui ſuper mercedes retribuendas eſt poſitus: ſiue alicui ex multis procuratoribus ſm q ſcriptū eſt. Sub curatoribus et tutoribus eſſe heredē: in tempore quo puulus eſt. Remi. Uel dominꝰ ieſus chriſtꝰ ipſe eſt paterfamilias et vinee pcurator: ſicut et ipſe eſt et hoſtiū et hoſtiarius. ipſe. n. eſt venturus ad iudicium vt vnicuiq reddatur ſm q geſſit. Uocat ergo operarios et reddit illis mercedem: quando omnes congregabuntur in iudicio vt vnuſquiſq accipiat ſm opera ſua. Orige. Primi autē operarij teſtimonium habentes per fidē non acceperunt dei promiſſionē pro nobis aliquid melius proſpiciente patrefamilias: vt non ſine nobis perficiantur. Et q miſericordiā conſecuti ſumus primi mercedem ſperamus accipere qui ſumꝰ xpi. poſt nos autē qui ante nos operati ſūt et ideo dr. Uoca operarios et redde illis mer. ſuā: inci. a nouiſſi. vſq ad primos. Chry. ſuper Matt. Semp enim libentius aliquid damus ill quibus gratis donamus: quia pro ſolo nrō honore donatꝰ. ergo oibꝰ ſanctis deus reddēs mercedē iuſtꝰ oſtenditur. gentibus aūt dans miſericors: dicente apoſtolo. Gentes autē ſp miſericordiā honorare deū et ideo dicitur. Incipiens a nouiſſimis vſq ad primos. Aut certe vt oñdat deꝰ ieſtimabilē miaꝫ ſuā: primū nouiſſimis et idignioribꝰ reddit mercedē: poſtea pnus. nimia eī mia ordinē nō aſpexit. Augu. ō ſpū et lrā. Uel iō velut priores reperiunt miores: q minꝰ dilati ſūt. Seqr. Cū veniſſent q̄ circa vndecimā horā venerāt etc. Gr ego. Eūdē denariū acceperūt q laborauert ad vndecimā quē expectauerūt toto deſiderio: et q laborauerūt ad primā: q eqlē vite eterne retributionē ſortiti ſūt cū his q ab initio mūdi vocati fuerāt: hi q in fine

Allegori ca expō

Denarꝰ beatitudinis

niſidi ad deũ venerũt. Chry. ſuper
Mat. Non aũt iniuſte. nã ⁊ q̇ in pri
ma parte ſeculi natus eſt: ⁊ nõ am-
plius vixit ꝙ̃ ſtatutũ tp̃s vite ſue: ⁊
quid illi nocuit ſi poſt illius exituȝ
mũdus ſtetit: ⁊ qui circa finẽ naſcũ
tur nõ minus viuent ꝙ̃ dies qui nu
merati ſunt eis: ⁊ q̇d illis ꝓdeſt ad
cõpẽdiũ laboris: ſi cito mũdus fini
tur cũ penſum vite ſue cõpleant añ
mũdũ? Deinde nõ eſt in hoie quan
do naſcat̃ prius aut poſtea: ſed po-
teſtatis diuine. Nec ille q̇dem ſibi
priorẽ dȝ locũ defendere: q̇ prius na
tus eſt: nec ille cõptẽtibilior dȝ eẽ q̇
poſtea. Sequit̃. Et acci. murmur.
aduer. patrẽfa. Si aũt veruȝ eſt qꝺ
diximus: q: primi ⁊ poſteriores tp̃s
ſuũ vixerũt: ⁊ non amplius neq; mi-
nus: ⁊ vnicuiq; mors ſua eſt cõſum
matio ipſi⁹ q̇d eſt qꝺ dicũt. Portaui
mus pondus diei ⁊ eſtus? q: ſ. ma-
gna eſt nobis virtus ad faciendaȝ
iuſticiã: cognoſcere ꝓpe eſſe finem
mundi. Uñ ⁊ xp̃s nos armans dice-
bat. Appropinquauit regnũ celoꝝ.
Illis aũt infirmatio erat ſcire mun
di ſpatia eẽ longinqua. ꝙ̃uis ẟ non
ꝑ oẽ ſeculũ vixerint: tñ totius ſeculi
grauamia ꝑtuliſſe vident̃: aut pon
dus totius diei dicit onerosa legis
mãdata. eſtũ aũt vrẽtẽ erroris tẽ-
tationẽ quam ꝯflabãt ſpiritus ma
ligni in eos ad emulationẽ gentiũ
eos irritantes: a quib⁹. oib⁹ genti-
les liberi extiterũt xp̃o credentes:
⁊ per compẽdiũ grẽ ad plenũ ſalua
ti. Grego. Uel pondus diei ⁊ eſtus
ferre eſt per longioris vite tp̃a car
nis ſue calore fatigari. Sed poteſt
queri quõ murmurare dicti ſunt q̇
ad regnuȝ vocantur celorum: ⁊ tamẽ
regnum nullus qui murmurat ac-
cipit: nullus qui accipit murmura-
re poteſt. Chry. in homi. Non autẽ
oportet ea que in parabolis ſunt ſꝫ
totuȝ qꝺ dicitur inueſtigare: ſed in
tentionem propter quam compoſi-
ta eſt intelligere: ⁊ nihil vltra ſcru-
tari. Non ergo inducit hoc vt oſten
dat aliquos eſſe inuidia morſos: ſꝫ
vt oſtendat hos tanto potitos eſſe
honore ꝙ ⁊ inuidiam aliis poterat
generare. Grego. Uel q: ãtiqui pa-
tres vſq; ad aduentum dñi quãtũ-
libet iuſte vixerant: ducti ad regnũ
non ſunt eoruȝ: hoc ipſum murmu
raſſe eſt. Nos autem qui ad vndeci
mam venimus poſt laborẽ nõ mur
muramus: q: poſt mediatoris ad-
uentũ in hoc mundo venientes: ad
regnum ducimur mox vt de corpo-
re eximus. Hiero. Uel omnis retro
uocatio gentilibus inuidet: ⁊ in euã
gelij torquetur gratia. Hyla. Et ſm
inſolentiam populi iam ſub moyſe
contumacis hoc murmur operan-
tium eſt. Sequitur. At ille reſpon-
dens vni eorũ dixit: Amice: non fa-
cio tibi iniuriam. Remi. Per hunc
vnũ poſſunt intelligi omnes qui ex
iudeis crediderunt: quos amicos
propter fideȝ nominat. Chry. ſuper
Mat. Non autẽ dolebant quaſi de-
fraudati de mercede ſua: ſed q: illi
amplius ꝙ̃ merebant̃ acceperant.
Sic eniȝ dolent inuidi qñ alteri ali
quid additur quaſi eis ſubtrahat̃:
ex quo pȝ ꝙ ex vana gloria naſcitur Inuidorũ taxatio.
inuidia. Ideo enim dolet eſſe ſecũ-
dus: q: deſiderat eẽ prior: ⁊ ideo in
uidie motuȝ remouet dicens. Nõ-
ne ex denario conueniſti mecum.
Hiero. Denarius figurã regis hȝ.
Recepiſti ergo mercedẽ quam tibi
promiſeram: hoc eſt imaginem ⁊ ſi
militudinem meã: quid queris am
plius? ⁊ non taȝ ipſe plus accipere
ꝙ̃ alium nihil accipere deſideras.
Tolle qꝺ tuum eſt ⁊ vade. Remi.
Ideſt recipe mercedem tuam ⁊ va-
de in gloriam. Uolo autem ⁊ huic
nouiſſimo. i. gẽtili populo dare ſm
meritum: ſicut ⁊ tibi. Orige. Forſi-
tan autem ade dicit: Amice non fa
cio tibi iniuriam: nõne ex denario
conueniſti mecum? tolle qꝺ tuum
eſt ⁊ vade. Tuum eſt ſalus qꝺ eſt
denarius. Uolo autem ⁊ huic nouiſ
ſimo dare ſicut ⁊ tibi: non incredibi
liter poteſt quis arbitrari hunc no
uiſſimum eſſe apoſtoluȝ Paulum:
qui vna hora operatus eſt: ⁊ ſimili-
ter oẽs q̇ añ eum fuerũt. Augu. de

ſancta virgi. Qꝛ ꝟo ipſa vita eterna
pariter erit omnibus ſcis equalis
denarius oib⁹ eſt attributus qui ē
oium merces. quia vero in ipſa vi-
ta eterna diſtincte fulgebunt lumi
na meritoꝝ: multe māſiones ſunt
Anagogica expoſitio. apud patrē. ac in denario q̄dē im-
pari non viuet alius alio plixius. i
multis aūt manſionibus honorak
ali⁹ alio clarius. Grego. Et qꝛ ipā
regni pceptio ei⁹ eſt bonitas volū-
tatis recte ſubiungitur. Aut nō li-
cet mihi qđ volo facere? Soluta ei
eſt qđ hominis ꝯ bonitatē dei mur
murare. Conquerenduz q̄ppe eēt
non ſi dat quod nō dꝫ: ſed ſi nō da-
ret quod deberet. vnde aperte ſub
ditur. An oclus tuus neq̄ ē: qꝛ ego
bonus ſū? Remi. Per oculū. n. vult
itentionē itelligi. Judei nāq̄ neq̄
habuerunt oculū. i. intentionē ma-
lā: qꝛ de ſalute gētiū dolebāt. at q̄d
autē ſenſus hui⁹ pabole tēdat. ma
nifeſtat cū ſubditur. Sic erūt pmi
nouiſſimi et nouiſſimi pmi: eo. ſ. qꝛ
iudei de capite vertantur i caudā:
ꝛ nos de cauda mutamur i caput.
Chry. ſuper Mat. Aut iō pmos di-
cit nouiſſimos: ꝛ nouiſſimos pmos
nō vt nouiſſimi digniores ſint q̄ p-
mi: ſꝫ vt coequēk: ꝛ nulla ſit iter eos
dr̄ia tpis cā. Qđ aūt dicit. Mul. ſūt
vo. pa. ve. electi. Non ad ſuperio-
res ſcōs pertinet: ſed ad gētes: qm̄
ex ipſis gētib⁹ qui multi vocati ſūt.
pauci ſunt eligendi. Grego. Ad fi-
dē. n. plures veniunt: ꝛ ad celeſte re
gnū pauci perducūk. pleriq̄. n. deū
vocibus ſequuntur: morib⁹ fugiūt.
Ex hoc ergo duo penſare debem⁹.
Primū ē vt de ſe q̄ſq̄ mime preſu-
mat qꝛ et ſi iam ad fidē vocatus ē:
vtꝝ ad regnū eligendus ſit neſcit.
Scđꝫ ꝟo ē vt vnuſquiſq̄ primū ſuū
quē iacere in vitijs cōſpicit: deſpa
Etates hominis re nō audeat: qꝛ dīne miſericordie
diuitias ignorat. Uel aliter. Mane
nr̄m pueritia eſt. hora tertia ado-
leſcentia intelligi pōt: qꝛ quaſi iam
ſol i altū pficit: dū calor etatꝫ creſcit
Sexta āt iuuēt⁹ ē: qꝛ velut i cētro: ſol
figitur dū i ea plenitudo roborꝫ ſo
lidak. Nona ſenect⁹ aūt intelligitur
in q̄ velut ſol ab alto axe deſcendit:
qꝛ etas a calore iuuētutꝫ deficit. Un
decima ꝟo ē ea etas: que decrepita
vel veterana vocatur. Chry. in om̄.
Qđ āt non oēs ſil' cōduxit: ſꝫ alios
mane: alios hora tertia: et ſic de a-
lijs: ex dr̄ia mentꝫ eorum proceſſit.
Tūc ei eos vocauit quādo erāt obe
dituri. nā et latronē vocauit: quā-
do obediturus erat. Si āt dicant: qꝛ
nemo nos conduxit: ſicut dcm̄ eſt.
Non oꝫ oia ſcrutari q̄ i parabolis
ſunt. Jtē h̄ non dic̄ domin⁹ ſed opa
riū. qꝛ ipſe enim oēs q̄tū ad ſe ptinet
a pma etate vocet ſignificatur cum
dꝛ. Exijt pmo mane oparios condu
cere. Grego. Qui ḡ vſq̄ ad vltimā
etatē deo viuere neglexerūt: vſq̄ ad
horā vndecimā ocioſi ſteterūt: ꝛ tn̄
talis paterfamilias vocat: ꝛ plerūq̄
ante remūerātur: qꝛ pri⁹ ad regnū
de corpore exeūt: q̄ hi q̄ mō i pue-
ritia vocati eē videbāk. Orige. Nō
āt dicek. Quid h̄ ſtatꝫ tota die ocio
ſi? his qui ſpiritu iſipientes carne
ꝯſumuntur: ſi poſtea regredi volūt
vt iterū ſpiritu viuāt: quod nō dici
mus: diſſuadentes ne ad domū pa
ternā reuertank laſciui filij: q̄ viuē
do luxurioſe euāgelice doctrie ſub
ſtantiaꝫ ꝯſumpſerunt. Sꝫ qm̄ nō ſi
miles ſunt eis q̄ peccauert i iuuētu
te ſua dū nō adhuc didiciſſēt q̄ fidei
erāt. Chry. i om̄. Qđ āt dicit. Erunt
pmi no. ꝛ no. pmi eos occlte iſinuat
q̄ a pncipio claruerūt. et poſtea vir
tutem cōtempſerūt et rurſus eos q̄
a malitia reducti ſūt. et multos ſu
perexceſſerunt. Cōpoſita ē ḡ h̄ pa
bola vt eos auidiores faceret: q̄ in
vltima ſenectute ꝯuertūk: ne exiſti-
marēt ſe minus aliquid hituros.

¶ Et aſcendēs ieſus hieroſo-
lymā aſſūpſit duodeci diſcipu
los ſecreto: ꝛ ait illis. Ecce aſcē
dim⁹ hieroſolymā: ꝛ fili⁹ hoīs
tradek principib⁹ ſacerdotū et
ſcribis. ꝛ cōdenabūt eū morte.
ꝛ tradēt eū gētib⁹ ad illudēdū:

ꝛ flagellandū: ꝛ crucifigēdum: et tertia die reſurget.

¶Chry. in ome. Dominꝰ a galilea veniens non repente hieroſolymaꝫ aſcendit: ſꝫ priꝰ miracula fecit: phariſeos cōfutauit: et diſcipulos de vite perfectione et remuneratiōe inſtruxit nunc iam aſcenſurus hierl'ꝫ rurſus eis de paſſiōe loq̄tur. vnde dr. Et aſcē. ie. hie. aſſū. duode. diſci. ſecreto. Orige. In duodeciꝫ adhuc erat. et iudas. adhuc enim forſitaꝫ dignus erat cum alijs ſeorſum audire q̄ paſſurꝰ erat magr̄. Chry. ſup Mat. Oīs aūt ſaluꝫ hominū ī xp̄i morte poſita ē: nec ē aliquid ꝓpter qđ magis deo grās agere debeamus: ꝙ propter mortē ipſiꝰ. Ideo. duodecim aplis in ſecreto mortis ſue āñūciauit myſteriū: qꝛ ſemper precioſior theſaurꝰ in melioribus vaſis includitur. Si āt alij audiſſēt paſſionē xp̄i futurā: viri forſitā turbarēt ꝑpt̄ īfirmitatē fidei: et mlieres ꝑpt̄ mollitiē ſue nature: ex q̄ in tali negocio ad lachrimas excitant̄. Chry. ī ho. Deīn̄ ē q̄dē ꝛ ad multos tñ occulte ſic̄ ibi. Soluite tēplū h̄. ꝛ ſignū nō dabit̄ ei niſi ſignū ione propphete. Diſcipl'is āt māifeſte expoſuit dicēs: Ecce aſcēdimꝰ hierl'mā: Chry ſup mat: Qđ dic̄. ecce. ꝯſtātie ſermo ē vt mēoriā p̄ſentie huiōi in cordibꝰ recōdāt. dic̄ āt Aſcēdimꝰ. ac ſi. d. Uidete qꝛ volūtarie vado ad mortē. cū ḡ videritꝭ me ī cruce pēdētē ne eſtimetꝭ me hoīeꝫ eē tm̄: naꝫ ꝛ ſi poſſe mori hoīs ē: velle tñ mori: hoīs nō ē. Orige. hoc igr̄ ꝯſiderātes ſcire dbemꝰ: qm̄ frequēter ēt cognoſcētes qm̄ et tētatiōes aliq̄s ſubituri ſumꝰ noſipōs offerre dbemꝰ: ſꝫ ſupra dcm̄ ē. Si q̄s vos perſecutꝰ fuerit ī vna ciuitate fugite in aliā. ſapientis ī xp̄o ē vt cognoſcat quale tēpꝰ exigit dclinationē. q̄le āt obuiationē piculoꝝ. Hiero. Crebro āt de paſſione ſua diſciplis dixerat: ſed qꝛ multꝭ ī medio diſputationis poterat labi de mēoria qđ audierant. iturꝰ hierl'mā ꝛ ſecū ductur ꝰ apoſtolos ad tētationē eos parat: ne cū venerit ꝑſecutio ꝛ crucis ignominia ſcādalizent̄. Chry. ſup Mat. Tribulatio. n. cū ſupuenerit expectātibꝰ nob̄ leuior iuenit̄ q̄ꝫ eēt futura ſi repētina veniſſet. Chri. in om̄. Predicit ēt eis vt diſcāt: qm̄ p̄ſciēs ad paſſionē vēit ꝛ volēs: ſꝫ a pricipio q̄dē mortē p̄dixit eis ſolā: qn aūt exercitati ſunt adducit alia. ſ. qm̄ tradet̄ gentibꝰ. Raba. Tradidit. n. iudas dñꝫ iudeis: ꝛ ipſi tradiderūt eū gentibus. i. pilato ꝛ ptāti romanoꝝ: Iō aūt dñs ī mūdo noluit ꝓſpari ſꝫ grauia pati: vt oſtēderet nobis q̄ ꝑ delectationē cecidimus: cū q̄ amaritudine redire debeamus. vñ ſeq̄t̄. Ad illu. ꝛ fla. ꝛ crucifigēdū. Augu. xviij de ciui. dei. Paſſiōe oñdit q̄d ſuſtinere ꝓ ṽitate: reſurrectiōe q̄d ſpare ī trinitate dēamꝰ. vñ dic̄. Et ter. di. re. Chry. in om̄. Que q̄dē huius grā dixit: vt cum triſtia viderint: reſurrectionē expectarēt. vñ ſubdit. Et ter. di. re. Augu. iiij. de ci. dei. Una. n. mors. ſ. ſaluatoris ſꝫ corpꝰ duabꝰ mortibꝰ nr̄is ſaluti fuit. ſ. aīe ꝛ corpis: ꝛ vna eiꝰ reſurrectio duas nobis reſurrectiōes ꝯſtituit. Hec āt rō ſimplici ad duplū: orit̄ q̄dē a ternario numero. vnū q̄ppe ꝛ duo tria ſunt. Orige. Hic aūt nō referunt̄ diſcipuli dixiſſe aut feciſſe aliq̄d: cuꝫ audiſſēt triſtia hec xp̄o futura: recordātes q̄ dñs dixit ad petrum: ne audiāt talia vel peiora: ꝛ nūc q̄dē q̄ diuīas lr̄as ſcir̄ ſe arbitrāt̄ ſcribe: ꝯdēnāt ieſuꝫ morte ꝛ ī linguis ſuis flagellāt: ꝛ crucifigūt eū ꝑ h̄ ꝙ tollere volūt doctrinā ipſius. Ille autē paululū deficiēs: ſurgit apparens his qui acceperunt poſſe videre.

Mors xpi ſanctiſſima

Tropologica expoſitio.

¶Tūc acceſſit ad eū mr̄ filiorū zebedei cū filijs ſuis adorās ꝛ petēs aliq̄d ab eo: Qui dixit ei. Quid vis. Ait illi: Dic vt ſedeāt hi duo filij mei vnꝰ ad dexterā tuā: ꝛ vnꝰ ad ſiniſtrā in regno tuo. Rñdēs autē ieſus dixit. Neſcitis quid petatis. Po=

teſtis bibere calicē quē ego bibiturus ſum? Dicūt ei: poſſumus. Ait illis: Calicē quidem meū bibetis: ſedere autem ad dexterā meā vel ad ſiniſtrā nō eſt meum dare vobis: ſed quibus paratū eſt a patre meo.

¶Hiero. Qr poſt oīa dixerat dñs. Et tertia die reſurget putauit mulier poſt reſurrectionē eū regnaturum: ⁊ auiditate feminea pñtia cupit: immemor futurorū. vñ dr. Tūc acceſ. ad eū mater fili. zebe. cum fi. ſuis. Chry. ſup mat. Hec mater filiorū zebedei eſt ſalome: cuius apō alterū euāgeliſtā ponit nomē vere pacifica: que vere filios genuit pacis. Magna laus mulieris ex hoc loco colligit. qr nō ſolū filij reliquerunt patrē: ſed ipa reliquerat virū ſuū: ⁊ ſecuta fuerat xpm: qr ille ſine iſta viuere poterat. iſta aūt ſine xpo ſalua eē nō poterat. niſi forte qs dicat: qr īfra tps vocatiōis apoſtolorū ⁊ paſſionis xpi mortuus eſt zebede⁹: ⁊ ſic illa ſexu fragilis: etate defecta: xpi veſtigia ſequebat. qr fides nunq̄ ſeneſcit: ⁊ religio fatigationē non ſentit. Audacē autē fecerat eā ad petendū nature affectus. vnde dr. Adorans et pe. ali. ab eo. i. reuerentia exhibita petit vt qd̄ petierit ſibi detur. Sequit. Qui dixit ei: q̄d vis? Non interrogat quaſi neſciens: ſed vt illa exponente manifeſtū faceret irrationabilē eſſe petitionē. vñ ſubdit. Ait illi. Dic vt ſedeāt hi duo filij. Augu. de cō. euā. Qd̄ aūt hoc per matrem dictū eſſe mattheus expreſſit: marcus ipos filios zebedei phibet dixiſſe cū illa eorū voluntatē attuliſſet ad dñm: vñ magis ipos q̄ illā dixiſſe qd̄ dictū eſt: marcus breuiter intimauit. Chry. i ho. Uidebāt eñ ſeipos honoratos p alijs ⁊ audierant: q ſup. xij. thronos ſedebitis. vñ primatū ipius cathedre petebāt accipere: ⁊ q q̄dē plus alijs honoris apud xpm habebāt noue rant timebant vero petrū ſibi preferri. vñ ⁊ alius euāgeliſta dicit: q qr prope erant hierlm putabāt q regnum dei eſſet in ianuis. i. aliq̄d ſenſibile. Uñ manifeſtū eſt q nihil ſpūale petebāt: nec intelligentiam ſuperioris regni habebāt. Orige. Sicut eñ in regno mūdiali in honore eſſe vident qui ſedēt cū rege: non fuit mirum ſi mulier muliebri ſimplicitate vel imperitia talia ſe debere petere eſtimauit: ⁊ ipi fratres adhuc impfecti: ⁊ nihil altius cogitātes de regno xpi: talia arbitrati ſunt de his qui ſedebūt cum ieſu. Chry. ſuper Mat. Uel aliter. Non dicimus q recte peteret hec mulier: ſed hoc dicimus: qr nō terrena ſ celeſtia filijs ſuis optabat. non eñ ſentit ſicut cetere matres que corpora natorū ſuorū amant. animas aūt contēnunt. deſiderant illos valere in ſeculo iſto: ⁊ non curant q̄d ſint paſſuri in illo: vt oſtendant qr corporū ſunt parentes: non animarū. Eſtimo aūt q hi fratres cū audiſſent dñm de paſſione ac reſurrectione ſua prophetantē: ceperunt dicere intra ſe cum eſſent fideles. Ecce res celeſtis deſcendet ad regna tartarea: vt regē mortis deſtruat. Cum aūt victoria fuerit conſummata: quid aliud reſtat: niſi vt regni gl'ia ſubſequat? Orige. Deſtructo eñ peccato qd̄ regnabat in corporibus mortalibus hominū ⁊ omni principatu malignarū virtutum: eminentiam xpi in hoībus chriſtum recipit: qd̄ eſt ipſum ſedere in ſede glorie ſue: q autē omnia deus facit ad dextrā ⁊ ſiniſtrā: hoc eſt vt iam nullū malum ſit ante eū. ⁊ qui quidē precellunt pre ceteris appropinquantibus chriſto ſunt a dextris eius. qui autē inferiores ſunt a ſiniſtris ſunt eius. Dextrā autē xpi vide ſi potes intelligere inuiſibilē creaturā. ſiniſtrā aūt viſibilem ⁊ corporalē. Appropinquātium eñ xpo quidā dextrā ſortiuntur vt intelligibilia: alij ſiniſtram vt ſenſibilia. Chry. ſup mat. Qui autem

Maria ſalome.

Doctrina ſalubris.

autẽ ſeipſm donauit holb⁹: qũo re-
gni ſui ſocietatẽ nõ donabit? Petẽ-
tis negligentia reprehẽdit: vbi de
dãtis miſericordia nõ dubitat. Si
nos rogam⁹ magrm: forſitan cete-
rorũ fratrũ corda ꝯtriſtam⁹. Etſi eñ
vinci a carne nõ pñt quaſi iã ſpũa-
les: tñ ꝯtriſtari pñt q̃ſi adhuc carna-
les. Submittam⁹ matrẽ noſtrã: vt
ſuo noie deprecet̃ ꝑ nobis. Si eñ
reprehẽſibilis inuenta fuerit: fa-
cile merebitur veniam. ipſe enim
ſexus excuſat errorẽ. Si autẽ non
fuerit importuna: facil⁹ impetra-
bit mater ꝓ filijs ſuis rogãs. Ipſe
eñ dñs q̃ maternos aíos filiorũ mi
ſeratione ipleuit: facilius audiet
maternũ affectũ. Tũc dñs occulto-
rum cognitor nõ ad verba interce-
dẽtis mulieris rñdit: ſed ad ꝯſilia
Rñſio dñi. ſuggerentiũ filiorũ. Bonũ q̃dẽ erat
eorũ deſideriũ: ſed incõſiderata pe
titio. iõ etſi impetrare nõ debebãt
ſimplicitas tñ petitiõis eorũ ꝯfun-
di nõ merebat̃: q: de amore dñi ta-
lis petitio naſcebat̃: ꝓpterea ſolã
ignorantiã in eis dñs reprehẽdit.
vñ ſequit̃. Rñdẽs aũt ie. di. Neſci.
q̃d petatis. Hiero. Nec mirũ ſi iſta
arguat̃ imperitie: cũ ⁊ de petro di-
cat̃. Neſciẽs q̃d diceret. Chry. ſup
mat. Nã freq̃ter dñs patit̃ diſci
pulos ſuos aliq̃d nõ recte aut dice
re aut agere aut cogitare vt ex il-
lorũ culpa occaſionẽ inueniat expo
nendi regula pietatis. ſciẽs q: er-
ror eorũ nõ nocet pñte magr̃o: ⁊ nõ
ſolũ in pñti: ſed ẽt in futuro doctri
na ei⁹ edificat. Chry. in ho. Hoc ãt
dicit oñdens ꝙ vel nihil ſpũale pe
tebãt: vł ſi nouiſſent q̃ petebãt: nõ
auſi fuiſſent tñ q̃d petere: qđ ſup-
excedit ſuperiores ꝟtutes. Hyla. Ne
ſciũt ẽt q̃d petãt: q: nihil de gloria
apl'orũ ambigendũ erat. iudicatu-
ros ei eos ſermo ſuperior expoſuit.
Chry. ſup mat. Uel neſcitis q̃d pe-
tatis. q. d. Ego vos vocaui ad par-
tem dexterã de ſiniſtra: et vos vr̃o
ꝯſilio curritis ad ſiniſtrã: iõ forſi-
tan ⁊ ꝑ mulierẽ res agebat̃. Cõtu-
lit eñ ſe diabolus ad ꝯſueta arma
mulierũ: vt ſicut adã per mulierẽ
ſpoliauit: ita ⁊ iſtos ſeparet ꝑ ma-
trẽ: ſed iam nõ poterat per mulie-
rem perditio introire in ſctõs: ex
quo de muliere ſalus cunctorũ pro
ceſſit. Uel iõ dicit. Neſcitis q̃d pe-
tatis. Non eñ ſolũ debem⁹ cogita
re qualẽ gl'iam ꝯſequamur: ſʒ qũo
euadam⁹ ruinã peccati: q: in ſecu Cautio ſpiritalis.
lari bello q̃ ſemꝑ de preda victorie
cogitat difficile vincit. iõ petendũ
erat. Da nobis auxiliũ gr̃e tue vt
oẽ malũ vincamus. Raba. Neſcie
bant etiã q̃d peterẽt: q: ſedẽ glie a
dño: quã nondũ merebant̃ inq̃rũt.
Delectabat eos culmẽ honoris: ſʒ
pri⁹ habebãt exercere viã laboris
vñ ſubdit. Po. bi. cali. quẽ ego bi-
bi. ſum. Hiero. Calicẽ i ſcripturis
diuinis paſſionẽ intelligim⁹: vt in
pſal. Calicẽ ſalutaris accipiã. ſta-
timq; infert q̃s iſte ſit calix. Precio
ſa in ꝯſpectu dñi mors ſctõrũ eius.
Chry. ſup mat. Sciebat aũt dñs q:
paſſionẽ ipius poterãt imitari: ſʒ
ideo interrogat vt oẽs audiamus:
q: nemo põt cum xp̃o regnare: niſi
paſſionẽ xp̃i fuerit imitat⁹. res eñ
precioſa nõ niſi precioſo precio cõ-
parat̃. Paſſionẽ aũt dñi dicim⁹ nõ
ſolum perſecutionem gentilium:
ſed omnem violentiam quam pa-
timur ꝯtra pctã certãtes. Chry. in
om. Dicit ergo. Poteſtis bibere ⁊c.
Ac ſi di. Uos mihi de honore ⁊ coro
nis loquimini. ego aũt de agonib⁹
vobis ⁊ ſudorib⁹. nõ eñ hoc eſt pre
miorũ tp̃s. Ex mõ aũt interrogatio
nis eos attrahit. nõ eñ dixit. Po-
teſtis ſanguinẽ veſtrũ effundere:
ſed poteſtis bibere calicẽ? Deinde
addit. Quem ego bibiturus ſum?
Remi. Ut ex cõtione ad ipſm audito
res fiant: at illi q̃ iã martyriũ liber
tatẽ ꝯſtantiãq; retinebãt: bibitu-
ros ſe pollicent̃. vñ ſequit̃. Di. ei
poſſumus. Chry. ſup mat. Uel di-
cunt hoc nõ tam ex fiducia ſue for-
titudinis q̃ ex ignorantia. Inexp̃-
tis eñ leuis vr̃ eſſe tentatio paſſio
nis ⁊ mortis. Chry. in om. Uel h̃ ex
deſiderio ꝓmittunt. Neq; eñ hoc

dixiſſēt niſi expectaſſēt audire qđ
petebāt. Dñs aūt eis ꝓphetat ma
gna bōa.i.martyrio dignos efficiē
dos. Seqꝛ. Ait il. Cali. q̇me. bibe.
tis. Orig. Nō ita rñdit xp̄s. Calicē
meū bibere poteſtis : ſꝫ ad futurā
eoꝝ ꝑfectionē reſpiciēs dixit. Cali
cem quidē meum bibetis. Hiero.
Queritꝛ aūt quō calicē martyrij fi=
lij zebedei: iacobus vꝫ et ioannes
biberint. cū ſcriptura narret iaco=
bū tm̄ apl'm ab herode capite trū=
catum: ioannes aūt propria mor=
te vitā finierit. Sed ſi legimus in
eccl'iaſtica hyſtoria ꝙ ip̄e ioannes
Martyriū apoſtolorū. ꝓpter martyriū ſit miſſus in feruē
tis oleo dolium: ⁊ relegatus in pa=
thmos inſulā ſit: videbimus mar=
tyrio animū non defuiſſe: et bibiſſe
ioannē calicē cōfeſſiōis: quē ⁊ tres
pueri in camino ignis biberunt: lꝫ
perſecutor nō fuderit ſanguinem.
Hyla. Dñs ergo collaudans eorū
fidē ait: martyrio quidē eos ſecum
cōpati poſſe: ſed leuē ei⁹ ac dextre
aſſidere alijs a deo patre fuiſſe di
ſpoſitū. vñ ſequitꝛ. Sede. autē ad
dex. meā. Et quidē ꝗſtum arbitra=
mur: ita honor iſte alijs eſt reſer=
uatus: ꝙ tamē nec apl'i ab eo erūt
alieni. qui in. xij. patriarcharū ſe=
de ꝯſidentes: iſraelē iudicabūt. et
ꝗſtum ſentire ex ipſis euāgelijs li
cet: i regno celorū moyſes ⁊ helias
aſſidebūt q̇b⁹ comitātibus cū gl'ie
ſue habitu in mōte apparuit. Hie
ro. Sed mihi hoc nequaꝗ̄ videtꝛ:
ſed ideo ſedentiū in regno celorū
vocabula non dñr: ne paucis noia=
tis ceteri putarentꝛ excluſi. regnū
em̄ celorū non eſt tm̄ dantis: ſed ac
cipientis. Non em̄ eſt perſonaꝝ ac
ceptio apud deū : ſed quicūꝗ̄ talē
ſe prebuerit vt regno celoꝝ dignus
fiat. hic accipiet qđ nō perſone: ſed
vite paratū ē. Si itaꝗ̄ tales eſtis
qui conſequamini regnū celorum:
qđ pater meus victoribus prepa=
rauit: vos quoꝗ̄ accipietis illud.
Ideo tñ nō dixit. Neꝗ̄ nō ſedebi=
tis. ne duos ꝯfunderet: neꝗ̄ ſede=
bitis. ne ceteros irritaret. Chry.
in om̄. Uel aliter. Uidetꝛ inuius om
bus eſſe locus ille nō ſolū hoibus
ſed etiā angelis. ſic em̄ precipuum
vnigeniti ponit id paulus dicens.
Ad quem aūt angeloꝝ dixit vnꝗ̄.
Sede a dextris meis. Dñs ꝙ non
quaſi exiſtentibus quibuſdā qui
aſſeſſuri ſunt: ſed cōdeſcendēs in=
terrogantiū ſuſpitioni rñdit. hoc
em̄ vnū ſolū querebāt pre alijs ſta
re apud ip̄m. Sed domin⁹ rñdet.
Moriemini q̇dē propter me: nō tñ
hoc ſufficit vos facere primū ordi=
nem obtinere. Si em̄ aliquis ali⁹
venerit cū martyrio ampliorē vir=
tutē poſſidens: nō q: vos amo illū
expellā: et vobis dabo primatum.
Proptꝛ h̄ aūt vt nō infirm⁹ eē oñdatꝛ
nō dixit ſimpl'r. Nō ē meū dare: ſꝫ
nō eſt meū voƀ dare: ſed q̇b⁹ para=
tum eſt. his. ſ. qui ab operib⁹ pñt
fieri clari. Remi. Uel aliter. Non
eſt meū dare vobis. i. ſupbis tali=
bus quales vos eſtis: ſed humili=
bus corde : q̇b⁹ paratū eſt a patre
meo. Aug. p̄mo de tri. Uel aliꝛ. Se
cundū formā ſui diſcipl'is dñs rñ=
det. Sedere aūt ad dexterā ⁊c. Qđ
āt paratū ē a p̄re ei⁹ ⁊ ab ip̄o filio ē
paratū: q: ⁊ ipſe ⁊ pater vnū ſunt.

¶ Et audiētes decē idignati
ſunt duob⁹ fratrib⁹. Jeſus aūt
vocauit eos ad ſe ⁊ ait. Scitis
q: pricipes gentiū dominantꝛ
eorū: ⁊ qui maiores ſunt pote=
ſtatem exercēt in eos. Non ita
erit inter vos. Sed quicūꝗ̄ vo
luerit inter vos maior fieri: ſit
veſter miniſter. Et quicūꝗ̄ vo
luerit inter vos primus eſſe:
erit veſter ſeruus. Sicut filius
hois non venit miniſtrari ſed
miniſtrare: ⁊ dare aiam ſuā re
demptionem pro multis.

¶ Chry. in om̄. Donec xp̄i ſnia in=
certa erat nō triſtabantꝛ alij diſci=
puli: ſed tūc triſtati ſunt qñ eos in
crepauit. vñ dr̄. Et audien. x. indi.
ſunt duo fratrib⁹. Hiero. Non ad

mulierē audaciā referūt poſtulan
tis:ſed ad filios ꝙ ignorātes men=
ſurā ſuam non modica cupiditate
exarcerūt. Chry. in om̄. Intellexe=
Imperfectio apoſtolorum. runt enī qꝛ hec petitio diſcipulorū
fuit qn̄ eos dn̄s increpauit. Quan
do aūt eos a dn̄o prehonoratos vi
derūt in transfiguratione: et ſi ſm̄
mentē volebāt: in medium efferre
nō audebāt venerātes doctorem.
Chry. ſup mat. Sicut aūt duo car=
naliter petierūt. ita ꝛ. x. carnaliter
cōtriſtati ſunt. nā velle quidē eſſe
ſup oēs vituperabile eſt. ſuſtinere
aūt aliū ſup ſe min⁹ eſt glorioſum.
Hiero. Humilis aūt magiſter ꝛ mi
tis nec cupiditatꝫ duos arguit po=
ſtulātes: nec. x. reliquos indigna=
tiōis increpat ꝛ liuoris. vn̄ ſequit̄.
Jeſus āt vocauit eos ad ſe. Chry. i
om̄. Qꝛ enī turbati erāt: vocatione
eos ꝯſolat̄ de ꝓpinquo eis loquen
do. etenī duo a ſocietate. x. ſeipſos
ſepantes ꝓpi⁹ ſtabāt: ſeorſum do=
mino loquentes: non tn̄ ſicut prius
pueros in mediū ducēs eos ꝯſolat̄
ſed a ꝯrio inſeruit dicēs. Scitis qꝛ
principes gentiū dn̄ant̄ eoꝝ. Orig.
i. Nō ꝯtēti tm̄ regere ſuos ſubos:
ſed violēter eis dn̄ari nitunt̄. inter
Diſtinctio carnaliū et ſpūaliū vos aūt qui eſtis mei nō erūt hec:
qm̄ ſicut oīa carnalia in neceſſita=
te ſunt poſita. ſpūalia aūt in volū=
tate: ſic ꝛ q̄ principes ſunt ſpūales
principatus eoꝝ in dilectione ſub=
ditorū dꝫ eſſe poſitus: nō in timore
corporali. Chry. in om̄. Oſ̄dit aūt
in hoc ꝙ gentiliū eſt primatus cu=
pere: ꝛ ſic gentiū cōparatione eorū
alam eſtuantē cōuertit. Chry. ſup
mat. Et corpus quidē deſiderare
bonū: bonū eſt: qꝛ noſtre volunta=
tis eſt: ꝛ noſtra eſt merces. prima=
tum aūt honoris cōcupiſcere vani
tas eſt. hoc enī cōſequi iudiciū dei
eſt: ꝓpt̄ qd̄ ex pmatu honoris ne=
ſcim⁹ ſi mercedē iuſtitie meremur.
Neqꝫ enī apl's laudē habebit apd̄
deū: qꝛ apl's fuit: ſꝫ ſi op⁹ apl'at⁹ ſui
bene ipleuit: nec apl's pro merito
ſuo antecedēti honorat⁹ eſt vt eſſet
apl's: ſed ad hoc miniſteriū aptus
eſt iudicatus ſm̄ motū aīe ſue. Pri
matus etiā fugientē ſe deſiderat ꝛ
deſiderantē ſe horret. ꝯuerſatio ḡ
melior deſiderāda eſt: non dignior
gradus. Uolens ḡ dn̄s ꝛ duorū fra
trum zebedei ꝛ aliorū indignatio=
nem extinguere: introducit dr̄iam
inter pricipes mūdiales ꝛ eccleſia=
ſticos: oſ̄dens qꝛ primatus in xp̄o
nec ab aliquo appetendus eſt non
habēte: nec alteri inuidendus eſt
habēti: qꝛ principes mūdi iō ſunt
vt dn̄ent̄ minoribus ſuis: ꝛ eos ſer
uituti ſubijciāt ꝛ expoliēt: ꝛvſqꝫ ad
mortē eis vtant̄ ad ſuā vtilitatē et
gloriā. Principes autē eccl'ie ſiunt
vt ſeruiāt minoribus ſuis: ꝛ mini=
ſtrēt eis quecūqꝫ acceperūt a xp̄o:
vt ſuas vtilitates negligāt: ꝛ illorū
procurēt: ꝛ mori nō recuſent pro ſa
lute inferiorū. Primatū ergo eccle
ſie concupiſcere neqꝫ iuſtū eſt neqꝫ
vtile. Nullus ſapiēs vult vltro ſe
ſubijcere ſeruituti ꝛ periculo tali:
vt det rōnē pro oī eccl'ia: niſi forte
qui nō timet dei iudiciū: abutens
primatu ſuo eccleſiaſtico ſeculari=
ter: ita vt cōuertat illū in ſecularē.
Hiero. Deniqꝫ ſui ꝓponit exēplū
vt ſi dicta paruipēderēt erubeſce=
rent ad opa. vn̄ ſubdit. Sicut fili⁹
ho. non ve. mini. ſed miniſtrare.
Orige. Nā ꝛ ſi angeli ꝛ martha mi
niſtrauerūt ei: tn̄ nō ideo venit vt
miniſtret̄: ſed vt miniſtret. ꝛ tantū
creuit miniſtrās: vt impleret̄ qd̄ ſe
quit̄. Et daret alam ſuam redem=
ptionē ꝓ multis. ſ. qui crediderūt
in eū: daret inquā in mortē. Sꝫ qm̄
ſolus erat inter mortuos liber: et
fortior oī ptāte mortis: oēs ſequi ſe
volētes liberauit a morte. Eccl'ia=
rum ḡ principes imitari debēt xp̄ꝫ Exēplū platoꝝ.
acceſſibilē: ꝛ mulierib⁹ loquentē: ꝛ
pueris man⁹ iponentē: ꝛ diſcipulis
pedes lauātē: vt ipſi ſilr̄ faciāt fra
trib⁹. Nos aūt tales ſum⁹ vt ēt pn
cipū mūdi excedere videamur ſu=
perbiā: vel nō intelligētes. ꝛ ꝯtēnē
tes mādatū xp̄i: et querimus ſicut
reges acies precedentes: ꝛ terribi=
les nos et acceſſu difficiles: maxie

pauperibus exhibeinꝰ: nullā affa
bilitatē habētes vł habere ad nos
pmittentes. Chry. in omel. Quāto
cūq₃ ꝗ tu humiliatus fueris: nō po
teris tm̄ deſcēdere ꝗ̄tū dn̄s tuus.

¶ Et egrediētibꝰ illis ab hie
rico ſecuta eſt eū turba multa.
Et ecce duo ceci ſedentes ſecꝰ
viam audierūt quia ieſus trā-
ſiret: ⁊ clamauerunt dicentes.
Dn̄e miſerere noſtri fili dauid
Turba aūt increpabat eos vt
tacerēt. At illi magis clama
bāt dicentes. Dn̄e miſerere no
ſtri fili dauid. Et ſtetit ieſus ⁊
vocauit eos ⁊ ait. Quid vul-
tis vt faciaʒ vobis? Dicūt illi.
Dn̄e vt aperiātur oculi noſtri.
Miſertus aūt eorū ieſus teti-
git oculos eorū. Et cōfeſtim vi
derunt: ⁊ ſecuti ſunt eum.

¶ Chry. ſup Mat. Sicut teſtimōiū
ſtudioſi agricole eſt meſſis fecūda
ita aſſidui doctoris eſt documentū
eccłia plena. vn̄ ⁊ h̄ dr̄. Et egre. il.
ab hierico. ſecu. eſt eū tur. multa.
Neminē labor itineris impediuit:
q₂ amor ſpūalis fatigationē nō ſē-
Aurea ſentētia tit. Neminē paſſionū ſuarū recor-
datio retraxit: q₂ igrediebantur in
poſſeſſionē regni celeſtis. Uere eni
nō h₃ ſuper terrā qđ amet: ꝗ bonū
celeſte in veritate guſtauerit. Op-
portune aūt oblati ſūt añ faciē xp̄i
duo ceci: vt apertis oculis ꝗ̄ſi teſtes
ꝟtutis aſcēderēt cū eo i hierl'm. vn̄
ſequit̄. Et ecce duo ceci. Hi curren-
tiū ſtrepitū audiebāt ⁊ pſonas non
videbāt: nihil ſolutū hn̄tes de toto
corpe niſi voceʒ. Et iō q₂ pedibꝰ eū
ſeq̄ nō poterāt: voce ſeq̄bant̄. vnde
dr̄. Audi. q₂ ie. trā. ⁊ cla. dicentes.
Dn̄e miſerere nr̄i fili dauid. Aug.
de cō. euā. Hoc aūt factū marcꝰ cō
memorat: ſ₃ de vno ceco factū. Que
ita ſoluit̄ q̄ſtio: nā duorū cecorū q̊s
mattheus iterpoſuit: vnū fuiſſe in
illa ciuitate famoſiſſimū ex hoc fa-
tis appet: ꝙ ⁊ nomen eiꝰ ⁊ p̄ris eiꝰ
marcus cōmemorauit. Barthimeꝰ
em̄ timei filiꝰ ex aliqua magna fe-
licitate deiectus notiſſime fuit: qui
nō ſolū cecꝰ: verū ēt mēdicus ſede-
bat. Hinc eſt ꝗ ꝙ ip̄m ſolū voluit cō
memorari marcꝰ: cuiꝰ illuminatio
clarā famā huic miraculo ꝯpara-
uit: ꝗ̄ erat illiꝰ nota calamitas. Lu
cas vero ꝗ̄uis oīno codē mō factū:
tn̄ in alio ceco itelligendus eſt par
cōmemorare miraculū. Ille q̇ppe
hoc factū dicit: cuʒ appropinquaret
hierico: alij cū egrederet̄ ab hieri-
co. Seq̄tur Tur. aūt icre. eos vt ta
cerēt. Chry. ſup. Mat. Uidebāt em̄
ſordidas veſtes: ⁊ nō ꝯſiderabant
ꝯſcie claritatem. Ecce fatua ſapia
hoīum. exiſtimabāt em̄ iniuriā pa
ti magnos ſi a pauperibꝰ honoret̄.
Quis em̄ pauper auſus eſt diuitē
publice ſalutare? Orige. Uel ſilen-
tiū nō cauſa honoris exigūt: ſed ꝙ
acerbe a cecis audiebāt ꝙ negabāt
.ſ. dn̄m eſſe dauid filiū. Orige. Uel
qui crediderant icrepabāt eos: vt
nō appellarent eū contēptibili no
mine filiū dauid: ſ₃ potiꝰ dicerēt. Fi
li dei miſerere nr̄i. Hyla. Inuitabā
tur aūt magis vetiti ꝗ̄ ꝯpeſcebant̄
fides em̄ q̄n vetat̄ magis accendit̄.
⁊ iō in piculis ſecura eſt: ⁊ in ſecuri
tate piclitat̄. vn̄ ſequit̄. At illi ma-
gis cla. dicentes. Miſe. no. filij dd.
Prio em̄ clamabant: q₂ ceci erant.
Scđo magis clamabāt: q₂ vetaban
tur ad lumē accedere. Chry. hom.
Xp̄s aūt pmittebat eos vetari: vt
plus eorū deſideriū appereret. Hic
aūt diſce: qm̄ ſi abiecti fuerimꝰ cuʒ
ſtudio accedentes ad deum. p noſi
ipſos aſſeq̄mur qđ petimꝰ. Seq̄t̄.
Et ſte. ie. ⁊ vo. eos ⁊ ait. Quid vul.
vt fa. vo. Hie. Ideo āt ſtetit ieſus
q₂ ceci ꝗ pergerēt ignorabāt. Młte
fouee erant in hierico: młte rupes
⁊ p̄rupta in pfundū ꝟgentia. iccir-
co dn̄s ſtat: vt venire poſſint. Orig.
Uel ieſus nō ptrāſit: ſed ſtat: vt ſtā
te eo nō trāſfluat bn̄ficiū: ſ₃ q̄ſi de
fōte ſtāte miſericordia defluat vſq₃
ad eos. Hiero. Uocari auteʒ iubet

ne turbe prohibeant: ⁊ interrogat
quid velint: vt ex reſponſione eorũ ma-
nifeſta debilitas appareat: ⁊ virtus
ex remedio cognoſcat. Chry. ſup.
Mat. Vel iterrogabat ꝓpter fidẽ vt
Xpus fi- lius dd. dũ ceci xp̄m filiũ dei ꝯfitent: cõfun
dant videntes: qui eũ tm̄ hoiẽ pu
tant. Dñm quidem xp̄z vocauerat:
⁊ verũ dixerant. Sʒ dicẽtes filiũ dd
diſſipabant qd bene cõfeſſi fũt: nã
abuſiue ⁊ hoies dñi dicũt. vere aũt
nemo dñs niſi deus. Cũ ergo dicũt.
Domine fili dauid: abuſiue xp̄m
ſm holem honorant. Si aũt ſolum
modo dñm dicerent: deitatem confi
terent. iõ iterrogat. Quid vultis?
Tunc illi iã nõ dixerunt. Dñe fili
dauid ſed tm̄ dñe. Sequit̃ eñ dicũt
illi. Dñe vt aperiant̃ oculi nr̄i. Fi-
lius eñ dauid cecos illuminare nõ
põt. fili⁹ dei põt. Quãdiu ḡ dixert.
Dñe fili dauid: ſuſpẽſa eſt ſanitas.
Mox aũt vt dixerũt dñe: infuſa eſt
ſanitas. Sequit̃ enim. Miſertus
aũt eorũ ieſus tetigit oculos eorũ
⁊ confeſtim viderũt. Tetigit aũt vt
homo carnaliter: ſanauit vt deus.
Hiero. Preſtat eñ artifex qd natu
ra non dederat: aut certe qd debili
tas tulerat mia donat. Chry. 1 om.
Hi aũt ſicut ante dationẽ fuerũt ꝑ
ſeuerãtes: ita ⁊ poſt donationẽ non
fuerũt igrati. Chry. ſup. Mat. Bonũ
ei mun⁹ obtulerũt xp̄o ſanati. Seq
tur eñ. Et ſecuti ſunt eum. Hoc eñ
deus a te requirit ſm prophetam:
ſollicitum te ambulare cum domio
deo tuo. Hiero. Hi ḡ in hierico con
tracti ſedebãt nec clamare tm̄ no-
uerant: poſtea ſequũtur ieſum: nõ
tã pedibus q̃ virtutibus. Raba.
Hierico aũt que interpretatur lu-
na: defectum noſtre mutabilitatis
ſignificat. Orige. Myſtice autẽ hie
Allego- rica ex- poſitio. rico intelligitur mundus in quem
xp̄s deſcendit. Qui autẽ ſunt i hie
rico exire neſciunt de ſapiẽtia mũ-
di. niſi viderint non ſolũ ieſuʒ exeũ
tem de hierico: ſed etiam diſcipu-
los eius. Hec ergo videntes ſecute
ſunt eum turbe multe: mundum et
mundana omnia contẽnentes; vt

xp̄o duce aſcendant in hierl'm ce-
leſtem. Duos cecos poſſumus dice
cere iudã ⁊ iſrael: qui ante xp̄i ad-
uentum ceci fuerunt: qꝛ non vide-
bant verbum verum qd erat in le-
ge ⁊ ꝓphetis: tñ ſedentes ſecus viã
legis ⁊ ꝓphetaꝝ: ⁊ ſm carnem tm̄ i
telligentes: clamabant tm̄ ad eũ q̃
factus eſt ex ſemine dauid ſm car-
neʒ. Hiero. Vel duos cecos pleriq̃
phariſeos ⁊ ſaduceos itelligũt. Vel
aliter. Duo ceci ſedẽtes iuxta viã
ſignificat de vtroq̃ ꝓplo quoſdam
iã coherẽtes ꝑ fidem diſpenſationi
tꝑali: ſm quã xp̄s via eſt: ⁊ deſide-
rantes illuminari. i. aliquid dever
bi eternitate itelligere: qd trãſeun
te ieſu impetrare cupiebant. i. per
meritum fidei qua creditur filius
dei ⁊ natus homo ⁊ paſſus propter
nos. per hanc eñ diſpenſationẽ q̃ſi
tranſit ieſus: qꝛ actio tꝑalis ẽ. opor
tebat aũt vt tm̄ clamarent: donec
reſiſtentis ſibi turbe ſtrepitũ vin-
cerent. i. tam ꝑſeuerando animuʒ
intenderent orando atq̃ pulſando
quouſq̃ cõſuetudinem deſideriorꝝ
carnaliũ: que tanq̃ turba obſtre-
pit cognitioni lucem ṽitatis eter-
ne videre conanti: vel ipſam homi
nũ carnalium turbam ſtudia ſpiri
tualia impedientẽ fortiſſima inten
tione ſuparent. Augu. de ver. do.
Bonos eñ xp̄ianos volentes face
re p̄cepta dei: xp̄iani mali ⁊ tepidi
prohibent: clamãt tñ illi nõ deficiẽ
tes. cum eñ quiſq̃ xp̄ian⁹ cepit bñ
viuere: mũdũq̃ cõtemnere: in ipſa
ſui nouitate patitur reprehenſores
frigidos xp̄ianos: ſʒ ſi ꝑſeuerauerint
ipſi iam obſequentur qui añ
ꝓhibebãt. Augu. de. q. euã. Itaq̃
audiens ieſus. qꝛ pulſanti aperiet:
ſtans eos tangit: ⁊ illuminat. qꝛ eñ
fides incarnationis tꝑalis ad eter
na itelligenda nos p̄parat: trãſeũ
te ieſu admoniti ſunt vt illumina-
rentur: ⁊ ab eo ſtante illuminati ſũt
tꝑalia eñ tranſeunt eterna ſtant.
Chry. ſuper. Mat. Quidã iterpre-
tant̃ duos cecos gentiles: vnus ex
cham: alius ex iaphet: q̃ ſecũdũ ioſ

ſedebant.i.iuxta ꝟitatẽ conuerſa
bant:ſed veritatẽ iuenire nõ pote-
rãt:vel ſm rõnẽ ꝟbi cõſiſtentes:q̃:
noticiã ꝟbi nõdũ acceperãt. Rab.
Agnita autem fama nois xp̃i ꝑtici
pes ei⁹ fieri q̃rebãt ꝯdicebãt multi
ꝑmo iudei vt in actib⁹ legim⁹.dein
de ẽt gentiles ꝑſecutione inſtabãt
nec tñ eos qui erant ad vitã ꝑordi-
nati:ſalute priuare valebãt.Chry.
ſuꝑ mat. Cõſequẽter aũt gentium
oculos mentis tetigit ieſus: dans
eis grãm ſpũſſancti:que illumina
Morali tas. te ſecute ſunt eũ operibus bonis.
Orige.et nos ergo ſedentes iuxta
ſcripturarũ viã: ⁊ intelligentes in
quib⁹ ceci ſumus:ſi ex affectu pe-
tierimus:tanget oculos aiarũ no-
ſtraꝝ ⁊ recedet a ſẽſib⁹ nr̃is tenebra
ignorã tie:vt eũ videam⁹ ⁊ ſeq̃mur
q̃ dedit nobis poſſe videre: ꝑꝑ ni
hil aliõ: niſi vt eũ ſeq̃mur. Ca.xxi.

ET cũ appropinq̃ſ-
ſent hierosolymis
⁊ veniſſẽt betpha
ge ad montem oli
ueti:tũc ieſus mi-
ſit duos diſcipulos dicẽs eis.
Ite in caſtellum qđ ꝯtra vos
eſt:⁊ ſtatim iuenietis aſinã al-
ligatã ⁊ pullũ cũ ea ſoluite et
adducite mihi. Et ſiq̃s vobis
aliq̃d dixerit dicite:q̃ dñs his
opus hꝫ: ⁊ confeſtim dimittet
eos. Hoc aũt factũ ẽ:vt adim-
pleret: qđ dictũ eſt ꝑ ꝓphetaꝫ
dicẽtẽ. Dicite filie ſyõ:ecce rex
tu⁹ venit tibi mãſuetus ſedẽs
ſuꝑ aſinã:⁊ pullũ filiũ ſubiuga
lis. Eũtes aũt diſcipuli fecerũt
ſicut ꝑcepit illis ieſus. Et ad-
duxerũt aſinã ⁊ pullũ ⁊ iposue
rũt ſuꝑ eos veſtimẽta ſua:⁊ cũ
deſuꝑ ſedere fecerũt. Plurima
aũt turba ſtrauerũt veſtimẽta
ſua i via. Alij aũt cedebãt ra-
mos de arborib⁹: ⁊ ſternebãt i
via turbe aũt que ꝑcedebãt et
q̃ ſeq̃bant: clamabãt dicẽtes.
Oſanna filio dd: bñdict⁹ q̃ ve
nit i noie dñi oſanna i excelſis.

¶Remi. Narrauit ſuꝑi⁹ euãgeli-
ſta dñm egreſſũ a galilea ⁊ cepiſſe
aſcẽdere hieroſolymã. Poſtq̃ ergo
narrauit q̃d in via geſſerit i icepta
intẽtiõe ꝑſeuerãs dicit. Et cum ap
propinq̃ſſẽt hieroſoly.⁊ve.betpha.
Betphage viculus fuit ſacerdotuꝫ
ſitus in latere mõtis oliueti:diſtãs
vno miliario a hierl'm.ſacerdotes
eñi q̃ ꝑ certos dies i tẽplo deſeruie
bant completo officio vicis ſue:il-
lic diuertebant ad manẽdũ.ſil'r ⁊ il
li q̃ accipiebãt officiũ illuc diuerte Betphage iter ſabbati
bãt q̃ ꝑceptũ fuit i lege vt nullus
dieb⁹ ſabbatorũ plus q̃ mille paſ
ſus icederet. Orige. Un̄ ⁊ interꝑtat
betphage dom⁹ maxillarũ:qm̃ ma
xilla ꝓpria erat pars ſacerdotum
in lege. Seq̃t. Tũc ie.mi. duos di.
Chry. ſuꝑ Mat. Nõ dixit diſcipl'is
dicatis. Dñs tuus his opus hꝫ:vel
dñs veſter vt intelligant q̃ ipſe ſit
ſol⁹ dñs:nõ ſolum aialiuꝫ ſꝫ oium
hoium.nã ⁊ peccatores ꝯditiõe q̃-
dẽ ſui ſunt:volũtate aũt ſua diabo
li. Chry. in omel'. Neq̃ paruũ eniꝫ
exiſtimes qđ factũ eſt.q̃s eñi ſua ſit
dñis iumẽtorum nõ velle ꝯdicere:
volẽtes ſilere ⁊ cõcedere:⁊ in hoc di
ſcipl'os erudit:qm̃ poterat ⁊ iude-
os ꝓhibere:ſꝫ noluit:ſꝫ ⁊ docet vt qđ
cũq̃ petitũ fuerit darent. ſi eñi qui
ignorabant xp̃m:ita cõceſſerũt:mul
to magis diſcipulos ꝯuenit oibus
dare.qđ aũt dicit. Et cõfeſti dimit
tet eos Chry. ſuꝑ Mat. Intelligen
dũ eſt q̃ aial poſtq̃ ingreſſum eſt
i hieruſalẽ ad dñm ſuũ remiſſũ eſt
xp̃o. Glo. Uel dñs iumẽtorũ cõfeſti
dimittet eos in dñi ſeruitio manci-
pandos. Adhibet autẽ huic facto
prophete teſtimoniũ: vt appareat
dñm oia que de ip̃o ſcripta erãt in
pleſſe: ſed inuidia cecatos ſcribas
⁊ phariſeos ea que ipſi legebãt in
telligere noluiſſe. ⁊ iõ ſequit. Hoc
aũt totũ factum eſt.vt adim.qđ di.

eſt per ꝓphe.dicentē.ſ. zachariã.
Chry.ſuper Mat. Sciēs em̄ ꝓphe
ta maliciã iudeorū: q2 ꝯtradicturi
erant xp̄o aſcendenti in templū: p̄=
monuit vt per hoc ſignuz cognoſcerēt
regem ſuū dicens. Dicite filie ſyon
Raba. Filia ſyō hyſtorialr̄ dr̄ hie=
ruſalē ciuitas: q̄ ſita ē in mōte ſyō
myſtice aūt eſt eccl'ia fideliū ptinēs
ad ſupnã hierl'm. Chry. ſup Mat.
Ecce oñdētis verbū.i.carnali aſpe
ctu: ſʒ ſpūali itellectu opa v̄tutū ei⁹
aſpicite. Añ tēpora quidē multi di
cebant. Ecce: vt oñderet q2 ille de q̄
loq̄batur anteꝙ̄ naſcerek iã erat.
Rex tuus. Cū g̃ videritis eū nolite
dr̄e. Nō hēmus regē niſi ceſarem.
Venit tibi. Si itellexeris: vt ſaluet
te: ſi nō intellexeris: venit ꝯ te. Mã
ſuetus. Nō vt ꝓpter potētiã time=
rek: ſʒ vt ꝓpter manſuetudinē ama
retur. vnde nō ſedet i curru aureo
p̄cioſa purpurea fulgens: nec aſcē
dit ſup feruidum equum diſcordie
amatorē ꝛ litis: ſʒ ſup aſinã tranq̄l
litatꝫ ꝛ pacis amicã. vñ ſequik. Se

Concordia euãgeliorū

dens ſup aſi. ꝛ pul. fi. ſubiu. Augu.
de cō. euã. In hoc aūt teſtimōio ꝓ
phetico aliq̄nto diuerſa ē euãgeli
ſtaꝝ locutio. H em̄ matthe⁹ ſic adhi
bet vt aſinam dicat cōmemoraſſe
ꝓpham. nō aūt ita ſe hʒ vl' qđ ioã=
nes iterponit: vel codices eccl'iaſti
ce iterp̄tatiōis. lxx. Cuius rei cau=
ſa mihi vr̄ ꝙ mattheus hebrea lin
gua phibek euãgeliū cōſcripſiſſe.
Manifeſtū eſt aūt iterp̄tationē illã
que dr̄. lxx. in nonnullis al'r ſe hr̄e
ꝙ̄ iuenīūt in hebreo q̄ eã liguã no=
uerūt ꝛ q̄ iterp̄tati ſūt ſingl'i eoſdē
libros hebreos. Hui⁹ ãt diſtãtie cã
ſi q̄rak nihil ꝓbabili⁹ eſtimo ꝙ̄ eos
lxx. eo ſpiritu iterp̄tatos: quo ꝛ illa
q̄ interpretabantur dicta fuerant:
quod ex ipſa eorum mirabili que
predicak conſenſione firmatuz eſt.
ergo ꝛ ipſi nonnulla in eloquio va=
riando ꝛ volūtate dei cuius verba
erant nō credēdo nihil aliud demō
ſtrare voluerunt: ꝙ̄ hoc ipm̄ in euã
geliſtaꝝ cōcordia quadam diuerſi
tate narratur: qua nobis oſtendik
non eſſe mendaciū: ſicut quiſꝙ̄ ita
diuerſo modo aliquid narret vt ab
eius volūtate cui ꝯſentiendum eſt
non recedat: qđ noſcere in morib⁹
vtile eſt propter cauēda mendacia
ꝛ ipſi fidei ne putemus quaſi cōſe=
cratis ſonis ita muniri veritatem
tanꝙ̄ de⁹ nobis quēadmodū ipam
rem: ſic v̄ba q̄ ꝓpter illū ſunt dicen
da cōmendet: cū potius ita res ſer
mōib⁹ ꝓferak: vt iſtos oīo q̄rere nō
deberem⁹: ſi rē ſine his noſſe poſſe=
mus: ſicut illã nouit de⁹: ꝛ in eo an=
geli ei⁹. Sequik. Eun. aūt diſcipuli
fece. ſicut p̄ce. il. ie. ꝛ ad aſi. ꝛ pul.
Ceteri aūt euangeliſte de aſina ta=
cent. Nō deberet aūt pmouere lecto
reʒ nec ſic matth⁹ d̄ pullo tacuiſſet
ſicut illi de aſina tacuerūt: ꝙ̄to mi=
nus moueri opʒ: qi vnus ita cōme=
morauit aſinam de qua ceteri ta=
cuerunt: vt tamen pullum non ta=
ceret de quo illi dixerunt vbi enim
vtrūꝙ̄ poteſt intelligi factum nul=
la repugnantia eſt nec ſi aliud cō=
memoraret: ꝙ̄to minus vbi vnus
vnum: alius vtrumꝙ̄. Seq̄k. Et
impoſuerunt ſuper ea veſti. ſua et
eum deſuper ſe. fe. Hiero. Sed vi=
detur ꝙ ſuper vtrumꝙ̄ animal in
paruo itineris ſpatio dominus ſe
dere nequierit. ergo cum hyſtoria
aut impoſſibilitatem habeat aut
turpitudinem: ad altiora tranſmit
timur. id eſt ad myſticum ſenſum.
Remi. Licet potuerit fieri vt ſuper
vtrūꝙ̄ animal dominus ſederit.
Chry. in oſū. Mihi auteʒ videk ꝙ
non propter myſterium ſolum ſup
aſinã ſedit: ſʒ ꝛ mēſurã nobis ſapie
tribuēs demōſtrat.ſ. ꝙ nō ſup eq̄s
ferri neceſſe ē: ſʒ ſufficit aſino vti: ꝛ
eo ꝙ neceſſitatis ē eſſe cōtentū. In
terroga autem iudeos q̄s rex ſup
aſinam delatus intrauit hieroſoly
mam: ſed nō vtiꝙ̄ aliū hn̄t dicere:
niſi iſtum ſolum. Hiero. Turbe er=
go. que egreſſe fuerant de hierico
et ſecute ſaluatorem: ſuppoſuerūt
veſtimenta ſua ꝛ ſtrauerunt viam
ramis arborum. ꝛ ideo ſequitur.
Plu. autem tur. ſtra.. veſtimē. ſua

in via.pedibus aſini.nec vbi offendat in lapidē:nec calcet ſpinas: nec labat in foueā.Sequit̄.Alij autem cede.ra.de arbo.⁊ ſter.in via de arborib⁹.ſ.fructiferis q̄bus mons oliueti cōſitus eſt.Cūq; ope cūcta feciſſent:vocis quoq; tribuūt teſtimoniū.vñ ſequit̄.Turbe aūt que p̄ce. ⁊ ſeq̄.cla.di. Oſan.fi.da.Quid aūt ſignificet oſanna:nūc pſtringā breuiter.In centeſimo.xvij.pſalmo.q̄ māifeſte de aduentu ſaluatoꝛ ſcriptus eſt:iter cetera hoc quoq; legimus.O dñe ſaluū me fac:o dñe bñ pſperare.Bñdictus q̄ venturus es in noīe dñi.Pro eo q̄d in.lxx.habet̄ iterp̄etib⁹.O dñe ſaluū me fac:in hebꝛeo legimus.Anna adonay oſianna.Q̄d manifeſtius eſt interp̄etat⁹ Symmachus dicens:Obſecro dñe ſaluū me fac. Nemo ergo putet ex duobus verbis greco.ſ.⁊ hebreo ſermonē eſſe cōpoſitū:ſed totū hebꝛaicū eſt.Remi. Et eſt cōpoſit⁹ ex integro ⁊ corrupto.Oſi enim latine dr̄ ſalua ſiue ſaluifica.Anna vo apud illos interiectio eſt obſecrantis.nā ſicut apud illos ab obſecrante dr̄ anna:ſic apud latinos a dolente dr̄ heu.Hiero.Significauit.n. q̄ aduent⁹ xp̄i ſalus mūdi ſit. vñ ſeq̄tur.Bñdict⁹ q̄ vēit in noīe dñi. Saluatoꝛe quoq; idiōm in euāgelio cōprobāte.Ego inq̄t veni in noīe patris mei.Remi.Q.ſ. in olb⁹ bonis operib⁹ nō ſuā:ſed pr̄is gl'iam queſiuit.Glo.Et eſt ſenſus: Bñdict⁹.i. glorioſus ſit:Qui venit.i.icarnat⁹ eſt.In noīe dñi.i.patris: eū glorificando.Iterū repetunt. Oſanna.i. ſalua obſecro.⁊ determinant vbi ſe vellēt ſaluari.In altiſſimis.i. in celeſtibus.nō in terrenis . Hiero.vel p hoc q̄d iungit̄ Oſanna.i. ſalus in excelſis:pſpicue oñdit̄ q̄ aduētus xp̄i non tantū hoīs ſalus ſed totius mundi ſit:terrena iungens celeſtibus.Orige.Uel humanā q̄dez xp̄i diſpēſationem laudāt in eo q̄ dicebant.Oſanna filio dauid bñdictus q̄ venit in noīe dñi. Reſtitutionem autem eius in ſcā:in eo q̄ dicebāt.

Interp̄tatio varia ſup oſanna.

Oſanna i excelſis.Chry.ſup Mat. Oſanna ēt quidā interp̄etant̄ gloriam.alij vo redemptionē. Nam ⁊ gl'ia illi debet̄:⁊ redēptio illi conuenit q̄ oēs redemit.Hyla.Laudationis eni verba redēptionis in eo exp̄miſit ptātē.filiū aūt dauid nūcupant in quo agnoſcerent eterni regni hereditatē.Chry.Nunq̄ autē antea dñs ſibi adhibuit miniſteria iumentoꝛū:nec ramoꝛū virentia circa ſe oꝛnamēta pſtituit: niſi mō qñ hierl'm vt pateret̄ aſcēdit . Excitauit enim videntes vt facerēt q̄d prius volebāt.ergo poteſtas eis data eſt nō mutata volūtas.Hiero. Myſtice aūt appꝛopinquat dñs hieroſolymis egrediēs de hierico:turbis inde eductis q̄ plurimis:q2 magnus magnis ditatus mentib⁹ ſalute credentiū rediens:ingredi cupit vrbē pacis ⁊ locū viſionis dei. Et venit betphage.i.ad domū maxillaꝝ q̄ cōfeſſionis poꝛtabat typū:erat ſitus in monte oliueti vbi eſt lumen ſcie laboꝛū ⁊ doloꝛū req̄es. Per caſtellū enim q̄d ɔ̄ aplos erat mundus iſte deſignat̄.ɔ̄ aplos enim erat:nec lumen doctrinarū volebat accipere. Remi.Dñs ergo de monte oliueti diſcipulos ad caſtellum miſit:q2 de p̄mitiua eccl'ia p̄dicatores in mundū direxit.Duos q̄ppe miſit pp̄ter duos oꝛdines p̄dicatoꝝ quos manifeſtat apl's dicens.Qui opatus eſt petro in aplatū circūciſiōis operatus eſt ⁊ mihi inter gentes : ſiue q2 duo ſunt p̄cepta charitatis: ſiue p̄pter duo teſtamēta:ſiue pp̄ter lr̄as ⁊ ſpiritū.Hiero.Scire pp̄ter theoricā ⁊ practicā.i.ſciam ⁊ opa.Aſina aūt iſta q̄ ſubiugalis fuit ⁊ edomita ⁊ iugum legis traxerat:ſynagoga intelligit̄.Pullus aſine laſciu⁹ ⁊ liber gētiū pp'ls.Iudea.n. ſm̄ deū mater eſt gentiū.Raba. Uñ mattheus ſol⁹ q̄ iudeis euangeliū ſcripſit aſinā dño refert adductā:vt eidem ēt genti hebꝛee ſi peniteat nō deſperandam monſtret eſſe ſalutē. Chry.ſuper Mat.Propter quaſdā aūt ſimilitudines aialibus aſſimilati

Anagogica expoſitio.

ſunt hoies dei filiũ nõ cognoſcẽtes
Eſt.n.aial imundũ: ꝛ pre ceteris pe
ne iumẽtis magis irrõnabile ꝛ ſtul
tũ ꝛ infirmũ ꝛ ignobile ꝛ oneriferũ.
Sic fuerũt hoies ante xp̄i aduentũ
paſſionib⁹ diuerſis imundi: irrõna
biles verbi rõne carentes: ſtulti ꝓ
pter dei cõtemptũ: infirmi ſm aiaꝫ:
ignobiles: qꝛ obliti generationis ce
leſtis facti fuerãt ſerui paſſionum
ꝛ demonũ: oneriferi: qꝛ ſufferebant
ſarcinã erroris a demonib⁹ vel pha
Allego-rica ex-poſitio. riſeis impoſitã. Ligata autẽ erat
aſina.i.dyabolici erroris vĩculo im
pedita: vt nõ haberet libertatẽ eun
di quo vellet. nã anteꝗ̃ peccemus:
liberũ habemus arbitriũ ſeq̃ volũ
tatẽ diaboli an nõ. Qđ ſi ſemel pec
cãtes obligauerim⁹ nos opib⁹ ei⁹:
iam noſtra virtute euadere nõ poſ
ſumus: ſꝫ ſicut nauis fracto guber
naculo illuc ducit̃ vbi tẽpeſtas vo-
luerit: ſic ꝛ hõ diuine grẽ auxilio ꝑ-
dito ꝑ pctm̃ nõ qđ vult agit: ſed qđ
diabolus vult. Et niſi deus valida
manu miſericordie ſue ſoluerit eũ:
vſqꝫ ad mortẽ in peccatoꝝ ſuorũ vin
culis permanebit. ꝛ iõ dicit diſcipu
lis. Soluite.ſ. per doctrinã vr̃am ꝛ
ꝑ miracula vr̃a: qꝛ oẽs iudei ꝛ gen-
tes ꝑ apoſtolos ſunt libati. Et ad-
ducite mihi.i.ad gloriã meaꝫ illos
cõuertite. Orige. Vñ ꝛ aſcẽdẽs in ce
luꝫ iuſſit diſcipulis ſuis vt ſoluerẽt
peccatores dans eis ſpiritũſanctũ.
Abſoluti aũt ꝛ ꝓficientes: ꝛ nutriti
verbi diuinitate digni habentur re
mitti in locuꝫ ex quo erant aſſum-
pti non iam ad opera priora: ſed vt
predicarẽt eis filiũ dei: ꝛ hoc eſt qđ
ſignificat dicẽs: Et ꝯfeſtim di.eos.
Hyla. Vel ꝑ aſinã ꝛ pullum duplex
vocatio ex gentibus oſtditur. Erãt
n.ſamaritani ſub quadã obſeruan
tie ſue cõſuetudine ſeruientes ꝛ fe
roces: qui.ſ. ſignificant̃ ꝑ aſinam.
erant ẽt indomite gẽtes. ꝛ feroces:
q̃.ſ. ſignant̃ per pulluꝫ. Igitur duo
mittunt̃ vt ſoluant ligatos erroris
vinculis. per philippũ.n. ſamaria
credit. per petruꝫ cornelius chriſto
tanꝗ̃ primitie gentium adductus

eſt. Remi. Sicut autem tunc dictuꝫ
eſt apoſtolis. Siquis vobis aliq̃d
dixerit: dicite: qꝛ dñs his opus ha-
bet: ſicut nunc predicatorib⁹ eſt pre
ceptum vt ſi aliquid aduerſitatis
obſtiterit a predicando non ceſſa-
rent. Hiero. Veſtis autẽ apoſtolica
que iumẽto ſupponit̃. vel doctrina
virtutũ vel diſcretio ſcripturarũ in
telligi poteſt: ſiue eccleſiaſticorum
dogmatũ varietates: q̃bus niſi ani
ma inſtructa fuerit ꝛ ornata: ſeſſorẽ
habere dñm nõ meret̃. Remi. Dñs
aũt ſuꝑ aſellũ ſedens hieroſolymã
tẽdit: qꝛ preſidẽs ſancte eccleſie vel
aie fideli: ꝛ eã in hoc ſeculo regit: ꝛ
poſt hãc vitã ad viſionẽ celeſtis pa
trie itroducit. Apl'i aũt ꝛ ceteri do-
ctores veſtimẽta poſuerunt ſuꝑ aſi
nam. qꝛ gl'iaꝫ quã acceperũt a xp̄o:
gẽtibus dederunt. Turba aũt veſti
menta ſternebat in via: qꝛ creden-
tes ex circũciſione gloriã: quã habe
bant ex lege cõtẽnebãt. Ramos aũt
de arborib⁹ ꝑcidebãt: qꝛ ex ꝓphis
acceperũt exẽpla de xp̄o: q̃ſi de ar-
boribus virentib⁹. Vel turba q̃ ve-
ſtimenta ſtrauit in via: ſignificant Allego-rica ex-poſitio.
martyres qui veſtimẽta ſua.i.cor-
pora q̃ tegumẽta ſunt aiarũ: ꝓ xp̄o
ad martyriũ tradiderũt. Vel ſigni-
ficant̃ illi q̃ corpora ſua ꝑ abſtinen-
tiã domant. Illi aũt ramos arborũ
ꝑcidunt qui dicta ꝛ exẽpla ſanctorũ
patrũ querũt ad ſuam vel filiorum
ſalutem. Hiero. Qđ aũt ait. Turbe
aũt q̃ precedebant ꝛ que ſequeban
tur. vtrũqꝫ ppl'm oſtendit ꝛ qui añ
euangelium: ꝛ qui poſt euangeliuꝫ
dño crediderunt: conſona ieſum cõ
feſſionis voce laudarunt. Chry. ſu
per matth. Et illi quidem prophe-
tantes de xp̄o venturo clamauerũt:
hi aũt laudantes clamant de aduẽ
tu chriſti iam adimpleto.

¶ Et cum intraſſet hieroſoly-
mam: cõmota eſt vniuerſa ciui
tas dicens. Quis eſt hic. Po-
puli autem dicebãt: Hic eſt ie-
ſus ꝓpheta a nazaret galilee.
Et intrauit in templum dei: ꝛ

eiſciebat oēs vendētes ⁊ ementes in tēplo: ⁊ mēſas nummulariorū: ⁊ cathedras vēdentiū columbas euertit. ⁊ dicit eis. Scriptū eſt: dom⁹ mea domus orōnis vocabitur: vos autē feciſtis illā ſpelūcā latronū. Et acceſſerūt ad eū ceci ⁊ claudi in tēplo: ⁊ ſanauit eos. Videntes aūt principes ſacerdotum ⁊ ſcribe mirabilia que fecit: ⁊ pueros clamātes in templo ⁊ dicētes: oſanna filio dauid: indignati ſunt ⁊ dixerunt ei. Audis qd̄ iſti dicunt? Jeſus autē dixit eis. Utiqꝫ. Nūqꝫ legiſtis: qꝛ ex ore infantium ⁊ lactētiū perfeciſti laudem?

¶ Hiero. Introeunte ieſu cū turba tota hieroſolymorū ciuitas cōmouet: mirās frequētiā: neſciēs veritatē. vn̄ dr̄. Et cū itraſ. hieroſo. cōmo. ē vni. ciui. di. Quis ē h? Chry. ſup mat. Merito aūt cōmouebant̄ vidētes rē mirabilē: hō laudabat̄ q̄ſi deus: ſꝫ deus laudabat̄ in homine. Puto aūt ꝙ nec ipſi q̄ laudabāt ſciebāt qd̄ laudabāt: ſꝫ ſp̄us ſubito ingreſſus in eos veritatis v̄ba fundebat. Orige. Sꝫ ⁊ q̄n itrauit ieſus hieroſolymā veterani admirātes virtutes celeſtes dicebāt. Quis eſt iſte rex glorie? Hiero. Alijs aūt vel ambigentib⁹ vel interrogātib⁹ niſi plebecula ꝯfitet̄. vn̄ ſequit̄. Ppl'i āt dicebāt. Hic eſt ieſus ꝓpheta a nazareth galilee. A minorib⁹ incipiūt vt ad maiora ꝑueniant: ꝓphetā. n. dicunt quē moyſes ſui ſimilē dixerat eē venturū. A nazareth aūt galilee: qꝛ ibi educat⁹ fuerat: vt flos cāpi nutriret̄ in flore virtutū. Raba. Notādū aūt ꝙ hic introit⁹ eius in hieruſalē fuit ante quinqꝫ dies paſche. Narrat. n. Joānes ꝙ ante ſex dies paſche venerit in bethaniā ⁊ in craſtinum aſino ſedens: venerit in hieruſalē. vbi notanda eſt concordia nō ſolū in rebus. ſꝫ ēt in tꝑibus veteris ⁊ noui teſti. Decima n. die menſis primi agnus q̄ in paſcha imolaretur: domum introduci iuſſus eſt: qꝛ ⁊ dn̄s decima die eiuſdē mēſis: hoc eſt an̄ q̄nqꝫ dies paſche ciuitatē: in qua pateret̄: erat ingreſſurus. Sequit̄. Et intrauit ieſus in tēplum dei. Chry. ſup matt. Hoc erat ꝓprium boni filiū vt ad domum curreret p̄ris ⁊ illi honorem redderet: ⁊ tu imitator xp̄i fact⁹ cū igreſſus fueris in aliquā ciuitatē ꝑ̄mo ad eccleſiā curras. hoc ēn erat boni medici: vt ingreſſus ad infirmam ciuitatē ſaluādā: primum ad originē paſſionis intēderet. nam ſicut de tēplo omne bonū egreditur: ita de tēplo oē malū ꝓcedit. ſi. n. ſacerdotiū integrū fuerit: tota eccleſia floret: ſi aūt corruptū fuerit tota fides marcida eſt: ſicut. n. cū videris arborē pallētib⁹ folijs intelligis qꝛ vitiū hꝫ in radice: ſic cū videris ppl'm idiſciplinatū: ſine dubio cognoſce: qꝛ ſacerdotiū eius nō eſt ſanū. Sequit̄. Et eijciebat oēs vendētes ⁊ emētes. Hiero. Sciēdū q̄dē eſt ꝙ iuxta mādata legis in venerabili toto orbe tēplo dn̄i: ⁊ de cūctis pene regionib⁹ iudeorum illuc ppl'o cōfluente: inumerabiles imolabant̄ hoſtie maxie feſtis diebus taurorꝫ: arietū: hircorꝫ: pauperib⁹ ne abſqꝫ ſacrificio eēnt pullos colūbarū ⁊ turtures offerētib⁹. Accidebat aūt vt q̄ de longe venerāt victimas nō haberēt: excogitauerūt igitur ſacerdotes quō predā de ppl'o facerent: ⁊ oīa alalia quibus opus erat ad ſacrificia vēdebāt: ⁊ vt venderēt nō habentibus: ⁊ vt ipſi rurſus ēpta ſuſciperēt. hāc ꝗ ſtrophā i. fraudē ſe in diuerſa vertentē crebro venientiū inopia diſſipabat: q̄ indigebant ſumptibus: ⁊ non ſolū hoſtias nō habebant: ſed nec vnde emerent. Poſuerunt itaqꝫ nūmularios qui mutuam ſub cautione darent pecuniam: ſed qꝛ erat lege preceptū vt nemo vſuras acciperet: ⁊ prodeſſe nō poterat pecunia fenes

Concordia legꝭ ⁊ euāgelij.

Auaricia ſacerdotum.

rata q̄ cōmodi nihil hr̄et:⁊ interdū
pderet:forte excogitauerūt ⁊ aliam
thechuyn.i.artez vt ꝑ nūmularijs
collibiſtas facerent huius verbi ꝓ
prietatē latina lingua nō exprimit.
Colliba apud illos q̄ nos appella-
mus tragemata vel vilia munuſcu
la.verbi gr̄a frixi ciceris vuarūq̧
paſſarū:⁊ poma diuerſi gn̄is. Igit
q꞉ vſuras accipe non poterant:col-
libiſte ꝓ vſuris accipiebāt varias
ſpēs:vt q̄ in nūmo nō licebāt:i his
rebus exigerēt q̄ nūmis coemunt:
q̄ſi nō hoc ipſum ezechiel predica-
uerit dicens. Uſurā ⁊ ſuperabundā
tiā non accipietis. Iſtiuſmodi dn̄s
cernēs in domo patris negociatio
nem ſeu latrociniū ardore ſpiritus
cōcitatus tantam hoīum multitu-
dinē eiecit de tēplo. Orige. In quo
nō debēt vendere ⁊ emere: ſed ora-
tionib⁹ tantū vacare.qui cōgregan
tur q̄ſi in domo orōnis. vn̄ ſequit:
⁊ dicit eis. Scriptuz eſt.ſ.in eſaia.
Domus mea domus orōnis voca
bitur. Augu.in regula. Nemo ḡ in
oratorio aliq̇d agat niſi ad qd̄ fcm̄
eſt.vn̄ ⁊ nomē accepit. Sequit. Uos
aūt feciſtis illā ſpelūcā latronum.
Hiero. Latro.n.eſt ⁊ tēplū dei in la
tronū cōuertit ſpelūcam qui lucra
de religione ſectat. Mihi aūt inter
omnia ſigna q̄ fecit dn̄s:hoc vr̄ eſſe
mirabilius ꝙ vnus hō in illo tēpo
re cotēptibilis: intantum vt poſtea
crucifigeret : ſcribis ⁊ phariſeis ꝯ
ſe ſeuientibus ⁊ videntib⁹ lucra ſua
deſtrui potuerit ad vnius flagelli
verbera tantam eijcere multitudi-
nem. Igneum.n.quiddā atq̧ ſide-
reum radiabat ex oculis eius:⁊ di
uinitatꝭ maieſtas lucebat in facie.
Augu.de cō.euā. Manifeſtū autez
eſt hoc nō ſemel:ſz iterꝝ a dn̄o eē fa
ctū:ſed primū cōmemoratū eſt a io
anne:hoc aūt vltimū a ceteris tri-
bus. Chry.in om̄. In quo maior eſt
accuſatio iudeorū:qm̄ cum his hoc
idem feciſſet morabantur tn̄ in ſua
dementia. Orige. Myſtice aūt tem
plum dei eſt eccleſia xp̄i. Sūt autē
multi in ea non ſicut decet viuētes

Maximuz xp̄i miraculum.

ſpiritualiter: ſed ſm̄ carnem mili-
tant:qui domū orationis de lapidi
bus viuis conſtructam faciūt ſpe-
luncā eſſe latronū actibus ſuis. Si
aūt opꝫ tres ſpecies eiectas a tem
plo cautius exponere: poſſumus di
cere. Quicunq̧ in pplo xp̄iano ad
nihil aliud vacāt niſi circa emptio
nes ⁊ vēditiōes.rarius aūt in ora-
tionibus permanēt vel in alijs acti
bus rectis:ipſi ſunt vēdētes ⁊ emen
tes in tēplo dei. Diaconi q̇ nō bene
tractāt eccleſiarū pecunias: ⁊ diui-
tes fiunt de rebus pauperum : ipſi
ſunt nūmularij pecuniarū mēſas
hn̄tes quas xp̄us euertit. ꝙ autez
menſis eccliaſticarū pecūiarū dia-
coni p̄ſūt docemur in actibus apo
ſtolorū. Ep̄i aūt q̇ tradūt eccl'ias q̄
bus nō oꝫ:ipſi ſunt q̄ vendunt colū
bas.i.grām ſpūſſcti:quorum cathe
dras xp̄s euertit. Hyla. Iuxta ſim
plicez.n.itelligentiā colūbe nō erāt
in cathedris:ſz in caueis: niſi forte
colūbarꝝ inſtitutores ſedebāt in ca
thedris:qd̄ abſurdū eſt:q꞉ in cathe
dris magr̄orū magis dignitas īdi
cat:q̄ ad nihilū redigit cum mixta
fuerit lucris. Obſerua ēt ꝓpt aua-
ritiā ſacerdotuz altari a dei nūmu
lariorū menſas appellari. Qd̄ aūt
de eccleſijs diximus:vnuſquiſq̧ de
ſe itelligat.dic̄.n.apl'us. Uos eſtis
templū dei:nō ſit ergo in domo pe-
ctoris veſtri negociatio:nō donorꝫ
cupiditas : ne ingrediatur ieſus
iratus ⁊ rigidus :⁊ non aliter mun
det templuz ſuum: niſi flagello ad
hibito:vt de ſpelunca latronuz do-
mum faciat orationis. Orige. Uel
in ſecundo aduentu eijciet vel euer
tet quos inueniet in templo dei in-
dignos. Chry. ſuper matth. Ideo
etiam nūmulariorum menſas euer
tit:quod ſignificat ꝙ in templo dei
non debēt eſſe nummi niſi ſpiritua
les : qui dei habent imaginem :nō
qui portant imaginem terreni.
Cathedras vendentium colum-
bas euertit : loquens ipſo facto
quid faciunt in templo multe colū-
be venales : ex quo vna columba

Doctrina moralis.

gratuita deſcendit in tēplū corporis
mei. Qđ autē turbe ✝bis clamaue
runt: domin⁹ factis oſtendit. vnde
ſequitur. Et acceſ. ad eū ce. et clau.
in tem. et ſa. eos. Orige in tēplo. n.
dei. i. in eccleſia non ſunt oēs vidē
tes neq; recte ambulātes: ſ; qui ex
eis itelligunt: q2 nulli⁹ ē opus niſi
xp̄i: vt ſanentur accedētes ad ✝bū
dei ſanantur. Remi. Qđ autē in tē-
plo ſanantur: ſignificat ꝙ hoīes nō
niſi in eccleſia ſanari pñt: cui data
eſt poteſtas ligandi atq; ſoluendi.
Hiero. Niſi aūt mēſas nūmulario
rum ſubuertiſſet: cathedraſq; colū-
bas vendentiu;: ceci et claudi luce;
priſtinā et cōcitū gradū in tēplo nō
meruiſſēt recipere. Chry. i om. Pri-
cipes aūt ſacerdotū neq; ita pſuade
bantur ſed ex reliquis miraculis ⁊
ex preconiis puerorum eū extollēti
bus idignabantur. Unde ſequitur
Ui. āt prin. ſacer. Hiero. Cū. n. ma-
num nō audeāt in eū mittere ſacer
dotes: tm̄ opera calumniāt et teſti-
moniū populi atq; puerorū qui cla
mabant. Oſanna filio dauid bene-
dictus qui venit i nōie dñi. ꝙ videli
cet h̄ nō d2 niſi ſoli filio dei. Uideāt
ergo epi et quilibet ſancti hoīes cū
quāto pīculo dici ſibi iſta patiāt:
ſi vero domino cui hoc dicebāt: q2
nōdū ſolida erat credentiū fides ꝓ
crimie ipingitur. Chry. ſuper mat.
Sicut āt colūna ſi modicū obliqua-
ta fuerit accepto pondere āpliꝰ va
dit in latus: ſic et cor hominis cū p-
uerſum fuerit: ſi alicuius viri iuſti
opera videat vel audiat non confir
matur: ſed magis ad inuidiā cōci-
tatur. Hoc modo ſacerdotes cōcita
ti ſunt contra xp̄m dicentes. Audis
quid iſti dicunt? Hiero. Sed chriſti
reſponſio moderata fuit. Non di-
xit quod ſcribe audire cupiebant:
benefaciunt pueri: vt mihi teſtimo
nium pħibeant: nec rurſū: errāt pue
ri ſunt: debetis etati ignoſcere: ſed
profert exemplū de octauo pſalmo:
vt tacente domino teſtimoniu; ſcri-
pturarū puerorū dicta firmaret. vñ
ſequitur. Ieſus aūt dicit eis. Uniq;.

Nūq; legiſtis ⁊c. Chry. ſuper mat.
Tanq; ſi dicat. Eſto: mea culpa eſt:
q2 iſti clamant. Nunquid mea cul-
pa eſt: q2 āñ tot milia annoru; h̄ fu
turum propheta predixit. Infātes
aūt et lactentes nec intelligere ali-
quē: nec laudare pñt. Dicūt g̃ infā-
tes non etate ſed ſimplicitate cor-
dis: lactētes āt quoniā quaſi lactis
ſuauitate: ita mirabiliū delectatio-
ne excitati clamabāt. Lac. n. d2 op⁹
miraculorū: q2 miracula nullū labo
rē vidētibꝰ ponūt: ſ; vidētes admi
ratione delectāt: et ad fidem molli
ter inuitant. Panis āt ē doctrina per
fecte iuſtitie quā accipere non pñt
niſi exercitati ſenſus circa res ſpi-
rituales. Chry. in om. Hoc āt et ty-
pus gentiū erat et aplis non par-
ua conſolatio: vt ei non anguſtiarē
tur qualiter idiote exiſtētes poſſēt
predicare preuenientes pueri eorū
eiecerūt timorē: quoniā. ſ. dabit eis
ſermonē qui hos fecit laudē cātare
Hoc etiā miraculū ſignificat ꝙ xp̄s
conditor erat nature: q2 pueri ſigni
ficatiua loquebātur et ꝓphetis cō-
ſona: viri autē inſipiētia et i ſania
plena.

Laus i fantium prophetata.

¶ Et relictis illis abiit foras
extra ciuitatē i bethaniā: ibiq;
manſit et docebat eos de re-
gno dei. Mane autem reuer-
tēs i ciuitatē eſuriit. Et vidēs
fici arborē vnā ſecus viam ve-
nit ad eam et nihil inuenit in ea
niſi folia tm̄. et ait illi. Nunq;
ex te fructus naſcatur in ſem-
piternū. Et arefacta ē cōtinuo
ficulnea. Et videntes diſcipu-
li mirati ſunt dicentes. Quō
ꝯtinuo aruit? Reſpondēs aūt
ieſus ait eis. Amē dico vobis
ſi habueritis fidem et non he-
ſitaueritis: nō ſolū d ficulnea
facietis: ſ; ⁊ ſi mōti huic dixerī
tis tolle et iacta te i mare: fiet.
Et oīa q̄cūq; petieritis in ora-

tione credentes:accipietis.
¶Chry.ſuper mat. Malum homi
nē melius locum dando poteſt ali-
quis vīcere ꝗ̄ rñdendo:qꝛ malitia
nō inſtruit̃ ſermonibus:ſed excita-
tur:ꝛ iō dñs recedēdo compeſcere
ſtuduit:quos rñdēdo nō cōpeſcuit.
vñ dr̃. Et relic.il.abi.fo. extra ciui
ta.in betha.Hiero.Hinc aūt intelli
gendū eſt ꝙ dñs tante fuerit pau-
pertatis:ꝛ ita nulli adulatus ſit:
vt in vrbe maxima nullū hoſpitē:
nullā inuenerit manſionē:ſed in vi
co paruulo apud lazaruz ſororeſqꝫ
eius habitaret.eorū ꝗ̄ppe viculus
bethania eſt:vñ ſequit̃. Ibiqꝫ man
ſit.Chry.ſup matth. Ut.ſ.ibi mane
ret corpal'r vbi ſpūalit̃ repauſabat.
nā ſcōrū viroꝝ eſt ꝙ nō gaudēt vbi
epule large ſunt:ſed vbi ſcitas flo-
ret.Hiero. Diſcuſſis aūt noctis te-
nebris:cū in ciuitatē reuerteret̃ do
minus eſuriit.vñ ſequit̃. Mane au
tem reuer.in ci.eſu.veritatē.ſ. hu-
māe carnis oñdēs.Chry. ſup mat.
Qñ.n.cōceſſit carni qd̄ ꝓpriuz erat
pati:tūc demonſtrat eius paſſionē
Raba. Nota aūt maiorem ſtudioſi
operatoris affectū dum dr̃ mane re
uertiſſe in ciuitatē vt p̄dicaret:ꝛ vt
aliquos deo patri acqreret.Hiero.
Dñs aūt paſſurus in ppl'is ꝛ baiu
laturus ſcādalū crucis:voluit diſci
pulorū aīos ſigni anticipatione fir
mare:.vñ ſeqt̃. Et vi.fici arbo.vnā
ve.ad eā.ꝛ nihil inue.in ea niſi fo.
tm̄.Chry.in omeli. Non ꝓpter hoc
veniebat:qꝛ eſuriebat:ſed ꝓpter di
ſcipulos:qꝛ.n.vbiqꝫ bene faciebat:
nullū aūt puniebat:oportebat ꝯpu
nitur is eius virtutis demonſtratio
nem tribuere. Noluit aūt in ꝓhomi
nibus hoc oſtendere ſed in planta.
Hyla. Et in hoc quidem bonitatis
dominice argumentū reperimus.
Nā vbi afferre voluit procurate p
ſe ſalutis exemplū:virtutis ſue po
teſtatē in humanis corporibus ex-
ercuit.ſpem futurorū ꝛ aīe ſalutem
curis p̄ntiū egritudinū cōmēdans:
nūc vō vbi in ꝯtumaces formā ſeue
ritatꝫ ꝯſtituebat: futuri ſpēꝫ dāno

Pauper tas xp̄i.

arboris indicauit.vñ ſequit̃. Et ait
illi. Nunqꝫ ex te fruc.na. in ſempi.
Hiero. Uel in ſeculū :vtrūqꝫ.n.vno
modo grec⁹ ſermo ſignificat.Chry.
in om̄.Suſpitiōis āt diſcipulorum
erat exiſtimare propter hoc eā eſſe
maledictā :qꝛ nō hēbat fructum:
cur igr̄ maledicta ē? diſcipl'oꝝ grā:
vt diſcant quoniam poterat ſiccare
eos qui crucifixerunt eum.vñ ſeqt̃.
Et arefacta ē ꝯti.ficul. Ideo āt nō
in alia planta:ſed in omniū hūidiſ
ſima miraculū hoc fecit:vt hic ma-
ius hoc miraculū appareat.Cū aūt
in plātis vel in brutis fit aliquid ta
le:nō queras qualiter iuſte ſiccata
eſt ficus:ſi tempus non erat.hoc el
querere eſt vltime demētie:qꝛ .ſ. in
talibus nō inuenitur culpa et pena
ſed miraculum iſpice et admirare
miraculi factorē:vnde ſequitur. Et
vidē.diſci.mi.ſūt di.qūo ꝯti.aruit?
Glo. Non facit creator iniuriā poſ
ſidēti:ſed creatura ſuo arbitrio ad
vtilitatē alioꝝ mutat̃.Chry.in om̄.
Et vt diſcas qm̄ propter eos h̄ fa-
ctum ē.ſ.vt ad cōfidēdū eos erigat
audi q̄d deinceps dicatur. Sequit̃.
n.Rñ.āt ieſus ait illis. Amē dico vo
bis.ſi habu.fidē.Hiero . Latrāt ꝯ
nos gentiliuz canes:aſſerētes apo
ſtolos nō habuiſſe fidem: qꝛ mōtes
transferre non potuerūt. Quibus
reſpondemus ml'ta facta eē ſigna
a domino:q̄ ſcripta nō ſunt.igitur ꝛ
hec credim⁹ feciſſe apoſtolos: ſed
ideo ſcripta non eſſe ne fidelib⁹ con
tradicēdi maior daret̃ occaſio:alio-
qui iterrogem⁹ eos vtrū credāt his
ſignis que ſcripta narrāt an nō? ꝛ
cū icredulos viderim⁹:ꝯñr probab i
mus nec maiorib⁹ eos credituros
fuiſſe ꝗ̄ miorib⁹ nō crediderīt.Chry.
in om̄. Hoc aūt quod dominus dicit
oſoni aſcribit ꝛ fidei:vñ iterū dicit.
Oīa quecūqꝫ pe.in ora.credē. acci.
Orige. Diſcipuli.n.xp̄i nihil ieoꝝ q̄
non oportet petunt et quaſi credē-
tes magiſtro nihil aliud petunt ni
ſi magna et celeſtia.Hyla. Quotieſ
cunqꝫ autem petentes non exaudi-
mur:ideo ſit qꝛ vel contra auxilium

Myſte- riuz ar- boris.

noſtre ſalutis petim⁹: vel qꝛ eoꝝ pꝛo quib⁹ petim⁹ peruerſitas nō ĩpetre mus obſiſtit: vel ĩn futurū petitio= nis nr̄e differt̄ effectus: vt deſideria creſcant: et perfecti⁹ capiāt gaudia que requirūt. Augu. de q. euā. Cō= ſiderādū āt miratos eē diſcipulos de hoc ꝙ arboꝛ aruerat: et eis dn̄m rn̄diſſe qđ dcm̄ ē de fide: non ipſo ſe cūdo die quo maledixerit arbori: ſ; tertio die marc⁹ dicit. Ipſo quippe die ſecūdo cōmemoꝛauit marc⁹ de templo eiectos vēdētes: quod ꝑmo die factū ꝑtermiſerat. ipſo ḡ ſecūdo die dicit facta veſpera egreſſuꝫ de ciuitate: et cū mane tranſirēt vidiſ ſe diſcipl'os mane factā ficū aridā. Matthe⁹ autē ſic loquitur tāq̄ ſe= cundo die hoc totū ſit factū: vn̄ in= telligitur quod cū matthe⁹ dixiſſet areſcā ē continuo ficulnea: ꝑtermiſ ſis ceteris ad ſecūdā diē ꝑtinētibus adiunxit ſtatī. Et vidētes diſcipu li admirati ſunt: ita tn̄ ꝙ alio die vi derit dominus ficulneā: et alio die diſcipuli mirati ſunt ītelligitur. n. non tunc aruiſſe quādo viderūt a re factā: ſed continuo qn̄ maledicta ē: nō. n. areſcentē: ſed penitus areſa= ctā viderunt: ac ſic eā ꝯtiuo ĩ verbo domini aruiſſe intellexerūt. Orige. Myſtice autē relinquēs domin⁹ pꝛi cipes et ſcribas: fact⁹ ē extra hieru ſalem terrenā que ideo cecidit. Ue nit aūt ĩ bethaniā ad domū obediē tie. i. eccleſiā: vbi cū redeuiſſet poſt pꝛīcipiū conſtituendi eccleſiā reuer titur ĩ ciuitatē: quā paulo añ reliq̄= rat: et reuertēs eſuriit. Chry. ſuper ma. Si āt quaſi hō eſuriſſ; cibū car nalē: nūq̄ mane eſuriiſſet: ſ; mane eſurit: q̄ alioꝝ eſurit ſalutē. Hier. Arboꝛē aūt quā vidit in via ītelligi mus ſynagogā q̄ iuxta viā erat: qꝛ legeꝫ hēbat: nō tn̄ credebat in viā id eſt in xp̄ꝫ. Hyla. Que ſic⁹ arbori ꝯparatur: qꝛ credētes pꝛimi ex iſrł ap̄li groſſoꝝ mō: ceteros reſurre= ctionis gloria et tp̄e āteibūt. Chry. ſup mat. Fic⁹ ēt ꝓpt̄ multitudinem ḡnoꝝ ſub vno coꝛtice ē q̄ſi ꝯgrega= tio mltoꝝ fideliū. Nihil āt īuenit

Concor= dia euā geliorū.

ĩ ea niſi folia tm̄. i. traditiōes pha riſaicas: iactationē legis abſq̄ fru ctibus v̄itatis. Orige. et qm̄ arboꝛ illa erat figuralr̄ animā h̄ns quaſi audiētī dic. Nūq̄ ex te fruct⁹ naſca tur ĩ ſēpiternū: iō infructuoſa ē ſy= nagoga iudeoꝝ: et hoc erit vſq̄ ad ꝯſummatiōnē ſeculi: donec itraue= rit gētiū mł̄titudo: et aruit ficulnea adhuc peregrināte in hac vita xp̄o et videntes diſcipuli oculis ſp̄ūali bus myſteriuim fidei ſiccate mirati ſūt ſ; ⁊ diſcipł'i xp̄i fideles et nō heſi tātes reliquētes eā ſiccā faciūt. cū vitalis v̄tus trāſierit ab eis ad gē tes: ſed ⁊ a ſingulis qui adducūtur ad fidē: tollitur mōs ille ſathanas ⁊mittit̄ ĩ mare. i. ĩ abyſſū. Chry. ſup mat. Ul' ĩ mare. i. ĩ iſtū mūdū vbi ſūt āque ſalſe. i. ꝓpł'i ieq̄. Raba. Exclu= ſione. n. ſuā ab electis āplius ſeuiē do vindicat ĩ repꝛobis. Augu. đ q. euan. Uel h̄ ſibi ſeru⁹ dei dicere de= bet de mōte ſuperbie: vt eā a ſe re= pellat: vel quia p̄ eos euāgeliū ꝑdi catū ē ip̄e dn̄s q̄ mōs appellat⁹ eſt a iudeis ĩ gētes tanq̄ ĩ mare iacit̄. Orige. Oīs ēt q̄ obedit v̄bo dei be= chania ē: et requieſcit xp̄s ĩ eo: na los quidem et peccatoꝛes relinquit qn̄ āt fuerit apud iuſtos ſit et apđ alios poſt illos et cū illis: non enim dicitur ꝙ reliquēs bethaniā venit ĩ ciuitatem. Eſurit autē ſemp̄ domi= nus in iuſtis: volēs manducare fru ctum ſpirituſſancti in eis: qui ſunt charitas: gaudium et pax. Erat autem ſecus viam hec ficus que fo lia tantū habuit ſine fructu. Chry. ſuper mat. i. iuxta mundum. Si. n. homo iuxta mundum vixerit non poteſt in ſe fructum iuſtitie tenere. Orige Si autem venerit dominus in tentationibus fructuꝫ requirēs: et inuentus fuerit aliquis nihil iu ſtitie habens: niſi pꝛofeſſionem tantummodo fidei: quod eſt folia ſine fructu: mo ⁊ exiccat̄. h̄ ipſ; ēt qđ v̄ fidelis amittēs: ſ; et vnuſq̄ſq̄ di ſcipuloꝝ ficum areſcere facit: ma= nifeſtū faciens cum eſſe vacuum a xp̄o: ſic petr⁹ dic ad ſimonē Coꝛ tuū

Allego= rica ex= poſitio.

non eſt rectū corā deo. Melius eſt eniz vt fallacē ficū q̄ viuere eſtimatur: non aūt fructificat: ſiccari verbis diſcipuloꝝ xp̄i et fieri manifeſtā: ꝙ vt furet per figmētū inocētiū corda. Eſt aūt et in vnoquoq; infideli mons ſecūdū mēſurā īfidelitatꝭ ſue q̄ v̄bis diſcipl'oꝝ xp̄i tollit.

¶ Et cū veniſſet ī tēplū: acceſſerūt ad eū docētē pricipes ſacerdotū et ſeniores populi dicentes: In qua poteſtate hec facis? Et q̄s tibi dedit hāc poteſtatē? Rn̄dēs ieſus dixit eis. Interrogabo vos et ego vnū ſermonē quē ſi dixeritꝭ mihi et ego vobis dicā ī qua ptāte hac facio. Baptiſmꝰ ioannis vnde erat: e celo: an ex hominibꝰ? At illi cogitabāt ſe iter dicētes Si dixerimus e celo: dicet nobis. Quare ergo nō credidiſtꝭ illi? Si aūt dixerimꝰ ex hoibꝰ timemus turbā. Oēs eni hēbāt ioānē ſicut prophetā. Et rn̄dētes ieſu dixerūt: Neſcimus. Ait illis et ipſe. Nec ego dico vobis in qua poteſtate hec facio.

¶ Chry. Qr viderāt ſacerdotes xp̄z cū magna gl'ia itroeūtē in tēplo: inuidia torquebāt. Itaq; nō ſufferētes in pectore ſuo liuidie ſtimulātꝭ ardorē ꝓrūpūt ī vocē. vnde ſequit. Et cū ve. in tē. ac. ad eū do. prin. ſa. et ſe. po. di. In qua po. h̄ fa. Chry. 1 om. Qr. n. ſignis detrahere nō habebant: ex his que ꝓhibebantur in tēplo vendere: afferūt rep̄hēſionē: ac ſi dicerēt. Nūq̄d magr̄alē ſuſcepiſti thronū? Sacerdos ꝯſ'ecratus es. qm̄ tātā ō mōſtraſti ptātē. Chry. ſup mat. Per h̄ āt ꝙ ſubdūt. Et q̄s de. tibi hāc ptātē. Oſtendūt multas eē ꝑſonas: q̄ dāt hoibꝰ ptatē ſiue corporalē ſiue ēt ſpiritalē: q̄ſi dicerēt. De ſacerdotali familia genitꝰ nō es. ſenatus tibi hoc nō cōceſſit: ceſar nō donauit. Si aūt credidiſſent qr oīs poteſtas ex deo eſt: nūꝙ̄ iterrogaſſent q̄s dedit tibi hāc ptātez. Oīs. n. hō ſm̄ ſe eſtimat alterū: fornicarius neminē eſtimat caſtū: caſtus nō facile de fornicario ſuſpicatur: ſic qui nō eſt ex deo ſacerdos: nullius ſacerdotium putat ex deo. Hiero. Uel his v̄bis eādē quaz ſupra calumniā ſtruūt: qn̄ dixerunt. In beelzebub principe demonioꝝ eijcit demōia. Qn̄. n. dicūt. In qua ptāte hec facis. dubitāt de dei poteſtate: ꝛ ſubītelligi volūt diaboli eē q̄d faciat. Addētes quoq;. Quis tibi dedit hāc ptātez. manifeſtiſſime dei filiū negāt: quez putant nō ſuis ſz alienis viribꝰ ſigna facere. Poterat aūt dn̄s apta rn̄ſione tentatoꝝ calūniā cōfutare: ſz prudēter iterrogauit vt ſuo ipſi vel ſilētio vel ſciētia condēnarent. vn̄ ſequit. Reſpōdēs ieſus di. eis. Interrogabo vos ꝛ ego vnū ſermonē. Chry. ſup mat. Nō quidē vt rn̄dētes audiāt: ſed vt īpediti nō interrogent. qr ipſe preceperat. Nolite ſcm̄ dare canibus. Deinde ēt ſi dixiſſet nihil ꝓficeret: qr non pōt ſentire q̄ lucis ſunt tenebroſa voluptas. Interrogātē. n. oꝫ dicere: tētātē aūt rōnabili ꝑcuſſione ꝯfundere: nō aūt ei virtutē myſterij publicare. Dn̄s ergo ſimplici interrogationi laqueuz ponit in ſua interrogatione: ꝛ quia eum vitare non poterāt: ſubdit: Quem ſi dixeritis mihi ꝛ ego vobis dicaz in qua poteſtate hec facio. Eſt autez interrogatio talis. Baptiſ. io. vnde erat: ex ce. an ex hominibus. Aug. ſuper ioan. Accepit quidem ioannes vt baptizare poſſet ab eo: quē poſtmodum baptizauit: baptiſmus autem quem accepit: baptiſmus ioannis hic dicitur. Solus tale donū accepit nullus ante ipſum iuſtoꝝ: nullus poſt ipſuz accepit baptiſmum: qui baptiſmus diceretur ipſius. Uenit. n. ioānes baptizare in aqua penitentie viam dn̄o ꝑparando: nō aūt interius mūdādo: q̄d purus hō nō pt. Hiero. Ipſi

Ois poteſtas a deo.

Ioānis baptiſmus q̄mō dr.

autē ſacerdotes q̄d in ſua malitia ptractauerint oñdit cū ſubdit. At illi cogitabāt iter ſe. Si em̄ rn̄diſſent baptiſma ioānis eſſe de celo: rn̄ſio erat rn̄ſio: quare ḡ nō ctis ba ptizati a io āne? Si aūt dicere voluiſſent hūana deceptione ꝯpoſitū ⁊ nihil habere diuinū: ſeditionem populi formidabāt. Oēs em̄ cōgregate multitudines ioānis receperant baptiſma ⁊ ſic habebāt eū vt ꝓphetā. Rn̄dit itaq̄ impijſſima fictio⁊ hūilitatis vbo q̄ neſcire ſe diceret verſa eſt ad inſidias coopiendas. vñ ſequit̄. Et rn̄dētes ieſu: dixerūt neſcimus. In eo ꝙ neſcire ſe rn̄derāt mētiti ſunt: ꝯñs ergo erat iuxta rn̄ſionē eoꝝ dn̄m quoq̄ dicere. Nec ego ſcio: ſ3 mētiri veritas nō pōt. Sequit̄ em̄. Ait illis ⁊ ipſe: nec ego dico vobis in qua ptāte h̄ facio. Et q̄ oñ̄dit et illos ſcire: ſed rn̄diſſe nolle: ⁊ ſe noſſe: ⁊ iō nō dicere: q̄ illi qḋ ſciāt taceāt. Orige. S3 aliq̄s ꝫ hoc. q̄ ridiculū erat interrogare i q̄ ptāte hec faceret ieſus. nec em̄ poterat fieri vt rn̄deret: q̄ in ptāte diaboli faceret: ſ3 nec ipſe pctōꝛ rn̄deret qḋ erat verum: qm̄ in ptāte ꝓpria facit. Siq̄s aūt dicat: qm̄ interrogabāt principes vt illū terrerēt: vtputa ſi facit aliquis qḋ nobis nō placet in nr̄is: dicim⁹ ei: q̄s te iuſſit h̄ facere? cū terrētes vt recedat ab actu: ſed q̄d ꝙ ⁊ xp̄s ita rn̄dit. Dicite mihi vos h̄: ⁊ ego vob̄ dico in qua ptāte hec facio. forte ḡ ſic intelligit̄ hic loc⁹: gn̄alr̄ q̄dē ſūt due ptātes diuerſe: vna ex pte dei altera ex pte diaboli: Spālr̄ āt ſūt plēs. nō eīvna ptās oib⁹ ꝓphetꝭ facietib⁹ ſigna coopabat̄: ſ3 alia iſtis alia illis: ⁊ ad res forſitā iferiores iferioꝛ: ad res āt eminētioꝛes eminentioꝛ. Pncipes aūt ſacerdotū videbāt ieſum m̄lta ꝓdigia facientē ⁊ iō ptātis ſibi coopantis ſpēm ⁊ ꝓprietatē volebāt audire a xp̄o. Alij quidē q̄ ſigna fecerūt: in pmus q̄dē i iſta ptāte fecerūt. Proficiētes aūt in alia ptāte maioꝛi: tñ ſaluatoꝛ vniuerſa fecit in vna ptāte quā

Due diuerſe ptātes.

accepit a pr̄e. Qm̄ aūt nō erāt digni talia audire myſteria: ꝓpterea nō dat eis rn̄ſum ſed ecōtra interrogat. Raba. Ob duas em̄ cāſ ſcia veritatis ē occultāda q̄rētib⁹: cū. ſ. his qui querit aut min⁹ capax eſt ad intelligendū: aut audio vel contemptu veritatis indignus eſt: cui debeat aperiri qḋ querit.

¶ Quid autē vobis videtur? Hō q̄dā hēbat duos filios: et accedens ad pmū dixit. Fili vade hodie operari in vineā meā. Jlle aūt rn̄dens ait: Holo: Poſtea autem pnia motus abijt. Accedēs autē ad alterū dixit ſilr̄. At ille rn̄dēs ait. Eo dn̄e: ⁊ nō iuit. Quis ex duob⁹ fecit voluntatē patris? Dicūt ei. Pmus. Dicit illis ieſus: Amen dico vobis q̄ publicani et meretrices precedēt vos in regno dei. Uenit em̄ ad vos ioānes in via iuſtitie: ⁊ nō credidiſtis ei. Publicani autē et meretrices crediderūt ei: vos aūt vidētes: nec pniam habuiſtis poſtea vt ⁊ crederitis ei.

¶ Hiero. Poſt premiſſa infert dn̄s parabolā qua ⁊ illos ipietatis arguat: et ad gētes regnū dei doceat transferendū dicēs. Quid aūt vob̄ vr̄? Chry. ſup mat. Quos reos pro ponit in cā: ipos ⁊ iudices petit: vt a nullo mereant̄ ſolui: q̄ ſeipos cōdēnant. Magna eſt fiducia iuſtitie vbi aduerſario ipius cā cōmitit̄. In parabolis ḡ figurat pſonas eorum vt nō intelligant. quō ipſi aduerſus ſe ſniam dicerēt. Sequit̄ ei Hō q̄dā habe. duos filios: q̄s ille niſi de⁹? q̄ oēs hoīes creauit q̄ cū ſit natura dn̄s: tñ vult magis diligi q̄ſi pater q̄ timeri vt dominus. Maioꝛ fili⁹ gētiū ppl's erat: minoꝛ vo ppl's iudeoꝝ: qm̄ gentes q̄dem erāt ex tpe noe. ſeq̄t̄. Et ac. ad pmū dixit: fili vade ho. ope. in vi. meā.

Juſtitie magna fiducia.

Hodie.i.tp̄e ſeculi hui⁹.locutus ē
aūt non in facie vt hō:ſed in corde
vt deus ſenſib⁹ ingerēs intellectū.
Opari aūt in vinea eſt iuſtitiā fa-
cere:neſcio aūt ſi totā q̄s hoīn ſuf
ficiat opari. Hiero. Primo ḡ dr̄ gen
tiliū pplo p naturalis legis noti-
tiā. Uade ꝛ opare in vineā meā:h̄
eſt qđ tibi nō vis fieri:alteri ne fe-
ceris q̄ ſupbe rn̄dit. vn̄ ſequit̄. Jlle
āt rn̄dēs ait. Nolo. Chry. ſup mat.
Gētes eīn a principio relinquētes
deū ꝛ iuſtitiā ei⁹ ꝛ trāſeūtes ad ido
la ꝛ pctā in cogitationib⁹ ſuis rn̄de
re vident̄. Nolum⁹ facere dei iuſti
tiā. Hiero. Poſtea ṽo i aduētu ſal
uatoris:gētiū ppl's acta pnīa opa
tus eſt in vinea dei ꝛ ſermonis cō-
tumaciā labore correxit:et h̄ eſt qđ
dr̄. Poſtea pnīa mot⁹ abijt. Seq̄t̄.
Accedēs aūt ad alterū dixit ſilr̄. At
ille rn̄.ait. Eo dn̄e. Scđs eīn filius
ppl's iudeoꝝ ē q̄ rn̄dit moyſi. Oīa
q̄cūq̧ dixerit nobis dn̄s faciem⁹.
Chry. ſup mat. Sed poſtea auerſi
mētiti ſunt deo:ſm illud. Filij alie
ni mētiti ſunt mihi:ꝛ hoc eſt qđ dr̄. — *Allegoria pulchra.*
Et nō iuit. Jnterrogat ḡ dn̄s ꝯn̄r:
Quis ex duob⁹ fecit volūtatem pa
tris: Dicūt ei. Prim⁹. vide q̄uō ad-
uerſus ſe ꝓtulerūt ſniaꝫ dicētes.
Priorē filiū volūtatē p̄ris feciſſe.i.
ppl'm gentiū:q₂ melius eſt non ꝓ-
mittere deo iuſtitiā ꝛ facere q̄ ꝓ-
mittere et mentiri. Orige. Un̄ pōt
cōſiderari dn̄m eſſe locutū in para
bola iſta ad eos qui nō dicunt aut
nihil promittūt:operib⁹ aūt oſten
dunt:ꝛ ꝯtra eos qui magna ꝓmit-
tunt:nihil aūt ſm ꝓmiſſionē ſuam
agunt. Hiero. Sciendū eſt autē in
veris exēplarib⁹ nō haberi nouiſ-
ſimū ſed primū:vt proprio iudicio
cōdemnent̄. Si aūt nouiſſimū vo-
luerimus legere:vt quidā h̄nt:ma
nifeſta eſt interpretatio vt dicam⁹
intelligere quidē iudeos:veritatē
ſed tergiuerſari et nolle dicere qđ
ſentiunt:ſicut ꝛ baptiſmū ioannis
ſcientes eſſe de celo dicere nolue-
runt. Chry. ſup mat. Eoꝝ aūt iudi
ciū dn̄s abūdanter ꝯfirmat. vn̄ ſe-
quitur. Dixit illis ieſus. Amē dico
vobis: q₂ publicani et meretrices
precedēt vos in regno dei:ac ſi di-
cat. Non ſolū ppl's gentiū melior
eſt vobis:ſed etiā publicani ꝛ me-
retrices. Raba. Poteſt autē regnū
dei euāgeliū vel eccl'ia p̄ns intelli-
gi:in quo gentes iudeos precedūt
q₂ citius credere voluerūt. Orige.
Per hoc aūt non excludit̄ quin iu-
dei aliq̄n intrāt in regnum dei:ſed
cū plenitudo gētiū intrauerit: tūc
oīs iſrael ſaluus fiet. Chry. ſuper
mat. Puto aūt q̧ ex pſona olim vi-
rorū peccatorū publicani ponunt̄
ꝛ ex perſona olim mulierū peccatri
cum meretrices:q₂ auaricia preci
pue in viris abūdat:fornicatio au
tem in mulieribus. Mulier eīn in
quiete ſedet incluſa. fornicatio āt
maxime ex ocio naſcit̄. vir aūt q̄n
in actib⁹ rerū diuerſarū eſt aſſidue
in auaricie pctm̄ facile incurrit:in
fornicationē aūt nō facile:niſi mul
tum ſit laſciuus. nā occupatio viri
lium ſollicitudinū voluptatē ple-
rūq̧ excludit. vn̄ ꝓpriū ē hoc ado-
leſcentiū nihil agentiū. Conſequē
ter exponit cām eius qđ dixerat di
cens. Uenit eīn ioannes ad vos in
via iuſtitie ꝛ nō credidiſ. ei. Raba.
Uiā iuſtitie ioānes predicās venit
q₂ xp̄m qui conſummatio legis eſt
digito monſtrauit. Chry. ſup mat.
Uel venit in via iuſtitie ſic manife
ſte:vt cōuerſatio eius venerabilis
peccatoꝝ corda cōcuteret. vn̄ ſequi
tur. Publicani āt ꝛ meretrices cre-
diderūt ei. Cōſidera q̄uō cōuerſa-
tio bona predicatoris predicatio-
ni preſtet virtutē:vt etiā indomita — *Doctrina moralis.*
domet corda. Sequit̄. Uos autē vi-
dentes nec pnīam habuiſtis poſt-
ea vt crederetis ei. ac ſi diceret. Jl
li fecerunt qđ maius eſt credēdo.
Jſti aūt neq̧ pnīam fecerūt quod
minus eſt. Jn hac aūt expoſitione
quā ſm multorū expoſitionē tracta
uimus aliquid mihi vr̄ eſſe cōtra-
rium. Si eīn duo filij:iudei ꝛ gen-
tes intelligendi ſunt:poſtq̄ ſacer-
dotes interrogati rn̄derunt priorē

filium patris voluntatem feciſſe:
ↄcludens xp̄s parabolā: ſic debuit
dicere. Amē dico vobis: q: gentes
precedēs vos in regnū dei. Nunc
aūt dicit q: publicani ⁊ meretrices
precedent vos in regnū dei: qđ ma
gis populariū hoīm oſtendit cōdi
tionē q̄ gentiū: niſi forte intelliga
mus: vt prius dictum eſt. Intantū
gētiū ppl's magis placet deo q̄ vos
vt etiā publicani ⁊ meretrices ſint
acceptabiliores deo q̄ vos. Hiero.
Vn̄ aliȷ̄ putāt nō gentiliū ⁊ iudeoꝝ
eſſe parabolā: ſed ſimpliciter pctō
rum ⁊ iuſtorū: eo q̄ illi quidē p̄ ma
la opa deo ſuire negauerāt: poſt-
ea pn̄ie baptiſmū acceperāt a ioā-
ne. Phariſei aūt qui iuſtitiā p̄fe
rebāt: ⁊ legē dei ſe facere iactabāt:
ioānis ↄtempto baptiſmate eius
precepta non fecerūt. Chry. ſuper
mat. Hoc āt iō introducit: q: ſacer-
dotes nō diſcēdi cā: ſȝ tētādi inter-
rogauerāt. In qua ptāte h̄ facis?
Multi aūt ex ppl'is crediderāt: et
iō introducit parabolā duoꝝ filio
rum oſtendēs eis p̄ eā: q: meliores
ſūt populares q̄ a p̄ncipio ſecula-
rē pfitenť vitā: q̄ſacerdotes: q̄ a
principio pfitenť deo ſeruire: q̄ po
pulares q̄dē aliq̄ñ ↄpūcti ↄuertū-
tur ad deū: ſacerdotes aūt impeni
tibiles ↄſtituti: nunq̄ deſinūt pec-
care in deū. Prior em̄ filiꝰ ppl's eſt.
nō em̄ ppl's eſt ꝑpter ſacerdotes:
ſed ſacerdotes propter populū.

Aliā parabolā audite: Hō
erat paterfamilias q̄ planta-
uit vineā: ⁊ ſepē circūdedit ei:
⁊ fodit in ea torcular: ⁊ edifica
uit turrim: ⁊ locauit eā agrico
lis: et peregre pfectus eſt. Cū
aūt tēpus fructuū appropin-
quaſſet miſit ſeruos ſuos ad
agricolas vt acciperēt fructꝰ
eius. Et agricole apprehēſis
ſeruis eius: alium ceciderunt:
aliū occiderūt: aliū ꝟo lapida
uerunt. Iterū miſit alios ſer-
uos plures prioribus: et fece-
runt illis ſilr̄. Nouiſſime autē
miſit ad eos filiū ſuū dicens.
Verebuntur forte filiū meum.
Agricole aūt vidētes filiū: di
xerunt inter ſe. Hic eſt heres:
venite occidamus eū: ⁊ habe-
bimus hereditatē eius. Et ap
prehenſum eū eiecerunt extra
vineā: ⁊ occiderūt. Cū ergo ve
nerit dn̄s vinee q̄d faciet agri
colis illis? Aiunt illi. Malos
male perdet ⁊ vineā ſuā loca-
bit aliȷ̄s agricolis: q̄ reddāt ei
fructū tpibus ſuis. Dicit illis
ieſus. Nunq̄ legiſtis i ſcriptu-
ris? Lapidē quem reprobaue
runt edificantes hic eſt factus
in caput anguli. A dn̄o factū
eſt iſtud: ⁊ eſt mirabile in ocu-
lis noſtris. Ideo dico vobis
q: auferet a vobis regnū dei:
et dabiť genti facienti fructū
eius. Et qui ceciderit ſuper la
pidem iſtum confringetur: ſu-
per quem vero ceciderit: con-
teret eum.

Chry. in om̄. Poſt priorem para
bolā aliā ponit vt oſtēdat corū ac-
cuſationē eſſe maiorē ⁊ venia indi-
gnam: vnde dicitur. Aliā parabo-
lam au. Homo erat pa. qui plāta.
vineam. Orige. Homo paterfami
lias deus eſt: qui dicitur homo in
quibuſdā parabolis: ſicut ſi pater Deꝰ pr̄ dicit hō
cū paruulo filio ſuo loquať infan-
tilia vt deſcendat ad verba filiȷ̄ ſui
⁊ inſtruat eum. Chry. ſup mat. Ho
mo aūt dr̄ noīe non natura: ſilitu-
dine nō veritate: preſcius em̄ filiꝰ:
q: ꝑpter appellationē hūani noīs
quaſi hō purus fuerit blaſphemā
dus: ēt deū p̄rem inuiſibilē hoīem
appellauit: q̄ angeloꝝ ⁊ hoīm na-
tura dn̄s eſt beniuolētia pr̄. Hier.
Plātauit aūt vineā, de q̄ iſaias lo-

quitur. Uinea dñi Sabaoth domus
iſrael eſt. Sequitur. Et ſepē circū de=
dit ei: vel murū vrbis vel angelorum
auxilia. Chry. ſup mat. Uel per ſe
pē intellige cuſtodiā patrū iuſtorum
q̄ tanq̄ murus facti ſunt pplo iſrl.
Orige. Uel cuſtodia dei fuit ſepes
ſpinis: torcular autē loc⁹ libationū
de quo ſequitur. Et fodit in ea torcu
lar. Hiero. Altare. ſ. aut torcularia
illa quorum titulo tres pſalmi preno
tantur: octauus: octogeſimus: octoge
ſimuſtertius. ſcʒ martyres. Hyla.
Uel pphetas quaſi q̄dā torcularia
aptauit: in quos muſti mō quedā
vbertas ſpūſſancti feruētis influe
ret. Chry. ſup mat. Uel torcular eſt
verbū dei: qd cruciat hoīem ↄdicē
te carnis natura. Sequitur. Et edifi
cauit turrim. Hiero. i. tēplū de quo
dr per Micheā. Et tu turris nebu=
loſa filie ſyon. Hyla. Uel in turre
eminentiā legis extruxit: q̄ ꝛ in ce=
lum ex ſolo egreſſu pueheret ꝛ ex
qua ſpeculari xp̄i poſſet aduētus.
Sequitur. Et locauit eam agricolis.
Chry. ſup mat. Q̄n. ſ. per legē con=
ſtituti ſunt ſacerdotes ꝛ leuite ꝛ p
curationē regēdi populū ſuſcepe=
runt. Sicut autē colonus q̄uis de
ſuo munere obtulerit dño: non ſic
eū placat ſicut ſi de vinea eius red
dit⁹ ei obtulerit. ſic ꝛ ſacerdos non
tm̄ ppter ſuā iuſtitiam placet deo
q̄̄o ſi pplm dei i ſanctitate docue=
rit: q̄m ipſius iuſtitia vna eſt ppli
aūt multiplex. Sequitur. Et pegre p
fectus. Hiero. Nō loci mutatione:
nec em̄ deus alicubi abeſſe pōt: q̄
cōplentur oīa: ſʒ abire videtur a vinea:
vt vinitorib⁹ liberū operādi arbi=
triū derelinquat. Chry. in om̄. Uel
peregre pfect⁹ eſt: cū longanimita
tem habuit nō ſemp eorū peccatis
penas inducēs. Orige. Uel qr dñs
q̄ fuerat cū illis in nube diei ꝛ i co=
lūna ignis p noctē: nequaq̄ poſt=
ea ſilr apparuit illis. In eſaia er=
go iudaicus ppls vinea nolatur: ꝛ
cōminatio patriſfamilias ↄtra vi=
neā fit. in euangelio aūt vineā non
culpatur: ſed eius coloni: ſed forte in
euangelio vinea eſt regnum dei. i.
doctrina que ſcripturis inſerta eſt Expoſitio allegorica.
ſcientie: vita aūt irreprehenſibilis
hominū: eſt vinee fructus. Litte=
ra aūt ſcripture eſt vinee ſepes cir
ↄpoſita vt nō videantur ab his q̄ for
tis ſunt fructus qui ſunt in abſcon
ſo. profunditas autē eloquiorū dei
eſt vinee torcular: in qd qui profe=
runt de eloquijs dei infundunt ſtu
dia ſua quaſi fructus. Turris au
tem edificata eſt verbū de ipſo deo
ꝛ de diſpenſationibus xp̄i. hanc vi
neam tradidit colonis: id eſt popu
lo ante nos: tam ſacerdotibus q̄
laicis. Et peregre profect⁹ eſt ad
ſuam profectionē dans occaſionē
colonis. Appropinquat autē tem=
pus fructuū: ꝛ ſm vnūquēq; et ge=
neraliter populo vniuerſo. Primū
enim vite tempus eſt ſm infantiā
ꝛ tunc nihil vinea oſtendit: niſi tā=
tum habens in ſe vitalem virtutē
cū autem ceperit poſſe loqui tem=
pus eſt generationis. Quantum
autem proficit anima pueri ꝛ tan=
tum vinea: id eſt verbū dei. et poſt
profectum vinea operatur fructū
maturum charitatis et gaudij et
pacis ꝛ huiuſmodi. Sed ꝛ populo
qui acceperunt legem per moyſen
tempus fructuū appropinquat ali
quando. vnde ſequitur. Cum autē
tēpus fruc. appropinquaſſet miſit
ſeruos ſuos ad agri. vt acci. fruc.
eius. Raba. Unde tēpus fructuū
poſuit nom prouentuū. nullus em̄
eſt fructus populi contumacis.
Chry. in om̄. Seruos dicit prophe
tas: qui offerunt quaſi ſacerdotes
domini populi fructus et obedien
tie oſtenſionem per opera. Hi au=
tem nō ſolum malitia potiti in nō
dando fructum: ſed etiam in indi=
gnando ad eos qui venerūt ꝛ ſan=
guine manus impleuerunt. vnde
ſequitur. Agri. app̄. ſer. eius: ali.
ceci. ali. occi. aliū vo lapi. Hiero.
Ceciderunt quidem vt hieremiā:
occiderunt eſaiā: lapidauerunt:
vt nabot et zachariā quem inter=
fecerunt inter templum et altare.

Chry.ſup mat. Per ſingulos autē
grad⁹ malitie dei miſericordia ad
debatur:& per ſingulos grad⁹ di
uine miſericordie malitie iudeoꝝ
creſcebant & ſic contra dei clemen
tiam malignitas hūana certabat:
Moyſes legifer aaron ſacerdos. vñ ſequitur. Iterū miſit alios ſer
uos plu. pꝛo & ſe. illis ſilr. Hy. Miſ
ſi aūt plures prioꝛib⁹ illud tps deſi
gnat quo poſt ſingulorum prophe
tarū pdicationē: plurim⁹ ſimul nu
merus pphetantiū emiſſus ē. Ra
ba. Uel primi ſerui qui miſſi ſunt:
ipſe legifer moyſes intelligitur:&
aaron primus ſacerdos dei: quos
ceſos flagello lingue vacuos emi
ſerunt: alios aūt ſeruos pphetarū
chorus intellige. Hyla. In filio aūt
ad vltimum miſſo dñi nr̄i aduent⁹
ſignificatur. Sequit̄ em̄. No. autē
mi. ad eos fi. ſuū. Chry. i om̄. Qua
re aūt nō cōfeſtim miſit: vt ex his
que ad alios fecerāt: ſeipſos accu
ſarent:& furorē dimittentes verecū
darentur ppter filiū aduenientē.
vnde ſequitur. Uere. fi. meū. Chry.
hunc aūt miſit nō quaſi ad obno
xios pene ſniam baiulantē: ſꝫ pnie
veniā miſit eos cōfundere nō puni
re. Hiero. Qđ autem dicit. Uere. fi.
meū. nō de ignorantia venit. Quid
em̄ neſciat prfamilias qui hoc lo
co deus itelligatur? ſed ſemp ambi
gere de⁹ dicitur vt libera voluntas
hoī reſeruet̄. Chry. in om̄.. Uel hoc
dicit annuncians quid fieri debe
bat: qm̄ opoꝛtebat eos verecūdari
per hoc enim vult oſtendere pecca
tum eoꝝ magnū & omni excuſatio
ne priuatum. Orige. Uel illud qđ
ait. Uerebunt̄ filium meū: vr̄ iple
tum illis iudeis qui intelligentes
xp̄m crediderūt in eum. Hoc autē
quod ſequitur. Agricole aūt viden
Arrius & eunomius cōdēnantur. tes filium: dixerunt intra ſe: hic eſt
heres venite occidamus eū. i illis
impletum eſt qui videntes xp̄m. &
cognoſcentes filium dei: nihilomi
nus crucifixerūt eū. Hiero. Inter
rogamus. Arrium & eunomiū. Ec
ce pater dr̄ ignorare. quicquid pro
patre reſponderint: hoc itelligant
de filio: qui ſe dicit ignorare conſū
mationis diem. Chry. ſuper. Mat.
Dicunt aūt quidam: qꝛ poſt incar
nationem dictus eſt chriſtus filius
ex baptiſmo: ſicut ceteri ſancti: qs
ex hoc loco conuincit domin⁹ vbi di
citur. Mittam filium meum. Quā
do ergo adhuc cogitabat ad tranſ
mittendum filium poſt prophetas
iam filius erat: deinde ſi eo modo
dicit̄ filius ſicut omnes ſancti: ad
quos factū eſt verbū dei: debuit et
prophetas dicere filios ſicut & xp̄z
aut & xp̄m ſeruum dicere ſicut & ce
teros prophetas. Hiero. Per hoc
autem quod dicunt. Hic eſt heres.
manifeſte dñs pbat iudeoꝝ pn
cipes: non per ignorantiam: ſꝫ per
inuidiam dei filium crucifixiſſe. In
tellexerunt em̄ eum eſſe illum cui
pater per prophetam dicit: Poſtu
la a me & dabo tibi gētes heredita
tem tuam. Hereditas quippe filio
ſancta eccleſia data eſt. quam non
moriens pater illi reliquit: ſed ip̄e
ſua moꝛte mirabiliter acquiſiuit.
Chry. ſup mat. Tamen poſtq̄ itroi
uit in templū: & vendentes anima
lia: que ad ſacrificium pertinebāt:
foras eiecit: tunc precipue cogita
uerunt eum occidere. vnde dicunt
Uenite occidamus eum. Dicebāt
enim intra ſe. Neceſſe eſt vt popu
lus per iſtum dimittat conſuetudi
nem hoſtiarum que ad noſtrum p
tinent lucrū: & acquieſcat offerre ſa
crificium iuſtitie quod ad gloꝛiam
pertineat dei: & ſic iam nō erit po
pulus iſte poſſeſſio noſtra: ſed dei.
Si autem occiderimus eum: dum
non eſt qui iuſtitie fructuꝫ a popu
lo querat: ſemper durabit conſue
tudo offerendarum hoſtiarum:
& ſic populus iſte erit noſtra poſſeſ
ſio: & hoc eſt quod ſequitur. Et no
ſtra erit hereditas: hec eſt cogi
tatio cōis oium ſacerdotum car
nalium. qui non ſunt ſolliciti quo
modo viuat populus ſine peccato:
ſed aſpiciunt quid in eccleſia offe
rat̄: & hoc eſtimāt ſacerdotiū ſui lu
crū. Raba. Uel hereditatē occiſo

eo pꝛeripere moliebantur iudei:cū
fidem que per eum eſt extinguere:
⁊ ſuam magis que ex lege eſt iuſti=
tiam pꝛeferre:ac gentibus imbuē=
dis conabantur inſerere. Sequit.
Et appꝛehenſum eum eiecerunt ex
tra vineam ⁊ occiderūt. Rꝛla. Chri=
ſtus enim extra hieruſalem tanꝗ
extra vineā in ſententiam dānatio=
nis abiectus eſt. Oꝛige. Uel quod
Inter= dicit:eiecerunt extra vineam: tale
rogatio mihi videtur. Quantum ad ſe alie
dñi. num eū eſſe iudicauerunt a vinea
⁊ colonis. Sequitur. Cum ergo ve
nerit dominus vinee quid faciet
agricolis illis? Hiero. Interrogat
quidem eos dominus: non ꝙ igno
ret quid reſponſuri ſint: ſed vt pꝛo
pꝛia reſponſione damnentur. Seq̄
tur. Aiunt illi. Malos male perdet
⁊ vineam ſuam locabit aliis agri=
colis. Chꝛy. ſup matth. Quod au=
tem verum reſponderunt non eſt il
loꝛum qui iuſte iudicauerunt: ſed
ipſius cauſe: veritas eñ ipſis vio
lentiam fecit. Oꝛige. Sicut eñ cay
phas: ſic ⁊ iſti non ex ſe pꝛopheta=
uerunt contra ſe: quoniā tollenda
ab eis erant eloquia dei ⁊ dāda gē
tibus fructuꝫ in tempoꝛe daturis:
vel dominus quem occiderunt ſta
tim venit reſurgens a moꝛtuis: et
malos quidē colonos male ꝑdit:
aliis autem colonis. id eſt apoſto
lis vineam ſuam cōſignauit. i. eis
qui ex iudaico populo crediderūt.
Augu. de con. euan. Marcus autē
hoc ab ipſis non reſponſum eē cō=
memoꝛat:ſed dñm conſequenter lo
cutum poſt interrogationem ſuaꝫ
ipſuꝫ ſibi quodāmodo reſpōdiſſe.
Sed facile poteſt intelligi vel illo=
rum vocem ita ſubiectam vt non in
terponeretur: illi reſponderunt: ſꝫ
tamen intelligeretur: aut ideo re=
ſponſionē iſtā dño potius attribu=
tam: qꝛ cū verū dixerunt: ēt de illis
hoc ipſe reſpondit qui veritas eſt.
Chꝛy. I om. Uel nō ē cōtradictiōis.
⁊ eñ vtraꝗ facta ſunt: qꝛ. ſ. ⁊ ipſi ꝑ
mo hoc rñderunt: ⁊ poſtea dñs itra
uit. Aug. d cō. euā. Sꝫ illō magis

mouet ꝙ lucas nō ſolum eos h rei
ſpondiſſe non dicit: verū ēt contra=
riā retuliſſe rñſionē. Ita enim nar
rat. Quo audito. ſ. hac ſententia ex
oꝛe domini ꝓlata dixerunt. Abſit.
Reſtat ergo vt intelligamus i ple=
be que audiebat quoſdā reſpōdiſ=
ſe qđ matthe' cōmemoꝛat quoſdā
vo illud qđ lucas dicit. i. abſit. Nec Concoꝛ
moueat ꝙ matthe' ꝑncipes ſacer= dia euā
dotū ⁊ ſenioꝛes ppli dixit acceſſiſ= geliorū.
ſe ad dñm. ⁊ ſic ſine iterpoſitiōe ali
cuiꝰ perſone ſermo cōtexitur: vſꝗ
ad hoc ꝙ de locata agricolis vinea
cōmemoꝛatur. Poteſt enim putari
omia hec cum ꝑncipibus ſacerdo=
tum locutum fuiſſe: ſed mattheus
bꝛeuitatis cauſa tacuit quod lucas
nō tacuit: parabolaꝫ. ſ. iſtam nō ad
eos ſolos dictā qui de poteſtate in=
terrogauerant: ſed ad plebem in
qua erant qui dicerēt: perdet illos
⁊ vineā ſuam dabit aliis: que vox
recte etiam ipſius dñi fuiſſe intelli
gitur: ſiue ꝓpter vitatē ſiue ꝓpter
mēbꝛoꝝ eius cū ſuo capite vnita
tem. Erant etiam ꝗ talia reſpōdē=
tibus dicerent. Abſit: quia intelli=
gebant contra ſe ipſos parabolaꝫ
eſſe dictā. Chꝛy. ſup mat. Uel al'r.
Lucas quidem ſm reſponſionem
oꝛis eoꝝ narrauit. Mattheus ſm
reſponſionē coꝛdis. nam vere viſi=
biliter quidem in facie cōtradixe=
runt dicentes. Abſit. In cōſcientia
aūt ſuſceperūt dicētes. Malos ma
le perdet. Sicut cū homo depꝛehē=
ſus fuerit in malo: vbis quideꝫ ex
cuſat intus autem eius conſciētia
recognoſcit. Chꝛy. in omel'. Uel ali
ter. Dominus ꝓpter hoc eis para
bolam ꝓpoſuit: vt ipſi non intelli=
gentes cōtra ſe ſententiā ꝓferrēt:
ſicut ⁊ ad dauid factū ē per nathā.
rurſus āt intelligentes que dicta
ſunt contra ſe eē dixerūt. Abſit. Ra Tropo=
ba. Moꝛaliter aūt cuiꝗ vlea' lo= logica
catur colenda cū baptiſmi myſte= expoſi=
riū dat: ꝙ operando exerceat. Mit tio.
titur ſeruus vnus alter, ⁊ tertius cū
lex pſalmus ꝓphetia legit: ad qꝛū
monita bñ operetur. Sed miſſus

ceditur ⁊ eūcitur: cū ſermo cōtēnit̄:
vel qđ peius eſt: blaſphemat̄. Here=
dem quātū ad ſe occidit qui filiū
dei conculcauerit ⁊ ſpūi gratie cōtu
meliā fecerit. Perdito malo culto
re vinea alijs dat̄: cū donum gratie
quod ſuperbus ſpreuerit humilis
accipit. Chry. ſup math. Deinde q̄
ſi nō aquieſcentibus illis teſtimo=
nium ſcripture inducit. Sequitur
enim: dicit illis ieſus. Nunq̄ legi=
ſtis in ſcripturis: lapidē quem re=
probauerunt. i. ſi parabolā meam
non intelligitis: vel iſtam ſcriptu=
raʒ cognoſcatis. Hie. Uarijs āt pa
rabolis res eedē cōtexūtur. quos
enim ſupra operarios ⁊ agricolas
appellarat: nunc edificatores. i. ce=
mentarios vocat. Chry. in om̄. La=
pidem autem chriſtum vocat. Edi
ficatores autem doctores iudeorū
qui xp̄m reprobauerūt dicētes. Hic
non eſt a deo. Raba. Sed illis nolē
tibus ideo lapis caput anguli fir=
mauit: qr de vtroq̄ populo: quotq̄t
ipſe voluit ſua fide cōiunxit. vnde
ſequitur. Hic factus eſt ī caput an=
guli. Hyla. Eſt enim caput anguli
factus: quia eſt inter legem ⁊ gen=
tes lateris vtriuſq̄ ꝯiūctio. Chry.
in om̄. Deinde vt diſcant quoniam
nihil eorum que fiebant: deo con=
trarium erat. ſubdit. A dn̄o factuʒ
eſt. Orige. Jd eſt iſte lapis donum
eſt donatum a deo edificio vniuer=
ſo: ⁊ admirabile caput in oculis no
ſtris: qui poſſumus eū videre ocu
lis mentis. Chry. ſuper mattheum
Quaſi diceret. Quare non intelli=
gitis in cuius edificij angulo ponē
dus eſt ille lapis: nō in veſtro quā
do reprobatus eſt: ſʒ in alio. Si aūt
aliud edificium eſt futurum: ergo
veſtra edificatio eſt cōtemnenda.
vnde ſubdit. Jdeo dico vobis: quia
auferetur a vobis regnum dei: et
dabitur gentibus facientibus fru
tum eius. Orige. Regnum dei dicit
myſteria regni dei. i. diuinas ſcri=
pturas quas tradidit dn̄s: primo
quidem populo illi priori cui credi
ta ſunt eloquia dei: ſecūdo aūt gen

tibus facientibus fructuʒ: nemini
em̄ datur verbuʒ dei niſi facienti fru
ctum de eo: ⁊ nemini in quo pecca=
tum regnat datur regnum dei quo
modo ergo illis datum eſt: a quo ⁊
ablatum eſt? Sed cōſidera quomo
do qđ datur intelligitur gratis da=
tum. Quibus ḡ locauit nō oīno q̄ſi
electis ⁊ fidelibus dedit. quib⁹ aūt
donauit cum iudicio electionis do
nauit. Chry. ſup matth. Lapis au
tem dicitur xp̄us: non ſolum ꝓpter firmitatem: ſʒ ēt quia eſt inimicoꝝ — Chriſt⁹ lapis ē.
magna confractio. vnde ſequit̄. Et
qui ceciderit ſuper lapidem iſtum
⁊c. Hiero. qui peccator eſt ⁊ tamen
in illum credit: cadit quidē ſup la=
pidē ⁊ cōfringit̄: ſed non oīno con=
teritur. Reſeruatur em̄ ꝑ patiētiaʒ
ad ſalutē: ſup quē ꝟo ille ceciderit
hic ē cui lapis ille irruerit: ⁊ q̄ chri
ſtum penitus negauerit: ſic conte=
ret eum: vt nec teſta quidem rema
neat in qua hauriatur aque puſil=
lum. Chry. ſuper matth. Aliud eſt
enim confringi: ⁊ aliud cōminui: de
eo enim qđ confringitur: aliq̄d re=
manet. quod autē cōminuit̄ quaſi
in puluerem cōuertitur. qđ autem
cadit ad lapidem nō frangit̄ ſm q̄
eſt lapidis ꝟtus: ſed inquātum for
titer cadit: aut ꝓpter pondus ſuuʒ
aut ꝓpter altitudinem caſus ſic et
chriſtianus peccās: nō tantū perit
quantuʒ pōt ꝑdere chriſtus: ſʒ quā
tum ipſe ſe ꝑdit per opera ſua aut
ꝓpter magnitudinem peccati: aut
propter altitudineʒ dignitatis. Jn
fideles autem pereūt tantum quā=
tum poteſt eos ꝑdere chriſt⁹. Chry.
in omel̄. Uel hic duas ꝑditiōes eo=
rum oſtendit: vnam ab eo q̄ offen=
derunt ⁊ ſcandalizati ſunt: quaʒ de
ſignat dicens. Qui ceciderit ſuper
lapidem ⁊c. aliā a captiuitate eis
ſuperuentura: quā manifeſtat di=
cens. Sup quē vero ceciderit. Au=
gu. de que. euange. Uel de his di=
cit qui cadent ſup eū qui illum mo
do contemnunt vl̄ iniurijs afficiūt.
Jdeo nondum penitus intereunt
ſed tamen confringunt̄: vt nō recti

ambulent ſup quos cadet: dum veniat deſuper in iudicio cuz pena pditionis. Ideo dixit. Conteret eos: vt ſint impij tanq pulvis quem pijcit ventus a facie terre.

¶ Et cum audiſſent pricipes ſacerdotum ꝛ phariſei parabolas eius: cognouerunt ꝙ de ipſis diceret. Et querentes eũ tenere timuerunt turbas om̄ ſicut prophetam eũ habebant.

¶ Hiero. Quãuis duro corde iudei propter incredulitatem eẽnt: tamẽ intelligebant cõtra ſe oẽs dñi ſententias dirigi. vnde dicitur. Et cũ audiſſent pnci. ſacerdo. ꝛ phariſei parabolas eius cogno. ꝙ de ipſis diceret. Chry. ſup matth. Hec eſt aũt differentia bonorũ hominum ꝛ malorum. Bonus enim comprehenſus i peccato gemit quia peccauit: malus autẽ fremit nõ qꝛ peccauit: ſz quia comprehenſus eſt in peccato: ꝛ non ſolum penitentiam non agit: ſz magis aduerſus corripientem iraſcit: vnde ꝛ iſti cõprehẽſi: magis ad malitiam ſunt excitati. Seqꝛ em̄. Et querentes tenere eũ timuerunt turbas: quoniam ſicut prophetam eũ habebãt. Orige. Sapiunt quidem aliquid de eo quod verũ eſt prophetam eum eſtimantes. nõ aũt magnitudinem eius intelligũt ſm qd erat filius dei. Turbas autem ſic ſapientes de eo: et paratas pro eo purgare timẽt pncipes: neqꝫ enim ad eorum ſcientiã ptingere poſſunt: nihil dignuz ſentientes de eo. Deinde ſciendũ eſt:

Jeſus quõ tenetur.

quoniam volentium ieſum tenere dña eſt. aliter em̄ principes ꝛ phariſei qrebant euz tenere: aliter ſpõſa que dicit. Tenui eum: nec dimittam. adhuc em̄ tẽtura melius ſicut dicit. Aſcendam in palmã ꝛ tenebo altitudinez eius. Omnes enim nõ recte ſapientes de diuinitate tenere volunt ieſum ꝛ perdere eum. Et alia quidem verba pter verbum chriſti poſſibile eſt comphendere ꝛ tenere. Uerbum aũt vitatis nemo poteſt comprehendere. i. intelligere neqꝫ tenere. i. conuincere: neqꝫ ſeparare a ſenſu credentiũ: neqꝫ mortificare. id eſt deſtruere. Chry. ſup matth. Omnis etiaz homo malus quantum ad voluntatem ſuam et manus mittit in deum ꝛ occidit eũ. Qui enim precepta dei conculcat: qui murmurat contra deum ꝛ turbato vultu aſpicit celum: nonne ſi fieri potuiſſet manus mitteret in deum ꝛ occideret eum: vt iam licẽter peccaret. Raba. Sed tamen ꝙ timent mittere manũ in ieſum propter turbam quotidie in eccleſia geritur: cum qlz ſolo noie frater fidei ꝛ pacis vnitatem quam nõ diligit: propter bonos cohabitantes vel erubeſcit ipugnare vel timet.

Tropologica expoſitio.

Capitulum. xxij.

Et reſpodens ieſus dixit iterum i parabolis eis dicẽs. Simile factũ eſt regnum celorũ homini regi: qui fecit nuptias filio ſuo. Et miſit ſeruos ſuos vocare inuitatos ad nuptias: ꝛ nolebãt venire: iterum miſit alios ſuos dicens. Dicite inuitatis. Ecce prandiũ meum parauit: tauri mei et altilia occiſa ſunt: et oia parata: venite ad nuptias. Illi aũt neglexerunt: et abierũt: alius i villã ſuã: aliꝰ vero ad negociationem ſuam. Reliq vo tenuerũt ſuos eiꝰ ꝛ cõtumelijs affectos occiderũt. Rex aũt cũ audiſſet iratꝰ eſt: ꝛ miſſis exercitibus ſuis pdidit homicidas illos ꝛ ciuitatẽ illorũ ſuccẽdit. Tũc ait ſuis ſuis. Nuptie qdẽ parate ſũt: ſz q inuitati erãt nõ fuerũt digni. Ite ḡ ad exitꝰ viarũ ꝛ qſcũqꝫ inueneritis vocate ad nuptias. Et egſſi ſerui eius i vias cõgre

gauerunt oẽs quos inuenerũt
malos ⁊ bonos ⁊ implete ſunt
nuptie diſcumbẽtiũ. Intrauit
autem Rex vt videret diſcũbẽ
tes: ⁊ vidit ibi hoĩem nõ veſti=
tum veſte nuptiali. Et ait illi.
Amice q̃ͦ huc intraſti nõ ha
bẽs veſtẽ nuptialẽ. At ille ob=
mutuit. Tũc dixit rex miniſtris.
Ligatis manibus ⁊ pedib' ex
mittite eũ in tenebras exterio=
res: ibi erit fletus ⁊ ſtridor den
tium. Multi autem ſunt voca
ti: pauci vero electi.

¶ Chry. in homeli. Q: dixerat. Da
bitur gẽti faciẽti fructus eius: hic
oſtendit cui genti. vñ dr. Et rñdẽs
ieſus dixit iterũ in parabolis eis
dicẽs. Simile factũ ẽ regnũ celoꝝ ⁊c.
Glo. Dr aũt. Rñdẽs. i. obuiãs pra
ue cogitatiõi eoꝝ de morte ſua. Au
gu. de cõ. euã. Parabolã aũt iſtam
Concordia euãgeliorũ.
ſolus mattheus narrat: ſile q̃dẽ ẽt
lucas cõmemorat: ſꝫ non eſt hoc: ſi=
cut ⁊ ipſe ordo iudicat. Grego. i om.
Hic ꝑ nuptias preſens eccl'ia: illic
ꝑ cenã eternũ ⁊ vltimũ cõuiuiũ deſi
gnat: q: ⁊ in hãc nõnulli exituri in=
trãt: ad illud q̃ſq̃s ſemel intrauerit
vlteri' nõ exibit. At ſiq̃s forte con
tẽdat hãc eãdẽ eſſe lectionẽ: itelligi
forſitã põt: q: de piecto eo qui cum
nuptiali veſte nõ itrauerat qđ lu=
cas tacuit Mattheus dixit. q' vero
ꝑ illũ cena ꝑ hũc aũt prãdiũ dr ne=
quaq̃ obſiſtit: q: cũ ad horaꝫ nonã
apud antiquos prãdiũ fieret quoti
die: ipſum quoq̃ prãdium cena vo
cabat. Orige. Regnũ aũt celorũ ſi=
mile eſt ſm eũ q̃dẽ q̃ regnat homi=
ni regi: ſm eum aũt qui cõregnat fi
lio regis: ſm ea ṽo q̃ ſunt in regno
regis: ſeruis ⁊ iuitatis ad nuptias
inter q̃s eſt ⁊ exercit' regis. Additũ
eſt aũt hoi regi: vt hoib' quaſi hõ
loquat: ⁊ diſpẽſat hoies nõ cupien=
tes diſpẽſari a deo. Sꝫ tũc ceſſabit
regnũ celoꝝ eẽ ſimile homini cum
ceſſante ꝫelo ⁊ cõtentione ⁊ ceteris

paſſionibus ⁊ peccatis ceſſauerim'
ſm hoĩem ambulare: ⁊ videbimus
eũ ſicuti eſt. Nũc. n. videmus eum
nõ ſicuti eſt: ſed ſicuti ꝑ nr̃am diſpẽ
ſationẽ fact' fuerit nobis. Grego.
in homeli. Tunc aũt deus pr̃ deo fi
lio nuptias fecit qñ hũc in vtero vir
ginis humane nature cõiunxit. Sꝫ
q: ex duabus ꝑſonis fieri ſolet nup
tiarũ cõiunctio: abſit hoc ab itelle=
ctib' noſtris: vt ꝑſonã redemptoris
noſtri ex duab' ꝑſonis credam' eẽ
vnitã. Ex duab' q̃ppe atq̃ in' dua=
bus hũc naturis exiſtere dicimus:
ſꝫ ex duab' ꝑſonis credere cõpoſitũ
vt nephas vitamus. Securi' ergo
dici poteſt: q: in hoc rex pr̃ regi filio
nuptias fecit: q' ei ꝑ incarnationis
myſteriũ ſcãm eccleſiam ſociauit.
Uterus aũt genitricis virginis hu
ius ſpõſi thalamus fuit. Chry. ſu
per mat. Uel aliter. Cũ reſurrectio
fuerit facta ſanctoꝝ tunc ſuſcipiet
hoĩem vita q̃ eſt xp̃s: mortalitatem
ei' ſua mortalitate abſorbẽs. Nũc
n. quaſi arras futuri cõiugũ ſpm̃
ſcm̃ accipim': tũc aũt ipſuꝫ xp̃ꝫ ple=
nius in nobis habebimus. Orige.
Uel ↄiunctionẽ ſponſi ad ſponſam
i. xp̃i ad animã verbi ſuſceptioneꝫ
itellige partus aũt oꝑa bona. Hy=
la. Merito aũt a patre iaꝫ ſunt he
nuptie facte: q: eternitatis hui' ſo=
cietas: ⁊ noui corporis deſponſata
ↄiunctio habet iam ꝑfecta in xp̃o.
Sequit. Et miſit ſeruos ſuos voca
re iuitatos ad nuptias: ⁊ noluerũt
venire. Chry. ſuper matth. Ergo
qñ miſit ſeruos ſuos iam inuitati
priuſ erãt. Inuitati ſunt. n. hoies
a tp̃e abrae cui xp̃i icarnatio ꝓmit=
tebat. Hiero. Miſit aũt ſeruuꝫ: ſuũ
nec dubiũ q̃ moyſen ꝑ quẽ legẽ in=
uitatis dedit. Si aũt ſeruos legeꝫ
rimus: vt pleraq̃ habẽt exẽplaria:
ad prophetas referẽdũ eſt: q: inui
tati per eos venire ↄtẽpſerũt. Seq̃
tur. Iterũ miſit alios ſeruos dicẽs
Dicite inuitatis. Serui qui ſecũdo
miſſi ſunt melius eſt vt prophete in
telligant q̃ apl'i: ita tñ ſi ſeruus ſu
pra fuerit ſcriptus: ſin autẽ ſeruos

Nuptie allegorice.

ꝟidē legas:hic ſerui ſcđi apl'i ſunt
itelligēdi. Chry.ſup mat. Quos mi
ſit cū eis dixit. In viā gentiū ne ab
ieritis:ſed potius ite ad oues per=
ditas domus iſrael. Orige. Uel q̇
p̄lo mittunt̄ ſerui vocare iuitatos
ad nuptias habent̄ ꝓphete cōuer=
tentes ex ppl'o per ſuas ꝓphetias
ad letitiā ⁊ reſtitutionem eccl'ie ad
xp̄m. Qui aūt noluerūt venire i pri
mis inuitati:ſunt qui noluerūt au=
dire verba ꝓphetarū. Iterum alij
tranſmiſſi:alia cōgregatio prophe
tarum eſt. Hyla. Uel ſerui p̄lo miſ
ſi q̇ iuitatos vocarēt apoſtoli ſunt
qui autē admonent̄ vt veniāt inui
tati antea:ppl's iſrael eſt. in gloriā
eni eternitatis ꝑ legē eſt aduocat᷒.
Apoſtoloꝝ ergo erat ꝓpriū cōmo=
nefacere eos quos inuitauerant ꝓ
phete. Qui vero iterū cū precepto=
rū ꝯditiōe mittunt̄ apl'ici viri ſunt
ſucceſſores eoꝝ. Grego. Sed q꞉ hi
qui prius inuitati ſunt ad nuptiaꝝ
cōuiuiū venire noluerūt:in ſcđa in
uitatione iā dr̄. Ecce prandiū meū
paraui. Hiero. Prādiū paratum ⁊
tauri ⁊ altilia occiſa vel ꝑ metapho
rā opes regie deſcribunt̄: vt ex car
nalib᷒ intelligant̄ ſpūalia:vel certe
dogmatū magnitudo ⁊ doctria dei
lege plēiſſima ſentiri pōt. Chry.ſu=
per matt. Cū ergo dn̄s apl'is dixit.
Euntes p̄dicate dicentes: q꞉ appro
pinquauit regnū celoꝝ:h̄ ſignifica=
uit qđ hic dr̄. Prandiū meū paraui
i. ex lege ⁊ ꝓphetis ſcripturarū mē
ſas ornaui. vn̄ ſequit̄. Tauri mei ⁊
altilia occiſa ſunt. Grego. in omel'.

Patres veteris teſti fi= gurant̄.

Per tauros autē p̄res veteris teſti
figurant̄:qui ex permiſſione legis
inimicos ſuos ꝟtutis corporee cor=
nu feriebāt. Altilia vero ſaginata
dicim᷒:ab eo.n.q̄ eſt alere altilia:
quaſi alitilia:vel q̄ſi alita vocam᷒.
Per altilia ergo patres noui teſti fi
gurantur:qui dum gratiam inter=
ne dulcedinis percipiūt a terrenis
deſiderijs ad ſublimia contempla=
tionis ſue pēna ſubleuantur. Dicit
ḡ. Tauri mei ⁊ altilia occiſa ſunt.
ac ſi. d. Patrum precedentium mor

tes aſpicite ⁊ remedia vite vr̄e cogi
tate. Chri.ſuper matt. Uel alit̄. Iō
dicit. Et ſaginata ⁊ tauros:non q꞉
tauri nō fuerint ſaginati:ſed q꞉ nō
oēs ſaginati fuerūt tauri: ergo ſa=
ginata t̄mīnō dicit ꝓphetas q̇ fue=
runt ſpūſcō repleti:tauros aūt q̇ ꝓ
phete fuerūt ⁊ ſacerdotes:ſicut hie
remias ⁊ ezechiel:vt.n.tauri duces
ſunt gregis:ita ⁊ ſacerdotes princi
pes ſūt ppl'i. Hyla. Uel aliter. Tau
ri glorioſa martyrū ſpecies eſt qui
ꝯfeſſiōi dei tanq̄ hoſtia electa ſunt
imolati. Saginata vero ſunt hoīes
ſpirituales tāq̄ celeſti pāe ad euo
landuꝫ aues paſte:ceteros accepti
cibi vbertate expleture. Grego. No
tandū ꝟo q̄ in priore iuitatione nil
de tauris ⁊ altilib᷒ dr̄. In ſcđa autē
iam tauri ⁊ altilia mactata memo
rant̄:q꞉ olpotēs deus cū ꝟba ei᷒ au
dire nolumus adiungit exēpla: vt
oē qđ ipoſſibile credimus tanto no
bis ad ſperādū fiat facili᷒:quāto ꝑ
hoc trāſiſſe ⁊ alios audimus. Ori=
ge. Uel q꞉ prādium quod parat̄ eſt
eloquium dei:fortia queq̄ eloquio
ruꝫ dei tauri intelligant̄:ſuauia ve
ro ⁊ delectabilia eoꝝ ſunt ſagina=
ta. Si quis enim proferat q̄daꝫ di=
cta modica ⁊ nō firma:⁊ nō magnā
virtuteꝫ rōnis habētia: vident̄ ma
cra eſſe que proferuntur. Sagina=
ta aūt ſunt cum ad vnāquāq̄ ꝓpo=
ſitionē exempla multa rōnis ꝓba
tione repleta inducūtur:puta ſi ali
quis de caſtitate ſermonem loqui=
tur:recte intelligitur turtur. Sꝫ cū
ipſum ſanctitatis ſermonē cum rō
nis probatione de ſcripturis reple
tum protulerit:ita vt delectet ⁊ con=
firmet animum audientis protulit
eum ſaginatum. Chry.ſuper matt.
Qđ autē dicit̄. Et oīa parata ſunt:
itelligitur q꞉ quicquid queritur ad
ſalutē:iā adipletū eſt i ſcripturis.
Qui enim ignorans eſt inuenit ibi
qđ diſcat. Qui contumax eſt: inue=
nit ibi qđ timeat:qui laborat inue=
nit ibi promiſſa:quibus excitet̄ ad
opus. Gl. Uel omnia parata ſunt:
introitus regni paratus eſt ꝑ fideꝫ

Tropologia ꝟborum.

mee incarnationis qui ante fuerat
clauſus. Chry. ſup matth. Uel oīa
parata dicit que pertinent ad my=
ſterium dñice paſſionis ⁊ noſtre re
demptionis. Dicit aūt. Uenite ad
nuptias: non pedibꝰ ſed fide ⁊ mo=
ribus. Sequit. Illi aūt neglexerūt.
Quare aūt neglexerit māifeſtat cū
ſubdit. Et abierūt: alius in villam
ſuā: alius vō ad negociationē ſuā.
Chry. in om. Quāuis aūt videātur
rōnabiles occaſiones eſſe: ſed hinc
diſcamus ēt ſi neceſſaria ſunt q̄ de=
tinent: oībꝰ tñ preponere ſpiritua=
lia opꝫ. Mihi aūt vr̄ ꝙ his occaſio
nibus vſi negligētie velamina pro
ponebant. Hyla. Ambitiōe. n. ſecu
li tanꝙ villa hoīes occupant: plu=
res vō ꝑpter pecunie cupiditatem
negociatione detinent. Chri. ſuper
matth. Uel aliter. Cum labore ma=
nuū noſtrarū aliquid facimus: pu=
ta exercētes agrum vel vineam aut
opus ligni vel ferri: villam colere
videmur. Cū aūt nō labore manuū
noſtrarū alia lucra ſequimur: totū
hoc negociatio appellatur. O mi=
ſerrimus mūdus ⁊ miſeri qui eū ſe
quūt. ſemꝑ eñ mūdialia oꝑa hoīes
excluſerūt a vita. Grego. Qui ḡ iten
tus labori terreno: vel mūdi actiōi
bus deditus myſteriū icarnatiōis
dñice pēſare: ⁊ ſm̄ illud viuere diſſi
mulat: q̄ſi ad villā vel negociū ꝑgēs
vēire ad regias nuptias recuſat. ⁊
plerūꝗ qđ eſt grauius: nonnulli vo=
cati gratiā nō ſolū reſpuūt: ſed ēt ꝑ
ſequunt. vñ ſubdit. Reliqui vō ten.
ſer. eiꝰ ⁊ ꝯtu. affe. occiderunt. Chry.
ſuper mat. Uel ꝑ occupationē ville
populares iudeorū ſignificat: quos
mūdi delectatio ſeꝑauit a xp̄o. Per
occupationem vero negociatiōis ſa
cerdotes ceteroſꝗ miniſtros tēpli
ſignificauit. quos lucri obtentu ve
nientes ad miniſteriū legis ⁊ tem=
pli auaritia ſeparauit a fide. qđbꝰ
non dixit ꝙ malignati ſunt: ſed ne=
glexerunt. qui. n. odio aut inuidia
crucifixerūt xp̄m: illi malignati ſūt
qui autē negocijs impediti nō cre
diderunt: illi neglexiſſe dicunt non

Excuſa tiōes vane.

malignati. De ſua tamē morte do=
minus tacet: qꝛ in priori parabola
dixerat: ſed oſtendit mortem diſci=
pulorum ſuorum quos poſt aſcēſuꝫ
ipſius occiderunt iudei. Stephanū
lapidantes: ⁊ Jacobuꝫ alphei occi=
dentes: propter que hieruſalem de
ſtructa eſt a romanis. Et notandū
ꝙ ira in deo non proprie ſed tranſ=
latiue dicitur. Tunc. n. iraſci dr̄ qñ
vlciſcitur. vnde ⁊ hic dicit. Rex autē
cum au. iratus eſt. Hiero. Qñ inui
tabat ad nuptias ⁊ agebat oꝑa cle=
mentie: hoīs nomen appoſituꝫ eſt.
nunc autem qñ ad vltionē venit: hō
ſilet: ⁊ rex tantuꝫ dicitur. Orige. Di
cant aūt qui peccant in deum legis
⁊ ꝓphetarū ⁊ totius creatiōis vtrū
iſte qui ⁊ homo dicit ⁊ iratus ꝓpo=
nitur. ipſe eſt pater xp̄i: ꝙ ſi dixerit
hunc ipſum eſſe cogendi ſunt con=
fiteri: quoniam multa in eo ſm̄ paſ
ſibilem hominum naturam eſſe di=
cuntur: non qꝛ ipſe paſſibilis eſt: ſꝫ
qꝛ morē gerit paſſibilis nature ho=
minum. Et ſm̄ hāc cōſequentiaꝫ ſu
ſcipere conuenit ⁊ iram dei ⁊ penitē
tiam ⁊ cetera hm̄ōi in prophetis.
Seqtur. Et miſſis exerciti. Hiero.
Per hos exercitus romanos intelli
gimus ſub duce veſpaſiano ⁊ tito: q̄
occiſis iudee populis preuaricatri
cem incenderunt ciuitatem. Chry.
ſuper mat. Romanus aūt exercitꝰ
dicitur exercitus dei: qꝛ domini eſt
terra ⁊ plenitudo eius: nec etiaꝫ ve
niſſent romani hieruſaleꝫ: niſi eos
dominus excitaſſet. Orige. Uel an
gelorū agmina ſunt exercitꝰ regis
noſtri: miſſis ergo exercitibus ex=
tinxiſſe homicidas dr̄: qꝛ in hoībus
oē iudiciuꝫ per angelos exercetur.
Homicidas ergo perdit: qꝛ perſe=
quentes interimit. Ciuitatem eorū
igni ſuccendit: quia illorum non ſo
lum anime: ſed caro quoꝗ in q̄ ha=
bitauerāt eterna gehēne flamma
cruciant. Orige. Uel ciuitas ipiorū
eſt ſcd̄m vnūquodꝗ dogma ꝯgrega
tio eorū q̄ ꝯueniūt in ſapiētia pnci=
pū huiꝰ ſeculi: quā ſuccedit rex ex=
terminat quaſi ex malis edificia=

ira dei

tionibus cõſiſtentem. Grego. Sꝫ is qui inuitantem ſe cõtẽni conſpicit: filij ſui nuptias vacuas non hẽbit. queq̃ enim ſermo dei inuenturus eſt vbi requieſcat. vñ ſubdit. Tunc ait ſeruis ſuis. Orige. Id eſt aplis aut angelis qui ꝓpoſiti erant in vocatione gentium. Nuptie quidem parate ſunt. Remi. Id eſt oẽ ſacramentuꝫ humane diſpenſatiõis iaꝫ peractũ atq̃ cõpletũ eſt. Sꝫ qui inuitati erant. i. iudei non fuerũt digni: q2 dei iuſtitiã ignorantes ⁊ ſuã ſtatuere volentes indignos ſe iudicauerunt eterne vite. Reprobato ĝ iudaico pplo ad has nuptias gentilis ppl's eſt ſuſceptus. vnde ſequitur. Ite ergo ad exi. viarũ: ⁊ quoſcũq̃ inueneritis vocate ad nuptias. Hiero. Gentilium. n. ppl's non erat in vijs: ſed in exitibus viarum. Remi. Qui ſunt errores gẽtiliũ. Chri. ſuper matth. Uel vie ſunt oẽs profeſſiones huius mũdi. vtputa pħie militie ⁊ hmõi. Dicit ergo. Ite ad exitus viarum vt cuiuſlibet conditionis homines vocent ad fidẽ: adhuc ſicut caſtitas via eſt que ducit ad deum: ſic fornicatio via eſt q̃ ducit ad diabolum: ⁊ ſic de alijs virtutibus ⁊ vitijs. Iubet ergo vt cuiuſcunq̃ conuerſationis vel conditionis hoies inuitent ad fidem. Hyla. Per viam ẽt tempus ſeculi intelligendum eſt atq̃ iõ ad exitus viarũ iubentur ire: q2 oĩbus retroacta donantur. Grego. Uel aliter in ſcriptura ſacra vias actiones accipimus. Exitus viarum intelligimus defectus actionum: q2 illi plerũq̃ facile ad deum veniunt: quos in terrenis actionibus proſpera nulla comitãtur. Orige. Uel aliter. Puto hãc primam vocationeꝫ fuiſſe ad nuptias aliquarum ingenuaruꝫ animarũ. Principaliter. n. deus vult venire ad epulationeꝫ diuini eloquij: eos qui ad intelligendum ſunt ingenioſiores: ⁊ quoniam hmõi ſunt nolũt ad iſtam vocationem venire: tranſmittunt alij ſerui prouocantes eos ⁊ promittentes q̃ ſi venerint: percipient prandiũ paratum a rege. Sicut. n. in corporalibus alia eſt q̃ nubit ſponſa. alij inuitatores. alij qui inuitantur ad nuptias: ſic de9 ſcit diuerſos ordines animarũ: earũq̃ virtutes ⁊ cauſas: ob quas hi q̃dẽ in cõſtitutione ſponſe accipiuntur: alij in ordine ſeruorũ vocantiũ: alij in numero inuitatorũ ad nuptias. Sed qui principaliter quidem fuerant inuitati primos Iuitatores q̃ſi pauperes ſenſu neglexerunt ⁊ abierunt ſua ſequentes: in q̃bus magꝭ ſunt delectati: q̃ȝ in his que rex per ſeruos ſuos promittebat: ſed hi leuiores ſunt his qui ſeruis trãſmiſſis iniuriãtur ⁊ interficiunt: qui. ſ. ꝑparatiõe cõtentioſorũ ṽborũ auſi ſunt tenuiſſe ſuos miſſos: q̃ nõ ſũt preparati ad ſoluendas q̃õneꝫ eorum verſutas: ⁊ cõtumelijs afficiuntur vel interficiuntur ab eis. Seq̃t. Et egreſſi ſerui ei9 in vias ꝯgregauerunt omnes quos inue. ma. ⁊ bonos. Orige. Egrediẽtes ſerui ſiue de iudea ⁊ hieruſaleꝫ apl'i xp̃i: ſiue ab interioribus angeli ſci: ⁊ venientes ad vias diuerſas diuerſorũ morum congregauerunt quoſcunq̃ inuenerunt. Et non curant vtrum aliq̃n ante vocationeꝫ mali fuerit aut boni. bonos aũt intelligere hic ſimpliciter ꝯuenit humiliores ⁊ rectiores ex eis q̃ veniebãt ad cultũ dei: quibus cõueniebat q̃d apl's ait. Cũ gentes q̃ legeꝫ nõ habẽt: ea q̃ legis ſunt faciũt ipſi ſibi ſunt lex. Hiero. Inter ipſos. n. gẽtiles Iſinita eſt diuerſitas: cũ alios ſciamus eẽ procliuiores ad vitia. alios ad honeſtatẽ morũ virtutib9 deditos. Grego. Uel hoc dicit: q2 in hac eccl'ia nec mali ſine bonis: nec boni ſine malis eſſe pñt: bonus aũt nõ fuit q̃ malos tolerare recuſauit. Sequit. Et impletę ſunt nuptie diſcũbentiuꝫ. Orige. Nuptie. ſ. xp̃i ⁊ eccleſie ſunt implete. dũ reſtituti deo q̃ ab aplis ſunt inuenti recubuerũt ad epulãdũ in nuptijs: ſꝫ qm̃ bonos ⁊ malos oportuit quidem vocari: non autẽ vt mali permanerent mali: ſed vt depo=

Allegorica expoſitio.

Cõditiones gentilium.

nerent veſtimenta incongrua nu=
ptijs:et induerēt nuptialia idumē=
ta:ſcȝviſcera mie benignitatȝ ⁊c̄.iō
rex egreditur vt videat diſcūbētes
ꝓuſqȝ opponatur eis prādiū vt reti
neat habētes nuptialia veſtimenta
et delectet:cōdēnetqȝ cōtrarios .vñ
ſequitur. Intrauit autē rex vt vide
ret diſcūbētes .Chry.ſuper matth.
Nō qꝛ alicubi ipſe nō eſt:ſȝ vbi vult
ꝑ iudiciū aſpicere:ibi dꝛ pñs : vbi
autem nō vult:abens vꝛ. Dies aūt
aſpectionis eſt dies iudicij:qñ viſi
taturus eſt xp̄ianos:qui ſuper mē=
ſam ſcripturarū recūbunt. Orige.
Ingrediēs aūt inuenit quēdā q̄ nō
mutauerat ꝓprios mores. vnde ſe=
quitur. Et vidit ibi hoīeȝ non veſti
tuȝ veſte nuptiali. Singulariter di
Nota xit:qꝛ vni⁹ ſunt generis oēs qui ſer
s intel uant malitiā poſt fideȝ quā habue
ctus. rant añ fidē. Grego. Quid āt debe=
mus intelligere per nuptialē veſtē
niſi charitatē?qꝛ hāc i ſe dominus
habuit:dum ad ſociande ſibi eccle
ſie nuptias veniret. Intrat ergo
ad nuptias:ſed ſine veſte nuptiali:
qui in eccleſia fidē habet:ſed chari
tatē nō habet. Augu.cōtra fauſtū.
Ut ſi ne veſte nuptiali nuptias adit
qui querit ibi gloriā:nō ſpōſi ſȝ ſuā.
Hyla. Uel veſtis nuptialis eſt gra=
tia ſpiritusſcī et candor habitus ce=
leſtis:qui bone interrogationis cō=
feſſione ſuſcept⁹ vſqȝ in cetuȝ regni
celorum imaculatus et integer ē re
ſeruādus. Hiero. Uel veſtis nuptia
lis precepta ſunt domini : et opera
que cōplentur ex lege et euangelio
nouiqȝ hominis efficiunt veſtimētū
quod qui in die iudicij iuētus fue=
rit ſub nomine xp̄iano nō hr̄e ſtatī
corripitur:vnde ſequit̄. Et ait illi.
Amice quomodo huc itraſti nō ha
bēs veſteȝ nuptialē? Amicū vocat :
qꝛ eſt inuitatus ad nuptias quaſi
ſit amicus per fidem. Arguit autē
imprudentie ꝙ veſte ſordida mūdi
tias polluerit nuptiales . Orige.
Et qm̄ q̄ peccat ⁊ nō iduit dñȝ ieſuȝ
xp̄ȝ nō hȝ excuſationē aliquā:iō ſe=
quitur. At ille obmutuit. Hiero. In
tempore eniȝ illo non erit loc⁹ iprudentie:nec negādi facultas cū oēs
āgeli et mūd⁹ ipe teſtes ſint pecca
torum. Grego. Non āt ſolū reiectus
eſt a nuptijs qui iniuriam nuptijs
fecit ſed adhuc a miniſtris regis
ſuper vincula conſtitutis ligatus
inceſſione qua non eſt vſus ad bo=
num : et apprehenſoria virtute
qua nullum op⁹ ad bonū implenit
cōdēnatus ē in loco ab oī luie alie=
nos qui vocantur tenebre exteriores.
vnde ſequitur Tūc rex dixit mini=
ſtris Liga.ma.et pe.mitt. eum in
tenebras exteriores. Greg. Ligant
tūc pedes et manus per diſtrictio=
nē ſnie:qui modo a prauis opib⁹ li=
gari noluerūt ꝑ meliorationē vite:
vel tūc ligat pena quos modo a bo
nis operibus ligauit culpa . Aug.
xi.de trini. Prauarū ꝙ atqȝ diſtor
tarum voluntatū iplicatio vinculū
eſt q̄ alligatur qui hoc ait. Ut ꝓij=
ciatur in tenebras exteriores. Gre=
go. Interiores autem tenebras dici
mus cecitateȝ cordis:exteriores ꝙ
tenebras eternaȝ noctē dānatiōis.
Chry.ſuper matth. Uel per hoc deſi
gnatur differentia tormentorū i pec
catoribus. Sūt eniȝ prime tenebre
exteriores iteriores autē miores:et
nouiſſima loci. Sequitur . Ibi erit
fletus et ſtridor dētium. Hiero. In
fletu oculoruȝ et ſtridore dentiuȝ ꝑ
metaphorā mēbroꝝ corporaliū ma
gnitudo oſtenditur tormētoꝝ . Ma
nus quoqȝ ligatas et pedes:fletum
oculorum et ſtridorem dentium. ad
cōprobādā reſurrectiōis itelligē ve
ritatē. Grego. Ut illic dentes ſtri=
deant q̄ hic edacitate gaudebāt:illic
oculi defleāt qui h̄ per illicitas cōcu
piſcentias verſabantur. quatenus
ſingula mēbra ſupplicio ſubiaceāt
que hic ſingulis quibuſqȝ vitijs ſub
iecta ſeruiebant . Hiero . Et quia
in conuiuio nuptiali non initium:
ſed finis queritur. Subditur. Mul
ti eniȝ ſunt vocati pauci vero electi.
Hyla. In inuitante enim ſine ex=
ceptione publice bonitatis huma=
nitas eſt:in iuitatis vero vel voca=

Tene=
bre exte
riores ē

tis de iudicio merita: ſi probitatis electio eſt. Grego. Nonnulli eni bona nec incipiunt: nonnulli vero in bonis q̄ ceperūt minime perſiſtunt. Tanto ergo ſibi vnuſquiſq; ſollicite metuat q̄to ignorat q̄ reſtāt. Chry. ſuper mat. Uel alr. Quotiēs deꝰ tē tat eccleſiā ſuā igreditur ad eā vt videat diſcūbentes: et ſi inuenerit

Tropologica expoſitio.

aliquē non habentē veſtē nuptialē interrogat eū vt quid factꝰ es chriſtianus ſi hec opera diligebas? Talē ergo xp̄s tradit miniſtris ſuis. i. aliquibꝰ magr̄is ſeductiōis: et ligāt manus eius. i. opera. et pedes. i. motus anime: et mittunt eū in tenebras. i. in errores vel gentium vel iudeorum vel hereſim. propinquiores. n. ſunt tenebre gentiliū: q2 veritatē ſpernunt quā non audierūt: ſʒ exteriores iudeoꝝ qui audierunt: ſʒ nō crediderūt: ſʒ magis exteriores hereticoꝝ qui audierunt didicerūt.

¶ Tunc abeūtes phariſei conſiliū inierūt vt caperēt eū i ſermone. Et mittūt ei diſcipulos ſuos cuʒ herodianis dicētes. Magiſter: ſcimus q2 verax es et viā dei in veritate doces: et non ē tibi cura de aliquo. Non eni reſpicis perſonā hominū. Dic ergo nobis quid tibi vr̄? Licet cenſū dari ceſari an nō? Cognita aūt ieſus nequitia eorū ait. Quid me tātatis hypocrite? Oñdite mihi nūmiſma cēſus. at illi obtulerūt ei denariū et ait illis ieſus. Cuius eſt imago hec et ſupſcriptio? Dicūt ei: Ceſaris. Tunc ait illis. Reddite ergo que ſunt ceſari: et que ſunt dei deo. Et audiētes mirati ſunt: et relicto eo abierunt:

¶ Chry. ſuper mat. Sicut ſi aliq̄s claudere voluerit aq̄ currētis meatū ſi excluſa fuerit per aliquā violentiā: aliunde ſibi ſemitam q̄rit ſic iudeoꝝ malignitas ex vna pte ↄfuſa aliū ſibi aditū adinuenit: vñ dr̄. Tūc abeū. pha. cōſui. inie. vt ca. eū in ſermōe. Abierūt inquā ad herodianos. Quale ↄſiliū: tales et ↄſiliatores. et iō ſequit. Et mittunt ei diſcipu. ſu. cū herodianis. Hie. Tāq̄ ignotis vt facilꝰ deciperent: et p eos illū caperēt: cū timētes turbā hoc p ſe nō p̄ſumerēt facere. Hiero. Nup q̄dē ſub ceſare augu. iudea ſubiecta romanis: q̄n in toto orbe eſt celebrata deſcriptio ſtipendiaria facta fuerat. Et erat in pplo magna ſeditio: dicentibꝰ aliis p ſecuritate et quiete q2 romani p oibꝰ militarent: debere tributa p̄ſolui. Phariſeis vō q̄ ſibi applaudebāt in iuſticia: ecōtrario nitētibus non debere pp̄lm dei q̄ decimas ſolueret: et primitias daret: et cetera; q̄ in lege ſcripta ſunt: humanis legibꝰ ſubiacere. Ceſar aūt auguſtus herodē filium antipr̄is alienigenā et proſelitū regē iudeis ↄſtituerat: q̄ tributis p̄eeſſet et romano pareret impio. Mittunt igit̄ phariſei diſcipulos ſuos cū herodianis. i. militibꝰ herodis. ſeu q̄s illudētes phariſei: q2 romanis tributa ſoluebāt: herodianos vocabāt: et nō diuino cultui deditos. Chry. in om. Propter hāc ſuos diſcipulos et herodis milites ſil̄ mittūt: vt q̄dcū q; dixerit reprehēdat̄. cupiebāt. n. magis aduerſuʒ herodianos eum aliq̄d dicere: q2. n. eū detinere timebant propter turbas: voluerunt ei pīculū immittere ex hoc q̄ eēt publicis tributis obnoxiꝰ. Chry. ſup mat. Hec ē aūt hypocritaꝝ p̄ria ſimulatio: q2 laudāt q̄s pdere volūt. Et iō in laudē p̄rūpūt dicētes. Magr̄ ſcimus q2 verax es. Magr̄m eū vocāt vt q̄ſi honoratꝰ et laudatꝰ myſteriū ſui cordis ſimplr̄ eis apiat tanq̄ volēs eos habere diſcipulos. Gl. Triplr̄ aūt ↄtigit aliquē veritatē nō docere. Primo ex pte ipſiꝰ docētis: q2. ſ. veritatē vel nō nouit: vel nō amat: et ↄ hoc dicūt. Scimus q2 verax es. Secundo ex parte dei: cuiꝰ timore poſtpoſito q̄dā veritatē de deo quam

Hypochrite notantur.

nouerunt:non pure annunciant: ꝛ
contra hoc dicunt. Et viam dei
veritate doces. Tertio ex pte pri=
mi:ex cuius timoꝛ vel amoꝛe aliq̄s
veritatem tacet:et ad hoc excludē=
dū dicūt. Et non eſt tibi cura de ali
quo.ſ.homine:non eniʒ reſpicis p=
ſonā hominū. Chry. in om̄. Hoc de
herode et ceſare occulte inſinua=
bant. Hiero. Blanda quidē et frau
dulenta īterrogatio illuc puocat re
ſpondētē vt magis deū q̄ ceſarē ti=
meat. vnde dn̄t. Dic ergo nobis q̄d
tibi vi.li.cenſum dari ceſari an nō.
Ut ſi dicat non debere tributa ſol=
ui:ſtatiʒ audientes herodiani:ſedi
tionis reū cōtra romanū pncipē eū
teneāt. Chry.i om̄. Qꝛ eniʒ ſciebant
q̄ꝺ quidā hāc diſcordiā meditātes
occiſi erant:volebāt et ipſū p ſermo
nes hos in talē ſuſpitionē immitte
re. Sequit. Cognita āt ie.neq̄.eoꝝ
ait. Quid me tēta. hypocrite? Chry
ſoſto. ſup mat. Nō ſʒ ſermoes eoꝛū
pacificos blāde reſpondit:ſed ſecū
dum ꝯſciaʒ eoꝝ crudelē aſpa dixit:
qꝛ deꝰ volūtatibꝰ reſpōdet:nō v̄bis
Hiero. Pria ergo virtus ē reſpōdētiū
interrogantiū mentes cognoſcere:
et non diſcipulos ſed tētatoꝛes vo=
care. hypocrita ergo vocatur q̄ aliꝺ
Reſpon ſionis modus.
eſt et aliud ſimulat. Chry. ſup mat.
Dic̄ ergo eis hypocrite:et cōſiderā
tes eū hūanoꝝ coꝛdiū cognitoꝛē q̄ꝺ
facere cogitabāt pficere non aude=
rent. Uide g q̄ phariſei blādiebāt
vt pderēt:ſʒ ieſus eos ꝯfundebat vt
ſaluaret:qꝛ vtilioꝛ eſt hoī deꝰ iratꝰ
q̄ hō ppitius. Hiero. Sapia eni ſp
ſapiēter egit:vt ſuis potiſſimū tēta
toꝛes ſmōibꝰ ꝯfutēt. Et iō ſeq̄t. Oñ=
dite mihi nūmiſma cēſus. At illi ob
tulerunt ei denariū. Hoc genꝰ nūmi
ē q̄ꝺ p decē nūmis ꝯputabat:et ha
bebat imaginē ceſarꝭ. vn̄ ſequitur.
Et ait illis ieſus. Cuius eſt imago
hec ꝛ ſupſcriptio? Qui putāt īterro
gationē ſaluatoꝛis ignorātiaʒ eē et
nō diſpēſationē:diſcant ex pñti loco
q̄ vtiq̄ poterat ſcire ieſus cuiꝰ ima
go eēt ī nūmo. Sequit. Dn̄t ei. Ce=
ſaris. Ceſarē nō putemꝰ auguſtū:

ſʒ tyberiū ꝓuignū eiꝰ ſignificari
ſub q̄ et paſſus ē dominꝰ. Oēs āt re
ges romani a pmo Caio ceſare:qui
īperiū arripuerat:ceſares appellā
tur. Sequitur. Reddite ergo q̄ ſūt
ceſaris ceſari.i.nūmū:tributū ꝛ pe
cuniā. Hyla. Si ei nihil q̄ꝺ ceſaris ē
penes nos reſederit:conditiōe red
rendi ei que ſua ſūt nō tenebimur.
Poꝛro āt ſi rebꝰ illius icūbamꝰ:ſi iu
re poteſtatis ſue vtimur. ex q̄relaʒ
iniurie ē reddere ceſari q̄ꝺ ceſarꝭ ē.
Chry. Tu āt cū audieris Redde q̄
ſūt ceſarꝭ ceſari:illa ſcito eū dicere
ſolū que in nullo pietati nocēt:qꝛ ſi
aliq̄d tale fuerit nō adhuc ceſaris
eſt:ſed diaboli tributuʒ. Deinde vt
non dicāt:qm̄ hoibus nos ſubijcis:
ſubdit. Et que ſūt dei deo. Hiero.
i.decias: primitias.i: oblatiōes: et
victimas:ſicut et ipſe dn̄s reddidit.
ceſari tributa pro ſe et petro:et deo
reddidit q̄ dei ſunt:patris faciens
volūtatē. Hyla. Deo ēt q̄ eius ſunt
reddere nos opʒ.i. coꝛpꝰ et animā
et voluntatē. Nūmiſma.n.ceſaris
in auro eſt in quo eſt eiꝰ imago de=
picta. Dei aūt nūmiſma hō ē i quo
ē dei imago figurata:ideo diuitias
veſtras date ceſari:deo āt īnocētie
veſtre ꝯſciaʒ ſuate. Oꝛige. Ex hoc
loco diſcimꝰ ſaluatoꝛꝭ exemplo vt nō
his que a multis dicuntur: et pro=
pterea glorioſa videntur occaſione
pietatis attendamꝰ:ſʒ q̄ cōuenienter
ſʒ oꝛdinē ratiōis dicūtur. Poſſumꝰ
aūt et moꝛalr̄ intelligere locū iſtuʒ:
qm̄ debemꝰ coꝛpi q̄dā dare q̄ſi tribu
tū ceſari.i.neceſſaria. Quecūq̄ āt ſunt
conuenientia aiaꝝ nature.i. ea que
ducūt ad v̄tutē:debemꝰ deo offerre.
qui ergo ſupꝛa modū docēt legē dei
et de rebꝰ debitis coꝛpoꝛi nihil curā
re precipiūt:ſūt phariſei qui redde
re ceſari tributū vetabāt:phibētes
ſcilicet nubere et abſtinere a cibis
quos deꝰ creauit. qui v̄o ſupꝛa mo=
dū eſtimant opoꝛtere coꝛpoꝛibus
indulgere:ipſi ſunt herodiani. Sal
uatoꝛ aūt noſter vult vt nec virtus
minoꝛetur dum ſupꝛa modum car
ni ſeruimꝰ: nec carnis natura gra

Exem= pluʒ xp̄i

uetur dū abundantius ꝟtutib⁹ ad
herem⁹. Uel pꝛiceps mūdi. i. diabo
lus vꝫ: ceſar: nō .n. poſſum⁹ reddere
deo: q̄ dei ſunt niſi pri⁹ reddiderim⁹
pncipi q̄ ſunt ſua. i. niſi depoſueri=
mus maliciā vniuerſā. Hoc ēt diſca
mus ex loco pñti ꝙ ꝫ tentātes nec
omnino tacere debemus nec ſimplr̄ re
ſpōdere: ſꝫ circūſpecte vt pcidam⁹ oc
caſionē q̄rentium in nobis occaſio=
nē et doceam⁹ irrephēſibilr̄ que pñt
ſaluare volētes ſaluari. Hier. Qui
āt credere debuerāt ad tātā ſapiaꝫ
mirati ſunt ꝙ calliditas eoꝝ īſidiā
di nō iueniſſet locū. vnde ſeqꝛ. Et
audiētes mirati ſūt relicto eo abie
runt. Infidelitatē pariter cum ad
miratione repoꝛtātes.

¶ In illa die acceſſerūt ad eū
ſaducei qui dicūt nō eſſe reſur=
rectionē ꝛ interrogauerūt euꝫ
dicētes Magiſter: moyſes di=
xit: Siquis moꝛtuus fuerit nō
hñs filiū: vt ducat frater eius
vxorē illi⁹ et ſuſcitet ſemē fra=
tri ſuo. Erāt aūt apd̄ nos ſeptē
fratres: et prim⁹ vxoꝛe ducta
defunctus ē. et nō hñs ſemē re
liquit vxoꝛē ſuā fratri ſuo. Silr̄
ſecundus et tertius vſq ad ſe=
ptimū. Nouiſſime aūt oium et
mulier defuncta ē. In reſurre=
ctiōe ḡ cui⁹ erit de ſeptē vxoꝛ
Oēs .n. habuerūt eā. Rñdēs āt
ieſus: ait illis. Erratis neſcien
tes ſcripturas neq ꝟtutē dei.
In reſurrectiōe .n. neq nubēt ne
q nubēr: ſꝫ erūt ſicͨ āgeli di i ce=
lo. De reſurrectiōe āt moꝛtuoꝝ
nō legiſtꝭ qd̄ dcm̄ ē a deo dicē=
te vobis: ego ſuꝫ de⁹ abraā: ꝛ
de⁹ iſaac ꝛ d⁹ iacob. nō ē de⁹ moꝛ
tuoꝛū ſed viuētiū. Et audiētes
turbe mirabār i doctrina eius.
¶ Chꝛy. in omel. Confutatis pha=
riſeoꝛum diſcipulis cum herodia=
nis: ſaducei ſe immittunt: cū tñ ex cō
fuſione pꝛioꝛuꝫ eos opoꝛteret effici
pigrioꝛes: ſed pꝛeſumptio inuere=
cundū quid eſt ꝛ ptinax ꝛ īpoſſibilia
tentās: ppter hoc ꝛ euangeliſta ſtu=
pens eoꝝ demētiā hoc ipſum ſigni
ficat dicēs. In illa die acceſ. ad euꝫ
ſaducei. Chꝛy. ſup matth. Qñ rece
debant phariſei accedebāt ſaducei
foꝛte tali ꝯſilio: qꝛ decertabāt quis
eū añ depꝛehēdere poſſet: vel ſi rō=
ne eū nō poſſent ſupare: ſaltem per
ipſam frequentiā ſubuerterēt ſen=
ſum eius. Hiero. Due hereſes erāt
in iudeis. vna phariſeoꝛū: ꝛ altera
ſaduceoꝛū. phariſei traditionuꝫ ꝛ
obſeruationū iuſticiā pꝛeferebant.

Due he
reſes iu
deoꝛuꝫ.

vñ ꝛ diuiſi vocabātur a pplo. ſadu=
cei aūt q̄ interpꝛetantur iuſti: ꝛ ipſi
vēdicabant ſibi qd̄ nō erāt pꝛioꝛib⁹
ꝛ coꝛpoꝛis ꝛ aīe reſurrectionē credē
tibus cōfitentibuſq: ꝛ angelos ꝛ ſpi
ritum ſequētes iuxta actus aplo̅ꝛū
ola denegabant: vñ ꝛ hic dr̄. Qui di
cunt reſurrectionē nō eſſe. Oꝛige.
Nō ſolū aūt carnis reſurrectioneꝫ
negabāt: ſꝫ ēt aīe īmoꝛtalitatē tolle
bant. Chꝛy. ſuper matth. Uidēs .n.
diabolus: qꝛ iuſticiā dei oīno extin
guere nō potuit: introduxit hereſiꝫ
ſaduceoꝝ q̄ dicerēt nō eſſe reſurre=
ctionē moꝛtuoꝝ: q̄ res oē ppoſitum
faciēde iuſtitie frāgit: qs .n. ꝯtētus
erit aduerſus ſeipſum quotidie: lu
ctamina exercere niſi ad ſpeꝫ reſur
rectiōis aſpiceret. Grego. c. iiij. mo
ra. Sunt aūt nōnulli. ꝯſiderātes ꝙ
ſpūs a carne ſoluitur. ꝙ caro in pu
tredinē vertir: ꝙ putredo in pulue
rē reducir: ꝙ puluis in elemēta ſol
uir vt neq ab humanis oculis vi
dear: reſurrectionem fieri poſſe de=
ſperāt: ꝛ dū arida oſſa īſpiciūt: hec
veſtiri carnib⁹: ruſumq ad vitam
vireſcere poſſe fieri diffidūt. Aug.
in enche. Nō aūt perit deo terrena
materies: d̄ q̄ moꝛtaliū crear caro:
ſꝫ in quēlibet puluerē cinerēue ſol
uar: ī q̄ſlibet halitus auraſq diffu
giat: ī quāſcūq alioꝝ coꝛpoꝝ ſubaꝫ
vel in ipſa elemēta vertar. in quoꝛū
cūq aīaliū: aut ēt hominuꝫ cibum

Fides
reſurre
ctionis.

cedat:carnẽq3 muteť:ale illi hũa=
ne in puncto tpis reddiť que eã
primitus vt hõ fieret:viueret ⁊ cre
ſceret:animauit. Chry.ſuper mat.
Ad defenſionẽ aũt ſui erroris in=
ueniſſe ſe argutiſſimã rõnẽ ſadu=
cei putabãt.vñ ſequiť. Et interro=
eum dicẽtes. Magr̃:moyſes dixit.
Siq̃s mortuus fuerit ⁊c. Chry.in
ho. Qz em̃ inmitigabile malũ mors
erat apud iudeos: q̃ oĩa pro pñti
vita faciebãt:in legẽ deduxit moy
ſes defuncti ſine filijs vxorẽ fratri
dari oportere.vt defuncto fili⁹ na=
ſcereť ex fratre:⁊ nõ excideret no=
men eius qđ erat q̃dã mortis miti
gatio.nõ aũt ali⁹ q̃ frater vel pro
pinquus iubebať accipere vxorem
defuncti:qm̃ nõ ita putareť qui ex
tali ꝯiunctione erat naſcitur⁹:eſſe
filius ei⁹ q̃ obijt:⁊ iterũ extraneus
non ita haberet neċitatẽ ſtatuere
domũ ei⁹ qui obierat ſicut frater:
cui etiã ex cognatione hoc facere
iuſtũ erat. Sequiť. Erãt aũt apud
nos ſeptẽ fratres. Hiero. Qui re=
ſurrectionẽ corporũ nõ credebãt et
aĩam putabãt interire cũ corpib⁹:
Fabula aſſeriť. recte iſtiuſmodi fingũt fabulã que
deliramẽti arguat eos q̇ reſurre=
ctionẽ aſſerãt mortuoꝝ. Turpitu=
dinẽ ğ fabule opponũt:vt reſurre=
ctionis denegẽt veritatẽ.vnde cõ=
cludunt in reſurrectiõe ğ cui⁹erit:
põt aũt fieri vt vere in gẽte eorũ h̃
aliq̃n acciderit. Aug.de que.euã.
per hos aũt ſeptẽ fratres myſtice
intelliguntť hoĩes impij:q̇ fructuz
iuſtitie nõ potuerũt afferre in ter=
ra per oẽs.vij.mũdi etates:q̃bus
iſta terra cõſiſtit.poſtea em̃ et ipa
terra trãſiet per quã oẽs illi quaſi
ſeptẽ ſteriliter tranſierũt. Sequiť.
Rñdẽs aũt ieſus ait illis. Erratis
neſcientes ſcripturas neq3 virtutẽ
dei. Chry.ſup mat. Sapiẽter pmũ
arguit ſtultitiã eoꝝ.qz nõ legebãt
ſcđo ignorantiã:qz nõ cognoſcebãt
deũ. Ex diligẽtia em̃ lectionis na=
ſciť ſcia dei.ignorãtia aũt negligẽ
tie filia eſt. Hiero. Propterea ğ er
rant qz ſcripturas neſciunt:⁊ quia

ſcripturas neſciunt: conſequenter
ignorãt virtutẽ dei. Orige. Duas
autẽ res dicit eos neſcire:vnã q̃dẽ
ſcripturas:alterã aũt virtutẽ dei p
quã reſurrectio fit et noua vita in
ea. Uel dñs arguens ſaduceos ne=
ſcire virtutẽ dei ſe eos nõ cognoſce
re arguebat.ipe em̃ erat virt⁹ dei
⁊ nõ cognoſcebãt eũ quaſi neſcien=
tes ſcripturas q̃ loquunť de eo.p=
pterea nec reſurrectionẽ credebãt
quã factur⁹ fuerat ipe. Queriť ãt
cũ ſaluator dicat. Erratis neſcien
tes ſcripturas.an dicat: q̃ in qui=
buſdã ſcripturis poſitũ eſt qđ ſeq=
tur. In reſurrectione neq3 nubent
⁊c.qđ in veteri teſtõ nõ legitur ſcri
ptũ. Nos aũt dicimus:qz ſcriptuz
eſt nõ in ipis ſermonib⁹ manifeſte
iſta dicẽtib⁹:ſed in myſterio indicã
tib⁹ ſm intellectũ moralẽ.nã cũ ſit
lex vmbra futuroꝝ bonoꝝ:dicens
qđlibet de viris ⁊ vxorib⁹.de ſpũa=
lib⁹ nuptijs principalr̃ dicit. Sed
nec hoc inuenio alicubi ſcripturã
dicentẽ ſctõs poſt exitũ fore ſicut
angelos dei:niſi forte q̃s ⁊ h̃ mora
liter intelligat:ſm illud qđ dr. Tu
aũt ibis ad pr̃es tuos. Itẽ appoſi=
tus ẽ ad pplm ſuũ. Dicet aũt ali=
q̃s. Ideo eos increpabat:qz nõ le
gebãt ceteras ſcripturas q̃ ſunt ex̃
legẽ:⁊ iõ errabãt. Ali⁹ autẽ dicit q̃
neſciebant moſaice legis ſcriptu=
ras:ex eo q̃ diuinũ ſenſum eaꝝ nõ
ſcrutabanť. Chry.ſup mat. Uel qđ
dicit. In reſurrectione neq3 nubẽt
⁊c.retulit ad hoc qđ dixerat. Neſci
tis ṽtutẽ dei. Qđ aũt dixit:ego ſuz
deus abraã.⁊c.ad illđ qđ dixerat.
Neſcitis ſcripturas. Et q̃dẽ calũ=
niatoribus primũ op3 in aliq̃ q̃õne
auctẽ ſcripture pferre:deĩde ra
tionẽ exponere interrogãtib⁹ aũt Mod⁹ formandi.
per ignorãtiã prius rõnẽ expona=
mus poſtea auctẽ ꝯfirmemus:qm̃
calũniatores cõuĩcere op3:inter=
rogatores aũt docere:iõ his inter
rogãtib⁹ p ignorantiã prius rõnẽ
expoſuit dicens. In reſurrectiõe.
Hiero.in hoc ãt qđ dicit. Neq3 nu
bent neq3 nubenť. Latina ꝯſuetu=
do greco

do greco ydiomati nō rñdet. Nu-
bere em̄ apud latinos propꝛie dñr
mulieres: ſed nos ſimplr̄ dictū in-
telligamus ꝙ nubere de viris: et
nubi de mulierib⁹ dictū ſit. Chry.
ſup mat. In hͦ q̇dē ſeculo qꝛ naſci-
mur: ideo moꝛimur qꝛ moꝛimur iō
vxoꝛes ducim⁹: vt qȯ moꝛiēdo mi-
nuit: naſcēdo ſuppleat. ibi aūt mo
riēdi neċitas tollit. vñ ⁊ naſcēdi cā
ſoluta eſt. Hyla. Et q̇dē ſuffecerat
aduerſus ſaduceos opinionē ille-
cebꝛe coꝛpoꝛee recidiſſe: et officijs
ceſſantib⁹ inania hec coꝛpoꝛū gau
dia ſuſtuliſſe: ſed adiecit: ſed ſunt
ſicut angeli dei i celo. Chry. in om̄.
per qȯ ad interrogatū cōuenīēter
rñdet: qꝛ em̄ hec erat eis cā eſtimā
di reſurrectionē non eſſe: qꝛ crede-
bant eandē foꝛe reſurgentiū cōdi-
tionē. Hanc cām remouit: oñdens
eos alterius cōditionis futuros.
Chry⁹. ſup mat. Notandū ṽo ꝙ cū
de ieiunijs et elemoſynis ceteriſꝗ
virtutib⁹ ſpūalibus locutus fuit:
nunꝗ̄ angeloꝝ ſilitudinē introdu
xit: niſi cū de abſolutiōe a coitu lo-
queret: qm̄ ſicut oēs act⁹ carnales
opa ſunt aīaliū: pꝛecipue tn̄ act⁹ li
bidinis: ſic oēs ṽtutes ſunt res an
gelice p̄cipue tn̄ caſtitas: p quā vi
cit natura ṽtutib⁹. Hier. Qȯ ǧ in-
fert. Sed ſunt ſicut angeli dei i ce-
lo. ſpiritalis cōuerſatio repꝛomit-
tit. Dio. Tūc em̄ qñ incoꝛruptibi-
les et imoꝛtales erim⁹ viſibili q̇dē
ip̄ius dei apparitiōe i caſtiſſimis
cōtēplationib⁹ adimplebimur. in-
telligibilis aūt luminis datione p-
ticipabim⁹ in ipaſſibili ⁊ in imate-
riali mēte ſm̄ imitationē ſupcele-
ſtiū mētiū: ꝓpter qȯ dr̄: ꝙ erim⁹ an
gelis eq̄les. Hyla. Eādē aūt calū-
niā quā ſaducei afferūt de ꝯiugio
afferre ples ſolēt: i quā foꝛmā mu
liebꝛis ſexus reſurgat. Sꝫ q̄lis in
ſcripturis auc̄tas ē de angelis opi
nando: talem in reſurrectione ſpei
nr̄e ſenſum opꝫ eē de feminis. Au-
guſt. xxij. de ciui. dei. Sꝫ mihi me-
lius videnẗ ſapere qui vtrūꝗ ſexū
reſurrectuꝝ eē nō dubitāt. Nō em̄

Libidi-
nis dete
ſtatio.

libido ibi erit: q̄ cōfuſionis cā eſt.
Nā pꝛiuſꝗ̄ peccaſſent nudi erant:
natura aūt ſeruabiẗ: q̄ tūc q̇dē ⁊ a
ꝯcubitu ⁊ a ptu immunis erit: erunt
tn̄ mēbꝛa feminea nō accomodata
vſui veteri: ſed decoꝛi nouo: quo nō
alliciẗ aſpiciētis ꝯcupiſcētia: q̄ nul
la erit: ſed dei laudet ſapiētia atꝗ
demētia: q̄ ⁊ qȯ nō erat fecit: ⁊ libe
rauit a coꝛruptione qȯ fecit. Hier.
Nemo em̄ dicit de lapide ⁊ arboꝛe
⁊ his reb⁹ q̄ nō hn̄t mēbꝛa genita-
lia: ꝙ nō nubēt neꝗ nubenẗ: ſed de
his q̄ cuꝫ pn̄t nubere: tn̄ aliq̄ rōne
nō nubunt. Raba. Hec aūt q̄ dicta
ſunt de reſurrectionis cōditionib⁹
pꝛopoſite reddidit qōni. de ip̄a ṽo
reſurrectione ꝯ eoꝛū infidelitatē cō
uenīēter loquiẗ. Chry. in om̄. Et qꝛ
illi interrogādo moyſen p̄muſerāt
per moyſen eos ꝯfutat: vñ ſubdit.
de reſurrectione aūt moꝛtuoꝝ non
legiſtis ⁊c. Hiero. Ad cōpꝛobandū
reſurrectiōis veritatē multis alijs
exēplis manifeſtioꝛib⁹ vti potuit:
ex qb⁹ eſt illȯ. Reſuſcitabunẗ moꝛ
tui: ⁊ reſurgēt qui in monumentis
ſunt ⁊ in alio loco. Multi doꝛmien-
tium de terre puluere reſurgent.
Queriẗ ǧ q̇d ſibi voluerit dñs ǧ ꝓ-
ferre teſtimoniū qȯ vr̄ ambiguū
vel nō ſatis ad reſurrectionis per-
tinens veritatē: ⁊ quaſi hoc plato
ꝓbauerit qȯ volebat ſtatim intule
rit. Non eſt deus moꝛtuoꝝ ſed vi-
uentiū. Supꝛa diximus ſaduceos
nec angelum nec ſpm̄ nec reſurre-
ctionē coꝛpoꝝ ꝯfitentes: ⁊ animaꝝ
quoꝗ interitū pꝛedicaſſe. hi q̄nꝗ
tm̄ libꝛos moyſi recipiebāt ꝓphe-
tarū vaticinia reſpuētes. Stultū
aūt erat inde pꝛoferre teſtimonia
cuius auc̄tem nō ſequebanẗ. Poꝛ-
ro ad eternitatē animaꝝ ꝓbandā
de moyſe ponit exēplum. Ego ſuꝫ
deus abꝛaā. ſtatimꝗ infert. Nō ē
de⁹ moꝛtuoꝝ ſed viuētiū vt cū ꝓba
uerit aīas permanere poſt moꝛtē:
neꝗ em̄ poterat fieri vt eoꝛū eſſet
deus qui nequaꝗ̄ ſubſiſterēt: cōue
nienter introduceret et coꝛpoꝝ re-
ſurrectio q̄ cū aīab⁹ bona malaꝗ

geſſerunt.Chry.in om̄. Sed qualr
alibi ait:vt viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ dn̄eť:
ſed hoc nō eſt ſilē ei qđ hic dr̄.mor
tuoꝝ em̄ ibi dr̄ eē dn̄s.eoꝝ.ſ.q̇ vi=
cturi ſunt:nō aũt eoꝝ q̇ ſel' diſpa=
rauerũt ⁊ vltra nō reſurgēt.Hiero.
Cōſiderādũ ēt ꝙ ſermo h̄ ad moy=
ſen iā factus fuerat ſctis patriar=
chis iāpridē q̇eſcētib⁹:erat ḡ quo=
rũ deus erat.nihil em̄ habere po=
terāt ſi nō erāt:q: in natura rei eſt
vt eſſe id neċe ſit cuius ſit alterũ:
atq₃ ita habere deũ viuētiũ eſt cu₃
deus eternitas ſit:⁊ nō ſit eoꝝ que
mortua ſunt hr̄e id qđ eternũ eſt:⁊
qũo eſſe illi futuri ſemꝑ negabunť
quoꝝ ſe eē ꝓfiteať eternitas.Ori=
ge.Deus ēt eſt q̇ dicit.Ego ſum q̇
ſum.Sic ḡ īpoſſibile eſt vt dicatur
eoꝝ deus eſſe q̇ nō ſunt.Et vide q:
nō dixit.Ego ſum de⁹ abraā iſaac
⁊ iacob:ſ₃ deus abraā deus iſaac:
⁊ deus iacob.In alio aũt loco ſic di
xit.Deus hebreoꝝ miſit me ad te.
Qui em̄ ꝑfectiſſime ſunt circa deũ
q̇ſtũ ad ꝯparationē ceteroꝝ hoim
totũ h̄nt deũ in ſe:ꝓpterea nō cōi=
ter:ſed ſingulariter dr̄ eoꝝ de⁹ vt=
puta ſi dicamus.Ager ille illoꝝ ē
oſtēdim⁹ ꝙ vnuſq̇ſq₃ eoꝝ nō h₃ eũ
in toto.Si aũt dicimus ꝙ ager ille
illi⁹ eſt.demōſtramus:q: totũ agrũ
poſſidet ille.Ubi ḡ dr̄.De⁹ hebreo=
rum:īperfectio demōſtrať eoꝝ:q:
vnuſquiſq₃ eoꝝ aliquid modicũ de
deo hēbat.Dicit aũt.Deus abraā
de⁹ iſaac ⁊ de⁹ iacob:q: ſinguli eoꝝ
totũ hēbāt deũ.nō aũt ad modicā
laudē reſpicit pr̄iarcharũ ꝙ viue=
bāt.Aug.ꝯ fauſtũ.Opportune ita=
q₃ eadē voce nūc cōuincunť mani=
chei:q̇ tūc ꝯuicti ſunt ſaducei.nā et
ipam reſurrectionē alio quidē mō
ſed tñ ēt ipi negāt.Aug.ſuꝑ ioānē.
Iō aũt ſpālr de⁹ abraā deus iſaac
⁊ de⁹ iacob dr̄:q: in iſtis tribus oēs
modi gn̄ationis filioꝝ dei vocanť.
Generat em̄ deus multotiēs de bo
no ꝑdicatore bonũ filiũ:et de malo
malũ:qđ ſignificať ꝑ abraā q̇ de li=
bera vxore fidelē filiũ habuit:et de
ancilla infidelē genuit aliqñ ꝓo ge

Aſſertio reſurrectionis.

Tres modi generationum.

nerat per bonũ predicatorē bonũ ⁊
malũ filiũ:qđ ſignificať in iſaac:q̇
de libera vnũ bonũ et alterũ malũ
generauit.Aliqñ generat bonos ꝑ
bonũ ⁊ malũ predicatorē:qđ ſigni
cať ꝑ iacob q̇ bonos filios genuit:⁊
de liberis ⁊ de ancillis.Chry.ſuper
mat.Et vide qũo ſit infirmior con=
greſſio iudeoꝝ ꝯ xp̄m.Prima fuit
cũ terrore:dicendo.In qua ptāte h̄
facis?ꝯtra quā neċia fuit conſtan=
tia cordis.Scđa fuit cũ dolo:cōtra
quā neċia fuit acuta ſapiētia.hec
autē fuit cũ preſumptione ignara:
q̄ precedētibus facilior eſt.Holem
em̄ putātē ſe aliq̇d ſcire cũ neſciat:
viro ſciēti facile eſt cōuincere.Sic
et opatio inimici imprimis grauis
eſt:ſed ſi q̇s forti aio ſuſtinuerit:in
ueniet eũ infirmiorē.Sequiť ⁊ au=
diētes turbe mirabanť in doctrina
eius.Remi.Nō q̇dē ſaducei ſ₃ tur
be miranť.Hoc etiā quotidie agiť
in eccl'ia cum em̄ diuina inſpiratio
ne aduerſarij eccl'ie ſuperanť:tur=
be fidelium letantur.

¶ Phariſei aũt audiētes ꝙ ſi
lentiũ īpoſuiſſet ſaduceis con
uenerũt in vnũ:⁊ interrogauit
eũ vnus ex eis legis doctor tē
tans eũ.Magiſter qđ eſt mā=
datũ magnum in lege?ait illi
ieſus:diliges dn̄m deũ tuũ ex
toto corde tuo.et ex tota aīa
tua.et in tota mente tua.Hoc
eſt maximũ ⁊ primũ mādatũ.
Scđm etiam ſilē eſt huic.Dili
ges primũ tuum ſicut teipm̄.
In his duobus mādatis vni=
uerſa lex pendet ⁊ ꝓphete.

¶ Hier.Qđ ſupra phariſei in oſtē=
ſione denarij fuerāt cōfutati ⁊ ad=
uerſe ꝑtis viderāt factionē ſubuer=
tam:debuerāt ex hoc moneri ne vl
tra molirenť inſidias:ſed maliuo=
lentia ⁊ liuor nutrit impudētiā.vñ
dr̄.Phariſei aũt au.ꝙ ſilē.ipo.ſa=
du.cō.in vnũ.Orige.Silentiũ autē
ſaduceis impoſuit ieſus:volēs oñ=

dere:qm mēdacij vocē obmutesce=
Op⁹ sa= re facit claritas ṽitatis. Sicut em̄
piens. ꝓpriū est iusti tacere cū sit tp̄s tacē
di:⁊ loqui cū sit tp̄s loquēdi:nō tm̄
obmutescere sic ꝓpriū ē olm q̄ mē=
dacij sūt doctores:obmutescere q̄=
dem quantū ad rē:nō autē tacere.
Hiero. Pharisei ergo et saducei q̄
inter se ꝯrij sunt:ad tētandū iesum
pari mēte ꝯsentiūt. Chry. sup mat.
Uel conuenerūt in vnū pharisei vt
multitudine vincerēt:quē rōnibus
supare nō poterant:a veritate nu=
dos se ꝓfessi sunt qui multitudine
se armauerūt. Dicebant em̄ apud
se. Unus loquatur pro omnibus:⁊
oēs loquamur per vnum vt siqui=
dē vicerit oēs videamur vicisse. si
autē conuictus fuerit vel solus vi=
deat̄ cōfusus:⁊ iō sequit̄. Et inter=
rogauit eum vnus ex eis legis do=
ctor tentans eū. Orige. Oēm ergo
qui nō discēdi sed tentādi cā inter=
rogat aliquē doctorū:estimare de=
bemus illius pharisei fratrē: ſm
illud. Qd̄ vni ex minimis meis fe=
cistis mihi fecistis. Augu. de con.
euā. Non moueat aūt q̄ matthe⁹
hic dicat tentantē fuisse:a quo dn̄s
interrogatus est:marcus autē hoc
tacet:⁊ in fine ita cōcludit q̄ ei dn̄s
sapiēter rn̄denti dixerit. Nō longe
es a regno dei. Fieri em̄ pōt vt q̄=
uis tentans accesserit:dn̄i tn̄ rn̄sio=
ne correctus sit. Aut certe ip̄am tē
tationē nō accipiam⁹ malā tāq̄ de=
cipere volentis inimicū:sed cā po=
tius tāq̄ experiri amplius volētis
ignotū. neq̄ frustra scriptū ē. Qui
facile credit leuis est corde. q̄d aūt
interroget subdit̄. Magr̄ qd̄ ē mā=
datū in lege? Orige. Tentās dice=
bat. Magister qm̄ non tāq̄ discipu
lus xp̄i ꝓferebat hanc vocē. Siq̄s
ergo nō discit aliquid a verbo:nec
tradit se ei ex toto aīo suo:dicit āt
ei magister. frater pharisei ē xp̄m
tentātis. Cū ergo ante saluatoris
aduentū legeret̄ lex:forsitan que=
rebatur qd̄ est mādatū magnū in
ea. Neq̄ em̄ iterrogasset hoc pha=
riseus nisi diu apd̄ illos de hoc q̄=
situ fuisset ⁊ nō inuentū: donec ve=
niens iesus hoc doceret. Chry. sup
mat. De magno tn̄ mādato inter=
rogat:qui nec minimū obseruabat
ille dz interrogare de maiore iusti
tia qui iam minorē cōpleuit. Hier.
Uel nō de mādatis iterrogat:sz qd̄
sit primū mandatū magnūq̄:vt cū
oīa que deus mandauerit magna
sint quicquid ille rn̄deat occasio=
nem habeat calūniandi. Chry. su=
per mat. Dn̄s autem sic ei rn̄dit vt
interrogationis eius fictam con=
scientiā statī primo responso percu
teret:vnde sequitur. Ait illi iesus.
Diliges dn̄m deū tuū ex toto cor= Timor
de tuo:et ex tota aīa tua:et in tota minuit
mente tua. Diliges inquit non ti= meritū.
more:q: diligere magis est q̄ time
re. timere em̄ seruorū est: diligere
filiorū. Timor sub necessitate est:
dilectio in libertate. Qui in timo=
re seruit deo penam quidē euadit:
mercedē ṽo iustitie nō hz: q: inui=
tus fecit bonum propter timorem.
Non vult ergo deus vt timeatur
seruiliter ab hoīb⁹ quasi dn̄s: sed
vt diligatur quasi pater: qui ado=
ptionis spiritū donauit hoīb⁹. Di= Diliger de
ligere autē deū ex toto corde est vt ex toto cō
cor tuū non sit inclinatum ad ali=
cuius rei dilectionē magis q̄ dei.
Diligere autem deum in tota ani=
ma est certissimū animū habere in
veritate:⁊ firmū esse in fide. Alius
est em̄ amor cordis: ⁊ ali⁹ est amor
aīe. Amor cordis q̄dāmō carnalis
ē:vt ēt carnalr̄ diligam⁹ deum:qd̄
facere non possumus:nisi receda=
mus ab amore mundialiū rerum.
Cordis ergo amor sentitur in cor=
de. amor vero anime non sentitur
sed intelligitur: q: in iudicio ani=
me consistit. Qui em̄ credit apud
deum esse omne bonū:⁊ nihil boni
esse extra ipsum: hic diligit deū in
tota anima. Tota ṽo m̄ente dilige
re deū est vt omnes sensus deo va=
cent. Cuius em̄ intellectus deo mi=
nistrat:cui⁹ sapientia circa deū ē:
cui⁹ cogitatio ea que dei sunt tra=
ctat:cui⁹ memoria q̄ bona sunt re=

coꝛdatur tota mente diligit deum. Augu. De doctria xp̄iana. Ul' al'r. Deū ex toto coꝛde diligere pcipis vt oēs cogitationes tuas. Ex tota aīa: vt oēm vitam tuā. Ex tota mē te tua: vt omnem intellectum tuū i illū pferas: a quo hēs ea q pfers. Nullā ĝ vite nr̄e pte relīqt q vaca= re debeat: ꝛ quaſi locū dare vt alia re velit frui. Sȝ qcqd aliud diligē= dum venerit in aīum: illuc rapiat quo totus dilectionis ipetus currit tūc ei ē optim⁹ hō cū tota vita ſua p gitīn cōmutabile bonum. Glo. Ul' ex toto coꝛde. i. itellectu. Aia. i. volū tate. Mente. i. memoꝛia: vt nihil ei ɔtrariū velis: ſētias aut recoꝛderis Oꝛige. Uel alit. Ex toto coꝛde. i. ſȝ totā recoꝛdationē ꝛ opationē ꝛ cogi tationē. Ex tota aīa. i. vt pati ſit eā ponere p pietate dei. In tota mēte nihil aliud. ſ. pferentes niſi q dei

Expoſitio pcepti charitatis.

ſunt. Et vide ſi potes coꝛ quidē ac cipere p itellectu: quo itelligibilit ſpeculant: mētē aūt ad pferendas res. Mente eñ pferimus ſingula= res: ꝛ pvnū qdqꝫ qd ſignificat qſi mē te nr̄a inābulam⁹ atqꝫ pferim⁹. Si aūt tētāti phariſeo dñs nō rñdiſſet eſtimare poſſemus nō eſſe vnū mā datū mai⁹ altero. Sed dñs rñdēs ſubdit: hoc eſt maximū ꝛ pmū mā= datū. vbi diſcim⁹ ſnīam de mādā= tis: qd eſt magnum ꝛ ſunt iferioꝛa vſqꝫ ad minima. Reſpōdet aūt dñs nō ſolū qd eſt magnū mādatū: ſed etiam pmū: nō p oꝛdine ſcripture: ſȝ p dignitate vtutis. Hi aūt ſoli huius mandati i ſe ſuſcipiunt ma gnitudinem ꝛ pmatum q nō ſolum diligunt dñm deum ſuum: ſed ēt il la tria ſuſceperint. ſ. ex toto coꝛde ꝛc. Docuit aūt ꝙ nō ſolū ēſt magnū ꝛ pꝛimuȝ: ſȝ ēt ꝙ eſſet ſcdȝ ſile poꝛi: vñ ſequitur. Secundum aūt ſimile eſt huic. Diliges pꝛoximum tuum ſicut teipſum. Si autem qui dili= git iniquitatem odit animam ſuā: manifeſtuȝ ꝙ nō diligit pꝛoximū ſicut ſeipſum: cum nec ſeipſum dili gat Augu. ī. de doctria chꝛiſtiana. Manifeſtum eſt aūt oēm hoiem p ximum eſſe deputandum: qꝛ erga neminem operanduȝ eſt malū. Iā vero ſi vel cui pꝛebendum: vel a q pꝛebendū eſt nobis officium miſe= ricoꝛdie recte pꝛoximus dicit: mani= feſtū eſt hoc pcepto quo tenemur diligere pꝛoximū etiā ſanctos an= gelos cōtineri: a quibus nobis tā= ta mie ipenduntur officia: quanta nobis i ſcripturis aladuertere fa= cile eſt: ex quo ꝛ ipē dñs nr̄: pꝛoximū ſe nobis dici voluit. qm̄ ſeipm̄ dñs ieſus xp̄s ſignificat opitulatū eē ſe miuiuo iacenti in via. Augu. viij. de tri. Qui aūt amat homines: aut qꝛ iuſti ſunt aut vt iuſti ſint amare debet. ſic eñ ꝛ ſeipſum amare dȝ: aut qꝛ iuſtus eſt: aut vt iuſtus ſit: ſic eñ diligit pꝛoximuȝ ſicut ſeipm̄ ſine vllo periculo. Augu. ī. de doc. xp̄ia na. Si autē teipm̄ non pter te de bes diligere: ſȝ pter illum vbi di= lectionis tue rectiſſim⁹ finis eſt: nō ſuccēſeat aliquis hō ſi ꝛ ipſȝ pter deū diligis qſquis ĝ recte pꝛoximū diligit hoc cū eo dȝ agere: vt ēt ipē toto coꝛde diligat deum. Chꝛy. ſup mat. Qui aūt hoiem amat ſimile ē ſicut qui deū amat: qꝛ imago dei ē homo: in quo de⁹ diligit: ſicut rex i ſua imagie honoꝛat. Et pter hō dr̄ hoc mādatū ſile eſſe pꝛimo. Oꝛige. Uel al'r. Qd mandatū ſeqns pmo ē ſile: ſignificat idē eē officij ꝛ meriti in vtroqꝫ: neqꝫ eñ aut dei ſine xp̄o aut xp̄i ſine deo pōt vtilis eſſe dile= ctio ad ſalutē. Sequit. In his duo bus mādatis tota lex pendet ꝛ pꝛo phete. Augu. de que. euā. Pendet dicit. i. illo refertur vbi habet finē Raba. Ad duo eñ hec pcepta per= tinet totus decalogus: pcepta qui= dem pme tabule ad dilectionē dei: pcepta ſecunde ad dilectionem pꝛo ximi. Oꝛige. Uel quia q omia im= pleuit q ſcripta ſunt de dei dilectio ne ꝛ pꝛoximi: dign⁹ ē magnas gra= tias a deo pcipere vt itelligat oēm legem ꝛ pꝛophetas. Augu. vij. de trini. Cum aūt ſint duo pꝛecepta in quibus pendet lex ꝛ pphete: dile= ctio dei ꝛ pꝛoximi: non imerito ſepi

Angeli diligēdi

plura plerũq; pro vtroq; vnum po nit ſiue dilectionem dei: ſicut ē illō. Duo p̄cepta decalogi. Scimus enim q̄m diligētibus deũ omia cooperantur in bonum: ſiue dilectionem proximi: ſicut eſt illud. Omnis lex ĩ vno ſermone ĩpletur. Diliges proximũ tuum ſicut teipſ; Sed hoc iō: q; qui primum diligit conſequens eſt vt deũ diligat. Ex vna enim eademq; charitate deu; proximũq; diligim⁹: ſ; deũ ppt̄ deũ nos autē ⁊ proximũ pp̄ter deum Aug. i. de doctri. xp̄iana. S; tñ q̄m excellentior ⁊ ſupra noſtrā natura; eſt diuina ſubſtātia: preceptũ quo diligimus deum a proximi dilectio ne diſtinctum eſt. q̄ ſi te totũ intel ligas. i. animā ⁊ corpus ⁊ proximũ tuum id eſt animā ⁊ corpus nullu; diligendarum reru; genus in his duobus preceptis pretermiſſum ē. Cum eni; precurrat dilectio dei ſe quitur dilectio proximi: eiuſq; dile ctiōis modus preſcriptus ſit: vt eũ ſicut teipſũ diligas ſimul ⁊ tui abs te dilectio pretermiſſa non eſt.

¶ Cōgregatis aũt phariſeis interrogauit eos ieſus dicens: Quid vobis videt̄ de chriſto cuius filius eſt? Dicunt ei. Da uid. Ait illis: Q̄uõ ergo dauid in ſp̄ũ vocat eũ dominũ dicēs dixit dominus domino meo ſe de a dextris meis. Donec po nam inimicos tuos ſcabellum pedum tuoru;. Si ergo dauid vocat eu; dñm q̄uõ fili⁹ ei⁹ ē. Et nemo poterat ei r̄ndere ver bum neq; auſus fuit quiſq; ex illa die eũ āplius interrogare.

¶ Chry. in omel. Iudei eſtimantes chriſtum eſſe hominem purum eum tētabant: nec eum tentaſſent ſi filium dei credidiſſent. Volēs ergo chriſtus oſtendere q̄ cognoſcebat fallaciam cordis eorum: ⁊ quia deus erat: nec manifeſte voluit vincere veritatem: ne occaſionem blaſphemie inuenientes iudei ampli⁹ inſanirēt. Nec omnino tacere q; ad h̄ venerat vt v̄itatē annũciaret: ideo talē interrogationē eis p̄poſuit: vt ipſa interrogatio eis oſtēderet q̄s eſſet. Unde dr̄ ↄgregatis aũt phariſeis interrogauit eos ieſus dicēs Quid vobis vr̄ de xp̄o cuius filius eſt? Chry. i om. Diſcipulos quidē p̄mũ iterrogauit quid alij dicerēt de xp̄o: ⁊ tunc quid ipſi dicerēt: hos aũt non ita. Profecto eñ ſeductorē eũ dixiſſēt ⁊ malũ: exiſtimabāt aũt q̄m xp̄s purus hō erat: ⁊ ideo dixerunt eum eſſe filium dauid: ⁊ hoc ē quod ſubditur. Dñt ei dauid. Ipſe aũt hoc reprehendens: inducit prophetam dñationē eius ⁊ p̄prietatē filiationis ⁊ cohonorationē q̄ eſt ad p̄rem teſtantē. Unde ſubditur. ait illis. Q̄uõ ẽ dauid in ſp̄ũ vocat eu; dñ; dicens. Dixit dñs dño meo ſede a dextris meis dõec. Hiero. Teſtimonium hoc de. cix. pſalmo. ſumptum eſt. Dñs ẽ fili⁹ dauid vocat: nõ ſm id q̄ ex eo nat⁹ eſt: ſ; iuxta id qḋ natus ex p̄re ſp̄ fuit preueniens ip̄m carnis ſue p̄rem: vocat aũt eũ dñm ſuum nõ errore incerto nec p̄pria volũtate: ſ; ſp̄ũſctõ. Remi. Qḋ aute; dicit. Sede a dextris meis: non itelligendũ eſt q̄ deus corporeus ſit vt dextram vel ſiniſtrā habeat: ſed a dextris dei ſedere eſt in honore ⁊ eq̄litate p̄rne dignitatis manere. Chry. ſup mat. Puto aũt hanc interrogationē non ſolũ cõtra phariſeos: ſed ēt ↄ̄ hereticos poſuit: nam ſm carnē v̄e fili⁹ erat dauid: dñs aũt ſm diuinitatē. Chry. in om. Nõ aũt in hoc ſtat: ſ; vt timeant ſubdit. Donec ponam inimicos tuos ſcabellũ pedũ tuo; vt ſaltē ita eos iducat. Orige. De⁹ etiā non ad p̄ditionem ſolũ ponit ſcabellũ pedũ xp̄i inimicos ipſius ſed ⁊ ad eorum ſalutem. Remi. Donec aũt p̄ infinito ponitur: vt ſit ſēſus. Sed ſemp: ⁊ inimici tui in ſempiternum ſubijcientur pedib⁹ tuis Glo. Qḋ aũt a patre inimici ſubijciuntur filio: nõ īfirmitatē filij: ſed vnitatem nature ſignificat: nam et

Teſtimoniũ diuinitatis chriſti.

filius ſubijcit inimicos patri: q2 pa
trem clarificat ſup terrā. Et ex hac
auctoritate cōcludit. Si ḡ dauid vo
cat eum dñm quō filius eius ē. Hie
ro. Interrogatio hec nobis ꝓficit
vſq3 hodie ꝯ iudeos. Et hi em̄ q̄ cō
fitent xp̄m eſſe venturū hoīem ſim=
plicē ⁊ ſctm̄ virū aſſerūt de gn̄e da=
uid. Interrogemus ḡ eos docti a
dño ſi ſimplex hō eſt: ⁊ tm̄ filius da
uid: quō dauid vocat eū dñm ſuū:
iudei aūt ad diluendā interroga=
tionis ꝟitatē: friuola multa cōfin=
gūt: ꝟnaculū abrae aſſerētes cui⁹
filius fuerit damaſcus eliezer: ⁊ ex
ipſi⁹ pſona ſcriptū pſalmū: qđ poſt
cedē q̄nq3 regū dñs deus dño ſuo
Judeorū correptio. abraam dixerit. Sede ad dexterā
meam donec ponā ⁊c. Quos iterro
gemus quō dixerit abrahe ea que
ſequunt: ⁊ reſpondere cogam⁹ quō
abrahā añ luciferꝝ gēitus ſit ⁊ quō
ſacerdos fuerit ſꝫ ordinē melchiſe
dech: ꝓ q̄ melchiſedech obtulerit
panē ⁊ vinū ⁊ a q̄ decimas p̄de acce
pit. Chry. i om̄. Hoc tm̄ ipoſuit finē
ipſoꝝ diſputationib⁹ q̄ſi magnū ⁊
ſufficiēs ꝯcludere eoꝝ ora. vñ ſeq̄t.
Et nemo poterat rñdere ei ꝟbū. Ne
q3 auſus fuit q̄ſq3 ex illa die eū am
pli⁹ iterrogare. Siluerūt em̄ ex tūc
non volentes: ſed nō habēdo aliq̄d
dicere. Orige. Si autem interroga
tio eorum fuiſſet ex voluntate diſcē
di: nunq̄ eis talia propoſuiſſet: vt
amplius nō eſſent auſi eum inter=
rogare. Raba. Ex hoc aūt intelli=
gimus venena liuidie ſuperari poſ
ſe: ſed difficile quieſcere.

Capitulum. xxiij.

Tunc ieſus locut⁹
ē ad turbas ⁊ ad
diſcip̄los ſuos di
cēs. Super cathe
dram moyſi ſede=
runt ſcribe ⁊ phariſei. Oīa er=
go quecūq3 dixerint vobis ſer
uate ⁊ facite: ſecundum opera
vero eorū nolite facere. Dicūt
em̄ ⁊ non faciunt. Alligāt aūt
onera grauia ⁊ iportabilia et
imponunt in humeros homi=
num: digito autem ſuo nolunt
ea mouere.

Chry. ſup matth. Poſtq̄ dñs ſa
cerdotum rñſiones proſtrauit: ⁊ in
corrigibilem eorū cōditionem oſtē
dit: ſicut clerici ſi male fecerint in
emendabiles ſunt: laici ꝟo delinquē
tes facile emēdantur: tunc conuer=
tit ſermones ad apoſtolos ⁊ ad po
pulū: vnde dicitur. Tunc locutus ē
ieſ⁹ ad turbas ⁊ ad diſcip̄los ſuos:
Infructuoſum nāq3 eſt verbum in
quo ſic alter cōfūditur: vt alter nō
erudiatur. Orige. Sunt autem me
liores diſcipuli xp̄i relictis turbis: ⁊
inuenis in eccleſijs quoſdam affe=
ctuoſius accedētes ad verbum dei
eſſe diſcipulos xp̄i: ceteros aūt po=
pulū eſſe ipſius. Et interdū q̄dam
diſcipulis ſolis dicit. quedam vero
turbis: alia vero turbis ſimul atq3
diſcipulis ſicut ſunt hec. vñ ſequit.
Dicens ſup cathedram moyſi ⁊c.
Qui legē moyſi ꝓfitent ⁊ iterp̄tari
ſe gloriantur hi ſedent ſup cathe=
dram moyſi. Qui ergo nō recedūt
a lr̄a legis: ſcribe dicunt. Qui autē
maius aliquid ꝓfitentes: diuidunt
ſeipſos q̄ſi meliores a multis pha=
riſei dicunt: qđ iterpretatur diuiſi.
Qui aūt moyſen ſm̄ ſpūalē ꝟtutē
intelligunt ⁊ exponunt: ſedēt q̄dē
ſup cathedrā moyſi: ſꝫ nō ſunt ſcri
be ⁊ phariſei: ſed his meliores dile
cti xp̄i diſcipuli. Poſt aduētū autē
xp̄i ſedēt ſup cathedrā eccleſie que
eſt cathedra xp̄i. Chry. ſuper mat.
Uidēdū eſt tm̄ quō quis ſuper ca=
thedram ſedeat: q2 nō cathedra fa Que cathedra moyſi.
cit ſacerdotem: ſꝫ ſacerdos cathe=
dram: non locus ſanctificat homi=
nem: ſed homo locum. Ideoq3 ma=
lus ſacerdos de ſacerdotio ſuo cri=
men acquirit: non dignitatē. Chry.
in om̄. Ne autē aliquis dicat: quia
ꝓpter hoc deſidioſior factus ſum ad
agendum q2 malus eſt doctor: hāc
deſtruit occaſionē: cū ſubdit. Oīa
ergo quecūq3 dixe. vo. ſer. ⁊ facite.
Non enim ſua dicunt: ſed que dei

ſunt:que per moyſen deus in legez
deduxit. Et ītuere quāto circa moy
ſen vtitur honore:eam iterum que
ad vetus eſt teſtamentū concordiā
oſtendens. Orige. Si aūt ſcribe et
phariſei ſedentes ſup cathedram
moyſi ſunt iudeorum doctores ſm
litteram docentes legis mandata:
q̄uo iubet nos dn̄s ſm oīa q̄ dicunt
illi facere?cū apl'i ī actibus vetent
fideles viuere ſm litteram legis.
Sed illi docent ſm lr̄am legez ſpūa
liter nō intelligentes. Quecūq3 er-
go dicūt nobis ex lege itelligentes
ſenſum legis facimus ⁊ ſeruamus
nequaq̄3 facientes ſm opera eorū.
Nō eīn ſicut lex docet faciunt nec ī
telligunt velamen eſſe ſup lr̄am le-
gis. Ul' cū oīa audieris nō oīa itel
ligas precepta legis :puta mlt'a q̄
de eſcis ſūt ⁊ q̄ de hoſtijs ⁊ ſilia : ſ3
ea q̄ corrigūt mores. S3 quare nō
de lege grē hoc mādauit:ſed de do
ctrina moyſi? q2.ſ.nōdū erat tp̄s p̄
cepta noue legis ante tp̄s paſſiōis
manifeſtare. Mihi autem videtur
q2 ⁊ aliq̄d aliud p̄diſpenſans hoc di
cit:q2 eīn accuſaturus erat ſcribas
⁊ phariſeos:in ſequentibus ſermo-
nibus: ne videretur apud ſtultos
ex hoc eorū principatum cupere: vl'
propter inimicitiā hoc facere:p̄mū
a ſe hanc ſuſpitionē remouet: ⁊ tūc
eos īcepit reprehendere : vt turbe
nō in eadem vitia īcidant:⁊ ideo ne
exiſtiment q2 q2 debent eos audire
ideo eos debeant in operibus imi
tari. Subditur eīn. Secundum ve-
ro opera eorū3 nolite facere. Quid
eſt autem doctore illo miſerabili⁹
cuius vitam diſcipuli cum non ſe-
quuntur ſaluantur:cū imitantur p
dūtur? Chry. ſuper mat. Sicut au
tem aurum de terra elegitur:⁊ ter-
ra relinquitur ſic ⁊ auditores do-
ctrinam accipiant ⁊ mores relin-
quant. Frequenter enim de homi-
ne malo bona doctrina p̄cedit : ſi-
cut aūt ⁊ ſacerdotes meli⁹ iudicāt
p̄pter bonos malos docere q̄3 p̄pt
malos bonos negligere: ſic ⁊ ſub
diti propter bonos ſacerdotes etiā

Mali
p̄nt eſſe
bona do
ctrina.

malos honorent:ne propter malos
boni etiam cōtemnantur. melius ē
eīn malis iuſta p̄ſtare q̄3 bonis iu
ſta ſubtrahere. Chry. ī om. Cōſide
ra v̄o vnde incipit eos rep̄hēdere.
Nā ſeq̄t. Dicūt eī ⁊ nō faciūt. Ma
xime eīn accuſatione dignus ē:qui
doctrine auctoritatem habens : le-
gem tranſgreditur. primo quidem
q2 p̄uaricatur qui alios corrigere
debet⁹: deinde q2 peccans maiore
pena dignus eſt propter honorem:
tertio q2 plus corrumpit velut in or
dine doctoris peccans. Rurſus au
tem ⁊ aliam eorum reprehenſionez
ponit: quoniā3 graues ſūt ſibi ſub
iectis. vnde ſequitur. Alligant eīn
onera grauia ⁊c. In q̄ duplicē eorū
malitiam oſtendit: vnam quidem ī
hoc q2 ſine venia expetūt a ſubditis
ſummam diligentiam vite : aliam
vero in hoc q2 ſibiipſis multam con
cedunt licentiam. Oportet autē bo
num principem econtrario ſe habe
re in his enim que ſecūdum ſeipſū
ſunt grauem iudicem eſſe. in ſubie
ctis autem manſuetum. Intende
autem qualiter ⁊ eorum rep:ehen
ſionem aggrauat. Non eni3 dixit.
Nō pn̄t:ſed nolunt. neq3 dixit. Por
tare:ſed Digito mouere.i. neq3 pro
pe fieri neq3 tāgere. Chry. ſup mat.
Et quidem q̄3tum ad phariſeos et
ſcribas de quibus loquitur:onera
grauia ⁊ importabilia dicit legis
mandata:quibus petrus in actib⁹
dicit. Ut quid vultis īponere iugū
ſup ceruices diſcipulorū. quod neq3
nos neq3 patres nr̄i portare potui
m⁹? Onera eīn legis quibuſdā rō-
nibus fabuloſis cōmendantes:au
ditorib⁹ q̄ſi vincula ſup hūeros cor-
dis eorum. alligabant:vt velut rō-
nis vinculo ꝯſtricti nō reijcerent ea
a ſe. Ipſi aūt nec ex modica p̄te ea
implebant. i. vt nō dicāt plenoope: ſ3
nec modico tactu .i. digito. Glo. Ul'
alligant onera. id eſt vndecūq3 tra-
ditiones colligunt que conſcientiā
non leuant. ſed grauant. Hieroni.
Humeri autem et digitus: ⁊ onera
et vincula quibus alligant onera:

Onus
legis.

ſpiritualiter ſunt itelligẽda. Hic ẽt generalr dñs aduerſus oẽs magiſtros loquit̃. q̃ grãdia iubẽt ⁊ mino ra nõ faciunt. Chry. ſup matt. Tales aũt ſunt qui graue põdus venientib⁹ ad pnĩam iponũt: ⁊ ſic dũ pena pſens fugit̃: ↄtẽnit̃ pena futura. Si. n. faſcẽ ſup humeros adoleſcẽtis quẽ nõ põt baiulare poſueris: neceſſe h₃ vt aut faſcẽ reũciat: aut ſub pondere cõfringat̃: ſic ⁊ homini cui graue pondus pnĩe iponis: neceſſe eſt vt aut penitẽtiã reijciat: aut ſuſcipiẽs dũ ſufferre nõ poteſt: ſcandalizat⁹ amplius peccet. Dein de ⁊ ſi erramus modicã pnĩam imponẽtes nõne melius eſt ꝓpter miſericordiã reddere rõnẽ q̃ ꝓpt̃ crudelitatẽ? vbi pr̃familias largus eſt diſpẽſator nõ d₃ eſſe tenax. Si deus benignus vt q̃d ſacerdos eius auſterus? Uis apparere ſanctus? circa tuã vitã eſto auſterus: circa alioru₃ benignus. audiãt te hoĩes parua mandãtẽ ⁊ grauia faciẽtẽ. Talis eſt aũt ſacerdos qui ſibi indulget ⁊ alios exigit queadmodũ malus deſcriptor tributi in ciuitate q̃ ſe releuat ⁊ onerat tribuentes.

Notula pulchra

¶ Omnia vero opera ſua faciunt vt videantur ab hoĩbus. Dilatãt. n. philateria ſua: ⁊ magnificãt fimbrias. Amãt aute₃ primos accubit⁹ in cenis: ⁊ primas cathedras in ſynagogis: ⁊ ſalutatiões in foro: ⁊ vocari ab hoĩbus rabbi. Uos aũt noli te vocari rabbi. Unus eſt. n. magiſter veſter: oẽs aũt vos fratres eſtis. Et patrẽ nolite vocare vobis ſup. terrã. vnus eſt. n. pater veſter q̃ in celis eſt. Nec vocemini magiſtri: q₂ magr̃ veſter vn⁹ eſt xp̃s. Qui maior eſt veſtrũ: erit miniſter veſter. Qui aũt ſe exaltauerit humiliabit̃ ⁊ q̃ ſe humiliauerit exaltabit̃.

¶ Chry. in oñ. Supra dñs arguerat ſcribas ⁊ phariſeos crudelitatẽ ⁊ negligẽtie: ꝯñr aũt arguit eos inanis gl̃ie q̃ fecit eos a deo recedere vñ dicit. Oĩa aũt opa ſua fa. vt vide. ab hoĩb⁹. Chry. in oñ. Jn oĩ re naſcit̃ q̃d ipſa₃ exterminat: ſicut ex ligno vermis. ⁊ ex veſtimẽto tinea. vñ ſacerdotũ miniſteriũ: qui poſiti ſunt ad edificationẽ ſanctitatis corrumpe diabolus nitit̃: vt hoc ipſu₃ bonũ dũ ꝓpter hoĩes fit: fiat malũ. Tolle hoc vitiũ de clero: ⁊ ſine labore oĩa reſecabis ex hoc. n. fit vt difficile clerici peccãtes pnĩam agant. Uult aũt dñs in hoc oñdere cãm ꝓpter quã non poterãt credere xp̃o: hoc eſt: q₂ oĩa faciũt vt videant̃ ab hoĩbus. impoſſibile. n. eſt vt credat xp̃o celeſtia p̄dicãti: q̃ gloriã hominũ cõcupiſcit terrenã. legi. n. aliquẽ ſic interpretãte hunc locũ. ſup cathedra. i. in honore ⁊ gradu quo fuerat moyſes cõſtituti ſunt ſcribe ⁊ phariſei indigne qui prophetantes de xp̃o venturo p̄dicabãt alijs. ipſi autem nõ recipiebãt p̄ſentem: ꝓpter hoc hortat̃ ppl̃m audire lege₃ quã predicabant. i. credere in xp̃m p̄dicatũ a lege: ⁊ nõ imitari ſcribas ⁊ phariſeos icredulos. ⁊ reddit cã₃ q̃re p̄dicabãt ex lege xp̃m venturũ: ⁊ non credebant in eum: q₂ ſcil₃ oĩa opera ſua faciũt: vt ab hoĩb⁹ videãtur. i. q₂ nõ predicabant xp̃m venturum deſiderio aduentus eius: ſ₃ vt doctores legis eſſe ab hoĩbus viderentur. Orige. Ad hoc autem opera ſua faciunt vt ab hoĩbus videãtur: viſibile₃ ſuſcipientes circũciſionem: ⁊ viſibiliter corporalia fermẽta auferentes de domib⁹ ſuis: ⁊ ſimiliter his ſimilia agentes. xp̃i ãõ diſcipuli legẽ in occultis implẽt q̃ſi in occulto ↄſtituti iudei: vt apoſtolus dicit. Chry. in oñ. Uide aũt hic q cũ q̃dam intentione eos incuſat. Nõ ei ſimplr̃ ait: q faciãt opa ſua: vt videant̃ ab hominib⁹: ſ₃ addidit oĩa. Deĩde monſtrat q necq₃ in magnis vane gloriabant̃ ſed in q̃buſda₃ vilibus rebus: vnde ſubditur. Dilatant eni₃ philateria ſua ⁊ ma

Phariſeorum error.

gnificant fimbrias. Hiero. Dñs.n.
cum dediſſet mādata legis ꝑ moy=
ſen: ad extremū intulit. ligabis ea
in manu tua: ⁊ erūt ſemꝑ añ oculos
tuos ⁊ ī ſenſus. Precepta mea ſint
Peruerſio ſcripturaꝝ. ī manu tua vt ope cōpleant. ſint añ
oculos tuos: vt die ac nocte medite
ris in eis. Hoc phariſei male inter
pretantes ſcribebant in mēbranis
decalogū moyſi.i. decē legis verba
cōplicātes ea ⁊ ligātes in frōte: ⁊ q̄=
ſi coronā capitis facientes: vt ſemꝑ
añ oculos mouerent. Juſſerat quo
q; aliud moyſes vt in quatuo: an=
gulis palliorum hiacintinas fim=
brias facerent ad iſrael pplm diſ=
cernendū: vt quō in corporib⁹ circū
ciſio ſignū iudaice gētis daret: ita
veſtis hret aliquā differentiā. Su=
perſtitioſi ꝟo doctores captātes au
ram popu larē: atq; ex mulierculis
captantes lucra: faciebāt grandes
fimbrias ⁊ acutiſſimas in eis ſpias
ligabant: vt. vȝ. ambulātes ⁊ ſeden
tes interdū pungerent: ⁊ quaſi hac
cōmonitione retraherent ad mini
ſteria ſeruitutis dei. Pictatiola ꝗ
illa decalogi philateria vocabāt.i.
cōſeruatoria: eo ꝙ quicūq; habuiſ=
ſent ea: quaſi ob cuſtodiam ⁊ muni
mentū ſui haberent. Non intelligē
tibus phariſeis ꝙ hec in corde por
tanda ſunt non in corpore: alioquin
⁊ armaria ⁊ arce habēt libros: ⁊ no
titiā dei nō habēt. Chry. Illoꝝ aūt
exēplo ⁊ nūc multi aliqua noīa he=
braica angelorū cōfingunt ⁊ ſcribūt
⁊ alligant: que nō ītelligētibus me
Fictio nominū hebraicoruȝ de angelis tuenda vident qdā ꝟo aliquā par=
tem euāgelij ſcriptā circa collū por
tant. Sed nōne quotidie euāgeliuȝ
in eccleſia legitur: ⁊ auditur ab oī=
bus? Cui ergo in auribus poſita
euangelia nihil proſunt: quō eum
poſſunt circa collū ſuſpenſa ſalua=
re? Deinde vbi eſt ꝟtus euāgelij:
in figuris litterarū: an in intellectu
ſenſuum: ſi in figuris: bñ circa col=
lum ſuſpendis. ſi in ītellectu: ergo
melius in corde poſita proſunt: ꝙ̄
circa collum ſuſpenſa. Alij vero ſic
exponunt hunc locum: q2 dilatabāt
verba ſua de proprijs obſeruātijs:
q̄ſi philateria.i. cōſeruatoria ſalu=
tis ea pplo aſſidue ꝑdicātes. Fim
brias autē veſtimētorū magnifica=
tas dicit ſupeminentias eorūdem
mādatoꝝ. Hiero. Cū aūt ſuperflue
philateria dilatant ⁊ magnas fa=
ciāt fimbrias: gloriaȝ captantes ab
hominibus: ꝯſequēter arguunt in
reliquis. vñ ſequit. Amant eniȝ pri
mos accu. in ce. ⁊ primas cathe. in
ſynago. Raba. Notandū ꝙ non ſa
lutari in foro: non primo ſedere vel
diſcūbere vetat eos: quib⁹ hoc offi=
cij ordine competit: ſed eos qui hec
ſiue habita ſiue nō habita indebi=
te amāt a fidelib⁹: quaſi improbos
docet eſſe cauendos. Chry. Nō.n.
vituperat eos qui in primo loco re
cumbunt: ſed eos q̄ amant primos
diſcubitus ad volūtatē vituperatio
nem referēs: nō ad factū. Sine cā
n. loco ſe humilitat: q̄ corde ſe pre= Signa ſupbie.
fert. aliquis.n. iactator audiēs lau
dabile eſſe in vltimo loco diſcūbe=
re diſcūbit poſt oēs: ⁊ nō ſolū iactā=
tiam cordis non dimittit: ſȝ adhuc
aliā iactantiā humilitatis acq̄rit:
vt qui vult videri iuſtus ⁊ humilis
videatur. Multi.n. ſuperbi corpore
quidē in nouiſſimo recūbentes: cor
dis autē elatione videtur ſibi in ca
pite recumbere: ⁊ multi ſunt humi
les in capite recūbentes: ⁊ ꝯſciētia
ſe in vltimo eſſe exiſtimant. Chry.
in om. Intēde aūt vbi in eis vana
gloria dominabatur: in ſynagogis
ſcilicet in quas intrabant: alios di
recturi. In cenis hoc pati qualiter
cūq; tolerabile erat ꝙ̄ ꝟtutis doctoreȝ
in admirationem eſſe oporteat: nō
in eccleſia ſolū ſed vbiq;. Si autem
diligere talia eſt incuſatio ꝙ̄ malū
eſt ſtudere: vt his aliquis potiatur
Chry. ſuper mat. Primas etiam ſa
lutationes amant non ſoluȝ in tem
pore vt eos primum ſalutemus: ſed
etiā in voce vt clamantes dicamus
Aue rabi ⁊ in corpore vt flexis capi
tibus eis incuruemur: ⁊ in loco vt
in publico ſalutētur: vnde dicit. Et
ſalutationes in foro. Raba. Quā=

uis in hoc culpa nõ careat ſi iidem
in foro litib⁹ intereſſe q̃ in cathedra
moyſi magri ſynagoge cupiũt ap-
pellari: ⁊ vocari ab hoibus rabbi
Chry. ſup mat. i. vocari volũt ⁊ nõ
eſſe: nomẽ appetũt ⁊ officium negli
gũt. Orige. In eccl'ia ẽt xp̃i inueniũ
tur mẽſa℞ ſuſcipientes primatum
vt dyacones fiant: ↄñr aũt primas
cathedras eo℞ q̃ dicunt̃ preſbyteri
preripere ambiũt. q̃dã aũt machi-
nant̃ vt ep̃i vocent̃ ab hoibus: h̃ eſt
rabbi. xp̃i aũt diſcipulus diligit q̃-
dem in ſpiritalibus cenis recubit⁹
primos vt meliora ſpiritaliũ cibo℞
mãducet. Diligit ẽt cũ apl'is ſeden
tib⁹ ſup. xij. thronos primas cathe-
dras: actibus bonis dignũ ſe p̃be-
re feſtinãs cathedris hui⁹. ſic autẽ
⁊ ſalutatiões diligit q̃ fiunt in nun-
dinis celeſtib⁹. i. celeſtib⁹ primitiuo
rũ ↄgregatiõib⁹. Uocari aũt rabbi
neq̃ ab hoib⁹ neq̃ ab aliquo alio
diligit iuſtus. q: vn⁹ eſt magr̃ oium
vñ ſubdit. vos autem nolite vocari
rabbi. Chry. in om̃. Uel aliter. Pre-
miſſorũ de q̃b⁹ phariſeos incuſaue
rat: alia q̃dẽ ſicut parua ⁊ vilia pre
termiſit: quaſi diſcipulis de his in
ſtrui nõ indigentib⁹ ſꝫ qd̃ erat oiuz
malo℞ cã. i. thronũ appetere magi
ſtralẽ h̃ in mediuz ducit ad diſcipu-
los iſtruẽdũ: vñ ſubdit. Uos aũt no
lite vo. rab. vn⁹ eſt. n. magr̃ veſter.
Chry. ſup matth. q. d. Nolite voca-
ri rabbi: ne qd̃ deo debet̃ vobis pre
ſumatiſ. Nolite ⁊ alios vocare rab-
bi: ne diuinũ honorẽ hoib⁹ defera-
tis. Unus eſt. n. magr̃ oium q̃ oẽs
hoies naturaliter docet. Si. n. hõ
hoiem erudiret: oẽs hoies diſcerẽt
q̃ hñt doctores. nũc aũt q: nõ homo
docet: ſꝫ deꝰ: multi q̃dẽ docentur:
pauci aũt diſcunt. Nõ. n. hõ intelle
ctũ p̃ſtat homini docendo: ſed a deo
p̃ſtituz per admonitionem exercet.
Hyla. Et vt meminerit diſcipuli ſe
filios vnius parẽtis: ⁊ p̃ noue nati-
uitatis generationez terreni ortus
exceſſiſſe p̃mordia: ſubdit. Omnes
autem vos fratres eſtis. Hiero. ↄ
heluidium. Omnes aũt hoies aſſe
ctu fratres dici p̃ñt: qd̃ in duo diui-
dit̃. in ſpeciale ⁊ cõe. In ſpeciale: q:
oẽs xp̃iani fratres vocãtur. Porro
in cõe: q: omnes hoies ex vno p̃re
nati pari inter nos germãitate cõ-
iungimur. Sequit̃. Et p̃rem nolite
vocari ⁊c. Chry. ſup mat. in mundo
em̃ q̃uis hõ hoiem generet: tñ vn⁹
eſt pater q̃ oẽs creauit. Nõ. n. ini-
tium vite habemus ex parentibus
ſed tranſitum vite per eos accipi-
mus. Orige. Sed quis nõ vocat pa
trem in terris? q̃ p̃ omnem actũ ſcḋm
deũ ipletũ dicit. Pr̃ nr̃ q̃ es in celis.
Glo. Q: n̄o apparebat q̃s eẽt oium
pr̃: in hoc qd̃ dixerat. Qui es in ce-
lis: vult exponere q̃s ſit oiuz magr̃
vñ p̃ceptũ de magr̃o iterum repetit
dicẽs. Ne vocemini magr̃i q: magr̃
veſter vn⁹ eſt xp̃s. Chri. i om̃. Nõ tñ
dum dr̃ xp̃s magr̃: excludit̃ pr̃: ſicut
neq̃ ex hoc ꝙ deus pr̃ nr̃ dr̃ holum
pr̃: excludit̃ xp̃s. Hiero. q̃rit̃ autem
quare aduerſum hoc p̃ceptũ apl's
doctorem gẽtium ſe eſſe dixerit? aut
quõ in monaſterijs vulgato ſermo
ne ſe inuicem patres vocãt? Quod
ſic ſoluitur. Aliud eſt eẽ natura pa
trem vel magr̃m: aliud indulgẽtia. Qõ euãgelica.
Nos ſi hoiem patrẽ vocamus: ho-
norẽ etati deferimus: non auctorez
noſtre oſtendimus vite q̃ magr̃ enĩ
dicit̃ ex cõſortio veri magiſtri. ⁊ ne
infinita replicem quõ vnus per na-
turam deus: ⁊ vnus filius nõ p̃iudi
cat ceteris ne per adoptionẽ dij vo
centur ⁊ filij: ita ⁊ vnus pater ⁊ ma
giſter non preiudicat alijs vt abuſi
ue vocẽtur ⁊ p̃res ⁊ magiſtri. Chry.
in om̃. Non ſolũ autem dñs prima-
tus cupere prohibet: ſed ad contra
rium auditorem inducit: vnde ſub-
dit. Qui maior eſt veſtrum: erit mi
niſter veſter. Orige. Uel aliter. Et
ſi miniſtrat q̃s verba diuina: ſciẽs
quia xp̃s in eo fructificat: nequaq̃
ſe magiſtrum ſꝫ miniſtrum profite
tur. vnde ſequitur. Qui maior eſt
veſtrum: erit miniſter veſter quo-
niam ⁊ ipſe xp̃s cum eſſet vere ma-
giſter. miniſtrum ſe eſſe profeſſus
eſt dicens. Ego ſum in medio ve-

Arrogãtia clericorum.

ſtrum quaſi qui miniſtrat. bñ autẽ poſt oia q̄b⁹ vane glorie vetauit cõcupiſcẽtiã: addidit dicẽs. Qui aũt ſe exaltauerit humiliabit: ⁊ qui ſe humiliauerit exaltabit. Remi. Qđ ſic intelligit. Omnis qui ſe de ſuis meritis extollit: apud deũ humiliabitur: ⁊ qui ſe de bñficijs humiliat apud deum exaltabitur.

¶ Ue aũt vobis ſcribe ⁊ phariſei hypocrite: qui clauditis regnum celoꝝ ante homines. Uos enim non intratis nec introeuntes ſinitis itrare.

¶ Orige. Xp̄s q̄ſi vere fili⁹ dei illius q̄ legem dedit ſm ſilitudinẽ benedictionũ que ſunt in lege dixit ⁊ ipſe beatitudines eoꝝ q̄ ſaluant: ſꝫ ſilitudinẽ aũt maledictionũ poſitarũ in lege ponit ve: aduerſus peccatores dicẽs. Ue vobis ſcribe ⁊ phariſei hypocrite: qui fatent bonitatis eſſe aduerſus peccatores iſta ꝓnũciare intelligãt: q̄ſi ſile eſt ꝓpoſitū dei in maledictioib⁹ legis: ſiue aũt illa maledictio ſiue iſtud ve non ex ꝓnunciante cõtingit peccanti: ſꝫ ex ꝑctis quib⁹ dignum ſe p̄bet ad ſuſceptionẽ iſtoꝝ q̄ deus diſcipline cã ꝓnunciauit: vt cõuertant hoies ad bonũ: ſicut pater increpãs filiũ ꝓfert ṽba maledictiõis: nec tñ vult illũ dignũ fieri maledictionib⁹ illis ſed magis ab eis diuertere. Huius autem ve cãm ſubdit. Qui clau. reg. celo. añ ho. vos au. nõ intra. nec introe. ſinitis intra. Hec duo p̄cepta naturaliter inſeparabilia ſunt: q̄ſi hoc ipſum ſufficit ad expulſionẽ q̄ alios nõ ꝑmittit intrare. Chry. ſup matth. Regnũ celoꝝ dicunt ſcripture: q̄ in illis inſertũ eſt regnũ celorum: ianua eſt itellectus earũ. Uel regnũ celoꝝ eſt beatitudo celeſtis. ianua aũt eſt xp̄s: per quem introit in eam. Clauicularij aũt ſunt ſacerdotes: q̄bus creditũ eſt verbũ docẽdi ⁊ interp̄tãdi ſcripturas. clauis aũt eſt verbũ ſcientie ſcripturarum. per quã aperitur hoīb⁹ ianua ṽitatis. Apertio aũt ei⁹ ẽ iterp̄tatio vera. Uide aũt q̄ non dixit. Ue vobis qui aperitis: ſꝫ qui clauditis: ergo nõ ſunt ſcripture clauſe: lꝫ ſint obſcure. Orige. Phariſei ergo ⁊ ſcribe nec itrabant: nec eũ volebãt audire qui dixit. Si quis per me introierit ſaluabit. Et nec intrantes. i. eos q̄ credere poterãt ꝓpter ea q̄ a lege ⁊ ꝓphetis ante fuerant declarata de xp̄o introire ſinebãt cũ omni terrore ianuã claudẽtes adhuc derogabant doctrine eius: ⁊ ſubuertebant omnem ꝓpheticã ſcripturã de eo: ⁊ blaſphemabant oẽ opus ipſius q̄ſi falſum ⁊ a diabolo factum. Sed ⁊ oẽs qui mala cõuerſatiõe ſua dant exemplũ peccãdi in populo: ⁊ q̄ faciunt iniuriã ſcandalizantes puſillos: claudere videntur añ hoies regnum celorum. Et hoc peccatum inuenitur quidem in popularib⁹: maxime autem in doctoribus qui docẽt qđ decet ſm iuſtitiã euãgelij hoies nõ aũt faciunt quod docẽt. Bñ aũt viuentes ⁊ bene docentes aperiunt hominibus regnũ celorũ: ⁊ dum ipſi intrant alios ꝓuocant introire. Sꝫ ⁊ multi nõ ꝑmittũt itrare: in regnũ celoꝝ itrare volẽtes: q̄ñ ⁊ ſine rõne excõicãt quoſdã ꝓpter aliquẽ zelum q̄ meliores ſunt q̄ ipſi: ⁊ ipſi q̄dẽ nõ ꝑmittũt eos itroire. Illi aũt qui ſobrij ſunt mẽte: patiẽtia ſua tyrãnidẽ eoꝝ vincẽtes q̄uis vetiti: tñ intrant ⁊ hereditant regnum. Sed ⁊ qui cum multa temeritate ſeipſos dederunt ad profeſſionem docendi priuſq̄ diſcerent: ⁊ iudaicas fabulas imitantes: detrahũt eis qui ea que ſurſum ſunt in ſcripturis req̄runt claudunt quãtum ad ſe añ homines regnum celorum.

Ue ſignificato. — Grauitas ſcandali.

¶ Ue vobis ſcribe ⁊ phariſei hypocrite q̄ comeditis domos viduarũ: oratiões longas orãtes propter hoc amplius accipietis iudicium.

¶ Chry. in om. De reliquo domin⁹ de gula eos rep̄hendit: ⁊ qđ deterius eſt: quoniam non a diuitibus: ſed a viduis accipiebãt vnde ven=

trē ipleret:et illoꝝ copiā cōterebāt:
quā reuelare oportebat. vnde dici-
tur. Ue vo. ſcri. ⁊ pha. hypo. q̄ co-
me. do. vidu. Glo. i. qui veſtra ſup-
ſtitiōe nihil intēditis:niſi vt predā
de ſubiecta plebe faciatiſ. Chry. ſup
matth. Sexus āt mulierū incaut⁹
eſt:q: non omnia que videt aut au
dit cum rōne conſiderat. Mollis ēt
eſt:q: facile flectitur vel de malo ad
bonum:vel de bono ad malū. viri-
lis autē ſexus et cautior et durior ē:
propterea ſimulatores ſcitatis cir
ca mulieres maxime negociātur.
Q: nec itelligere eoꝝ ſimulationes
pñt:et facile ad eoꝝ dilectionē icli-
nantur religionis cā. pcipue tñ cir
ca viduas negociant̄. primo quidē
quia mulier non facile decipit̄ ha-
bens conſiliarium virū. deinde q:
non facile de facultatibus ſuis ali-
quid dant cum ſint in ptāte viri. p
pterea ergo domin⁹ dū iudaicos ſa
Uidue cerdotes cōfundit: xp̄ianos monet
deuitan ne viduis mulieribus āplius com-
de reli- morentur q̄ ceteris:q: et ſi volūtas
gioſis. mala nō ſit:tamē ſuſpitio mala eſt.
Chry. in om̄. Deinde et huius rapi
ne modus erat grauior. Addit̄. n.
Oratiōes lon. oran. Quicūq; ei ma
lum facit dignus ē pena:ſed q̄ a re-
ligione cā accipit neqtie: grauiori
eſt obnoxi⁹ pene. vñ ſequit̄. Propter
hoc amplius acci. iudiciū. Chry. ſup
mat. Primū quidē p eo q: eſtis int-
qui: alterum pro eo q: figmentum ac
cipitis ſcitatis. auaritiam. n. veſtrā
religiōis colore depingitis. ⁊ quaſi
pſtatis diabolo arma dei: vt ame-
tur iniquitas dū pietas eſtiat̄. Hyla.
Uel q: hinc pcedat regni celeſtiſ ob
ſcuratio vt in obeundis viduarum
domibus retineat̄ ambitio: iō acci-
piēt āpli⁹ iudiciū q: penā ppriꝰ pec
cati et reatum aliene ignorātie debe
bunt. Glo. Uel q: ſeruus ſciēs et nō
faciēs vapulabit multis.

¶ Ue vobis ſcribe et phariſei
hypocrite qui circuitis mare ⁊
aridā: vt faciatis vnū proſeli-
tū et cum fuerit factus facitis
eum filiū gehēne duplo q̄ vos.

¶ Chry. i om̄. Poſt pmiſſa rurſus
eos domin⁹ al'r icuſat. et q: ineffi-
caces ſūt ad multoꝝ ſalutē:cū mul-
to labore indigeāt: vt ad ſalutē vnū
conuertāt. Et q: non ſolum deſides
ſunt circa eos quos conuertunt. ſed
eoꝝ ēt deſtructores: dum eos corrū-
punt prauevite exemplis. vñ dr̄. Ue
vobis ſcri. et pha. hypo. q̄ cir. ma. ⁊
ari. vt fa. vnum pſe. Hyla. Maris Proſeli-
autem et terre pagratione ſignifi- ti q̄ dicā
cat in totius orbis finib⁹ eos eſſe: tur.
xp̄i euāgelio obtrectaturos: ⁊ legis
iugo contra iuſtificatiōes fidei ali
quos ſubdituros. Proſeliti enim ſūt
ex gentibus in ſinagogam recepti:
quorum futuroꝝ raritas in vno in
dicatur. Neq; enim poſt xp̄i predi-
cationē doctrine eoꝝ fides relicta
eſt: ſz q̄ſquis acquiſitus fuerit ad fi
dem iudeoꝝ: filius fit gehēne. Ori-
ge. Quicūq; ei poſt ſaluatorē iudai
zant: docetur imitari affectū eoꝝ q̄
dixerūt illo tpe. Crucifige crucifige
eū. vñ ſeqt̄. Et cū fa. fue. faci. eū ge
henne du. q̄ vos. Hyla. Jō āt pene
duplicate erit filius: qui neq; ſit re
miſſionem peccatoꝝ getiliū conſecu-
tus: et ſocietatē eoꝝ qui xp̄m pſecu-
ti ſūt ſit ſecut⁹. Hiero. Ul' aliter. Scri
be ⁊ phariſei totū luſtrātes orbē id
ſtudiū hēbāt: de gentib⁹ facere pſe-
litū. i. aduenā incircūciſum miſcere
pplo dei. Chry. ſup mat. Nō āt pro
pter miam volētes eū ſaluare quē
docebāt: ſz aūt propter auaritiam
vt additis in ſynagoga iudeis ſa-
crificioꝝ adderetur oblatio aut p-
pter vanā gl'iam. Qui. n. ſeipſ mer
git in gurgite peccatoꝝ quō alteꝝ
a peccatis velit eripere? Nūqd ma
gis miſericors poteſt alteri aliquis
eſſe q̄ ſibi? Ex ipſis ergo actibus
oſtenditur qui propter deū aliquem
vult conuertere aut propter vanita
tem. Grego. xxi. mora. Q: vo hypo
crite q̄uis peruerſa ſemper operent̄:
loqui tñ recta non deſinunt. Uñ lo-
quendo quidem in fide vel pūerſa
tiōne filios pariunt: ſed eos beneui
uendo nutrire nō pñt. q̄to enim ſe

libentius terrenis actibus iſerunt tanto negligentius eos q̇s generãt agere terrena permittũt. Et qꝛ obduratis cordib⁹ viuunt: ipſos ẽt q̇s generant filios nulla pietate debiti amoris agnoſcũt. vnde et hic de hypocritis dꝛ. Et cum fue. fa. faci. euꝫ fi. gehenne du. q̃z vos. Augu. ꝯ fauſtum. Hoc ãt nõ qꝛ circũcidebat̃ dixit: ſed qꝛ eoꝝ mores imitat̃. a q̇b⁹ imitãdis ſuos cohibuerat dicens. Super cathedrã moyſi ꝛc̃. In quibus v̇bis vtrũqꜫ dꝫ aduerti: et quãtus honor delat⁹ ſit doctrine moyſi in cui⁹ cathedra etiã mali ſedẽtes. bona docere cogebant̃: et inde fieret ꝓſelitus fili⁹ gehenne: non quidem verba legis audiendo: ſed eoꝝ ſectam ſectãdo. Propterea ãt duplo q̃z illi qꝛ hoc negligebat implere: qḋ propria voluntate ſuſceperat: nõ ex iudeis nat⁹. ſed ſponte iude⁹ fact⁹. Hiero. Uel qꝛ ante dũ eẽt gentilis ſimpliciter errabat. et erat ſemel filius gehẽne. Uidẽs magr̃oꝝ vitia: et intelligens deſtruere eos opere qḋ verbo docebãt reuertitur ad vomitũ ſuũ et gentilis factus quaſi ꝑuaricator maiori pẽa dignus erat. Chry. ſup mat. Uel qꝛ forte ſub cultura idoloꝝ conſtitut⁹: vel ꝓpter hoies iuſtitiã ſeruabat: fact⁹ aũt iude⁹ maloꝝ magr̃oꝝ ꝓuocatus exẽplo fiebat peior magiſtris. Chryſo. in om̃. Cũ. n. v̇tuoſus fuerit magr̃ diſcipulus imitat̃: cũ aũt fuerit malus ſuperexcedit. Fili⁹ aũt vocat̃ gehenne quomodo fili⁹ perditionis ꝛ fili⁹ hui⁹ ſeculi. Unuſq̇ſqꜫ. n. cui⁹ opa fac̃: hui⁹ fili⁹ appellat̃. Orige. Et hꝯ ãt loco diſcim⁹: quoniaꝫ et eoꝝ q̇ in

Filius gehẽne q̇s dicat̃ gehẽnã futuri ſunt erit dr̃ia tormẽtoꝝ quãdo alter ẽ ſimplr̃ filius gehenne: alter v̇o duplr̃. Sed et hoc videre oꝫ: et ſi gñaliter ẽ fieri aliquẽ filiuꝫ gehẽne: vt puta iudeũ: aut gẽtilem: aut ẽt ſpecialiter vt per ſingulas ſpecies pctõꝝ fiat q̇s filius gehẽne: vt iuſt⁹ quidẽ ſm nũeꝝ iuſtitiaꝝ ſuaꝝ augeat̃ in gl̃ia: peccator aũt ſm numerum peccatorum ſuoꝝ multiplicetur in gehẽna.

¶ Ueh vobis duces ceci: q̇ dicitis q̇cũqꜫ iurauerit ꝑ templũ nihil eſt: q̇ aũt iurauerit in auro templi debitor eſt. Stulti ꝛ ceci: quid. n. mai⁹ eſt: aurũ: an templum quod ſanctificat aurum? Et q̇cũqꜫ iurauerit in altari nihil eſt. qui aũt iurauerit in dono quod ſup illud eſt debet. Ceci: Quid. n. maius eſt: donũ: an altare quod ſanctificat donũ? Qui ergo iurat ĩ altari: iurat in eo ꝛ in oĩbus que ſup illud ſunt. Et quicũqꜫ iurauerit in tẽplo: iurat in illo ꝛ in eo qui habitat in ipſo. Et q̇ iurat in celo: iurat in throno dei ꝛ in eo qui ſedet ſuper ipſum.

¶ Hiero. Sicut ĩ phylacterijs ꝛ fimbrijs dilatat̃ opinio ſanctitatꝭ captabat gl̃iaꝫ: ꝛ ꝑ occaſionẽ gl̃ie q̃rebant lucra: ſic alia traditiõis fraudeſ inuenta ipietatis arguit trãſgreſſores. Si q̇s em̃ in cõtentione ſeu in aliquo iurgio vel in cãe ambiguo iuraſſet in tẽplo ꝛ poſtea ꝯuict⁹ eẽt mẽdacij: nõ tenebat̃ crĩs re⁹ ꝛ hꝯ qḋ dicit. Ue vo. du. ce. q̇ di. Quicũqꜫ iurauerit ꝑ tẽ. nihil eſt. q. d. Nihil dꝫ. Si naũt iuraſſet in auro ꝛ pecuniaꝫ q̇ in tẽplo ſacerdotibus offerebat̃: ſtatiꝫ id in quo iurabat cogebatur exoluere. vñ ſequit̃. Qui aũt iura. in au. tẽ. dꝫ vel debitor eſt. Chry. ſuper matth. Tẽplũ q̇dẽ ad gl̃iã dei ꝑtinet ꝛ ad hoium ſpũalẽ ſalutem. Aurũ aũt tẽpli ꝛ ſi ad gloriã dei ptineat: tamẽ magis ad delectationeꝫ hominũ ꝛ ad vtilitatem ſacerdotũ offertur. Phariſei ergo auruꝫ quo ipſi delectabantur: ꝛ dona quibus ipſi paſcebantur ſanctiora dicebãt eſſe q̃z ipſum templuꝫ: vt homines promptiores facerẽt ad offerenda dona q̃z ad p̃ces fundendas in templo. vnde conuenienter reprehendit eos dominus dicens. Stulti ꝛ ceci. Quid. n. mai⁹ eſt: aurũ an tem-

plus q̄ ſcit. au. Multi aūt nūc xp̄iani ſic inſipientes intelligunt. Ecce enī ſi aliqua cā fuerit: modicū vr̄ facere qui iurat p deum. Qui autem iurat per euāgeliū: mai⁹ aliqd feciſſe vr̄. Quib⁹ ſiłr dicendū ē. Stulti et ceci. nā ſcripture propter deū ſcripte ſunt: non de⁹ ꝑpter ſcripturas. Maior ergo eſt de⁹ qui ſanctificat euangeliū: q̄ euangeliū quod ſanctificat ab eo. Hiero. Rurſus ſi qs iuraſſet i altari: periuriū reū nemo retinebat: ſi aūt iuraſſet in dono vel in oblationibus. hoc ē in hoſtia vel in victimis in ſimil'a et ceteris que offeruntur deo ſuper altare hoc ſtudioſiſſime repetebant. Totum āt faciebant non ob dei timorē: ſed ob diuitiarū cupiditatē. vñ ſequitur. Et qui iura. i altari nihil eſt. Qui āt iurat in dono: quod ſup illud ē debet. Arguit enī eos dominus et ſtultitie et fraudulētie: ꝙ multo maius ſit altare q̄ hoſtie q̄ ſanctificātur ab altari. vnde ſequitur. Ceci: quid enī mai⁹ ē: donū: an altare quod ſanctificat donū? Glo. Et ne forte in tantā iſaniā ꝓrūperent vt dicerent aurū ſanctius eſſe eſſe templo: et donum altari: eos alia ratione conuincit: q2 videlicet iuramento quod fit p templū et altare continet iuramētum qđ fit per aurū vl̄ p donū. Et h̄ ē qđ ſubdit qui ergo iurat in alta. iurat i eo ꝛ i oib⁹ q̄ ſuper illud ſūt. et q̄ iurauerit ꝛc. Ori. Siłr qm̄ iudei conſuetudinem habebāt per celum iurare ad rep̄henſionē eoꝝ ſubdit. Qui iurat in celo: iurat in throno dei et in eo qui ſedet ſuper ipſum. Nō āt ſic arbitrātur: euadunt periculum in eo ꝙ nō per deū iurāt: ſed per thronū dei: ſcꝫ celū. Glo. Qui.n. p ſubiectā creaturā iurat: ꝑ diuinitatē p̄ſidētē creature iurat. Ori. Eſt āt iuramētū cōfirmatio verbi de quo iurat. Iuramētum ḡ intelligendū ē teſtimoniū ſcripturaꝝ qđ pfert ad ɔfirmationē v̄bi qđ loquimur: vt ſit ḡdē tēplū dei ſcriptura diuīa: aurū āt ſenſu in ea. Sicut āt aurū quod fuerit extra templū nō eſt ſignificatū: ſic oīs ſenſus qui fuerit extra diuinā ſcripturā: q̄uis admirabilis videatur non ē ſanctus: non ergo debem⁹ ad cōfirmādū doctrinā noſtros intellectus aſſumere: niſi oſtenderim⁹ eos eē ſanctos ex eo ꝙ in ſcripturis continent diuinis. Altare aūt ē hominis cor: qđ principale habet i hoie. Uota āt et dona q̄ ponūt ſuper altare ē oē quod ſupponit cordi: vt orare: pſallere: elemoſynas facere: ieiunare. Sāctū ḡ facit oē votū hois cor ei⁹ ex quo votū ei offert. Jō nō pōt honorabilius eſſe votū q̄ cor hominis ex quo tranſmittitur votū. Si ergo cōſcia hois nō pugnat: fiduciā habet ad deū: nō ꝓpt dona: ſꝫ q2 vt ita dicā: altare cordis ſui bn̄ ɔſtruxit. Tertiū ē vt dicam⁹: ꝙ ſup tēplū.i. ſup oēs ſcripturā: ꝛ ſup altare.i. ſup oē cor: ē intellectus quidā q̄ dr̄ celū. thron⁹ ipſi⁹ dr̄ dei: in quo ēuidere facie reuelata cū venerit quod pfectū ē facie veritatis. Hyla. Adueniēte etiā xp̄o: inutilē docꝫ eē fiduciā legis: q2 nō in lege xp̄s: ſed lex ſctificatur in xp̄o in q̄ veluti ſedes: thronuſq3 ſit poſit⁹: atq3 ita ſtulti cecıq3 ſunt qui ſanctificante pretermiſſo ſanctificata venerātur. Augu. de q̄. euan. Tēplū ēt et altare ipſuꝫ xp̄m intelligim⁹: aurū et donū laudes ꝛ ſacrificia p̄cū. q̄ i eo ꝛ p eū offerim⁹ Nō ei ille p h̄: ſꝫ iſta p illū ſctificāt.

Cupiditas ſacerdotū notatur

Iuramenti ratio.

Allegorica expoſitio.

¶ Ue vobis ſcribe et phariſei hypocrite: qui decimatis mētā et anethū: et cyminū: ꝛ reliqſtis que grauiora ſūt legis: iudiciū et miſericordiā et fidē. Et hec oportuit facere illa non omittere. Duces ceci excollātes culicē: camelū aūt glutientes.

¶ Chry. in omel. Supra dominus dixerat ꝙ ligabant grauiora onera et alijs imponebāt: que ipſi nec tāgere volebant. Hic autem rurſus oſtendit: ꝙ in paruis querentes diligentia magna contemnebant. vř. Ve. vob. ſcri. ꝛ pha. hypo. q̄ deci.

mentā et ane.et cymi.Hier.Phari=
ſei enim qꝛ preceperat dn̄s propter
alimoniā ſacerdotū et leuitarū:q̄ꝝ
ꝑs erat dn̄s:olum rerū offerri ĩ tē=
plo decimas: vt intellectꝰ myſticos
dimittamus ħ vnum habebāt ſtu=
dij:vt que vilia fuerāt ꝯportarent
cetera que erant maiora paruipen=
debāt.vn̄ ſequitur.Et reli.q̄ grauio.
ſunt le.iud.et miſeri.et fi.:Ex ħ ca=
pitulo arguit eos auaritie: q̄ ſtu=
dioſe ē̄t viliuꝫ oleꝝ decimas exigāt:
et iudicium ĩ diſceptatione negocio
rū:miamq̄ ĩ paupes et fidē ĩ deum
Ritus nefarij arguūt. que magna ſūt:ꝑtermittāt. Chry.
ſupermat.Uel qꝛ ſacerdotes aua=
ritia pleni ſiquis decimas alicuiꝰ
rei minime non obtuliſſet corripie=
bāt eū quaſi magnū crimē feciſſet.
Si quis autē alterū ledebat.aut in
deū peccabat:non curabāt eū corri
pe:de lucro āt ſuo ſolliciti:ꝛ de gl'ia
dei ac ſalute hominū negligentes.
Seruare.n.iuſticiā et facere miaꝫ
et habere fidē propter ſuā gl'iā deꝰ
mandauit.Decias āt offerre propẗ
vtilitatē ſacerdotum vt ſacerdotes
q̄dē ꝑ ꝑplo ĩ ſpiritualibꝰ obſequātur
popli aūt in carnalibꝰ ſacerdotibꝰ
ſubminiſtrent:ſic ꝛ modo fit:qꝛ oēs
de honore ſuo ſunt ſolliciti.De ho=
nore āt dei Nulli portiones:etiam
ſuas vigilanter defendunt:ſed cir=
ca obſequium eccleſie curam impē
dere non attendunt.Si populus de
cimas non obtulerit: murmurant
omnes.ſi peccantem populum vide
rit nemo murmurat cōtra eos.Sed
quia ſcribaruꝫ et phariſeoꝝ ad q̄s
loquebaẗ:q̄dā populares erāt nō ē
incongruū vt aliā expōnē faciamꝰ
propter eos qui decimas dabāt.nā
qui accipit decimas:recte decimare
dr:et q̄ dat.Scribe ergo et phariſei
minimaꝝ quidē reꝝ decimas offere
bāt:oſtendende religionis gratia.
In iudicijs āt erāt iniuſti.ĩ frībus
ſine mia:ĩ vitate icreduli.Ori.Sed
qm̄ ꝯtigēs erat vt audiētes q̄dā dn̄ꝫ
iſta loquētem ꝯtēnerent minimarū
rerum decimationē: ſapienter ad=
didit:et hic oportuit facere.hoc eſt

iudiciū miſericordiā:ꝛ fidem:ꝛ illa
nō omittere.i. decimationē mente:
anethi ꝛ cymini.Remi.Oſ̄dit q̄ppe
dn̄s his verbis: qm̄ oīa ꝑcepta le=
gis tā maiora q̄ꝫ minima ſunt im
plenda.Redarguunẗ aūt q̄ elemo=
ſynas de fructibꝰ terre faciūt putā
tes ſe minime poſſe peccare: q̄bus
nihil ꝓſunt elemoſyne niſi a pctis
ſtudeāt ceſſare.Hyla. Et qꝛ mino=
ris ꝑiculi eēt decimationē oleris:q̄ꝫ
beniuolentie offm̄ ꝑterire: irridet
eos ꝯſ̄r dn̄s dicens.Duces ceci ex=
co.culi.came.aūt glu.Hiero.Came
lum puto eē magnitudinē ꝑceptoꝝ Moralis expoſitio.
iudiciū miſericordiā ꝛ fidē. Culiceꝫ
decimationē mēte:anethi:ꝛ cymini
ꝛ reliquorū olerū viliū.Hec aūt pre
cepta dei q̄ magna ſunt deuoramꝰ
atq̄ negligimus:ꝛ operationē reli
gionis in paruis q̄ lucrū habēt:cū
diligentia demonſtramus. Orige.
Uel excolantes culicē.i. expellētes
a ſe minima delicta q̄ culices noia
uit.Camelū aūt glutiūt.i.cōmitten
tes maxima delicta q̄ noiat came=
los:aialia. vꝫ tortuoſa ꝛ grandia.
Scribe aūt moraliẗ ſunt q̄ āpliꝰ ni=
hil eſtimāt poſitū ĩ ſcripturis q̄ꝫ ſim
plex ſermo demōſtrat:phariſei aūt
ſunt oēs q̄ iuſtificant ſemetipſos:ꝛ
diuidunt ſe a ceteris dicētes. Noli
mihi appropinquare:qm̄ mundus
ſum.Mēta aūt ꝛ anethū ꝛ cyminuꝫ
ciboꝝ ꝯditure ſūt:nō ꝑncipales ci=
bi.Sic in ꝯuerſatiōe nr̄a q̄dā ſunt
neceſſaria ad iuſtificationē:vt iudi
ciū:miſericordia ꝛ fides.Alia ſūt ēē
q̄ſi ꝯdiētia actus nr̄os: ꝛ ſuauiores
eos faciētia vt abſtinētia:riſus:ie=
iuniuꝫ:flexio genuū:ꝛ hmōi. Quō
aūt nō eſtimanẗ ceci q̄ nō vidēt:qm̄
nihil ꝓdeſt cautū eē diſpēſatorē in
rebꝰ minimis:cū ꝑncipalia negligūẗ.
Hos ꝑ ſmo pn̄s ꝯfundit:nō q̄dē le=
uia ꝓhibēs obſuare: ſꝫ ꝑncipalia
ꝑcipiēs cautiꝰ cuſtodire. Grego.ſ.
mor.:Uel aliter.Culex ſuſurrando
vulnerat.camelus aūt ſponte ſe ad
ſuſcipiēda onera iclinat.Liquaue
runt ꝑ culicē iudei:q̄ ſeditioſum la
tronem dimitti petierunt .Came=

ꝛ lum ꝓo glutierunt: qꝛ eū qui ad ſuſcipiēda noſtre mortalitatis onera ſponte deſcenderat extinguere clamando conati ſunt.

¶ Ue vobis ſcribe et phariſei hypocrite: q̄ mūdatꝭ qđ de foris ē calicis ꝛ parapſidis: intꝰ aūt pleni eſtis rapina ꝛ immūdicia. Phariſee cece: munda prius qđ intus eſt calicis ꝛ parapſidis vt fiat et id qđ de foris eſt mundum.

¶ Hiero. Diuerſis ꝟbis eodē ſenſu quo ſupra arguit phariſeos ſimulationis ꝛ mēdacij: q̄ aliđ oſtendāt hoībꝰ foris: aliud domi agant. vn̄ dr̄: Ue vo. ſcri. et pha. hypo. qui mūdatis qđ de foris ē cali. ꝛ para. Nō hoc dicit q̄ in calice ꝛ parapſide eoꝝ ſupſtitio moraret̄: ſed qđ foris hoībꝰ oñderēt ſctitatē: qđ manifeſtū ē ex eo qđ addidit dicēs. Intus autē pl. eſtis ra. ꝛ imun. Chry. ſup mat. Uel hoc dicit: qꝛ iudei quotiēs ingreſſuri erāt in tēplū: aut ſacrificia oblaturi: aut ꝑ dies feſtos ſeipſos ꝛ veſtimēta ſua ꝛ vtēſilia lauant: ꝛ a pctīs nemo ſeipſm purgabat: cū deꝰ neqꝫ corpis mūdiciā laudet: neqꝫ ſordes condēnet. Pone tn̄ q̄ deꝰ odit ſordes corpoꝝ ꝛ vaſoꝝ: que neceſſe eſt vt ipo vſu ſordidenꝭ ꝗto magis ſordes ꝯſciētie horret: quam ſi volumus ſemper mundā ſeruamꝰ? ꝛ Hyla. Arguit ergo eos qui iactantiam inutilis ſtudij ſequentes: vtilitatis ꝑfecte miſteriū derelinquūt. Calicis nāqꝫ vſus interior eſt: q̄ ſi obſorduerit: q̄d ꝓficiet locꝰ exterior: atqꝫ iđ interioris ꝯſcie nitor eſt obtinēdus: vt ea que corpis ſunt: forinſecus abluantur. ꝛ ideo ſubdit. Phariſee cece: mūda priꝰ qđ intus eſt ca. ꝛ pa. vt fiat ꝛ id qđ de foris eſt mundū. Chry. ſuper mat. Nō aūt h̄ dr̄ de ſenſibili calice aut parapſide: ſꝫ de itelligibili q̄ ſi nūqꝫ tetigerit aquā: mūdꝰ pōt ee apud deū. Si aūt peccauerit: ꝛ tota aq̄ pelagi ꝛ fluminū ſe lauerit: ſordidus eſt ꝛ miſer ante deū. Chryſ. in om̄. Attēde autem q̄ vbi de decimis loquebatur: cōuenienter dixit. Hec oportuit facere ꝛ illa non omittere. Decima eīn elymā q̄dā eſt. Quid āt nocet elymā dare? nō tn̄ h̄ dixit ſicut legalē obſeruationē inducēs. Hic aūt vbi de purgationibꝰ et immūdicijs diſputat: nō ad h̄ addit: ſꝫ oñdit q̄ de neceſitate ad interiorē mūdiciā exterior ſeq̄t̄: qđ q̄dē ex calicis ꝛ parapſidis corpus vocās: qđ aūt eſt intus aīam. Orige. Hic ſermo nos inſtruit vt feſtinemꝰ ee iuſti: nō appere. Qui eī ſtudet vt appareat iuſtus: q̄ a foris ſunt mūdat: et q̄ videnꝭ curat: cor aūt ꝛ ꝯſcia negligit. Qui autē ſtudet ea q̄ intꝰ ſūt. i. cogitationes mūdare: ꝯñs eſt vt ēt ea q̄ a foris ſunt faciat munda. Sed oēs falſi dogmatis profeſſores calices ſunt a foris quaſi mūdati ꝓpter ſpēm religionis quā ſimulāt: abintꝰ aūt pleni rapina ꝛ ſimulatione: dū rapiūt hoies ad errorē. Calix etiā ē vas ad potum: parapſis ad cibū. Ois ģ ſermo ꝑ quē potamur ſpiritualiter: vel ois narratio ꝑ quā nutrimur: vaſa ſunt potꝰ ꝛ cibi. Qui ergo ſtudēt cōpoſitū ꝓferre ſermonē: magis q̄ ſalutari ſenſu repletum: calix eiꝰ a foris mūdatus eſt: abintus aūt ſordibꝰ vanitatis impletus. Sed et lr̄e legis ꝛ ꝓphetaꝝ calices ſpūalis potꝰ ꝛ parapſides neceſſariaꝝ eſcaꝝ ſūt. Scribe q̄dē ꝛ phariſei ſtudēt ſenſum exteriorē mūdū demōſtrare. diſcipli aūt xp̄i ſenſum ſpūalē mūdare feſtināt.

¶ Ue vobis ſcribe et phariſei hypocrite: qꝛ ſiles eſtis ſepulchris dealbatis: q̄ a foris parent hoībꝰ ſpecioſa: intꝰ ꝟo plena ſunt oſſibus mortuoꝝ et oī ſpurcitia. Sic ꝛ vos a foris q̄dem apparetis hominibus iuſti: intus autem pleni eſtis hypocriſi ꝛ iniquitate.

¶ Orige. Sicut hr̄ ſupius: intꝰ pleni rapina

Sordes duplices.

Decia & elemoſyna.

ni rapina z intēperātia ſit͛r hic pleni ſunt hypocriſi z iniq̄tate: q̄ cōparant̄ oſſib⁹ mortuoꝝ z imūdicie vniuerſe. vñ dicit. Ue vo. ſcri. et pha. hypo. q̄ ſil'es eſtis ſepulchris dealbatis. Chry. ſup mat. Merito q̄dē iuſtoꝝ corpa tēpla dñr: q2 aīa i corpore iuſti dñat: ſicut de⁹ i tēplo: vel q2 ipe de⁹ in corpib⁹ habitat iuſtis. Corpa āt pctōꝝ ſepulchra dñr mortuorum: q2 aīa mortua eſt in corpe pctōris. nec eñ viuēs putāda eſt: q̄ nihil viuū aut ſpūale agit i corpe. Hiero. Sepulchra aūt forinſec⁹ leuigata ſunt calce z ornata marmorib⁹ in auro: coloribuſq3 diſtinctis: int⁹ aūt plena ſunt oſſib⁹ mortuoꝝ. vñ dr. Que apparēt hoib⁹ ſpecioſa int⁹ aūt plena ſunt oſſib⁹ mortuoꝝ: z oī ſpurcitia. Sic aūt z pueri magiſtri q̄ alia docent: z alia faciunt: mūdiciā habitu veſtis: z v̄boꝝ hūilitate demōſtrāt: int⁹ āt pleni ſunt omni ſpurcitia z auaricia et libidine. z h̄ manifeſte exprimit inferēs. Sic et vos a foris q̄dem appa. ho. iuſti: int⁹ aūt pleni eſtis hypocriſi z iniq̄tate. Orige. Ois eñ iuſtitia ſimulata mortua eſt q̄ ꝓpter deū nō fit: magis aūt neq3 iuſtitia eſt: ſicut mortu⁹ hō nō eſt hō. Et ſicut minimi q̄ pſonas ſuſcipiūt alioꝝ: z non ſunt ipi q̄s ſimulāt. Tāta ḡ ſunt oſſa in eis z immūdicie: q̄ta bona ſimulāt ex malo affectu. Uident̄ aūt a foris iuſti corā hoibus: nō eis q̄s ſcriptura appellat deos: ſed corā eis q̄ ſicut hoies moriunt̄. Grego. xxvi. mora. Ante diſtrictū v̄o iudicē excuſatiouē iō de ignorātia hr̄e non pñt: q2 dum ante oculos hoim oēm modū ſctitatis oñdūt: ipi ſibi ſunt teſtimonio: q2 bene viuere nō ignorāt. Chry. ſup mat. Dic āt hypocrita ſi bonū eſt eſſe malū: vt q̄d nō vis appere qđ vis eē? Nam qđ turpe ē appere: turpi⁹ eſt eē: qđ āt formoſuʒ eſt apparere: formoſius eſt eſſe. Ergo aut eſto qđ appares aut apparere quod es.

Notula pulchra

¶ Ue vobis ſcribe et phariſei hypocrite: q̄ edificatis ſepulchra ꝓphaꝝ z ornatis monumēta iuſtoꝝ: z dicitis. Si fuiſſem⁹ in dieb⁹ patrū nrõꝝ non eſſemus ſocij eoꝝ in ſanguine prophetaꝝ. Itaq3 teſtimonio eſtis vobiſmetipſis: q2 filij eſtis eoꝝ qui ꝓphetas occiderunt.

¶ Hiero. Prudētiſſimo ſyllogiſmo arguit eos eē filios homicidaꝝ: dū ipi opinione bonitatis z glīe in populo edificāt ſepulchra ꝓphaꝝ: q̄s maiores eoꝝ interfecerūt. Et h̄ eſt qđ dicit. Ue vo. ſcri. z pha. hypo. q̄ edificatis ſepulchra ꝓpharū z ornatis monumēta iuſtorū. Ori. Nō ſatis rōnabilr̄ cōminari dr aduerſus eos q̄ edificāt ſepulchra ꝓpharū. q̄tū eñ ad h̄ laudabile aliq̄d faciebant. q̄uo ḡ erāt digni ſuſcipe ve? Chry. in oñi. Nō ḡ eos incuſat: q̄m ſepulchra edificāt ſed intētiōni eoꝝ detrahit: cū q̄ edificabant: q̄m nō ꝓpt̄ honorē eoꝝ q̄ occiſi fuerāt ſed ſicut pōpā ſibi ſtatuētes in occiſionib⁹ illoꝝ: z formidātes ne forte tpe procedēte ſepulchris deſtructis: tabeſcat tāte audacie memoria. Chry. ſup mat. Uel q2 dicebāt apud ſe. Si bñ fecerim⁹ paupib⁹: nō multi vidēt z p tpe vidēt. Nōne ḡ meli⁹ edificia facim⁹ q̄ oēs aſpiciūt: nō ſolū i h̄ tpe: ſʒ ēt in poſterū. O inſipiēs hō q̄d tibi prodeſt poſt mortē iſta memoria: ſi vbi es torq̄ris: z vbi nō es laudaris? Dū aūt iudeos caſtigat dñs: xp̄ianos docet nā ſi ad illos ſolos dixiſſet h̄ dicta fuiſſent tm̄: nō ēt ſcripta: nūc āt z dicta ſunt ꝓpt̄ illos: z ſcripta propter iſtos. Si ḡ iuxta alia bona fecerit hō edificia ſctā: additamentū eſt bonis opib⁹. ſi aūt ſine alijs bonis opib⁹: paſſio eſt glīe ſecularis. Nō eñ gaudēt martyres q̄n ex illis pecunijs honorant̄ in q̄b⁹ pauperes plorāt. Semp ēt iudei p̄teritorum ſctōꝝ cultores fuerūt z pñtiū contēptores: magis autem et perſecutores. Non eñ ſuſtinentes increpationes ꝓphaꝝ ſuorū: pſequebant̄ eos z occidebāt: poſtea v̄o na

Bñ acte vite eſna memoria.

ſcentes filij intelligebãt culpas pa
trũ ſuorũ: ⁊ iõ quaſi de morte inno
centiũ ꝓphaꝝ dolẽtes edificabant
memorias eoꝝ. Et ipi tñ ſilr perſe
quebãt: ⁊ iterficiebãt ſuos ꝓphas
increpãtes eos ꝓpter pctã ſua. et
ideo ſubdit. Et dicitis. Si fuiſſem⁹
in dieb⁹ patrũ noſtroꝝ: nõ eſſemus
ſocij eorum in ſanguine prophaꝝ.
Hiero. Hoc aũt etſi ſermone nõ di=
cant: ope loquunt: ex eo ꝙ ambitio
ſe ⁊ magnifice edificant memorias
occiſorũ. Chry. ſup mat. Qualia ḡ
cogitabãt in corde: talia loqueban
tur et factis. Naturalẽ aũt ꝯſuetu
dinẽ oim malorũ hoim hic xp̃s ex=
ponit: q: alter alterius culpã cito
intelligit: ſuã autẽ difficile. Nõ em̃
in cã alterius tranquillũ hʒ cor: in
ſua vo turbatũ. In cã ḡ alteri⁹ de
facili poſſumus oẽs iuſti iudices
eſſe. Ille aũt vere iuſtus ⁊ ſapiens
eſt: qui ſibijpi iudex fieri põt. Se=
quit. Itaqꝫ teſtimonio eſtis vobiſ=
metipis: quia filijs eſtis eorũ qui
ꝓphas occiderũt. Chry. i om̃. Qua
lis aũt eſt incuſatio filium eſſe ho=
micide eũ qui nõ cõicat mẽti pr̃is?
ptʒ ꝙ nulla. vñ manifeſtũ eſt ꝙ ꝓ=
pter h̃ dicit: q: occulte inſinuat ma
litie ſil'itudinẽ. Chry. ſup mat. Te
ſtimonia enim ſunt de filijs mores
parentũ. ſi em̃ pr̃ fuerit bon⁹ ⁊ ma
ter mala: aut ecõuerſo. filij inter= Comparatõ nature et gr̃e
dũ pr̃em ſequunt: interdũ matrẽ.
Si aũt ambo fuerint equales: fit
quidẽ aliqñ vt de bonis parẽtibus
mali exeant filij: aut ecõuerſo: ſed
raro. Sic em̃ hoc eſt: ſicut cum ex=
tra regulam nature naſcit hõ: aut
ſex digitos hñs aut oculos nõ ha=
bens. Orige. Sed ⁊ in ꝓpheticis di
ctis narratio ſm̃ hyſtoriã eſt corp⁹:
ſpũalis aũt ſenſus eſt aĩa. Sepul=
chra ipẽ lr̃e ſcripturaꝝ ⁊ libri. Qui
ergo ſolã hyſtoriã attendunt corpa
ꝓphetaꝝ colũt in lr̃is poſita quaſi
i q̃buſdã ſepulchris ⁊ dicunt phari
ſei. i. preciſi: quaſi aĩam ꝓphetarũ
precidentes a corpore.

¶ Et vos implete menſuram
patrũ veſtroꝝ. Serpẽtes geni
mina viperaꝝ: qũo fugietis a
iudicio gehenne? Jõ dico vo=
bis. Ecce ego mitto ad vos ꝓ
phetas ⁊ ſapiẽtes ⁊ ſcribas: ⁊
ex illis occidetis et crucifige=
tis: ⁊ ex eis flagellabit; i ſyna
gogis veſtris et perſequimini
de ciuitate in ciuitatem vt ve
niat ſuper vos oĩs ſanguis iu=
ſtus q̇ effuſus eſt ſuper terrã a
ſanguine abel iuſti vſqꝫ ad ſan
guinẽ zacharie filij barachie:
quẽ occidiſtis inter tẽplũ ⁊ al=
tare. Amẽ dico vobis venient
hec oĩa ſup generationẽ iſtã.

¶ Chry. in om̃. Q: dixerat ꝯ phari
ſeos ⁊ ſcribas ꝙ filij eſſent eoꝝ qui
occiderunt ꝓphetas: nunc manife
ſtat ꝙ in malitia eis ſiles erãt: ⁊ ꝙ
fictio erat hoc ꝙ dicebãt: ꝙ nõ cõi=
caſſens opib⁹ eoꝝ ſi fuiſſent in tpe
illo. Et iõ dicit. Et vos implete mẽ
ſurã pa. veſtrorũ. Non q̇dẽ hoc di=
cit quaſi iniungẽs: ſed quaſi predi
cẽs qđ futurũ erat. Chry. ſup mat.
Prophetizat em̃ illis futurũ eſſe vt
ſicut patres eoꝝ interfecerũt pro=
phetas: ſic ⁊ ipi interficerẽt xp̃m ⁊
apoſtolos ⁊ ceteros ſctõs: vtputa ſi
ꝯtra aliquẽ litiges aduerſariũ: di=
cis illi: fac mihi qđ es factur⁹. non
iubes vt faciat: ſed oñdis te intelli
gere qđ cogitat facere. Et q̇dẽ ꝙ=
tum ad veritatẽ excesſerũt menſu=
rã patrũ ſuoꝝ. Illi em̃ hoies occi=
derũt: iſti deũ crucifixerũt. Sed q:
volũtate ſua deſcẽdit in mortẽ: nõ
imputat illis ſue mortis pctm̃: ipu
tat aũt illis mortẽ aplõꝝ ceterorũ= Generoſi viri argumẽtũ.
qꝫ ſctõꝝ. Et iõ dicit. Implete ⁊ non
ſupimplete. Nã benigni ⁊ iuſti iu=
dicis eſt ſuas iniurias ꝯtẽnere: et
alioꝝ iniurias vindicare. Ori. Im
plẽt ẽt mẽſurã pr̃ne iniq̇tatis: ꝑ h̃
ipm ꝙ nõ credũt in xp̃m. Cã aũt in
credulitatꝫ fuit: qm̃ ſemp aim ſuũ
dederũt circa hyſtorias corpales:
nihil ſpũale in eis volẽtes intelli=
gere. Hyla. Q: ḡ mẽſurã pr̃ne volũ

tatis iplebūt: iō ⁊ ſerpētes ⁊ vipina
gñatio ſūt. vñ ſequit̄. Serpētes ge
nimina viparꝝ quō fugietis a iudi
cio gehēne? Hiero. Hoc ipm̄ ⁊ ioā=
nes baptiſta dixerat. Sicut ĝ de vi
peris inq̇t naſcūt̄ vipe: ſic de homi
cidis prīb⁹ vos nati eſtis homici=
de. Chꝛy. ſup mat. Genimina āt vi
perarꝝ dicunt̄: qm̄ talis eſt viperarꝝ
natura vt filij rūpāt vterū mr̄is: et
ſic ꝓcedāt: ſic ⁊ iudei ſemꝑ parētes
ꝯdēnāt: repꝛehendētes eorꝝ facta.
Dicit aūt. Quō fugietis a iudicio
gehēne? Nunq̇d ſepulchꝛa ſancto
rū edificantes? Sed prim⁹ gradus
pietatis eſt ſanctitatē diligere: de=
inde ſctōs: ſine cā eñ iuſtos hono=
rat q̇ iuſtitiā ſpnit. Non pñt ſancti
amici eſſe illorū q̇b⁹ de⁹ eſt inimic⁹
an forſitan nomē vacuū vos libera
bit: q̛ videmini eē in pplō dei: pu=
to āt ꝙ melius ē inimic⁹ aptus q̄
amicus falſus: ſic ⁊ apd̄ deū odibi=
lioꝛ eſt q̇ ſeruū dei ſe dicit: ⁊ māda=
ta diaboli facit. apd̄ deū q̇dē q̇ ho=
minē occidere diſponit: anteq̄ occi
dat: homicida habet̄. Uolūtas eñ
ē q̄ aut remunerat̄ ꝓ bono: aut cō=
dēnat̄ ꝓ malo: opa aūt teſtimonia
ſunt volūtatis. Non ĝ querit deus
opa ꝓpter ſe vt ſciat q̄uo iudicet:
ſed ꝓpter alios vt oēs intelligant
q̛ iuſtus eſt deus. Prouidet autē
de⁹ occaſioni peccādi malis: nō vt
peccare faciat: ſʒ vt peccatoꝛē oſtē=
dat: ⁊ bonis p̄bet occaſionē: ꝑ quā
oñdant ꝓpoſitū volūtatis ſue. Sic
ergo ⁊ ſcribis ⁊ phariſeis dedit oc
caſionē oñdēdi volūtatē ſuā. vñ cō
cludit. iō ecce mitto ad vos ꝓphas
⁊ ſapiētes ⁊ ſcribas. Hyla. i. aplōs
q̇ d̄ futurorꝝ reuelatiōe ꝓphete ſūt
xp̄i: agnitiōe: ſapiētes: de legis in=
telligētia: ſcribe. Hiero. Uel obſer=
ua iuxta aplm̄ ſcribentē ad coꝛin=
thios: varia dona eſſe diſcipulo: ū
xp̄i: alios ꝓphetas q̇ vētura predi
cāt: alios ſapiētes q̇ nouerūt qñ de
bēt ꝓferre ſermonē: alios ſcribas
in lege doctiſſimos: ex q̇b⁹ lapida=
tus eſt ſtephan⁹: paul⁹ occiſus: pe
trus crucifixus: flagellati ī actib⁹

Uaria dōa gratiarū.

aplōrꝝ diſcipuli: ⁊ ꝑſecuti ſunt eos
de ciuitate in ciuitatē expellentes
de iudea vt ad gentiū pplōs trāſ=
migrarēt. Oꝛige. Uel ſcribe q̇ mit
tunt̄ a xp̄o ſunt ſm̄ euāgeliū quos
⁊ ſpūs viuificat ⁊ litera nō occidit:
ſicut lr̄a legis: quā ſequētes in va=
nas ſuperſtitiones incurrūt. Sim=
plex aūt euāgelij narratio ſufficit
ad ſalutē. Scribe āt legis ſcribas
noui teſtamenti adhuc per detra=
ctionē flagellāt in ſinagogis ſuis.
ſed ⁊ heretici q̇ ſunt ſpūales pha=
riſei: linguis ſuis xp̄ianos flagel=
lant ⁊ ꝑſequunt̄ de ciuitate in ciui=
tatem: interdum coꝛpoꝛaliter: ali=
quando autē ſpiritualiter volētes
eos expellere: q̄ſi de ꝓpꝛia ciuita=
te legis ⁊ pꝛophetarꝝ et euāgelij in
aliud euāgeliū. Chꝛy. ſup mat. De=
inde vt oñdat qm̄ nō ipugnē hoc fa
ciūt ineffabilē eis ex his timoꝛē in
cutit. vñ ſubdit̄. Ut veniat ſup vos
ois ſanguis ⁊c. Raba. Id eſt ois de
bita vltio ꝓ effuſo ſanguie iuſtorꝝ.
Hiero. De abel q̇dē nulla ē ambi=
guitas q̇n is ſit quē chain frat̄ oc=
ciderit. Juſtus aūt non ſolū ex dn̄i
nūc ſn̄ia: ſed ex geneſis teſtimonio
ꝯpꝛobat̄: vbi accepta ei⁹ a deo nar
rant̄ munera. Querim⁹ āt q̇s fue=
rit iſte zacharias filius barachie:
q̛ multos legim⁹ zacharias: et ne
libera nobis tribueret̄ erroꝛis fa=
cultas. additum eſt. Quem occidi=
ſtis inter templum ⁊ altare. Alij za
chariam filiū barachie dicunt qui
in. xij. pꝛophetis vndecimus eſt:
patriſq̄ in eo nomen conſentit. ſed
vbi occiſus ſit inter templum et al
tare ſcriptura non loquitur: maxi=
me cum tempoꝛibus eius vix rui=
ne templi fuerint. Alij zachariam
patrem ioannis intelligi volunt.
Oꝛigenes. Uenit enim ad nos tra=
ditio talis: quaſi ſit aliquis locus
in templo: vbi virginibus quidem
licet adoꝛare deum: experte autē
earꝝ thorꝝ virilē nō permittebāt̄ in
eo conſiſtere. Maria autem poſtq̄
genuit ſaluatoꝛē ingrediēs ad oꝛā
dū ſtetit in illo virginū loco ꝓhibē=

Notanda verba

tibus aũt eis q̃ nouerant eã iam fi liũ genuiſſe. zacharias dixit q̃m di gna eſt virginũ loco: cum adhuc ſit virgo. Ergo q̃ſi manifeſtiſſime ad⸗ uerſus legẽ agentẽ occiderũt eũ in ter templum ⁊ altare viri gñatiõis illi⁹: ⁊ ſic verũ ẽ verbũ xp̃i qđ dixit ad p̃ntes: quẽ occidiſtis. Hie. Hoc tñ: q2 de ſcripturis non hʒ auctori⸗ tatem: eadẽ facilitate cõtẽnit̃ q̃ p̃ro batur. Alij iſtũ volũt eſſe zachariã qui occiſus ſit a ioas rege inde iter templum ⁊ altare. i. in atrio tẽpli. Sed obſuandũ q̈ ille zacharias non fuit filius barachie ſed ioiade ſacerdotis. Sed barachias in lin⸗ gua nr̃a bñdicẽs deũ dr̃: ⁊ ſacerdo⸗ tis ioiade iuſtitia hebreo nomine demõſtrat̃. In euangelio ꝙ q̃ vtũt̃ nazarei: p̃ filio barachie filiũ ioia⸗ de ſcriptũ repim⁹. Re. Querẽdũ ẽ ãt q̃uo vſq; ad ſãguinẽ zacharie di xerit: cuʒ plurimoꝝ ſctõꝝ ſanguis poſtea fuit effuſus? Soluit̃ aũt ſic Abel paſtor ouiũ in campo fuit oc⸗ ciſus. zacharias fuit ſacerdos ⁊ in atrio templi interfectus Ideo dñs hos duos cõmemorat: q̃m per hos oẽs ſcti martyres deſignant̃ layca lis. ſ. ⁊ ſacerdotalis ordinis. Chry. i om̃. Abel. ẽt ɔmemorauit: oñdẽs q̃m ex inuidia eẽnt xp̃m ⁊ diſcipu⸗ los eius occiſuri zacharie aũt mẽ⸗ tionẽ fecit: q̃m duplex p̃ſũptio fuit in ei⁹ occiſione. nõ em̃ ſolũ in ſãctũ hominẽ facta eſt: ſed ⁊ in loco ſctõ. Orige. zacharias ẽt iterp̃tatur me moria dei. Oĩs ḡ qui memoriã dei diſpdere feſtinat: in eis quos ſcan daliʒat: zacharie ſanguinẽ videtur effundere filij barachie. Per bene⸗ dictioneʒ em̃ dei: memores ſumus dei. Ab ipſis ẽt memoria interficit̃ dei. q̃ñ ⁊ tẽpluʒ dei a laſciuis corrũ pit̃: ⁊ altare eius p negligentiã ora tionũ ſordidaꝝ ſordidat̃. Abel aũt luct⁹ iterp̃tat̃. Qui ḡ nõ recipit qđ ſcriptũ eſt. Beati q̃ lugent: ſangui⸗ nẽ effũdit abel hoc ẽ veritatẽ luct⁹ ſalutaris. Effũdũt ẽt aliq̃ veritatẽ ſcripturarũ: q̃ſi ſanguinẽ earuʒ: q2 oĩs ſcriptura niſi ſm̃ veritatẽ itelli

gatur. mortua eſt. Chry. in om̃. Et vt in oẽm excuſationeʒ illis adime⸗ ret: ne dicerent: q̃m ad gentes eos miſiſti: p̃pter hoc ſcãdaliʒati ſum⁹ p̃dixerat q̈ ad eos eſſent mittendi diſcipuli. ⁊ iõ de vltiõe eoꝝ ſubdit̃. Amen dico vobis: venient hec oĩa ſup gñationẽ iſtã. Glo. Nõ hos tm̃ p̃ntes dicit: ſed oẽm generationem p̃cedẽtẽ ⁊ futurã: q2 omẽs vna ciui⸗ tas ſunt: ⁊ vnũ corpus diaboli. Hie ro. Regula aũt ſcripturarũ ẽ duas generatiões bonoꝝ ⁊ maloꝝ noſſe. De gñatiõe bonoꝝ dicit̃. Genera⸗ tio iuſtorum benedicet̃: de malis vero in p̃nti loco generatio vipera rũ. Ergo ⁊ iſti q̃ ſimilia ſicut chain ⁊ ioas cõtra ap̃los geſſerũt: de vna gñatione eſſe referuntur. Chry. in om̃. Uel al'r: q2 gehenne pena quã cis cõminat⁹ fuerat tardabat. Cõ minatur ẽt eis p̃ntia mala cum di⸗ cit. Ueniẽt hec ſup oĩa generationẽ iſtam. Chry. ſup mat. Sicut em̃ om nia bona: q̃ in ſingulis gñationib⁹ a cõſtitutione mundi omnes ſancti merebantur illis nouiſſimis ſunt donata: qui receperũt xp̃m: ſic oĩa mala que in ſingulis generatiõib⁹ a cõſtitutiõe mũdi pati meruerunt omẽs iniq̃: ſup nouiſſimos iudeos venerũt: q2 xp̃m repulerũt. Aut ita ſic oĩs iuſtitia p̃cedẽtiũ ſctõꝝ i uno oiuʒ ſctõꝝ tm̃ mereri nõ potuit q̃tũ gr̃e datũ ẽ hoib⁹ i xp̃o: ſic oium pec cata impioꝝ tantũ malum mereri nõ potuerũt: q̃tũ venit ſup iudeos vt corporalia paterẽtur: q̃lia paſſi ſunt a romanis: ⁊ ſic poſtmodum oẽs gñatiões eoꝝ vſq; in finẽ ſecu li p̃ijcerent̃ a deo: ⁊ ludibriũ fierẽt gẽtib⁹ vniuerſis. Quid em̃ peius põt fieri q̃ filiũ cũ mia ⁊ hũilitate venientẽ nõ ſuſcipe ſed tali mõ in terficere? Uel ita: oĩs gens vel ciui tas nõ ſtatĩ cũ peccauerit p̃nit eã deus: ſed expectat p multas gene⸗ rationes. q̃ñ aũt placuerit deo: pde re ciuitatẽ illam aut gentẽ videtur oium generationũ p̃cedentiũ p̃ctã reddere illis: q̃m q̃ue oẽs mereba mur. hec ſola paſſa: ſic ⁊ generatio

Regula ſacre ſcripture.

Impietas iudeorum

iudeorum ꝑ patribus ſuis videtꝰ p̄ u nita. Uere aũt nõ ꝑ illis: ſed pro ſe cõdẽnati ſunt. Chry. i om̃. Qui em̃ multos iã peccantes vidit ⁊ incorre ctus permanſit: eadem rurſus vel grauiora faciens: maiori eſt pene obnoxius.

¶ Hierusalem hierusalẽ: que occidis prophetas ⁊ lapidas eos qui ad te miſſi ſũt: quotiẽs volui congregare filios tuos quẽadmodũ gallina congre gat pullos ſuos ſub alas: ⁊ no luiſti? Ecce relinquetꝰ vobis do mus veſtra deſerta. Dico enĩ vobis nõ me videbitis ammo do donec dicatis. Benedictus qui venit in nomine domini.

¶ Chry. in om̃. Poſt p̄dicta ad ciui tatem cõuertit dñs ſmonẽ. ex hoc erudire volens auditores. vñ dicit. Hierl'm hierl'm. Hec aũt duplicatio miſerentis ẽ: ⁊ valde diligẽtis. Hie ro. Hierl'm aũt non ſaxa ⁊ edificia ciuitatis: ſʒ habitatores vocat: quã patris plãgit affectu. Chry. ſup mat. Preuidens ruinã ciuitatis illius ⁊ plagã: que a romanis ſupuentura erat: recordabatꝰ quidẽ ſanguinis ſctõrũ ſuorũ. qui effuſus erat ab il lis ⁊ poſtmodũ effundẽdus. vñ ad dit. Que occidis ꝓphetas: ⁊ lapi das eos q̃ ad te miſſi ſunt. Miſſum ad te iſaiam occidiſti: ⁊ ſeruũ meũ hieremiã lapidaſti. Ezechielẽ tra ctum per lapides excerebraſti: quõ ſaluaberis: q̃ ad te medicũ nõ veni re ꝑmittis? ⁊ nõ dixit. Occidiſti aut lapidaſti: ſed occidis ⁊ lapidas. i. quaſi hoc ꝓpriũ ⁊ naturalẽ ↄſuetu dinem habes: vt occidas ⁊ lapides ſctõs. Eadẽ em̃ fecit aplis que fece rat aliq̃n ꝓphetis. Chry. i om̃. De inde cũ vocaſſet eam: ⁊ abolabiles eiꝰ occiſiones dixiſſet: q̃ſi ſe excuſã do dixit ſubdẽs. Quotiẽs volui con gregare filios tuos. q. d. neq̃ p̄di ctis occiſionibꝰ me a tua beniuolẽ tia auertiſti: ſʒ volui te mihi adiũ gere: nõ ſemel aut bis ſʒ multotiẽs

Magnitudinem aũt amoris ſub ſi militudine galline oñdit. Augu. de q̃. euan. Hoc em̃ genus animantis magnũ affectũ i filios hʒ: ita vt eo rũ īfirmitate affecta infirmetur et ipſa. Et qđ difficile i ceteris aĩanti bus inuenies: alis ſuis filios ꝓte gens cõtra miluũ pugnat: ſic ⁊ mr̃ nr̃a dei ſapiẽtia: ꝑ carnis ſuſceptio nẽ īfirmata q̃dã mõ: ſm illud apli. Qđ infirmũ eſt dei: forti ꝰeſt hoĩbꝰ ꝓtegit īfirmitatẽ nr̃aʒ ⁊ reſiſtit dia bolo ne mos rapiat. Orige. Filios aũt ihierl'm dicit ſm qđ dicimus ſꝑ ciuiũ ſucceſſores p̄cedẽtium filios. Dicit aũt. Quotiens volui: cum ſit manifeſtũ ſemel eum docuiſſe i cor pore iudeos. Semper em̃ xp̄s p̄ns fuit ⁊ in moyſe ⁊ in prophetis et in angelis miniſtrantibꝰ ſaluti hũa ne ꝑ ſingulas generationes. Siq̇s aũt non fuerit ↄgregatꝰ ab eo: iudi cabitur q̃ſi noluerit cõgregari. Ra ba. Ceſſent igitur heretici xp̄o p̄n cipiũ ex virgine dare omittant aliũ legis ⁊ ꝓphetarũ deũ p̄dicare. Au gu. i enchiridion. Ubi eſt autẽ illa oĩpotentia q̃ in celo ⁊ in terra omia quecũq̃ voluit fecit. ſi colligere fi lios hieruſalem voluit ⁊ non fecit? An non potius illa quidem filios tuos ab ipſo colligit noluit. ſed ea quoq̃ nolente: filios eius collegi ip ſe quos voluit. Chry. in om̃. Dein de cõminatur penam quam ſemꝑ formidauerunt. ſ. ciuitatis ⁊ tẽpli euerſionẽ dicẽs. Ecce relinq̃tur vo bis domus veſtra deſerta. Chry. ſu per mat. Sicut em̃ corpus aĩa rece dente p̄us quidẽ frigeſcit: deĩde pu treſcit ⁊ ſoluitur: ſic ⁊ tẽplũ noſtrũ dei ſpũ recedẽte p̄us ſeditionibus ⁊ īdiſciplinatione replebitꝰ: deinde veniet ad ruinã. Orige. Semper ẽt eis q̃ noluerũt cõgregari ſub alis eiꝰ cõminatur xp̄s. Ecce relinq̃tꝰ vo bis domꝰ vr̃a deſerta. i. aĩa ⁊ corpꝰ. Sʒ ⁊ ſiq̇s ex vobis noluerit ↄgrega ri ſub alis xp̄i: ex tp̄e illo ex quo cõ gregationẽ refugit actu magis q̃ȝ corpe: nõ videbit pulchritudinẽ ver bi: dõec penitẽs a ꝓpoſito malo di

Galline natura

Tropologia pulchra

cat:bñdict⁹ q̄ venit in noie dñi. Tūc
em̄ vbū dei bñdictū venit ſuper cor
hois: qñ fuerit q̄s ꝯuerſus ad deū
vñ ſequit̃. Dico em̄ vobis: nō me vi
debitis amnō donec dicatis. Bene
dictus q̄ venit in noie dñi. Hiero.
q.d. Niſi penitētiā egeritis ⁊ cōfeſ
ſi fueritis ipſum eſſe me: de quo ꝑ
phete cecinerūt filiū oipotētis pa
tris: faciē meam nō vedebitis. Ha
bēt ḡ iudei ſtatutū ſibi tps penitē=
tie. Confiteant̃ benedictū q̄ venit i
nomie dñi. ⁊ chriſti ora conſpicient
Chry. i om̄. Uel al'r. Per occulte ſe
cūdū aduētū ſignificauit: qm̄ tunc
oino eū adorabāt. Qđ aūt dicit am
mō ad tps crucis refert̃. Ca. xxiiij.

ET egreſſus ieſus
de tēplo ibat. Et
acceſſerunt ad eū
diſcipuli ei⁹: vt oñ
derēt ei edificatio
nes templi. Ipſe autē reſpon=
dēs dixit illis. Uidetis hec om
nia? Amen dico vobis: non re
linquetur hic lapis ſuper lapi
dem qui non deſtruatur.

¶ Orige. Poſtq̄ oia q̄ ſuper hieru
ſalem vētura erāt xps ꝑdixit: exijt
de tēplo q̄ cōſeruauerat tēplū ne ca
deret dōec fuit i eo. vñ dr̃. Et egreſ.
ieſus de tēplo ibat. Sȝ ⁊ vnuſq̄q; cū
ſit tēplū dī ꝓpt̃ ſpūȝ dei ihabitātē i
ſe: ipē fit cā ſue dſertiōis vt egredia
tur ab eo xps. Seq̄t. Et acceſſerūt
ad eū diſcipuli ei⁹ vt oñderēt edifi
catiōes tēpli. Dignū ē videre q̄ſio
oſtēdūt ei ſtructuras tēpli: q̄ſi nūq̄
viderit tēplū. Ad qđ rñdēdū ē q̄ cū
Queſtio euāgelica.
xps ꝓphetizaſſet ſuperi⁹ ruinam
tēpli futurā audiētes diſcipl'i mira
ti ſūt talē ac tātā tēpli ſtructurā ad
nihilū redigēdā ꝓptea oñdūt ei vt
flecterēt eū ad miaȝ loci illi⁹ ne face
ret qđ fuerat cōminat⁹. Sȝ ⁊ cū ſit
hūane nature admirabilis ꝯſtru=
ctio fctā videlȝ tēplū dei: diſcipuli=
ceteriq; ſcti ēt mō miranda opa dei
erga figmētū hūanū cōfitētes: añ
conſpectum xpi intercedūt: ne deſe
rat genus hūanū ꝓpter peccata ip

ſorum Sequitur. Ipſe aūt rñdens
dixit eis. Uidetis hec oia? Amē di=
co vobis: nō relinquet̃ hic lapis ſu
per lapidē qui nō deſtratur. Rab.
Iuxta hiſtoriā manifeſtus eſt ſen=
ſus: q̄r. xlij. anno poſt paſſionē dñi:
ſub Ueſpaſiano ⁊ Tito romāis ꝑn
cipibus ciuitas euerſa eſt cum tē=
plo. Remi. diuinitus aūt procura=
tū eſt vt reuelata iam luce gratie:
templum cū ſuis cerimonijs tolle=
retur: ne forte aliquis paruulus i
fide dum videret oia illa q̄ a dño
fuerant inſtituta ⁊ a ꝓphetis ſan=
ctificata adhuc ꝑmanere: paulatiȝ
recedēdo a ſynceritate fidei: ad car
nalē iudaiſmū tranſiret. Chry. in
om̄. Sed qual'r verū eſt q̄ nō man=
ſit lapis ſuꝑ lapidem: Uel em̄ deſo
lationem eius oſtendens oimodaȝ
hoc dixit: vel ſm illū locuȝ vbi erat:
ſunt em̄ eius partes vſq; ad funda
menta deſtructe. Cum his ⁊ illud
dicā: qm̄ ex his q̄ facta ſūt: ⁊ de reli
quis oportet credere q̄ peribūt ꝑ=
fecte. Hiero. Myſtice aūt receden=
te dño de tēplo: oia legis edificia ⁊
ꝯpoſitio mādatorū ita deſtructa eſt
vt nihil a iudeis poſſit impleri: et
capite ſublato vniuerſa inter ſe mē
bra cōpugnent. Orige. Omis etiā
homo qui ſuſcipiens in ſe verbum
dei templum eſt: ſi poſt peccatum
adhuc ſeruat ex parte veſtigia fi=
dei: ⁊ religionis templum eſt ex par
te deſtructum ⁊ ex parte cōſiſtens.
Qui aūt poſtq̄ peccauerit curam
ſui non habet paulatim minuit̃ do
nec ad plenū recedat a deo viuente
⁊ ſic nō relinquet̃ lapis ſuꝑ lapidē
mandatorū dei q̄ nō deſtruatur.

Allegoria pulchra.

¶ Sedente aūt eo ſuꝑ montē
oliueti: acceſſerunt ad eū diſci
puli ſecreto dicentes. Dic no=
bis quando hec erūt: ⁊ quod ſi
gnū aduētus tui: ⁊ cōſūmatio
nis ſeculi? Et rñdens ieſus di
xit eis. Uidete ne q̄s vos ſedu
cat. Multi enim venient in no
mine meo dicentes ego ſum
chriſtus ⁊ multos ſeducent.

¶Remi. Perſeuerans dñs in itine
re puenit ad montē oliueti: ꝛ q̄buſ-
dam diſcipulis in via oſtendētib⁹ ꝛ
laudantibus edificationē tēpli: ipſe
palā p̄dixerat oia eſſe deſtruenda
iccirco cū peruenisset ad montē oliue
ti: acceſſerunt ad eū interrogantes
vnde dr̄. Sedente aūt eo ſup mon-
tem oliueti Chry. Propter hoc aūt
ſecreto acceſſerunt: q: de magnis
erant interrogaturi. Et eni cupie-
bant diſcere diē aduentus eius: q:
vehementer deſiderabant gloria3
eius videre. Hiero. Et interrogant

Trina iterrogatio diſcipulorū.

tria. pmo quo tpe hieruſalē d̄ſtruē
da ſit dicentes. Dic nobis qn̄ hec
erunt: ſc̄do quo tpe xp̄s venturus
ſit. vn̄ dicunt. Et quod ſignū aduē-
tus tui: tertio quo tpe conſūmatio
ſeculi ſit futura. vn̄ dicunt. Et cōſū
mationis ſeculi: Chry. Lucas aūt
ait vnā eſſe iterrogatiōe3 q̄ eſt de
hieroſolyma: q̄ſi eſtimātib⁹ diſcipu
lis tunc futurū eſſe xp̄i aduētū ꝛ fi
nem mūdi: qn̄ hieroſolyma deſtrue
retur. Marcus aūt ait nō oēs eos
de cōſummatione hieroſolyme: ſed
petrū: iacobū: ioannē: ꝛ andreā: q̄ſi
liberius ꝛ ſecurius xp̄o loquentes.
Orige. Puto aūt montē oliueti my
ſterium eſſe eccleſie que ex gētibus
eſt. Remi. Mons aūt oliueti nō h3
infructuoſas arbores: ſ3 oliueta q̄-
bus lumen nutritur ad fugandas
tenebras: ꝛ quib⁹ feſſis req̄es ifir-
mis ſalus p̄ſtatur. Sedens aūt
dñs ſupra mōtē oliueti cōtra tēplū:
de ruina ipſi⁹ ꝛ excidio iudaice gē
tis diſputat vt etiam ipſo ſitu cor-
poris mōſtret: q: quietus manēs ī
eccleſia impiorꝝ ſupbiā cōdemnat.
Orige. Agricola eni reſidēs in mō-
te oliueti: verbum dei eſt in eccle-
ſia cōfirmatum: xp̄s. ſ. qui ſemper
oleaſtri ramos inſerit in bonā oli-
uam patrum. Qui aūt hn̄t fiduciā
ante xp̄m: diſcere volunt ſignū ad-
uentus xp̄i ꝛ cōſummationis ſecu
li. Eſt autē duplex aduentus verbi

Aduentus duplex.

in anima. Primus quidē ſtulta p̄e
dicatio de xp̄o: qn̄ p̄dicamus xp̄m
natum ꝛ crucifixum. Sc̄d̄s aūt ad-
uentus eſt in viris pfectis: de quib⁹
dicitur. Sapientiā loquimur inter
perfectos: ꝛ huic ſc̄do aduētu adiū
gitur cōſūmatio ſeculi in viro per-
fecto cui mūdus crucifixus eſt. Hy
la. Et q: tria a diſcipulis q̄ſita ſūt:
diſtictis ꝛ tporibus ꝛ intelligētie ſi
gnificationibus ſeparant. Rn̄det
ergo pmo de ciuitatis occaſu: ꝛ qn̄
cōfirmatur veritate doctrine: neq3
fallax ignorantibus poſſit obrepe.
vnde ſeq̄tur. Et reſpōdēs ieſus di
xit eis. Uidete ne quis vos ſeducat
Multi eni venient in nomie meo di
centes. Ego ſum xp̄s. Chry. Neq3
enim de hieroſolyme deſtructione
neq3 de ſc̄do aduentu reſpondit ſta
ti: ſ3 de malis q̄b⁹ ſtatim obuiandū
erat. Hiero. Unus aūt eorū de q̄b⁹
loquutus fuit ſimon magus: que3
in actibus aplorū legimus qui ſe
magnā dicebat eſſe virtutem: hic
quoq3 inter cetera in ſuis volumini
bus ſcripta dimittens. Ego ſu3 ſer
mo dei: ego oipotens: ego oīa dei.
Sed et ioannes apl's in epiſtola
ſua loquitur. Audiſtis q: antixp̄s
venturus eſt: nunc aūt antixp̄i. ml'

Sententia de ātichriſto.

ti ſunt. Ego reor omnes hereſiar-
chas antichriſtos eſſe: ꝛ ſub nomie
chriſti ea docere: que 9tria ſunt xp̄o
nec mirum ſi aliquos ab his videa
mus ſeduci: cū dñs dixerit. Et ml'-
tos ſeducent. Orige. Multi autem
ſunt q̄ ſeducunt: q: larga ē porta q̄
ducit ad pditionem: ꝛ multi ſunt q̄
intrant per eam. Hoc aūt ſolū ſuffi
cit ad cognoſcendum ſeductionem
antichriſtorum qui dicunt. Ego ſu3
chriſtus quod nunq̄ legitur chriſt⁹
dixiſſe. Sufficiebant enim ad cre-
dendum q̄ ipſe eſt chriſtus opera
dei: ꝛ ſermo quem docebat: ꝛ vir-
tus ipſius. Omnis ēt ſermo qui ꝓ
fitet̄ expoſitionē ſcripturarū ſm̄ fi-
dem earū ꝛ nō habet veritatē anti
chriſtus eſt: veritas enim xp̄s eſt:
et ſimulata veritas antichriſtus.
Sed ꝛ omnes virtutes inuenimus
eſſe chriſtū: ꝛ oēs ſimulatas ꝟtutes
antichriſtum. qm̄ oēs ſpecies boni
quaſcūq3 habet chriſt⁹ in ſe in veri

ſanctis:⁊ a chriſto abſq; phibitio-
ne operabunt in cordib⁹ holum vt
excitent gentē aduerſus gentē:⁊ re
gnū aduerſus regnū. Si aūt ſicut
q̄buſdā pl3:⁊ fames ⁊ peſtilētie ab
angelis ſathane fiūt:hi et tūc inua
leſcent ab aduerſis virtutib⁹ q̄ñ nō
fuerint ſales terre ⁊ lux mundi xp̄i
diſcipuli:deſtruētes q̄ ex demonū
malitia ſeminant. Et aliq̄ñ q̄dē in
iſrael fames ⁊ peſtilentie fiebāt p-
pter peccata:quas orōnes ſanctoꝝ
ſoluebant. Bene aūt per loca : non
enim inſimul vult deus perdere hu-
manū genus:ſed iudicās per par-
tes:dat penitētie locū. Si aūt inci-
piētib⁹ hmōi malis:nō fuerit facta
correptio:pficient ad peius. vñ ſe-
quit. Hec aūt oīa initia ſunt doloꝝ
generaliū.ſ.in vniuerſo mūdo:⁊ eo
rum q̄ ſecuturi ſunt aduerſus im-
pios vt in doloꝛib⁹ acutiſſimis cru
ciētur. Hiero. Myſtice aūt videtur
regnū ꝯ regnū ꝯſurgere:⁊ peſtilen
tia eoꝝ quoꝝ ſermo ſerpit vt cācer:
⁊ fames audiēdi verbū dei:⁊ cōmo
tio vniuerſe terre:⁊ a vera fide ſe-
paratio in hereticis magis intelli-
gi:qui ꝯ ſe inuicē dimicantes:eccle
ſie victoriā faciūt. Ori. Opoꝛtet aūt
hec fieri anteq̄ videamus pfectio-
nem ſapiētie q̄ eſt in xp̄o:ſed nō ſta
tim erit finis quē q̄rimus. pacificus
n. finis longe eſt ab holbus iſtis.
Hiero. Qđ aūt dixit. Hec oīa initia
ſunt doloꝝ:melius transfert partu
ritionū:vt q̄ſi ꝯcept⁹ q̄dā aduentus
antichꝛiſti nō partus intelligatur.

Tropologia.

¶ Tunc tradēt vos in tribula
tionem:⁊ occidēt vos: ⁊ eritis
odio oībus gētibus pter no
men meum. Et tunc ſcandali-
zabunt multi ⁊ inuicē tradent
⁊ odio habebūt iuicē. Et mul-
ti pſeudo pphete ſurgent:⁊ ſe
ducent multos : ⁊ q̄m abūda-
bit iniquitas refrigeſcet chari
tas multoꝝ. Qui aūt pſeuera
uerit vſq; in finem hic ſaluus
erit. Et p̄dicabit hoc euāgeliū
regni in vniuerſo oꝛbe in teſti-
moniū omnibus gentib⁹: ⁊ tūc
veniet conſummatio.

¶ Rab. Quo merito hieroſolymis
ac pvincie iudeoꝛum vniuerſe :tot
irrogāda fuerint aduerſa dñs ma
nifeſtat ſubdēs. Tūc tradēt vos ⁊c.
Chry. in om. Uel aliter. q2 diſcipuli
audiētes ea q̄ de hieroſolyma p̄di
cebant:ſic diſpoſiti erant vt extra
turbationē eſſent quaſi de alia pe-
na audiētes:ſibi vo pſpera ſuper-
uentura ſperabant:q̄ aduenire val
de deſiderabāt:pter hoc eis grā-
uia p̄nunciat in ſollicitudinem eos
ſtatuens:⁊ pus q̄dē inſſerat eos vi
gilare ꝯ deceptiones ſeductoꝛum:
nūc aūt tyrānoꝝ violētiā eis p̄dicit
dicēs. Tūc tra. vos i tribu. ⁊ oc. vos
Oppoꝛtune. n. eoꝝ mala iterpoſuit
mitigationem hñtia a cōib⁹ malis:
nec ſolū ita eos ꝯſolatus eſt:ſ3 oſtē
dendo tribulatiōis cām:adiūgens
q; pter nomē ei⁹ hec eēnt paſſuri.
vñ ſequit. Et eri. odi. oī. ho. p. no.
meū. Oꝛige. Sed qūo ēt in vltimis
partib⁹ terre cōmoꝛantib⁹ gentib⁹
odio habet pp̄ls xp̄i: niſi foꝛte ⁊ h
aliq̄s dicat pter exaggerationem
poſitū oīb⁹ pro multis. ſed ⁊ hoc q̄đ
dicit. Tunc tradent vos. h3 q̄onem.
Nā ⁊ priuſq; hec fierēt traditi ſunt
xp̄iani in tribulatiōes:ſ3 aliq̄s re-
ſpondebit:q̄m tūc maxime tradent
xp̄iani in tribulationes quēadmo
dū vnq;. Amāt em̄ q̄ in calamitati-
bus ſunt:cās earū diſcutiētes inue
nire aliq̄d qđ loquant. Cōſequēs ē
eſt vt q̄ſi derelinquētib⁹ holb⁹ deo-
rū culturā pter multitudinē xp̄ia
noꝝ dicāt fieri bella : fames :⁊ pe-
ſtilentias:ſed ⁊ terremotus cām di
cerent xp̄ianos:pter qđ ⁊ perſecu
tiones paſſe ſunt eccleſie. Chry. in
omeli. Poſtq; autem iam duplex
preliū poſuit.ſ. qđ eſt a ſeductoꝛi-
bus ⁊ qđ eſt ab inimicis: ꝯſiter ter-
tiū preliū ponit:qđ eſt a falſis fra
tribus. vñ ſubdit. Et tunc ſcā. mul.
⁊ inui. tra. ⁊ odio ha. inuicē. Uide

Qō ſoluitur.

aūt ⁊ paulum hec plorantē ⁊ dicen-
tem. Foris pugne. int⁹ timores. Et
alibi. Pericula in falſis fratribus
De q̄b⁹ alibi dicit. Tales ſūt pſeu-
do ap̄li operarij ſubdoli. vn̄ ⁊ h̄ ſub
ditur. Et mul. pſeu. p. ſur. ⁊ ſedu.
multos. Remi. Imminēte. n. capti
uitate hieruſalem: multi inſurrexe
runt x̄pianos ſe eſſe dicētes: ⁊ mul-
tos ſeduxerūt quos paulus notat
falſos fr̄es. Joānes vo antix̄pos.
Hyla. Ut nicolaus vnus ex ſeptem
diaconib⁹ fuit: q̄ multos mētita ve
ritate ꝑuertit. Chry. in om̄. Deīde
qd̄ his difficilius eſt oñdit: q: tales
pſeudo ꝓphe nullā mitigationeʒ a
charitate accipiēt. vn̄ ſeq̄r. Et qm̄
abū. ini. re. cha. multo. Remi. i. va
dilectio erga deū ⁊ ꝓximū. Nā q̄to
magis ab vnoquoq; iniq̄tas ſuſci-
pit: tāto magis in corde ipſi⁹ ardor
charitatis extinguit. Hiero. Conſi-
derandū aūt ꝙ non negauit oium
minuendam eſſe charitatē: ſʒ mul-
toꝝ. Nā in ap̄lis ⁊ coꝝ ſil'ib⁹ ꝑmā-
ſura eſt charitas: de q̄ paulus dic̄.
Quis nos ſeꝑabit a charitate x̄pi?
ꝓpter qd̄ ⁊ hic ſubdit. Qui aūt per
ſe. vſq; in fi. h̄ ſal. erit. Remi. Uſq;
in finē dicit: vſq; ad terminum vite
ſue: q̄. n. vſq; ad terminū vite ſue in
ꝯfeſſione nois x̄pi perſeuerauerit:
⁊ in charitate ſalu⁹ fact⁹ eſt. Chry.
in om̄. Deinde ne dicerent: q̄liter q̄
iter tot mala viuemus? qd̄ plus eſt
ꝓmittit. ꝙ nō ſolū viuerēt: ſed etiā
vbiq; docerent. vn̄ ſubdit. Et p̄di. h̄
euā. reg. in vni. orbe. Remi. Q: n.
non erat dn̄s corda diſcipuloꝝ cōtri
ſtanda eſſe de excidio hieruſaleʒ ⁊
ꝑditione ſue gētis. hoc ſolatio cōſo
latur eos: ꝙ multo plures creditu-
ri erant de gētib⁹ q̄ de iudeis ꝑirēt
Labor pauli notat. — Chry. in om̄. Quod aūt ⁊ añ captio-
nem hieroſolyme vbiq; p̄dicatū eſt
euāgelium: audi qd̄ ait paulus. In
oēm terrā exiuit ſonus eoꝝ. Et vi-
dēs eū a hieruſalē ad hiſpāiā cur-
rentē. Si aūt vn⁹ tātā portionē acce
pit excogita: reliq̄ quāta oꝑati ſūt.
Un̄ ⁊ q̄buſdā ſcribēs de euangelio
dicit: ꝙ fructificat ⁊ creſcit in omni

creatura q̄ ſub celo eſt. Hoc aūt eſt
maximū ſignū virtutis x̄pi: ꝙ i. xxx.
ānis vel parū ampli⁹ euāgelij ſer-
mo fines orbis terrarū ipleuit. Q̄-
uis aūt euāgeliū vbiq; p̄dicatū fue
rit. nō tñ oēs crediderunt ꝓpter qd̄
ſubdit. In teſti. om. gētib⁹. i. in ac-
cuſationē his q̄ nō crediderit. Qui
eñ crediderūt: teſtabunt aduerſus
eos q̄ nō crediderūt ⁊ ꝯdemnabunt
eos. Cōuenienter aūt poſtq̄ p̄dicatū
eſt euāgeliū ꝑ orbeʒ terraꝝ tūc hie-
roſolyma ꝑijt. vn̄ ſequit. Et tūc ve.
ꝯſummatio. i. finis hieroſolymoꝝ.
Qui. n. viderunt x̄pi virtuteʒ vbiq;
refulgētē: ⁊ in breui tp̄e orbē terra-
rū ſupgreſſaʒ: quā veniā hr̄e debue
runt in ingratitudine ꝑmanentes?
Remi. Pōt aūt ⁊ totus locus iſte re
ferri ad ꝯſummationē ſeculi. Tūc
n. plurimi ſcādalizabunt recedēn-
tes a fide: videntes multitudineʒ ⁊
diuitias maloꝝ ⁊ miracula antix̄pi
⁊ ꝯſocios ꝑſequent: ⁊ antix̄ps mit-
tet pſeudo ꝓphetas q̄ ſeducēt mul
tos: ⁊ abūdabit iniq̄tas: qm̄ nume-
rus maloꝝ augebitur: ⁊ refrigeſcet
charitas qm̄ nūer⁹ bonoꝝ minuet.
Hiero. Signū ēt dn̄ici aduēt⁹ eſt in
toto orbe euāgeliū p̄dicari: vt nul-
lus ſit excuſabilis. Orige. Qd̄ aūt
dr̄. Eritis odio oīb⁹ hoīb⁹ ꝓpter no
men meū: ſic ſaluare q̄s poterit: q:
nūc q̄dē in vnū ꝯſenſerūt oēs gētes
aduerſus x̄pianos. Cū aūt contige
rint q̄ x̄ps p̄dixit: tūc fiēt ꝑſecutiões
iaʒ nō ex ꝑte ſicut añ: ſʒ gñalit vbi-
q; aduerſus ppl'ʒ dei. Augu. ad eſi-
chi. Sed q̄ putāt hoc qd̄ dicit. Pre-
dicabit euāgeliū regni in vniuerſo — Euāgeliū mundi oīb⁹ p̄dicatuʒ.
orbe: ꝑ ipſos ap̄los factuʒ eſſe: non
ita eſſe certis documentis ꝓbatum
eſt. Sūt. n. in aphrica: barbare in-
numerabiles gentes: in q̄b⁹ nōduʒ
p̄dicatū eſſe euāgeliuʒ ex his q̄ du-
cunt ide captiui addiſcere in ꝓmptu
eſt. Neq; tñ vllo mō recte dici poteſt
iſtos ad ꝓmiſſionē dei nō ꝑtine-
re. Non. n. romanos ſolum ſed oēs
gentes dn̄s ſemini abrae iurādo ꝓ
miſit. In q̄bus ergo gentib⁹ nōduʒ
eſt eccleſia: opʒ q̄ ſit: non vt omnes

qui ibi fuerint credant: quo.n. ⁊ il- lud implebitur. Eritis odio oib⁹ gen tib⁹ propter nomē meū:nisi in oibus gētib⁹ sint:⁊ q̄ oderint:⁊ quos ode- rint. Nō est igit ab aplis p̄dicatio iſta cōpleta qn adhuc sunt gentes: in qb⁹ nōdū cepit ipleri. q̄ autē di- xit aplus. In oēm terrā exiuit ſon⁹ eoꝝ. quis locutio ſit p̄teriti tempo ris:verbis tñ qd futurū erat dixit. non qd iam factū atq̄ cōpletū:ſicut ⁊ ipſe propheta quo vſus eſt teſte fru ctificare ⁊ creſcere dixit euāgelium i vniuerſo mūdo:vt ita ſignificaret vſq̄ quo creſcendo eēt venturū. Si ergo latet qn euangelio vniuerſus orbis implebitur: proculdubio latet qn finis erit:ante q̄ppe nō erit. Orige. Cū ergo ois gens audiuerit euāge lij p̄dicationē:tūc erit ſeculi finis:⁊ hoc eſt qd ſequit. Et tūc erit cōſum matio. Multe.n.nō ſolū barbaroꝝ: ſed ēt nr̄arū gentiū nōdū audierūt xp̄ianitatis v̄bū. Glo. Utrūq̄ autē dictoꝝ tueri pōt:ſi tñ diuerſo modo diffuſio p̄dicatiōis euāgelij intelli- gat. Si.n. itelligat q̄ntū ad fructuȝ predicatiōis:q̄ eſt vt in ſingulis gen tib⁹ fundet eccl'ia credentiū in xp̄ȝ: vt Auguſtinus exponit: eſt ſignum qd opȝ p̄cedere ante finē mūdi.non tñ p̄ceſſit ante deſtructionē hieroſo lyme. Si aūt intelligat q̄ntū ad fa- mam p̄dicatiōis.ſic ante finē hiero ſolyme fuit cōpletū: diſcipulis xp̄i p q̄ttuor mūdi ptes diſpſis. Uñ hie- ro dicit. Nō puto aliquā remāſiſſe gētē q̄ xp̄i nomen ignoret:⁊ q̄ſq̄ nō habuit p̄dicatorē:tñ ex vicinis gen tib⁹ opinionē fidei nō pōt ignorare. Orige. Moraliter aūt q̄ viſurus eſt ſm verbū dei aduentum glorioſum illū in aīam ſuam:neceſſe eſt vt ſm menſuraȝ pfect⁹ ſui iſidias a ꝯtrijs opatiōibus patiat q̄ſi magn⁹ athle ta:⁊ chriſtus in eo ab oib⁹ odiatur non tantū a gentibus ſm carnē q̄n- tum a gentibus ſpiritualiū neq̄tia rum:ſed ⁊ in q̄onibus pauci erunt veritatē plenius attingentes. Plu- res aūt ſcandalizabunt ⁊ cadent ab eis proditores ⁊ accuſatores alteru-

Tropo- logica expoſi- tio.

trum:propter diſſenſionē dogmatuȝ veritatis:q̄ cā fiet vt odiāt ſeinuicē. Multi ēt erūt nō ſane tradētes de futuris ſermonē:⁊ quo non opȝ in- terpretantes prophas quos pſeudo prophetas dicit: ſeducētes multos ⁊ feruēteȝ dilectionē q̄ prius fuerat in ſimplicitate fidei refrigeſcere fa cient:ſed q̄ potuerit manere in apo ſtolice traditiōis propoſito:ipſe ſal uabit:⁊ ſic predicatū euangeliuȝ in aias oiuȝ erit in teſtimoniū oibus gentibus.i. oibus cogitationibus incredulis animarum.

¶ Cum ergo videritis abomi natiōem deſolationis q̄ dicta eſt a daniele propheta ſtanteȝ in loco ſancto:q̄ legit itelligat. Tunc q̄ in iudea ſunt fugiant ad monteſ⁊ q̄ in tecto non de- ſcendāt tollere aliq̄d de domo ſua.⁊ q̄ in agro nō reuertat tol lere tunicā ſuam. Ue aūt p̄gnā tibus ⁊ nutriētibus in illis die bus. Orate autem vt non fiat fuga veſtra hyeme vel ſabba- to. Erit eniȝ tūc tribulatio ma gna:qualis non fuit ab initio mundi vſq̄ modo:neq̄ fiet: Et niſi breuiati fuiſſent dies illi nō fieret ſalua ois caro:ſȝ ppt electos breuiabunt dies illi.

¶ Chry.i om. Qr ſupra occulte in- ſinuauit hieroſolyme finē:ꝑſr ideȝ māifeſte oñdit: prophetiā inducēs q̄ deſtructionē iudeoꝝ credere facit. vñ dic. Cū g̃ vide.abo.deſo.q̄ di.ē a daniele.ſtā.i lo.ſan. q̄ le. itelligat. Hiero. Hoc āt qd dcm̄ ē. Qui legit i- telligat:ponit vt ad itelligētiā my- ſticā prouocemur. Legim⁹ āt i dāiele h̃ mō. Et i dimidio hebdomad aū- feret ſacrificiū⁊ libamia:⁊ i tēplo d̃ ſolationū abominatio erit vſq̄ ad cōſummationē tp̄is:⁊ cōſummatio dabitur ſuper ſolitudinem. Augu. ad eſic. Lucas quidem vt oſtende- ret tunc factā fuiſſe abominationē

deſolatiõis : que a daniele p̄dcã eſt
quando expugnata ē hierl̃m:eodē
loco hec domini v̾ba cõmemorat.
Cũ videritis circũdari ab exercitu
hierl̃m:tunc ſcitote q꞉ appropiqua
uit deſolatio ei⁹.Chry. i om̃ .Unde
Concor= abominationē deſolatiõis vr̄ mihi
dia euã exercitũ dicere.quo.ſ.deſolata ē.ci=
gelio꞉uʒ uitas ſcã hierl̃ʒ.Hiero.Aut pōt in=
telligi de imagine ceſaris:quã pila
tus poſuitin templo:aut de hadria
ni equeſtri ſtatua:que in ipſo ſcã ſã
ctorũ loco ſtetitvſqꜫ i p̄ñtē diē.Abo=
minatio.n. ſm veterē ſcripturã ido
lũ nũcupatur:et iccirco additur de
ſolationis φ in deſolato tēplo atqꜫ
deſerto idolũ poſitũ ſit.Chry.i om̃.
Uel q꞉ ille qui deſolauit ciuitateʒ ⁊
templuʒ:ſtatuã intus poſuit. Ut āt
diſcant:quoniam viuentibus q̇buſ
dã eorũ:h̃ aũtpropẗ hoc dixit.Cũvi
deritis.Ex quo ad mirare xp̄i vir=
tutem:et diſcipulorũ fortitudinē: q̄
in talibus temporibus predicabãt:
in quibus oĩa iudaica ĩpugnabãẗ.
Apoſtoli āt ex.iudeis exñtes leges
ĩtroduxerunt nouas aduerſus ro=
manos tunc dñantes:ĩfinita milia
iudeorum ceperũt romani:⁊ duode
cim viros non ſuperauerũt nudos
et inermes.Q꞉ vero.multotiēs cõti
gerat i grauib⁹ p̄lijs iudeos reſtau
ratos fuiſſe:ſicut tpib⁹ ſenacherib
et antiochi:ne aliquis ſuſpiceẗ ta=
le aliquid futurum:ſuis fugiendũ
eſſe precepit cum ſubdit.Tunc qui
in iu.ſunt fu.ad mõ.Remi.Hec.eni
oĩa imminente deſolatiõe hierl̃ʒ cõ
ſtat fuiſſe ĩpleta.appropĩq̃nte nãqꜫ
romano exercitu:oēs xp̄iani q̇ i.p=
uincia erant ſicut hyſtoria eccl̃aſti
ca refert: diuino miraculo moniti
lõgius receſſerũt:trãſeũtes iorda=
nē venerũt i pellã ciuitatē:⁊ ibi ſub
tutela agrippe regis:cui⁹ mẽtio in
actib⁹ apoſtolorꝫ:fit aliq̃to tp̄e mã
ſerunt:ipſe āt agrippa cum p̄te iu=
deorꝫ que ſibi obtēperabat roma=
no ſubdit⁹ erat ĩperio. Chry.i om̃.
Deinde oñdēs ĩeuitabilia mala fu
tura eſſe iudeis:et infinitã calami=
tatem ſubdit.Et q̇ in tecto ē:nõ de=
ſcē.tol.ali.de do.ſua Eligibili⁹ eniʒ
erat nudo corpore ſaluari:q̄ iintra=
re domũ:vt tolleret veſtimētũ et oc
cidi:pp̄ẗ qđ et deiẽo q̇ ē in agro ſub
dit:et qui in agro eſt nõ reuer. tol.
tu.ſuã.Si eni q̇ i ciuitate ſũt fugiũt
multo magis q̇ foris ſunt:nõ oʒ ad
ciuitatem refugere.et quidē pecu=
nias contemnere facile ē:et prouĩ=
dere ſibi in veſtimẽtis non difficile
q̄ āt a natura ſunt qualiter aliquis
fugiet? Qualiter eni p̄gnãs fiet le
uis ad fugã?aut lactãs poterit eũ
quē peperit deſerere? ppter qđ ſub
dit.Ue āt preg.et nut.in il.diebus.
His quidem: q꞉ pigriores ſũt : et q꞉
facile fugere non poſſunt onere cõ=
ceptionis grauate:his āt q꞉ detinē=
tur vinculo cõpaſſionis filiorꝫ et nõ
pñt ſimul ſaluare eos quos lactãt.
Orige.Uel quoniã nõ erit tunc tp̄s
miſerendi:neqꜫ ſup p̄gnãtes :neqꜫ
ſuper lactantes:neqꜫ ſuper ĩfantes
earum:et quaſi ad iudeos loquēs:
arbitrabantur in ſabbato nõ opor
tere ãbulare viã ãplius φ eſt ſab=
bati iter.ſubdit . Orate autem vt
non fiat fuga ve . hie.vel ſabbato. Intelle
Hiero.Q꞉.ſ.in altero.duritia frigo ctus ver
ris prohibet ad ſolitudines perge= borum.
re et in mõtib⁹ deſertis latitare: in
altero āt trãſgreſſio legis eſt ſi fu=
gere voluerint . aut mors ĩminens
ſi remãſerint.Chry.in om̃ .Uide āt
qm̃ aduerſus iudeos eſt h̃ ſmo .nõ
ei apoſtoli ſabbatũ erãt obſeruatu
ri:neqꜫ ibi mãſuri: cũ veſpaſianus
h̃ egit:et enĩ plures eorũ iã p̄mor=
tui erant.Si aũt aliquis remanſe=
rat in alijs p̄tibus orbis terrarꝫ tũc
conuerſabatur. propter quid autē
orandũ eē dixerit ſubdit.Erit ei tri
bula mag.q̄ nõ fu.ab ini.mũ . vſqꜫ
mo.ne.fict.Augu.ad eſichiũ.apud
lucã ſic legiẗ . Erit āt preſſura ma=
gna ſuper terrã:et ira populo huic
et cadent i ore gladij:et captiui du=
centur in oēs gẽtes.Nã et ioſeph⁹
qui iudaicã ſcripſit hyſtoriã talia
mala dicit illi pp̄lo tũc accidiſſe: vt
vix credibilia videantur.vñ nõ im
merito dictũ ē talem tribulationeʒ

nec fuiſſe a creature initio: nec fu-
turã: ſꝫ ⁊ ſi tpe antixp̄i talis aut ma
ioꝛ foꝛſitan erit: intelligẽdum eſt de
illo pplo dictuꝫ: ꝙ eis talis ampli⁹
futura non erit. Si.n. antixp̄m illi
pꝛimit⁹ ⁊ p̄cipue recepturi ſunt: fa-
cturus eſt tũc idẽ ppls tribulatio-
neꝫ poti⁹ ꝙ̄ paſſurus. Chꝛy. in om̄.
Interrogo aũt iudeos vñ tam into
lerabilis ira diuinit⁹ venit ſup eos
oib⁹ q̄ ante facte ſunt difficilioꝛ. naꝫ
manifeſtũ eſt qm̄ ꝑpter crucis ma
nifeſtationẽ: ſed adhuc oñdit ipſos
grauioꝛi pena fuiſſe dignos in hoc
q̄d dr̄. Et niſi breuiati fuiſſent dies
illi: non fieret ſalua ois caro. Ac ſi
dicat. Si ampli⁹ duraſſet pꝛeliũ ro
manoꝛũ aduerſus ciuitatẽ: vniuer
ſi periſſent iudei. Omnẽ enim car-
nem iudaicã dicit: ⁊ qui foꝛis ⁊ q̄ in
tus erãt. non eniꝫ ſolũ eos q̄ in iu-
dea erãt ipugnabãt romani: ſed ⁊
eos qui vbiq; diſperſi erant perſe-
quebant̃. Augu. ad eſichiuꝫ. Qui-
daꝫ aũt ꝯuenienter mihi intellexiſ
ſe vident̃ mala ipſa ſignificata no-
mina dierũ: ſicut ſunt dicti dies ma
li in alijs ſcripture diuĩe locis. Ne
q; eniꝫ dies ipſi mali ſunt: ſed ea q̄
fiũt in eis. ipſa.n. dicta ſunt breuia
ri: vt deo tolerantiã donante min⁹
ſentirent̃: ac ſic q̄ magna eſſent fie-
rent breuia. Chꝛy. in om̄. Ne vo iu-
dei dicerent qm̄ ꝑpter p̄dicationeꝫ
⁊ diſcipulos xp̄i hec mala euene-
runt: oñdit ꝙ niſi illi eẽnt: radicit⁹
periſſent. vñ ſubdit. Sed ꝑpt ele. bre.
di. illi. Augu. ad eſichiũ. Nõ.n. de-
bemus ãbigere: qñ euerſa eſt hie-
ruſalẽ fuiſſe in illo pplo electos dei
q̄ ex circũciſiõe crediderãt: ſiue fue
rant credituri: electi añ ꝯſtõnẽ mũ
di: ꝑpter quos breuiarent̃ dies illi
vt tolerabilia mala fierẽt. Nõ aũt
deſuntq̄ exiſtimant: ita ibreuioꝛes
dies illos futuros: ꝙ curſu ſolis ce
leriore breuient̃ ſicut fuit longioꝛ
dies orãte ieſu naue. Hiero. Nec
recoꝛdantur illius ſcripti. Oꝛdina
tione tua perſeuerat dies: ſꝫ iuxta
tẽpoꝛũ q̄litateꝫ. i. abbꝛeuiatos non
mẽſura: ſꝫ numero: ne tẽpoꝛũ moꝛa

Notula pulchꝛa

concutiatur credẽtiũ. fides. Augu.
ad eſichiũ. Non tñ putem⁹ hebdo-
madas. Daniel: vel propter. dieruꝫ
bꝛeuiationes fuiſſe turbatas: vel il
lo iã tempoꝛe nõ fuiſſe cõpletas: ſꝫ
in fine tempoꝝ eſſe cõplendas. Ap-
tiſſime enim lucas teſtat̃ daniel ꝓ
ph̄iaꝫ tunc fuiſſe cõpletã qñ euerſa
eſt hierl̃ꝫ. Chꝛy. in om̄. Intende ãt
ſpũſſcti diſperſationẽ quoniã nihil
hoꝛuꝫ ſcripſit ioãnes: vt nõ videret̃
ex ipſa eoꝝ que facta ſunt hiſtoria
ſcribere: et eni poſt captionẽ hierl̃m
vixit multo tẽpoꝛe. Sed quiiãte moꝛ
tui ſunt et nihil hoꝝ viderunt ipſi
ſcribunt: vt vndiq; fulgeat p̄nũcia-
tionis virtus. Hyla. Uel alr̃. Totũ
indiciũ aduent⁹ futuri domin⁹ põit
dicens. Cũ vi. abo. ⁊c̃. De antixp̄i. et
tẽpoꝛib⁹ h̄ locutus ẽ ꝓph̄a. abomia
tio ex eo dcã eſt: ꝙ aduerſus deum
veniẽs honoꝛẽ dei ſibi vendicet: de
ſolatiõis aũt abominatio: qꝛ bellis
et cedib⁹ terrã deſolaturus ſit atq;
ob id a iudeis ſuſceptus loco ſãctifi
cationis inſtituitur: vt vbi ſanctoꝝ
pꝛecibus deus iuocabatur: illic ab
infidelibus recept⁹ dei honoꝛe ve-
nerabilis ſit et qꝛ pꝛim⁹ iſte iudeo-
rum erroꝛ erit: vt q̄ veritatẽ reſpue
rũt: ſuſcipiant falſitatẽ: iudeã de-
ſeri monet. et trãſfugere in montes
ne admixtione plebis illius ãtixp̄o
crediture vis aut contagio affera-
tur. Q̄d ãẽ ait. Et q̄ i te. ſun nõ deſ.
tol. ali. de do. ſua ſic intelligit̃. Te-
ctũ eſt dom⁹ faſtigiuꝫ ⁊ habitatiõis
totius excelſa perfectio. Qui igitur
in conſũmatione dom⁹ ſue. i. in coꝛ-
dis ſui perfectione conſtiterit: re-
gñatiõe ſpirit⁹ noui celſus nõ de-
ſcendere i humilioꝛa rerum ſecula-
rium cupiditate debebit. Et q̄ i agro
erit: non re. tol. tuni. ſuã ſ. poſitus i
operatione p̄cepti nõ ad curas p̄ſti
nas reuertatur: ob q̄s veterũ exide
peccaminũ q̄bus antea ꝯtegebat̃
erit tunicã relaturus. Augu. ad eſi
chiũ. In tribulationib⁹. n. cauẽdũ ẽ
ne q̄ſq; deuictus ad carnalẽ vitam
de ſpũali ſublimitate deſcẽdat: aut
qui pꝛofecerat i anterioꝛa ſe exten-

Nota verba.

dens: deficiendo i poſteriora reſpi
ciat. Hyla. ꝙ āt dr. Ue pregnā. ꝛ nu.
in il. die nō de fetarū onere dominū
admonuiſſe credēdū eſt: ſed anima
rum pcis repletaꝝ oñdiſſe grauita
tē ꝙ neqꝫ i tecto poſite: neqꝫ i agro
manētes repoſite ire tēpeſtatēvita
re poſſint illis ꝗqꝫ ve erit ꝗ nutriē
tur. Infirmitatē eni animaꝝ q̄ ad
cognitionē dei tanqꝫ lact e educanť
in his oſtēdit: et iccircove ipſis erit
qꝛ ad fugiendū antixp̄m graues et
ad ſuſtinendū iperite: nec peccata
effugierunt: nec cibū veri panis ac
ceperunt. Augu. de ꝟ. d. Uel p̄gnās
eſt qui res alienas concupiſcit: nu-
triēs ē qui iam rapuit quod cōcupi
uerat: iſtis eniꝫ ve erit i die iudicij:
ꝙ āt domin⁹ dixit. Ora ne fi. fu. ve.
hye. vel ſab. Augu. de q̄. euā. i. ne i
letitia vel triſtitia rerū tēporalium
quis iueniatur i die illo. Hyla. Uel
ne in peccatoꝝ frigore aut in ocio
bonorum opeꝝ reperiamur: qꝛ gra
uis vexatio icūbet: niſi ꝙ cauſa ele
ctorum dei diebus illis ſit breuitas
afferēda: vt vim malorum coartatū
tempus exuperet. Orige. Myſtice
aūt in loco ſancto oium ſcripturaꝝ
tā veteris teſti q̄ꝫ noui Antixp̄s ꝗ
Allegorica expoſitio. eſt falſum verbum ſtetit frequēter:
qui āt hoc vident ex iudea lr̄e: fu-
gient ad ſublimes veritatis mōtes
Et ſiquis iuentus fuerit aſcendiſſe
ſupra tectū verbi et ſtare ſuper fa-
ſtigium eius: nō deſcendat ide: occa
ſione vt auferat aliqud de domo
ſua. Et ſi fuerit i agro: i quo abſcō
ditus ē theſaurus: et reuerſus fue
rit retro incurret in ſeductioneꝫ ꝟbi
mēdacis: et maxie ſi ſpoliauerat ſe
veſtimētū vetus. i. veterē hominez
et iteꝝ conuerſus fuerit tollere ip̄ꝫ:
tunc autem anima in vtero hn̄s q̄
necdū fructificauit ex verbo icurrit
i ve. ꝓ̄ijcit ei ꝯceptū: ꝛ euacuatur a
ſpe q̄ ē in actib⁹ ꝟitatꝭ: ſilr āt ſi vi-
deat formatū ꝛ fructificatū ꝟbū: nō
āt fuerit enutritū ſufficiēter. orēt āt
ꝗ fugiūt i mōtes: ne fuga eoꝝ fiat
hyeme vl ſab. qm̄ i trāqllitate aie cō
ſtitute: pñt ipetrare viā ſalutꝭ: ꝛ in
ſabbato. qñ hō bōa opa nō fac: fu-
ga vr̄a nō fiat. Nā ei piculo falſi
dogmatꝭ facile ſupať niſi ꝗ nud⁹ fue
rit ab opib⁹ bōis. Que ē āt maior tri
bulatio q̄ꝫ videre fr̄es nr̄os ſeduci:
et ꝙ aliquis videat ſeip̄ꝫ moueri et
conturbari? Dies āt itelligūť p̄ce-
pta ꝛ dogmata ꝟitatꝭ oēs āt itellect⁹
a. ſcientia falſi no i s venientes addi-
tamēta ſūt dierū q̄ de⁹ abbreuiat ꝑ
quos vult.

¶ Tūc ſiquis vobis dixerit:
ecce hic eſt xp̄s aut illic: nolite
credere. Surgēt. n. pſeudo xp̄i
et pſeudo ꝓphete: et dabūt ſi-
gna magna et prodigia: ita vt
in errorē iducantur ſi fieri pōt
etiā electi. Ecce predixi vobis.
Si ergo dixerint vobis ecce in
deſerto ē: nolite exire: ecce i pe
netralibus nolite credere. Si-
cut eni fulgur exit ab oriente:
et apparet vſqꝫ in occidenteꝫ:
ita erit et aduentus filij homi
nis. Ubicunqꝫ fuerit corpus:
illuc congregabuntur et aqle.

¶ Chry. i om. Cū ꝯpleſſet dn̄s ea q̄
de hieroſolymis ſūt ad ſuū decetero
ꝑuenit aduētū: ꝛ dič eius ſigna non
illis vtilia ſolū ſꝫ ꝛ nob et his ꝗ poſt
nos erūt oib⁹. vn̄ dič. Tūc ſi q̄s vo. Interꝑtatio futuri iudicij.
dix. Ec. h ē xp̄s aut illic. no. cre. Sič
āt cū ſupra dixit euāgeliſta In die-
b⁹ illis ioānes bptā: nō tp̄s: qđ ime
diate ē ꝯſeq̄ns expoſuit cū. xxx. āni
i medio ecēnt: ita ꝛ h cū dič. Tunc. tñ
mediū tp̄s p̄termiſit: qđ futuꝝ erat
a captione hieroſoly. vſqꝫ ad initia
ꝯſūmatiōis mūdi dās aūt eis ſigna
ſui ſcđi aduēt⁹ de loco eos certificat
et de ſeductorib⁹: nō. n. ſič in ꝑori ad
uētu i bethleeꝫ appuit: ꝛ i ꝑuulo an
gulo orbis terrarū: et nullo ſciēte a
pricipio: ita ꝛ tūc erit: ſed māifeſte
veniet: ita ꝙ non indigeat ꝙ aliqs
eius aduētū āñūciet ꝓpter quod di
cit. Si q̄s vob dixerit. Ecce h ē xp̄s
aut illic nō credatis. Hiero. In quo
oñdit ꝙ ſcđs aduētus nō in hūilita

te vt primus: ſed in gl'ia demõſtrã-
dus eſt Stultũ ẽ itaq3 eũ i puo loco
vl' in abſcõdito q̃rere q̃ toti' mũdi
lumẽ ẽ. Hyla. Et tñ q: i magna vexa
tiõe poſiti erũt hoies: pſeudo pphe
tãq3 pñtẽ in xpo opẽ ſũt iudicaturi
mult; i locis xp3 eẽ atq3 hñi mẽtiẽt:
vt i ãtixpi famulatũ pſſos vexatos
q3 deducãt: iõ ſubdit. ſurgẽt ei pſeu
do xpi: pſeudo phe. Chry. l om. Hic
de ãtixpo loq̃t: et q̃buſdã ei' miniſtr;
q̃s pſeudo xpos et pphas appellat
q̃les et tẽpore apl'orũ mlti fuerũt: ſ3
añ ſcõ3 aduẽtũ xpi erũt mlto potiub'
amariores: vnde ſubdit. Et da. ſig.
mag. ⁊ pdi. Augu. l li. lxxxiij. q̃onũ.
Admonet ãt h dñs vt itelligam' q̃-
dã miracula ẽt ſceleratos hoies fa

Miracula quomodo fiunt a malis.

cere q̃lia ſci facere nõ pñt: nec tñ iõ
potioris loci apd deũ arbitrãdi ſũt
Nõ. n. acceptiores erant deo: q3 po-
pul' iſrl' magi egyptiorũ: q: nõ pote
rat ille populus facere qd illi fa-
ciebant: q3uis moyſes i virtute dei
maiora potuerit. Sed iõ nõ oib' ſã
ctis iſta attribuũt ne pnicioſiſſimo
errore decipiãt infirmi: exiſtimãtes
in talib' fcis maiora dona q̃ i opi-
bus iuſtitie: quibus vita eterna cõ-
paraẽ. Cũ ḡ talia faciũt magi q̃lia
nõnũq3 faciũt ſci diuerſo fine et di-
uerſo iure fiunt. Illi ei faciũt q̃rẽ-
tes gloriã ſuã illi q̃rẽtes gloriã dei:
⁊ illi faciũt p quedã ptãtib' ↄceſſa
i ordie ſuo q̃ſi puata ↄmercia vl' be
neficia: illi ãt publica admiſtratio
ne iuſſu ei' cui cũcta creatura ſubta
ẽ. Alr. n. cogiẽ poſſeſſor equũ dare
militi alr' tradit ẽptori vt cuil3 do-
nat aut ↄmodat. Et queãdmodum
plerique mali milites quos iperialis
diſciplina ↄdẽnat, ſignis ipatoris
ſui nonnullos poſſeſſores territant
et ab eis aliquid quod publice non
iubetur extorquent: ita nonnunq3
mali xpiani vel ſciſmatici vel here
tici: per nomẽ xpi vel per verba vl'
ſacrã xpianã exigũt aliqd a ptãti-
b': cũ ãt mal' iubẽtib' volũtate cedũt
ad ſeducẽdos hoies cedũt q̃r erro-
re letantur. Quapropẽ alr' faciunt
miracula magi alr' boni xpiani: ali
ter mali xpiãi. Magi p priuatos ↄ-
ctus: boni xpiani p publicã iuſtitiã
mali xpiãi p ſigna publice iuſtitie:
nec hoc ẽt opꝫ mirari: q: oĩa q̃ viſibi
liter fiũt: ẽt p iferiores poteſtates
aeris huius nõ abſurde fieri poſſe
credunẽ. Augu. iij. de tri. Nec iõ tñ
putãdũ eſt trãſgreſſorib' ãgelis ad

Uirtus deo omnũ oſtẽdiẽ.

nutũ ſuire hãc viſibiliũ rerũ mate
riã: ſ3 deo poti' a q̃ eis ptãs datur:
nec ſane creatores illi mali angeli
dicẽdi ſunt: ſ3 pro ſubtilitate ſua ſe-
mina rerũ iſtarũ nobis occultiora
nouerũt: ⁊ ea p ↄgruas tentatiões
electorũ latẽter ſpargunt: atq3 ita ⁊
gignẽdarũ rerũ ⁊ accelerãdorũ icre
mentorũ prebẽt occaſiões: nã ⁊ mul
ti hoies nouerũt ex q̃b' herbis aut
carnib': aut ſuccis: aut humoribus
ita obrutis vel cõmixtis q̃ aialia
naſci ſoleãt: ſ3 hec ab hoib' tãto dif
ficilius fiũt: quãto deſunt ſenſuum
ſubtilitates ⁊ corporũ mobilitates
in mẽbris terrenis ⁊ pigris. Grego.
xv. mo. Cũ ḡ antixps corã carnaliũ
oculis mirãda pdigia fecerit: poſt
ſe tunc hoies trahet: q: q̃ bonis pre
ſentibus delectantur: ptãti illius ſe
abſq3 retractione ſubyciẽt. vñ ſe-
quiẽ. Ita vt in erro. indu. ſi fie. po.
ẽt electi. Orig. Exaggeratori' ſmo
eſt dicẽs. Si poſſibile eſt: nõ. n. pro-
nunciauit neq3 dixit: vt in errorem
mittanẽ electi: ſ3 oñdere vult q̃m fre
quenter valde perſuaſorij ſunt ſer-
mones hereticorũ ⁊ cõmouere po
tentes: etiã eos qui ſapiẽter agũt.
Greg. xxxiij. mo. Uel q: electorum
cor ⁊ trepida cogitatione cõcutitur:
⁊ tñ eorum conſtantia nõ mouetur:
vna ſnia dñs vtrũq3 cõplexus eſt: q̃-
ſi. n. iã errare eſt in cogitatione tu-
tubare: ſed ſi fieri põt ſubiungitur
q: fieri non poteſt vt in errore3 ele-
cti capiantur. Orige. Uel non ideo
hoc dicit q electio diuĩa fruſtretur:
ſed qui humano iudicio electi vide
bantur illi in errorem mittentur.
Grego. in omeli. Minus autẽ iacu-
la feriunt q̃ preuidentur: ⁊ propter
hoc ſubdiẽ. Ecce pdixi vobis. Dñs
n. nr' pituri mundi pcurrentia ma-

la denũciat:vt eo minꝰ ꝑturbẽt ve-
niẽtia q̃ fuerint p̄ſcita: ꝓpꝫ qđ ↄ̃nr
ↄcludit. Si ẽ dixerit vob. Et ĩ deſer.
no.exire.ꝛ ec.in pe.noli.credere.
Hyla. Nã pſeudo ꝓphe de q̇bꝰ ſu-
pra dixerat:nũc in deſertis xp̄m eẽ
dicẽt:vt hoies errore deprauẽt nũc
ĩ.penetralibꝰ aſſerẽt eũ eẽ:vt hoies
dn̄antis antixp̄i ꝑtãte ↄcludãt: ſed
dñs ſe nec loco occultãdũ:nec a ſin
gulis ſeorſum ↄtuẽdũ eẽ ꝓfitetꝛ: ſꝫ
vbiq꞉ ꝛ in ↄſpectu oim̄ p̄ntẽ ſe futu
rũ eẽ denũciat.vñ ſequitꝛ. Sicut ei
ful.erit ab ori.et ap.vſq꞉ ad oc.ita
erit aduẽ.fi.hois.Chry.in om̃.Sic
em̃ ſupra p̄dixit q̃lr antixp̄s vẽturꝰ
eſt:ita ꝛ ꝑ h̄ oñdit q̃lr ip̄e ſit vẽturꝰ.
Sicut em̃ fulgur nõ indiget annũ-
ciãte aut p̄cone:ſꝫ inſtãti momẽto
tp̄is monſtratꝛ ſm̄ vniuerſum orbẽ
terraꝝ ẽt his q̇ in thalamis ſedẽt:
ita ꝛ aduẽtꝰ xp̄i ſil̾ appebit vbiq꞉ ꝓ
pter gl̾ie fulgorẽ: ↄ̃nr ãt dr̄ ꝛ aliud
ſignũ ſui aduẽtꝰ:cũ ſubdit. Ubicũ-
q꞉ fue.cor.il.cõ.ꝛ aq̇.ꝑ aq̇las ml̾ti-
tudinẽ angeloꝝ martyrũ : et ſctõꝝ
oim deſignãs. Hierꝛ. De exẽplo em̃
naturali qđ q̃tidie cernimꝰ xp̄i in-
ſtruimur ſacro. Aq̇le ei ꝛ vultures
Expoſitio lr̃alis. etiã trans maria dñr ſentire cada-
uera:ꝛ ad eſcã huiuſcemodi ↄgre-
gari. Si ẽ irrõnabiles volucres na
turali ſenſu tãtis terraꝝ ſpacijs ſe
parate:puſi cadauer ſentiãt vbi ia
ceat:q̃nto magꝭ ois ml̾titudo credẽ
tiũ dꝫ ad xp̄ꝫ feſtinare.cuiꝰ fulgur
exit ab oriẽte:vt ptꝫ vſq꞉ ad occidẽ
tẽ. Poſſumꝰ ãt ꝑ corpꝰ.i. Ioathon
qđ ſignãtiꝰ latie dr̄ cadauer: ab eo
ꝙ ꝑ mortẽ cadat paſſionẽ xp̄i itel-
ligere. Hyla. Uñ vt nec loci in q̇ ↄuẽ-
turꝰ eẽt eſſemꝰ ignari dicit. Ubicũ-
q꞉ fuerit cor.ibi ↄgregabuntꝛ ꝛ aq̇-
le. Sctõs de volatu ſpũalis corꝑis
aq̇las noiauit:q̃rũ ↄgretãtibꝰ an-
gelis ↄuẽtũ futurũ ĩ loco paſſiõis
oñdit:ꝛ digne illic claritatis adue
tus expectabitꝛ:vbi nobis gl̾iã eter
nitatis paſſiõe corꝑee humilitatis
opatꝰ ẽ. Orig. Et vide qꝛ non dixit.
Ubicũ.fu.cor.ibi.cõgre. vultures:
aut corui:ſꝫ aquile. Uolẽs oñdere

magnificos ꝛ regales oẽs:q̇ ĩ paſ-
ſione dñi crediderũt. Hierꝛ. Aq̇le ei
appellantꝛ q̇bꝰ iuuẽtꝰ renouata eſt
vt aq̇le:ꝛ q̇ aſſumũt pennas:vt ad
xp̄i veniãt paſſionẽ. Greg.xiiij.mo.
põt ẽt intelligi. Ubicũ.fu.cor.ꝛc.ac
ſi dicat:qꝛ celeſti ſedi incarnatꝰ p̄ſi
deo electoꝝ aias cũ carne ſoluero:
ad celeſtia ſubleuabo. Hiero. Uel
alitꝛ. Qđ h̄ de pſeudo ꝓphis dr̄ itel
ligi põt. Multi em̃ tp̄e captiuitatis
iudaice principes extitere:q̇ xp̄os
ſe eſſe dicerẽt:intm̃ vt obſidẽtibus
romanis tres intꝰ fuerit factiones:
ſed meliꝰ de ↄſummatiõe mũdi dr̄:
vt expoſitũ eſt. Põt aũt et tertio de
hereticoꝝ ↄ̃ eccl̾iã pugna intelligi
ꝛ de iſtiuſmodi antixp̄is q̇ ſub opi-
nione falſe ſcie ↄ̃ xp̄m dimicãt. Ori
ge. Gñalr em̃ vnꝰ eſt antixp̄s:ſpẽs
aũt eiꝰ multe:tãq̃ ſi dicamꝰ. Men-
daciũ nihil dr̄t a mendacio. Sicut
aũt veri xp̄i fuerũt ſctĩ ꝓphe:ſic in
tellige ſm̄ vnũquẽq꞉ pſeudo xp̄m:
multos eiꝰ falſos ꝓphas q̇ antixp̄i
alicuiꝰ falſos ſermões predicãt q̃ſi
veros:quoꝝ dicet aliq̇s. Ecce h̄ eſt
xp̄s.ecce illic q̃ſi nõ ex̃ ſcripturã fo
ras aſpiciendum eſt. Ex lege em̃ ꝛ
ꝓphis ꝛ ap̄lis ꝓferũt q̇ videntꝛ de-
fendere mendaciũ:vel ꝑ h̄ ꝙ dicit.
Ecce h̄ eſt xp̄s:ecce illic:oñdunt nõ
xp̄m ſed aliquẽ fictũ eiuſdẽ nois:
vtputa ſm̄ marchionis doctrinam
aut valẽtini ꝛ baſilidis. Hiero. Si-
q̇s ẽ ꝓmiſerit vob ꝙ in deſerto gẽ-
tiliũ et phoꝝ dogmate xp̄s moretꝛ:
aut hereticoꝝ penetralibus: q̇ dei
pollicẽtꝛ archana:nolite credere:ſꝫ
qđ ab oriẽte vſq꞉ ĩ occidẽtẽ fides ca
tholica in eccl̾ijs fulget. Aug. de q̃.
euã. Oriẽtis ꝛ occidẽtis noĩe totũ
orbẽ voluit ſignificare:ꝑ quẽ futu
ra erat eccl̾ia. Scđm ãt illũ ſenſum Allegoria.
quo dixit. Amodo videbitis filiũ
hois venientẽ in nubibꝰ:ↄueniẽter
ẽt nũc fulgur noiauit:qđ maxie ſo
let emicare de nubibꝰ. Cõſtituta ẽ
auctẽ eccl̾ie ꝑ orbẽ terraꝝ clara at
q꞉ manifeſta:ↄueniẽter diſcipulos
admonet atq꞉ oẽs fideles ne ſciſ-
maticis atq꞉ hereticis credant.

Unũqđq꞉

Unūquodq̧ ſciſma aut vnaqueq̧ he
reſis locū ſuū: hȝ i orbe terrarꝝ ali=
quā tenēs partē: aut obſcuris atq̧
occultis cōuēticulis curioſitatē ho
minū decipit: q̄ ptinet qd ait. Si qs
vob dixerit: ecce h̄ eſt xp̄s aut illic.
qd ſiḡt terrarꝝ ptes aut ꝓuinciarꝝ:
aut in penetralib' aut i deſerto: qd
ſighat occulta ꝛ obſcura ꝯuēticula
hereticorꝝ. Hie. Uel ꝓ h̄ ꝙ dicit. In
deſerto ꝛ i penetralib' oñdit ꝙ pſe
cutiōis ꝛ anguſtiarꝝ tpe ſemꝑ pſeu
do ꝓphte decipiēdi inueniūt locū.
Orige. Uel qñ ſecretas ꝛ nō vulga=
tas ſcripturas ꝓferūt ad ꝯfirma=
tionē mēdacij ſui vident dr̄e. Ecce
in ſolitudine ꝟbū ē ꝟitatis. Quo=
tiēs aūt canonicas ꝓferāt ſcriptu=
ras in qb' oīs xp̄ianus ꝯſentit vi=
dent dr̄e. Ecce in domib' eſt verbū
veritatis. Sed nos exire nō debe=
mus a prima eccl'iaſtica traditiōe
vel eis ſermones q̄ ſunt oīno extra
ſcripturā oñdere volēs dixit. Si di
xerint vobis ecce in ſollicitudine ē
nolite exire de regula fidei. Eos āt
q̄ ſimulāt diuinas ſcripturas oſtē
dere volēs dixit. Si dixerit vobis.
Ecce i penetralib' eſt: nolite crede
re. Ueritas eñ ſıt'is ē fulguri egre *Uerita=tas ſimilis ful=guri.*
dicti ab oriente: ꝛ apparēti vſq̧ ad
occidentē. Uel h̄ dicit: qm̄ veritatis
fulgur ex oī ſcripturarꝝ loco defen
ditur. Erit ḡ veritatis fulgur ab
oriente. i. ab initijs xp̄i: ꝛ apparet
vſq̧ ad paſſionē ip̄ius in qua ē oc=
caſus eius: vel a primo initio crea
ture mūdi vſq̧ a nouiſſimā ap'lorꝝ
ſcripturā. Uel oriēs quidē eſt lex:
occidēs aūt finis legis ꝛ prophetie
ioānes: ſola āt eccl'ia neq̧ ſubtra=
hit huius fulguris verbū ꝛ ſenſum
neq̧ addit quaſi ꝓphiam aliquid
aliud: vel hoc dicit: ꝙ nō debemus
attendere eis q̄ dicūt. Ecce hic xp̄s
nō aūt oñdūt eū in eccl'ia: in q̄ tota
totus eſt aduent' filij hois dicētis.
Ecce ego vobiſcū ſum oīb' diebus
vſq̧ ad ꝯſummationē ſeculi. Hier.
Prouocamur aūt ad paſſionē xp̄i:
vt vbicūq̧ in ſcripturis legit: con=
gregemur: vt per illā venire poſ=
ſumus ad verbum dei.

¶ Statim aūt poſt tribulatio
nē dierū illorū ſol obſcurabit:
ꝛ luna nō dabit lumē ſuū: ꝛ ſtel
le cadēt de celo. ꝛ virtutes ce=
lorū cōmouebunt: ꝛ tūc appa=
rebit ſignum filij hois in celo.
Et tūc plāgēt oēs trib' terre.

¶ Glo. Poſtq̄ dñs premunit fi=
deles ꝯ ſeductionē antixp̄i ꝛ mini
ſtrorū ei': oñdens ſe manifeſte eē
venturū: nūc ordinē ꝛ modū ſui ad
uentus demonſtrat dicēs. Statim
autem poſt trib. die. il. ſol obſcu.
Chry. in om̄. Tribulationem dicit
dierum antixp̄i et pſeudo ꝓpharꝝ.
Tribulatio eñ tūc erit magna: tot
exiſtētib' deceptorib': ſed nō extē=
detur per tp̄is lōgitudinē. Si eñ
iudaicū bellū ꝓpter electos decur=
tatū eſt. multo magis ꝓpter eos h̄
tribulatio abbreuiabit: et ꝓpter h̄
nō ſimpl'r dixit. Poſt tribulationē
ſed addit ſtatim: ip̄e eñ confeſtim
aderit. Hyla. gl'iam aūt aduentus
ſui indicat obſcuritate ſolis: ꝛ defe
ctione lune: ꝛ caſu ſtellarū: nā ſeq̄=
tur. Et lu. nō da. lu. ſuū. et ſtel. ca.
de celo. Orige. Dicet āt aliqs ſicut
in magnis ignib' ſuccēdi incipien
tib' tenebre ex fumo plurimo vidē
tur extolli: ſic in ꝯſummatione mū
di ab igne q̄ ſuccedēdus eſt: obſcu=
rabunt ēt luminaria magna: mar=
ceſcente ſtellarꝝ lūine: reliquū earꝝ
corpus cū exaltari nō valeat: ſicut
primū cū a lūine ip̄o portatū extol= *Miranda expoſitio.*
lebat cadet de celo. His accidenti=
bus: ꝯñs eſt celorꝝ rōnabiles virtu
tes patientes ſtuporē ꝛ cōmotionē
aliquā pati ꝛ ꝯturbari: remotas. ſ.
a primis functionib' ſuis. vñ ſeq̄=
tur. Et v. ce. cō. ꝛ tūc ap. ſi fi. ho. in
ce. q̄. ſ. celeſtia facta ſunt. i. virtus
quā opat' eſt fili' ſuſpēſus i ligno
ꝛ in celo appebit maxime ſignū il=
lius vt hoies de oibus tribub' que
prius nō crediderūt xp̄ianitatē an
nūciatā: tūc recognoſcētes ꝑ ſignū
illō manifeſtatū plangēt ꝛ lamēta

bunt ꝓpter ignorãtiã ſuã atq; pec
cata. vñ ſequit. Et tũc plã. om. tri.
terre. Alꝰ aũt alr̃ arbitrabit: qm̃
ſicut lucerne paulati deficit lumẽ:
ſic celeſtiũ lũinũ deficiẽte nutrimẽ
to ſol obſcurabit ꝛ luna: ꝛ ſtellarũ
lumẽ deficiet: ꝛ qḋ remãſerit in eis
q̃ſi terrenũ cadet de celo. Sed q̃uo
põt dici de ſole: qm̃ obſcurabit lu-
men eius: cũ eſaias ꝓpheta profe
ctũ aliquẽ ſolis in ꝯſummatiõe fo
re declaret: ſilr̃ ꝛ de luna eſaias re
fert: q̃m erit ſicut ſol. de ſtellis aũt
quidã dicere tẽtãt: aut oẽs aut plu
res earũ maiores eſſe tota terra.
Q̃uo g̃ cadẽt de celo cũ magnitudi
ni eaꝝ non ſufficiat terra? Hiero.
Non g̃ diminutione lũinis huius
mũdi accidẽt: alioq̃n ſolẽ legimus
ſeptuplũ habiturũ luminis: ſed cõ
partiõe vere lucis oĩa viſui appa-
rebũt tenebroſa. Rab. Nihil tñ ꝓ-
hibet intelligi veraciter: tũc ſolẽ et
lunã cũ ceteris ſiderib' ad tp̃s ſuo
lũine p̃uari: ſicut de ſole factũ con
ſtat tp̃e dñice paſſionis. vñ iohel
dicit. Sol ꝯuertet in tenebras: ꝛ lu
na in ſanguinẽ anteq̃ʒ veniat dies
dñi magnꝰ ꝛ magnifeſtus. Ceterũ
peracto die iudicij: ꝛ clareſcẽte fu-
ture glie vita: cũ fuerit celũ nouũ
ꝛ terra noua: tũc fiet qḋ eſaias pro
pheta dicit. Erit lux lune ſicut lux
ſolis: et lux ſolis erit ſeptẽpliciter.
Qḋ aũt de ſtellis dictũ eſt. Et ſtel.
ca. de celo. in marco ita ſcriptũ ẽ.
Et ſtelle celi erunt decidẽtes. i. ſuo
lumine carẽtes. Hier. Per ꝟtutes
aũt celoꝝ: angeloꝝ multitudines in
telligimꝰ. Chry. in om̃. Qui valde
decenter cõmouebunt vel ꝯcutient
vidẽtes tãtã trãſmutationẽ fieri: ꝛ
ꝯſeruos ſuos puniri: ꝛ orbẽ terraꝝ
terribili aſſiſtentẽ iudicio. Orige.
Sicut aũt i diſpẽſatione crucis ſo
le deficiente tenebre facte ſunt ſup
terrã: ſic ꝛ ſigno filij hois apparen
te in celo deficiẽt lumĩa ſolis lune

Apparitio crucis.

ꝛ ſtellaꝝ: quaſi ꝯſumpta ex multa
virtute ſigni illius: vñ ſequit. Tũc
ap. ſig. fi. ho. i celo. Signũ aũt cru-
cis h̃ intelligamꝰ: vt videãt iuxͣ za-
charĩã ꝛ ioannẽ iudei quẽ ꝯpũxe-
rant: ꝛ ſignũ victorie. Chry. in om̃.
Si aũt ſol q̃dẽ obtenebrat crux nõ
appareret: niſi multo ſolaribꝰ ra-
dijs luculẽtior eẽt. Ne aũt diſcipli
verecũdent: ꝛ doleãt de cruce: eã ſi
gnũ noiat cũ q̃dã claritate. Appa-
rebit ãt ſignũ crucis: vt iudeoꝝ in-
uerecũdiã ꝯfutet: adueniet eĩ xp̃s
in iudicio nõ vulnera ſolũ: ſed mor
tẽ exprobratiſſimã oñdẽs. vñ ſeq̃t:
ꝛ tunc plangẽt ſe oẽs tribus terre.
Viſa eĩ cruce ꝯſiderabũt ꝙ mor-
tuo eo nihil ꝓfecerũt: ꝛ qm̃ crucifi-
xerũt eũ quem adorari oportebat.
Hiero. Recte autẽ dicit tribꝰ terre.
Hi eĩ plãgẽt: q̇ municipatũ nõ hñt
in celis: ſed ſcripti ſunt in terra.
Orig. Moralr̃ ãt dicet aliq̇s obſcu
rãdũ ſolẽ eẽ diabolũ: q̇ i ꝯſũmatio
ne eſt arguẽdꝰ cũ ſit tenebre: ſimu-
lat aũt ſe ſolẽ. Luna aũt q̃ vr̃ illu-

Allegoria.

minari ab hmõi ſole eſt oĩs eccl'ia
malignãtiũ: que freq̃ẽter lumẽ ſe
hr̃e dare ꝓmittit: tũc aũt redargu
ta cũ reprobatis dogmatibꝰ ſuis:
claritatẽ ſuã amittet: ſʒ ꝛ q̇cũq; ſi-
ue in dogmatibꝰ: ſiue in ꝟtutibꝰ fal
ſis holbꝰ qḋ veritatẽ ꝓmittebant:
mẽdacijs aũt ſeducebãt: hi ꝯueniẽ
ter dicẽdi ſunt ſtelle cadẽtes de ce-
lo: vt ita dicã: ſuo: vbi erãt i altitu-
dine ꝯſtitute: extollẽtes ſe aduer-
ſus ſciam dei. Ad cõmẽdationẽ ãt
ſermonis huiꝰ vtemur exẽplo pro-
uerbioꝝ dicente. Lumen iuſtoꝝ ſp̃
inextiguibile eſt: lumẽ ãt ipioꝝ ex-
tinguet: tũc claritas dei appebit i
omni qui portauit imaginem ce-
leſtis: et celeſtes letabunt: terreni
autẽ plãgẽt. Vel eccl'ia eſt ſol: luna
ꝛ ſtelle: cui dictũ eſt. Specioſa vt lu
na: electa vt ſol. Aug. ad eſichium.
Tũc eĩ ſol oſcurabit ꝛ luna nõ da-
bit lumẽ ſuũ: q2 eccl'ia nõ appebit
ipſis tũc pſecutoribꝰ vltra modũ ſe
uiẽtibꝰ. Tũc ſtelle cadẽt de celo: et
ꝟtutes celoꝝ ꝯmouebunt: qm̃ mul
ti q̇ gr̃a fulgere videbant pſeq̃ẽ-
tibꝰ cedẽt ꝛ cadẽt: ꝛ q̇dẽ fideles for
tiſſimi turbabunt: h̃ aũt poſt tribu
lationẽ dieꝝ illoꝝ dr̃ eẽ futurũ: nõ

q: trāſacta tota illa pſecutiōe acci=
dāt iſta: ſed q: pcedet tribulatio vt
ſequat q̄rūdam defectio: ꝛ q: p oēs
dies illos ita fiet ppterea poſt tri=
bulationē dierū illoꝝ: ſed tñ in eiſ=
dem diebus fiet.

**¶ Et videbūt filiū hoīs veniē
tem in nubibus celi cum virtu
te multa et maieſtate.**

¶ Chry. i oñ. Q: crucē audiuerāt:
ne rurſus exiſtimarēt aliq̄d turpe
eē futurū ſubiūgit. Et vi. fi. ho. ve.
in nu. ce. cū vir. mul. ꝛ ma. Aug. ad
eſichiū. Cui⁹ q̄dē pprior ſenſus ē:
ꝛ cū h q̄ſq audierit vl legerit: ipm
eē aduentū accipiat qñ ventur⁹ eſt
ad viuos ꝛ mortuos iudicādos in
corpe ſuo: in q̄ ſedet ad dexterā pa
tris: in q̄ ēt mortu⁹ ē ꝛ reſurrexit: et
aſcēdit i celū: ꝛ ſicut i actib⁹ aplo̅ꝝ
legit. Nubes ſuſcepit eū ab oclis
eorū: ꝛ q: illic dictū ē ab āgelis. Sic
veniet q̄uo vidiſtis eū eūtē in celū:
Aduentus ſecūdi formar modus. merito credēd⁹ ē nō ſolū i eodē cor=
pore: veꝝ ēt in nube vētur⁹. Orige.
videbūt ĝ oclis corpalibus fi. hoīs
ſpē hūana ve. i nu. ce. i. ſupernis.
Sič. n. cū trāſformat⁹ ē: vox venit de
nube. ſic cū veniet iterū i ſpēm trāſ
format⁹ glioſam: ꝛ nō ſup vnā nu=
bē ſz ſup mltas q̄ erūt vehiculū ei⁹.
Et ſiq̄dē vt ne terrā calcaret filius
dei hieroſolymā aſcēdēs: diligētes
eū ſtrauerūt veſtimēta ſua i via ne
q asellū q̄ portabat eū volētes ter
rā calcare: q̄d mirꝫ ſi pr̄ ꝛ de⁹ oīz nu
bes ſternat celeſtes ſub corpe filij
deſcēdētis ad op⁹ ꝯſūmatiōis: Di
cet āt aliq̄s: q̄m ſič in factiōe hoīs
accepit de⁹ limū de terra ꝛ finxit ho
minē: ſic vt appareat glia xp̄i acci
piēs dñs de celo ꝛ de celeſti corpe:
corporauit primū q̄dē in trāſfigu=
ratiōe i nubē lucidā. i. i ꝯſūmatiōe
in nubes lucidas: ppt qd̄ nubes ce
li dñr: ſm q ꝛ lim⁹ terre ē dict⁹: ꝛ de
cet prēm talia miranda dare filio
ſuo q̄ ſe hūiliauit: ꝛ ppter exalta=
uit illū: nō ſolū ſz ſpm: ſz ēt ſz corp⁹
vt ſup talib⁹ nubibus veniret: ꝛ for
ſitā ſup nubib⁹ rōnalib⁹ ne irrōna=
bile eēt vehiculū filij hoīs glifica=
ti. pmū q̄dē venit ihs cū ṽtute ex q̄
faciebat ſigna et pdigia in pplo.
Oīs āt illa ṽtus ꝯpōne illi⁹ ṽtutis
mlte: cū q̄ in fine vēturus ē modica
erat: ṽtus. n. erat exinaniēs ſeipz
ꝯñs eſt ēt vt ad maiorē gliaz refor
met: q fuit trāſformat⁹ i mōte: tūc
eñ ppt tres tm̄mō trāſformat⁹ ē: i
ꝯſūmatiōe āt mūdi totius appebit
i glia mlta: vt videāt eū oēs i glia
Augu. ad eſichiū. Sz q̄m ſcripture
ſcrutāde ſūt: nec eaꝝ ſupficie debe
mus eē ꝯtēti: diligēter ſūt inſpiciē
da ſequētia: poſt pauca eñ ſequit.
Cū videritis h oīa fieri: ſcitote q: p
pe ē iā i ianuis: tūc ei ſcim⁹ ppe eē
cū nō aliq̄ videmus eē pmiſſoꝝ: ſed
h oīa: i q̄bus ꝛ h eſt: q videbit fili⁹ Uidēda interiora ſcripture.
hoīs veniēs: ꝛ mittet angelos ſuos
de q̄ttuor ptib⁹ mūdi. i. de toto orbe
terraꝝ. ꝯgregat electos ſuos q̄ to=
ta hora nouiſſima facit veniens in
ſuis mēbris tāq i nubib⁹: vl i tota
ipa ecclia tāq i nube magna: ſicut
nūc venire nō ceſſat: ſz io cū ptāte
magna ꝛ maieſtate: q: maior ptās
ꝛ maieſtas illi⁹ appebit ſctis q̄bus
magnā ṽtutē dabit: ne tanta per=
ſecutiōe vicāt. Orig. Vl cū magna
ṽtute venit q̄tidie ad aīam oīs cre
dētis i nubibus pphicis: i ſcriptu=
ris pphetaꝝ ꝛ aploꝝ: q̄ ṽbū dei ſu
per hūanā naturā i itellectib⁹ ſuis
declarat: ſic ēt eis q̄ intelligūt dici=
mus appere gliaz multā: q̄ q̄dē vr
in ſcdo ṽbi aduētu qd̄ ē pfectoꝝ: et
ſic fortaſſe oīa q̄ a trib⁹ euāgeliſtis
dicta ſūt de xp̄i aduētu diligēti⁹ in
ter ſe collata ꝛ bñ diſcuſſa inueniē
tur ad h ptiere q q̄tidie venit i cor
pore ſuo: qd̄ ē ecclia de quo aduētu
ſuo alibi dixit. Amō videbitis filiū
hoīs ſedētē a dextris ṽtutis dei et
venientē in nubib⁹ celi: exceptis lo
cis vbi ab eo ille aduentus vltim⁹
in ſeipo promittitur.

**¶ Et mittet angelos ſuos cū
tuba ꝛ voce magna: et ꝯgrega
būt electos ei⁹ a q̄ttuor vētis:
a ſummis celorum vſq ad ter
minos eorum.**

¶ Orige. Qꝛ de planctu mentionē
fecerat: q̄ ad hoc erit: vt ſponte con
tra ſe ſniaꝫ ꝓferant: ⁊ ſeipſos cōdē
nent: ne putēt ꝙ in iſto planctu ma
la eoꝝ terminent̄ ſubdit. Et mit.
ange. ſu. cū tu. ⁊ vo. magna. Remi.
Hec āt tuba nō reuera corꝑea eſt i
telligenda: ſed archangelica vox: q̄
adeo magna erit: vt ad clamorē il
liꝰ oēs mortui de terre puluere re
ſurgāt. Chry. Sonꝰ āt tube ꝑtinet
ad reſurrectionem: ad gaudiū: ad
repreſentandū ſtuporē q̄ tunc erit
ad dolorē illorum q̄ relinquentur: ⁊
in nubibꝰ nō rapient̄. Orige. Scri
ptū eſt aūt in nūeris: ꝙ ex q̄tuor vē
tis ꝯgregabūt ſacerdotes tubicinā
tes eos q̄ ſūt ex caſtris iſrl': ſm q̄rū
cōꝑationē de angelis xp̄i ꝯſter dr̄.
Et cōgregabūt electos eiꝰ a q̄tuor
vētis. Re. i. a q̄tuor climātibꝰ mūdi
.i. oriēte occidēte: aq̄lone: ⁊ auſtro.
Orige. Et ſimpliciores q̄dē opinā
tur eos tm̄ q̄ tunc inuenti fuerint i
corpore aggregandos: ſꝫ meliꝰ eſt
dicere cōgregandos nō ſolū ab an
gelis xp̄i eſſe oēs nō ſolum ab ad
uentu xp̄i: ⁊ vſq; ad cōſūmationem
vocatos atq; electos: ſꝫ ⁊ oēs q̄ a cō
ſtōne fuerint mundi: q̄ viderunt ſi
cut abraā xp̄i diē: ⁊ exultauerunt i
illam. Quoniā aūt nō tantū illos q̄
in corpore fuerint cōprehenſi dicit
congregandos chriſti electos: ſed
ēt illos qui de corporibꝰ ſūt egreſ
ſi: manifeſtat ſermo dicens ꝯgre
gatos electos: nō ſolū a q̄tuor ven
tis: ſꝫ etiā ſubdēs. A ſūmis celorꝫ
vſq; ad terminos eorū. Qꝛ nemini
ſuꝑ terrā exn̄ti arbitror cōuenire.
Uel celi ſunt ſcripture diuine: aut
auctores eorū in q̄bus habitat deꝰ.
Sūma aūt ſcripturarū ſūt initia il
larū: termini aūt ꝯſūmationes ea
rum. Congregāt̄ ergo ſcti a ſūmis
celorū. i. ab eis q̄ viuūt i initijs ſcri
pturarū vſq; ad eos qui viuūt i cō
ſūmationibꝰ earū. Congregabun
tur em̄ tuba ⁊ voce magna: vt q̄ au
dierint ⁊ aduerterint parēt ſe ad
viam perfectionis: que ducit ad fi
lium dei. Remi. Uel aliter. Ne for
te aliquis putaret ꝙ ſolummodo a
quatuor ꝑtibus mundi ⁊ nō a medi
terraneis regionibus ⁊ locis: ideo
addit. A ſummis celorū vſq; ad ter
minos eorum. Per ſummū em̄ celi
mediū orbis itelligit̄: qꝛ medio or
bis ſummū celi ꝑſidet. Per termi
nos aūt celorum: fines terre ſignifi
cat vbi longe diſtantibus circulis
celi: terre inſidere vident̄. Chry.
Quod aūt per āgelos dn̄s electos
vocat: ad electorum honorem perti
net: nā ⁊ paulus dicit ꝙ rapient̄ i
nubibus: qꝛ eos quidē q̄ reſurrexe
runt congregabunt angeli: congre
gatos autem recipient nubes.

Angelica tuba qualis futura.

Senſꝰ lr̄alis.

¶ Ab arbore āt fici diſcite pa
rabolā: cū iā ramus eius tener
fuerit ⁊ folia nata: ſcitis qꝛ pro
pe eſt eſtas. Ita ⁊ vos cū vide
ritis hec oīa: ſcitote: qꝛ ꝓpe eſt
in ianuis. Amen dico vobis: qꝛ
non preteribit gn̄atio hec do
nec oīa fiant. Celū ⁊ terra trāſi
bunt: verba autē mea non pre
teribunt.

¶ Chry. i om̄. Qꝛ dixerat ꝙ ſtatim
poſt tribulationē dierū illorū q̄ pre
dicta ſūt cōtigerēt: ipſi āt q̄rere po
terāt. Poſt q̄ntū tp̄s? ideo exponit exē
plū ponens de ficu dicēs. Ab ar. fi.
diſci. para. cū iā ra. eius te. fu. ⁊ fo.
na. ſci. qꝛ pro. eſt eſtas. Hiero. q. d.
Sicut qn̄ teneri fuerint i arbore fi
cus cauliculi: ⁊ gēma erumpit i flo
rem: corterq; folia parturit: intelli
gitis eſtatis aduentū: ⁊ fauonij ac
veris introitū. Ita cū oīa q̄ ſcripta
ſūt videritis: nolite putare iā adeſ
ſe cōſūmationē mūdi: ſꝫ q̄ſi ꝑuia et
ꝑcurſores quoſdā venire: vt oñdāt
ꝙ prope ſit ⁊ in ianuis. vñ ſequit̄.
Ita ⁊ vos cūꝫ vide. hec om. ſcito. qꝛ
ꝓpe eſt in ianuis. Chry. i om̄. Per
q̄d oñdit ꝙ nō multū erit tp̄is me
dium: ſꝫ ſtatim aduētus xp̄i occur
ret. Per hoc aūt ⁊ aliud q̄ddā ꝑnū
ciat. ſ. eſtatē ſpūalē ⁊ tranquillita
tē iuſtis poſt hyemē eſſe futuram:
peccatoribus āt ecōtrario hyemeꝫ

poſt eſtatem. Orige. Sicut enim ficus in tpe quidem hyemis vitalē virtutē hʒ in ſe abſconditā: poſtmodū aūt cum virtus ipſa vitalis pdire ceperit ad manifeſtationem preterreunte hyeme ⁊ ipſa valitudine eiꝰ ramus efficit̄ tener ⁊ folia pducit: ſic ⁊ mundus ⁊ vnuſquiſq; eoꝝ qui ſaluantur an̄ xp̄i aduentū q̄ſi i hyeme in ſe abſconſaʒ hn̄t vitalē virtutē: xp̄o aūt inſpirante fiunt teneri ⁊ nō duri cordis rami: ⁊ q̄ abſcōdita erāt in eis pgrediunt̄ i folia: ⁊ manifeſtos fructus oſñdūt: talibꝰ aūt ppe eſt eſtas: ⁊ aduēt' glie v̄bi dei Chry. in om̄. Propter hoc ēt iſtō poſuit: vt credere faciat hunc ſmonē oīno ita eē venturū. vbicūq; em̄ qō oīno euenturū ē dicit. naturales neceſſitates i exemplū īducit. Aug. ad eſichiū. Qō aūt de ſignis euangelicis ⁊ ppheticis q̄ fieri cerniīꝰ propinquū dn̄i aduentū ſperare debemus q̄s negat: quotidie quippe magis magiſq; fit primꝰ: ſʒ q̄nto īteruallo ppiquat: de h̄ dictū ē. Nō eſt veſtrū ſcire tpa vl' momenta. Uī q̄n dixit apl's. Nūc ppior ē nr̄a ſalꝰ q̄ cū credidimꝰ: ⁊ ecce tot anni trāſiert: nec tn̄ qō dixit falſū ē q̄nto magis nūc dicendū eſt ppinquare dn̄i aduentū quādo tantus factus eſt ad finē acceſſus. Hyla. Myſtice āt

Allegorica expoſitio.

ſynagoga ficus arbori cōparat̄: ramus igr̄ ficꝰ antixp̄s eē itelligit̄: diaboli filius: peccati portio: legis aſſertor: q̄ cū vireſcere cepit ⁊ frondeſcere: quadā peccatorū exultātiū viriditate: tūc proxima eſt eſtas. i. dies iudicij ſentiet̄. Remi. Uel cuʒ hec ficus rurſum germinabit. i. cū ſynagoga verbum ſctē predicationis accipiet: p̄dicātibus enoch ⁊ helia: intelligere debemus: q2 ppe eſt dies cōſūmationis. Augu. de q̄. euā. Uel p arboreʒ fici intellige genus humanū propter pruritū carnis. Cū iam ramus eiꝰ tener fuerit. i. cū filij holūi p fidem xp̄i ad ſpirituales fructus pfecerint: ⁊ in eis honor adoptionis filiorū dei emicuerit. Hyla. Ut aūt fides certa eēt futurorū ſubiūxit. Amen di. vo. q2 nō p̄te. ge. hec do. oīa fiant. Amē āt dicendo pfeſſionē v̄itatis adiūxit. Remi. Et ſimplices q̄dē ad deſtructionē hieruſalē referunt v̄ba ⁊ de illa gn̄atiōe eſtimāt dicta: q̄ paſſionē chriſti aſpexit: q nō eēt tranſitura pusq; fieret deſtructio ciuitatis illius. Neſcio aūt ſi verbū a verbo exponere poſſint ab eo q ait. Non relinq̄tur hic lapis ſup lapidē: vſq; ad illō qō ait. Prope ē i ianuis: forſitā em̄ in q̄buſdā potuerūt: i alijs autem non potuerūt oīno. Chry. in om̄. Hec g̃ oīa de fine hieroſolymoꝝ dicta ſūt ⁊ q̄ de pſeudo pp̄bis ⁊ pſeudo xp̄i: ⁊ alia aīa q̄ diximꝰ vſq; ad xp̄i aduētū futa. qō aūt dixit gn̄atio hec: nō d ea q̄ tūc erat dixit: ſed de ea q̄ eſt fidelium: cōſueuit eī ſcriptura gn̄ationem nō ſolū a tpe deſignare: ſed a loco cultu: ⁊ cōuerſatione: ſicut cū dr̄. Hec ē gn̄atio q̄rentiū dn̄m. Ex hoc aūt oſtendit q hieruſalē peribit: ⁊ amplior ps iudeorū deſtruet̄: gn̄ationē aūt fidelium nulla ſeparabit tētatio. Orige.

Gn̄atio ſpiritalis.

Gn̄atio tn̄ eccleſie tranſibit: aliq̄n tn̄ totū hoc ſeculū vt hereditet futurū: tn̄ donec h̄ oīa fiāt: nō trāſibit. cū aūt oīa hec fctā fuerint trāſibit nō ſolū terra: ſed ēt celū. vn̄ ſequit̄. Celum ⁊ terra. i. nō ſolum hoīes quoꝝ vita terrena ē: ⁊ ppterea terra dicūt̄ ēt illi quorū cōuerſatio ē i celis: ⁊ iō celū vocant̄: tranſibunt aūt ad futura: vt veniant ad meliora. Uerba aūt q̄ a ſaluatore ſunt dicta nō trāſibunt: q̄m q̄ ſua propria ſūt operantur: ⁊ ſemp opabuntur: pfecti aūt ⁊ q̄ non recipiunt vt iam meliores efficiant̄: tranſeuntes quod ſunt: ad illud qō non ſunt: ⁊ hoc eſt quod ſubditur. Uerba aūt mea nō pteribunt. Et forte quidē v̄ba moyſi ⁊ pphārū tranſierūt: q̄m q̄ pphetizabant̄ ab illis īpleta ſunt: verba aūt xp̄i ſemp ſunt plena ⁊ quotidie īplet̄: ⁊ adhuc ſūt īplēda ſctis. Aut forte neq; moyſi verba aut prophetarū dicere debemus impleta oīno proprie em̄ ⁊ illa v̄ba filij dei ſunt

⁊ ſemꝑ implent. Hiero. Uel hic per
ghationē oē. hoīum ſigñat genus:
aut ſpālr iudeoꝝ. Deinde magis
eos ad fidē pmiſſoꝝ īducit cū ſub-
dit. Celū ⁊ ter. trāſi. ꝟ. aūt mea nō
pteribūt. Ac ſi dicat facilius ē fixa
⁊ īmobilia deſtrui: ꝙ ſmonū meoꝝ
aliquid decidere. Hyla. Celū em̄ et
terra ex cōditiōe ſue creatiōis ni-
hil hñt in ſe neceſſitatis vt nō ſint:
verba autē chriſti ex eternitate de
ducta: id in ſe continent virtutis vt
maneant. Hiero. Celū aūt ⁊ terra
tranſibūt in mutatione: non aboli-
tione ſui: alioquin quō ſol obſcura
bitur ⁊ luna nō dabit lumen ſuum:
ſi celum in quo iſta ſunt terraꝗ nō
fuerint? Raba. Celū tñ quod trāſi
bit: non ſidereū ſed aereū intellige
re debem⁹: qđ ꝑus diluuio periit.
Chry. in om̄. Elemēta aūt mūdi in
mediū adducit: oſtendēs qm̄ ꝑcio-
ſior celo ⁊ terra eſt eccleſia. ſimul ēt
⁊ hinc cōditorē ſe hoīum oſtendit.

¶ De die āt illo ⁊ hora nemo
ſcit: neꝗ angeli celoꝝ niſi pr̄
ſolus. Sicut aūt in dieb⁹ noe:
ita erit aduentus filii hoīs. Si
cut em̄ erant in dieb⁹ ante di-
luuiū comedentes ⁊ bibētes:
nubentes ⁊ nuptui tradentes
vſꝗ ad eū diē quo intrauit noe
in archam: et nō cognouerunt
donec venit diluuiū: ⁊ tulit oēs
ita erit et aduentus filii hoīs.
Tunc duo erūt in agro: vnus
aſſumet: et vnus relinquetur.
Due molētes ī mola: vna aſſu
met: ⁊ vna relinqꝫ. Duo ī lecto
vno: vn⁹ aſſumet. ⁊ vn⁹ relinqꝫ

¶ Chry. in om̄. Cū dixiſſet dñs oīa
q̄ precedūt xp̄i aduētū ⁊ ad ipſas
ianuas narrationē duxiſſet: dic̄ta
cere voluit. vñ dicit. De die āt il. et
ho. ne. ſcit ne. an. ce. nī. ſo. pr̄. Hie-
ro. In quibuſdā aūt latinis codici
bus additū eſt. Neꝗ fili⁹: cū ī gre
cis ⁊ maxime. Adamātii ⁊ Pierii
exemplarib⁹ hoc non habeat aſcri
ptū: ſed q2 in nōnullis legit: diſſerē
dum videtur. Remi. Marcus etiā
euangeliſta nō ſolū dicit angelos
neſcire: ſꝫ ēt filiū Hiero. In q̄ gau-
dent Arrius ⁊ Eunomius. Dicūt
em̄. Nō pōt equalis eſſe: q̄ nouit ⁊ Inſultatio arrii
qui ignorat. Contra quos breuiter
iſta dicenda ſunt: cū oīa tpa fecerit
ieſus: hoc eſt ꝟbū dei: oīa em̄ ꝑ ipſ
facta ſunt ⁊ ſine ipſo factū ē nihil
In oībus aūt tpib⁹ cū dies iudicii
ſit qua ꝯſcīa pōt ei⁹ ignorare ptem
cuius totū nouerit? hoc q̄ꝗ dicēdū
eſt. Quid ē magis noticia prīs an
noticia iudicii: ſi maius nouit quō
ignorat quod minus eſt? Hyla. Nū
quid ēt de⁹ pr̄ cognitionē illi⁹ dei fi
lio denegauit: cum dictū ab eo ſit.
Oīa mihi tradita ſunt a prē meo:
ergo nō oīa ſūt tradita: ſi eſt aliqđ
qđ negat. Hiero. Igr̄ q2 ꝓbauim⁹
nō ignorare filiū diꝯſūmatiōis diē
cā reddēda ē cur ignorare dicat.
Poſt reſurrectionē q̄dē interrogat⁹
ab aplīs d̄ hac die māifeſti⁹ rñdit.
Nō ē vrm̄ ſcire tpa ⁊ momēta: q̄ pr̄
poſuit in ſua ptāte. In quo oñdit ꝙ
ipſe ſciat: ſꝫ nō expediat noſſe aplīs
vt ſemꝑ īcerti de aduētu iudicis ſic
quotidie viuant: q̄ſi die alia iudicā
di ſint. Aug. i. de tri. ꝙ ꝗ dicit. Ne-
ſcit: intelligēdū eſt neſcientes facit
.i. ꝙ non ita ſciebat: vt tūc diſcipu-
lis indicaret: ſicut dictū ē ad abra-
ham. Nunc cognoui qm̄ times deū
i. nūc feci vt cognoſceres: q2 ⁊ ipſe ſi
bi in illa tētatiōe īnotuit. Au. de ꝟ.
do. Qđ āt dixit patrē ſcire iō dixit
q2 in patre ⁊ filius ſcit: q̄d em̄ eſt in
die quod nō in ꝟbo factum ſit: per
qđ fact⁹ eſt dies? Aug. in li. lxxxiii.
queſtionū. Bene autē accipit quod
dictū eſt ſolum prēm ſcire ſecūdum
ꝑdictum modū ſciēdi: q2 facit filiuꝫ
ſcire ī filius aūt neſcire dicitur: q2
non facit homines ſcire. Orige. Ul'
aliter. Donec eccleſia q̄ eſt corpus
xp̄i: neſcit diē illum ⁊ horam: tam
diu nec ipſe filius dicitur diem illū
⁊ horam ſcire. Dicitur aūt ſcire ſm
propriam ſignificationem: ſicut eſt

in conſuetudine ſcripturarū. Apo=
ſtolis em̄ ſaluatorē dicit neſcientē
pctm̄: q: non peccauit: pparat autē
filius ſcientiam diei illius: ⁊ horā
coheredibus ſue pmiſſiōis: vt oēs
ſimul ſciant. i. re ipſa experiant in
illa hora ⁊ die q̄ pparauit deus dili
gētib⁹ ſe. Baſi. Legi quoq; i cuiuſ
dam libro filium hūc nō vnigenitū
ſed adoptiuum debere itelligi: nō
em̄ vnigenito filio angelos prepo=
ſuiſſet: ſic enim ait. Neq; angeli ce
lorū neq; filius. Aug. ad eſichium.
Sic ergo euāgeliū dicit. De die il=
la ⁊ hora nemo ſcit. Tu autē dicis
Ego aūt dico: neq; menſē: neq; an
num aduentus ipſius ſcire poſſe:
ita enim hoc vꝫ ſonare tanq̄ non
poſſit ſciri quo anno venturus ſit:
ſed poſſit ſciri qua hebdomada an
norū vel qua decade tanq̄ dici poſ
ſit atq; diffiniri. inter illos ſeptem
annos aut decem aut centum vel q̄
libet: ſeu maioris numeri ſeu mi=
noris: ſi autē hoc te non comprehen
diſſe pſumis: hoc ſentis quod ego.
Chry. in om̄. Ut aūt addiſcas q̄ nō
ignorātie ſue eſt q̄ d̄ die ⁊ hora iudi
cij tacet aliud ſignum inducit cum
ſubdit. Sicut aūt fuit in dieb⁹ noe
ita fiet aduētus filij hoīs. Hoc aūt
dixit oſtendens q̄ repente venit et
inopinate ⁊ pluribus laſciuiētib⁹:
hoc enim ⁊ Paulus dicit. Cum di=
xerint pax ⁊ ſecuritas: tunc repen=
tinus eis ſuperueniet interitus: vn̄ ⁊
hic ſubditur. Sicut enim erant in
diebus illis an̄ diluuium comeden
tes ⁊ bibentes. Raba. Non igitur
hic iuxta martionis ⁊ manichei er
rorem cōiugia vel alimenta dānan
tur: cum in his ſucceſſionis: in illis
nature ſint poſita ſubſidia: ſꝫ im
moderatus licitorū vſus arguitur.
Hiero. Queritur āt quō ſupra ſcri
ptum eſt. Surget gens contra gen
tem: ⁊ regnum contra regnū: ⁊ erūt
peſtilentie ⁊ fames ⁊ terremotus:
⁊ nunc ea futura memorentur que
pacis indicia ſunt: ſed eſtimandū
q̄ poſt pugnas ⁊c. q̄bus vaſtat ge
nus hūanum: breuis ſubſecutura

Martionis error eliditur.

pax ſit q̄ q̄eta oīa repromittit: vt fi
des credētiū ꝓprobet. Chry. i om̄.
vł laſciuia erit ⁊ pax his q̄ in ſenſi
bilr̄ diſpoſiti ſūt: ppt̄ hoc nō dixit
apl's. Cū fuerit pax: ſed cū dixerit:
pax ⁊ ſecuritas: inſenſibilitatē eo=
rū oſtendens: ſicut illoꝝ q̄ fuerunt
in diebus noe q̄m̄ mali laſciuiebāt
non aūt iuſti ſed in tribulatione et
triſtitia pertranſibant. Hinc aūt oñ=
dit quia cū antixp̄s venerit: indicē
tes voluptates aſſument apud eos
q̄ iniqui erūt: ⁊ de ppria deſpera=
būt ſalute: ⁊ iō exemplū ponit huic
rei cōueniens. Cū em̄ archa fabri=
caret: preiacebat q̄dem i medio fu
tura predicens mala. Mali aūt cre
dentes ac ſi nullum fuiſſet futurū
malū laſciuiebant: ⁊ q: futura apd̄
multos credūtur ex preteritis cre=
dibilia facit: q̄ pdicit. Deinde aliō
ſignum ponit per quod oſtendit: et
q̄ i opinabiliter dies ille veniet: ⁊ q̄
ipſe diem illum non ignorat dicēs.
Tūc duo erunt in agro. vnus aſſu.
et al. relinquet. Ex quibus verbis
oſtenditur q̄ aſſument: ⁊ relinquē
tur ⁊ ſerui ⁊ dñi. ⁊ qui in ocio ⁊ labo
re. Hyla. Uel duos i agro duos po
pulos fideliū ⁊ infideliū in ſeculo:
tanq̄ in vite huius opere dies dñi
deprehēdet: ſeparabunt tn̄ relicto
alio ⁊ alio aſſumpto: i quo fideliū
⁊ infideliū deſtructio docet. Dei el
ira i grauefcēte: ſancti i promptua
rio recōdent: perfidi vo ad celeſtis
ignis materiā relinquent: de molē
tib⁹ em̄ par rō ē. vn̄ ſeqt̄. Due erūt
mo. in mo. vna aſſu. ⁊ al. relin. Mo
la em̄ opus legis eſt: ſꝫ q: pars iu=
deorum vt per apl'os credidit: ita p
helyā eſt creditura iuſtificanda p
fidē: iō vna p eandē fidē boni ope
ris apprehendet: alia vero infru=
ctuoſa legis opere relinquet mo=
lens incaſſuꝫ: ⁊ nō factura celeſtis
cibi panē. Hie. Uł duo i agro pariter
inuēiet eūdē hn̄tes laborē: ⁊ q̄ſi parē
ſemētē: ſꝫ fruct⁹ laboris nō eque re
ſpicientes. In duab⁹ ēt q̄ parit mo
lūt vł ſynagogā intelligere d̄bem⁹
vel eccleſiam: q̄ ſimul molere vi=

Allegorica expoſitio.

deant in lege: ⁊ de eiſdē ſcriptiuris
ſanctis farinā terere preceptorum
dei vel ceteras hereſes que aut de
vtroq̄ teſtō aut altero vident mole
re farinā doctrinarū ſuarū. Sequi
tur. Duo in le. vnus aſſu. ⁊ vnus re
lin. Hyla. Duo aūt in lecto ſunt eā=
dem paſſionis dn̄ice requiē ꝑdican
tes: circa quā hereticorū ⁊ catholi=
corū eadē cōfeſſio eſt: ſ; q̄r vnitatem
diuinitatis p̄ris ⁊ filij catholicorū
fides ꝑdicabit: ⁊ hereticorum falſi=
tas impugnabit fidem cōfeſſionis
vtriuſq̄ diuini arbitrij iudicium
comp: obſbit: vnū aſſumēdo ⁊ aliū
relinquēdo. Remi. Vel his verbis
tres ordines eccleſie demonſtrant:
p duos in agro ordo predicatorū q̄=
bus cōmiſſus eſt ager eccleſie: per
duos in mola ordo cōiugatorū q̄ dū
p diuerſas curas nūc ad hec: nunc
ad illa flectunt: quaſi molas in cir=
cuitu trahunt: p duos in lecto ordo
ꝯtinentiū: quorū requies nole lecti
deſignat. In his aūt ordinibꝰ ſunt
boni ⁊ mali: iuſti ⁊ iniuſti: ⁊ iō ex eis
q̄dā relinquent: ⁊ q̄dam aſſument.
Orige. Vel aliter. Corpus quidem
quaſi infirmū in lecto eſt carnaliū:
paſſionū aīa autem molit in graui
mola mundi. vel corporis ſenſus in
agro mūdi operantur.

¶ Vigilate ergo: q̄r neſcitis q̄
hora dn̄s veſter venturus ſit:
Illud aūt ſcitote: q̄m ſi ſciret
paterfamilias qua hora fur vē
turus eēt: vigilaret vtiq̄: ⁊ non
fineret ꝑfodi domū ſuā. Ideo=
q̄ ⁊ vos eſtote parati: q̄r neſci=
tis qua hora filiꝰ hominis ven
turus eſt.

¶ Hyla. Perſpicue oñdit dn̄s q̄r ſu=
pra dixit. De die aūt illa nemo no=
uit niſi p̄r ſolus: q̄r. ſ. non expedie=
bat aplis ſcire: vt pendule expecta
tiōis incerti: ſemꝑ credāt eū eē ven=
turū: quē ignorāt q̄n venturus ſit: ⁊
iō q̄ſi ex ſuꝑioribus concludens di=
cit. Vigila. ergo: q̄r neſci. q̄ ho. do.
ve. ven. ſit. Et non dixit. Quia ne=
ſcimus ſed neſcitis. ſ. vt oſtendat
ſe diem iudicij non ignorare. Chry.
in om. Vult aūt eos ſemꝑ in ſollici= Vigilia
tudine eſſe: ꝓpter h̄ dicit. Vigilate. ſpirita=
Gre. go. Vigilat q̄ ad aſpectū veri lu lis.
minis oculos apertos tz. Vigilat: qui
ſeruat operando q̄d credit: vigilat q̄
a ſe torporis ⁊ negligētie tenebras
repellit. Orige. Dicit aūt q̄ ſimpli=
cior eſt: q̄m de ſcd̄o aduentu in quo
vēturus fuerat: hūc dicebat ſermo
nem: alius aūt q̄ itelligibilē ⁊ futu=
rum in ſenſu diſcipulorū vbi dice=
bat aduentū: q̄r nōdū erat in ſenſu
eorū: quēadmodum erat futurus.
Augu. ad eſichiū. Nō ſolū aūt illis
dixit vigilate q̄bꝰ tūc audiētibꝰ lo=
quebat: ſ; ēt illis q̄ fuerunt poſt il=
los annos: ⁊ ad noſipſos: ⁊ q̄ erunt
poſt nos vſq̄ ad nouiſſimū eiꝰ ad=
uentū: q̄r ad oēs ꝑtinet quodāmō:
tūc. n. vnicuiq̄ veniet dies ille: cum
venerit eiꝰ dies vt talis hic exeat:
q̄lis iudicandus eſt illa die: ac per
hoc vigilare dz oīs xp̄ianus: ne im=
paratū eū iueniat dn̄i aduentꝰ. Im
paratū. n. inueniet ille dies: quē im
paratū iuenerit ſue vite vltia dies.
Orige. Vani aūt ſunt oēs ſiue q̄ cō=
ſūmationē mūdi ſcire ſe ꝓfitent q̄n
erit: ſiue q̄ vite ꝓprie finem ſcire ſe
gloriant quē nemo cognoſcere pōt
niſi ſpū ſcō illuminatus. Hiero. Pre
miſſo autē p̄riſfamilias exēplo cur
reticeat ꝯſummatiōis diē: manife=
ſtius docet cū ſubdit. Illud aūt ſci.
q̄m ſi ſci. pffa. q̄ ho. fur vē. eſ. vigi.
vti. ⁊ nō ſine. ꝑfo. do. ſuam. Orige. Tropo=
Paterfamiliās domꝰ eſt ſenſus ho logia.
mis: domus aūt eius eſt anima: fur
aūt diabolus. Eſt aūt oīs ſermo ꝯ=
rius q̄ nō p naturalē introitū itrat
ad animā negligētis: ſ; q̄ſi q̄ fode=
rit domū: primū deſtruēs q̄dā natu
ralis edificia aīe. i. naturales intel
lectus: ⁊ p ipſam dirutionē ingreſ=
ſus ſpoliat aīam. Aliquotiēs inue=
nit q̄s furē in ipſa perfoſſione: ⁊ cō
prehendens eū ꝑcuſſorē ſermonem
imittens iterficit ipſum. Nō aūt in
die fur venit: q̄n illuminata eſt a ſo
le iuſtitie aīa hoīs ſtudioſi: ſ; in no

cte.i.in tpe adhuc malitie pmanen
tis:in qua cū fuerit aliqs poſſibile
eſt ꝛ ſi nō habuerit virtutē ſolis:ꝙ
tñ illuſtret ex aliquo ſplēdore xbi:
qđ eſt lucerna:adhuc qdē manens
in malitia:ſꝫ tñ habēs ꝓpoſitū me=
lioꝝ ꝛ vigilantiū ne pfodiatur hoc
eius ꝓpoſitū: vel in tpe tentationū
vel in quarūcūqꝫ calamitatū marie
fur ſolet venire: volēs pfodere ani
me domū. Grego. Uel neſciēte prē=
familias fur domū pfodit:qꝛ duꝫ a
ſui cuſtodia ſpūs dormierit:impro=
uiſa mors veniens carnis nře habi
taculū irrūpit:ꝛ eū quē dñꝫ domus
dormiētē inuenerit necat: qꝛ dū ven
tura dāna ſpiritus minime ꝓuidet:
hūc mors ad ſuppliciū neſciētēꝫ ra=
pit:furi autē reſiſteret ſi vigilaret:
qꝛ aduentuꝫ iudicis q̄ occulte aias
rapit ꝓcauēs ei penitendo occurre
ret:ne īpenitēs piret. Horā xo vlti=
mam iccirco dñs voluit eſſe incogni
taꝫ:vt ſemp poſſit eē ſuſpecta:vt dū
illā ꝓuidere minime poſſumus: ad
illā ſine īterniſſione ꝑparemur:ꝓ
pter qđ ſequitur. Ideoqꝫ eſto. para.
qꝛ ne.q̄ ho.fili.ho.ven.eſt.Chry.in
om̄.Hinc vr̄ ꝯfundere eos q̄ nō tm̄
ſtudiuꝫ faciūt aie ſue:q̄tum ſtudēt
circa pecunias qui furē expectant.

¶ Quiſputas eſt fidelis ſeru⁹ ꝛ prudēs:quē cōſtituit dñs ſu=pra familiā ſuaꝫ:vt det illis ci=bum in tpe? Beatus ille ſeru⁹ quē vt venerit dñs eius inuene=rit ſic facientē. Amen dico vo=bis qm̄ ſuper oīa bona ſua cō=ſtituet eum. Si aūt dixerit ma=lus ſeru⁹ ille in corde ſuo. Mo=raꝫ facit dñs meus venire:ꝛ ce=perit percutere cōſeruos ſuos: mādūcet aūt ꝛ bibat cū ebrio=ſis:vēiet dñs ſerui illius in die qua non ſperat: ꝛ hora q̄ igno=rat:ꝛ diuidet eū:ptēqꝫ eius po=net cū hypocritis:illic erit flet⁹ ꝛ ſtridor dentium.

¶ Hyla. Quāuis dñs ſupra in com
muni nos ad indefenſam vigilātie
curā fuerit adhortat⁹:ſpālē tamen
ppl'i pricipib⁹.i.epīs in expectatio
ne aduētuqꝫ ſuo ſollicitudinē man=
dat. Hunc.n.ſeruū fidelē atqꝫ pru=
dentē ꝑpoſitū familie ſignificat:cō
moda atqꝫ vtilitates ppl'i ſibi com=
miſſi curāteꝫ: vñ dicit. Quiſputas
eſt fide.ſer.ꝛ pru.quem cōſti.do.ſu.
fa.ſuā:vt det illis ci.in tpe.Chry.in
om̄.Qđ aūt dicit. Quiſputas: nō ē
ignorātis:īuenit̄.n.ꝛ pr̄ iterrogan=
do loquens vt cū dicit. Adā vbi es?
Remi. Nec.n.ſignat hec īterroga=
tio īpoſſibilitatē pficiende virtutis
ſꝫ difficultatē. Glo. Rarus.n. eſt fi=
delis ſeru⁹ dño ꝓpter dñm ſeruiēs
oues xpi nō ad lucrum: ſꝫ ꝑ amore
xpi paſcēs:prudēs qui ſubditoꝝ ca
pacitatē vitā ꝛ mores diſcutiat:quē
ꝯſtituat dñs:qui.ſ.ſit vocat⁹ a deo
ꝛ nō ſe iniecerit. Chry.in om̄. Duo
aūt expetit ab hmōi ſeruo.ſ.prudē
tiā:ꝛ fidē:fidelē em̄ eū dicit: qm̄ ni=
hil qđ dñi ſui eſt:ſibi propriū fecit:
nihil ēt de reb⁹ ſui dñi vane ꝛ inani
ter cōſumpſit. Prudētē aūt eum vo
cat:qm̄ cognouit id ad qđ opꝫ diſpē
ſare q̄ data ſunt. Orige. Uel qui in
fide proficit:ꝛ ſi nōdum in ea perfe
ctus eſt cōit̄ fidelis vocat̄:ꝛ qui na=
turalē hꝫ mentis velocitatē:dr̄ pru=
dens. Siquis aūt cōſideret:īueniet
fideles multos ꝛ ſtudiū fidei exer=
centes:nō aūt ꝛ prudētes:qm̄ q̄ ſtul
ta ſunt mūdi elegit deus. Et iteruꝫ
videbit alios veloces qdē eē ꝛ pru=
dentes:modice autē fidei. Conue=
nire aūt in vnū fidelē atqꝫ prudētē: Quis ſeruus fidelis.
rariſſimū eſt. Ut aūt in tpe det cibū
neceſſariā hꝫ quis prudētiā: vt aūt
nō adimat cibos indigentiū: opus
eſt fides:qm̄ ꝛ ſm̄ ſimplicē intelle=
ctū op⁹ habemus:vt fideles ſimus
ad diſpēſandum eccl'ie redditus:ꝛ
nō deuoremus q̄ ſunt viduarum:vt
memores ſimus pauperū:ꝛ ne occa
ſionē accipiētes ex eo qđ ſcriptū eſt.
Dñs ꝯſtituit his qui euāgeliū pre=
dicāt de euāgelio viuere: amplius
q̄ramus q̄ cibū ſimplicē ꝛ neceſſa=

ria veſtimēta:⁊ vt nec amplꝰ teneamus nobis ꝙ̄ his qui neceſſitatem patiunꝶ. Prudētes aūt vt prudēter intelligamus indigentiū cāſ: ꝓpꝶ q̄s ſunt indigentes: ⁊ vniuſcuiuſꝗ dignitatē: q̄uo educatꝰ eſt: ⁊ q̄ntū neceſſariū hꝫ. Multa.n. ſapientia opꝰ eſt ei q̄ bñ vult diſpēſare eccleſiaſticos redditꝰ. Sit ēt fidelis ſeruus ⁊ prudēs vt nō effundat rōnabilem ⁊ ſpūalē cibū q̄bꝰ nō oꝫ: volēs oſtēdere ſe eē prudētē illis.ſ. q̄ magis neceſſariū hñt v̄bū ꝙ mores eoꝝ edificet: ⁊ vitā cōponat: ꝙ̄ ꝙ illum lat ſciē ne lucē: aut vt ne eis qui pñt acutius audire: pigeat exponere altiora: ne exponētes vilia cōtēnanꝶ ab his q̄ naturalr̄ ſunt ingenioſi: aut ꝑ exercitationē ſecularis ſapientie acuti. Chry. in om̄. Adaptaꝶ etiam ⁊ ad principes ſeculares hec parabola: vnūquēꝗ eñ his q̄ hꝫ ad cōem vtilitatē vti opꝫ: nō ad nocumentū ꝯſeruoꝝ neꝗ ad ꝑditionē ſuiipſius ſiue hꝫ ſapientiā ſiue principatū ſiue aliud q̄dcūꝗ. Raba. Dñs autē xp̄s eſt: familia aūt ſupra quā cōſtituit: eſt eccleſia catholica. Difficile eſt ergo inuenire in vno ⁊ vt prudēs ſit ⁊ fidelis: nō aūt īpoſſibile: nec eñ beatificaret eū q̄ nō pōt eſſe cū ſubdit. Beatꝰ ille ſeruꝰ quē cū venerit dñs ieſus inuenerit ſic faciētē. Hyla. idē ē ꝑcepto dñi ſui obediētē: vt doctrine opportunitate v̄bū ⁊ vite in eternitatē cibū alēde familie diſpēſet. Remi. Notādū aūt ꝙ ſicut magna diſtantia eſt meritoꝝ inter bonos ꝑdicatores ⁊ bonos auditores: ita magna diſtantia eſt ꝑmioꝝ. Bonos eñ auditores ſi vigilātes inuenerit: faciet diſcūbere: vt lucas dič. Bonos aūt ꝑdicatores ſup oīa bona ſua cōſtituet. Vñ ſequiꝶ. Amen dico vobis q̄m ſup oīa bona ſua cōſtituet eū. Orige. vt.ſ. cōregnet cū xp̄o: cui oīa ſua tradidit pr̄: ſicut boni patris filꝰ ſup oēm pr̄is ſubſtātiā cōſtitutus: participat hmōi dignitatē ⁊ gloriā fidelibꝰ: ⁊ prudentibus diſpēſatoribꝰ ſuis: vt ſint ⁊ ipſi ſup oēm creaturā. Raba. Nō vt ſoli ſꝫ vt pre ceteris eterna ꝑmia habeant: tū ꝑ ſua vita: tum ꝑ gregis cuſtodia. Hyla. Vel ſuper oīa bona cōſtitueꝶ.i. in dei glīa collocabitur: q̄ꝛ nihil eſt vltra q̄d melꝰ ſit. Chry. Deinde non ſolū ab honore q̄ iminet bonis: ſꝫ a pena quā minaꝶ malis erudit auditorē cum ſubdit. Si aūt dixe. ma. ſe. ille in cor. ſuo: moram fa. do. me. veni. ⁊ cepe. percutere. Aug. ad eſichiū. Ex moribꝰ huius ſerui apparet almꝰ eiꝰ: q̄s mores lꝫ breuiter magiſter bonꝰ curauit exprimere.i. ſupbiā cū dicit. Et ceperit ꝑcu. ꝯſer. ſuos: atꝗ luxuriā cū dicit. Māducet aūt ⁊ bi. cū ebrioſ. ne q̄d dicebat. Morā facit dñs meꝰ: deſiderio ſui dñi dicere crederetur. Q̄uo.n. ardebat ille qui dixit. Sitiuit aīa mea ad deū viuū q̄ñ veniā. Dicēdo.n. q̄ñ veniā. moras ſe ꝑpeti moleſte ferebat: q̄ꝛ ēt q̄d tpe accelerāꝶ: deſiderio tardum vr̄. Orige.

Peccat aūt in deū q̄cūꝗ ep̄s q̄ nō q̄ſi ꝯſeruꝰ miniſtrat: ſꝫ q̄ſi dñs: ⁊ frequēter vt amarus dñs ꝑ vim dñaꝶ: ⁊ nō eſuriētes ſuſcipit: ſꝫ epulaꝶ cū ebrioſis ⁊ ſemꝑ ſomniat ꝙ poſt multum tp̄is venturus eſt dñs. Raba. Typice ēt pōt intelligi cōſeruos ꝑcutere ꝯſciētias infirmorum: verbo vel exēplo vitiare. Hiero. Q̄d autē dicit. Veniet dñs ſer. il. in die q̄ non ſperat ⁊ ho. q̄ igno. Ad hoc dicit: vt ſciat q̄ñ nō putaꝶ dñs tūc eū eē venturum: ⁊ vigileātie ac ſollicitudinis diſpēſatores admonet. Porro ꝙ dicit. Diuidet eū: nō eſt itelligēdū ꝙ gladio eū diſſecet: ſꝫ a ſcōꝝ ꝯſortio eū ſeparet. Ori. Vel diuidet eū: q̄ñ ſpūs eius.i. ſpirituale donū reuerteꝶ ad deū q̄ dedit eū. Aīa aūt cum corpore ſuo vadet in gehēnā. Iuſtꝰ aūt nō diuidiꝶ: ſꝫ aīa eiꝰ vadit cum ſpiritu.i. ſpūali dono ad regna celeſtia. Qui autē diuidunꝶ: nō habent poſtmodū in ſe partem ſpiritualis doni q̄ erat a deo: ſed relinqueꝶ pars q̄ eſt ipſorum.i. aīa q̄ cū corpore puniēꝶ: vñ ſequiꝶ. Et partē eius ponet cum hypocritis. Hiero. Cū his vꝫ qui erant in agro. ⁊ qui molebant ⁊

Tropologia.

ꝛ nihilominus derelicti ſunt. Sepe
n. dicimus hypocritam aliud eſſe ꝛ
aliud oſtendere: ſicut ꝛ in agro ꝛ in
mola idē facere videbanť: ſʒ exitus
diuerſe voluptatꝭ apparuit. Raba.
Uel cum hypocritis ſuſcipit partes
ſuam. ſ. duplicem gehēne penaʒ. i.
ignis ꝛ frigoris: vñ ſequiť. Ibi erit
fletus ꝛ ſtridor dentiū: ad igneʒ. n.
ꝑtinet flet⁹ oculorū. ad frigus ſtri-
dor dētiū. Orige. Uel flet⁹ erit eis ꝙ
male in hoc mūdo ridētes fuerūt: ꝛ
his ꝙ regeuerūt irrōnabiliter erit
dentiū ſtridor. nolentes eñ dolores
materialiter ſufferre: compulſi tor-
mentis dentib⁹ ſtrident illi. ſ. ꝙ mā-
ducauerūt acerbitateʒ malitie. Ex
his aūt cognoſcere eſt: qm̄ nō ſoluʒ
qui fideles ſunt ꝛ prudētes: ꝯſtituit
dñs ſup familiā ſuā: ſʒ ēt malos: ꝛ
ꝙ non ſoluat eos: de hoc ꝙ cōſtituti
ſunt a dño ſuper familiā eius: ſed
vt dent in tꝑe cibos: ꝛ vt abſtineant
a ſpeculatiōibus ꝛ cōmeſſationib⁹.
Augu. ad eſichium. Hoc aūt ſeruo
malo remoto ꝙ procuidubio dñi ſui
odit aduentū: cōſtituamus añ ocu-
los tres ſeruos bonos aduentū dñi
ſui deſiderantes. Si vnus eorū ci-
tius: alter tardius dñm ſuū diciť eē
venturū: tertius de hac re ſuā igno-
rantiā ꝯfiteť: videmus tñ qꝛ magis
euangelio cōſonet: vñ dicat. Uigile-
mus ꝛ orem⁹: qꝛ citi⁹ vēturus ē dñs.
Alter dicit. Uigilem⁹ qꝛ breuis ꝛ in-
certa eſt vita iſta: ꝗuis tardi⁹ vētu-
rus dñs. Terti⁹ dicit vigilemus: qꝛ
breuis ꝛ incerta eſt iſta vita. ꝛ neſci-
mus tꝑs qñ vēturus eſt dñs. Quid
aūt aliud ħ dicit ꝙ ꝙ cū audimus
euāgeliū dicere. Uigilate qꝛ neſcitꝭ
ꝙ hora vēturus ſit dñs: oēs ꝗdē pre
deſiderio regni dei hoc volunt eſſe
verū qꝺ putat ꝑmus: deīde ſi factū
fuerit gaudebit cū illo ſecūdus ꝛ ter-
ti⁹: ſi aūt factū nō fuerit: metuēduʒ
eſt ne īter ipſas moras ꝑturbenť ꝙ
crediderāt qꝺ dixerat ꝑmus ꝛ inci-
piāt dñi aduentū nō tardū putare
ſʒ nullū. Qui āt credit qꝺ dicit ſecū-
dus: tardi⁹ dñʒ eē vēturū: ſi falſum
fuerit nulli turbabunť in fide: ſʒ in-

Caſus pulcher

opinato gaudio ꝑfruenť. Qui aūt
quid horum verū ſit ignorare ſe cō-
fiteť illud optat. hoc tolerat: in nul-
lo eorū errat: qꝛ nil eorūʒ aut affir-
mat: aut negat. Cap. xxv.

Tunc ſimile erit re-
gnum celorū decē
virginibus: ꝙ acci-
piētes lampades
ſuas exierunt ob-
uiam ſpōſo ꝛ ſpōſe. Quiꝗ aūt
ex eis erāt fatue: ꝛ ꝗnꝗ prudē-
tes. Sed quiꝗ fatue acceptis
lāpadibus nō ſumpſerūt oleuʒ
ſecū. Prudētes vero acceperunt
oleū in vaſis ſuis cū lāpadib⁹.
Morā aūt faciēte ſponſo dor-
mitauerūt oēs ꝛ dormierunt.
Media autē nocte clamor fa-
ctus eſt: ecce ſpōſus venit: exi-
te obuiam ei. Tūc ſurrexerunt
oēs virgines ille: ꝛ ornauerūt
lāpades ſuas. Fatue aūt ſapiē-
tibus dixerunt. Date nobis de
oleo veſtro: qꝛ lāpades noſtre
extinguūtur. Rñderūt prudē-
tes dicentes. Ne forte nō ſuffi-
ciat nobis ꝛ vobis: ite poti⁹ ad
vēdētes ꝛ emite vobis. Dū aūt
irent emere venit ſponſus: et ꝙ
parate erāt intrauerunt cum eo
ad nuptias: ꝛ clauſa eſt ianua.
Nouiſſime vero veniūt et reliꝗ
virgines dicentes. Dñe domi-
ne: aperi nobis. At ille rñdens
ait. Amen dico vobis neſcio
vos. Uigilate itaꝗ: qꝛ neſcitis
diem neꝗ horam.

¶ Chry. In ſuperiori parabola do-
minus penam oſtendit eius qui ꝑ-
cutiebat: ꝛ inebriebatur: ꝛ bona do-
mini ſui diſpergebat. In hac autē
parabola punitionem inducit etiā
ei qui vtilitatem nō affert: neꝗ co-
pioſe hec quibus indiget ſibi ꝑpa-

rat:habebāt enī fatue ꝟgines oleū
ſed nō copioſe .vnde dr̄. Tūc ſi. erit
re.ce.x.vir.Ryla. Jō āt dicit. Tunc
q: de magno die dn̄i de q̄ ſupra age
bat̄ oīs hic ſermo ē. Chry. Regnuꝫ
autem celoꝝ p̄ſentis tp̄is eccleſia
dr̄ ſicut et ibi. Mitet filius hoīs an
gelos ſuos:et colligēt de regno ei⁹
oīa ſcandala. Hier. Similitudinē aūt
x. ꝟginū fatuaꝝ atq̄ prudētiū q̄dā
ſimpliciter īterpretātur ī virginib⁹
Allegorica expoſitio. quarum alie iuxta apoſtolū ꝛ corpo
re et mēte ſūt virgines:alie virgini
tatē tm̄ corpoꝝ reſeruantes:vel ce
tera opa nō habēt:vel parētū cuſto
dia reſeruante:nihilominus corde
nupſerunt. Sed mihi vr̄ ex ſuperio
rib⁹ ali⁹ ēē ſenſus q̄ dr̄. Et nō ad ꝟ
ginalia corpora ſꝫ ad omne hoīum
genus hanc ꝯparationē pertinere.
Grego. in om̄. Jn q̄nq̄ .n. corp̄is ſen
ſibus vnuſq̄ſq̄ ſubſiſtit geminat⁹:
geminat⁹ autē quinarius denariuꝫ
perficit. Et q: ex vtroq̄ ſexu fideliū
multitudo colligitur:ſācta eccleſia.
x. virginibus ſilis denūciatur : vbi
mali cū bonis:reprobi cum electis
admixti ſunt:recte ſile virginibus
prudētib⁹ et fatuis perhibet̄. Chry.
in om̄. Jdeo aūt ponit parabolam
hanc in virginū perſona:vt oſtēdat
quod licet virginitas magnū q̄d ſit
tn̄ ſi ab opib⁹ miſericordie ſit deſer
ta:cū adulteris foras eījciet̄. Ori
ge. Uel ſenſus oīm q̄ receperūt ver
bum dei virgines ſunt. Tale enim
eſt verbum dei vt de ſua munditia
accōmodet oīb⁹ qui per ſuā doctri
Expoſitio tropologica. nam receſſerunt ab idoloꝝ cultura
acceſſerūt autē per xp̄ꝫ ad dei cultu
rā vnde ſequit̄. Que acci.lā. ſuas
exierunt ob. ſpō. ꝛ ſponſe. Accipiūt.
n. lāpades ſuas.i. organa ſua na
turalia et egrediuntur de mundo ꝛ
de erroꝛib⁹:et veniunt obuiam ſal
uatori qui ſemper paratus eſt ve
nire:vt igrediatur ſimul cū dignis
ad beatam ſponſā eccleſiaꝫ. Ryla.
Uel ſponſus atq̄ ſponſa dominus
noſter eſt in corpore deus nāq̄ ſpiri
tui caro ſpōſa eſt:lampades autē
quas acceperunt animarū ſplēdē

tium lumē ē que ſacramēto baptiſ
mi ſplenduerunt. Augu. de verbis
domini. Uel lampades q̄ manib⁹ ge
ſtantur opera ſunt:dictuꝫ ē.n. Lu
ceāt opera veſtra corā hominibus.
Gre. Qui autē recte credūt:et iuſte
viuunt aſſimilātur quinq̄ pruden
tibus:qui autē ꝯfitentur quidem
fidem ieſu:nō aūt preparant ſe bo
nis operib⁹ ad ſalutē reliquis q̄nq̄
virginibus fatuis:vnde ſubditur.
Quinq̄ autē ex eis erāt fatue et q̄n
q̄ prudentes. Hiero. Sūt enī quinq̄
ſenſus qui feſtināt ad celeſtia et ſu
perna deſiderāt. De viſu autē et au Senſus quinq̄ ſpirituales.
ditu ꝛ tactu ſpecialiter dictum eſt.
Q̄d vidim⁹ quod audiuim⁹ quod
oculis noſtris pſpeximus et man⁹
nr̄e palpauerunt. De guſtu. Guſta
te ꝛ videte q̄m ſuauis ē domin⁹. De
adoratu. Jn odore vnguētoꝝ tuoꝝ
currimus. Alij āt ſunt quinq̄ ſenſus
terrenis fecibus inhiātes. Augu.
de ver. do. Uel per quinq̄ virgines
ſignificat̄ q̄nq̄ ptita ꝯtinētia a car
nis illecebris:continend⁹ ē enī ani
mi appetitus a voluptate oculorum
aurium:olfaciendi :guſtandi ꝛ tā
gendi. Sed q: iſta ꝯtinētia ptim co
ram deo fit vt illi placeat ī interiori
gaudio conſcīe ptim corā homīb⁹
tm̄ vt gloria hūana capiat̄ q̄nq̄ di
cūtur ſapiētes ꝛ quinq̄ ſtulte: vtreq̄
tn̄ virgines:q: vtraq̄ cōtinentia ē:
q̄uis diuerſo fomite gaudeat. Ori
ge. Sicut aūt ſequuntur ſeipſas i
uicē ꝟtutes:et q̄ vnā habuerit oēs
habeat ſic et ſenſus oēs alterutruꝫ
ſe ſubſequuntur propterea neceſſe
eſt:vt aut oēs q̄nq̄ ſenſus ſint pru
dentes:aut oēs fatui. Ryla. Uel ab
ſolute in quinq̄ prudētibus et quinq̄
fatuis fidelium atq̄ infidelium eſt
conſtituta diuiſio. Grego. Notāduꝫ
vero eſt q̄ omnes lampades habēt
ſed non omnes oleum habent. Se
quitur enī. Sed quinq̄ fatue acce.
lampa. non ſumpſe . oleum ſecum.
Prudentes vero acce. oleum in va.
ſuis cum lampadibus. Ryla. Oleū
boni operis fructus eſt: vaſa hu
mana ſunt corpora intra quoꝝ vi

ſcera theſaurus bone conſcie recō=
dendus eſt. Hiero. Oleū ergo ha=
bent virgines q̄ iuxta fidem operi
bus adornantur: non habent oleū
que videntur ſimili quidem fide cō
fiteri: ſed virtutū opera negligūt.
Augu. de ver. do. Uel per oleū ipaꝫ
letitiā ſignificari arbitror: ſm illud
Unxit te deus tuus oleo exultatio=
nis. Qui ergo nō ꝓpterea gaudet:
qꝛ deo intrinſecus placet: nō habet
oleū ſecū: gaudiū. n. nō hn̄t dū cōti=
nenter viuunt: niſi in laudibus ho
minū. Prudentes āt acce. oleū cum
lampadibus. i. letitiā bonorū ope
rum. In vaſis ſuis. i. in corde atqꝫ
cōſcia poſuerūt: ſicut ⁊ apoſtolꝰ mo
net. Probet inqt ſeipſuꝫ hō et tunc
gloriam habebit in ſeipſo et nō al=
tero. Chry. in om. Uel oleū hic vo=
cat charitatē ⁊ elemoſynā: et qdcūqꝫ
circa indigentes auxilium. Lāpa
des autē vocat v̄ginitatis charisma
propter hoc et ſtultas eas vocat:
quoniā maiorē ſuſtinētes laborē ꝓ
Lampades qd myſtice ſignent. pter minorem omnia ꝑdiderūt: ma
iori. n. labore vincit carnis cupido
q̄ pecuniarū. Orige. Uel oleū ē ver
bū doctrine quo vaſa ſa animarū i
plentur. Nihil. n. ſic confortat ſicut
cut moralis ſermo: qui oleū luminis
appellat. Prudentes ergo acceperūt
hmōi oleū qd ſatis ſit eis etiā tar=
dente exitu et morāte verbo venire
ad cōſummationē eorū. Fatue aūt
acceperunt lāpades: in primis qui=
dem accenſas: ſed tantum oleū non
acceperunt vt eis ſufficeret vſqꝫ ad
finem: negligentes circa ſuſceptio=
neꝫ doctrine que confortat fidem: ⁊
bonorum actuum lumen illuminat
vnde ſequitur. Moram autem fa.
ſpon. dor. omnes: et domierunt. Au
gu. de ver. do. Ex vtroqꝫ enim gene
nere hominum moriuntur hoc inter
uallo temporis: donec ſub aduentu
domini fiat reſurrectio mortuorū.
Grego. Dormire. et enīꝫ mori ē. Añ
ſomnuꝫ vero dormitare ē ante mor
tem a ſalute langueſcere: quia per
pondus egritudinis peruenitur ad
ſōnū mortis. Hiero. Uel dormitaue=
runt. i. mortue ſunt. Cōſeqnter aūt
dr̄. Dormierūt: qꝛ poſtea ſuſcitāde
ſunt. Per hoc aūt q̄ dicit. Morā aūt
faci. ſpō. oſtēdit q̄ nō parū tpis in=
ter priorē ⁊ ſcōm dn̄i aduētū ꝑtergre
dit. Orige. Uel ſpōſo tardāte ⁊ nō
cito veniēte verbo ad ꝯſummatio=
nē vite patiunt aliquid ſenſus dor=
mitantes: ⁊ qſi in nocte mundi agē
tes: ⁊ dormierūt: vt puta remiſſius
agētes a ſenſu illo vitali: nō tamen
lampades ꝑdiderūt: neqꝫ diſpaue=
runt de ꝯſeruatione olei ille prudē
tes: vnde ſequitur. Media autem
nocte clamor factꝰ eſt ecce ſpon. ve=
nit exite obuiā ei. Hie. Traditio iu
deorū eſt xp̄m media nocte venturū
in ſimilitudine egypti qn̄ paſcha cele
bratū eſt ⁊ exterminator venit: ⁊ dn̄s
ſuper tabernacula trāſiit: ⁊ ſangui
ne agni poſtes noſtrarū frōtiū cōſe
crate ſūt vn̄ reor: ⁊ traditionē apoſto
licā permāſiſſe: vt die vigiliarū pa
ſche añ noctis dimidium ppl'm di=
mittere nō liceat expectātes xp̄i ad
uentū: poſtq̄ illud tps trāſierit ſe=
curitate p̄ſumpta feſtū cuncti agāt
diem. vn̄ pſalmiſta dicebat. Media Medie noctis interpretatio.
nocte ſurgebā ad cōfitēdū tibi. Au=
gu. de v̄. do. Uel media nocte. i. nul
lo ſciēte aut ſperāte. Hiero. Subi=
to ẽ qſi intēpeſta nocte: ⁊ ſecuris oī
bus: qn̄ grauiſſimus ſopor eſt ꝑ an
gelorū clamorē ⁊ tubas p̄cedētium
fortitudinū xp̄i reſonabit aduētus
qd ſignificat cū dr̄. Ecce ſpon. venit
exite obuiā ei. Hyla. Tuba. n. exci=
tante ſponſo tm̄ obuiā proceditur.
Erūt. n. iam ambo vnum. i. caro ⁊
deus: qꝛ in gloriā ſpūalē humilitas
carnis trāſformata erat. Augu. de
v̄. do. Uel qd dicit ſponſo tm̄ obuiā
venire virgines: ſic intelligēdū pu=
to: vt ex ipſis virginibus conſtet ea
que dicit ſponſa: tanq̄ ſi oībꝰ xp̄ia=
nis in eccl'ia cōcurrentibus filij ad
matrem currere dicant: cū ex ipſis
filijs congregatis conſtet ea que dr̄
mater. nunc. n. deſponſata eſt eccle
ſia: ⁊ virgo eſt ad nuptias perducē
da illo tpe quo vniuerſa mortalita=
te in ea pretereūte: imortali cōiun=

ctione habeat. Ori. Uel media nocte.i.in altitudine remiſſiõis fact⁹ eſt clamor oẽs ſuſcitare volẽtiũ ſic extiſtimo ãgelorũ q̃ ſunt adminiſtratorij ſpũs itus clamãtes i ſẽſib⁹ oĩ dormientiũ. Ecce ſpõ. ve. exite obuiã ei. et ſuggeſtionẽ q̃dẽ hãc oẽs audierunt: et ſurrexerũt: nõ ãt oẽs decẽter ipoſuerunt lãpadibus ſuis ornatum vnde ſequitur. Tũc ſurre. oẽs vir. ille et orna. lãpa. ſu. Ornãt autem lampades ſenſuũ euãgelicis vſibus atq; rectis. Qui autem maleutunt ſenſib⁹: ornamẽtũ nullũ habent in ſenſib⁹. Grego. Uel tunc q̃dẽ oẽs virgines ſurgũt: q: et electi et reprobi a ſõno ſue mortis excitãtur. Lãpades ornãt q: ſua ſecũ opa numerãt: pro quib⁹ eternã recipe beatitudinẽ expectãt. Augu. d ver. do. Aptauerũt.n. lãpades ſuas.i. rationes reddẽdas operũ ſuorũ. Hyla. Uel lãpadarũ aſſumptio aĩarũ ẽ redit⁹ i corpora: earũq; lux eſt oſcia boni operis elucens: que vaſculis corporũ otinetur. Orige. Sed lãpades fatuarũ virginũ extingunt q: earũ opera que clara hoĩb⁹ foris apparuerant i aduẽtu iudicis itus obſcurant. vnde ſeq̃t. Fatue ãt ſapientib⁹ dixerunt. Date nobis de oleo vrõ: q: lãpades nr̃e extinguũt Quid eſt ãt q tunc a prudẽtib⁹ oleũ petũt niſi q in aduentu iudicis cũ ſe intus vacuas inuenerit: teſtimoniũ foris querunt: ac ſi a ſua fiducia decepte proximis dicant. Quia nos q̃ſi ſine opere repelli conſpicitis: dicite de noſtris operibus quod vidiſtis. Augu. de ver. do. De cõſuetudine.n. id ſemper inquirit vnde gaudere anim⁹ ſolet. Itaq; hominũ qui corda non vident teſtimonium volunt habere apud deum qui cordis inſpector eſt: ſed quorum facta aliena laude fulciuntur eadẽ ſubtracta deficiunt vnde et earum lampades extinguntur. Uel virgines q̃ lampades ſuas queruntur extigui oſtendũt eas ex parte lucere: et tamẽ non habent lumen indeficiens: nec opera perpetua. Si quis igit: habet alam virginalem et amator eſt pudicitie: nõ debet mediocriter eſſe cõtẽtus his que cito exareſcũt: et orto caumate areſiũt: ſed perfectas virtutes ſequatur: vt lumẽ habeat ſempiternũ. Chry. in om̃. Uel aliter. Non ſolum he virgines ſtulte erant quoniam hinc receſſerunt miſericordia carentes: ſed q: eſtimabant ibi ſe accepturas vbi iportune queſierunt. Quãuis aũt illis virginibus prudentibus nihil miſericordius ſit: que propter miſericordiã maxime fuerunt approbate non tamẽ ſtulte virgines ſua petitione potite ſunt. Sequitur. Reſpõderunt prudentes dicentes. Ne forte non ſuffi. no. et vo. Hinc autem diſcimus q nullus noſtrum adire poterit niſi operibus cum quibus inuenti erimus. Hiero. Non enim hoc virgines prudẽtes de auaritia: ſed de timore reſpondent vnde q̃ſq; pro ſuis operibus mercedẽ accipiet neq; poſſunt in die iudicij aliorum virtutes aliorum vitia ſubleuare. Dant autem prudentes conſilium: vt non debeãt ſine oleo lãpadarum ſponſo occurrere. Et hoc eſt quod ſequitur. Ite poti⁹ ad vẽdẽ. ⁊ emite vobis. Hyla. Uendentes hi ſunt qui miſericordia fidelium indigentes reddũt ex ſe petita commercia indigentie ſua ſatietate boni operꝭ noſtri conſcientiam venundantes. Hec eſt enim idefeſſi luminis copioſa materia que miſericordie fructibus emẽda eſt et recõdenda. Chry. in om̃. Uides ergo q̃ta nobis ſit a pauperibus negociatio: pauperes autem non ſunt ibi: ſed hic ideoq; hic oleum congregare oportet vt illic vtile ſit cũ tẽpus nos vocet. Hie. Uenditur etiam hoc oleũ et multo emitur; precio ac difficili labore conqueritur: quod nõ ſolum in elemoſynis: ſed in cunctis virtutibus et cõſilijs intelligimus magiſtrorũ. Orige. Uel aliter. Et ſi fatue erant tamen hoc intelligebant. quoniam cum lumine debebant obuiam ire ſponſo: omnes lampades ſenſuum

Deus cordis ſpector

Pulchra moralitas.

habentes illuminatas. videbāt āt
et illud quoniā ex eo ꝙ min⁹ habe=
bant oleū rationabile: iā propīqn=
tibus tenebris lampades earū fue
rant obſcurāde. Sed ſapiētes trāſ
mittunt fatuas ad olei venditores:
vidētes quoniā nō tātū oleū .i. ver
bum doctrine cōgregauerāt: vt ſuf
ficeret: ipſis ad vitā et illos docerēt
vnde dicūt. Ite poti⁹ ad ven .i. ad
doctores. Et emite vobis .i. ab eis
accipite. et preciū eſt perſeuerētia
amor diſcendi: et diligētia: et labor
cupientiū diſcere. Augu. de ver. do.
Uel non ſunt putande dediſſe conſi=
lium ſed crimē earū ex obliquo cō=
memoraſſe. Uendūt. n. adulatores
oleū q̄ ſiue falſa ſiue ignorata lau=
dando: animas in errores mittūt:
et eis vana gaudia tanꝙ fatuis cō
ſiliando aliquā de his mercedē cō=
modi tp̄alis accipiunt. Dicit ergo.
Ite ad ven. et emi. vo. i. videamus
nunc q̄d vos adiuuēt q̄ vobis lau=
des vendere ꝯſueuerūt. Dicūt āt.
ne for. no. ſuf. no. ⁊ vo. q̄r alieno teſti
monio nō iuuat q̄ſꝗ apud deū: cui
Senſus anago= ſicus. ſecreta cordis apparent: et vix q̄ſꝗ
ſibi ſufficit: cui teſtimoniū ꝓhibebat
conſcia ſua. Hiero. Uerū q̄r iā emē=
di tp̄s exceſſerat: et adueniente iu=
dicij die loc⁹ nō erat p̄nie: noua pa=
trare opera ſed p̄teritorū rōnē co=
guntur exoluere. vnde ſequit. Cū
āt irēt emere ve. ſpō. et q̄ pate erāt
itra. cū eo ad nuptias. Hyla. Nu=
ptie āt imortalitatis aſſumptio eſt:
et inter corruptionē atꝗ icorruptio
nē ex noua ſocietate ꝯiūctio. Chry.
iom. Per h̄ āt q̄d dicit. Dū irēt eme
re: oñdit q̄r et ſi miſicordes efficia=
mur poſt mortē nihil hic lucrabi=
mur ad effugiēdū ſic nec diuiti pro
fuit ꝙ fact⁹ ē miſicors et ſollicit⁹ cir
ca eos q̄ ſibi attinebāt. Ori. Ul' dic.
Dū irēt emere ē. n. īuenire q̄ſdā q̄
q̄n debuerīt neglexerunt aliq̄d vtile
diſcere ī ipſo āt exitu vite ſue dū di
ſponūt diſcere: cōp̄hēdunt a morte.
Augu. de ver. dñi Uel alr. Euntib⁹
illis emere. i. iclinātib⁹ ſe q̄ in ea q̄
foris ſunt: et ſolitis gaudere q̄ren=
tibus: q̄r gaudia interna nō noue=
rant: venit iſte q̄ iudicat. Et q̄ para
te erāt. i. q̄b⁹ corā deo ꝯſcia teſtimo
niū ꝓhibebat. intra. cū eo ad nup. i.
vbi mūda aīa: puro ac perfecto dei
v̄bo fecūda copulat. Hie. Poſt iudi
cij aūt diem bonoꝝ operū ⁊ iuſticie
occaſio non relinquit. vñ ſequit. Et
clauſa eſt ianus. Augu. de v̄. do. Re
ceptis. n. illis q̄ ſunt in angelicā vi
tam cōmutati: claudit adit⁹ ad re=
gna celoꝝ. nō. n. poſt iudiciū p̄ȝ pre
cū ac meritoꝝ locus. Hyla. Et tamē
cū iam p̄nie nullū eſt tp̄s: fatue oc=
currūt. apiri ſibi aditū rogāt. vñ ſe
quit: Nouiſ. autem veni. ⁊ relique
virgi. dicentes. Dñe domine aperi
nobis. Hie. Egregia ī domino ap=
pellatione confeſſio: indicium fidei
eſt. Sed quid prodeſt voce inuoca=
re: quem operibus neges? Grego.
Dolore autem repulſionis compul
ſe appellationem ingeminant do=
minationis: inuocando patrē: cu=
ius in vita ſua miſericordiam con=
tempſerunt. Augu. de ver. do. Non
autem dictum eſt ꝙ emerunt oleū:
⁊ ideo intelligēde ſunt nullo iaȝ re=
manente de alienis laudibus gau=
dio: in anguſtijs ⁊ magnis afflictio
nibus redire ad implorationē dei.
ſed magna eius eſt ſeueritas poſt
iudicium: cuius ante iudicium in=
effabilis miſericordia p̄rogata eſt.
Propter quod ſequitur. At ille re=
ſpondens ait. Amen di. vo. neſcio
vos. Ex illa. ſ. regula: quia nō ha=
bet ars dei. i. eius ſapientia vt in=
trent in gaudium eius qui non co=
ram deo: ſed vt placerent homini=
bus conati ſunt aliquid ſm̄ p̄cepta Aurea
eius operari. Hiero. Nouit. n. do= diuine
minus eos qui ſunt eī⁹: ⁊ qui igno= ſapiētie
rat: ignorabitur. ⁊ licet virgies ſint regula
vel corporis puritate: vel vere fidei
confeſſione: tamen quia oleum non
habent: ignorant a ſponſo. Ex hoc
aūt ꝙ infert: Uigilate itaꝗ q̄r neſci
tis diem neꝗ horam: intelligit vni
uerſa q̄ dicta ſunt eſſe p̄emiſſa: vt
quia ignoramus iudicij diem: ſolli
cite nobis lumen bonorū operum

pꝛeparemus. Aug. de ver. do. Non aũt ſolũ illius futuri tpis quo venturus eſt ſponſus: ſed ſue qſqꝫ dormitionis diẽ ẽt horã neſcit: ad quã quiſqꝫ parat⁹ eſt: ẽt parat⁹ inueniꝉ cũ illa vox ſonuerit qua oẽs euigilaturi ſunt. Aug. ad eſichiũ. Non defuerũt aũt qui docere voluerunt has quinqꝫ ⁊ quiqꝫ ꝟgines ad hũc ei⁹ aduentũ qui nunc fit per eccleſiam pertinere: ſed hec non ſunt temere pollicenda: ne aliquid occurrat quod valide contradicat.

❡ Sicut eñ hõ peregre pꝛofiſciſcẽs vocauit ſeruos ſuos: et tradidit illis bona ſua. Et vni dedit quinqꝫ talenta: alij autẽ duo: alij ꝟo vnũ: vnicuiqꝫ ẜm ꝓpriã virtutẽ: ⁊ ꝓfectus eſt ſtatim. Abijt aũt qui quinqꝫ talẽta accepat ⁊ opatus eſt in eis ⁊ lucratus eſt alia quinqꝫ. Similiter: ⁊ q duo acceperat: lucratus eſt alia duo. Qui autẽ vnũ accepat abiẽs fodit in terram: ⁊ abſcondit pecuniã dñi ſui. Poſt multũ ꝟo tpis venit dñs ſeruoꝝ illoꝝ: ⁊ poſuit rationẽ cũ eis. Et accedens qui quinqꝫ talenta accepat: obtulit alia quinqꝫ talenta dicens. Dñe quinqꝫ talenta tradidiſti mihi: ecce alia quiqꝫ ſuplucratus ſum. Ait illi dñs ei⁹. Euge ſerue bõe ⁊ fidelis: qꝛ ſup pauca fuiſti fidelis: ſuper multa te ꝯſtituã: intra i gaudiũ dñi tui. Acceſſit aũt ⁊ q duo talẽta acceperat ⁊ ait. Dñe duo talẽta tradidiſti mihi: ecce alia duo ſuplucratus ſum. Ait illi dñs ei⁹. Euge ſerue bone ⁊ fidelis: qꝛ ſup pauca fuiſti fidelis ſup multa te ꝯſtituã intra in gaudiũ dñi tui. Accedẽs aũt ⁊ qui vnũ talẽtũ accepat ait. Dñe: ſcio qꝛ hõ durus es: metis vbi nõ ſeminaſti: ⁊ ꝯgregas vbi nõ ſparſiſti: ⁊ timẽs abij ⁊ abſcondi talẽtũ tuũ i terra. Ecce hẽs qḋ tuũ eſt. Rñdẽs ãt dñs ei⁹ dixit ei. Serue male ⁊ piger ſciebas qꝛ meto vbi nõ ſemino: et ꝯgrego vbi non ſparſi. Opoꝛtuit ergo te cõmittere pecuniã meã nũmularijs: ⁊ veniẽs ego recepiſſem vtiqꝫ qḋ meũ eſt cũ vſuris. Tollite itaqꝫ ab eo talẽtum ⁊ date ei q hꝫ decẽ talẽta. Omi eñ hñti dabiꝉ ⁊ abũdabit: ei aũt q nõ hꝫ et qḋ vꝫ habere auferet ab eo. Et iutilẽ ſeruũ eijcite in tenebꝛas exterioꝛes: illic erit fletus ⁊ ſtridoꝛ dẽtiũ.

❡ Glo. In pꝛecedẽti ꝑabola demõſtrata eſt eoꝝ ꝯdẽnatio q oleũ ſibi ſufficiẽter nõ pꝛeparauerãt: ſiue ꝑ oleũ nitoꝛ operũ: ſiue gaudiũ ꝯſcie ſiue elemoſyna q eſt ꝑ pecuniã intelligaꝉ. Hec aũt parabola inducitꝛ ꝯ eos q nõ ſolũ pecunijs: ſꝫ nec verbo nec alio mõ ꝓdeſſe ꝓximis volunt: ſꝫ oĩa occultãt. vñ dicit. Sicut eñ ho. ꝑe. ꝓ. vo. ſ. ſu. ⁊ tradidit illis bona ſua. Greg. Hõ aũt iſte qui ꝑegre ꝓficiſciꝉ redẽptoꝛ nr̃ eſt: q in ea carne quã aſſumpſerat abijt in celũ. Carnis eñ loc⁹ pꝛopius terra eſt: q qſi ad ꝑegrinãdũ duciꝉ: cũ ꝑ redẽptoꝛẽ nrm i celo collocaꝉ. Oꝛige. Scḋm eñ diuinitatis ſue naturã nõ ꝑegrinaꝉ: ſꝫ ẜm diſpẽſationẽ coꝛꝑis qḋ ſuſcepit. Qui eñ dicit diſciplis ſuis. Ecce ego vobiſcũ ſum vſqꝫ ad ꝯſummationẽ ſeculi: vnigenit⁹ dei eſt: q nõ eſt coꝛpoꝛeo habitu circũcluſus: h aũt dicẽtes nõ ſoluimus ieſum: ſꝫ vnicuiqꝫ ſube. ꝓprietatẽ eius ſaluam⁹. Poſſum⁹ ⁊ talia dicere: ꝙ ꝑegrinaꝉ dñs ꝑ fidẽ ambulãtib⁹ ⁊ nõ ꝑ ſpẽm: ſi aũt ꝑegrinãtes a coꝛꝑe cũ dño fuerim⁹: tũc ⁊ ipe erit nobiſcũ. Simul ẽt ꝯſidera: ꝙ non

Ieſum ſoluere eſt eius diuinitatẽ hũmanitatis ve ꝟitatẽ negare.

ꝙ nõ vr̃ redditio ſermonis ita cõ-
ſcripta: ſicut hõ pegrinãs: ita ego
aut fili⁹ hoīs: qm̃ ipe eſt ꝗ in para-
bola ꝓponit̃ peregrinãs: quaſi hõ
nõ ſicut fili⁹ dei. Hiero. vocatis aũt
aplīs doctrinã eis euãgelioꝝ tra-
didit: nõ quaſi ꝓ largitate: ⁊ parci
tate alteri plus ⁊ alteri minus tri-
buẽs: ſed ꝓ accipientiũ virib⁹: quõ
et apl'ꝫ eos ꝗ ſolidũ cibũ cape non
poterãt: lacte potaſſe ſe dicit. vñ ſe
quit̃. Et vni dedit qnq̃ talẽta. alij
autẽ duo. alij ꝟo vnũ: vnicuiq̃ ſm
ꝓpriã ꝟtutẽ. Chry. In qnq̃ ⁊ duo-
bus ⁊ vno talẽto diuerſas gr̃as in-
telligim⁹: ꝗ vnicuiq̃ tradite ſunt.
Orig. Si gñ eñ videris eoꝝ ꝗ acce
perũt a xp̃o diſpenſationẽ eloquio
rum dei: alios ꝗdem hr̃e amplius
alios ãt mĩu⁹: ⁊ vt ita dicã: neq̃ in
dimidio intelligẽtes rerũ negocia
ꝯparatione melioꝝ. alios aũt ad-
huc min⁹ hr̃e: videbitis dr̃ias eoꝝ
ꝗ eloꝗa dñi ſuſceperũt a xp̃o: qm̃
alia fuit ꝟt⁹ eoꝝ qb⁹ data ſũt qnq̃
talẽta: alia qb⁹ duo alia qb⁹ vnũ: ⁊
alt̃ alteri⁹ nõ capiebat mẽſurã: ⁊ ꝗ
accepit talẽtũ vnũ: accepit ꝗdẽ da
tũ nõ ꝯtẽptibile. Multũ ẽ ei ⁊ vnũ
Tria genera fructificantium. talentũ talis dñi: tñ tres ſunt ꝓprij
ſerui: ſicut tria ſunt gñа eoꝝ ꝗ fru
ctũ faciũt. ⁊ qnq̃ ꝗdẽ accepit talen
ta: ꝗ oīa ſenſibilia ſcripturarũ põt
adducere ad ſenſus diuiores. duo
aũt ꝗ ẽ corꝑalẽ doctrinã edoctus.
duo eñ vr̃ carnalis nũerus eſſe. ſꝫ
adhuc min⁹ potẽti vnũ talẽtũ pr̃fa
milias dedit. Greg. Uel alr̃. Quin
q̃ talẽtis: dona quinq̃ ſenſuũ. i. ex
teriorũ ſcĩa exprimit̃. duob⁹ ꝟo in-
tellect⁹ ⁊ oꝑatio deſignat̃. vni⁹ autẽ
talenti noīe intellect⁹ tm̃ deſignat̃.
Sequit̃. Et ꝓfect⁹ ẽ ſtati. Glo. Nõ
locũ mutãs: ſed liberã eis operãdi
ptãtem ꝑmittẽs ⁊ ſuo arbitrio reli
quẽs. Sequit̃. Abijt ãt ꝗ qui. talẽ.
acce. ⁊ ope. ẽ in eis ⁊ lucrat⁹ eſt alia
qnq̃. Hiero. Acceptis eñ terrenis
ſenſib⁹: celeſtiũ ſibi noticiã dupli-
cauit: ex creaturis intelligẽs crea-
torẽ ex corporalibus incorporalia:
ex breuib⁹ ſempiterna. Greg. Sũt
etiã nõnulli: qui etſi interna ac my
ſtica penetrare neſciũt: pro intẽtio
ne tñ ſupne pr̃ie docẽt recta ꝗ pñt
de ipſis exterioribus: q̃s acceperunt:
dũq̃ ſe a carnis petulãtia: a terre-
narũ rerũ ambitu: atq̃ a viſibiliũ
voluptate cuſtodiũt: ab his etiam
alios admonẽdo cõpeſcũt. Orige.
Uel ꝗ hñt ſenſus exercitatos ꝯuer
ſati ſalutariter: ⁊ ad maiorẽ ſciam
ſeipſos erigentes: ⁊ ſtudioſe docen-
tes: lucrati ſũt alia qnq̃: q: nemo
facile additamẽtũ accipit virtutis
alterius niſi ei⁹ quã hꝫ: ⁊ q̃ta ipſa
ſcit tãta alterũ docet: ⁊ nõ ampli⁹.
Hyla. Uel ſeruus ille ꝗ quinq̃ ta-
lenta accepit: populus ex lege cre-
dentiũ eſt: ex qua ꝓfectus ꝯmeritũ
ipſius recte implete euãgelice fidei
operatiõe duplicauit. Sequit̃. Si-
militer ⁊ qui duo acceperat: lucra-
tus eſt alia duo. Greg. Sũt eñ nõ-
nulli ꝗ dũ intelligẽdo ⁊ oꝑãdo alijs
predicãt: q̃ſi duplicatũ de negocio
lucrum reportãt: q: dũ vtriq̃ ſerui
predicatio impendit̃: q̃ſi accepta ta
lenta geminant̃. Orig. Uel lucrati
ſunt alia duo. i. corꝑalẽ editionẽ et
aliam paulo ſublimiorem. Hyla.
Uel ille ſeruus. cui duo talenta cõ
miſſa ſunt: gentiũ ppl's eſt: fide at-
q̃ cõfeſſione ⁊ filij iuſtificat⁹ ⁊ pr̃is
dñm nr̃m ieſum xp̃m deũ atq̃ ho-
minẽ ex ſpũ ⁊ carne ꝯfeſſus eſt. hic
ergo huic ſunt duo talẽta cõmiſſa.
Sed vt ppl's iudeorũ oẽ ſacr̃m q̃d
in quinq̃ talẽtis. i. in lege cogno-
uerat. idipſm fide euãgelij duplica
uit: ita iſte incremẽto duorũ talen-
torũ intellectũ atq̃ operationẽ ꝓ-
meruit. Sequit̃. Qui aũt vnũ acce.
abiẽs fodit in terra ⁊ abſcõ. pecu.
dñi ſui. Grego. Talentũ quippe in
terra abſcõdere: eſt acceptũ inge-
nium in terrenis actib⁹ implicare.
Orig. Uel aliter. Siqñ videris ali
quẽ: qui virtutẽ hꝫ docẽdi et aiab⁹
proficiẽdi: ⁊ hãc virtutẽ occultat: q̃
uis habeat q̃dã religionẽ ꝯuerſa
tionis: non dubites dicere talẽ eẽ:
ꝗ accepit vnũ talentũ: ⁊ abſcondit
ipm in terra. Hyla. Uel iſte ſeruus

qui vnũ talentũ accepit ⁊ i terra re
cõdidit: pp'ls ẽ in lege ꝯſiſtẽs: qui
ꝑpter inuidiã ſalu ĩdarũ gẽtiũ in
terra acceptũ talẽtũ abſcõd t. In
terra.n. talẽtũ abſcõdere: eſt noue
ꝑdicatiõis glĩã ſub obtrectatione
corpee paſſiõis occultare. Sequit̃.
Poſt multũ ve. tẽ. ve. do. ſer. illorũ:
⁊ poſuit ra. cũ eis. In rõne aũt po
nẽda iudicij examẽ ẽ. Orig. Et ob
ſerua in hoc loco: qm̃ non ſerui ad
dñm vadũt vt iudicent̃: ſed dñs ve
nit ad eos: cũ tp̃s fuerit ipletũ: de
q̃ dicit. Poſt mltũ xo tpis. i. poſtq̃
dimiſit aptos ad negociãdũ aiarũ
ſalutẽ: ⁊ iõ forſitã nõ facile inuenit̃
q̃s ex eis q̃ apti fuerint ad hmõi
op⁹: vt cito trãſeãt de hac vita: ſic ẽ
manifeſtũ ex eo q ⁊ apli ſenuerũt.
Ex q̃b⁹ dr ad petrũ. Cũ ſenueris:
extẽdes manũ tuã. de paulo ãt di
ctũ ẽ ad philemonẽ. Nũc ãt vt pau
lus ſenex. Chry. in om̃. Uide ⁊ dñm
vbiq; nõ ꝯfeſtim expetentẽ rõnẽ vt
diſcas ei⁹ lõganimitatẽ. Mihi aũt
vr̃ q reſurrectionẽ occl'te inſinuãs
h̃ dixit. Hier. Iõ ḡ dicit. Poſt mltũ
tpis: q2 grãde tp̃s ẽ int̃ aſcẽſionẽ
ſaluatoris: ⁊ ſcd̃z ei⁹ aduẽtũ. Greg.
Hec aũt lectio hui⁹ euãgelij ꝯſide
rare nos admonet: ne q̃ pl⁹ ceteris
in h̃ mũdo accepiſſe aliq̃d cernunt̃
ab auctore mũdi ḡui⁹ iudicent̃. Cũ
em̃ augent̃ dona: rõnes ẽt creſcunt
donoꝝ. Tãto ḡ hũilioꝛ q̃ſq; dz eſſe
ex munere: q̃to ſe obligatiorẽ eſſe
cõſpicit in reddẽda rõne. Orig. Fi
ducia ãt fecit eũ q̃ q̃nq; talẽta acce
perat audere: vt ad dñm ꝑus acce
deret. Sequit̃.n. Et acce. q̃ q̃nq; ta
lẽ. acce. obtu. alia q̃nq; dicẽs. Dñe
q̃nq; ta. tra. ec. alia q̃nq; ſuplu. ſũ.
Greg. Seru⁹ ḡ qui geminata talen
ta rettulit: laudatur a dño: atq; ad
eternã remunerationẽ ꝑducit̃. vñ
ſubdit̃. Ait illi dñs. Euge. Raba.
Euge iteriectio ẽ letãtis: ꝑ qd̃ gau
dium ſuum dominus inſinuat: qui
bene laborantem ſeruum ad gau
diũ eternũ inuitat: de q̃ ꝓpha ait.
Letificabis nos in gaudio cũ vul
tu tuo. Chry. in om̃. Serue bone:

Pulchra allegoria de iudeis.

Notatu dignũ.

q̃ de bono loquit̃ qd̃ eſt ad ꝑrimũ.
Et fidelis q2 nihil eorum que ſunt
dñi ſibi appropriauit. Hier. Dicit
autẽ. Sup pauca fuiſti fidelis: q2
oia q̃ in pñti hẽmus: lz magna vi
deant̃ ⁊ plurima: tñ ꝯꝑatione futu
rorum parua ⁊ pauca ſunt. Grego.
Sed tũc fidelis ſeruus ſupra mul
ta ꝯſtituitur: qñ deuicta eis corru
ptionis moleſtia de eternis gau
dijs in illa celeſti ſede gloriatur.
Tũc etiã ad dñi ſui gaudiũ ꝑfecte
intromittit̃: qñ in eterna illa pr̃ia
aſſumpt⁹ atq; angeloꝝ cetib⁹ ad
mixtus ſic interius gaudet de mu
nere vt nõ ſit qd̃ exterius doleat iã
de corruptione. Hiero. Quid autẽ
põt maius dari fideli ſeruo q̃ eſſe
cũ dño ⁊ videre gaudium dñi ſui?
Chry. in om̃. Per h̃ em̃ verbũ oẽm
beatitudinẽ oñdit. Augu. i. de tri.
Hoc ei erit plenũ gaudiũ nr̃m: quo
amplius nõ eſt: frui deo trinitate:
ad cui⁹ imaginẽ facti ſum⁹. Hiero.
Utriq; aũt ſeruo ⁊ q̃ de quinq; talẽ
tis. x. fecerat: et q̃ de duob⁹ q̃ttuor:
idem pr̃iſfamilias ſermo blandit̃.
Utrũq; etiã ſimili recipit gaudio
nõ ꝯſiderãs lucri magnitudinẽ: ſz
ſtudij volũtatẽ. vñ ſequit̃. Acceſſit
aũt ⁊ q̃ duo tal. accepat. Orige. Qd̃
aũt dicit: vel in eo q̃ q̃nq; talẽta ac
ceperat: vel in iſto q̃ duo: accedẽs:
intellige acceſſum trãſitum de hoc
mũdo ad illũ: ⁊ vide qm̃ eadẽ dicta
ſunt ambob⁹: ne forte ⁊ q̃ minorem
habuit virtutẽ: ⁊ totã illã quã ha
buit ſz q oportebat exercuit: nihil
minus habiturus ſit apud deũ: q̃
ille qui fuerit in maiori virtute. h̃
em̃ ſolũ querit̃ vt quicq̃d habuerit
hõ ex deo. toto eo vtat̃ ad gloriam
dei. Grego. Seruus aũt q̃ opari de
talẽto noluit ad dñm cuz xbis ex
cuſationis redit. vñ ſubdit̃. Acce.
autẽ ⁊ q̃ vnũ talẽ. acce. et ait. Dñe
ſcio: q2 hõ dur⁹ es. Hiero. Uere em̃
hoc qd̃ ſcriptũ eſt. Ad excuſandas
excuſationes in pctis: ẽt huic ſeruo
ꝯtigit: vt ad pigritiã ⁊ negligentiã
ſupbie q̃q; crimen accederet. Qui
em̃ debuit ſimpliciter inertiã cõfi

teri ⁊ orare prēmfamilias.ecōuer
ſo.calūniatur:et dicit ſe prudenti
feciſſe conſilio ne dum lucra pecu=
nie quereret etiā forte pɔclitaret.

Fictio xpianorū dānabilis.

Orige. Uidet em̄ mihi iſte ſeruus
fuiſſe inter credētes quidē:nō aūt
fiducialiter agētes:ſed latere volē
tes ⁊ oīa faciētes vt nō cognoſcant
quaſi xp̄iani.adhuc videntur mihi q̄
hmōi ſunt timorē dei habere:⁊ ſa=
pere de eo quaſi de aliquo auſtero
⁊ implacabili:hoc em̄ ſignat cū di=
cit.Dn̄e ſcio:q꞉ hō durus es.intel=
ligimus aūt ꝙ vere dn̄s noſter me
tit vbi nō ſeminauit qm̄ iuſtus ſe=
minat in ſpū : ex quo metet vitam
eternā.Metit etiā vbi nō ſeminat:
et congregat:vbi nō.ſpargit:quia
ſibi computat eſſe collata quecūq꞉
in pauperibus fuerint ſeminata.
Hiero. Ex eo etiā ꝙ hic ſeruus au
ſus eſt dicere. Metis vbi nō ſemi=
naſti:intelligimus etiā et gentiliū
phoꝝ bonā vitam recipere dn̄m.

Quos repn̄tet ſeru⁹ piger moraliter.

Greg. Sunt aūt pleriq꞉ intra eccle
ſiam quoꝝ iſte ſeruus imaginē te
net:q̄ melioris vite vias aggredi
metuūt.⁊ tn̄ iacere in ſui corporis
ignauia non pertimeſcūt. Cūq꞉ ſe
peccatores ɔſiderāt ſctitatis vias
arripere trepidant:⁊ remanere in
ſuis iniq̄tatib⁹ nō formidāt. Hyla.
Uel per hunc ſeruū intelligit ppl's
iudeoꝝ in lege ꝑſiſtens q̄ dicit. Ti
mui ⁊c:tā꞉ metu veterū precepto=
rū:ab vſu euāgelice libtatis abſti=
neat:dicatq꞉. Ecce qd tuū ē.velut i
his q̄ a dn̄o p̄cepta ſunt fuerit im=
moratus:cum tn̄ ſciuerit metēdos
illic iuſtitie fructus vbi lex ſata nō
ſit:⁊ colligendos ex gētibus q̄ non
ex abrae ſint ſtirpe diſperſi. Hier.
Sed qd putauerat ſe ꝓ excuſatio=
ne dixiſſe:in culpā ꝓpriā vertitur.
Unde ſequit. Rn̄dēs aūt dn̄s eius
di.ei. Ser. male et pi.ſcis q꞉ meto
vbi non ſemino. Seruus autē ma=
lus appellatur : q꞉ calūniā dn̄o fe=
cit:piger q꞉ talentū noluit duplica
re:vt in altero ſuperbie :in altero
negligentie condēnetur. Si inquit
durū ⁊ crudelē me noueras:⁊ alie=
na ſectari:tu ſcires me mea diligē
tius queſiturum:⁊ dares pecuniā
meam ſiue argentum nūmularijs
vtrūq꞉ em̄ argyliō grec⁹ ſmo ſigt.
Eloq̄a inq̄t dn̄i eloq̄a caſta: argē
tū igne examinatū. pecunia g̊ ⁊ ar
gētū:p̄dicatio euāgelij ⁊ ſermo di
uin⁹ ē.q̄ dari debuit nūmularijs.i.
vl' ceteris doctorib⁹ qd fecerūt apo
ſtoli ꝑ ſingulas ꝓuincias pbr̄os
et ep̄os ordinātes:vel cūctis credē
tib⁹ q̄ pn̄t pecuniā duplicare:⁊ cū
vſuris reddere :vt q̄cq̄d ſermone
didicerāt:ope explerēt. Gre. Sicut
ergo periculum doctoꝝ aſpicitur:
ſi dominicā pecuniam teneant:ita
et auditorum:quia cum vſuris ab
eis exigitur quod audierūt:vt ſcʒ
ex eo quod audiunt etiam ſtudeāt
intelligere non audita. Orige. Nō
autem ɔfeſſus eſt dominus ſe eſſe
durum ſicut ille arbitrabatur : ce=
teris autem eius ſermonibus con
ceſſit. Sed vere durus eſt his qui
miſericordia dei abutuntur ad ne
gligentiam ſuam non ad conuer=
ſionem. Grego. Pigrū vero ſeruū
qua ſnīa dn̄s feriat audiam⁹. Tol
lite itaq꞉ ab eo talentum:⁊ date ei
qui habet decem talenta. Orige.
Poteſt quidem dominus ſue diui=
nitatis virtute auferre ſufficien=
tiam ab eo qui pigrius eſt eavſus
et dare ei qui eam multiplicauit.

Notabile dictū.

Grego. Oportunum autem vide=
batur vt ei potius qui duo ꝗ̄ qui
quinq꞉ talenta acceperat daretur.
illi em̄ dari debuit qui min⁹ habe=
bat. Sed cū per quinq꞉ talēta exte
rioꝝ ſcia deſignet. Per duo aūt in=
tellectus ⁊ oꝑatio:plus habuit qui
duo ꝗ̄ qui quinq꞉ talenta accepe=
rat:q꞉ qui per talenta quinq꞉ exte
rioꝝ adminiſtrationē meruit: ab
intellectu eternoꝝ adhuc vacuus
fuit. Unū ergo talētū qd per intel=
lectū ſignari diximus:illi dari de=
buit:qui bene exteriora que acce=
perat miniſtrauit.qd q̄tidie in ſctā
eccleſia cernimus:vt etiam de in=
terna intelligentia polleant qui
exteriora fideliter adminiſtrant.

Hiero. Uel datur ei qui. x. talēta lſe cerat vt intelligamus lȝ eq̄le ſit dñi gaudiū ı̄ vtriuſq; labore: ei⁹. ſ. q̄ dn q; ⁊ qui duo duplicauit: tñ mai⁹ deberi pmiū ei qui plus in dñi pecunia laborauit. Grego. Gñalis etiā mor ſnia ſubdiť qua dr̄. Omni em̄ ha. da. ⁊ abunda. ei aūt qui nō hȝ: ⁊ qđ videtur hr̄e auferetur ab eo. Quiſquis aūt charitatē hȝ alia ēt dona pcipit: quiſquis aūt charitatē non habet etiam dona que percepiſſe videbatur amittit. Chry. i om. Qui ēt grām ſermonis ⁊ doctrine ad pficiēdū hȝ: nō vtēs ea: grām perdit. qui aūt ſtudiū adhibet am plius attrahit donū. Hiero. Multi etiā cū ſint ſapientes naturaliť: et habeant acumen igenij: ſi fuerint negligentes: ⁊ deſidia bonū nature corrupint: ad cōparationē eius qui paululū tardior labore ⁊ induſtria cōpenſauit qđ minus habuit: pdūt bonū nature: ⁊ premiū qđ eis fuerat repromiſſum vident trāſire ad alios. Pōt ēt ſic intelligi. Ei qui fidē hȝ ⁊ bonā in dño volūtatem: ēt ſiquid minus vt hō in ope habuerit: dabitur a bono iudice. Qui aūt fidē nō habuerit: ēt ceteras virtutes q̄s videbatur naturaliter poſſidere pdet. Eleganter inquit. Qđ vr̄ hr̄e auferetť ab eo. quicquid em̄ ſine fide xp̄i eſt: nō ei dȝ imputari qui male eo abuſus eſt: ſed illi qui etiam malo ſeruo nature bonū tribuit. Grego. Uel quiſquis charitatem nō hȝ: ēt ea q̄ pcepiſſe videbať amittit. Hyla. Hñtibus ēt vſuȝ euāgeliorū ⁊ legis honor reddiť nō habenti aūt fidem xp̄i etiam quod ex lege ſibi eſſe videbať honoris auferetur. Chry. i om. Seru⁹ aūt malus non ſolū dāno puniť: ſȝ etiā intolerabili pena: ⁊ cū pena accuſabili denūciatione. Un̄ ſeqť. Et iuti lē ſeruū eijcite in tenebras. Orige. Ubi. ſ. nulla illūinatio eſt forſitan nec corporalis: nec eſt reſpectio dei illic: ſȝ qua ſi indignis ſpeculatiōe dei qui talia peccauerūt: cōdēnanť in his q̄ exteriores tenebre appellā

Nota laboris ⁊ induſtrie fructū.

tur. Legimus ēt aliquē añ nos exponentem de tenebris abyſſi: q̄ eſt extra mundum: vt q̄ſi indigni toto mundo i abyſſum illā foras eijciātur: i qua ſunt tenebre: nemine eas illūiante. Grego. Et ſic p penā in tenebras exteriores cadet: q̄ p ſuam culpā ſponte i interiores tenebras decidit. Hiero. Quid ſit aūt fletus ⁊ ſtridor dētiū ſupra dixim⁹. Chry. in omel. Uide aūt q; nō ſolum qui rapit aliena: aut qui mala opatur puniť vltima pena: ſed ēt qui bona non facit. Grego. Habēs igiť intellectum curet oīno ne taceat: hñs rerum affluentiā a miſericordia non torpeſcat: hñs artē q̄ regiť: vſum illius cum proximo ptiať: habens loquendi locū: apud diuitē p pauperibus intercedat. Talenti em̄ noie cuilibet reputabiť: qđ vel minimū accipiet. Orig. Si aūt diſplicet tibi qđ diciť ſi propter qđ nō docuit q̄s iudicať: recordare illđ ap̄li. Ue mihi eſt: ſi nō euangelizauero.

Uide q; nemo ⁊ q̄ nō vel minimū talē tū acceperit.

¶ Cū aūt venerit filius hoīs i maieſtate ſua ⁊ omnes angeli eius cū eo: tunc ſedebit ſuper ſedem maieſtatis ſue ⁊ congregabūtur āte eū oēs gētes: ⁊ ſeparabit eos abinuicē ſicut paſtor ſegregat oues ab hedis. Et ſtatuet oues q̄dē a dextris: hedos aūt a ſiniſtris. Tunc dicet his q̄ a dextris eius erunt. Uenite bñdicti pr̄is mei poſſidete patū vobis regnū a cōſtitutiōe mundi. Eſuriui em̄ ⁊ dediſtis mihi māducare. Sitiui ⁊ dediſtis mihi bibere. Hoſpes eram: ⁊ collegiſtis me. Nud⁹: ⁊ operuiſtis me. Infirmus: ⁊ viſitaſtis me. In carcere eram: ⁊ veniſtis ad me. Tunc rñdebūt ei iuſti dicentes. Dñe: qñ te vidimus eſurientē ⁊ pauim⁹. ſitiētē: ⁊ dedim⁹ tibi potū. Qñ aūt

te vidim⁹ hoſpitē ⁊ collegim⁹ te: aut nudū ⁊ cooꝑuimus te? Aut qñ te vidim⁹ īfirmū: aut in carcere: ⁊ venim⁹ ad te. Et rñdēs rex dicet illis. Amen dico vobis ꝙdiu feciſtis vni de his fratribus meis minimis: mihi feciſtis. Tunc dicet ⁊ his q̄ a ſiniſtris erunt. Diſcedite a me maledicti in ignē eternū: q̄ parat⁹ eſt diabolo ⁊ angelis eius. Eſuriui eñ ⁊ nō dediſtis mihi mādūcare. Sitiui: ⁊ non dediſtis mihi potum. Hoſpes eram: ⁊ non collegiſtis me. Nudus: ⁊ non operuiſtis me. Infirmus ⁊ in carcere: ⁊ nō viſitaſtis me. Tunc rñdebunt ei ⁊ ipſi dicentes. Dñe qñ te vidimus eſurientē: aut ſitientē: aut hoſpitē aut nudū: aut infirmū: aut in carcere: et nō miniſtrauim⁹ tibi? Tunc rñdebit illis dicens. Amen dico vobis: ꝙdiu non feciſtis vni de minoribus his nec mihi feciſtis.

Alacritas euāgelij.

¶ Raba. Poſt ꝑabolas de fine mūdi: iā exeq̄t dñs modū futuri iudicij. Chry. in om̄. Eſt aūt hec ꝑs delectabiliſſima: quā ꝯtinue in aīo vertentes cū ſtudio audiam⁹: ⁊ oī compunctiōe: nā ⁊ ipſe chriſtus terribilis et ⁊ lucidius hunc pertractat ſermonē. Iccirco nō dicit de cetero. Simile factū ē regnū celoꝝ: ſꝫ reuelate ſeipm̄ oñdit dicēs. Cū āt ve. fi. ho. i maieſta. ſua ⁊c. Hiero. Poſt biduū q̄dē paſcha factur⁹ ⁊ tradēdus cruci ⁊ illudēdus ab hoīb⁹ recte ꝑmittit glīam triūphātis: vt ſecutura ſcādala pollicitatiōis p̄mio cōpēſaret. Et notādū ꝙ q̄ i maieſtate cernēd⁹ eſt: filius hoīs ſit. Aug. ſuꝑ. Ioā. In forma eñ hūana videbūt eū ipij: videbūt ⁊ ad dexterā poſiti. In iudicio eñ appebit i forma quā ex nobis accepit: ſꝫ poſtea futurū ē vt videat̄ i forma dei quam ſitiunt oēs fideles. Remi. Deſtruit̄ aūt his ṽbis illoꝝ error q̄ dixerūt dñm nō i eadē forma ſui manere. maieſtatē āt appellat diuinitatē q̄ eq̄lis ē p̄rī ⁊ ſpūiſctō. Orige. vel q̄ cū glīa huc reuertet̄: vt corp⁹ ei⁹ ſit q̄le fuit cū tranſfigurat⁹ fuit i mōte. Sedes āt ei⁹: aut q̄dā ꝑfectiores ſctōꝝ. dñr: de quib⁹ ſcriptū eſt. Qm̄ illic ſederūt ſedes in iudicio. aut q̄dā ṽtutes angelice de quib⁹ dr̄. Siue throni ſiue dñationes. Augu. xx. de ci. di.: Deſcēdet eñ cum āgelis q̄s aduocabit de ſupnis locis ad faciēdum iudiciū. Uñ dr̄. Et oēs angeli ei⁹ cū eo. Chry. in om̄. Oēs eñ āgeli cū ipo aderūt teſtātes ⁊ ipi q̄ētū adminiſtrauerūt miſſi a dño ad hoīum ſalutē. Augu. de pnia. Ul̄ angeloꝝ noīe ſignificauit hoīes: qui cū xp̄o iudicabūt. Angeli eñ nūcij ſūt. Nūcios aūt rectiſſime accipim⁹ oēs qui ſalutē celeſtē hoīb⁹ nūciauerūt. Sequit̄. Et congre. añ euꝫ om. gen. Remi. His verbis ṽa hoīs futura demonſtrat̄ reſurrectio. Aug. xx. de ci. di. Hec āt ꝯgregatio ꝑ miſteriū āgelicū fiet: q̄b⁹ i pſalmo dr̄. Cōgregate illi ſanctos ei⁹. Orig. Ul̄ nō localr̄ itelligamus ꝙ cōgregabunt̄ añ eū oēs gētes: ſꝫ q̄ iā nō erūt diſpſe i dogmatib⁹ falſis ⁊ multis ͛ eo. Manifeſta eñ fiet diuitas xp̄i: vt nō ſolum nullus iuſtoꝝ: ſꝫ nec aliq̄s pctōꝝ ignoret. Nō eñ i aliq̄ loco appebit filius dei ⁊ in altero nō appebit: ſicut ipſe ſm̄ ꝯꝑationē fulguris voluit demōſtrare ꝙdiu ḡ iniq̄ nec ſe cogſcūt nec xp̄m: vel iuſti ꝑ ſpeculū in enigmate vidēt: tādiu nō ſunt ſegregati boni a malis. Cū āt ꝓpt̄ manifeſtationē filij dei omnes ad itellectū venerint ſuū: tūc ſaluator ſegregabit bonos a malis. vñ ſeq̄t̄. Et ſepa. eos ab in. ſicut pa. ſegre. oues ab hedis: q̄ ⁊ pctōres cognoſcēt ſua delicta: ⁊ iuſti manifeſte videbūt ſemina iuſticie ſue: ad q̄lē eos ꝑduxerint finē. Oues āt dicti ſūt q̄ ſaluant̄ ꝓpt̄ māſuetudineꝫ quā di

dicerũt ab eo q̄ dicit. Diſcite a me: q̄ mitis ſum. ⁊ ꝑpt̄ q̄ vſq̧ ad occi-
ſionē pati fuerunt venire imitãtes
xp̄m: q̄ ſicut ouis ad occiſionē duct⁹
eſt. Hedi aũt dñr mali: q̄ aſpa ⁊ du
ra ſaxa aſcēdũt: ⁊ ꝑ p̄cipitia eoꝝ lce
Sēſus moralis dunt. Chry. i om̄. Uel hos vocat he
dos: illos aũt oues: vt hoꝛum īfru-
ctuoſitatē oñdat: nullus ei fit ab he
dis fruct⁹. Hoꝝ ãt vtilitatē: mlt⁹ ei
ē ouiũ fruct⁹: ⁊ a lana: ⁊ a lacte ⁊ a
fetib⁹ q̄ ꝑturiunt̄. noīe aũt ouis in
ſcripturis diuinis ſimplicitas ⁊ in
nocentia ſolet deſignari. Pulchꝛe
ego ī hoc loco ꝑ oues electi deſignā
tur. Hiero. Hedus aũt laſciuũ eſt
aīal: ⁊ feruēs ſp ad coitũ: ⁊ ſemper t̄
ꝑ pctis offert̄ in lege: nec dicit ca
pras: q̄ p̄nt hr̄e fet⁹: ⁊ tōſe egrediũt
de lauacro. Chry. in om̄. Deinde ſe
gregat eos ēt ſitu. Nā ſeq̄t̄. Et ſta-
tuet oues q̄dē a dextris: hedos aũt
a ſiniſtris. Orige. Scti em̄ q̄ dexte-
ra opa opati ſũt acceperunt ꝑ mer
cede ſuoꝛũ dexteroꝛũ dexterā regis
in q̄ req̄es ⁊ gl'ia eſt. Mali v̄o ꝑpt̄
opa ſua peſſima ⁊ ſiniſtra ceciderũt
in ſiniſtrā. i. in triſticiā toꝛmētoꝛuȝ.
Sequit̄. Tũc di. rex eis q̄ a dextris
ei⁹ erunt. Uenite: vt q̄cq̄d min⁹ fue
rat eis cũ ꝑfecti⁹ vniti fuerint xp̄o
ꝯſequant̄. Addit aũt. Bñdicti pr̄is
mei. vt eminētia bñdictionis eoꝛũ
mãifeſtet̄: q꞉ ꝓus bñdicti ſũt a dño
q̄ fecit celũ ⁊ terrā. Raba. Uel vocā
tur bñdicti q̄bus ꝑ bonis meritis
debet̄ eterna bñdictio. Pr̄is ãt ſui
dicit eſſe regnũ: q꞉ ad eũ refert ptā
tē regni: a q̄ ip̄e rex eſt genitus. vñ
ꝑ auctoꝛitatē regiā: qua ſolus ex-
altabitur in die illa pꝛoferet iudi-
cij ſententiā. vñ ſignanter dicitur.
Tunc dicet rex. Chry. in om̄. Nota
aũt ꝙ non dixit accipite: ſed poſſi-
dete ſiue hereditate: ſicut famlia
ria bona ſic paťna: ſicut veſtra vo
Regnũ alicui p̄ paratũ eē ē ip̄ȝ p̄deſtinatũ eē. bis ãtiquitus debita. vñ dr̄. Para.
vo. reg. a cōſti. mũdi. Hiero. Hec ãt
iuxta p̄ſciam dei accipienda ſunt:
apud quē futura iam facta ſũt. Au
gu. xx. de ci. dei. Excepto aũt illo re
gno: de quo ī fine dicturus eſt. Poſ
ſi. para. vo. reg. licet longe impari
modo: ēt pn̄s eccleſia dr̄ regnũ ei⁹
in quo adhuc cum hoſte ꝯfligitur
donec veniatur ad illud pacatiſſi-
mũ regnum vbi ſine hoſte regnabi
tur. Augu. de pnia. Sed dicet ali-
q̄s. regnare nolo: ſufficit mihi ſal-
uum eſſe: in q̄ ꝑmũ eos fallit: q꞉ eo
rũ nec ſalus ē vlla: quoꝛũ iniq̄tas
ꝑſeuerat: deinde ſi ē aliq̄ dr̄ia inter
regnantes ⁊ nō regnãtes: opoꝛtet
tñ vt in vno regno ſint oēs: ne ī ho
ſtiũ: aut alioꝛũ numero deputētur:
⁊ ceteris regnantibus ipſi pareãt.
Oēs em̄ romani: romanum regnũ
poſſident: ꝗuis nō oēs ī eo regnēt.
Chry. in omel'. pꝛo quib⁹ ḡ ſctī cele-
ſtis regni bona accipiant: mani-
feſtat cũ ſubdit̄. Eſuriui em̄ ⁊ dedi
ſtis mihi mãducare. Remi. Et no-
tãdũ ꝙ ī h̄ loco ſex opa miſericoꝛ-
die a dño ꝯmemoꝛant̄: q̄ q̄cũq̧ im-
plere ſtuduerit: regnũ a ꝯſtitutiōe
mũdi p̄paratũ electis: ꝑcipere me-
rebitur. Rab. Myſtice aũt qui eſu
rientē ⁊ ſitiētē iuſticiaȝ pane verbi
reficit: vl' potu ſapiētie refrigerat:
et qui errantē ꝑ hereſim vel ꝑ pec-
catũ in domum matris eccleſie re-
cipit: ⁊ qui infirmũ in fide aſſumit:
vere dilectiōis obſeruat iura. Gre-
go. xxv. moꝛa. Hi ãt quibus iudex
veniens in dexteram conſiſtentiuȝ
dicit. Eſuriui. ⁊c. ſũt qui ex ꝑte ele-
ctoꝛum iudicant̄ ⁊ regnãt: qui vite
maculas lachꝛymis tergunt: qui Duplex regnantiuȝ genus.
mala p̄cedentia factis ſeq̄ntibus
redimentes quicquid illicitum ali
qñ fecerant: ab oculis iudicis ele-
moſynarũ ſupductione cooperiũt.
Alij vero ſunt qui non iudicantur
⁊ regnant: qui etiā p̄cepta legis ꝑ-
fectionis virtute tranſcendũt. Ori
ge. Humilitatis ergo cauſa laude
bñficioꝛum ſuoꝛum indignos ſe ꝓ-
clamant: nō obliti eoꝛũ q̄ fecerunt.
Ipſe aũt eis oñdit ſuam cōpaſſio-
nē in ſuis. vñ ſequit̄. Tũc reſpōde-
bunt ei iuſti di. Dñe qñ te vidim⁹
⁊c. Raba. Hoc quideȝ dñt non diffi
dentes de verbis dñi: ſȝ ſtupent de
tanta ſublimatione ⁊ de maieſta-

tis ſue magnitudine. Uel q̄ȝ videbi
tur eiꝰ pau̅ eſſe bonū: quod egerāt
ſm illud apl'i. Nō ſunt ꝯdigne paſ
ſiones huiꝰ t̄pis ad futurā gl'iam:
q̄ reuelabit in nobis. Sequit. Et
r̄ndēs rex di. eis. Amē. di. vo. q̄dīu
fe. vni de fra. meis mihi feciſtis.
Hiero. Libera q̄dem nobis erat in
telligentia qđ in omni paupe xp̄s
eſuriens paſceret ſitiens potaret: ⁊
ſic de aliis. Sȝ et hoc qđ ſequit: q̄̄
diu fe. ⁊c. non mihi videt gn̄alr di
xiſſe de paupibꝰ. ſȝ de his qui pau
peres ſp̄ū ſunt: ad quos extēdens
manū dixerat: fratres mei ſūt qui
faciunt voluntatē p̄ris mei. Chry.
Sed ſi fratres eius ſunt: q̄re eos
minimos vocat? ꝓpter hoc q̄ȝ ſunt
hūiles: q̄ȝ paupes: q̄ȝ abiecti. Non
aūt p hos monachos ſolum intelli
git: qui ad montes ſeceſſerunt: ſed
vnū quēq̄ȝ fidelē: ēt ſi fuerit ſecula
ris ⁊ fuerit eſuriēs: aut aliđ hmōi
vult m'le ꝓcuratiōe potiri. Fratrē
em̄ baptiſma facit ⁊ miniſteriorum
cōicatio. Sequit. Tunc di. ⁊ his q̄
a ſini. eiꝰ erunt. Diſce. a me male. i
ignē eternū: qui ꝑpa. ē dia. ⁊ ange.
eius. Orige. Sicut iuſtis dixerat:
venite: ita ⁊ iniuſtis dicit diſcedite
nam ꝓpinqui ſunt v̄bo qui ſeruāt
dei mandatū ⁊ vocant vt adhuc ꝓ
pinquiores efficiant. Lōge aūt ab
eo ſunt: et ſi videantur ei aſſiſtere
q̄ nō faciunt mādata ipſius: ꝓpt
hoc audiūt: Diſcedite: vt q̄ modo
vel vident eſſe añ eū: poſtea nec vi
deantꝰ. Cōſiderādū eſt āt q̄m in ſā
ctis dictū eſt: bn̄dicti p̄ris mei. non
aūt nūc dr̄ maledicti p̄ris mei. naȝ
bn̄dictionis q̄dē miniſtrator eſt p̄r
maledictionis aūt vnuſq̄ſq̄ȝ ſibi eſt
actor: q̄ maledictione digna eſt opa
eꝰ. q̄ āt recedūt a ieſu decidūt i ignē
et'nū: q̄ alteriꝰ ē gn̄is ab h' igne quē
habemꝰ in vſu. Nullus em̄ ignis i
ter hoīes ē eternꝰ: ſȝ nec m'lti t̄pis.
Et ꝯſidera q̄m regnū q̄dē nō ange
lis ꝑparatū dicit. Ignē aūt eternū
diabolo ⁊ angelis eius: q̄ȝ q̄ṫtū ad
ſe homines nō ad ꝑditionē creauit
peccantes aūt cōiungunt ſe diabo-
lo: vt ſicut q̄ ſaluant: ſctis angelis
coequant: ſic q̄ pereūt diaboli āge-
lis coeq̄nt. Augu. xxi. de ciui. dei.
Et hoc aūt hr̄ q̄ȝ idem ignis erit ho
minum ſupplicio attributus ⁊ de-
monum. ſi aūt erit corporalis tactu
noxius: vt i eo poſſint corpa crucia
ri: q̄uo in eo erit pena ſpūum mali
gnorū? niſi q̄ȝ ſunt q̄dā demonibus
corpa ſicut q̄buſdā viſum eſt ex iſto
aere craſſo atq̄ȝ hūido. Si aūt ali-
quis nulla hr̄e demones corpora
aſſerat: nō eſt de hac re contentio-
ſa diſputatione certandū. Cur em̄
non dicamus q̄uis miris tn̄ veris
modis etiam ſpūs icorporeos poſ-
ſe pena corporalis ignis affligi. Si
ſpiritus hominū ēt ipſi profecto in
corporei: ⁊ nūc potuerūt cōcludi cor
poralibꝰ mēbris: ⁊ tūc poterunt cor
porum ſuorum vinculis inſolubilr
alligari. Adherebunt ḡ demones
lȝ incorporei corporalibus ignibus
cruciandi: accipientes ex ignibꝰ pe
nam: non dātes ignibꝰ vitā. Ignis
autē ille corporeus erit: ⁊ cruciabit
hmōi corpora cuȝ ſpiritibus: demo
nes āte ſpūs ſine corporibus. Ori-
ge. Uel forſitan ignis ille talis ſub
ſtātia eſt: vt inuiſibilia comburat:
ipſe inuiſibilis conſtitutus: ſecun-
dum q̄ ait apoſtolus. Que viden-
tur temꝑalia ſunt: que aūt non vi-
dentur: eterna. Ne auteȝ mireris
audiens eſſe inuiſibilē ignē ⁊ puniē
tem: cuȝ videas interius calorē cor
poribus accendētē: ⁊ nō imedio cru-
ciantem. Sequitur. Eſuriui enim ⁊
non de. mi. mā. ſcriptum eſt ad fide
les. Uos eſtis corpus chriſti. ſicut
ergo anima habitans in corpore:
cum non eſuriat q̄ṫtū ad ſuā ſubſtā
tiaȝ ſpūalē: eſurit tn̄ corporis cibū:
q̄ copulata eſt corpori ſuo: ſic ⁊ ſal
uator patit que patitur corpus eiꝰ
eccleſia: cum ſit ipſe impaſſibilis.
Et hoc ꝯſidera: q̄ȝ loquens ad iu-
ſtos per ſingulas ſpēs eorum bn̄fi
cia dinumerat. Ad iniuſtos aūt ꝑ-
ſcindens narrationem adunauit
vtrunq̄ȝ dicens. Infir. fui. ⁊ in car.
⁊ nō viſi. me: quoniaȝ miſericordis

Sctōs modus dicēdi ē verior.

Bona analo-gia.

iudicis erat bñfacta q̄dē hoīuꝫ lar
gius ꝑdicare ꝛ āpliare: malefacta
aūt eorū trāſitorie memorari ꝛ ab=
breuiare. Chry. in om̄. Intuere aūt
q: nō in vno tm̄ vel duob⁹: ſꝫ in oī
bus miſericordiam deſeruerūt: nō
n. eſuriētē ſolū nō cibauerūt: ſꝫ ne=
ꝗ qđ leuius erat īfirmum viſitaue
runt. Et vide q̄liter leuia iniungit.
nō. n. dixit. In carcere erā ꝛ nō eri=
puiſtis me. Infirmus: ꝛ nō curaſtis
me: ſꝫ nō viſitaſtis: ꝛ nō veniſtis ad
me. In eſuriēdo ēt nō ꝑcioſaꝫ petit
mēſaꝫ: ſꝫ neceſſariū cibū. Oīa ergo
Aurea deductio.
ſufficientia ſunt ad penā: primo q̄dē
facilitas petitiōis: panis. n. erat. ſe
cundo miſeria ei⁹ q̄ petebat: pauꝑ
n. erat tertio cōpaſſio nature: hō. n.
erat quarto deſideriū ꝓmiſſionis:
regnū. n. ꝓmiſit. quīto dignitas ei⁹
q̄ accipiebat. de⁹. n. erat q̄ ꝑ paupe
res accipiebat. ſexto ſupabūdātia
honoris: qm̄ dignatus eſt ab hoīb⁹
accipe. ſeptimo iuſticia datiōis: ex
ſuis. n. a nobis accipit: ſꝫ ꝯ vniuer=
ſa hec hoīes ꝑ auariciaꝫ excecant.
Grego. xxv. mo. Iſti aūt q̄bus h̄ dr̄
ſunt mali fideles q̄ iudicant ꝛ pe=
reunt: alij vō. ſ. infideles nō iudicā
tur ꝛ pereūt. Non. n. eorū tūc cauſa
diſcutit: qui ad ꝯſpectū diſtricti iu=
dicis iam cū damnatiōe ſue infide=
litatis accedūt: ꝓfeſſionem vō fidei
retinentes: ſed ꝓfeſſionis oꝑa non
habentes redarguunt vt pereant.
Iſti. n. ſaltim v̄ba iudicis audiūt:
q: eius fidei ſaltē verba tenuerūt.
Illi in damnatione ſua eterni iudi
cis nec v̄ba ꝑcipiūt: q: ei⁹ reueren=
tiā nec v̄botenus ſeruare voluerūt:
nā ꝛ princeps terrenā rēpu. regēs:
alr̄ punit ciuē interius delinquētē.
atq; aliter hoſtē exterius rebellan
tem: in illo. n. iura ſua ꝯſulit: ꝯ ho=
ſtem vero bellū mouet: ꝛ de pēa ei⁹
q̄d lex habeat nō requirit. Chry. in
om̄. Uerbis aūt iudicis redarguti:
cū māſuetudine loquit. Sequit. n.
Tūc rn̄. ei ꝛ ipſi di. Dn̄e q̄n te vidi=
mus ꝛc. Orige. Cōſidera ꝙ iuſti im
morant in vno quoq; verbo: iniuſti
aūt non ita per ſingula: ſed curſim
dicūt: q̄n ꝓpriū eſt iuſtoꝝ bñfacta
ſua relata ſibi in facie diligenter ꝛ
ꝑ ſingula refutare cā humilitatis:
malorū aūt hoīum eſt culpas ſuas
excuſatiōis cā: aut nullas eſſe oſtē
dere: aut leues ꝛ paucas: ſꝫ ꝛ rn̄ſio
Iuſtorū proprietas.
xp̄i hoc ipſum ſignat. vn̄ ſequitur.
Tūc rn̄. il. di. Amē di. vo. Uolēs. n.
iuſtoꝝ bñfcā oſ̄dere grādia: pecca
torū aūt culpas non grādes. ad iu=
ſtos q̄dē dicit. Ex eo qđ feciſtis vni
ex minimis meis fratrib⁹. ad iniu=
ſtos aūt nō adiecit fratribus. reue=
ra. n. fratres ei⁹ ſunt q̄ ꝑfecti ſunt.
Gratius eſt aūt apud deū opus bo=
num qđ fit in ſanctiorib⁹ ꝙ in min⁹
ſctis: ꝛ leuior culpa ē negligere mi
nus ſanctos ꝙ ſanctiores. Aug. xx.
de ci. dei. Nūc aūt de nouiſſimo iu=
dicio agit q̄n xp̄s de celo venturus
eſt: viuos ꝛ mortuos iudicatur⁹ hūc
diuini iudicij vltimū diem dicimus
i. nouiſſimū tp̄s. nā ꝑ quot dies iſtđ
iudiciū ꝓtendat incertū eſt: ſꝫ ſcri=
pturarū ſanctaꝝ more: dies poni ſo
let ꝓ tp̄e. Iō aūt dicimus vltimū iu
diciū vel nouiſſimū: q: ꝛ nūc iudicat
ꝛ ab humani generis initio iudica
uit: a ligno vite ſeparās ꝑmos ho=
mines: ꝛ angelis peccātib⁹ nō pcēs.
In illo aūt finali iudicio ſimul ꝛ ho
mines: ꝛ angeli iudicabunt: fiet. n.
virtute diuia: vt cuiq; opera ſua vel
bona vel mala cuncta in memoriā
reuocentur: ꝛ mentis intuitu mira
celeritate cernantur: vt accuſet vel
excuſet ſcientia conſcientiam.

Et ibūt hi in ſuppliciū eter
nū: iuſti autem in vitā eternaꝫ.

Augu. de fide ꝛ operibus. Non=
nulli ſeipſos ſeducunt dicētes ignē
eternum dictum non ipſam penam
eternam. Hoc preuidens dn̄s ſniaꝫ
ſuam ita concluſit dicens. Et ibunt
hi in ſup. eter. iuſti vero in vi. eter.
Orige. Attende q̄m cum prius di=
xiſſet. Uenite benedicti. deinde. di=
ſcedite maledicti: propterea ꝙ pro=
prium boni dei eſt primum recorda
ri benefacta bonoꝝ ꝙ maleficā ma
lorū. hinc prius nominat penā ma=

locū:deinde vitā bonoꝝ:vt primū q̄ timoꝛis ſunt euitemus mala: poſtea q̄ honoꝛis ſunt appetamꝰ bona. Grego.xv.mo. Si ergo tanta pena mulctat̄ q̄ nō dediſſe cōuincit̄:q̄ pena feriendus eſt:q̄ redarguitur ab ſtuliſſe aliena? Aug.xix.d̄ ci.dei. Eſt aūt vita eterna ſummū bonū nr̄m: finis ciuitatis dei:de quo fine dicit apl's. Finē vo vitā eternā. Sꝑ rurſus q:vita eterna ab his q̄ familiaritatē nō hn̄t cū ſcripturis ſcis: pōt accipi:ēt in vita maloꝝ ꝑpter anime imoꝛtalitatē:vel ꝑpter interminabiles penas ipſoꝝ pꝛofecto finis ciuitatis huius:in quo ſummū habebit bonū:vel pax in vita eterna: vel vita eterna in pace dicēdus eſt: vt ab holbꝰ poſſit itelligi. Augu.ſecundo.de tri. Qd.n.dixit dn̄s famulo ſuo moyſi. Ego ſū q̄ ſū.hoc contemplabimus cū viuemus in eternū.Ita.n.dn̄s ait.Hec eſt vita eterna:vt cognoſcant te verū deū. Hec n.nobis ꝯtēplatio ꝓmittit̄ actionū olum finis:atq; eterna pfectio gaudioꝝ:de q̄ dicit ioānes. Uidebimꝰ eū ſicuti eſt.Hiero.Pꝛudēs autē lectoꝛ itē de q̄ ⁊ ſupplicia eterna ſūt. ⁊ vita ꝑpetua metū deiceps nō habeat ruinaꝝ.Gre.xxxiiij.mo. At inq̄unt.iō peccātibꝰminatꝰ eſt.vt eos a pctis ꝯpeſceret.qbꝰ rn̄demꝰ ſi falſa minatꝰ eſt:vt ab iniuſticia coꝛrigeret:ēt falſa ꝓmiſerat vt ad iuſticiā ꝓuocaret.⁊ ſic dū ſatagūt deum ꝓhibere miſericoꝛdē:nō veren̄t ꝑdicare fallacē.at inq̄unt. ſine fine puniri nō d3 culpa cū fine:q̄bus rn̄demus q̄ recte dicerent: ſi iudex iuſtus nō coꝛda holum:ſ3 facta pēſaret.Ad diſtricti ergo iudicis iuſticiā ptinet:vt nūq̄ careat ſupplicio quoꝝ mens in hac vita nūq̄ voluit carere pctō.Augu.ſ.de ci.dei. Nullius ēt legis iuſticia attēdit:vt tāta moꝛa tpis q̄ſq; puniat̄: quāta moꝛa tpis:vn̄ puniret̄ admiſit. Nullꝰ n.extitit q̄ cēſeret tā cito nocētiū finiēda toꝛmēta: q̄ cito factū eſt homicidiū vel adulteriū. Qui vo pꝛo aliquo grādi crīe moꝛte mulctatur nunq̄d moꝛā:q̄ occidit̄ eiꝰ ſupplicijs leges exiſtimāt:⁊ nō q̄ eū in ſempiternū auferāt a ſocietate viuētiū? Iam vo dānū ignominia: exiliū: ſeruitꝰ:cū pleruq; ſic infligunt̄: vt nulla venia relaxent̄: nōne ꝓ huiꝰ vite modo ſimilia penis vident̄ eternis? Ideo q̄ppe eterna eē nō pñt: q: nec ipſa vita q̄ his plectit̄ poꝛrigit̄ i eternū.S3 inq̄unt. Qūo ergo veru3 eſt qd̄ ait xp̄s.In q̄ mēſura mēſi fueritis remetietur vobis:ſi tpale pctm̄ ſupplicio punit̄ eterno?nec attēdūt nō ꝑpter eq̄le tpis ſpaciū:ſ3 ꝑpter viciſſitudinē mali.i.vt q̄ mala fecerit mala patiat̄ eandē dictā menſurā fuiſſe. Factꝰ eſt āt hō malo dignꝰ eterno:q̄ hoc in ſe pemit bonum qd̄ eē poſſet i eternū.Grego.xx.mo. At inq̄unt. Nullus iuſtus crudelitatibus paſcit̄:⁊ delinquēs ſuus a iuſto dn̄o icirco cedi ꝑcipit̄: vt a neq̄tia coꝛrigat̄.Inic̄ aūt gehēne ignibus traditi:q̄ ſine ſemꝑ ardebunt? Quibꝰ rn̄demus q̄ olpotēs deus: q: pius eſt miſeroꝝ cruciatu nō paſcit̄:q: aūtꝰiuſtus eſt. ab iniquoꝛū vltiōe nō ſedat̄:⁊ th̄ ad aliq̄d iniqui ſemper ꝯcremant̄:vt.ſ.iuſti tāto in eternū magis diuine gratie debitores ſe eē cognoſcāt : quāto in eternū mala pūiri ꝯſpiciūt:q̄ eiꝰ adiutoꝛio vitare potuerunt. Augu.xxi. li.de ci.dei. S3 nullū eſt inquiūt coꝛpus qd̄ dolere poſſit:moꝛi nō poſſit Neceſſe eſt aūt vt viuat dolēs:non eſt neceſſe vt occidat doloꝛ: q: nec coꝛpoꝛa iſta moꝛtalia ols doloꝛ occidit. Et vt doloꝛ aliq̄s poſſit occidere illa cā eſt:qm̄ ſic connexa eſt ala huic coꝛpoꝛi:vt ſummis doloꝛibus cedat atq; diſcedat.tūc aūt tali coꝛpoꝛi ala ⁊ eo cōnectitur mō vt illud vinculū nullo doloꝛe vīcat̄: nō ergo tunc nulla:ſ3 ſempiterna moꝛs erit qñ nec viuere ala poterit deum nō habendo:nec doloꝛibus coꝛpoꝛis carere moꝛiendo. Inter hmōi autem eternitatē ſupplicij:negantes:miſericoꝛdioꝛ fuit. Oꝛigenes:quit ipſu3 diabolum ⁊ angelos eius poſt grauioꝛa ꝓ meritis ⁊ diuturnā ſuppli-

Uite eterne deſcriptō.

Cur peccato tēpoꝛali pēa debeatur eterna.

Erroꝛ oꝛigēis.

cia ex illis cruciatibus eruendos ⁊
ſociandos ſanctis āgelis credidit.
Sed illū ⁊ ꝓpter hoc ⁊ propter alia
nōnulla non immerito reprobauit
eccleſia: q: ⁊ hoc ꝙ miſericors vide
bat amiſit faciēdo veras miſericor
dias: qb⁹ penas lueret: ⁊ falſas bti
tudines. in qb⁹ ſecuruʒ ⁊ ſempiter-
nū boni gaudiū nō haberēt. Lōge
aūt aliter aliorum miſericordia ab
humano erat affectu q̄ hoium illo
iudicio dāmatorū miſerias tpales.
oium ꝟo q̄ vel citius vel tardius li-
berant eternā felicitatē putāt. Cur
aūt hec miſericordia ad vniuerſam
naturā manat humanā: ⁊ cū ad an
gelicā vētū fuerit: mox areſcit. Gre
go. xxxij. mora. At inquiūt. Ubi eſt
ꝙ ſancti ſunt: ſi ꝓ inimicis ſuis q̄s
tūc ardere viderit: nō orabūt? Orāt
q̄dē ꝓ inimicis ſuis eo tpe quo pſit
ad fructuoſam pnīam eorum corda
cōuertere. quō aūt tunc orabit pro
illis qui iaʒ nullatenus pſit ab iniq̄
tate cōmutari? Augu. xxi. ꝺ ci. dei.
Itē ſunt alij ab eterno ſupplicio li-
berationē nō olbus hoibus ꝓmittē
tes: ſed tm̄mō xp̄i baptiſmate ablu
tis: q̄ participes ſunt corporis eius
quōlibet dixerit: ꝓpter illud qꝺ ait
dn̄s. Siq̄s mādūcauerit ex hoc pa-
ne: nō morietꝛ in eternum. Iteʒ ſunt
q̄ nō olb⁹ habentib⁹ xp̄i ſacr̄m ſʒ ſo
lum catholicis: q̄uis male viuenti
bus hoc pollicētꝛ: qui nō ſoluʒ ſacr̄o
ſʒ reipſa mādūcauerūt corpus xp̄i:
in corpore ei⁹ qꝺ eſt ecclīa ꝯſtituti:
ēt ſi poſtea in aliquā hereſiʒ vel in
gētiliū idolatriā fuerint lapſi. Sūt
aūt q̄ ꝓpter id qꝺ ſcriptū eſt. Qui ꝑ
ſeuerauerit vſq; in finē hic ſaluus
erit nō niſi in catholica eccleſia ꝑ-
ſeuerātibus hoc ꝓmittunt: ꝙ meri
to fundamēti. i. fidei ꝑ ignē ſaluen
tur: quo igne in vltio iudicio punietꝛ
tur mali. Sʒ olbus his ꝯdicit apo-
ſtolus dicens. Manifeſta ſunt ope-
ra carnis que ſunt immūdicia: forni
catio: ⁊ his ſilia: q̄ ꝑdico vobis: qm̄
q̄ talia agūt regnuʒ dei nō poſſide-
bunt. Siq̄s aūt tpalia in corde ſuo
preponit xp̄o: ⁊ ſi videatꝛ hr̄e fidem
xp̄i: nō eſt tn̄ in eo fundamētū' xp̄s:
cui alia ꝑponuntꝛ: q̄̄to magis ſi cō-
mittat illicita: nō ꝑpoſuiſſe: ſʒ poſt
poſuiſſe xp̄m cōuincitꝛ. Cōperi etiā
quoſdā putare eos ſolum arſuros
illius eternitate ſupplicij: q̄ ꝓ pec-
catꝭ dignas elemoſynas facere ne-
gligūt: iō iudicē ipſum noluiſſe exi
ſtimāt cōmemorare aliud ſe eſſe di-
cturuʒ niſi elemoſynas ſiue factas
ſiue nō factas. Sʒ q̄ digne ꝓ pctis
ſuis elemoſynas facit: ꝑus eas fa-
cere incipit a ſeipſo: idignuʒ eſt. n.
vt ipſe ſibi nō faciat qui facit in ꝓ
ximum cum audiat dicentē deum.
Diliges proximū tuū ſicut teipſum.
Itēq; audiat. Miſerere aie tue pla
cens deo. Hāc elemoſynaʒ. i. vt deo
placeat nō faciēs aie ſue quomodo
dignas ꝓ pctis ſuis facere elemo-
ſynas dicendus eſt? Propter hoc ḡ
elemoſyne faciēde ſūt: vt cū de pre
teritis pctis deprecamur exaudia-
mur: nō vt in eis pſeuerantes licen
tiā malefaciēdi nos ꝑ elemoſynas
cōparare credamus. Iō aūt dn̄s a
dextris elemoſynas ab eis factas.
in ſiniſtris nō factas ſe iputaturuʒ
eē ꝑdixit: vt hinc oñderet q̄̄tū valēt
elemoſyne ad priora delēda: nō ad
ꝑpetua ipune cōmittēda pctā. Ori.
Uel nō vnius tm̄ iuſticie ſpecies re
muneratꝛ ſicut exiſtimāt multi. In — Chriſti cibatio ſpiritalis.
q̄libuſcūq;. n. cauſis mādatum xp̄i
q̄s fecerit: xp̄m cibat ⁊ potat: q̄ fide
liū iuſticiā ⁊ veritatē mādūcat ⁊ bi-
bit. Item xp̄o algēti teximus veſti
mentū accipiētes ſapientie texturā
a deo vt ꝑ doctrinā aliq̄s doceam⁹ ⁊
iduamus eos viſcere miſericordie.
Qm̄ ⁊ ꝑparam⁹ cor noſtrū diuerſis
ꝟtutib⁹ ad receptaculū ei⁹ vel illo
rum q̄ ſunt ipſius: ipſuʒ peregrinā-
tem ſuſcipimus in domuʒ pectoris
nr̄i. Itē cū fratrē infirmū ſiue in fi-
de ſiue in bono opere viſitauerim⁹
aut ꝑ doctrinā: aut ꝑ increpationē:
aut ꝑ ꝯſolationē: ipſum xp̄m viſita
mus. Deinde oē qꝺ ħ eſt: carcer eſt
xp̄i: ⁊ eoruʒ q̄ ſunt eius: qui ſunt in
hoc mundo degentes: quaſi in car-
cere nature neceſſitate cōſtricti. Cū

ergo bonũ opus: in eis ſfecerimus:
viſitamus eos in carcere ⁊ xp̄m in
eis. Capi.xxvj.

ET factũ eſt cũ con
ſũmaſſet ieſus ſer
mones hos oēs:
dixit diſcipul' ſuis.
Scitis q꞉ poſt bi=
duũ paſcha fiet ⁊ filius homi=
nis tradetur vt crucifigatur.

¶ Chryſo. Poſt ſermonē quo ventuꝝ
ſe dn̄s in reditu: claritatis oñderat
nūc paſſurũ eē ſe admonet: vt ſacr̄z
crucis admixtũ eē glīe eternitatis
agnoſcerēt. vñ dr̄. Et fa.ieſt cũ con=
ſum.ie.ſer.hos oēs. Raba. de con=
ſummatione ſeculi ⁊ de die iudicij.
Uel quia ab initio euãgelij vſqꝫ ad
paſſionē oīa faciēdo ⁊ p̄dicãdo cō=
pleuerat. Orige. Nō ſimpl'r aũt di
xit oēs: ſꝫ hos oēs. adhuc.n. oporte
bat eũ ēt alios loq̄ ſermones puſqꝫ
traderet'. dixit diſcipulis ſuis. Sa.
q꞉ poſt bi.pa.fiet. Ra. Sicut etiam
ex ioãnis narratiōe colligit': añ ſex
dies paſche vēit ieſus in bethaniã
inde venit hieruſalē ſedēs ſup aſel
lũ. poſtea gerunt' ea q̄ narrant' hie
roſolymis geſta. Ex illo ḡ die quo
venit in bethaniã: intelligimus cō
ſummatum q̄triduum: vt occurret
Dr̄ia i= dies añ biduũ paſche. Hoc aũt iter
ter pa= paſcha ⁊ azima diſtat: q꞉ paſcha ip̄e
ſcha et ſolus dies appellat': in q̄ agn' occi=
azima. debat' ad veſperã: hoc ē. xiiij. luna
primi mēſis. xv. aũt luna qñ egreſ=
ſus eſt populus de egypto ſuccede=
bat feſtiuitas azimorũ: verũ euãge
liſte vnum ꝓ altero ponere ſolent.
Hiero. Paſcha aũt qđ hebraice di=
cit' phaſe: non a paſſione vt plerīqꝫ
arbitrant': ſed a tranſitu nolatur:
eo q꞉ exterminator videns ſangui=
nē i forib' iſraelitarũ ꝑtrãſierit nec
ꝑcuſſeret eos: vel ipſe dn̄s p̄bēs au
xiliũ pp'lo ſuo deſuper ambulaue=
rit. Remi. Siue q꞉ auxiliante domi
no pp'ls iſraeliticus liberatus ab
egyptiaca ſeruitute tranſiuit ad li=
bertatē. Orige. Non aũt dixit. Poſt
biduum paſcha erit aut veniet: ne
oſtenderet illud paſcha futurũ qđ
fieri ſolebat ſm̄ legē: ſꝫ paſcha fiet:
hoc eſt quale nunqꝫ factuꝫ fuerat.
Remi. Myſtice.n. paſcha. dicitur: ſi
ue q꞉ ea die xp̄s tranſiuit de mũdo
ad patrem: de corruptiōe ad incor=
ruptionem: de morte ad vitam. Si=
ue quia ſalubri trãſitu a demonia=
ca ſeruitute mũdũ redemit. Hiero.
Poſt duos etiaꝫ dies clariſſimi lu=
minis veteris ⁊ noui teſtamēti: ve
ruꝫ pro mundo celebratur paſcha:
tranſitus etiam noſter. i. phaſe ita
celebratur: ſi terrena dimittētes ad
celeſtia feſtinemus. Orige. predicit
autem diſcipulis ſe tradendum cuꝫ
ſubdit. Et fi.ho. tra. vt cruci. Pre=
muniens eos ne priuſqꝫ audiant q̄
fuerant futura ſubito vidētes tra=
di magiſtrum ad crucem obſtupe=
ſcant. ideo autē imperſonaliter po
ſuit. Tradetur: q꞉ deus tradidit eũ
propter miſericordiam circa genus
humanũ. Judas propter auaritiã:
ſacerdotes propter inuidiam: dia=
bolus ꝓpter timorem: ne euelleret'
de manu eius genus humanũ ꝑ do
crinã ipſius: nō aduertens q̄m ma
gis fuerat eripiendũ gen' humanũ
ꝑ mortē ipſius qꝫ ereptum fuerat ꝑ
doctrinam ⁊ miracula.

¶ Tunc congregati ſunt prin
cipes ſacerdotuꝫ ⁊ ſeniores po
puli in atrium principis ſacer
dotũ: qui dicebatur cayphas:
⁊ conſilium fecerunt vt ieſum
dolo tenerent ⁊ occiderēt. Di=
cebant autem. Non in die fe=
ſto: ne forte tumultus fieret in
populo.

¶ Glo. Oñdit euangeliſta, appara
tum ⁊ machinationem dn̄ice paſſio
nis: quã xp̄s p̄nunciauerat. vñ dic'.
Tūc ꝯgre. ſunt p̄n. ſa. Remi. Qđ āt
dicit. Tūc: ſupioribus v̄bis ꝯiungi
tur. i. anteqꝫ paſcha celebraretur.
Orige. Non auteꝫ veri ſacerdotes
⁊ ſeniores: ſed illius qui videbatur
pp'ls dei: vere aũt erat pp'ls gomo=

re non intelligentes ſſimũ ſacerdo-
tē dei: iſidiati ſunt ei: et non cogno-
ſcentes pmogenitũ vniuerſe creatu
re: etiã ſeniorē omnibus: conſiliati
ſunt cõtra eũ. Chry. in om. Iniqua
vero negocia tẽtãtes ad pricipẽ ſa
cerdotũ veniũt. inde volẽtes ptãtẽ
accipere vnde prohibere oportebat
Multi ãt erãt tunc principes ſacer
Defectio moſaica. dotum: lex vero vnũ eẽ volebat. vñ
mãifeſtũ ẽ: q iudaica diſſolutio ac-
cipiebat pncipiũ. Moyſes. n. vnum
principem ſacerdotũ eẽ iuſſit: et eo
mortuo alterũ fieri: poſtea vero an-
nui facti ſũt. Eos igitur ait: hic pn-
cipes ſacerdotũ: qui de pricipibꝰ ſa
cerdotũ erãt. Remi. Cõdẽnãtur ãt
iſti: et q cõgregati ſunt: et q prici-
pes et ſacerdotes fuerũt. q. n. pl'es
ad peragendũ aliqđ malũ ꝯueniũt
et quo ſublimiores: nobiliores fue
rint: eo deterius hr malũ qđ ꝯmitti
tur: et eo maior pena illis prepara
tur. Ad oſtẽdẽdã ãt dñi ſimplicita-
tē et innocentiã addit euãgeliſta.
Ut ieſũ do. te. et occi. In quo. n. nul-
lam mortis cãz iuenire poterãt cõ-
ſilium fecerunt vt dolo tenerẽt et oc
ciderẽt. Chry. in om. Conſiliati ſũt
ꝙ vt tenerent eũ occulte et iterime-
rent: formidabãt ãt populũ: vñ ex
pectabãt feſtiuitatẽ ptrire: propẽ
quod ſequit. Di. au. nõ i di. fe. Dia
bolus. n. nolebat in paſcha xpz pa
ti: vt non manifeſtã eius conſtitue
ret paſſionẽ. Pricipes ãt ſacerdotũ
non ea q dei ſũt timuerũt: ne. ſ. pctõ
i hoc tpe pacto maior eis inquatio
fieret: ſed vbiq q humana ſunt co-
gitabãt. vnde ſeqt. Ne for. tu. fi. in
po. Orige. Propter diuerſa ſtudia
populi diligentis xpm et odientis:
credentis et non credẽtis. Leo pa.
i ſ. de paſ. Prouidẽtibus ergo pnci
pibus ne in ſancto die tumultus ori
retur non feſtiuitati: ſed facinori
ſtudebãt. ſeditiões. n. turbaꝝ fieri
i precipua ſolẽnitate metuebãt: nõ
vt populus nõ peccaret: ſed ne xps
euaderet. Chry. in om. Sz tñ furore
feruentes imutati ſunt a ſuo conſi-
lio: q. n. traditorẽ iuenerũt: q i ipa

feſtiuitate xpm occiderũt Leo pa.
in ſer. de paſ. Dño ãt intelligimus
diſpoſitũ fuiſſe conſilio: vt iudeorũ
principes qui ſeuiendi in xpm occa
ſionẽ ſepe queſierãt: non niſi in ſo
lennitate paſchali exercẽdi furoris
ſui acciperẽt ptãtẽ. Oportebat eni
vt manifeſto iplerẽtur effectu q diu
figurato fuerãt promiſſa myſterio Ouis ſignificatiua agnus paſcal'.
vt ouẽ ſignificatiuã: vera remoue-
ret ouis: et vno expleretur ſacrifi-
cio varietas dñia victimarũ. Ut er-
go vmbre cederẽt corpi et ceſſarent
imagines ſub pñtia veritatis: ho-
ſtia i hoſtiã trãſiit: ſanguie ſãguis
aufertur: et legalis feſtiuitas dum
mutatur impletur.

Cũ aũt eẽt ieſus i bethania
in domo ſimonis leproſi: acceſ
ſit ad eũ mulier habẽs alaba-
ſtrum vnguẽti precioſi: et effu-
dit ſuper caput ipſiꝰ recũbẽtis
Uidentes aũt diſcipuli: idigna
ti ſũt dicẽtes. Ut qđ pditio hꝰ?
Potuit. n. iſtud venũdari mul-
to et dari pauperibus. Sciens
aũt ieſus: ait illis. Quid mole-
ſti eſtis huic mulieri? Opꝰ. n. bo
nũ opera ta ẽ i me. Naz ſp pau
peres hẽbitis vobiſcũ: me autẽ
nõ ſemp hẽbitis Mittens eĩ hꝰ
vnguẽtũ hoc in corpus meum:
ad ſepeliẽdũ me fecit. Amẽ di
co vobis. vbicũq pdicatũ fue
rit hꝰ euãgeliũ i toto mũdo dice
tur: et q hoc fecit in mẽoriã eiꝰ.

Glo. Oñſo ꝯſilio principũ de xpi
occiſione vult exequi euãgeliſta cõ-
pletionez eiꝰ: oñdẽs qlr iudas hũit
cõuentionẽ cũ iudeis vt xpm trade-
ret: ſz pꝰ cãz pditiõis pmittit. Do
luit. n. q nõ erat venũdatũ vnguẽ-
tũ qđ mulier ſuper caput xpi effu-
dit: vt de pcio aliqđ tolleret. Unde
voluit hoc dãnuz proditiõe magri
recõpẽſare. Dic ergo. Cũ ãt eẽt ie.
i bet. do. ſy. le. Hie. Nõ q leproſus
illo tpe pmaneret: ſz q ãtea leproſus

poſtea a ſaluatore mūdat⁹ ē:no.. ..
ne priſtino permanēte:vt virt⁹ cura
tis appareat. Sequitur. Acce. ad
eū mu. ha. ala. vn. pci. Raba. Eſt āt
alabaſtꝝ gen⁹ marmoris cādidi va
rijs coloribus itincti quod ad vaſa
vnguētaris cauare ſolēt:eo ꝙ opti
me ſeruare ea icorrupta dicat̃. Hie
ro. Ali⁹ āt euāgeliſta ꝓ alabaſtro
vnguēti preecioſi narduz piſticū pe
ſuit:hoc eſt verū et abſq; dolo. Ra.
piſtis ei grece:latine dr̃ fides vñ pi
ſticū.i.fidele. Erat ei illud vnguē
tū fidele .i. puruz et nō adulteratū
Sequit̃. Et ef. ſu. ca. ip. recū. Ori.
Forſitā q̃s diceret quattuor fuiſſe
mulieres:de quib⁹ cōſcripſerūt euā
geliſte. Ego āt magis ꝯſentio tres
fuiſſe:et vnā quidē de qua ſcripſerūt
matthe⁹ et marc⁹:alterā āt de qua
ſcripſit lucas aliā de qua ſcripſit io
annes. Hie. Nemo.n. putet eandez
eſſe:que ſuper caput vnguētū: et q̃
ſuper pedes effudit. Illa enim la
chrymis lauit:et crine terſit: ⁊ ma
nifeſte meretrix appellat̃. De hac
autē nihil tale ſcriptū ē:nec eni po
terat ſtati capite domini meretrix
digna fieri. Ambro. ſup lu. Poteſt
ḡ nō eadē eſſe:ne ſibi cōtraria dixiſ
ſe euangeliſte videāt̃. Pōt ēt qō me
riti ⁊ tpis diuerſitate diſſolui:vt ad
huc illa peccatrix ſit:iā iſta perfe
ctior. Chry. i om. Et ſm h̃ apō tres
euā.ſ. mat. marcū ⁊ lucā: vna et ea
dē eē vr̃. nō āt abſq; rōne lepꝰ ſimōis
mēinit euan. ſed vt oñdat vñ fidu
ciā ſumēs h̃ mlr̃ acceſſit ad xp̄m: q̃
n. lepra imūda paſſio eē videbat:
videns ꝙ ieſus illuz hoiez curaue
rat apō quē mānebat: confidit ꝙ et
aie ei⁹ imūdiciā facile expurgabit.
et alijs mlr̄ib⁹ pro curatione corpo
ris ad xp̄z accedētib⁹ ſola ipſa ho
norꝫ grā ad xp̄z acceſſit. et ꝓpt̃ aie
curationēz:cū nihil i corpe īfirmū ha
beret. Quaꝓpt̃ maxie aliq̃s eaz
admirari debet. Apud ioānez autē
non eſt eadem mlr̃:ſed altera q̄dā
mirabilis lazari ſoror. Orige. Qm̄
mattheus quidem et marcus i do
mo ſimonis leproſi hoc factū fuiſſe

Hanc opinio nem ſequitur iacobus fabri.

Hec eſt cōis opinio eccleſie.

exponūt:ioānes aūt ꝙ venit ieſus
vbi erat lazarus ⁊ nō ſimō:ſed ma
ria ⁊ martha miniſtrabat. Adhuc
ſm ioānē añ ſex dies paſche vēit in
bethaniā:qñ fecerūt ei cenā maria
⁊ martha:hic aūt qñ recūbit in do
mo ſimōis:poſt biduū paſcha erat
futurū. Et apud mattheū ⁊ marcū
diſcipuli indignant̃ ex bono propo
ſito:apud ioānem aūt ſolus iudas
furādi affectu:apud lucā aūt murmurat nemo. Gre. in om. Uel dicen
dum ꝙ hāc eādē quā lucas pecca
tricē mulierē:ioānes mariā noiat.
Augu. de cō. euā. Lucas aūt q̃uis
ſimile factū cōmemoret ei quod h̃ dr̃:
nomēq; ꝯueniat ei⁹ apud quē cōuiuabat̃ dn̄s:nā ⁊ ip̄m ſimonez dicit:
tñ q̄ nō eſt ꝯ naturā vel morē homi
num vnū nomē hr̃e duos hoies:po
tius credibile eſt fuiſſe aliū illū ſy
monē nō leproſuz:in cui⁹ domo hec
i bethāia gerebāt̃. Nihil igit̃ aliud
arbitror: niſi ꝙ nō q̄dem aliā fuiſ
ſe mulierē q̄ peccatrix tunc acceſſit
ad pedes ieſu: ſed eādē mariā bis
hoc feciſſe:ſemel.ſ. ꝙ lucas narra
uit. nā hec ⁊ ioānes mariā cōmen
dans cōmemorauit:añq̄ꝫ veniret in
bethaniā. Erat inquit lāguēs laza
rus in bethania de caſtello marie ⁊
marthe ſororis ei⁹. Maria āt erat
q̄ vnxit dn̄m vnguēto:⁊ extercit pe
des eius capillis ſuis:cuius frater
lazarus īfirmabat̃. iā itaq; hoc ma
ria fecerat. Quod aūt in bethania
rurſus fecit aliud ē:qō ad luce nar
rationē nō ꝑtinet:ſꝫ pariter narrat̃
a trib⁹. ioāne.ſ. mattheo:⁊ marco.
ꝙ aūt matthe⁹ ⁊ marcus caput dn̄i
vnguēto illo ꝑfuſuz dn̄t:ioānes aūt
pedes:oñdit̃ nō eē ꝯtriū: ſi accipia
mus nō ſolū caput:ſꝫ ⁊ pedes dn̄i ꝑ
fudiſſe mulierē:niſi forte qm̄ mar
cus fracto alabaſtro ꝑfuſuz caput
cōmemorat:tā quiſq; calumnioſus
eſt vt aliquid in vaſe fracto neget
remanere potuiſſe:vñ ēt pedes dn̄i
ꝑfunderet. Ille āt qui ſic calūniat̃:
prius accipiat perfuſos pedes añ
q̄ꝫ illud fractum eēt: vt in itegro re
maneret:vñ ēt caput ꝑfunderet vbi

qui vnū talentū accepit ꝛ ī terra re
cōdidit: ꝑpl's ē in lege ꝑſiſtēs: qui
ꝑpter inuidiā ſalu ī darū gētiū in
terra acceptū talētū abſcōd t. In
terra.n.talētū abſcōdere: eſt noue
ꝑdicatiōis gl'iā ſub obtrectatione
corpee paſſiōis occultare. Sequit.
Poſt multū ve.tē.ve.do.ſer.illorū:
ꝛ poſuit ra.cū eis. In rōne aūt po-
nēda iudicij examē ē. Orig. Et ob-
ſerua in hoc loco: qm̄ non ſerui ad
dn̄m vadūt vt iudicent: ſed dn̄s ve
nit ad eos: cū tp̄s fuerit ipletū: de
q̇ dicit. Poſt m'ltū xo tp̄is.i.poſtq̄
dimiſit aptos ad negociādū aiarū
ſalutē: ꝛ iō forſitā nō facile inueni
q̄s ex eis q̇ apti fuerint ad hmōi
op⁹: vt cito trāſeāt de hac vita: ſic̄ ē
manifeſtū ex eo q̄ ꝛ apl'i ſenuerūt.
Ex q̄b⁹ dr ad petrū. Cū ſenueris:
extēdes manū tuā. de paulo āt di-
ctū ē ad philemonē. Nūc āt vt pau
lus ſenex. Chry. in om̄. Uide ꝛ dn̄m
vbiq̄ nō ꝯfeſtim expetentē rōnē vt
diſcas ei⁹ lōganimitatē. Mihi aūt
vr̄ q̄ reſurrectionē occl'te inſinuās
h̄ dixit. Hier. Iō ḡ dicit. Poſt multū
tp̄is: q2 grāde tp̄s ē int aſcēſionē
ſaluatoris: ꝛ ſcḋz ei⁹ aduētū. Greg.
Hec aūt lectio hui⁹ euāgelij ꝯſide-
rare nos admonet: ne q̇ pl⁹ ceteris
in h̄ mūdo accepiſſe aliq̇d cernunt
ab auctore mūdi ḡui⁹ iudicent. Cū
em̄ augent dona: rōnes ēt creſcunt
donoꝝ. Tāto ḡ hūilior q̄ſq̄ dz eſſe
ex munere: q̄to ſe obligatiorē eſſe
cōſpicit in reddēda rōne. Orig. Fi
ducia āt fecit eū q̇ q̄nq̄ talēta acce
perat audere: vt ad dn̄m ꝓus acce
deret. Sequit.n. Et acce. q̇ q̄nq̄ ta
lē. acce. obtu. alia q̄nq̄ dicēs. Dn̄e
q̄nq̄ ta.tra.ec. alia q̄nq̄ ſuplu.ſū.
Greg. Seru⁹ ḡ qui geminata talen
ta rettulit: laudatur a dn̄o: atq̄ ad
eternā remunerationē ꝑducit. vn̄
ſubdit. Ait illi dn̄s. Euge. Raba.
Euge iteriectio ē letātis: ꝑ qḋ gau
dium ſuum dominus inſinuat: qui
bene laborantem ſeruum ad gau
diū eternū inuitat: de q̇ ꝓpha ait.
Letificabis nos in gaudio cū vul-
tu tuo. Chry. in om̄. Serue bone:

Pul-
chra al-
legoria
de iu-
deis.

Notatu
dignū.

q̇ de bono loquit qḋ eſt ad ꝓximū.
Et fidelis q2 nihil eorum que ſunt
dn̄i ſibi appropriauit. Hier. Dicit
autē. Sup pauca fuiſti fidelis: q2
oia q̇ in p̄nti hēmus: lz magna vi-
deant ꝛ plurima: tn̄ ꝯpatione futu
rorum parua ꝛ pauca ſunt. Grego.
Sed tūc fidelis ſeruus ſupra mul
ta ꝯſtituitur: qn̄ deuicta eis corru-
ptionis moleſtia de eternis gau-
dijs in illa celeſti ſede gloriatur.
Tūc etiā ad dn̄i ſui gaudiū ꝑfecte
intromittit: qn̄ in eterna illa p̄ria
aſſumpt⁹ atq̄ angeloꝝ cetib⁹ ad-
mixtus ſic interius gaudet de mu
nere vt nō ſit qḋ exterius doleat iā
de corruptione. Hiero. Quid autē
pōt maius dari fideli ſeruo q̄ eſſe
cū dn̄o ꝛ videre gaudium dn̄i ſui?
Chry. in om̄. Per h̄ em̄ verbū ocm
beatitudinē oñdit. Augu.i.de tri.
Hoc ei erit plenū gaudiū nr̄m: quo
amplius nō eſt: frui deo trinitate:
ad cui⁹ imaginē facti ſum⁹. Hiero.
Utriq̄ aūt ſeruo ꝛ q̇ de quinq̄ talē
tis.x.fecerat: et q̇ de duob⁹ q̄ttuor:
idem p̄rīſfamilias ſermo blandit.
Utrūq̄ etiā ſimili recipit gaudio
nō ꝯſiderās lucri magnitudinē: ſz
ſtudij volūtatē. vn̄ ſequit. Acceſſit
aūt ꝛ q̇ duo tal. accepat. Orige. Qḋ
aūt dicit: vel in eo q̇ q̄nq̄ talēta ac-
ceperat: vel in iſto q̇ duo: accedēs:
intellige acceſſum trāſitum de hoc
mūdo ad illū: ꝛ vide qm̄ eadē dicta
ſunt ambob⁹: ne forte ꝛ q̇ minorem
habuit virtutē: ꝛ totā illā quā ha-
buit ſz q̄ oportebat exercuit: nihil
minus habiturus ſit apud deū: q̄
ille qui fuerit in maiori virtute. h̄
em̄ ſolū querit vt quicq̇d habuerit
hō ex deo. toto eo vtat ad gloriam
dei. Grego. Seruus aūt q̇ opari de
talēto noluit ad dn̄m cū xbis ex-
cuſationis redit. vn̄ ſubdit. Acce.
autē ꝛ q̇ vnū talē. acce. et ait. Dn̄e
ſcio: q2 hō dur⁹ es. Hiero. Uere em̄
hoc qḋ ſcriptū eſt. Ad excuſandas
excuſationes in pctis: ēt huic ſeruo
ꝯtigit: vt ad pigritiā ꝛ negligentiā
ſupbie q̄q̄ crimen accederet. Qui
em̄ debuit ſimpliciter inertiā cōfi-

teri ⁊ orare p̄remfamilias. ecõuerſo caluniatur: et dicit ſe prudenti feciſſe conſilio ne dum lucra pecunie quereret etiā forte pderetur. Orige. Uidetur em̄ mihi iſte ſeruus fuiſſe inter credētes quidē: nō aūt fiducialiter agētes: ſed latere volētes ⁊ oīa faciētes vt nō cognoſcantur quaſi xp̄iani. adhuc videntur mihi q̄ hmōi ſunt timorē dei habere: ⁊ ſapere de eo quaſi de aliquo auſtero ⁊ implacabili: hoc em̄ ſignat cū dicit. Dn̄e ſcio: q: hō durus es. intelligimus aūt ꝙ vere dn̄s noſter metit vbi nō ſeminauit qm̄ iuſtus ſeminat in ſpū: ex quo metet vitam eternā. Metit etiā vbi nō ſeminat: et congregat vbi non ſpargit: quia ſibi computat eſſe collata quecūqȝ in pauperibus fuerint ſeminata.

Fictio xp̄ianorū dānabilis.

Hiero. Ex eo etiā ꝙ hic ſeruus auſus eſt dicere. Metis vbi nō ſeminaſti: intelligimus etiā et gentiliū phorū bonā vitam recipere dn̄m. Greg. Sunt aūt pleriqȝ intra eccleſiam quorū ille ſeruus imaginē tenet: q̄ melioris vite vias aggredi metuūt. ⁊ tn̄ iacere in ſui corporis ignauia non pertimeſcūt. Cūqȝ ſe peccatores ꝯſiderāt ſctitatis vias arripere trepidant: ⁊ remanere in ſuis iniq̄tatibꝰ nō formidāt.

Quos repn̄tet ſeruꝰ piger moraliter.

Hyla. Uel per hunc ſeruū intelligitur pp̄ls iudeorū in lege ꝑſiſtens q̄ dicit. Timuiſti: tāqȝ metu veterū preceptorū: ab vſu euāgelice libertatis abſtineat: dicatqȝ. Ecce qđ tuū ē. velut l his q̄ a dn̄o p̄cepta ſunt fuerit immoratus: cum tn̄ ſciuerit metēdos illic iuſtitie fructus vbi lex ſata nō ſit: ⁊ colligendos ex gētibus q̄ non ex abrae ſint ſtirpe diſperſi. Hier. Sed qđ putauerat ſe ꝓ excuſatione dixiſſe: in culpā ꝓpriā vertitur. Unde ſequitur. Rn̄dēs aūt dn̄s eius di. ei. Ser. male et pi. ſcis q: meto vbi non ſemino. Seruus autē malus appellatur: q: calūniā dn̄o fecit: piger q: talentū noluit duplicare: vt in altero ſuperbie: in altero negligentie condēnetur. Si inquit durū ⁊ crudelē me noueras: ⁊ aliena ſectari: tu ſcires me mea diligētius queſiturum: ⁊ dares pecuniā meam ſiue argentum nūmularijs vtrūqȝ em̄ argyriō grecꝰ ſmo ſigt. Eloqa inqt dn̄i eloqa caſta: argētū igne examinatū. pecunia q̄ ⁊ argētū: p̄dicatio euāgelij ⁊ ſermo diuinꝰ: q̄ dari debuit nūmularijs. i. vl ceteris doctoribꝰ qđ fecerūt apoſtoli ꝑ ſingulas ꝓuincias pb̄ros et ep̄os ordinātes: vel cūctis credētibꝰ q̄ pñt pecuniā duplicare: ⁊ cū vſuris reddere: vt q̄cq̄d ſermone didicerāt: ope explerēt. Gre. Sicut ergo periculum doctorū aſpicitur: ſi dominicā pecuniam teneant: ita et auditorum: quia cum vſuris ab eis exigitur quod audierūt: vt ſcȝ ex eo quod audiunt etiam ſtudeāt intelligere non audita. Orige. Nō autem ꝯfeſſus eſt dominus ſe eſſe durum ſicut ille arbitrabatur: ceteris autem eius ſermonibus conceſſit. Sed vere durus eſt his qui miſericordia dei abutuntur ad negligentiam ſuam non ad conuerſionem. Grego. Pigrū vero ſeruū qua ſnīa dn̄s feriat audiamꝰ. Tollite itaqȝ ab eo talentum: ⁊ date ei qui habet decem talenta. Orige. Poteſt quidem dominus ſue diuinitatis virtute auferre ſufficientiam ab eo qui pigrius eſt ea vſus et dare ei qui eam multiplicauit.

Notabile dictū.

Grego. Oportunum autem videbatur vt ei potius qui duo q̄ qui quinqȝ talenta acceperat daretur. illi em̄ dari debuit qui minꝰ habebat. Sed cū per quinqȝ talēta exteriorꝫ ſcīa deſignetur. Per duo aūt intellectus ⁊ opatio: plus habuit qui duo q̄ qui quinqȝ talenta acceperat: q: qui per talenta quinqȝ exteriorū adminiſtrationē meruit: ab intellectu eternorū adhuc vacuus fuit. Unū ergo talētū qđ per intellectū ſignari diximus: illi dari debuit: qui bene exteriora que acceperat miniſtrauit qđ q̄tidie in ſctā eccleſia cernimus: vt etiam de interna intelligentia polleant qui exteriora fideliter adminiſtrant.

Hiero. Uel datur ei qui. x. talẽtaſe cerat vt intelligamus lʒ eq̃le ſit dñi gaudiũ ĩvtriuſq; labore: ei⁹. ſ. q̃ q̃n q; ⁊ qui duo duplicauit: tñ mai⁹ deberi pmiũ ei qui plus in dñi pecunia laborauit. Grego. Gñalis etiaʒ mox ſnia ſubdit̃ qua dr̃. Omni eñ ha. da. ⁊ abunda. ei aũt qui nõ hʒ: ⁊ qḋ videtur hr̃e auferetur ab eo. Quiſquis aũt charitatẽ hʒ alia ẽt dona pcipit: quiſquis aũt charitatẽ non habet etiam dona que percepiſſe videbatur amittit. Chry. i om. Qui ẽt grãm ſermonis ⁊ doctrine ad pficiẽdũ hʒ: nõ vtẽs ea: grãʒ perdit. qui aũt ſtudiũ adhibet am plius attrahit donũ. Hiero. Multi etiã cũ ſint ſapientes naturalit̃: et habeant acumen igenij: ſi fuerint negligentes: ⁊ deſidia bonũ nature corrupint: ad cõparationẽ eius qui paululũ tardior labore ⁊ induſtria cõpenſauit qḋ minus habuit: pdũt bonũ nature: ⁊ premiũ qḋ eis fuerat repromiſſum vident trãſire ad alios. Põt ẽt ſic intelligi. Et qui fidẽ hʒ ⁊ bonã in dño volũtatem: ẽt ſiquid minus vt hõ in ope habuerit: dabitur a bono iudice. Qui aũt fidẽ nõ habuerit: ẽt ceteras virtutes q̃s videbatur naturaliter poſſidere pdet. Eleganter inquit. Qḋ vr̃ hr̃e auferet̃ ab eo. quicquid eñ ſine fide xp̃i eſt: nõ ei dʒ imputari qui male eo abuſus eſt: ſed illi qui etiam malo ſeruo nature bonũ tribuit. Grego. Uel quiſquis charitatem nõ hʒ: ẽt ea q̃ pcepiſſe videbat̃ amittit. Hyla. Hñtibus ẽt vſuʒ euãgeliorũ ⁊ legis honor reddit̃ nõ habenti aũt fidem xp̃i etiam quod ex lege ſibi eſſe videbat̃ honoris auferetur. Chry. i om. Seru⁹ aũt malus non ſolũ dãno punit̃: ſʒ etiã intolerabili pena: ⁊ cũ pena accuſabili denũciatione. Un̄ ſeq̃t̃. Et inutilẽ ſeruũ eijcite in tenebras. Orige. Ubi. ſ. nulla illũinatio eſt forſitan nec corporalis: nec eſt reſpectio dei illic: ſʒ quaſi indignis ſpeculatiõe dei qui talia peccauerũt: cõdẽnant̃ in his q̃ exteriores tenebre appellã tur. Legimus ẽt aliquẽ añ nos exponentem de tenebris abyſſi: q̃ eſt extra mundum: vt q̃ſi indigni toto mundo i abyſſum illã foras eijciãtur i qua ſunttenebre nemine eas illũiante. Grego. Et ſic p penã in tenebras exteriores cadet: q̃ p ſuam culpã ſponte i interiores tenebras decidit. Hiero. Quid ſit aũt fletus ⁊ ſtridor dẽtiũ ſupra dixim⁹. Chry. in omel. Uide aũt q; nõ ſolum qui rapit aliena: aut qui mala opatur punit̃ vltima pena: ſed ẽt qui bona non facit. Grego. Habẽs igit̃ intellectum curet oĩno ne taceat: hñs rerum affluentiã a miſericordia non torpeſcat: hñs artẽ, q̃ regit̃: vſum illius cum pximo ptiat̃: habens loquendi locũ: apud diuitẽ p pauperibus intercedat. Talenti eñ noĩe cuilibet reputabit̃: qḋ vel minimũ accipiet. Orig. Si aũt diſplicet tibi qḋ dicit̃ ſi propter qḋ nõ docuit q̃s iudicat̃: recordare illḋ ap̃li. Ue mihi eſt: ſi nõ euangelizauero.

Nota laboris ⁊ induſtrie fructũ.

Uide q; nemo ⁊ q̃ nõ vel minimũ talẽ tũ acceperit.

¶ Cũ aũt venerit filius hoĩs ĩ maieſtate ſua ⁊ omnes angeli eius cũ eo: tunc ſedebit ſuper ſedem maieſtatis ſue ⁊ congregabũtur ãte eũ oẽs gẽtes: ⁊ ſeparabit eos abinuicẽ ſicut paſtor ſegregat oues ab hedis. Et ſtatuet oues q̃dẽ a dextris: hedos aũt a ſiniſtris. Tunc dicet his q̃ a dextris eius erunt. Uenite bñdicti pr̃is mei poſſidete patũ vobis regnũ a cõſtitutiõe mundi. Eſuriui eñ ⁊ dediſtis mihi mãducare. Sitiui ⁊ dediſtis mihi bibere. Hoſpes eram: ⁊ collegiſtis me. Nud⁹: ⁊ operuiſtis me. Infirmus: ⁊ viſitaſtis me. In carcere eram: ⁊ veniſtis ad me. Tunc rñdebũt ei iuſti dicentes. Dñe: qñ te vidimus eſuriẽtẽ ⁊ pauim⁹. ſitiẽ tẽ: ⁊ dedim⁹ tibi potũ. Qñ aũt

te vidim⁹ hoſpitē ꝛ collegim⁹
te: aut nudū ꝛ cooꝑuimus te?
Aut qñ te vidim⁹ īfirmū: aut
in carcere: ꝛ venim⁹ ad te. Et
rñdēs rex dicet illis. Amen di
co vobis q̄diu feciſtis vni de
his fratribus meis minimis:
mihi feciſtis. Tunc dicet ꝛ his
q̄ a ſiniſtris erunt. Diſcedite a
me maledicti in ignē eternū:
q̄ parat⁹ eſt diabolo ꝛ angelis
eius. Eſuriui em̄ ꝛ nō dediſtis
mihi mādūcare. Sitiui: ꝛ non
dediſtis mihi potum. Hoſpes
eram: ꝛ non collegiſtis me. Nu
dus: ꝛ non opuiſtis me. Infir-
mus ꝛ in carcere: ꝛ nō viſitaſtis
me. Tunc rñdebunt ei ꝛ ipſi di
centes. Dñe qñ te vidimus eſu
rientē: aut ſitientē: aut hoſpitē
aut nudū: aut infirmū: aut in
carcere: et nō miniſtrauim⁹ ti-
bi? Tunc rñdebit illis dicens.
Amen dico vobis: q̄diu non
feciſtis vni de minoribus his
nec mihi feciſtis.

¶ Raba. Poſt ꝑabolas de fine mū
di: iā exeq̄t dñs modū futuri iudi
cij. Chry. in om̄. Eſt aūt hec ꝑs dele
ctabiliſſima: quā ꝯtinue in aīo ver
Alacritas euāgelij. tentes cū ſtudio audiam⁹: ꝛ oī com
punctiōe: nā ꝛ ipſe chriſtus terribi
lis et ꝛ lucidius hunc pertractat
ſermonē. Iccirco nō dicit de cetero.
Simile factū ē regnū celoꝝ: ſꝫ reue
late ſeipm̄ oñdit dicēs. Cū āt ve. fi.
ho. i maieſta. ſua ꝛc. Hiero. Poſt bi
duū q̄dē paſcha factur⁹ ꝛ tradēdus
cruci ꝛ illudēdus ab hoib⁹ recte ꝓ-
mittit gl'iam triūphātis: vt ſecutu-
ra ſcādala pollicitatiōis p̄mio cō-
pēſaret. Et notādū q̄ q̄ i maieſta-
te cernēd⁹ eſt: filius hois ſit. Aug.
ſuꝑ. Ioā. In forma em̄ hūana vide
būt eū ipij: videbūt ꝛ ad dexterā po
ſiti. In iudicio em̄ appebit i forma
quā ex nobis accepit: ſꝫ poſtea fu-
turū ē vt videat i forma dei quam
ſitiunt oēs fideles. Remi. Deſtruit
aūt his ⱱbis illoꝝ error q̄ dixerūt
dñm nō i eadē forma fui manere.
maieſtatē āt appellat diuinitatē q̄
eq̄lis ē pr̄i ꝛ ſpūiſctō. Orige. vel q2
cū gl'ia huc reuertet: vt corp⁹ ei⁹ ſit
q̄le fuit cū transfigurat⁹ fuit i mō-
te. Sedes āt ei⁹: aut q̄dā ꝑfectio-
res ſctōꝝ. dñr: de quib⁹ ſcriptū eſt.
Qm̄ illic ſederūt ſedes in iudicio.
aut q̄dā ⱱtutes angelice de quib⁹
dr̄. Siue throni ſiue dñationes. Au
gu. xx. de ci. di. Deſcēdet em̄ cum
āgelis q̄s aduocabit de ſuꝑnis lo-
cis ad faciēdum iudiciū. Vñ dr̄. Et
oēs angeli ei⁹ cū eo. Chry. in om̄.
Oēs em̄ āgeli cū ipo aderūt teſtā-
tes ꝛ ipi q̄tū adminiſtrauerūt miſ
ſi a dño ad holum ſalutē. Augu. de
pnia. Vl' angeloꝝ nole ſignificauit
hoies: qui cū xp̄o iudicabūt. Ange
li em̄ nūcij ſūt. Nūcios aūt rectiſſi
me accipim⁹ oēs qui ſalutē celeſtē
hoib⁹ nūciauerūt. Seq̄t. Et con-
gre. añ euꝫ om. gen. Remi. His ver
bis ⱱa hois futura demonſtrat re-
ſurrectio. Aug. xx. de ci. di. Hec āt
ꝯgregatio ꝑ miſteriū āgelicū fiet:
q̄b⁹ i pſalmo dr̄. Cōgregate illi ſan
ctos ei⁹. Orig. Vl' nō localr itelliga
mus q̄ cōgregabunt añ eū oēs gē-
tes: ſꝫ q2 iā nō erūt diſꝑſe i dogma
tib⁹ falſis ꝛ multis d̄ eo. Manife-
ſta em̄ fiet diuinitas xp̄i: vt nō ſolum
nullus iuſtoꝝ: ſꝫ nec aliq̄s pctōꝝ
ignoret. Nō em̄ i aliq̄ loco appebit
filius dei ꝛ in altero nō appebit: ſi
cut ipſe ſm̄ ꝯꝑationē fulguris vo-
luit demōſtrare q̄diu ḡ iniq̄ nec ſe
cognſcūt nec xp̄m: vel iuſti ꝑ ſpeculū
in enigmate vidēt: tādiu nō ſunt ſe
gregati boni a malis. Cū āt ꝓpt
manifeſtationē filij dei omnes ad i
tellectū venerint ſuū: tūc ſaluator
ſegregabit bonos a malis. vñ ſeq̄t.
Et ſepa. eos abin. ſicut pa. ſegre.
oues ab hedis: q2 ꝛ pctōres cogno
ſcēt ſua delicta: ꝛ iuſti manifeſte vi
debūt ſemia iuſticie ſue: ad q̄lē eos
ꝑduxerint finē. Oues āt dicti ſūt q̄
ſaluant ꝓpt māſuetudinē quā di

dicerũt ab eo q̃ dicit. Diſcite a me:
q2 mitis ſum. ⁊ ppᵗ qḋ vſq3 ad occi-
ſionẽ pati fuerunt venire imitãtes
xp̃m: q̃ ſicut ouis ad occiſionẽ duct⁹
eſt. Hedi aũt dñr mali: q̃ aſpa ⁊ du
ra ſaxa aſcẽdũt: ⁊ p̃cipitia eoꝝ lce
Sẽſus moralis dunt. Chry. i om̃. Uel hos vocat he
dos: illos aũt oues: vt horum ĩfru-
ctuoſitatẽ oñdat: nullus ei. fit ab he
dis fruct⁹. Hoꝝ ãt vtilitatẽ: mlt⁹ ei
ẽ ouiũ fruct⁹: ⁊ a lana: ⁊ a lacte ⁊ a
fetib⁹ q̃ pturiunᵗ. noĩe aũt ouis in
ſcripturis diuinis ſimplicitas ⁊ in
nocentia ſolet deſignari. Pulchre
ego ĩ hoc loco p oues electi deſignã
tur. Hiero. Hedus aũt laſciuũ eſt-
aĩal: ⁊ feruẽs ſp ad coitũ: ⁊ ſemperᵗ
p pctis offerᵗ in lege: nec dicit ca
pras: q̃ pñt hr̃e fet⁹: ⁊ tõſe egrediũᵗ
de lauacro. Chry. in om̃. Deinde ſe
gregat eos ẽt ſitu. Nã ſeqᵗ. Et ſta-
tuet oues q̃dẽ a dextris: hedos aũt
a ſiniſtris. Orige. Sciẽ em̃ q̃ dexte-
ra opa opati ſũt acceperunt p mer
cede ſuorũ dexterorũ dexterã regis
in q̃ reqes ⁊ gl'ia eſt. Mali ṽo ppᵗ
opa ſua peſſima ⁊ ſiniſtra ceciderᵗ
in ſiniſtrã. i. in triſticiã tormẽtoru3.
Sequiᵗ. Tũc di. rex eis q̃ a dextris
ei⁹ erunt. Uenite: vt q̃cq̃d min⁹ fue
rat eis cũ pfecti⁹ vniti fuerint xp̃o
ꝯſequanᵗ. Addit aũt. Bñdicti p̃ris
mei. vt eminẽtia bñdictionis eorũ
mãifeſteᵗ: q2 p̃us bñdicti ſũt a dño
q̃ fecit celũ ⁊ terrã. Raba. Uel vocã
tur bñdicti q̃bus p bonis meritis
debeᵗ eterna bñdictio. P̃ris ãt ſui
dicit eſſe regnũ: q2 ad eũ refert ptã
tẽ regni: a q̃ ip̃e rex eſt genitus. vñ
p auctoritatẽ regiã: qua ſolus ex-
altabitur in die illa proferet iudi-
cij ſententiã. vñ ſignanter dicitur.
Tunc dicet rex. Chry. in om̃. Nota
aũt q̇ non dixit accipite: ſed poſſi-
dete ſiue hereditate: ſicut familia
ria bona ſic patna: ſicut veſtra vo
Regnũ alicui p̃paratũ eẽ ẽ ip̃3 p̃deſtinatũ eẽ. bis ãtiquitus debita. vñ dr̃. Para.
vo. reg. a cõſti. mũdi. Hiero. Hec ãt
iuxta p̃ſciam dei accipienda ſunt:
apud quẽ futura iam facta ſũt. Au
gu. xx. de ci. dei. Excepto aũt illo re
gno: de quo ĩ fine dicturus eſt. Poſ
ſi. para. vo. reg. licet longe impari
modo: ẽt pñs eccleſia dr̃ regnũ ei⁹
in quo adhuc cum hoſte cõfligitur
donec veniatur ad illud pacatiſſi-
mũ regnum vbi ſine hoſte regnabi
tur. Augu. de pnĩa. Sed dicet ali-
q̃s. regnare nolo: ſufficit mihi ſal-
uum eſſe: in q̃ p̃mũ eos fallit: q2 eo
rũ nec ſalus ẽ vlla: quorũ iniq̃tas
pſeuerat: deinde ſi ẽ aliq̃ dr̃ia inter
regnantes ⁊ nõ regnãtes: oportet
tñ vt in vno regno ſint oẽs: ne ĩ ho
ſtiũ: aut aliorũ numero deputẽtᵗ:
⁊ ceteris regnantibus ipſi pareãt.
Oẽs: em̃ romani: romanum regnũ
poſſident: q̃uis nõ oẽs ĩ eo regnẽt.
Chry. in omel. pro quib⁹ g̃ſcti cele-
ſtis regni bona accipiant: mani-
feſtat cũ ſubdiᵗ. Eſuriui em̃ ⁊ dedi
ſtis mihi mãducare. Remi. Et no-
tãdũ q̇ ĩ h̃ loco ſex opa miſericor-
die a dño ꝯmemoranᵗ: q̃ q̃cũq3 im-
plere ſtuduerit: regnũ a ꝯſtitutiõe
mũdi p̃paratũ electis: pcipere me-
rebitur. Rab. Myſtice aũt qui eſu
rientẽ ⁊ ſitiẽtẽ iuſticia3 pane verbi
reficit: vl' potu ſapiẽtie refrigerat:
et qui errantẽ p hereſim vel p pec-
catũ in domum matris eccleſie re-
cipit: ⁊ qui infirmũ in fide aſſumit:
vere dilectiõis obſeruat iura. Gre-
go. xxv. mora. Hi ãt quibus iudex
veniens in dexteram: conſiſtentiu3
dicit. Eſuriui. ⁊c. ſũt qui ex pte ele-
ctorum iudicanᵗ ⁊ regnãt: qui vite
maculas lachrymis tergunt: qui Duplex regnantiu3 genus.
mala p̃cedentia factis ſequẽtibus
redimentes quicquid illicitum ali
q̃n fecerant: ab oculis iudicis ele-
moſynarũ ſupductione cooperiũt.
Alij vero ſunt qui non iudicantur
⁊ regnant: qui etiã p̃cepta legis p-
fectionis virtute tranſcendũt. Ori
ge. Humilitatis ergo cauſa laude
bñficiorum ſuorum indignos ſe p-
clamant: nõ obliti eorũ q̃ fecerunt.
Ipſe aũt eis oñdit ſuam cõpaſſio-
nẽ in ſuis. vñ ſequiᵗ. Tũc reſpõde-
bunt ei iuſti di. Dñe q̃ñ te vidim⁹
⁊c. Raba. Hoc quide3 dñt non diffi
dentes de verbis dñi: ſ3 ſtupent de
tanta ſublimatione ⁊ de maieſta-

tis ſue magnitudine. Uel q: videbi tur ei⁹ puū eſſe bonū:quod egerāt ſm illud apł'i. Nō ſunt ↄdigne paſſiones huı⁹ tp'is ad futurā gl'iam: q̄ reuelabit in nobis. Sequit. Et rñdēs rex di.eis. Amē.di.vo.q̄diu fe.vni de fra.meis mihi feciſtis. Hiero. Libera q̄dem nobis erat intelligentia qđ in omni paupe xp̄s eſuriens paſceret ſitiens potaret:ꝛ ſic de alijs.ſ;ꝫ hoc qđ ſequit: q̄diu fe.ꝛc.non mihi videt gn̄alr̄ dixiſſe de paupib⁹.ſꝫ de his qui pauperes ſpū ſunt: ad quos extēdens manū dicerat: fratres mei ſūt qui faciunt voluntatē p̄ris mei. Chry. Sed ſi fratres eius ſunt: q̄re eos minimos vocat? ꝑpter hoc q: ſunt hūiles:q: paupes:q: abiecti. Non aūt p hos monachos ſolum intelligit:qui ad montes receſſerunt: ſed vnū quēq; fidelē:ēt ſi fuerit ſecularis ꝛ fuerit eſuriēs:aut aliđ hm̄oi vult mie ꝓcuratiōe potiri. Fratrē eñ baptiſma facit: miniſteriorum cōicatio. Sequit. Tunc di.ꝛ his q̄ a ſini.ex⁹ erunt. Diſce.a me male.i ignē eternū:qui ꝑpa.ē dia.ꝛ ange. eius. Orige. Sicut iuſtis dixerat: venite:ita ꝛ iniuſtis dicit diſcedite nam ꝓpinqui ſunt v̄bo qui ſeruāt dei mandatū ꝛ vocant vt adhuc ꝓpinquiores efficiant. Lōge aūt ab eo ſunt:ꝛ ſi videantur ei aſſiſtere q̄ nō faciunt mādata ipſius: ꝓpt hoc audiūt:Diſcedite: vt q̄ modo vel vident eſſe añ eū: poſtea nec videant⁹. Cōſiderādū eſt āt qm̄ in ſācti dictū eſt:bn̄dicti p̄ris mei. non aūt nūc dr̄ maledicti p̄ris mei.naꝫ bn̄dictionis q̄dē miniſtrator eſt p̄r maledictionis aūt vnuſq̄ſq; ſibi eſt actor:q̄ maledictione digna eſt opa e⁹.q̄ āt recedūt a ieſu decidūt i ignē eternū:q̄ alteri⁹ ē gn̄is ab h̄igne quē habem⁹ in vſu. Nullus eñ ignis inter hoies ē etern⁹: ſꝫ nec mlt'i tp'is. Et ↄſidera qm̄ regnū q̄dē nō angelis ꝑparatū dicit. Ignē aūt eternū diabolo ꝛ angelis eius: q: ꝑtū ad ſe homines nō ad ꝑditionē creauit peccantes aūt cōiungunt ſe diabolo:vt ſicut q̄ ſaluant: ſctis angelis coequant:ſic q̄ pereūt diaboli āgelis coeq̄nt. Augu. xxi. de ciui. dei. Et hoc aūt hr̄ q̄dem ignis erit hominum ſupplicio attributus ꝛ demonum.ſi aūt erit corporalis tactu noxius:vt i eo poſſint corpa cruciari:q̄uo in eo erit pena ſpūum maligno꜀ū:niſi q: ſunt q̄dā demonibus corpa ſicut q̄buſdā viſum eſt ex iſto aere craſſo atq; hūido. Si aūt aliquis nulla hr̄e demones corpora aſſerat:nō eſt de hac re contentioſa diſputatione certandū. Cur eñ non dicamus ꝙuis miris tñ veris modis etiam ſpūs icorporeos poſſe pena corporalis ignis affligi. Si ſpiritus hominū ēt ipſi profecto in corporei:ꝛ nūc potuerūt cōcludi corporalib⁹ mēbris:ꝛ tūc poterunt corporum ſuorum vinculis inſolubilr̄ alligari. Adherebunt ꝫ demones lꝫ incorporei corporalibus ignibus cruciandi:accipientes ex ignib⁹ penam:non dātes ignib⁹ vitā. Ignis autē ille corporeus erit:ꝛ cruciabit hm̄oi corpora cuꝫ ſpiritibus:demones āte ſpūs ſine corporibus. Orige. Uel forſitan ignis ille talis ſubſtātia eſt:vt inuiſibilia comburat: ipſe inuiſibilis conſtitutus: ſecundum ꝙ ait apoſtolus. Que videntur tempalia ſunt:que aūt non videntur:eterna. Ne auteꝫ mireris audiens eſſe inuiſibilē ignē ꝛ punientem:cuꝫ videas interius calorē corporibus accendētē:ꝛ nō medio cruciantem. Sequitur. Eſuriui enim ꝛ non de.mi.mā. ſcriptum eſt ad fideles. Uos eſtis corpus chriſti. ſicut ergo anima habitans in corpore: cum non eſuriat ꝙtū ad ſuā ſubſtātiaꝫ ſpūalē:eſurit tñ corporis cibū: q: copulata eſt corpori ſuo:ſic ꝛ ſaluator patit que patitur corpus ei⁹ eccleſia: cum ſit ipſe impaſſibilis. Et hoc ↄſidera: q: loquens ad iuſtos per ſingulas ſpēs eorum bn̄ficia dinumerat. Ad iniuſtos aūt ꝓſcindens narrationem adunauit vtrunq; dicens. Infir. fui.ꝛ in car. ꝛ nō viſi. me:quoniaꝫ miſericordis

Scd's modus dicēdi ē verior.

Bona analogia.

iudicis erat bñfacta q̄dē hoīuꝫ lar
gius p̄dicare ⁊ āpliare : malefacta
aūt eorū trāſitorie memorari ⁊ ab=
breuiare. Chry. in om̄. Intuere aūt
q2 nō in vno tm̄ vel duob⁹ : ſꝫ in oi
bus miſericordiam deſeruerūt : nō
n. eſurictē ſolū nō cibauerūt : ſꝫ ne=
q3 qđ leuius erat īfirmum viſitaue
runt. Et vide q̄liter leuia iniungit.
nō. n. dixit. In carcere erā ⁊ nō eri=
puiſtis me. Infirmus : ⁊ nō curaſtis
me : ſꝫ nō viſitaſtis : ⁊ nō veniſtis ad
me. In eſuriēdo ēt nō p̄cioſaꝫ petit
mēſaꝫ : ſꝫ neceſſariū cibū. Oīa ergo
ſufficientia ſunt ad penā : p2io q̄dē
facilitas petitiōis : panis. n. erat. ſe
cundo miſeria ei⁹ q̄ petebat : paup
n. erat tertio cōpaſſio nature : hō. n.
erat quarto deſideriū p̄miſſionis :
regnū. n. p̄miſit. quīto dignitas ei⁹
q̄ accipiebat. de⁹. n. erat q̄ p paupe
res accipiebat. ſexto ſupabūdātia
honoris : qm̄ dignatus eſt ab hoīb⁹
accipe. ſeptimo iuſticia datiōis : ex
ſuis. n. a nobis accipit : ſꝫ ꝯ vniuer=
ſa hec hoīes p auariciaꝫ excecant̄.
Grego. xxv. mo. Iſti aūt q̄bus h̄ dr̄
ſunt mali fideles q̄ iudicant̄ ⁊ pe=
reunt : aliĳ v̄o. ſ. infideles nō iudicā
tur ⁊ pereūt. Non. n. eorū tūc cauſa
diſcutit̄ : qui ad ꝯſpectū diſtricti iu=
dicis iam cū damnatiōe ſue infide=
litatis accedūt : p̄feſſionem v̄o fidei
retinentes : ſed p̄feſſionis op̄a non
habentes redarguunt̄ vt pereant.
Iſti. n. ſaltim v̄ba iudicis audiūt :
q2 eius fidei ſaltē verba tenuerūt.
Illi in damnatione ſua eterni iudi
cis nec v̄ba p̄cipiūt : q2 ei⁹ reueren=
tiā nec v̄botenus ſeruare voluerūt :
nā ⁊ princeps terrenā rēpu. regēs :
alr̄ punit ciuē interius delinquētē.
atq3 aliter hoſtē exterius rebellan
tem : in illo. n. iura ſua ꝯſulit : ꝯ ho=
ſtem vero bellū mouet : ⁊ de pēa ei⁹
q̄d lex habeat nō requirit. Chry. in
om̄. Uerbis aūt iudicis redarguti :
cū māſuetudine loquit̄. Sequit̄. n.
Tūc rñ. ei ⁊ ipſi di. Dñe qñ te vidi=
mus ⁊c. Orige. Cōſidera q̄ iuſti im
morant̄ in vno quoq3 verbo : iniuſti
aūt non ita per ſingula : ſed curſim

Aurea deductio.

dicūt : qm̄ p̄priū eſt iuſtoꝝ bñfacta
ſua relata ſibi in facie diligenter ⁊
p ſingula refutare cā humilitatis :
malorū aūt hoīum eſt culpas ſuas
excuſatiōis cā : aut nullas eſſe oſtē
dere : aut leues ⁊ paucas : ſꝫ ⁊ rñſio
rōi hoc ipſum ſignat. vñ ſequitur.
Tūc rñ. il. di. Amē di. vo. Uolēs. n.
iuſtoꝝ bñfcā oñdere grādia : pecca
torū aūt culpas non grādes. ad iu=
ſtos q̄dē dicit. Ex eo qđ feciſtis vni
ex minimis meis fratrib⁹. ad iniu=
ſtos aūt nō adiecit fratribus. reue=
ra. n. fratres ei⁹ ſunt q̄ p̄fecti ſunt.
Gratius eſt aūt apud deū opus bo=
num qđ fit in ſanctiorib⁹ q̄3 in min⁹
ſctis : ⁊ leuior culpa ē negligere mi
nus ſanctos q̄3 ſanctiores. Aug. xx.
de ci. dei. Nūc aūt de nouiſſimo iu=
dicio agit̄ qñ xp̄s de celo venturus
eſt : viuos ⁊ mortuos iudicatur⁹ hūc
diuini iudicĳ vltimū diem dicimus
i. nouiſſimū tp̄s. nā p quot dies iſtđ
iudiciū p̄tendat̄ incertū eſt : ſꝫ ſcri=
pturarū ſanctaꝝ more : dies poni ſo
let p tp̄e. Iō aūt dicimus vltimū iu
diciū vel nouiſſimū : q2 ⁊ nūc iudicat
⁊ ab humani generis initio iudica
uit : a ligno vite ſeparās p̄mos ho=
mines : ⁊ angelis peccātib⁹ nō p̄cēs.
In illo aūt finali iudicio ſimul ⁊ ho
mines : ⁊ angeli iudicabunt̄ : fiet. n.
virtute diuīa : vt cuiq3 opera ſua vel
bona vel mala cuncta in memoriā
reuocentur : ⁊ mentis intuitu mira
celeritate cernantur : vt accuſet vel
excuſet ſcientia conſcientiam.

Iuſtorū proprietas.

¶ Et ibūt hi in ſuppliciū eter
nū : iuſti autem in vitā eternaꝫ.
¶ Augu. de fide ⁊ operibus. Non=
nulli ſeipſos ſeducunt dicētes ignē
eternum dictum non ipſam penam
eternam. Hoc preuidens dñs ſniaꝫ
ſuam ita concluſit dicens. Et ibunt
hi in ſup. eter. iuſti vero in vi. eter.
Orige. Attende qm̄ cum prius di=
xiſſet. Uenite benedicti. deinde. di=
ſcedite maledicti : propterea q̄ pro=
prium boni dei eſt primum recorda
ri benefacta bonoꝝ q̄3 malefcā ma
lorū. hinc prius nominat penā ma=

loꝛū:deinde vitā bonoꝝ:vt primū q̄
timoꝛis ſunt euitemus mala: poſt=
eā q̄ honoꝛis ſunt appetamꝰ bona.
Grego.xv.mo.Si ergo tanta pena
mulctatˀ q̄ nō dediſſe cōuincitˀ:q̄ pe=
na feriendus eſt:q̄ redarguitur ab
ſtuliſſe aliēa? Aug.xix.d̄ ci.dei. Eſt
aūt vita eterna ſummū bonū nr̄m ꝛ
finis ciuitatis dei:de quo fine dicit **Uite eter=**
aplˀs.Finē ꝟo vitā eternā. Sp̄rur= **ne de=**
ſus q̄ꝛ vita eterna ab his q̄ familia **ſcriptō.**
ritatē nō hn̄t cū ſcripturis ſcīs: pōt
accipi:ēt in vita maloꝝ ꝑpter ani=
me imoꝛtalitatē:vel ꝑpter intermi
nabiles penas ipioꝝ pꝛofecto finis
ciuitatis huius:in quo ſummū ha=
bebitˀ bonū:vel pax in vita eterna:
vel vita eterna in pace dicēdus eſt:
vt ab hoībꝰ poſſit itelligi. Augu.ſe
cundo.de tri. Qd̄.n.dixit dn̄s famu
lo ſuo moyſi. Ego ſuꝫ q̄ ſuꝫ.hoc con
templabimus cū viuemus in eter=
nū. Ita.n.dn̄s ait. Hec eſt vita eter
na:vt cognoſcant te veruꝫ deū. Hec
n.nobis ꝯtēplatio ꝑmittitˀ actionū
olum finis:atq̃ eterna ꝑfectio gau
dioꝝ:de q̄ dicit ioānes . Uidebimꝰ
eū ſicuti eſt. Hiero. Prudēs autē le=
ctoꝛ itēde q̄ ꝛ ſupplicia eterna ſūt.
ꝛ vita ꝑpetua metū deiceps nō ha=
beat ruinaꝝ. Gre.xxxiij.mo. At in=
q̄unt.iō peccātibꝰ minatꝰ eſt.vt eos
a pctīs ꝯpeſceret.q̄bꝰ rn̄demꝰ ſi fal
ſa minatꝰ eſt:vt ab iniuſticia corri=
geret:ēt falſa ꝑmiſerat vt ad iuſti=
ciā ꝓuocaret.ꝛ ſic dū ſatagūt deum
ꝑhibere miſericoꝛdē:nō verentˀ ꝑ̄di
care fallacē. at inq̄unt. ſine fine pu
niri nō dꝫ culpa cū fine:q̄bus rn̄de=
mus q̄ recte dicerent : ſi iudex iu=
ſtus nō coꝛda hoīum:ſꝫ facta pēſa=
ret. Ad diſtricti ergo iudicis iuſti=
ciā ꝑtinet:vt nūq̄ careāt ſupplicio
quoꝝ mens in hac vita nūq̄ voluit
carere pctō. Augu.j. de ci.dei. Nul
lius ēt legis iuſticia attēdit:vt tāta
moꝛa tp̄is q̄ſq̄ puniatˀ: quāta mo=
ra tp̄is:vn̄ puniretˀ admiſit. Nullꝰ
n.extitit q̄ cēſeret tā cito nocētū fi=
niēda toꝛmēta: q̄ cito factū eſt ho=
micidiū vel adulteriū. Qui ꝟo pro
aliquo grādi crīe moꝛte mulctatur
nunq̄d moꝛā:q̄ occiditˀ eiꝰ ſuppliciū
leges exiſtimāt:ꝛ nō q̄ eū in ſempi=
ternū auferāt a ſocietate viuētiuꝫ?
Iam ꝟo dānū ignominia: exiliuꝫ:
ſeruitꝰ:cū plerūq̃ ſic infligūtˀ : vt
nulla venia relaxentˀ: nōne ꝑ huiꝰ
vite modō ſilr̄a penis videntˀ eternis?
Ideo q̄ppe eterna eē nō pn̄t: q̄ꝛ nec
ipſa vita q̄ his plectitˀ poꝛrigitˀ ī eter
nū. Sꝫ inq̄unt. Quō ergo veruꝫ eſt **Cur pec**
qd̄ ait xp̄s. In q̄ mēſura mēſi fueri **cato tē=**
tis remetietur vobis:ſi tp̄ale pctm̄ **poꝛali**
ſupplicio punitˀ eterno?nec attēdūt **pēa de=**
nō ꝑpter eq̄le tp̄is ſpaciū:ſꝫ ꝑpter **beatur**
viciſſitudinē mali.i.vt q̄ mala fece **eterna.**
rit mala patiatˀ eandē dictā menſu
rā fuiſſe. Factꝰ eſt āt hō malo dignꝰ
eterno:q̄ hoc in ſe pemit bonum qd̄
eē poſſet ī eternū. Grego.xx.mo. At
inq̄unt. Nullus iuſtus crudelitati
bus paſcitˀ:ꝛ delinquēs ſuus a iu=
ſto dn̄o iccirco cedi ꝑ̄cipitˀ: vt a neq̄
tia corrigatˀ. Inīq̄ aūt gehēne igni
bus tradiri:q̄ ſine ſemꝑ ardebunt?
Quibꝰ rn̄demus q̄ oīpotēs deus:
q̄ꝛ pius eſt miſeroꝝ cruciatu nō pa
ſcitˀ:q̄ꝛ aūt iuſtus eſt. ab iniquoꝛuꝫ
vltiōe nō ſedatˀ:ꝛ tn̄ ad aliq̄d iniqui
ſemper ꝯcremantˀ:vt.ſ.iuſti tāto in
eternū magis diuine gratie debito
res ſe eē cognoſcāt : quāto in eter=
nū mala puniri ꝯſpiciūt:q̄ eiꝰ adiu=
toꝛio vitare potuerunt. Augu.xxj.
li.de ci.dei. Sꝫ nullū eſt inquiūt coꝛ
pus qd̄ dolere poſſit:moꝛi nō poſſit
Neceſſe eſt aūt vt viuat dolēs:non
eſt neceſſe vt occidat doloꝛ : q̄ꝛ nec
coꝛpoꝛa iſta moꝛtalia oīs doloꝛ occi
dit. Et vt doloꝛ aliq̄s poſſit occide=
re illa cā eſt:q̄m ſic connexa eſt aīa
huic coꝛpoꝛi:vt ſummis doloꝛibus
cedat atq̃ diſcedat. tūc aūt tali coꝛ=
poꝛi aīa ꝛ eo cōnectitur mō vt illud
vinculū nullo doloꝛe vīcatˀ: nō ergo
tunc nulla:ſꝫ ſempiterna moꝛs erit
q̄n nec viuere aīa poterit deum nō
habendo:nec doloꝛibus coꝛpoꝛis ca
rere moꝛiendo. Inter hm̄ōi autem **Erroꝛ**
eternitatē ſupplicij:negantes:miſe **oꝛigēis.**
ricoꝛdioꝛ fuit. Oꝛigenes:qui et ipſuꝫ
diabolum ꝛ angelos eius poſt gra=
uioꝛa ꝑ meritis ꝛ diuturnā ſuppli=

da ex illis cruciatibus eruendos ⁊
ſociandos ſanctis ãgelis credidit.
Sed illũ ⁊ ꝓpter hoc ⁊ propter alia
nõnulla non immerito reprobauit
eccleſia: q2 ⁊ hoc ꝙ miſericors vide
bat̃ annuit faciẽdo veras miſericor
dias: q̃b⁹ penas luerẽt: ⁊ falſas btl
tudines. in q̃b⁹ ſecuruz ⁊ ſempiter=
nũ boni gaudiũ nõ haberẽt. Lõge
aũt aliter aliorum miſericordia ab
humano erat affectu q̃ holum illo
iudicio dãnatorũ miſerias tpales.
oium ꝟo q̃ vel citius vel tardius li=
berant̃ eternã felicitatẽ putãt. Cur
aũt hec miſericordia ad vniuerſam
naturã manat humanã: ⁊ cũ ad an
gelicã vẽtũ fuerit: mox areſcit. Gre
go. xxxij. mora. At inquiũt. Ubi eſt
ꝙ ſancti ſunt: ſi ꝓ inimicis ſuis q̃s
tũc ardere viderit: nõ orabũt? Orãt
q̃dẽ ꝓ inimicis ſuis eo tpe quo pñt
ad fructuoſam pñiam eorum corda
cõuertere. quõ aũt tunc orabit̃ pro
illis qui iaz nullatenus pñt ab iniq̃
tate cõmutari? Augu. xxi. ð ci. dei.
Itẽ ſunt alij ab eterno ſupplicio li=
berationẽ nõ oibus hoibus ꝓmittẽ
tes: ſed tm̃mõ xp̃i baptiſmate ablu
tis: q̃ participes ſunt corporis eius
quõlibet dixerit: ꝓpter illud qð ait
dñs. Siq̃s mãducauerit ex hoc pa=
ne: nõ morietur in eternum. Itez ſunt
q̃ nõ oib⁹ habentib⁹ xp̃i ſacr̃m ſ3 ſo
lum catholicis: q̃uis male viuenti
bus hoc pollicent̃: qui nõ ſoluz ſacr̃o
ſ3 reipſa mãducauerũt corpus xp̃i:
in corpore ei⁹ qð eſt eccl'ia ꝯſtituti:
ẽt ſi poſtea in aliquã hereſiz vel in
gẽtiliũ idolatriã fuerint lapſi. Sũt
aũt q̃ ꝓpter id qð ſcriptũ eſt. Qui ꝑ
ſeuerauerit vſq3 in finẽ hic ſaluus
erit nõ niſi in catholica eccleſia ꝑ=
ſeuerãtibus hoc ꝓmittunt: ꝙ meri
to fundamẽti. i. fidei ꝑ ignẽ ſaluen
tur: quo igne in vltio iudicio punient̃
tur mali; Sz oibus his ꝯdicit apo=
ſtolus dicens. Manifeſta ſunt ope=
ra carnis que ſunt inuidicia: forni
catio: ⁊ his ſilia: q̃ ꝓdico vobis: qm̃
q̃ talia agũt regnuz dei nõ poſſide=
bunt. Siq̃s aũt tpalia in corde ſuo
preponit xp̃o: ⁊ ſi videat̃ hr̃e fidem
xp̃i: nõ eſt tñ in eo fundamẽtũ' xp̃s:
cui alia ꝓponunt̃: q̃to magis ſi cõ=
mittat illicita: nõ ꝓpoſuiſſe: ſ3 poſt
poſuiſſe xp̃m cõuincit̃. Cõperi etiã
quoſdã putare eos ſolum arſuros
illius eternitate ſupplicij: q̃ ꝓ pec=
cat; dignas elemoſynas facere ne=
gligũt: iõ iudicẽ ipſum noluiſſe exi
ſtimãt cõmemorare aliud ſe eſſe di=
cturuz niſi elemoſynas ſiue factas
ſiue nõ factas. Sz q̃ digne ꝓ pctis
ſuis elemoſynas facit: ꝑus eas fa=
cere incipit a ſeipſo: idignu3 eſt. n.
vt ipſe ſibi nõ faciat qui facit in ꝓ
ximum cum audiat dicentẽ deum.
Diliges ꝓximũ tuũ ſicut teipſum.
Itẽq3 audiat. Miſerere aie tue pla
cens deo. Hãc elemoſynaz. i. vt deo
placeat nõ faciẽs aie ſue quomodo
dignas ꝓ pctis ſuis facere elemo=
ſynas dicendus eſt? Propter hoc ꝗ
elemoſyne faciẽde ſũt: vt cũ de pre
teritis pctis deprecamur exaudia=
mur: nõ vt in eis ꝑſeuerantes licen
tiã malefaciẽdi nos ꝑ elemoſynas
cõparare credamus. Iõ aũt dñs a
dextris elemoſynas ab eis factas.
in ſiniſtris nõ factas ſe iputaturu3
eẽ ꝑdixit: vt hinc oſideret q̃tũ valẽt
elemoſyne ad priora delẽda: nõ ad
ꝑpetua ipune cõmittẽda pctã. Ori.
Uel nõ vnius tm̃ iuſticie ſpecies re
munerat̃ ſicut exiſtimãt multi. In Chriſti
q̃libuſcũq3. n. cauſis mãdatum xp̃i cibatio
q̃s fecerit: xp̃m cibat ⁊ potat: q̃ fide ſpirita=
liũ iuſticiã ⁊ veritatẽ mãducat ⁊ bi= lis.
bit. Item xp̃o algẽti teximus veſti
mentũ accipiẽtes ſapientie texturã
adeo vt ꝑ doctrinã aliq̃s doceam⁹ ⁊
iduamus eos viſcere miſericordie.
Qñ ⁊ ꝑparam⁹ cor noſtrũ diuerſis
ꝟtutib⁹ ad receptaculũ ei⁹ vel illo
rum q̃ ſunt ipſius: ipſuz peregrinã
tem ſuſcipimus in domuz pectoris
nr̃i. Itẽ cũ fratrẽ infirmũ ſiue in fi=
de ſiue in bono opere viſitauerim⁹
aut ꝑ doctrinã: aut ꝑ increpationẽ:
aut ꝑ ꝯſolationẽ: ipſum xp̃m viſita
mus. Deinde oẽ qð h̃ eſt: carcer eſt
xp̃i: ⁊ eoru3 q̃ ſunt eius: qui ſunt in
hoc mundo degentes: quaſi in car=
cere nature neceſſitate cõſtricti. Cũ

ergo bonũ opus: in eis ſfecerimus: viſitamus eos in carcere ⁊ xp̃m in eis. Capi.xxvj.

Et factũ eſt cũ conſũmaſſet ieſus ſermones hos oẽs: dixit diſcipulꝭ ſuis. Scitis q꞉ poſt biduũ paſcha fiet ⁊ filius hominis tradetur vt crucifigatur.

¶ Chryſo. Poſt ſermonẽ quo venturꝫ ſe dñs in reditu: claritatis oñderat nũc paſſurũ eẽ ſe admonet: vt ſacrꝫ crucis admixtũ eẽ glĩe eternitatis agnoſcerẽt. vñ dr̃. Et fa. ieſt cũ conſum. ie. ſer. hos oẽs. Raba. de conſummatione ſeculi ⁊ de die iudicij. Uel quia ab initio euãgelij vſqꝫ ad paſſionẽ oĩa faciẽdo ⁊ p̃dicãdo cõpleuerat. Orige. Nõ ſimplr̃ aũt dixit oẽs: ſꝫ hos oẽs. adhuc. n. oportebat eũ ẽt alios loq̃ ſermones priuſqꝫ traderet. dixit diſcipulis ſuis. Sa. q꞉ poſt bi. pa. fiet. Ra. Sicut etiam ex ioãnis narratiõe colligiꝭ: añ ſex dies paſche vẽit ieſus in bethaniã inde venit hieruſalẽ ſedẽs ſup aſellũ. poſtea geruntꝭ ea q̃ narrantꝭ hieroſolymis geſta. Ex illo ḡ die quo venit in bethaniã: intelligimus cõſummatum q̃triduum: vt occurret dies añ biduũ paſche.

Dr̃ia inter paſcha et azima.

Hoc aũt inter paſcha ⁊ azima diſtat: q᷑ paſcha ipſe ſolus dies appellaꝭ: in q̃ agnꝰ occidebaꝭ ad veſperã: hoc ẽ. xiiij. luna primi mẽſis. xv. aũt luna qñ egreſſus eſt populus de egypto ſuccedebat feſtiuitas azimorũ: verũ euãgeliſte vnum ꝓ altero ponere ſolent. Hiero. Paſcha aũt qđ hebraice dicꝭ phaſe: non a paſſione vt pleriqꝫ arbitrantꝭ: ſed a tranſitu noĩatur: eo q᷑ exterminator videns ſanguinẽ i foribꝯ iſraelitarũ ptrãſierit nec pcuſſeret eos: vel ipſe dñs p̃bẽs auxiliũ ppl̃o ſuo deſuper ambulauerit. Remi. Siue q꞉ auxiliante domino ppl̃s iſraeliticus liberatus ab egyptiaca ſeruitute tranſiuit ad libertatꝭ. Orige. Non aũt dixit. Poſt biduum paſcha erit aut veniet: ne oſtenderet illud paſcha futurũ qđ fieri ſolebat ſm legẽ: ſꝫ paſcha fiet: hoc eſt quale nunqꝫ factuꝫ fuerat. Remi. Myſtice. n. paſcha. dicitur: ſiue q꞉ ea die xp̃s tranſiuit de mũdo ad patrem: de corruptiõe ad incorruptionem: de morte ad vitam. Siue quia ſalubri trãſitu a demoniaca ſeruitute mũdũ redemit. Hiero. Poſt duos etiaꝫ dies clariſſimi luminis veteris ⁊ noui teſtamẽti: verũ pro mundo celebratur paſcha: tranſitus etiam noſter. i. phaſe ita celebratur: ſi terrena dimittẽtes ad celeſtia feſtinemus. Orige. predicit autem diſcipulis ſe tradendum cuꝫ ſubdit. Et fi. ho. tra. vt cruci. Premuniens eos ne priuſqꝫ audiant q̃ fuerant futura ſubito videtes tradi magiſtrum ad crucem obſtupeſcant. ideo autẽ imperſonaliter poſuit. Tradetur: q꞉ deus tradidit eũ propter miſericordiam circa genus humanũ. Judas propter auaritiã: ſacerdotes propter inuidiam: diabolus ꝓpter timorem: ne euellereꝭ de manu eius genus humanũ ꝑ doctrinã ipſius: nõ aduertens qm̃ magis fuerat eripiendũ genꝯ humanũ ꝑ mortẽ ipſius qꝫ ereptum fuerat ꝑ doctrinam ⁊ miracula.

¶ Tunc congregati ſunt principes ſacerdotuꝫ ⁊ ſeniores populi in atrium principis ſacerdotũ: qui dicebatur cayphas: ⁊ conſilium fecerunt vt ieſum dolo tenerent ⁊ occiderẽt. Dicebant autem. Non in die feſto: ne forte tumultus fieret in populo.

¶ Glo. Oñdit euangeliſta, apparatum ⁊ machinationem dñice paſſionis: quã xp̃s p̄nunciauerat. vñ dicꝭ. Tũc ꝯgre. ſunt p̃n. ſa. Remi. Qđ ãt dicit. Tũc: ſupioribus v̈bis ꝯiungitur. i. anteqꝫ paſcha celebraretur. Orige. Non auteꝫ veri ſacerdotes ⁊ ſeniores: ſed illius qui videbatur ppl̃s dei: vere aũt erat ppl̃s gomor

re non intelligentes ſſimū ſacerdo-
tē dei:iſidiati ſunt ei:et non cogno-
ſcentes p̄mogenitū vniuerſe creatu
re:etiā ſeniorē omnibus :conſiliati
fuiit cōtra eū. Chry. in om̄. Iniqua
vero negocia tētātes ad p̄cipē ſa
cerdotū veniūt. inde volētes ptātez
accipere vnde prohibere oportebat
Multi āt erāt tunc principes ſacer
dotum:lex vero vnū eē volebat. vn̄
māifeſtū ē: q̄ iudaica diſſolutio ac-
cipiebat p̄ncipiū. Moyſes.n. vnum
principem ſacerdotū eē iuſſit: et eo
mortuo alterū fieri:poſtea vero an-
nui facti ſūt. Eos igitur ait: hic p̄n-
cipes ſacerdotū:qui de p̄cipib⁹ ſa
cerdotū erāt. Remi. Cōdēnātur āt
iſti: et q̄ cōgregati ſunt:et q̄ p̄ci-
pes et ſacerdotes fuerūt. q̄.n. p̄l'es
ad peragendū aliq̄d malū ꝯueniūt
et quo ſublimiores:nobiliores fue
rint:eo deterius h̄r malū q̄d ꝯmitti
tur:et eo maior pena illis prepara
tur. Ad oſtēdēdā āt dn̄i ſimplicita-
tez et innocentiā addit euāgeliſta.
Ut ieſū do. te. et occi. In quo.n. nul-
lam mortis cāz iuenire poterāt cō-
ſilium fecerunt vt dolo tenerēt et oc
ciderēt. Chry. in om̄. Conſiliati ſūt
q̄ vt tenerent eū occulte et iterime-
rent:formidabāt āt populū:idq̄ ex
pectabāt feſtiuitatē p̄terire: propt̄
quod ſequi:r. Di. au. nō i di. fe. Dia
bolus.n. nolebat in paſcha xp̄z pa
ti:vt non manifeſtā eius conſtitue
ret paſſionē. P̄ricipes āt ſacerdotū
non ea q̄ dei ſūt timuerūt:ne. ſ. p̄ctō
i hoc tp̄e pacto maior eis indignatio
fieret:ſed vbiq̄ q̄ humana ſunt co-
gitabāt. vnde ſeq̄r. Ne for. tu. fi. in
po. Orige. Propter diuerſa ſtudia
populi diligentis xp̄m et odientis:
credentis et non credētis. Leo pa.
i ſ. de paſ. Prouidētibus ergo p̄nci
pibus ne in ſancto die tumultus ori
retur non feſtiuitati : ſed facinori
ſtudebāt. ſeditiōes.n. turbaꝝ fieri
i precipua ſolēnitate metuebāt : nō
vt populus nō peccaret:ſed ne xp̄s
euaderet. Chry. in om̄. Sz tn̄ furore
feruentes immutati ſunt a ſuo conſi-
lio:q̄.n. traditorē iuenerūt:q̄ i ip̄a

De effe-
ctio mo-
ſaica.

feſtiuitate xp̄m occiderūt Leo pa.
in ſer. de paſ. Dino āt intelligimus
diſpoſitū fuiſſe conſilio: vt iudeorū
principes qui ſeuiendi in xp̄m occa
ſiones ſepe queſierāt:non niſi in ſo
lennitate paſchali exercēdi furoris
ſui acciperēt ptātē. Oportebat eni
vt manifeſto iplerētur effectu q̄ diu
figurato fuerāt promiſſa myſterio
vt ouē ſignificatiuā:vera remoue-
ret ouis:et vno expleretur ſacrifi-
cio:variaꝝ dr̄ia victimarū. Ut er-
go vmbre cederēt corpi et ceſſarent
imagines ſub p̄ntia veritatis : ho-
ſtia i hoſtiā trāſūt : ſanguie ſāguis
aufertur:et legalis feſtiuitas dum
mutatur impletur.

Ouis ſi-
gnifica-
tiua
agnus
paſcal.

¶ Cū aūt eēt ieſus i bethania
in domo ſimonis leproſi:acceſ
ſit ad eū mulier habēs alaba-
ſtrum vnguēti precioſi:et effu-
dit ſuper caput ipſi⁹ recūbētis
Uidentes aūt diſcipuli:idigna
ti ſūt dicētes. Ut q̄d pditio h̄?
Potuit.n. iſtud venūdari mul-
to et dari pauperibus. Sciens
aūt ieſus:ait illis. Quid mole-
ſti eſtis huic mulieri? Op⁹.n. bo
nū operata ē i me. Naz ſp pau
peres hēbitis vobiſcū:me autē
nō ſemp hēbitis Mittens ei h̄
vnguētū hoc in corpus meum:
ad ſepeliēdū me fecit. Amē di
co vobis. vbicūq̄ p̄dicatū fue
rit h̄ euāgeliū i toto mūdo dice
tur:et q̄ hoc fecit in mēoriā ei⁹.
¶ Glo. Oñſo ꝯſilio principū de xp̄i
occiſione vult exequi euāgeliſta cō-
pletionez ei⁹:oñdēs q̄lr iudas hūit
cōuentionē cū iudeis vt xp̄m trade-
ret:ſz pri⁹ cāz pditiōis p̄mittit. Do
luit.n. q̄ nō erat venūdatū vnguē-
tū q̄d mulier ſuper caput xp̄i effu-
dit:vt de p̄cio aliq̄d tolleret. Unde
voluit hoc dānuꝫ proditiōe magrī
recōpēſare. Dic̄ ergo. Cū āt eēt ie.
i bet. do. ſy. le. Hie. Nō q̄ leproſus
illo tp̄e pmāſeret:ſz q̄ ātea leproſus

poſtea a ſaluatore mūdatꝰ ē:nomi=
ne priſtino permanēte:vt virtꝰ curā=
tis appareat. Sequitur. Acce.ad
eū mu.ha.ala.vn.pci. Raba. Eſt āt
alabaſtꝝ genꝰ marmoris cādidi va
rijs coloribus itincti quod ad vaſa
vnguētaria cauare ſolēt:eo ꝙ opti
me ſeruare ea icorrupta dicat. Hie
ro. Aliꝰ āt euāgeliſta ꝓ alabaſtro
vnguēti precioſi narduz piſticū po
ſuit:hoc eſt verū et abſq; dolo. Ra.
piſtis ei grece:latine dr̄ fides vñ pi
ſticū.i.fidele. Erat ei illud vnguē=
tū fidele .i.puruz et nō adulteratū
Sequit. Et ef.ſu.ca.ip. recū. Ori.
Forſitā qs diceret quattuor fuiſſe
mulieres:de quibꝰ cōſcripſerūt euā
geliſte. Ego āt magis ꝯſentio tres
fuiſſe:et vnā quidē de qua ſcripſerūt
mattheꝰ et marcꝰ:alterā āt de qua
ſcripſit lucas aliā de qua ſcripſit io
annes. Hie. Nemo.n. putet eandez
eſſe que ſuper caput vnguētū: et q
ſuper pedes effudit. Illa enim la=
chrymis lauit:et crine terſit: ꝛ ma=
nifeſte meretrix appellat. De hac
autē nihil tale ſcriptū ē:nec eni po=
terat ſtati capite domini meretrix
digna fieri. Ambro.ſup lu. Poteſt
ḡ nō eādē eſſe:ne ſibi cōtraria dixiſ
ſe euangeliſte videāt. Pōt ēt qō me
riti ꝛ tpis diuerſitate diſſolui:vt ad=
huc illa peccatrix ſit:iā iſta perfe=
ctior. Chry. i om̄. Et ſm h̄ apō tres
euā.ſ.mat.marcū ꝛ lucā: vna et ea=
dē eē vr̄. nō āt abſq; rōne lepꝰ ſimōis
mēinit euan.ſed vt oñdat vñ fidu=
ciā ſumēs h̄ mlr acceſſit ad xp̄m:qꝛ
n.lepra imūda paſſio eē videbat:
videns ꝙ ieſus illuz hoiez curaue=
rat apō quē māebat: confidit ꝙ et
aie eiꝰ imūdiciā facile expurgabit.
et alijs mlr̄ibꝰ pro curatione corpo
ris ad xp̄z accedētibꝰ ſola ipſa ho=
noris gr̄a ad xp̄z acceſſit. et ꝓpt aie
curatiōez:cū nihil i corpe ifirmū ha
beret. Quapropt marie aliqs eaz
admirari debet. Apud ioānez autē
non eſt eadem mlr̄:ſed altera qdā
mirabilis lazari ſoror. Orige. Qm̄
mattheus quidem et marcus i do=
mo ſimonis leproſi hoc factū fuiſſe

Hanc opinionem ſequitur iacobus fabri.

Hec eſt cōis opinio eccleſie.

exponūt:ioānes aūt ꝙ venit ieſus
vbi erat lazarus ꝛ nō ſimō:ſed ma=
ria ꝛ martha miniſtrabat. Adhuc
ſm ioānē añ ſex dies paſche vēit in
bethaniā:qñ fecerūt ei cenā maria
ꝛ martha:hic aūt qñ recūbit in do=
mo ſimōis:poſt biduū paſcha erat
futurū. Et apud mattheū ꝛ marcū
diſcipuli indignant ex bono propo
ſito:apud ioānem aūt ſolus iudas
furādi affectu:apud lucā aūt murmu=
rat nemo. Gre. in om̄. Uel dicen
dum ꝙ hāc eādē quā lucas pecca=
tricē mulierē:ioānes mariā noiat.
Augu. de cō. euā. Lucas aūt qꝫuis
ſile factū cōmemoret ei quod h̄ dr̄:
nomēq; ꝯueniat eiꝰ apud quē cōui
uabat dño:nā ꝛ ip̄m ſimonez dicit:
tñ qꝛ nō eſt ꝯ naturā vel morē homi
num vnū nomē hr̄e duos hoīes:po
tius credibile eſt fuiſſe aliū illū ſy=
monē nō leproſuz:in cuiꝰ domo hec
i bethāia gerebāt. Nihil igit aliud
arbitror: niſi ꝙ nō qdem aliā fuiſ
ſe mulierē q̄ peccatrix tunc acceſſit
ad pedes ieſu: ſed eādē mariā bis
hoc feciſſe:ſemel.ſ. ꝙ lucas narra=
uit.nā hec ꝛ ioānes mariā cōmen=
dans cōmemorauit:añq; veniret in
bethaniā. Erat inquit lāguēs laza
rus in bethania de caſtello marie ꝛ
marthe ſororis eiꝰ. Maria aūt erat
q̄ vnxit dñm vnguēto:ꝛ exterſit pe=
des eius capillis ſuis:cuius frater
lazarus ifirmabat. iā itaq; hoc ma
ria fecerat. Quod aūt in bethania
rurſus fecit aliud ē:qō ad luce nar
rationē nō ptinet:ſz pariter narrat
a tribꝰ. ioāne.ſ. mattheo:ꝛ marco.
ꝙ aūt mattheꝰ ꝛ marcus caput dñi
vnguēto illo pfuſuz dñt:ioānes aūt
pedes:oñdit nō eē ꝯriū: ſi accipia=
mus nō ſolū caput:ſz ꝛ pedes dñi p
fudiſſe mulierē:niſi forte qm̄ mar=
cus fracto alabaſtro pfuſuz caput
cōmemorat:tā quiſq; calumnioſus
eſt vt aliquid in vaſe fracto neget
remanere potuiſſe:vñ ēt pedes dñi
pfunderet. Ille āt qui ſic calūniat:
prius accipiat perfuſos pedes añ=
q; illud fractum eēt: vt in itegro re
maneret:vñ ēt caput pfunderet vbi

fractura illa totũ effuderat. Augu.
de doc. chri. Nec vllo mō quiſq̄ ſo
brius crediderit dñi pedes: ita vn=
guento precioſo a muliere pfuſos:
vt luxurioſoꝝ et nequā hominū ſolēt
In omnib⁹ eni talib⁹ nō vſus rerū: ſꝫ
libido vtētis in culpa ē. Quiſq̄s .n.
reb⁹ ſic vtitur: vt metas conſuetudi
nis bonoꝝ iter q̄s verſaꝉ excedat:
aut aliquid ſigt: aut flagitioſus eſt
Itaq̄ quod i alijs perſonis plerū=
q3 flagitiū ē i diuina vel ꝓphica per
ſona magnū cuiuſdā rei ſignū eſt.
Cōcordia euāgelioꝝ. odor enim bon⁹ fama bona ē: quā
quiſquis bone vite opib⁹ hūerit: dū
veſtigia xp̄i ſequitur quaſi pedes
eius precioſiſſimo odore perfūdit.
Augu. de que. euā. Sꝫ h̄ videri pōt
eſſe cōtrariū q matthe⁹ et marcus
poſtea q̄ dixerunt paſcha poſt bi=
duū futuꝝ: deide ꝯmemorauerūt q
erat ih̄s i bethania: vbi de vnguēto
illo p̄cioſo dr. Ioānes āt añ ſex dies
paſche de vnguēto ea dē narratur⁹
Sed q̄ ita monēt nō intelligūt mat
theū et marcū illud qđ in bethania
de vnguēto factū erat recapitulādo
poſuiſſe. Nō.n. q̄ſq̄ eoꝝ cū dixiſſet
poſt biduū paſcha futurū ſic adiun
xit vt diceret. Poſtħ cū eēt betha=
nie. Chry. i om̄. Sed q: diſcipli au=
dierāt magr̄ꝫ dicētē: Miſericordiā
volo. et nō ſacrificiū: apđ ſe cogita=
bant. Si holocauſta non acceptat
multomin⁹ olei huius vſū. vnde ſe=
quiꝉ. Uidentes aūt diſcipuli idigna
ti ſunt dicētes. Ut quid perditio h̄?
potuit.n. iſtud venūdari multo: et
dari pauperibus. Hiero. Scio q̄ſdā
hūc locū calūniari: q̄re ioānes iudā
ſolū dixerit ꝯtriſtatū: eo q loculos te
nuerit: et fur ab initio fuerit ꝛ mat
theus ſcribat oēs diſciplos idigna
tos neſciētes tropū q̄ vocaꝉ ſynodo
che: q et ꝑ mltis vnus et ꝑ vno mul
ti ſoleāt appellari. nā ꝛ paul⁹ i epl̄a
ad hebreos diē. Secti ſūt: cū vnū tā
tū mō .ſ. yſaiā ſectū autumēt. Au=
gu. de ꝯ. euā. Pōt et itelligi. q et alij
diſcipuli aut ſenſerūt h̄: aut dixerūt
aut eis iuda dicente pſuaſum ſit:
atq̄ omnium voluntatē mattheus
ꝛ marc⁹ et verbis expreſſerit. ſed iu
das propterea dixerat: q: fur erat.
ceteri vero propter pauperū curā.
Ioannes āt de ſolo illo id cōmemo
rare voluit cuius ex hac occaſione
furandi conſuetudinē credidit inti
mandā. Chry. i om̄. Diſcipuli ergo
ita exiſtimabāt: ſꝫ domin⁹ mētē mu
lieris vidēs permittit. mlta eñ erat
eius religioſe et ieffabile ſtudiū: iccir
co cōdeſcendēs ꝯceſſit ſuper caput
ſuum vnguētū effūdi. Sicut.n. pa=
ter ei⁹ odorē victime et fumū patie
batur: ita et xp̄s mulierē deuote vn
gētē: cuius diſcipuli mētē neſciebāt
querelā faciētes vñ ſequiꝉ. Sciēs
āt ieſus ait illis. Quid mo. eſt. huic
mu. Remi. Per qđ apte oñdit q a=
poſtoli aliquid moleſte locuti fue=
rāt aduerſus eā. Pulchre āt ſubdit.
Op⁹ bo. ope. ē i me. Ac ſi di. Nō ē p
ditio vnguēti ſic vos dicitꝫ: ſed op⁹
bonū. i. pietatꝫ ꝛ deuotiōis obſequꝫ.
Chry. i om̄. Iō āt nō ſimplr̄ diē. Bo
nū opus opata ē i me: ſꝫ ꝓus poſuit
Quid moleſti eſtis huic mulieri:
erudiēs nos q̄dcūq̄ geriꝉ bonū a q̄
cunq̄: et ſi non valde diligēter fcm̄
fuerit: ſuſcipere et augere et foue= Doctrina exēpli xp̄i.
re et nō ex pncipio. oēꝫ diligētiā ex
petere. Quiſq̄s.n. eū interrogaſſet
anteq̄ feciſſet h̄ mlier: nō mādaſſet
hoc fieri: ſed poſt effuſum vnguētū
nō hēbat locū diſciploꝝ icrepatio:
et ideo ipſe vt nō obtūderet deſide=
riū mulieris: oia h̄ i conſolationeꝫ
mulieris dixit. Sequiꝉ. Nā pau. ſp
ha. vo. Remi. Oñdit.n. dñs his ver
bis q̄ſi ex quadā rōne: q̄m nō erant
illi culpandi qui ſibi adhuc i mortā
li corpore cōuerſāti: aliquid de ſuis
facultatib⁹ miniſtrarēt: cū paupes ſp
hūdi eēnt i eccl̄ia: q̄b⁹ fideles cū vel
lēt bñfacere poſſēt. ipſe vo breui tꝑe
corpaliter māſur⁹ erat cū eis. vñ ſe
quiꝉ. Me autē non ſemper hēbitꝫ.
Hiero. Oritur autem hic queſtio:
quare dominus poſt reſurrectionē
dixerit ad diſciplos: Ecce ego vo=
biſcū ſum vſq̄ ad cōſūmationē mū=
di: et nunc loquitur. Me autē non
ſp habebitꝫ. Sed mihi vr̄ i h̄ loco de

phtia dicere corporali:q neq̃ ꝑ cum
eis ita futur⁹ ſit poſt reſurrectionẽ
quomõ nũc i oi ꝯuictu et familiari=
tate. Remi. Uel ſoluit̃ ita vt intelli=
gatur q ſoli iude dcm̃ ſit:ſed iõ nõ
dixit:hẽbis:ſed hẽbitis: q2 in per=
ſona iude oib⁹ imitatorib⁹ illi⁹ dcm̃
eſt. Jõ ãt dic̃. Nõ ſp:cũ nec ad tẽp⁹
hẽant q2 mali vidẽt̃ hr̃e xp̃z i phti ſe
culo qñ miſcẽt ſe mẽbris xp̃i :et ac=
cedũt ad menſam ei⁹. ꝫ nõ ſp ſic hẽ=
bunt:qñ ſolis electꝭ dictur⁹ ẽ. Uẽite
benedicti pr̃is mei. Seq̃t̃. Mit.n.
hec vn. hoc i cor. me. ad ſepe. me. fe.
Conſuetudo erat illi⁹ populi vt cor
pora mortuoꝝ diuerſis aromatib⁹
codirentur q̃tenus diutius illeſa cõ=
ſeruarentur. Et q2 futurũ erat vt h̃
mlr̃ corp⁹ dñi mortuũ vellet ꝑũgere
et tñ nõ poſſet:q2 reſurrectione ãti=
ciparet̃. iccirco dĩna ꝓuidẽtia actuz
eſt:vt viuũ dñi corp⁹ ꝑungeret. h̃ eſt
ꝙ qd dic̃. Mit. h̃ 7c.i. cuz hec mlr̃ cor
pus meũ viuũ ꝑũgit:me moriturũ 7
ſepeliendũ oñdit. Chry. i om. Q2 ꝙ
ſepulchrũ et mortẽ cõmemorauerat
vt nõ videatur i triſticiam mittere
mulierẽ:rurſus eã conſolatur per
ea q̃ ꝯſequũt̃. Amẽ di. vo.. vbicũq3
predi. fu. Raba.i. i q̃cunq3 loco dila
tabitur eccleſia per totum mũdũ di
cetur:et q hoc fec̃ 7c. iſtud 7 appoſi
tuz notat q ſicut iudas cõtradicẽs
adeptus eſt ꝓdidie iſamiã:ſic 7 iſta
pie deuotionis gloriam. Hiero. At
tende noticiã futurorũ q paſſurus
poſt biduũ 7 moritur⁹ ſciat euãgeliũ
ſuũ i toto or. celebrãdũ. Chry. i om.
Ecce ãt q dixit:fcm̃ ẽ:7 vbicũq3 ter
rarũ abieris:videb̃ hãc mulierẽ fa
moſam effectã :quod virt⁹ predicã
tis effecit. Et regnum quidem mul
Effect⁹ mirus euangelij. torum et ducũ victorie ſilentur 7 mul
ti qui ciuitates conſtruxerunt:et gẽ
tes multas ſeruituti ſubegerunt:
neq3 ex auditu neq3 ex noĩe ſunt
cogniti. qm̃ autẽz hec mulier oleum
effudit in domo leproſi cuiuſdã. xij.
viris preſentibus:hoc omnes conci
nunt per orbem terrarum:et temp⁹
tantum pertranſijt:et memoria ei⁹
quod factũ ẽ nõ ẽ tabefacta. Sz q̃re

nihil ſpeciale promiſit mulieri:ſed
ſempiternã memoriã3:q2 ex hs q̃
dixit itelligi potuit. Si.n. opus bo=
num fecit:manifeſtũ eſt q 7 merce=
dem dignã ſuſcipiet. Hiero. Myſti=
ce autem paſſurus ꝓ oi mũdo mo=
ratur in bethania in domo obediẽ=
tie:q̃ quondã fuit ſymonis leproſi.
Symon q̃q3 ipẽ obediẽs dr̃:q̃ iuxta
aliã intelligẽtiã mũdus interpreta
ri põt:in cui⁹ domo curata eſt eccle
ſia. Orige. Oleũ aũt vbiq3 i ſcriptu
ris:aut opus miſericordie intelli=
git̃:q̃ lucerna ab ꝭ enutrita clareſcit
aut doctrina cuius auditu ꝭbuz fi=
dei qd eſt accẽſuz nutrit̃. Generalr̃ Tropologia pulchra
ꝙ oẽ q̃ q̃s vngit̃ oleuz appellatur.
olei aũt aliud eſt vnguentũ. itẽ vn=
guẽti aliud eſt ꝑcioſuz:ſic oĩs actus
iuſtus op⁹ bonũ dr̃. Opis aũt boni
aliud eſt qd facimus ꝓpter hoĩes
vel ſm̃ hoĩes:aliud qd ꝓpter deũ 7
ſm̃ deũ. Jtẽ ꝭ ipſuz qd facim⁹ ꝓpt̃
deũ:aliud proficit ad vſum hoĩum:
aliud tm̃ ad gl̃iaz dei. vtputa aliq̇s
bñfacit hoĩ naturali iuſticia mot⁹:
nõ ꝓpt̃ deũ:q̃lio faciebãt iterdũ 7
gẽtes. opus illud oleuz eſt vulgare
nõ magni odoris:7 ipſuz tñ accepta
bile apud deuz:qm̃ vt dicit petrus
apud clemẽtẽ. Opera bona q̃ fiunt
ab infidelibus in hoc ſeculo eis ꝓ=
ſunt:non in alio ad conſequendum
vitam eternaz:qui aũt propter deũ
faciũt:magis illis in illo ſeculo ꝓ=
ficit. hoc eſt vnguentam boni odo=
ris. Sed aliud fit ad vtilitatem ho=
minum:vtputa elemoſyne 7 cetera
huiuſmodi. hoc qui facit in xp̃ianos
pedes dñi vngit:q2 ipſi ſunt dñi pe=
des:qd precipue ſolent facere peni
tentes pro remiſſiõe peccatoꝝ ſuo=
rum. Qui autem caſtitati ſtudet in
ieiunijs:7 orationibus permanet:
7 ceteris:que tantum ad gloriã dei
ꝓficiũt:ꝭ ẽ vnguẽtũ qd vngit dñi ca
put:7 ꝭ ẽ vnguẽtũ ꝑcioſuz:ex cuius
odore tota replet̃ ecclia. 7 ꝭ ẽ op⁹ ꝓ
priũ nõ pẽitẽtiũ ſꝫ ꝓfectoꝝ:aut do=
ctrina q̃ neceſſaria ẽ hoib⁹: hoc eſt
vnguentũ:quo pedes dñi vngunt̃.
Agnitio aũt fidei q̃ ad ſoluz perti=

net deū eſt vnguentū:quo vngitꝛ ca
put xp̄i:quo cōſepelimur xp̄o per
baptiſmū in mortē. Hyla. Mulier
autē hec in prefiguratione plebis
gentiū eſt:q̄ in paſſione xp̄i gl'iam
deo reddit. Caput em̄ eiꝰ perunxit
caput aūt xp̄i deus eſt:nā vnguen=
tum boni ope̱is eſt fructꝰ:ſed diſci=
puli fauore ſaluandi iſraelis vēdi
hoc in vſum pauperum dicunt de
buiſſe:pauperes autē iudeos fide
indigētes:inſtinctu ꝓphico nūcu
pant:q̄bꝰ dn̄s ait plurimū eē tp̄is:
quo habere curā paupeꝝ poſſent.
Ceterum non niſi ex precepto ſuo
ſalutem gentibus poſſe preſtari:q̄
ſecū infuſo mulieris huiꝰ vnguen=
to ſunt ꝯſepulte.qꝛ regeneratio nō
niſi cōmortuis in baptiſmi ꝓfeſſio
ne reddetꝛ.⁊ idcirco vbi predicabitꝛ
hoc euangeliū narrabitꝛ opus eiꝰ:
qꝛ ceſſante iſrael:euangelij gloria
fide gentium predicatur.

¶ Tunc abijt vnus de duode
cim q̄ dicebatꝛ iudas ſcarioth:
ad principes ſacerdotū:et ait
illis. Quid vultis mihi dare ⁊
ego vobis eū tradā? At illi cō
ſtituerūt ei triginta argēteos.
Et exinde querebat opportu=
nitatem vt eum traderet.

¶ Glo. Poſita occaſione ꝓditiōis:
ꝯſ̄ter de ꝓditione iude agit euāge
liſta.vn̄ dicit. Tūc abi.vnꝰ de.xij.
⁊c. Chry. in om̄. Tūc.ſ.qn̄ hoc audi
uit qm̄ predicabitꝛ hoc euāgelium
vbiqꝫ.timuit em̄.nā ꝟtutis ineffa=
bilis erat qđ dictū eſt. Aug. de cō.
euā. Ita em̄ ſermo dirigitur dicēte
dn̄o. Scitis qꝛ poſt bidu.paſ.fi.tūc
congre.ſunt prin.ſacer. Tunc abi.
vnus de.xij. Inter illud em̄ qđ di=
ctū eſt. Ne tumultus fieret in po=
pulo.⁊ hoc qđ dꝛ. Tunc abijt vnus
de.xij.interpoſitum eſt illud de be
thania qđ recapitulādo dictū eſt.
Orig. Abijt aūt aduerſus vnū prin
cipē ſacerdotū: q̄ factus ſacerdos
ineternū ad multos principes ſa=
cerdotū:vt venderet precio volen=
tem redimere totū mundū. Rabā.
Abijt aūt dicit:qꝛ nō coactus:nō in
uitatꝰ:ſed ſponte ſceleratū inijt cō
ſiliū. Chry. in om̄. Addit aūt:vnus
de.xij.ac ſi diceret:de primo choro
eorū q̄ ſublimiter electi ſunt:et ad
deſignationē eius adiungit. Qui
dꝛ iudas ſcharioth. Erat em̄ alius
iudas. Remi. Schariotha namqꝫ
fuit villa vn̄ ortus eſt iſte iudas.
Leo. pa. in ſer. de paſ. Qui non ti=
moris perturbatiōe xp̄m deſeruit:
ſed pecunie cupiditate diſtraxit.
amore em̄ pecunie vilis eſt oīs af=
fectio:⁊ aīa lucri cupida etiam pro
exiguo p̱ire nō metuit:nullūqꝫ eſt
iuſtitie i illo corde veſtigiū:in quo
ſibi auaritia facit habitaculū. Hic Contra auaritiam.
p̱fidꝰ iudas inebriatꝰ veneno dum
ſitit lucrū:tā ſtulte ipiꝰ fuit:vt dn̄z
vēderet ⁊ magr̄m. vn̄ dixit princi=
pibꝰ ſacerdotū. Quid vul.mi.da.⁊
ego vo.eū tra. Hierō. Infelix iudas
dānū qđ ex effuſione vnguēti ſe fe
ciſſe credebat:vult magri precio cō
pēſare:nec certā tn̄ poſtulat ſum=
mā vt ſaltē lucroſa videretꝛ ꝓditio:
ſed quaſi vile tradens mācipiū in
ptāte ementiū poſuit q̄ꝺtū vellēt da
re. Orige. Hoc aūt faciūt oēs q̄ ac=
cipiūt aliq̄d corp̱aliū aut mūdialiū
rerū: vt tradāt ⁊ eijciāt ab aīa ſua
ſaluatorē et ꝟbū ꝟitatis qđ erat in
eis. Sequitꝛ. Ad illi ꝯſti.ei.xxx.ar=
gē. Tātā mercedē ꝯſtituētes:quā=
tos annos ſaluator ꝯuerſatus fue
rat in h̄ mūdo. Hiero. Joſeph autē
nō vt multi putāt iuxta.lxx.inter=
pretes.xxx.aureis venditꝰ eſt:ſed
iuxta hebraicā veritatē.xxx. argē
teis.neqꝫ em̄ poterat ſeruus pre=
cioſior eſſe q̄ꝫ dn̄s. Aug. de cō. euā.
Qđ āt dn̄s.xxx.argēteis vēditꝰ eſt Due pulchre allegorie.
ſignificauit p̱ iudā:iudeos iniq̄ſqꝫ
qui p̱ſequētes carnalia et tp̱alia q̄
ad quinqꝫ pertinent ſenſus corp̱is
xp̄m habere noluerunt.et qꝛ ſexta
mundi etate fecerūt ſexies quinqꝫ
eos quaſi preciū venditi dn̄i acce=
piſſe ſignatū eſt.et qꝛ eloquiū dn̄i
argentū eſt.illi aūt ipam legē etiā
carnalr̄ intellexerūt tāq̄ꝫ i argēto
impreſſerant

imp:eſſerāt ſecularis .p:incipatus imaginem qui ī amiſſo dño tenuerūt. Sequit. Et exi. q̄ op. vt eū traderet. Orig. Qualē aūt opportunitatē q̄rebat iudas: lucas manifeſtius explanat dicēs. Et querebat opportunitatē vt traderet eū ſine turba. i. qñ pp̄ls non erat circa eū: ſed ſecretus erat cū diſcipulis: qđ ꝛ fecit tradens eū poſt cenā cum ſecretus eēt in p:edio gethſemani: ꝛ inde vſqꝫ nūc opportunitas iſta vr̄ his q̄ volūt ꝓdere dei verbū in tp̄e perſecutionis: qñ multitu lo credētium nō eſt circa verbū veritatis.

Prima aūt die azimoꝝ acceſſerūt diſcipuli ad ieſum dicentes. Ubi vis paremus tibi comedere paſcha? At ieſu ꝫ dixit. Ite in ciuitatē ad quēdā: ꝛ dicite ei. Magiſter dicit: tēpus meū ꝓpe eſt: apđ te facio paſcha cū diſcipulis meis. Et fecerūt diſcipli ſicut ꝯſtituit illis ieſus: ꝛ parauerūt paſcha.

Glo. Proſecutus fuerat euāgeliſta de his q̄ erant p:eambula ad xp̄i paſſionē. ſ. de p̄nūciatione paſſionis: de ꝯſilio p̄ncipū: ꝛ de tractatu ꝓditionis. nunc autē tp̄s ꝛ ſeriē paſſionis incipit ꝓſeq̄ dicēs. P̄ma aūt die azi. Hier. Prima dies azimorum. xiiij. dies mēſis p:imi eſt: qñ agnꝰ imolat ꝛ luna pleniſſima eſt ꝛ fermentū abijcit. Remi. Et notandū ꝙ apđ iudeos p̄mo die paſcha celebrat. reliq̄ vo. vij. ſeq̄ntes dies azimorū vocabant: ſꝫ nūc dies azimorū đr ꝓ die paſche. Chry. in om̄. Uel hāc p:im ī diē azimoꝝ dicit: q: vij. dies azimoꝝ erāt. aſſueuerunt em̄ iudei a veſꝑa ſꝑ numerare diē. vñ huiꝰ diei facit mētionē ſm quā in veſꝑa paſcha erat imolādū: qđ q̄nta feria fuit. Remi. Sed forte dicet aliq̄s. Si ille typicꝰ agnꝰ figurā huiꝰ veri agni geſtabat: q̄re nō ea nocte paſſus eſt xp̄s qñ ſolebat agnꝰ imolari? Sed ſciēdū q: eadē nocte myſteria ſanguinis ꝛ corꝑis ſui diſcipulis celeb:āda tradidit: ꝛ ſic tētus ꝛ ligatꝰ a iudeis ꝛ ſue immolatiōis. i. paſſionis ſacrauit exordiū. Sequit. Acceſ. ad ie. diſ. di. Ubi vis pare. ti. co. paſ. Inter eos aūt diſcipl'os q̄ acceſſerūt ad ieſuꝫ interrogātes: ꝛ iudā fuiſſe eſtimo ꝓditorē. Chry. I om̄. Ex h̄ āt manifeſtū eſt: qm̄ non erat ei domꝰ neqꝫ tugurīū. Ego āt eſtimo neqꝫ diſcipulos habuiſſe. ꝓfecto em̄ eū illuc rogaſſent venire: ſequit. At ie. dixit. Ite in ciui. ad quēdā ꝛc. Augu. de cō. euā. Eū. ſ. quē marcꝰ ꝛ lucas dñt p̄rēmfamilias vel dñm domꝰ. Qđ q̄ iterpoſuit matthēꝰ. Ad quēdā: tāq̄ ex ꝑſona ſua ſtudio b:euitatis illud ꝯpendio voluit inſinuare: nā neminē ſic loqui vt dicat. Ite ad quēdā: q̄s neſciat? Ac ꝑ hoc cuꝫ matthēꝰ ỽba dñi poſuiſſet dicētis. Ite ī ciuitatē: interpoſuit ipſe. Ad quēdā: nō q: ip̄e dñs h̄ dixerit: ſed vt ip̄e nobis inſinuaret tanto noīe fuiſſe quēdā in ciuitate ad quē dñi diſcipuli mittebant: vt p:eꝑarent. paſcha. Manifeſtū eſt em̄ diſcipulos a dño non ad quēlibet: ſed ad quēdā hoīeꝫ. i. ad certū aliquē miſſos eſſe. Chry. in om̄. Uel dicendū ꝙ ꝑ hoc qđ dicit. Ad quēdā: oñdit ꝙ ad ignotū hoīeꝫ mittit: mōſtrās hinc qm̄ poterat non pati. Qui em̄ mēti huius ꝑſuaſit vt eos ſuſciꝑet q̄d nō vtiqꝫ oꝑatꝰ eſſet in his q̄ eū crucifigeb āt: ſi tñ voluiſſet nō pati ego aūt neqꝫ hoc admiro: ſolū qm̄ eū ſuſcepit ignotꝰ exñs: ſed qm̄ ſuſcipiēdo xp̄m ml'toꝝ odiū ꝯtēpſit. Theopla. Uel nō hoīem cū q̄ paſcha celebraturꝰ eēt nō noīat: nō em̄ xp̄ianī noīs hono: credētibꝰ erat p:eſtitus. Raba. Uel nomē p:etermittit vt oībus verū paſcha celeb:are volentibꝰ chriſtūqꝫ hoſpitio ſue mentis ſuſciꝑe: dāda facultas deſignetur. Hiero. In hoc ēt morē veteris teſtamēti noua ſcriptura ꝯſeruat. Frequenter em̄ legimꝰ. Dixit ille illi: ꝛ in loco illo ꝛ illo: ꝛ tñ nomē ꝑſonarū locorūqꝫ nō ponit. Sequit. Et dicite ei. Magiſter dicit tēpus

[margin: Paupertas xpi.]

meū ꝓpe eſt. Chꝛy. in om. Hoc aūt dixit diſcipulis paſſionem commemorans: vt ex multiplici paſſionis enunciatione exercitati meditarētur qḋ futurū erat. ſiſ aūt demonſtrans ꝙ volēs ad paſſionē venit. Sequit. Apḋ te facio paſcha. In quo demōſtrat qm̄ vſq ad vltimū diē nō erat ꝯtrius legi. Addidit āt. Cū diſcipulis meis: vt ſufficiēs fieret pꝛepatio: ⁊ vt ille ad quē mittebat nō exiſtimaret eūm occultari velle. Sequit. Et fece. di. ſicut ꝯſti. illis ieſus: ⁊ pa. paſca. Orig. Forſitan aūt aliq̄s requiret ex eo ꝙ ieſus celebꝛauit moꝛe iudaico paſcha qꝛ cōuenit ⁊ nos imitatoꝛes xpi ſiſr facere: nō ꝯſiderans ꝙ ieſus factus eſt ſub lege: nō vt eos qui ſub lege erāt ſub lege relinqueret: ſed vt ex lege educeret. quāto ḡ magis non cōuenit illos introire i lege q̄ ꝓus fuerāt extra legē: ſed ſpūaliter celebrātes q̄ in lege coꝛpalr celebranda mandank: in azimis ſynceritatis ⁊ veritatis celebꝛemus paſcha ſm volūtatē agni dicētis. Niſi mādūcaueritis car. me. ⁊ ī: et bibe. ſan. meū non ha. vi. in vobis.

Pulchre declarat origenes qualiſt xpus nos ab ſoluit a lege.

¶ Veſpere aūt facto: diſcūbebat cum duodecim diſcipulis ſuis. Et edentibus illis dixit. Amē dico vobis: qꝛ vnus veſtrū me traditurus eſt. Et contriſtati valde: ceperunt ſinguli dicere. Nunqd ego ſuꝫ dn̄e? At ip̄e rn̄dens ait. Qui intingit mecū manū in parapſide: hic me tradet. Filius quidem hoīs vadit ſicut ſcriptū eſt de illo. ve autē homini illi: ꝑ quē fili⁹ hoīs tradet. Bonum erat ei: ſi natus non fuiſſet hō ille. Rn̄dens autē iudas qui tradidit eum dixit. Nunqd ego ſuꝫ rabbi? Ait illi. Tu dixiſti.

¶ Hier. Qꝛ ſupꝛa dn̄s de paſſ. ſua pꝛedixerat: nūc etiā de ꝓditoꝛe pꝛedicit dn̄s ei pn̄ie locū: vt cū intelligeret ſciri cogitationes ſuas ⁊ occulta coꝛdis ꝯſilia. peniteret eū facti ſui. vn̄ dꝛ. Veſpere āt fa. diſcū. cū. xij. diſci. ſuis. Remi. Cū. xij. dicit. qꝛ iudas adhuc erat in numero: qui iā receſſerat merito. Hieró. Oīa em̄ ſic agit iudas vt tollak ſuſpitio ꝓditoꝛis. Remi. Et notādū. qꝛ pulchꝛe veſpe facto diſcubuiſſe dꝛ: qm̄ ad veſperā agn⁹ imolari ſolebat. Rab. Ideo etiā veſpe diſcubuit cū diſcipꝛis: qꝛ in paſſione xpi qn̄ verus ſol ad occaſuꝫ ꝓperauit refectio eterna oib⁹ fidelib⁹ pꝛepa rata fuit. Chꝛy. i om. Deſignat āt euangeliſta ꝙ comedentibus illis diſputat ieſus de traditione iude: vt ⁊ a tpe ⁊ menſa oſtēdat malitiā ꝓditoꝛis: ⁊ iō ſequit. Et edētib⁹ illis dixit: amē dico vo. qꝛ vnus ve. me. tra. eſt. Leo papa i ſer. de paſ. In quo notā ſibi eſſe ꝓditoꝛis ſui ꝯſciam demōſtrauit: nō aſpera acꝯapta impiū increpatiōe ꝯfundēs ſed leui: ⁊ tacita admonitione conueniens: vt facili⁹ coꝛrigeret penitēdo: quē nulla defoꝛmaſſet abiectio. Orige. Vel dixit ḡnalr: vt teſtimonio percuſſi coꝛdis ſingulox q̄litas ꝑpareſt: ⁊ vt iude oñderet malitiā q̄ nec cognitoꝛi cōſilioꝝ ſuoꝝ credebat: eſto qꝛ inpꝛimis putauit latere q̄ſi hoiem: q̄ poſtq̄ vidit cōſcientiā ſuā poſitā in v̄bis ipſius: quoꝝ pꝛimū infidelitatꝫ erat. ſcd̄m impꝛudētie: ⁊ vt ēt diſcipuloꝝ oſtēderet bonitatē. qꝛ plus credebant v̄bis xpi q̄ ꝯſcie ſue. vn̄ ſequit. Et cō. ſunt val. ⁊ cep. ſin. di. Nunquid ego ſum dn̄e? Unuſquiſq em̄ diſcipuloꝝ ſciebat ex his que docuerat ieſus: qm̄ ad malum vertibilis eſt humana natura. ⁊ in colluctatione aduerſus rectoꝛes huius mūdi tenebꝛaꝝ: ⁊ ꝓpter hāc cām vnuſq̄ſq eoꝝ timens interrogauit: vn̄ et de oib⁹ futuris timendū eſt nobis infirmis. Uidēs aūt dn̄s de ſeipis timētes diſcipl̄os: demōſtrauit ꝓditoꝛē indicio ꝓphice vocis dicētis. Qui mādūcat panē mecū amplia

Cur cene christus de traditore v̄ba miſcuit.

Infirmi de futuris timere debēt

nit aduerſum me ſupplantationē.
vñ ſequit̄. At ip̄e rñdens ait. Qui
intin.me.ma.i pap.hic me tradet.
Hiero. O mira dñi patiētia prius
dixerat. Unus vr̄m me tradet.pſe=
uerat ꝓditoꝛ i malo. manifeſtius
arguit: ꝛ tamē nomē ꝓpꝛiū nō de=
ſignat. Judas em̄ ceteris ꝯtriſta=
tis ꝛ retrahētib⁹ manū ꝛ interdicē
tib⁹ cibos oꝛi ſuo:temeritate ꝛ im=
pudētia q̄ ꝓditurus erat:ēt manū
cū magr̄o mittit i parapſidē vt au
dacia bonā ꝯſciam mētiret̄. Chry.
in om̄. Mihi aūt vr̄ ꝛ h̄ xp̄m feciſſe
q̄.ſ. iudas cū eo i paplide intinge=
ret:magis eū ꝯfundēs ꝛ in amoꝛē
Quid paplis ꝛ vñ dicatur. ſuū attrahēs. Raba. Qđ aūt dicit
hic mattheus. In paplide marc⁹
dicit in catino. Paraplis.n.eſt vas
eſcarū quadrāgulatū a ptib⁹ aſſi=
bus.i.eq̄s lateribus dictū.catinū
v̄o vas fictile aptū ad imittēdū li=
quoꝛē:ꝛ potuit fieri vt i mēſa vas
fictile q̄drāgulatū ꝯtineret̄. Orig.
Hec eſt aūt ꝓpꝛia ꝯſuetudo hoīm
nimis maloꝝ:vt poſt ſalē ꝛ panem
inſidient̄ hoīb⁹ maxime nihil ini=
micitie ab eis habētib⁹. Si autē ꝛ
poſt ſpūalē mēſam abūdātī⁹ vide=
bitis:multitudinē malitie ei⁹ non
recoꝛdatus:nec in coꝛpalib⁹ bonis
magr̄i dilectionē:nec in ſpūalibus
doctrinā. Tales ſunt oēs in eccl'ia
q̄ inſidiant̄ frīb⁹ ſuis:cū q̄b⁹ ad eā
dē mēſam coꝛpis xp̄i frequēter ſit̄
fuerūt. Hier. Judas aūt nec p̄mo
nec ſcđo correct⁹:a ꝓditione retra=
hit pedē:ſꝫ patiētia dñi nutrit im=
pudētiā ſuā.et iđ pena predicit̄:vt
quē pudoꝛ nō vicerat:coꝛrigāt de=
nunciata ſupplicia. vñ ſequit̄. Fi=
lius q̄dē hoīs va. ſicut ſcri.eſt de il
lo. Remi. Hūanitatis nāq̄ eſt ire
ꝛ redire: diuinitatis ſp̄ manere et
eē:ꝛ q꞉ hūanitas pati potuit ꝛ mo=
ri:idcirco pulchꝛe đꝛ fili⁹ hoīs ab=
ire. Aperte ēt dicit. Sicut ſcriptū ē
de eo:q̄m quecūq̄ paſſus eſt: p̄us
a ꝓphīs predicta ſunt. Chry. i om̄.
Hoc aūt dixit ad ꝯſolandū diſcipu
los:vt nō exiſtimarēt infirmitatis
id eē ꝙ paſſurus erat:ꝛ vt ēt coꝛri=
geret ꝓditoꝛē. Quāuis aūt ſcriptū
fuerit paſſurū eē xp̄m:nihilominꝰ
tm̄ incuſat̄ iudas. Nō em̄ traditio
iude ſalutē nr̄am opata ē:ſꝫ ſapia
xp̄i:q̄ alioꝝ nequitijs ad id qđ no
bis expediebat vtebat̄. vñ ſequit̄.
ve aūt ho.il.p quē fi.hoīs tradet̄.
Orige. Nō dixit ve hoī illi a q̄ tra=
dit̄:ſed per quē tradet̄:oñdens al=
terū a q̄ tradebat̄.i. diabolo ip̄m
aūt iudā miniſtrū eſſe traditiōis.
Ue aūt oīb⁹ ꝓditoꝛib⁹ xp̄i.q̄cūq̄ eī
diſcip'los xp̄i tradit ip̄ni xp̄m tra=
dit. Remi. Ue etiā erit oīb⁹ q̄ ma=
ligna ꝯſcia et polluta ad menſam
xp̄i accedūt. Quāuis em̄ xp̄m non
tradāt iudeis crucifigendū:tradūt
tm̄ ſuis iniquis mēbꝛis ſumēdū.et
ad maioꝛē exaggerationeꝫ ſubdit.
Bonum erat il.ſi na.nō fu.hō ille.
Hiero. Non aūt iđ putādus eſt añ
fuiſſe ꝙ naſceret̄: q꞉ nulli poſſet eē
bñ:niſi ei q̄ fuerit:ſed ſimpl'r dctm̄
eſt multo meli⁹ eſſe nō ſubſiſtere ꝙ
male ſubſiſtere. Augu. de q̄.euan.
Etſi q̄ſpiā ꝯtendit aliquā vitā eſſe
añ iſtā:nō iude tm̄ vt nō naſceret̄:
ſed nulli expedire ꝯuincit̄. An dia
bolo dicit non expedire naſci.ſ.ad
pctm̄: an etiā bonū erat illi vt xp̄o Mira opinio.
nō naſceret̄ p vocationē ne eēt apo
ſtata. Orige. Judas autē poſt oīm
ap'loꝝ interrogationes:et poſt xp̄i
narrationē de ip̄o vix aliq̄n ip̄e in=
terrogauit verſuto cōſilio:vt ſimi=
lis ceteris interrogādo celaret pꝛo
ditionis conſiliū. Nam vera triſti=
tia nō ſuſtinet moꝛā. vñ ſequit̄. Re
ſpon. autem iu. qui tradi.eū dixit.
Nunquid ego ſum rabbi? Hiero.
In quo blandientis fingit affectū
ſiue incredulitatis ſignum. Ceteri
enim qui non erant pꝛodituri di=
cunt. Nunquid ego ſum dñe? Jſte
qui pꝛoditurus erat non dominū:
ſed magiſtrū vocat:quaſi excuſa=
tionē habeat ſi dño denegatio ſal=
tē magr̄m ꝓdiderit. Orig. Uel hoc
ip̄m q̄ſi ſubſannans dicit:q꞉ voca=
bat magr̄ cū nō eſſet hoc vocabulo
dignus. Chry. in om̄. Quis autem
dño poterat dixiſſe:argētū es pa=

etus accipe ⁊ adhuc audes interro
gare: ſ; nihil horū dixit mitiſſimꝰ
ieſus: nobis terminos ⁊ regulas ꝓ
figens. Sequit̄ em̄. Et ait illi: tu di
xiſti. Remi. Qđ ſic pōt itelligi. Tu
dicis ⁊ verum dicis: ſiue tu dixiſti ⁊
nō ego: vt adhuc ei locus peniten
tie cōcederetur: dum non apertius
eiꝰ peruerſitas manifeſtatur. Ra-
ba. Potuit hoc ēt ſic dici a iuda ⁊ a
domino reſponderi: vt non omnes
aduerterent quod dictum erat.

Cenantibus autem eis: ac
cepit ieſus panem ⁊ benedixit
ac fregit: deditq́ diſcipłis ſuis
⁊ ait. Accipite ⁊ comedite: hoc
eſt corpus meum.

Hiero. Poſtq̄ typicū paſcha fue
rat ipleiū: ⁊ agni carnes cū aplis
comederat ad verū paſche trāſgre
ditur ſacramētum: vt q̄mō p̄figura
tiōe eiꝰ melchiſedech: ſummi dei ſa
cerdos panē ⁊ vinū offerens fece-
rat: ipſe quoq́ in v̄itate ſui corpo-
ris ⁊ ſanguis repn̄taret. vn̄ dr̄. Ce
nantibꝰ āt illis. Augu. ad Janua-
riū. Jn q̄ liquido appet: qn̄ pmo ac
cepert diſcipuli corpus ⁊ ſanguinē
dn̄i: nō eos accepiſſe ieiunos. Nun
q̄d tn̄ ꝓpterea calūniandꝰ ē ritꝰ vni
uerſe eccleſie: ꝙ a ieiunis ſp̄ accipi
tur. Placuit em̄ ſp̄ūiſctō vt in hono
rē tāti ſacramēti in os xp̄iani pꝰ
dn̄icū corpus itraret q̄ȝ ceteri cibi.
Saluator nāq́ quo vehemētiꝰ com
mendaret myſterij huiꝰ altitudinē
vltimum hoc voluit infigere cordi-
bus ⁊ memorie diſcipulorū: a quibꝰ
ad paſſionē digreſſurꝰ erat: ⁊ iō nō
precepit quo deinceps ordie ſume
retur: vt aplis ꝑ quos eccleſiā di-
ſpoliturus erat ſuaret hūc locū.
Glo. Sub alia tamen ſpē carnem ⁊
ſanguinē ſuum tradidit xp̄s: ⁊ dein
ceps ſumēdū inſtituit: vt fides ha-
beret meritū: que de his eſt q̄ non
vident. Ambro. de ſacra. Et vt nul
lus horror cruoris ſit: ⁊ precium tn̄
operetur redēptiōis. Aug. ſup Joā.
Cōmēdauit aūt dn̄s corpꝰ ⁊ ſangui
nē ſuū in eis rebus q̄ ad vnum ali-
quid rediguntur ex multis. Panis
nāq́ in vnum ex multis granis cō-
ficitur. vinū v̄o in vnū ex multis
acinis confluit: ita dn̄s ieſus xp̄s
nos ſignificauit: ⁊ myſteriū pacis
⁊ vnitatis nr̄e in ſua mēſa cōſecra
uit. Remi. Apte ēt fructū terre ob
tulit vt per hoc demōſtraret: q̄ ad
hoc venerat: vt illā maledictionem
auferret qua maledicta ē terra ꝓ-
pter pctm̄ primi hois. Cōgruenter
etiam iuſſit offerri que de terra na
ſcuntur: ⁊ pro quibꝰ hoies maxime
laborant. vt non eſſet difficultas in
acquirendo: ⁊ hoies de labore ma-
nuum ſuarū ſacrificiū deo offerrēt
Ambro. de ſacra. Ex hoc autem ac
cipe anteriora eſſe myſteria xp̄ia-
norū q̄ȝ iudeorū. Obtulit enim mel
chiſedech panē ⁊ vinū: ſilis ꝑ omia
filio dei. cui dr̄. Tu es ſacerdos in
eternū ſm̄ ordinē melchiſedech. de
quo ⁊ hic dr̄. Accepit ieſus panem.
Glo. Quod de pane frumēti intel-
ligi debet. grano em̄ frumēti ſe cō-
parauit dn̄s dicens. Niſi granum
frumenti cadens in terra. Talis
etiā panis competit ſacramēto q̄r
eiꝰ vſꝰ ē cōior. nā alij panes ꝓpt eiꝰ
defectum fiunt. Quia v̄o xp̄s vſq́
ad vltimū diē demōſtrauit ſe nō eē
ꝯtriū legi: vt ſupra ex v̄bis. Chry.
habitum eſt. in veſpera v̄o qn̄ pa
ſcha imolabat̄ ſm̄ legis p̄ceptū azi
ma comedēdū erat: ⁊ omne fermē-
tatum abijciendū: manifeſtū eſt ꝙ
panis iſte quē dn̄s accepit vt diſci-
pulis traderet azimus fuit. Greg.
in regiſtro Solet aūt nōnullos mo
uere: ꝙ in eccleſia alij offerunt pa
nes azimos: alij fermentatos. Ec-
cleſia nāq́ romana offert azimos
panes: ꝓpterea ꝙ dn̄s ſine vlla cō
mixtione ſuſceperit carnē alie v̄o
eccleſie offerunt fermentatū: ꝓ eo
ꝙ verbū p̄ris idutū eſt carne: ⁊ eſt
verus deus ⁊ verꝰ hō. nā ⁊ fermen
tum ꝯmiſcet̄ farine: ſ; tn̄ tā azimū
q̄ȝ fermentatū dum ſumimus: vnū
corpꝰ domini ſaluatoris efficimur.
Ambro. de ſacramen. Jſte autē pa
nis ante v̄ba ſacramētorum panis

Quod xp̄s in azimo cōſecrauit.

eſt viſitatus: vbi acceſſerit cõſecratio: de pane fit caro chriſti. Conſecratio aũt qb⁹ ṽbis ē ⁊ qb⁹ ſmonibus niſi dñi ieſu? Si enim tãta vis eſt in eius ſmone vt inciperent eſſe que non erant: quanto magis operatorius eſt: vt ſint que erant: ⁊ in aliud cõmutenẽ. Si eñ opatus eſt ſmo celeſtis in aliis reb⁹: nõ opaẽ in cceleſtibus ſacramẽtis? Ergo ex pane corpus fit xp̄i: ⁊ vinũ fit ſanguis cõſecratione ṽbi celeſtis. Modũ requiris? Accipe. Cõſuetudo ē vt nõ genereẽ homo niſi ex viro et muliere: ſ; q: voluit dñs de ſpiritu ſancto ⁊ virgine natus ē xp̄s. Aug. de ver. do. Sicut ergo per ſpiritum ſanctũ vera caro ſine coitu creatur ita ⁊ per eundem ſubſtantia panis ⁊ vini i idem corpus chriſti ⁊ ſanguis conſecratur: et ideo quia verbo dñi fit predicta conſecratio ſubditur. Benedixit. Remi. Per hoc ēt monſtrauit q: humanam naturam vna cum patre ⁊ ſpũſctõ gratia diuine virtutis impleuit: ⁊ eterne immortalitatis munere ditauit. Sed vt monſtraret q: corpus eius non abſq; ſua voluntate ſubiectũ erat paſſioni: ſubditur. Ac fregit. Aug. in li. ſentē. Proſperi. Cũ eñ frangitur hoſtia dum ſanguis de calice i ora fidelium funditur quid aliõ q̄ dñici corporis imolatio i cruce: eiuſq; ſanguis effuſio õ latere deſignatur. Diony. in cele. hierar. In hoc etiam oſtenditur q vnum ⁊ ſimplũ dei verbum per humanationez cõpoſitum ⁊ viſibile ad nos peruenit ⁊ ad ſe noſtram ſocietatez benigne peragens: ſpiritalium bonorum diſtributoium nos participes fecit. vnde ſequitur. Deditq; diſcipulis ſuis. Leo papa in ſer. de paſſi. Nec ab hoc qdē myſterio tradito re ſubmoto: vt oſtēdereẽ iudas nulla iniuria exaſperatus: qui impietate voluntaria erat preſcitus. Augu. ſup Ioan. De vno eñ pane et petrus accepit ⁊ iudas: ſ; petr⁹ accepit ad vitam: iudas ad mortem. Chry. in omeẽ. Et hoc ioannes oſtē dit dicens. Quoniam poſt hoc intrauit in eum ſathanas. Etenim magnus peccatum ei factum ē ⁊ quoniã cum tali mente ad myſteria acceſſit. et quoniam cum acceſſiſſet: non factus eſt melior: neq; timore: neq; beneficio: neq; honore. chriſtus autem non prohibuit eum quamuis omnia nouerit vt diſcas quoniam nihil dereliquit eorum que in correptionem cõueniunt. Remi. In hoc etiam facto reliquit exemplum eccleſie: vt neminem a ſocietate ſui neq; a cõmuniõe corporis ⁊ ſanguinis domini ſegreget: niſi p aliquo manifeſto ⁊ publico crimie. Hyla. Uel ſine iuda paſcha accepto calice ⁊ fracto pane conficitur dignus enim eternorũ ſacramentorum cõmunione non fuerat. diſceſſiſſe aũt eum hinc intelligitur q cũ turbis reuerſus oſtēditur. Sequiẽ. Et ait accipite ⁊ comedite. Augu. de ver. do. Inuitat dominus ſeruos vt prepararent eis cibũ ſeipſu;. Sed qs audeat manducare dñ; ſuũ? ⁊ qdē qñ manducatur reficit: ſed non deficit. viuit manducatus: q: ſurrexit occiſus: nec qñ mãducatur partes de illo facimus: ⁊ quidem in ſacramento ſic fit. Norunt fideles quem admodum manducent carnem xp̄i vnuſqſq; partē ſuã accipit: p ptes mãducaẽ i ſacramento ⁊ iteger manet: totus in celo: totus i corde tuo. Ideo autē iſta dicuntur ſacramenta: quia in eis aliud videtur: ⁊ aliõ intelligitur: quod videtur habet ſpeciē corporalem: qõ intelligitur: fructum habet ſpiritualem. Aug. ſup Ioãnē. Carnem autem xp̄i nõ edamus tm̃ in ſacramento: quod ⁊ multi mali faciunt: ſed vſq; ad ſpiritus participationem mãducem⁹: vt in domini corpore tanq̄ mēbra maneam⁹: vt eius ſpiritu vegetemur. Ambro. de ſacra. Ante enim q̄ conſecretur panis eſt. vbi autez verba chriſti acceſſerint dicentis. Hoc eſt corpus meum: corpus chriſti eſt.

¶ Et accipiēs calicē gratias

egit ⁊ dedit illis dicens. Bibi
te ex hoc oẽs. Hic eſt eñ ſan=
guis meus noui teſtamẽti: qui
ꝓ multis effundetur ĩ remiſſio
nẽ peccatoꝝ. Dico aũt vobis
nõ bibam ãmodo de hoc geni
mine vitis vſq; in diem illum:
cum illud bibam vobiſcum no
uum in regno patris mei.
¶ Remi. Quia corpus ſuũ ſub ſpe
cie panis dñs diſcipulis dederat:
pulchre ẽt calicẽ ſui ſanguinis tra=
dit eiſdẽ. vñ dicitur. Et accipiẽs ca
licẽ grãs egit. In quo demonſtrat
quantum de noſtra ſalute gratule
tur. ꝓ quibus etiã ſanguinẽ ſuum
funderet. Chry. in om̃. Ideo etiam
grãs egit: vt nos doceret q̃lr̃ opor=
teret nos hoc myſteriũ ꝑficere: ⁊ ẽt
monſtrauit q̃m ad paſſionẽ non ve
nit nolẽs. Erudiuit eñ nos quod=
cũq; patimur cũ gratiarũ actione
ferre: ⁊ ẽt ex hoc bonã ſpem nobis
dedit. Si eñ figura huius ſacrifi=
cij. ſ. imolatio agni paſchalis: fctã
eſt liberatio populi ab egyptiaca
ſeruitute: multo magis veritas li=
berabit orbẽ terrarũ. Sequit̃. Et
dedit illis dicẽs. Bibite ex hoc oẽs.
Ne aũt hoc audientes turbarẽtur
primũ ipſe ſanguinem ſuũ bibit: i
ducens eos ſine turbatiõem cõio=
Chriſt⁹ nem myſterioꝝ. Hiero. cõtra helui
ſeipm̃ dium. Sic igit̃ dñs ieſus fuit cõui=
primo uium: ipſe comedẽs ⁊ qui comedit̃.
cõicaui t Sequit̃. Hic eſt ſanguis meus no=
⁊ hoc vñ ui teſtamẽti ⁊c. Chry. in omel̃. Hoc
nota. eſt annunciationis legis noue: hoc
eñ ꝓmittebat vetus teſtamẽtũ qđ
cõtinet nouũ. Sicut eñ vetus teſta
mẽtum habuit ſanguinem vituloꝝ
⁊ ouiũ ita nouum habet ſanguinez
dominicũ. Remi. Sicut eñ legit̃: q᷒
accepit moyſes ſãguinẽ agni ⁊ mi
ſit in crateram ⁊ in tincto faſciculo
hiſopi aſperſit ppl̃m dicens: hic
eſt ſanguis teſtamenti qđ manda=
uit ad vos deus. Chry. in omẽ. Sã
guinẽ ãt nolans: ⁊ paſſionez ſuam
pronũciat dicens. Qui pro multis
effũdet̃. Et rurſus dicit mortis cau
ſam cũ ſubdit. In remiſſionẽ pecca
torũ. q. d. ſanguis agni ĩ egypto ef=
fuſus eſt ꝓ ſalute ꝑmogenitorũ po
puli iſraelis. hic aũt in remiſſio=
nem pctõrum vniuerſi orbis terra=
rum. Remi. Et notandũ q᷒ non ait. Imo om
Pro paucis: aut ꝓ oĩbus: ſ; ꝓ mul nes ſim
tis: q᷒ nõ venerat vnã tm̃ gẽtẽ redi plicit̃ re
mere: ſed multos de oĩbus gẽtib⁹. demit q̃
Chry. in om̃. Hoc aũt dicẽs oſtendit ad ſuffi
q᷒ paſſio eius: myſteriũ eſt ſalutis cientiã.
hũane: ꝑ qđ ẽt diſcipl'os ↄſolatur.
Et ſicut moyſes ait. Hoc erit vobis
mẽoriale ſempiternũ ita ⁊ ipſe di=
xit vt lucas refert: hoc facite ĩ meã
cõmemoratione. Remi. Non ſolum
aũt panẽ: ſ; ẽt vinũ offerendum do
cuit: vt eſuriẽtes ⁊ ſitiẽtes iuſticiã
his myſterijs doceret eſſe recrean=
dos. Glo. Sicut enim corporalis re
fectio fit ꝑ cibũ ⁊ potũ: ita ſub ſpe=
cie cibi ⁊ potus nobis ſpũalẽ refe=
ctionẽ dñs preparauit. Conueniẽs
ẽt fuit ad ſignandũ dñicam paſſio
nem vt ſub duplici ſpecie hoc ſacra
mentum inſtitueretur. In paſſiõe
enim ſanguinẽ ſuũ effudit: ⁊ ſic ſã=
guis ei⁹ fuit a corpore ſeparatus.
Oportuit ergo ad dñicaz paſſionẽ
repreſentandam ſeorſuz ꝓponi pa
nẽ ⁊ vinũ q̃ ſunt corporis ⁊ ſanguis
ſacramenta. Sciendũ tñ eſt: q᷒ ſub
vtraq; ſpecie tot⁹ xp̃s continet̃: ſub
ſpecie quidẽ panis ſimul ſanguis Re cte
cũ corpore: ⁊ ſub ſpẽ vini ſimul cor= telligas
pus cum ſanguine. Ambro. in ep̃la iſtud ſci
ad Corin. Idẽ ẽt in duab⁹ ſpẽb⁹ cele endum.
brat̃. valet eñ ad tuitionẽ corporis
⁊ aĩe qđ ꝑcipim⁹. Chry. ad cõciliuz
Calix ꝓ dñi nõ eſt aq̃ ſola: ⁊ vinũ
ſolũ: niſi vtrũq; miſceat̃. q̃uo nec cor
pus dñi põt eſſe farina ſola aut aq̃
ſola niſi vtrũq; fuerit adunatum.
Ambro. de ſacra. Si autẽ Melchi=
ſedech panem ⁊ vinũ obtulit: quid
ſibi vult aque mixtio? Accipe rõnẽ
Tetigit moyſes petrã: ⁊ petra vn=
dam maximam fudit: petra autez
erat xp̃e: ⁊ vnus de militibus lan=
cea attigit latus chriſti: ⁊ de latere
eius aqua fluxit ⁊ ſãguis: aqua vt

mūdaret ſanguis vt redimeret.
Remi. Sciendum etiam ꝙ vt ioan
nes dicit. Aque multe populi ſunt.
Et qꝛ nos oportet ſemper manere
in chriſto: ꝛ chriſtuz in nobis: vinū
aque mixtum offertur: vt oſtenda-
tur: qꝛ caput ꝛ membra. i. chriſtus ꝛ
eccleſia vnū ſunt corpus: vel vt de-
monſtretur quia nec chriſtus paſ-
ſus eſt abſq amore noſtre redem-
ptionis: nec nos ſaluari poſſumus
abſq illius paſſione. Chry. ſ ome.
Qꝛ vero de paſſione ꝛ cruce eis lo-
cutus erat. conſequenter eum qui
de reſurrectione eſt ſermonem īdu
cit dicens. Dico autē vobis non bi
bam āmodo de hoc genimine vitis
vſq in di. il. cuꝫ il. bi. vobiſ. no. i re
gno pa. mei. Regnum autē reſur-
rectionem ſuā nominat. Ideo aūt
hoc de reſurrectione dixit: ꝙ. ſ. cum
apl'is eſſet bibiturus: ne aliqui exi
ſtimarent phantaſiā eſſe reſurre-
ctionē: ꝛ ideo pſuadentes homini-
bus de chriſti reſurrectiōe dixerūt.
Simul comedimus ꝛ bibim⁹ cum
eo poſtq̄ꝫ reſurrexit a mortuis: per
hoc ergo oſtendit ꝙ videbunt eum
reſuſcitatū: ꝛ cuꝫ ipſis rurſus erit.
Qd aūt dicit. Nouū: clare intelligē
dū eſt noue. i. nouo mō: non q̄ſi cor
pus paſſibile hn̄s ꝛ indigens cibo.
Non eniꝫ poſt reſurrectionē come
dit ꝛ bibit: qꝛ cibo indigeret: ſꝫ pro-
pter reſurrectiōis certitudinē. Qꝛ
vero ſunt quidā heretici in ſacris
myſterijs aq̄ vtentes nō vino demō
ſtrat per hec v̄ba: qm̄ ꝛ cum ſacra
myſteria tradidit vinū dedit qd et
reſuſcitatus bibit ꝑpter hoc dicit.
Ex h̄ genimine vitis Uitis eni vinū
nō aquā generat. Hie. Uel aliter.
De carnalibus dn̄s tranſit ad ſpi-
ritalia. ꝙ vinea de egypto trāſplā
tata populus ſit iſrael: ſacra ſcri-
ptura teſtat: dicit ḡ dn̄s ſe de hac vi
nea nequaq̄ꝫ eē bibiturū niſi in re-
gno pr̄is. Regnū pr̄is fidē puto eē
credētiū: ḡ cum iudei regnū recepe
rint pr̄is: tunc de vino eorum dn̄s
bibet. Attēde aūt ꝙ dicat. Patris ꝛ
non dei. Omnis eni pater nomē eſt

Quidā heretici loco vini vtuntur aqua.

filij: ac ſi diceret: cum crediderint i
deum patrē: ꝛ adduxerit eos pater
ad filium. Remi. Uel aliter. Nō bi
bam de geni. vi. hui⁹. i. nō vltra ſy-
nagoge carnalib⁹ oblationibus de
lectabor: in q̄b⁹ illa paſchalis agni
imolatio precipuū locū tenere ſole
bat. Aderit autē mee reſurrectiōis
ꝛ dies in quo in regno patris cōſti-
tutus. i. glorie eterne immortalita
tis ſublimatus: vobiſcum illud bi
bam nouum. hoc eſt de ſaluatione
illius populi iam renouati ꝑ aquā
baptiſmatis: quaſi nouo gaudio le
tabor. Augu. de q̄ſti. euā. Uel alit
cum dicit. Bibam illud nouū: vult
intelligi hoc vetus eſſe. Qꝛ ergo de
propagine adam: qui vetus homo
appellatur corpus ſuſcepit: quod i
paſſione morti traditurus erat: vn
de etiam per vini ſacramentū com
mēdauit ſanguinē ſuū quid aliud
nouū vinū niſi īmortalitateꝫ reno
uandorū corporꝝ intelligere debe-
mus? Qd autē dicit. Uobiſcū bibaꝫ
etiā ipſis reſurrectionē corporū ad
induendam immortalitatem ꝓmit
tit. vobiſcū eni nō ad idem tēpus:
ſed ad eandē innouationē eē dictū
accipiendum eſt nā ꝛ nos dicit apo
ſtolus reſurrexiſſe cuꝫ xp̄o: vt ſpes
rei future iā leticiā preſētē afferat.
Qd aūt de hoc genimine vitis etiā
illud nouuꝫ eē dicit: ſignificat vtiq
eadem corpora reſurrectura ſecun
dum innouationem celeſtem que
nunc ſm terrenam vetuſtatem ſūt
moritura. Thyla. Uidetur autem ex
hoc ꝙ iudas cum eo nō biberit: qꝛ
non erat bibiturus in regno: cū vni
uerſis tūc bibētes ex vitis iſti⁹ fru
ctu bibituros ſecum poſtea pollice
tur. Glo. Sed ſuſtinendo aliorum
ſanctorum ſententiam: ꝙ. ſ. iudas
ſacramenta receperit a chriſto: di-
cendum eſt quod hic dicit. Uobiſ-
cū: ad plures eorum non ad omēs
referendum eſſe.

Anagogica expoſitio.

¶ Ex hymno dicto: exierūt i mō
oliueti. Tūc dicit illis ieſ⁹ oēs
vos ſcādalū patiemini i me

in iſta nocte. Scriptũ eſt enim.
Percutiam paſtorem: ⁊ diſp=
gent oues gregis. Poſtq̃ aũt
reſurrexero: precedam vos in
galileam. Reſpondens autem
petrus: ait illi. Et ſi oẽs ſcãda=
lizati fuerint in te: ego nunquã
ſcandalizabor. Ait illi ieſus.
Amẽ dico tibi: quia in hac no
cte anteq̃ gallus cãtet: ter me
negabis. Ait illi petrus. Etiã
ſi oportuerit me mori tecuz: nõ
te negabo. Similiter ⁊ omnes
diſcipuli dixerunt.

¶ Orige. Diſcipulos q̇ acceperant
bñdictionis panem ⁊ biberant cali
cem gratiarum actiõis: docebat do
minus pro his oibus hymnũ dice=
re patri. vñ dr̃. Et hymno dicto ex=
ierunt in mon. oli. vt de alto tranſi=
rent ad altũ: q: fidelis nõ põt aliq̇d
agere in cõualle. Chry. in om̃. Au=
diãt quicũq; velut porci ſimpl'r mã
ducãtes cũ ebrietate ſurgũt. cũ de=
ceret gr̃as agere ⁊ i hymnũ menſaz
deſinere. Audiãt q̇cũq; vltimã ora=
tionẽ in ſacris myſterijs non expe=
ctant. vltima. n. oratio miſſe illius
hymni ẽ ſignũ. Gr̃as ergo egit an=
q̃ ſacra myſteria diſcipulis daret:
vt ⁊ nos gratias agamus. Hymnũ
dixit poſtq̃ dedit: vt ⁊ nos hoc ipſuz
faciamus. Hiero. Iuxta hoc exem=
plum ſaluatoris qui pane xp̃i ⁊ cali
ce ſaturatus ⁊ inebriatus. fuerit po=
teſt laudare deum ⁊ ↄſcendere mon
tem oliueti: vbi laboruz refectio do
loris ſolacium ⁊ veri luminis noti
cia eſt. Hyla. Per hoc etiam oſten=
dit q᷑ hoies cõſummati in vniuer=
ſis diuinoꝝ myſterioꝝ virtutibus:
gaudio ⁊ exultatione cõi in celeſtez
gl'iam efferunt. Orige. Apte etiam
mons miſericordie eſt elect⁹ vbi pre
nunciaturus fuit ſcãdalũ ifirmita=
tis diſcipuloꝝ: iam tũc parat⁹ vt nõ
repelleret diſcipulos diſcedentes:
ſed vt reciperet reuertẽtes. vñ ſequi=
tur. Tũc dixit il. ieſus. Omnes vos
ſcã. patie. in me i iſta nocte. Hiero.
Predicit q̇dẽ qđ paſſuri ſunt: vt cuz
paſſi fuerint nõ deſperẽt ſalutez. ſꝫ
agẽtes penitẽtiã liberent. Chry. in
om̃. In quo ẽt docet nos q̃les ante
crucẽ fuerunt diſcipuli: ⁊ q̃les poſt
crucẽ. Etem̃ q̇ neq; cũ xp̃o dũ cruci=
figebat ſtare poterãt: poſt mortem
xp̃i adamãte fuerunt fortiores. Fu
ga em̃ diſcipuloꝝ ⁊ timor demõſtra
tio eſt mortis xp̃i. vt confundantur
qui hereſi marchionis egrotãt. Si
n. neq; ligatus eſt neq; crucifix⁹: vñ
petro ⁊ reliq̇s aplĩs incuſſus eſt tan
tus :mor? Hiero. Et ſignanter ad=
didit. In iſta nocte. q: quõ q̇ inebriã=
tur: nocte inebriant: ſic ⁊ q̇ ſcanda=
lum patiunt in nocte ⁊ in tenebris
ſuſtinẽt. Hyla. Hui⁹ ẽt p̃dicationis
fides auctoritate prophetie veteris
ↄtinebat. vñ ſequit. Scriptũ eſt em̃
pcu. paſto. ⁊ diſp. oues gregis. Hie.
Hoc alijs verbis in zacharia ꝓphe
ta ſcriptũ eſt: ⁊ ex pſona ꝓphete ad
deũ dr̃. Percute paſtorẽ ⁊ diſpergen
tur oues. pcutit autẽ paſtor bonus:
vt ponat aiam ſuã ꝓ ouibus ſuis: ⁊
de multis gregib⁹ erroꝝ fiat vnus
grex ⁊ vn⁹ paſtor. Chry. in om̃. Hãc
aũt prophetiã inducit: ſimul q̇dem
ſuadens eis attendere ſemper que
ſcripta ſunt: ſimul ẽt oſtendẽs quo
niam ſm dei conſilium crucifigeba
tur: ⁊ vndiq; monſtrãs non alienuz
ſe eſſe a veteri teſtõ: ⁊ a deo q̇ in eo
ꝑnunciabat. non aũt permiſit eos
in triſtibus permãere: ſed leta pre
nunciat dicens. Poſtq̃ aũt reſurre=
xero precedam vos in galileaz. nõ
enim confeſtim poſt reſurrectionez
in celo eis apparuit: neq; in longaz
quandã regionem vt eis appareat
vadit: ſed in ipſa gente ⁊ in ipſis fe
re regionibus: vt ⁊ hinc crederent:
quoniã qui crucifixus eſt: ipſe eſt q̇
reſurrexit. Propter hoc etiam ſe in
galileaz abire dicit: vt a timore iu=
deorum liberati: crederent ei quod
dicebat. Orige. Predicit ẽt hoc eis:
vt qui ad modicũ diſpergunt ſcan=
dalum paſſi. poſt cõgregentur a re
ſurgente chriſto ⁊ precedẽte eos in

Chriſt⁹ preceſſit apoſtolos in galileaʒ gentiū.

galileaʒ gentiū. Theophy. Sed petrus
intantum ⁊ affectu ⁊ charitate xp̄i
efferebatur: vt ⁊ imbecillitateʒ car=
nis ſue ⁊ fidem verborū dn̄i nō con=
tueretur: quaſi dicta ei⁹ efficienda
nō eſſent. vnde ſequit̃. Rn̄dens pe=
trus ait illi. Et ſi oēs ſcandalizati
fuerint in te: ego nunq̄ ſcandaliza=
bor. Chry. in om̄. Quid ais o petre.
Propheta dixit diſpergent̃ oues. ⁊
xp̄s ꝯfirmauit qđ dc̄m eſt: ⁊ tu dicis
Nequaq̄. Qn̄ dixit. Unus ex vobis
me tradet: timebas ne tu eſſes tra=
ditor: q̄uis nihil tibi tale conſcius
eras: nūc āt māifeſte eo dicēte: q̄m
oēs ſcandalizabimini: ꝯdicis: ſʒ q̄
erutus erat ab anxietate quā de ꝓ
ditione habuerat cōfidens de reliq̄
dicebat. Ego nunquaʒ ſcandaliza=
bor. Hiero. Nō tn̄ eſt temeritas nec
mendaciū: ſed fides eſt apoſtoli pe
tri: ⁊ ardēs affectus erga dn̄i ſal=
uatorē. Remi. Qđ ergo ille dicit pre
uidendo: iſte denegat amando. vbi
moraliter inſtruimur vt q̄ntum con
fidimus de ardore fidei: tantum ti=
meamus de carnis fragilitate. vr̃
tamē accuſabilis petrus: ⁊ quoniā
cōtradixit: ⁊ q̄m alijs ſeipſum ꝑpo=
ſuit: ⁊ tertio: q̄m totuʒ ſibi attribuit
quaſi fortiter ect̃. perſeueraturus:
vt hoc igit̃ in eo ſanaret: pmiſit fie=
ri eius caſum: nō impellens euʒ ad
negandum: ſed eum ſibi deſerens:
⁊ naturam humanā de fragilitate
conuincens: Orige. Unde alij diſci=
puli ſcandalizati ſunt in ieſu. Petr⁹
aūt non tantum ſcandalizatur: ſed
abundantius relinquitur vt ter de
negaret. vnde ſequit̃. Ait illi ieſus.
Amen dico tibi: q̄ in hac nocte an=
q̄ gallus cantet: ter me negabis.
Augu. de concordia euan. Pōt au=
teʒ mouere q̄ tam diuerſa non tm̄
verba: ſed etiam ſententias euan=
geliſte premittunt: quibus premo=
nitus petrus illam preſumptioneʒ
proferret vel cum domino vel ꝓ do
mino moriendi: ita vt cogant intel=
ligi ter eum expreſſe preſumptionē
ſuam diuerſis locis ſermonis xp̄i.
ꝫ ter illi a domino reſponſum q̄ eū
eſſet ante galli cantuʒ ter negatu=
rus: ſicut etiam poſt reſurrectionē
ter illum interrogat vtruʒ eū amet:
⁊ mandatum de paſcendis ouibus
ter precepit. Quid eniʒ habent hec
verba matthei vel ſententie ſimile
illis: vel quibus ſm̄ ioānem: vel q̄=
bus ſm̄ lucam petrus protulit pre=
ſumptionem ſuam. Marcus auteʒ
pene ipſis verbis hoc cōmemorat
quibus ⁊ mattheus: niſi q̄ diſtin=
ctius quemadmodum futurū eſſet:
expreſſit dictuʒ eſſe a domino. Amē
dico tibi quia tu hodie in nocte hac
priuſq̄ bis gallus vocē dederit ter
me es negaturus. vnde nōnullis q̄
parum attendunt: Marcus videt̃
non congruere ceteris. tota eniʒ ne
gatio petri trina eſt: q̄ ſi poſt pmū
galli cantum inciperet: falſum di=
xiſſe viderentur tres euangeliſte q̄
dicunt dixiſſe dominum q̄ anteq̄
gallus cantaret euʒ petrus eſſet ne=
gaturus. Rurſus ſi totam trinam
negationem ante peregiſſet q̄ can=
tare gallus inciperet: ſuperfluo di=
xiſſe marcus deprehēderetur ex ꝑ=
ſona domini. Priuſq̄ gallus bis vo
cem dederit ter me es negaturus.
Sed quia ante primum galli cantū
cepta eſt illa trina negatio: atten=
derunt tres euangeliſte non quan
do eam completurus eſſet petrus:
ſed quanta futura eſſet ⁊ quādo in
ceptura: id eſt an̄ galli cantuʒ: q̄q̄
in animo eius ⁊ ante primum galli
cantuʒ tota poſſet intelligi: quoniā
ante galli cantum tantus timor ob
ſederat mentem: qui eā poſſet vſq̄
ad tertiam negationeʒ perducere.
Multo min⁹ igitur mouere debet
quia trina negatio etiam trinis ne
gantis vocibus ante galli cantum
cepta: ⁊ ſi non ante primū galli can=
tum peracta eſt: tanq̄ ſi alicui dice
retur. Anteq̄ gallus cantet ad me
ſcribes epiſtolam. in qua mihi ter
conuiciaberis: non vtiq̄: ſi eam an̄
omnem galli cantū ſcribere incipe=
ret: ⁊ poſt primum galli cantum fi=
niret: ideo dicendū erat falſuʒ fuiſ=
ſe predictum. Orige. Queres auteʒ

Concordia euāgeliorū.

ſi poſſibile erat vt non ſcandaliza-
ret̃ petrus: ſemel ſaluatore dicente
q̄m oēs vos ſcandaluz patiemini in
me. A.l qd̓ aliquis reſpondebit: q̄m
neceſſe erat fieri qd̓ predictū erat a
ieſu. Alius autez dicit: q̄m q̄ exora-
tus a niniuitis: que predixerat per
ionā nō fecit: poſſibile. fuit vt repel
leret ēt ſcandalum a petro deprecā-
te. Nunc aūt promiſſio eius audax
in affectu quidē prompto: non ſine
prudenti facta eſt ei cauſa: vt nō ſo
lum ſcandalizaret̃: verū etiā ter ꝑde
negaret. poſtq̄ aūt cum affirmatio
ne iuramenti pronūciauit: dicet ali-
quis ꝙ nō erat poſſibile vt nō dene
garet. Si enim iuramentū erat xp̄i
amen: mentit⁹ fuiſſet dicendo. Amē
dico tibi. ſi veruz dixiſſet petrus: q̄
non te negabo. videnť aūt mihi ce-
teri diſcipuli cogitātes quod primū
fuerat dictum. Omnes vos ſcanda-
lum patiemini. Ad hoc aūt quod di
ctū eſt petro. Amen dico tibi ⁊c. pro
miſerunt ſimiliter petro: q̄ nō erāt
comprehenſi in illa ꝓphetia. vn̄ ſe-
quitur. Ait illi petrus. Etiā ſi opor
tuerit me mori tecū non te negabo.
Similiter ⁊ oēs diſcipuli dixerunt:
hic etiam petrus neſcit quid loqua
tur. Cum ieſu enim mori pro omni-
bus morientes hominum non erat
q̄m omnes fuerāt in peccatis: ⁊ oēs
opus habebāt vt pro eis alius mo
reret̃: non ipſi pro alijs. Raba. Sʒ
q̄ itellexerat petrus dn̄m pre timo
re mortis eum ſe predixiſſe negatu
rum: ob hoc dicebat: ꝙ lʒ periculuz
mortis imineret nullo mō ab eius
fide poſſet auelli: ⁊ ſimiliť alij apo-
ſtoli ꝑ ardorē mentis nō timuerunt
damnū mortis. ſed vana fuit p̄ſum-
ptio humana ſine protectione diui
na. Chry. in om̄. Hinc ergo magnuz
diſcimus dogma: ꝙ non ſufficit de-
ſiderium hominis: niſi diuino ali-
quis potiatur auxilio.

¶ Tunc venit ieſus cum illis
in villaz que dicitur gethſema
ni. Et dixit diſcipulis ſuis. Se
dete hic donec vadam illuc ⁊
orez. Et aſſumpto petro ⁊ duo
bus filijs zebedei: cepit contri
ſtari: ⁊ meſtus eſſe. tūc ait illis.
Triſtis eſt anima mea vſq̄ ad
mortem. Suſtinete hic ⁊ vigila
te mecum.

¶ Remi. Paulo ſupius euāgeliſta
dixerat: q̄ hymno iaʒ dicto exījt cū
diſcipulis in montē oliueti: ⁊ vt oſtē
deret ad quē locū ipſius montis di
uerterit: ꝯſ̄ter adiūxit. Tunc venit
ieſus cū illis in villā q̄ dr̄ gethſema
ni. Raba. Lucas dicit. In montem
oliueti. Joānes trans torrentez ce-
dron. qd̓ idem eſt qd̓ gethſemani: ⁊
eſt locus in quo orauit ad radicem
montis oliueti: vbi ortus eſt: vbi ēt
eccleſia ē edificata. Hiero. Gethſe-
mani interpretať vallis pinguiſſi-
ma: in qua iuſſit diſcipulos ſedere
pauliſper. ⁊ expectare redeūtē: do-
nec ꝓ cūctis dn̄s ſol⁹ oraret. Orige.
Non enim cōueniebat vt ibi cape-
retur: vbi cum diſcipulis manduca
uerat paſcha. conueniebat autem ⁊
priuſq̄ proderet̃ orare. ⁊ eligere lo-
cum mūdū ad orationē: vnde ſequi
tur. Et dixit diſcipulis ſuis: ſe. hic
do. va. il. ⁊ orem. Chry. in omel. Hoc
aūt dicit: q̄ diſcipuli indiuiſibiľr ſe
quebanť xp̄ʒ. Cōſuetudo. n. ei erat
ſine diſcipulis orare. hoc aūt facie-
bat erudiēs nos in orationib⁹ quie
tem nobis cōſtituere ⁊ ſolitudinem
querere. Dama. in li. iij. Sed cum
oratio ſit aſcenſus intellect⁹ ad deū
vel petitio decentiū a deo: qualiter
dn̄s orabat? Neq̄ enim aſcenſione
que ad deū eſt indigebat intellect⁹
eius ſemel ſm̄ perſonam deo verbo
vnitus. neq̄ ea que a deo eſt peti-
tione. vnus enim deus ⁊ homo chri
ſtus eſt. Sed formans in ſeipſo qd̓
noſtrum eſt: docuit nos a deo patre
petere: ⁊ ad ipſuz extendi. ſicut enī
paſſiones ſuſtinuit vt triūphās no
bis aduerſus eas victoriam tribue
ret: ita orat: nobis viaz faciens ad
eam que ad deum eſt aſcenſionem:
⁊ pro nobis omnem iuſtitiā implēs
⁊ reconcilians nobis patrez ſuum;

Gethſemani interpretatio.

⁊ vt principium ipſum honorans. ⁊
monſtrans q non eſt deo contra-
rius. Remi. Cum autem dominus
in monte orauit. Docuit nos in ora
tione pro celeſtibus dn̄m ſupplica-
re. Cum vero in villa orauit nos in
ſtruxit vt in oratione ſemper humi
litatez ſeruare ſtudeamus. Raba.
Pulchre autem appropinquās paſ
ſioni: in valle pinguedinis oraſſe di
citur: vt demonſtraret q per vallez
humilitatis ⁊ pinguedinem chari-
tatis mortem pro nobis ſuſceperit.
Moraliter etiaz nos inſtruxit: vt nō
Moralis ſenſus notatu dignus. geſtemus cor aridū a pinguedine
charitatis. Raba. Appropinquās
etiam morti dn̄s in valle pinguedi-
nis orauit: q2 per vallem humilita
tis ⁊ pinguedinem charitatis ꝓ no
bis mortem ſubijt. Remi. Quia ꝓ
fidem diſcipulorum ⁊ conſtantiā de
uote ſibi voluntatis acceperat: ſed
turbandos illos ⁊ diſpergēdos pre
ſciebat: iō iuſſit eos in loco ſedere.
nā ſedere requieſcētis eſt: laboraturi
n. erāt ⁊ cū negaturi. Qualit autē pro
greſſus ſit māifeſtat: cū ſubiūgit.
Et aſſū. petro ⁊ duob9 filijs zebedei
cepit contriſtari ⁊ meſtus eē. Illos
vz. aſſumpſit quibus in monte clari
tatem ſue maieſtatis oſtenderat.
Hyla. Sed quia dicit. Cepit contri-
ſtari ⁊ meſtus eſſe hereticorum ois
hic ſenſus eſt: vt opinentur metum
mortis in dei filium incidiſſe: q2 aſ-
ſerunt non de eternitate prolatū:
neq3 de infinitate paterne ſubſtan-
tie extitiſſe: ſed ex nihilo pereū: qui
omnia creauit effectum: ideo in eo
doloris anxietas: ideo metus mor-
tis: vt qui mortem timere potuit ⁊
mori poſſit. qui vero mori potuit: lz
in futurum erit: non tamen per eū
qui ſe genuit ex pterito ſit eternus
q ſi per fidem capaces euangelio-
rum eſſent ſcirent verbum in prin-
cipio deuz: ⁊ hoc in principio apud
deum: ⁊ eandem eſſe eternitatē gi-
Alta ſētentia hilarij. gnentis ⁊ geniti. Sed ſi virtutē illā
icorrupte ſubſtantie imbecillitatis
ſue forte aſſumptio carnis infece-
rit: vt ſit ad dolorē īfirma; ad mor-

tem trepida iam ⁊ corruptioni ſub-
dita erit: ac ſic eternitate demuta-
ta in metum: hoc qđ in ea eſt pote-
rit aliquando nō eſſe. Deus autez
ſine menſura temporuz ſemper eſt:
⁊ qualis eſt talis ſemp eternus eſt.
Mori igitur nihil in deo potuit: nec
ex ſe metus deo vllus eſt. Hiero.
Nos autem ita dicimus hominem
paſſibilem a dei filio ſuſceptum.
vt deitas impaſſibilis permāeret.
Paſſus eſt enim dei filius non pu-
tatiue: ſed vere: omnia que ſcriptu
ra teſtatur: ſm illud quod pati po-
terat: ſm. ſ. ſubſtantiam aſſumptā.
Hyla. 10. de trinitate. Puto autem
non alia hic ad timendum quā paſ
ſionis ⁊ mortis cauſa a quibuſdam
pretenditur. Interrogo autem eos
qui hoc ita exiſtimant an ratione
ſubſiſtat vt mori timuerit: qui oēm
ab apoſtolis timorem mortis expel
lens ad gloriā eos ſit martyrij ad-
hortatus. quid enim ipſe in mortis
ſacramento doluiſſe exiſtimandus
eſt: qui pro ſe morientibus vitaz re
pendit? Deinde quem dolorez mor
tis timeret: poteſtatis ſue liberta-
te moriturus? Si etiam paſſio ho-
norificatura euz erat: quomodo tri
ſtem cum metus paſſionis effece-
rat? Hyla. Super mattheuz. Quia
ergo meſtum dominum fuiſſe legi
mus cauſas meſticie reperiamus.
Admonuerat ſuperius omnes ſcā-
dalizandos. Petruz etiā dominus
ter negaturū eſſe reſpondit: aſſum-
ptiſq3 eo: ⁊ iacobo: ⁊ ioāne cepit tri-
ſtis eſſe: ergo non ante triſtis eſt q
aſſumit: ſed omnis metus illis eſſe
cepit aſſumptis: atq3 ita non de ſe
orta eſt: ſed de eis quos aſſumpſe-
rat meſtitudo. Hiero. Contriſta-
batur ergo dominus nō timore pa-
tiendi qui ad hoc venerat vt pate-
retur ⁊ petrum temeritatis argue-
rat: ſed propter infeliciſſimum iu-
dam: ⁊ ſcandalum omnium apoſto
lorum: ⁊ reiectionem vel reproba-
tionem populi iudeorum: ⁊ euer-
ſionez miſere hieruſalem. Dama.
in libro tertio. Ut alr. omnia q̄ a nō

ente ad eſſe deducta ſunt a condito
re:exiſtēdi naturalis deſideriū hñt
et nō exiſtere naturaliter fugiūt:et
deus etiam verbū hō factus habuit
hoc deſiderium quod demōſtrauit
eſcam et potū et ſomnū.quibus.ſ.cō=
ſeruatur vita deſiderās:et natura
liter in experientia horum factus:et
econtrario deſiderauit corruptiuo=
rum amotionē.vnde et tpe paſſio=
nis quā volūtarie ſuſtinuit:habuit
mortis timorē naturalē et triſtitiā.
eſt enim timor naturalis aīa nolēte
diuidi a corpore propter eaȝ que ex
principio a conditore impoſita eſt:
naturaleȝ familiaritē.Hiero. Dñs
ergo noſter vt veritatē aſſumpti ꝓ
baret hominis:vere quidē cōtriſta
tus eſt ſȝ ne paſſio in animo illius
dominaretur:per paſſionē cepit cō
triſtari.aliud eſt enī contriſtari: et
aliud incipere cōtriſtari.Remi.De
ſtruuntur āt ī hoc loco manichei q̄
dixerunt illū phantaſticum corpus
aſſumpſiſſe:nihilominus et illi qui di
xerunt eū verā animā nō habuiſſe:
ſed loco anime diuinitateȝ.Augu.
in libro.lxxxiij.qōnū.Habemus.n.
euangeliſtarum narrationes: per
quas xp̄m et natū de beata virgine
maria cognouimus:et cōprehenſuȝ
a iudeis:et flagellatum et crucifixū
atq; interfectū et ſepultuȝ in monu
mēto.que omnia itelligere ſine cor
pore nemo pōt facta eē:nec figura=
te accipiēda quiſq; vel dementiſſi=
mus dixerit:cum dicta ſint ab eis q̄
res geſtas vt meminerāt narraue=
rūt.Sicut ḡ iſta corpus eū habuiſſe
teſtāt̄ ſic et eū habuiſſe indicāt aīaȝ
affectiōes ille que nō poſſunt eē niſi
in anima:quas nihilominus eiſdē
euangeliſtis narratibus legimus.Et
miratus eſt ieſus:et iratus :et cōtri
ſtatus augu.xiiij.de ciuita.dei.c.ix.Cū
ergo in euangelio iſta referūtur nō
falſo vtiq; referuntur:verū ille hos
motus certiſſime diſpēſatiōis grā.ita
cū voluit ſuſcepit aīo hūano:vt cum
voluit factus ē hō.Habemus qdem et
nos huiuſmodi affectus ex humane cō
ditionis īfirmitate.nō āt ita domi=
nus ieſus.cuius infirmitas fuit ex
poteſtate.Dama.i.iij.libro. Qua=
propter naturales nr̄e paſſiōes ſm
naturā et ſupra naturā fuerūt ī xp̄o.
ſm naturā.n.quia permittebat carni
pati q̄ ꝓpria :ſuper naturā āt quia nō
precedebāt in eo voluntatē natura
lia.nihil enī coactū in xp̄o conſide=
rat̄:ſed omnia voluntaria.volēs eſ
eſuriuit:timuit et cōtriſtatus ē.Et iō
de manifeſtatiōe triſtitie ſubditur
Tūc ait illis:triſtis eſt anima mea
vſq; ad mortē.Ambroſ. ſuper lucam.
Triſtis āt ē:nō ipſe ſed anima.Nō
enī triſtis ſapientia:nō diua ſubſtā
tia:ſed anima.ſuſcepit.n.aīaȝ meā
ſuſcepit corpus meū.Hiero.Nō āt ꝓ=
pter mortē.ſed vſq; ad mortē dȝ con
triſtatus:donec apl'os ſua liberet
paſſiōe.Dicāt qui irrōnabilē ieſuȝ
ſumpſiſſe animā ſuſpicant̄.quō cō=
triſtet̄ et nouerit tp̄s triſtitie . quis
ei et bruta mereāt aīalia:tñ nō no=
uerūt nec cās neq; tp̄s vſq; ad qđ de
beāt contriſtari.Orige.Uel aliter.Tri
ſtis ē aīa mea vſq; ad mortem.q.d.
Triſtitia cepta ē in me : non ſemper:
ſed vſq; ad tēpus mortis:vt cū mor
tuus fuero peccato:moriar et vni=
uerſe triſtitie:cuius pncipiū tm̄ fuit ī
me.Sequit̄.Suſtinete hic et vigila
te mecū.ac ſi dicat.Ceteros quideȝ
iuſſi ſedere ibi quaſi īfirmiores ab
agone iſto ſeruās eos ſecuros:vos
aūt quaſi firmiores adduxit:vt col
laboretis mecū in vigilijs et orōnibus:
tñ et vos manete hic vt vnuſquiſq; ī ḡ=
du ſue vocatiōis ꝯſiſtat qm̄ ois gra
tia quantūuis fuerit magna hȝ ſuperiorē.
Hier.Uel iō a ſōno ꝓhibet cuius tp̄s
nō erat imminēte diſcrimine:ſȝ a ſōno
infidelitatis et corpore mētis. Triſtitia xp̄i

¶ Et progreſſus puſillū:proci
dit ī faciē ſuā orās et dicēs. Pa
ter mi:ſi poſſibile ē tranſeat a
me calix iſte.Uerūtamē non ſi=
cut ego volo:ſed ſicut tu.Et ve
nit ad diſcipulos ſuos et inue=
nit eos dormiētes:et dicit pe=
tro.Sic nō potuiſtis vna hora

vigilare mecū? Uigilate et ora
te vt nō intretis in tentationez.
Spūs quidem ꝓmptus eſt: ca
ro autem infirma. Iterū ſecū=
do abiit et orauit dicens. Pa=
ter mi: ſi non pōt hic calix trā=
ſire niſi bibā illū fiat voluntas
tua. Et venit iterū et inuenit eos
dormiētes. Erāt eni oculi eoꝝ
grauati. Et relictis illis iteruz
abiit et orauit tertio eundē ſer
monem dicens.

¶ Orige. Petrum magis de ſe con
fidentē et alios adduxit: vt videāt
cadentem in faciem ⁊ orantez et di
ſcant non magna ſed humilia de ſe
ſapere: nec veloces eſſe ad prom.t=
tendum: ſed ſolliciti ad orandum. ⁊
ideo dicitur. Et progreſſus puſillū.
Nolebat eni longe fieri ab eis: ſed
iuxta eos conſtitutus orare et qui
dixerat. Diſcite a me quia mitis ſuz
⁊ humilis corde laudabiliter ſe hu
milians cadit in faciem vnde ſequi
tur. Procidit in faciem ſuam orans
Doctri= et dicens. Mi pater ſi poſſibile eſt:
na mora trāſeat a me calix iſte. Manifeſtās
lis. autem in oratione ſua deuotionem
quaſi dilectus et complacēs diſpo=
ſitiōib⁹ patris addidit. Uerūtamē
non ſicut ego volo: ſed ſicut tu. Do=
cens vt non oremus fieri noſtram
voluntatez: ſed dei. ſm autem ꝙ ce=
pit pauere et triſtari ſ3 hoc orat ca
licem paſſionis tranſire: et nō ſicut
ipſe vult. ſed ſicut pater ħ. eſt non ſm
ſubſtātiā ei⁹ diuinā ⁊ īpaſſibilē: ſed
ſ3 naturā humanā et infirmā. ſuſci
piens eni 3 naturā carnis humane
omnes proprietates impleuit. vt nō
ī phantaſia habuiſſe carnē eſtima=
retur: ſed in veritate. Propriū ē aūt
hoīs fidelis pmū q̇dez nolle pati
aliquid doloris: maxie qḋ duci vſq3
ad mortem: qꝛ homo carnalis eſt: ſi
autem ſic voluerit de⁹ acquieſcere:
quia fidelis eſt. nā ſicut multū con
fidere non debem⁹ ne noſtrā virtu=
tē videamur profiteri. ſic diffidere
non debemus: ne dei adiutoris no=
ſtri impotentiā videamur ꝓnūciare. Notādū eſt autem quoniā mar
cus q̇dē ⁊ lucas hoc ipſum ſcripſe=
runt. Joānes aūt orantez ieſum: vt
trāſiret ab eo calix non introducit:
qm̄ hi q̇dē magis ſ3 humanā natu
rā eius exponūt de eo: ꝙ ſm diuinā
Joānes aūt magis ſm diuinā. Alı=
ter aūt ieſus vidēs q̄lia erāt iudei
paſſuri petētes eū ad mortem dice=
bat. Pr̄ ſi poſſibile eſt. trāſeat a me
calix iſte. Hiero. Uñ ſignāter dicit.
Calix iſte. hoc eſt ppl'i iudeoꝝ: q̇ ex
cuſationē ignorātie hr̄e nō poſſunt
ſi me occiderit habētes legē ⁊ pro=
phetas q̇ me vaticināt. Orige. Rur Utili=
ſus vidēs quāta vtilitas toti⁹ mun tas paſ
di eſſet futura: p paſſionē ipſi⁹ dice ſionis
bat. Sed non ſicut ego volo: ſ3 ſicut xpi.
tu. i. ſi poſſibile eſt: vt ſine paſſione
mea oīa illa bona ꝓueniant: q̄ per
paſſionē meā ſunt ꝓuentura tran=
ſeat paſſio hec a me: vt ⁊ mūdus ſal
uet: ⁊ iudei in paſſione mea non pe
reant. Si aūt ſine ꝑditiōe quorūdā
multorū ſalus nō pōt introduci: ꝙ=
tuz ad iuſticiā tuā nō tranſeat. Ca=
licē aūt hūc q̇ bibit: paſſiōis in mul
tis locis noīat ſcriptura. Bibit aūt
calicē totū q̇ patit ꝓ teſtimonio q̇c=
q̇d fuerit ei illatū. Effundit autem
accipiēs q̇ denegat: ne aliq̇d patia=
tur. Augu. de cō. euā. Et ne q̇s euz
putaret pr̄is minuiſſe prātē: nō di=
xit. Si facere potes. ſ3 ſi fieri pōt.
vel ſi poſſibile eſt: acſi diceret. Si
vis: fieri em̄ pōt qḋ ille voluerit. vñ
⁊ lucas hoc ipſum plani⁹ itimauit.
nō. n. ait. Si fieri pōt: ſ3 ſi vis. Hyla.
Uel alit. Nō ait. Trāſeat a me ca=
lix iſte. hec em̄ eēt ꝓ ſe timētis orō.
ꝙ aūt vt a ſe trāſeat rogat: no vt ipē
ptereat orat: ſ3 vt in alteꝝ illud qḋ
ad ſe trāſit accedat. Tot⁹ igit ſupra
eos q̇ paſſuri erāt met⁹ ē: atq3 io ꝓ
his orat q̇ paſſuri poſt ſe erāt dicēs
Trāſeat calix a me. i. quō a me bi=
bit: ita ab his bibat: ſine ſpei diffi=
dentia: ſine ſenſu doloris: ſine metu
mortis. Jō aūt ait ſi poſſibile eſt: qꝛ
carni ⁊ ſanguini horum terror eſt. ⁊
difficile eſt eorū acerbitate corpora

non vinci humana. Qđ āt ait. Non
ſicut ego volo. ſed ſicut tu. vellet q̄=
dem eos non pati: ne forte in paſſio
ne diffidāt ſi cohereditatis ſue glo
riam ſine paſſiōis ſue difficultate
mereantur. Non ergo vt non patiā
tur rogat dicēs. Nō vt ego volo: ſꝫ
vt tu ait: eo ꝙ prˀ vult vt bibendi cali
cis i eos ex ipſo tranſeat fortitudo
quia ex voluntate pr̄is non tā per
xp̄m vinci diabolum q̄ꝫ etiā p̄ eius
diſcipulos oportebat. Augu. in en=
chi. Sic igitur xp̄s hominē gerens
oſtendit priuatā quandā hominis
voluntatē: in qua et ſuā et noſtrā fi
gurauit: qui caput nr̄m eſt cum di=
cit. Tranſeat a me. Hec. n. erat hu=
mana volūtas ꝓpriū aliquid ⁊ tāq̄ꝫ
priuatum volens: ſed quia rectum
vult eē hominē ⁊ ad deū dirigi: ſub
dit. Uerūtamē non ſicut ego volo.
ſed ſicut tu. ac ſi diceret vide te i me
q̄ potes aliquid propriū velle. et ſi
deus aliud velit conceditur hoc hu
mane fragilitati. hec vox capitis:
ſalus eſt totius corporis. Leo papa
in ſer. de paſ. Hec vox oēs fideles in
ſtruit oēs ꝯfeſſores accēdit oēs mar
tyres coronauit q̄s mūdi odia: q̄s
tētationū turbines q̄s poſſet pſecu
toꝝ ſupare terrores: niſi xp̄s i oībˀ
et p̄ omnibus patri diceret: fiat vo=
luntas tua? Diſcant igitur hāc vo=
cem oēs eccleſie filij. vt cū aduerſi=
tas violenter alicuius tentationis
incumbit ſeparato timore formidi=
nis: accipiant tolerentiā paſſionis
Orige. Puſillū āt pgrediēte ieſu ab
eis nec vna hora potuerunt vigila=
re eo abſente: propter quod oremus
vt nec modicū aliquādo ieſus pro=
grediatur. Sequit̄. Et ve. ad diſci=
pulos ſuos ⁊ iuenit eos dormiētes.
Chry. in om̄. Qr tp̄s intēpeſte noctꝭ
erat et oculi eorum a triſtitia erant
grauati. Hyla. Poſtq̄ꝫ g̃ ad diſci=
pulos redit et dormientes deprehē
dit. Petrum arguit. vn̄ ſeq̄t. Et di=
cit petro: ſic nō potuiſti vna hora vi
gilare mecū. petrū iō pre oībˀ ex tri
bus arguit: qr̄ pre ceteris nō ſe ſcā
dalizādū fuerat gloriatˀ. Chry. in

om̄. Sꝫ qr̄ et alij idē dixer̄t. oīuꝫ et i=
firmitatē arguit. qui ei mori ſimul
cū xp̄o elegerāt: neq̄ꝫ ſilr̄ cū eo po=
tuerūt vigilare. Orige. Inueniēs āt
eos dormiētes ſuſcitat v̄bo ad au=
diendū: et precepit vigilare dicens:
vigilate: ⁊ orate ne itretis in tētatio
nē. vt primū vigilemˀ et ſic vigilātes
oremˀ. Uigilat q̄ facit opa bona et
qui ſollicite agit ne i aliqđ tenebro
ſum dogma icurrat. ſic ei vigilātis
exauditur oratio. Hiero. Impoſſi=
bile eſt humanā animā nō tētari.
Ergo non ait. Uigilate et ora. ne tē
te. ſed ne itretis in tenta. hoc eſt ne
vos tētatio ſupet. Hyla. Cur. autem
in tentationē venirent orarare eos
admonuiſſet oñdit dicēs. Spūs q̄dē
ꝓmptus ē: caro aūt ifirma. Nō eniꝫ
de ſe hoc dic̄ ad eos. n. hic ſermo cō=
uerſˀ ē. Hiero. H̄ āt ē aduerſˀ teme=
rarios q̄ qđ crediderit putāt ſe poſ=
ſe ꝯſeq̄. Itaq̄ꝫ q̄ꝫtū d ardore mētꝭ ꝯfi
dimˀ tm̄ d fragilitate carnis tiēamˀ
Orige. Hic ꝯſiderādū eſt vtrū ſicut
omniū caro ifirma ē: ſic oīum ſpiri=
tus promptus eſt: an oīuꝫ quidē ca
ro infirma ē: non āt et oīum hoīum
ſpūs ꝓmptˀ ē ſed tm̄ ſcōꝝ: infideliū
autē ſpūs ſegnis ē et caro ifirma. E
autē et alio mō caro ifirma eoꝝ ſo=
lū quoꝝ ſpūs ꝓmptus ē: qui cū ſpū
ꝓmpto opa carnis mortificāt. Hos
ergo vult vigilare et orare: vt nō in
trēnt tētationē qm̄ qui ſpiritalior ē:
ſollicitior dꝫ eē: ne magnū bonū ipiˀ
g̃uē hēat lapſū. Remi. Uel alr̄ his
v̄bis oñdit ſe verā carnē ex virgine
ſumpſiſſe: et verā animā habuiſſe.
vnde et nūc dic̄ ſpūꝫ ſuum promptū
eē ad patiendū: carnē v̄o infirmaꝫ
timere dolorem paſſionis. Sequi=
tur: Iterum ſecundo abijt et orauit
dicens. Pater mi ſi non poteſt ca=
lix iſte trāſire niſi bibā illū: fiat vo=
lūtas tua. Orige. Eſtimo ꝙ calix
ille paſſiōis oīno a ieſu fuerat trā=
ſiturˀ ſꝫ cū dr̄ia: vt ſi q̄dē biberet eū
et ab ipſo trāſiret: poſtmodum et
ab vniuerſo genere hominum. Si
āt nō biberet eū: ab ipo q̄dē forſitā
trāſiret: ab hoībˀ āt nō trāſiret. hūc

Ex hoc paſſu diſcant conſolari tēptati.

q calicē paſſiōis volebat: quidē q̄ ſe trāſire: ſic vt omnino neq; guſtaret amaritudinē ei⁹: ſi tñ poſſibile eēt: ſcḋm ad iuſtitiā dei. Si aūt non poterat fieri magis volebat vt ſumeret eū: ⁊ ſic trāſiret ab eo ⁊ ab vniuerſo holum genere: q̄ vt ꝯ voluntatem paternā bibitionē eius effugeret. Chry. in ome. Q͛ quidē ſcḋo vel tertio orat: ex affectu. ſ. humane infirmitatis quo mortem timebat: certificat ꝙ vere factus eſt homo. Scḋo. n. vel tertio aliq̄d fieri veritatis eſt marie demōſtratiuū in ſcripturis. vñ ioſeph dixit pharaoni. Q͛ vidiſti ſcḋo ad eādē rē ptinēs: ſomnij firmitatis iudiciū eſt. Hiero. Uel alr. Scḋo orat vt ſi niniue. i. gentilitas alr ſaluari nō pōt: niſi aruerit cucurbita. i. iudea fiat volūtas p̄ris: q̄ nō eſt ꝯtia filij volūtati dicēte ipſo p pphetā: vt facerē voluntatē tuā de⁹ me⁹ volui. Hyla. Uel aliter. Paſſuris diſcipulis oēm in ſe corporis nr̄i infirmitatē aſſumpſit. crucic; ſecū vniuerſa q̄b⁹ infirmamur affixit: ⁊ iō trāſire ab eo calix nō pōt: niſi illū bibat. q: pati niſi ex ei⁹ paſſiōe nō poſſum⁹. Hiero. Xp̄s aūt ſolus orat ꝓ oib⁹: ſicut ⁊ ſolus patit ꝓ vniuerſis. Sequitur. n. Et ve. itez̄ iuenit eos dormi. Erāt n. oculi eoꝝ grauati: lāgueſcebant. n. ⁊ opprimebant aplōꝝ oculi negatiōe vicina. Orig. Puto eīm ꝙ nō tm̄ corpōꝝ oculi q̄ntum aiarum grauati erāt. nōdū enim. erat eis ſpiritus dat⁹. vñ nō eos rep̄hēdit: ſed vadēs iterū orauit: docēs vt nō deficiamus: ſʒ pmaneam⁹ in orōne: donec ipetrem⁹ ea q̄ poſtulare iā cepim⁹. vñ ſeq̄t. Et relictis illis iterū abijt ⁊ orauit tertio eundē ſmonē dicēs. Hiero. Tertio aūt orauit: vt in ore duoꝝ vel triū teſtiū ſtaret oē vbū.

Moraliť inſtruimur.

Raba. Uel ideo tribus vicibus domin⁹ orauit: vt nos a peccatis preteritis veniam: ⁊ preſentibus malis tutelaʒ: ⁊ futuris periculis cautelam oremus: ⁊ vt omnem orationem ad patrem ⁊ ad filiuʒ ⁊ ad ſpiritum ſanctum dirigamus ⁊ vt integer ſpiritus noſter ⁊ aīa et corp⁹ ſeruet. Augu. de q̄. euā. Non abſurde etiā itelligitur ꝓpter trinā tentationē paſſiōis ter dominū oraſſe. Sicut eñi tentatio cupiditatis trina ē. ita et tentatio timoris trina eſt. Cupiditati q̄ in curioſitate ē opponitur timor mortis. ſicut enī in illa cognoſcēdarꝝ rerū eſt auiditas: ita et in iſta metus amittende talis noticie. Cupiditati vero honoris vel laudis opponitur timor ignominie et contumeliarū. cupiditati autē voluptatis opponitur timor doloris. Remi. Ul' ter orat ꝓ aplīs ⁊ marie ꝓ petro qui ter erat eū negatur⁹.

¶ Tūc vēit ad diſcipl'os ſuos et ait illis. Dormite iam et requieſcite. Ecce appropiquauit hora: et filius hominis tradet in manus peccatorum. Surgite eamus. Ecce appropinquauit qui me tradet.

¶ Hyla. Poſt oratiōeʒ freq̄ntē: poſt diſcurſus recurſuſq; mltiplices metum demit ſecuritatem reddit in requiē adhortatur. vnde dr̄. Tunc venit ad diſ. ſuos: et ait illis dor. eniʒ requi. Chry. in om̄ et q̄dē tunc vigilare oportebat ſʒ hoc dixit: vt oñderet: q̄m neq; viſū poſſet ferre futuroꝝ maloꝝ. ⁊ q̄m eoꝝ nō idigēt auxilio: q̄m oīno tradi eū oportebat Hyla. Ul' h̄ dic: q: volūtatē p̄ris de diſcipulis iā ſecur⁹ expectabat de qua dixerat. Fiat volūtas tua: q: ſ. trāſiturum i nos calicē bibēs ifirmitateʒ corporis nr̄i: et timoris ſollicitudinē et ipʒ dolorē mortis abſoluit. Orige. Uel nō ē ille ipe ſōnus quē iubet nūc diſcipl'os ſuos dormire et ille q̄ eis ſupi⁹ ſcribit ꝯtigiſſe. Illic eī dormiētes iuēnit. nō reqeſcētes ſʒ ḡuatos oclos h̄ntes nūc aūt p̄cepit eis nō ſimpliciter dormire: ſed cū reqe: vt ordo ſeruetur: vt primum quidē vigilemus orantes vt non intremus in tentationem: vt poſtea dormiamus et reqeſcamus: vt cum aliq̄s iuenerit locū dño: tabernaculū

deo iacob: aſcẽdat ſupra lectũ ſtra
tus ſui ⁊ det ſomnũ ocl'is ſuis. For
ſitan autẽ ⁊ aïa non potẽs ſemper
ſufferre labores: quaſi incarnata
remiſſiones aliquas ſine reprehẽ-
ſione cõſequet̃: que moraliter dor-
mitiões dicunt̃: vt vſq̃ ad aliquã-
Notabilis ſẽtentia. tum tp̃is habẽs remiſſionẽ reno-
uata reſuſcitet̃. Theophyla. Qđ autẽ ad
eos reuertens dormienteſq̃ repe-
riens primũ reuerſus obiurgat. ſe
cundo ſilet. tertio quieſcere iubet:
ratio iſta eſt: q̃ primũ poſt reſurre
ctionẽ diſperſos eos: ⁊ diffidentes
ac trepidos reprehẽdit. ſcđo miſſo
ſpũ paraclito: grauatis ad cõtuen
dã eu ãgelij libertatẽ oculis viſita-
uit: nã aliquãdiu legis amore detẽ
ti: q̃dã fidei ſomno occupati ſunt.
tertio ꝟo. i. claritatis ſue reditu ſe
curitati eos q̃etiq̃ reſtituet. Orig.
Poſtq̃ aũt reſuſcitauit eos a ſom-
no: videns in ſpũ appropinquantẽ
iudã traditioni: qui nondũ videba
tur a diſcipulis eius dicit. Ecce ap
propin. hora ⁊ filius homi. tradet̃
in manus peccatorũ. Chry. in om.
Per hoc aũt qđ dicit. Appropiqua
uit hora: oñdit q̃m diuine diſpoſi-
tiõis erat qđ gerebat̃. per hoc aũt
qđ dicit in manus peccatorꝝ. demõ
ſtrat: q̃m illorꝝ neq̃tie h̃ opus erat:
nõ q̃ ip̃e delicto eẽt obnoxi9. Orig.
Sed et nũc in manus peccatorum
tradit̃ ieſus: q̃ñ hi q̃ vident̃ ieſum
credere habẽt eũ in manibus ſuis
cũ ſint peccatores. Sed quotiẽſcũ-
q̃ iuſtus habẽs in ſe ieſum in po-
teſtate factus fuerit pctõꝝ. Jeſus
eſt traditus in manus peccatoruꝫ.
Hier. Poſtq̃ ergo tertio orauerat:
⁊ apoſtolorꝝ timorem ſequẽte pnĩa
impetrauerat corrigẽdũ: ſecurus
de paſſione ſua pergit ad perſecu
tores: ⁊ vltro ſe ad interficiendum
prebet. vñ ſequit̃. Surgite eamus
q. d. Non vos inueniãt quaſi timẽ
tes: vltro pergam9 ad mortẽ: vt cõ-
fidentiã ⁊ gaudiũ paſſuri: videãt.
ſequit̃ eñi Ecce appropinquauit q̃
me tradet. Orig. Non dicit appro-
pinquauit mihi. nec eñi ip̃i appro-
pinquabat traditor ei9 qui ſe elon
gauerat peccatis ſuis ab eo. Au-
guſt. de cõ. euan. Videt̃ aũt hic ſer
mo ſm mattheũ ſibĳpĩ eſſe cõtra-
rius. Qũo eñi dixit. Dormite iam
⁊ requieſcite: cũ cõnectat. Surgite Concordia euãgelij.
eam9. qua velut repugnãtia quidã
cõmoti conant̃ ita pnũciare qđ di-
ctum eſt. Dormite iam ⁊ requieſci
te tãq̃ ab exprobrãte: nõ a permit
tente ſit dictũ: qđ recte fieret ſi eẽt
neceſſe. Cum ꝟo marcus ita cõme-
morauerit: vt cũ dixiſſet. Dormite
iam ⁊ requieſcite. adiũgeret. Suf-
ficit. ⁊ deinde inferret. Venit hora.
Ecce tradet̃ filius hois. vtiq̃ intel
ligit̃ poſt illđ qđ eis dictũ eſt. Dor-
mite iam ⁊ requieſcite: ſiluiſſe do-
minum aliquantũ: vt hoc fieret qđ
pmiſerat: ⁊ nunc intuliſſe. Ecce ap
propinquauit hora. Propter quod
ſm marcũ poſitum eſt. Sufficit: id
eſt q̃ iam requieſcitis.

¶ Adhuc eo loquẽte: ecce iu-
das vnus de duodecim venit:
⁊ cũ eo turba multa cum gla-
dijs ⁊ fuſtibus miſſi a princip
bus ſacerdotũ ⁊ ſenioub9 po-
puli: Qui autẽ tradidit eũ de-
dit illis ſignũ dicens. Quẽcũ-
q̃ oſculatus fuero ip̃e ẽ tenete
eum. Et cõfeſtim accedẽs ad
ieſuꝫ dixit. Aue rabbi. Et oſcu
latus eſt eũ. Dixitq̃ illi ieſus.
Amice ad q̃d veniſti? Tũc ac-
ceſſerũt ad eũ ⁊ manus iniece-
runt in ieſum ⁊ tenuerũt eũ.

¶ Glo. Q: ſuperius dictũ eſt q̃ do-
minus vltro ſe pſecutorib9 exhibe-
bat: pñr euãgeliſta oſtẽdit quõ ſit
a perſecutoribus detẽtus. vñ dicit.
Adhuc eo loquẽte ecce iudas vn9
de duodecim venit. Remi. Vn9. vꝫ.
numero nõ merito. Hoc ãt dixit ad
oſtendẽdũ immane facinus illi9 q̃ de
ap̃lica dignitate fact9 fuerat pdi-
tor. Sequit̃. Et cũ eo turba multa
cũ gladijs ⁊ fuſtib9. Ut aũt oñderet
euãgeliſta inuidẽtie cã illũ depre-
henſum

henſum ſubiungit. Miſſi a princ.
ſacer. ꝛ ſenio. pplī. Orige. Poteſt dice
re aliq̄s qm̄ ꝓpter mltitudinē eoꝝ
q̄ iā crediderāt in ipſū veneſt aduer
ſus eū: timētes ne mltitudo credē
tiū de manib9 eoꝝ tollerēt eū. Ego
eſtimo ēt alterā cām: qm̄ qui puta
bāt in beelzebub eijcere ſolere de-
monia arbitrabant̄ eū ex q̄buſdā
maleficijs poſſe effugere de medio
volētiū eū tenere. Multi etiā nunc
ſpiritalib9 gladijs militāt ꝯ ieſum
varijs. ſ. ꝛ diuerſis de deo dogma-
tibus. Sequit̄. Qui aūt tradi. cum
dedit eis ſignum dicens. Quēcūq;
oſculatus fuero: ipſe eſt tenete eū.

Duplex forma xp̄i.

Dignū ē āt querere cū ſm faciē no
tus eēt oībus habitātib9 in iudea
quare q̄ſi nō cognoſcētibus effigiē
ei9 dedit eis ſignū? Uenit aūt tra-
ditio talis de eo ad nos: qm̄ nō ſo-
lum due forme ī eo fuerūt: vna ſm
quā eū omnes videbāt: altera ſm
quā trāſfigurat9 eſt corā diſciplis ī
mōte: ſꝫ ēt vnicuiq; apparebat ſm
ꝙ fuerat dignus: ſicut ꝛ de manna
ſcriptum eſt: ꝙ habebat ſaporē ad
oēm vſum cōuenientē: ꝛ verbū dei
non ſilr cunctis apparet. Propter
hmōi ꝙ trāſfigurationes eius: ſi-
gno indigebāt. Chry. in om̄. Uel iō
ſignū eis dedit: qꝛ multotiēs detē-
tus ab ipis pertranſijt neſcientib9
eis: qđ ꝛ tūc factū eēt: ſi ipe voluiſ-
ſet. Sequit̄. Et ꝯfeſtim accedens
ad ieſum dixit. Aue rabbi. ꝛ oſcu-
latus eſt eū. Raba. Suſcipit dn̄s
oſculū traditoris: non ꝙ ſimulare
nos doceat: ſed ne ꝓditionē fuge-
re videat̄. Orige. Si āt aliq̄s que-
rat. Cur oſculo iudas tradidit ie-
ſum? ſm quoſdā quidē voluit reue
rentiā ad magrm̄ ſeruare: nō au-
dēs manifeſte in eum irruere. ſm
alios aūt hoc fecit: timēs ne ſi for-
te ſe manifeſtum aduerſariū pre-
buiſſet: ipe ei fieret cā euaſionis:
q̄ poſſet ſm opinionē ei9 effugere
ꝛ facere ſe inperuiū. Ego āt puto
ꝙ oēs proditores veritatis amare
veritatē fingētes: oſculi ſigno vtū-
tur. Omnes etiā heretici ſicut ꝛ iu
das ieſu dicūt Rabbi. Jeſus autē
placabilia r̄ndet. vn̄ ſequitur. Di-
xitq; illi ieſus. Amice ad q̄d veni-
ſti? Dicit aūt amice improperans
ſimulationē. hoc em̄ nōle neminē
bonoꝝ ī ſcripturis cognoſcim9 ap
pellatū. ad malū ei dr̄. Amice q̄uo
huc intraſti? Amice non facio tibi
iniuriā. Aug. in ſer. dn̄i de paſ. Di
cit aūt. Ad q̄d veniſti? tanq̄ ſi dice
ret: oſcularis ꝛ inſidiaris: noui q̄re
veneris: amicū fingis: cū proditor
ſis. Remi. Siue Amice ad q̄d veni
ſti? hoc fac: ſubintelligit̄. Sequit̄.
Tūc acceſſerūt ꝛ manus iniecerūt
in ieſum ꝛ tenuerūt eū. Tunc. ſ. qn̄
ipſe permiſit. frequēter em̄ volue-
runt. ſed nō potuerūt. Raba. Exul
ta xpiane in cōmercio inimicorum
tuorū ſi viciſti: qđ iudas vendidit: et
qđ iudeus emit tu acquiſiuiſti.

¶ Et ecce vnus ex his q̄ erāt
cū ieſu extēdēs manū exemit
gladiū ſuū ꝛ ꝑcutiēs ſeruū pri
cipis ſacerdotum amputauit
auriculā eius. Tunc ait illi ie-
ſus. Conuerte gladiū tuum in
locū ſuū. Oēs em̄ qui accepe-
perint gladiū: gladio peribūt.
An putas qꝛ nō poſſum roga
re patrem meum: et exhibebit
mihi modo pluſq̄ duodecim
legiones angeloꝝ? Quomo-
do ergo implebunt̄ ſcripture?
Quia ſic oportet fieri.

¶ Chry. in om̄. Sicut lucas refert:
dn̄s in cena diſciplis dixerat. Qui
hꝫ ſacculū tollat ſilr ꝛ perā: et qui
nō hꝫ vēdat tunicā ſuā ꝛ emat gla
diū. ꝛ diſcipli r̄nderūt. Ecce gladij
duo hic. Conueniens aūt erat illic
gladios eſſe ꝓpter agnū. ſ. paſcha
lē quē comederāt. Audiētes quoq;
qm̄ venirēt ꝑſecutores ad xp̄m ca-
piendum: a cena exeūtes gladios
ſumpſerūt in auxiliū aduerſus ꝑ-
ſecutores: q̄ſi pro magro preliaturi.
vn̄ ꝛ hic dr̄. Ecce vn9 ex his q̄ erant
cū ieſu extendēs manū exemit gla-

diū ſuū. Hiera. i alio euāgelio ſcri-
ptū ē: q petrꝰ h fecerit eodē ordo-
re: q̄ ⁊ cetera fecit. vñ ſeqr. Et pcu-
tiēs ſer. pn. ſacer. āpu. auriculā eiꝰ
Seruꝰ pricipis ſacerdotū malchꝰ
appellat: auricula quoq̄ que am-
putat dextera eſt. tranſitorie dicen-
dū eſt: q malchus i. rex quōdā po
pulus iudeoꝝ ſeruus factꝰ eſt im-
pietatis ⁊ deuorationis ſacerdotū.

Auricula āputata allegorice dſignat iudeorū cecitatē

Dexterāq̄ perdidit auriculā: vt lr̄e
veritatē audiat in ſiniſtrā. Orige.
Nā ſi vident legē audire mō: cū ſi-
niſtro auditu audiūt vmbrā tradi
tionis de lege: nō veritatē. Populꝰ
aūt ex gētibꝰ. ſignificatꝰ p petrū. p
hocipm qd crediderūt in xpm: fa-
cti ſunt cā vt preciderent iudeoꝝ au
ditio dextera. Raba. Uel petrꝰ non
tollit audiētibus intelligendi ſen-
ſum: ſed diuino ablato iudicio ne-
gligētibus pandit: verum eadem
dextera auris in his: qui ex eodem
populo crediderūt diuina pietate
priſtino reſtituta eſt officio. Hyla.
Uel alit. Seruo pncipis ſacerdotū
auricula ab aplo deſecat. pplo ſcʒ
ſacerdotio ſeruiēti p xpi diſcipulū
inobediēs auditꝰ excidit: ⁊ ad ca-
pacitatē veritatis hoc qd erat non
audiēs amputat. Leo. pa. in ſer. de
paſ. Dñs aūt zelātis apli piū mo-
tum progredi vltra nō patit. vnde
ſequit. Tunc ait illi ieſus. Cōuer-
te gladiū tuū in locū ſuū. Cōtra ſa-
cramētū eñ erat redēptionis nr̄e:
vt q̄ mori pro oībꝰ venerat: capi nol
let. Dat ergo in ſe furētbus licen-
tiā ſeuiendi: ne dilato glorioſe cru-
cis triūpho: ⁊ damnatio diabolica
fieret longior: ⁊ captiuitas huma-
na diuturnior. Raba. Oportuit ēt
vt actor gratie fideles patiētiā ſuo
exēplo doceret: ⁊ potius ad ſuſtinē
dum fortiter aduerſa inſtrueret: q̄
ad vindicandū puocaret. Chry. in
om. Ad h āt vt diſciplo pſuaderet
cōminationē addit dicēs. Oēs eñ
q̄ acceperint gladiū gladio pibūt.
Augu. ↄtra fauſtū. Id eſt oīs qui
vſus fuerit gladio. Ille aūt vtitur
gladio: qui nulla ſupiore aut legi-
tima ptāte vel iubēte vel ↄcedente
in ſanguinē alicuius armat. Naʒ
vtiq̄ dñs iuſſerat vt ferrū diſcipu-
li eius ferrēt: ſed nō iuſſerat vt fe-
rirent. Quid g̃ indignum ſi petrus
poſt hoc pctm̄ factus eſt paſtor ec-
cleſie: ſicut moyſes poſt percuſſum
egyptiū factus eſt rector ⁊ priceps
ſynagoge? Uterq̄ eñ nō deteſtabi
li imanitate: ſed emendabili ani-
moſitate rgulā excellit: vterq̄ odio
improbitatis aliene: ſʒ ille frater-
no: iſte dñico: lʒ adhuc carnali: tñ
amore peccauit. Hyla. Sed nō oībꝰ
gladio vtētibꝰ mors ſolet eſſe p gla
diū. nā plures aut febris aut aliꝰ
accñs caſus abſumit: q̄ gladio aut
iudicij offō aut reſiſtēdi latronibꝰ
neceſſitate ſunt vſi Et ſi ſm ſniam
eius oīs gladio vtēs gladio pime
retur: recte ad necē eoꝝ gladius
eximebat q̄ eodē vtebant ad faci-
nus. Hiero. Quo g̃ gladio peribit
quicūq̄ gladiū ſumpſerit? Illo nē-
pe q̄ igneus vertit ante paradiſum
⁊ gladio ſpūs: q̄ in dei deſcribit ar
matura. Hyla. Recondi g̃ gladiū
precepit dñs: qr eos nō humano: ſʒ
oris ſui gladio eſſet perēpturus.
Remi. Uel aliter. Qui gladio vtit
ad occidendū hoiem ipſe ſue prius
malicie morit gladio. Chry. in om.
Non ſolū aūt mitigauit diſciplos
per cōminationē pene: ſʒ etiā oſtē-
dendo q voluūtarie hoc ſuſtinebat.
vnde ſequitur. An putas quia nō
poſſum rogare patrē meū: ⁊ exhi-
bebit mihi modo. plus q̄ duode-
cim legiones angelorū? Quia mul
ta humane infirmitatis oſtende-
rat: non videretur credibilia dice-
re: ſi dixiſſet q eos perdere poſſet.
Et ideo dicit. An putas qr nō poſ-
ſum. Hiero. Quaſi diceret. Nō in-
digeo duodecim apoſtolorum au-
xilio: etiam ſi omnes me defende-
rēt: qui poſſum habere duodecim
legiones angelici exercitus. Una
legio apd veteres ſex millibus ho
minum complebatur. de. xij. ergo
legionibus. lxxij. milia angelorum
fiunt in quot gentes hominū lin-

gua diuiſa eſt. Orige. Ex hoc antē demonſtrat: qm̄ ſm ſimilitudinē legionū militie mundialis: ſunt ⁊ angelo℞ legiones militie celeſtis militantiū contra legiones demonū. militia em̄ oīs ꝓpter aduerſarios intelligit̄ cōſtituta. Non aūt quaſi indigēs auxilio angelo℞ hoc dicebat: ſed ſm eſtimationē petri volētis ei auxiliū ferre. Magis enim angeli opꝰ hn̄t auxilio vnigeniti filij dei ꝙ̄ ipe illo℞. Remi. Poſſumꝰ etiā intelligere per angelos romanorū exercitū. cū Tyto em̄ ⁊ veſpa-

Motus oim gē-tiū ī iudeos.

ſiano oēs lingue aduerſus iudeā ſurrexerūt: ⁊ impletū eſt. Quia pugnabit pro eo orbis terrarū contra inſenſatos. Chry. in om̄. Non ſolū aūt per hoc timorē diſcipulo℞ euacuat: ſed etiā p hoc ꝙ ſcripturas in mediū introducit dicens. Quō ergo implebunt̄ ſcripture: qr ſic opꝫ fieri. Hiero. Hec ſnīa promptū ad patiendū demonſtrat animū: ꝙ fruſtra prophete cecinerint: niſi dominus eos vera dixiſſe ſua paſſione aſſeueraret.

¶ In illa hora dixit ieſus turbis. Tanꝙ̄ ad latronē exiſtis cū gladijs ⁊ fuſtibus cōprehēdere me. Quotidie apud vos ſedebā docens in tēplo: ⁊ non me tenuiſtis. Hoc aūt totū factum eſt vt adimplerētur ſcripture prophetarū. Tunc diſcipuli oēs relicto eo fugierunt. At illi tenētes ieſum duxerūt eū ad cayphā principē ſacerdotū: vbi ſcribe ⁊ ſeniores cōuenerāt. Petrus aūt ſequebatur eum a longe: vſ ꝗ in atriū pricipis ſacerdotū. Et ingreſſus intro: ſedebat cum miniſtris vt videret finem.

¶ Orig. poſtꝙ̄ dixit petro. Recōde gladiū tuū qđ eſt patientie: poſtꝙ̄ etiā auriculā reſtituit amputatā: ſicut alit̄ dicit euāgeliſta: qđ ſumme benignitatis indiciū fuerat et diuine virtutis: ſubdit̄. In illa hora dixit ieſus turbis: vt ſi preterita bn̄ficia non recordant̄ vel pn̄tia recognoſcāt. Tanꝙ̄ ad latronem exiſtis cū gladijs ⁊ fuſtibꝰ cōprehēdere me? Remi. Ac ſi diceret. La-

Latronis officiū ⁊ cōditio.

tronis offm̄ ē nocere ⁊ latitare: ego vero nemini nocui: ſed plures ſanaui: ⁊ in ſynagogis ſemp docui. Et hoc ē qđ ſubdit̄. Quotidie apđ vos ſedebā in tēplo docēs et nō me tenuiſtis. Hiero. Quaſi diceret. Stultū eſt eū cū gladijs ⁊ fuſtibus querere q̇ vltro ſe vr̄is tradat manibus: ⁊ in nocte quaſi latitantē p ꝓditorē inueſtigare q̇ quotidie in tēplo doceat. Chry. in om̄. Ideo āt eū in tēplo nō tenuerūt: qr nō auſi erant ꝓpter turbā: ꝓpter qđ ⁊ dn̄s foras exiuit: vt ex loco ⁊ tēpore daret eis aptitudinē ſe capiēdi. Ex h̾ ergo docet: qm̄ niſi volūtarius permiſiſſet: nequaꝙ̄ eū capere voluiſſent. Deinde euāgeliſta queſtionē ſoluit: ꝓpter quid dn̄s capi voluit: cum ſubdit. Hoc autē totū factum eſt: vt adimplerent̄ ſcripture prophetarū. Hiero. Foderunt manus meas ⁊ pedes meos. Et alibi. Sicut ouis ad victimā ductꝰ ē. Et ī alio loco. Ab iniq̇tatibꝰ ppl̄i mei ductꝰ ē ad mortē. Remi. Qr em̄ oēs ꝓphe ꝑdixerūt xp̄i paſſionē: iō nō poſuit fixū teſtimoniū: ſꝫ gn̄al̄r dicit iplerivaticinia oīꝫ ꝓpha℞. Chry. ī om̄. Diſcipl̄i āt q̇ qn̄ detētꝰ ē dn̄s pmāſerūt: qn̄ h̾ locutꝰ ē ad turbas: fugerūt. vn̄ ſequit̄. Tūc diſcipl̄i oēs relicto eo fugerūt. ſciebāt ei qm̄ iā nō erat poſſibile effugere: eo ſevolūtarie illis tradēte. Remi. In h̾ tn̄ ſcō demōſtrat̄ fragilitas apl̄o℞. q̇ em̄ de ardore fidei ꝓmiſerant ſe mori cū eo: nūc timore fugiūt imemores ſue ꝓmiſſionis: qđ etiā videmꝰ impleri in his qui pro amore dei magna ſe ꝓmittūt facturos: ⁊ poſtmodū nō implēt: non tn̄ deſperare debent. ſed cū apl̄is reſurgere: ⁊ per pn̄iam reſipiſcere. Raba. Myſtice autem ſicut petrus qui culpam

negationis penitentie lachrymis ablut:recuperationem eorū oſtendit:qui in martyrio labunt̃:ita ceteri diſcipuli fugientes:cautelā fugiendi docēt eos qui ſe minus idoneos ad tolerāda ſupplicia ſentiūt Sequit̃. At illi tenentes ieſum duxerunt ad cayphā ꝑncipē ſacerdotum. Augu.de cō.euā. Sed tm̄ ꝑmo ad annā ductus eſt ſocerū cayphe ſicut ioānes dicit ductꝰ ē aūt ligatꝰ cū adeſſent in illa turba tribunꝰ et cohors.vt ioannes ꝯmemorat. Hiero. Refert aūt ioſephus iſtum cayphā vnius tm̄ anni pontificatum precio redimiſſe:cum tamen moyſes deo iubente ꝓceperit:vt pontifices patribꝰ ſuccederent.⁊ gnātiōis in ſacerdotibꝰ ſeries texeretur. nō ergo mirū eſt ſi iniquus pontifex iniqua iudicet. Rab. Cōuenit etiā

Sacerdotum venale.

nomen actioni cayphaa.i.inueſtigator vel ſagax ad implendā ſuā neqtiā:vl' vomēs ore. q2 ipudēs fuit ad ꝓferēdum mēdaciū : ⁊ ad ꝑpetrandum homicidium. Ideo autē illuc eum adduxerunt vt cū conſilio oīa facerent. Unde ſequitur. Ubi ſcribe ⁊ phariſei ⁊ ſeniores ꝯuenerāt. Orige. Ubi cayphas eſt ꝑnceps ſacerdotum illic cōgregantur ſcribe id eſt litterati:qui preſūt littere occidenti : ⁊ ſeniores non in veritate: ſed in vetuſtate littere. Sequit̃. Petrus aūt ſequebat̃ euȝ a longe. Nō eniȝ poterat de proximo eū ſequi: ſed de longinquo: nec tamē omnio recedens ab eo. Chry.in omel'. Multus eñi erat feruor petri: qui cum alios fugientes vidiſſet:non fugit ſed ſtetit ⁊ intrauit. Si autē ⁊ ioannes intrauit.tamen notus erat principi ſacerdotum. Lōge autem ſeqbatur:quia erat dominum negaturus. Remi. Neqȝ enim negare potuiſſet ſi dño ꝓximꝰ adheſiſſet. Per hoc etiam ſignificatur : ꝙ petrus dominum ad paſſionem euntem erat ſecuturus.i. imitaturus. Augu.de concor.euan. Significatur etiam eccleſiam ſecuturam quidē hoc eſt imitaturam paſſiones dñi: ſed longe differenter. eccleſia enim pro ſe patitur:at ille ꝓ eccleſia. Sequitur. Et ingreſſus intro ſedebat cum miniſtris vt videret finē. Hiero. Uel amore diſcipuli : vel humana curioſitate ſcire cupiebat quid iudicaret de dño pontifex:vtrū euȝ neci adijceret: an flagellis ceſum dimitteret.

¶ Principes aūt ſacerdotuȝ. ⁊ omne cōſiliū querebant falſum teſtimoniū cōtra ieſuȝ: vt eū morti traderēt: ⁊ nō inuenerunt:cū multi falſi teſtes acceſſiſſent. Nouiſſime aūt venerūt duo falſi teſtes ⁊ dixerūt. Hic dixit. Poſſum deſtruere templum dei: ⁊ poſt triduū reedificare illud. Et ſurgēs pnceps ſacerdotū ait illi. Nihil rñdes ad ea que iſti aduerſum te teſtificātur? Jeſus aūt tacebat. Et princeps ſacerdotū ait illi. Adiuro te per deum viuum: vt dicas nobis ſi tu es xp̄s filius dei. Dixit illi ieſus. Tu dixiſti. Uerumtamen dico vobis ammodo videbitis filiū hominis ſedentem a dextris virtutis dei: ⁊ venientē in nubibus celi. Tunc princeps ſacerdotū ſcidit veſtimenta ſua dicens. Blaſphemauit. Quid adhuc egemꝰ teſtibꝰ? Ecce nunc audiſtis blaſphemiam. Quid vobis videtur? At illi rñdētes dixerunt. Reus eſt mortis. Tunc expuerunt in faciem eius? ⁊ colaphis eum ceciderūt. alij aūt palmas in faciē eius dederūt dicentes : prophetiza nobis xp̄e quis eſt qui te percuſſit.

¶ Chry.in omel'. Congregatis ꝑncipibꝰ ſacerdotū:⁊ tota peſtilētie cōuenticula:volebāt ſuis inſidijs iu=

dicij formā iponere. vñ dicit. Princi-
pes aūt ſacerdotū ⁊ oē ↄciliū q̄re-
bant falſum teſtimoniū cōtra ieſū
vt eū morti traderēt. Sȝ ꝙ ſi. tum
erat iudiciū. ⁊ oīa tumult⁹ ⁊ turba-
tiōis plena: manifeſtatur: ꝑ hoc q̄d
ſubdit. Et nō inuenerūt cum multi
falſi teſtes acceſſiſſent. Orige. Fal
ſa eīn teſtimonia tunc locū habent
qñ cum colore aliquo ꝓferunt. Sȝ
nec color inueniebatur qui poſſet
contra ieſum adiuuare mēdacia:
quāuis eſſent multi gratiā tribue-
re volentes principibus ſacerdotū
quod maximā laudē exhibet ieſu:
qui ſic oīa irreprehenſibiliter dixit
et fecit: vt nullam veriſimilitudinē
inueniret in eo reprehēſionis ma-
li ⁊ mlti aſtuti. Sequit. Nouiſſime
aūt venerunt duo falſi teſtes ⁊ di-
xerūt. hic dixit: poſſuȝ deſtruere tē-
plum dei: ⁊ poſt triduum reedifica
re illud. Hiero. Quomodo aūt fal
ſi teſtes ſunt ſi ea dicunt q̄ dñm di-
xiſſe legim⁹? Sed falſus teſtis eſt
qui non eodē ſenſu dicta intelligit:
quo dicunt. dñs enim dixerat de tē
plo corporis ſui: ſȝ in ipſis verbis
calumniātur: vt paucis additis vel
mutatis quaſi iuſtā calumniā fa-
ciant. Saluator dixerat. Soluite tē
plū hoc iſti cōmutant ⁊ aiunt. Poſ
ſum deſtruere tēplū dei. Uos inq̄t
ſoluite: nō ego: quia illicitū eſt: vt
nobiſipſis inferamus manus. dei-
de illi vertunt. Et poſt triduuȝ ree
dificare illud: vt proprie de templo
iudaico dixiſſe videret dñs aūt vt
oñderet animale ⁊ ſpirans tēplū di
xerat. ⁊ ego i triduo ſuſcitabo illō.
aliō ē edificare aliō ſuſcitare. Chr.
i om. Sȝ q̄re nō attulerūt i mediuȝ
accuſationē de ſolutiōe ſabbati? q̄r
multotiens eos ſup hoc confutaue
rat. Hiero. Ira aūt p̄ceps ⁊ impa-
tiens nō inueniens calumnie locuȝ
excutit de ſolio pōtificē: vt veſaniā
mentis motu corꝑis demōſtraret.
vñ ſeq̄t. Et ſurgens princeps ſacer
dotū ait illi. Nihil reſpondes ad
ea q̄ iſti aduerſum te teſtificantur.
Chryſ. omel. Hoc aūt dixit volens
ab eo inexcuſabilē rñſionē elicere: vt
ex ipa eū capiat. Inutilis aūt erat
excuſationis rñſio: nullo eam exau
diente. Et iō ſeq̄t. Ieſus aūt tace-
bat. Etenī ſolum figura iudicij ibi
erat: in veritate aūt latronū erat i
curſus ſicut in ſpelunca. ⁊ ideo ſi-
let. Orige. Ex hoc aūt loco diſcim⁹
contēnere calūniantiū ⁊ falſorū te-
ſtium voces: vt nec reſponſione di-
gnos eos habeamus: q̄ nō ↄueniē
tia dicunt aduerſus nos: maxime
vbi maius eſt libere ⁊ fortiter ſile-
re: q̄ꝫ defendere ſine vllo profectu
Hiero. Sciebat eīn q̄ſi deus q̄cq̄d
dixiſſet torquēdū ad calūniā. Quā
to g̊ ieſus magis tacebat ad indi-
gnos rñſione ſua falſos teſtes ⁊ ſa
cerdotes ipios: tāto magis pōtifex
furore ſupat⁹ eū ad rñdendum pro
uocat: vt ex qualibet occaſione ſer
monis locum inueniat accuſandi.
vñ ſeq̄tur. Et princeps ſacerdotum
ait illi. Adiuro te per deū viuuȝ vt
di. no. ſi tu es xp̄s filius dei. Orig.
In lege q̄dē adiurādi vſum aliquo
tiens inuenimus. Eſtimo aūt qm̄ nō
oportet vt vir q̄ vult ſm̄ euangeliū
viuere adiuret alterū. Si eīn iura
re non licet: nec adiurare: ſȝ ⁊ q̄ re-
ſpicit ieſuȝ imꝑantē demonib⁹ ⁊ po
teſtatē dantē diſcipulis ſup demo-
nia: dicet ꝙ ſm̄ poteſtatē datā a ſal
uatore nō eſt adiurare demōia p̄n
ceps aūt ſacerdotū peccatū facie-
bat iſidiās ieſu: ⁊ iō imitabat ꝓpū
patrē: q̄ bis dubie iterrogauit ſal-
uatorē. Si tu es xp̄s filius dei. vñ
quis recte dicere pōt: qm̄ dubitare
de filio dei vtrum ipſe ſit xp̄s: opus
diaboli eſt. Non decebat aūt dñm
ad adiurationē p̄ncipis rñdere ſa-
cerdotū q̄ſi vim paſſum: ꝓpter q̄d
nec denegauit ſe filiū dei eē: nec ma
nifeſte ↄfeſſus eſt. vñ ſequit. Dicit
illi ieſus: tu dixiſti. Nō. eīn erat di-
gn⁹ xp̄i doctrina: ꝓpterea nō eū do
cet: ſȝ v̄bū oris eius accipiēs: in re-
dargutionē ipius ↄuertit. Seq̄tur.
Uerūtñ dico vo. āmo. vide. filiū ho
mi. ſedētē a dex. vir. dei. Uidet mi-
hi qm̄ firmitatē quādā regalē ſigni

in iſta nocte. Scriptū eſt enim. Percutiam paſtorem: ꝛ diſpergent oues gregis. Poſtq̄ aūt reſurrexero: precedam vos in galileam. Reſpondens autem petrus: ait illi. Et ſi oēs ſcādalizati fuerint in te: ego nunquā ſcandalizabor. Ait illi ieſus. Amē dico tibi: quia in hac nocte anteq̄ gallus cātet: ter me negabis. Ait illi petrus. Etiā ſi oportuerit me mori tecū: nō te negabo. Similiter ꝛ omnes diſcipuli dixerunt.

¶ Orige. Diſcipulos q̄ acceperant bn̄dictionis panem ꝛ biberant calicem gratiarum actiōis: docebat dominus pro his oibus hymnū dicere patri. vn̄ dr̄. Et hymno dicto exierunt in mon. oli. vt de alto tranſirent ad altū: q2 fidelis nō pōt aliq̄d agere in cōualle. Chry. in om̄. Audiāt quicūq3 velut porci ſimpl'r mā ducātes cū ebrietate ſurgūt. cū deceret gr̄as agere ꝛ ī hymnū menſā deſinere. Audiāt q̇cūq3 vltimā orationē in ſacris myſteriis non expectant. vltima. n. oratio miſſe illius hymni ē ſignū. Gr̄as ergo egit añq̄ ſacra myſteria diſcipulis daret: vt ꝛ nos gratias agamus. Hymnū dixit poſtq̄ dedit: vt ꝛ nos hoc ipſū faciamus. Hiero. Iuxta hoc exemplum ſaluatoris qui pane xp̄i ꝛ calice ſaturatus ꝛ īebriatus. fuerit poteſt laudare deum ꝛ ꝯſcendere montem oliueti: vbi laborū refectio doloris ſolacium ꝛ veri luminis noticia eſt. Hyla. Per hoc etiam oſtendit ꝙ hoīes cōſummati in vniuerſis diuinoꝝ myſterioꝝ virtutibus: gaudio ꝛ exultatione cōi in celeſtē gl'iam efferunt. Orige. Apte etiam mons miſericordie eſt elect⁹ vbi prenunciaturus fuit ſcādalū īfirmitatis diſcipuloꝝ: iam tūc parat⁹ vt nō repelleret diſcipulos diſcedentes: ſed vt reciperet reuertētes. vn̄ ſequitur. Tūc dixit il. ieſus. Omnes vos ſcā. patie. in me ī iſta nocte. Hiero. Predicit q̄dē qđ paſſuri ſunt: vt cū paſſi fuerint nō deſperēt ſalutē. ſ3 agētes penitētiā liberent. Chry. in om̄. In quo ēt docet nos q̄les ante crucē fuerunt diſcipuli: ꝛ q̄les poſt crucē. Etem̄ q̄ neq3 cū xp̄o dū crucifigebat ſtare poterāt: poſt mortem xp̄i adamāte fuerunt fortiores. Fuga em̄ diſcipuloꝝ ꝛ timor demōſtratio eſt mortis xp̄i. vt confundantur qui hereſi marchionis egrotāt. Si n. neq3 ligatus eſt neq3 crucifix⁹: vn̄ petro ꝛ reliq̄s aplis īcuſſus eſt tantus timor. Hiero. Et ſignanter addidit. In iſta nocte. q2 quō q̄ iebriātur: nocte inebriant: ſic ꝛ q̄ ſcandalum patiunt in nocte ꝛ in tenebris ſuſtinēt. Hyla. Hui⁹ ēt p̄dicationis fides auctoritate prophetie veteris ꝯtinebat. vn̄ ſequit. Scriptū eſt em̄ pcu. paſto. ꝛ diſp. oues gregis. Hie. Hoc aliis verbis in zacharia pphe ta ſcriptū eſt: ꝛ ex pſona pphete ad deū dr̄. Percute paſtorē ꝛ diſpergentur oues. pcutit autē paſtor bonus: vt ponat aiam ſuā p ouibus ſuis: ꝛ de multis gregib⁹ erroꝝ fiat vnus grex ꝛ vn⁹ paſtor. Chry. in om̄. Hāc aūt prophetiā inducit: ſimul q̄dem ſuadens eis attendere ſemper que ſcripta ſunt: ſimul ēt oſtendēs quoniam ſm̄ dei conſilium crucifigebatur: ꝛ vndiq3 monſtrās non alienū ſe eſſe a veteri teſtō: ꝛ a deo q̄ in eo pnunciabat. non aūt permiſit eos in triſtibus permāere: ſed leta prenunciat dicens. Poſtq̄ aūt reſurrexero precedam vos in galileā. nō enim confeſtim poſt reſurrectionē in celo eis apparuit: neq3 in longā quandā regionem vt eis appareat vadit: ſed in ipſa gente ꝛ in ipſis fere regionibus: vt ꝛ hinc crederent: quoniā qui crucifixus eſt: ipſe eſt q̄ reſurrexit. Propter hoc etiam ſe in galileā abire dicit: vt a timore iudeorum liberati: crederent ei quod dicebat. Orige. Predicit ēt hoc eis: vt qui ad modicū diſpergunt ſcandalum paſſi. poſt cōgregentur a reſurgente chriſto ꝛ precedēte eos in

Chriſt⁹ preceſſit apoſtolos i galileaʒ gentiū.

galileaʒ gentiū. Hyla. Sed petrus
intantum ⁊ affectu ⁊ charitate xp̄i
efferebatur: vt ⁊ imbecillitateʒ car=
nis ſue ⁊ fidem verboꝝ dn̄i nō con=
tueretur: quaſi dicta ei⁹ efficienda
nō eſſent. vnde ſequit᷑. Rn̄dens pe=
trus ait illi. Et ſi oēs ſcandalizati
fuerint in te: ego nunq̄ȝ ſcandaliza=
bor. Chry. in om̄. Quid ais o petre.
Propheta dixit diſpergent᷑ oues. ⁊
xp̄s ꝯfirmauit qḋ dc̄m eſt: ⁊ tu dicis
Nequaq̄ȝ. Qn̄ dixit. Unus ex vobis
me tradet: timebas ne tu eſſes tra=
ditor: q̄ȝuis nihil tibi tale conſcius
eras: nūc āt mānifeſte eo dicēte: qm̄
oēs ſcandalizabimini: ꝯdicis: ſʒ qꝛ
erutus erat ab anxietate quā de ꝓ
ditione habuerat cōfidens de reliq̄
dicebat. Ego nunquaʒ ſcandaliza=
bor. Hiero. Nō tn̄ eſt temeritas nec
mendaciū: ſed fides eſt apoſtoli pe
tri: ⁊ ardēs affectus erga dn̄m ſal=
uatorē. Remi. Qḋ ergo ille dicit pre
uidendo: iſte denegat amando. vbi
moraliter inſtruimur vt q̄ȝtum con
fidimus de ardore fidei: tantum ti=
meamus de carnis fragilitate. vr̄
tamē accuſabilis petrus: ⁊ quoniā
cōtradixit: ⁊ qm̄ alijs ſeipſum ꝑpo=
ſuit: ⁊ tertio: qm̄ totuʒ ſibi attribuit
quaſi fortiter ect. perſeueraturus:
vt hoc igit᷑ in eo ſanaret: ꝑmiſit fie=
ri eius caſum: nō impellens euʒ ad
negandum: ſed eum ſibi deſerens:
⁊ naturam humanā de fragilitate
conuincens: Orige. Unde alij diſci=
puli ſcandalizati ſunt in ieſu. Petr⁹
aūt non tantum ſcandalizatur: ſed
abundantius relinquitur vt ter de
negaret. vnde ſequit᷑. Ait illi ieſus.
Amen dico tibi: qꝛ in hac nocte an̄=
q̄ȝ gallus cantet: ter me negabis.
Augu. de concordia euan. Pōt au=
teʒ mouere ꝙ tam ꝓ diuerſa non tm̄
verba: ſed etiam ſententias euan=
geliſte premittunt: quibus premo=
nitus petrus illam preſumptioneʒ
proferret vel cum domino vel ꝓ do
mino moriendi: ita vt cogant intel=
ligi ter eum expreſſe preſumptionē
ſuam diuerſis locis ſermonis xp̄i.
⁊ ter illi a domino reſponſum ꝙ eū
eſſet ante galli cantuʒ ter negatu=
rus: ſicut etiam poſt reſurrectionē
ter illum interrogat vtruʒ eū amet:
⁊ mandatum de paſcendis ouibus
ter precepit. Quid enim habent hec
verba matthei vel ſententie ſimile
illis: vel quibus ſm ioānem: vel q̄=
bus ſm lucam petrus protulit pre=
ſumptionem ſuam. Marcus auteʒ
pene ipſis verbis hoc cōmemorat
quibus ⁊ mattheus: niſi ꝙ diſtin=
ctius quemadmodum futurū eſſet:
expreſſit dictuʒ eſſe a domino. Amē
dico tibi quia tu hodie in nocte hac
priuſq̄ȝ bis gallus vocē dederit ter
me es negaturus. vnde nōnullis q̄
parum attendunt: Marcus videt᷑
non congruere ceteris. tota enim ne
gatio petri trina eſt: q̄ ſi poſt ꝑmū
galli cantum inciperet: falſum di=
xiſſe viderentur tres euangeliſte q̄
dicunt dixiſſe dominum ꝙ anteq̄ȝ
gallus cantaret euʒ petrus eſſet ne
gaturus. Rurſus ſi totam trinam
negationem ante peregiſſet q̄ȝ can=
tare gallus inciperet: ſuperfluo di=
xiſſe marcus deprehēderetur ex ꝑ=
ſona domini. Priuſq̄ȝ gallus bis vo
cem dederit ter me es negaturus.
Sed quia ante primum galli cantū
cepta eſt illa trina negatio: atten=
derunt tres euangeliſte non quan
do eam completurus eſſet petrus:
ſed quanta futura eſſet ⁊ quādo in
ceptura: id eſt an̄ galli cantuʒ: q̄ȝq̄ȝ
in animo eius ⁊ ante primum galli
cantuʒ tota poſſet intelligi: quoniā
ante galli cantum tantus timor ob
ſederat mentem: qui eā poſſet vſq̄ȝ
ad tertiam negationeʒ perducere.
Multo min⁹ igitur mouere debet
quia trina negatio etiam trinis ne
gantis vocibus ante galli cantum
cepta: ⁊ ſi non ante primū galli can=
tum peracta eſt: tanq̄ȝ ſi alicui dice
retur. Anteq̄ȝ gallus cantet ad me
ſcribes epiſtolam. in qua mihi ter
conuiciaberis: non vtiq̄ȝ: ſi eam an̄
omnem galli cantū ſcribere incipe=
ret: ⁊ poſt primum galli cantum fi=
niret: ideo dicendū erat falſuʒ fuiſ=
ſe predictum. Orige. Queres auteʒ

Concordia euāgelioꝝ.

⁊ vt principium ipſum honorans. ⁊
monſtrans ꝙ non eſt deo contra-
rius. Remi. Cum autem dominus
in monte orauit. Docuit nos in ora
tione pro celeſtibus dn̄m ſupplica-
re. Cum vero in villa orauit nos in
ſtruxit vt in oratione ſemper humi
litatem ſeruare ſtudeamus. Raba.
Pulchre autem appropinquās paſ
ſioni: in valle pinguedinis oraſſe di
citur: vt demonſtraret ꝙ per vallem
humilitatis ⁊ pinguedinem chari-
tatis mortem pro nobis ſuſceperit.
Moraliter etiam nos inſtruxit: vt nō
Moralis ſenſus notatu dignus. geſtemus cor aridum a pinguedine
charitatis. Raba. Appropinquās
etiam morti dn̄s in valle pinguedi-
nis orauit: quia per vallem humilita
tis ⁊ pinguedinem charitatis pro no
bis mortem ſubijt. Remi. Quia xpo
fidem diſcipulorum ⁊ conſtantiā de
uote ſibi voluntatis acceperat: ſed
turbandos illos ⁊ diſpergēdos pre
ſciebat: iō iuſſit eos in loco ſedere.
nā ſedere re qeſcētis eſt: laboraturi
n. erāt ⁊ xp̄m negaturi. Qualiť aūt pro
greſſus ſit māifeſtat: cum ſubiūgit.
Et aſſū. petro ⁊ duobꝰ filijs zebedei
cepit contriſtari ⁊ meſtus eē. Illos
vz. aſſumpſit quibus in monte clari
tatem ſue maieſtatis oſtenderat.
Hyla. Sed quia dicit. Cepit contri-
ſtari ⁊ meſtus eſſe hereticorum ois
hic ſenſus eſt: vt opinentur metum
mortis in dei filium incidiſſe: qui aſ-
ſerunt non de eternitate prolatum:
neqꝫ de infinitate paterne ſubſtan-
tie extitiſſe: ſed ex nihilo perieū: qui
omnia creauit effectum: ideo in eo
doloris anxietas: ideo metus mor-
tis: vt qui mortem timere potuit ⁊
mori poſſit. qui vero mori potuit: lz
in futurum erit: non tamen per eū
qui ſe genuit ex p̄terito ſit eternus
ꝙ ſi per fidem capaces euangelio-
rum eſſent ſcirent verbum in prin-
cipio deum: ⁊ hoc in principio apud
deum: ⁊ eandem eſſe eternitatē gi-
Alta ſētentia hilarij. gnentis ⁊ geniti. Sed ſi virtutē illā
icorrupte ſubſtantie imbecillitatis
ſue forte aſſumptio carnis infece-
rit: vt ſit ad dolorē īfirma; ad mor-
tem trepida iam ⁊ corruptioni ſub-
dita erit: ac ſic eternitate demuta-
ta in metum: hoc qḋ in ea eſt pote-
rit aliquando nō eſſe. Deus autem
ſine menſura temporum ſemper eſt:
⁊ qualis eſt talis ſemꝑ eternus eſt.
Mori igitur nihil in deo potuit: nec
ex ſe metus deo vllus eſt. Hiero.
Nos autem ita dicimus hominem
paſſibilem a dei filio ſuſceptum.
vt deitas impaſſibilis permāeret.
Paſſus eſt enim dei filius non pu-
tatiue: ſed vere: omnia que ſcriptu
ra teſtatur: ſm̄ illud quod pati po-
terat: ſm̄. ſ. ſubſtantiam aſſumptā.
Hyla. io. de trinitate. Puto autem
non alia hic ad timendum quā paſ
ſionis ⁊ mortis cauſa a quibuſdam
pretenditur. Interrogo autem eos
qui hoc ita exiſtimant an ratione
ſubſiſtat vt mori timuerit: qui oēm
ab apoſtolis timorem mortis expel
lens ad gloriā eos ſit martyrij ad-
hortatus. quid enim ipſe in mortis
ſacramento doluiſſe exiſtimandus
eſt: qui pro ſe morientibus vitam re
pendit? Deinde quem dolorem mor
tis timeret: poteſtatis ſue liberta-
te moriturus? Si etiam paſſio ho-
norificatura eum erat: quomodo tri
ſtem eum metus paſſionis effece-
rat? Hyla. Super mattheum. Quia
ergo meſtum dominum fuiſſe legi
mus cauſas meſticie reperiamus.
Admonuerat ſuperius omnes ſcā-
dalizandos. Petrum etiā dominus
ter negaturū eſſe reſpondit: aſſum-
ptiſqꝫ eo: ⁊ iacobo: ⁊ ioāne cepit tri-
ſtis eſſe: ergo non ante triſtis eſt ꝙꝫ
aſſumit: ſed omnis metus illis eſſe
cepit aſſumptis: atqꝫ ita non de ſe
orta eſt: ſed de eis quos aſſumpſe-
rat meſtitudo. Hiero. Contriſta-
batur ergo dominus nō timore pa-
tiendi qui ad hoc venerat vt pate-
retur ⁊ petrum temeritatis argue-
rat: ſed propter infeliciſſimum iu-
dam: ⁊ ſcandalum omnium apoſto
lorum: ⁊ reiectionem vel reproba-
tionem populi iudeorum: ⁊ euer-
ſionem miſere hieruſalem. Dama.
in libro tertio. Ut alr. omnia q̄ a nō

ꝑnte ad eſſe deducta ſunt a condito
re:exiſtẽdi naturalit̃ deſideriũ hñt
et nõ exiſtere naturaliter fugiũt:et
deus etiam ꝟbũ hõ factus habuit
hoc deſiderium quod demõſtrauit
eſcam et potũ et ſomnũ.quib⁹.ſ.cõ=
ſeruatur vita deſiderãs:et natura
liter in experientia horum factus:ꝛ
econtrario deſiderauit corruptiuo=
rum amotionẽ.vnde et tpe paſſio=
nis quã volũtarie ſuſtinuit:habuit
mortis timorẽ naturalẽ et triſtitiã.
eſt enim timor naturalis aĩa nolẽte
diuidi a corpore propter eaꝫ que ex
principio a conditore impoſita eſt:
naturaleꝫ familiaritẽ.Hiero. Dñs
ergo noſter vt veritatẽ aſſumpti ꝓ
baret hominis:vere quidẽ cõtriſta
tus eſt ſꝫ ne paſſio in animo illius
dominaretur:per paſſionẽ cepit cõ
triſtari.aliud eſt eñi contriſtari: et
aliud incipere cõtriſtari.Remi.De
ſtruuntur ãt ĩ hoc loco manichei q̃
dixerunt illũ phantaſticum corpus
aſſumpſiſſe:nihilomin⁹et illi qui di
xerunt eũ verã animã nõ habuiſſe:
ſed loco anime diuinitateꝫ.Augu.
in libro.lxxxiij.qõnũ.Habemus.n.
euangeliſtarum narrationes: per
quas xp̃m et natũ de beata virgine
maria cognouimus:et cõprehenſuꝫ
a iudeis:ꝛ flagellatum et crucifixũ
atq; interfectũ et ſepultuꝫ in monu
mẽto.que omnia itelligere ſine cor
pore nemo põt facta eẽ:nec figura=
te accipiẽda quiſq; vel dementiſſi=
mus dixerit:cum dicta ſint ab eis q̃
res geſtas vt meminerãt narraue=
rũt.Sicut ḡ iſta corpus eũ habuiſſe
teſtãt̃ ſic et eũ habuiſſe indicãt aĩaꝫ
affectiões ille que nõ poſſunt eẽ niſi
in anima:quas nihilominus eiſdẽ
euangeliſtis narrãtib⁹legimus.Et
miratus eſt ieſus:et iratus :et cõtri
ſtat⁹augu.xiiij.de ciuita.dei.c.ix.Cũ
ergo.in euangelio iſta referũtur nõ
falſo vtiq; referuntur:verũ ille hos
mot⁹certiſſime diſpẽſatiõis grã.ita
cũ voluit ſuſcepit aĩo hũano:vt cum
voluit factus ẽ hõ.Habem⁹q̃dem ꝛ
nos huiuſmodi affect⁹et humane cõ
ditionis iſirmitate.nõ ãt ita domi=
nus ieſus.cuius infirmitas fuit ex
poteſtate.Dama.i.iij.libro. Qua=
propter naturales nr̃e paſſiões ſm
naturã ꝛſupra naturã fuerũt ĩ xp̃o.
ſm naturã.n.qꝛ permittebat carni
pati q̃ ꝓpria :ſuper naturã ãt qꝛ nõ
precedebãt in eo voluntatẽ natura
lia.nihil eñi coactũ in xp̃o conſide=
rat̃:ſed omnia voluntaria.volẽs eſ
eſuriuit:timuit et cõtriſtat⁹ẽ.Et iõ
de manifeſtatiõe triſtitie ſubditur
Tũc ait illis:triſtis eſt anima mea
vſq; ad mortẽ.Ambroſ. ſuꝑ lucam.
Triſtis ãt ẽ:nõ ipſe ſed anima. Nõ
eñi triſtis ſapientia:nõ diua ſubſtã
tia:ſed anima.ſuſcepit.n.aĩaꝫ meã
ſuſcepit corp⁹ meũ.Hiero. Nõ ãt ꝓ=
pter mortẽ.ſed vſq; ad mortẽ donec
triſtatus:donec apl̃os ſua liberet
paſſiõe.Dicãt qui irrõnabilẽ teluꝫ
ſumpſiſſe animã ſuſpicant̃.quõ cõ=
triſtet̃ꝛ nouerit tp̃s triſtitie . q̃uis
eſ et bruta mereãt aĩalia:tñ nõ no=
uerũt nec cãs neq; tp̃s vſq; ad qõ de
beãt contriſtari.Orige.Ul' alr. Tri
ſtis ẽ aĩa mea vſq; ad mortem.q.d.
Triſtitia cepta ẽ in me : non ſemꝑ:
ſed vſq; ad tẽpus mortis:vt cũ mor Triſtitia xp̃i.
tuus fuero peccato:moriar et vni=
uerſe triſtitie:cui⁹ꝑncipiũ tm̃ fuit ĩ
me.Sequit̃.Suſtinete hic et vigila
te mecũ.ac ſi dicat.Ceteros quideꝫ
iuſſi ſedere ibi quaſi ĩfirmiores ab
agone iſto ſeruãs eos ſecuros:vos
aũt quaſi firmiores adduxit:vt col
laboretiſ mecũ in vigilijs ꝛ orõnib⁹:
tm̃ et vos manete h̃ vt vnuſq̃ſq; ĩ ḡ=
du ſue vocatiõis ꝯſiſtat qm̃ oĩs gra
tia q̃uis fuerit magna hꝫ ſuꝑiorẽ.
Hier.Ul' iõ a ſõno ꝓhibet cui⁹ tp̃s
nõ erat iminẽte diſcrimie:ſꝫ a ſõno
infidelitatis et corpore mẽtis.

¶ Et progreſſus puſillũ;proci
dit ĩ faciẽ ſuã orãs ꝛ dicẽs. Pa
ter mi:ſi poſſibile ẽ tranſeat a
me calix iſte.Uerũtamẽ non ſi=
cut ego volo:ſed ſicut tu.Et ve
nit ad diſcipulos ſuos et inue=
nit eos dormiẽtes:et dicit pe=
tro.Sic nõ potuiſtis vna hora

vigilare mecū? Vigilate et ora
te vt nō itretis in tentationez.
Spūs quidem ꝓmptus eſt: ca
ro autem infirma. Iterū ſecū-
do abiit et orauit dicens. Pa-
ter mi: ſi non pōt hic calix trā-
ſire niſi bibā illū fiat voluntas
tua. Et venit iterū et īuenit eos
dormiētes. Erāt enī oculi eoꝝ
grauati. Et relictis illis iteruz
abiit et orauit tertio eundē ſer
monem dicens.

¶ Orige. Petrum magis de ſe con
fidentē et alios adduxit: vt videāt
cadentem in faciem ⁊ orantez et di
ſcant non magna ſed humilia de ſe
ſapere: nec veloces eſſe ad ꝓmit-
tendum: ſed ſolliciti ad orandum. ⁊
ideo dicitur. Et progreſſus puſillū.
Nolebat enī longe fieri ab eis: ſed
iuxta eos conſtitutus orare et qui
dixerat. Diſcite a me quia mitis ſuz
⁊ humilis corde laudabiliter ſe hu
milians cadit in faciem vnde ſequi
tur. Procidit in faciem ſuam orans

Doctrina moralis.

et dicens. Mi pater ſi poſſibile eſt:
trāſeat a me calix iſte. Manifeſtās
autem in oratione ſua deuotionem
quaſi dilectus et complacēs diſpo-
ſitiōibꝰ patris addidit. Verūtamē
non ſicut ego volo: ſed ſicut tu. Do-
cens vt non oremus fieri noſtram
voluntatez: ſed dei. Fm autem ꝙ ce-
pit pauere et triſtari ſꝫ hoc orat ca
licem paſſionis tranſire: et nō ſicut
ipſe vult. ſed ſicut pater h̄. eſt non fm
ſubſtātiā eiꝰ diuinā ⁊ īpaſſibilē: ſed
ſꝫ naturā humanā et infirmā. ſuſci
piens enī ꝫ naturā carnis humane
omnes proprietates impleuit. vt nō
ī phantaſia habuiſſe carnē eſtima-
retur: ſed in veritate. Propriū ē aūt
hoīs fidelis primū qdez, nolle pati
aliquid doloris: marie qō ducit vſqꝫ
ad mortem: q: homo carnalis eſt: ſi
autem ſic voluerit deꝰ acquieſcere:
quia fidelis eſt. nā ſicut multū con
fidere non debemꝰ ne noſtrā virtu-
tē videamur profiteri. ſic diffidere
non debemus: ne dei adiutoris no-
ſtri impotentiā videamur ꝓnūcia-
re. Notādū eſt autem quoniā mar
cus qdē ⁊ lucas hoc ipſum ſcripſe-
runt. Ioānes aūt orantez ieſum: vt
trāſiret ab eo calix non introducit:
qm̄ hi qdē magis ſꝫ humanā natu
rā eius exponūt de eo: qꝫ fm diuinā
Ioānes aūt magis fm diuinā. Ali-
ter aūt ieſus vidēs qlia erāt iudei
paſſuri petētes eū ad mortem dice-
bat. Pr̄ ſi poſſibile eſt. trāſeat a me
calix iſte. Hiero. Vn̄ ſignāter dicit.
Calix iſte. hoc eſt ppl'i iudeoꝝ: q ex
cuſationē ignorātie hr̄e nō poſſunt
ſi me occiderit habētes legē ⁊ pro-
phetas q me vaticinant. Orige. Rur

Utilitas paſſionis xp̄i.

ſus vidēs quāta vtilitas totiꝰ mun
di eſſet futura: p paſſionē ipſiꝰ dice
bat. Sed non ſicut ego volo: ſꝫ ſicut
tu. i. ſi poſſibile eſt: vt ſine paſſione
mea oīa illa bona ꝓueniant: q per
paſſionē meā ſunt ꝓuentura tran-
ſeat paſſio hec a me: vt mūdus ſal
uet: ⁊ iudei in paſſione mea non pe
reant. Si aūt ſine pditiōe quorūdā
multorū ſalus nō pōt introduci: qꝫ-
tuz ad iuſticiā tuā nō tranſeat. Ca-
licē aūt hūc q bibit: paſſiōis in mul
tis locis nolat ſcriptura. Bibit aūt
calicē totū q patit p teſtimonio qc-
qd fuerit ei illatū. Effundit autem
accipiēs q denegat. ne aliqd patia-
tur. Augu. de cō. euā. Et ne qs euz
putaret pr̄is minuiſſe ptātē: nō di-
xit. Si facere potes. ſꝫ ſi fieri pōt.
vel ſi poſſibile eſt: ac ſi diceret. Si
vis: fieri em̄ pōt qō ille voluerit. vn̄
⁊ lucas hoc ipſum planiꝰ intimauit.
nō. n. ait. Si fieri pt: ſꝫ ſi vis. Hyla.
Vel alit. Nō ait. Trāſeat a me ca-
lix iſte. hec em̄ eēt p ſe timētis orō.
ꝙ aūt vt a ſe trāſeat rogat: no vt ipe
ptereat orat: ſꝫ vt in alteꝝ illud qō
ad ſe trāſit accedat. Totꝰ igit ſupra
cos q paſſuri erāt metꝰ ē: atqꝫ io p
his orat q paſſuri poſt ſe erāt dicēs
Trāſeat calix a me. i. quō a me bi-
bit: ita ab his bibat: ſine ſpei diffi-
dentia: ſine ſenſu doloris: ſine metu
mortis. Iō aūt ait ſi poſſibile eſt: qꝛ
carni ⁊ ſanguini horum terror eſt. ⁊
difficile eſt eorū acerbitate corpora

non vinci humana. Qđ ãt ait. Non
ſicut ego volo. ſed ſicut tu. vellet q̃=
dem eos non pati: ne forte in paſſio
ne diffidãt ſi coheredıtatis ſue glo
riam ſine paſſiõis ſue difficultate
mereantur. Non ergo vt non patiã
tur rogat dicẽs. Nõ vt ego volo: ſʒ
vt tu ait: eo ꝙ pr̃ vult vt bibendi cali
cis l eos ex ipſo tranſeat fortitudo
quia ex voluntate pr̃is non tã per
xp̃m vinci diabolum q̃ȝ etiã p̱ eius
diſcipulos oportebat. Augu. in en=
chi. Sic igitur xp̃s hominẽ gerens
oſtendit priuatã quandã hominis
voluntatẽ: in qua et ſuã et noſtrã fi
gurauit: qui caput nr̃m eſt cum di=
cit. Tranſeat a me. Hec. n. erat hu=
mana volũtas ꝓpriũ aliquid ⁊ tãq̃ȝ
priuatum volens: ſed quia rectum
vult eẽ hominẽ ⁊ ad deũ dirigi: ſub
dit. Uerũtamẽ non ſicut ego volo.
ſed ſicut tu. ac ſi diceret vide te i me
qꝛ potes aliquid propriũ velle. et ſi
deus aliud velit conceditur hoc hu
mane fragilitati. hec vox capitis:
ſalus eſt totius corporis. Leo papa
in ſer. de paſ. Hec vox oẽs fideles in
ſtruitioẽs ↄfeſſores accẽditoẽs mar
tyres coronauit q̃s mũdi odia: q̃s
tẽtationũ turbines q̃s poſſet pſecu
toꝝ ſupare terrores: niſi xp̃s i oĩb⁹
et p̱ omnibus patri diceret: fiat vo=
luntas tua? Diſcant igitur hãc vo=
cem oẽs eccleſie filij. vt cũ aduerſi=
tas violenter alicuius tentationis
incumbit ſeparato timore formidi=
nis: accipiant tolerentiã ꝑpaſſionis
Orige. Puſillũ ãt ꝓgrediẽte ieſu ab
eis nec vna hora potuerunt vigila=
re eo abſente: propter quod oremus
vt nec modicũ aliquãdo ieſus pro=
grediatur. Sequit̃. Et ve. ad diſci=
pulos ſuos ⁊ iuenit eos dormiẽtes.
Chry. in om̃. Qꝛ tp̃s intẽpeſte noctꝭ
erat et oculi eorum a triſtitia erant
grauati. Hyla. Poſtq̃ȝ g̃ ad diſci=
pulos redit et dormientes deprehẽ
dit. Petrum arguit. vñ ſeq̃t̃. Et di=
cit petro: ſic nõ potuiſti vna hora vi
gilare mecũ. petrũ iõ pre oib⁹ ex tri
bus arguit: qꝛ pre ceteris nõ ſe ſcã
dalizãdũ fuerat gloriat⁹. Chry. in
om̃. Sʒ qꝛ et alij idẽ dixerũt. oĩuʒ ĩt i=
firmitatẽ arguit. qui ei mori ſimul
cũ xp̃o elegerãt: neq̃ȝ ſil̃r cũ eo po=
tuerũt vigilare. Orige. Inueniẽs ãt
eos dormiẽtes ſuſcitat ṽbo ad au=
diendũ: et precepit vigilare dicens:
vigilate: ⁊ orate ne itretis in tẽtatio
nẽ. vt primũ vigilem⁹ et ſic vigilãtes
orem⁹. Uigilat q̃ facit opa bona et
qui ſollicite agit ne i aliqđ tenebro
ſum dogma icurrat. ſic ei vigilãtis
exauditur oratio. Hiero. Impoſſi=
bile eſt humanã animã nõ tẽtari.
Ergo non ait. Uigilate et ora. ne tẽ
te. ſed ne itretis in tenta. hoc eſt ne
vos tẽtatio ſupet. Hyla. Cur. autem
in tentationẽ venirent orarare eos
admonuiſſet oñdit dicẽs. Spũs q̃dẽ
ꝓmptus ẽ: caro aũt ifirma. Nõ eniʒ
de ſe hoc dic̃ ad eos. n. hic ſermo ↄcõ=
uerſ⁹ ẽ. Hiero. Hʒ ãt ẽ aduerſ⁹ teme=
rarios q̃ qđ crediderit putãt ſe poſ=
ſe ↄſeq̃. Itaq̃ȝ q̃ȝtũ d ardore mẽtꝭ ↄfi
dim⁹ tm̃ d fragilitate carnis tiẽam⁹
Orige. Hic ↄſiderãdũ eſt vtrũ ſicut
omniũ caro ifirma ẽ: ſic oĩum ſpiri=
tus promptus eſt: an oĩuʒ quidẽ ca
ro infirma ẽ: non ãt et oĩum hoĩum
ſpũs ꝓmpt⁹ ẽ ſed tm̃ ſcõꝝ: infideliũ
autẽ ſpũs ſegnis ẽ et caro ifirma. E
autẽ et alio mõ caro ifirma eoꝝ ſo=
lũ quoꝝ ſpũs ꝓmptus ẽ: qui cũ ſpũ
ꝓmpto oꝑa carnis mortificãt. Hos
ergo vult vigilare et orare: vt nõ in
trẽt i tẽtationẽ q̃m qui ſpiritalior ẽ:
ſollicitior dʒ eẽ: ne magnũ bonũ ipi⁹
g̃nc̃ hẽat lapſũ. Remi. Uel al̃r his
ṽbis oñdit ſe verã carnẽ ex virgine
ſumpſiſſe: et verã animã habuiſſe.
vnde et nũc dic̃ ſpũʒ ſuum promptũ
eẽ ad patiendũ: carnẽ ṽo infirmaʒ
timere dolorem paſſionis. Sequi=
tur: Iterum ſecundo abijt et orauit
dicens. Pater mi ſi non poteſt ca=
lix iſte trãſire niſi bibã illũ: fiat vo=
lũtas tua. Orige. Eſtimo ꝙ calix
ille paſſiõis oĩno a ieſu fuerat trã=
ſitur⁹ ſʒ cũ dr̃ia: vt ſi q̃dẽ biberet eũ
et ab ipſo tranſiret: poſtmodum et
ab vniuerſo genere hominum. Si
ãt nõ biberet eũ: ab ipo q̃dẽ forſitã
trãſiret: ab hoĩb⁹ ãt nõ trãſiret. hũc

Ex hoc
paſſu di
ſcant
conſola=
ri tēpta
ti.

ꝙ calicē paſſiōis volebat quidē a ſe
trāſire: ſic vt omnino neq; guſtaret
amaritudinē ei⁹: ſi tñ poſſibile eēt:
ꝗtū ad iuſtitiā dei. Si aūt non po=
terat fieri magis volebat vt ſume=
ret eū: ꝛ ſic trāſiret ab eo ꝛ ab vni=
uerſo hoīum genere: ꝗ vt ꝫ volun=
tatem paternā bibitionē eius effu=
geret. Chry. in ome. Qđ quidē ſecū
do vel tertio orat: ex affectu. ſ. hu=
mane infirmitatis quo mortem ti=
mebat: certificat ꝙ vere factus eſt
homo. Scđo. n. vel tertio aliqđ fie=
ri ꝟitatis eſt maxie demōſtratiuū
in ſcripturis. vñ ioſeph dixit pha=
raoni. Qđ vidiſti ſcđo ad eādē rē ꝑ
tinēs: ſomnij firmitatis iudiciū eſt.
Hiero. Uel alr. Scđo orat vt ſi nini
ue. i. gentilitas alr ſaluari nō pōt:
niſi aruerit cucurbita. i. iudea fiat
volūtas pr̄is: q̄ nō eſt ꝯria filij volū
tati dicēte ipſo ꝑ ꝓphetā: vt facerē
voluntatē tuā de⁹ me⁹ volui. Hyla.
Uel aliter. Paſſuris diſcipulis oēm
in ſe corporis nr̄i infirmitatē aſſum
pſit. cruciq; ſecū vniuerſa qb⁹ infir=
mamur affixit: ꝛ iō trāſire ab eo ca
lix nō pōt: niſi illū bibat. qr pati ni.
ſi ex ei⁹ paſſiōe nō poſſum⁹. Hiero.
Xp̄s aūt ſolus orat ꝓ oīb⁹: ſicut ꝛ ſo
lus patit ꝓ vniuerſis. Sequitur. n.
Et ve. iterū īuenit eos dormi. Erāt
n. oculi eoꝝ grauati: lāgueſcebant.
n. ꝛ opprimebant aplōꝝ oculi nega
tiōe vicina. Orig. Puto eñ ꝙ nō tñ
corporū oculi ꝗtum aīarum gra=
uati erāt. nōdū enim. erat eis ſpiri
tus dat⁹. vñ nō eos rephēdit: ſed va
dēs iterū orauit: docēs vt nō deficia
mus: ſ; ꝑmaneam⁹ in orone: donec
īpetrem⁹ ea q̄ poſtulare iā cepim⁹.
vñ ſeqt. Et relictis illis iterū abījt
ꝛ orauit tertio eundē ſmonē dicēs.
Hiero. Tertio aūt orauit: vt in ore
duorū vel triū teſtiū ſtaret oē ꝟbū.
Raba. Uel ideo tribus vicibus do=
min⁹ orauit: vt nos a peccatis pre=
teritis veniam: ꝛ preſentibus ma=
lis tutelā: ꝛ futuris periculis cau=
telam oremus: ꝛ vt omnem oratio=
nem ad patrem ꝛ ad filiū ꝛ ad ſpi=
ritum ſanctum dirigamus: ꝛ vt in=

Moralit instruimur.

teger ſpiritus noſter ꝛ aīa et corp⁹
ſeruet. Augu. de q̄. euā. Non abſur
de etiā ītelligitur ꝓpter trinā tenta
tionē paſſiōis ter dominū oraſſe. Si
cut eñi tentatio cupiditatis trina
ē. ita et tentatio timoris trina eſt.
Cupiditati q̄ in curioſitate ē oppo
nitur timor mortis. ſicut eñi in illa
cognoſcēdaꝝ rerū eſt auiditas: ita
et in iſta metus amittende talis no
ticie. Cupiditati vero honoris vel
laudis opponitur timor ignominie
et contumeliarū. cupiditati autē vo
luptatis opponitur timor doloris.
Remi. Ul' ter orat ꝓ aplis: ꝛ maxie
ꝓ petro qui ter erat eū negatur⁹.

Tūc venit ad diſcipulos ſuos et ait illis. Dormite iam et re=quieſcite. Ecce appropinquauit hora: et filius hominis tradet in manus peccatorum. Surgite eamus. Ecce appropinquauit qui me tradet.

Hyla. Poſt orationē; freq̄ntē: poſt
diſcurſus recurſuſq; mltiplices me
tum demit ſecuritatem reddit in re
quiē adhortatur. vnde dr. Tunc vē
nit ad diſ. ſuos: et ait illis dor. eni; e
requi. Chry. in om̄ et q̄dē tunc vi=
gilare oportebat ſ; hoc dixit: vt oñ
deret: qm̄ neq; viſū poſſet ferre futu
roꝝ maloꝝ. ꝛ qm̄ eoꝝ nō īdiget auxi
lio: qm̄ oīno tradi eū oportebat. Hy=
la. Ul' h̄ dic: qr volūtatē pr̄is de diſcē
pulis iā ſecut⁹ expectabat de qua di
xerat. Fiat volūtas tua: qr. ſ. trāſitu
rum ī nos calicē bibēs īfirmitatē;
corporis nr̄i: et timoris ſollicitudinē
et ipā; dolorē mortis abſorbuit. Ori=
ge. Uel nō ē ille ipe ſōnus quē iubet
nūc diſcipl'os ſuos dormire et ille q̄
eis ſupi⁹ ſcribit ꝯtigiſſe. Illic eī dor
miētes īuenit. nō requieſcētes ſ; ḡua
tos oclos hn̄tes nūc aūt p̄cepit eis
nō ſimpliciter dormire: ſed cū reque=
vt ordo ſeruetur: vt primum quidē
vigilemus orantes vt non intre=
mus in tentationem: vt poſtea dor=
miamus et requieſcamus: vt cum ali
q̄s inuenerit locū dño: tabernaculū

deo iacob: aſcẽdat ſupra lectũ ſtratus ſui ⁊ det ſomnũ oclis ſuis. Forſitan autẽ ⁊ aia non potẽs ſemper ſufferre labores: quaſi incarnata remiſſiones aliquas ſine reprehẽſione cõſequeť: que moraliter dormitiões dicunť: vt vſq; ad aliquãtum tpis habẽs remiſſionẽ renouata reſuſciteť. Hyla. Qđ autẽ ad eos reuertens dormienteſq; reperiens primũ reuerſus obiurgat. ſecundo ſilet. tertio quieſcere iubet: ratio iſta eſt: ꝙ primũ poſt reſurrectionẽ diſperſos eos: ⁊ diffidentes ac trepidos reprehẽdit. ſcđo miſſo ſpũ paraclito: grauatis ad cõtuendã eu ĩgelij libertatẽ oculis viſitauit: nã aliqnãdiu legis amore detẽti: q̃dã fidei ſomno occupati ſunt. tertio ṽo. i. claritatis ſue reditu ſecuritati eos q̇etiq; reſtituet. Orig. Poſtq̃ aũt reſuſcitauit eos a ſomno: videns in ſpũ appropinquantẽ iudã traditioni: qui nondũ videbatur a diſcipulis eius dicit. Ecce appropin. hora ⁊ filius homi. tradeť in manus peccatorũ. Chry. in om. Per hoc aũt qđ dicit. Appropiquauit hora: oñdit qm̃ diuine diſpoſitiõis erat qđ gerebať. per hoc aũt qđ dicit in manus peccatoꝝ. demõſtrat: qm̃ illoꝝ neq̇tie ħ opus erat: nõ ꝙ ipẽ delicto eẽt obnoxi⁹. Orig. Sed et nũc in manus peccatorum tradiť ieſus: qñ hi q̇ videnť ieſum credere habẽt eũ in manibus ſuis cũ ſint peccatores. Sed quotieſcũq; iuſtus habẽs in ſe ieſum in poteſtate factus fuerit pctõꝝ. Jeſus eſt traditus in manus peccatoruꝫ. Hierõ. Poſtq̃ ergo tertio orauerat: ⁊ apoſtoloꝝ timorem ſequẽte pnia impetrauerat corrigẽdũ: ſecurus de paſſione ſua pergit ad perſecutores: ⁊ vltro ſe ad interficiendum prebet. vñ ſequiť. Surgite eamus q. d. Non vos inueniãt quaſi timẽtes: vltro pergam⁹ ad mortẽ: vt cõfidentiã ⁊ gaudiũ paſſuri videãt. ſequiť em̃. Ecce appropinquauit q̇ me tradet. Orig. Non dicit appropinquauit mihi. nec em̃ ipi appro-

Notabilis ſẽtentia.

pinquabat traditor ei⁹ qui ſe elongauerat peccatis ſuis ab eo. Auguſt. de cõ. euan. Videť aũt hic ſermo ſm mattheũ ſibijpĩ eẽ cõtrarius. Quõ em̃ dixit. Dormite iam ⁊ requieſcite: cũ cõnectat. Surgite eam⁹. qua velut repugnãtia quidã cõmoti conanť ita pnũciare qđ dictum eſt. Dormite iam ⁊ requieſcite tãq; ab exprobrãte: nõ a permittente ſit dictũ: qđ recte fieret ſi eẽt neceſſe. Cum ṽo marcus ita cõmemorauerit: vt cũ dixiſſet. Dormite iam ⁊ requieſcite. adiũgeret. Sufficit. ⁊ deinde inferret. Venit hora. Ecce tradeť filius hoĩs. vtiq; intelligiť poſt illđ qđ eis dictũ eſt. Dormite iam ⁊ requieſcite: ſiluiſſe dominum aliquantũ: vt hoc fieret qđ pmiſerat: ⁊ nunc intuliſſe. Ecce appropinquauit hora. Propter quod ſm marcũ poſitum eſt. Sufficit: id eſt ꝙ iam requieſcitis.

Concordia euãgelij.

¶ Adhuc eo loquẽte: ecce iudas vnus de duodecim venit: ⁊ cũ eo turba multa cum gladijs ⁊ fuſtibus miſſi a principibus ſacerdotũ ⁊ ſenioꝛib⁹ populi: Qui autẽ tradidit eũ dedit illis ſignũ dicens. Quẽcũq; oſculatus fuero ipẽ ẽ tenete eum. Et cõfeſtim accedẽs ad ieſuꝫ dixit. Aue rabbi. Et oſculatus eſt eũ. Dixitq; illi ieſus. Amice ad q̃d veniſti? Tũc acceſſerũt ad eũ ⁊ manus iniecerunt in ieſum ⁊ tenuerũt eũ.

¶ Glo. Q: ſuperius dictũ eſt ꝙ dominus vltro ſe pſecutorib⁹ exhibebat: ꝯñr euãgeliſta oſtẽdit quõ ſit a perſecutoribus detẽtus. vñ dicit. Adhuc eo loquẽte ecce iudas vn⁹ de duodecim venit. Remi. Vn⁹. vꝫ. numero nõ merito. Hoc ãt dixit ad oſtendẽdũ imane facinus illi⁹ q̇ de aplica dignitate fact⁹ fuerat pditor. Sequiť. Et cũ eo turba multa cũ gladijs ⁊ fuſtib⁹. Vt aũt oñderet euãgeliſta inuidẽtie cã illũ deprehenſum

henſum ſubiungit. Miſſi a princ.
ſacer. ⁊ ſenio. pplī. Orige. Poteſt dice
re aliqͥs qm̄ ppter mltitudinē eoꝝ
q̄ iā crediderāt ī illū venerīt aduer
ſus eū: timētes ne mltitudo credē
tiū de manib⁹ eoꝝ tollerēt eū. Ego
eſtimo ēt alterā cāmꝫ qm̄ qui puta
bāt in beelzebub eĳcere ſolere de=
monia arbitrabant eū ex q̄buſdā
maleficĳs poſſe effugere de medio
volētiū eū tenere. Multi etiā nunc
ſpiritalib⁹ gladĳs militāt ꝯ ieſum
varĳs. ſ. ⁊ diuerſis de deo dogma=
tibus. Sequit. Qui aūt tradi. cum
dedit eis ſignum dicens. Quēcūqꝫ
oſculatus fuero: ipſe eſt tenete eū.
Dignū ē āt querere cū ſm faciē no
tus eēt oībus habitātib⁹ in iudea
quare q̄ſi nō cognoſcētibus effigiē
ei⁹ dedit eis ſignū? Uenit aūt tra=
ditio talis de eo ad nos: qm̄ nō ſo=
lum due forme ī eo fuerūt: vna ſm
quā eū omnes videbāt: altera ſm
quā trāſfigurat⁹ eſt corā diſciplis ī
mōte: ſꝫ ēt vnicuiqꝫ apparebat ſm
ꝙ fuerat dignus: ſicut ⁊ de manna
ſcriptum eſt: ꝙ habebat ſaporē ad
oēm vſum cōuenientē: ⁊ verbū dei
non ſilr cunctis apparet. Propter
hmōi ꝗ trāſfigurationes eius: ſi=
gno indigebāt. Chry. in om̄. Uel iō
ſignū eis dedit: qꝛ multotiēs detē=
tus ab ipis pertranſiit neſcientib⁹
eis: qđ ⁊ tūc factū eēt: ſi ipe voluiſ=
ſet. Sequit. Et ꝯfeſtim accedens
ad ieſum dixit. Aue rabbi. ⁊ oſcu=
latus eſt eū. Raba. Suſcipit dn̄s
oſculū traditoris: non ꝙ ſimulare
nos doceat: ſed ne ꝓditionē fuge=
re videat. Orige. Si āt aliqͥs que=
rat. Cur oſculo iudas tradidit ie=
ſum? ſm quoſdā quidē voluit reue
rentiā ad magrm̄ ſeruare: nō au=
dēs manifeſte in eum irruere. ſm
alios aūt hoc fecit: timēs ne ſi for=
te ſe manifeſtum aduerſariū. pre=
buiſſet: ipe ei fieret cā euaſionis:
ū poſſet ſm opinionē ei⁹ effugere
⁊ facere ſe imperuiū. Ego āt puto
ꝙ oēs proditores veritatis amare
veritatē fingētes: oſculi ſigno vtū=
tur. Omnes etiā heretici ſicut ⁊ iu

Duplex forma xp̄i.

das ieſu dicūt Rabbi. Jeſus autē
placabilia rn̄det. vn̄ ſequitur. Di=
xitqꝫ illi ieſus. Amice ad qđ veni=
ſti? Dicit aūt amice improperans
ſimulationē. hoc em̄ noīe neminē
bonoꝝ ī ſcripturis cognoſcim⁹ ap
pellatū. ad malū ei dꝛ. Amice quō
huc intraſti? Amice non facio tibi
iniuriā. Aug. in ſer. dn̄i de paſ. Di
cit aūt. Ad qđ veniſti? tanqꝫ ſi dice
ret: oſcularis ⁊ inſidiaris: noui q̄re
veneris: amicū fingis: cū proditor
ſis. Remi. Siue Amice ad qđ veni
ſti? hoc fac: ſubintelligit. Sequit.
Tūc acceſſerūt ⁊ manus iniecerūt
in ieſum ⁊ tenuerūt eū. Tunc. ſ. qn̄
ipſe permiſit. frequēter em̄ volue=
runt. ſed nō potuerūt. Raba. Exul
ta xp̄iane in cōmercio inimicorum
tuorū viciſti: qđ iudas vendidit: et
qđ iudeus emit tu acquiſiuiſti.

¶ Et ecce vnus ex his q̄ erāt
cū ieſu extēdēs manū exemit
gladiū ſuū ⁊ ꝑcutiēs ſeruū pri
cipis ſacerdotum amputauit
auriculā eius. Tunc ait illi ie=
ſus. Conuerte gladiū tuum in
locū ſuū. Oēs em̄ qui accepe=
rint gladiū: gladio peribūt.
An putas qꝛ nō poſſum roga
re patrem meum: et exhibebit
mihi modo pluſqꝫ duodecim
legiones angeloꝝ? Quomo=
do ergo implebunt ſcripture?
Quia ſic oportet fieri.

¶ Chry. in om̄. Sicut lucas refert:
dn̄s in cena diſciplis dixerat. Qui
hꝫ ſacculū tollat ſilr ⁊ perā: et qui
nō hꝫ vēdat tunicā ſuā ⁊ emat gla
diū. ⁊ diſcipli rn̄derūt. Ecce gladĳ
duo hic. Conueniens aūt erat illic
gladios eſſe ppter agnū. ſ. paſcha
lē quē comederāt. Audiētes quoqꝫ
qm̄ venirēt ꝑſecutores ad xp̄m ca=
piendum: a cena exeūtes gladios
ſumpſerūt in auxiliū aduerſus ꝑ=
ſecutores: q̄ſi pro magr̄o preliaturi.
vn̄ ⁊ hic dꝛ. Ecce vn⁹ ex his q̄ erant
cū ieſu extendēs manū exemit gla

duū ſuū. Hierō. In alio euāgelio ſcri=
ptū ē: q petrꝰ hͦ fecerit eodē ardo=
re: q̄ ⁊ cetera fecit. vñ ſeqꝫ. Et pcu=
tiēs ſer. pn. ſacer. āpu. auriculā eiꝰ
Seruꝰ pꝛīcipis ſacerdotū malchꝰ
appellaꝫ: auricula quoqꝫ que am=
putaꝫ dextera eſt. tranſitoꝛie dicen
dū eſt: q malchus. i. rex quōdā po
pulus iudeoꝝ ſeruus factꝰ eſt im=
pietatis ⁊ deuoꝛationis ſacerdotū.

Auricula āputata allegoꝛice dſignat iudeoꝛū cecitatē

Dextrāqꝫ perdidit auriculā: vt lr̄e
veritatē audiat in ſiniſtrā. Oꝛige.
Nā ſi videnꝫ legē audire nō: cū ſi=
niſtro auditu audiūt vmbrā tradi
tionis de lege: nō veritatē. Populꝰ
aūt ex gētibꝰ. ſignificatꝰ p petrū. p
hocipm qꝺ crediderūt in xpm: fa=
cti ſunt cā vt pꝛeciderent iudeoꝝ au
ditio dextera. Raba. Uel petrꝰ non
tollit audiētibus intelligendi ſen=
ſum: ſed diuino ablato iudicio ne=
gligētibus pandit: verum eadem
dextera auris in his: qui ex eodem
populo crediderūt diuina pietate
pꝛiſtino reſtituta eſt officio. Hyla.
Uel aliꝫ. Seruo pncipis ſacerdotū
auricula ab aplo deſecaꝫ. pplo ſcꝫ
ſacerdotio ſeruiēti p xpi diſcipulū
inobediēs auditꝰ excidiꝫ: ⁊ ad ca=
pacitatē veritatis hoc qꝺ erat non
audiēs amputaꝫ. Leo. pa. in ſer. de
paſ. Dñs aūt zelātis apli piū mo=
tum pꝛogredi vltra nō patiꝫ. vnde
ſequiꝫ. Tunc ait illi ieſus. Conuer=
te gladiū tuū in locū ſuū. Cōtra ſa=
cramētū eñ erat redēptionis nr̄e:
vt q̄ moꝛi pꝛo oībꝰ venerat: capi nol
let. Dat ergo in ſe furētibus licen=
tiā ſeuiendi: ne dilato gloꝛioſe cru=
cis triūpho: ⁊ damnatio diabolica
fieret longioꝛ: ⁊ captiuitas huma=
na diuturnioꝛ. Raba. Opoꝛtuit ēt
vt actoꝛ gratie fideles patiētiā ſuo
exēplo doceret: ⁊ potius ad ſuſtinē
dum foꝛtiter aduerſa inſtrueret: q̄
ad vindicandū puocaret. Chꝛy. in
om. Ad hͦ āt vt diſciplo pſuaderet
cōminationē addit dicēs. Oēs eñ
q̄ acceperint gladiū gladio pibūt.
Augu. ꝯtra Fauſtū. Id eſt oīs qui
vſus fuerit gladio. Ille aūt vtitur
gladio: qui nulla ſupioꝛe aut legi=
tima ptāte vel iubēte vel ꝯcedente
in ſanguinē alicuius armaꝫ. Naꝫ
vtiqꝫ dñs iuſſerat vt ferrū diſcipu=
li eius ferrēt: ſed nō iuſſerat vt fe=
rirent. Quid ḡ indignum ſi petrus
poſt hoc pctm̄ factus eſt paſtoꝛ ec=
cleſie: ſicut moyſes poſt percuſſum
egyptiū factus eſt rectoꝛ ⁊ pꝛīceps
ſynagoge? Uterqꝫ eñ nō deteſtabi
li immanitate: ſed emendabili ani=
moſitate r̄gulā exceſſit: vterqꝫ odio
impꝛobitatis aliene: ſꝫ ille frater=
no: iſte dñico: lꝫ adhuc carnali: tñ
amoꝛe peccauit. Hyla. Sed nō oībꝰ
gladio vtētibꝰ moꝛs ſolet eſſe p gla
diū. nā plures aut febꝛis aut aliꝰ
accñs caſus abſumit: q̄ gladio aut
iudicij offō aut reſiſtēdi latronibꝰ
neceſſitate ſunt vſi. Et ſi ſm ſniam
eius oīs gladio vtēs gladio pime
retur: recte ad necē eoꝛū gladius
eximebaꝫ q̄ eodē vtebanꝫ ad faci=
nus. Hiero. Quo ḡ gladio peribit
quicūqꝫ gladiū ſumpſerit? Illo nē=
pe q̄ igneus vertiꝫ ante paradiſum
⁊ gladio ſpūs: q̄ in dei deſcribiꝫ ar
matura. Hyla. Recondi ḡ gladiū
pꝛecepit dñs: qꝛ eos nō humano: ſꝫ
oꝛis ſui gladio eſſet perēpturus.
Remi. Uel aliter. Qui gladio vtiꝫ
ad occidendū hoiem ipſe ſue pꝛius
malicie moꝛiꝫ gladio. Chꝛy. in om.
Non ſolū aūt mitigauit diſciplos
per cōminationē pene: ſꝫ etiā oſtē=
dendo q voluntarie hoc ſuſtinebat.
vnde ſequitur. An putas quia nō
poſſum rogare patrē meū: ⁊ exhi=
bebit mihi modo. plus q̄ duode=
cim legiones angeloꝛū? Quia mul
ta humane infirmitatis oſtende=
rat: non videretur credibilia dice=
re: ſi dixiſſet q eos perdere poſſet.
Et ideo dicit. An putas qꝛ nō poſ=
ſum. Hiero. Quaſi diceret. Nō in=
digeo duodecim apoſtoloꝛum au=
xilio: etiam ſi omnes me defende=
rēt: qui poſſum habere duodecim
legiones angelici exercitus. Una
legio apꝺ veteres ſex millibus ho
minum complebatur. de. xij. ergo
legionibus. lxxij. milia angeloꝛum
fiunt in quot gentes hominū lin=

gua diuiſa eſt. Orige. Ex hoc autē
demonſtraẗ: qm̄ ſm ſimilitudinē le
gionū militie mundialis: ſunt ⁊ an=
gelorum legiones militie celeſtis mi=
litantiū contra legiones demonū.
militia em̄ ois ꝑpter aduerſarios
intelligiẗ cōſtituta. Non aūt quaſi
indigēs auxilio angelorum hoc dice=
bat: ſed ſm eſtimationē petri volē=
tis ei auxiliū ferre. Magis enim
angeli op⁹ hn̄t auxilio vnigeniti fi
lij dei q̄ ipſe illorum. Remi. Poſſum⁹
etiā intelligere per angelos roma
norū exercitū. cū Tyto em̄ ⁊ veſpa=
Motus oim gē= tiū i iu= deos. ſiano oēs lingue aduerſus iudeā
ſurrexerūt: ⁊ impletū eſt. Quia pu
gnabit pro eo orbis terrarū contra
inſenſatos. Chry. in om̄. Non ſolū
aūt per hoc timorē diſcipulorum eua
cuat: ſed etiā p hoc ꝙ ſcripturas
in mediū introducit dicens. Quō ḡ
implebunẗ ſcripture: q̄ ſic opꝫ fie=
ri. Hiero. Hec ſnīa promptū ad pa=
tiendū demonſtrat animū: ꝙ fru=
ſtra prophete cecinerint: niſi do=
minus eos vera dixiſſe ſua paſſio=
ne aſſeueret.

¶ In illa hora dixit ieſus tur
bis. Tanq̄ ad latronē exiſtis
cū gladijs ⁊ fuſtibus cōprehē=
dere me. Quotidie apud vos
ſedebā docens in tēplo: ⁊ non
me tenuiſtis. Hoc aūt totū fa
ctum eſt vt adimplerētur ſcri=
pture prophetarū. Tunc diſci
puli oēs relicto eo fugierunt.
At illi tenētes ieſum duxerūt
cū ad cayphā principē ſacer=
dotū: vbi ſcribe ⁊ ſeniores cō=
uenerāt. Petrus aūt ſequeba=
tur eum a longe: vſq̄ in atriū
pricipis ſacerdotū. Et ingreſ=
ſus intro: ſedebat cum mini=
ſtris vt videret finem.

¶ Orig. poſtq̄ dixit petro. Recōde
gladiū tuū qd̄ eſt patientie: poſtq̄
etiā auriculā reſtituit amputatā:
ſicut alẗ dicit euāgeliſta: qd̄ ſum=
me benignitatis indiciū fuerat et
diuine virtutis: ſubdiẗ. In illa ho
ra dixit ieſus turbis: vt ſi preteri=
ta bn̄ficia non recordanẗ vel p̄ntia
recognoſcāt. Tanq̄ ad latronem
exiſtis cū gladijs ⁊ fuſtib⁹ cōprehē
dere me? Remi. Ac ſi diceret. La= Latro=
tronis offm̄ ē nocere ⁊ latitare: ego nis offi
vero nemini nocui: ſed plures ſa= ciū ⁊ cō=
naui: ⁊ in ſynagogis ſemp docui. ditio.
Et hoc ē qd̄ ſubdiẗ. Quotidie apd̄
vos ſedebā in tēplo docēs et nō me
tenuiſtis. Hiero. Quaſi diceret.
Stultū eſt eū cū gladijs ⁊ fuſtibus
querere q̄ vltro ſe vr̄is tradat ma=
nibus: ⁊ in nocte quaſi latitantē p
ꝓditorē inueſtigare q̄ quotidie in
tēplo doceat. Chry. in om̄. Ideo āt
eū in tēplo nō tenuerūt: q̄ nō auſi
erant ꝑpter turbā: ꝑpter qd̄ ⁊ dn̄s
foras exiuit: vt ex loco ⁊ tēpore da=
ret eis aptitudinē ſe capiēdi. Ex h̄
ergo docet: qm̄ niſi volūtarius per.
miſiſſet: nequaq̄ eū capere voluiſ=
ſent. Deinde euāgeliſta queſtionē
ſoluit: ꝑpter quid dn̄s capi voluit:
cum ſubdit. Hoc autē totū factum
eſt: vt adimplerenẗ ſcripture pro=
phetarū. Hiero. Foderunt manus
meas ⁊ pedes meos. Et alibi. Sic
ouis ad victimā duct⁹ ē. Et i alio lo
co. Ab iniq̄tatib⁹ ppl'i mei duct⁹ ē
ad mortē. Remi. Q̄ em̄ oēs ꝓphe
ꝓdixerūt xp̄i paſſionē: iō nō poſuit
fixū teſtimoniū: ſꝫ gn̄al'r dicit iple=
ri vaticinia olꝫ ꝓpharum. Chry. i om̄.
Diſcipl'i āt q̄ qn̄ detēt⁹ ē dn̄s pmā=
ſerūt: qn̄ h̄ locut⁹ ē ad turbas: fuge
rūt. vn̄ ſequiẗ. Tūc diſcipl'i oēs reli
cto eo fugerūt. ſciebāt ei qm̄ iā nō
erat poſſibile effugere: eo ſevolūta
rie illis tradēte. Remi. In h̄ tn̄ ſcō
demōſtraẗ fragilitas apl'orum. q̄ em̄
de ardore fidei ꝓmiſerant ſe mori
cū eo: nūc timore fugiūt imemores
ſue ꝓmiſſionis: qd̄ etiā videm⁹ im=
pleri in his qui pro amore dei ma=
gna ſe ꝓmittūt facturos: ⁊ poſtmo
dū nō implēt: non tn̄ deſperare de=
bent. ſed cū apl'is reſurgere: ⁊ per
pn̄iam reſipiſcere. Raba. Myſti=
ce autem ſicut petrus qui culpam

datij formā iponere. vñ dicit̄. Princi=
pes aūt ſacerdotū ⁊ oē ↄciliū q̄re=
bant falſum teſtimoniū cōtra ieſū
vt eū morti traderēt. Sȝ ꝙ ſi. tum
erat iudiciū. ⁊ oia tumult⁹ ⁊ turba=
tiōis plena: manifeſtatur: ꝑ hoc qđ
ſubdit̄. Et nō inuenerūt cum multi
falſi teſtes acceſſiſſent. Orige. Fal
ſa eñ teſtimonia tunc locū habent
qñ cum colore aliquo ꝓferunt̄. Sȝ
nec color inueniebatur qui poſſet
contra ieſum adiuuare mēdacia:
quāuis eſſent multi gratiā tribue=
re volentes principibus ſacerdotū
quod maximā laudē exhibet ieſu:
qui ſic oia irreprehenſibiliter dixit
et fecit: vt nullam veriſimilitudinē
inuenirēt in eo reprehēſionis ma=
li ⁊ mlti aſtuti. Sequit̄. Nouiſſime
aūt venerunt duo falſi teſtes ⁊ di=
xerūt. hic dixit: poſſuȝ deſtruere tē=
plum dei: ⁊ poſt triduum reedifica
re illud. Hiero. Quomodo aūt fal
ſi teſtes ſunt ſi ea dicunt q̄ dñm di=
xiſſe legim⁹? Sed falſus teſtis eſt
qui non eodē ſenſu dicta intelligit:
quo dicunt̄. dñs enim dixerat de tē
plo corporis ſui: ſȝ in ipſis verbis
calumniātur: vt paucis additis vel
mutatis quaſi iuſtā calumniā fa=
ciant. Saluator dixerat. Soluite tē
plū hoc iſti cōmutant ⁊ aiunt. Poſ
ſum deſtruere tēplū dei. Uos inq̄t
ſoluite: nō ego: quia illicitū eſt: vt
nobiſipſis inferamus manus. dei=
de illi vertunt. Et poſt triduuȝ ree
dificare illud: vt proprie de templo
iudaico dixiſſe videret̄ dñs aūt vt
oñderet animale ⁊ ſpirans tēplū di
xerat. ⁊ ego i triduo ſuſcitabo illđ.
aliđ ē edificare aliđ ſuſcitare. Chr.
i om. Sȝ q̄re nō attulerūt i mediuȝ
accuſationē de ſolutiōe ſabbati? q̄r
multotiens eos ſuꝑ hoc confutaue
rat. Hiero. Ira aūt ꝓceps ⁊ impa=
tiens nō inueniens calumnie locuȝ
excutit de ſolio pōtificē: vt veſaniā
mentis motu corpis demōſtraret.
vñ ſeq̄t̄. Et ſurgens princeps ſacer
dotū ait illi. Nihil reſpondes ad
ea q̄ iſti aduerſum te teſtificantur.
Chry. i omel. Hoc aūt dixit volens
ab eo lexcuſabilē rñſionē elicere: vt
ex ipa eū capiat. Inutilis aūt erat
excuſationis rñſio: nullo eam exau
diente. Et iō ſeq̄t̄. Ieſus aūt tace=
bat. Etenī ſolum figura iudicij ibi
erat: in veritate aūt latronū erat i
curſus ſicut in ſpelunca. ⁊ ideo ſi=
let. Orige. Ex hoc aūt loco diſcim⁹
contēnere calūniantiū ⁊ falſorū te=
ſtium voces: vt nec reſponſione di=
gnos eos habeamus: q̄ nō ↄueniē
tia dicunt aduerſus nos: maxime
vbi maius eſt libere ⁊ fortiter ſile=
re: q̄ȝ defendere ſine vllo profectu
Hiero. Sciebat eñ q̄ſi deus q̄cq̄d
dixiſſet torquēdū ad calūniā. Quā
to ḡ ieſus magis tacebat ad indi=
gnos rñſione ſua falſos teſtes ⁊ ſa
cerdotes ipios: tāto magis pōtifex
furore ſupat⁹ eū ad rñdendum pro
uocat: vt ex qualibet occaſione ſer
monis locum inueniat accuſandi.
vñ ſeq̄tur. Et princeps ſacerdotum
ait illi. Adiuro te per deū viuuȝ vt
di. no. ſi tu es xp̄s filius dei. Orig.
In lege q̄dē adiurādū vſum aliquo
tiens inuenimus. Eſtimo aūt qñ nō
oportet vt vir q̄ vult ſm̄ euangeliū
viuere adiuret alterū. Si eñ iura
re non licet: nec adiurare: ſȝ ⁊ q̄ re=
ſpicit ieſuȝ impantē demonib⁹ ⁊ po
teſtatē dantē diſcipulis ſuꝑ demo=
nia: dicet ꝙ ſm̄ poteſtatē datā a ſal
uatore nō eſt adiurare demōia ꝓn
ceps aūt ſacerdotū peccatū facie=
bat iſidiās ieſu: ⁊ iō imitabat̄ ꝓꝑū
patrē: q̄ bis dubie iterrogauit ſal=
uatoreȝ. Si tu es xp̄s filius dei. vñ
quis recte dicere pōt: qñ dubitare
de filio dei vtrum ipſe ſit xp̄s: opus
diaboli eſt. Non decebat aūt dñm
ad adiurationē ꝓncipis rñdere ſa=
cerdotū q̄ſi vim paſſum: ꝓpter qđ
nec denegauit ſe filiū dei eē: nec ma
nifeſte ↄfeſſus eſt. vñ ſequit̄. Dicit
illi ieſus: tu dixiſti. Nō eñ erat di=
gn⁹ xp̄i doctrina: ꝓpterea nō eū do
cet: ſȝ v̄bū oris eius accipiēs: in re=
dargutionē ipſius ↄuertit. Seq̄tur.
Uerūtñ dico vo. āmo. vide. filiū ho
mi. ſedētē a dex. vir. dei. Uidet̄ mi=
hi qñ firmitatē quādā regalē ſigni

ficat ſeſſio filij hoīs. iuxta virtutez ꝙ dei q̄ ſol⁹ ē ꝟt⁹ fūdat⁹ ē q̄ accepit oēz ptātē a pr̄e ſicut ī celo ⁊ in ẗra. Erit autē qn̄ hāc fundationē vide būt etiā aduerſarij: qꝺ a tp̄e diſpē ſationis incepit impleri. Uiderunt em̄ ei⁹ diſcipuli eū reſurgētē a mortuis: ⁊ ꝑ hoc viderūt eū fundatū ad dexterā ꝟtutis. Uel q꞉ ſ̄m longitudinē ſempiternā q̄ ē apud deū a cōſtitutione mūdi vſqꝫ ad finē eſt vn⁹ dies. Nihil ꝙ mirum ꝙ hic dicit ſaluator. Amodo ſpaciū ī eē breuiſſimū vſqꝫ ad finē oſtēdēs: ⁊ nō ſolū ſedētē eū ad dexterā virtutis viſuros ꝓphetabat: ſed etiā venientē in nubibus celi. vn̄ ſequit̄. Et veni in nubib⁹ celi. He nubes ſunt ꝓph̄e ⁊ apoſtoli xp̄i: qb⁹ mādat pluere cuz opoꝛtet: ⁊ ſunt nubes celi nō trāſeūtes q̄ſi poꝛtantes imaginē celeſtis: ⁊ digne ſunt vt ſint ſedes dei q̄ſi heredes dei ⁊ coheredes xp̄i. Hiero. Pontificē aūt quē de ſolio ſacerdotali furoꝛ excuſſerat: eadez rabies ad ſcidēdas veſtes ꝓuocat. vn̄ ſeq̄tur. Tunc p̄nceps ſacerdotū ſcidit veſtimenta ſua dicēs. Blaſphemauit. Cōſuetudinis ei iudaice eſt: ꝙ cū aliq̄d blaſphemū: ⁊ q̄ſi ꝯ deū audierint: ſcidāt veſtimēta ſua. Chꝛ. in home. Hoc igr̄ fecit vt accuſationē redderet grauioꝛē: ⁊ qꝺ ꝟbis dicebat: factis extolleret. Hiero. Per hoc aūt ꝙ ſcidit veſtimēta ſua oſtēdit iudeos ſacerdotalē gloꝛiā ꝑdidiſſe: ⁊ vacuā ſedē hr̄e pōtificis. Dū em̄ veſtē ſibi diſcidit: ipſum q̄ tegebatur velamentuz legis abrupit. Chꝛy. in omel. Cū ꝙ ſcidiſſet veſtimēta ſua: nō fert ſn̄iam a ſe ipſo: ſꝫ ab alijs eā exquirit dicēs. Quid vobis vr̄? Sicut in ꝯfeſſis peccatis et blaſphemia manifeſta fieri ſolet: ⁊ q̄ſi cogēs ⁊ violētiā iferēs ad ſn̄iā ꝓferendā ꝑuenit auditoꝛem dicēs. Quid adhuc egem⁹ teſtibus? Ecce nūc au. blaſphemiā. Que aūt fuit illa blaſphemia? Et eniz an̄ eis cōgregatis dixerat. Dixit dn̄s dn̄o meo: ſede a dextris meis: ⁊ iterꝓtatus eſt eis ⁊ ſiluerūt: ⁊ nec decetero cōtradixerūt: q̄liter ꝙ nūc qꝺ dictuz eſt blaſphemiā vocāt? Sequit̄. At illi reſpōdentes dixerūt. Reus eſt moꝛtis. Ipſi accuſantes: ipſi diſcutiētes ipſi ſententiā ꝓferentes. Oꝛi. Quātū putas fuit erroꝛis: ipſaz p̄ncipalē oīum vitā reā moꝛtis ꝓnunciare: ⁊ per tantoꝛū reſurgentiū teſtimonia non reſpicere fontē vite: de quo in omnes reſurgētes vita fluebat. Chꝛy. ī omel. Ut aūt venationē iuenientes: ita ſuā demonſtrabāt ebꝛietatē: ⁊ inſania ferebātur. Sequit̄. Tūc expue. ī fa. ei⁹ ⁊ cola. eū ceciderunt. Hiero. Ut complere tur quod dictū eſt. Dedi maxillam meā alapis: ⁊ faciem meā nō auerti a confuſione ſputoꝛū. Sequitur. Alij autem pal. in faci. eius dede. dicen. Propheti za no. chꝛiſte: ꝗs eſt qui te percuſſit. Glo. in ꝯtumeliam ei hoc dicitur: qui ſe prophetā haberi voluit a populis. Hiero. Stultuz autem erat verberantibus reſpondere ⁊ prophetare cedētē: cū palam percutiētis. īſania videret̄. Chꝛy. in om̄. Attēde aūt ꝙ euāgeliſta cū ſūma diligētia ea q̄ videnẗ eē exprobꝛatiſſima exponit: nihil occultans aut verecūdās: ſꝫ gl'iam exiſtimās maximā: dominatoꝛē oꝛbis terrarū ꝓ nobis talia ſuſtinere. Hoc autez legamus ꝯtinue: hoc noſtre menti inſcribamus: ⁊ in his gloꝛiemur. Opprobꝛiū xp̄i honoꝛ eſt chꝛiſtiani. Augu. de q̄. euā. Quod aūt dictum eſt. Expuerūt in faciē eius: ſignificauit eos qui preſentiā gratie ei⁹ reſpuunt. Item tanqꝫ colaphis eū cedunt: q̄ ei honoꝛes ſuos p̄ferunt. Palmas ī faciez ei⁹ dāt q̄ ꝑfidia cecati: eū nō veniſſe affirmāt: tāqꝫ p̄ſētiā ei⁹ exterminātes ⁊ repellētes.

¶ Petrus vero ſedebat foꝛis ī atrio: ⁊ acceſſit ad eū vna ancilla dicens Et tu cū ieſu galileo eras? At ille negauit coꝛaz oib⁹ dicēs. Neſcio quid dicis. Exeūte āt illo ianuā: vidit euz alia āncilla: ⁊ ait his q̄ erāt ibi. Et hic erat cuz ieſu nazareno.

Et iterū negauit cū iuramēto:
q2 nō noui hoiez. Et poſt puſil
lū acceſſerūt q̄ ſtabāt ⁊ dixerūt
petro. Uere tu ex illis es. Nā et
loq̄lla tua manifeſtuz te facit.
Tūc cepit deteſtari ⁊ iurare q2
nō nouiſſet hoiem. Et ꝯtinuo
gall9 cātauit. ⁊ recordat9 ē pe
tr9 ꝟbi ieſu qđ dixerat: pꝰuſq̄
gallus cantet ter me negabis.
Et egreſſ9 foras fleuit amare.
¶ Augu. de cō. euā. Inter p̄dictas
dn̄i cōtumelias trina negatio petri
facta eſt. quā nō oēs euāgeliſte eo
dē ordine narrāt. Lucas eñ expli-
cat p̄us tentationē petri: nūc demū
ꝯtumelias dn̄i. Sz Matthe9 ⁊ Mar
cus eas p̄mo ꝯmemorāt: ⁊ deinde
petri tentationē. Sic eñ hic ſeq̄t.
Petr9 ꝟo ſedebat foris i atrio. Hie.
Foris ſedebat vt videret exitū rei:
⁊ nō appropinquabat ieſu: ne mini
ſtris aliq̄ ſuſpicio naſceret. Chry.
in om̄. Et q̄ qn̄ detētū magiſtruz vi
dit ſolū: ita efferbuit vt gladiū eua
ginauerit: ⁊ auriculam abſciderit:
qn̄ ꝯtumelias xp̄i audiuit negator
efficitur: ⁊ vilis puelle minas nō ſu
ſtinet. Seq̄t eñ. Et acceſſit ad eum
vna ancilla dicēs. Et tu cū ieſu gali
leo eras. Raba. Quid ſibi vult q2 p̄
ma eū prodit ancilla cū viri magis
euz potuerint recognoſcere: niſi ꝙ
iſte ſex9 peccare i nece dn̄i videret: ⁊
ei9 paſſione redimeret. Seq̄t. At il
le negauit: corā oib9 dicēs. Neſcio
q̄d dicis. Palā corā oib9 negauit: q2
ſe manifeſtare expauit qđ dicebat
ſe neſcire rn̄dit: q2 ꝓ ſaluatore ad-
huc mori noluit. Leo. papa in ſer.
de paſ. Ob hoc āt ſicut apparet he
ſitare ꝑmiſſus eſt: vt in eccl'ie p̄nci-
pe remediū penitētie cōderet: ⁊ ne-
mo auderet de ſua ꝟtute cōfidere:
qn̄ mutabilitatis periculū nec bea
tus petr9 potuiſſet euadere. Chry.
i om̄. nō ſolū āt ſemel: ſz ⁊ ſcđo ⁊ ter
tio negat i breui tp̄e. vn̄ ſeq̄t. Exeū
te autem eo ianuā vidit eū alia an
cilla ⁊ ait his qui erant ibi. Et hic
erat cū ieſu nazareno. Augu. de ꝯ.
euā. Intelligitur aūt ꝙ poſtq̄ exijt
foras cū iā ſemel negaſſet: gallus
cātauit p̄mū qđ marc9 dicit. Chry.
i om̄. Ut oñdat ꝙ neq3 vox galli eū
a negatione ꝯtinuit neq3 i memoriā
ſue ꝓmiſſiōis reduxit. Aug. de cō.
euā. Nō aūt foris añ ianuā iteruz
negauit: ſz cū rediſſet ad focū: neq3
eñ iam exierat: ⁊ foris eū vidit al-
tera ancilla: ſed cū exiret eū vidit
.i. cū ſurgeret ⁊ exiret aiaduertit:
⁊ dixit his q̄ erant ibi. i. qui ſimul
aderant ad ignem in atrio. Et hic
erat cū ieſu nazareno. Ille aūt qui
foris exierat: hoc audito regreſſus
eſt: vt ſe q̄ſi purgaret negando. Uel
quod ē credibilius: nō audiuit qđ
de eo dictum fuerat cum foras exi-
ret: ⁊ poſteaq̄ redijt ꝙ dictuz eſt ei
dixerit ei ācilla ⁊ ille ali9 quē. Lu-
cas ꝯmemorat. Seq̄t. Et iteꝝ nega
uit cū iuramēto: q2 nō noui hoiem.
Hie. Scio q̄ſdam pio affectu erga
apoſtolū petrū locū hūc ita iterp̄ta
tos: vt dicerēt petrū hoiez negaſſe:
non deum ⁊ eſſe ſenſum. Neſcio ho
minem q2 ſcio deum. Hoc q̄ friuo-
lum ſit prudens lector intelligit: ſi
enim iſte non negauit: ergo menti-
tus eſt domin9 qui dixerat. Ter me
negabis. Raba. In hac autem ne-
gatione petri dicimus nō ſolum ab
negare chriſtum: q̄ dicit eū nō eſſe
xp̄m: ſed qui cum ſit: negat ſe eſſe
xp̄ianum. Augu. de concor. euan.
Nunc iam de tertia negatione iſpi
ciamus. Sequit enī Et poſt puſil.
acceſ. qui ſta. ⁊ dix. petro. Uere ⁊ tu
ex illis es. Lucas autem dixit. In-
teruallo facto quaſi hore vnius: ⁊ vt
eum conuincant conſequenter ad-
iungunt. Nam et loquela tua ma
nifeſtum te facit. Hiero. Non quo
alterius ſermonis eſſet petrus aut
gentis externe: omnes quippe he-
brei erant et qui arguebant: et qui
arguebat: ſed q̄ vnaq̄q3 ꝓuincia et
regio habeat ꝓp̄etates ſuas ⁊ ver-
naculū loq̄ndi ſonū vitare nō poſſit.
Remi. Uide āt q̄ ſint noxia prauo
rū hominū colloquia: ipſa quippe

coegerũt petrũ negare dñm: quem
prius ↄfeſſus fuerat eſſe dei filiũ.
Sequit᷑ eũ. Tunc cepit deteſtari ⁊
iurare: qꝛ non nouiſſet hominem.
Raba. Nota qꝛ primũ ait. Neſcio
quid dicis. ſcd̃o cum iuramento ne
gat tertio qꝛ cepit deteſtari ⁊ iurare
qꝛ nõ nouit hominem. Perſeuerare
q̃ppe in pctõ dat incremẽtũ ſcelerũ:
⁊ q̇ minima ſpernit: cadit in maio=
ra. Remi. Spũaliter aũt per hoc ꝙ
petrus añ primũ galli cantũ nega
uit: illi deſignant᷑ q̇ ante xp̄i reſur=
rectionẽ nõ credebãt eũ eſſe deũ ei⁹
morte turbati. Per hoc aũt ꝙ poſt
galli cantũ negauit: illi deſignãtur
q̇ in vtrãq; dñi naturã: ⁊ ſm̃ deum ⁊
ſm̃ hoiem errant. Per ꝑmã aũt an
cillã deſignat᷑ cupiditas: ꝑ ſecundã
carnalis delectatio: ꝑ illos qui aſta
bant: demones intelligũtur. his. n.
trahuntur hoies ad xp̄i negationẽ.
Orige. Uel per primã ancillã intel=
ligit᷑ ſynagoga iudeorũ qui freq̃uẽ
ter cõpulerunt denegare fideles: ꝑ
ſcd̃am cõgregatio gentiũ: q̇ ⁊ perſe
cuti ſunt xp̄ianos: per tertios ſtan=
tes in atrio: miniſtri hereſuz diuer
ſarũ. Augu. de que. euan. Ter etiã
petrus negauit. nã ⁊ error heretico
rum de chriſto tribus generib⁹ ter=
minat᷑. Aut. n. ex diuinitate: aut de
humanitate: aut de vtroq; fallunt᷑.
Raba. Poſt tertiã aũt negationẽ ſe
quit᷑ galli cantus. ⁊ hoc eſt qd̃ ſubdi
tur. Et conti. gallus cantauit. Per
quẽ doctor eccleſie intelligit᷑ q̇ ſom=
nolẽtos icrepãs ait. Euigilate iu=
ſti ⁊ nolite peccare. Solet aũt ſacra
ſcriptura ſepe meritũ cauſaꝝ ꝑ ſta
tum deſignare tẽporũ. vñ Petrus q̇
media nocte negauit: ad galli can=
tum penituit. vñ ſequit᷑. Et recorda
tus eſt Petrus ꝟbi ieſu qd̃ dixerat.
Priuſq̃ gall⁹ cãtet: ter me negabis.
Hiero. In alio euãgelio legimus:
ꝙ poſt negationẽ Petri ⁊ galli can=
tum: reſpexit ſaluator Petruz: ⁊ in=
tuitu ſuo eum ad amaras lachry=
mas ꝓuocauit. nõ. n. fieri poterat:
vt in negationis tenebris ꝑmane=
ret: quẽ lux ꝓſpexerat mundi. vnde
⁊ hic ſequit᷑. Et egreſſus foras fle=
uit amare. In atrio. n. cayphe ſe=
dens non poterat agere pniam. vñ
foras egredit᷑ de impiorũ concilio:
vt pauide negationis ſordes ama=
ris fletibus lauet. Leo papa. Feli
ces o apoſtole ſancte lachryme tue:
q̄ ad diluendã culpã negatiõis: vir
tutem ſacri habuere baptiſmatis.
Affuit. n. dextera dñi ieſu chriſti: q̄
labentẽ te ꝑuſq̃ deijcereris excipe
ret: ⁊ firmitatẽ ſtandi in ipſo cadẽ=
di ꝑiculo recepiſti: cito itaq; ad ſoli
ditatem redijt petra tanq̃ recipiẽs
fortitudinem: vt qui tunc in chriſti
expauerat paſſiõe: in ſuo poſt ſup=
plicio nõ timeret: ſed conſtans per=
maneret. Cap̄. xxvij.

Aurea et elegantiſſima leonis verba.

MAne aũt facto: cõ
cilium inierũt oẽs
pricipes ſacerdo=
tũ ⁊ ſeniores popu
li aduerſus ieſum:
vt eũ morti traderent. Et vin=
ctũ adduxerũt eũ ⁊ tradiderũt
pontio pilato ꝓſidi. Tũc vidẽs
iudas q eũ tradidit ꝙ dãnat⁹
eſſet: penitẽtia ductus retulit
triginta argenteos principib⁹
ſacerdotũ ⁊ ſenioribus dicens.
Peccaui tradẽs ſanguinẽ iu=
ſtũ. At illi dixerunt: Quid ad
nos? Tu videris. Et proiectis
argenteis in templo receſſit et
abiens laqueo ſe ſuſpendit.
¶ Augu. de cõ. euã. Cõtexuerat ſu
perius euangeliſta narrationẽ in
his q̄ cuz dño acta ſunt vſq; ad ma=
ne. Sed poſtea redijt ad narrandã
Petri negationem: q̄ terminata re=
dijt ad mane: vt inde cetera conte=
xeret. Et hoc eſt qd̃ dr̃. Mane autẽ
facto cõciliũ inierũt oẽs ꝓncipes ſa
cerdotum ⁊ ſeniores ppl̃i aduerſus
ieſuz: vt eũ morti traderent. Orige.
Putantes ꝑ mortẽ extinguere eius
doctrinã ⁊ fidẽ: apud eos q̇ credide
runt in eũ: q̃ſi in filiũ dei. Talia aũt

⁊ eũ ꝯciliantes: alligauerũt ieſum
ſoluẽtẽ a vinculis. vñ ſequit̃. Et vin
ctũ adduxerũt eũ: ⁊ tradiderũt pon
tio pilato p̃ſidi. Hiero. Uide ſollici
tudinẽ ſacerdotũ in malũ. tota no=
cte vigilarũt vt homicidiũ facerent
⁊ vinctũ tradiderunt pilato. Habe=
bant. n. hũc morẽ: vt quẽ adiudicaſ
ſent mortali: ligatũ iudici traderẽt
Raba. Attñ notanduz ꝙ nõ tũc pri=
mum ligauerũt: ſ; mox cõprehẽſuz
in orto: vt Joannes declarat. Chry.
in omel. Jõ aũt eũ nõ occulte inter=
fecerunt: q: volebãt eiꝰ glorie detra
here. multi. n. eum admirabant̃: ⁊
ꝓpt̃ hoc ſtuduerũt publice ⁊ coram
oibꝰ eũ occidere: ⁊ iõ ad p̃ſidẽ eum
duxerũt. Hiero. Uidens aũt iudas
dñm adiudicatũ morti: p̃ciũ rettu=
lit ſacerdotibꝰ: q̃ſi in poteſtate ſua
eẽt ꝑſecutoꝝ mutare ſniaz. vñ ſeq̃=
tur. Tũc vidẽs iudas qui tradidit
eũ ꝙ dãnatus eẽt: pnia ductꝰ: rettu
lit triginta argenteos p̃ncipibꝰ ſa=
cerdotuz ⁊ ſenioribꝰ populi dicens.
Peccaui: tradens ſanguinez iuſtũ.
Orige. Rñdeant mihi q̃ de naturis
q̃ſdã fabulas itroducunt. vñ eſt ꝙ
iudas cognoſcẽs peccatũ ſuũ dixit.
Peccaui: tradẽs ſanguinẽ iuſtũ: ni
ſi ex bona plantatiõe mẽtis ⁊ ſemi=
natiõe virtutis: q̃ ſeminata eſt in oi
rõnabili aia: quã nõ coluit iudas: ⁊
iõ cecidit in tale peccatũ. Si aũt na
ture ꝑeuntis eſt aliq̃s hominũ: ma
gis huius nature fuit iudas. Et ſi
q̃dẽ poſt reſurrectionẽ xp̃i hoc dixiſ
ſet iudas: forſitã erat dicẽdum: qm̃
cõpulit eũ penitere de peccato ipſa
virtꝰ reſurrectiõis. Nũc aũt vidẽs
eũ traditũ eſſe pilato penituit: for=
ſitan recordatꝰ q̃ frequẽter ieſus di
xerat de ſua reſurrectione futura.
Forſitan ⁊ ſathanas q̃ ingreſſus in
eum fuerat: p̃ſto fuit ei donec ieſus
traderet̃ pilato. Poſtq̃ aũt fecit qδ
voluit receſſit ab eo: quo recedente
penitẽtiã cape potuit. S; quõ vidit
iudas: qm̃ ꝯdẽnatꝰ ẽ? nõdũ. n. a pi=
lato fuerat iterrogatꝰ. forſitã dicet
aliq̃s: qm̃ ꝯſideratione mentis ſue
vidit exitum rei. ex eo ꝙ traditum
aſpexit. Alius aũt dicet: qm̃ qδ ſcri=
ptũ eſt. Uidẽs iudas q: ꝯdẽnatꝰ eſt
ad ſp̃m iudã refert̃: tũc. n. ſenſit ma
lũ ſuũ ⁊ intellexit ſe ꝯdẽnatũ. Leo.
papa. Dicẽdo th̃. Peccaui tradens
ſanguinẽ iuſtũ: in impietatis ſue ꝑ
fidia ꝑſtitit: q̃ ieſuz nõ dei filiũ: ſed
noſtre tantũmõ ꝯditionis hoiez: ĩt
ter extrema mortis ſue ꝑicula cre=
didit: cuius flexiſſet miſericordiaz:
ſi eiꝰ oĩpotentiã nõ negaſſet. Chry.
in omel. Uide aũt qm̃ penitentiam
agit: qñ cõpletũ eſt ⁊ finem accepit
peccatuz. Non. n. ꝑmittit diabolus
eos q̃ nõ vigilant: videre malũ añ=
q̃ ꝑficiãt. Sequit̃. At illi dixerunt.
Quid ad nos? tu videris. Remi. Ac
ſi dicãt. Quid ad nos ꝑtinet ſi iuſtꝰ
eſt? tu videris. i. opꝰ tuũ q̃le ſit ma=
nifeſtabit̃. Quidã aũt ꝯiunctiz vo=
luerũt legere hec v̾ba vt ſit ſenſus:
cuius eſtimatiõis deputaris apud
nos: q̃ eũ quẽ tradidiſti: iuſtũ ꝯfite=
ris? Orige. Recedente aũt ab aliq̃
diabolo: obſeruat iterũ tp̃s. ⁊ poſt=
quã cognouerit ⁊ ad ſcõm peccatuz
induxerit: obſeruat etiaz tertie de=
ceptionis locũ. Sicut ille q̃ prio vxo
rem p̃ris habuit: de hoc malo poſt=
ea penituit. S; poſtea diabolus vo
luit ipſaz triſtitiã ſupra moduz ex=
aggerare: vt ipſa triſtitia abũdan=
tior facta abſorberet triſtãtẽ. Simi
le aliq̃d factũ eſt in iuda. Poſtq̃. n.
pinituit non ſeruauit cor ſuum: ſed
ſuſcepit abundantiorem triſtitiam
a diabolo ſibi ſubmiſſam: q̃ voluit
eũ abſorbere. vñ ſeq̃t̃. Et abiẽs la=
queo ſe ſuſpẽdit. Si aũt locũ penitẽ
tie req̃ſiſſet: ⁊ tp̃s pnie obſeruaſſet
forſitan inueniſſet eũ qui dixit. No
lo mortem peccatoris. Uel forte eſti
mauit preuenire magiſtrum mori=
turum: ⁊ occurrere ei cũ anima nu=
da: vt confidens ⁊ deprecans miſe=
ricordiam mereret̃: nec vidit. q: nõ
conuenit ſeruũ dei ſeipſum expelle
re de hac vita: ſed expectare dei iu=
dicium. Raba. Suſpendit autez ſe
laqueo vt ſe oſtenderet celo terreq̃
ꝑoſum. Augu. de queſtionibꝰ noui
⁊ vete. teſta. Sed occupatis princi=

Dãpn.
tio quaz
iudas vi
dit pc̃t
referri
ad xp̃m
⁊ ad ip̃z
iudam.

Senſus
notatu
dignus.

pibus ſacerdotum ad necem dñi a
mane vſq; ad horã nonam: q̃uo iu-
das eis rettuliſſe precium ſangui-
nis: qđ acceperat añ crucem dñi ꝓ-
batur: ⁊ dixiſſe illis in tẽplo: pecca-
ui ꝙ tradiderim ſanguinẽ iuſtum:
cũ conſtet oẽs principes ⁊ ſeniores
añ paſſionẽ dñi nõ fuiſſe in tẽplo:
Quippe cũ in cruce poſito inſulta-
rent ei. Nec.n.inde põt probari: q2
ante paſſionẽ dñi relatũ eſt cũ ſint
multa que ante facta probantur: ⁊
nouiſſima ordinãtur. Sed nec forte
poſt horã nonã factũ ſit: ſit videns
iudas occiſum ſaluatorẽ: ⁊ ob h̃ ve-
lum tẽpli ſciſſum: terraȝ tremuiſſe:
ſaxa ſciſſa: elementa cõterrita ipſo
metu correptus doluerit. Sed poſt
horam nonã occupati erant vt eri-
ſtimo ſeniores ⁊ principes ſacerdo
tum ad celebrationeȝ paſche. Sab-
bato aũt ſm legeȝ non licet nũmos
portare: ac per hoc non eſt probabi
le apud me: quo die imo tpe laq̃o
vitam finierit iudas.

¶ Principes autem ſacerdo-
tum acceptis argenteis dixe-
rũt: Nõ licet eos mittere ĩ cor-
bonaȝ: q2 preciũ ſanguinis eſt.
Concilio aũt inito: emerũt ex
illis agrũ figuli in ſepulturam
peregrinorum: propter hoc vo
cat9 eſt ager ille acheldemach:
hoc eſt ager ſanguinis: vſq; in
hodiernũ diẽ. Tunc impletuȝ
eſt quod dictũ eſt p hieremiaȝ
ꝓphetã dicentem: Et accepe-
rũt trigita argenteos p̃ciũ ap-
preciati quẽ appreciauerũt a
filiis iſrael ⁊ dederũt eos ĩ agꝝ
figuli: ſicut ↄſtituit mihi dñs.

¶ Chry. in omel. Q2 pricipes ſacer
dotũ nouerãt ꝙ occiſioneȝ emerãt.
a ꝓpria ↄſciẽtia cõdemnati fuerũt.
⁊ ad hoc oñdẽdũ ſubdit euãgeliſta.
Principes aũt ſacerdotuȝ acceptis
argenteis dixerũt. Nõ lȝ eos mitte
re ĩ corbonã: q2 p̃ciũ ſanguinis eſt.

Hiero. Uere culicẽ liquantes ⁊ ca-
melũ glutiẽtes. ſi.n.iõ non mittunt
pecuniã in corbonã: hoc eſt in gazo
philaciũ ⁊ dona dei. q2 p̃ciũ ſangui-
nis eſt cur ipſe ſanguis effunditur.
Orige. Uidebant aũt q̃m circa mor
tuos magis eã pecuniã cõueniebat
expẽdi. q2 p̃ciũ ſanguinis erat. Sȝ
q2 ⁊ inter loca mortuorum ſunt dif-
ferẽtie: vſi ſunt p̃cio ſanguinis ieſu
ad cõparationẽ agri figuli alicui9
vt in eo peregrini ſepeliant: nõ ſm
votuȝ ſuũ in monumẽtis paternis.
vñ ſequit. Cõcilio aũt inito emerũt
ex illis agrũ figuli in ſepulturã pe-
regrinorum. Augu. in ſer. de ce. do.
Prouidentia aũt dei factuȝ puto vt
preciũ ſaluatoris nõ peccatoribus
ſumptũ prebeat: ſed peregrinis re-
quiem ſubminiſtret: vt iam exinde
xp̃s ⁊ viuos ſanguinis ſui paſſione
redimat: ⁊ mortuos precioſa paſſio
ne ſuſcipiat. Precio ergo dñici ſan-
guinis ager figuli comparat. Legi
mus in ſcripturis ꝙ toti9 generis
humãi ſalus redẽpta ſit ſanguine
ſaluatoris. Ager ergo iſte: mũdus
hic totus eſt. Figulus aũt q̃ mundi
poſſit habere dominatuȝ ipſe eſt q̃
vaſcula corporis noſtri fecͭ de limo.
Iſtius itaq; figuli ager xp̃i ſangui-
ne emptus eſt: peregrinis inq̃ qui
ſine domo patria ⁊ toto orbe exules
iactabant: requies xp̃i ſanguine ꝓ-
uidet. Iſtos aũt peregrinos eſſe di
cimus deuotiſſimos xp̃ianos: q̃ re-
nunciãtes ſeculo: nihil poſſidentes
in mũdo: in xp̃i ſanguine requieſcũt.
Sepultura.n. xp̃i nihil aliud eſt q̃
requies xp̃iani. Cõſepulti.n. ſumus:
ſicut ait ap̃ls: cũ illo p baptiſmũ in
morte. Nos ergo pegrini in h̃ mun
do ſumus: ⁊ tanq̃ hoſpites in hac
luce verſamur. Hiero. Qui ẽt pere-
grini eram9: a lege ⁊ ꝓphetis pra-
ua iudeoꝝ ſtudia ſuſcepim9 in ſa-
lutẽ. Orige. Uel pegrinos dicimus
q̃ vſq; ad fineȝ extranei ſunt a deo:
nã iuſti ↄſepulti ſunt xp̃o in monu
mento nouo qđ exciſuȝ eſt in petra.
Qui aũt aliẽi ſunt a deo vſq; ad fi-
neȝ ſepulti ſunt in agro figuli opo-

rantis lutum:qui ꝑcio ſanguinis
eſt comparatus. ꝛ ager ſanguinis
nominatur. vnde ſeqtur. Propter
hoc vocatus eſt ager ille achelde=
mach:hoc eſt ager ſanguinis vſq
in hodiernam diem. Glo. Quod re
ferendum eſt ad tempus:quo euā=
geliſta hoc ſcripſit. deinde cōfirmat
idem prophetico teſtimonio dicēs.
Tunc impletum eſt qđ dictuz eſt ꝑ
hieremiam prophetam dicentē. Et
acceperunt triginta argenteos pre
cium appreciati quem appreciaue
runt a filijs iſrael:ꝛ dederūt eos in
agrum figuli:ſicut conſtituit mihi
dominꝰ. Hiero. Hoc in hieremia pe
nitus non inuenitur: ſed in zacha=
ria qui penultimus eſt duodeciz ꝓ
phetarum: quedā ſimilitudo refer
tur. ꝛ quāq̄ ſenſus non multuz diſcre
pet:tñ ordo ꝛ verba diuerſa ſunt.
Augu. de cōcor. euan. Siquis ergo
putat ideo fidei euangeliſte aliqd
derogandu3:primo nouerit nō oēs
codices euangeliorū habere:ꝙ ꝑ
hieremiam dictum ſit:ſed tantum=
modo per prophetam. Mihi autez
hec non placet defenſio:qꝛ ꝛ plures
codices habent hieremie nomen:ꝛ
antiquiores:ꝛ nulli fuit cauſa cur ad
deret hoc nomen:ꝛ mendoſitas fie=
ret. Cur aūt tolleretur fuit vtiq cā
vt hoc audax imperitia faceret:pre
dicta queſtiōe turbata. Potuit aūt
fieri vt animo Matthei euangeliuz
ſcribentis pro zacharia hieremias
occurreret:vt fieri ſolet: qđ tamen
ſine vlla dubitatione emēdaret ſal
tez ab his admonitus:qui ipſo ad=
huc in carne viuente hec legere po
tuerunt: niſi cogitaret recordatio=
nis ſue:que ſpirituſancto regebat:
non occurriſſe aliud pro alio nomē
ꝓphete:niſi qꝛ dominus hoc ita ſcri
bi conſtituit. Cur aūt conſtituerit:
prima cauſa eſt:qꝛ ſic inſinuat: ita
omnes prophetas vno ſpiritu locu
tos:mirabili inter ſe cōſenſione cō=
ſtare:vt hoc multo amplius ſit: q̄ ſi
oium verba prophetarū vno vnius
hoīs ore demonſtrent:ꝛ idō idubitā=
ter accipi debēt q̄cūq ꝑ eos ſpiritus
ſanctus dixit:ꝛ ſingula eē oiuz ꝛ ola
ſingulorū. Si enim hodie quiſq vo
lens alicuius verba iudicare:dicat
nomen alterius:a quo dicta ſunt:q̄
tñ ſit amiciſſimus illius:cuius ꝟba
dicere voluit: ꝛ cōtinuo recordatus
alium pro alio ſe dixiſſe:ita ſe corri
gat:vt tamen dicat:bene dixi:nihil
aliud intuens niſi inter ambos eē
ꝯcordiā: quāto magis de ꝓphetis
ſanctis hoc cōmendanduz fuit. Eſt
ēt alia cā cur hoc nomen hieremie
in teſtimonio zacharie ſit mīere ꝑ=
miſſum: vel potius ſanctiſpiritus
auctoritate preceptuz ſit. Eſt apud
hieremiā:ꝙ emerit agrū a filio fra
tris ſui:ꝛ dederit ei argentū: nō q̄=
dem ſub hoc nomine precij:qđ po=
ſitum eſt apud zacheriam triginta
argenteis. ꝙ aūt ꝓphetiam de tri=
ginta argenteis ad hoc interpreta
tus ſit euāgeliſta:qđ modo de dño
completum eſt:manifeſtum eſt:ſed
ad hoc pertinere etiā illud de agro
empto:quod hieremias dicit. hinc
poteſt myſtice ſignificari: vt nō hic
zacharie nomen poneretur qui di=
xit:triginta argēteis:ſed hieremie
q̄ dixit de agro empto:vt lecto: euā
gelio atq inuento noīe hieremie:le
cto autem hieremia:ꝛ non inuento
teſtimonio de triginta argēteis:in
uento tamē agro empto admonea
tur lector vtrūq cōferre: ꝛ inde ſen
ſuz enucleare prophetie:quomodo
pertineat ad hoc qđ in domino cō=
pletum eſt. Nam illud qđ ſubiecit
huic teſtimonio Mattheus cū ait.
Quē appreciauerunt a filijs iſrael
ꝛ dederūt eos in agrū figuli ſicut cō
ſtituit mihi dñs:nec apud zachariā
nec apud heremiā repit. Vñ magꝭ
ex ꝑſona euāgeliſte accipiēdū eſt:ꝛ
myſtice īſertū:qꝛ hoc ex dñi reuela=
tione cognouerit:ꝛ ad hanc rē q̄ de
xp̄i p̄cio facta eſt hmōi ꝑtinere pro
phetiam. Hiero. de optimo genere
interpretandi. Abſit ergo de pediſ=
ſequo chriſti ꝙ poſſit argui de fal=
ſo:cui cura fuit non verba ꝛ ſylla=
bas aucupari:ſed ſententias dog=
matum ponere. Chry. in omel.

Legi nuper in quodã hebraico' volumie:q̃ nazaree ſecte mihi hebre⁹ contulit hieremie apochryphuz: in quo hoc ad verbum ſcriptum reperi:ſed tamen mihi videtur magis de zacaria ſumptũ teſtimoniũ euãgeliſtarũ:et apoſtolorum more vulgato:quo verboꝝ ordine pretermiſſo:ſenſus tamen de veteri teſtamẽto proferunt exemplum.

¶ Jeſus autẽ ſtetit ante preſidẽ et interrogauit eum preſes dicens. Tu es rex iudeorũ? Dicit illi ieſus: Tu dicis. Et cuz accuſaret a principibus ſacerdotũ et ſenioribus:nihil rñdit. Tunc dicit illi pilatus: Nõ audis quanta aduerſum te dicũt teſtimonia? Et nõ reſpondit ei ad vllum verbum:ita vt miraretur preſes vehementer.

¶ Augu. de con. euan. Finitis his que mattheus de iuda proditore interpoſuit ad ordinẽ narrationis reuertitur dicens. Jeſus ãt ſtetit añ preſidẽ. Orige. Judex toti⁹ creature cõſtitutus a pr̃e: vide q̃tũ ſe humiliauit: vt acquieſceret ſtare ante iudicẽ tunc terre iudee: et interrogatus ẽ interrogationẽ quã forſitã deridẽs aut dubitãs pilat⁹ iterrogat vñ ſeq̃t͛ iterrogauit eũ p̃ſes dicẽs. Tu es rex iudeoꝝ? Chry. hom. Id pilat⁹ iterrogat: qđ aduerſarij ꝯ ip̃z continue reuoluebãt. Q: eni ſciebant pilatum nullã curã faciẽtẽ legaliũ: ad publicas accuſationes rẽ ducũt. Orige. Uel pnũciatiue h̃ dixit pilatus. vnde et alibi ſcripſit in titulo. Rex iudeoꝝ. Principi autem ſacerdotũ rñdens. Tu dixiſti: oblıq̃ arguit ei⁹ dubitationẽ. Pilati vero ſententiam confirmat pronũciãtis. vnde ſeq̃t. Dicit ei ieſus. Tu dicis. Chry. in om̃. Cõfeſſus eſt ſe eẽ regẽ ſ3 celeſtẽ: vt in alio euãgelio manifeſtius legitur. Regnũ iquit meũ nõ eſt de hoc mundo: vt neq3 iudei neq3 pylatus excuſationẽ habeãt huic accuſationi inſiſtentes. Hyla. Uel interroganti pontifici an ipſe eẽt ieſus xp̃s dixerat. Tu dixiſti: q: ſemper futurũ xp̃z ex lege ipſe dixiſſet huic vero legis ignaro interrogãti an ipſe eẽt rex iudeorũ dicit͛. Tu dicis: q: per fidẽ pñtis confeſſionis ſalus gentiũ eſt. Hiero. attẽde autẽ q⁹ pylato qui inuitus pmebat ſententiã aliqua ex parte reſpõdit: ſacerdotib⁹ autẽ ⁊ pricipib⁹ ſacerdotũ reſpõdere noluit: idignos eos ſuo ſermone iudicãs. vnde ſequitur. Et cuz accu. a pn. ſacer. et ſenio. nihil reſpondit. Augu. de cõ. euã. Lucas autẽ ipſa crimina: que accuſantes obiecerunt aperuit. dicit. n. Cepert illũ accuſare dicentes. Hunc inuenimus ſubuertentem gentẽ noſtrã et prohibẽtẽ tributa dari ceſari: ⁊ dicẽtez ſe xp̃z regẽ eẽ. Nihil ãt intereſt ad veritatẽ: quo ordine iſta rettulerint. ſicut nihil intereſt ſi alius aliđ tacet quod ali⁹ cõmemorat. Orige. Accuſatus autẽ ieſus ſicut tunc illis nihil reſpondit: ſic nec et modo non fit eni eis verbũ dei ſicut aliqñ fuerat ad prophetas: ſ3 neq3 dignũ erat vt pylato interroganti reſponderet: qui non habebat permanens et firmũ de xp̃o iudicium: ſed ad cõtraria trahebatur. vnde ſequitur. Tunc dicit eis pylat⁹. Non audis quanta aduer. te dicunt teſtimonia? Hiero. Gentilis quidẽ eſt qui cõtemnit ieſum: ſed cauſam refert in populum iudeorum. Chry. i om̃. Ideo aũt hoc dicebat: q: volebat eũ liberare: dũ ſe excuſando reſpõderet. Sequitur. Et non reſpon. ei. ad vl. verbũ: ita vt mira. p̃ſes vehemẽter. Quia eni. multas habentes demonſtrationes ex ipſis rebus virtutis et manſuetudinis eius et hũilitatis. tamen in ipſum indignabãtur: et peruerſo iudicio agebantur contra ipſum: propter hoc nihil reſpondet. etſi aliquando reſpondet: breuia quidem dicit. ne ꝯtinua taciturnitate pertinacie opinio de ipſo accipiat͛. Hier. Uľ iõ ieſus nihil rñdere voluit: ne crimẽ diluẽs dimitteret͛ a p̃ſide ⁊ crucis vtilitas diſ

ferretur. Orige. Miratus ē autē p̄ſes conſtātiā ei⁹: forſitā ſciēs ꝙ idoneus eēt pronūciare crimē et tn̄ videbat eū in trāquilla: et quieta ſapientia et grauitate in turbabili ſtare: ſed et vehemēter mirat̄. Dignū enim ei videbat̄ magno miraculo vt exhibit⁹ xp̄s ad criminale iudicium: iperturbabilis ſtaret ante mortē: q̄ apd̄ oēs hoies terribilis eſtimatur.

¶ Per diem autem ſolennem conſueuerat preſes pp̄lo dimittere vnū vinctū quē voluiſſet. Hēbat autē tunc vnū vinctum inſignez qui dicebatur barrabas. Congregatis ergo illis dixit pilat⁹: Quem vultis dimittā vobis? barrabā an ieſuz qui dicitur xp̄s. Sciebat eni ꝙ per inuidiā tradidiſſēt eū. Sedēte aūt illo ꝓ tribunali miſit ad eū vxor eius dicens: Nihil tibi et iuſto illi. Multa ei paſſa ſū hodie ꝑ viſū ꝓpter eū. Principes aūt ſacerdotū et ſeniores ꝑſuaſerūt populis vt peterēt barrabā: ieſū vero ꝑderēt. Rn̄dēs āt preſes ait illis: Quē vultis vobis de duob⁹ dimitti? At illi dixerūt: Barrabā: Dicit illis pilatus: Quid igit̄ faciā de ieſu q̄ dicit̄ chriſt⁹? Dicunt oēs: Crucifigat̄. Ait illis preſes: Quid ei mali fecit? At illi magis clamabāt dicētes: Crucifigatur. Uidens autē pylat⁹ q2 nihil ꝓficeret ſ3 magis tumult⁹ fieret accepta aqua lauit man⁹ corā populo dicēs. Innocēs ego ſū a ſanguine iuſti huius: vos videritis. Et reſpondēs vniuerſ⁹ populus dixit: Sāguis eius ſuper nos: ⁊ ſuper filios noſtros.

Tūc dimiſit illis barrabaz: ieſum aūt flagellatū tradidit eis vt crucifigeretur.

¶ Chry. in home. Quia chriſtus ad accuſationē iudeorū nihil rn̄derat: ꝑ qd̄ poſſet eū pylatus ab accuſationibus iudeoꝝ excuſatuz habere aliud machinat̄: per qd̄ eum liberare poſſit. vn̄ dr̄. Per diem autē ſolēnez conſue. pre. dimit. po. vin. vnū quē voluiſſet. Orige. Sic eñ quaſdam gratias preſtant gētes eis: q̄s ſubijciunt ſibi donec confirmet̄ ſuꝑ eos iugum ipſorū. tn̄ ꝯſuetudo hec aliqn̄ fuit apud iudeos. Saul enim nō interfecit ionathā: oi populo petente euz ad vitam. Chry. in home. Per hāc aūt ꝯſuetudinē xp̄m eripere teutauit. ⁊ vt neq3 vmbrā excuſationis iudei ſibi derelinquant: manifeſtus homicida in cōparatione xp̄i adducitur: de quo ſequit̄. Habe. aūt tunc vnū vinctū inſignē q̄ dicebatur barrabas. Non ſimpl'r dicit latronē: ſed iſignē: hoc eſt in malicia diffamatū. Hiero. Iſte barrabas in euāgelio qd̄ inſcribit̄ iuxta hebreos: fili⁹ magiſtri eoꝝ interpretat̄ q̄ ꝓpter ſeditionē ⁊ homicidiū fuerat cōdēnatus. Offert aūt optionem eis pylatus dimittendi quem vellent: latronez an ieſum: non dubitans ieſum potius eligendū. vn̄ ſequitur. Cōgre. ergo illis dixit pylatus. Quem vultis dimittā vobis barrabam an ieſum qui dicit̄ xp̄s. Chry. in om̄. quaſi dicat. Si nō vultis ſicut inocentem dimittere: ſaltez ſicut cōdemnatū: feſtiuitati [illegible] tatis. Si. n. oportebat in peccatis manifeſtis exiſtētē dimittere: multo magis in dubijs. Uide autez ordinē conuerſum. petitio pro condēnatis ſolet eſſe plebis: conceſſio aūt principis: nunc autem contrarium geſtuz eſt. princeps. n. petit a plebe ⁊ plebs ferocior redditur. Glo. Quare autem pylatus ad liberationem xp̄i laborauit manifeſtat euangeliſta cum ſubdit. Sciebat. n. ꝙ per inuidiaz tradidiſſent eū. Remi. Que

Pilati in=duſtria pro ieſu liberā=do.

autem inuidia fuerit ioannes ma=
nifeſtat:q̄ narrat eos dixiſſet. Ecce
mundus totus poſt eū vadit: et ſi
dimittimus euz ſic: oēs credēt in eū
Notandū ēt quia loco ei⁹ qd̄ Mat
theus dicit. An ieſuz qui dicit̄ xp̄s.
Marcus dicit. Uultis dimittā vob̄
regē iudeorūz: ſoli namq̄ reges iu
deorū vngebant̄: et ab ipſa vnctiōe
xp̄i vocabātur. Chry. in homi. Dein
de ſubdit̄ aliud quod ſufficiēs erat
omnes a paſſione reuocare. Sequi
tur enī. Sedēte autē illo pro tribu=
nali: miſit ad eū vxor eius di. Nihil
tibi et iuſto illi. Cuz demonſtratio=
ne.n.que erat a rebus: et ſomnus
nō paruū q̄derat. Raba. Notādūz
vero q̄ꝛ tribunal: ſedes eſt iudicis:
ſoliū regūz: cathedre magiſtrorūz.
In viſionibus āt et ſomn⁹ gentilis
viri i vxor hoc itellexit: quod iudei vi
gilātes nec credere nec intelligere
voluerunt. Hiero. Nota ēt q̄ genti
libus ſepe a deo ſomnia reuelant̄.
et q̄ in pylato et vxore eius iuſtum
dominum confitentib⁹ gentilis po=
puli teſtimonium ſit. Chry. in om̄.
Sed cuius gr̄a nō ipſe pylat⁹ ſom=
niū videbat: q̄ꝛ illa mag̾ digna erat
vel q̄ꝛ ſi pylatus vidiſſet: non equa
liter ſibi creditū eēt: vel forte neq̄
dixiſſet: propter hoc diſpenſatur a
deo quod mulier vidit. vt manife=
ſtum omnib⁹ fieret. Et nō ſimplicit̄
videt: ſed et patitur multa. Sequit̄
enim. Multa enim paſſa ſum ho. p
vi. propter eum: vt. ſ. a compaſſiōe:
que erat ad vxorem: deſidior fieret
vir circa occiſionem ſed et tempus
non parū conferebat. etenim eadē
nocte vidit. Augu. i ſer. de paſ. Sic
ergo iudex terret̄ i coniunge: et vt
crimini iudeorum non prebeat in iu
dicio conſenſum pertulit in vxoris
afflictione iudicium: iudicatur ip̄e
qui iudicat: et torquetur anteq̄
torqueat. Raba. Uel aliter. Nunc
demum diabolus intelligens per
xp̄m ſe ſpolia ſua amiſſurum: ſicut
primum per mulierem mortem in=
tulerat: ita: per mulierem vult chri
ſtum de manibus iudeorum liberare:

re: ne p ei⁹ mortē: mortē amittat ipe=
riū. Chry. i om̄. Nihil aūt p̄miſſorū
xp̄i aduerſarios monit. q̄ꝛ eos odio
inuidia excecauerat. vnde ex pro=
pria malicia plebem corrumpunt.
et hoc eſt quod ſequitur. Principes
autem et ſeni. perſuaſe. populo vt
pete. barra. Ie. vero perderent.
Orige. Et eſt videre nūc quomō po
pulus iudeorum a ſenioribus ſuis
et iudaice culture doctoribus ſua=
detur: et excitatur aduerſum ieſuz
vt perdant eum. Sequitur. Reſpō.
autē preſes ait illis. Quē vul. vo. de
duo. dimitti? Glo. Reſpondiſſe autē
dicitur pylat⁹ hec dicēs ſiue ad ea
que vxor nunciauerat ſiue ad pe=
titionē pp̄li: qui iuxta ꝯſuetudinē
aliquē in die feſto ſibi dimitti pe=
tebant. Orige. Turbe āt quaſi fere
que ſpacioſaz ambulant viā volue
runt ſibi barrabā habere ſolutuz.
vnde ſubditur. At illi dixe. barra=
bā. Ideo gens illa hꝫ ſeditiōes et
homicidia et latrocinia ſꝫ quoſdaz
gentis ſue in reb⁹ q̄ foris h̄itur: ſm̄
autē oēs: int⁹ in aīa. Ubi .n. non eſt
ieſus illic lites et prelia ſunt. vbi āt
eſt ibi ſunt oīa bona et pax. Oēs ēt
q̄ iudeis ſūt ſiles vl̄ i dogmate vl̄ i
vita barrabā ſibi ſolui deſiderant.
Quicūq̄.n. mala agit: ſolut⁹ ē i cor
pe ſci⁹ barrabas. Chriſt⁹ āt vīct⁹. qui
āt bōa agit xp̄z hꝫ ſolutū barrabā vī
ctū. Uoluit āt pylat⁹ pudorē tāte ini
q̄tat̾ eis icutere. vn̄ ſeq̄t̄. Dic il. py
lat⁹ q̄d igr̄ fa. de ie. q̄ dr̄ xp̄s. Nō ſo
lū āt h̄ ſꝫ et mēſurā colligere volēs
ipietat̾ eoꝝ. Illi āt nec h̄ erubeſcūt
q̄ pylat⁹ ieſuz xp̄z eē ꝯfitebatur nec
modū impietat̾ ſeruāt. vn̄ ſeq̄tur.
Dicūt oēs. Crucifigat̄. In q̄ multi=
tiplicauerūt ipietat̾ ſue mēſurā: nō
ſolū homicidā poſtulātes ad vitā: ſꝫ
ēt iuſtū ad mortē: ꝛ ad mortē turpiſ
ſimā cruc̾. Raba. Pēdētes ſiq̄dē i
ligno crucifixi: clauib⁹ ad lignū pe=
dib⁹ māibuſq̄ ꝯfixi: p̄ducta morte
necabāt̄: ꝛ diu viuebat̄ i cruce: nō q̄ꝛ
lōgior vita eligebāt ſed q̄ꝛ mors ip̄a
p̄tēdebat̄: ne dolor citi⁹ finiret̄. vel̄
iudei de morte peſſima cogitabāt ſꝫ

Iudei in ſuis rebus damna patiunt̄ ob iniuſtā xp̄i necem.

a dño nõ itelligẽtib⁹ eis electa erat. ipa3 ei crucẽ diabolo ſupato erat tã ꝙ tropheũ in frõtib⁹ fideliũ poſitu rus. Hie. Cũ aũt h̃ rñderet: nõ ſtatiꝫ adeuit: ſed iux̃ ſuggeſtionẽ vxoris que mandauerat. Nihil tibi et iu ſto illi. Ipſe quoq; rñdit. vnde ſeqr̃. Ait illis pſes. q.d. n. mali fecit? Hoc di cendo pylatus abſoluit ieſum. Se quitur. At illi magis clamabãt dicẽ tes. Crucifigat̃. Ut impleret̃ quod i pſalmo dr̃. Circundederunt me ca nes multi congregatio malignãtiũ obſedit me. Et illud hieremie. Fa cta ẽ mihi hereditas mea ſicut leo in ſilua: dederũt ſuper me vocẽ ſuã. Augu. de cõ. euã. Sepius autẽ py latus cũ iudeis egit volens vt di mitteretur ieſus: quod paucíſſimis verbis teſtatur. Matthe⁹ cũ ſubdit Uidens pyla. q2 nihil pficeret. ſ3 ma gis tumult⁹ fieret. qd̃ nõ diceret. niſi multũ ille conatus fuiſſet: quamuis tacuerit quotiẽs hoc tẽtauit vt erue ret ieſum furori eorũ. Sequit̃. Ac cepta aqua lauit manus corã popu lo dicens. Innocẽs ego ſum a ſan. iuſti huius. Remi. Mos enim erat apud ãtiquos. vt cũ vellet quis ſe oſtendere imunẽ ab aliq̃ crimine: accepta aqua lauaret man⁹ ſuas corã populo. Hiero. Pylatus ꝗ ac cepit aquã iux̃ illud ppheticũ. La uabo inter innocẽtes man⁹ meas: quodãmodo in hoc conteſtans et di cens. Ego quidẽ innocẽtẽ volui libe rare ſed qm̃ ſeditio oritur: ⁊ rebellio nis mihi contra ceſarẽ crimẽ impi gitur innocens ſum a ſanguine iuſti huius. Iudex ergo qui cogitur con tra dominũ ferre ſententiã: nõ dã nat oblatũ: ſ3 arguit offerẽtes iuſtũ eſſe pronũciãs eũ qui crucifigẽd⁹ ẽ. Sequit̃. Uos videritis. q.d. Ego mi niſter legũ ſum: vox vr̃a ſanguinẽ fundit. Sequit̃. Et reſpõ. vni. po. di xit San. ei⁹ ſup nos ⁊ ſu. fi. noſtros. perſeuerat vſq; in pñtẽ diẽ hec impre catio ſuper iudeos et ſãguis domi ni non aufertur ab eis. Chry. i om. Intuere autem et hic iudeorũ mul tam inſaniam. eorũ. n. impetus et p̃ niciosa concupiſcentia non permit tit eos que oportet inſpicere: et ſibi maledicũt di. Sanguis eius ſuper nos quid ad filios maledictionem attrahũt di. Et ſup filios noſtros? Sed tñ miſericors deus eoꝝ ſniam nõ firmauit: ſed ex eis ⁊ eorũ filijs ſuſcepit q̃ penitentiã egerũt. etenim ⁊ Paulus ex ipſis fuit: ⁊ multa mi lia eorũ q̃ in hieroſolymis credide runt. Leo papa in ſer. de paſ. excceſ ſit ergo pylati culpã facinus iudeo rũ: ſ3 nec ipſe euaſit reatũ q̃ reliqt ppriũ iudiciũ: ⁊ in crimen tranſiuit alienũ. ſequit̃. n. Tũc dimi. il. bar. Ieſum aũt flagellatum tradidit vt crucifigeret̃. Hiero. Sciẽdũ eſt aũt pylatũ romanis legib⁹ miniſtraſſe: qb⁹ ſancitũ eſt: vt q̃ crucifigit̃ pus flagellis verberet̃. Tradit̃ igitur ieſus militibus verberandus: ⁊ il lud ſanctiſſimũ corpus pect⁹ dei ca par flagellis ſecuerũt. Augu. i ſer. de paſ. Ecce dñs aptat̃ ad verbera: ecce iã cedit̃. rupit ſanctã cutẽ vio lentia flagellorũ repetitis ictibus crudelia vbera ſcapularũ terga cõ ſcindunt. Proh dolor iacet extẽſus ante hominem deus: ⁊ ſupplicium patitur rei: in quo nullum peccati veſtigium potuit inueniri. Hiero. Hoc aũt factũ eſt: vt q2 ſcriptũ erat. Multa flagella peccatorũ: illo fla gello nos a verberibus liberemur. In lauacro etiam manuum pylati: gentiliũ omnia opera purgantur: ⁊ ab impietate iudeorum nos alie ni efficimur. Hyla. Hortantib⁹ au tem ſacerdotibus populus barra bam elegit: qui interpretatur pr̃is filius: in quo archanum future in fidelitatis oſtenditur: chriſto anti chriſtum peccati filium pferẽdo. Rabba. Barrabas etiam qui ſedi tiones faciebat in turbis: dimiſſus eſt populo iudeorum. i. diabolus q̃ vſq; hodie regnat i eis: ⁊ iccirco pa cem habere non poſſunt.

Mos antiquorum.

¶ Tunc milites preſidis ſu ſcipientes ieſum in pretorio: congregauerunt ad eum vni

dū ſuū. Hier. ī alio euāgelio ſcri-
ptū ē: ꝙ petr⁹ h̄ fecerit eodē ardo-
re: q̄ ⁊ cetera fecit. vñ ſeq̄t. Et pcu-
tiēs ſer. pn. ſacer. āpu. auriculā ei⁹
Seru⁹ pricipis ſacerdotū malch⁹
appellat: auricula quoq3 que am-
putat dextera eſt. tranſitorie dicen
dū eſt: ꝙ malchus i. rex quōdā po
pulus iudeoꝝ ſeruus fact⁹ eſt im-
pietatis ⁊ deuorationis ſacerdotū.

Auricula āputata allegorice ↄ̄ſignat iudeorū cecitatē

Dextrāq3 perdidit auriculā: vt lr̄e
veritatē audiat in ſiniſtrā. Orige.
Nā ſi vident legē audire mō: cū ſi-
niſtro auditu audiūt vmbrā tradi
tionis de lege: nō veritatē. Popul⁹
aūt ex gētib⁹. ſignificat⁹ ꝑ petrū. ꝑ
hocipm̄ qđ crediderūt in xp̄m: fa-
cti ſunt cā vt precideret iudeoꝝ au
ditio dextera. Raba. Uel petr⁹ non
tollit audiētibus intelligendi ſen-
ſum: ſed diuino ablato iudicio ne-
gligētibus pandit: verum eadem
dextera auris in his: qui ex eodem
populo crediderūt diuina pietate
priſtino reſtituta eſt officio. Theophyla.
Uel alit. Seruo pncipis ſacerdotū
auricula ab ap̄lo deſecat. pp̄lo ſcʒ
ſacerdotio ſeruiēti ꝑ xp̄i diſcipulū
inobediēs audit⁹ excidit: ⁊ ad ca-
pacitatē veritatis hoc qđ erat non
audiēs amputat. Leo. pa. in ſer. de
paſ. Dñs aūt zelātis ap̄li piū mo-
tum progredi vltra nō patit. vnde
ſequit. Tunc ait illi ieſus. Cōuer-
te gladiū tuū in locū ſuū. Cōtra ſa-
cramētū em̄ erat redēptionis nr̄e:
vt q̄ mori pro oīb⁹ venerat: capi nol
let. Dat ergo in ſe furētibus licen-
tiā ſeuiendi: ne dilato glorioſe cru-
cis triūpho: ⁊ damnatio diabolica
fieret longior: ⁊ captiuitas huma-
na diuturnior. Raba. Oportuit ēt
vt actor gratie fideles patiētiā ſuo
exēplo doceret: ⁊ potius ad ſuſtinē
dum fortiter aduerſa inſtrueret: q̄3
ad vindicandū ꝓuocaret. Chry. in
om̄. Ad h̄ āt vt diſcip̄lo ꝑſuaderet
cōminationē addit dicēs. Oēs em̄
q̄ acceperint gladiū gladio ꝑibūt.
Augu. ↄtra Fauſtū. Id eſt oīs qui
vſus fuerit gladio. Ille aūt vtitur
gladio: qui nulla ſupiore aut legi-
tima ptāte vel iubēte vel ↄcedente
in ſanguinē alicuius armat. Nā3
vtiq3 dñs iuſſerat vt ferrū diſcipu-
li eius ferrēt: ſed nō iuſſerat vt fe-
rirent. Quid ḡ indignum ſi petrus
poſt hoc pctm̄ factus eſt paſtor ec-
cleſie: ſicut moyſes poſt percuſſum
egyptiū factus eſt rector ⁊ priceps
ſynagoge? Uterq3 em̄ nō deteſtabi
li imanitate: ſed emendabili ani-
moſitate r̄gulā excelſit: vterq3 odio
improbitatis aliene: ſʒ ille frater-
no: iſte dñico: lʒ adhuc carnali: tn̄
amore peccauit. Theophyla. Sed nō oīb⁹
gladio vtētib⁹ mors ſolet eſſe ꝑ gla
diū. nā plures aut febris aut ali⁹
accñs caſus abſumit: q̄ gladio aut
iudicij offō aut reſiſtēdi latronib⁹
neceſſitate ſunt vſi. Et ſi ſm̄ ſnīam
eius oīs gladio vtēs gladio pime
retur: recte ad necē eorū gladius
eximebat q̄ eodē vtebant ad faci-
nus. Hiero. Quo ḡ gladio peribit
quicūq3 gladiū ſumpſerit? Illo nē-
pe q̄ igneus vertit ante paradiſum
⁊ gladio ſpūs: q̄ in dei deſcribit ar
matura. Theophyla. Recondi ḡ gladiū
precepit dñs: q: eos nō humano: ſʒ
oris ſui gladio eſſet perēpturus.
Remi. Uel aliter. Qui gladio vtit
ad occidendū hoiem ipſe ſue prius
malicie morit gladio. Chry. in om̄.
Non ſolū aūt mitigauit diſcip̄los
per cōminationē pene: ſʒ etiā oſtē-
dendo ꝙ volūtarie hoc ſuſtinebat.
vnde ſequitur. An putas quia nō
poſſum rogare patrē meū: ⁊ exhi-
bebit mihi modo. plus q̄3 duode-
cim legiones angelorū? Quia mul
ta humane infirmitatis oſtende-
rat: non videretur credibilia dice-
re: ſi dixiſſet ꝙ eos perdere poſſet.
Et ideo dicit. An putas q: nō poſ-
ſum. Hiero. Quaſi diceret. Nō in-
digeo duodecim apoſtolorum au-
xilio: etiam ſi omnes me defende-
rēt: qui poſſum habere duodecim
legiones angelici exercitus. Una
legio apđ veteres ſex millibus ho
minum complebatur. de. xij. ergo
legionibus. lxxij. milia angelorum
fiunt in quot gentes hominū lin-

gna diuiſa eſt. Orige. Ex hoc autē
demonſtrat: qm̄ ſm ſimilitudinē le
gionū militie mundialis: ſunt ⁊ an-
gelorū legiones militie celeſtis mi-
litantiū contra legiones demonū.
militia em̄ oīs ꝓpter aduerſarios
intelligit cōſtituta. Non aūt quaſi
indigēs auxilio angelorū hoc dice-
bat: ſed ſm eſtimationē petri volē-
tis ei auxiliū ferre. Magis enim
angeli opus hñt auxilio vnigeniti fi
lij dei ꝙ ipe illorū. Remi. Poſſum⁹
etiā intelligere per angelos roma
norū exercitū. cū Tyto em̄ ⁊ veſpa-
ſiano oēs lingue aduerſus iudeā
ſurrexerūt: ⁊ impletū eſt. Quia pu
gnabit pro eo orbis terrarū contra
inſenſatos. Chry. in om̄. Non ſolū
aūt per hoc timorē diſcipulorū eua
cuat: ſed etiā p hoc ꝙ ſcripturas
in mediū introducit dicens. Quō ḡ
implebunt ſcripture: qr ſic opꝫ fie-
ri. Hiero. Hec ſnīa promptū ad pa-
tiendū demonſtrat animū: ꝙ fru-
ſtra prophete cecinerint: niſi do-
minus eos vera dixiſſe ſua paſſio-
ne aſſeueraret.

Motus oim gē-tiū i iu-deos.

¶ In illa hora dixit ieſus tur
bis. Tanꝗ ad latronē exiſtis
cū gladijs ⁊ fuſtibus cōprehē-
dere me. Quotidie apud vos
ſedebā docens in tēplo: ⁊ non
me tenuiſtis. Hoc aūt totū fa
ctum eſt vt adimplerētur ſcri-
pture prophetarū. Tunc diſci
puli oēs relicto eo fugerunt.
At illi tenētes ieſum duxerūt
eū ad cayphā principē ſacer-
dotū: vbi ſcribe ⁊ ſeniores cō-
uenerāt. Petrus aūt ſequeba-
tur eum a longe: vſqꝫ in atriū
pricipis ſacerdotū. Et ingreſ-
ſus intro: ſedebat cum mini-
ſtris vt videret finem.

¶ Orig. poſtꝗ dixit petro. Recōde
gladiū tuū qd eſt patientie: poſtꝗ
etiā auriculā reſtituit amputatā:
ſicut alr dicit euāgeliſta: qd ſum-
me benignitatis indiciū fuerat et
diuine virtutis: ſubdit. In illa ho
ra dixit ieſus turbis: vt ſi preteri-
ta bñficia non recordant vel pñtia
recognoſcāt. Tanꝗ ad latronem
exiſtis cū gladijs ⁊ fuſtib⁹ cōprehē
dere me. Remi. Ac ſi diceret. La-
tronis offm̄ ē nocere ⁊ latitare: ego
vero nemini nocui: ſed plures ſa-
naui: ⁊ in ſynagogis ſemp docui.
Et hoc ē qd ſubdit. Quotidie apd
vos ſedebā in tēplo docēs et nō me
tenuiſtis. Hiero. Quaſi diceret.
Stultū eſt eū cū gladijs ⁊ fuſtibus
querere ꝙ vltro ſe vr̄is tradat ma-
nibus: ⁊ in nocte quaſi latitantē p
ꝓditorē inueſtigare ꝙ quotidie in
tēplo doceat. Chry. in om̄. Ideo aūt
eū in tēplo nō tenuerūt: qr nō auſi
erant ꝓpter turbā: ꝓpter qd ⁊ dñs
foras exiuit: vt ex loco ⁊ tēpore da-
ret eis aptitudinē ſe capiēdi. Ex hꝫ
ergo docet: qm̄ niſi voluntarius per-
miſiſſet: nequaꝗ eū capere voluiſ-
ſent. Deinde euāgeliſta queſtionē
ſoluit: ꝓpter quid dñs capi voluit:
cum ſubdit. Hoc autē totū factum
eſt: vt adimplerent ſcripture pro-
phetarū. Hiero. Foderunt manus
meas ⁊ pedes meos. Et alibi. Sicut
ouis ad victimā duct⁹ ē. Et i alio lo
co. Ab iniqtatib⁹ ppl'i mei duct⁹ ē
ad mortē. Remi. Qr em̄ oēs ꝓphe
ꝑdixerūt xp̄i paſſionē: iō nō poſuit
fixū teſtimoniū: ſꝫ gñal'r dicit iple-
ri vaticinia oīꝫ ꝓpharū. Chry. i om̄.
Diſcipl'i aūt ꝙ qn detent⁹ ē dñs ꝑmā-
ſerūt: qn hꝫ locut⁹ ē ad turbas: fuge
rūt. vn̄ ſequit. Tūc diſcipl'i oēs reli
cto eo fugerūt. ſciebāt ei qm̄ iā nō
erat poſſibile effugere: eo ſe voluūta
rie illis tradēte. Remi. In hꝫ tn̄ ſcō
demōſtrat fragilitas apl'orū. ꝙ em̄
de ardore fidei ꝓmiſerant ſe mori
cū eo: nūc timore fugiūt imemores
ſue ꝓmiſſionis: qd etiā videm⁹ im-
pleri in his qui pro amore dei ma-
gna ſe ꝓmittūt facturos: ⁊ poſtmo
dū nō implēt: non tn̄ deſperare de-
bent. ſed cū apl'is reſurgere: ⁊ per
pniam reſipiſcere. Raba. Myſti-
ce autem ſicut petrus qui culpam

Latro-nis offi-ciū ⁊ cō-ditio.

decij formã iponere. vñ dicit. Princi-
pes aũt ſacerdotũ ⁊ oẽ ↄciliũ q̃re-
bant falſum teſtimoniũ cõtra ieſũ
vt eũ morti traderẽt. Sꝫ ꝙ fictum
erat iudiciũ. ⁊ oĩa tumult⁹ ⁊ turba-
tiõis plena: manifeſtatur: ꝑ hoc qđ
ſubdit. Et nõ inuenerũt cum multi
falſi teſtes acceſſiſſent. Orige. Fal
ſa eñ teſtimonia tunc locũ habent
qñ cum colore aliquo ꝓferunt. Sꝫ
nec color inueniebatur qui poſſet
contra ieſum adiuuare mẽdacia:
quãuis eſſent multi gratiã tribue-
re volentes principibus ſacerdotũ
quod maximã laudẽ exhibet ieſu:
qui ſic oĩa irreprehenſibiliter dixit
et fecit: vt nullam veriſimilitudinẽ
inuenirẽt in eo reprehẽſionis ma-
li ⁊ mlti aſtuti. Sequit. Nouiſſime
aũt venerunt duo falſi teſtes ⁊ di-
xerũt. hic dixit: poſſuꝫ deſtruere tẽ-
plum dei: ⁊ poſt triduum reedifica
re illud. Hiero. Quomodo aũt fal
ſi teſtes ſunt ſi ea dicunt q̃ dñm di-
xiſſe legim⁹? Sed falſus teſtis eſt
qui non eodẽ ſenſu dicta intelligit:
quo dicunt. dñs enim dixerat de tẽ
plo corporis ſui: ſꝫ in ipſis verbis
calumniãtur: vt paucis additis vel
mutatis quaſi iuſtã calumniã fa-
ciant. Saluator dixerat. Soluite tẽ
plũ hoc iſti cõmutant ⁊ aiunt. Poſ
ſum deſtruere tẽplũ dei. Uos inq̃t
ſoluite: nõ ego: quia illicitũ eſt: vt
nobiſipſis inferamus manus. dei-
de illi vertunt. Et poſt triduuꝫ ree
dificare illud: vt proprie de templo
iudaico dixiſſe videret dñs aũt vt
oñderet animale ⁊ ſpirans tẽplũ di
xerat. ⁊ ego ĩ triduo ſuſcitabo illđ.
aliđ ẽ edificare aliđ ſuſcitare. Chr.
ĩ om. Sꝫ q̃re nõ attulerũt ĩ mediuꝫ
accuſationẽ de ſolutiõe ſabbati? q꞉
multotiens eos ſuꝑ hoc confutaue
rat. Hiero. Ira aũt ꝓceps ⁊ impa-
tiens nõ inueniens calumnie locuꝫ
excutit de ſolio põtificẽ: vt veſaniã
mentis motu corꝑis demõſtraret.
vñ ſeq̃t. Et ſurgens princeps ſacer
dotũ ait illi. Nihil reſpondes ad
ea q̃ iſti aduerſum te teſtificantur.
Chry. ĩ omel. Hoc aũt dixit volens
ab eo inexcuſabilẽ rñſionẽ elicere: vt
ex ipſa eũ capiat. Inutilis aũt erat
excuſationis rñſio: nullo eam exau
diente. Et iõ ſeq̃t. Ieſus aũt tace-
bat. Etenim ſolum figura iudicij ibi
erat: in veritate aũt latronũ erat ĩ
curſus ſicut in ſpelunca. ⁊ ideo ſi-
let. Orige. Ex hoc aũt loco diſcim⁹
contẽnere calũniantiũ ⁊ falſorũ te-
ſtium voces: vt nec reſponſione di-
gnos eos habeamus: q̃ nõ ↄuenien-
tia dicunt aduerſus nos: maxime
vbi maius eſt libere ⁊ fortiter ſile-
re: q̃ꝫ defendere ſine vllo profectu
Hiero. Sciebat eñ q̃ſi deus q̃cq̃d
dixiſſet torquẽdũ ad calũniã. Quã
to ꝰ ieſus magis tacebat ad indi-
gnos rñſione ſua falſos teſtes ⁊ ſa
cerdotes ipſos: tãto magis põtifex
furore ſuꝑat⁹ eũ ad rñdendum pro
uocat: vt ex qualibet occaſione ſer
monis locum inueniat accuſandi.
vñ ſeq̃tur. Et princeps ſacerdotum
ait illi. Adiuro te per deũ viuuꝫ vt
di. no. ſi tu es xp̃s filius dei. Orig.
In lege q̃dẽ adiurãdi vſum aliquo
tiens inuenimus. Eſtimo aũt qñ nõ
oportet vt vir q̃ vult ſcḋm euangeliũ
viuere adiuret alterũ. Si eñ iura
re non licet: nec adiurare: ſꝫ ⁊ q̃ re-
ſpicit ieſuꝫ imꝑantẽ demonib⁹ ⁊ po
teſtatẽ dantẽ diſcipulis ſuꝑ demo-
nia: dicet ꝙ ſcḋm poteſtatẽ datã a ſal
uatore nõ eſt adiurare demõia ꝓn
ceps aũt ſacerdotũ peccatũ facie-
bat inſidiãs ieſu: ⁊ iõ imitabat ꝓꝑũ
patrẽ: q̃ bis dubie iterrogauit ſal-
uatoreꝫ. Si tu es xp̃s filius dei. vñ
quis recte dicere pot: qñ dubitare
de filio dei vtrum ipſe ſit xp̃s: opus
diaboli eſt. Non decebat aũt dñm
ad adiurationẽ ꝓncipis rñdere ſa-
cerdotũ q̃ſi vim paſſum: ꝓpter qđ
nec denegauit ſe filiũ dei eẽ: nec ma
nifeſte ↄfeſſus eſt. vñ ſequit. Dicit
illi ieſus: tu dixiſti. Nõ eñ erat di-
gn⁹ xp̃i doctrina: ꝓpterea nõ eũ do
cet: ſꝫ v̄bũ oris eius accipiẽs: in re-
dargutionẽ ipſius ↄuertit. Seq̃tur.
Uerũtñ dico vo. ãmo. vide. filiũ ho
mi. ſedẽtẽ a dex. vir. dei. Videt mi-
hi qñ firmitatẽ quãdã regalẽ ſigni

ficat ſeſſio filij hoīs. iuxta virtutez
ꝗ dei'ꝗ ſolꝰ ē ꝟtꝰ fūdatꝰ ē ꝗ accepit
oēz ptātē a pr̄e ſicut ī celo ⁊ in t̄ra.
Erit autē qn̄ hāc fundationē vide
būt etiā aduerſarij: qḋ a tp̄e diſpē
ſationis incepit impleri. Uiderunt
em̄ eiꝰ diſcipuli eū reſurgētē a mor
tuis: ⁊ ꝑ hoc viderūt eū fundatū ad
dexterā ꝟtutis. Uel qꝛ ſm̄ longitu-
dinē ſempiternā ꝗ ē apud deū a cō
ſtitutione mūdi vſqꝫ ad finē eſt vnꝰ
dies. Nihil ꝗ mirum ꝙ hic dicit ſal
uatoꝛ. Amodo ſpaciū ī eē breuiſ
ſimū vſqꝫ ad finē oſtēdēs: ⁊ nō ſolū
ſedētē cū ad dexterā virtutis viſu-
ros ꝓphetabat: ſed etiā venietē in
nubibus celi. vn̄ ſequiť. Et veni in
nubibꝰ celi. He nubes ſunt ꝓph̄e ⁊
apoſtoli xp̄i: qbꝰ mādat pluere cū
oportet: ⁊ ſunt nubes celi nō trāſeū
tes q̄ſi portantes imaginē celeſtis:
⁊ digne ſunt vt ſint ſedes dei q̄ſi he
redes dei ⁊ coheredes xp̄i. Hiero.
Pontificē aūt quē de ſolio ſacerdo-
tali furoꝛ excuſſerat: eadez rabies
ad ſcidēdas veſtes ꝓuocat. vn̄ ſeq̄
tur. Tunc p̄nceps ſacerdotū ſcidit
veſtimenta ſua dicēs. Blaſphema
uit. Cōſuetudinis ei iudaice eſt: ꝙ
cū aliq̄d blaſphemū: ⁊ q̄ſi ꝯ deū au
dierint: ſcidāt veſtimēta ſua. Chr.
in home. Hoc igr̄ fecit vt accuſatio
nē redderet grauioꝛē: ⁊ qḋ ꝟbis di
cebat: factis extolleret. Hiero. Per
hoc aūt ꝙ ſcidit veſtimēta ſua oñ-
dit iudeos ſacerdotalē gloꝛiā ꝑdi-
diſſe: ⁊ vacuā ſedē hr̄e pōtificis. Dū
em̄ veſtē ſibi diſcidit: ipſum ꝗ tege
batur velamētuz legis abrupit.
Chry. in omel. Cū ꝗ ſcidiſſet veſti-
mēta ſua: nō fert ſniam a ſe ipſo: ſꝫ
ab alijs eā exquirit dicēs. Quid vo
bis vr̄? Sicut in ꝯfeſſis peccatis et
blaſphemia manifeſta fieri ſolet:
⁊ q̄ſi cogēs ⁊ violētiā iferēs ad ſniā
ꝓferendā ꝑuenit auditoꝛem dicēs.
Quid adhuc egemꝰ teſtibus? Ecce
nūc au. blaſphemiā. Que aūt fuit
illa blaſphemia? Et eniz añ eis cō
gregatis dixerat. Dixit dn̄s domio
meo: ſede a dextris meis: ⁊ iterp̄ta
tus eſt eis ⁊ ſiluerūt: ⁊ nec decetero
cōtradixerūt: q̄liter ꝗ nūc qḋ dictuz
eſt blaſphemiā vocāt? Sequiť. At
illi reſpōdentes dixerūt. Reus eſt
moꝛtis. Ipſi accuſantes: ipſi diſcu-
tiētes ipſi ſentētiā ꝓferentes. Oꝛi.
Quātū putas fuit erroꝛis: ipſaz p̄n
cipalē oīum vitā reā moꝛtis ꝓnun-
ciare: ⁊ per tantoꝛū reſurgentiū te-
ſtimonia non reſpicere fontē vite:
de quo in omnes reſurgētes vita
fluebat. Chry. ī omel. Ut aūt vena
tionē iuenietes: ita ſuā demonſtra
bāt ebꝛietatē: ⁊ inſania ferebātur.
Sequiť. Tūc expue. ī fa. eiꝰ ⁊ cola.
eū ceciderunt. Hiero. Ut complere
tur quod dictū eſt. Dedi maxillam
meā alapis: ⁊ faciem meā nō auer
ti a confuſione ſputoꝛū. Sequitur.
Alij autem pal. in faci. eius dede.
dicen. Propheti̇za no. chꝛiſte: q̄s eſt
qui te percuſſit. Glo. in ꝯtumeliam
ei hoc dicitur: qui ſe ꝓphetā habe
ri voluit a populis. Hiero. Stultuz
autem erat verberantibus reſpon
dere ⁊ ꝓphetare cedētē: cū palam
percutiētis. iſania videreť. Chry.
in om̄. Attēde aūt ꝙ euāgeliſta cū
ſūma diligētia ea q̄ videnť eē exꝓ
bꝛatiſſima exponit: nihil occultans
aut verecūdās: ſꝫ gl'iam exiſtimās
maximā: dominatoꝛē oꝛbis terrarū
ꝓ nobis talia ſuſtinere. Hoc autez
legamus ꝯtinue: hoc noſtre menti
inſcribamus: ⁊ in his gloꝛiemur.
Augu. de q̄. euā. Quod aūt dictum
eſt. Expuerūt in faciē eius: ſignifi-
cauit eos qui pꝛeſentiā gratie eiꝰ
reſpuunt. Item tanqꝫ colaphis eū
cedunt: ꝗ ei honoꝛes ſuos p̄ferunt.
Palmas ī faciez eiꝰ dāt ꝗ ꝑfidia ce
cati: eū nō veniſſe affirmāt: tāqꝫ p̄ſē
tiā eiꝰ exterminātes ⁊ repellētes. Oppiobriū xp̄i honoꝛ eſt chꝛiſtiani.

¶ Petrus vero ſedebat foꝛis ī
atrio: ⁊ acceſſit ad eū vna an-
cilla dicens Et tu cū ieſu gali-
leo eras? At ille negauit coꝛaz
oībꝰ dicēs. Neſcio quid dicis.
Exeūte āt illo ianuā: vidit euz
alia āncilla: ⁊ ait his ꝗ erāt ibi.
Et hic erat cuz ieſu nazareno.

Et iterũ negauit cũ iuramẽto:
qꝛ nõ noui hoiez. Et poſt puſil
lũ acceſſerũt q̄ ſtabãt ⁊ dixerũt
petro. Vere tu ex illis es. Nã et
loq̄lla tua manifeſtuƷ te facit.
Tũc cepit deteſtari ⁊ iurare qꝛ
nõ nouiſſet hoiem. Et ꝯtinuo
gallꝰ cãtauit. ⁊ recordatꝰ ẽ pe
trꝰ ꝟbi ieſu qḋ dixerat: p̄uſq̄
gallus cantet ter me negabis.
Et egreſſꝰ foras fleuit amare.
¶ Augu. de cõ. euã. Inter p̄dictas
dñi cõtumelias trina negatio petri
facta eſt. quã nõ oẽs euãgeliſte eo
dẽ ordine narrãt. Lucas eñ expli-
cat p̄us tentationẽ petri: nũc demũ
ꝯtumelias dñi. Sƺ Matthęꝰ ⁊ Mar
cus eas p̄mo ꝯmemorãt: ⁊ deinde
petri tentationẽ. Sic eñ hic ſeq̄r.
Petrꝰ ꝟo ſedebat foris i atrio. Hie.
Foris ſedebat vt videret exitũ rei:
⁊ nõ appropinquabat ieſu: ne mini
ſtris aliq̄ ſuſpicio naſceret̃. Chry.
in om̃. Et q̄ q̃ñ detẽtũ magiſtruƷ vi
dit ſolũ: ita efferbuit vt gladiũ eua
ginauerit: ⁊ auriculam abſciderit:
q̃ñ ꝯtumelias xp̄i audiuit negator
efficitur: ⁊ vilis puelle minas nõ ſu
ſtinet. Seq̄r eñ. Et acceſſit ad eum
vna ancilla dicẽs. Et tu cũ ieſu gali
leo eras. Raba. Quid ſibi vult qꝛ p̄
ma eũ prodit ancilla cũ viri magis
euƷ potuerint recognoſcere: niſi ꝙ
iſte ſexꝰ peccare i nece dñi videret̃: ⁊
eiꝰ paſſione redimeret̃. Seq̄r. At il
le negauit corã oibꝰ dicẽs. Neſcio
q̇d dicis. Palã corã oibꝰ negauit: qꝛ
ſe manifeſtare expauit qḋ dicebat̃
ſe neſcire r̃ndit: qꝛ ꝓ ſaluatore ad-
huc mori noluit. Leo. papa in ſer.
de paſ. Ob hoc ãt ſicut apparet he
ſitare ꝑmiſſus eſt: vt in eccl'ie p̄nci-
pe remediũ penitẽtie cõderet̃: ⁊ ne-
mo auderet de ſua ꝟtute cõfidere:
q̃ñ mutabilitatis periculũ nec bea
tus petrꝰ potuiſſet euadere. Chry.
i om̃. nõ ſolũ ãt ſemel: ſƺ ⁊ ſcḋo ⁊ ter
tio negat i breui tp̄e. vñ ſeq̄r. Exeũ
te autem eo ianuã vidit eũ alia an
cilla ⁊ ait his qui erant ibi. Et hic
erat cũ ieſu nazareno. Augu. de ꝯ.
euã. Intelligitur aũt ꝙ poſtq̄ exijt
foras cũ iã ſemel negaſſet: gallus
cãtauit p̄mũ qḋ marcꝰ dicit. Chry.
i om̃. Vt oñdat ꝙ neq̄ vox galli eũ
a negatione d̄tinuit neq̄ i memoriã
ſue ꝓmiſſiõis reduxit. Aug. de cõ.
euã. Nõ aũt foris añ ianuã iteruƷ
negauit: ſƺ cũ rediſſet ad focũ: neq̄
eñ iam exierat: ⁊ foris eũ vidit al-
tera ancilla: ſed cũ exiret eũ vidit
.i. cũ ſurgeret ⁊ exiret aīaduertit:
⁊ dixit his q̄ erant ibi. i. qui ſimul
aderant ad ignem in atrio. Et hic
erat cũ ieſu nazareno. Ille aũt qui
foris exierat: hoc audito regreſſus
eſt: vt ſe q̄ſi purgaret negando. Vl
quod ẽ credibilius: nõ audiuit qḋ
de eo dictum fuerat cum foras exi-
ret: ⁊ poſteaq̄ redijt ꝙ dictuƷ eſt ei
dixerit ei ãcilla ⁊ ille aliꝰ quẽ. Lu-
cas ꝯmemorat. Seq̄r. Et iterũ nega
uit cũ iuramẽto: qꝛ nõ noui hoiem.
Hie. Scio q̄ſdam pio affectu erga
apoſtolũ petrũ locũ hũc ita iterp̄ta
tos: vt dicerẽt petrũ hoieƷ negaſſe:
non deum ⁊ eſſe ſenſum. Neſcio ho
minem qꝛ ſcio deum. Hoc q̄ friuo-
lum ſit prudens lector intelligit: ſi
enim iſte non negauit: ergo menti-
tus eſt dominꝰ qui dixerat. Ter me
negabis. Raba. In hac autem ne-
gatione petri dicimus nõ ſolum ab
negare chriſtum: q̄ dicit eũ nõ eſſe
xp̄m: ſed qui cum ſit: negat ſe eſſe
xp̄ianum. Augu. de concor. euan.
Nunc iam de tertia negatione iſpi
ciamus. Sequit̃ enƷ Et poſt puſil.
acceſ. qui ſta. ⁊ dix. petro. Vere ⁊ tu
ex illis es. Lucas autem dixit. In-
teruallo facto quaſi hore vnius: ⁊ vt
eum conuincant conſequenter ad-
iungunt. Nam et loquela tua ma
nifeſtum te facit. Hiero. Non quo
alterius ſermonis eſſet petrus vel aut
gentis externe: omnes quippe he-
breierant et qui arguebant: et qui
arguebat̃: ſed q̄ vnaq̄q̄ ꝓuincia et
regio habeat ꝓpꝛietates ſuas ⁊ ver-
naculũ loq̄ndi ſonũ vitare nõ poſſit.
Remi. Vide ãt q̄ ſint noxia prauo
rũ hominũ colloquia: ipſa quippe

coegerũt petrũ negare dñm: quem prius ↄfeſſus fuerat eſſe dei filiuȝ. Sequit̃ eṽ. Tunc cepit deteſtari ⁊ iurare: q̃ non nouiſſet hominem. Raba. Nota q̃ primuȝ ait. Neſcio quid dicis. ſcdo cum iuramento negat tertio q̃ cepit deteſtari ⁊ iurare q̃ nõ nouit hominem. Perſeuerare q̃ppe in pctõ dat incremẽtũ ſcelerũ: ⁊ q̃ minima ſpernit: cadit in maiora. Remi. Spũaliter aũt per hoc q̃ petrus añ primũ galli cantuȝ negauit: illi deſignant̃ q̃ ante xp̃i reſurrectionẽ nõ credebãt eũ eſſe deũ ei⁹ morte turbati. Per hoc aũt q̃ poſt galli cantũ negauit: illi deſignãtur q̃ in vtrãq3 dñi naturã: ⁊ ſm deum ⁊ ſm hoĩem errant. Per p̃mã aũt ancillã deſignat̃ cupiditas: p ſecundã carnalis delectatio: p illos qui aſtabant: demones intelligũtur. his.n. trahuntur hoĩes ad xp̃i negationẽ. Orige. Uel per primã ancillã intelligit̃ ſynagoga iudeorũ qui frequẽter cõpulerunt denegare fideles: p ſcd̃am cõgregatio gentiũ: q̃ ⁊ perſecuti ſunt xp̃ianos: per tertios ſtantes in atrio: miniſtri hereſuȝ diuerſarũ. Augu. de que. euan. Ter etiã petrus negauit. nã ⁊ error hereticorum de chriſto tribus generib⁹ terminat̃. Aut.n. ex diuinitate: aut de humanitate: aut de vtroq3 fallunt̃. Raba. Poſt tertiã aũt negationẽ ſequit̃ galli cantus. ⁊ hoc eſt qđ ſubditur. Et conti. gallus cantauit. Per quẽ doctor eccleſie intelligit̃ q̃ ſomnolẽtos icrepãs ait. Euigilate iuſti ⁊ nolite peccare. Solet aũt ſacra ſcriptura ſepe meritũ cauſaꝝ p ſtatum deſignare tẽporũ. vñ Petrus q̃ media nocte negauit: ad galli cantum penituit. vñ ſequit̃. Et recordatus eſt Petrus vbi ieſu qđ dixerat. Priuſq3 gall⁹ cãtet: ter me negabis. Hiero. In alio euãgelio legimus: q̃ poſt negationẽ Petri ⁊ galli cantum: reſpexit ſaluator Petruȝ: ⁊ intuitu ſuo eum ad amaras lachrymas ꝓuocauit. nõ.n. fieri poterat: vt in negationis tenebris ꝑmaneret: quẽ lux ꝓſpexerat mundi. vnde ⁊ hic ſequit̃. Et egreſſus foras fleuit amare. In atrio.n. cayphe ſedens non poterat agere pniam. vñ foras egredit̃ de impiorũ concilio: vt pauide negationis ſordes amaris fletibus lauet. Leo papa. Felices o apoſtole ſancte lachryme tue: q̃ ad diluendã culpã negatiõis: virtutem ſacri habuere baptiſmatis. Affuit.n. dextera dñi ieſu chriſti: q̃ labentẽ te p̃uſq3 deijcereris exciperet: ⁊ firmitatẽ ſtandi in ipſo cadẽdi ꝑiculo recepiſti: cito itaq3 ad ſoliditatem redijt petra tanq3 recipiẽs fortitudinem: vt qui tunc in chriſti expauerat paſſiõe: in ſuo poſt ſupplicio nõ timeret: ſed conſtans permaneret. Aurea et elegantiſſima leonis verba.

Cap. xxvij.

Mane aũt facto: cõcilium inierũt oẽs p̃ncipes ſacerdotũ ⁊ ſeniores populi aduerſus ieſum: vt eũ morti traderent. Et vinctũ adduxerũt eũ ⁊ tradiderũt pontio pilato p̃ſidi. Tũc vidẽs iudas q̃ eũ tradidit q̃ dãnat⁹ eſſet: penitẽtia ductus retulit triginta argenteos p̃ncipib⁹ ſacerdotũ ⁊ ſenioribus dicens. Peccaui tradẽs ſanguinẽ iuſtũ. At illi dixerunt: Quid ad nos? Tu videris. Et proiectis argenteis in templo receſſit et abiens laqueo ſe ſuſpendit.

Augu. de cõ. euã. Cõtexuerat ſuperius euangeliſta narrationẽ in his q̃ cuȝ dño acta ſunt vſq3 ad mane. Sed poſtea redijt ad narrandã Petri negationem: q̃ terminata redijt ad mane: vt inde cetera contexeret. Et hoc eſt qđ dr̃. Mane autem facto cõciliũ inierũt oẽs p̃ncipes ſacerdotum ⁊ ſeniores ppl̃i aduerſus ieſuȝ: vt eũ morti traderent. Orige. Putantes p mortẽ extinguere eius doctrinã ⁊ fidẽ: apud eos q̃ crediderunt in eũ: q̃ſi in filiũ dei. Talia aũt

ꝯ eũ ꝯciliantes: alligauerũt ieſum
ſoluẽtẽ a vinculis. vñ ſequit̃. Et vin
ctũ adduxerũt eũ: ⁊ tradiderũt pon
tio pilato p̃ſidi. Hiero. Uide ſollici
tudinẽ ſacerdotũ in malũ. tota no-
cte vigilarũt vt homicidiũ facerent
⁊ vinctũ tradiderunt pilato. Habe-
bant. n. hũc morẽ: vt quẽ adiudicaſ
ſent mortali: ligatũ iudici traderẽt
Raba. Attñ notanduꝫ ꝙ nõ tũc pu-
mum ligauerũt: ſꝫ mox cõprehẽſuꝫ
in orto: vt Joannes declarat. Chry.
in omel. Jõ aũt eũ nõ occulte inter-
fecerunt: qꝛ volebãt eiꝰ glorie detra
here. multi. n. eum admirabant̃: ⁊
ꝓpt̃ hoc ſtuduerũt publice ⁊ coram
oibꝰ eũ occidere: ⁊ iõ ad p̃ſidẽ eum
duxerũt. Hiero. Uidens aũt iudas
dñm adiudicatũ morti: p̃ciũ rettu-
lit ſacerdotibꝰ: q̃ſi in poteſtate ſua
eẽt pſecutoꝝ mutare ſñiaꝫ. vñ ſeq̃-
tur. Tũc vidẽs iudas qui tradidit
eũ ꝙ dãnatus eẽt: pnĩa ductꝰ: rettu
lit triginta argenteos p̃ncipibꝰ ſa-
cerdotuꝫ ⁊ ſenioribꝰ populi dicens.
Peccaui: tradens ſanguineꝫ iuſtũ.
Orige. Rñdeant mihi q̃ de naturis
q̃ſdã fabulas itroducunt. vñ eſt ꝙ
iudas cognoſcẽs peccatũ ſuũ dixit.
Peccaui: tradẽs ſanguinẽ iuſtũ: ni
ſi ex bona plantatiõe mẽtis ⁊ ſemi-
natiõe virtutis: q̃ ſeminata eſt in oĩ
rõnabili aĩa: quã nõ coluit iudas: ⁊
iõ cecidit in tale peccatũ. Si aũt na
ture ꝑeuntis eſt aliq̃s hominũ: ma
gis huius nature fuit iudas. Et ſi
q̃dẽ poſt reſurrectionẽ xp̃i hoc dixiſ
ſet iudas: forſitã erat dicẽdum: qm̃
cõpulit eũ penitere de peccato ipſa
virtꝰ reſurrectiõis. Nũc aũt vidẽs
eũ traditũ eſſe pilato penituit: for-
ſitan recordatꝰ q̃ frequẽter ieſus di
xerat de ſua reſurrectione futura.
Forſitan ⁊ ſathanas q̃ ingreſſus in
eum fuerat: p̃ſto fuit ei donec ieſus
traderet̃ pilato. Poſtq̃ꝫ aũt fecit qđ
voluit receſſit ab eo: quo recedente
penitẽtiã cape potuit. Sꝫ quõ vidit
iudas: qm̃ ꝯdẽnatꝰ ẽ? nõdũ. n. a pi-
lato fuerat iterrogatꝰ. forſitã dicet
aliq̃s: qm̃ ꝯſideratione mentis ſue
vidit exitum rei. ex eo ꝙ traditum
aſpexit. Alius aũt dicet: qm̃ qđ ſcri-
ptũ eſt. Uidẽs iudas qꝛ ꝯdẽnatꝰ eſt
ad xp̃m iudã refert̃: tũc. n. ſenſit ma
lũ ſuũ ⁊ intellexit ſe ꝯdẽnatũ. Leo.
papa. Dicẽdo th̃. Peccani tradens
ſanguinẽ iuſtũ: in impietatis ſue ꝑ
fidia ꝑſtitit: q̃ ieſuꝫ nõ dei filiũ: ſed
noſtre tantũmõ ꝯditionis hoieꝫ: ẽt
iter extrema mortis ſue ꝑicula cre-
didit: cuius flexiſſet miſericordiaꝫ
ſi eiꝰ oĩpotentiã nõ negaſſet. Chry.
in omel. Uide aũt qm̃ penitentiam
agit: qñ cõpletũ eſt ⁊ finem accepit
peccatuꝫ. Non. n. ꝑmittit diabolus
eos q̃ nõ vigilant: videre malũ añ-
q̃ꝫ ꝑficiãt. Sequit̃. At illi dixerunt.
Quid ad nos? tu videris. Remi. Ac
ſi dicãt. Quid ad nos ꝑtinet ſi iuſtꝰ
eſt? tu videris. i. opꝰ tuũ q̃le ſit ma-
nifeſtabit̃. Quidã aũt ꝯiunctiꝫ vo-
luerũt legere hec ṽba vt ſit ſenſus:
cuius eſtimatiõis deputaris apud
nos: q̃ eũ quẽ tradidiſti: iuſtũ ꝯfite-
ris? Orige. Recedente aũt ab aliq̃
diabolo: obſeruat iterũ tp̃s. ⁊ poſt-
quã cognouerit ⁊ ad ſcđm peccatuꝫ
induxerit: obſeruat etiaꝫ tertie de-
ceptionis locũ. Sicut ille q̃ prio vxo
rem p̃ris habuit: de hoc malo poſt-
ea penituit. Sꝫ poſtea diabolus vo
luit ipſaꝫ triſtitiã ſupra moduꝫ ex-
aggerare: vt ipſa triſtitia abũdan-
tior facta abſorberet triſtãtẽ. Simi
le aliq̃d factũ eſt in iuda. Poſtq̃ꝫ. n.
pnituit non ſeruauit cor ſuum: ſed
ſuſcepit abundantiorem triſtitiam
a diabolo ſibi ſubmiſſam: q̃ voluit
eũ abſorbere. vñ ſeq̃t̃. Et abiẽs la-
queo ſe ſuſpẽdit. Si aũt locũ penitẽ
tie req̃ſiſſet: ⁊ tp̃s pnĩe obſeruaſſet
forſitan inueniſſet eũ qui dixit. No
lo mortem peccatoris. Uel forte eſti
mauit preuenire magiſtrum mori-
turum: ⁊ occurrere ei cũ anima nu-
da: vt confidens ⁊ deprecans miſe-
ricordiam mereret̃: nec vidit. qꝛ nõ
conuenit ſeruũ dei ſeipſum expelle
re de hac vita: ſed expectare dei iu-
dicium. Raba. Suſpendit auteꝫ ſe
laqueo vt ſe oſtenderet celo terreq̃ꝫ
ꝑoſum. Augu. de queſtionibꝰ noui
⁊ vete. teſta. Sed occupatis princi-

Dãpnatio q̃ quaꝫ iudas vidit ꝑt̃ referri ad xp̃m ⁊ ad ipſ̃ꝫ iudam.

Senſus notatu dignus.

pibus ſacerdotum ad necem dñi a
mane vſq; ad horã nonam: quõ iu-
das eis retuliſſe precium ſangui-
nis: qđ acceperat añ crucem dñi p-
batur: ⁊ dixiſſe illis in tẽplo: pecca-
ui ꝙ tradiderim ſanguinẽ iuſtum:
cũ conſtet oẽs principes ⁊ ſeniores
añ paſſionẽ dñi nõ fuiſſe in tẽplo.
Quippe cũ in cruce poſito inſulta-
rent ei. Nec. n. inde põt probari: qꝛ
ante paſſionẽ dñi relatũ eſt cũ ſint
multa que ante facta probantur: ⁊
nouiſſima ordinãtur. Sed nec forte
poſt horã nonã factũ ſit: ſit videns
iudas occiſum ſaluatorẽ: ⁊ ob h̃ ve-
lum tẽpli ſciſſum: terraʒ tremuiſſe:
ſaxa ſciſſa: elementa cõterrita ipſo
metu correptus doluerit. Sed poſt
horam nonã occupati erant vt eri-
ſtimo ſeniores ⁊ principes ſacerdo
tum ad celebrationeʒ paſche. Sab-
bato aũt ſm̃ legeʒ non licet nũmos
portare: ac per hoc non eſt probabi
le apud me: quo die imo tpe laqͦ
vitam finierit iudas.

¶ Principes autem ſacerdo-
tum acceptis argenteis dixe-
rũt: Nõ licet eos mittere ĩ cor-
bonaʒ: qꝛ preciũ ſanguinis eſt.
Concilio aũt inito: emerũt ex
illis agrũ figuli in ſepulturam
peregrinorum: propter hoc vo
cat⁹ eſt ager ille acheldemach:
hoc eſt ager ſanguinis: vſq; in
hodiernũ diẽ. Tunc impletuʒ
eſt quod dictũ eſt p hieremiaʒ
pphetã dicentem: Et accepe-
rũt triginta argenteos p̃ciũ ap-
preciati quẽ appreciauerũt a
filiis iſrael ⁊ dederũt eos ĩ agꝝ
figuli: ſicut ꝯſtituit mihi dñs.

¶ Chry. in omel. Qꝛ pricipes ſacer
dotũ nouerãt ꝙ occiſioneʒ emerãt.
a ppria ꝯſciẽtia cõdemnati fuerũt.
⁊ ad hoc oñdẽdũ ſubdit euãgeliſta.
Principes aũt ſacerdotuʒ acceptis
argenteis dixerũt. Nõ lʒ eos mitte
re ĩ corbonã: qꝛ p̃ciũ ſanguinis eſt.

Hiero. Vere culicẽ liquantes ⁊ ca-
melũ glutiẽtes. ſi. n. iõ non mittunt
pecuniã in corbonã: hoc eſt in gazo
philaciũ ⁊ dona dei. qꝛ p̃ciũ ſangui
nis eſt cur ipſe ſanguis effunditur.
Orige. Videbant aũt qm̃ circa mor
tuos magis eã pecuniã cõueniebat
expẽdi. qꝛ p̃ciũ ſanguinis erat. Sʒ
qꝛ ⁊ inter loca mortuorum ſunt dif-
ferẽtie: vſi ſunt p̃cio ſanguinis ieſu
ad cõparationẽ agri figuli alicui⁹
vt in eo peregrini ſepeliant̃: nõ ſm̃
votuʒ ſuũ in monumẽtis paternis.
vñ ſequit̃. Cõcilio aũt inito emerũt
ex illis agrũ figuli in ſepulturã pe-
regrinorum. Augu. in ſer. de ce. do.
Prouidentia aũt dei factuʒ puto vt
preciũ ſaluatoris nõ peccatoribus
ſumptũ prebeat: ſed peregrinis re-
quiem ſubminiſtret: vt iam exinde
xp̃s ⁊ viuos ſanguinis ſui paſſione
redimat: ⁊ mortuos precioſa paſſio
ne ſuſcipiat. Precio ergo dñici ſan-
guinis ager figuli comparat̃. Legi
mus in ſcripturis ꝙ toti⁹ generis
humãi ſalus redẽpta ſit ſanguine
ſaluatoris. Ager ergo iſte: mũdus
hic totus eſt. Figulus aũt q̇ mundi
poſſit habere dominatuʒ ipſe eſt q̇
vaſcula corporis noſtri fec̃ de limo.
Iſtius itaq; figuli ager xp̄i ſangui-
ne emptus eſt: peregrinis inq̃ qui
ſine domo patria toto orbe exules
iactabant̃: requies xp̄i ſanguine p-
uidet̃. Iſtos aũt peregrinos eſſe di
cimus deuotiſſimos xp̄ianos: q̇ re-
nunciãtes ſeculo: nihil poſſidentes
in mũdo: in xp̄i ſanguine requieſcũt.
Sepultura. n. xp̄i nihil aliud eſt q̃
redes xp̄iani. Cõſepulti. n. ſumus:
ſicut ait apl's: cũ illo p baptiſmũ in
morte. Nos ergo pegrini in h̃ mun
do ſumus: ⁊ tanq̃ hoſpites in hac
luce verſamur. Hiero. Qui ẽt pere-
grini eram⁹: a lege ⁊ pphetis pra-
ua iudeoꝝ ſtudia ſuſcepim⁹ in ſa-
lutẽ. Orige. Vel pegrinos dicimus
q̇ vſq; ad fineʒ extranei ſunt a deo:
nã iuſti ꝯſepulti ſunt xp̄o in monu
mento nouo qđ exciſuʒ eſt in petra.
Qui aũt alieni ſunt a deo vſq; ad fi
neʒ ſepulti ſunt in agro figuli opo-

rantis lutum:qui precio ſanguinis
eſt comparatus. ⁊ ager ſanguinis
nominatur. vnde ſeqtur. Propter
hoc vocatus eſt ager ille achelde-
mach:hoc eſt ager ſanguinis vſqꝫ
in hodiernam diem. Glo. Quod re
ferendum eſt ad tempus:quo euã-
geliſta hoc ſcripſit. deinde cõfirmat
idem prophetico teſtimonio dicẽs.
Tunc impletum eſt qđ dictuꝫ eſt ꝑ
hieremiam prophetam dicentẽ. Et
acceperunt triginta argenteos pre
cium appreciati quem appreciaue
runt a filijs iſrael:⁊ dederũt eos in
agrum figuli:ſicut conſtituit mihi
domin⁹. Hiero. Hoc in hieremia pe
nitus non inuenitur: ſed in zacha-
ria qui penultimus eſt duodeciꝫ ꝓ
phetarum: quedã ſimilitudo refer
tur. ⁊ quãꝗ̃ ſenſus non multuꝫ diſcre
pet:tñ ordo ⁊ verba diuerſa ſunt.
Augu. de cõcor. euan. Siquis ergo
putat ideo fidei euangeliſte aliqd
derogandũ:primo nouerit nõ oẽs
codices euangeliorũ habere:ꝙ ꝑ
hieremiam dictum ſit:ſed tantum-
modo per prophetam. Mihi auteꝫ
hec non placet defenſio:qꝛ ⁊ plures
codices habent hieremie nomen:⁊
antiquiores:⁊ nulli fuit cauſa cur ad
deret hoc nomen:⁊ mendoſitas fie-
ret. Cur aũt tolleretur fuit vtiqꝫ cã
vt hoc audax imperitia faceret:pre
dicta queſtiõe turbata. Potuit aũt
fieri vt animo Matthei euangeliũ
ſcribentis pro zacharia hieremias
occurreret:vt fieri ſolet: qđ tamen
ſine vlla dubitatione emẽdaret ſal
teꝫ ab his admonitus:qui ipſo ad-
huc in carne viuente hec legere po
tuerunt: niſi cogitaret recordatio-
nis ſue:que ſpiritu ſancto regebat̃:
non occurriſſe aliud pro alio nomẽ
ꝓphete:niſi qꝛ dominus hoc ita ſcri
bi conſtituit. Cur aũt conſtituerit:
prima cauſa eſt:qꝛ ſic inſinuat: ita
omnes prophetas vno ſpiritu locu
tos:mirabili inter ſe cõſenſione cõ-
ſtare:vt hoc multo amplius ſit:quã ſi
omnium verba prophetarũ vno vnius
hominis ore demonſtrent̃:⁊ idẽ indubitã-
ter accipi debẽt quecũqꝫ ꝑ eos ſpiritus

ſanctus dixit:⁊ ſingula eẽ omniũ ⁊ oĩa
ſingulorũ. Si enim hodie quiſqꝫ vo
lens alicuius verba iudicare:dicat
nomen alterius:a quo dicta ſunt:ꝙ
tñ ſit amiciſſimus illius:cuius ꝟba
dicere voluit: ⁊ cõtinuo recordatus
alium pro alio ſe dixiſſe:ita ſe corri
gat:vt tamen dicat:bene dixi:nihil
aliud intuens niſi inter ambos eẽ
concordiã: quãto magis de ꝓphetis
ſanctis hoc cõmendanduꝫ fuit. Eſt
ẽt alia cã cur hoc nomen hieremie
in teſtimonio zacharie ſit manere ꝑ-
miſſum: vel potius ſancti ſpiritus
auctoritate preceptuꝫ ſit. Eſt apud
hieremiã:ꝙ emerit agrũ a filio fra
tris ſui:⁊ dederit ei argentũ: nõ qui-
dem ſub hoc nomine precij:qđ po-
ſitum eſt apud zachariam triginta
argenteis. ꝙ aũt ꝓphetiam de tri-
ginta argenteis ad hoc interpreta
tus ſit euãgeliſta:qđ modo de dño
completum eſt:manifeſtum eſt:ſed
ad hoc pertinere etiã illud de agro
empto:quod hieremias dicit. hinc
poteſt myſtice ſignificari: vt nõ hic
zacharie nomen poneretur qui di-
xit:triginta argẽteis:ſed hieremie
ꝙ dixit de agro empto:vt lecto: euã
gelio atqꝫ inuento noie hieremie:le
cto autem hieremia:⁊ non inuento
teſtimonio de triginta argẽteis:in
uento tamẽ agro empto admonea
tur lector vtrũqꝫ cõferre: ⁊ inde ſen
ſuꝫ enucleare prophetie:quomodo
pertineat ad hoc qđ in domino cõ-
pletum eſt. Nam illud qđ ſubiecit
huic teſtimonio Mattheus cũ ait.
Quẽ appreciauerunt a filijs iſrael
⁊ dederũt eos in agrũ figuli ſicut cõ
ſtituit mihi dñs:nec apud zachariã
nec apud heremiã reperit̃. Vñ magꝭ
ex ꝑſona euãgeliſte accipiẽdũ eſt:⁊
myſtice iſertũ:qꝛ hoc ex dñi reuela-
tione cognouerit:⁊ ad hanc rẽ que de
xp̃i precio facta eſt hmõi ꝑtinere pro
phetiam. Hiero. de optimo genere
interpretandi. Abſit ergo de pediſ-
ſequo chriſti ꝙ poſſit argui de fal-
ſo:cui cura fuit non verba ⁊ ſylla-
bas aucupari:ſed ſententias dog-
matum ponere. Chry. in omel.

Legi nuper in quodã hebraico' volumie: q̃ nazaree ſecte mihi hebre⁹ contulit hieremie apochryphuz: in quo hoc ad verbum ſcriptum repe ri: ſed tamen mihi videtur magis de zacaria ſumptũ teſtimoniũ euã geliſtarũ: et apoſtolorum more vul gato: quo verboꝝ ordine pretermiſ ſo: ſenſus tamen de veteri teſtamẽ to proferunt exemplum.

¶ Jeſus autẽ ſtetit ante preſi dẽ et interrogauit eum preſes dicens. Tu es rex iudeorũ? Di cit illi ieſus: Tu dicis. Et cuz accuſaret a principibus ſacer dotũ et ſenioribus: nihil rñdit. Tunc dicit illi pilatus: Nõ au dis quanta aduerſum te dicũt teſtimonia? Et nõ reſpondit ei ad vllum verbum: ita vt mi ra retur preſes vehementer.

¶ Augu. de con. euan. Finitis his que mattheus de iuda proditore in terpoſuit ad ordinẽ narrationis re uertitur dicens. Jeſus ãt ſtetit añ preſidẽ. Orige. Judex toti⁹ creatu re cõſtitutus a pr̃e: vide q̃tũ ſe hu miliauit: vt acquieſceret ſtare ante iudicẽ tunc terre iudee: et interro gatus ẽ interrogationẽ quã forſitã deridẽs aut dubitãs pilat⁹ iterrogat vñ ſeq̃r iterrogauit eũ p̃ſes dicẽs. Tu es rex iudeoꝝ? Chry. i om̃. Id pilat⁹ iterrogat: qđ aduerſarij ꝯ ip̃z continue reuoluebãt. Q: eni ſcie bant pilatum nullã curã faciẽtẽ le galiũ: ad publicas accuſationes rẽ ducſit. Orige. Uel pnũciatiue h̃ di xit pilatus. vnde et alibi ſcripſit in titulo. Rex iudeoꝝ. Principi autem ſacerdotũ rñdens. Tu dixiſti: obliq̃ arguit ei⁹ dubitationẽ. Pilati vero ſententiam confirmat pronũciãtis. vnde ſeq̃t. Dicit ei ieſus. Tu dicis. Chry. in om̃. Cõfeſſus eſt ſe eẽ regẽ ſꝫ celeſtẽ: vt in alio euãgelio manife ſtius legitur. Regnũ iquit meũ nõ eſt de hoc mundo: vt neq̧ iudei ne q̧ pylatus excuſationẽ habeãt huic accuſationi inſiſtentes. Pyla. Uel interroganti pontifici an ipſe eẽt ie ſus xp̃s dixerat. Tu dixiſti: q: ſem per futurũ xp̃z ex lege ipſe dixiſſet huic vero legis ignaro interrogã ti an ipſe eẽt rex iudeorũ dicit. Tu dicis: q: per fidẽ p̃ñtis confeſſionis ſalus gentiũ eſt. Hiero. attẽde autẽ q᷑ pylato qui inuitus ꝓmebat ſen tentiã aliqua ex parte reſpõdit: ſa cerdotib⁹ autẽ ⁊ pricipib⁹ ſacerdotũ reſpõdere noluit: idignos eos ſuo ſermone iudicãs. vnde ſequitur. Et cuz accu. a p̃n. ſacer. et ſenio. nihil reſpondit. Augu. de cõ. euã. Lucas autẽ ipſa crimina: que accuſantes obiecerunt aperuit. dicit. n. Cepert illũ accuſare dicentes. Hunc inueni mus ſubuertentem gentẽ noſtrã et prohibẽtẽ tributa dari ceſari: ⁊ dicẽ tez ſe xp̃z regẽ eẽ. Nihil ãt intereſt ad veritatẽ: quo ordine iſta rettule rint. ſicut nihil intereſt ſi alius aliđ taceret quod ali⁹ cõmemorat. Orige. Accuſatus autẽ ieſus ſicut tunc il lis nihil reſpondit: ſic nec et modo non fit eni eis verbũ dei ſicut aliq̃ñ fuerat ad prophetas: ſꝫ neq̧ dignũ erat vt pylato interroganti reſpon deret: qui non habebat permanens et firmũ de xp̃o iudicium: ſed ad cõ traria trahebatur. vnde ſequitur. Tunc dicit eis pylat⁹. Non audis quanta aduer. te dicunt teſtimo nia? Hiero. Gentilis quidẽ eſt qui cõtemnit ieſum: ſed cauſam refert in populum iudeorum. Chry. i om̃. Ideo aũt hoc dicebat: q: volebat eũ liberare: dũ ſe excuſando reſpõde ret. Sequitur. Et non reſpon. ei. ad vl. verbũ: ita vt mira. p̃ſes vehemẽ ter. Quia eni. multas habentes de monſtrationes ex ipſis rebus vir tutis et manſuetudinis eius et hũi litatis. tamen in ipſum indignabã tur: et peruerſo iudicio agebantur contra ipſum: propter hoc nihil re ſpondet. et ſi aliquando reſpondet: breuia quidem dicit. ne ꝯtinua ta citurnitate pertinacie opinio de ipſo accipiat. Hier. Ul' iõ ieſus ni hil rñdere voluit: ne crimẽ diluẽs di mitteret a p̃ſide ⁊ crucis vtilitas dif

ferretur. Orige. Miratus ē autē p̄ſes conſtātiā ei⁹: forſitā ſciēs q̄ idoneus eēt pronūciare crimē et tn̄ videbat eū in trāquilla: et quieta ſapientia et grauitate in turbabili ſtare: ſed et vehemēter mirat̄. Dignū enim ei videbat̄ magno miraculo vt exhibit⁹ xp̄s ad criminale iudicium: iperturbabilis ſtaret ante morte: q̄ apd̄ oēs hoies terribilis eſtimatur.

¶ Per diem autem ſolennem conſueuerat preſes pp̄lo dimittere vnū vinctū quē voluiſſet. Hēbat autē tunc vnū vinctum inſignez qui dicebatur barrabas. Congregatis ergo illis dixit pilat⁹: Quem vultis dimittā vobis: barrabā an ieſuz qui dicitur xp̄s. Sciebat eni q̄ per inuidiā tradidiſſēt eū. Sedēte aūt illo p̄ tribunali miſit ad eū vxor eius dicens: Nihil tibi et iuſto illi. Multa ei paſſa ſū hodie p̄ viſū p̄pter eū. Principes aūt ſacerdotū et ſeniores pſuaſerūt populis vt peterēt barrabā: ieſū vero pderēt. Rn̄dēs āt preſes ait illis: Quē vultis vobis de duob⁹ dimitti: At illi dixerūt: Barrabā: Dicit illis pilatus: Quid igit̄ faciā de ieſu q̄ dicit̄ chriſt⁹? Dicunt oēs: Crucifigat̄. Ait illis preſes: Quid ei mali fecit: At illi magis clamabāt dicētes: Crucifigatur. Uidens autē pylat⁹ q̄ nihil p̄ficeret ſz magis tumult⁹ fieret accepta aqua lauit man⁹ corā populo dicēs. Innocēs ego ſū a ſanguine iuſti huius: vos videritis. Et reſpondēs vniuerſ⁹ populus dixit: Sāguis eius ſuper nos: ⁊ ſuper filios noſtros. Tūc dimiſit illis barrabā: ieſum aūt flagellatū tradidit eis vt crucifigeretur.

¶ Chry. in home. Quia chriſtus ad accuſationē iudeorū nihil rn̄derat: p̄ qd̄ poſſet eū pylatus ab accuſationibus iudeoꝝ excuſatuz habere aliud machinat̄: per qd̄ eum liberare poſſit. vn̄ dr̄. Per diem autē ſolēnez conſue. pre. dimit. po. vin. vnū quē voluiſſet. Orige. Sic eni quaſdam gratias preſtant gētes eis: q̄s ſubijciunt ſibi donec confirmet̄ ſup̄ eos iugum ipſorū. tn̄ ꝯſuetudo hec aliqn̄ fuit apud iudeos. Saul enim nō interfecit ionathā: oi populo petente euz ad vitam. Chry. in home. Per hāc aūt ꝯſuetudinē xp̄m eripere tentauit. ⁊ vt neq̄ vmbrā excuſationis iudei ſibi derelinquant: manifeſtus homicida in cōparatione xp̄i adducitur: de quo ſequit̄. Habe. aūt tunc vnū vinctū inſignē q̄ dicebatur barrabas. Non ſimplr̄ dicit latronē: ſed iſignē: hoc eſt in malicia diffamatū. Hiero. Iſte barrabas in euāgelio qd̄ inſcribit̄ iuxta hebreos: fili⁹ magiſtri eoꝝ interpretat̄ q̄ p̄pter ſeditionē ⁊ homicidiū fuerat cōdēnatus. Offert aūt optionem eis pylatus dimittendi quem vellent: latronez an ieſum: non dubitans ieſum potius eligendū. vn̄ ſequitur. Cōgre. ergo illis dixit py latus. Quem vultis dimittā vobis barrabam an ieſum qui dicit̄ xp̄s. Chry. in om̄. quaſi dicat. Si nō vultis ſicut inocentem dimittere: ſaltez ſicut cōdemnatū: feſtiuitati dimiſſ tatis. Si. n. oportebat in peccatis manifeſtis exiſtētē dimittere: multo magis in dubijs. Uide autez ordinē conuerſum. petitio pro condēnatis ſolet eſſe plebis: conceſſio aūt principis: nunc autem contrarium geſtuz eſt. princeps. n. petit a plebe ⁊ plebs ferocior redditur. Glo. Quare autem pylatus ad liberationem xp̄i laborauit manifeſtat euangeliſta cum ſubdit. Sciebat. n. q̄ per inuidiaz tradidiſſent eū. Remi. Que

Pilati induſtria pro ieſu liberādo.

a dño nõ itelligẽtib⁹ eis electa erat.
ſpaꝫ ei crucẽ diabolo ſupato erat tã
ꝗ̃ tropheũ in frõtib⁹ fideliũ poſitu
rus. Hie. Cũ aũt h̃ rñderet: nõ ſtatiꝫ
adeuit: ſed iuxͣ ſuggeſtionẽ vxoris
que mandauerat. Nihil tibi et iu=
ſto illi. Ipſe quoqꝫ rñdit. vnde ſeq̃r.
Ait illis p̃ſes. q̃d. n. mali fecͭ: Hoc di
cendo pylatus abſoluit ieſum. Se=
quitur. At illi magis clamabãt dicẽ
tes. Crucifigaꝛ. Ut impleretꝛ quod i
pſalmo dr̃. Circundederunt me ca=
nes multi congregatio malignãtiũ
obſedit me. Et illud hieremie. Fa=
cta ẽ mihi hereditas mea ſicut leo
in ſilua: dederũt ſuper me vocẽ ſuã.
Augu. de cõ. euã. Sepius autẽ py=
latus cũ iudeis egit volens vt di=
mitteretur ieſus: quod paucíſſimis
verbis teſtatur. Matthe⁹ cũ ſubdit
Uidens pyla. q: nihil proficc. ſꝫ ma
gis tumult⁹ fieret. q̃d nõ diceret. niſi
multũ ille conatus fuiſſet: quanuis
tacuerit quotiẽs hoc tẽtauit vt erue
Mos antiquorum. ret ieſum furori eorũ. Sequitꝛ. Ac=
cepta aqua lauit manus corã popu
lo dicens. Innocẽs ego ſum a ſan.
iuſti huius. Remi. Mos enĩ erat
apud ãtiquos. vt cũ vellet quis ſe
oſtendere immunẽ ab aliq̃ crimine:
accepta aqua lauaret man⁹ ſuas
corã populo. Hiero. Pylatus ꝗ ac=
cepit aquã iuxͣ illud ꝓpheticũ. La=
uabo inter innocẽtes man⁹ meas:
quodãmodo in hoc conteſtans et di
ces. Ego quidẽ innocẽtẽ volui libe=
rare ſed qm̃ ſeditio oritur: ꝛ rebellio
nis mihi contra ceſarẽ crimẽ impi=
gitur innocens ſum a ſanguine iuſti
huius. Iudex ergo qui cogitur con
tra dominũ ferre ſententiã: nõ dã=
nat oblatũ: ſꝫ arguit offerẽtes iuſtũ
eſſe pronũciãs eũ qui crucifigẽd⁹ ẽ.
Sequitꝛ. Uos videritis. q. d. Ego mi
niſter legũ ſum: vox vr̃a ſanguinẽ
fundit. Sequitꝛ. Et reſpõ. vni. po. di
xit San. ei⁹ ſup nos ꝛ ſu. fi. noſtros.
perſeuerat vſqꝫ in p̃ntẽ diẽ hec impre
catio ſuper iudeos et ſãguis domi
ni non aufertur ab eis. Chry. i om.
Intuere autem et hic iudeorũ mul=
tam inſaniam. eorũ. n. impetus et p
niciosa concupiſcentia non permit=
tit eos que oportet inſpicere: et ſibi
maledicũt di. Sanguis eius ſuper
nos quid ad filios maledictionem
attrahũt di. Et ſup filios noſtros.
Sed tñ miſericors deus eoꝝ ſniam
nõ firmauit: ſed ex eis ꝛ eorũ filijs
ſuſcepit q̃ penitentiã egerũt. etenĩ
ꝛ Paulus ex ipſis fuit: ꝛ multa mi=
lia eorũ q̃ in hieroſolymis credide
runt. Leo papa in ſer. de paſ. exceſ=
ſit ergo pylati culpã facinus iudeo
rũ: ſꝫ nec ipſe euaſit reatuꝫ q̃ reliq̃t
ꝓpriũ iudiciũ: ꝛ in crimen tranſiuit
alienũ. ſequitꝛ. n. Tũc dimi. il. bar.
Ieſum aũt flagellatum tradidit vt
crucifigeretꝛ. Hiero. Sciẽdũ eſt aũt
pylatũ romanis legib⁹ miniſtraſſe:
qb⁹ ſancituꝫ eſt: vt q̃ crucifigitꝛ ꝑus
flagellis verberetꝛ. Tradit igitur
ieſus militibus verberandus: ꝛ il=
lud ſanctiſſimũ corpus pect⁹ dei ca=
par flagellis ſecuerũt. Augu. i ſer.
de paſ. Ecce dñs aptatꝛ ad verbera:
ecce iaꝫ ceditꝛ. rupit ſanctã cutẽ vio=
lentia flagellorũ repetitis ictibus
crudelia vbera ſcapularũ terga cõ
ſcindunt. Proh dolor iacet extẽſus
ante hominem deus: ꝛ ſupplicium
patitur rei: in quo nullum peccati
veſtigium potuit inueniri. Hiero.
Hoc aũt factũ eſt: vt q: ſcriptũ erat.
Multa flagella peccatorũ: illo fla=
gello nos a verberibus liberemur.
In lauacro etiam manuum pylati:
gentiliũ omnia opera purgantur:
ꝛ ab impietate iudeorum nos alie=
ni efficimur. Hyla. Hortantib⁹ au=
tem ſacerdotibus populus barra=
bam elegit: qui interpretatur pr̃is
filius: in quo archanum future in=
fidelitatis oſtenditur: chriſto anti=
chriſtum peccati filium preferẽdo.
Rabba. Barrabas etiam qui ſedi
tiones faciebat in turbis: dimiſſus
eſt populo iudeorum. i. diabolus q̃
vſqꝫ hodie regnat i eis: ꝛ idcirco pa
cem habere non poſſunt.

¶ Tunc milites preſidis ſu=
ſcipientes ieſum in pretorio:
congregauerunt ad eum vni=

uerſam cohoꝛtẽ: ⁊ exuẽtes eũ: chlamidẽ coccineã circunde-derũt ei. Et plectẽtes coronã de ſpinis poſuerũt ſup caput eius: ⁊ arũdinẽ in dextra eius ⁊ genu flexo ante eũ: illudebãt ei dicentes. Aue rex iudeoꝛũ. Et expuẽtes in eũ acceperũt arũdinẽ ⁊ pcutiebãt caput eiꝰ.

¶ Aug. de cõcoꝛ. euãge. Poſt accu-ſationes xp̃i: ɔñs eſt vt ip̃am dñi paſſionẽ videamꝰ: quã mattheꝰ ſic incipit. Tũc milites p̄ſidis ſuſci-piẽtes ieſuʒ i p̄toꝛio ɔgregauerũt ad eũ vniuerſam cohoꝛtẽ. Hier. Qꝛ em̃ rex iudeoꝝ fuerat appellatus ⁊ hoc ei ſcribe ⁊ ſacerdotes crimen obiecerãt: ꝙ ſibi in populo iſrael vſurparet imperiũ: illudẽtes hoc faciunt vt nudatũ priſtinis veſtibꝰ induãt chlamydẽ coccineã pro ru-fo limbo quo reges veteres vtebã-tur: ⁊ ꝓ diademate imponãt ei co-ronã ſpineã: pro ſceptro regali dẽt calamũ: ⁊ adoꝛẽt quaſi regẽ. et hoc eſt qđ ſubdit. Et exuẽ. eum: chla-my. cocci. circũ. ei: ⁊ plectẽ. coꝛo. de ſpinis. Augu. de cõ. euan. Per hoc aũt intelligit. Marcũ dixiſſe indu-tum purpura. Pro regia em̃ pur-pura chlamys illa coccinea ab il-ludẽtibꝰ adhibita erat: et ẽ rubꝛa quedam purpura coccoꝛ ſimillima. Põt etiã fieri: vt purpurã ẽt mar-cus cõmemoꝛauerit quã chlamys habebat: q̃uis eẽt coccinea. Chꝛy. in om̃. Que igit erit nobis cura de reliq̃ ſi ɔtumelias ab aliq̃ patia-mur: poſtq̃ xp̃s hoc paſſus ẽ? Et em̃ qđ fiebat in xp̃m vltimꝰ termi-nus cõtumelie erat: nec vna ꝑticu-la tm̃: ſed vniuerſum coꝛpꝰ patie-bat iniurias: caput per coꝛonã et arũdinẽ ⁊ colaphos: facies qꝛ in-ſpuebat: gene qꝛ alapis cedebant coꝛpus totũ ꝑ flagella. Et qꝛ denu-datũ eſt ⁊ ꝑ circũdationẽ chlamy-dis: ⁊ per fictã adoꝛationẽ: manus per harũdinẽ quã dederũt ei ꝓ ſce-ptro: acſi timerẽt ne aliq̃d preter-mitterẽt grauiſſime preſumptio-nis. Aug. de cõ. euã. Apparet autẽ Mattheũ recapitulãdo iſta cõme-moraſſe: nõ quo tũc factũ ſit: cũ eũ pylatus crucifigendũ tradidiſſet. Joãnes em̃ anteq̃ diceret: ꝙ eum pylatus crucifigendum tradiderit iſta ɔmemoꝛauit. Hiero. Nos aũt oĩa hec intelligamꝰ myſtice. Qũo em̃ Cayphas dixit. Qꝛ vnũ hoiem moꝛi pro oĩbus: neſciẽs q̃d diceret ſic ⁊ iſti qđcũq̃ fecerũt: lʒ alia mẽ-te fecerint: tñ nobis q̃ credimus ſa-cramenta tribuebãt. In clamyde coccinea: opa gentiũ cruẽta ſuſten-tat. In coꝛona ſpinea maledictum ſoluit antiquũ. In calamo: vene-nata occidit aĩalia: ſiue calamũ te-nebat i manu: vt ſacrilegiũ ſcribe-ret iudeoꝛũ. Hyla. Uel aliter. Su-ſceptis oĩbus coꝛpis nr̃i infirmita-tibꝰ a dño oĩm deinde martyꝛũ: q̃-bus regnũ ſecum erat debitũ: ſan-guine in cocci coloꝛe ꝓfundit. Spi-nis quoq̃. i. compungentiũ quõdã ꝑctis gentiũ coꝛonatur: eſt em̃ acu-leus in ſpinis: ex q̃bꝰ xp̃o victoꝛie coꝛona ɔtexit. In calamo ꝟo earũ-dem gentiũ infirmitas atq̃ inani-tas manu cõpꝛehenſa firmat: quin etiã capiti eius illudit: vt infirmi-tas gentiũ manu xp̃i cõpꝛehenſa etiã in deũ patrẽ: qui caput eiꝰ eſt: cõquieſcat. Oꝛige. Uel calamꝰ my-ſteriũ fuit ꝙ priuſq̃ crederemꝰ cõ-fidebamꝰ in virga harũdinea egy-pti: vł cuiuſcũq̃ regni ɔ̃trij deo que accepit: vt triũphet eũ in ligno cru-cis. percutiũt ãt cũ h̃ calamo caput xp̃i ieſu: qm̃ ſꝑ regnũ illud ꝟberat deũ p̃rẽ caput ſaluatoꝛiſ. Rem̃. Uł aliter. Per chamydẽ coccineã ca-ro dñi deſignat que rubꝛa đr ꝓpt ſanguinis effuſionẽ: per ſpineã co-ronã ſuſceptio peccatoꝝ noſtroꝛũ: qꝛ in ſilitudinẽ carnis peccati ap-paruit. Raba. Calamo igit xp̃i ca-put percutiũt: qui diuinitati eiꝰ cõ-tradicẽtes: erroꝛẽ ſuũ aucte ſancte ſcripture: que calamo ſcribit: cõ-firmare conant. Spuũt in faciẽ eiꝰ qui preſentiã gratie illius verbis execrãdis

Limbꝰ veſtis faſcida eſt eius extremi tatẽ am biens.

execrādis reſpuūt: ꝛ ieſum ī carne
veniſſe deneg.āt. Falſo aūt illū ado
rāt q̇ in eū credūt: ſed ꝑuerſis acti
bus deſpiciūt. Aug. de cō. euā. Qḋ
aūt dñm in paſſione exuerūt veſtē
ꝓpriā: ꝛ induerūt fucatā: ſignati
ſunt heretici: qui eū dñt verū cor=
pus non habuiſſe ſed fictū.

**Et poſtꝙ illuſerūt ei: exue=
runt eū chlamyde ꝛ induerunt
eū veſtimētis eius: ꝛ duxerunt
eū vt crucifigeret. Exeuntes
aūt inuenerūt hoīem cyreneū
noīe ſimonē: hunc angariaue=
runt vt tolleret crucē eius. Et
venerūt in locū qui dr̄ golgo=
tha: qḋ eſt caluarie locus. Et
dederūt ei vinū bibere cū felle
mixtum. Et cum guſtaſſet no=
luit bibere.**

Glo. Poſtꝙ euangeliſta cōme=
morauit ea: q̄ ad illuſionē xp̄i per=
tinēt: nūc narrare incipit ꝓceſſum
crucifixiōis ipius. vñ dr̄. Et poſtꝙ
illu. ei exue. eū chlamyde: ꝛ indue.
eū veſtimē. ſuis. ꝛ duxe. eū vt cruci
figeret. Aug. de cō. euan. Hoc aūt
in fine factū eſſe intelligit: cū iam
duceret ad crucifigendū. Poſtꝙ. ſ.
pylatus tradidit eū iudeis. Hier.
Notādū aūt qñ flagellat ieſus: et
cōſpuit nō hȝ ꝓpria veſtimēta: ſed
ea q̄ propter pctā nr̄a ſumpſerat:
cū aūt crucifigit et illuſionis pōpā
preterierit: tūc priſtinas veſtes re
cipit ꝛ ꝓprium aſſumit ornatū: ſta=
timqꝫ elementa turbant: ꝛ creatori
dat teſtimoniū creatura. Orig. Et
de chlamyde q̄dē ſcriptū eſt: qm̄ de
nuo expoliauerūt eum. De corona
autē ſpinea nihil tale euangeliſte
ſcripſerūt: vt iam nō ſint ſpine nr̄e
antique: poſtꝙ ſemel eas a nobis
abſtulit ieſus ſuper venerabile ca
put ſuū. Chry. in ſer. de paſ. Nō āt
voluit dñs pati ſub tecto: nō in tē=
plo iudaico. ne putares pro illa tm̄
plebe oblatū ꝛ iō foras ciuitatē fo
ras muros: vt ſcias ſacrificiū eſſe
cōe qḋ totius terre eſt oblatio: qḋ
cōis eſt purificatio: ꝛ hoc ſignatur
cū dr̄. Exeūtes autē inuenerūt ho=
minē cyre. noīe ſimonē. hunc anga
ri. vt tolle. crucē eius. Hier. Neqꝫ
aūt putet huic loco euāgeliſte ioā=
nis hiſtoriā eſſe ꝯriā ille em̄ dicit
exeūtem dominū de pretorio por=
taſſe crucē ſuā. Mattheus aūt re=
fert ꝙ inuenerunt hoīem cyreneū
cui impoſuerūt crucē ieſu. Sed hic
intelligendū eſt ꝙ egrediēs de pre
torio ieſus ipſe portauerit crucem
ſuā: poſtea obuiā habuerūt ſimo=
nem: cui portandā crucē impoſue=
runt. Orige. Aut egreſſi quidē an=
gariauerūt ſimonē. appropinquā
tes aūt ad locū: in quo eū fuerant
ſuſpenſuri: impoſuerūt crucē ꝛ ipi
vt ipe eā portaret. Non fortuito āt
angariatꝰ eſt ſimon: ſed ſm̄ diſpo=
ſitionē dei ductꝰ eſt ad hoc vt euā=
gelica ſcriptura dignus inueniret
et miniſterio crucis xp̄i. Non ſolū
aūt ſaluatorē cōueniebat accipere
crucē ſuā: ſed ꝛ nos cōueniebat eā
portare: ſalutarē nobis angariam
adimplētes. nec tn̄ ſic ꝑfeciſſet no=
bis eā accipere: ſicut cū ipſe eā ac=
cepit. Hiero. Myſtice em̄ crucē ſu=
ſcipiūt natiōes: ꝛ ꝑegrinꝰ obediēs
portat ignominiā ſaluatoris. Hyla.
Indignus em̄ iudeus erat xp̄i cru
cem ferre: qꝛ fidei gentiū erat ꝛ re=
liquū et crucē accipere ꝛ compati.
Remi. Iſte em̄ ſimon nō erat hie=
roſolymita. ſed peregrinus ꝛ adue Cyre=
na. ſ. cyreneus. Cyrene em̄ ciuitas neus ſi=
eſt libye. Interpretatur aūt ſimon mon gē
obediens: cyreneus heres: vñ pul= til' erat.
chre per eū deſignat populus gen
tiū qui peregrinus erat teſtamen
torū dei: ſed credendo factus eſt ci=
uis ſanctorū ꝛ domeſticus ꝛ heres
dei. Greg. in om̄. Uel aliter. Per ſi=
monē qui crucē dñicā in angariā
portat: deſignant abſtinētes ꝛ ar=
rogantes: qꝛ per abſtinentiā qui=
dē carnē afficiūt: ſed fructū abſti=
nentie interius nō requirūt. vnde
idē ſimon crucē portat: ſed nō mo=
ritur: qꝛ abſtinentes et arrogātes

per abſtinentiā quidē corpus affi-
ciunt: ſed per deſideriū glorie mū-
do viuūt. Sequitur. Et vene. in lo.
qui dicitur golgo. qđ eſt caluarie
locus. Raba. Golgotha eñi ſyrum
nomen eſt: et interpretatur calua-
ria. Hiero. Audiui quēdam expo-
ſuiſſe caluarie locū: in quo ſepult⁹
eſt adā: et ideo ſic appellatū: q2 ibi
antiqui hois ſit cōditū caput. Fa-
uorabilis interpretatio ⁊ mulcens
aurē populi: nec tñ vera. Extra vr
bem ⁊ eñi foris portam loca ſunt in
quibus truncantur capita dānato
rū: ⁊ caluarie. i. decollatoꝝ ſumpſe
re nomen. Propterea aūt ibi cruci
fixus eſt ieſus: vt vbi pri⁹ erat area
dānatorū: ibi erigerentur vexilla
martyrij. Adā vo ſepultum iuxta
ebron ⁊ arbee in ieſu filij naue vo-
lumine legimus. Hyla. Locus aūt
crucis talis eſt vt poſitus i medio
terre ad capeſcendā dei cognitio-
nem vniuerſis gentib⁹ eſſet equa-
lis. Sequitur. Et dede. ei bibe. vi-
num cum fel. mixtū. Augu. de ꝯſ.
euan. Hoc marcus ita narrat. Et
dabant ei bibere mirrhatū vinū.
fel quippe pro amaritudine mat-
theus poſuit. mirrhatū eñi vinum
amariſſimum eſt quāq̄ fieri poſſit
vt ⁊ fel ⁊ mirrha vinū amariſſimū
redderēt. Hier. Amara vitis ama
rum vinū facit: quo potāt dñm ie-
ſum: vt impleatur qđ ſcriptuȝ eſt.
Dederunt in cibum meum fel. Et
deus loquitur ad hierl'm. Ego te
plantaui vineam verā: quō facta
es in amaritudie vitis aliene? Et
cū guſtaſſet noluit bibere. Augu.
de con. euan. Quod autem mar-
cus ait. Et non accepit. intelligi-
tur: non accepit vt biberet. guſta-
uit autē ſicut mattheus teſtis eſt
et quod idem mattheus ait. no-
luit bibere: hoc marcus dixit.
Non accepit. tacuit etiam ꝙ gu-
ſtauit. Quod autē cum guſtaſſet
noluit bibere hoc indicat ꝙ guſta
uerit quidē pro nobis mortis ama
ritudinē: ſed tertia die reſurrexit.
Hyla. Uel iđ oblatum vinum felle
amixtū bibere recuſauit: non eñi
eterne glorie incorruptioni pctōꝝ
amaritudo miſcetur.

¶ Poſtq̄ autem crucifixerūt
eū diuiſerunt veſtimenta eius
ſortem mittentes: vt adimple
retur quod dictum eſt per pro
phetam dicentem. Diuiſerūt
ſibi veſtimēta mea: ⁊ ſuper ve
ſtem meā miſerunt ſortem. Et
ſedentes ſeruabant eū. Et im
poſuerūt ſup caput eius cām
ipſius ſcriptam: hic eſt ieſus
rex iudeorum. Tunc crucifixi
ſunt cū eo duo latrones: vnus
a dextris ⁊ vnus a ſiniſtris.

¶ Glo. Premiſſo quō xp̄us ad locū
paſſionis eſt ductus hic euangeli-
ſta ipſam paſſionem proſequitur:
genus mortis exponēs cum dicit.
Poſtq̄ autem crucifixerunt eum.
Auguſt. in lib. lxxxiij. queſtionū.
Sapientia quidē dei hoiem ad ex
emplum quo recte viueremus ſu-
ſcepit. pertinet autē ad vitam re-
ctam ea que non ſunt metuēda nō
metuere. Sunt autē homines qui
q̄uis mortem ipſam non timeant:
genus tamē mortis horreſcunt: vt
ergo nullū mortis genus recte vi-
uenti homini metuēdū eſſet: illius
hominis cruce oſtendendum fuit.
Nihil eñi erat inter omnia gene-
ra mortis illo genere execrabilius
⁊ formidabilius. Auguſt. in ſer. de
paſſ. Quantū autē valeat virtus
crucis aduertat ſanctitas veſtra.
Contempſit adam preceptū acci-
piens ex arbore pomū: ſed quicqđ
adam perdidit: chriſtus in cruce in
uenit. de diluuio aquarū humanū
genus archa lignea liberauit. de
egypto dei populo recedēte moy-
ſes mare virga diuiſit: pharaonē
proſtrauit: et populū dei redemit.
Idē moyſes lignū in aquā miſit:
⁊ amaram aquam in dulcedinem
cōmutauit. Ex lignea virga de ſpi
rituali petra ſalutaris vnda pro-

fert: ⁊ vt amalech vinceret̃ circa vir
gã: Moyſes expanſis manibus ex
tenditur. ⁊ lex dei arche teſtamen=
ti creditur lignee: vt his omnibus
ad lignũ crucis quaſi per gradus
quoſdam veniatur. Chry. in ſer. de
paſ. Ideo ⁊ in excelſo ligno nõ ſub
tecto paſſus eſt: vt etiã ipſius ae=
ris natura mundet̃: ſed ⁊ terra ſi=
mile beneficiũ ſentiebat decurren=
tis de latere ſanguinis ſtillatione
mundata. Glo. Lignum etiam cru
cis ſignificare videtur eccleſiam
in quattuoꝛ mundi partibus diffu
ſam. Raba. Uel ẜm moꝛalem ſen=
ſum crux per ſuam latitudinem ſi
gnificat hylaritatem operãtis: qꝛ
triſtitia anguſtias facit latitudo
eñ crucis eſt in tranſuerſo ligno
vbi figuntur manus. per manus
autem opera intelligimus. per al
titudinem autem cui caput adiun
gitur: ſignificatur expectatio retri=
butionis de ſublimi iuſtitia dei.
longitudo autem qua totum coꝛ=
pus extenditur: tolerantiam deſi=
gnat. vnde longanimes dicuntur
qui tolerant. pꝛofundũ autẽ quod
terre infixum eſt: ſecretũ ſacramẽ=
ti pꝛefigurat. Hyla. Sic ergo in li=
gno vite cunctoꝛũ ſalus et vita ſu=
ſpenditur. vnde dicit̃. Poſtꝗ̃ autẽ
crucifi. eum diuiſe. veſti. eius: ſoꝛ=
tem mittentes. Auguſt. de cõ. euã.
hoc bꝛeuiter a mattheo dictũ eſt.
Joannes autẽ diſtinctius explicat
quẽadmodũ geſtũ ſit. Milites in=
quit cum crucifixiſſent eũ: accepe=
runt veſtimenta eiꝰ: ⁊ fecerũt quat
tuoꝛ partes: vnicuiqꝫ militi partẽ:
⁊ tunicã. Erat autẽ tunica inconſu
tilis. Chry. in om. Notandũ ergo
ꝙ non parua hec abiectio xp̃i erat
quaſi eñ circa dehonoꝛatum ⁊ oĩm
viliſſimũ in xp̃o hoc agebant. in la
tronibus autem nihil tale operati
ſunt. Diuidere eñ veſtimenta in
condẽnatis valde vilibus et abie=
ctis fit: ⁊ nihil aliud habentibus.
Hiero. Hoc aũt qđ circa xp̃m geſtũ
eſt: in pſalmo fuerat ꝓphetatũ. et
iõ ſequit̃. Ut adimpleret̃ qđ dictũ
eſt per ꝓphetã dicentẽ. Diuiſerũt
ſibi veſtimẽta mea ⁊ ſupveſtẽ meã
miſerũt ſoꝛtẽ. Sequit̃. Et ſedentes
ſeruabant eũ. ſ. milites. Diligẽtia
militũ ⁊ ſacerdotũ nobis pꝛofuit:
vt maioꝛ ⁊ apertioꝛ reſurgẽtis vir=
tus appareat. Sequitur. Et impo
ſuerunt ſup caput eius cãm ipſius
ſcriptã. Hic eſt ieſus rex iudeoꝛũ.
Non poſſum aũt digne admirari
ꝓ rei magnitudine ꝙ emptis fal=
ſis teſtibus: ⁊ ad ſeditionẽ clamo=
remqꝫ infelici populo ↄcitato: nul
lam aliam inuenerũt cãm interfe=
ctionis eius niſi ꝙ rex iudeoꝛum
eſſet. ⁊ illi foꝛſitan illudentes ridẽ
teſqꝫ hoc fecerũt. Remi. Diuinitꝰ
autẽ pꝛocuratum fuit: vt talis titu
lus ſuper caput eius poneret̃: vt ꝑ
hoc iudei agnoſcerẽt: qm̃ nec etiã
occidendo facere potuerunt vt eũ
regem non haberent. per moꝛtis
eñ patibulũ non amiſit imperiũ:
ſed potius coꝛroboꝛauit. Oꝛig. Et
pꝛinceps quidem ſacerdotum ẜm
litteram legis poꝛtabat in capite
ſuo ſanctificationẽ domini ſcriptã.
Uerus autẽ pꝛinceps ſacerdotum:
et rex ieſus in cruce quidem habet
ſcriptum. Hic eſt rex iudeoꝛũ. Aſcẽ
dens autem ad patrem pꝛo litte=
ris: et pꝛo nomine quo nominatur
habet ipſum patrẽ. Raba. Quia
enim rex ſimul ⁊ ſacerdos eſt: cum
ſue carnis hoſtiam in altari cru=
cis offerret: regis quoqꝫ digni=
tatem titulus pꝛetẽdit qui non in=
fra: ſed ſupꝛa crucem ponit̃: qꝛ licet
in cruce ꝓ nobis hoĩs infirmitate
dolebat: ſup crucẽ tñ regis maie=
ſtas fulgebat: quã ꝑ crucẽ nõ ꝑdi=
dit: ſed potiꝰ cõfirmauit. Sequit̃.
Tũc crucifixi ſunt cũ eo duo latro=
nes: vnꝰ a dextris ⁊ vnꝰ a ſiniſtris.
Hiero. ſicut eñ ꝓ nobis maledictũ
crucis factus eſt chꝛiſtus: ſic pꝛo
omnium ſalute inter noxios quaſi
noxius crucifigitur. Leo papa in
ſer. de paſ. do. Duo autem latro=
nes: vnus ad dexteram et alius ad
ſiniſtram crucifigunt̃: vt in ipa pa
tibuli ſpecie mõſtraret̃ illa que in

iudicio ipſiꝰ oium hoiuz ẽ fiẽda di
ſcretio. Paſſio igr̃ xp̄i ſalut ꝫ nr̃e cõ
tinet ſacramentũ: ⁊ de inſtrumẽto
qđ iniquitas iudeoꝛuz parauit ad
penã: potẽtia redẽptoꝛis graduz fe
cit ad gloꝛiaz. Hyla. Uel alr̄. Duo
latrones leue ac dextre affigunꝶ:
oẽm humani generis vniuerſitatẽ
vocari ad ſacramẽtũ paſſionis dñi
oſtendentes: ſꝫ qꝛ ꝑ diuerſitatem fi
deliũ ac infideliũ fit oium ſm̄ dex=
trã ſiniſtrãqꝫ diuiſio vnꝰ ex duobꝰ
ad dexterã eiꝰ ſitꝰ: fidei iuſtificatio
ne ſaluaꝶ. Rem. Ul̄ ꝑ iſtos duos la
trones deſignanꝶ oẽs: qui artioꝛis
vite cõtinentiã appꝛehendũt: q̃cũqꝫ
enim ſola intentiõe placendi deo h̄
faciunt: deſignãtur per illũ q̃ a dex
tris dei crucifixus eſt qui vo ꝓ ap
petitu humane laudis. vel aliq̃ mi
nus digna intentione: deſignantur
per illũ qui a ſiniſtris crucifixꝰ eſt.

¶ Pꝛetereũtes ãt blaſphema
bant eũ: mouentes capita ſua
⁊ dicentes. Uah qui deſtruis
templum dei: ⁊ in triduo illud
reedificas. Salua temetipſuz
ſi filius dei es: deſcende de cru
ce. Similiter ⁊ pꝛincipes ſacer
dotũ illudentes cũ ſcribis ⁊ ſe
nioꝛibꝰ dicebãt. Alios ſaluos
fecit ſeipſuz nõ poteſt ſaluũ fa=
cere. Si rex iſrael eſt: deſcẽdat
nũc de cruce ⁊ credimꝰ ei. Cõ=
fidit in deo: liberet nunc eum ſi
vult. Dixit eniz: quia filius dei
ſum. Idipſum autem ⁊ latro=
nes qui crucifixi erant cum eo
impꝛoperabant ei.

¶ Chry. in omel. Cũ xp̄m denudaſ
ſent ⁊ crucifixiſſent: vltra ꝓcedunt:
⁊ in cruce videntes affixum expꝛo=
bꝛant ei. vñ dicitꝶ. Pꝛetereuntes aũt
blaſphemabant eum mouentes ca
pita ſua. Hie. Blaſphemabãt qui=
dem quia ꝓtergrediebantur viaz:
⁊ in vero itinere ſcripturarũ ambu
lare nolebant. Mouebant autẽ ca=
pita ſua: quia iam ante mouerant
pedes: ⁊ non ſtabant ſupꝛa petraz.
Idipſum autem inſultans dicit fa
tuus populus quod falſi teſtes cõ=
finxerant. vñ ſequitur. Et dicentes
Uah qui deſtruis tẽplum dei: ⁊ in
triduo illđ reedificas. Remi. Uah
interiectio eſt inſultãtis ſiue irri=
dentis. Hyl. Quid ergo venie erit
cum poſt triduuz reedificatũ tem=
plum dei in coꝛpoꝛis reſurrectione
cernetur? Chry. in omel. Et q̃ſi po=
ribus ſignis incipientes detrahe=
re ſubiungunt. Salua temetipſum
ſi filius dei es: deſcende de cruce.
Chry. in ſer. de paſ. Sed ecõtrario
qꝛ filius dei eſt: iõ non deſcendit de
cruce. nam iõ venit: vt crucifigere=
tur pꝛo nobis. Sequitur. Similiꝶ ⁊
pꝛincipes ſacerdotum illudẽtes cũ
ſcribis ⁊ ſenioꝛibus dicebãt. Alios
ſaluos fecit ſeipſum non poteſt ſal=
uum facere. Hiero. Etiam nolẽtes
ſcribe ⁊ phariſei cõfitẽtur ꝙ alios — Iudei
ſaluos fecerit. Itaqꝫ veſtra vos cõ= — proprie
dẽnat ſententia: qui eniz alios ſal — ore con=
uos fecit: vtiqꝫ ſi vellet ſeipm̃ ſalua — dẽpna=
re poterat. Sequiꝶ. Si rex iſrael ẽ — biles.
deſcendat nunc de cruce ⁊ credimꝰ
ei. Chry. i ſer. de paſſione dñi. Cõſi
dera aũt nunc vocẽ filioꝛum dyabo
li quomodo imitantur vocez pater
nam. Dyabolus eniz dicebat. Mit
te te deoꝛſum ſi filius dei es: ⁊ iu=
dei dicunt. Si filius dei es: deſcẽde
de cruce. Leo papa. De quo erro=
ris fonte iudei talium blaſphemia
rum venena poteſtatis? Quis vo=
bis magiſter tradidit? que doctri=
na pſuaſit: ꝙ illum regem iſrael: il
lum dei filium credere deberetis q̃
ſe aut crucifigi nõ ſineret: aut a cõ=
fixione clauoꝛum liberũ coꝛpus ex
cuteret? Non hoc vobis legis my=
ſteria: aut ꝓphetarũ oꝛa cecinerũt.
Sed illud vere legiſtis. Faciẽ meaz
non auerti a confuſione ſputoꝛuz.
Et iteruz. Foderunt manus meas
⁊ pedes meos: dinumerauerũt oia
oſſa mea. Nũq̃d legiſtis dñs deſcẽ
dit de cruce? ſed legiſtis dñs regna
uit a ligno. Raba. Si autem tunc

de cruce ſurgeret inſultantibus ce
dens: v̄tutē nobis patientie nō de
monſtraret: ſed expectauit paulu-
lum: irriſionē ſuſtinuit: qui de cru-
ce ſurgere noluit: de ſeplchro reſur
rexit. Hiero. Fraudulēta aūt eſt ꝓ-
miſſio cū addunt. Et credimus ei.
Quid em̄ plus de cruce adhuc vi-
uentem deſcēdere: an de ſepulchro
mortuū reſurgere? Reſurrexit ꝛ nō
crediditis. ergo etiā ſi de cruce deſcē
deret non crederetis. Sed mihi vi
detur hoc demones imitere. ſtatim
enim vt crucifixus eſt dñs: ſenſerūt
v̄tutē crucis: ꝛ intellexerūt fractas
vires ſuas eſſe: ꝛ hoc agunt vt de
cruce deſcendat. Sed dñs ſciēs ad
uerſariorū inſidias ꝑmanet in pa-
tibulo: vt dyabolū deſtruat. Sequi
tur. Confidit in deo: liberet eum ſi
vult. Chry. in om̄. O inquinati val
de. Nunquid prophete ꝛ iuſti non
erant qꝛ eos nō eripuit a periculis
deus? Si aūt illorū glie nō obfuit:
ꝙ eis ꝑicula induxiſtis: multo ma
gis in iſto nō oportebat vos ſcanda
lizari per ea que patitur: qꝛ ſemper
per ea que dixit: hanc veſtrā remo
uit ſuſpitionem. Seqꝛ. Dixit eniꝫ:
qꝛ filius dei ſum. Per quod oſten-
dere volebant eū pati ob ſeducto-
ris ꝛ erronei cauſam: ꝛ ſicut ſuper
bum ꝛ vane gloriātem in his q̄ di-
cebat. Sic ergo non ſolū iudei ꝛ mi
lites de ſubtus eum deridebant: ſꝫ
ꝛ deſuper latrones cum eo crucifi-
xi. vnde ſequit̄. Idipſum aūt ꝛ la-
trones qui crucifixi erāt cū eo ipro
perabant ei. Aug. de cō. euan. Pōt
aūt putari lucas repugnare ei qđ
hic dicit̄: q̄ dicit ꝙ vnus de latroni-
bus blaſphemabat eum: quem al
ter increpabat: niſi intelligamus
mattheū breuiter reſtringentē hūc
locum pluralem numerū ꝓ ſingu-
lari poſuiſſe: ſicut in epl'a ad He-
breos legimus pluralr dictū clau-
ſerunt ora leonū: cuꝫ ſolus. Daniel
ſignificari intelligatur. Quid autē
vſitatius ꝙ̄ vt aliquis dicat. En ru
ſtici mihi inſultant: etiam ſi vnus
inſultet. Eſſet autē cōtrariū ſi mat
theus dixiſſet ambos latrones cō
uiciatos domino. Cum vero dictuꝫ
eſt latrones: nec additum eſt ambo
potuit vſitato locutionis modo ꝑ
pluraleꝫ numerū ſignificari. Hie.
Uel poteſt dici ꝙ primū vterqꝫ ſcꝫ
blaſphemauerit: deinde ſole fugiē
te: terra ꝯmota: ſaxiſqꝫ diruptis: ꝛ i
gruentibꝰ tenebris vnus credide-
rit in ieſum: ꝛ priorem negationem
ſeq̄nti cōfeſſiōe emēdauerit. Chry.
in omel'. Ut em̄ non exiſtimes ex q̄-
dam cōuiuētia id geſtū fuiſſe neqꝫ
latronē fuiſſe: q̄ latro videbatur: a
contumelia: oñdit tibi qm̄ etiā i cru
ce poſitus latro erat ꝛ inimicus: et
repēte tranſmutatus eſt. Hyla. Qđ
autē latrones ābo cōditionē ei paſ
ſionis exprobrant: vniuerſis etiam
fidelibus ſcandalum crucis futu-
rū eē ſignificat. Hiero. Uel in duo-
bus latronibus vterqꝫ populus gē
tiliū ꝛ iudeoꝝ prio dñꝫ blaſphema
uit poſtea ſignorū multitudine al-
ter exterritus egit penitētiā ꝛ vſqꝫ
hodie iudeos icrepat blaſpheman
tes. Orige. Sꝫ ꝛ latro qui ſaluatus
eſt poteſt eſſe myſteriū eorū: q̄ poſt
multas iniq̄tates crediderūt i xp̄ꝫ.
¶ A ſexta auteꝫ hora tenebre
facte ſunt ſuꝑ vniuerſam ter-
rā: vſqꝫ ad horam nonā. Et cir
ca horā nonaꝫ clamauit ieſus
voce magna dicens. Hely he-
ly lamazabathani. Hoc ē: deꝰ
meus: deus meus: vt q̄d dere-
liquiſti me? Quidam aūt illic
ſtantes: ꝛ audientes dicebant:
Helyam vocat iſte. Et conti-
nuo currens vnus ex eis acce-
ptam ſpongiam ipleuit aceto:
ꝛ impoſuit harundini: ꝛ dabat
ei bibere. Ceteri vero dicebāt:
Sine videamus an veniat he
lias liberans eū. Ieſus auteꝫ
iterum clamans voce magna
emiſit ſpiritum.
¶ Chry. in ſermone de paſſiōe. Nō

poterat ferre.creatura iniuriā crea
toris: vñ ſol retraxit radios ſuos:
ne videret impiorum facinora. Et
ideo dicitur. A ſexta autē hora te=
nebrefacte ſunt ſuper vniuerſam
terram vſq; ad horā nonā. Orige.
Ab hoc textu quidā calumniantur
euangelicaȝ veritatē. Defectio eñ
ſolis a ſeculo ſemper fuit in ſuo tē=
pore facta. Sȝ defectio ſolis q̄ ſecū
dum conſuetudinē temporum ita
currentium fieri ſolet: non in alio
tempore fit niſi incōuentu ſolis ⁊ lu
ne quando luna ſubtus currens:
ſolis impedit radios occurrētis ei.
In tēpore autē quo paſſus eſt chry
ſtus manifeſtum eſt quoniam con=
uentus non erat lune ad ſoleȝ:quo
niam tempus erat paſchale quod
conſuetudinis eſt agere quādo lu=
na plena ē quidam autē credētiū
volentes defenſioneȝ aliquā indu=
cere contra hoc dixerunt: quoniaȝ
illa defectio ſolis cōſequenter ſecū=
dū cetera prodigia noua:contra cō
ſuetudinem facta eſt. Dionyſius
in epiſtola ad policarpum. Inopi
nabiliter enim ſoli lunam inciden=
tem videbamus.non enim erat cō
uentus tempus: et rurſus ipſam
a nona hora vſq; ad veſperam ad
dyametruȝ ſolis ſupnaturaliter re
ſtitutam. Eclypſim etiam ipſaȝ ex
oriente vidimus inchoatam: ⁊ vſq;
ad ſolarem terminū veniētem poſt
ea regredientem: ⁊ rurſus non ex
eodem ⁊ defectuȝ ⁊ repugnationē:
ſed ecōtrario ſm dyametrū factaȝ.
Chry. in omel. Tribus enī horis
tenebre pmanſerunt: cum eclypſis
in momento tranſeat. nō eñ habet
morā vt ſciunt illi qui conſideraue
runt. Orige. Sȝ aduerſus hoc filij
huius ſeculi dicūt. Quomodo hoc
factum tā mirabile nemo grecorū:
aut barbarorū ſcripſit eorū qui no
tauerunt: ſiquid, tale aliqd nouuȝ
factum eſt aliquādo? Et phlegon
quidē in chronicis ſuis ſcripſit i pn
cipatu tyberij ceſaris factū:ſȝ nō ſi
gnauit in luna plena. Arbitror er=
go ſicut cetera ſigna que facta ſūt

in paſſione ipſius:ſcȝ velū ſciſſum:
⁊ terra tremuit: ⁊ cetera hieruſaleȝ
tantūmodo facta ſunt. Aut ſi lati⁹
voluerit quis extendere ad terraȝ
iudeam:ſicut in.iij.lib. Regum di=
xit. Abdias ad Helyam. Uiuit de⁹
tuus:ſi eſt gens aut regnuȝ:vbi nō
miſit dñs meus querere te: oſten=
dens quoniā ſatis eū in gentibus
queſierat circa iudeā. Eſt autē cō=
ſequens itelligere quaſdā tenebro
ſiſſimas nubes ⁊ mltas ⁊ magnas
cōcurriſſe ſup hieruſalē: ⁊ terrā iu
dee: ⁊ ideo facte ſunt tenebre pfun
de a ſexta hora vſq; ad nonā. Due
eñ creature in ſexta die facte fuiſ=
ſe intelligunt:ante ſextam quideȝ
animalia:i ſexta aūt homo: ⁊ ideo
cōueniebat pro ſalute hominis mo
rientē i hora ſexta ſuſpendi: ⁊ a ſex
ta hora ꝓpter hoc tenebras fuiſſe
factas ſup omnē terrā vſq; ad no=
nam. Et ſicut moyſe manus exten
dente in celum. facte ſunt tenebre
ſuper egyptios:ſeruos dei tenētes
in ſeruitute:ſimiliter et xp̄o in ſex=
ta hora man⁹ extēdēte i cruce ad ce
lū ſup ppl'm qui clamauerat. Cru
cifige eū:facte ſunt tenebre: ⁊ ab oī
lu[illegible]ſūt ꝓuati:i ſignū futuraꝝ tene
braꝝ:q̄ cōprehenſure erant gentē
iudeam. Itē ſub moyſe facte ſunt
tenebre ſuper omnem terrā egypti
tribus diebus omnib⁹ autem filijs
iſrael erat lumen. Sub chriſto au
tem facte ſunt tenebre ſuper omnē
iudeaȝ tribus horis:quoniā ꝓpter
peccata ſua priuati ſunt a lumine
dei patris ⁊ a ſplēdore chriſti:et ab
illuminatiōe ſpiritusſancti. Lumē
autem fuit ſuper omnē reliquā ter
ram:qd vbiq; illuminat omnē ec=
cleſiam dei in chriſto. Et ſi vſq; ad
horā nonā tenebre facte fuerunt ſu
per iudeam: manifeſtum eſt quo=
niam iterum eis lumen refulſit. qa
cum plenitudo gentiuȝ intrauerit:
tum omis iſrael ſaluus fiet. Chry.
in omel. Uel aliter. Hoc admiradū
erat:qꝫ in omnē terram tenebre ſūt
facte:qd nunq̄ prius cōtigerat. In
egypto enim ſolū tenebre facte ſūt

quando paſcha perficienduꝫ erat.
que enim tunc agebantur : horum
typus erant. Et intuere ꝙ fiunt te-
nebre in media die quãdo vbiq; ter
rarum dies erat: vt omnes qui ha
bitabãt terram: hoc miraculum co
gnoſcerent. Hoc autẽ eſt ſignuꝫ qđ
petentibus ꝓmittebat dare dicẽs.
Generatio praua ⁊ adultera ſignũ
querit: ⁊ ſignũ non dabitur ei : niſi
ſignum Jone prophete: crucem ſi-
gnans ⁊ reſurrectionem . Etenim
multo mirabilius eſt in eo ꝗ cruci-
fixus erat hoc fieri : ꝙ̃ ambulante
eo ſuper terrã. Hoc autez ſufficiẽs
erat eos conuertere: non ſoluꝫ ma
gnitudine miraculi: ſꝫ qꝛ hoc geſtũ
eſt poſtq̄ omnia locuti fuerãt: que
voluerant: ⁊ ſatietatẽ acceperãt cõ
tumeliarum. Qualiter autem non
admirati ſunt vniuerſi neq; eſtima
uerunt eũ eſſe deum? quia ſcꝫ homi
num genus tunc multa malitia et
deſidia detinebatur: ⁊ hoc miracu-
lum factum confeſtim tranſijt ⁊ nõ
nouerant que eſſet cauſa eius qđ
gerebat. Et ꝓpt hoc ipſe poſtea
loquit vt oſtendat ſe viuere: ⁊ ꝙ ip
ſe hoc miraculum fecit. vnde ſequi
tur. Et circa horam nonam clama
uit ieſus voce magna dicens. Hely
hely. lamazabatani . Hoc eſt. De⁹
meus: deus meus: vt quid dereliq̃-
ſti me? Hie. Principio viceſimi ꝑmi
pſalmi vſus eſt. Jllud vero quod
eſt in medio ꝟſiculi. Reſpice in me
ſuperfluum eſt. Legitur enim i he
breo. Deus meus deus meus: qua
re me dereliquiſti? Ergo impij ſũt
qui pſalmũ ex perſona Dauid ſi-
ue Heſter ⁊ mardochei dictum pu-
tant: cum etiã euangeliſte teſtimo
nia ex eo ſumpta ſuper ſaluatore i
telligantur: vt eſt illud Diuiſerũt
ſibi veſtimenta mea: ⁊ foderũt ma
nus meas. Chry. in om. Jdeo autẽ
emiſit propheticam vocem: vt vſq;
ad vltimã horã teſtimonium phi-
beat veteri teſtamẽto: ⁊ vt videant
qm̃ honorat patrẽ ⁊ nõ eſt deo con-
trarius : ⁊ ideo hebraicam vocem
emiſit: vt eis fieret cognita ⁊ mani

feſta. Orige. Requirendum eſt au
tem: quid eſt ꝙ a deo derelictus eſt
chriſtus. Et quidã quia nõ poſſunt
exponere: derelinqui chriſtũ a deo
dicunt ꝙ per humilitatẽ dictũ eſt.
Sed manifeſte intelligere poteris
quid ſit quod dicit: faciens compa
rationẽ glorie illius quam habuit
apud patrem: ad confuſionẽ quaꝫ
contemnẽs ſuſtinuit crucez. Hyla.
Per hec aũt verba ingenia conten
dunt heretica: ꝙ aut defeciſſe om
nino deum verbum in animã corpo
ris volunt: dum corpus officio ani-
me viuificat: aut omnino nec fuerit
chriſtus homo natus: quia i eo dei
verbuꝫ modo ſpirit⁹ habitauerit ꝓ
phetalis: quaſi ieſus chriſtus ani-
me ſoluꝫ ⁊ corporis homo cõmunis
hoc habet ſui exordiũ : quo eſſe ce-
pit homo qui nunc a dei verbo cõ-
tracta rurſum protectione deſert⁹
clamet. Deus meus: quare me de-
reliquiſti? Uel certe in anima ver-
bi natura mutata paterno chriſt⁹
in omnibus vſus auxilio: nũc inops
eius mortiq; permiſſus ſolitudinẽ
ſuam cõquerat: relinquẽtẽq; ſe ar-
guat. Sed inter has impias infir-
maſq; ſententias eccleſie fides im-
buta apoſtolicis doctrinis non pa-
titur ieſum chriſtũ ne filius dei nõ
⁊ filius hominis intelligatur. nam
q̃rela derelicti moriẽtis infirmitas
eſt promiſſio autẽ paradiſi viuẽtis
dei regnũ eſt. Habes i conquerẽte:
ad mortẽ relictũ ſe eẽ: qꝛ hõ eſt. Ha
bes eũ qui morit profitentẽ ſe i pa
radiſo regnare: qꝛ de⁹ eſt. Nõ ḡ mi
reris ꝟborũ hũilitatẽ ⁊ q̃rimonias
derelicti: cũ formã ſerui ſciẽs ſcãda
lũ crucis videas. Glo. Dicit aũt de⁹
eum deſeruiſſe in morte: qꝛ poteſta
ti pſeq̃ntiũ euꝫ expoſuit. ſubtraxit
enim protectionẽ: ſꝫ nõ ſoluit vnio
nẽ. Orige. Poſtq̄ autem vidit ſup
omnem terram iudeam tenebras.
hoc dicit oſtendere volens. Dereli-
quiſti me pater. id eſt talibus exia
nitum calamitatibus tradidiſti: vt
populus qui fuerat apud te hono
rat⁹ recipiat q̄ in me auſus eſt vt ꝑ-

Uarie hereſes

uetur a lumine tue proſpectionis:
ſed ꝛ pro ſalute gentium ꝛ ereliqui
ſti me. Quid autem tam bonum fe
cerũt: qui ex gentibus crediderũt:
vt precioſo ſanguine ſuper terram
effuſo pro eis eruerem eos a mali-
gno? Aut quid tale dignum facturi
ſunt homines: pro quibus patior
iſta? Forſitan autẽ ꝛ videns pecca-
ta hominũ pro quibus patiebatur
dixit. Quare me dereliquiſti? vt ſie
rem quaſi qui colligit ſtipulam in
meſſe: ꝛ racemos in vindemia. Nõ
aũt eſtimes humano more ſaluato
rem iſta dixiſſe propter calamitatẽ
que comprehenderat euꝫ in cruce.
Si enim ita acceperis: non audies
magnam vocem eius que oſtendit
aliquid eſſe magnũ abſconditum.
Raba. Uel ſaluator hoc dixit: noſtros
circunferens motus. qui in pericu-
lis poſiti a deo deſerti nos putamꝰ.
Humana enĩ natura propter pecca
tuꝫ a deo fuerat derelicta: ſed quia
filius dei factus eſt noſter aduoca-
tus quorum ſuſcepit culpaꝫ. deplo-
rat miſeriam: in quo oſtendit quã-
tum flere debeant qui peccant: quã
do ſic fleuit qui nunquaꝫ peccauit.
Sequitur. Quidã autẽ illic ſtantes
ꝛ audientes dicebant: Helyam vo-
cat iſte. Hiero. non omnes: ſed qui-
daꝫ quos arbitror milites fuiſſe ro
manos: non intelligentes hebraici
ſermonis proprietatẽ: ſed ex eo qꝺ
dixit. Hely hely. Putãt Helyam ab
eo inuocatũ. Sin aũt iudeos q̃ hoc
dixerint itelligere voluerimus: hoc
more ſibi ſolito feciſſe: vt dñm imbe
cillitatis infament: qui helye au-
xilium deprecet̃. Sequit̃. Et conti-
nuo currens vnus ex eis: acceptam
ſpongiaꝫ impleuit aceto ꝛ impoſuit
arundini: ꝛ dabat ei bibere. Augu.
in ſer. de paſ. Sic ergo propinator
fontium potat̃ aceto: mellis dator
cibatur felle: flagellatur remiſſio:
condemnat̃ venia: illuditur maie-
ſtas ridetur virtus: profundit̃ lar-
gitor imbuꝫ ſputis. Hyla. Eſt aũt
acetum vinum qꝺ per vitiũ aut in-
curie aut vaſis acceſcit. vinum autẽ
eſt honor imortalitatis aut virtus.
Cuꝫ igitur in adaꝫ coacuiſſet: ipſe
accepit ꝛ portauit ex gentibus. In
calamo enim ꝛ ſpongia vt potaret
offertur. i. ex corporibus gentiuꝫ in
ſe ad cõmunioneꝫ imortalitatis ea
que in nobis erãt vitiata trãſfudit.
Remi. Uel aliter. Iudei acetũ erãt
degenerãtes a vino patriarcharuꝫ
ꝛ ꝓphetarũ: habebãt fraudulenta
corda: q̃ſi ſpongiã cauernoſis atq̃
tortuoſis latibulis. Per arũdinem
deſignat̃ ſacra ſcriptura: q̃ in hoc
facto implebat̃. ſicut. n. lingua he-
brea vel greca dicit̃ loquela que fit
per linguã: ſic ꝛ arundo dici poſſet
littera vel ſcriptura que in hoc fa-
cto implebat̃: que fit per arũdinẽ.
Orige. Et forſitan quicunq̃ ſm̃ do-
ctrinam eccleſiaſticã ſapiũt. viuũt
aũt male: dant ei vinuꝫ bibere felle
ꝑmixtũ. Qui aũt alienas a verita-
te ſñias applicãt xp̃o: quaſi eas di-
centi: hi ſpongiã implẽtes aceto im
ponunt calamo ſcripture: ꝛ offerũt
ori eius. Sequit̃. Ceteri vero dicebãt.
Sine: videamus an veniat helyas
liberãs eum. Raba. Qr. n. milites
praue ſonũ vocis dominice intelli-
gebant: iõ inaniter aduentũ helye
expectabant. Deuꝫ ergo quẽ ſalua
tor hebraico ſermone inuocabat: in-
ſeparabiliter ſemper ſecum habe-
bat. Augu. in ſer. de paſ. Cum ergo
nil iaꝫ xp̃o reſtaret ex penis: mors
morat̃: qr ſuũ eſſe ibi nil ſentit. Su-
ſpecta eſt vetuſtati nouitas. Hunc
primum hunc ſolum vidit homineꝫ
peccati neſcium: noxa liberũ: iuris
ſui legibus nil debentẽ. Accedit th̃
cõfederata iudaico mors furori: ꝛ
deſperata vite inuadit auctoreꝫ. vñ
ſequit̃. Jeſus aũt iterum clamans
voce magna emiſit ſpiritum. Qua
re autẽ diſplicet ſi xp̃s de ſinu pr̃is
ad noſtram ſeruitutẽ venit: vt nos
ſue redderet libertati? noſtraꝫ mor
teꝫ ſuſcepit: vt nos eius morte libe
remur: quando nos deſpectu mor-
tis mortales in deos rettulit: terre-
nos celeſtibus eſtimauit. Quãtuꝫ.
n. diuina virtus operũ contempla-

Quid allegorice deſignet acetum.

trone lucebat:tantum pati pro ſub-
iectis:p ſeruis mori iſigne eſt cha-
ritatis imenſe. Ergo hec prima cā
eſt dñice paſſiōis:q2 ſciri voluit ꝙ̃-
tum amaret hoīem deus: qui plus
amari voluit ꝙ̃ timeri. Secūda cā
eſt vt ſententiam mortis quā iuſte
dederat:iuſtiꝰ aboleret. Quia nā-
ꝙ primus homo adiudicāte deo:de
reatu incurrerat mortem:⁊ eā trāſ-
miſit ad poſteros: venit de celo ſe-
cundus hō peccati neſcius:vt mors
damnaret:que rape iuſſa reos:in-
nocentie ipſum inuadere preſum-
pſit auctorem. Nec mirandum eſt
ſi pro nobis poſuit qđ ſuſcepit a no
bis.ſ.animam qui propter nos fe-
cit tanta:⁊talia largitus eſt nobis.
Augu.contra Felicianū. Abſit eniꝫ
a fidelibus iſta ſuſpitio: vt ſic chri-
ſtus ſenſerit mortem noſtraꝫ: vt ꝙ̃-
tuꝫ in ſe eſt vita perderet vitā. Nā
ſi hoc ita eēt:quō illo triduo potuiſ
ſe dicimꝰ aliđđ viuere: ſi vite fons
dicitur aruiſſe? Senſit igitur mor-
teꝫ deitas chriſti participatiōe hu-
mana:ſiue humani affectus:quem
ſponte ſuſceperat:non nature ſue
potentiaꝫ perdidit:per quā cuncta
viuificat. In morte eniꝫ noſtra ſine
dubio deſtitutuꝫ corpus vita aīam
nr̄am non perimit.dum diſcedens
anima non vim ſuaꝫ perdit: ſed qđ
viuificauerat hoc dimittit:⁊ ꝙ̃tum
in ſe eſt:alterius morteꝫ facit: ipſa
non recipit. Quid nūc. De ſaluato-
ris nūc anima dicemus: que vt nō
dicam propter inhabitantem diui-
nitatem ⁊ propter iuſticiam ſingu-
larem:certe propter cōem moriēdi
ſortem corpus illo triduo ſic potuit
deſerere: vt ipſa non poſſet penitus
interire. Credo enim dei filiuꝫ mor
tuum eſſe non ſm̄ penam iniuſticie
quaꝫ ex toto non habuit:ſed ſm̄ le-
gem nature:quam pro humani ge
neris redemptiōe ſuſcepit. Dama.
Etſi tamen mortuus eſt vt homo:⁊
ſancta eius anima ab incōtamina
to diuiſa eſt corpore:ſed tamen dei-
tas iſeparabilis ab vtriſꝙ permā
ſit:ab anima dico ⁊ corpore. Et ne-
ꝙ vna ita hypoſtaſis in duas diui-
ſa eſt.corpus eniꝫ ⁊ aīa ſicut a prin
cipio in verbi hypoſtaſi habuerūt
exiſtentiā etiā in morte. Neꝙ enim
anima neꝙ corpus propriaꝫ habue
runt hypoſtaſim preter hypoſtaſiꝫ
verbi. Hiero. Diuine aūt ptātis in
dicium eſt emittere ſpiritū:⁊vt ipſe
quoꝙ dixerat. Nemo poteſt tollere
aīam meā a me:ſꝫ ego pono eam:⁊
iterū ſumo eaꝫ. Spiritū em̄ in hoc
loco pro aīa intelligamus. Sed qđ
vitale aut ſpūale corpꝰ faciat : ſeu
ꝙ ipſiꝰ aīe ſubſtātia ſpūs ſit :iuxta
id qđ ſcriptū eſt. Auferes ſpiritum
eorū ⁊ deficiēt. Chry.i om̄. Propter
hoc aūt ⁊ voce magna clamauit:vt
oſtendat qm̄ ſm̄ eius ptātē id geri-
tur. Per hoc.n. ꝙ moriens vocem
emiſit magnā:apertiſſime ſe veruꝫ
deum eſſe oſtēdit:qm̄ hoīes cū mo-
riuntur:vix tenuem vocem emitte-
re pñt. Augu. de con. euan. Quid
auteꝫ voce magna dixerit:lucas de
clarauit.dixit enim. Et clamās ie-
ſus voce magna ait. Pater in ma-
nus tuas cōmendo ſpiritum meuꝫ.
Hyla. Uel ſpiritum cū clamore ma
gne vocis emiſit:dolens non ſe oīa
peccata portare.

Notatu digniſſimum.

Intellige ꝙ ad efficientiam.

¶ Et ecce velum tēpli ſciſſum
eſt in duas partes:a ſūmo vſꝙ
deorſuꝫ: Et terra mota eſt:⁊ pe
tre ſciſſe ſūt: ⁊ monumēta ap-
ta ſūt:⁊ multa corpora ſancto
rum qui dormierāt ſurrexerūt.
Et exeuntes de monumentis
poſt reſurrectionē eiꝰ venerūt
in ſanctā ciuitatem ⁊ apparue
runt multis. Centurio aūt ⁊ ꝙ
cū eo erant cuſtodiētes ieſum:
viſo terremotu:⁊ his ꝙ fiebant
timuerūt valde dicentes. Uere
filius dei erat iſte Erant auteꝫ
ibi mulieres multe a lōge: que
ſecute erant ieſuꝫ a galilea mi
niſtrātes ei:iter quas erat ma-
ria magdalene:⁊ maria iaco-

bi: ⁊ ioſeph mater: ⁊ mater fi-
liorum zebedei.

¶ Orige. Magna facta ſunt ex eo
ꝙ magna voce clamauit ieſus. vñ
ſequit. Et ecce velum tēpli ſciſſum
eſt in duas partes a ſũmo vſqꝫ de-
orſum. Augu. de con. euan. In quo
ſatis oſtendit tunc eſſe ſciſſum cum
emiſit ſpm̄. Si aũt non addidiſſet.
Et ecce. ⁊ ſimpliciter dixiſſet. Et ve
lum tēpli ſciſſum eſt. incertum eſſet
vtrũ ipſe ⁊ marcus hoc recapitulan
do cõmemoraſſent. lucas aũt ordi-
nem tenuiſſet: qui cũ dixiſſet. Sol
obſcuratus eſt. continuo ſubiungē
dum eſtimauit. Et velum tēpli ſciſ-
ſuꝫ eſt. An lucas recapitulaſſet: qđ
illi ordine poſuiſſent. Orige. Duo
autem fuiſſe vela intelligunt: vnuꝫ
qđ velat ſancta ſanctorũ: aliud exte
rius ſiue tabernaculi ſiue templi.
In paſſione ergo domini ſaluato-
ris: velum qđ erat a foris conſciſſuꝫ
eſt a ſurſum vſqꝫ deorſuꝫ: vt ab ini-
tio mundi vſqꝫ ad finē conſciſſo ve-
lamine: myſteria publicentur: que
vſqꝫ ad aduentũ dñi rationabiliter
fuerant occultata. Cuꝫ aũt venerit
qđ perfectũ eſt: tunc auferet etiam
ſcdm̄ velum vt videamus ēt que in
terius ſunt occultata ſcꝫ verā arcaꝫ
teſti: ⁊ ſicut ipſa ſe hꝫ natura videa
mus cherubin ⁊ alia. Hyla. Uel iõ
velum templi ſcindit: qꝛ exinde po-
pulus eſt diuiſus in partes: ⁊ veli
honor cũ cuſtodia angeli protegen
tis aufertur. Leo papa in ſermo-
ne de paſſione. Eſt aũt ad teſtimo-
nium venerande paſſiõis ſufficiēs
ſignum elementoꝝ inordinata tur-
batio. vnde ſequitur. Et terra mo-
ta eſt: ⁊ petre ſciſſe ſunt: ⁊ monumē
ta aperta ſunt. Hiero. Nulli enim
dubiũ eſt quid ſignificet iuxta litte
ram magnitudo ſignorum: vt cruci
fixum dñm ſuũ ⁊ celum ⁊ terra ⁊ oĩa
demonſtrarent. Hyla. Mouet terra
qꝛ capax huius mortui eſſe nõ pote
rat: petre ſciſſe ſunt: oĩa enim vali-
da ⁊ fortia penetrãs dei verbum ⁊
ptãs eterne virtutis irruperat. Et

monumēta apta ſunt. erant. n. mor
tis clauſtra reſerata. Sequitur. Et
multa cor. ſanc. qui dormi. ſur. Illu
minans enim mortis tenebras: ⁊ in
fernorum obſcura colluſtrãs: mor-
tis ſpolia detrahebat. Chry. ł om.
ipſo qđ ē in cruce manēte eũ irridē-
tes dicebant. Alios ſaluos fecit: ſe
ipſum non põt ſaluũ facere: ⁊ qđ in
ſe facere noluit: in ſeruorũ corpori-
bus cuꝫ multa ſupabundantia de-
monſtrauit. Si. n. qtriduanuꝫ laza-
rum exurgere magnuꝫ fuit: multo
magis eos repente: q olim dormie-
rant apparere viuentes: qđ future
reſurrectiõis erat indiciũ: vt auteꝫ
nõ putaret ēē phãtaſma qđ factuꝫ
eſt: euãgeliſta ſubiungit. Et exeũ.
de monu. poſt reſurre. eius ve. in
ſan. ciui. ⁊ appa. mul. Hiero. Quo-
mõ aũt lazarus mortuus reſurre-
xit: ſic ⁊ multa corpora ſanctoꝝ re-
ſurrexerũt: vt dñm oſtēderēt reſur
gentē: ⁊ tñ cũ monumēta apta ſunt:
nõ añ reſurrexerunt: ꝙ reſurgeret
dñs vt eēt primogenit⁹ reſurrectio
nis ex mortuis. ſanctã aũt ciuitateꝫ
in q viſi ſunt reſurgētes: aut hieru
ſalem celeſtem intelligamus: aut
hãc terrenã q añ ſctã fuerat. ſcã. n.
appellabat ciuitas hieruſalē: pro-
pter tēplũ ⁊ ſcã ſcõrũ: ⁊ ob diſtinctio
nē aliarũ vrbiũ: in qbus ydola cole
bant. Qđ ꝟo dr̄. Appar. multis.
oſtēdit nõ generalis fuiſſe reſurre
ctio q oĩb⁹ appareret: ſed ſpecialis
ad plurimos: vt hi viderēt: qui cer-
nere merebant. Remi. Quęret aũt
aliqs qđ de illis factũ ſit qui reſur-
gente dño ſurrexerũt. Credendum
qppe eſt qm̄ iõ ſurrexerũt: vt teſtes
eēnt dñice reſurrectiõis. Quidam
aũt dixerũt ꝙ iterum mortui ſunt: ⁊
in cinerē cõuerſi: ſicut ⁊ lazarus ⁊ ce
teri quos dñs reſuſcitauit. Sꝫ iſto-
rum dictis nullo mõ eſt fides accõ-
modanda: qm̄ maius illis eſſet tor-
mentum qui ſurrexerunt ſi iterum
mortui eſſent: ꝙ ſi non reſurgerēt.
Incunctanter ḡ credere debemus:
qꝛ q reſurgente dño a mortuis re-
ſurrexerunt: aſcendēte eo ad celos

Uide di-
ſtinctio-
nē aper
tionis
monu-
mentoꝝ
⁊ reſur-
rectiõis

⁊ ipſi parit aſcēderūt. Orige. Sem=
ꝑ aūt hec eadē magna q̄tidie fiunt. ve
luꝫ.n. tēpli ad reuelādū q̄ intus ha
bent ſcindit ſanctis. Terra ēt mo=
uet.i. oīs caro nouo ꝟbo ⁊ nouis re
bus ſm nouuꝫ teſtm̄. Petre ēt ſcin=
dunt: q̄ myſteriū fuerūt ꝓphetaꝝ:
vt in profundis eoꝝ poſita ſpūalia
myſteria videamus. Monumenta
aūt dicunt corpora peccatricuꝫ ani=
marū. i. mortuarū deo: cū aūt ꝑ gra
tiaꝫ dei aīe hmōi fuerint reſuſcitate:
corpora eorū q̄ prius fuerūt monu=
mēta: fiūt corpora ſanctoꝝ: ⁊ vident
a ſeipſis exire: ⁊ ſequunt eū qui re=
ſurrexit: ⁊ in nouitate vite ambulāt
cū eo. Et q̄ digni ſunt habere ꝯuer
ſationē i celis īgrediunt in ſanctā ci
uitatē ꝑ ſingula tpa⁊ apparēt mul=
tis videtib⁹ opa bona ipſoꝝ. Seq̄t.
Cēturio aūt ⁊ q̄ cū eo er. cuſ. ie. viſo
terremotu ⁊ his q̄ fie. ti. val. di. ve.
fi. dei er. iſte. Augu. de cō. euange.
Nō eſt ꝯtrariū ꝙ mattheus viſo terre
motu dicat admiratū centurioneꝫ ⁊
eos q̄ cū eo erāt: cū lucas dicat hoc ad
miratū: ꝙ emiſſa magna voce expi
raſſet. In eo.n. ꝙ mattheus non ſo
lum dixit. Viſo terremotu: ſed etiā
addidit. His q̄ fiebāt integrū locuꝫ
fuiſſe demonſtrauit luce: vt diceret
centurionē ipſaꝫ dn̄i mortem fuiſſe
miratū: q2 ⁊ hec iter illa eſt q̄ tūc mira
biliter facta erāt. Hiero. Ex hoc cō
ſiderādū ꝙ cēturio in ipſo ſcādalo
paſſiōis vere dei filiū confiteatur: ⁊
arrius in eccl'ia ꝑdicet creaturam.
Raba. Vn̄ merito ꝑ centurioneꝫ fi=
des eccl'ie deſignat. q̄ ꝟbo myſterio=
rum celeſtiū ꝑ morteꝫ dn̄i reſerato:
ꝯtinuo ieſum ⁊ vere iuſtuꝫ hoīem ⁊
vere dei filiū ſynagoga tacente cō=
firmat. Leo. papa i ſer. de paſ. Ex=
emplo igit centurionis ꝯtremiſcat
in redēptoris ſui ſupplicio terrena
ſubſtātia: rūpant infideliū mētuꝫ
petre: ⁊ q̄ mortalitatis grauabant
ſepulchꝛis. diſcuſſa obſtaculoꝝ mo
ra ꝓſiliant: appareāt nūc quoq in
ciuitate ſcā. i. eccl'ia dei future re=
ſurrectiōis indicia: ⁊ qđ credenduꝫ
eſt in corporib⁹: fiat in cordib⁹. Se=
quit. Erāt aūt ibi muli. mul. a lon.
q̄ ſecute erant ie. a gali. mi. ei. Hie.
Cōſuetudinis eniꝫ iudaice fuit: nec
ducebat in culpā more gētis antiq̄
vt mulieres de ſubſtātia ſua victuꝫ
atq veſtitum preceptoribus mini=
ſtrarent. hoc: q2 ſcandalum facere
poterat in gentibus: paulus abie=
ciſſe ſe memorat. Miniſtrabāt aūt
dn̄o de ſubſtātia ſua: vt meteret il=
larū carnalia cui⁹ ille metebāt ſpi= P̃le ad
ritualia: nō q2 īdigebat cibis domi chorin=
nus creaturarū: ſꝫ vt typū oſ̄deret thios.
magiſtroꝝ: q2 victu atq veſtitu ex ix.
diſcipulis deberēt eē ꝯtenti. Sed vi
deamus q̄les comites habuerint.
Sequit.n. Inter quas erat maria
mag. ⁊ ma. iaco. ⁊ ioſeph mr̄ ⁊ mr̄ fi=
lioꝝ zebedei. Orige. Apud marcuꝫ
autem tertia illa ſalome appellat.
Chry. in om̄. He aūt mulieres conſi
derabant q̄ gerebant: q̄ maxie erāt
cōpaſſibiles: ⁊ q̄ ſeq̄bant miniſtrā=
tes vſq ad ꝑicula affuerunt: maxi=
mam fortitudinē oſ̄dētes: q2 cū di=
ſcipuli fugerūt: iſ̄e affuerunt. Hie.
cōtra heluidiū. Ecce inquit helui=
dius Jacob⁹ ⁊ ioſeph ſunt filij ma=
rie matris domini: quos iudei ap=
pellauerunt fratres xp̄i. Dicit autē
iacobi minoris ad diſtinctionē iaco=
bi maioris: q̄ erat fili⁹ zebedei. Im
piū.n. dicit eſſe heluidius hoc ſenti
re de maria: vt cum alie femine ibi
fuerint: matrem eius abeſſe dica=
mus: aut alterā eſſe mariam neſcio
quam confingamus: preſertim cuꝫ
euangelium ioānis teſtetur eā illic
fuiſſe preſentem. O furor cecus ⁊ in
proprium exitiuꝫ mens veſana: au=
di quid ioānes euan. dicat. Stabāt
iuxta crucem ieſu mater eius ⁊ ſo=
ror matris eius: maria cleophe et
maria magdalene. Nulli dubium
eſt duos fuiſſe apoſtolos iacobi nū
cupatos vocabulo: iacobum zebe=
dei: ⁊ iacobum alphei: Iſte autem
neſcio quis mior iacobus quē ma=
rie filium ſcriptura commemorat.
Si apoſtolus eſt alphei filius erit:
ſi nō eſt ap'ſ: ſed tertius neſcio q̄s
iacobus quomō putandus eſt fra=

ter domini et q̄ū tertius ad diſtinctionem maioris minor appellabit̄: cum maior et minor non īter tres: ſ; īnter duos ſoleāt p̄bere diſtantiā et frater dn̄i apl's ſit: paulo dicente. Alium apoſtoloꝝ vidi nemin̄e: niſi iacobū frēm domini. Ne āt hūc iacobū putes filiū zebedei: lege actꝰ apoſtolorum: iā ab herode fuerat īterēptꝰ. Reſtat ꝯcluſio vt maria iſta que iacobi mīoris ſcribitur mater: fuerit vxor alphei ⁊ ſoror marie matris domini quā mariā cleophe ioānes euā. cōmemorat. Si āt ide tibi alia atq; alia vr: ꝙ alibi dicatur maria iacobi mīoris mater: et alibi maria cleophe: diſcens ſcripture conſuetudinē eandē hominē diuerſis noībus appellari: ſic raguel ſocer moyſi ietro dr̄. Et ſilr̄ dr̄ maria cleophe vxor alphei: hec eadē dicta ē maria mater iacobi mīoris: que ſi mater eēt domini: magis eā vt in oībus locis matrē alteriꝰ voluiſſet intelligi. verū et ſi alia fuerit maria cleophe et alia maria iaco. ⁊ ioſeph mater: hoc tm̄ conſtat nō eandē mariā iacobi et ioſeph eē quā matrē domini. Augu. de ꝯ. euan. Poſſemꝰ autem dicere alias mulieres a longe: vt tres euāgeliſte dicūt: et alias iuxta crucē fuiſſe: vt ioannes dicit: vbi mattheꝰ et lucas mariā magdalene noīaſſent īter ſtantes lōge: quā ſc; ioānes nominauit īter ſtātes iuxta crucem. Q̄uo āt h̄ intelligit̄: niſi q̄eo īteruallo erāt. vt ⁊ iux dr̄ poſſent qr in ꝯſpectu eiꝰ p̄ſto aderāt: et a longe ī cōparatiōe turbe p̄pidꝰ circunſtantis cū cēturione et militibus. Poſſumꝰ ēt itelligere: ꝙ ille q̄ ſil'r aderāt cū mr̄e dn̄i: poſtq̄ eā diſcipulo ꝯmēdauit: abire iā; cepant vt a dēſitate turbe ſe exuerēt: ⁊ cetera q̄ facta ſunt longiꝰ īuerent. vt euāgeliſte q̄ poſt mortē dn̄i eas ꝯmēorauerīt: et longe ſtantes ꝯmemorēt.

¶ Cū aūt ſero factū eēt venit q̄dā hō diues ab arimathia nomine ioſeph: q̄ et ip̄e diſcipulꝰ erat ieſu hic acceſſit ad pylatū et petijt corpꝰ ieſu. Tūc pylatꝰ iuſſit reddi corpꝰ et accepto corpore ioſeph īuoluit illud ī ſyndone munda: et poſuit illud in monumēto ſuo nouo: qd̄ exciderat in petra. Et aduoluit ſaxum magnū ad oſtiū monumēti et abijt. Erant aūt ibi maria magdalene et altera maria ſedentes contra ſepulchrum.

¶ Glo. Poſtq̄ euāgeliſta rettulerat ordinē dn̄ice paſſionis et mortē: nūc agit de eius ſepultura dicēs. Cū ſero āt factū eēt vēit q̄dā hō diues ab arimathia noīe ioſeph: qui et ip̄e diſcipulus erat ieſu. Remi. Arimathia āt ipſa ē ⁊ ramatha ciuitas helcane et ſamuelis: q̄ ſita ē in regiōe chananitica iuxta dioſpolim. Iſte autem ioſeph ſm̄ ſcl'i ſtatū magne fuit dignitatis: ſed multo maioris meriti apd̄ deū fuiſſe laudat̄ ſiq̄dē iuſtus fuiſſe deſcribitur. Dicebat quippe eum talem exiſtere qui corpus domini ſepeliret: quatenus ꝑ iuſtitiā meritoꝝ dignꝰ eſſet tali officio. Hiero. Diues āt refert̄ non de iactātia ſcriptorꝫ: q̄ virū nobilē atq; ditiſſimū referat ieſu fuiſſe diſcipulū. S; vt oſtdat cā; quare a pylato corpꝰ xp̄i potuerit īpetrare. Seq̄t. Hic acceſſit ad pylatū et petijt corpus ieſu. Pauperes ei et ignoti nō eſſent auſi ad pylatū preſidē romane poteſtatis accedere: et crucifixi corpus īpetrare. In alio āt euangelio ioſeph iſte bulites appellat̄ .i. ꝯſiliariꝰ: et de ip̄o quidā putāt p̄mū pſalmū fuiſſe ꝯpoſitū. Beatꝰ vir qui nō abijt ī ꝯſilio impioꝝ ⁊c̄. Chry. in om̄. Inſpice āt huiꝰ viri fortitudinē. ī mortē ei ꝑiculū ſe tradidit īimicitias ad oēs aſſumēs ꝑpt beniuolētiā xp̄i ⁊ nō ſolu audet corpꝰ xp̄i petere: ſ; et ſepelire. vn̄ ſeq̄t. Et accepit corpꝰ Ieſu ⁊ īuoluit illd̄ ī ſyndone mūda. Hier. Ex ſimplici ſepultura dn̄i ābitio diuitū cōdēnat̄: qui nec in tumulis quidem poſſunt carere diuitijs. Poſſumus aūt iuxta ī

telligentiā ſpiritualē et hoc ſentire
ꝙ corpus dn̄i non auro:non gēmis
non ſeryco:ſed linteamine puro ob-
noluendū ſit:quanq̄ꝫ et hoc ſignifi-
cet ꝙ ille ī ſyndone munda inoluit.
Jeſum:qui pura mente eum ſuſce-
perit. Remi. Uel alit. Qꝛ ſyndon li-
neus pān⁹eſt. linū āt ex terra ꝑcrea
tur:et cuꝫ magno labore ad cando
rem ꝑducitur: deſignat: qꝛ corpus
illius qđ ex terra .i. ex virgine ſum
ptum eſt:per laborē paſſionis per-
uenit ad candorē īmortalitatꝭ. Ra.
Hinc etiam eccleſie mos obtinuit vt
ſacrificium altaris non ſerico neq̄ꝫ
in panno tincto:ſed in ligno terreno
celebretur. Ut a beato ſilueſtro legi
mus eſſe ſtatutū. Sequitur. et po.
illud in mo. ſuo no. qđ exciderat pe-
tra. Augu. in ſermone de ſabbato
ſancto. Jdeo aūt ſaluator in aliena
ſepultura ponitur:quia pro aliorū
moriebat ſalute: vt quid ergo in ꝓ
pria ſepultura qui in ſe mortem ꝓ-
priam non habebat? vt quid illi tu
mulus in terris:cuius ſedes mane-
bat in celis? vt quid illi ſepultura ꝓ
pria qui tridui tm̄ temporis ſpacio
in ſepulchro nō tā mortuus iacuit:
q̄ꝫ velut in lectulo conquieuit? Se-
pulchrū āt mortis eſt habitaculū.
Neceſſariū ergo nō erat mortis ha
bitaculū xp̄o:qꝛ vita eſt: nec opus
hēbat ſemꝑ viuēs hitaculo defūcto-
rū. Hie. Jn nouo āt ponitur monu-
mento:ne poſt reſurrectionē ceterꝭ
corporibus remanētibus ſurrexiſſe
alius fingeret. Pōt āt et nouū ſepul
chrū:marie virginalē vterum demō
ſtrare. Jn monumēto āt exciſo ī pe-
tra conditus ē ne ſi ex multis lapi-
dib⁹ edificatū fuiſſet ſuffoſſis tumu
li fundamentis ablatus furto dice
retur. Augu. in ſer. de ſabbato ſctō.
Si etiam ſepulchrū fuiſſet in terra:
dicere poterāt:ſuffoderunt terram
et furati ſunt eum. Si fuiſſet lapis
paruulus ſuperpoſitus:dicere po-
terant:dormientibus nobis tulerūt
eum. vnde ſequitur. Et aduol ſax.
ma. ad oſt. monu. et abijt. Hiero.
Saxum enim magnum appoſitum
oſtendit: non abſq̄ꝫ auxilio pluri-
morum ſepulchrum potuiſſe reſera
ri. Byla. Myſtice āt ioſeph apoſto
lorū hꝫ ſpeciem:hic in munda ſyn-
done corpus inuoluit:ꝛ quidem in
hoc eodē linteo reperimus de celo
ad petrū vniuerſorū animātiū gene
ra ſubmiſſa. ex q̄ itelligit ſub lintei
illi⁹ noīe cōſepeliri xp̄o eccliā. Do-
mini ḡ corpus infertur in vacuam
ꝛ nouā requiē lapidis exciſi: qꝛ per
apoſtolorū doctrinā īpetus duritie
gentilis quodā doctrine opere exci
ſum xp̄s infertur:rude. ſ. ac nouū:
ꝛ nullo antea īgreſſu timore dei ꝑ-
uiuꝫ:ꝛ qꝛ nil preter eum oporteat in
pectora nr̄a penetrare: lapis oſtio
aduoluit:vt qꝛ nullus antea in nos
diuine cognitiōis auctor fuerat illa
tus:nullus abſq̄ꝫ eo poſtea infera-
tur. Orige. Nō autem fortuitu ſcri-
ptum eſt:quoniam inuoluit corpus
in ſyndone munda:ꝛ poſuit in mo-
numento nouo:ꝛ ꝙ aduoluit lapi-
dem magnū:quoniaꝫ oīa que ſunt
circa corpus ieſu munda ſunt ꝛ no-
ua ꝛ oīa magna valde. Remi. Poſt-
q̄ꝫ aūt corp⁹ dn̄i ſepultū eſt: ceteris
ad propria remeantibus: ſole mu-
lieres q̄ eū artius amauerūt ꝑſeue
rauerūt: ꝛ diligēti cura notauerūt
locum in quo corpus dn̄i poneretur
quatenus congruo tp̄e munus ſue
deuotionis ei offerrent. ꝛ iō ſequit.
Erāt aūt ibi ma. mag. ꝛ altera ma.
ſe. cō. ſepulchruꝫ. Orige. Mater aūt
filiorū zebedei non ſcribit ſedere cō
tra ſepulchrū. forſitan enim vſq̄ꝫ ad
crucem peruenire potuit. Jſte autē
quaſi maiores ī charitate:neq̄ꝫ his
que poſtea geſta ſunt defuerunt.
Hiero. Uel ceteris relinquentibus
dominum mulieres in officio perſe
uerant:expectantes quod promiſe
rat ieſus. Et ideo meruerūt prime
videre reſurrectionem:quia qui ꝑ-
ſeuerauerit vſq̄ꝫ in finem hic ſal-
uus erit. Remi. Quod vſq̄ꝫ hodie
ſancte mulieres id eſt humiles ani
me ſanctorum: in hoc ſeculo fa-
ciūt:ꝛ pia curioſitate attendūt quē-
admodū paſſio Chriſti cōpleta ſit.

¶ Altera aũt die q̃ eſt poſt pa
raſceuen: cõuenerunt pꝛĩcipes
ſacerdotũ et phariſei ad pila-
tũ dicẽtes domine recoꝛdati ſu
mus: qꝛ ſeductoꝛ ille dixit ad-
huc viuẽs: poſt tres dies reſur-
gã. Jube ergo cuſtodiri ſepul-
chrũ vſqꝫ in diẽ tertiũ ne foꝛte
veniant diſcipuli eius: et furẽt
eũ et dicãt plebi ſurrexit a moꝛ
tuis: et erit nouiſſim⁹ erroꝛ pe-
ioꝛ pꝛioꝛe: Ait illis pilat⁹: Ha-
betis cuſtodiã: ite cuſtodite ſi-
cut ſcitis. Jlli aũt abeũtes mu
nierũt ſepulchrũ ſignantes la-
pidem cum cuſtodibus.

¶ Hiero in om. Nõ ſuffecerat pꝛin
cipibus ſacerdotuꝫ crucifixiſſe dñm
ſaluatoꝛẽ. niſi ſepulchꝛũ cuſtodirẽt
et quãtũ in illis ẽ man⁹ iponerẽt re
ſurgenti. Unde dr̃. Altera autẽ die
que ẽ poſt paſceuen ꝛc. Raba. Pa-
raſceue dr̃ pparatio. H nomie vocat
Nota ſignificatum. ſexta ſabbati: in q̃ pꝛeparabãt ne-
ceſſaria ſabbato vt de manna dcm̃
eſt. Sexta die colligentis duplum.
quia enim ſexta die fact⁹ eſt homo
in ſeptia die requieuit de⁹ ideo ſexto
die ieſus pꝛo homine moꝛitur et in
ſabbato quieuit in ſepulchꝛo. Hier.
Pꝛincipes autem ſacerdotum licet
immenſum facinus in nece domini
perpetrauerint: tamen non ſufficit
eis: niſi ẽt poſt moꝛtẽ ei⁹ ꝯcepte ne-
quitie virus exerceant: famã ei⁹ la
cerãtes: et quẽ innocẽtẽ ſciebãt: ſe-
ductoꝛẽ vocant. vnde dicũt. Domi-
ne recoꝛ. ſumus qꝛ ſeductoꝛ ille di-
xit ꝛc. Sicut ãt cayphas ignoꝛans
ante pꝛophetauerat dicẽs. Expedit
vnum hominem moꝛi pꝛo populo
et non tota gens pereat: ſic et mo
do. ſeductoꝛ eniꝫ erat chꝛiſtus: non
a veritate in erroꝛem mittens:
ſed a falſitate in veritatem: a vi-
tijs ad virtutes: a moꝛte ad vitam
ducens. Remi. Ex hoc autem di-
cunt eum dixiſſe ꝙ poſt tres dies
reſurgam: quia dixerat. Sicut fuit
ionas trib⁹ dieb⁹: et trib⁹ noctib⁹ in
ventre ceti. ꝛc. Sed videdũ quomõ
poſt tres dies reſurrexerit. Nõ nul
li voluerũt tres hoꝛas tenebꝛarum
vnã itelligi noctẽ: et lucẽ que ſecuta
eſt tenebꝛas diẽ: ſed hi vix figurate
locutionis ignoꝛauerũt. Figurate ẽ
ſexta feria qua paſſus eſt compꝛe-
hendit noctẽ pꝛecedẽtẽ. Sequit ãt
nox ſabbati cũ ſuo die. nox vero do-
minici diei cõpꝛehẽdit ſuũ diẽ: ac p
hoc verũ ẽ ꝙ poſt triduũ reſurrexit. Quomõ poſt triduo iacuerit in ſepulchꝛo vide.
Augu. i ſer. de paſ. Jõ ãt poſt tres
dies reſurrexit: vt i paſſione filij to
tius trinitatiſ monſtraretur aſſenſ⁹.
triduuꝫ eniꝫ legitur in figura: quia
trinitas que in pꝛincipio fecerat ho
minẽ: ipſa in fine hominẽ p xp̃i re-
parat paſſionẽ. Sequitur iube er-
go cuſtodiri ſepulchꝛũ vſqꝫ in ter-
tium diẽ. Raba. Diſcipuli. n. xp̃i fu-
res ſpiritualiter erant: qꝛ ab ingra
tis iudeis ſcripta noui et veteris
teſtamenti ablata in vſũ eccleſie: cõ
ferebãt: et ſaluatoꝛẽ q̃ eis pꝛomiſſ⁹
fuerat: illis nocte doꝛmiẽtib⁹: hoc ẽ
infidelitate toꝛpentibus abſtulerũt
gẽtibus credendũ tradẽtes. Hyla.
Metus furandi coꝛpoꝛis et ſepul-
chꝛi cuſtodia atqꝫ obſignatio: ſtulti-
tie atqꝫ infidelitas teſtimoniũ ẽ. ꝙ
ſignare ſepulchꝛũ eius voluerũt cu
ius pꝛecepto ꝯſpexiſſent de ſepul-
chꝛo moꝛtuũ ſuſcitatum. Raba. Jn
hoc autẽ ꝙ dicunt. Et erit nouiſſi-
mus erroꝛ peioꝛ pꝛioꝛe ignoꝛãter ve
rum dicunt. Peioꝛ eni fuit cõtẽpt⁹
penitentie in iudeis: ꝙ erroꝛ igno-
rantie. Chꝛy. in om. Uide ẽt qualiẽ
nolentes ꝯcertant ad demõſtrãdaꝫ
veritateꝫ. irrefragabilis eni demõ
ſtratio reſurrectionis facta eſt per
ea que pꝛetenderunt. qꝛ enim cuſto
ditũ eſt ſepulchꝛum: nulla fraus fa
cta eſt. Si autẽ fraus facta non eſt
maĩfeſte et irrefragabiliter dñs re
ſurrexit. Quid ãt pilat⁹ rñdeat ſub-
iungitur. Ait illis pilatus: habetis
cuſtodiã. Jte cuſtodite ſicut ſcitis.
Raba. q. d. Sufficiat vob ꝙ conſen
ſi in necem innocentis: de cetero
veſter erroꝛ vobiſcum permaneat.

Sequitur. Illi aũt abeũtes munie-
runt ſepulchrũ ſignantes lapidem
cũ cuſtodibus. Chry. i om. Nõ aũt
permittit pilat⁹ ſolos milites ſigil-
lare. ſi eni ſoli milites ſigillaſſent
poſſent dicere: qm̄ milites permiſe-
runt ꝙ diſcipuli corpus dñi furarẽ-
tur: et ita reſurrectionis īfringere
fidẽ: nũc ꝯ dicere nõ pñt cũ ipſimet
ſepulchrũ ſigillaſſent. Cap. xxviij.

Sacer dotes et milites ſepul- chrũ ſi- gillaue runt.

V Eſpere autem ſab-
bati que luceſcit in
prima ſabbati: ve-
nit maria magda-
lene ⁊ altera maria
videre ſepulchꝝ. Et ecce terre-
mot⁹ fact⁹ eſt magn⁹: Angel⁹
enim dñi deſcendit de celo: et
accedẽs reuoluit lapidẽ: et ſe-
debat ſuper eũ. Erat aũt aſpe
ct⁹ ei⁹ ſicut fulgur: veſtimẽta ãt
ei⁹ ſicut nix. Pre timore aũt ei⁹
exterriti ſunt cuſtodes: et facti
ſunt velut mortui. Rñdẽs aũt
angelus dixit mulierib⁹: Noli-
te timere vos. Scio enĩ ꝙ ieſuꝫ
qui crucifixus ẽ queritis. Non
eſt hic. ſurrexit. n. ſicut dixit. Ve
nite et videte locũ: vbi poſitus
erat domin⁹. Et cito euñtes dici
te diſcipulis eius: quia ſurrexit
et ecce precedet vos in galileã
ibi eũ videbitiſ ecce p̃dixi vobis.
¶ Augu. i ſer. de reſur. Poſt illuſio
nes ⁊ verbera: poſt aceti et fellis po-
cula mixta: poſt ſupplicia crucis et
vulnera: ⁊ poſtremo poſt ipã mor
tẽ ⁊ inferos: ſurrexit de ſuo funere
caro noua. redit ab occiduo latẽs vi
ta et in morte ſalus reſeruata reſur
git pulchrior reditura poſt funus.
Augu. de ꝯ. euã. De hora v̄o q̃ mu-
lieres venerunt ad monumẽtũ nõ
ꝯtẽnenda exorit̃ q̃ſtio. Cũ eni mat-
theus hic dicat. Veſpe ãt ſab. q̃ lu. i
p̄ma ſab. q̃d ẽ qđ dic marc⁹. Et val
de mane vna ſabbatoꝝ vẽit marie
magda. et altera maria videre ſe-
pulchꝝ. A pte q̃ppe p̄ia noctis qđ ẽ
veſpe: ipſaꝫ nocte voluit ſignificare
matthe⁹: cui⁹ noctis fine venerunt
monumẽtũ. Et qm̄ ſabbato impedie
bant̃: vt nõ aĩ facerẽt: ab eo tpe no
minauit noctẽ ex q̃ eis licere cepit:
vt facerẽt qđcũq; vellẽt tpe eiuſdẽ
noctis. Sic itaq; dictũ eſt. Veſpere
aũt ſab. ac ſi diceret̃: nocte ſabbati
i. nocte q̃ ſequit̃ diẽ ſabbati: qđ ipa
verba ei⁹ ſatis indicant. Sic. n. ait.
Que luceſcit in p̄ia ſabbati: qđ fie
ri nõ põt niſi tm̄mõ primam noctis
pticulã. i. ſolũ initiuꝫ noctis intelle
xerimus dicto veſpere ſignificatũ.
Neq; enim ipſum initiũ noctis lu-
ceſcit in p̄ia ſabbati: ſed ipſa nox
q̃ in luce incipit terminari: ⁊ vſitat⁹
modus loquẽdi eſt diuine ſcriptu-
re: a parte totũ ſignificare. Veſpe-
re ꝯ noctẽ ſignificauit: cuius extre
mum eſt diluculũ. diluculo. n. vene
runt ad monumentum. Raba. Vel
aliť. qđ dictũ eſt: q: ſancte mulieres
veſpere ſabbati q̃ luceſcit in prima
ſabbati venerunt videre ſepulchrũ
ita intelligendũ: q: veſpere q̃dẽ ve-
nire ceperint: ſꝫ luceſcente mane in
prima ſabbati ad ſepulchrum per-
uenerũt. i. veſpe aromata pauerũt:
qb⁹ corp⁹ dñi vngere deſiderabãt:
ſꝫ aromata veſpe p̄parata: mãe ad
ſepulchꝝ detulerũt. Qđ matthe⁹ q̃
dẽ breuitatiſ cã obſcuri⁹ poſuit: ſed
euãgeliſte alij q̃ ordie factũ ſit eui-
dẽti⁹ oñdũt. Sepulto nãq; ſexta fe-
ria dño reuerſe a monumẽto mulie
res p̄parauerũt aromata ⁊ vnguẽ-
ta quãdiu opari licebat: ⁊ ſabbato
q̃dẽ ſiluerũt ſꝫ legis mãdatũ: ſicut
lucas apte deſignat. Cũ aũt trãſiſ-
ſet ſabbatũ: veſpaq; adueniẽte tp̄s
opandi rediſſet: prompte ad deuo-
tionẽ emerũt: q̃ minus p̄parauerãt
aromata: ſic marc⁹ cõmemorat. Ut
veniẽtes vngerẽt ieſuꝫ. ⁊ valde mãe
venerũt ad monumẽtũ. Hie. Vel aliť
q: diuerſa tpa iſtaꝝ mlieꝝ i euãge
lijs deſcribũt̃: nõ mẽdacij ſignũ ẽ:
vt ipij obijciũt: ſꝫ ſedule viſitatiõis
officij dũ crebro abeũt ⁊ redeũt: ⁊ nõ
patiunt̃ a ſepulchro dñi diu abeſſe
vel longius. Remi. Sciendũ aũt q:

mattheus myſtice loquēs ſtuduit
nob̄ īſinuate illa ſacratiſſima nox
quātā dignitatē ex honore deuicte
mortis ⁊ dñice reſurrectionis acce=
pit.iō dixit.Ueſpe autē ſab.q̄ lu.in
prima ſab.Cū ↄſuetus ordo tēpoꝝ
habeat.vt veſpe nō luceſcāt in diē:
ſed potius obtenebreſcāt in noctē:
oñdit̄ his v̄bis q̄ dñs totā hāc no=
ctē luce ſue reſurrectionis feſtiuā ⁊
choruſcā reddidit.Beda.ī om̄.Ab
exordio ēt mūdane creationis vſq̄
huc:ita tēpoꝝ curſus diſtinzueba=
tur vt dies noctē p̄cederet:q̄ hō a
luce padiſi peccādo lapſus in hui⁹
ſeculi tenebras erūnaſq̄ decidit.
Aptiſſune āt nūc dies ſeqꝛ noctē
qñ p fidē reſurrectionis a pcti tene
bris ⁊ vmbra mortꝭ ad lucē vite xp̄o
largiēte reducimur. Seue.in ſer.
paſ.Eſt āt veſpa ſabbati q̄ luceſcit
q̄ illuminat̄ p xp̄m ſabbm nō dele
tur.Non inq̄t veni ſoluere legē:ſ;
adiplere.Illuminat̄ vt in diē dñi=
cā luceat:clareſcat in ecclīa qd̄ ī ſy
nagoga iudeis obſcurātib⁹ fuſca=
bat̄.Sequit̄.Uenit ma.mag.⁊ al.
ma.vi.ſep.Sero q̄dē mlier currit
ad veniā q̄ mature cucurrit ad cul
pā:q̄ de padiſo pſidiā ſumpſerat:
feſtinat fidē ſumere de ſepulchro.
ↄtēdit rapē de morte vitā:q̄ de vita
rapuerat mortē.nō aūt dixit.Uene
rūt:ſed venit ſub vno nomine: ve=
niunt due myſterio nō caſu.Uenit
ipſa:ſed altera vt mutaret̄ mulier
virtute nō ſexu.Precedūt aūt apo
ſtolos femie:que eccliaꝝ typū ad
dñicū deferūt ſepulchrū:maria ſc;
⁊ maria:maternū xp̄i vnū nomen ī
duas geminat̄ feminas:q̄ hic ec=
cleſia ex duob⁹ pplis veniens.i.ex
gētibus ⁊ iudeis:vna eſſe figurat̄:
venit āt maria ad ſepulchrū: ſicut
ad reſurrectionis vterū:vt iterum
xp̄s ex ſepulchro naſceret̄ fidei qui
carni fuerat gñatus ex vētre:⁊ eū
quē clauſa v̄ginitas ad pñtē tule=
rat vitā clauſum ſepulchrū ad vitā
redderet ſempiternā.Diuinitatis
inſigne eſt clauſa ; virginē reliq̄ſ=
ſe poſt p[illegible] ſepulchro clauſo

exiſſe cū corpe.Sequit̄.Et ec. ter.
fa.eſt ma.Hiero.Dñs nr̄ vn⁹ atq̄
idē fili⁹ dei ⁊ hois iuxta vtrāq̄ na
turam diuinitatis et carnis:nunc
magnitudinis ſue:nūc hūilitatis
ſignū demonſtrat.vñ ⁊ in pñti loco
quāq̄ hō ſit q̄ crucifixus eſt:q̄ ſe=
pult⁹:tñ q̄ foris agunt̄:oñdūt filiū
dei. Hyla.Mot⁹ eīm terre reſurre=
ctionis eſt virtus cū ↄcuſſo mortis
aculeo:⁊ illuminatis ill[?]⁹ tenebris
reſurgēte v̄tutū celeſtiū dño:infe=
rorū trepidatio cōmouet̄. Chry.in
om̄.Uel iō terremot⁹ fact⁹ eīt:vt ex
urgāt ⁊ euigilēt mulieres.etenī ac
ceſſerāt vt vnguentū mitterēt:⁊ q̄
in nocte hec gerebant̄ pbabile eſt
quaſdā obdormiſſe.Beda.in om̄.
q̄ etiā terremot⁹ reſurgēte dño de
ſepulchro ſicut etiā moriēte ī cruce
factus eſt magn⁹ ſignificat terrena
quidē corda per fidē paſſiōis p̄us
ac reſurrectiōis eius ad pniam cō
cutiēda ſalubri pauore permota.
Seue.in ſer.paſche.Si aūt ſic ter=
ra tremuit:cū dñs ad veniā ſuorū
reſurgeret q̄mō ↄtremiſcet:cū no=
xioꝝ oīz ſurget ad penā:dicēte p=
pheta.Terra tremuit cū reſurge=
ret ī iudiciū de⁹.Et q̄uo dñi pñtiā
ſuſtinebit:q̄ angeli pñtiā ſuſtinere
nō valuit:nā ſeq̄t̄.Angelus eīm
dñi deſcēdit de celo.Surgēte ſiq̄dē
xp̄o:morte pereūte terrenis reddi=
tur celeſte cōmerciū:⁊ mulieri cui
fuerat cū diabolo letale cōſiliū:cū
angelo colloquiū fit vitale. Hyla.
Miſericordie ei dei p̄ris inſigne ē
reſurgente filio ab inferis virtutū
celeſtium myſteria mittere:atq̄ iō
prior reſurrectionis ip̄e eſt index;
vt quodā famulatu p̄r neuolūtatis
reſurrectio nūciaret̄.Beda.in om̄.
Q: eīm xp̄s deus ⁊ hō eſt:inter acta
hūanitatis ſp ei angeloꝝ miniſte=
ria deo debita nō deſūt. Sequit̄.Et
accedēs reuoluit lapidem. Nō vt
egreſſuro dño ianuā pandat: ſed
vt egreſſus eius iā facti hoib⁹ pre=
ſtet indiciū.Qui eīm mortalis clau
ſo v̄ginis vtero potuit naſcēdo in=
gredi mundū:ipſe factus immor=
talis

vid' ma=
giſtrum
hyſto=
riaꝝ de
hyſto=
ria euā
gelica.c
clxxxiiij
et hunc
paſſum
intelli=
ges als
non.

Seue=
rianus.

talis clauſo ſepulchro potuit reſur
gẽdo exire de mũdo. Remi. Signi=
ficat autem reuolutio lapidis reſe
rationem ſacroꝝ xp̄i que lr̄a legis
tegebank: lex naq3 i lapide ſcripta
Seuerianus. fuit: ⁊ iō p lapidẽ deſignat. Seue.
Nō aũt dixit. Uoluit. ſed reuoluit
lapidẽ: q2 lapis aduolut⁹ pbauit
mortẽ: ⁊ reuolut⁹ extitit reſurrectio
nis aſſertor. Mutak hic ordo rerũ:
ſepulchrũ mortẽ nō mortuũ deuo=
rat: dom⁹ mortis inãſio fit vitalis.
vteri noua forma mortuũ recepit:
reddit viuũ. Sequik. Et ſedebat ſu
per eum. Sedebat inquã cui nulla
inerat laſſitudo vt fidei doctor: vt
reſurrectiõis magr̄: ſedebat ſupra
petrã vt ſoliditas ſedẽtis daret cre
dentibus firmitatẽ: ponebat ange
lus ſup petrã fundamẽta fidei: ſu=
per quã xp̄s erat eccl'iam fundatu
rus. Uel per lapidẽ monumẽti pōt
deſignari mors qua oẽs premebã=
tur. per hoc ergo ꝙ angelus ſuper
lapidẽ ſedit: ſignificak ꝙ xp̄s mor=
tem ſua virtute ſubiecit. Beda. in
om̃. Et recte ſtãs appuit angel⁹ q̃
aduentũ dñi in mũdo predicebat:
vt ſtando deſignaret: q2 dñs ad de
bellandũ mundi principẽ veniret.
preco aũt reſurrectiõis ſediſſe me=
morak: vt ſedẽdo ſignificaret eum
ſupato mortis auctore ſedẽ regni
iam cõſcendiſſe perpetui. ſedebat
aũt ſup lapidẽ reuolutũ quo oſtiũ
monumẽti claudebak: vt clauſtra
inferoꝝ ſua ipm̃ ꝟtute deieciſſe do
ceret. Aug. de cõ. euã. Pōt aũt mo=
uere quõ ſm mattheũ angelus ſu=
per lapidẽ ſedebat reuolutũ a mo
numẽto: cũ marcus dicat mulieres
introeũtes i monumẽtũ vidiſſe iu=
uenẽ ſedentẽ in dextris: niſi intelli
gam⁹ aut mattheũ tacuiſſe de an=
gelo: quẽ intrãtes viderũt: marcũ
aũt de illo quẽ viderũt ſedentẽ ſup
lapidẽ: vt duos viderit: ⁊ a duobus
ſigillati audierit q̃ dixerũt angeli
de ieſu: aut certe ꝙ dicit. Intrãtes
in monumẽtũ: i aliq̃ ſepta macerie
debemus accipe q̃ cõitũ locum tũc
fuiſſe credibile ẽ. i. l aliq̃ ſpacio añ

petrã: in q̃ excisa loc⁹ fact⁹ fuerat
ſepulture: vt ip̄z viderit i eodẽ ſpa
cio ſedẽtẽ a dextrĩ: quẽ dic̄ matthe⁹
ſedẽtẽ ſup lap dẽ. Sequik. Erat ãt
aſpe. ei⁹ ſic̄ fulgur: ⁊ veſti. ei⁹ ſicut
nix. Seue. Uult⁹ claritas a veſtiũ Seuerianus.
cãdore ſepak: ⁊ facies fulguri: niui
veſtis angeli ꝯpak: q2 fulgur de ce=
lo: nix de terra. vñ pph̄a. Laudate
dñm de terra: i gnis: grãdo: nix ⁊c.
In facie ĝ angeli claritas celeſtis
ſeruak nature: in veſte ſigñak gr̄a
cõionis humane. ⁊ ſic tẽperak ſpẽs
angeli colloquentis: vt carnales
oculi ⁊ veſtiũ ferãt placitã clarita=
tẽ: ⁊ ex fulgure vult⁹: nũciũ ſui tre=
merẽt ⁊ reuererenk auctoris. Idẽ.
in alio ſer. Quid aũt facit indumẽ
tũ vbi tegẽdi neċitas nō habek: ſ3
angel⁹ nr̄m habitũ: nr̄am formã in
reſurrectiõe pfigurat: vbi hō ipſa
corpis ſui claritate veſtik. Hier. In
cãdido ẽt veſtitu angel⁹ ſigt gloriã
triũphãtis. Greg. i om̃. de paſ. Uel
alr̄ in fulgure terror timoris ẽ: in
niue aũt blãdimẽtũ cãdoris. q2 ꝟo
oipotẽs de⁹ ⁊ terribilis ẽ pctõrib⁹ ⁊
blãdus iuſtis: recte teſtis reſurre=
ctionis ei⁹ angel⁹: ⁊ in fulgure vul=
tus: ⁊ in cãdore habit⁹ demõſtrak:
vt de ipã ſua ſpẽ: ⁊ terreret repro=
bos ⁊ mlceret pios. vñ ſequik. Pre
ti. aũt ei⁹ exter. ſũt cuſto. ⁊ facti ſũt
ve mortui. Raba. Timoris anxie=
tate ſunt exterriti: q2 amoris fidu=
ciam nō habebãt: ⁊ facti ſunt velut Cur ti=
mortui q̃ reſurrectionis ꝟitatẽ cre nuerũt
dere noluerũt Seue. i ſer. paſche. cuſto=
Cuſtodiebãt ei crudelitatꝪ ſtudio des.
nō pietatis obſeq̃o. ſtare el nō pōt Seue=
quẽ ꝯſcia deſtituit: impellit reat⁹. rian⁹.
hic ẽ ꝙ angel⁹ pcellit. ipſos pios al
loquik: ⁊ ſolak. Sequik. Rñdẽs aũt
ange. dixit mulie. Hier. Cuſtodes
q̃dẽ timore pterriti ad inſtar mor=
tuoꝝ ſtupefacti iacẽt: ⁊ tñ angelus
nō illos: ſ3 mulieres ꝯſolak dicẽs.
Nolite ti. vos. q. d Illi timeãt in q̃
bus pmanet incredulitas: ceterũ
vas q2 ieſum q̃ritis crucifixũ: audi
te ꝙ ſurrexerit: ⁊ pmiſſa pfecerit.
vñ ſeq̄k. Scio em̃ ꝙ ieſum q̃ cruci=

fixus eſt q̄ritis. Seue. Adhuc em̄
crucifixū ꝛ mortuū req̄rebāt:q̄ꝛ fi-
dē ſeua paſſionis ꝓcella turbaue-
rat:ꝛ tētatiōis ita eas pōdus icur-
uauerat:vt celi dn̄m q̄rerēt i ſepul
chro. Nō ē hic. Rab. per p̄ntiā car-
nis :q̄ tn̄ nuſq̄ deeſt p p̄ntiā maie-
ſtatis. Sequit̄. Surrexit em̄ ſic di-
xit. Chry. in om̄. q. d. Et ſi mihi nō
creditis illi⁹ memētote verboꝝ de-
inde ꝛ alia ſequit̄ demonſtratio:cū
ſubdit̄. Uenite ꝛ videte locū vbi po
ſit⁹ erat dn̄s. Hier. Ut ſi meis v̄bis
nō creditis vacuo credatis ſepul-
chro. Seue. Angel⁹ ḡ predicit nomē
crucē dicit:loquit̄ paſſionē: ſꝫ mox
reſurrectionē:mox dn̄z ꝯfitet̄:ꝛ an
gelus poſt tanta ſupplicia: poſt ſe
pulchꝛū agnoſcit dn̄m ſuū. Cur hō
aut minoratū deū in carne iudicat
aut i paſſiōe exiſtiat defeciſſe vir-
tutē? Dicit aūt crucifixū:ꝛ oñdit lo
cū vbi poſit⁹ erat dn̄s:ne alter ꝛ nō
idē reſurrexiſſe crederetur ex mor
tuis. Et ſi dn̄s in eadē redit carne
ꝛ ſue reſurrectiōis facit idicia:q̄re
hō i alia putat ſe carne rediturū?
aut carnem forte ſeruus dedignat̄
ſuā cum noſtram dn̄s nō mutauit?
Raba. Nō aūt ſolis verbis h̄ gau-
diū magnū ꝯceſſum eſt occulto cor-
de tenere:ſed ſiīr amātib⁹ debetis
illō pādere. vn̄ ſequit̄. Et cito eun.
di. diſ. eius q̄ꝛ ſurre. Seue. q. d. Re
uertere ad virū mulier iā ſanata:
ꝛ ſuade fidē q̄ perfidiā ante ſuaſi-
ſti. Refert homini reſurrectionis
indiciū:cui ante ꝯſiliū ruine dedi-
ſti. ſequit̄. Et ecce p̄ce. vos in gali.
Chry. in om̄. Hoc aūt dicit eripiēs
eos a periculis ne timor fidē impe
diret. Hier. Myſtice āt p̄cedet vos
in galileā:hoc eſt in volutabꝛū gē
tiliū:vbi ante error erat ꝛ lubꝛicū:
ꝛ firmo ac ſtabili pede veſtigiū nō
tenebat. Sequit̄. Ibi eū videbitis
ecce predixi vobis. Beda. in om̄.
Bene aūt dn̄s in galilea videtur a
diſcipulis qui iam de morte ad vi-
tam:iā de corruptiōe ad corruptio
nem trāſierat. Galilea q̄ppe trāſ-
migratio interpꝛetatur. felices fe-

mine q̄ triūphū reſurrectiōis mun-
do annunciare meruerunt: felicio-
res anime: q̄ in die iudicij ꝑcuſſis
pauore reprobis:gaudiū beate re-
ſurrectionis intrare meruerint.

¶ Et exierūt cito de monumē
to cū timore ꝛ gaudio magno:
currentes nunciare diſcipulis
eius. Et ecce ieſus occurrit il-
lis dicēs. Auete. Ille aūt acceſ
ſerūt ꝛ tenuerūt pedes eius:ꝛ
adorauerunt eū. Tunc ait illis
ieſus. Nolite timere:ite nūcia-
te fratrib⁹ meis vt eant in gali
leam:ibi me videbunt.

¶ Hylarius mulieribus per ange-
lum adhortatis cōfeſtiꝫ dn̄s occur-
rit vt nūciare expectātibus diſcipu
lis reſurrectionē nō angeli poti⁹ q̄
xp̄i ore loq̄rent̄. vn̄ dr̄. Et exierūt ci
to de monumēto cū timore ꝛ gaudio
magno. Augu. de con. euā. Egreſſe
aūt dicunt̄ a monumēto. hoc eſt ab
illo loco vbi erat orti ſpaciū an̄ lapi
dē effoſſuꝫ. Hiero. Duplex aūt men
tes mulierum tenebat affectus: ti-
moris ꝛ gaudij:ꝛ alter de miraculi
magnitudine:alter ex deſiderio re-
ſurgentis:ꝛ tamen vterq̄ femineū
concitabat graduꝫ. vnde ſequitur.
Currentes nunciate diſcipulis ei⁹:
Pergebant enim ad apoſtolos: vt
per illos fidei ſeminarium ſparge
retur. Que autem ſic querebant:q̄
ita currebant merebantur obuiam
habere dominum reſurgentem. vn̄
ſeq̄tur. Et ecce ieſus occurrit illis
dicens. Auete. Raba. Per hoc oſtē-
dit ſe omnibus iter virtutū inchoā
tibus:vt ad ſalutem perpetuam ꝑ-
uenire iq̄ant adiuuādo occurrere.
Hie. Prie mulieres merent̄ audire.
Auete:vt maledictuꝫ eue mulieris
in mulierib⁹ ſolueretur. Seue. In
iſtis vero feminis eccleſie figuram
manere euidenter oſtēditur: q̄ꝛ di-
ſcipulos ſuos xp̄s de reſurrectione
arguit trepidātes. Occurrens aūt
iſtis non ꝑtāte terret: ſed p̄uenit
charitatis ardore:xp̄s em̄ in eccl'ia

ſe ſalutat quã ſuũ recipit in corpus
Concordia euãgeliorũ. Augu. de concor. euangeliſta. Colligimus ⁊ angelorum allocutionem
bis numero eas habuiſſe venĩetes
ad monumentum. ſ. cum viderant
vnum angeluz de quo narrat mattheus ⁊ marcus: ⁊ cum poſtea viderunt duos vt narrant lucas ⁊ ioannes. Et ſimiliter ipſiꝰ domini bis.
ſemel ſcilicet illic quãdo maria hortulanum putauit: ⁊ nunc iterum cuz
eis occurrit in via: vt eas ipſa repetitione firmaret: atq; a tiore recrearet. Seue. Sed ibi marie nec tangẽdi datur facultas. hic non ſoluz tangendi ſed tenendi copia tota cõceditur. vnde ſequitur. Ille aũt acceſſerunt ⁊ tenuerũt pedes eius: ⁊ adorauerunt eum. Raba. Superius quidem dictum eſt: q: clauſo iſurrexit
monumento: vt imortale iaz factuz
doceret eſſe corpus qđ in monumento clauſum fuerat mortuũ. Tenendos autem mulieribus nunc pbuit
pedes: vt intimaret veram ſe carnẽ
habere: que a mortalibus tãgi poſſet. Seue. Iſte quidem tenẽt pedes
xp̄i: que in eccleſie typo euãgelice
predicatiõis tenent ⁊ merentur excurſum: ac ſic fide aſtringunt ſui veſtigia ſaluatoris; vt totius deitatis
perueniant ad honorem. Illa autẽ
merito audit. Noli me tãgere: que
in terris deflet dominum: ⁊ ſic in ſepulchro querit mortuum: vt in celis
eum neſciat regnare cum patre. Qđ
ergo eadem maria nũc in fidei virtute conſtituta tangit chriſtũ: ac tenet toto ſanctitatis affectu: nũc imbecillitate carnis ⁊ feminea infirmitate deiecta dubitat: ⁊ tactuz ſui nõ
meret auctoris: nõ facit queſtionẽ.
Siquidẽ illud de figura eſt: hoc de
ſexu. illud eſt de diuina gratia: hoc
de humana natura: quia nos ipſi cũ
diuina ſcimus deo viuimus: cũ humana ſapimus: cecamur ex nobis.
Tenuerunt aũt pedes eius: vt ſcirent in capite chriſti virum eſſe: ſe
aũt eſſe [illegible] pedibus chriſti ⁊ datum
ſibi virum ſequi: non preire ipſum.
Quod aũt dixerat angelus: dicit ⁊
dñs: vt quas confirmauerat angelus:
chriſtus redderet firmiores. Sequitur. Tunc ait illis ieſus. Nolite timere. Hiero. Et in veteri ⁊ in nouo
teſtõ hoc ſemp obſeruãdũ eſt: q qñ
aliqua anguſtior apparuerit viſio:
primũ timor pellat: vt ſic mẽte placata poſſint q dicunt audiri. Hyla.
In quũ aũt ordo cauſe principalis
eſt redditus: vt q: a ſexu muliebri
cepta mors eſſet: ipſi primuz reſurrectionis glorie ⁊ viſus ⁊ nun[illegible]ꝰ redderet. vñ dñs ſubdit. Ite nunciate
fratribus meis vt eant in galileaz:
ibi me videbunt. Seue. Vocat fratres quos corporis ſui fecit eſſe germanos. vocat fratres quos benignus
heres ſibi pſtitit coheredes: vocat
fratres quos patris ſui adoptauit
in filios. Augu. de concor. euã. Qđ
aũt dñs non vbi primũ ſe monſtraturus erat: ſed in galilea vbi poſtea viſus eſt: iſe videndum mandauit: ⁊ p angelũ ⁊ per ſeipſuz: quẽuis
fidelẽ facit intentũ ad querendum in
quo myſterio dictũ intelligitur. Galilea nãq; interpretatur vel trãſmigratio vel reuelatio. Priꝰ itaq; ſm
tranſmigrationis ſignificationẽ quid
aliud occurrit intelligenduz: niſi q:
Allegorialcum anagoge. chriſti gratia de pplo iſrael trãſmigratura erat ad gentes: quibꝰ apoſtoli pdicãtes euãgelium nullo mõ
crederẽt niſi eis ipſe dñs viã in cordibꝰ holuz pparaœt: ⁊ hoc itelligit.
Precedet vos in galileã. Quod aũt
ſubdit. Ibi eũ videbitis: ſic intelligitur: id eſt ibi membra eius inuenietis: ibi viuũ corpꝰ eius in his q
vos ſuſceperunt agnoſcetis. Secundum autem q galilea interpretatur reuelatio: non iaz in forma ſerui intelligendum eſt: ſed in illa in
qua equalis eſt patri. Illa erit reuelatio tanquam vera galilea: cuz
ſimiles ei erimus: ⁊ videbimus euz
ſicuti eſt. Ipſa etiam erit beatior
tranſmigratio ex iſto ſeculo in illaz
eternitatem.

¶ Que cum abiiſſent: ecce quidam de cuſtodibus venlunt

in ciuitatē ⁊ nunciauerūt prīncipibus ſacerdotum omnia q̄ facta fuerant. Et congregati cum ſenioribus conſilio accepto pecuniam copioſam dederunt militibus dicentes. Dicite quia diſcipuli eius nocte venerunt: ⁊ furati ſunt eū nobis dormiētibus. Et ſi hoc auditū fuerit a preſide: nos ſuadebimꝰ ei: ⁊ ſecuros vos faciemꝰ. At illi accepta pecunia fecerūt ſicut erāt edocti. et diuulgatum eſt verbum iſtud apud iudeos: vſq; in hodiernū diē.

Signorum xp̄i ratio.

¶ Chry. i om. Signorū q̄ circa xp̄m apparuerunt: q̄dam fuerunt orbi terrarum cōia: puta tenebre: q̄dā ꝓpria militibus cuſtodientibus: ſicut mira angeli apparitio: ⁊ terremotus: q̄ ꝓpter milites facta ſunt vt ſtupefierent: ⁊ ab ipſis fiat teſtimonium ꝟitatis. ꝟitas eñ a contrarijs diuulgata magis refulget quod ⁊ contigit. vñ dr̄. Que cū abiſſent. ſ. mulieres. Ecce quidā de cuſtodibus venerunt in ciuitatē et nūciauerunt ꝓ̄ncipibus ſacerdotum oīa q̄ facta fuerant. Rab. Simplex quidē animi qualitas ⁊ idocta hominū ruſticitas: ſepe veritatē rei vt eſt ſine fraude manifeſtat: at cōtra ꝟſuta malignitas: falſitatē veriſimilibus ꝟbis ꝓ ꝟo cōmendare decertat. Hiero. Principes ḡ ſacerdotū qui debuerant cōuerti ad penitentiam: ⁊ ieſū querere reſurgētem pſeuerāt in malitia: ⁊ pecuniā q̄ ad vſus templi data fuerat vertunt in redēptionē mēdacij: ſicut ⁊ ante. xxx. argenteos iude dederūt ꝓditori. vñ ſeqtur. Et cōgre. cum ſeni. pſi. accepto pecu. copio. dederūt militibꝰ dicētes. Dicite q: diſci. eiꝰ nocte vene. ⁊ fu. ſūre ū no. dor. Se. Non eñ cōtēti ſunt interfeciſſe magiſtrum imo etiā q̄uo diſcipulos perdere poſſint moliunt: ⁊ diſcipulorū crimen eē faciunt ꝟtutē magiſtri

Ratio obſtinationis iudaice.

plane amiſerūt milites ꝑdiderunt iudei: ſed diſcipuli magiſtrū ſuū: nō furto ſ; fide: ꝟtute nō fraude ſ; ſctitate nō crimie: viuū nō mortuum ſuſtulerūt. Chr. i ome. Qualr̄ ei furarent diſcipuli homines paupes ⁊ idiote: ⁊ neq; appere audientes? Si eñ adhuc xp̄m viuum vidētes fugerūt q̄lr̄. mortuo eo non timuiſſent tot militū multitudinē? Nūq̄d oſtiū ſepulchri poterant euertere? lapis eñ īminebat magnus ml'tis idigēs manibꝰ. Nūq̄d etiā nō erat ſigillū ſupipoſitū? Propter q̄d aūt nō furati ſunt prima nocte q̄ nullus ſepulchro affuit? Sabbato eñ petierunt a pilato cuſtodiā. Quid aūt ſibi volūt hec ſudaria q̄ petrꝰ vidit iacentia? Si eñ vellēt furari nō eiſſent nudū corpus furati: nō ſolū ne iiuriarēt: ſ; ne etiā in eruēdo traderēt: ⁊ tribuerent militibꝰ ſe detinendi facultatem maxime q: myrrha erat corpori ⁊ veſtimentis affixa: ita glutinoſa vt nō facile eſſet a corpore auellere veſtimēta q̄re nō pſuaſibilia ſūt q̄ de furto dicta ſūt. Uñ ꝑ q̄ reſurrectionē obūbrare conantur: ꝑ hec eam faciunt clarere. Dicentes eñ ꝙ diſcipuli furati ſūt cōfitentur nō eſſe corpus in ſepulchro furtum aūt oſtendit eſſe mendax cuſtodia militum ⁊ diſcipulorū pauor. Remi. Sed ſi cuſtodes dormierunt q̄uo furtū viderunt? ⁊ ſi nō viderūt: q̄uo teſtes fuerunt? ⁊ iō qd voluerūt facere nō potuerūt. Glo. Ne aūt timore ꝓ̄ncipis a mēdacio reuocarent: timentes ꝓpter negligentiā puniri ſubdūt. Et ſi hoc auditū fuerit a p̄ſide: nos ſuadebimꝰ ei ⁊ ſecuros vos faciemus. Chry. i omel'. Uide omnes corruptos. Pilatus eñ ipſe perſuaſus eſt plebs iudaica cōmota eſt: milites corrupti ſunt. vnde ſequitur. At illi accepta pecunia fecerūt ſicut erant edocti. Si pecunia apud diſcipulū tantā habuit ꝟtutē vt eū faceret magiſtri ꝓditorē: nō mireris ſi pecunia milites ſuperantur. Hyla. Emitur ergo reſurrectionis ſilentium: ⁊ men-

Retorquetur ſeniorū dicta in eos.

daciũ furti argento:q; honore.ſ. ſeculi:qui i pecunia eſt ⁊ cupiditate: xp̃i gl'ia denegat. Raba. Sicut aũt ſanguinis reatus quem ſibi ⁊ poſteris ſuis ipſi imprecabantur: grauis peccatorũ ſarcina illos pmit:ita emptio mendacij p qḋ reſurrectionis denegant veritatẽq;:reatu eos cõſtringit p peto. vnde ſeqr. Et diuulgatum eſt verbum iſtud apud iudeos vſq; in hodiernum diẽ. Seue. Apud iudeos quidem diuulgatũ eſt: nõ apud chriſtianos:qḋ enim i iudea iudeus obſcurabat auro: fide toto claruit in mundo. Hiero. Oẽs autem qui ſtipe templi et his que conferunt ad vſus eccleſie abutuntur in alijs rebus quibus ſuã expleant voluntatem: ſimiles ſunt ſcribarũ ⁊ ſacerdotum redimentiũ mendacium ⁊ ſaluatoris ſanguinẽ.

Expoſitio moralis.

¶ Undecim aũt diſcipuli abierunt in galileam in montẽ vbi conſtituerat illis ieſus. Et videntes eum adorauerunt: quidam autem dubitauerunt. Et accedens ieſus locutus eſt eis dicẽs. Data eſt mihi oĩs poteſtas in celo ⁊ in terra. Euntes ergo docete oẽs gẽtes baptizãtes eos in nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti: docẽtes eos ſeruare omnia quecũq; mãdaui vobis. Ecce ego vobiſcũ ſũ omnibus diebus: vſq; ad conſummationem ſeculi.

¶ Beda. in omel. Poſtq̃ dominicã reſurrectionẽ ab angelo nunciatã beat⁹ mattheus aſſeruit viſionem dñi etiã a diſcipulis īpletã refert dicens.. Undecim autẽ diſcipuli abierunt in galileã in mõtẽ vbi cõſtituerat illis ieſus. nã pgẽs dñs ad paſſionẽ ait diſcipulis. Poſtq̃ reſurrexero: precedam vos in galileã. Angelus quoq; mulieribus ait. Dicite diſcipulis eius: q; precedet vos i galileã. Quapropter iuſſioni magiſtri obedientia diſcipulorũ obſequit. Recte aũt vndecī diſcipuli adorandũ pgũt iã em̃ vn⁹ perierat q̃ dñm ac magiſtrũ ſuũ tradiderat. Hiero. Poſt reſurrectionẽ q̃ ieſus in galilee monte conſpicitur: ibiq; adoratur: licet quidã dubitẽt ⁊ dubitatio eorũ noſtrã augeat fidẽ. Sequit. Et videntes eũ adorauerunt: quidã aũt dubitauerũt. Remi. Hoc aũt lucas euangeliſta plenius manifeſtat. Refert em̃ quia cũ dñs reſurgens a mortuis ipſe apparuiſſet diſcipulis: ipſi conturbati ⁊ exterriti: exiſtimabãt ſe ſpiritũ videre. Raba. In monte q̃dẽ apparuit eis dñs: vt ſignificaret q̃m corpus qḋ de cõi generis humani terra naſcendo ſuſceperat: reſurgendo iã ſuperterrena oĩa ſubleuauerat: et vt admoneret fideles ſi illic celſitudinem reſurrectionis eius cupiunt videre hic ab īfimis voluptatibus ad ſuperna ſtudeant deſideria trãſire. Ieſus autem diſcipulos in galileã precedit: q; xp̃s reſurrexit a mortuis primitie dormiẽtiũ. Sequũtur aũt hi qui ſunt chriſti ⁊ ſuo ordine ad vitam de morte tranſmigrãt in ſua ſpecie diuinitatẽ cõtẽplãtes ⁊ huic congruit q̃ galilea reuelatio interpretatur. Aug. de con. euã. Sed conſiderandum eſt quomodo corporaliter in galilea dominus videri potuerit: q; enim nõ ipſo die q̃ reſurrexit viſus eſt manifeſtũ eſt. nã ī hieruſalem viſus ẽ eo die ī initio noctis: vt lucas ⁊ ioannes apertiſſime conſonant: neq; etiã in ſeq̃ntibus octo diebus: poſt quos dicit ioannes diſcipulis apparuiſſe dominũ: vbi primo vidit eũ thomas q̃ eũ nõ viderat die reſurrectiõis et niſi q̃s dicat nõ illos vndecim q̃ iã tũc ap̃li vocabãt: ſz diſcipulorũ vndecim illic fuiſſe ex multo nũero diſcipulorũ. Sz occurrit aliḋ qḋ obſiſtit. Ioãnes ei q̃ cõmemorauit nõ ī mõte ab vndecim: ſz ad mare tyberiadis a ſeptẽ piſcantib⁹ viſũ eẽ dñm. Hoc iã tertio īquit manifeſtauit ſe ieſus diſcipulis ſuis qḋ itelligẽdũ eſt ad numerum dierum retuliſſe.

Anagogicus ſẽſus.

non ad numerum manifeſtationū.
Si autem acceperimus intra illos
octo dies anteꝗ̄ eū thomas vidiſſet
ab vndecim diſcipulis quibuſꝗ̄ do
minum viſum non erit ad mare ty=
beriadis tertio manifeſtatū eſſe:ſ3
quarto. Ac per hoc cogimur intelli
gere poſt omnia factuȝ eſſe: ꝙ eū in
monte galilee diſcipuli vndeci vide
rūt. Inuenimꝰ itaꝗ̄ apud quattuor
euangeliſtas decies cōmemoratum
dominū viſum ab hominibus eſſe
poſt reſurrectionem. Semel ad mo
numentū mulieribus. Iterū eiſdeȝ
egredientibus a monumēto in iti=
nere. Tertio petro. Quarto duobꝰ
euntibus in caſtellum. Quinto plu
ribus in hieruſalem: vbi non erat
thomas. Sexto vbi vidit eum tho=
mas. Septio ad mare tyberiadis.
Octauo in mōte galilee ſ3 mattheū
Nono ꝙ dicit marcus nouiſſime re
cūbentibus: q2 iam non erant in ter
ra cum illo conuiuaturi. Decimo ī
ipſo die non iam in terra ſed eleua
tum in nube cum in celum aſcende=
ret quod marcus et lucas cōmemo
rant: ſed non omnia ſcripta ſunt: ſi
cut ioannes fatetur: crebra enī erat
eius cuȝ illis conuerſatio per dies.
xl. priuſꝗ̄ aſcendiſſet in celum. Re
mi. Uidētes ergo diſcipuli dominū
cognouerunt et iccirco demiſſis in
terram vultibus adorabant: et iō
pius et clemens magiſter vt omnē
dubietatem auferret a cordibus eo
rum: accedens ad eos corroborauit
in fide vnde ſequitur. Et accedens
ieſus locutus eſt eis dicens. Data
eſt mihi omnis poteſtas in celo ⁊ in
terra. Hiero. Illi autē poteſtas da
ta eſt qui ꝯpauloante crucifixus: ꝗ
ſepultus in tumulo: qui poſtea re=
ſurrexit. Raba. Non. n. hec de coe=
terna patri diuinitate ſ3 de aſſūpta
loquitur hūanitate ſm quā minora
tus ē paulominꝰ ab āgelis. Seue.
Filius quippe dei virginis filio: deꝰ
homini diuinitas carni ꝯtulit quod
ſemper ipſe cū patre poſſedit. Hier.
In celo autem et in terra poteſtas
data eſt: vtiq̄ qui āte regnabat in celo
per fidem credentium regnet in ter
ris. Remi. Quod ergo pſalmiſta de
reſurgēte dn̄o dicit. Conſtituiſti euȝ
ſuper opera manuū tuarū: hoc nūc
dominꝰ dicit. Data eſt mihi omnis
poteſtas in celo et ī terra. Et hic ſciē
dum quia anteꝗ̄ dominus ſurrexiſ
ſet a mortuis nouerāt angeli ſe ſub
iectos homini xp̄o. Uolēs ergo chri
ſtus etiam hominibus notum fieri
ꝙ data eſſet ſibi omnis poteſtas in
celo ⁊ in terra p̄dicatores miſit: qui
verbum vite cunctis nationibus p̄
dicarent. Unde ſequitur. Euntes ꝗ̄
docete omnes gentes. Beda. in om̄.
Qui enim ante paſſionem ſuā di=
xerat In viā gētiū ne abieritis: ſur=
gēs a mortuis dicit. Ite docete oēs gē
tes. Quapropter ꝯfundantur iudei
qui dicūt xp̄ȝ tm̄mō ad ſuā ſalutē eē
venturū. Erubeſcāt ⁊ donatiſte: ꝗ lo=
caliter chriſtum concludere cupien=
tes dixerunt tantummodo in aphri
ca eſſe non in aliis regionibus. Hie
ro. Primū ꝗ̄ docēt oēs gētes: deinde
doctas itingūt ī aq̄: nō eī pōt fieri vt
corpꝰ baptiſmi recipiat ſacramētū:
niſi āte omnia fidei ſuſceperit ve=
ritatem baptizātes eos in noīe pa=
tris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti: vt quoruȝ
eſt vna diuinitas ſit vna largitio
nōmēꝗ̄ trinitatis vnꝰ deus. Seue.
Oēs ꝗ̄ gentes ꝑtās vna eadēꝗ̄ re=
creat ad ſalutē ꝗ̄s creauit ad vitaȝ.
Didi. in lib. de ſpirituſancto. Licet
aūt ꝗ̄s poſſit exiſtere mētis aliene
ꝗ̄ ita baptizare conet: vt vnū de pre
dictis nominibꝰ ꝑtermittat: videlȝ
contrarius chriſto legiſdatori. tn̄ ſi=
ne perfectione baptizabit: imo pe=
nitus a peccatis liberare non pote
rit: quos a ſe exiſtimauerit baptiza
tos. Ex his auteȝ colligitur ꝗ̄ indi
uiſa ſit ſubſtātia trinitatis: ⁊ p̄rem
vere filij eſſe patrem: ⁊ filium vere
patris filiū: ⁊ ſpiritū ſanctū vere pa
tris ⁊ dei filij eſſe ſpirituȝ: ⁊ inſuper
ſapientie ⁊ veritatis. i. filij dei. Hec
eſt ꝗ̄ ſalus credētiū: ⁊ diſpēſatio ec=
cleſiaſtice diſciplie in hac trinitate
ꝑficit. Hyla. Quid em̄ in hoc ſacra=
mēto ſalutis humane nō ꝯiunctum

Catha= logus appari= tionum.

U[illegible] quo[illegible] xp̄s re uecca[illegible] poſ.[illegible] bitu[illegible]

plena ſunt oia vt a pleno et perfe=
cto ꝓlata. Habet eni nature ſue
nomē in patre: ſ3 pr̄ tantū eſt. Non
enim hūano mō habet aliūde ꝙ pa
ter eſt. Ipſe ingenitus etern⁹: hns
in ſe ſemper: vt ſemp ſit ſolē filio no
tus. Filius aūt ē progenies īgeniti
ex vno verus a vero: viuus a viuo:
perfectus a perfecto: virtutis virt⁹
ſapientie: ſapientia glorie gloria:
imago inuiſibilis dei forma pr̄is in=
geniti. Spirit⁹ aūt ſanct⁹ non pōt a
confeſſione pr̄is et filij ſeparari et
quidē vbiqꝫ non deeſt h̄ expectatio=
nis nr̄e ſolatiū. hic in donorū opera
tionibus future ſpei pignus eſt: hic
mentium lumē: h̄ ſplendor aiorū eſt
Hec igitur licet mutare non poſſint
heretici: afferūt tn̄ hūana ꝯmēta: vt
ſabellius patrem ſibi extendat in fi
liū: idqꝫ noībus potius confitēduz
putat eē ꝙ̄ rebus: cum ipſum filiuz
proponat et patrē: vt ebiō oē initiū
ex maria cōtēdēs: nō ex deo hominē
ſ3 ex hoīe deū ꝓferat: vt arriani q̄ex
nihilo atqꝫ ex tempore formā et ſa=
pientiam et virtutem dei producūt.
Quid autez mirū ē vt de ſpiritu ſctō
diuerſa ſentiant qui in filio largito=
re ei⁹ tam temerarij ſunt auctores.
Hiero. Conſideratur autē hic ordo
precipuus. Juſſit apoſtolos vt pˀmū
docerēt vniuerſas gentes: deīde fi=
dei tingerent ſacramēto: ꝛ poſt fidē
ac baptiſma que eēnt obſeruāda p̄=
ciperent. vn̄ ſeq̄r. Docētes eos ſua=
re omnia quecūqꝫ mādaui vobis.
Raba. Qr ſicut corpus ſine ſpiritu
mortuum eſt ita et fides ſine operi
bus mortua ē. Chry. in om̄. Qr vero
eis magna iniunxerat: erigēs eorū
ſenſus dic̄. Et ecce ego vo. ſum. oib⁹
di. vſqꝫ ad conſū. ſeculi. q. d. ne dica=
tis difficile eſſe iniunctum negociū:
ego ſum vobiſcū: q̄ oia facio leuia.
Non autem cum illis ſolum dixit ſe
futurum eſſe ſed et cum omnibus
qui poſt illos credunt: nō enim vſqꝫ
ad ꝯſummationem ſeculi apoſtoli
manſuri erant: ſed ſicut vni corpori
fidelibus loquitur. Raba. Ex hoc
aūt intelligitur ꝙ vſqꝫ ad finē ſecu
li nō ſunt defuturi in mūdo q̄ diui=
na manſione ꝛ inhabitatiōe ſint di=
gni. Chry. Rememorat aūt eis ꝛ cō
ſummationem: vt eos magis attra
hat: ꝛ ne p̄ſentia ſolū iſpiciāt: ſ3 ꝛ fu
tura bona ꝛ ſine fine māſura. q. d.
Triſtitia quā ſuſtinebitis ſimul cū
p̄nti vita ꝯſumet: ꝛ totū ſeculū in cō
ſummationē deueniet: bona aūt q̄=
bus potiemini ſunt ineternū ꝑmā=
ſura. Beda. in omel. Querit aūt q̄.
re hic dicat. Ecce ego vobiſcū ſum:
cū alibi dixiſſe legat. Uado ad euz
q̄ me miſit: ſ3 alia ſunt q̄ humanita
ti aſcribunt: ꝛ alia que diuinitati.
Ibit ad pr̄ez p humanitatē: manet
aūt cū diſcipulis in forma q̄ eſt pr̄i
equalis. Qḋ aūt dicit. Uſqꝫ ad con=
ſummationē ſeculi: finitū pro infini
to ponit. nā q̄ in p̄nti ſeculo manet
cū electis eos ꝓtegēdo: ipſe poſt fi=
nem cū eis mābit: eos remunerā=
do. Hiero. Qui ḡ vſqꝫ ad ꝯſumma=
tionē ſeculi cū diſcipulis ſe eſſe pro=
mittit: ꝛ illos oſtēdit ſemp eſſe victu
ros ꝛ ſe nunꝙ̄ a credentib⁹ receſſu=
rū. Leo. pa. in ſer. de paſ. Qui eniz
aſcēdit in celos nō deſerit adopta=
tos: ꝛ ipſe deorſum confortat ad pa
tientiā: q̄ ſurſum inuitat ad glo[illegible]
Cui⁹ glorie participes [illegible]
ipſe xp̄s rex glorie q[illegible] deus bene
dictus in ſecula [illegible]

Ordo verborū hyſtoricus.

ℭ Finem [illegible] ſortiuntur

optatum aurei Cōmētarij Thome
aq̄natis in euangelium Matthei.
Impenſis honorati viri Jacobi. q.
Frācīſci de Giōta florētini ꝛ ſocioꝝ
In edibus optimi Calchographi
Guilhelmi huyon Anno ſalutis.
M. dxx. q̄rto. Kal. nouēb.

ℭ Regiſtrum.

✠. a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p.
q. r. s. t. v. x. y. z. ꝛ. ꝯ. ꝶ. A. B. C. D.
E. Oēs ſunt q̄terni dempto E qui
eſt duernus.